

7875

ఆంధ్రప్రదేశ్‌సాహిత్యము—30

శ్రీపండితారాధ్య చరిత్ర

వార్షిక సాహిత్యసభకు ప్రణీతము

కవిత్వము:

డాక్టరు చిలుకూరి నారాయణరావు, ఎస్. ఏ. , 227. 3

భవ్యస్వామి!

[కల. న. 5

కన్నడ:

ఆంధ్రప్రదేశ్ మద్యశాలలో ముద్రితము.

౧౯౩౯.

డా. జే. శ్రీ కాళీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు

ప్రకాశకుల విజ్ఞాపి

దాదాపు నాలుగై దండ్ల షరిశ్రమ ఫలమును నేటికీ బయట పెట్టగలుగుచున్నాము. ఈ ఆలస్యమునకు కారణమును సహృదయులైన సంశితమహాశయులు ఊహించలేకపోరు.

ఆనాడు మేము దీని ప్రకటనకు ప్రారంభించినప్పుడు మా కాధారభూతమైనది దీని ప్రాతి ముద్రిత ప్రతి ఒకటిమాత్రమే. అగుట కేమో ఇది అదివరకే ముద్రితమైయుండెను కాని అది అడుగడుగునకును సంస్కారాపేక్షిముగానేయుండెను. ఇటువంటి ఉత్తమగ్రంథము అటువంటి అసంస్కృత రూపములో ఉండుటను చూచినహింసలేకయే మేము దీని పునర్ముద్రణమునకు పూనుకొంటిమి. అందుచేత ఆ లభించిన ఒక సులీకృతిని ఆధారముగా పెట్టుకొని, వివిధ భాండాగారిములందు లభించిన భిన్నభిన్నము లయిన వ్రాత ప్రతులతో దీనిని సరిచూచి, అనేక పాఠాంతరములను నేకరించి, యుక్తములయిన పాఠములను గ్రహించి, అసలు గ్రంథమునకు దీటురాగల అమూల్యమైన పీఠికతో ఈ గ్రంథమును ఆంధ్రలోకమునకు సమర్పించవలయునని పూనుకొన్న మహోద్యమములో అనివార్యముగా ఈ ఆలస్యము సంభవించక తప్పినది కాదు. మా షరిశ్రమఫలితమును

పండితసోదరులు ఈ గ్రంథములో ప్రత్యక్షముగా గ్రహించగల రని మా ద్వీధవిశ్వాసము.

అడిగిన దే తడవుగా మా ప్రార్థనమును మన్నించి, అనేక ప్రయాసల కోర్చి, సొంతజనులను కూడ మానుకొని ఈ గ్రంథమును శుద్ధముగా సంస్కరించి, పరిశీలించిన పీఠికను రచించి మా యుద్యమమునకు సర్వవిధములుగా సహాయపడిన డా. చిలుకూరు నారాయణ రావు యం. ఏ., పి హెచ్. డి. గారికి ఈ సందర్భములో మా హృదయపూర్వకమైన కృతజ్ఞతావందనములను సమర్పించుచున్నాము.

ఈ గ్రంథ ప్రాశస్త్యమును గురించియు, దీని విశిష్టగుణములను గురించియు మేము ప్రత్యేకముగా పేర్కొవలసిన అవసరము కానరాదు. శ్రీ నారాయణ రావుగారే ఆవిషయముల నన్నిటిని సమగ్రముగాను, విపులముగాను తమ పీఠికలో ప్రశంసించియున్నారు.

ఆంధ్రమహాజనులు మా గ్రంథమాలయందు యథా పూర్వమైన ఆదరాభిమానముల నుంచి, 30 వ కుసుమముగా ప్రకటితమైన ఈ అపూర్వ గ్రంథ రాజమునకు కూడ యథోచితముగా ప్రోత్సాహ మిచ్చినయెడల మా యుద్యమము చరితార్థము కాగల దని విన్నవించుచున్నాము.

జెన్నపురి : }
1.12.39. }

ప్రకాశకులు.

డాక్టరు విలుకూరి నారాయణరావుగారు

పీఠిక

ఇంచుమించు పదేండ్ల క్రిందట కీర్తిశేషులైన జేశో
 ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు మా గురువు
 గారైన మ.రా.రా. రావుసాహేబు గిడుగు వేంకటరామ
 మూర్తిపంతులుగారితో పండితారాధ్యచరిత్రమును
 పరిష్కరించి ఇవ్వవలసిన దనిన్ని, దానిని తా మచ్చు
 వేయిస్తామనిన్ని చెప్పిఉండిరి. వారికోరిక ప్రకారము శ్రీ
 రామమూర్తిపంతులుగారు పండితారాధ్యచరిత్రము
 అచ్చుపడిన గుజలీప్రతినిన్ని, కొన్ని తాటిఆకుల ప్రతు
 లనున్న, ప్రభుత్వ ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకభాండాగారము
 లోని ప్రానుదొర కొన్ని ప్రతులపాఠములను గుర్తించి
 ఉంచిన రెండు కాగితపు సంపుటములనున్న దగ్గర పెట్టు
 కొని తమకుమారులు శ్రీ వెంకటసీతాపతిగారి సహా
 యముతో వివిధ పాఠములను గుర్తిస్తూఉండిరి. ౧౯౩౨
 సం॥ము ఎండ్కాలపు సెలవులలో నేను పల్నాకిమిడికి
 పోయినప్పుడు శ్రీరామమూర్తిపంతులుగారితో ఒక
 నెల్లాల్లండడము తటస్థించినది. అప్పుడు మేము ముగ్గుర
 మున్ను కలిసి వాదప్రకరణములో కొంతభాగమును సరి
 చూచినాము. నే నింటికి రావలసినతోందర కలుగడము
 చేతను, మాగురువుగారికి నామీద నమ్మక ముండడము
 చేతను, పండితారాధ్య చరిత్రమును పరిష్కరించి
 అచ్చుకు సిద్ధము చేసే భారమును నామీద వేసి, తామ

ప్పటికి చేసిన కృషికి ఫలితముగా తేలిన సమస్తసామగ్రిని, తమవద్దనూడిన వ్రాతప్రతులను నా కచ్చివేసిరి. వారి ఆజ్ఞప్రకారము నే నించుమించు మూడేండ్లు పని చేసి, ఎట్లో అచ్చుకు ప్రతిని సిద్ధముచేసి, శ్రీనాగేశ్వర రావుగారికి పంపినాను. వారు వెంటనే ముద్రణమునకారంభించినారు. నేను సరిచేసిన మహిమ, పర్వత ప్రాణములను ఈలోగా శ్రీరామమూర్తి పంతులుగారు చూస్తే బాగుంటుందని వారికి పంపినాను.

నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు శివైక్యము పొందడానికి పదిదినములకు ముందు వారిని వర్జించినాను. పండితారాధ్యచరిత్రము సంపూర్ణముగా అచ్చుపడము చూడవలె నని ఉన్నదన్నాడు. అప్పటికి అందు ఘోరములుమాత్రమచ్చు మిగిలినది. ఎంత తొందరపడినా వారికోరిక నెరవేరలేదు. వారి నిర్యాణానంతరమీ గ్రంథప్రకటనమును గురించిన ప్రస్తావన మరి రాలేదు. మొన్న ఏళ్లు మాసాహమున శ్రీవారి అల్లుళ్లయిన చిరంజీవి శివలెంక శంభుప్రసాదుగారు ప్రస్తావనముగా గ్రంథమునకు శీఘ్రముగా పీఠిక వ్రాసి పంపవలసిన దని కోరినారు. వారి కోరిక ప్రకారము పీఠికను వ్రాయడాని కారంభించినాను. కాని, ఆపని సులభముగా కనబడలేదు. శ్రీప్రభాకరశాస్త్రిగారు బసవపురాణమునకు చక్కని పీఠికను వ్రాసినారు. కాని, వారి అభిప్రాయములను విమర్శిస్తూ అనేకు

అనేకవ్యాసములను వ్రాస్తూవచ్చినారు. మతవిషయములలో ఉన్న చున్నట్లు నిరూపించవలసిని బాధ్యత నా కెక్కువగా తోచినది. భాషావిషయములో వారి అభిప్రాయములతో ఏకీభవించలేని కొన్ని పట్టులు కనబడినవి. పాల్కురికి గ్రామ మెక్కడ ఉన్నది? సోమనాథుని కాలమేమి? అశని కుంగోత్రము లేమి? బసవేశ్వరుడు చార్మకపురుషుడా, కాడా? బసవేశ్వరునికి పూర్వపు వైవమతస్వరూప మెట్టిది? సిద్ధాంతవిషయములో సిరియైన సిద్ధాంతమునకున్న తక్కినవాటికిన్ని భేదమేమి? ఇటువంటి ఎన్నో సమస్యలకు సరియైన సమాధానములు కోసము అనేక గ్రంథములను చూడవలసినవచ్చినది. నే నీ పీఠికలో వశ్యైకద్వైపిత్తో విలిఖించిన విషయములు కొన్ని కొందరికి సరిపడకపోవచ్చును. దానికి నే నేమిన్ని చేయలేను. నాకు తోచిన అభిప్రాయమును తెలిపినాను. నేను చేయవలసిన పని అంతే.

(శ్రీ) శంభు ప్రసాదుగారు పీఠికను సాధ్యమయినంత సంగ్రహముగా వ్రాయవలసిన దని సెలవిచ్చినందువల్ల నేను చెప్పదలచిన విషయముల నన్నిటిని విపులముగా, వివరముగా తెలుపడానికి వీలయినది కాదు. ముందుముం దా విషయములను గురించి ప్రత్యేక వ్యాసములలో తెలుపుకొంటాను. పాఠకు లిప్పటికీ చిన్న పీఠికతో తృప్తి పడవలసి ఉన్నది.

ఎంత కంటిలో కన్ను పెట్టి ప్రాణులను దిద్దినా,
 కొన్ని తప్పు లుట్టే నిలిచిపోయినవి. గ్రంథపరిష్కర్త
 ప్రాణులు దిద్దడములోగల లోపమే ఇది. పొరపాటైన
 గ్రంథములో మిగిలిన తప్పులను వాతకులు సవరించుకో
 నలసిన దని ప్రార్థిస్తున్నాను. ముఖ్యములైన పొరపాటను
 తప్పుపట్టకలో చేర్చినాను.

ఈ మహా గ్రంథమును పరిష్కరించే భాగ్యము
 నాకు కలిగినది గదా అని సంతోషిస్తున్నాను. దీని నచ్చొ
 త్తింప సంకల్పించి ఆంధ్ర భాషకు మహోపకారము
 చేసిన శ్రీ దేశోద్ధారక నాగేశ్వర రావు పంతులుగారిని
 భక్తితో స్మరిస్తూ నా మీది శిష్యవాత్సల్యముతో
 ఈపనిని నాకు వదలిపెట్టిన మాగురువుగారికి నాకృతజ్ఞ
 తాపూర్వకవందనముల నర్పిస్తున్నాను. తమమామ
 గారి సంకల్పమును సఫలము చేసిన శ్రీ శినలెంక
 శంభు ప్రసాదుగారు శ్రీ నాగేశ్వర రావు గారి వలె అజ
 రామర యశస్కాములై వాఙ్మయ సేవామూలమున
 దేశసేవా ధురింపరులై వర్ధిల్లునట్లు పరమేశ్వరు డను
 గ్రహించునుగాక అని కోరుతున్నాను.

అనంతపురము,
 ఆశ్రేయాశ్రమము.
 ౨౯-౬-౧౯౩౯.

చిలుకూరి నారాయణ రావు.

శ్రీ పండ్లితారాధ్యచరిత్ర

ఉపోఘాతమునకు విషయసూచిక పుట.

౧. సోమనాథుని నివాసస్థానము	...	౧
౨. సోమనాథుని కాలము	...	౮
౩. సోమనాథుని కులగోత్రములు	...	౮ ^౦
౪. సోమనాథుని వైదుష్యము	...	౮౬
౫. సోమనాథుని గ్రంథములు	...	౯౦
౬. కావ్యకళ	...	౯౬
౭. ద్విపద, ద్విపదకావ్యముల చరిత్రము..		౧౧౯
౮. సోమనాథుని ద్విపదారచన	...	౧౬౩
౯. సోమనాథుని కొన్ని ఛందోవిశేషములు.		౧౭౧
౧౦. సోమనాథుని భాష	...	౧౭౭
౧౧. వీరశైవ వాఙ్మయము	...	౨౬౮
౧౨. శైవసంస్కరణము	...	౨౭౪
౧౩. అఱువత్తుమూవురు	...	౨౮౫
౧౪. వీరశైవసిద్ధాంతము	...	౩౦౮
౧౫. సోమనాథుడు నిరూపించిన వీరశైవము..		౩౧౪
౧౬. సోమనాథుడు వివరించిన కొన్నిస్థలములు		౩౩౪
౧౭. శ్రీశైలము	...	౩౪౩

ఉ పో ధ్వా త ము

౧

సోమనాథుని నివానస్థానము

సోమనాథుడు గోదావరిజిల్లాలోని పాల్కురికి గ్రామములో పుట్టినాడని కీ. శే. ఆర్. నరసింహాచార్యులు గారు తమ కష్టాటకవిచరితెలో వ్రాసినారు. వీరేశలింగము పంతులుగారు సోమనాథుని జన్మస్థానవిషయమును కాని, పాల్కురికి గ్రామ ప్రశంసముగాని ఎఱ్ఱ కావ్య 'ఈ కవి ప్రతాపరుద్రుని కాలమునం దుండేను' అని చెప్పి విడిచినారు. కాని వారి వ్రాతభోరణినిబట్టి ఆత డోరుగఠి ప్రాంతపువాడయినట్లు ధ్వనిస్తున్నది. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరకాశ్రి గారు బసవేశ్వరాగమునకు వ్రాసిన పీఠికలో "అన్యవాదికోలాహార మని సోమనాథుని పేరనే 'సోమనాథలింగ' యను సుబోధనముతో నీసకలకమును రచించిన క్రేవేఁ డొకఁ డీరఁడు పాల్కురికి గ్రామ వాస్తవ్యుఁ డని చెప్పెను. పాల్కురికి గ్రామము కేటి నైజాము రాష్ట్రమున శోరుగల్లమండలమునఁ గలవఁట! పాల్కురికి గ్రామమున జనించుటచే సోమనాథుని కాయూరి లింగమూర్తి పేరే తల్లి దండ్రులు పెట్టియుండవచ్చును," అని వ్రాసినారు. ఇట్లుండగా శ్రీ బండారు తమ్మయ్యగారు సోమనాథుడు, "కాకతీయ రాజధాని యగు నేకశిలానగరమునకు సమీపముం దున్న పాల్కురికి గ్రామ వాస్తవ్యుఁ డయినట్లు తెలియనగును" అని కాకతీయ సంచిక (పుట. ౨౦౮)లో వ్రాసినారు.

పాల్కుటిక దక్షిణమహారాష్ట్ర దేశములోని ఒక గ్రామమని కిట్టెలు వ్రాసినాడు.

‘కుటికి,’ ‘సుటికి’ అనేవి కన్నడములో గ్రామకట్టమునకు పర్యాయపదములు. ఇవి తెలుగులోని ‘కుట్టు, కుచ్చి,’ తమిళము లోని ‘కురిచ్చి’ అనే గ్రామనాచక పదములలో సంబంధించినవి. ‘కుట్టు’ గోవృక్షబద్ధ భవము. ‘కుటికి’ కూడా అదే అర్థము గలది. కుటికి, సుటికి అంతమందు గల గ్రామనామములు సాధారణముగా కన్నడ దేశములో కనబడుతున్నవి. అట్టివి తెలుగుదేశములో ఉన్నట్లు కనరాదు. గోదావరిజిల్లాలో లేవు; పాల్కురికి అసలే లేదు. కాబట్టి శ్రీ వరసింహాచార్యులవారి వ్రాత కాధారము లేదు.

శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిలవారు చెప్పినట్లు పాల్కురికి ఓరుగంటి ప్రాంతములో ఉన్న దనియునకు కూడా ఆధారమున్నట్లు కనబడదు. ఓరుగంటి ప్రాంతములో గాని, వరంగల్లుజిల్లాలో గాని పాల్కురికి అనే గ్రామ మున్నట్లు తోచదు. నిజామురాష్ట్రపు గ్రామముల పట్టికలలో వరంగల్లుజిల్లాలో మాత్రమే మట్టి గ్రామము లేదని నిశ్చయముగా చెప్పవచ్చును. వరంగల్లుకు ౭౦ మైళ్ల మారములో పాలకుర్తి ఉన్నదట. పాలకుర్తి పాలకురికి కాకాలదు.

కిట్టెలు చెప్పినట్లు దక్షిణమహారాష్ట్రములో పాల్కురికి ఉన్నదేమో తెలియదు. పాల్కురికిని సునీందిని ప్రకాశం కన్నడములో నీలకంఠుడు రచించిన ‘వీరమాహాశ్వరసంగ్రహము’ (౪. ౧౦), సుబ్బి మల్లాజార్యుడు రచించిన ‘భావదంతారక్ష్మి’ (౪. ౯), భీమవరదితమైన ‘బసవపురాణము’లలో (i, ౧౪; ౪, ౭౬; ౬౧, ౯౪) ఉన్నదిగాని, దానినిబట్టి ఆ గ్రామపు స్థలనిర్దేశము చేయడానికి వీలు లేకున్నది.

'కుటికీ' అంతమయిన పాలకుటికీ గ్రామము కర్ణాటదేశము లోనో, కర్ణాటప్రాంతదేశములోనో ఉండవలెను. శ్రీశైలయాత్ర వర్ణనసందర్భములో సోమనాథుడు కన్నడపద్యము, ఆరెవరుసల నడకలను వర్ణిస్తూ, ఆ భావలలో కొన్ని ద్విపదలను రచించినాడు. కాబట్టి ఆతని దేశము తెలుగు, కన్నడముల కూడలిలో ఉండవలెను. అరవపరుసను వర్ణించి అరవభావలలోకూడా కొన్ని ద్విపదలను సోమ నాథుడు రచించినవని నిజమే; కాని, ఆతని కరవదేశమునో ఎట్టి సంబంధమున్ను లేదు; అరవనాస్మయములో ఆతని ప్రసక్తి ఎక్కడను లేదు. వీరశైవ మనవదేశములోనికీ నవీనముగా వ్యాపించినట్లు కనబడుతుంది. సోమనాథు డరవమును చేర్చుకొనడానికిమాత్రము ప్రమేయము లేకపోలేదు—వీరశైవము చాలావరకు దక్షిణదేశపు ఆగమిక శైవసిద్ధాంతముమీద ఆధారపడి ఉన్నది. దక్షిణదేశపు శైవధర్మములో అశేషము వీరశైవమతములోను అటువర్తు మూపురు మొదలయిన శేషలో చలసినారు. కాబట్టి సోమనాథు డరవము నభ్యసించవలసిన ఆనళ్ళకత ఉన్నది. అంతమాత్రముచేత ఆతడు అరవదేశపువాడు కావాలడు. పాల్కుటికీ అనే పేరు అరవ దేశములో ఉండదాని కసలే అరకాళము లేదు.

సోమనాథుడు తెనుగులో మహాకవి, కన్నడములో కూడా అంత ప్రకృతమైనకవి కాకపోయినా, కొన్ని గ్రంథములను రచించి నాడు. బసవడు కన్నడమువాడు. కాబట్టి కన్నడములో ఆతడు కొంత ప్రజ్ఞను సంపాదించుకొన్నాడు. ఆంధ్రకర్ణాటకు లిద్దరున్న ఆతనిని గొప్ప కవిగాను, మతచార్యుడుగాను గౌరవిస్తున్నారు. పాలకుటికీ అనే గ్రామముకటి ఆంధ్రకర్ణాటకదేశముల కూడలిలో, అనంతపురముజిల్లాలోని మహాకసిరా గ్రామమునకు ౨౦ మైళ్ళదూరములో, మైసూరురాష్ట్రములోని తుమ్మారుతాలాకాలో ఉన్నది. దీని

నిప్పుడు హొక్కరికి అంటున్నారు. ఇదేసోమనాథుని జనస్థానముని నా అభిప్రాయము. పిడుపర్తి సోమవ ఈరిడు ప్రతాపరుద్రుని కాలమునా డని చెప్పినాడు.

“ సీ. ఒకనాఁడు శివభక్తు లోరుగంటను స్వయం
భూ దేవుమంటపమున వసించి
బనవపురాణంబు పాటించి వినువేళ
హరునిఁగొల్వ ప్రతాపుఁ డచటికేఁగి
యాసంభ్రమం బేమి యనుడు భక్తులు బన
వనిపురాణం బర్థి వినెద రనిన,
విని యాపురాణంబువిధ మెట్లకో యన్న
ధూర్తవిప్రుఁ డొకండు భర్తఁ జేరి
పాలకురికి సోమవతితుఁ డీనడుమను
శెనచె మధ్యవల్లు పెట్టి ద్విపద,
యప్రమాణ మిది యనాద్యంబు పద మన్న
నరిగ రాజా; భక్తు లద యెఱింగి, ”

హొక్కరికి సోమనాథుని కెరింపగా, అతడు కిష్కొలతో ఓరుగంటికి బయలుదేరి వస్తూ ఉండగా, అధూర్తవిప్రులు కొంతకుంది అల్లరిగాండ్రకు కైవడేమయలు వేసి అతని కెదురుగా పంపివారనిన్ని, సోమనాథుని మహిమచేత వారందరున్ను వీరకైవధక్తు రయినా రనిన్ని పిడుపర్తి సోమవరచించిన బసవపురాణములో ఉన్నది. ఈ విషయము కొండటికరిత్రములో కూడా చెప్పబడినది. కొండటికరి చరిత్రము చాలా జరినవయినది. పిడుపర్తి

సోమన్న కొంత పూర్వవయివా, సోమనాగుని తరువాత మున్నురేండ్ల కున్నవాడు-అతడు తెలిసినవిషయములు కేరలము వినికిడివల్ల తెలుసుకొన్నవి- అయినా, పాల్కురికి సోమనాగుడు ప్రతాపరుద్రునికాలములో ఉన్నవాడని విశుపత్రి సోమన్న చెప్పిన దానిని మనము త్రోవేవుచున్నక్కరలేదు. కాని, అతడు ప్రతాప రుద్రునికాలమావాడవదానికి పాల్కురికికి ఓగుగంటికి సమీపములోనే ఉండవచ్చురలేదు.

సోమనాగుడు బసవపురాణమును రచించేసందర్భము నీక్రింది విధముగా చెప్పివాడు:

“సకలతీర్థములకు జనయిత్రి యగుచుఁ
 బ్రకటింప నొప్పా శ్రీవర్వతేంద్రంబు;
 ఉర్విఁ దత్పర్వతసార్వభౌమునకుఁ
 బూర్వ వక్త్రాకవిస్ఫురణ దుల్కాశ
 నోలసి కుమారవైలోస్తానలీలఁ
 దిలకించి పెంపరుఁ ద్రిపురాంశకంబు”

(బస. పు. పుట. ౨.)

ఆ త్రిపురాంతకములో కర్ణులి సోమనాగయ్యగారు, నియ మముల మల్లినాగుడు, రెంటాల మల్లినాగుడు, రోచినాంబ, గోడగిత్రిపురారి మొదలయిన ఆసంఖ్యాతనూపాక్షయలు మాన్యుండి ఉండగా, సోమనాగవలె తనకు బసవపురాణమును రచించవలె నని ఉన్నదనినీ, బసవని 'వరకథా'త్రంబు నెరవెఱిగించి, చరితాథు' ని చేయవలసినదనినీ ప్రార్థించిన ట్లున్నది.

పండితారాధ్యచరిత్ర రచనాసందర్భ మివేతిగా చెప్పబడినది.

“కర మౌష్యదక్షిణకైలాస మనఁగఁ
 జను సర్వైర్వృత సార్వభౌమాధ్య-
 తను బేర్చు శ్రీగిరింద్రంబు దానదియు ;

.....

.....ఆ శ్రీశైలశిఖర

కలిత త్రిలోకవిఖ్యాతయశఃస్ర-
 పూర్తియూ శ్రీస్వయంభూలింగచక్ర-
 వర్తి... ..శ్రీమల్లికార్జునలింగ-
 మూర్తి యొప్పురు సమున్నతమహిమ.

.....

“మానితాసంఖ్యాతమాహేశ్వరులు, శి-
 వాసంపనిలయు తై యం దొక్కనాఁడు,
 అరుదగ శ్రీమల్లికార్జున దేవు
 నురుమంటనస్థలి నొడ్డోలగమున
 శివభక్తితెన్నెగోష్ఠీస్రీనంగమునఁ
 దపిలి నూతనపురాతనభక్త మహిమ
 లంకించుచును నిజాపాంగ హృద్ధాస్ర
 కంకణంబులు హాలఁ గరుణ నృజూచి

... ..మున్ను

‘బసవపురాణ’ మొప్పగ రచించితివి

... ..

వరవీరభక్తి నవైదికంబుగను •
 విరచించితివి 'సతుర్వేదసారము'న
 ... .. వీను
 లారంగ గురుమల్లికార్జున 'పండి-
 తారాధ్యులచరిత్ర' మర్థివర్ణింపు," అని.

వైదానినిబట్టి సోమనాగుడు తన బసవపురాణ పండితారాధ్యుల చరిత్రముల రెండింటిని శ్రీశైలప్రాంతముం దున్నప్పడే రచించినాడని తెలుస్తున్నది.

వైదానినిబట్టి సోమనాగుడు నేటి మైసూరురాజ్యములోని నుమ్మాగుట్టలో తేమసు కన్నపకేశములకు మావలిలో ఉన్న పాలకురికి గ్రామములో జన్మించినాడనిన్ని, చిన్నతనములోనే శ్రీశైలప్రాంతమునకు వచ్చి చేరుకొన్నాడనిన్ని, పాల్కురికిలో జన్మించినాడనియు చేత ఆ గ్రామము చేత ఆతని కింటిపేరయినదనిన్ని, వృద్ధాప్యమువఱకున్ను శ్రీశైల ప్రాంతములోనే ఉండి, సిద్ధిపాండే కాలానికి స్వకేశము వాయి కర్కె మనే గ్రామములో చేరి, అక్కడనే సమాధిని పొందినాడనిన్ని నిర్ణయింపవచ్చును.

సోమనాథుని కాలము

సోమనాథుని నివాసస్థాననిర్ణయముకంటె ఆతని కాలనిర్ణయము మరింత కష్టముగా ఉన్నది. అట్టిస్థితియను చేయడాని కింతవరకున్న పరిశోధకులు (1) కర్ణాటక శివకవులు సోమని గురించి చేసిన ప్రస్తావన (2) విశువర్తి సోమిన్న బహుళురాణము లోను, కొంపటిచిత్తమలలో సోమనాథుని గురించి చెప్పబడిన విషయములు, (3) సోమనాథుడు తన గ్రంథములలో తెలిపిన విషయములు, అనే నాటివి ముఖ్యాధారములుగా తీసుకొన్నాడు. కాని ఈ విషయములన్నీ సంకేతములతో ఘనముగా ఉన్నవి.

కర్ణాటకకవి ఆయన సోమనాథుని తన 'ఉత్పట కావ్యము'లో...

“సమధానికకథాగ్లవేదుఃపారిదే
 వాచార్యనం ధ్వర్యనం,
 వాసముదంచద్వృషధిస్తవామరమహీ
 జారామనం సోమనం,
 విమలజ్ఞానసుకీచికాస్ఫురితచే
 తస్సద్మనం వద్మనం,
 క్రమదిందంబలగొండు పేల్వెనొసెదా
 నీకావ్యమం నేవ్యమం”

అని వ్రాసినాడు.

వై పద్యములో వ్యస్తముగా 'భైరవం' = 'భైరవని'; ఒసెదా నీ కావ్యముం = ఒసెను + అన్ + ఈ కావ్యముం (దీనిలో 'అన్, కు అర్థములేదు) అనే ప్రయోగములమాట నటుంచగా హరిదేవాచార్యు, సోమ, పద్మ, అనేవారిపేర్లు కనబడుతున్నవి. గిరిజాకల్యాణాది కావ్యములను వ్రాసిన హాకీశ్వరునికి హరిదేవ అని కూడా నామాంతుర మున్నవట. పద్మ దేవగా దీక్షాబోధను వ్రాసిన కలెగుపద్మరసట. హాకీ శ్వరుని గురించిన వృత్తాంతము కన్నవ నన్నబసవపురాణ, పద్మరాజ పురాణములలో ఉన్నది. అని అగ్రుతవిషయములతో నింకీ ఉన్నది. పద్మరాజ పురాణమును రచించిన పద్మజాంతుకు ౧౩౦౦ సం||ర ప్రాంతమువాడు; చెన్నబసవపురాణ కర్త అయిన వియాపాక్షుడు ౧౫౦౫ ప్రాంతమువాడు. వీరిద్దరును హాకీశ్వర పద్మరసును నరసింహ బల్లాళునికాలమునా రచింపి, పద్మరసు బల్లాళునికి మంత్రి అనిన్ని, హాకీశ్వరుడు 'కరణీకరకులతిలక' మనిన్ని, హాకీశ్వరునికి పద్మరసు మేనల్లు డనిన్ని చెప్పినారు. ఈ విషయములను గురించి హాకీశ్వరపద్మ రసులుతా మేమిన్ని చెప్పకొనలేదు. తెలుగుబసవపురాణమును కన్న డించినభీమకవి, ౧౩౬౯ సం||ర ప్రాంతమువాడు పద్మరసును స్తుతించవముచేత వీగు ౧౩౬౯ సం||మునకు పూర్వ్యులని నాత్రిము స్థిరపడుతున్నది. హాకీశ్వర పద్మరసులకున్న నరసింహ బల్లాళుని కిన్ని గల సంబంధమును గురించి చారిత్రకాధారము లేవిన్ని లేవు.

ఇక సోమరాజు స్తుతించిన సోమ దేవరు? పాల్కురికి సోమడే అని అందరున్ను అన్నాగు. సోమరాజు తన గ్రంథమున

“జననాథోత్తమసోమరాజనుసీర్తి

కావ్యంవలంశాలివా-

హనశాకాబ్దమద్యై సాసిరదనూటిం సంద

నాల్వత్తునా

ల్కనె యూరంజితచిత్రభానువ వరాశ్వజోత్సి
శైకాదశీ

వనజారాతితనూజవాసరదౌళాదత్తల్లమంగర్పితం”

అనే పద్యమువల్ల శక సం॥ ౧౧౪౪, చిత్రభాను సం॥౪, ఆశ్వయుజ శుక్లకౌదశి బుధవారమునాడు యుగింపబడినదని తెలుస్తున్నది.

సోమరాజు స్తుతించిన సోముడు పాల్కురికి సోమనాథుడే అని త్రిప్రభాకరకాస్త్రీగా రన్నారు. వృషభస్తుతి చేసిన సోముడు మరొకడు లేదనే కారణముచేత వీ రిట్లన్నారు. కాని, బసవేశ్వరునికి పూర్వము వృషభేశ్వరమహిమను గురించిన స్తుతులు లేకపోవేనే వైవాదము నెలుస్తుంది. బసవనికి పూర్వము నందికేశ్వరారాధనము లేకపోలేదు.

అది అట్లా ఉండినప్పుడే, వైపద్యములోని ‘సాసిరదనూటిం’ అనేదానికి బదులుగా తోముచూచిన అన్ని ప్రాతప్రశులలోను ‘సాసిరదనూటో’ అని కనబడుచున్నది గాని నరసింహాచార్యులుగారు దాహరించిన ‘సాసిరదనూటిం’ అనేపాశము లేదనిన్ని, కాబట్టి సోమరాజుకాలము శక. ౧౧౪౪ సం॥కము, అనగా శ్రీ. శ. ౧౧౬౨ సం॥౧ మవుగుండనిన్ని డాక్టరు ఎ. చంగలసుబ్బయ్య, ఎమ్.ఎ. పి. హెచ్.డి.గారు వ్రాసినారు. శేషుచూచిన ఉచ్చుటకావ్య ప్రశులలోను చంగలసుబ్బయ్యగారు తెలిపినపాశమే ఉన్నది. కాబట్టి సోమరాజు శ్రీ.శ ౧౧౬౨ ప్రాంతము వాడనియే శేషు వస్తువున్నాడు. ‘సావాట్’ అనే ప్రయోగము వ్యాకరణవిరుద్ధము కాబట్టి అపాశము తప్పని నరసింహాచార్యులుగారు దానిని ప్రోక్షిచేసినారు. ‘నూటిం’ అనేపాశమే ప్రతిలో ఉన్నదో తెలుపుమంటే తెలుపలేదు.

‘నానూట్’ అనేది కబ్బముని దర్పణము ప్రకారము ‘తప్పయినా, అట్టి ప్రయోగములను కర్ణాటక కవులు చేయకపోలేదు.’ అందుచేత సోమ రాజు పాల్కురికి సోమునే తన పద్యములో స్మరించి ఉంటే సోమ నాగుడు క్రీ. శ. ౧౫౨౨ సం॥రమునకు పూర్వదనిమాత్రము తేలుతుంది.

ఇక పిడుపర్తి సోమన్న సోమనాగుని గురించి చెప్పిన విషయముల నాలోచితము. పిడుపర్తి సోమనాగుడు ౧౪౮౦ సం॥రమునకు తరువాతివాడు. ఎంతతరువాతివాడో తెలియదు. ఇతడు తాను పాల్కురికి సోమనాగుని శిష్యుడయిన శివరాత్రి కొప్పయ్య కాలో తరమువాడనని చెప్పకొన్నాడు. అయితే సోమనాగుని కాలము నిర్ణయ మయినేనేకాని, ఇతనికాలము నిర్ణయము కాదు. ఇతని కాలము నిర్ణయ మయినేనే కాని పాల్కురికి సోమనాగునికాలము నిర్ణయము కాదు. ఆ నిర్ణయము నతడు సోమనాగుని గురించి తెలిపిన కానుబట్టి నేలవలసి ఉన్నది. ఓరుగంటిలో బసవపురాణమును కొందరు చదువుతూ ఉండగా ప్రతాపు దా నారినంబు పోతూ వారేమి చదువుతున్నారని అడుగగా “పాల్కురికి సోమపతితుడు” రనించిన ద్విపద బసవపురాణము చదువుతున్నా” రని చెప్పినారట. పిడుపర్తి సోమనకాలమునకు కాకతీయ సామ్రాజ్య మంతరించి ఇన్నూరేండ్లముంది. కాకతీయరాజుల కేర్లు జనుల స్మరణలోమాత్రమున్నవి. వారిలో ప్రతాపగుర్రదేవుడు ముఖ్యుడు.

ఈదో ప్రతాపగుర్రుడు క్రీ. శ. ౧౨౯౧ నుంచి ౧౩౩౦ వరకు ఉన్నట్లు కాసవములు తెలుపుతున్నవి. ఇతడుకాక ప్రతాపగుర్రదేవుడనే పేర దుద్రాంబ (౧౨౬౦-౧౨౯౧) రాజ్యముచేసినది. మొదటి ప్రతాపగుర్రుడని పిలువబడేవాడు మరొకడున్నాడు. ఇతడు ప్రాలరాజుకొడుకు. ఇతనికి క్రీ. శ. ౧౧౬౩ సంవత్సరము జనవరి తే ౧౫ దీని ఆముకుండలో పట్టాభిషేకము జరిగినది.

(ఇండియన్ అంటిక్వరీ ౧౮౮౨, పు. ౯; ఎపిగ్రాఫీయా ఇండికా IX. పు. ౨౫౬); కాని, క్రీ. శ. ౧౧౬౩ ప్రాంతములోనే బసవేశ్వరుడున్నాడని పరిశోధకులు చెప్పుకున్నారు కాబట్టి పిడుపర్తి సోమన్ను చెప్పిన ప్రతాపు డీతకు కాదు. ఇతకు క్రీ. శ. ౧౧౯౯ దాకా రాజ్యము చేసినాడు. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిలుగారు క్రీ. శ. ౧౧౩౨ నుండి ౧౧౯౮ దాక రాజ్యమేలినవాడు కాకతీయ గుర్రదేశవుడు వేరొక యున్నాడని, ఆతడు ప్రతాపగుర్రదేశవుని అమ్ముమ్మ తండ్రి అయిన గణపతిదేశవునికి పెద్దతండ్రి అని చెప్పి వారు. ఈతనికి గుర్రదేశవుడు అనే పేరేకాని, ప్రతాపగుర్రవామము లేదని వాదం చెప్పినారు. గణపతిదేశవుని పెద్దతండ్రి వైవి వివరించిన క్రీ. శ. ౧౧౬౩ లో పట్టాభిషిక్తులయిన ప్రతాపగుర్రదేశవుడే; ౧౧౩౨ లో ప్రతాపగుర్రు లెవ్వగున్న పట్టాభిషిక్తులు కాదేను. ౧౧౩౨ లో రెండో చాలరాజు రాజ్యము చేసినాడు.

వై దానినిబట్టి పిడుపర్తి సోమన్ను చెప్పిన ప్రతాపుడు గుర్రాంబ మనుమలయిన రెండో ప్రతాపగుర్రుడే అని నిర్ణయించ వలెను. 'కొంచెము కాలములో గాజ్యమును గురుమ్మ లాక్రమిస్తా' రని సోమవాణు డెన్నట్లుగా పిడుపర్తి సోమన్ను చెప్పినవారి; నిర్ణయము సరిపోయింది. కాని, పిడుపర్తి సోమన్ను గురుగంటిరి సరిం చిన్ని ప్రతాపుని సరించిన్ని చెప్పినవారులు తనకు విడుతరములకు పూర్వపువాటివని మరచిపోనూడదు.

ఇంకవరకు చెప్పవలసి బహిస్సాక్ష్యము; ఇక అంతస్సాక్ష్యము నెక్కుకొందాము:

(౧) సోమవాణుడు బసవపురాణాదిలో పండితారాధ్య కృపాపముద్దగుడయిన కరస్థలి సోమవాణయ్యగారు, నియములల మల్లివాణుడు, కుమారాద్రికి తూర్పు దిశను సోపానములు

కట్టించిన రెంటాల మల్లివాధుడు, దోచుకూబ, మున్నయ దేవయోగీసు కూరిమి శిష్యుండు వాయాచకునకుఁ బుత్రుండు నీలకంఠాగ్రజుండును అయిన గోడగిత్రిపురారి, కర్ణాటభూమికిని గోటీరమై యొప్పు గొల్పూరికి విభుడయిన సంగనామాత్యుడును తన కాలమువారుగా చెప్పినాడు. ఇదిగాక తాను “విష్ణురామిదేవుడును శ్రియా దేవియమ్మయను గారవింపఁగ నొప్పు గాదిలిసుతుఁడ” ననిన్ని, “వడగాము రామేశు వరశిష్యుఁ డనఁగఁబడు చెన్నరాముని ప్రాణసఖుండ”ననిన్ని, ‘కలకట్టకూరి పోతిదేవర పదాంబుజమట్టడుండ’ ననిన్ని, ‘కరస్థలివిశ్వవాగు ప్రకటవరప్రసాదకవిత్వయుతుఁడ’ననిన్ని కూడా చెప్పకొన్నాడు.

(౨) పండితారాధ్యచరిత్రములో “పేరెక్కఁడిగిన శ్రీ తెలివేవి వేమనారాధ్యులను పరమారాధ్యదేవుమనుమ శిష్యుండ”ననిన్ని, “మూరవామాత్య వివమితామాత్య, వీరపోచేశ్వర విశ్రుతాచార్య కారుణ్యహస్తాబ్జ గర్భసంభవుఁడైన పచినాగ్రణ్యుండు మారాఠ్యుండు” తనకు ‘అనుసులంబు,’ ‘ముద్దుమఱిది,’ ‘నచ్చెలికొండు’ అనిన్ని చెప్పినాడు.

(3) “అంతలోనన పండితారాధ్యనాత్మ-
 సంతతియును గులసతిసమేతముగ
 లింగోదరమునంద లీనమై రట్లు
 సంగతంబగు శివాజ్ఞాపత్రసరణి
 శివగణప్రార్థనఁ జిక్కిన సకల-
 భువనపావనుని యవూర్వతనూజుఁ
 దరితసరిసారుఁ గేదారయ్యఁ బుణ్య-
 భరితు లోకారాధ్య పట్టంబుఁగట్టి

ప్రస్తుతకంభంబో పండ్ల తా రా గ్య-
 హస్తాగ్రీజుండు వోనయ్యయు భక్త-
 వర్ణంబు గొనియూడ వసుధం దన్తయం ద-
 నర్గళభక్తి రాజ్యము నేయుచుండె,
 సంతం గేదారయ్యగూర్చి సంతాన-
 సంతతియును వైవసంతాన సంత-
 తియు భవనారాగ్య జేజోనిభాతిం
 గ్రియగొని యామిభాగీనర్థి తీర్థ-
 భావన లోకముల్ నరిమపాననము
 గావించ మణి యట్లు గాక తదియ్య-
 కేదార దేశికు గీతచరిత్రు
 గావలి సుకచతుష్కముం జెప్పి నొప్పి
 మనుమంపండ్లంబు భీమనంపితియ్య
 యును మహా దేవయ్యయునుం జెన్నవిభాంబు
 ననంగ గురుచతుష్కమాత్మ సంతాన
 తనయంరంబరోత్తరపరంపరలుం
 బరిచితగురుపరంపర దేజిల్లు
 ధర వృషభేంద్రపాదచతుష్కనరణి
 ... ..
 సముదితమహిమం దచ్చవసంతానం-
 విమలాంబునిధిమధ్య విశ్రమానర్థి-
 నాయకరత్నంబు నాలోకగురు స-
 మాయతప్రీతి నొప్పా రివటారి

సోమనాథయ్య విశ్రుతవీరభక్తి •
 భూమాభిరామ విస్ఫురణవెలురంగ
 వారిపుస్త్రులు భక్తివర్ధనపరులు
 సూరీశ్వరుండు లోకారాధ్యపద •
 హారుండు విశ్వనాభస్వయ్యగారు
 కారుణ్యవిధులు సింగణమంచిగారు
 ననంగ గురుత్రితయాస్వయ తనయ-
 తనయః సంపరోత్తరపరిపరలుఁ
 బ్రభితరగురుఃపరంపర దేజరిల్లె” — అని.

అని పండిరాధ్య పరిశ్రమను ముగిస్తూ సోమనాథుడు చెప్పినాడు

వైవి వివరించినవారితో తెలిసేవి వేమవారాధ్యుల జోకడు. మల్లికార్జునపండితారాధ్యులకు సమకాలికు డని సోమనాథుడు వర్ణించిన వేమవారాధ్యులు ఇలిదును ఒకరు కానట్లు తోస్తుంది. ఒక్కరే అయినే, ఆతనికి సోమనాథుడు మనుమని కిమ్మడు కాబట్టి వారిద్దరికిని పెచ్చైయొంట్లంటే ఎక్కువ ఎడముండును. అందుచేత బసవనిసురించిన్ని, ఆతనికి సమకాలికులయిన మల్లికార్జున పండితారాధ్య, తెలిసేవి వేమవారాధ్యుల సురిందిన్ని సోమునికి కొంత కారవాసే కొంత అయినా బాసుగా తెలియ ఉంపవలెను. బసవపురాణపండితారాధ్యచరిత్రలనుబట్టి ముక్తముగా విచారిస్తే సోమునికి వారిని సురించిన విషయములు పెద్దలవలన విన్నవిన్ని, అత్యున్నతములయినవిన్ని తప్ప ఇతరములు తెలియవట్లే లేలుకుంది. సోమునికి బసవనిసురించి బొత్తిగా స్వయముగా తెలియ విన్నమాట వృక్షము.

“అనద్యశంబై యొప్పు బసవపురాణ
 మెనకంబుతోఁ జెప్ప నిష్ట యయ్యెడిని
 వరకథానూత్రంబువెర వెఱిఁగించి
 చరితార్థుఁజేయరే కరుణతో” ననుచు

పెద్దలకు విన్నవింపగా వారు సోమనకు చెప్పిన బసవని కథలనుబట్టి అతడు బసవపురాణమును రచించినట్లు చెప్పకొన్నాడు. అట్లే పండితారాధ్యచరిత్రలోని విషయములుకూడా అతడు పెద్దల వల్ల తెలుసుకొన్నవే. పండితారాధ్య చరిత్రోపసంహారసందర్భమును పురస్కరించుకొని శ్రీవేటూరి ప్రభాకరకాస్త్రీ గారిట్లు వ్రాసినారు:

“మఱియుఁ బండితారాధ్యులవారు లింగైక్య మందిన పిదప వారి శిష్యుఁ డయిన దోనమయ్య, వారి ప్రథమపుత్రుఁ డయిన కేదారయ్యకు లోకారాధ్య పట్టమును గట్టి తా నవర్గళముగా ధర్మరాజ్య మేలుచున్నట్లును కేదారయ్యయు నలుగురు పుత్రులఁ గాంచి వంశాభివృద్ధితో నున్నట్లును బండితారాధ్య చరిత్ర మునఁ గలదు. పాల్కూరికి సోమవారాధ్యుని పండితారాధ్య చరిత్ర ధ్వజాకాలమునకుఁ బండితారాధ్యులవారి శిష్యుఁడును బుత్రుఁ డొను సదీవులైయున్నారని, మనములు పేర్వలయుచున్నారని దీని వలన నేర్పడు చున్నది” అని (చూ. బ.పు. శీ.క ౬) శ్రీ బండారు తిమ్మయ్యగారు కూడా ఇట్టి అభిప్రాయమునే వెలిబుచ్చినారు. (చూ. కాకతీయ సంచిక, పుట ౨౧౨) ఇట్లు చెప్పడము నమం జానము కాదని తోస్తుంది. పండితారాధ్య చరిత్రోపసంహారవాక్యము లలో కేదారయ్య పుత్రులు నలుగురి ‘అక్షసంతాన తనయ పరంప రోక్తర పరంజేరలుఁ బరిదిత గురువరంపర దేజరిట్లు” అని చెప్పబడి ఉన్నది. అంటే, వారి తిరువార అనేకతరములు గడచిన వని

అర్థము వస్తుంది గాని, సోమని కాలములో వా ధున్నారని చెప్ప వీలులేదు. అట్టి “వైవసంతాన విమలాంబునిధి మన్య విశ్రమానర్షత్రి నాయకరత్న” మై ఒప్పారు ఇవటూరి సోమనాథస్వామిగారి ముగ్గురు శ్రుతి లయిన సూరీశ్వరుడు, విశ్వనాథస్వామిగారు, సింగణముంచి గారు గురుత్రితయాముగా వేరు పొందివారు. ఆ “గురు త్రితయా న్యయ తనయతనయ పరంపరో త్తర పరంపరలుఁ బ్రభుతర గురుపరం పర వేజరిల్లె” అంటే సోమనాథునికిన్ని పంశితారాధ్యునికిన్ని మన్య చాలాచాలా తరముల అంతర మున్నవని సుస్పష్ట మవు తున్నది. కాబట్టి సోమనాథుని గురువు తాత అయిన బెలిదేవి వేమ నానాధ్యులు పంశితారాధ్యునికి సమకాలికు డయిననాడు కాడు. అట్లే, బసవపురాణానినాసంపన్నమున ఉండిన కరస్థలి సోమ నాథస్వామి “పంశితారాధ్యు కృపాసముద్ధితు” డని చెప్పినప్పుడు “పంశితారాధ్యుకు మల్లికార్జున పంశితారాధ్యుడే” అని సందే హము లేకుండా చెప్పడమునకు కూడా వీలులేదు. అట్లే “కరస్థలి” శబ్దము నాధారముగా చేసుకొని సోమనాథుని కవితాగురు వయిన కరస్థలి విశ్వనాథస్వామి, సోమనకు బసవపురాణకథను చెప్పినవారిలో ఒకడయిన కరస్థలి సోమనాథస్వామికు సోదరు డని చెప్పడముకూడా యగును.

సోమనాథుడు తనకు సమకాలికులుగా ఉదాహరించిన యిత రులు చిత్తశ్రుతి కలవారు కాదు. తమ కాలములో వారు వీరశైవ డీక్షాపదులుగా ప్రఖ్యాతిని పొంది ఉంటారు; కాని, వారిని గూర్చిన కాసనాధారము లేదని లభ్యములు కాలేదు. ఆయినా ఈక్రింది విషయములను గురించి పరిశోధకు లాలోచించుదురుగాక అని కోరుతున్నాను. కల్పాల్పనా మార్కపురముతాలాకాలోని త్రిపురాంతకము శ్రీ శైలమునకు తూర్పుగవని అని ప్రసిద్ధి కెక్కినది.

ఈ త్రిపురాంతకములోనే సోమనాథుడు బసవపురాణమును రచించినది. అక్కడి శాసనములు రెండింటిలో కాకతీయ గణపతిదేవుని కాలములో క్రీ. శ. (౧౧౯౯-౧౨౬౦) రాజాజ్ఞ ననుసరించి "విశ్వేశ్వరాచార్యుని" కొడుకయిన "శాంతిశంభుడు" దేవాలయగర్భ గృహమును రాతితో శక ౧౧౭౭ సంవత్సరము అనగా క్రీ. శ. ౧౨౫౫ లో కట్టించినట్లున్నది. (ఎపి. రిపోర్టు ౧౯౦౫ సం. ౧౬౯, ౧౭౧) ఉత్తరాంకూటుల్లా, ఆణి తాలూకా, దేవికాపుర గ్రామములోని బృహదంబాలయములో ఈ విశ్వేశ్వరాచార్యుని సురించిన ఒక శాసన మున్నది. అతడు త్రి గిరీశ్వరము వాసనిన్ని శైవభక్తాశ్రేయ్యుడని చానిలో ఉన్నది. (ఎపి. రిపోర్టు ౧౯౧౨ సం. ౩౯౩) త్రిపురాంతి కేశ్వరాలయములోనే మరొక శాసనములో గణపతిదేవుని రాజ్యకాలములోనే శక ౧౧౭౪ సంవత్సరము క్రీ. శ. ౧౨౫౨) పరీధారిలో గోళగిమతాధ్యక్షుడయిన ధర్మశివాచార్యుని శిష్యుడయిన విశ్వేశ్వరశివదేశికుడు కొంత సువర్ణము సమర్పించినట్లున్నది. (ఎపి. రిపోర్టు ౧౯౦౫, సం. ౨౨౩.) మరొక శాసనములో వై ధర్మశివాచార్యుడు గోళగిమతాధ్యక్షుడయిన భీమశివాచార్యుని శిష్యుడనిన్ని, గోళగిమతము 'నవలక్ష దాహశ త్రిపురి'లో ఉన్నదనిన్ని, ధర్మశివాచార్యుడు ఈశ్వరుని భండారమునకుగాను ఒకమతమును కట్టించినాడనిన్ని ఉన్నది. ఈ శాసనము శకసం. ౧౧౬౯, ప్లవంగలో (క్రీ. శ. ౧౨౪౭) చెక్కబడినది. అట్లే ఆ ఆలయములోనే సోమాచార్యుని శిష్యుడయిన సిద్ధమరాజుకొడుకు నారప శక సం. ౧౧౮౯ రము, ప్రభక (క్రీ. శ. ౧౨౬౭) లో దీపములకుగాను ఆవులను నానము చేసినట్లుకాసన మున్నది. (ఎపి. రిపోర్టు. ౧౯౦౫, సం. ౨౪౭) ఆ ఆలయములోనే కాకతీయ గణపతిదేవమహారాజు వేయించిన ఒక అసంపూర్ణ శాసనములో (శక సం. ౧౧౭౪ రము, పరీధారి,

క్రీ. శ. ౧౨౫౨) గోళగిమతాధ్యక్షు డయిన ఒకతైవగురుని ప్రస్తావన ఉన్నది. గోళగిమతమునకు గూడులక్షల గ్రామముల మీద అధికార మున్నదట. (ఎఫి. రిపోర్టు. ౧౯౦౫, వం. ౧౯౫-)

పైని వివరించిన శాసనములోని 'విశ్వేశ్వరాచార్య' 'విశ్వేశ్వరాచార్య అనే పేరు గలవా రొక్కరే అనిన్ని, కరస్థలి విశ్వనాథయ్యగారి కేర్ల అని అనిన్ని నే ననుకొంటున్నాను. సోమాచార్యుడే కరస్థలి సోమనాథయ్య అని నా అభిప్రాయము. గణపతిదేవుని కక సం॥ ౧౧౭౪ రపు శాసనములోని గోళగిమతాధ్యక్షు డయిన తైవనాథ్యుడు గోడగి త్రిపురారి అని చెప్పవచ్చు నేమో! నా అభిప్రాయము పరిష్కారము చేయవలసివచ్చినది. పైచారికి సమకాలికు డయిన పాల్కురికి సోమనాథుడు మొదటి ప్రతాపరుద్రుని కాలమువాడు కాని, రెండో ప్రతాప రుద్రునికాలమువాడు కాని కాక కాకతీయగణపతిదేవ మహారాజు కాలమువా డనిన్ని, క్రీ. శ. ౧౨౪౭-౮౦ సంవత్సరములకు మధ్య కాలమున ప్రసిద్ధి కెక్కినవా డనిన్ని తేలుతుంది. క్రీ. శ. ౧౨౬౭ కరస్థలి సోమనాథయ్యగారి కాలము గనుకను, అతడు పెద్దవాడై ఉండగా, అతని అనుమతిచొప్పునను, ఇతరులైన పెద్దల అనుమతి చొప్పునను బసవపురాణమును సోమనాథుడు రచించడముచేత బసవపురాణరచనాకాలము క్రీ. శ. ౧౨౬౭ అని యిప్పటికి నిర్ణయించ వచ్చును. అప్పటికి సోమనాథుడు చిన్నవాడై ౨౫-3౦ సంవత్సర ములకు మధ్యవయస్సు వాడై ఉంటాడు. బసవపురాణమును రచించిన తరువాత 'చతుర్వేదసారము', 'గద్యపద్యాదికృతులు', 'బసవవర్ణనలు,' మొదలయిన అనేక గ్రంథములు రచింపబడినవి. బసవపురాణ రచనా కాలమున సోమనాథుడు వీరతైవసంప్రదాయానుసారముగా 'క్షుశ్రవణులజడను' 'సురులింగవరకగోదరజనికుండను' ('సురులింగ' అనేది ఒక వ్యక్తి పేరు కాదు. వ్యక్తి పేరిని పండితారాధ్యచరిత్రను సంస్కృతీకరించిన సురురాజకవితోబాటు వీరేశలింగముపంతులుగా

రున్ను, ప్రభాకర శాస్త్రులుగారున్ను పొరపాటు పడ్డారు.) 'భక్తి గోత్రుడను' అని చెప్పకొన్నాడు, అతనికి తన కన్న తలిదండ్రులమీద మక్కువ పోలేదు. "శ్రాశ్రాష్ట్రుడగు విష్ణు గామినేవుండఁ, దేజిష్ఠు వగు శ్రియాదేవి యస్తుయును, గారవింపగనొప్పు గాదిలిసునుండ" నని వారిని గురించి గౌరవముగా చెప్పకొన్నాడు. తన విద్యాగురుడైన పోతిదేవరను స్మరించినాడు. కపితాగురుడైన విశ్వనాథయ్యను కేర్కొన్నాడు. తన ప్రాణసఖుడైన కన్నరాముని కేర్కొన్నాడు. అంటే విహికసంబంధముల నప్పటి కింకా సంప్రార్థనగా ప్రాప్తివేషకొలే దన్నమాట. "భవిజవ సమాదరణ సంభాషణాది సంసర్గచూరనుండ" నని చప్పచిప్పగా చెప్పినాడే కాని, ఇంకా అప్పటికి వీరకౌవ మాతనికి ముదురలేదు. అప్పటి కింకా అతడు 'ననుశ్యేషిపారనుడు' కాదు. పండితారాధ్యచరిత్ర రచనాకాలమున కాతనికి కీరనైవాశేషము నిండు కొన్నది. ఆ గ్రంథములో తన గురువువేరినికూడా స్మరించలేదు. ఆ గురువు తాతవేరిని మాత్రము స్మరించినాడు. బసవేశ్వరునివే కెత్తులే అతని కిప్పు డావేశము వస్తుంది.

“మును బసవపురాణమున నెన్నదగిన
 పెనుపారు జనులకుఁ బెంపుడుఁగొడుక;
 బసవపురాణసృబంధ మకాపేరి
 బసవగోత్రుడను బసవని కరుణ
 బసవేశు శ్రీపాదపద్మనేవకుండ;
 బసవన్నఁ బొగడఁబాల్పడుకవీంద్రుడను;
 బసవన్నఁ బొగడఁబాల్పడుపాశకుండ;
 బసవన్నదూత, నే బసవన్నబంట

బసవన్న లెంక, నే బసవన్న లెంగి,
 బసవన్న యిలువుట్టు బానిసకొడుక,
 బసవన్న పన్నలపన్న; గావునను
 బసవేశుపే రిడఁ బ్రాక్షవ్య మగుట
 మసలక మా చెన్నమల్లి కార్జునుని
 బసవనామం బిడి భక్తిపెక్కువను
 బసవలింగం బని ప్రణుతించువాడ;

అని చెప్పినాడు. ఇక భవులంటే అతనికి సరిపడదు. పూర్వమువలె వారసుంచి మూరమూరము గామాత్రము తిరుగడముతో సరిపోలేదు :

“భవికృతారంభసంభవధాన్యనిచయ,
 భవినిరీక్షణరసపాకవితాన,
 భవిహస్తగ్రంథలక్షత్రాశాకాది
 భవిగృహక్షేత్రాంఘ్రిఘ్రి ధ్వంసర్జితండ;
 భవిజనదర్శనస్వర్శనాలాస
 వినిభదానాదానవిషయదూరగుండ” —

భవులు పండించిన ధాన్యమును తా నుపయోగించడు ; తన ఆహారము భవులకంటబడితే మరి తినడు ; ఫలములు, పత్రములు, కూరగాయలు భవులు ముట్టుకొన్నారని తెలుస్తే వాటిని నేవించడు ; శుశకు భవుల యింటిచెట్లను పండినవని తెలుస్తే చాలు కాయలు పండ్లు తినడు. భవులు కంటబడితే కళ్లు మూసుకొంటాడు. భవులు తన్ను తాకుతే మైల పోయినదాకా తోముకొంటాడు. వారిమాట వినబడుతుండేమీ అని చెవిలో మాది పెట్టుకొంటాడు. భవులకు

తా నేమీ ఇవ్వకు, వారిస్తే పుచ్చుకోడు. ఇప్పటికి 'శుద్ధభక్తిస్థల ప్రతిమతాచార, సిద్ధవీరవ్రతకీలాన్వీతుఁ' డయినాడు. చతుర్వేది పారసు డయినాడు. ఒకశ్రుగులా, ఒకస్వప్తులా, ఒక ఉపనిషత్తులా, ఒక దర్శనములా, ఒక ఆగమములా, పురాణములా, శాస్త్రములా, ఇవీ అవీ ఏమిటి, అన్నిటిలోను అసమానప్రజ్ఞు సంపాదించినాడు. అపారమయినపాండిత్యము, హిమాలయముమీదినుంచి దుముకుతూ, ఉరుకుతూ వచ్చే గంగాఝరీసదృశమైన కవితాప్రవాహము, సముద్ర లోకమును తిరస్కరించే ఔద్ధత్యము, అతనికి కుదిరినవి. అతడు భక్తిసామ్రాజ్య పట్టభద్రుడై వీరశైలలోకమునకు శాసకు డయినాడు. శ్రీనాథునకు కాశీఖండరచనాకాలమున నుండినవయస్సిప్పడు సోమనాథుని కుంటుంది. ప్రాథనిర్భర వయఃపరిపాకావస్థ దాటినది. "ప్రాయ మింతకు మిగులఁ ద్రైలకుండఁ గాళికా ఖండమును" శ్రీనాథుడు రచించినట్లే, అనేవయస్సులో శ్రీనాథునికంటె ఎక్కువ ప్రతిభతో పండితారాధ్యచరిత్రరచనమును సాగించినాడు. కాబట్టి అతడు పండితారాధ్యచరిత్రమును క్రీ. శ. ౧౩౦౦ సం॥ర ప్రాంతమున రచించి ఉంటాడని నిశ్చయించ వచ్చును. అందుచేత సోమనాథుడు కాకతీయ గణపతిదేవుని కాలములోను, రుద్రాంబ కాలములోను, రెండో ప్రతాపరుద్రుని కాలములోను కూడా ఉన్నవాడవుతాడు. పిదుపర్తి సోమన బసవపురాణములో చెప్పిన ప్రతాపుని కాలమున కాతడు వృద్ధాప్యమును సమీపిస్తూ, శిష్యులతో దేశసంచారము చేస్తూ ఉండేవాడన్న విషయము యథార్థ మవుతుంది.

పాల్కురికి సోమనాథుని కాలము నిర్ణయించడాని కితిరాధారములను పరిశీలింతాము. సోమనాథుడు పండితత్రయ మనబడే వారిలో ఒక డయిన శ్రీపతిపండితుని గురించి బసవపురాణ పండితారాధ్యచరిత్రముల రెండింటిలోను ప్రస్తావించినాడు.

బసవపురాణము

సంగమేశ్వరుడు బసవని ముసామును పరీక్షించడానికి జంగమ యాపముతో రాగా, బసవ దాతని గుర్తించి అతనియెదుట ఆద్వము చూపగా అందులో శివుని మూడో కన్ను కనబడినది. దానికి శివుడు లజ్జించి నిరాకారుడు కాగా, బసవన్న ఈశ్వరుని నిలువరిస్తూ, పూర్వభక్తుల శేషులు, వర్తమానభక్తుల శేషులు వివరించినాడు.

“హార మీనగరి మాలకరి పుష్పదంతుఁ
డరిదిపూజారి కన్నప్ప దేవయ్య

.....

నెట్లణ నీవించి నీకు విభూతిఁ
బెట్టెడువాఁడు మా పిళ్లనైనారు.

వరకీర్తి మీగంటవాఁ డోహిళయ్య

.....

శ్రీఘోషిఁడితుల్ శివుఁడ! మీకవులు;
నాఁఁడితయ్యగా రనుఁగుఁబండితులు.

(బస. పు. ౪౫-౬)

శివవాసుమయ్య అనే అంత్యజభక్తుని బసవన్న పూజించడము చూచి బ్రాహ్మణులు రాజువద్దకు పోయి ‘కల్యాణకటకమంతా మాల లపాలైన’ దని చెప్పగా రాజు బసవని మందలించినప్పటికీ దాత డన్నమాటల లోనివి :

“శివనాగుమయ్యతోఁ జేనటి యీద్విజులు
 నవనీశ ? సరియుగా రది యెట్టు లనిన,
 భక్తుండు శ్రీఁపతిఁండితుం ‘డీశు
 భక్తుని కిలఁ గోటి బ్రాహ్మణు లైన
 నెన యన్న నాలుక నేఁ గోశివైతు’
 ననుచు ననంతపాలుని సభాస్థలిని
 నెక్కొనఁగాఁ జండ్రనిష్ఠలు గాదె
 చక్కన పొత్తిఁచచ్చకమున ముడిచెఁ
 దా నేమిచెప్ప భక్తాసీకమిండ్ల
 శ్వానంబులకు ద్వీజుల్ సరిరామి వినవె?”

(బస. పు. ౨౧౦)

పండితారాధ్యచరిత్రము

ఈ క్రిందిది సోమనాథుడు చెప్పిన పాదానిది :
 కడు నర్థి నుత్పత్తికర్తనా బ్రహ్మ
 వడి బ్రహ్మమను బ్రహ్మవాదాలఁ గ్రుంచి
 హరభక్తియుత్పత్తి కధిపతినాఁగఁ
 బరిగెఁ దాఁ దొల్లి శ్రీఁపతిఁండితయ్య

(పండి. చ. I. ౭)

ఈ క్రిందిది ఓహిశునకు సమకాలికు జయిన కుమారవాల
 ఘోరజుడు తనభార్యతో చెప్పినది :

వెండియు శ్రీఁపతిఁండితుల్ భువి న-
 ఖండితైశ్వర్యవికస్వరలీల

వర్తింపుచును బరవాదుల కెల్లఁ
 గర్తలు భర్తలుఁగాఁ బ్రతిష్ఠించి
 తొడఁగి వైపొత్తిసచ్చడమున నిష్ప
 లకరంగ ముడిచిన నది యేమి నేసె ?

(పం. ౩. చ. I. ౪౦౮.)

మల్లి కార్జునపండితారాధ్యుడు నవ్యగణసహస్రనామస్తవము
 చేస్తన్నాడు :

శ్రీఽపతిపండితంల్ సింధుబల్లహుఁడు

.....

మడివారుమాచయ్య మాదిరాజయ్య

మహాదేవి, శిననాగుమయ్య, బెద్దెవి-
 వేమనారాధ్యులు.....

.....

శినలెంక మంచయ్య సివురు చందయ్య

(పం. ౩. చ. II. ౮౬., ౯౩.)

ఈ క్రిందివి ఆంధ్ర శేషముపరుసమాటలు :

పండితారాధ్యు శ్రీఽపతిపండితయ్య
 బండ్లారుబసవయ్యఁ బాయక కొలుతు ;

శంకరతాసయ్య, లెంకమంచయ్య,
బంకయ్య, శివరాత్రి సంకయ్య శరణు.

(పండి. చ. II. 3౭౫.)

పండితారాధ్యుడు తన శివతత్త్వసారములో :

“ఒక్కండె దైవము శివుండని
నిక్కము నేయుటకు ముడిచె నిప్పులు చీరన్
స్సుక్కక శ్రీపతిపండితుఁ
డక్కజముగ విజయవాడ నలజన్మి శివా”

అని వ్యాసినాడు.

ఈక్రిందిది బెజవాడ మల్లికేశ్వరాలయములోని ఒక శిలా
శాసనమునుంచి ఉద్భృతము. చాలుక్యసంకకాళి మహామంజులేశ్వర
పల్లకేశుని శాసన మిది. పల్లకేశుడు కాడుపట్టి రాజవంశమువాడని
దీనిలో ఉన్నది.

వితస్తి విస్త్యతేనాపి నర్వైస్తులిత తేజసా
పీతాశేషాబ్ధితోయేన కుంభజేనాప్యగస్తినా;
పూర్వం కృతం జయేశాననామాపి తదనంతరం
ఆరాధ్య మల్లయుద్ధేన ఘల్గునేన కృతాభిధః;
మల్లేశ్వర ఇతి ఖ్యాతః నన్నిధతే మహేశ్వరః
శ్రీమద్విజయవాటాఖ్యసురే కృష్ణావిభూషణే;
కలా శ్రీమచ్ఛకాబ్దేబ్ధి శశినాయకసమ్మితే
రాజా మాధవవర్మాభూద్విఖ్యాతోధరణీతలే;

తతః స్వపుత్రేణ హతే తింత్రిణీజీవినీసుతే
 ధర్మసంరక్షణార్థాయ స్వపుత్రమవధీత్ సరాట్;
 తతో మల్లేశ్వరః ప్రీతః స్వర్ణవృష్టిం వవర్ష చ
 శిశుపుత్రకయోః ప్రాణం దత్తవాంస్తస్యకీర్తయే;
 తతః శ్రీపండితారాధ్యనామ్నా భక్తోత్తమేనచ,
 శివభక్త ఏవ నూనం దేవర్షి భ్యోఽ ధిక ఇతి;
 చీనాంబరేఽగ్నిం సంస్థాప్యశమీకోమలశాఖయా
 బద్ధే మల్లేశ్వరః ప్రీతః ప్రత్యక్షః సమజాయత;
 ఈద్విగ్విధం మహాదేవం భక్తవత్సల మవ్యయం
 మల్లేశ్వరం సమారాధ్య రేజిరే పృథివీభుజః.

పై సుదాహరించినవాటి ప్రకారము (౧) బసవన్న శ్రీపతి పండితుని పుష్పదంశుడు, కన్నప్ప, పిళ్లవైనారు, ఓహిళయ్య, మొదలగు పూర్వభక్తులతో కలిపి చెప్పడముచేత ఆతడు బసవన్న కంటే పూర్వం జని తేలుతున్నది. (౨) అట్లే శివనాగమయ్య క్షేత్రాలో బసవన్న శ్రీపతిపండితు “జనంతపాలని సభాస్థలి”లో తనకు పూర్వమం దుండినవాడుగా కేర్పొన్నాడు. అనంతపాలని గురించి ఈక్రింద (౩) లో ప్రస్తావిస్తాను.

(౩) సోమనాగుడు పండితారాధ్య చరిత్ర సీతికలో శ్రీపతి పండితుని గురించి ‘తొల్లి’ ఉన్నవాడుగా చెప్పినాడు. ‘తొల్లి’ అనే పదమువల్ల శ్రీపతిపండితుడు సోమనాగునికి చాలాపూర్వం జని ధ్వనిస్తున్నది.

(౪) కుమారపాల ఘోర్జరుడు శ్రీపతిపండితుడు తనకు పూర్వముగా చెప్పినట్లు సోమనాథుడు వ్రాయించువల్ల సోమనాథుని ఆభిప్రాయములో శ్రీపతిపండితుడు కుమారపాలునికి పూర్వపువాడు.

(౫) ఆంధ్రదేశపు పరుసమాటలలో 'పండితారాధ్య, శ్రీ పతి పండితయ్య, బండారు బసవయ్య' అని మూడు పేర్లను కలిపి చెప్పడమువల్ల ఈ ముగ్గురున్ను సమకాలీను లేమో అని స్ఫూర్తిస్తుంది. కాని, ఇక్కడ చెప్పబడిన పండితారాధ్యుడు మల్లికార్జున పండితారాధ్యుడు కాకలడు: మల్లికార్జునపండితారాధ్యు డాపరుస ననునంటే అన్నాడు. (౩) లో చెప్పిన ప్రకారము సోమనాథుడు శ్రీపతి పండితుని 'తొల్లిండ్రి' వానినిగా చెప్పి, ఆతరువాతివానినిగా మల్లికార్జునపండితారాధ్యుని పేర్కొని, ఇప్పుడు శ్రీపతి పండితుని మల్లికార్జున పండితారాధ్యునికి తరువాతి వానినిగా చేసి ఉండెను. ఆంధ్ర దేశపు పరుస యిచ్చట పురాతన భక్తులను సుప్రసిద్ధున్నది.

(౬) మల్లికార్జునపండితారాధ్యుడు తన కిత తత్త్వినారములో తెలిపిన శ్రీపతిపండితు డాతనికి పూర్వ డని చెప్పినట్లు. 'అల జమ్మి' అనడముచేత శ్రీపతిపండితుడు పట్టుపచ్చుడములో చింత్ర నిప్పలను గట్టినక; మల్లికార్జున పండితారాధ్యుని కాలమునకు సుప్రసిద్ధముగా ఉన్నదని మాత్రము తెలుపుచున్నది. ఆనృతాంతము జరిగి చాలాకాలము కాలేదనిమాత్రము అందువల్ల తెలుస్తుంది.

(౭) బెజవాడ మల్లికేశ్వరాలయశాసనములో తెలుపబడిన పల్లకేత డెవడో, ఏకాలపువాడో ఆశాసనమువల్ల స్పష్టము కాదు. పల్లకేత అనే పదములో 'పల్ల' అని ఉండడము చేత ఆతడు పల్లవరాజుని రంగాచారిగారు కన్నరాజుగాని శాసన సంపుటములలో పొందించడము తప్ప. అతడు పశ్చిమచాళుక్యులకు సామంతుడనిన్ని, పశ్చిమచాళుక్యుల శాసనములు పండ్రెండో శతాబ్దము తరువాత

కానరావు కాబట్టిన్ని, బెజవాడ శాసనములు సాధారణముగా పండ్రెండో శతాబ్దములోనివే కాబట్టిన్ని, పల్లకేతడు పండ్రెండో శతాబ్దపువాడే అయిఉంటాడనిన్ని, అత డుదాహరించిన శ్రీపతి పండితు డతనికి పూర్వుడై పదకొండోశతాబ్దమువాడై ఉంటాడనిన్ని, శ్రీపతి రచిత మని చెప్పబడే శ్రీకరభాష్యమునకు పీఠికను వ్రాసిన శ్రీహయవదనరావుగారి అభిప్రాయములను ఖండిస్తూ నాగనూరు బృహస్పత్యాశ్రమములయిన పండిత శ్రీకాశీనాథ శాస్త్రిగారు వ్రాసినారు. పశ్చిమ చాళుక్యులు వేంగీదేశమును పాలించలేదు. దానిని పాలించినవారు పూర్వచాళుక్యులే. పూర్వచాళుక్యుల అనంతరము చోళులున్ను, తరువాతి కాకతీయులున్ను, తరువాత గజపతులున్ను, తరువాతి రెడ్డిరాజులున్ను వేంగీదేశమును పాలించినారు. ద్రాక్షిణి రాజులు పశ్చిమచాళుక్యుల జయిన ఆగో విక్రమాదిత్యుని శాసనములు కొన్ని కలవు. ఇవి ౧౧౨౦—౧౧౨౪ సం॥రములకు మధ్య కాలపువి. వీటిని బట్టి విక్రమచోళుడు దక్షిణ దేశమునకు పోగా వేంగీదేశము నాలుగు సంవత్సరములు విక్రమాదిత్యుని ఏలుబడిలో ఉండిన దని కొంద రంటున్నారు కాని, విక్రమాదిత్యు డీరాజ్యము లెట్లు జయించినాడో తెలియదు.

ఈరీతిగా పల్లకేతని కాలము నిర్ణయము కానప్పడు తత్సూర్వ డయి యెప్పుడో ఉండిన ఆతని శాసనములో ఉదాహృతులయిన శ్రీపతి పండితుని కాలమునుకూడా నిర్ణయింప వీలులేదు గదా. ఇట్లుండుగా ఈమధ్య శ్రీపతి పండిరాధ్య విరచిత మని చెప్పబడే శ్రీకరభాష్యమును బెంకుగారు వాస్తవ్యులయిన సి. హయవదనరావుగారు దేవాంగసంఘము పక్షమున ప్రకటిస్తూ, ఆ గ్రంథముంత పెద్దదయిన ఒక సంపుటము నింగ్లీషుభాషలో పీఠికగా వ్రాసి ప్రచురించినారు. దానిలో శ్రీపతిపండితుడు శ్రీ. శ. ౧౪౦౦

సంగ్రహ ప్రాంతముపాదని నిశ్చయించినారు. కాని, తొలుత ఈ నిశ్చయమును ముందుగా మనస్సులో చేసుకొని, తరువాత దానికి ప్రమాణములకోసము వారు తంటాలు పడినట్లు వారి ప్రాతఘోరణివలన కనుగొనవచ్చును. ఇది శాస్త్రీయమైన పరిశోధనపద్ధతి కాదు. తిమ నిశ్చయమును సమర్థించుకొనడానికి ఏవేవో పోలుపోలులులేని కాసనముల నువాహించి, నాటికి అగ్రములు కుదురనప్పుడు మాటలను తారుమారుచేసి ఏవేవో అవస్థలు పడినారు. నాగు చూపిన ముఖ్యమైన ప్రమాణ మొక్కటి కనబడుతున్నది. శ్రీకరభాష్యములో మధ్యాచార్యోపదిష్టమయిన ద్వైతమత ఖండిన మున్నది కాబట్టి, శ్రీపతి పండితుడు ఆనందతీర్థులవారికి తరువాతి వాడు కావలసి ఉంటాడు ఆనందతీర్థులకాలము పదనూడో శతాబ్దము కాబట్టి, శ్రీపతిపండితుడు పద్నాలుగో శతాబ్దాంతము వాడు కావలె నని పీరి వాదము. హయవదనరావుగారచ్చు వేయించిన శ్రీకరభాష్యములో “మధ్యద్వైత త్సపణక తార్కికాదయో జీవా నాం విభుత్వాంగీకారాత్”, అని ఒకచోటను, “భాగవత పాంచ రాత్ర మధ్యాది వైష్ణవానాం జగత్కారణేశ్వరస్య శరీరత్వ పరిగ్రహాత్” అని ఒకచోటను రెండువాక్యములున్నవి. మొదటివాక్యములో ‘మధ్యద్వైత’ మంటే ఏమిటో దుర్గాహముగా ఉన్నది. మధ్యోపదిష్ట ద్వైతము ప్రత్యేకముగా తత్పూర్వ ద్వైతమునకు భిన్నమైన దున్నదా? ఆవాక్యములో ‘మధ్య’ శబ్దము లేకుండానే సరిపోతుంటే! రెండో వాక్యములో భాగవత పాంచరాత్రము లనే మతవాచక శబ్దములతో మధ్యాచార్యుడనే వ్యక్తిపేరును శ్రీపతిపండితుడు చేర్చి ఉండడు. ‘మధ్య’ అనేది భాగవత పాంచరాత్రములవలె ఒక మతము కాదు. ఆవాక్యములలో ‘మధ్య’ శబ్ద మప్రస్తుతము, ఆనందమునని తలచి, హయవదనరావుగారచ్చువేయించునకు మూల ప్రతి నిచ్చిన దేవిడీ జమిందారుగారికి జాబు వ్రాయుగా వారు

మూలమును చూచి ఆంనులో ఆస్థలములలో 'మధ్య' కబ్బము లేదని నాకు వ్రాసినారు. కాబట్టి శ్రీపతిపండితుని కాలము క్రీ. శ. 1000 అని నిర్ణయించడానికి సాధకముగా ఉంటుందని కాబోలు తత్పరిష్కర్త లావదమును చేర్చిఉంటారని నిశ్చయించుకొన్నాను. శ్రీకర భావ్యములో ద్వైతమతిఖంసము లేకపోలేదు. ద్వైతము ఆనందతీర్థోపజ్ఞము కాదు. ఆనందతీర్థుడు ద్వైతమత పునః ప్రతిష్ఠాపకుడుమాత్రము.

“శ్రీకరభావ్యము శ్రీపతిపండిత విరచితము కావనియే నా నమ్మము” అని ప్రభాకరశాస్త్రులవారు వ్రాసి, తమ నమ్మకమునకు కారణముగా, “శంకరాద్వైతము ప్రబలిన పిదప నాగమతంత్రములవారుగూడఁ దమ మతములు బ్రహ్మనూత్రాభిప్రేతములే యని నిరూపించుటకు యత్నించిరి. స్వసిద్ధాంతానుసారముగా బ్రహ్మనూత్రములకు భావ్యములు రచించిరి. ఈ పూన్ని శంకరులకుఁ బూర్వకాలమున నున్నట్లు గానరాదు” అని తెలిపినారు. ఈ కారణము సరిగా లేదు. రామానుజానందతీర్థులు స్వసిద్ధాంతానుసారముగా భావ్యములు వ్రాయుటకు లేని అభ్యంతరము శ్రీపతిపండితుని కేల ఉండవలెనో తెలియదు. వీరశైవము వైదికమతము కావనే అభిప్రాయము కలవారు కాబట్టి ప్రభాకరశాస్త్రులవారు రట్లు వ్రాసి ఉంటారు. వీరశైవము వైదికమతమా, కాదా అనే విషయము సురించి ముష్టుండు చర్చిస్తాను.

శ్రీకరభావ్యమును శ్రీపతిపండితుడే రచించిఉంటాడని నా నమ్మకము. అతడు రామానుజునికి పూర్వుడని నే ననుకొంటున్నాను; పండ్రెండో శతాబ్దమువాడుమాత్రము కావని నా నమ్మకము. శ్రీకరభావ్యములో అద్వైతసిద్ధాంతవిమర్శయే ఎక్కువగా ఉన్నది.

ఇతరసిద్ధాంతములవిమర్శకూడా ఉన్నా, ఆ సిద్ధాంతములు రామానుజానందతీర్థులు త్రుతిపాదించినవే అని చెప్పడానికి వీలు లేదు.

అది అట్లా ఉండనివ్వండి. కాశీనాథుని వీరారాధ్య రచితమయిన 'ధర్మగుప్తాభ్యుదయము'లో శ్రీపతిపండితుని గూర్చిన నిష్పచుపట్టుపచ్చడములో కట్టిన మహిమవర్ణన మున్నది. ఆ కావ్యము నవీనమయినది. దానివల్ల ప్రశ్నేకముగా శ్రీపతిపండితుని కాలమును సాధించడమునకు సాధనములు కానరావు.

ఇక శ్రీపతిపండితుడు తన మహిమను అనంతపాలుని సభలో చూపినా ఉన్న వితివ్యా మున్నది గనుక దానివిషయమై ఆలోచించితాము. అనంతపాలుండువనాయకుడు త్రిభువనమల్లుని కొలువులో ఉన్నవాడు ఇతిడు ద్రాక్షారామములోను, చేప్రోలులోను, నాడెండ్లలోను శాసనములు వేయించినాడు. త్రిపురాంతకములోని ఒక శాసనములోకూడా ఇతనిపేరున్నది. ఇతిడు క్రీ. శ. ౧౧౨౬-౨౭ ప్రాంతమువాడు. కాని, ఈతని శాసనములో శ్రీపతిపండితుని గురించిన ప్రస్తావన లేదు. శ్రీపతిపండితుడు తన మహిమను చూపినదీ అనంతపాలుని ఆస్థానములోనే అయితే, శ్రీపతిపండితుని కాలముకూడా క్రీ. శ. ౧౧౨౬-౨౭ ప్రాంత మని నిర్ణయించవచ్చును. కాని, పాల్కురికి సోమనాథుండు అనంతపాలునిగురించి తెలిసిన వ్రాయలేదని నా విశ్వాసము. కుమారపాల ఘోర్జరుని వృత్తాంతమువంటిదే అనంతపాలునివృత్తాంతము కూడాను. సుజగాతు వేలిన కుమారపాలుడు పండ్రెండో శతాబ్దమువాడు. చాలా సుప్రసిద్ధుడయిన చారిత్రకపురుషుడు. అతనిని సోమనాథుడు పరమ పీఠశైవునిగా, ఓహిళునికంటె గొప్ప భక్తునిగా వర్ణించినాడు. ఓహిళుడు తానొక్కడే గంటవాయించుకొంటూ కైలాసానికి పోతూఉంటే, అతని ఒంటెత్తుతనము నాక్షేపించి తనఉరిలోని ప్రజుగునందరిని పిలిపించు

కొని వారి అండరితోను కైలాసమునకు పోయిన, భక్తాగ్రేసరునిగా సోమనాగు డాతనిని వర్ణించినాడు. కాని, చారిత్రక పురుషుడయిన కుమారపాలఘోష్ఠరుడు శైవుడు కాడు; పరమశైవుడు. శైవమత ప్రధానధర్మమైన అహింసాతత్త్వమును తనరాజ్యములో కాసనమూలముగా వ్యాపింపజేసినవాడు. అహింసాధర్మము సతిక్రమించినవారి నాతడు ఘోరముగా దండిస్తూ వచ్చినాడు. ఒక నాడొక సెట్టి తలలోని వేసును గోళ్లతో నొక్కి చంపినాడట. అందుకాతనిని ప్రత్యేకధర్మసభకు పిలిపించి, అతని ధనమునంతటిని లాగుకొని, దానితో ఒక జనాలయమును కట్టించినాడట. మరొకడు పచ్చిమాంసమును పట్టణములోనికి తేగా, వానితల దీయించినాడట. ఇట్టి ధర్మక్షుని వీరశైవునిగా వర్ణించడము బుద్ధిపూర్వకముగా కాదు. లోకములో కఠల గతి అంతా ఇట్లే ఉంటుంది. కఠలు జనులలో వ్యాపించినకొద్దీ వాటిలో ఎన్నో తప్పిబిల్లు కలుగుతూఉంటవి. వాటికి చారిత్రకసత్యముతో సంబంధము లేదు. ఇందువల్ల కుమారపాలఘోష్ఠరుడు పాల్కురికి సోమనాగునికి చాలా పూర్వజనిన్ని, కుమారపాలునికి పూర్వజయిన శ్రీపతిపండితు డింకా పూర్వజనిన్ని, తేలుతున్నది.

కాని, శ్రీపతిపండితుని కాలమునుగుఱించినచర్చనుబట్టి పాల్కురికి సోమనాగునికాలమును నిర్ణయించడాని కేమిన్ని వీలులేకున్నది. సోమనాగుడు వేర్కొన్న మరొకొంతమంది చారిత్రకపురుషులనుబట్టి యేమయినా నిర్ణయింపవచ్చునేమో ఆలోచింతాము:

౧. కుమారపాలఘోష్ఠరుడు భార్యతో చెప్పకున్నాడు:

“ధరణీశు లన మున్ను గరికాలవోడు,
గరయూరివోడు విక్రమవోడు వీర

చోడు నయ్యుత్తుంగచోడు, నరేంద్ర
 చోడు, నారాజేంద్రచోడు, నీశ్వరుడు
 దవులక నిర్ధనతనువంచకులను
 దవలెనే ? భక్తికి ధరణిపుల్ వెలియె ?” అని
 (పం.చి. చ. I కం.౨)

౨. పం.చి.తారాధ్యుడు చెప్పినాడు:
 “స్తుతియింప నుత్తుంగచోడనిగిది
 భూసురుల కగునె భూతయజ్ఞంబు ?”
 (పం.చి. చ. I. ౧౪౨.)

శివద్విజుడు సంబెన్న భార్యతో సంభితరుణి పరమనాని
 ఉత్తుంగచోడనిచేత పింపమును రుద్రపాదముపై పెట్టించి పితాశ్లను
 రప్పించిన కథను పం.చి.తారాధ్యుడు చెప్పినాడు.
 (పం.చి. చ. II. ౧౪౦—౧౪౪.)

ఉత్తుంగదేవుడు శివైక్యమును పొందిన విషయమును పం.చి.తా
 రాధ్యుడు స్మరించినాడు. (పం.చి. చ. II. ౨౧౬.)

౩. గురుభక్తాంగారి వేశ్యతో అన్నమాట:
 “వీరచోడనిభంగి మారారిపురికిఁ
 బోయెదే ?” .....

(పం.చి. చ. I. 33౮.)

వీరచోడు పం.చి.తారాధ్యునిచేత యోగాచార్యుగణములో
 కీర్తింపబడ్డాడు. (పం.చి. చ. II. ౮3.)

శ్రీతైలయాత్రలో పిచ్చుకగుంట్లు వీరచోడని స్మరించినారు.
(పండి. చ. II. 386.)

౪. పండితారాధ్యుడు కల్యాణకటకమునకు పోతూ, పాను గంటిలో విడిసి ఉన్నప్పడు గోవిందరైగవ అతనికి సకలోప చారములున్ను చేస్తున్నాడు. రాజుపే గుదయావనీసడు. అతనిలెంక ధవళేన నామయ్య. నామయ్య తైవభక్తిని పరిపాలిస్తూఉంటే తోడి లెంకలు రాజుతో చెప్పినారు. రాజు తనతర్పు తిరు మలి ఇచ్చినాడు. అతడు నిరాకరించినాడు. రా జంటున్నాడు:

“పానలొండేల మీరునన రాజాది

గా నకవరె నేవకప్రకారమున?”

అని ఇట్లు బసవనిరూపిస్తే “మృకుంఠక్షణంబ, కంటకాసురుఁ డనగా నొక్కదివిజకంటకుఁ బ్రతిపక్షుగాఁ బంప నసుం పృథ్విపై జనియించి బిజ్జలుఁ డనగఁ బ్రథితబల్లహాపట్టభ్రుండై ... కప్పడి సంగ మేశ్వరంబేగి, బసవయ్యఁ డోడైచ్చి బంపరు విచ్చి, యసమసకల నియోగాధ్యక్షుఁ” జేయగా అతడు బంపరువును మింపజంగములకు చూరవిడువవము చూచి బిజ్జలుడు బసవని దండింపబంపుడే, బసవన్న “చాళుక్యులనుపేరు హరుంకవిలియఁడుడిపించి”, కల్యాణకటకము పాడుగా శపించినాడు. జగదేవ, మున్నెబ్రహ్మాయలు బిజ్జలుని పారి గొన్నాడు. (పండి. చ. II. ౧౭౮—౯౦.)

నామయ్య ఉదయావనీగని చూషణను సహింపక తనకల కోసుకొన్నాడు. పండితారాధ్యుడు రాజును శపిస్తే, రాజు తన వంశముతోకూడా నాశన మైనాడు. (పండి. చ. II. ౧౯౭.)

మైని నెప్పినరాజులు చారిత్రకపురుషులు. వీరుకాక కరికాల చోడ, కరయూరిచోడుల కేర్లుకూడా బసవపురాణ పండితారాధ్య చరిత్రములలో స్థిరంపబడినవి. వీరిలో కరికాలచోడుడు శ్రీ. శ. ౧౫౦ నుంచి ౧౮౦ సం॥ రము వరకున్న రాజ్యముచేసినాడని తమిళ చరిత్రకారు లంటున్నారు గాని తననసాక్ష్యము మాపలేను. కర యూరిచోడ దేవనో తెలియదు. త్రిభువనచక్రవర్తి కోనేర్కమ్మై కొండాన్ అనే మాడో కులోస్తుంగచోడుడే (౧౧౭౮-౧౧౮౬) కరయూరిచోడు వీరి కొండ రంటున్నారు. రాజేంద్రచోడులలో ఒకడు ౧౧౮౦ నుండి ౧౧౯౩ వచ్చినాడు (ఆధి-రాజేంద్రుడు ౧౧౭౮లో సంపన్నుడగు); మాడోవాడు (౧౧౯౩-౯౬) వరకు రాజ్యముచేసాడు. నోనినాడు కేర్కొన్న రాజేంద్ర చోడుకు మొదటి యిద్దరిలో ఒకడై ఉంటాడు. కులోస్తుంగ చోడులు కూడా మృత్యువున్నారు. వీరిలో మొదటి వరు ౧౧౮౬-౧౧౯౦ ల మధ్యను, రెండోవాడు ౧౧౯౩ నుంచి ౧౧౯౬ వరకును, మాడో వాడు ౧౧౯౬ నుంచి ౧౧౯౬ వరకు రాజ్యముచేసాడు. నోని నాడుకు తెలివిన ఉస్తుంగచోడు డేముర్తిలో ఎవడైనా కావచ్చును. వీరచోడుడు మొదటి కులోస్తుంగుని కొడుకు. ఇతడు ౧౦౭౮ నుంచి ౧౦౮౪ వరకున్న, ౧౦౮౪-౯౯ నుంచి ౧౦౯౨ వర కున్న రెండుసార్లు వేంగీదేశములో తండ్రిపరిపాలనకాలములో మహామండలేశ్వరుడుగా ఉన్నాడు. చిర్రుచోడుడు కూడా మొదటి కులోస్తుంగునికొడుకే.

ఇతడు తండ్రికాలములో ౧౦౯౨-౩ నుంచి ౧౧౧౮ వరకు వేంగీదేశమును మహామండలేశ్వరుడుగా పరిపాలించి, తండ్రితరువాత సింహాసనమునకు వచ్చినాడు. ఇతనికి 'అకలంక', 'త్యాగసముద్ర' అనే బిరుదము లుండేవి. ఇతనికొడుకే రెండో కులోస్తుంగుడు.

నశేంద్రచోడు డెవరో తెలియదు. తూర్పు చాళుక్యుల వంశములోని ఒక శాఖవారు పితాపురము రాజధానిగా పరిపాలనము చేసినారు. వారిలో మూడో విజయాదిత్యునికొడుకు నశేంద్రు డనేవాడు ౧౧౭౬ లో ఒకదానముచేసిన ట్లొకశాసన మున్నది. శత్రుమల్లదిరు దాంకితు డయిన పల్లవరాజు ఒకనశేంద్రు డున్నాడు. ఇతడే మొదటి మహేంద్రవర్ష అని పరిశోధకులంటారు. ఇతడు ౬౦౦ నుండి ౬౩౦ వరకు రాజ్యముచేసినాడు; శత్రుమల్లేశ్వరాలయము మొదలయిన అనేకవైవసుహాలయములను నిర్మించినాడు. ఇతడు చోళువసుజయించి నట్లు తెలియవస్తుంది కాబట్టి సోమనాథుడు స్థరించిన నశేంద్రచోడుడు పితాపురపు తూర్పుచాలుక్యరాజు కాక ఇతడే అయి ఉంటాడేమో! ఇక ఉదయాచనీశుడనేవాడు ఉదయాదిత్యుడై ఉంటాడా? అయితే, హొయ్సలవంశములో ఒక ఉదయాదిత్యు డున్నాడు. ఇతడు మొదటి బల్లారువసు (?౧౧౦౦-౧౧౦౬) సోదరుడు. రాజ్యము చేయలేదు. ౧౧౨౨ లో చనిపోయినాడు. పశ్చిమచాళుక్యులకు సామంతులై బల్లారి కడపమండలములో రాజ్యముచేసిన నొశంబపల్లవులలో 'జగ దేకమల్లనొశంబ' దిరుదాంకితుడయిన ఉదయాదిత్యు డొకడున్నాడు. ఇతడు పదకొండోశతాబ్దము మధ్యకాలమువాడు. ఇతని శక ౯౪౦ సం॥ రమునాటి (క్రీ. శ.౧౦౧౮) శాసన మొకటి బల్లారిజిల్లా వారపణ హల్లితాలూకా బాగలిగ్రామములో ఉన్నది. ఇదిగాక సోమిదేవునికిని, కాంచెలాదేవికిని కొడుకయిన ఒక ఉదయాదిత్యుని శాసనము శక. ౧౧౨౦ సం॥ రమునాటిది అనంతపురముజిల్లా తాడిపత్రితాలూకా, తాడిపత్రిగ్రామములోని రామేశ్వరాలయములో ఉన్నది. ఈ ఉదయాదిత్యుడు కై నుడు. ధవళేశునామయ్యను బాధపెట్టినవాడు కాబట్టి ఉదయాచనీశు డిత డయిఉంటాడేమో. ఈతనిశాసనపురాతి వెక్కడనుంచి యొ తెచ్చి తాడిపత్రి ఆలయములో చేర్చిఉంటారని హుల్ దత్తపండితు

డన్నాడు. ఉదయావనీశుడు పానుగంటి ప్రభు వని పండితారాధ్యచరిత్రము చెప్పతున్నది. పానుగల్లుల ఒకటి చిత్తూరుజిల్లాలో ఉన్నది. ఒకటి ధార్వారుజిల్లాలో కర్ణాటక దేశములో ఉన్నది. ఇది చాలా ప్రసిద్ధమైన స్థలము. హూయ్యశ్రాజులలో అనేకు లిక్కడికొటను పట్టుకొన్నవారుగా వర్ణించుకొన్నారు. పండితారాధ్యచరిత్రములోని పానుగల్లు అమరారామమునుంచి పండితరాధ్యుడు బయలుదేరిఇ(ని?)రుగుడుముల గ్రామములో విశిషి, అక్కడనుంచి కల్యాణకటకమునకు పోతూ ఉన్నదారిలో ఉన్నది. కాబట్టి సోమనాగడు చెప్పిన పానుగల్లిదే అయిఉంటుంది. పానుగంటి నేలిననాగిలో ఉదయచోడుడు లేక చోడోదయుడు అనేరాజు శక. ౧౦౮౪ (శ్రీ. శ. ౧౧౬౨) ప్రాంతపు వాడుండినట్లు శ్రీ. శే. కొవట్టాజు లక్ష్మణరావుగారు జపచర్ల శాసనమును అనుమకొంపశాసనమును తమ శివతత్వసారసీతికలో ఉదాహరించినారు.

ఇక చరిత్రపురుషులయి ఉంటారేమో అని సంక్షేపము పుట్టించే చాలానేర్లు బసవపురాణపండితారాధ్యచరిత్రములలో కనబడుతున్నవి.

- (౧) ఆజగన్న (ప. (౨) ౧౧౬); ఆజగమ (ప. (౧) ౧౪౩);
- అజగమ దేవయ్య (ప. (౨) ౩౭౬);

బసవాసి నేలిన కదంబచంశపురాజులలో అజవర్త ఒకడున్నాడు. ఇతడు ౧౧౦-౬౫ సంవత్సరములమధ్య రాజుగా ఉన్న కృష్ణవర్త కొడుకు.

- (౨) ఆజ్జదాసయ్య (ప (౨) ౨౧౪); ఆజ్జిదాసయ్య (ప(౨) ౨౨౨)
- నిజామురాష్ట్రములోని ఎరంబరిగె (నేటియెల్లూర్)లో రాజ్యము చేసిన సింజరాజులలో 'దాస'నాము డొక డున్నాడు. ఇతడు ౧౧౦౦ ప్రాంతమున రాజ్యపాలనము చేసిన, పశ్చిమచాలుక్యల సామంతు డయిన మొదటి ఆచుగికి తమ్ముడు.

(3) అక్కవ్వు (బ. ౨౩౩; ప. (౨) ౩౭౮):

మైసూరురాష్ట్రములోని శివమొగ్గజిల్లాలోని పత్తిపాంబుచ్చు (నేటి హుమ్మ)లో రాజ్యముచేసిన సాంతరరాజులలో 'రాయ' అనే రాజు (౯౫౦ సం.) భార్య 'అక్క'.

(౪) అంగరాయడు: ప. (౨) ౯౦:

బొంబాయిరాజధానిలోని సొందత్తి రాజధానిగా పాలనము చేసిన రట్టరాజులలో 'అంకరాజు' ౧౦౪౮ సం॥రమువాడున్నాడు.

(౫) అడిభర్త: బ. ౧౩౬; ప. (౨) ౮౪:

ఇత డధిరాజేంద్రదేవుడై ఉంటాడు. ఇతడు వీరరాజేంద్ర చోళుని కొడుకు. పశ్చిమచాలుక్యరాజయిన ఆరోవిక్రమాదిత్యునికి బావ.

(౬) అణుమూర్తి: బ. ౪౫; ప. (౧) ౧౩౮, ౪౦౦; ఎణుమూర్తి బ. ౧౩౪:

పశ్చిమచాలుక్యరాజయిన రెండోజగదేకమల్లుని (౧౧౩౮-౫౦) కాలములో వీరపాండ్యదేవుని నేనానాయకుడయిన వీరపాండ్య-అణుక-పల్లవరాయ డొక డున్నాడు.

(౭) అన్నబెరసి: ప. (౨) ౮౫:

అనంతపురము జిల్లాలో ౯౩౬ సంవత్సరప్రాంతమున అన్నయ్య అనే ఒకనాశంబరాజు రాజ్యముచేసినాడు. ఇతడు రాష్ట్రముటరాజయిన మూడోకృష్ణునితో పోరి ౯౪౦ సం॥రములో ఓడిపోయినాడు.

(౮) అమరనీతి: ప (౨) ౮౩:

చెంగల్పట్టుజిల్లా, సైదాపేటతాలూకా, తిరువొట్టియూరి లోని అధిపురేశ్వరాలయములోని ఒకశాసనములో గంగపల్లవవంశజు

డయిన కో-విజయకంప విక్రమవర్షకాలములో పల్లవదియరైయర్ అనే అపరనామముగల కంజరన్ - అమరనీది అనే శివసూరీ దీపములనుగాను బంగారము దానముచేసినట్లున్నది. ఇతడు తమిళపేరియ పురాణములో చెప్పబడిన అమరనీది అనే శివభక్తుడై ఉంటాడు.

(౯) అమరసింహుడు: ప (1) ౬౧౫:

• సుప్రసిద్ధ నిఘంటుకారుడు. కాలిదాసుకు సమకాలికు డంటారు గాని, ఇతడు పదకొండో శతాబ్దమువా డని విమర్శకు లభి ప్రాయపడుతున్నారు.

(౧౦) ఆముగిదేవుడు; చిక్కలముగిదేవుడు: ప. (౨) ౮౭:

కాలచూరివంశమువాడు. మొదటి విజ్ఞలుని తమ్ముడయిన 'రాజ' లేక 'రాజులు'ని తమ్మునికొడుకు. ౧౧౦౦ సం॥రము ప్రాంతమువాడు.

(౧౧) ఆరియమ: ప (౨) ౫౬; ఆరియమరాజయ్య:

ప (౨) ౯౧; ఆరియమరాజు. బ. ౧౨౭, ౧౯౬, ౧౯౭;

ప. (౧) ౫౪౩, ప (౨) ౧౪౬, ౩౪౭:

ఇతడు 'ఎరెయంగ' అయియండవచ్చును. ఇతడు హూయ్యుశ రాజయిన మొదటి బల్లభుని(౧౧౦౦-౬?) తండ్రి. రాజ్యముచేయలేదు.

(౧౨) అల్లడదేవి ప (౨) ౩౭౮:

సాంతరరాజయిన కామదేవుని కూతురు. గంగవంశరాజయిన హూన్నయ్యను పెండ్లాడినది. ఈమె పేరు అలియా దేవి.

(౧౩) అమాతిమల్లిదేవయ్య: ప (౨) ౨౨౬:

ఇత డాహవముల్లుడై (౧౦౪౨-౧౦౮౮) ఉంటాడు. ఇతడు దీర్ఘజ్యోతిషముతో బాధపడి, గొప్పవైద్యులైన కుంగభక్తుల పక్షి ప్రాణశ్యాగముచేసినాడు.

(౧౪) ఇచ్చపంట సోయ్యేవుడు: ప (౧) ౨౩౩ :

బనవాసి ౧౨౦౦౦ లకు రాజయి 'హంగల్' లేక పానుగల్లు రాజధానిగాగల కదంబరాజు సోయిదేవుడు కాలచూరి బిజ్జలునికి సామంతుడు. ఇతని శాసనములు ౧౧౬౦ ప్రాంతములో ఉన్నవి.

కాలచూరి రాజయిన సోమేశ్వరునికి సోయిదేవుడని కూడా పేరు. ఇతని శాసనములు ౧౧౭౨ ప్రాంతములో ఉన్నవి.

సోమేశ్వరు డనే పేరుగల రాజులు పశ్చిమచాళుక్యులలోను, పూర్వచాళుక్యులలోనుకూడా ఉన్నారు.

(౧౫) ఇడుమారదేవుడు ప (౧) ౮౬; ఇడుమారడను చోడనృపతి: ప (౧) ౫౯౮ :

'ఇడుమార' అనేమాట 'ఇరుమడి' అనేదానికి తెనుగులో కలిగిన రూపమై ఉంటుంది. రాశేంద్రచోళదేవుడు (౧౦౫౫) తన పితండ్రి అయిన గంగైకొండ చోళునికి ఇరుమడిచోడ బిరుదము నిచ్చినాడు.

ఇట్లే తనతమ్ముడయిన ముమ్మశిచోళునికి చోళకొండ డని, ఉరైయూరు లేక కొళిరా జయిన పీఠచోళునికి కరికాళచోళు డని, మదురాంతకునికి చోళగంగు డని బిరుదముల నిచ్చినాడు.

(౧౬) ఉడుతడి మహాదేవి: ప (౨) ౮౮ :

ఈమె పిరుదిమహాదేవియర్ అనే నామాంతరము గల 'ఉత్తరై రక్క-అరుమెలి' అయి ఉంటుంది. ఈమె మొదటి రాజరాజదేవుని రాణి. (౯౭౫-౧౦౧౩.)

(౧౭) ఉద్భటుడు : ప (౨) ౮౮, ౨౧౬ ;

ఇందుమించు తొమ్మిదో శతాబ్దములో అలంకార గ్రంథములను,

కుమారసంభవమును సంస్కృతమున రచించిన ఉద్భటు డొక డున్నాడు.

(౧౮) ఉరగరాయడు : ప (౨) ౯౧ :

ఇతడు ఉరైయూర్-నోళ్ళుడై ఉంటాడు. ఇతనికి సూరా థ్వార్ కట్టికేవర్ అని మరి ఒక పేరు. ఇతని మాతురున్ను, రాజరాజ పట్టె సిద్ధరసు భార్యయున్ను అయిన ఇరుమశి శ్రీ గూడేవి మాడో కుళోత్తుంకుని రాజ్యపు ముప్పై ఆరో సం॥ రములో ఇచ్చిన దానపు శాసనము నెల్లూరు ంట్టి, గూరూరు తాలూకా, చెడ్డిపాలెము-పాండ్రం గములో ఉన్నది.

(౧౯) ఏకాంతరామయ్య : ప (౧) ౨౩౧, ౨౪౧; ప (౨) ౫౬, ౯౨, ౨౧౫, —

బొంబాయిరాజధాని, భార్యురుజిల్లా, అబ్బలూరు గ్రామము లోని ౧౨౦౦ సం॥ ర గ్రాంతమునాటి శాసనములో ఏకాంత రామయ్యకును కైమలకును గలిగిన సంఘర్షణమును, దానిలో రామయ్య తన తలకు ణోషకొని ఏడోనాడు తిరిగి తలతో సతీవుడయి తన ప్రతిజ్ఞను నిర్వహించుకొన్న విషయమును చెప్పబడినది.

(౨౦) ఏణాదినాథుడు : ప (౧) ౧౪౩, ౪౦౯; ప (౨) ౮౩, ౩౪౭; బ. ౪౬, ౧౨౨, ౧౩౭ :

‘ఏణాది మేక్కడైయణ పెరియనాయణ’ లేక ‘పూర్తిపి రాయణ’ అనేనాడు సుందరపాంశ్యదేవుని పుణ్యముకొసము చేసిన దానము చెంగల్పట్టుజిల్లా, వైదాపేటతాలూకా, తిరువొట్టియూ రిలో ఉన్నది.

(౨౧) కన్నబరసి : ప (౨) ౮౬ :

మొదటి బిజ్జులని తస్తుడయిన గాజులని కొడుకు ‘కన్నబరసి’.

(౨౨) కాళివెట్టి : ప (౨) ౧౧౭-౯ :

నాశంబాధిరాజు క్రిందనామంతుడు. తలకాడును జయించినాడు. ఇతనికిని రాష్ట్రములు రాజయిన బల్లహనామముగల మూడో గోవిందునికిని యుద్ధము జరిగినది.

(౨౩) కాచిరాజయ్య: ప (౨) ౮౬.

ఇతడు పాంశ్యరాజు (౬౭౫ సం॥రము) అరికేసరి-పరాంకుశ-నూరవర్మకు తంత్రి అయిన కోచ్చెడైయన్ అయిఉంటాడు.

(౨౪) కాళవ: ప (౨) ౮౭; కాళవ్య. ప (౧) ౨౧౧, ౨౧౫; ప (౨) ౮౩, ౧౯౩; కుడుబెకాళవ్య. ప (౧) ౨౧౩, ౨౩౨; నురజకాళవ్య. బ. ౫౨, ౨౨౭, ౨౩౩.

హయస్థనరాజయిన వినయాదిత్యుని (౧౦౪౦-౧౧౦౦) భార్య 'కలయబ్బె' ఒకతె ఉన్నది.

(౨౫) కూనపాండ్యుడు: ప (౧) ౫౯౭.

ఇతడు చారిత్రకపురుషుడు కావని కొంతమంది అంటారు. కాని, ఇతని పేరుగల ఒకనాణెము చొరగినది. అరికేసరి-పరాంకుశ-నూరవర్మయే (సుమారు ౭౦౦ సం॥రము) ఇత డని నీలకంఠశాస్త్రిగారన్నారు. ఇతడు తిరుళ్ళానసంబందర్, తిరుత్తొండర్ అనే శైవభక్తులకు సమకాలికుడు.

(౨౬) కొండగుడికేశిరాజు:

ప (౧) ౨౩౩, ౨౫౫; ప (౨) ౧౦; ఇత డొక కన్నడకవి, శైవభక్తుడు. మహాక్షరకండ, కొండగుడికేశిరాజయ్య వచనగళు అనే కన్నడగ్రంథములను వ్రాసినాడనిన్ని, ౧౧౬౦ ప్రాంతమునాడనిన్ని కర్ణాటకకవిచరిత్రకారులు చెప్పుచున్నారు. మైసూరురాజ్యములోని

శివారపురజిల్లా ౧౯౧౯, ౧౩౩ శాసనముల ప్రకార మితడు బిజ్జలుని వద్ద దంపనాయకుడై ప్రసిద్ధిపొందినట్లు తెలియవస్తున్నది కాని. ఈవిషయ మాశాసనములో జనప్రతిగామాత్రము వివరింపబడి ఉన్నది.

(౨౭) గుగ్గలు కళియారు: ప (౧) ౩౯౯; దీపదకళియారు ప (౧) ౪౦౦; ఈవిషయాలి కల్లి దేవయ్య: ప (౨) ౧౪౨; చెంగల్పట్ట జిల్లా, సైదాపేటతాలూకా, తిరువొట్టియూరిలోని ఒక శాసనములో చోళరా జయిన త్రిభువనచక్రవర్తిరాజాధిరాజదేవుని కాలములో కళియన్-తండ్రి-తిరునట్టపెరుమాళ్ (విక్కిరమ-శోళ-పదువూర్నా దాళ్వన్) అనేవాడు ఆదిపురీశ్వరాలయమునకు కావలివాడుగా ఉండి, ఆలయమున కొకదానము చేసిన ట్లున్నది.

(౨౮) గొగ్గయ్య: బ. ౨౨౭; ప (౨) ౩౭౫.

మైసూరులోని పత్తిపొంబుచ్చ (నేటిపూమ్మ) రాజధానిగా రాజ్యముచేసిన సాంతరరాజులలో గొగ్గ లేక గొగ్గయ అనేవాడున్నాడు. ఇతడు రెండోతైలపుని (౧౦౭౭) తమ్ముడు.

(౨౯) గుండవక్రవర్తి: ప (౨) ౯౦; గుండయ్య: ప (౧) ౨౮౦; కుమ్మరగుండయ్య: బ. ౪౫-౬, ౬౮, ౧౨౦, ౧౩౯, ౨౦౫, ౨౨౫; గుండయ్యప్రభువు: ప (౨) ౧౦; గుడ్డయ్య: ప (౨) ౯౩:

సాళువవంశములో ముగ్గురు గుండరాజు లున్నారు. కాని, వారికిని పైపురుషులుకున్న సంబంధము లేదు. తూర్పు గాంగులలో ఇద్దరు గుండమరాజు లున్నారు. వీరిలో మొదటివాడు ౯౫౧ నుంచి ౯౫౮ వరకున్నా, రెండోవాడు, ౧౧౦౧ నుంచి ౧౧౧౯ వరకున్న రాజ్యము చేసినారు. కాని, వీ రిద్ద రున్నా అంతప్రసిద్ధులు

కారు ఒకవేళ పండితారాగ్యచరిత్రములో శ్రీకృష్ణానబద్ధసంక
చక్రవర్తి వై డి. డి. సుండుసురాజై ఉంటే ఉండు వచ్చును. ఇతని
తమ్ముడయిన ఆగోమగుకామాగ్ణవుడు వైగుంబవంశపు రాజసుమారి
అయిన వినయమహాదేవలి పెండ్లాశినాడు.

౧౮౮ సుని ౯౧౮ వరకు గలకాలములో రాష్ట్రకూటుల
దండనాయకుడయిన గుండుయ్య ఒక డున్నాడు. ఇతనిని చాళుక్య
భీముడు యుద్ధములో చంపినాడు.

(౩౦) గుడ్డలచేవి : బ. ౨౨౩; గుడ్డవ : ప (౨) ౫౬, ౮౬,
౩౭౭, గుడ్డవ్వు : ప (౧) ౧౪౯, ౧౫౦; ప (౨) ౨౪౬;
బ. ౬౨, ౧౯౪, ౨౨౩-౪ :

సుండాంబిక వెలనాటి చోడవంశమువాడయి, తూర్పుచాలుక్య
రాజయిన మొదటి రాజరాజుకు దండనాయకుడుగా ఉండిన నన్నని
భార్య ఒకతె ఉన్నది. మొదటి రాజేంద్రచోడుని (౧౧౧౫-౩౦)
భార్య వేరు కూడా సుండాంబిక. సుడ్డవ్వ ఈపెయే అయిఉంటుంది.

(౩౧) గోయిచేవయ్య : ప (౨) ౯౩; (బండరుపు) గోవింద
వైగడ : ప (౧) ౧౭౯, ౧౮౦, ౧౮౨, గోవిందభట్టారకుడు :
బ. ౧౭౧; ప (౧) ౨౩౪, ప (౨) ౮౭, ౨౧౭ :

రాయసాంతర విరుదము గల గోయిందు (౧౦౯౬) మూడో
తైలపుని తమ్ము డున్నాడు.

రాష్ట్రకూటరా జయిన మూడో గోవిందుడు సుప్రసిద్ధుడు.

(౩౨) చట్టయ్యగారు : ప (౨) ౯౧ :

బర్హరిజిల్లా హడగల్లితాలూకాలోని హొలలు అనేగ్రామము
లోని ఒకశాసనములో చాలుక్యవిక్రమసం॥ ౨ రములో చట్టిసుయ్య
అనేవాడు దేవాలయమునకు దానముచేసినట్లున్నది.

అదేతాల్కాకా మోరిగెరిగ్రామములో శక సం. ౯౬౭ (క్రీ. శ. ౧౦౪౫) నాటి పశ్చిమ చాళుక్యరాజు మొదటి సోమేశ్వరుని శాసనములో సామంతిగరుడుని సామంతరాజయిన చిట్టరసులేక ఘట్టి యరసు అనేవాడు దేవాలమునునకు దానములు చేసివట్టున్నది.

(౩౩) చాదలదేవి: బ. ౨౩౩; ప (౨) ౮౯, ౪౭౧:

మొదటి బద్దాళుని (౧౧౦౦-౬) భార్య 'నవలదేవి' అనే పేరికిది తెనుగురూపమేమో!

(౩౪) చామయ్య: బ. ౨౨౭; ప (౧) ౨౫౫, ౪౫౯, ౫౧౬.

నైజామురాజ్యములోని ఎరంబరగ (నేటి యెల్మర్గా) రాజ ధానిగవీలిన సిందరాజవంశములోనివాడు. ఆచుని తమ్ముడు. ౧౧౦౦ ప్రాంతమువాడు. 'చావ' అని యితినిపేరు.

(౩౫) చాళుక్య భీమయ్య: ప (౨) ౯౧:

పశ్చిమచాళుక్యరాజులలో ౮౫౦ సం॥ర ప్రాంతములవాడు రెండో భీము డున్నాడు. తూర్పుచాళుక్యులలో ముగ్గురు భీము లున్నారు. మొదటితూర్పు చాళుక్యభీములలో ఒకడు ౮౮౮ నుంచి ౯౧౮ వరకు రాజ్యముచేసినాడు. ఇతనికి 'ద్రోహారాజున' అనేది పిరు దము. ఇతనినే రెండో భీము డంటారు. మరొక్కభీముడు మొదటి అమ్మరాజుకొడుకు, ౯౨౬-౭ సం॥ రములో ఎనిమిదినెలలమాత్రము రాజ్యముచేసినాడు. సోమనాగుడు పేర్కొన్న చాళుక్య భీమయ్య ఇతడే అయిఉంటాడు.

దేవరస: ప (౨) ౮౫, ౯౨:

(౩౬) నైజామురాజ్యములోని ఎరంబరగ (నేటి యెల్మర్గా)లో రాజ్యముచేసిన సిందరాజవంశమువాడయిన 'దామ' లేక 'దావ' అనే పేరుగలవా డితడే అయిఉంటాడు.. ఇతడు సుమారు ౧౧౨౦ ప్రాంతమువాడు.

(32) నాకయ్య: ప (౨) ౮౮-

ఎరంబరగలో రాజ్యము చేసిన సిందవంశమునాడు. ఇతని పేరు 'నాక'; ౧౧౨౦ ప్రాంతమునాడు.

(3౮) నిమ్మవ్వ: ప (౧) ౧౩౯, ౨౮౬, ౪౫౯, ౪౭౩; ప (౨) ౯౮, ౩౭౮.

విరాటదేశములోని తలై గ్రామవాసి అయిన ఇంద్రదేవుని భార్య నింబలాదేవి పరకేశరివర్ష మొదటి రాక్షేంద్రచోళదేవుని రాజ్యకాలములో (౧౩ సంవత్సరము) చెంగల్పట్టుల్లా, వైవాపేట తాలూకా, తిరుపాట్రియూరిలోని ఆదిపురీశ్వరాలయములో ఒక దానశాసనము వేయించినది. తలై గ్రామ మనగా ధార్యగజిల్లాలోని హంగల్లు లేక పానుగల్లు. నిమ్మవ్వ ఈమెయే అయిఉంటుంది.

(3౯) మైలి(నేమద): ప (౨) ౨౧౬-

కాకతీయగణపతిదేవుని చెల్లెలు మైలాళమహాదేవి. ఈమెకు మేలాంబిక అని కూడా పేరున్నది ఈమెయే సోమనాథుడు చెప్పిన మైలి అయితే అతనికాలమును రెండో ప్రతాపరుద్రునికాలము లోనికే తీసుకొని రావలసి ఉంటుండేమో!

(౪౦) పాండ్యనాయుడు: ప (౨) ౮౪-

ఉచ్చంగి రాజధానిగా నొలంబవాడిని పరిపాలించిన పాండ్య రాజులలోని వీరపాండ్యుడో (౧౧౬౨), విజయపాండ్యుడో (౧౧౬౩-౧౧౮౩) అయిఉంటాడు.

(౪౧) బంకిదేవయ్య: ప (౨) ౧౩.

మైసూరురాజ్యము, నగరతాలూకాలో పట్టిసాంబుచ్చు లేక ముమ్మపట్టణములో రాజ్యముచేసిన ఆళుప (ఆళ్ళ, ఆళువ) రాజు

లలో బంకిదేవుడొకడు ౧౩౦౩ సంవత్సరమునాటివాడున్నాడు. నోమనాగు డిఠనిగి తాత తాత అయిఉంటాడు.

(౪౨) బల్లవరాయడు ప (౨) ౯౦; బల్లహుడు: బ ౪౬, ౫౧, ౧౦౧, ౧౨౩, ౧౨౧-౨, ౧౨౬, ౧౯౯; ప (౧) ౧౩౩, ౧౩౨; ప (౨) ౫౩, ౧౯౯, ౪౦౨, ౪౩౩, ౫౩౧. —

మూడో రాంప్రచోద్యోగికి 'బల్లహు' అని పిరుప మున్నది.

(౪౩) బాచలదేవి: ప (౨) ౨౫, ౩౩౯: బైచలమాయి, ప (౨) ౯౨:

బల్లారొట్ల, హరిగిరితాలూకా, హిరహుగళి గ్రామములోని ఒకశాసనములో విక్రమహంశ్యుడు తనభార్య బాచలదేవికిన్ని, కుమార్తె మహాదేవియరసికిన్ని పుణ్యముగా చేసిన దానమును గురించి ఉన్నది. శాసనకాలము శకసం. ౧౦౭౧ (౧౮౫౦ శ. ౧౧౪౨).

రెండో బాచలభార్య బైచలదేవి మరి ఒకతె ఉన్నది. ఈమె శ్రీ. శ. ౧౧౪౨ సంవత్సరమునాటిది. నోమనాగుడు చెప్పిన బాచలదేవి ఈమె అయిఉంటును.

(౪౪) బెజ్జమహాదేవి ప (౨) ౮౨;

బెల్లూరుట్ల, వంకటగిరితాలూకా, చాపలపల్లి గ్రామములో శకసం. ౧౧౫౨ రమునాటి రెండు శాసనములలో యాదవరాయ పుజబుగిద్దనుభార్య బెజ్జదేవి దానము చేసినట్లున్నది.

(౪౫) బొంతాదేవి: ప (౨) ౯౦. —

పశ్చిమచాలుక్యరాజు నాలుగో విక్రమాదిత్యనిభార్య బొంతాదేవి. ఈమె చేదిరా జయన లక్ష్మణుని కూతురు.

(౪౬) బొప్పలదేవి: ప (౨) ౮౫; బొప్పవ్వ: ప (౨) ౩౩౯:

మొదటి బల్లారుని భార్యలలో ఒకత అయిన బొప్పాదేవి ఈమెయే అయిఉంటుంది.

(౪౭) బొప్పయ: ప (౨) ౯౦, ౩౭౫.—

బళ్లారిజిల్లా, హడగల్లి తాలూకాలోని పోగ్రామములోని కల్లెశ్వరాలయములో ధవళచ్చత్రాధికారి అయిన బొప్పయదక్షిణాయ కుని అనుమతిని కొన్ని దానములు చేయబడినవి. కాలము క్రీ. శ. ౧౧౬౬ సంవత్సరము.

కర్ణాటకశాసనసంపుటము VIII. Sb. ౩౪౬ లో సోయి దేవుని పూర్వులలో బొప్పరాజు, అతనికొడుకు బొప్పరాజు ఉన్నారు. సోయిదేవుని కూతురు లచహలాదేవి ఒక బొప్పదేవుని పెండ్లాడినది. సోయిదేవుని శాసనములు ౧౧౬౦ సంవత్సర ప్రాంతములలో కనబడు తున్నవి.

(౪౮) బ్రహ్మదేవయ్య (కన్నడ): ప (౧) ౨౩౨; బ్రహ్మదేవయ్య (కన్నర) ప (౧) ౨౩౦.—

మైసూరురాజ్యము, పత్తిపాంబుచ్చలో రాజ్యముచేసిన సాంకరప్రభువులలో ఇద్దరు బర్త (బమ్మ) దేవులున్నారు. రెండో బమ్మదేవుడు మొడటివాని అన్నఅయిన రెండోగిరుని (బీరుగ) కొడుకు. ఇత డిండుమించు ౧౧౦౦ సంవత్సర ప్రాంతములో ఉండి వాడు.

(౪౯) భల్లట : ప (౩) ౧౦౪.

ఇతడు కాకీరరాజయిన శంకరవర్మ (క్రీ. శ. ౮౮౪-౯౦౭) ఆస్థానములోనివాడు. ఇతనిపేరు మల్లభట్టనిన్ని భట్టమల్ల అనిన్ని కూడా ఉన్నట్లు తెలుస్తున్నది:

(౫౦) మల్లణ : ప (౧) ౩౫౮; (౨) ౪౩౨ —

ఇత డేకాలపువాడో తెలియదు. కల్లణ బిల్లణ జ్వల్లణులవలె కాకీరమువారి ఉంటాడు. ఇతడున్న క్రీ. శ. పదోశతాబ్దమునకు పూర్వదే అయిఉండవలెను.

(౧౧) మల్లిదేవుడు : ప (౨) ౮౯.

సిందవాడివంశమువాడు. చత్తరసుకొడుకు. ౧౧౫౦ సం॥ ర ప్రాంతమువాడు. అదేవంశమువాడొక మల్లిదేవుడున్నాడు. అతని శాసనములు ౧౧౮౭, ౧౧౯౫, ౧౨౦౬ సం॥రముల నాటివి కనబడుతున్నవి.

• (౧౨) మల్లెబొమ్మ, మొల్లెట్రమ్మాయ : ప (౨) ౧౨, ౧౯౦ ౧౯౯ :

మైసూరురాజ్యములో ఉత్తరమున నిడుగల్లు రాజధానిగా వీరిన 'చోళమహారాజు' లున్నారు. వీరు కరికాలచోడుని వంశమువారమని చెప్పకొన్నారు. వీరి కొరయూరిపురవరాధీశ్వర అని బిరుదు మున్నది. పశ్చిమచాలుక్యరాజ్యమును కాలమారిబిజ్జలుడు నాశనము చేసినప్పుడీ రాజులు స్వతంఢ్రులయినారు. వీరిలో మల్లిదేవుడనే రాజు శాసనములు ౧౧౬౭, ౧౧౬౯, ౧౧౭౬ సం॥రములనాటివి కనబడుతున్నవి. ఇతనికొడుకు బ్రహ్మనృపాలుడు లేక బమ్మిదేవుడు. ఇతడే బిజ్జలుని చంపినవాడయి ఉంటాడు.

(౧౩) మాచిదేవ : ప (౧) ౨౪౪, ౨౪౯ —

సిందవాడిరాజు. సిందవంశజుడు. రెండో చిత్తరసుకొడుకు ౧౧౩౦ సం॥ర ప్రాంతమువాడు-రాష్ట్ర కూటరాజయిన మూడోకృష్ణు విలి లోబడి బనవాసినేలిన ఒక మాచియరసున్నాడు. (౯౩౮.)

(౧౪) మహాదేవి : ప (౧) ౪౬౩; మహాదేవియక్క : ప (౧) ౩౩౮;

మూదేవి : ప (౧) ౪౫౯ —

బళ్లారిజిల్లా, హడగల్లి తాలూకా, హిరహడగల్లి గ్రామములోని

భీమేశ్వర - దేవేశ్వరాలయములోని శాసనము, శక ౧౦౮౧ సం॥రము (క్రీ. శ. ౧౧౫౮)లో వీరపాండ్యదేవుని పినతండ్రి విక్రమపాండ్యుని కూతురు మహాదేవియరసి పేర్కొనబడినది.

చిత్తూరుజిల్లా, కాళహస్తితాలూకా, గుడిమల్లగ్రామములోని పరశురామేశ్వరాలయములోని శాసనము, శక. ౮౨౦ సం॥రము (క్రీ. శ. ౮౯౮) లో బాణరాజయిన విజనూదిత్యమహాబలి బాణరాయని తల్లి మహాదేవి అడిగాళ్ పేర్కొనబడినది.

సిందవంకస్థుడు రెండో ఆచుగిభార్య మాదేవి (౧౧౨౨) ఒకతె ఉన్నది.

మైసూరురాజ్యములో నొకంబనాడినేలీర ఉచ్చంగి - పాండ్య రాజులలో ఇరుక్కపాలుని (క్రీ. శ. ౧౦౯౮) కూతురు మహాదేవి హూయ్యలరాజయిన ఎతెయంగను వివాహమాడినది.

(౫౫) మాదవ్య: ప (౨) ౩౩౮; మాదాంబ: ప (౧) ౨౦౮.

గుంటూరుజిల్లా, ఒంగోలుతాలూకా, కొప్పోలు గ్రామము లోని భీమేశ్వరాలయములో ఒకరాజు శక ౧౧౭౬ లో తనతల్లి మాదాంబకు పుణ్యముగా దానముచేసిన ట్లున్నది.

(౫౬) మారయ్య:

పశ్చిమగంగరాజు మూడో మారసింహుడు (౯౬౧-౭౪) ఇతడు కైనుడు. ౯౭౪ సంవత్సరములో ఇతడు సల్లెఖనముచేసి ఆర్జకులలో చేరినాడు.

(౫౭) మొళిగ: ప (౨) ౮౫

కాలచురివంకస్థుడు, రెండో బల్లగుని తమ్ముడయిన మొయిగియే ఇతడై ఉంటాడు.

(౫౮) రాచమల్లి: ప (౨) ౯౩—

ఇతడు సిందవాడినేలిన సిందరాజులలోని రెండో రాచమల్లుడై ౧౧౭౩, ౧౧౮౧ ఉంటాడు.

౮౭౭-౭౮ ప్రాంతమువాడు గంగరాజు రాచమల్లుడు, ౯౦౪ లో శ్రీమయవద్ద యుద్ధముచేసిన గంగరాజు మరొక రాచమల్లుడున్నాడు.

౧౧౩౮ ప్రాంతములో సిందరాజయిన ఒకరాచమల్లుడు ఉన్నాడు. పశ్చిమచాలుక్యరాజులలో నలుగురు రాచమల్లులు ఉన్నారు. వీరిలో నాలుగోరాచమల్లుడు ౯౭౪ నుంచి ౧౦౦౪ వరకు రాజ్యముచేసినాడు. ఇతనిమంత్రి చాముండుడు శ్రవణబెగ్గోళ లోని గొప్ప జనవిగ్రహమును ప్రతిష్ఠించినాడు.

(౫౯) వెలనాటిచోళ: ప (౧) ౫౦౪; ప (౨) ౧౮, ౫౭.—

ఇతడు రెండో రాజరాజచోళునికి లోబడి వెలనాటినేలిన రెండో రాజేంద్రచోళుడై ఉంటాడు. ౧౧౬౩ నుంచి ౧౧౮౦ వరకు ఇతని శాసనములు కనబడుతున్నవి. ఇతనితరువాత వెలనాటివంశము ధీణించిపోయినది.

(౬౦) కాంతిదేవయ్య: ప (౨) ౩౭౭.—

ఇతడు సాంతరిరాజయిన సాంతెయకేవు (౧౧౮౯) డై ఉంటాడు.

(౬౧) శివకుమారయ్య: ప (౩) ౯౦, ౨౧౬.—

ఇతడు పశ్చిమచాలుక్యరా జయిన రెండో శివమారు (౮౦౫-౧౦) డై ఉంటాడు.

(౬౨) సంకయ్య: ప (౨) ౩౭౫—

కాలమూరివంశపు మొదటి బిజ్జలుని తమ్మునికొడు కొకసంకమడున్ను, రెండో బిజ్జలుని (౧౧౫౬-౬౭) కొడు కొకసంకము

దున్ను ఉన్నారు. సోమనాథుడు పేర్కొన్న సంకయ్య వైవారిలో రెండోవాడయి ఉండవచ్చును—

(౬౩) సాంతవ్య: ప (౨) ౩౭౨—

హూయ్యశ రాజయిన మొదటి బల్లభునితమ్ముడు విష్ణువర్ధనుని (౧౧౦౬-౧౧౨౧) భార్య సాంతలాదేవియే ఈమెయై ఉండవచ్చును—

((౧౨) సింగణమంచి: ప (౨) ౫౩౨—

రెండోబిజ్జలుని కొడుకు సింగణ శాసనములు ౧౧౨౩, ౧౧౨౪ సంకరములనాటి వున్నవి—

(౬౪) సిరియక: ప (౧) ౨౮, సిరిదేవి: ప (౨) ౩౭౯—

రెండోబిజ్జభుని కూతురు సిరియాదేవి ఎరంబరగరాజయిన యాదవవంశస్థుడు చాముండుని పెండ్లాసినది—

హూయ్యలో రాజ్యమేలిన సాంతరరాజవంశస్థుడు నన్నిరాజు (౯౨౫) భార్య సిరియాదేవి ఒకతె ఉన్నది.

పాత్రపి రాజధానిగా నేలిన కొట్టవొస శాఖవారైన తెనుగు వోభులలోని కామునిభార్య క్రియాదేవి శాసనము ౧౧౩౭ నాటి దున్నది. ఈమె శాసనములు ౧౧౬౭ వరకు ఉన్నవి.

(౬౬) సోద్యోవుడు: ప (౧) ౨౩౩—

రెండోబిజ్జలునికొడుకు సోమేశ్వరుడు. ఇతనికి సోయిదేవ, సోయి, రాయమురారి, అనికూడా పేళ్లున్నవి. (౧౧౬౭-౭౪) సోమ నాథుడు పేర్కొన్నవాడీతడై ఉండడు.

రెండో బిజ్జలునికి సామంతుడైన సాంతవ్యపుని కొడుకు సోయి దేవుడు (౧౧౬౧) హోగలు (పానుగల్లు) రాజధానిగా రాజ్యము చేసినాడు.

(౬౭) సోమవ్యః ప (౨) ౩౭౮—

పశ్చిమచాలుక్య రాజయిన రెండో బూతుగుని కూతురు సోమి దేవి (౯౬౧ ప్రాంతము) ఒకతె ఉన్నది.

పశ్చిమచాలుక్య రాజు మూడో జగదీశమిల్లునికి లోబడి నొకంబవాడి నేలిన విజయపాండ్యుని (౧౧౬౩) తల్లి సోవలాదేవి ఒకతె ఉన్నది.

సిందరాజయిన మొదటి రాచమిల్లునిభార్య సోవలాదేవి ఒకతె ఉన్నది. (౧౧౪౭.)

(౬౮) హాలాయుధుడు : ప (౧) ౬౧౫.—

సిఘంటుకారుడు - రాష్ట్రకూట రాజయిన మూడో కృష్ణుని కాలమువాడు. (౯౪౦-౯౫౬.) ఇత డభిధానరత్నమాలను రచించి నాడు-కవిరసాస్యమును రచించిన హాలాయుధు డితడే అని కొందరును, కాడని కొందరును అంటారు. అభిధానరత్నమాలాకారుడు పద కొండో శతాబ్దాంతమునా డని వీబరు అభిప్రాయము.

(౬౯) సోమవ్యః ప (౨) ౩౭౮.—

సూర్యులరాజు జగదేశమల్లదిరుదాంకితు డయిన మొదటి నరసింహుని (౧౧౪౧-౭౩) భార్య వీచలాదేవి ఒకతె ఉన్నది.

సిందరాజయిన మొదటి రాచమిల్లునికి సోమలాదేవివల్ల పుట్టిన ఇరుంగోలుని భార్య వీచలాదేవి ఒకతె ఉన్నది. (౧౧౬౫ ప్రాంతము.)

(౭౦) హౌన్నయ్య : ప (౧) ౩౯౨; ప (౨) ౮౬.—

సాంతరరాజయిన మూడో తైలపుని మనుమరాలు, కామ దేవుని కూతురు అలియాదేవి గంగవంశపు ప్రభువయిన సూర్యుని పెండ్లాడినది. (౧౧౬౦ ప్రాంతము.)

పైని చెప్పినవారున్న చారిత్రకపురుషు లన్ని ఉంటా రనియే నా అభిప్రాయము. వీరందరున్న చాలావరకు సుమారు ౧౧౦౦ నుంచి ౧౧౭౦ వరకు ఉన్నవారుగా కనబడుతున్నారు. తొమ్మిదో శతాబ్ద మనకు పూర్వమందున్న ఒక్క పేరున్న పైవాటిలో కానరాదు. సోమనాథుడు తనకు సుమారు నూరు నూటయాభై సంవత్సరముల క్రిందట జరిగిన సంగతులను గురించి తెలుపుతున్నా డని ఇందువల్ల స్పష్ట మవుతున్నది. కాని, జనుల వ్యవహారములో ఆ యాపేళ్ల స్వ రూపము కొంతవరకు మారినది. చారిత్రకముగ పౌర్యాపౌర్వ్యము లేక అన్ని పేళ్లును గుదిగుచ్చబడినవి. అంతమాత్రముచేత అవి చారిత్రకవిషయములు కా వని కొట్టివేయరాదు. సోమనాథుడు శాస్త్రీయమయిన చరిత్రమును వ్రాయ సంకల్పించలేదు. అతడు వ్రాసినది కావ్యము. ఆకావ్యము వీరశైవ వ్యాప్తి కుపకరించవలె నని ఆతని ఉద్దేశము. అతని కాలమునాటికి సహజముగా ఆయావిషయములగూర్చిన జ్ఞానము విస్తరింపబడుతూ ఉన్నది. మతావేళముమూలమున ఆయావ్యక్తుల కతిమానుషములు, అద్భుతములు నయిన చర్య లంటగట్టబడినవి. అట్టి అద్భుతములు జరిగి ఉండునా అని నేటి భౌతికచిత్తువులతో మనము సందేహించడములో ఆశ్చర్యములేదు. కాని, యిప్పుడుకూడా ఈదేశములో వ్యక్తులను గూర్చిన అద్భుతవృత్తాంతము లెంతకీఘముగా వ్యాపిస్తున్నవో ఆలో చిస్తే, ఆకాలములో జను లాయా అద్భుతకార్యములను సంపూర్ణ ముగా విశ్వసించి ఉండడములో అబ్బుర మేమిన్ని లేదు.

కాని, ఇంతమంది చారిత్రకవ్యక్తులపేళ్లు మనకు కనబడుతూ ఉండగా, ఆ వ్యక్తుల కందరికిన్ని కేంద్రమం దుండెనని చెప్పబడి; ప్రధానపురుషుడైన బసవేశ్వరుడు నిరాకారుడై మనకుచిక్కకుండవడే అద్భుతములలో అద్భుతము. బసవేశ్వరుని పే రుదాహరింపబడిన ఒక్క

శాసనమున్ను కాసరాడు. బలదేవదండనాయకుని శాసనముకాసరాడు. చెన్నబసవనిగురించి వీమిన్ని తెలియదు. పండితారాధ్యకు, బెల్లవీ వేమనారాధ్యులు మొదలయిన అనేకవైవభక్తులచరిత్ర తెలియరాదు. వారినిగురించి తెలుసుకొనడానికి తరువాత చాలాకాలమునకు రచింపబడిన వీరవైవగ్రంథములే ప్రమాణములుగా నున్నవి. ఈగ్రంథములు రచింపబడేసరి కాయా పురుషులు పురాణపురుషులై, అనేక మాహాత్మ్యములతో హుడిన కర్ణలలో చేరిపోయినారు. తుద కాపురుషులు నిజమైనవారేనా, ఎప్పుడైనా జీవించిఉన్నారా అన్న సంశయవస్థకు వచ్చినారు. ఒకబసవణదండనాయకుని పేరుగల శాసనము బల్లారి జిల్లా బల్లారితాలూకా, ఒగువాయి(వోరవాయి) గ్రామములో ఉన్నది. (ఎ.పి. రిపోర్టు ౧౯౦౪ సం. ౬౦ రు) అది లిఖింపబడినశిల ఆక్షరీలోని బెణకప్పఅలయము గర్భపడిద్వారమునకు కుడి ప్రక్క నిలువబెట్టబడి ఉన్నది. దాని కొక ప్రక్క కురుగోడులో రాజ్యముచేస్తూఉన్న సిందివంశస్థుడయిన ఇమ్మడి రాచమల్లుని కాలములో ఆనందసంవత్సరములో ఆ విష్ణేశ్వరాలయము కట్టబడినట్లు తెలిపే ఒకశిలాశాసనమున్నది. శిలకు చెనుకభాగమున హొయ్సళవీరబల్లగుని దండనాయకుడయిన బసవణ ఈశ్వరసంవత్సరములో ఒకచానముచేసిన వృత్తాంతము చెప్పబడినది. కురుగోడులో రాజ్యముచేసిన సిందవంశమువారిలో ఇద్దరు రాచమల్లులున్నారు. ఒకడు 'వీరియ' రాచమల్లుడు. ఇతనిశాసనములు ౧౧౪౧, ౧౧౪౭ సంవత్సరములలోనివి దొరకినవి. రెండో రాచమల్లు డీతని మమమడు, ఇరుంగోళుని కొడుకు; ఇతని శాసనములు ౧౧౭౩, ౧౧౮౧ సంవత్సరములవాటి వున్నవి. శిలచెనుకనున్న శాసనములోని వీరబల్లగు డెవడై ఉంటాడుకి హొయ్సళవంశస్థులు ముగ్గురుబల్లగు లున్నారు. వీరిలో మూడోవాడు ౧౨౯౨ సంవత్సరములో పట్టాభిషిక్తుడై ౧౩౪౨ సంవత్సరములో మర

ణించినాడు. శాసనములోని వీరబల్లభు డిత డయితే శాసనములోని బసవదండనాయకుడు బసవేశ్వరుడు కాజాలడు. మొదటి బల్లభుడు ౧౧౦౦-౧౧౦౬ సం॥రములమధ్య రాజ్యము చేసినాడు. ఇతడు దోర సముద్రమునే పేరుగల హాళేబీడు రాజధానిగా వీలిన మైసూరురాజ్యమును విడిచి బల్లారివరకు జయించినట్లు కానరాదు. ఇక రెండో బల్లభుడు ౧౧౭౩ సం॥రములో పట్టాభిషిక్తుడయినాడు, ౧౨౨౦ సం॥రప్రాంతములలో చనిపోయినాడు. ౧౧౮౩ సం॥రములో కాలచురి రాజ్యములోని కొన్ని ప్రదేశములను జయించినాడు. శాసనములోని బల్లభుడు మొదటి బల్లభుడయితే రెండో బిజ్జుని దండనాయకు డని చెప్పబడే బసవేశ్వరుని కాలమునాడు కాడు. రెండో బల్లభు డయితే బల్లారిమండల నూకాలములో బిజ్జుని రాజ్యములో ఉండేదా అనే ప్రశ్న కలుగుతుంది. బల్లారి గెజటిరును వ్రాసినవారు బల్లారిలోని కోటను కాలచురి బిజ్జును కట్టించినాడని వ్రాసినారు. కాలచురిరాజయిన శంఖవర్తకాలములో శక ౧౦౯౯ (క్రీ. శ. ౧౧౭౭) హేమలంబసంవత్సరములో సింధవంశస్థుడయిన రాచమల్లుడు చేసిన దానశాసన మొకటి బల్లారి తాలూకా కురుగోడు గ్రామములో ఉన్నది. రెండో బిజ్జుని కొడు కయిన సంకమరాజుకు 'శంఖవర్త' అనికూడా పేరున్నదికాని 'శంఖవర్మ' అని పేరులేదు- అది శాసనలేఖకుని తప్పయి ఉంటుంది- రాచమల్లుడు సంకముని అన్న అయిన సోయి దేవుడు సోయి, రాయమురారి, అనే పేర్లు గల సోమేశ్వరుని (౧౧౬౭-౭౫) కి సామంతరాజుగా ఉండేవాడని తెలుస్తున్నది. అతడు సంకముని (౧౧౭౫-౧౧౯౦) క్రిందమాడా సామంతుడై ఉన్నాడని వైశాసనము తెలుపుతున్నది. రాచమల్లుని శాసనము ౧౧౮౧ లోనిది ఉన్నదికాబట్టి ౧౧౮౧లో రాజ్యమునకువచ్చిన రెండో వీరబల్లభుడు రాచమల్లుని జయించి బల్లారి మండలములో

హూయ్యశరాజ్యమును స్థాపించి ఉంటాడని అనుకోవలెను. అయితే, బసవేశ్వరుడు బిజ్జలునివధ కనతికాలములోనే లింగైక్యము సాందినాడు కాబట్టి, బిజ్జలుడు ౧౧౬౭లో చనిపోయాడని కాబట్టి, బసవేశ్వరుడు ౧౧౬౮ లో లింగైక్యము సాంది ఉంటాడని చరిత్రకారులుంటారు. వై బరువాయిశాసనములోని బసవణదంపనాయకుడు బసవేశ్వరుడే అని మనముకొంటే బసవేశ్వరుడు ౧౧౬౮ లో లింగైక్యమును సాందలేదని, హూయ్యశరాజులవద్ద చేరి కాలచరివంశనాశనమునకు తోడ్పడినాడని నిశ్చయించవచ్చును. బసవేశ్వరుడు లింగైక్యము నొందిన కాలము ౧౨౧౭ నకు తరువాతనయి ఉంటుంది. బసవేశ్వరుడు బిజ్జలుని కొడుకయిన సోమేశ్వరునికి భయపడి పారిపోయి కొంతకాలమువరకు ప్రచ్ఛన్నముగా ఉండవలసివచ్చే ఆతడు చనిపోయినాడన్న వదంతి కాలచరిరాజ్యములో ప్రబలిఉంటుంది. కాని, బసవేశ్వరుడు కాలచరిరాజ్యము సంప్రాప్తముగా నశించినతరువాత మరి ౩౩ ఏండ్లు బ్రతికిఉన్నాడని చెప్పవచ్చును. కాలచరిరాజులలో కడపటివాడు సింగణుడు. ఇతని శుదిశాసనము ౧౧౮౪ సంవత్సరములోని దున్నది. ఆ తరువాత బిజ్జలుని వంశముపేరు వినబడదు.

బసవేశ్వరుడు బిజ్జలుని కొలువున చేరేసరికి ౨౫-౩౦ సంవత్సరముల వయసువాడయితే ఆతడు లింగైక్య మందేసరికి ౮౫ సంవత్సరముల వృద్ధయి ఉంటాడు. బసవడు బిజ్జలుని మంత్రిగా ఉన్నప్పుడు సిన్నవయసువాడే అని చెప్పడానికి బసవపురాణములోని (పుట. ౧౫౫.)

“శివభక్తుఁ డని విశ్వసించుట యెల్ల
వఱితిపాలుగఁ జేసెఁ, జిఱుతవార డనక
యఱలేక మన్నించు టంశయుఁ గంటి ”

అని బిజ్జలు డన్న మాటలవల్ల స్పష్టమవుతుంది.

బిజ్జలునికిని బసవేశ్వరునికిని గల సంబంధము బిజ్జలుని శాసనములలో కనబడదు. అంతమాత్రముచేత బిజ్జలుని కొలువులో బసవేశ్వరుడుండేనా అని సందేహింప వీలులేదు. వైశాసనము ప్రకారము బసవణదంపనాయకుడు బిజ్జలునికాలమువా డని స్థిర మవుతున్నది. బసవేశ్వరునికి కల్యాణకటకములో సమకాలికులని వీరశైవ గ్రంథములన్నీ ఏకకంఠముతో చెప్పవలసివచ్చినట్లు వ్యక్తులలో అనేకులు చారిత్రక పురుషులే అయిఉంటారని పైని చూపినాను. అయితే, బిజ్జలుని కాలములో బసవనిపేరు ప్రసిద్ధముగా శాసనములలో కనబడకపోవడమునకు కారణ మేమై ఉంటుంది? దానిని తెలుసుకొనడానికి బిజ్జలుని కాలమునాటి చారిత్రక పరిస్థితులను గుర్తించవలెను.

బిజ్జలుని తండ్రి పేర్కొని పశ్చిమచాళుక్య డయిన మూడో సోమేశ్వర భూలోకమల్లుని క్రింద వీరపూరు చుట్టుపట్ల ప్రదేశమయిన తార్లవాడిసహస్రమునకు మహామండలేశ్వరుడుగా ఉండేవాడు. బిజ్జలుడు తండ్రి అనంతరము మహామండలేశ్వరుడై రెండో జగదేకమల్లునికి (౧౧౩౮-౪౯) లోబడి ప్రఖ్యాతికి వచ్చినాడు. ఆకాలములో హొయ్సల గంగనాడి నాక్రమించుకొన్నారు. వారు బసవనిని నొకంబవాడిని ఆక్రమించుకొనాచినారు. వారి ప్రయత్నములు సాగకుండా ఒక ప్రక్క పశ్చిమచాళుక్య చక్రవర్తియున్న, ఒక ప్రక్క అతని మహామండలేశ్వరులున్న కొంచుకోవలసివచ్చినది.

కాని, వీరి అంతరికిన్ని చోళుల ఒత్తికి ఎక్కువ అయినది. ఇట్లుండగా బిజ్జలునికి లోబడి నొకంబవాడి నేలుతూఉన్న పాండ్య రాజులు ప్రబలుతూ వచ్చినారు. ఇట్లాయా వంశములవా రధికారముకోసము పెనసులాడుతూఉండిన సమయములో బిజ్జలుడు పశ్చిమ

చాతుక్యచక్రవర్తికి బాసటయై నిలిచి, తన శక్తిసామర్థ్యములను చూపి, చాతుక్యసామ్రాజ్యమునకు భంగము కలుగకుండా దక్షిణదేశమును సామ్రాజ్యములో నిలిపినాడు. ఇంతలోగా ఉత్తరమున కాకతీయులు ప్రబలుతాతూ వచ్చినారు. ప్రోలరాజు గంగులలో పల్లిమచానుస్యంబు నోపించినాడు. వారినుండి ఉపద్రవము కలుగకుండా చేయడానికి విజ్ఞులును చక్రవర్తికి సహాయపడినాడు. కాని, సామ్రాజ్యములో అంతఃకలహము లారంభ మయినవి. దేశములోని పరిస్థితులను గమనించి మహామండలేశ్వరులు స్వతంత్రులు కావడమునకు ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇంతలో విక్రమాదిత్యుడు మృతి పొందినాడు. ఇటీవలిస్థితులలో దక్షిణమునుంచి హొయ్సరుల ఒత్తిడిని ఉత్తరమునుంచి కాకతీయుల ఒత్తిడిని అరికట్టి సామ్రాజ్యమును సంరక్షించడానికి విజ్ఞులుడు తాను చేసిన ప్రయత్నములవల్ల గొప్పప్రసిద్ధిని పొందినాడు. అతని శక్తిసామర్థ్యములను గుర్తించి తక్కిన మహామండలేశ్వరు లతనికి లోబడినారు. సామ్రాజ్యమును సరిగా పాలించడమునకు తగినవాడు లేకపోవడముచేత విజ్ఞులుడే చక్రవర్తి పదవి వాక్రమించినాడు. ఇది అన్యాయాక్రమణ మని చరిత్రకారులంటారు కాని, అప్పటి పరిస్థితులలో దేశము ఛిన్నాభిన్నము కాకుండా ఉండడానికి మరొకమార్గము లేకుండాపోయినది. విజ్ఞులుడు కాలచరిత్రమునా ఉయినా, చాలుక్యవంశమువాడుగనే బసవపురాణములో చెప్పబడి ఉండడమునుబట్టి మాస్తే ఆతిథు చాలుక్య సామ్రాజ్యము నిలుపవలె ననే ఉద్దేశముతోనే సామ్రాజ్యమువకు పట్టము కట్టుకొన్నాడని తెలుసుకొనవచ్చును.

విజ్ఞులుడు చక్రవర్తి కాగానే సామ్రాజ్యకోశము సభివృద్ధి చేయడానికి పూనుకొన్నాడు. ఆకార్యమునకు కళ్ళపై దశవారిని మంత్రిగాను కోశాధ్యక్షునిగాను నియమించినాడు. అతని అనుజ్ఞకు

లోబడి బహురసు బనవాసెనాటిలో మహామండలేశ్వరుడుగా ఉండే వాడు.

కళ్యపు డైదుగురు కరణములను నియమించినాడు. క్రీగర నాయకుడు, అచణనాయకుడు, చట్టిమయ్యనాయకుడు, మల్లియణ నాయకుడు, తిక్కమయ్యనాయకుడు అని వారి పేర్లు. “వీ రైదు గురువు బిజ్జలునికి పంచేంద్రియములవలె ఉండేవారు. వీరు దయా మయులు, సమద్రగంభీరులు, అసదృశామాత్యకార్యధురీణులు, సింహధైర్యులు, మోసములను కనుగొనఁజేయులో అసమానులు, అజాత శత్రులు. తూర్యముల మ్రోతవలె వారికిర్తి దిగంతములకు వ్యాపించి నది. వీరందరున్న అగణ్యపుణ్యశీలై, నిరుపమాన శివభక్తులై ఉండేవారు,” అని ఒక శాసనములో వ్రాయబడి ఉన్నది. (ఎపిగ్రా ఫియా కర్నాటికా, ఏడో సంపుటము, పికార్ పూరు శాసనము నం ౭ రు) బిజ్జలుడు బళగాఁవెలో విడిసిఉండగా కళ్యపనాయకుని కోరికపైని గౌతమాచార్యుని శిష్యు డయిన వామశక్తిమునీశ్వరాచార్యు డధ్యక్షుడుగా ఉన్న దక్షిణకేదారేశ్వరాలయమునకు చేరిన మతము నకు చాలా దానములు చేసిఁట్లు ఆశాసనమే చెప్పకున్నది.

బిజ్జలుని కోశాధ్యక్షుడు బంధారు బసవన్న అని వీరశైవగ్రంథ ములు చెప్పకున్నవి. బసవన్న శైవభక్తుల కెతిధనము వంచిపెట్టినా కోశాగారము నిండుగా ఉండేవనిన్ని, తనమీద ఎంచ రెంతి చెప్పినా, తన మహిమచేత కోశమున కెట్టిలోపమును కలుగకుండా రాజుకు బసవన్న మాపుతూఉండేవా డనిన్ని గ్రంథము లన్నీ చెప్పకున్నవి. కళ్యపుడే బసవేశ్వరుడై ఉంటాడా అని సందేహము కలుగుతున్నది. అయితే అయిఉండవచ్చును.

ఎపిగ్రాఫియా ఇండికా, అయివో సంపుటము (౧౮౯౦-౯౯) లో బొంబాయిరాజధాని, బిజాపూరు జిల్లాలో బసవనిజన్మస్థల మని

వైవగ్రంథములో చెప్పే బాగేవాడికి వాయవ్యముగా పడకొండు మైళ్లదూరములో ఉన్న మనగోలిఅనే గ్రామములోని ఒక గోడలో చేర్చు బడిన శాసనము గల ఒక శిల ఉన్నది. అది విజ్ఞుని రాజ్యకాలములో ఆరోసంవత్సరము క్రీ. శ. ౧౧౬౧ సం॥రమునాటిది. దానిలో బసవడు లేక బసవయ్య అనేవా డా దేవాలయమును కట్టించినవా డని ఉన్నది. దానిలోనే మాదిరా జనేవా డా గ్రామమునకు మహాప్రభువని కూడా చెప్పబడిఉన్నది. దానిలో ఆలయనిర్మాత అయిన బసవని గురించి ఉన్న వృత్తాంత మిది :—మనిగవల్లి ఏమూరి లో కళ్యణగోత్రాబ్ధి చంద్రు డయిన గోవర్ధను డుండేవాడు. అతని కొడుకు లేవదాసు. లేవదాసుకు నలుగురు కొడుకులు. వారిలో కడపటివాడు మహాప్రఖ్యాతి వహించిన చంద్రమసుడు. అతని కొడుకు బసవడు. అతడు సాటిలేని మహేశ్వరభక్తుడు. ఆ బసవ భాస్కరునివల్ల మనిగవల్లిలోని ఏమూరు బ్రాహ్మణుల పౌదయాబ్జములును వికసించినవి. ప్రపంచ మంతా అతనికి 'తండ్రి' అని ఫాలములమీద దోసిల్గా నమస్కరించడముచేత అతడు లోకపిత అయి వాడు. "మూడు వేదముల సార మితడే; ఆవ్యంతరగీతు డితడే; జ్యోతిర్లింగస్వరూపు డితడే" అని అందఱున్న జయ పెట్టుకూ ఉండగా అతడు మనిగవల్లికి కీర్తి ప్రతిమలను తెచ్చివాడు ;—అని.

ఇక ఆ శాసనములోనే మాదిరాజునుగురించిన వృత్తాంత మిది :—చాలకర్కరాజయిన తైలుని (రెండో తైలపుడు) వంశములో మాధవుడు పుట్టినాడు. అతడు మనిగవల్లి గ్రామమునకు మహాప్రభువు, ప్రఖ్యాత హరితగోత్రమునకు విష్ణువురంటివాడు,—అని. ఈ మాధవుడే శాసనములో మాదిరా జనికూడా పేర్కొనబడివాడు.

ఈ శాసనము బసవనికాలమునాటిది కాబట్టి విశ్వాసపాత్రముని చెప్పవలెక. కాని, బసవనిది కాళ్యణగోత్ర మనినీ, అతని

తండ్రి మాదిరాజుది హరితగోత్ర మనిన్ని ఉన్నది. బసవడు మాది రాజుకొడుకు కాడు; చంద్రమసుని కొడుకు. మరొక్కచిక్క- బసవడు బ్రాహ్మణసతమును ధిక్కరించినా డని వీరశైవపురాణములు చెప్పతూఉంటే ఈశాసనము మనిగవల్లి లోని ఏనూర్గురు బ్రాహ్మణుల హృదయాబ్జములకున్న అతడు నూర్యునివలె ఉన్నాడని చెప్ప తున్నది.

వైశాసనములోని విషయములే సత్యములు కొవచ్చును. రాను రాను జనశ్రుతిలో తార్కారులు కలిసిఉండవచ్చును. మనిగోలి శాసనము లోని కాశ్యపగోత్ర సుదైవ బసవడు షికార్ పూరు శాసనములో కశ్యపు డని వ్యవహరింపబడ్డాడని నా అభిప్రాయము. జనశ్రుతిలో మనిగవల్లి మహాప్రభువైన మాదిరాజు బసవనికి తండ్రి అయినాడు. షికారు పూరుశాసనములోని 'బెళగాఁసె' గ్రామమే 'బెలిదేవి' గాను, వీర శైవగాఢలలో మారి ఉండవచ్చు వని అనుకొనడానికి అవకాశ మున్నది. కశ్యపుడు (బసవేశ్వరుడు) నియమించిన అయిదుగురు కరణములలోను ఇద్దరి పేర్లుకూడా బసవని సమకాలికులుగా వీరశైవ గ్రంథములలో చెప్పబడ్డ ఇద్దరు శైవభక్తులవిగా ఉన్నవి. చట్టి సుయ్యనాయకుడు చట్టయ్యగారు [ప (2) 91] గాను, మల్లియణ నాయకుడే అమాత్య మల్లయ్య [ప (2) 91] గాను పరిణమించి ఉంటారు.

వైవానినిబట్టి బండారు బసవన్న బిజ్జలుని కోశాధ్యక్షుడుగా ఉన్నాడన్న విషయ మంత సులభముగా తోసివేయదగినది కాదని చెప్పవచ్చునుఅతడు. పరమశైవుడు. శివభక్తులు, శివాలయములు అంటే అతనికిశివనాన మెక్కువ. అందుచేతనే పరమశైవులనే కరణములుగా ఏర్పాటు చేసినాడు. వారు రాజుకోశాగారము నెప్పటికప్పుడు నింపుతూ ఉండేవారు. మొదట గుప్తముగా శివభక్తులకు చేస్తూ

పండితారాధ్యచరిత్ర

ఉండినదానములీ నానాటికిన్ని బహిరంగము లయినవి. దానముల కోసము కల్యాణకీలకమునకు వచ్చే జంగములసంఖ్య అమిత మయి పోయినది. తక్కిన మతములవారికి బసవన్న ప్రవర్తనము సహింప రానిదైనది. బిజ్జలుడు శైవమత ద్వేషి కాడు. ఓజ్జలరాయచరిత్రము మొదలైన వీరశైవగ్రంథములలో చెప్పబడినట్లతడు శైవుడును కాడు. అతనిని మతములయెడలను సమాబ్ధి కలిగి, అన్నిమతముల వారి దేవాలయములకును సమానముగా దానములు చేసినాడని అతని శాసనములు ఘంటాఘోషముగా చాటుతున్నవి. ప్రజలేమతమువారయినా వారి నందరి నొకటేవిధముగా ఆదరిస్తేనే కాని, రాజ్యమునకు ప్రేమముకాని అతని అభిప్రాయము. కాని, బసవన్న కేవలము శైవమత పక్షిపాతియై, ధనమును శైవభక్తులకే ఎట్టి ఆటంకమును లేక పంచిపెట్టుతూ, ఇతరమతస్థులను సరిగా చూడకపోవడము బిజ్జలుని కసహ్యమయి బసవేశ్వరుని నిరోధించి ఉంటాడు. ఇదే రాజుకున్న మంత్రికిన్ని గలిగిన వైరమునకు ముఖ్యకారణము. ఇట్లు కనకవిషయములోనే కాక కాంతావిషయములోను వీరద్దరికిన్ని మనస్పర్థ లేర్పడిఉంటుంది. బసవని చెల్లెలిని బిజ్జలుడు పెండ్లాడినాడని శైవగ్రంథములు, బిజ్జలుని చెల్లెలు గుర్రాలకొపరితో వ్యభిచరించిన దని వీరశైవగ్రంథములు చెప్పిన విషయములను బట్టి బిజ్జలుని మృతికి స్త్రీవాంఛకు సంబంధించిన దేదోకారణమై ఉంటుంది ఊహించవచ్చును.

బసవని గురించి ఇక చాలును. బసవని మహిమలు దేశములో వ్యాపింపసాగినవి. బసవనిపేర ఊళ్లు లేచినవి. పిల్లలకు బసవని శేష్టు పెట్టుకోకొచ్చినారు. మరికొంతకాలానకు బసవేశ్వరాలయములు కూడా లేచినవి. బసవని గురించి గీతములు, బసవవర్ణనలు, బసవరగడలు, బసవనూక్తములు రచింపబడినవి ; జనుల నాలుకల

మీద తాండవింప నారంభించినవి. పాల్కురికి సోమనాథునికాల మునకే, అనగా, బసవేశ్వరుడు లింగైక్యము పొందిన ఏళ్లై ఏండ్ల లోపుగానే ఇది అంతా జరిగినది. బసవనికి సమకాలికుడుగా పాల్కురికి సోమనాథుడు వర్ణించిన పండితారాధ్యుడే బసవని మహి మను గురించి తన శివతత్త్వసారములో ఉగ్గడించినాడు.

బసవేశ్వరుడు కన్నడములో మట్స్థలవచన, కాలజ్ఞానదశచన, మంత్రగోప్య, అనే గ్రంథములను రచించినాడట. ఈ రెండున్ను వచనరూపమున ఉన్నవి. ఈతని వచనరచనాస్వరూపమును తెలుపడానికి రెండు మూ డుదాహరణములు:—

మట్స్థలవచన

“నరె కెన్నె గె, తెర గల్లె కె శరీర గూడ వగదమున్న ;
హల్లు హోగి, బెన్ను బాగి, అన్యరిగె హంగాగదమున్న ;
కాలుమేలె కయ్య నూరి కోల హిడియదమున్న ;
ముప్పిం దొప్ప వళియదమున్న ; మృత్యు ముట్టదమున్న ;
పూజిసు నమ్మ కూడలి సంగమ దేవరా.”

నర చెంపకు, తరి గల్లమునకు, శరీరము గూడుకాకమున్న ; పల్లు శ్రుంగి, నెన్ను వంగి, యన్యులకు హంగు కాకమున్న ; కాలి మీఁద చేతినూది కోల పిడికిలింపకమున్న ; ముప్పచే నొప్పడగకమున్న ; మృత్యువు ముట్టకమున్న ; పూజించు మన కూడలి సంగమ దేవరను.

“ఉళ్ల వరు శివాలయ మాడిసీయరు; నా నేమా డవె బడవనయ్య; ఎన్న కాలే కంభ, దేహవేదేగుల, శిర హణాన్న కళస, నోడయ్య; కూడలి సంగమ దేవయ్య, కేళయ్య, స్థావర క్కడి వుంటు జంగమ క్కడివుంటె ?”

కలవారు శివాలయమును కట్టించురు; నే నేమి కట్టింపఁగలను, బడవడను? నా కాలే కంబము, దేహమే దేవళము, శిరము పొం

గలశము, చూడవణ్యు; కూడల సంగమదేవయ్య, వినవయ్య, స్థావర మున కడఁగుట యుండు, జంగమమున కడఁగుట యుండునే ?

“జాతివిడిదు సూతకవ నరసువరె? జ్యోతివిడిదు కత్తలెయ నరసువరె? ఇదేతకొ మరుభు, మానవా? జాతియల్లి అధికవెంబె విప్రశతకోటియొల్లిద్దల్లి ఫలవేను, భక్తశిఖామణి యెందుదు వచన నమ్మ కూడల సంగన శరణర పరుషవ నంబు, కెడబేడ మనుజ!”

జాతి విడిచి సూతకము నరయుదురె? జ్యోతి విడిచి చీకటి నరయుదురె? ఇదేటికో మరులు, మానవా! జాతిలో అధికమంటే, విప్రశతకోటిలోనుండి ఫలమేమి? భక్తశిఖామణి యనియెడి వచన మును మన కూడల సంగని శరణుల పరుషను నమ్ము, చెడిపోకు మనుజా!

కాలజ్ఞానవచన

“స్పృష్టియొ ల్లిరుతిహా భ్రష్టమనుషరు ఎల్లి; కెట్ట పాపపు హరివుదకె హొట్టి హోటిసి, ఘట్టి యుడిసువ దక్కె శివబిట్టు కళహువను మారియను; మళెయిల్లి, కెఱెయిల్లి, నెలవిల్లి, ఉదక మున్నిల్లి, మొళియిల్లి, సూర్యనకళెయిల్లి, గెలవిల్లి, ఉడివిల్లి ఆపాపిగళిగె.”

స్పృష్టిలో నున్నవారెల్ల భ్రష్ట మనుష్యులు; చెడ్డ పాపము తొలఁగ పొట్టు నెగురకొట్టి; గట్టిపోకుండుటకు శివుడు విడిచిపంపును మారిని; వాన లేదు, పంటలేదు, చెఱువు లేదు, నీటిలేదు, నీరు మున్నేలేదు, మెలకలేదు, నూర్యుని కళ లేదు, గెలుపులేదు, రక్షణ లేదు, ఆ పాపులకు.

బసవనికి సమకాలికు లని వీరశైవ గ్రంథములలో కేర్పొన బడ్డ అనేకుల విషయమును గురించి యింతకుముందు తెలిసినాను. ఇంకా కొంతమందిని గురించి శాసనాధారములు లేకపోయినా,

వారు కన్నడ వాఙ్మయకర్తలుగా ఉన్నారు. వారిలో చెన్నబసవ, మఠినాథ సూచయ్య, సిద్ధరామ, షాడ్డళబాచరస, కాళవ్య, బద్దయ్యకి-
మారయ్య, నింబాళద గణేశ్వర, శివయోగిదేవ, అనేవారు ముఖ్యులు. కాని, వీరు రచించిన గ్రంథములు, వచనములు, కాలజ్ఞానములు, మొదలయినవే కాని, పెద్ద వేవిన్ని లేవు.

ఇక, పండితత్రయముని చెప్పబడే శ్రీపతిపండితుడు, పండితారాధ్యక్షుడు, శివలెంక మంచల్లు, అనేవారు బసవనికి సమకాలికులని చరిత్రకారు లంగురు అంటున్నారు. వారిలో శ్రీపతిపండితుడు పండితారాధ్యక్షునికంటే చాల పూర్వముని యంతకుముందు నూచించినాను శివలెంక మంచల్లును గురించి సోమనాథుడు బసవపురాణములో స్మరించినట్లేదు. విషపువిందులో పాల్గొన్నవారిలో లెంక మంచయ్యపేరున్నది గాని, అతడు శివలెంక మంచణపండితుడయి ఉండడు. పండితారాధ్యక్షచరిత్రలో ఆతని ప్రశంస ఉన్నది. పండితారాధ్యక్షుడు రచించినాడని చెప్పబడే శివతత్త్వసారములో శ్రీపతిపండితుని గురించి తెలుపబడినది గాని, మంచల్లును గురించి తెలుపబడలేదు. మంచల్లు పండితారాధ్యక్షునికి తరువాతివాడున్ను, పాల్కురికి సోమనాథునికి పూర్వుడున్ను అయిఉంటాడు. కాబట్టి పండితత్రయమనేవారు సమకాలికులు కారని తోస్తుంది. కాని సోమనాథుడు మంచల్లును గణసహస్రములో చేర్చి క్షీరించినాడు.

పండితారాధ్యక్షచరిత్రమును, బసవపురాణమును ప్రకటించి ప్రచారములోనికి తెచ్చి సంకల్పించిన శ్రీకాళినాథుని నాశ్వరరావుగారు శ్రీపతిపండితుని వంశమువారు. పండితారాధ్యక్షచరిత్రప్రకటనమునకు శ్రీనాశ్వరరావుగారు చేసిన సంకల్పమును వారి అనంతరము నెరవేర్చిన శ్రీ శివలెంక శంభుప్రసాదుగారు, శ్రీనాశ్వరరావుగారి అల్లుళ్లు ధన్యులు. చిరకాలము నుంచున్న ఇట్టి శివవసంబంధము గలిగిన ఈ రెండు పండితవంశముల సంకల్ప సమ్మేళన మీ గ్రంథప్రకటనమువల్ల ధన్యత పొందినదని వేరే చెప్పనక్కరలేదు. శ్రీపతి మంచణ పండితుల వంశవృక్షముల నీక్రింది పొందుపరుస్తున్నాను.

పండితారాధ్యచరిత్ర

శ్రీపతిపండితవంశవృక్షము

గోకర్ణుడు (పంచముని ద్విజునిగా చేసినవాడు)

మల్లికార్జునుడు (శిష్యునికోసము కృష్ణాజలము నింకించినవాడు)

చిన మల్లికార్జునుడు

(ఎనభైయేళ్ల వృద్ధపుణ్యస్త్రీకి సంతానము కలిగించినాడు)

పండితుడు

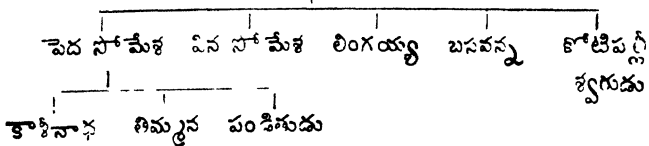
గోకర్ణుడు

మల్లికార్జునుడు (ఇతిని పరంపరలో)

లింగన

అనంతన

కాశీనాథుడు

అనంతుడు

పండితుడు

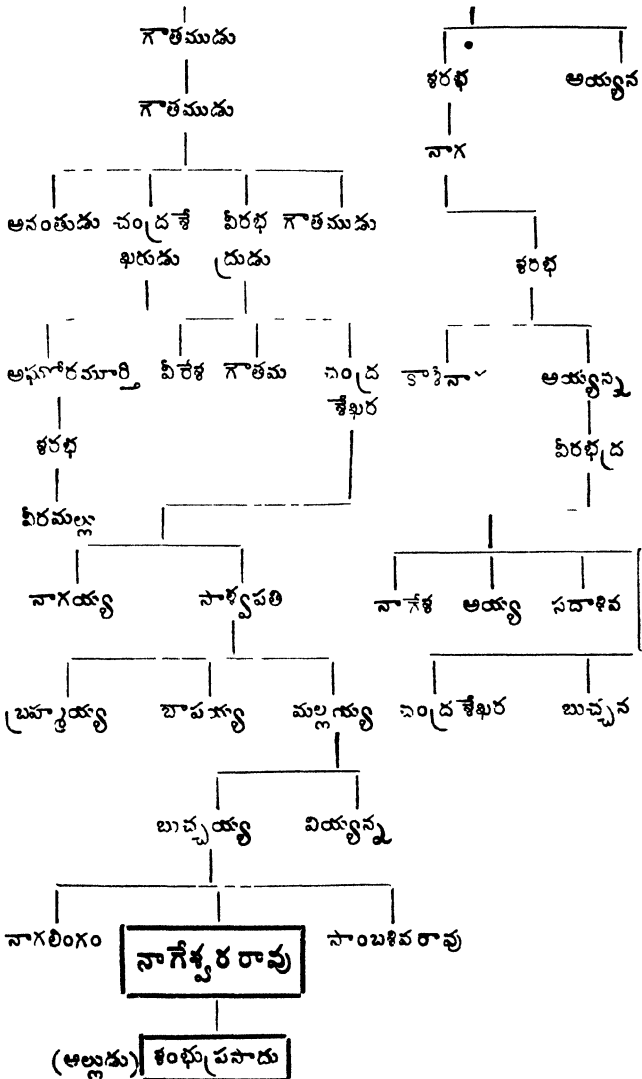
మల్లికార్జునుడు

లింగన

కాశీనాథుడు

అనంతుడు

గౌతముడు

మధుసూత్రుడు
 నీలకంఠాచార్యుడు
 విశ్వనాథ శిష్యుడు
 నీలకంఠాచార్యుడు
 (క్రీ. శ. 1485)

శివరాత్రిలింగము
 కంఠలింగము
 మణికాండవరావు
శంభుప్రసాదు
 రాధాకృష్ణుడు
 ఎల్లికొండవరావు సాంఘికవరావు సదాశివరావు
 చింత్రమాకృష్ణుడు శివలీలప్రసాదు పిఠభద్ర
 ప్రసాదు కామ్రో

బుచ్చయ్య శివరాత్రి మల్లయ్య దుర్గా
 లింగము ప్రసాద్ మహేశ్వరం సాగరం ఉమా లిదా
 ఓంనమశ్శివాయ సాంబమూర్తి భావయ్య కోటయ్య ఘైరనానందం లింగయ్య శంభులింగం
 కూతురు కూతురు
 పున్నయ్యకామ్రో ప్రసాదు బుచ్చయ్య
 కూతుళ్లున్ను బిక కుమారుడు బిక కుమారుడు

జయలు
 మృత్యుం పీఠభద్రయ్య
 బ్రహ్మయ్యలింగం మల్లేశ్వరం
 కూతురు

కన్నడ గ్రంథములలో శివలెంక మంచణను గురించిన యీక్రింది విషయములు తెలియవస్తున్నవి. ఈతని తాత సోమశంభుడేశుడు. తండ్రి “కామితాద్యభిల శివకథిత తంత్రావళికి ప్రేమతో వృత్తిదీపికలను త్రరించి సోమధరసమయమును ధరణిలో నిలిపిన సకలాగమాచారి ర్యుడు.” ఇతడు కాశీక్షేత్రములో శివుడే సర్వదేవతలకంటె పూజ్యుడని స్థాపించి, బిందుమాధవుని విశ్వేశ్వరుని సన్నిధానమునకు రప్పించి, శత్రుపక్షమును విచ్ఛేదము చేసినాడనిన్ని, కల్యాణమునకువచ్చి బసవని చూచెననిన్ని ఆగ్రంథములో నెప్పబడినది. ఇతడు తన పదిహేళ్లకు విశ్వనాథునికి సమర్పించి, మళ్లీ పొందినాడట. ఇతరు కన్నడ గ్రంథములనుగాని, తెనుగు గ్రంథములనుగాని వ్రాసినట్లు కొన్నిండును. కాని, కన్నడములో ‘మంచెల్లగళ వచన’ అనే ఒక గ్రంథమున్నది. దీనిని మంచెల్ల కాక మరి యెవరో తరువాతివారు రచించి ఉంటారు.

ఇక పండితారాధ్యుని గురించి వ్రాసినవారిలో పాలుకూరికి సోమనాథుడే మొదటివాడు. పండితారాధ్య చరిత్రమును సోమనాథుడు చెప్పినదానినీక్రింద సంగ్రహముగా తెలుపుతున్నాను.

భూలోకములో సద్భక్తివగ్ధాగ్రము శివుడు వృషాధినాయకుని పంపుతూ, తనపాదభక్తి, నందికేసుని సర్వజ్ఞత, భృంగి సహజనిష్ఠ, దుర్వాసాదుల శాపశక్తి, అక్షపాదాదుల వాగ్విచక్షిత, ఉపమమ్య సద్గురుత్వము, రుద్రప్రముగణాధిపుల సహజ స్వోయప్రసాదైకరతి, ప్రాక్తన నూతన భక్తుల వ్యక్తదృష్ట ప్రత్యయూరూఢ మహిమ, వీరభద్రుని శౌర్యము, అనే గుణము లన్నీ ఒక్కమూర్తిలో ఉండేటట్లు భావింపగా, ఆభావన ఒకమూర్తి అయి, శివునికి మ్రొక్కినది. శివుడు సంతోషించి, అతనికి నానాపురాణ విజ్ఞానము నిచ్చి, “ప్రముగ్ధ గణములతో బసవని భూలోకమునకు పంపుతున్నాను. నీవున్న పోయి బసవకుమారుని పజ్జ నుండు. నేనున్న కరచరణాద్యంగకము

లతో భూమిమీదికి వస్తాను. నిన్ను శిష్యునిగా స్వీకరించి, నిన్ను సమస్తవిధములూ మహిమాన్వితునిగా చేస్తాను. వేంగీవేళములోని దక్షరామములో భీమేశ్వరలింగముసన్నిధిని పురోహితుడు, వానస వంశమువాడు, భీమనపండితుఁ డున్నాడు. అతడు పుత్రార్థియై పంచాక్షరీ మంత్రమును బహుపురశ్చరణలు చేసినాడు. ఇప్పుడు శ్రీశైల మల్లికార్జునలింగసన్నిధిలో పురశ్చరణ చేస్తున్నాడు. అతనికి కొడుకవు గావుట్టు" అని చెప్పినాడు. ఆమాట ప్రకారము ఆమూర్తి భీమనపండితుని భార్య అయిన గౌరాంబ గర్భములో పుట్టినాడు. అతనికి పండితి మల్లికార్జును డని పేరు కలిగినది. అతడు దక్షరామమునకు పోయి కోటిపల్లి ఆరాధ్యదేవునివల్ల వీరభక్తి దీక్షను గ్రహించి, వీరవ్రతమును పాలిస్తూఉండగా, అసటి భూసురు లతనిని చూచి, "పండితయ్యా, నీవు విద్వాంసుడవు; పురాణములు చదివినావు, వేదములు చదివినావు. ఈ రుద్రాక్షలు ధరించడ మేమిటి? విభూతి పూసుకొనడ మేమిటి? లింగము కట్టుకొనడ మేమిటి? పాదోదకముత్రాగడ మేమిటి?" అని అడగింది. దాని కారతడు చిరునవ్వు నవ్వి సమస్త ప్రతిస్పృతి పురాణేతిహాసాది ప్రమాణములతో విభూతిమహిమ, రుద్రాక్షమహిమ, పాదోదకమహిమ, లింగార్చనమహిమ, లింగధారణమహిమ, ప్రసాదస్వీకార మహిమలను వివరించి, ఇవ్వులింగ నిర్మాత్య పుష్పానుగత మకరందము నాకర్షించిన సూర్యుని ఘంటాకణ్ఠుడు కుష్మరోగి వగు మని శపించిన కథను, భీశుడు, దుర్వాసుడు, సుకేశి, నూరసాని, సామవేది, తిరునాళ్ల ప్పావ మొదలయిన భక్తుల కథలను తెలిపి, బ్రాహ్మణుల కందరికిన్ని శివభక్త్యుద్రేకమును కల్పించి, భక్తులు తనకు బసవని చరితము చెప్పి యతనికంటె ఎక్కువ భక్తు డని తన్ను కీర్తించేటట్లు లింగార్చనలు సాగించినాడు.

ఒకనాడు మల్లికార్జునపండితారాధ్యయకు లింగార్చనకోసము పుష్పములు కోయబోయినాడు. అప్పుడు నల్ల గొంప మహాదేవయ్య అనే మహాభక్తుడు పుష్పములు కోసే శివార్చనకు ప్రార్థన పోతూం దని తొందరగా పోతూఉండగా అతనివాదములు శివార్చోపకరణములను తాకినవి. అత డా అపరాధమునకుగాను తన పాదములు రెండింటిని నరకుకొని పశిఉన్నాడు. పండితారాధ్యయ డతనిని చూచి, అతని భక్తి పెంపున కాళ్ళర్యపడి, లింగమువద్ద వెలుగుతూఉన్న దీవపు ప్రమిదాని నూసెను తీసి మహాశవయ్యవాడములకు మద్దింపగా అతనిపాదములు మళ్ళీ శివముతో కలుసుకొన్నవి. పండితారాధ్యయని ఈ మహిమ శివభక్తుల కనేకుల కున్నదే అనడానికి కొయంబ, పిల్ల నయనారు, నలమడు, వాగీశచైనారు, దివ్యయ్య, గురుభక్తయ్య, శ్రేయసుడు, మలవాణుడు, కుమారిపాల మూర్తారుడు, ఓగిసుడు, బెవి దేవి వేమనారాధ్యయ, నకలేశ్వర మాదిగాజయ్య, కరరెమయ్య, చేలలవేమయ్య అనే పురాతన భక్తుల చరిత్రములు తారాకాణములు.

పండితారాధ్యయ సనక బుగ్గో ఉంకి తన మ మును చూపిస్తూఉండగా చలవాటి నోడుకి గుర్తున గుర్తొకడ గానా తో తాను వాదియూ సుపితారాధ్యయ నోకించి ప్దమే ఉక్త్రుప్త పైనడని ప్దికపరుస్తా నని పుగా రాసన్న సభనీయుం, అన్ని మతి ములవారిని విలింపించినాడు. పండితారాధ్యయకు శివభక్తులతో కూడి సభను ప్రవేశించి గరికిరెక్కిన యంకకాండ్రును బోని వేవనా డము, కర్తనాదము, కాలనాడము, వేదాంశమతము, సాంఖ్యనాదము, యోగనాదము, చార్యకనాదము, బాం గాననాదము, వాగ్ధ నాదము, శైవనాదము అనే వివిధనాదములను త్రి, స్త్రుతి, పురా నేతివోసోదావారణ లూర్వకముగా శిండించినాడు. బాగు దోర్వశేక శివుని ఇందుధారణము, బ్రహ్మముఖానిర్భావము, కపాగ్ధియాలా

చిర్రధారణము, ఉమాపతిత్వము, భీష్మబనము, గంగాధారణము, త్రివిక్రము ఖండనము, హరిహరాభేదము, గరళధారణము, నగ్నత్వము, దక్షిణ్యరక్ష్యంపములు శివుని సర్వాధిక్యమును స్థాపింపజాలవని నిందింపగా, ఆయావిషయములు శివుని ఆధిక్యము నెట్లు స్థాపిస్తున్నవో నిరూపించి, హరుని పంచవింశతి లీలాపరిగణనము చేసి, రుద్రాధికత్వమును, హరిహారతాతమ్యమును నిరూపించి, శివుని ప్రలయలీలను, మహాతాండవలీలను వర్ణించి, కభిలోనినా రంతా నివ్వెరగు పాండేటట్లు చేయగా, అందఱున్న పంశితారాధ్యుని కీరింప మొదలు పెట్టినారు.

దానిని చూచి సహించలేక, మారుమాట పలుకలేక, శార్దూలు కోపోద్రిక్తుడై, పండితుని ధిక్కరించి సభాస్థలిని విడిచి పోయినాడు. ఆక్కడ చేరినవారి కందరికిన్ని బాధునియిన కోపమును వీవయు కలిగినవి. వారిలో రేమయ, దేవయ లనేనాగు బాధుని చంపుతా మని కంకణము కట్టి, ఆతఱు సమద్రుములోని ఒక లంకలో బుద్ధవిగ్రహమును పూజించడానికి పోతాడని తలసి, వాడు రాకముందే బుద్ధవిగ్రహము వెనుక దాచినిఉండి, వాడున్ను రాగానే నానిపైబడి వధించినారు. ఇంతటంతటికిన్ని తమ సుగువు మరలి రాకుండువఱు చూచి, బాధుని శిష్యులు పోయి, నాని శవమును చూచి, ఏడ్చుకొంటూ రాత్రో మొరపట్టుకోగా, రాజు పంశితారాధ్యుని విలిపించి, 'నీవేనా ఈ శవనిని చేయించినది' అని అడిగినారు. 'అవును, నేనే చంపించినాను. బాధుడే పరచవమో, శివుడే పరచవమో నీవు చూచినావు కదా! నీవు నన్ను దండించి నెంచుకున్నావు. నీవు నన్ను దండించే నేమిటి? నన్ను నేనే దండించుకొంటాను, చూడు. మాడుసార్లు తల కోసుకొంటే, మాడుసార్లున్ను తల మొలవవలెను. మాడుసార్లు కళ్లను ఘోరుకుకొంటే, మాడుసార్లు మళ్లీ అవి రావలెను. దేశదేశముల

లోను చాటించి అందరినీ రప్పించు. వారందరున్నూ చూస్తారు, అని పలుకగా రాజుణ్ణి అందరినీ రప్పించినాడు. అందరున్నూ చూస్తూ ఉండగా పండితుడు ఇనుమారు కన్నులు గోరుగొంటితో పెకలించి తీసినాడు. రెండు సార్ల తనికి కళ్లు వచ్చినవి. చూడనికి క్రోధము హెచ్చినది. ఇక మూడోసారి తానే కింకరులచేత పండితుని కన్నులను పెరికించి, 'క్షీణ పాల్ తెప్పించి, నింజా బోయించి' అందు పోయినాడు. అప్పుడు పండితుడు, "అసంఖ్యాత మాహేశ్వరగోస్థిత సమాయత క్రోధోత్కటానలపలుల విరచితజ్వాలల నెలనాటిచోడ ధరణీరశేష్య రాధమపతంగంగా ద్విమయ్యోషమ! తవ్పంధులు సుశులు విస్తయం బుగ నిష్ట ధస్తమైపోదురు!" అని శాపమిచ్చినాడు. నలనాటిచోడని వంశమాశాపము క్రూరము నాశనము పొందినది.

పండితుడు జాగ్రునితో సంభాషించడము, వాడు శివనింద చేయగా వినడము మొదలయిన పాపములను తొలగించుకొనడానికి మహా ప్రముఖుల సంకీర్తనము, రుద్రగణసంకీర్తనము, యోగాచార్య గణ సంకీర్తనము, పోషణ గణ సంకీర్తనము, దళగణసంకీర్తనము, త్రియో దళగణ సంకీర్తనము చేసి, గణపాస్త్రనామములు పఠించి, అమరారామ మునకు పోయి, అమరేశ్వరుని అమరేశ్వరాష్టకముతో కీర్తించి, తన కన్నుల నెప్పటివలె పొందినాడు. పూర్వకాలములోను విష్ణువుడు రెండో ఈ గీతిగానే కన్నులను పొందినారు. ఇరితాండి, నంబెన్న మొదలయినవారి చరిత్రము లిట్టివే.

పండితు డాతరువార బసవేశ్వరుని చూడవలె నని కల్యాణ కటకమునకు బయలుదేరి, శ్రోవలో ఉరూర శివభక్తులు తన కెదురు వచ్చి పూజిస్తూ ఉండగా ఇరు (నిడు) సుడుముల అనే గ్రామము చేరి, అచ్చట పీఠానికి దేవయ్యచేత ప్రణీపతి చెయించుకొని, అక్కడ ఉండగా బసవేశ్వరు డతనికి విధూతి పంపినాడు. దానివల్ల అతనికి

కర్ణాట భావవచ్చినది. ఆభావలో పండితుడు బసవయ్యను కీర్తించినాడు. ఇరు(నిడు)గుడుగుములనుండి, పానుగంటికి రాగా, అచ్చట బండరువు గోవిందప్రెగడ అతనిని మహావైభవముతో పూజించినాడు. పానుగంటికి ఉదయావనీశు ఉనేనాడు రాజు. ధవళేశు నామయ్య అతనిలెంక. నామయ్య శివభక్తి పెంపుతో సుచరిస్తున్నాడు. తక్కిన లెంక లది చూచి సహించక రాజుతో కొండెములు చెప్పినారు. రా జతనిని పిలిచి తన తమ్ము తినుమంటే అత డట్లు చేయ నిరాకరించినాడు. తన్ను దండించకముందే నామయ్య రాజుకు బసవని మహిమలను తెలిపి, తన తలను తానే ఖండించుకొని కైలాసమునకు పోయినాడు. ఉదయావనీశుడు వంశముతో నాశన మయినాడు.

పండితు డక్కడనుంచి వనిపురమునకు పోగా శంకరయ్య అనే భక్తు డతనికి సకలోపచారములున్ను చేసి ఆదరించినాడు. అక్కడనుంచి కల్యాణకటకమునకు పండితారాధ్యులు బయలుదేరుతూ ఉండగా, ఒకడు కల్యాణములో భక్తి గజిబిలి పుట్టి బిజ్జలుని జగదేవ మొల్లెబొమ్మయలు చంపినారనిన్ని, బసవేశ్వరుడు కప్పడి సంగమేశ్వర మునకు పోయి దేహముతో సంగమేశుని గర్భములో చొచ్చినా డనిన్ని చెప్పగా విని, పట్టరాని దుఃఖముతో పలవించినాడు.

మల్లికార్జున పండితారాధ్యుడు వనిపుర శంకరయ్యగారిని వీ డ్కొని బయలుదేరి శ్రీశైలమును చేరుకొన్నాడు. అతని కౌశలము తనభక్తిదృష్టికి లింగాకారముగాతోచినది. శ్రీశైలోత్పత్తిని స్మరించి, దాని మహిమను స్తుతించి, దానిపై నెక్కి పాదములతో తాకడమునకు జంకి, శిష్యుడైన దోనయ్యను శైలము నెక్కి మల్లికార్జునస్వామి దర్శనము చేసి, తనభక్తిని నివేదించవలసిన దని నియోగించి నాడు. నానాదేశములనుంచి శ్రీశైలయాత్రార్థమై వచ్చిన భక్త

సంఘములతో దోషయ్య కొంప యొక్కతూఉంపిగా, మల్లికార్జున స్వామి అతనికి వ్యర్థతిపోగనునివేషముతో ఎదురై, పండితారాధ్యుని కుశల మడిగి, దోషయ్యకు శ్రీ శైలములో నుండి అన్ని ప్రవేశములను ఒక దీపవృక్షము మీదనుంచి చూపినాడు. దోషయ్య పట్టరాని సంతోషముతో అన్నిటిని చూచి, పండితుని ప్రసాదముచేత గదా ఈ బాగ్యము నాకు కలిగినదని నల్లటూరికి పోయి జరిగిన దంతా విన్నవించినాడు. పండితుని నుండి “నేనేకదా చరితార్థుడను! మల్లికార్జునస్వామి నన్ను తలచినాడా? నీవంటి కిష్టుడు కలుగబట్టి కదా నేను ధన్యుడనైనాను” అని తన్ను ప్రముఖములలో చేర్చుకోవలసి నదిగా మల్లికార్జునస్వామిని వేడుకొన్నాడు. ఆ ప్రార్థన నాలించి అభవుడతని నార్థగర్భుని చేసినాడు. అంతలోనే పండితారాధ్యుని ఆత్మసంతతి కులసతీసమేతముగా లింగోదరములో లీనమైంది.

పండితారాధ్యుడు గొప్ప కీర్తనకవిగా సోమనాగుడు వేర్కొన్నాడు. హరశీల, మహిమ్నస్తవము, మలహణము, అనామయము, హలాయుధము, పంచగద్యములు, శివతత్త్వసారము, గుప్తమహిమ, సంసార మాగాస్తవము, శంకరగీత, ఆనందగీతములు, బసవగీతములు, (గి) 180-1; దక్షాగ్రము, వ్యాకృష్టము, గణాడంబరము, శారభము, గమైడపదములు, ప్రబోధపదములు, పర్వతిపదములు, ఆనందపదములు, శంకరపదములు, నివాళిపదములు, వాలేశుపదములు, గొప్పి పదములు, జన్నెల పదములు, సంజవగ్గన, గణపగ్గన పదములు (1) 512-13; బాణగద్య అక్షరగద్య, వర్ణాంబరము, నీలకంఠస్తవము, మయూర స్తవము, మలయరాజీయము, హనిదంపికము, మహాస్తోత్రసూత్రములు, శతకము, దీపకరిక, మహానాటకము, ఉదాహరణములు, సుక్తకములు, గీతసూక్తములు, భృంగీస్తవము, గుప్తసహస్రనామము, (అ) ౪౩౨-3,

మొదలయిన గ్రంథముల కేళ్లను సోమనాథుడి మల్లికార్జున పండితారాధ్యై రచితములుగా ధ్వనించేటట్లు నూచించినాడు. వీటిలో శివతత్త్వసార మొక్కటిమాత్రము బయలుపడినది. తక్కిన వన్నీ ఏమయినవో తెలియదు. సోమనాథుడు శివతత్త్వ సారమును పండితారాధ్యైకృతిగా చెప్పడమేకాకుండా, దానిలోని చాలాభాగము నున్ననున్నట్లు స్వీపదలో ఇమిచ్చి పండితారాధ్యై చరిత్రములో చేర్చినట్లుగా న్నాడు. ఇట్లే తక్కినవాటిలో ఆసేకము లున్న పండితారాధ్యైచరిత్ర బసవపురాణములలో చేరినవేమో చెప్పలేము. శ్రీవైలూత్రాసంహృతములో యాశ్రమములు పాఠిన పాటలు కొన్ని ఈ గ్రంథములలోనివేమో !

సోమనాథుని కులగోత్రములు

సోమనాథుడు ఆరాధ్యబ్రాహ్మణుడని కొందరున్ను, జంగము డని కొందరున్ను అంటున్నారు. వేదాదివిద్యల నభ్యసించి, అనేక శాస్త్రముల ఫారమును చూచినవాడున్ను, హరిత సగోత్రోద్భవుడయిన పాల్కురికి నూరనామాశ్వునికోముద్దుమఱది'న్ని ఆయన సోమనాథుడు బ్రాహ్మణుడే అయిఉండవలెనని మెదటివారివాదము. భృంగిరిటిగోత్రుడయినవాడు జంగముడే అయి ఉండవలెనని రెండోపక్షమువారి వాదము. జంగము లకు కూడా వేదవిద్యాధికార మున్నదని వీరిసిద్ధాంతము. ఇది ప్రయోజనము లేనివాద మని నా తలంపు. సోమనాథుని కాలములో ఆరాధ్య బ్రాహ్మణశాఖగాని, జంగమజాతిగాని ఉన్నవనడాని కాధారములు కానరావు. వ్యక్తుల కేళ్లకు ఆరాధ్య అనే ఉపపదమును చేర్చి నంతమాత్రముచేత ఆరాధ్య బ్రాహ్మణశాఖ ఆ కాలములో ఉండేదని చెప్ప వీలులేదు. ఆపదము పూజార్థమున చేరుకూ ఉండేది. అది పరమశివ నిషాపరులై, శివాచారమును పరిపాలించే సైన్యకుల కేళ్ల కనుబంధముగా ఉండేది. అట్లే, జంగమ శబ్దము సంసారబంధములను విడిచిన యతులకుమాత్ర మున్వయించేది. యత్యాశ్రమము ద్వైజల కందరికిన్ని ఉన్నది. యతులైన జంగములు ద్వైజలలో ఎవ్వరయినా సరే పూజ్యులే అయినా, సోమనాథుని కాలమునాటికి బ్రాహ్మణులయిన శివద్వైజలే జంగముములై ఉంటూ ఉండేవారు. శూద్రులలోను, పంచములలోను జంగముములుండేవారనడాని కాధారములు లేవు. వారిలో శివభక్తులనేకులు

మహిమవంతు లుండేవారు. కాని, వారు జంగమ శబ్దవాచ్యులు కారేమో అని తోస్తుంది. ఎట్లయినా ఆకాలములో జంగమజాతి మాత్రము లేదని నిశ్చయముగా చెప్పవచ్చును.

బసవపురాణ పండితారాధ్య చరిత్రములలో చాలచోట్ల శివ ద్విజుల ప్రసక్తిఉన్నది. (౧) ౧౫౪, ౧౬౭ మొద. శైవభక్తులు భూదేవ, భూసురాదినామములతో సంబోధింపబడినారు. వీటికి యాగి కార్థమును మాత్రము చెప్పడము సరికాదు. శ్రీశైలమును “బ్రాహ్మణా త్కీ త్రియ, నైశ్య శూద్రాదిసత్కులజులును దుష్కులజులు, నెట్టిమాన వులు” మెట్టినా వారి పాపములుపోయి అభిమతసిద్ధి కలుగుతుంది. (పండి. చ. ౨. ౨౬౭.) దీనినిబట్టి ఆకాలములో శైవులలో వర్ణ విభేద మున్నదనే చెప్పవలెను. ‘వెలివాడ గలుగునే వేదఘోషంబు?’ (బస. పురా. పు. ౧౫౪) అనడముచేత ఆకాలములో పంచములు వెలివాడలో నివసించి, వేదాధికారము లేనివారుగా ఉండేవారని తెలుస్తుంది. వీరశైవులలో వర్ణవిభేదము లేదని అభిప్రాయము కలవాడయితే సోమనాగు డీరీతిగా అనడు. శాసనములలో శివ ద్విజులు, శివబ్రాహ్మణులు అనేషేర్లు తరచుగా కనబడుతున్నవి. ఉదాహరణములు: ఎ. పి. రిపో. సం. ౧౯౧౧, నం ౫౩౦ రు. క్రీ. శ. ౧౦౩౦. శివద్విజులు; సం. ౧౯౦౯, నం ౪౧౮ రు, క్రీ. శ. ౧౨౪౩. శివబ్రాహ్మణులు; సం. ౧౯౦౯, నం ౩౧౪ రు, క్రీ. శ. ౧౨౮౫, “నం ౩౧౨ రు, క్రీ. శ. ౧౦౬౧;” ౧౯౦౮, నం ౨౧౯ రు, క్రీ. శ. ౧౦౨౧; “౧౯౦౮, నం ౧౬౧ రు, క్రీ. శ. ౧౦౬౦;” నం ౫౫౯ రు;” ౧౯౧౨, నం ౫౦౫ రు, క్రీ. శ. ౧౦౮౦; సం ౧౯౦౯. నం ౭౩౧ రు; శివబ్రాహ్మణులు. శివయోగుల ప్రస్తావనకూడా అనేక శాసనములలో కనబడుతున్నది. ౧౯౧౧, నం ౧౨౪, ౨౨౫, ౨౨౭ రులు; ౧౯౦౮, నం ౧౭౭ రు, మొదలయినవి ఉదాహరణ

ములు. శివయోగులతోపాటు దేవరడియర్, తపస్సులు, అపూర్వులు, శైవాచార్యులు, కడిగై మధ్యస్థులు, కారణత్తార్, వైఖానసులు మొదలయినవారి పేర్లుకూడా కాసనములలో కనబడుతున్నవి. కాని, ఒక్కదానిలోను ఆరాధ్య ప్రాప్త్యాలు జంగమములు, అనే పేర్లు జాతివాచకపదములుగా కానరావు. 'ఆరాధ్య' అనేపదము శైవులకే కాక ఇతరులకు కూడా వర్తిస్తూఉండే దనడానికి 'ఆరాధ్య తీర్థాచార్య' అనే మాధ్యాచార్యుని పేరు ప్రమాణముగా ఉన్నది (మొక్కేనీ ప్రాతప్రశులు, సంపుటము ౧౦, పుట ౧౫౭.) ఈ మాధ్య గురువు శక.౧౬౭౦ సం.రమువాడు.

వైదానినిబట్టి చూస్తే, సోమనాగని కాలములోనే కాక, అంతకు పూర్వమున్న తరువాతనుకూడా శైవులలో చానుర్వర్ణ్యముండేదనిన్ని, జంగమము లనేవారు గృహస్థాశ్రమమును విడిచి సన్న్యాసులవలె శైవగర్భ ప్రచారముకోసము దేశసంచారము చేసేవారనిన్ని, వారిలో వర్ణభేదము పాటించబడేది కాదనిన్ని, అన్నివర్ణముల వారినుంచిన్ని జంగమములలో చేరుతూ ఉండేవారనిన్ని, జంగమములు కాని శైవగృహస్థులు తమతమ వర్ణాచారములను యథావిధిగా పరిపాలిస్తూ ఉండేవారనిన్ని, వారిలో శైవప్రాప్త్యాలు సాధారణ ప్రాప్త్యాలువలెనే వేద వేదాంగాదివిద్యల కధికారము కలిగి, ((౧) ౫౧౫ మొద.) వాటికి శైవపరముగా అర్థము కెప్పుకొంటూ ఉండేవారనిన్ని తేలుతున్నది- శైవప్రాప్త్యాలు మహా ప్రాప్త్యాలులట. (౧) ౫౧౫.

శైవులలో లింగధారులు, లింగధారులు కానివారు కూడా ఉండేవారు. వీర శైవసీద్ధాంతము నంగీకరించినవారు సాహిత్యలింగములను ధరించేవారు. మల్లికార్జునపండితారాధ్యుడు లింగధారియే. 'భూతియు రుద్రాక్షములుఁ దాల్చనగునె? నీతియే లింగసన్నిహిత మైయున్నె?' అని పండితుని ప్రాప్త్యాలు లాక్ష్యించినారు. అతడు లింగధారణ

మహిమను గురించి ఉపన్యసించినాడు. బసవపురాణకీర్తన అయిన గొబ్బూరి సంగనామాత్యుడున్ను, పాల్కురికి సూరనామాత్యుడున్ను అట్టివారై ఉంటారు. సూరనామాత్యునికి 'ముద్దుమఱిది' అయిన సోమ నాగుడున్ను అట్టివాడే అని నా అభిప్రాయము.

సోమనాగుడు ప్రాహ్లాదుడు కావనదాని కతని భృంగిరిటి గోత్రత్వము నుదాహరించి, హరితసగోత్రుడయిన సూరనామాత్యునితో అతనికిగల 'ముద్దుమఱిది' సంబంధము ఔపనారికముమాత్ర మని కొంద రంటారు. పాల్కురికి సోమనాగుని కనే యింటిపేరుగల సూరనామాత్యుడు 'ముఱిది' ఎల్లవుతాడని వారి సంకేపము. పాల్కురికి అనేది పేరు; గృహనామము గా ఇద్దరికిన్ని కుదుగుకొన్నది. ఏక గ్రామమువారు భిన్న గోత్రులు కావనాని కాబంకములేదు. ఉదాహరణమునకు - చిలుసూరి నారాయణరావు నైననాది ఆక్రేయసగోత్రము, చిలుసూరి వీరభద్రగౌరుగారిని వాసులసగోత్రము. నేను మాన్యుడను, ఆయన నియోగి. అయితే సాధారణప్రాహ్లాదులలో భృంగిరిటి గోత్రము లేదు. అది వీరశైవులలో ప్రచారములో ఉన్నది. సూరనామాత్యునిది హరితసగోత్రము. హరితసగోత్రము సాధారణప్రాహ్లాదులలోనేఉన్నది గాని వీరశైవులలోనేగు. అందుచేత 'ముద్దుమఱిది'తనము నిజమైనది కాదనేదానికి సమాధానము చెప్పవలసి ఉన్నది. వీరశైవులలో బృహ, నంది, భృంగి, వీర, స్కందు లెప్పటినుంచి గోత్రకర్తలుగా వర్పడినానో తెలియదు. సుప్రసాదాగమ మాధారముగా చేసుకొని 'శ్రీ వీరశైవబ్రాహ్మణ కులదీపిక' అనే గ్రంథమును వ్రాస్తున్నా మని తత్కర్తలు లేవని, మరుళసిద్ధ, ఏకోరామ, పండితార్య, విశ్వారాధ్య, అనే పంచాచార్యులవంశములవారికి వరుసగా పైని చెప్పిన ఆయుదుగోత్రములున్ను కలిగిన వని వివరించినారు. పై పంచాచార్యుల పేర్లు కలియుగములోనివట. ద్వాపరయుగములో

ఆ పేర్లు వరుసగా రేణుక, దారుక, గజకర్ణ, ఘంటాకర్ణ, విశ్వకర్ణ అని ఉండేవట. ఈ ద్వాపర యుగములోని పేర్లై వీరశైవులకు గోత్రనామములుగా కూడా ఉన్నవని అచ్చటి వీరశైవ సంప్రదాయజ్ఞులు చెప్పినట్లు ౧౯౦౧ సం॥ రఘు మైనూరు జనాభా రిపోర్టులో వ్రాయబడినది. ఈ గోత్రములు సన్న్యాసులయిన జంగమములలోనే ఉండేవికాని, సాధారణవీరశైవగృహస్థులకుకూడా వర్తించేవో లేదో చెప్పలేము. మధురలోని కలక్టరు బంగాళాలోని ఒక శిలాశాసనములో మూడో కులోస్తుంగదేవుని పద్నాలుగో రాజ్యసంవత్సరము నాటి (క్రీ. శ. ౧౧౯౨) ఒక శాసనములో ఆయుండుమనములోని నందికేశ్వర సంతానమునకు చెందిన జ్ఞానమూర్తిదేవునిపేరున్నది. నందికేశ్వరసంతానమంటే నందిగోత్రమని చెప్పవలసేమో తెలియదు. అట్లు చెప్పకొన్నా ఆ గోత్రము సన్న్యాసి అయిన జ్ఞానమూర్తిదేవునికినూత్రమే వర్తిస్తుంది. నందికేశ్వరసంతానమువలె తక్కిన వృష, భృంగి, వీర, స్కందుల సంతానములున్ను ఉండే వేమో తెలియదు. శివదీక్షను పొందినవారు సురువు గోత్రమును చెప్పకొనడమచారము. ఆ ఆచారముచొప్పున పాల్కురికి సోమనాథుడున్నతాను భృంగిరిటి గోత్రమునని చెప్పకొన్నాడో, ఈశ్వరకులజుండి, బసవగోత్రుండ, అని చెప్పకొన్నట్లే శివగణముయిన భృంగిరిటి గోత్రుడనని చెప్పకొన్నాడో నిర్ణయించడము కష్టము. శివ బ్రాహ్మణుల లాకాలములో భరద్వాజ, హరితాది ఋషులను గోత్రకర్తలుగా చెప్పకొనడము కలదు. కొండగుడికేశిరాజు వీరశైవుడేకదా. అతడు భరద్వాజగోత్రుడయినట్టు ఎపిగ్రాఫీయా కర్నాటికా, పికారుపూరు ౧౧౯, ౧౬౩ శాసనములలో చెప్పబడినది. నెల్లూరిలో కలక్టరు కచేరీగోడలోకట్టబడిన శిలమీది శాసనములో కులోస్తుంగుని ముప్పయి ఆరో రాజ్యసంవత్సరములో భారద్వాజగోత్రుడయిన శ్రీ మాదేవభట్టు

మొదలయినవారు ఆరుడైయార్ హనుమసిద్ధేశ్వరాలయములో తైనల సుంచిన్ని సంధ్యాదీపమును వెలిగించడాని కంగీకరించినట్లు తెలుపబడి వది- ఈ కులోస్తుండు మూడో కులోస్తుండు డయిలే శాసనకాలము క్రీ. శ. ౧౨౧౪ సం॥రమునాటి దవుతుంది. మాచేవభట్టు శివబ్రాహ్మణుడు. అట్లే పాల్కురికి సూరనామాత్యుడుకూడా శివబ్రాహ్మణుడున్న వైష్ణవుడున్న అయినా, సోమనాగునివలె విరాగియై జంగముడు కాకపోవడముచేత హరితసగోత్రుడుగానే చెప్పబడి ఉంటాడు. సోమనాగుడు జంగముడు కావడముచేత తన పూర్వాశ్రమములోని గోత్రమును ప్రశంసించుకోలేదు. అట్లు ప్రశంసించడము పాతకపాతు వని అతని అభిప్రాయము. ఒకజేళ్ళ కావ్యములో తన పూర్వాశ్రమ ములోని గోత్రము స్మరించడానికి సందర్భపడకపోయి అయినా ఉంటుంది. సూరనామాత్యునిగోత్రమును చెప్పి, బసవపురాణకథాశ్రోత అయిన గొబ్బూరి సంగనామాత్యుని కెట్టిగోత్రమును ఆతడు చెప్పలేదు గదా. సోమనాగుని పూర్వాశ్రమములోని గోత్రము మనకు తెలియ నంతమాత్రమున ఆతని శివబ్రాహ్మణత్వమునకు క్షతి లేదు. శివబ్రాహ్మణులలో సూరితాది గోత్రములుండేవి- వారు భవులు కారు. అట్టిగోత్రములు కలవారు భవులే అయితే, భవులంటే కిట్టిని సోమనాగు డతనిని 'ముద్దుమఱిది' అని సంబోధించి పండితారాధ్యచరిత్ర కథాశ్రోతగా చేయడమే ఉండదు.

సోమనాథుని వైదికము

సోమనాథుడు కేవల కవి కాడు. అతడు కవిత్వము మూలముగా వీరవైవచిత్రాస్యాప్తికి కంకణము కట్టుకొన్న అసమాన మేధాశాలి. లోకములో వ్యాపించి ఉన్న బౌద్ధ, జైన, వైష్ణవాది మతములను, శంకరాచార్యుని అద్వైతవేదాంతము మొదలైన సిద్ధాంతములను ప్రతిఘటించి, వాటిని త్రోసిరాజు చేసి వాటి ఆటను కట్టడానికి కావలసిన పాండిత్యము నంతటిని సంపాదించుకొన్నవాడు. ఆపాండిత్యమును చితుర్వేదసారము, సోమనాథాభివ్యము మొదలయిన గ్రంథములలో వినియోగించినాడు. కాని, వాటివల్ల శాస్త్రీయముగా వీరవైవచిత్రాంతము స్థాపితమవుతుండే కాని, అది జనసామాన్యములో వ్యాపించవలె నంటే, కేవల విద్వాంసుడున్న, పండితుడున్న పనికిరాడు. దాని ననుసించి, ఆచరణలో కెట్టి, లోకమునకు లక్ష్యప్రాయమై ఉండేవాడు కావలెను. తనవలె ఇతరులను అనుష్ఠింపవలె ననే బుద్ధిని కలుగజేయవలెను. వారి కుత్సాహమే కాక ఆవేశమున్ను పుట్టవలెను. ఆవేశము పుట్టించడానికి తానున్న ఆవేశపరుడు కావలెను. జనులలో ఆవేశము పుట్టించడానికి దేశభాషలో, దేయచ్ఛందస్సులో దేశీయశీతిని కవిత్వము చెప్పడముకంటె మరొక మార్గము లేదనే రిహస్యమును తెలుసుకొని ఉండవలెను.

ఈ గుణము లన్నీ సోమనాథునిలో నిండుకొని ఉన్నవి. అతని పాండిత్యము నిరుపమాన మైనది. పండితారాధ్య చరిత్రము చదివినవారి కా పాండిత్య విస్తారమేకాక, దాని లోతుకూడా బోధ

పడుతుంది. ఆత డుదాహరించిన గ్రంథముల పేర్లనుబట్టి చూస్తేనే మన కాశ్చర్యము కలుగుతుంది. పండితారాధ్యచక్రిములో ఆతడు పేరుపెట్టి చెప్పిన గ్రంథములను చూడండి :—

ఋగ్వజుస్సామోర్వవేదసంహితలు, బ్రాహ్మణములు, రుద్ర నూక్తములు, శతరుద్రీయము, పురోపనూక్తము, చరణవ్యూహము, వేదభాష్యములు, వ్యాసభాష్యము, మహాస్తోత్రము, పవమాన, కైవల్య, కేస, ఈశ, బాబాల, కాలాగ్ని రుద్ర, మానవ, జైగేష, మారుత, నారాయణ, బ్రాహ్మణ, శివసంకల్ప, రుద్రసూయ, అధర్వణిరవ, అధర్వణిఖ, బృహదారణ్య, గర్భ, హంస, శ్వేతాశ్వతర, రుద్రోపనిషత్తులు.

కాత్యాయనగృహ్యసూత్రము, బాబాలిస్తోతి, రాద్రబోధాయనస్తోతి, శాతాతపస్తోతి, విజ్ఞానేశ్వరము, వృద్ధకాతాతపము, తాగాక్షికస్తోతి, యజుర్వేదసూత్రము, పారాశరస్తోతి, యమస్తోతి, రుద్రాక్షకల్పము, వ్యాసస్తోతి, బోధాయనస్తోతి, వసిష్ఠస్తోతి, వాస్తీకిస్తోతి, వాఘాలము, గౌతమస్తోతి, ఈశానసంహిత, బాబాలస్తోతి, కైవల్యస్తోతి, యాజ్ఞవల్క్యస్తోతి.

శైవ, సాగింద, మూర్త, లింగ, వాయు, వామన, బ్రహ్మచర్య, పస్త, నారద, బ్రహ్మోప, వారాహ, గారుడ, మత్స్య, మార్కండేయ, భాగవత, భవిష్యత్, బ్రహ్మ, వైష్ణవ, ఆగ్నేయ, మానవ, వాగ్విరామాయణ, వాగ్విలైంగ, నూతనసంహిత, భారత, హరివంశ, సావర్ణిసంహిత, శివ, శివధర్మశాస్త్ర, ఈశానసంహిత, బృహత్కైలోత్తరము, వ్యాస కైమినిసంవాదము మొదలయిన పురాణోపపురాణోపనిషదులు.

వీరశైవధర్మశాస్త్రము, భీమాగమము, సర్వాగమోత్తరము, కారణాగమము, పాణిస్థితిలము, దివ్యాగమము, ఈశ్వరాగమము మొదలయిన వీరశైవధర్మసప్రపాద కాగమాదిగ్రంథములు.

వ్యాకరణ, చ్ఛందోలంకార, వట్టర్క, నైశేషిక, హత యోగ, నేత్రవైద్య, విషవైద్య, రసవాద, జ్యోతిష, కొక్కొక, భరత, సంగీతాదిశాస్త్రములు.

ఆంధ్ర, కర్ణాట, తమిళ, మహారాష్ట్ర, సంస్కృత భాషా పాండిత్యము.

ఇన్ని విషయములను గురించిన్ని సోమనాగునికి సంపూర్ణముగా తెలియడమే కాకుండా, నానాదేశాచారములు, నానామతసిద్ధాంతములు, నానావిధాహార, విహార, వేషసంప్రదాయములున్ను తెలుసును. అతడు ఉల్లె వేదజడుడు కాడు. గొప్ప యోగికుడు. ఉద్ధకుడు. ఒకరిని లక్ష్యపెట్టేవాడు కాడు. పాండిత్యవిషయములో శ్రీనాగుని కంటె నూరు రెట్లెక్కువ అని చెప్పవచ్చును. శ్రీనాగుడు గొడ డిండిమభట్టుకంచుఢక్క నొక్కదానిని పగులగొట్టు గలుగునే, ఇత డెన్ని ఢక్కలను ఎట్టిఢక్కలనైనా పగులగొట్టుగల ఆపారపాండితీ ప్రజ్ఞాధురంధరుడు, నోటిబూకరము కలవాడు కూడాను.

పరమతఖండనమున కీత డవలంబించిన పద్ధతిలో ఒక విశిష్టత ఉన్నది. అత డొకొక్కవాదమును తీసుకొని, దాని స్వరూపమును ముందుగా తెలిపి, తరువాత వేవవాక్యముల నుదాహరించి, ఆ వాక్యముల కావాస మెట్లు విరుద్ధముగా ఉన్నదో స్పష్టము చేసి, తరువాత పురాణేతిహాసములనుండి ఐతిహ్యముల ననుసంధించి, దానిని తుక్కుతుక్కుగా ధూళి కెగురగొట్టుతాడు. ఆ వాదపద్ధతి సంపూర్ణముగా నైయాయకపద్ధతి ననుసరించి ఉంటుంది. వీరలైవ సిద్ధాంతమే సరియైనసిద్ధాంత మని సంపూర్ణమైన విశ్వాస ముండడము చేత అతని కెక్కడను లేని వాగౌద్ధత్యము కలిగినది. అతని కొకరి లక్ష్యము లేదు. ఎదిరిపక్షమునా డతని కొక చీమవలెనో, దోమవలెనో కనబడతాడు. వాదప్రకరణములో ఒకొక్కవాదము

నెత్తుకొని దానిని చీల్చి, చెండాడి, దుఘన కెత్తిపోసి, తుట్టతువకు శివపరమోత్తమత్వమును సిద్ధాంతించి, అదే సరియైన సిద్ధాంతమని రుజువుచేయడానికి, “గౌరీసమీచ వైవంబులేడని తలయిచ్చి వడయుదును, మంటబట్టుదుఁ, దొడరిన గలుతుఁబనుగొన వాడ వితండ్ జల్పములను” అని ప్రతిజ్ఞ చేసి, “శివుమీచ నోకఁడు గలఁ డన్న నాయకకాలెత్తి వాని నడుఁదలఁ దన్నుదు” అని గర్జించినాడు. ఎంతటి ఔధత్యము ! ఎంతటి సాహసము ! ఎంత పొగరు !

సోమనాథుని వైదుష్యమును, లోకజ్ఞానమును బసవపురాణ పండితారాధ్యచరిత్రములలో అనేకవిధములుగా ప్రస్తుతితమైనది. హతయోగము. బ. ౧౫, (౨) ౩౬౬-౮ ; రసవాదము (౧) ౪౩౬-౮౦ ; శేత్రవైద్యము (౨) ౧౦౮-౯ ; సర్పవైద్యము (౧) ౪౩౬, ౫౧౩ ; ద్యూతవిద్య (౧) ౩౬౮, ౪౧౩, శకునశాస్త్రము బ. ౨౪౨, ౨౪౪ ; (౨) ౫౯-౬౦, ౧౯౩ ; వేశ్యావర్ణనము (౧) ౩౪౩-౩౪౯ ; కామశాస్త్రము (౧) ౩౩౫-౩౩౬ ; చోరవిద్య బ. ౧౫౪ ; మృగయ బ. ౯౬, ౧౬౯ ; గర్భచిహ్నాలు బ. ౧౪ ; పిల్లలను పెంచేవిధము బ. ౬౩ ; పిల్లలను లాలించే విధము (౧) ౪౫౬, బ. ౩౦ ; పిల్లల ఆటలు (౧) ౪౬౦ ; శరీరావయవకర్తలు (౧) ౪౮౫ ; వస్త్ర భేదములు ; బ. ౫౬ (పండ్లండ్లండ్లు నేసిన పసిడిపటవలి పుట్టమును గురించి సోమనాథుడు చెప్పినాడు బ. ౫౩ ; కోటలనిర్మాణము బ. ౩౪ ; ఈరీతిగా ఎన్నో విషయములను గురించి సోమనాథుడు విస్తరించి చెప్పినాడు.

సోమనాథుని గ్రంథములు

బసవపురాణము, పండితారాధ్యచరిత్రము, అనుభవసారము, చతుర్వేదసారము, సోమనాథభాష్యము, రుద్రాభాష్యము, బసవ రగణ, గంగోత్తరగణ, సద్గురు రగణ, చెన్నమల్లుసీసములు, నమ స్కారగద్య, వృషాధిపశతకము, అక్షరాంకగద్యపద్యములు, పంచ ప్రకారగద్య, ఆప్తకము, పంచకము, రెండుదాహరణములు, మొదలయిన కృతులను పాల్కురికి సోమనాథుడు రచించినాడని పిడుపర్తి సోమన తన పద్య బసవపురాణములో చెప్పినాడు. వీటిలో కొన్ని సంస్కృతములోను కొన్ని కన్నడములోను ఉన్నవి. బసవపురాణము, పండితారాధ్య చరిత్రము, అనుభవసారము, చతుర్వేద సారము, చెన్నమల్లు సీసములు, వృషాధిపశతకము, ఒక బసవోదాహరణము, తెలుగు గ్రంథములు. సోమనాథుని సంస్కృత కణ్ణాటక గ్రంథములలో మన కిక్కడ పని లేదు. వాటినిగురించి తెలుసుకొననెంచిన వారు శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిలవాడు రచించిన బసవపురాణ పీఠికలో చూచుకోవచ్చును.

సోమన తెనుగుకృతులలో అనుభవసారము, చెన్నమల్లు సీసములు, అనే గ్రంథములలోని విషయములు కేవలము వీరభక్తవహత బోధను ప్రతిపాదించుటమే లక్ష్యములో ఉంచుకొని వ్రాసినవి. వీటిలో సోమనాథుని కవితాగౌరవము లేటపడదు. వృషాధిపశతకము కొంత మేలు. బసవపురాణ కథాసార మిందులో చేరినది. కవిత్వబద్ధన చిత్రి గలిగి, ధారావాహికగా ఉన్నది. దీనిలోని సంస్కృత,

ద్రావిడ, కణ్ణాట, మహారాష్ట్ర భాషలలో రచింపబడిన పద్యము లున్ను, మణిప్రవాళ శైలిలో రచితము లయ్యుచున్న సోమని వివిధ భాషాపాండిత్యముల జల్లడిస్తున్నవి. బసవోదాహరణము తెనుగు వాచ్యములో ఒక విశిష్టకృతి. ఉదాహరణకృతులు మరికొన్ని త్రిపురాంతకోదాహరణములవంటివి తెనుగులో వెలసినవి.

సోమనా స్తవ మనే గ్రంథముకంటే సోమనాథకృత మని బంధారు తిస్తుయ్య గారు చెప్పినారు. అది సోమనాథునికృతి కా దని ప్రభాకరశాస్త్రిగారి తలంపు. ఈ తలంపున కా గ్రంథము లోని కవిత్వోతి అంత ప్రశస్తమైనది కాకపోవడమే కారణము. పిడు ప్పరి సోమన్న సాల్కరికి సోమనికృతులలో ఈ గ్రంథమును చేర్చకపోవడ మొక ఉపకారణము. పిడుపర్తిసోమన్న వివరించిన గ్రంథముల పట్టికతరువాత 'ఆదియగు కృతుల్' అని చెప్పినాడు కాబట్టి వాటిలో ఈ సోమనా స్తవమేకొక, మల్లమి చేవి పురాణము, శర్త స్తవము, అనేవిహూడా చేరి ఉండవచ్చు నని తిస్తుయ్యగారు వ్రాసినారు. (ఆం. సా. పరి. ప. XXI 3.) తమ తలంపున కాధారముగా బసవపురాణ పండితారాధ్య చరిత్ర ములకున్న వీటికిన్ని రచనలో కొన్ని పోలికలు చూపినారు. వ్రాసయతివిషయమున నీ గ్రంథమునకున్న, బసవపురాణ పండితారాధ్య చరిత్రములకున్న భేద మున్నా, సోమనాథస్తవము, సోమనాథుని ప్రాముకృతి అయి ఉండవచ్చునని అభిప్రాయపడినారు. కాని రచనలో అక్కడక్కడ కొన్ని పోలిక లున్నంతమాత్రము చేతనే ఆ గ్రంథము సోమనాథ కృతి కాజాలదు. నూళ్లముగా ఆలోచిస్తే ఆ గ్రంథము ధోరణి పాల్కరికి సోమనాథుని సూచికారమునకు దగ్గరగా కూడ రాదు. అయినా, ఇతరాధారములవల్ల దీని కర్తృత్వమును నిర్ధారణ చేసేవరకున్న ఏమి చెప్పడానికిన్ని వీలులేదు.

సోమనాథుని ఆంధ్రకృతులలో బసవపురాణ పండితారాధ్య చరిత్రములు పేరెన్నక గన్నవి. ఈ వెంకింటిలోను పండితారాధ్య చరిత్ర మెన్నో రెట్లు కవిత్వవర్ణనములో అతిశయిస్తున్నది. అయినా బసవపురాణరచనపోకడలు కొన్ని పండితారాధ్య చరిత్రములోను ప్రతిఫలించినవి. ఒక్క ఉదాహరణము.

“హరుండు నిరాకారుం డై నవో బసవం
 డరయంగ సాకారుం డై చరియించు,
 హరుండు సాకారుం డై యలరుట సూచి
 శరణుండై బసవండు సందులేకుండు,
 శరణుండై బసవండు సందునేకొన్నం
 బరమభక్తితి బసవన్న గొలుచు,
 భక్తుండై లింగంబు ప్రకృతి నేకొన్న
 వ్యక్తిగా బసవన్న వరవుడు నేరుం,
 ... ..

సాలోక్య సామీప్య సారూప్య పదవు
 లోలిని బాంద సాయుజ్యంబుం జెంద
 వచ్చుంగా కిం బసవస్వామిగాంగ
 వచ్చునే వెఱవెఱవారం కెల్లె.”

బస. పు. ౫, ౬ పుటలు.

పై పంక్తులలో హరునకున్న బసవన్నకున్న అభేదమును కల్పించిన కవి పండితారాధ్యచరిత్రములో పండితుని హరునికంటె అధికునిగా చేసినాడు.

“చిరతమోగుణపరిస్పీతుఁడు శివుఁడు
 వరసత్త్వగుణవికస్వరుఁడు వండితుఁడు,
 అరయ నచరలింగ మా లింగమూర్తి
 యరయఁగాఁ జరలింగ మా పండితయ్య,
 యసమలోకాధీశుఁ డంబికాధవుఁడు
 అసమలోకారాధ్యుఁ డా పండితయ్య,
 యఖిలలోకమయుండు హైమవతీశుఁ
 డఖిలలోకాతీతుఁ డా పండితయ్య,
 లోకానుసారి ద్రిలోచనుం డిల న-
 లోకానుసారశీలుఁడు వండితయ్య,
 యరుదగు లోకసంహారుండు శూలి
 గరుణసై లోకోపకారి వండితుఁడు,
 అసితకంటుండు దా నసమలోచనుఁడు
 భసితకంటుండు శ్రీ పండితేంద్రుండు,
 ఊర్వైకలోచనుం డుడురాజమౌళి,
 యూర్ధ్వద్విలోచనుం డొగిఁ బండితయ్య,
 భక్తైకదేహుండు వరమేశ్వరుండు
 భక్తసత్ప్రాణుండు వండితస్వామి,
 మల్లికార్జుననామి మల్లికార్జునుఁడు
 మల్లికార్జునకీర్తి మల్లికార్జునుఁడు,

మహిల్లోనఁ బండితమల్లికాగ్జనుని
మహిమలు నల్లంప మనుజులొరమె ?”

I. ౫-౭

ఇటువంటి పోలిక నీ రెండు గ్రంథములలోను ఆడుగడుగు
కున్న కనబడుటవి. కాని, నిస్తుతికిఁగో, తూటఁగో, ధారఁగో, నపక
లో, నిగిలలో బసవపురాణము పండితారాధ్య చరిత్రమునకు
తీసిపోతుంది. దీనిలోని హంశిత్వియు దానిలో నేను, నీనిలోని ఆవే
ళము దానిలో నేను. నీనిలోని ధౌర్ధత్యము దానిలో నేను. గూతన
పురాతన వైకళ్యములు బసవపురాణములో ఒక మాహాత్మ్యీ వర్ణ
నము గల గ్రంథమున ఎగుబాటులు లేని గోటివాలవల
నడిచే ద్విపదలఁగఁ జప్పబడినవి. బసవపురాణమునకు కావ్యబలము
లేదని కాదు. కాని, పండితారాధ్య చరిత్రమున కా లక్షణము
సంపూర్ణముగా పట్టినది. భక్తవల్ల ఆంధ్ర గ్రంథములలో మహా
భారత వెట్టికో శివకవుల గ్రంథములలో సోమన గించిన పండితా
రాధ్యచరిత్ర మట్టి దని చెప్పవలసివచ్చును కానేరదు.

“ ధర్మతత్త్వజ్ఞులు ధర్మశాస్త్రం బని,
వేదాంతవిదూలు వేదాం మనియు,
నీతివిచక్షణుల్ నీతిశాస్త్రం బని,
కవివృషభులు మహాకావ్య మనియు,
లాక్షణికులు సర్వోత్కృతసంగ్రహ మని,
యైతిహాసికు లితిహాస మనియుఁ,
బరమపౌరాణికుల్ బహుపురాణసముచ్చ-
యం బని మహిఁ గొనియాడుచుండ,

వివిధవేదతత్త్వవేది వేదవ్యాసుః
 డాదిముని సరాశరాత్మజుండు
 విష్ణుసన్నిభుండు విశ్వజనీన మై
 సరగుచుండఁ జేసె భారతంబు”

వై పద్యములోని ఎఘగీతిలోని వేదవ్యాసునికి బదులుగా పాల్కురికి సోమనాథునివేరును భారతమునకు మారుగా పండితారాధ్య చరిత్రమును, విష్ణుసన్నిభుఁ డనే మాటకు మారుగా హర సన్నిభుడనిన్ని పఠిస్తే పండితారాధ్యచరిత్ర స్వరూపమునకు సరి పోతుంది.

పండితారాధ్యచరిత్రములో వీరశైవ ధర్మము సంపూర్ణముగా వివరింపబడినది. వీరశైవ సిద్ధాంతము నిష్కర్షగా ప్రసంచింపబడినది. వీరశైవనీతిమార్గము బాహ్యముగా వర్ణింపబడినది. దానిలో ఎన్నో అపూర్వములైన ఇతిహాసములు చేరినవి. నూత్న పురాతన శైవధర్మములను గురించిన పురాణకథలు చేరినవి. దాని కావ్యత్వవిషయమున్ను, లక్ష్యసంగ్రహత్వ విషయమున్ను చెప్పనే అక్కరలేదు.

కావ్యకళ

కావ్యకలను గురించి సోమనాథు డిట్లు చెప్పినాడు :—

“ఉరుతర గద్య పద్యోక్తులకంటె
 సరస మై షరగిన జానుఁదెనుంగు
 సర్పింఁపఁగా సర్వసామాన్యమగుటఁ
 గూర్చెద ద్విషదలు గోర్కి చైవారఁ;
 దెలుఁగుమాట లనంగవలదు; వేదముల
 కొలఁదియకాఁ జూచుఁ డీల, — నెట్లు లనినఁ,
 బాటితూమునకును బాటియూనేనిఁ
 బాటింప సోలయుఁ బాటియ కాచె ?
 అల్పాక్షరముల నస్పృహర్థరచన
 గల్పించుటయకాచె కవివివేకంబు ?
 అందుచు బసవనిఁ దలఁచుతలంపు -
 బలుపునఁ గాఁజేసి భావమ్ము మెఱసి
 యకలంక లింగరహస్యసిద్ధాంత
 నకలవేదపు రాణసమ్మతం బైన
 యాతత బసవపురాతన భక్త
 గీతార్థసమితియే మాతృక గాఁగఁ

బూరితంబై యొప్పుపూసలలోసఁ .
 దారలక్రయఁ బురాతనభక్తవితతి .
 చరితలలోపల సంధిల్ల బసన
 చరిత మే వర్ణింతు సత్కృతి యనఁగ

బస. పు. ౫.

“ఎనను లోకహితార్థింబు గాఁగ
 నా వేర్చుకొలుఁది వర్ణన సేయువాఁడ;
 నవరసరసకత భువిని బేర్కొన్న
 శివకవిప్రసరుఁ చిత్తెంబు లలర;
 నిప్పాట నిఱులుఁ జెప్పెడి దేమి ?
 శిష్యులు దారులు దహఁబడఁ బలికి
 వెలసినచదావులు వీటిఁబో తీర్తి
 పాలిసిపోయిరి దమపురులు దూలంగ;
 మృడుమహత్త్వముఁ గానమిని బాంకులనఁగఁ
 బడుఁ ‘గనయం కిం న పశ్యంతి’ యనుట
 యనుచుఁ గుకవులగీటునఁబుచ్చి పేర్చి
 వినుతింతు.”

బస. పు. ౬

“బసవవర్ణనల్ సేసితి నరుసన వీనులారంగ;”
 “తస్మహాభక్తై కమహిమఁ బసరింపు, మనమ
 వాక్పాటవశక్తి నొసగితిమి.”

పండి. చ. (౧) ౧౨

“బసవపురాణ ప్రబంధ మన్వేరి
బసవపురాణ మన్వేరి గలాండ ;

... ..

బసవన్నఁ బొగడఁ బాల్పడు కవీంద్రుండను
బసవన్నఁ బొగడఁ బాల్పడుపాతకుండ”

పం. చ. (౧) ౧౪

“వాయూర భక్తుల వర్ణించఁ గంటిఁ
బాయక నాజిహ్వా వాననం బయ్యె,
బ్రదికితి.

పం. చ. (౨) ౧౩

“బసవేశు డక్కిన భక్తుల వనియు
ననదృశలీ, మా కనుగులు బనియు
మచ్చిక నాముద్దమఱుది వీ వనియు
నెచ్చెలికాండవు నీవ కా కనియుఁ
జాతుర్యసాహిత్యశాలి వీ వనియు,
శ్రోతృత్వమునకుఁ బాశ్చాత పీ వనియు
రచియింతుఁ బండ్లతారాధ్యచరిత్ర;

దీపించి, నిన్ను సంభావించి, శ్రోతఁ
గాఁగింతు సచివగ్రాణ్య! సూరార్య!”

పం. చ. (౧) ౧౬-౧౭

“సత్కృతి యన నూత్నసంగతి దనరీఁ
 వొమ్మిదిరసములు దులు కాడ, దాని
 యిమ్మడివర్ణన లెసగంగ, ద్విగుణ
 మగునలంకారంబు లసలార, దాని
 ద్విగుణార్థభావముల్ క్రియకొనంగఁ
 దేట తెనుంగున ద్విపద రచింతు”

పం. చ. (౧) ౧౮

“ఆయాభ గద్యసద్యాది ప్రబుధ-
 పూరిత సంస్కృతభూయిష్ఠరచన
 మానుగా సర్వసామాన్యంబు గామి
 జానుజేనుఁగు విశేషమువ్రసన్నతకు”

పం. చ. (౧) ౧౮

“జాతులు రచనాప్రణేతులు గావ్య -
 సేతులు రీతులు నేతులుట్టంగ
 వరకవుల్ గొనియాడ వర్ణనకెక్క
 ధరఁ జెప్పఁ గృతియు నుద్యత్కృతి.”

పం. చ. (౧) ౧౯-౨౦

“వస్తునుఁ జెరుఁగుఁ బినుకుచందపు బిలిబిలి
 కృతుల్ గృతులె; ”

పం. చ. (౧) ౨౦

“పటాగద్యః ద్యౌః బంధసామ్యముగఁ
గావ్యకళాప్రౌఢిఁ గల్పింతు ద్విపద
కావ్యంబు భావ్యంబు గాన.”

పం. చ. (౧) ౧౦

“తిన్నని సూక్తుల ద్విపద రచింతు.”

పం. చ. (౧) ౧౧

పై బసపురాణపండితారాధ్యచరిత్రములనుంచి ఉద్ధరించిన వాక్యములలో నోమనాగుని కావ్యకళాసాధారణము నిర్వచింపబడినది. కావ్యమునకు వస్తువు, స్వరూపము, రంజుము ముఖ్యములే. వస్తువు పురాతనమైనదగా ఉండవలెను. ఆద్యోత్కలలో ఒప్పువలెను. ఆ వస్తువు కవిచీవితాళయముల కనుసంఘాసము కలిగిఉండవలెను. అందు చేతనే నోమన్న తనదృష్టిలో హరునితో సమానుడైన బసవన్నను, హరు నతికయించిన మల్లికార్జున పండితారాధ్యుని తనకావ్యములకు నాయకులగా చేసినాడు. వారిచరిత్రలను పూసలలో దాగియువలే పురాతనభక్తవితిచరితలలోపల సంధించినాడు. తనకావ్యనాయకుల యెవల కవి కసమానగౌరవము, భక్తి, ప్రపత్తి ఉన్నది. పురాతన భక్తుల కతను పెంపుడుకొడుకు. బసవకు నందికే ని అవతారమూర్తి నోమన్న బసవగోమ్రుడు, బసవని పాదపద్మనేపకుడు, ఆతనికివీం ద్రుడు, ఆతనిపాతకుడు. ఆతనికి చూత, బంబు, పంక, గెంగి, ఇలు వుట్టుబానిసకొడుకు, ఆతనిపన్నలపన్న. ఇక పండితారాధ్యుడు మనుష్యుడేకాడు. వివిధప్రముఖణముల ప్రశ్నోకగుణములు ప్రావయి యేర్పడినమూర్తి. పరమపరానందమొసగే భవభక్తి, నందికేసుసర్వజ్ఞత, భృంగిసహజనిష్ఠ, దుర్వాసాదులశాపకర్తి, అక్షపాదాదులనాగ్నిచక్షుత, ఉపమన్యుసద్గురుత్వంబు, ప్రముఖణముల ప్రసాదకరతి, ప్రాక్తన

నూతనభక్తగణముల వ్యక్తదృష్టప్రత్యేకగూరూపముకై, వీరభక్తుని శౌర్యము, ఇవన్నీ తనపాళ్లలా మేళనము పొంది, ముద్దగించి, కరుడుగట్టి, ఘనీభవించిననూర్తి అతనిది. అట్టివాయకులను 'తలచు తలంపు బలుపునఁగాఁజేసి' అతనిభావము మెరసినది. 'అకలంక లింగరహస్య సిద్ధాంత సకలసేవపురాణసత్తమైన భక్తగీతానమిది' తనకావ్యములకు మాతృక.

వస్తు వెంత మంచిదయినా, శిల్పి దాని నుపయోగించి, దిద్ది తీర్చడములో దానిమేలిమి బయలుపడుతుంది. ఉన్నదున్నట్టుగా బోడిగా వస్తువును నిర్మించడము పురాణమార్గము. భక్తమాహాత్మ్యములు, స్థలమాహాత్మ్యములు మొదలయినవి పురాణవస్తువులు. కాని, పురాణ వస్తువుల కందము కల్పించి కావ్యరస్తువులుగా మార్చడానికి 'మాత్మ సంగతి'ని కల్పించవలెను. నాచనసోమనాగుడు నవీనగుణసనాగుడ నని వర్ణించుకొన్నాడు. నవీనగుణము లంటే నవీనకావ్యగుణము లని ఆతని అర్థము. ఆతని నవీనకావ్యగుణములను శ్రీమాన్ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారు తమ 'సారస్వతోపన్యాసము'లనే గ్రంథములో వివరించినారు. పాల్కురికి సోమనాగుని మాత్మసంగతి నాచన సోమని నవీనతకు చాలా విలక్షణమయినది. ఈతని నవీనగుణములను వివరించి చెప్పడానికికొండ తావు చాలదు. అయినా సంగ్రహముగా చెప్పి యత్నిస్తాను:

(౧) కథావస్తువులో క్రొత్తదనము. ఇతనికి పూర్వము శైవ కావ్యములున్నా, నాటికిన్ని సోమనాగుని గ్రంథములకున్న బాలిక లేదు.

(౨) వీరశైవసిద్ధాంతమును వివరించే ఉద్దేశముతో కావ్యమనే ఆధారమును కల్పించుకొని, సిద్ధాంతమును ప్రశ్నేకముగా విస్తరించి

చెప్పక కడలో మేకగింది, కవి తపసిద్ధాంతమును ప్రతిపాదిస్తున్నాడనీ విషయము పాశులకు తోచకుండా చేయవలయు.

(3) అనేకములయిన విడివిడి భక్తనూత్యకృతుల నొక్కచోట చేర్చి, అవి అన్నీ ప్రశ్నేకృతులు కావట్లు కావ్యస్వరూపమును కల్పించవలయు.

(౪) తనకుల ప్రశ్నేకవిద్యలను గురించిన జ్ఞానమును నిస్తరించి చెప్పినా, సాండిత్య ప్రకటనముతో విట్లు చేస్తున్నాడన్న భావము చదువగులకు కలుగనివ్యకపోవలయు.

(5) జేచి, వేదాంగ, స్మృతి, పురాణేతిహాసములనంది వాక్యముల నున్న వున్నట్లుగా ఉదాహరించినా, అవి ఉద్ధృతవాక్యములనే జ్ఞానమును కల్పించక, తనకవితాధారలో వాటిని లయము చేయవలయు.

(౬) వేదకాఖలు, పురాణములు, ఉపనిషత్తల శ్లోకములు, అభినయ శబ్దముల శ్లోకములు, పద్యములు, కావ్యములు, పుష్పముల శ్లోకములు, మునుష్యుల శ్లోకములు ఈతీతిగా ఎన్నో ఉత్తరములను పుటలకొలది నింపింపటికిన్ని, విషయ ప్రతిబంధములను సాగించవలయు.

(7) చెప్పినవిషయమునే మళ్లీ చెప్పకూడవలెనని, అది పునరుద్ధిగా తోచకుండా చెప్పవలయు.

(8) తనకు పూర్వము కేవలము పాటలకు, పదములకు మాత్రము పకరిస్తూఉండే ద్విపదాచ్ఛందస్సును మహాకావ్యోపయోగిగా దిద్ది తీర్చవలయు.

(9) ద్విపదలలోని మాత్రాగణముల సులువుగా నుపయోగించునని, ఆయామనోవల్ల కనుకూలపడేట్లు వాటిని సవరించవలయు.

(౧౦) అంతకుపూర్వము సంస్కృతభూయిష్టముగా ఉండే ఆంధ్రకావ్యరచనలను నిరసించి బాను తెనుగను చేర సమసంస్కృతోక్తులతో రచనను సాగించడము.

(౧౧) దేశినుశికారమును సంపూర్ణముగా అవలంబించి, తెనుగు తీయడమునకు లోకై, 'బానులు రీతులు నేతులుట్టంగ' రచించడము.

(౧౨) కేవల జేయపదముల నుపయోగిస్తూ, ఉపయోగిస్తూ, వాటివల్ల కవిత వేలవము కాకుండా మధ్యమస్య సందర్భము ననుసరించి స్త్రీ సంస్కృతసమాసములను గుప్పించడము.

(౧౩) ప్రాచీనకావ్యలక్షణముమీద దృష్టిని విడువకుండా ఇటూ అటూ పరుగులెత్తి, మల్లీ స్థాయికి రావడము.

(౧౪) అనుప్రాసాశబ్దాలంకారములను బలాత్కరించి తెచ్చిపెట్టకుండా, ఉత్సాహము, ఆవేశము, భావప్రవాహము, సిద్ధాంతస్థాపనము, మొదలయిన సందర్భాలలో ఇక్కడ ఈ అలంకార మున్న డని కోచనీయకుండానే పాఠకుని తనకవితాప్రవాహములో ఈశ్చకాని షావడము.

(౧౫) ఉపమాద్య్శాలంకారములను సహజముగా ఉండవలసిన చోట్ల ఉపయోగించి, మనస్సుకు ఆనందము కూర్చడము.

(౧౬) ఉపమానములను కుప్పలుతిప్పలుగా గుప్పించి పాఠకుని కూపిరి తిరుగకుండా చేయడము.

(౧౭) సంపూర్ణాసంపూర్ణక్రియాపదములను విధివిరామములు లేకుండా, ప్రకృతిరుగకుండా, ఒకదానివెంట నొకదానిని గుండ్ర బారులవలె ప్రయోగించడము.

(౧౮) ఆమ్రేడితోక్తులచేత భావమున కందము లేవడము.

(౨౦) కావ్యలక్షణమునకు తాను వచుకొక, లక్షణమును సంపూర్ణముగా తనవశములో ఉంచుకొనబడినది.

(౨౧) ద్విపదలను నోకటిపాటగా చెయ్యక, మహావేగముతో పోతూఉన్న వెయిలుబ్రెయిను నడకవ, అనేక క్రమములుగా వడిపించెడిను.

(౨౨) శబ్దముల స్వని, నడక, వేయలనోకే అనునంద్భముల క్షణస్ఫూర్తి నశిశయింపజేయబడినది.

(౨౩) వీరవైవేతరుల కపరిచిగునైన కథలకల్పకేతు, కలు, మొదలయినవాటినిపూడా చెవిలలో అంబుమిన్నట్లు మ్రోగించి మ్రోగించి, అవి పగిలితము లయింట్లు చేయబడినది.

(౨౪) వీరవైవేతరపాకుని శిక్షణమయములలో నగటుగా తోచే విషయములనయినా సవకవిత్వైపుగ్గముచేత హితవుగా ఉన్నట్లే తోపజేయబడినది.

(౨౫) సంద్భమునన సరించి భాషణాకపలము మార్చివేయబడినది. ఈరీతిగా పాల్కుకి సోమనాథుని కవితలోని మాక్కునంగి నెంతయినా వివరించి చెప్పవచ్చును. ఈ గూత్తునుగము లకగడుగునకున్న కనబడుతది కాబట్టి వాటి కుదాహరణముల నివ్వవచ్చును. కవిత చెప్పితే సహ్య పావనమగోలట్లు 'వాయూ' చెప్పవచ్చును. ఆ కవిత వివేవారు 'వీనలూ' వివడానికి గూత్తుల కలిగి ఉండవచ్చును.

కావ్యములో తొమ్మిది గణములును సూక్ష్మాభివేది చెప్పి సోమనాథుడు గులుకొడించినాడు. శృంగార, హాస్య; కావ్య, కరుణ; వీర, అద్భుత; భక్తి, భగవదాసక్తి; శాంతి సహజ కుదాహరణములను బసవపురాణ, పండితారాధ్యక్షాశ్రీ గులుకొడి ఎన్నిటివయినా ఈయవచ్చును.

లక్షణగ్రంథములలో చెప్పబడిన శృంగార మూకావ్యములలో ఉన్నదానికి కొంత విలక్షణముగా ఉన్నది. ఈ కావ్యములలోని నాయకులు సాధారణకావ్యములలోని నాయకులవంటివాగు కారు. నాయకునికిన్ని నాయికకున్న గల సంబంధముచేత శృంగారరస మేర్పడుతుంది. కాని, సాధారణకావ్యములలోని నాయికలవంటి నాయికలకు సోమనాగుని గ్రంథములలో తావు లేకపోయినది. అందుచేత అతడు భక్తిశృంగారమునే ఒక ప్రత్యేకశృంగారమును కల్పించినాడు. బసవేశ్వరుని పెండ్లికొడుకువేషము భక్తిశృంగార మయినట్లు కవి వర్ణించినాడు. కాని, కావ్యసనిహాపణనిషయములో నిజముగా బసవేశ్వరుడున్న పండితారాధ్యక్షుడున్న నాయకులుకారు. వారు నాయికలకు శివుడు నాయకుడు. ఈ అల్పాస్వి నాయికా నాయకులకు గల సంబంధముచేత ఏర్పడిన భక్తిశృంగారమును సోమ నాగు ఉత్పాదకముగా నిరూపించినాడు. బసవేశ్వరునికిన్ని శివుని కిన్ని గల నాయికానాయకశృంగారభావనను చూపవచ్చును:

పనుగొన గురుమూర్తి పతి కూటమునకు
 మనసు నపునకం నని నెట్లు వచ్చు
 నన్నపునకగుణాంబు గల్గెనేని
 నన్నంగ నతికామి నో, యట్లుగాక—
 మగలకు మగడగు మక్యసిం గనయ
 మగవాంఘ్ర నాంఘ్రగా మనుగురు రినిన
 మనసుగూడుట సోద్యమా పతిమట
 మనసున కటమున్న తనవిభూ గదిసి
 మనికుండై తనుదాన మఱచియున్నట్టి

యనువు దానిదియొకో!-యట్లునుగాక,
 సొగయంగి నొక్కటం, జూచుట రెంటు,
 వగ మూఁట, సూర్యులు నిగుడనాల్గింటం,
 దాఁ మైదంటను, నయ్యు డాటింట,
 నేవారం గుడువమి యేడింట మరులు,
 నొక్కంఁమం బలుకమి యొగి నెన్నిదంట,
 నిక్కమాన్యులు లేమి నెఁఁ యొమ్మిదంటం,
 జావుఁదంటం ప్రస్తావన విరిహుంకు
 భావించి నివేదిత శాస్త్రాధ్యక్షుఁడు;
 దా విధిఁ బాయక చాచక చచ్చు
 సవిషయాశ్చర్య నిత్యం కగునె

... ..

నందే పరమనాదల క లో కొక్కొక్కకాస్త్రము నంతటని
 ఇమిడించిన సోమనా కపికి క్షంఘారవనసామర్థ్యములతో నమి
 కొంత ఉంటుంది?

హాస్యరసము భారతీయనాట్యములలో వ్యాప్తము. వికారము
 లైన అంగవ్యాధిలగులనననులచేతన, తిండివాదలనను త్రాగు
 బోతుతనముల వ్యక్తముచేతన, క్రమముగా నగుటపుట్టించే హాస్య
 మక్కడక్కడ కనబడుతుందిగాని, చిల్లనిహాస్యము, చిరునవ్వుకా
 పుట్టించి మనస్సు నానందంపఱచేహాస్యము సంస్కృతములో వలెనే
 తెలుగులోకూడా నాలా తక్కువ అని చెప్పవచ్చును. పింగళినూరన
 క్రమములలో అది కొంతయుగా కనబడుతుంది; ఆతిరువాలి చేమ
 కూరి వేంకటకవి విజయవిలాసములో కొంత గోచరిస్తుంది. ఆంధ్ర
 మలో పూర్వకావ్యములలో ఇట్టిజనైన హాస్యరసము లేనేలేదనడ

మితశయోక్తి కాదు. పాల్కూరికి నోమనాగని పండితారాధ్యచరిత్ర ములో అట్టిహాస్యము కొంత దొబూచుచున్నది. నూరసాని యింటిలో మాదిగవేషములో ఉన్న శివుడు మాదిగయే అని నిశ్చయించి అచ్చట చేరిన బ్రాహ్మణులు:

అగ్ర హరింబను నలుకువ లేక

ఉక్కవంగిగతు రన్నులుకునులేక
యీ గునుఁ దానొరి యయిగారువోలె
నిం వేషధారి జుగిలియున్నవాఁడు,
నచ్చెందనకు జానువడిఁ దప్ప దనుచుఁ
తెచ్చెఁరిఁ గుడిచియే చెచ్చెద సనుఘు
నాయంశ్శివం ముఁదెఁగో.....

పం. చ. (౧) ౧౨౪

అని పలికిన నటకారపు ముబులలోని హాస్యము కమ్యముగా ఉన్నది.

మాయలు నన్నక మాదిగకొయ్యఁ
చూపుము చూపుమెచ్చోట దాచితివొ

పం. చ. (౧) ౧౩౧

‘మాదిగకొయ్య’ అని బ్రాహ్మణు లనెషములో వెగతైన హాస్య మున్నది.

పండితరాధ్యుడు వేదాంతవాదమును పఠగొట్టి,
మొదల నీవేదాంతమున కభిప్రాయ
మిదమిత్త మని నిశ్చయింపక నకల

వేదాంతవిషయసేవకంఠా సేకు

లేదు; - కించిత్సాఖ్యవాదివో కాని

పం. చ. (౧) ౨౬౦

వైచానిలో 'కించిత్' అనేర్పియు మందహాసక్రీరక నావు
తున్నది. జాగ్రులు 'చింతిపెట్టినది నింక్రుట, కాని 'చింతగా' దింక్రుట
కూడాను. పం. చ. (౧) ౨౬౮. పండితునితో నాచమునకు వచ్చిన
ప్రతిపక్షు లంటున్నారు.

(శివుని) అపవిత్రు నొకరైనమని నమగ్నించి

పలికెద విదియు, సెంజితత్వంబు -

కలిమియె? విద్యన్ని కాయంబున గా ?

పాదపద మింక సేపొత్తంబు గట్టి

చదువులు గిదువులు సాలింపుము"

పం. చ. (౧) ౬౦౩

అనడమువల్ల పండితుని చూచి ఆతని విద్యేభులు కూడా నవ్వి
ఉండవలెను. అంచెన్నశివునితో మోటుగా బావమరదిహాస్యము
చేస్తున్నాడు.

'జ్ఞులారాడెదుకాక శంకర ! నేను

గ్రుడ్డినో మఱి నేవు గ్రుడ్డివో చెప్పుము;

కోల నిచ్చెడువాడు గుడికడ నుండు

జాలక ననఁ బెట్టి చనియె నింకికిని;

సంభో యనిన నొంటి నరుగుదేసేర,

సంభో యనిన నొంటి నరుగుదేసేర' అని

పం. చ. (౨) ౧౧౨

ప్రసముదమౌగ్యగర్భంసము, ప్రలయలీల మొదలయినవాటి వర్ణనములలో నిండుకొని ఉన్నది. బసవని నిర్వాణవార్త విని పండితుడు పలవించినపట్టు కరుణారసముప్పొంగి అనేకమయినవాటిలో ఒకటి. వీరరసము మడివాలు మాచయ్య మొదలయిన వీరభక్తుల కడలలో వెల్లివిరిసినది. అద్భుతరసము మల్లికార్జునశివుడు గోనయ్యకు శ్రీశైలముమీది అద్భుతవిషయములను చూపించే సందర్భమున అందగించినది. గీర్భత్సము అల్పాయుష్కుడని తెలియకముచేత బెలిదేవి వేమనారాధ్యు లాసీర్వదింపకపోగా కాలగతిపొందిన రాజు శవము వర్ణనము వీరపుట్టించి ఓతిగలిపిన పట్టున కనబడుతున్నది. భయానకరసము పల్నాటి గోగుని వంశక్షయవ్యసము చేసిన నోట ప్రవహించినది. పండితారాధ్యుని లింగాచ్చనావననమతులలో శాంతిరసము మూర్తీభవించినది. ఆగూరసముల కుదాహరణములు సోమనాగుని కావ్యములలో నిండుకొని ఉన్నవి. ఎక్కువ ఉదాహరణము లిచ్చి గ్రంథిస్తరము చేయబలికేడు.

మహాకావ్యములో పద్ధనిమిని వ్యసము లుంపవలె ననపము లాక్షణికసంప్రదాయము. కాని, ఈ అష్టాదశవర్ణనము లేవి అనే విషయములో ఆధీవాదు భేదమున్నది. శైలము, అంబాధి, పురము, రాజు, ఋసువులు, గూత్ర, యుద్ధము, మంత్రము, ఉద్యానము, చారుడు, సురితము, వివాహము, జలస్రేణి, విప్రలంభము, చంద్రోదయము, నాగోదయము, పుష్కరిక, మనుషానము అని ఒక పట్టిక ఉన్నది. కావ్యములో ౩ వర్ణనలే ఉంపవలె ననపము కావ్యరచన క్షీణదశల వచ్చినవాటి సంప్రదాయము. పాల్కురికి సోమనాగు డిట్టి లాక్షణికాంశలకు లోబడే ఘటముకాదు. అష్టాదశవర్ణనలే ఉంపవలె ననప మెందుకు? వాటికి ముమ్మడి నలుమడి వర్ణనలనుకూడా అతడు చేసినాడు. వాటిలో కావలిస్తే ఈ పద్ధనిమిదివర్ణనలుకూడా

ఉన్నది. కాశ్యములో ఒకైమిది వర్ణన లున్నది సత్కృతి అవుతుంది అని అతడు చెప్పినవానికి వర్ణన లాసంఖ్యను తక్కువ పఠనాపాదు, కాశ్యము వర్ణనబహుళముగా ఉంపవలెను అని అర్థము.

సత్కృతిలో అలంకారులు ముప్పై ఆరుంపవలెనని సోమ వాగుడు చెప్పవె వాతనికాలమువాటి సంప్రదానమునై అతని ప్రాచీనత్యమును తెలియజేయుట కొరకు, అంకి, ఉచ్ఛ్వాస, వామ నులు చెప్పిన అలంకారుల సంఖ్య ముప్పై ఆరు అంతయుగా ఉంటుంది. వామనా లలంకారులను వామనానగములుగా భేదించి వాడు. మొదటివర్ణములు (౧) అనుకూలు (౨) మనుకూలు (౩) రూపకము (౪) దీపకము, (౫) అపము, అనేవి చెప్పినవి. రెండో వర్ణములో (౧) ఆశేపము (౨) అనంతానానము (౩) వ్యతి రేకము (౪) విభావన (౫) అనంతానానము (౬) అనంతానానము అనేవి చేరినవి. యీ సంఖ్యను, అచ్చి, అచ్చి అనంతానానముగా నివి. వామనానగములను అచ్చి వామనానగలంకారులను చేర్చినారు. ఈరీతిగా భామహుడు చెప్పిన అలంకారుల సంఖ్య ముప్పై ఏడై యుండెడి. భామహునికి తరువాతినాడైనదికి ముప్పై ఆరుగులు అలంకారులును చేర్చినారు. భేదాలంకారులను అచ్చి అచ్చి అనే అతని అభిప్రాయము కాబట్టి, అతను వివరించిన ప్రధానాలంకారుల సంఖ్య ముప్పై ఆరునుండెడి. ప్రధానాలంకారులలో కొన్ని ఉపభేదముల వాతడు వివరించినారు కాని ప్రధానాలంకారుల సంఖ్య గణనములో వాటిని చేర్చినాడెను. వామనానగము ఉచ్ఛ్వాసమును చిన్న చిన్న భేదములతో అలంకారుల సంఖ్యను ముప్పై ఆరుంటి ప్రాంతములోనే ఉంచినాడు. అతని వామనానగ సంఖ్య సమీక్షముగా పెంచినాడు. కాబట్టి వామనానగ సంఖ్యను అలంకారులు ముప్పై ఆరు అనే అలంకారుల సంప్రదానము ప్రబలుగా ఉంపిన కాలమువా డని నిశ్చయింపవచ్చును. నికలంకృతిగా వామనానగ

పలుకు బయలుదేరను కాబట్టి ఆగూ అలంకారములకు నాహారణము లను సులభముగా నిర్వ్యాసు చేయవచ్చును.

అలంకారముల తరువాతి కావ్యమునకు ముఖ్యముని సోమ నాఘడు వదించినవి అర్థభావములు. ఇవి ఎట్లై ిరెంపని ఆశని అభి ప్రాయము. స్థాయిభావములు, విభావములు, అనుభావములు, సాత్త్విక భావములు, సంచారిభావములు, అనేనే అర్థభావములని సోమనాఘుని అభిప్రాయమై ఉంటుంది.

ఈ సీతిగా సోమనాఘుడు తననాటి అలంకారికస్థాంకమును పేర్కొని కావ్యత్వస్థినిషయమై తన అభిప్రాయమునుకూడా సూచించినాడు. అందునకు భావము ప్రధానము. భావము 'తలఁపు బలుపు' మూలముగా బయలుదేరవలెను. పనిపట్టి బహుత్కారముగా సృష్టి చేసినది భావము కాసేగు. కావ్యంబు లోకప్రయోజన ముంపి వలెను. ప్రతిపాదితనిషయము 'సకలవేదపురాణ స్మృతి'మై, వేదాంత 'రహస్యస్థాంతి'స్థాపనముమూలముగా మోక్ష పోగువు కావలెను. కావ్యము 'లోకహితార్థముగా రచింపబడవలెను. కావ్యకస్తువు కేవల కల్పితమై ఉంపక స్మృతిపురాణేతిహాసములలోని కథలను 'మాతృక'గా కలిగిఉంపవలెను. కవికి 'వాక్పాటకకక్తి' ఉంపవలెను. అతడు 'అగ్రాక్షరముల ననర్పాక్షరచివ' చేయగల ప్రక్ష కలవాడు కావలెను. 'కవయ. కిం నపశ్యంతి' అనే సూక్తి చొప్పున కవి పదుస్తరిషయములను తెలిసినవాడుగా ఉంప వలెను. కావ్యబంధము చిగువుగా ఉంపవలెను గాని 'వక్షులు జెరుగుఁ దిసుకుచంద్రునిచిలికొత్తి'గా ఉంపకూపను. 'హనులు రచివాప్రణీ ణులు కావ్యవీనులు వీనులునేనుట్టంగ'. కావ్యమును సాగించవలెను. కావ్యముగో కలా ప్రాక్షనిండుకొని ఉంపవలెను. నెప్పిన విషయము వాయూర నివ్యా పావనమైనట్లు చెప్పవలెను. వివేచారు వీనులార

విశేటట్లు చెప్పవలెను. నవరసరసీకతకు కేరుగొన్న వరకవులు మెచ్చుకొనేటట్లు కావ్యముండవలెను.

సోమనాథుడు విస్తరించిన కావ్యగుణములున్న దోషములున్న లాక్షణికులు వివరించినవాటికి భీష్మముగా ఉన్నవి. లక్షణగ్రంథములలో కావ్యగుణములు శ్లేష, ప్రసాదము, సమితి, మాధుర్యము, సుకుమారత, ఆఢ్యవ్యక్తి, ఉదారత్వము, ఓజస్సు, కాంతి, సమాధి అని పది. కాని సోమనాథుడు సరళత, ప్రసన్నత, చెన్ను, పరిణతి, గణపవపద్ధతి, శబ్దశ్లేష, ప్రయోగప్రసద్ధి, కనాసమృద్ధి, నానుడి, వడి, మితి, రతి, ఆర్థపుష్టి, వైజయ, సఫలత్వ, విచిత్రసృష్టి, విశేష్యవిశేషణశ్లేష, సౌమ్య, కుమారత, పెంపు, మాధుర్యము, మృదుత్వము, ఓజ, ఋజువు, యమకము, గమకము, యతి, గతి, కారకము, పూరకము, క్రియా, కాంతి, విక్రాంతి, సంస్కృత, బేడంగు మెఱుంగు, సమానసంగతి, ఆక్షరశయ్యపంఘటన, నిపుణత, రసీకత, సమాధానము, ఉపమానము, అవధానము, ఉశ్చేత్క, లక్ష్యలక్షణవ్యక్తి, ఆలంకారము, చక్కత, సుమతి, విచిత్రత, అని వలభైతోష్ఠిని ప్రసవించినాడు. వైని శైష్ట్యమును ద్రవించిన పదింటిలో తోష్ఠిని నిర్ణయించుచుగా లక్షణగ్రంథములలోని కావ్యగుణముల శ్లేష. 'బెహు' అనేది దళిగుణములలోని ఉదారతి, అవుతుందేమి! 'యస్మిన్ సతి సృక్యంతీవ పదాని' అని శబ్దగుణమైన ఉదారత్వము పరముగాను, అగ్రామ్యత్వమని అర్థగుణమైన ఉదారత్వము పరముగాను వామను దాపవసునకు నిర్వచనముచేసినాడు. వామనుని ప్రకారముకావ్యగుణములు పదే అయినా శబ్దార్థములకు ప్రత్యేకముగా సంబంధించినవై అవి ఇరవై అవుతున్నవి. కాని, సోమనాథుడు కావ్యగుణములను వివరించేటప్పు డీ యాలంకారికుల మార్గము నవలించలేదన్నమాట స్పష్టము.

సంస్కృతలాక్షణికులు కావ్యనోవములనుకూడా పదింటిని చెప్పినారు. సంఖ్య పదే అయినా ఆలంకారికుల ప్రకార మనోవములలో లోకాంచయభేదము కనబడుచున్నది. భరతుడు ప్రపంచించిన నోవములు గూడాధత, అధ్యంతము, అధ్యహీనత, భిన్నాధము, ఏకాధము, అభిభృతాధము, న్యాయానతము, విషమము, విసంధి, శ్లో-నతి, అని పది. భామహుని ప్రకారము ఆపాధము, వ్యధము, ఏకాధము, సంకతుము, అపక్రము, శబ్దహీనత, యతిప్రకృతి, భిన్నవృత్తి, దేశ-కాల-కలా-లోకన్యాయాగమనినోవము అని నానోవములు. అతడు నేగూధము, క్లిష్టము, అన్యధము, అవాగత, సూత్రద్వారీగానము, అయ్యుక్తిమత్త్వము, ప్రతిగుప్తము, అధ్యుక్తము, కల్పనాగుప్తము, ప్రతికల్పము, అని మూడు పదనోవములకూడా సంస్కరించాడు. భామహుడు చెప్పిన మూలకే వింశతిగాడా వివరించినాడు; కాని, ఆ నోవముల నిర్వచనంలో ఇట్టివిన్నీ కేవలమున్నవి. అందులకు వ్యతిరేకమైనది నోవమనినగాడా దంకి-స్వరూ (౧) సమకవ్యతిరేకమైనది వికలము (౨) సాదగునకు వ్యభిన్నము (౩) సమకము ప్రమమ్యము (౪) సమకమునకు నీడము (౫) కావ్య-సంస్కృతి (౬) అప్రవృత్తికి నే గుర్తింబు, అనేవి నోవములుగా వివరించి చెప్పాడు. తక్కిన నానోవములకున్న వ్యతిరేకములయిన నోవముల వాడడు కేవలకేసు. ఆలంకారికనోవనినూపగా మిట్లుంపగా సామనాగుడు తాను స్వయముగా జగ్గి, లూరకము, అసశబ్దము, ఆక్రమము, పాల్ల, క్రియ, జడు, పాపపు, ఆసంఘటన, కాకు, వ్యధము, అసంగతి, విరసము, ప్రకల్పము, అన్యధి, వైరిపనము, తిలవిరుపు, అనుక్రతి, కిశిలబంధము, బిలుపు, అబంధము, గ్రామ్యాక్షి, కంబకము, గ్రామ, ఛందోవిరుద్ధము, అని ఇరవై అయిదు కావ్య

దోషములను వివేకించినాడు. ఈ గుణదోషములనే సోమనాథుని బసవపురాణమును కన్నడించిన భీమవ ఈ క్రింది వట్టడులలో సంగ్రహించి చెప్పినాడు.

గుణములు

సరస మృదుతర యమక గమక వి -
 సర సమానప్రాస దేశీ -
 సరణి శబ్దాభ్యోఽమాచాతుర్య మాధుర్య
 సరళ షడశయ్యూ దృఢ వ్యా -
 కరణ యుత లాలిత్య నియమా -
 క్షర సలక్షణ భావమూగిరె రచిసువెంకృతియా.

దోషములు

వైరిషద మషశబ్ద మచమ -
 త్కార మశమోషమె వియతి షద
 పూరకం దుస్సంధి యనిబద్ధం ఏరుద్ధార్థం,
 సీరసం శైథిల్యవర్ణం
 కారకవిరహితం క్రియాలం
 కారహీనమెనిష్ఠ పొల్లం తూఱి, కళెదింతూ

కావ్యము లోకహితార్థము రచింపబడవలెనంటే, ఆ 'స్వస్వామావ్యయము'గా, అనగా, పండితపాదులు కందరికిన్ని ఆనంద జనకముగా ఉండవలెను గాని, ఏకొలదిమంది విద్యార్థుల మెప్పు కోసము మాత్రమే వ్రాయబడకూడదు. సోమనాథునికి పూర్వము

దుండినది 'ఆకూఢ గద్య పద్య ప్రబంధపూరిత సంస్కృతభూయిష్ఠ రచన'. అది 'సర్వసామాన్యము కాదు. కావ్యమునకు ప్రసాదగుణము ముఖ్యము. ఈగుణము కలుగడానికి 'జానుతెనుగు' పనికివచ్చేటట్లు మరొకటి పనికిరాదు. 'జాను' అనేది 'చదును' శబ్దమునకు రూపాంత రము. 'చదును' 'చదుగు'నకు రూపాంతరము. ఇది 'చతుర' శబ్దభవము.

'జానుతెనుగు' లేక 'చదునైన తెనుగు' అంటే లోకవ్యవహార ములోనున్న, సర్వజన సుబోధమైన తెనుగు. దీనినే సోమనాగుడు 'శేటతెనుగు' 'తిన్నని' నూత్తి అనికూడా అన్నాడు. దీనినే కణ్ణా లుకాంకణికులు 'సమసంస్కృతోక్తి' అన్నారు. అదికవుల విద్య త్రను ప్రకటించడానికి సిఘంటువ్యాకరణముల మూలముగా బోధపడే సంస్కృతపదభూయిష్ఠముకాక, అజేపనిగా, వికారముగా, బల వంతముగా, ఏర్పిసిర్పిన 'అచ్చితెలుగు' మాటలతో మాత్రము కూడిన చావయున్న కాక, లోకవ్యవహారస్థితులైన సంస్కృ తాంధ్రపదములతో జలయవలెను. 'తెలుగునూటలయ్యో!' అని ఎవ రె నా యీసశిష్యాశేషో - నా రవిశేకుః. తెలుగుమాట లయితే నేమి? నాటిని 'వేదముల కొలదియకాఁజూడ' వలెను.

భాష ఎట్లో గంపిస్తున్నాడా అట్లే 'సర్వసామాన్యము'గా ఉండవలెను. 'ఉరుతరగద్యపద్యోక్తులకంటే' ద్విపదలు 'సరసము' లైనవి. ద్విపద అంటే సామాన్యమైనదా? 'ఏమీ కాముష్టికద్విపద హేను వగుట చేత'దాని కావేగు కలిగినది.

సోమనాగుని రచనకు ప్రశ్నేకలక్షణముల నింతకుపూర్వము పేర్కొన్నాను. వాటిలో కొన్నిటికిమాత్ర మ దాహరణములను మూచిస్తున్నాను:

ప్రభాతవర్ణనము (౧) ౨౬౧-౨; సూర్యాస్తమయవర్ణనము (౨) ౪౨౧; భోషాసాభాగ్యము (౧) ౧౭౬, ౧౭౮, ౧౮౮-౯, ౨౪౧; మొద; ఉపమానపరంపర I. ౮; ఆవేశము వచ్చినప్పటిభాష (౧) ౬౨; సింహాంతమును నివృత్తచేసేవిధము (౧) ౭౭; నోటి బూకరము, ఔద్ధత్యము (౧) ౫౮౬, ౬౭౬; కోపము వచ్చినప్పటి రచన (౧) ౨౮౩; శబ్ద మర్గమునకు మెరుగెక్కించడము (౧) ౨౧౯; (౨) ౪౦౦-౨; కంటికి కట్టినట్లు చిత్రించడము (౧) ౧౧౬-౧౭౫, ౧౨౩, ౧౩౩, ౧౪౭, ౩౯౩, ౫౯౫ (౨) ౬౮; మొద; కవితా ప్రవాహము (౧) ౮౫, ౪౨౩; అనుప్రాసరచన (౧) ౯, ౧౬౧, ౧౬౩, ౨౦౩, ౨౬౭, ౨౬౯, ౩౮౫, ౪౬౩, ౪౬౫, (౨) ౧౭౭-౮, ౧౮౧-౨, ౨౩౮-౪౦, ౩౦౩, ౩౨౪, ౩౬౩, ౩౬౪, ౩౯౩ మొద.

సమానసందర్భములలో పూర్వమువాచిన వాక్యములనే మళ్లీ వాడడము. ఒక్కొక్కదాహరణము:

మస్తకపిన్ద్యస్త హస్తుడైతన్నుఁ ప్రస్తుతింపుము. బ. ౧౨, మస్తకతట న్యస్తముకుఁతిహస్తుడై బ. ౫౩; మస్తకవిన్ద్యస్తహస్తులై మునులు, ప్రస్తుతం బెఱుఁగుచుఁ బ్రస్తుతుల్ నేయ, బ-౮౬, ౧౪౧; శకలమానవులు మస్తకతటన్యస్తముకుఁతిహస్తులై ముగి జయనట్ట (౧) ౧౫౯; మస్తకవిన్ద్యస్తహస్తుడై (౧) ౨౪౨, ౭౧౭; (౨) ౧౪౩, ౧౫౩; ఇట్లే (౧) ౨౯౨, ౩౧౬, ౩౨౩, ౩౨౭; (౨) ౧౭౫; మొద.

మళ్లీ మళ్లీ అనేవాక్యములను చేర్చడానికి మరొకొన్ని ఉదాహరణములు :

జనని జాత కళోరపితరాపహరణ కర్తవుఁడు (౨) ౯౫; అన్యోన్య సందర్భనాన్యోన్య విసమితాన్యోన్య వాగ్బంధురాలింగ

వాది సముచితసవినయ సత్కారపూర్వకముగ. (౨) ౧౬౦; మందరభూధర సుందరసుకరకందరాంతర్విల మందిరుం హనుమ (౧) ౧౧౧, కన్నప్పదేవునికన్నులపలులూ...బ. ౪౬; తిరిగి ఇట్లే పండిత రాధ్యుడు అమరారామములో కన్నులను పొందినప్పుడుకూడా; బసవ పురాణములోని శివతాండవవర్ణన. బ. ౭౮, అట్లే పండితారాధ్యచరిత్ర ములోనున్న; బసవపురాణములోని గణవర్ణనకును (బ. ౩౯) పం. చ. లోనిదానికిన్ని పోలిక; ఇట్లే (౧) ౧౨౫, ౨౮౫; (౧) ౨౨౫, ౨౮౫, ౩౦౨; (౧) ౪౬౪, ౫౮౬, ౬౭౬; (౧) ౨౨౦, ౨౬౯, ౨౭౧

ద్విపదల వహికలోనివూర్పు: (౧) ౯, ౨౪౭, ౨౫౧, ౨౫౩, ౨౬౭, ౨౯౭, ౩౯౭, ౪౦౦, ౫౨౬, ౬౫౨-౩; (౨) ౨౭; ౬౬, ౨౮౪-౫; ౨౯౭, ౩౪౮, ౩౭౧-౨; ౩౭౯, ౪౨౭-౯, ౪౫౭, ౪౮౯,

దీర్ఘసంస్కృత సమాసరచన: (౧) ౫౧, ౧౭౨, ౨౫౨ ౬౧౩, ౬౫౯-౬౧; ౬౭౨-౩, (౨) ౩౬-౭;

సోమనాథుని వర్ణనలన్నీ లాక్షణికుల నూత్రముల ననుసరించి ఉంపక, లాక్షణికులే ప్రత్యేకముగా గురుతింపవలసినవిగా ఉన్నా, ఈ మహాగ్రంథములో ఒక్కచోటమాత్ర మతడు కొంచెము కమ్కూర్తిపడినాడు. నవనవోద్దేవకాలిత్యమునకు పేరు నిజపుకొన్న సోమనాథు డీక్రింది ద్విపదల నెండుకు వ్రాసినాడా అని సందేహము కలుగుతున్నది. కొన్ని ప్రకులలో ఆ పంక్తులు లేకుండా ఉంటే అవి ప్రక్షిప్తములని త్రోసివేసి ఉండును. కాని, అవి ఆన్నిప్రకులలోను ఉన్నవి. లాక్షణికసంప్రదాయము తనకు తెలియకపోలేదని చూపించడాని కట్లు వ్రాసిఉంటాడా? ఎట్లయినా అవి ఆ సందర్భములో అరదమును తగ్గిస్తున్నవని చెప్పకరప్పడు. పరమనాధిని తలచుకొ

నంజెన్న విరహోపస్థాపాండురూ ఓమాతనూ, ఓవారికేలనూ, ఓ
 అశోకనూ, ఓఘనసారిమూ, ఓనక్రమూ' అని ంగాగీతిగా కవచశివ
 చాల్లనూ, వస్తువులను సంగోధిస్తున్నాడు. వాళ్ళకి గానగాయనములో
 కూడా రాముడు సీతనుంచి వివచాసి విచారములో ఉట్టే పలవించి వాడు.
 ఇది రామాయణానుభవముని తృప్తిపడినా, సోమనాగని ఇతిర
 రచనకున్న దీనికన్ని సాధు కుసురిలేదు. (౧) .

సోమనా వైష్ణవవిభక్తికవిత్వమును సాధించినాడు. కాని, ఆయన
 ముఖ్యముగా వాచకుడు. వాగ్దేవలన చేరినాడు. అతనిది వివచా
 ములను తెలిపి తిక్కనవాటిని వ్యంగ్య స్వరూపమున వ్రాసి, తాటి
 విషయమును సంకీర్ణముగా, సవిస్తరముగా వ్రాసేకాని ఆయన
 తృప్తి లేదు. ఈ విషయములో వాచనము కింది విధతాదు.

యతినికూడా కేవలం ద్రావణము ప్రాసేనవైవది అమనా
 డన్నాడు. కాని, తిరిగి కాలమున కెండుచేతనో అట్లు చేయకూడదనీ
 నిషేధము వచ్చినది. సామనా దానిష మను గణించలేదు.
 ఏపాదమున కాపాదము ప్రశ్నోనిగా - ంపన దేవనిన్ని, వాదము
 కొన నున్న పదము తరువారితా పములలోనికి సంప్రదింపకూడనిన్ని
 బుర్రొక సంప్రదాయ మేర్పడినది. దీనినికూడా అమనా కు
 బున్నించలేడు.

సామనా ని తగునా ద్విపదవాచ్చు ఎమితియిగా బయలు
 దేరినది. విస్తామనబట్టి మాస్తే ఇతవాచ్చుముకం ద్విపద
 వాచ్చుమే ఎక్కవగా ఉన్నట్లు క్రింద. శుక్రింద సామనా
 బహులుదేరిన ద్విపద వాచ్చుముకం పరింది కనుకీం బుట్టకుంట్రి
 హముగా తెలుపబడునున్నది.

ద్విపద తారా ద్య చరిత్రము

వాల్కర్లది సోమనాదుడ.

ఇతిహా దించిన ద్విపదకౌశ్యములలో బహుపగా ము,
 పండితారాద్య-శ్రీమును ముఖ్యములు సమనా ని తేవతమును
 గురించిన్ని, కృతలము పరిందిన్ని శుక్రింద అగ్రా మా-లో
 వలెన.

గో (కో) న బుద్ధరాజు

ఇతిహా విల్లభినినిపి శ్రీ, ది. బుద్ధరాజునిని పాస్త్రుకు -
 ఈ బుద్ధరాజునిని తాత పేరు గుప్తరాజుండు. ఈ ద్విపదకేంద్రవి
 తిండ్రి గోనకాటిని-పతి.

గోన బుద్ధరాజుని తనతండ్రి విల్లభిని అడ్డవొప్పవ గామా
 యగును మట్కాండలను ద్విపదకౌశ్యముగా రచించినాడు. ఈరామా

యగము లోకములో రంగవా రామాయణ మని ప్రసిద్ధి కెక్కినది. రంగవాగువనే ఒకానొక కవి ఈ గ్రంథమును ప్రతి వికల, బుద్ధ గాణలక్షణను గ్రంథములో చేర్చినావని పండితాలోకములో ఒక జన ప్రతి ఉన్నది. ప్రాచ్యకవిస్తుగులలో సాధారణముగా రంగవాగుని పేరు అంత్యకావ్యములలో కనబడుతూ గాంధారిమే ఈ నామకకు కారణము కావచ్చును. కాని, (రంగవా) విలుని కంకితముగా రచింపబడినదియే చేరిన గ్రంథమునకు రంగవా రామాయణ మనేపేరు కలిగిన దని నా అభిప్రాయము. రంగవా గువనేకవియే గ్రంథమును రచింపవలెనని అతని కుమారుడేగుగాని, కులనామముగాని, తల్లి పంతుల పేర్లుగాని మనకు తెలియవు.

కాచధూవిభుడు - విల్వలధూవిభుడు

ఈ గాచధూవిభుడు. ఇంటి పేరు గోపనాథుడు. బుద్ధులు విభుని కొడుకులు. బుద్ధుని పేరు గానాయణము మట్కాంబయలను తెనుగున వ్యవహారంబిదివాడు. దీనినే రంగవా గానాయణ మంటారు. (హంతురంగ) విలుని పేరు పేరు గల తన తండ్రిని కృతిపతిగా గల గానాయణము కాబట్టి దీనిని రంగవా రామాయణమనే పేరు నచ్చి ఉండవచ్చును. రంగవాగువనే ఒక కవి ఉండినావనిన్ని, అతడు గ్రంథములో విల, బుద్ధధూవిల్వలక్షణు చేర్చి గ్రంథమును రచించినాడనిన్ని ఒక కవి ఉన్నది. తెనుగుకవులు ప్రాచ్యకవులను స్తుతించేటప్పుడు రంగవా గువనేత ఉదాహరించినాడు. రంగవాగు వనగా బుద్ధధూవిభుని తండ్రి అయిన (హంతురంగ) విలునివిభుడే కాని మరిఒకడు కాడు.

బుద్ధధూవిభుడు రామాయణమును రచించి ఉత్తర రామాయణ మును తన కొడుకు లిద్దరిచేతను నచ్చించి, తానే దాని అంకితము నందు

కొని, స్వయమగా కవి కావడమే కాక, కవి జనకుడు కూడా అయినాడు.

కాచిఘావిని 'మీసరగంపి' అనిన్ని, విల్లఘావిభునకు 'మను' అనే పుస్తకమును ఉన్నవి.

పినయెల్లయ

ఇతడు 'వల్లగడ్డ పాటిపోట్లూరి' అనే కిరకను ద్వైపదగారనిం చిన కవి; కొమనాలోకశ్రుతైన గంబల యెల్లయ్యకొడకు. ఈ కవి వాగు దీక్షవిధి వల్లయు ద్వైపదకావ్యముగా వ్రాసినవి ఉండెను. అది యిప్పుడు లభ్యముకాదు. ఈ కవి కాలముగాను కవి అని కూడా అంటారు. దీనిలోని కవి అయిన పట్టరాములూరు ప్రశస్తిక గ్రంథముగా ప్రచారములో వచ్చినది. ఇది పదియులను పాడేవారి వ్రాళ్లలో పడి పాపవిషయములో చాలా వికారములకు లోనైనది. తప్పల తివకగా అచ్చుపడిన గ్రంథము లు బహుగులలో లభ్యమవు తున్నవి. ఈ గ్రంథము ప్రచార నిపల్నాటి కిగుల చరిత్రమునుబోధి, వీరిని ప్రధానముగా ఉన్నది.

పల్నాటి భారతకవలలు

పల్నాటి కవి గ్రంథములు లోకములో అనేకములుగా ఉన్నవి. కాని, ఇవేనిన్ని సంపూర్ణమైనవి కావు. కొక్కవారిలో కొంతకొంతభాగముగా గ్రంథము లిది వున్నవి.

బాలునియొక్క, కన్నమనేనియుచియు, అనే బాగములుగల ప్రశులలో కవి గ్రంథము లిది చెప్పబడినవి.

ఒక ప్రతిగా:

వలను భరద్వాజ పంశవర్ధనుడ
మారయపుణ్యభీమాంబకమ్మనను

స్థిరముగాఁగలిగిన తేజంబుఘనుండ,
 గారవంబైనట్టి ఘనుండ శ్రీనాథు
 చేపట్టివీరుల చెరితమంతయును
 తగఁజెప్పె నాచంద్రతారార్కముగను

అని ఉన్నది. దీనినిబట్టి శ్రీనాథుని సహాయముతో ఎవడో ఈ గ్రంథమును రచించినట్లు కేలుచున్నది. మరిఒక ప్రతిలో—

ఘనుడైన శ్రీనాథకవిరాజరాజు
 చెన్నునికృతచేతఁ జిత్త ముప్పొంగి
 బాలుని విక్రమ ప్రథేయంతయును
 పరిచించె జనులకు విద్యవలగాను.

అని ఉన్నది. దీనినిబట్టి గ్రంథము శ్రీనాథునిచింతితే అని యిప్పుడెఱు. ఇట్టివీర రచనయును శ్రీనాథునంతటివాడు రచించి ఉంటాడా అని సంశయాలు కలుగుచున్నవి. కాని, ఇది పామరజనుల వృత్తింపబడినది. కాబట్టి నాంనోటికి గా రచించబడి ఉంటుంది. ఇంకాక, బాలగాంధ్యనోటిలో పతి నిలాల మనేకవికాకములకు లోనై గాంధ్యవచ్చును.

‘నోట్లపొట్టాట’భాగముగల ఒకప్రతిలో దానికర్త మల్లయ అని తెలుపబడినది. ఈ మల్లయ కొంకిన్యగోత్రుడయిన గౌరనూ మాశ్యుని కొడుకయిన రామనమంత్రికిన్ని అమాంబకున్ను పుత్రుడు.

‘కొప్పుగానాయుద్ధము’ అనేభాగముగల ఒకప్రతిలో—

“సంగీత సాహిత్య చాతుర్యకవితఁ

శెప్పనేర్చినవాండఁ జేజెల్లచెన్న

రాయ్ని...మహిమఁ జెంపొందువాడఁ,
 .....రామిసెట్టి
 సర్వనార్యసుతుఁడఁ,.....
 ...కొంపనాహ్వాయుఁడను..."

అని కవి తన్ను సరించి చెప్పకొన్నాడు.

ఈ కీర్తిగా పల్నాటివీరుల చరిత్రమును భారతచరిత్రమును
 వలెనే శ్రీనాథ, మల్లయ, కొంపనలు వేర్వేరుభాగములుగా రచించి
 అయినా ఉంటారు. లేదా, అముగ్గురును క్రమమునంబ్రాము
 గానే ప్రశ్నేకముగా వ్రాసి ఉంటే, నాటివాటిలోని భాగములు
 మాత్రము మిగిలి అయినా ఉంటవి అని భావించుకోవలెను.

మడిసింగన

ఇతడు జ్ఞానవాసిష్ఠమనే పద్యకావ్యమును, బాగవతమనే స్వపద
 కావ్యమును రచించినాడు. రుక్మిణీకల్యాణ మనే పేరు ప్రాచ్యలిఖిత
 పుస్తకభాండాగారములో ఉన్న స్వపదకావ్య వివేచనభాగవతము
 లోని ౬ని బాండాగారనివేదికలో తలసినారు కాని, అది దోపియి,
 కోనేరునాథుని బాలభాగవతములోని ఉంచవచ్చును.

నాడిండ్ల గోపనమంత్రి

ఇతడు శ్రీకృష్ణ దేవరాయలకాలములో కొంపనెట్టి గుర్గాణ్డి
 కుడుగా ఉండేవాడు. ఇతడున్న ఇతనితల్లుడు అప్పన్నయన్ను తల్లి
 మంత్రి కృష్ణాంబల కొడుకులు - వరదదీమణి సామ్రాజ్యము - కృష్ణ
 రాయని మంత్రిఅయిన సాశ్వ తిప్పనికి సేనలుట్లు - గోపనమంత్రి
 కొంపనెట్టిలోని రాఘవస్వామి అలయమునకు ప్రాకారమును, గోపుర
 మును, మంటపములను కట్టించి, సుడికి బంగారుకలశము నెత్తించి,

స్వామి మైదవోలు అనే గ్రామము నిచ్చినాడు. ఇతడు ప్రబోధ చంద్రాచార్యులను సంస్కృతవ్యాఖ్యను వ్రాసినాడు. మాదయ్యగారి మల్లన్న తన రాజకేవలసమును గోపనముడు అప్పనమంత్రి కంకితము చేసినాడు.

ఇతడు 'కృషార్ణుఃసంనాదము' అనే పేర గయామాహాత్మ్యకావ్య గ్రంథముగా రచించినాడు. ఈ గ్రంథములో ఈతనివంశక్రమ విట్లు వెప్పటికిని—నాచీమణికిన్ని గోపమాంకకున్ను తిప్పమంత్రి, చినత్తిప్ప, కొంపన, అని ముగ్గురుకొడుకులు - వారిలో తిప్పమంత్రికిన్ని కృషమాంబకున్ను కోనమంత్రి, అప్పమంత్రి, అని యిద్దగు కొడుకులు పుట్టినారు. వారిలో అప్పయమంత్రి రాజకేభుగ నర్తకధివారము. అతడు 'శ్రీకృష్ణదేవరాయ సామ్రాజ్యభారము' యందు సానువర్తి అంపనాయకుని కిన్ని లక్షాక్షున్ను పుత్రిక అయిన తిరుమలాంబను పెండ్లిచేసెకొన్నాడు. గోపన్నమంత్రి నాగండ్లకానుడై 'సామ్యత్తి' అంపనాయకుని సంతత కృపామహిమ వినుతికొనిన కొంపనీగుర్గుంబ, నేలినవాడు. ఇతడు రచించిన కృషార్ణుఃసంనాదము రచనంబముగా ఉన్నది.

కవి కృష్ణదేవరాయల కాలమువాడు కాబట్టి శ. ౧౫౧౦ సం॥ క్ర॥ ౧౫వ సం॥ నాడని వెప్పవచ్చును.

పిడుపర్తి బసవన

ఇతడు పిడుపర్తి గ్రామవాసులకున్న మల్లమాంబకున్ను పుత్రుడుని కిట్లవుడు; 'హనుమతికి సోమేశ్వరారాధ్య శిష్యుని ప్రశిష్యుడన. ఇతడు గోపన్నకొన్నాడు. ఇతడు "వీరకైవ దీక్షాబోధ" అనే గ్రంథమును కన్నడములో కరయ పద్ధరసు రచించిన గ్రంథము| వాధారముగా చేసెకొని రచించినాడట. కరయ పద్ధరసు వీరకైవ దీక్షాబో

భను మొదట సంస్కృతములోను, తరువాత కన్నడములోను రచించి వాడట. పద్దరసు క్రీ. శ. ౧౧౬౫-౧౧౭౦ ర ప్రాంతమువాడు పాలక్కరికి సోమనాథునికి పూర్వకు.

బసవన తన గ్రంథమును తిప్పిఘోషాపతిపుస్తకమున కీరఘోషాపతి కంకితము చేసినాడు. తిప్పిఘోషాపతికి రాజశేఖరడు, వీరఘోషాపతి, గుర్వరాజు, వీరఘోషాపతి అని నలుగురు కొడుకులు. ఈ నాలుగో కొడుకే వీరశైవదీక్షాబోధకు కృతిభక్త. వీరశైవవర్త ప్రచారము కోపము చెన్నబసవయ్య అనేయోగి వీరఘోషాపాలనివద్దకు వచ్చి వీర శైవతత్వమును వినిపింపగా, అది తెనుగులో యింటే బాగుంటుంది అంటే అంతకు పూర్వమే బసవపురాణమునే పద్యకావ్యము మొదలయిన కృతులను రచించిన పిడుపర్తి బసవన్న చేత ఈ గ్రంథమును వ్రాయించి, కృతిపొందినాడు. వీరఘోషాపతి మధురనేలిన కీరప్పనాయకుడైతే క్రీ. శ. ౧౫౭౨-౧౫౭౫ సం॥ రముల మగ్గ్య ఉన్నవాడు. కాబట్టి పిడుపర్తి బసవనకాలముమాదా అదే అయిఉంటుంది.

పిడుపర్తి సోమన

ఇతివితంక్తి దీక్షాబోధ అనే గ్రంథమును వ్రాసిన పిడుపర్తి బసవన. బసవన పాలుకురికి సామేయుడు చెప్పిన కృతులను భూమిలో వెలయించినవాడు. సోమన తన్నుకురించి "పాలుకురికి సోమేశ ప్రసాద విదితాష్టభాషాకవిత్వ ప్రవీణ భూమిపు డిడిపర్తి బసవేశ పుత్రి సోమయదేవాఖ్యుడ" నని నెప్పకొన్నాడు. ఇతిడు బసవ పురాణము, ప్రభులింగలీల అనే రెండు గ్రంథములను వ్రాసినాడు. వీటిలో బసవపురాణము పద్యకావ్యము. ప్రభులింగలీల ద్విపదలుగా రచింపబడినది

ప్రభులింగలీల కన్నడభాషలో చామరకు అనేకవి రచించిన ప్రభులింగలీలకు తెనుగు అనువాదము. చామరకు తన గ్రంథమును

నెయ్యి నూటపదకొండుపదములు గా రచించినాడు. దాని నిత దీరవై యొడు “గతులు” గా అయిదాశ్వాసములలో రచించినాడు. చామరము పదిహేనో శతాబ్దమునాడు. అతనికావ్యము భామినీవల్పుడములలో ప్రాయబడినది. సోమన గ్రంథము—ప్రమాశ్వాసములో: (౧) భక్త నమస్కారము, సుగస్తుతి; (౨) కైలాసవర్ణనము; (౩) మాయా జననము; (౪) గురుస్తుతి; (౫) అల్లమమాయనాడించుట; అనే అయిదుగతులున్న;

రెండో ఆశ్వాసములో (౧) విమలాగమము (౨) ప్రభు వ ద్యుక్యోపగుట (౩) మాయ పార్వతియొద్దికుఁ బోవుట (౪) ప్రమథా గమము (౫) ఆక్కమిదేవి అనే అయిదుగతులున్న—

మూడో ఆశ్వాసములో (౧) గొగ్గయ్య (౨) ముక్తాయి (౩) సిద్ధరామయ్య (౪) ప్రభువుకల్యాణమునకు వచ్చుట (౫) మరుళ శంకరుడు అనే అయిదుగతులున్న,

నాలుగో ఆశ్వాసములో (౧) ఇష్టలింగము (౨) ఆక్క మహాదేవి (౩) ప్రాణలింగము (౪) గోరక్షుండు (౫) ప్రభువు మునుల కుపదేశ మిచ్చుట అనే అయిదుగతులున్న

అయిదో ఆశ్వాసములో (౧) శూన్యసింహాసనమును గట్టుట (౨) ప్రభువు శూన్యసింహాసన మెక్కుట (౩) ఆరసింపు (౪) భావ లింగము (౫) వీరశైలిమహిమ అనే అయిదుగతులున్న మొత్త మిరవై అయిదు గతు లున్నవి.

కాంచీనగరములో ‘ధర్మచారిక’ అనే బిరుదముతో ధర్మ నాణిజ్యము చేసే నెల్లూరి రామలింగయ్య ప్రేరణచేత సోమన ఈ గ్రంథమును రచించి తనగురునైన సిద్ధవీరేశ్వరుని కంకితము చేసినాడు. ఈ సిద్ధవీరేశ్వరుగురువు రామలింగయ్యకును, అతనితల్లి తిరువమ్మకును,

త్తుడు. అతనికొడుకు రామధూపతి తిప్పురాజు. అతనికొడుకు తిరుమల రాయడు. విలరాయడు, చినతిప్పురాయడు, పాపతిప్పురాజు అనేవారి తన సోదరులు.

దోనూరి కోనేరునాకవి బాలభాగవతమును పద్యకావ్యముగా కూడా రచించి, తిరుమలరాజు తండ్రి అయిన తిప్పురాయని కంకితము చేసినాడు. దానినే ద్వీపదకావ్యముగా రచించి, తప్పుపెయిన చినతిప్పురాయల కంకితముచేయవలసిననిగా తిరుమలరాయడు కోరినందున అట్లే చేసినట్లు శ్రుతిములో చెప్పబడినది.

కృతిభర్తవంశ క్రమమీక్రిందివిధముగా బాలభాగవతములో చెప్పబడినది. ఆ రెవ్వరికొక్కరాయలకు సాల్య నాసంకారాయడు నుడు. బుక్కరాయలకున్న బ్రాహ్మకకుమ్మ గామ రాయలు పుట్టి, కందినవోడిదుర్గముని కథనాడై, జాతివీగడైన డెబ్బదివేపురాజ్యకులు తిన్నకొలువగా 'ననా'వ్యముడైకొనాయి, దానిని పంచబంగాళము చేసినాడు. ఆచివేనిదుర్గమునేనూ గంకిన కొచిరాజును జయించి అతని స్త్రీయులను హరించినాడు. ఒక్కరాయలకున్న లక్కండ్రకుమ్మ తిమ్మరాజు పుట్టినాడు. అతడు వేంకటేశ్వరుని అనుగ్రహముచేతి ఒకకంటిమాపును సొంత, దానిని తనసభకు వచ్చిన ఒక శ్రుతిగొల్లవాని కిచ్చినాడు. అతనికి పుట్టిన మాసములో వైస్యముతో దండునడలుతూ వోకగా నీగునేక వైస్యము దప్పికతో బాధపడుతూఉండగా, దోనిగంగగము కొండ నత్తములో విశ్రమార్తినీ తలంచుగా, ఒకగొగ్గ బయలుదేరి, రెండగడియలనేపట్టె ఉండెనట. మానువకరి(డు) అనే రణగంగములో అతడు ఏడులఖానును జయించి, ఆడవేనిదుర్గమును సాధించి, వీరనాసంకారాయలకు శ్రీహి అయిన ఆదుర్గమునధిపతికి ఒప్పగించి, రాయల నుంచి స్వామి శ్రీహరగండపెండారమును పొందినాడు. ఇతడే బాల

భాగవత ప్రబంధనాయకుడు. ఈ తిమ్మరాజుకున్న గోపమాంబకున్ను తిరుమలరాయడు, వొలరాయడు, చినతిమ్మరాయలు, పాపతిమ్మరాయలు మొదలయిన పలువురు కొడుకులు పుట్టినారు. తిమ్మకాజు రెండో భార్య అయిన తిరుమలదేవికి గోసపరాయలు, శ్రీరంగరాయలు అని ఇద్దరుకొడుకులు పుట్టినారు.

పైవారిలో తిరుమలరాయలు అహోబలపతికి వనము, మంటపము, సత్రములను చేయించినాడు. గరుడాద్రి నాగునికి కర్పూరకన్తూరికా కాగంధనేవ చేయించినాడు. శ్రీ సృసింహునికి కోనేరు కట్టించినాడు.

చినతిమ్మరాయలకు కేరళ, తిరువడి, పాండ్య, చేర, చోళ రాజులు నాయనము లిస్తూ ఉండేవారు. పూర్వము శ్రీరాముడు లంకకు విఙ్గవణునికి పట్టముగట్టినాడు కాని, అతని నక్కడ నిలుప లేకపోయినాడు. ఆకొడువను తీర్చడానికి శ్రీరాముడే చినతిమ్మ రాయలుగా పుట్టి, తిరువడిని జయించి, దానికి రాజును స్థిరముగా ఏర్పాటుచేసినాడు. ఇతనికి 'విజయమోచనంతు', 'హాసవిరుదరగండు', 'మన్నెవిభాశఫమ', 'సమరగాంధివళరాసన', 'కొమరువేశ్యాభుజంగ', 'అవఘుభురాయలమానవర్దన', 'కొనరానికోటలగొంగ', 'సుజన మనితపాండ్యదానమండులేంఱ', 'గండరగూణి', 'గండరగండు', 'చెగటుమన్నియమృగవేటకార', 'ఇన్ద్రసూరగండు', 'ధరణీవరాహ', 'అశితప్పవరగండు' అనే పేరులను లుండేవి. ఇతడు చంద్రాగిడుర్దవితత మహైశ్వర్యవిలసితాత్తుడు, కేరళులకు భయోత్పాతహేతువు, తిరువడి రాజ్య ప్రతిష్ఠాపకుడు, పాండ్యరాజశాసనుడు, చేరచోళాదిరాజు లితనికి నామంశులు.

దోనేరు కోనేరు నాధకవి తన్ను కవిసార్యశామునిగా వర్ణించుకొన్నాడు.

. బాలభాగవతము మిక్కిలి రసవంతమైన గ్రంథము.

రత్నాకర గోపాలకవి

ఇతడు భారద్వాజ గోస్రుడు, కొంపఱున కృష్ణధన్యుని సుతుడు. ఇతడు తానురచించిన “సాగంధికాహరణము” అనే ద్విపద కావ్యమును రావిల్ల కొండరాజు పుస్త్రుడయిన లింగఱూపాలుని కంకితము చేసినాడు. ఈ లింగఱూపాలుడు నరపతిసింహాసనస్థాపకు డని కవి చెప్పినాడు. నరపతిసింహాసన మనగా విజయనగరరాజ్యము. లింగఱూపాలుడు వెల్లుట్లగోస్రుడు. నరపతిదత్త నానారత్నఱూష కఱి గురంగాది గాంధీర్యుడు; సింఱురాజార్పిత సింఱురచ్చేత్ర వైంఱబంఱురస్యందనుడు! సారాస్త్త్రస్యపదత్త రత్నహారుడు! వేసినాయకుడు. ఇతనికి పరబలఱీమ, సత్యహఱిశ్చంద్ర, కేళాదిరాయ, చలమర్తి గండ, జగనొబ్బగండ, హత్తుమూవరగండ, గగ్గొలురాయ, మొలలయిన బిరుదము లుండినట్లు కవి వర్ణించినాడు.

కొండరాజు ఆరవీటి బుక్కరాజవంశమువా డని సోనాబ్టర్ ఇవియటుగాఱి బ్రిటిషుమ్యూజియములో ఉన్న శకంర౨౯లో కొండరాజు కోఱికపైఱి రామరాయలు సదాశివరాయలచేత రామానుజముతి కనేక గ్రామముల నిప్పించి నాఢని చెప్పబడ్డ తామ్రశాసనములో ఉచాహరింపబడినవాడై ఉంటాడు. గుంటూరుల్లా, వినుకొండ తాలూకా, వినుకొండ నరసింహస్వామి ఆలయములోని ఒక శిలా శాసనములో ఈ కొండరాజే కొండరాజయ్యదేవమహారాజు అని చెప్పబడ్డాడు. ఇతనికి మహామండలేశ్వర రామరాజ తిరుమల రాజయ్యదేవ మహారాజు వినుకొంపసీమను నాయంకరమున కిచ్చినాడవి ఈశాసనములోన ఉన్నది. ఈశాసనము శక ౧౩౮౪ దుండుఱి సం॥ ౮॥ ఆషాఢ శుద్ధ ౧౧ ఏకాదశి శుక్రవారమునాటిది. రత్నాకర గోపాలకవి తన గ్రంథము నతని కుమారుని కంకితము చేసినాడు

గనుక శ్రీ. క. ౧౫౭౦-౮౦ సంవత్సరముల ప్రాంతములో ఉండి ఉంటాడు.

గౌరనామాత్యుడు

ఇతనిది గౌతమగోత్రము. ఇతడు సింగయనూధవ నృపాలుని మంత్రి అయిన పోతరాజుకు తమ్ముడయిన అయ్యలుమంత్రి కొడుకు. ఇతడు రచించిన దిపదకావ్యము సుప్రసిద్ధము. ఇతడు నవనాధచరిత్ర మునుపూడా ద్విపదగా రచించినాడు. నవనాథులనగా (౧) శివుడు (౨) మీననాగుడు (౩) చౌరంగి (సారంగధరుడు) (౪) గోరక్ష నాగుడు (౫) మేఘనాగుడు (౬) నాగాద్దునుడు (౭) సిద్ధబుద్ధుడు (౮) విరూపాక్షుడు (౯) కణికుడు — అనే తొమ్మిండుగురుసిద్ధులు. పైవాల్లో గుడి ఆరుగున్న దేశాటనముచేసి శిష్యులకు తమవిద్యల ననుగ్రహించినారట. వారిలో విరూపాక్షుడో అతని శిష్యులో 'అమృతఘ్నసిద్ధి' 'అమృతము' అనే గ్రం. ములను రచించినారట.

నవనాచరిత్రమును గౌతమకు పూర్వము శ్రీగిరి అనే కవి తనగులో సద్యప్రబంధముగా రచించినాడట. దాని ననుసరించి తా నీ గ్రం. మును ప్రసాదాని కారవ చెప్పకొన్నాడు. శ్రీగిరి ఎవడో తెలియదు; అతని గ్రం. ము కొనరాదు. నవనాచరిత్రము 'కుమానాదిగుడజైవకోలాహల,' 'రాయ గురుశిఖామణి', 'విజ్జలరాయమానమర్దవ', 'సన్నాహగజపతి సప్తాంగవార' అనేదిరుదులు కలిగినట్టిన్ని, శ్రీశైలమల్లికార్జునస్వామి సర్వసామ్రాజ్యభారనిర్వాహకుడు, ప్రవదీతుగురుడు, సకలకణ్ణాలు మండలాధీశరమావలసనుడు, సర్వభాషావిశేషకోవిదుడు అయినట్టిన్ని ముక్తికాంతభిక్షువృద్ధిరాయడనే విరశైవగురువుమీదిభక్తితో, అతని కనవరతాభ్యుదయాభివృద్ధియును, తపోరాజ్యసాఖ్య ప్రసిద్ధియును

కలిగేటట్లు రచించి గ్రంథమును శ్రీగిరి మల్లికార్జునస్వామి కంకితము చేసినాడు.

ఇతడు రచించిన రెండో ద్వీపదికావ్యము 'హరిశ్చంద్రచరిత్ర' నవనాచరిత్రములో దీని పేరుగాని దీనిలో దాని పేరుగాని ఉచాహరింపబడలేదు గాని రెండు గ్రంథములలోని కవివంశక్రమమున ట్టి చూస్తే అవి ఏకకర్తృకము లనడాని కెట్టి సంశయమున్ను లేదు. హరిశ్చంద్రచరిత్రములో కవివంశక్రమము కొంచెము విభులముగా ఉన్నది.

సింగనమాధవక్షీతిపాలునికి మంత్రి అయిన పెద్దవపోతరాజుకు తమ్ముడైన ఎల్లమంత్రికిని, వల్లభమంత్రికిని గంగాంబకును కూసునైన పోచాంబకును గౌరవ పుస్త్రుడు. చరిత్రమంత్రి గౌరవకు అన్న. నవనాచరిత్రములో గౌరవతంత్రి పేరు అయ్యలమంత్రి అనిన్ని, హరిశ్చంద్ర చరిత్రలో ఎల్లమంత్రి అనిన్ని ఉన్నా, తక్కిన వివరము లనుబట్టి ఆగోచిస్తే వీరిద్దరున్న ఒక్కరే అయితంటాడని తెలుసుకోవచ్చును. వెలుగోటివారి వంశచరిత్రములో సింగయమాధవ, పెద్ద పోతరాజులను గురించిన శక ౧౦౯౮ సంవత్సరపు వివాహము ముకటి ప్రకటింపబడినది. ఇది యెంతవరకు విశ్వసించదగిన శాసనమో తెలియదు. అది విశ్వాస్యాస్కామే అయినయెడల గౌరవ ఆకాలమునకు ముప్పై యేళ్ల తరువాతివాడై శ. సం॥ ౧౪౦౬ రపు ప్రాంతిపువాడై ఉండవలెను. కాని, శ్రీశైలములో శాంతిక్షేత్రపుత్రి అయ్యవారు అనే వీరశైవగురువు కోరికపైని విజయనగరరాజు అయిన వీర తిరుమలయ్య దేవమహారాజు కొడుకు వీరప్రతాప రామరాజయ్య దేవ మహారాజు ఆజ్ఞచొప్పున దంతికంటి లింగపుణ ఘోగావతీ వదికట్ట తెగిపోగా దానిని బాగుచేయించినట్లు శక ౧౪౯౯ భావ సం॥ ర ప్రకాశ బహుళ ౩౦ అమావాస్యనాటి ఒకశిలాశాసన మున్నది.

శౌరసచ్చెప్పిన ముక్తికాంత శాంతిభిక్షారాయడున్న ఈ శాసనములోని వాగున్న ఒక్కతే అయితే శౌరస శ్రీ. శ. ౧౫౬౩ సం॥ర ప్రాంత ములవాడై ఉంటాడు.

భాస్కరాచార్యుడు

ఇతడు బ్రాహ్మణుడు, శాత్రుమ గోత్రమువాడు, అనే విషయములు తప్ప మరెమిన్ని తెలియదు. ఇతడు నైశ్యపురా ము రచించి నై యలందరికిన్ని అంకితము చేసినాడు. పెనుగొంఱలో వెలసిన కన్యకా పరమేశ్వరికా ఈ గ్రంథములో వర్ణింపబడినది.

కన్నులు ప్లీ, సరిసేలుతాలూకా, దిగువ అహోబలములో కంచుగుంబ గోపురద్వారమునకు కుడిపున ఉన్న శిలాశాసనములో భాస్కరాచార్యుని శిష్యులున్న వాసవ కన్యకారాధకులున్న అయిన నై యల ప్రస్తావన ఉన్నది. ఈ శాసనము విజయనగరరాజుయిన వీర వేంకటపతిగయదేవ మహారాజుల కాలమునాటిది. శక ౧౫౩౧ (శ్రీ. శ. ౧౬౦౯) యొక్క సం॥క తేద్యము బహుశాదికమీ సక్రవారమునాటిది. కాబట్టి భాస్కరాచార్యులు శ్రీ. శ. ౧౬౦౯ సం॥రమునకు కాలా నాగుడై ఉండవచ్చు.

భద్రకవిలింగభూవిభుడు

భద్రకవిలింగభూవిభుడనే ఈకవి రామయ ప్రభుని కుమారుడు, సం॥మేశ్వరుని శిష్యుడు. ఇతడు దేవాంగపురామనే గ్రంథమును రచించి, ముదనూరిలోని రామేశ్వర దేవుని కంకితము చేసినాడు. గ్రంథములో పాలహరి (పాలకురికి కాదు) సోమనారాధ్యుడు, పిడుపర్తిబసవన్న, శేషయోగీంద్రుడు, రంగనాథుడు, గోవింద భట్టారకుడు అనేవారు స్మరింపబడ్డారు. శేషయోగీంద్రుడు, గోవింద భట్టారకుడు ఎవరో తెలియదు; కవులై ఉండరు. పిడుపర్తి

బసవన్నను కవి స్థరించినాడు. ఇతడు శ్రీ. శ. పదహారో శతాబ్దమునకు తరువాతివాడై ఉంటాడు. ఇతడు తన తండ్రి 'శివభద్రశాస్త్రుల కోవిదుడు', 'పరమశివజ్ఞానధరితాత్ముడు' అని చెప్పినాడు. "ద్రావిడ మధ్య దేశమున"కు 'పడవీడు' రాజధాని. దానికి 'కాళహస్తీశ్వరు' దేవతగా ప్రభువు. ఆ పట్టణములో రామేశ్వరుని దేవాలయ మున్నది. నూలిపార్ణిమనాడు దేవాలయమునుంటుపముమీద కూర్చుండి, ఊరిలోని పదివేలమంది దేవాంగ ప్రభువులు కాశ్యప గోత్రజులు దేవాంగమునీశ్వరుని చరిత్రమును ద్విపదగా రచింపగఱ కవు లెవరైనా ఉన్నారా అని కాళహస్తీశ్వరు డడుగగా, కూడలిస్థ లిలో భద్రకవిలింగవిభు డున్నాడని చెప్పినారు. పడవీడు ప్రభు వాతని పిలిపించి దేవాంగపురాణమును వ్రాయించినాడు.

దేవాంగవంశక్రమ మి రీతిగా గ్రంథముగా చెప్పబడినది. (దేవర?) దాసయ్యకున్న మా రైపుకున్న కృష్ణుడు అనేనాడు పుట్టినాడు. కృష్ణుకున్న రాగపుకున్న చిన్నయ్య పుట్టినాడు. చిన్నయ్యకున్న పల్లెపుకున్న కొమరేంద్రుడు పుట్టినాడు. కొమరేంద్రునికిన్ని లింగప్పకున్న కొమారుసామి పుట్టినాడు. కొమారుసామి భద్రప్రసాద పెండ్లాడినాడు. అతనికలగా బసవేంద్రు కనబడి అతడు ౧౧౧౬ సం॥ములు బ్రతికి వంశాధిపృథ్వికి మూలపురుషు లాతాడని వరు మిచ్చినాడు. ఆ వరము ప్రకారము దేవాంగకులచు నానాటికిన్ని వృద్ధిపొందినది.

భద్రకవి లింగకవి సానందచరిత్రమునే మరొక ద్విపదకావ్య మునుకూడా రచించినాడు. దానినిబట్టి అతడు శోణాద్రి (తిరువల్లూ మ) కు త్తరముగా ఉన్న అరుణాద్రిమంగళమునే శ్రామమువాడు. ఇతని తండ్రి రామయప్రభువు, తల్లి అమలాంబ. కాళహస్తీలోని శివయోగి చెన్నవీరభద్రేశ్వరుని శిష్యుడయిన సంగయదేవరకు వీర

భద్రయ్య, మహాంత(ర్?)య్య అనేవారు కొడుకులు. మహాంతయ్య ప్రేరణముచేత లింగకవిచేత సానందమునీశ్వరుని చరిత్రమును వీరభద్రయ్యవ్రాయించినాడు. కవి తనగ్రంథమును శివయోగి చెన్నవీరుని శిష్యుడయిన శివయోగి వీరేశ్వరునిచేర రచించినాడు. గ్రంథములో పండితత్రయము, పాలకురికి సోమనారా ధ్యులు, రంగనాథులను స్మరించినాడు.

పచ్చకప్పురపు తిరువెంగళ కవి

ఇతడు భక్తానుకులమునకు చెందినవాడు. ఇతడు తిప్పరాజు కొడుకు, తిప్పరాజు మనుమడు. తిప్పరాజున్న అతనితమ్ముడు అయ్యల రాజున్న కన్నడరాయడైన ప్రాథరాయని మెప్పించి ఘనసారదానమును పొంది 'పచ్చకప్పురపువారనే బిరుదమును గృహనామముగా పొందినారట.

గిరువంగళకవి య్యోటపిరినున్న 'వీరుగంటమ్మ' అనేశాంభ విక భక్తుడు చెయ్యో ఉంతపురముకు ఏడుమైళ్ల దూరములో ఉన్నది. ఇతడు 'అఖిలసామ్రజ్య సైభవు'డైన 'చినరామపాణివేశ్వరు'ని ఆజ్ఞప్రకారము 'హస్త నామోక్తి' మనే స్వీపదకావ్యముగా రచించి, చిన రామరాజు అన్నయైన పెరిరామరాజు కంకితముచేసినాడు. ఈపద రామరాజుకు 'శపనూరిసింహము' 'అచ్యుతదేవరాయ ప్రతాప దక్షిణబాహునిండాంకుడు', 'కొదమనాయంకరగంపి', 'స్వామిక్రొహ గంపి' అనేబిరుదములున్నవనిన్ని, అతడు 'అరుణాచలేంద్ర చూడా మోది విభవుడై, 'సన్ననందలి' పురమున కళ్యాణుడై ఉండేవాడనిన్ని, పిప్పాలగోస్రుడినిన్ని, వ్యాసతీర్థులవారి ప్రయశిష్యుడనిన్ని, అచ్యుత దేవరాయ ప్రతాపకార్యఘరంఘరు డనిన్ని, కమ్మవంశమువా డనిన్ని, గోళ్ల బసవరాజుకున్న, తిప్పమాంబకున్న పుత్రు డనిన్ని, వాకిటి చిన్నభూవరునికి హితు డనిన్ని కవితర్ణించినాడు.

కవిరచించిన 'చోక్కనాచరిత్రము' ఎనిమిదాశ్వాసముల ద్వీపదకావ్యము. చోక్కనాగు డెవగా మధురలోలసిన సుందరేశ్వరస్వామి. కథ హోలాస్యమాహాత్మ్యములోని మనురాకాండములోనిది. దీవుని చావప్పి (64) లీల లీ గ్రంథములో వర్ణింపబడినవి. కవి కేముల నాడ భీమన, నన్నయ, తిక్కన, ఎఱ్ఱన, వ్రాసినట్లు చెప్పించినాడు.

కట్టావరదరాజు

కావేరికి కట్టకట్టించిన కరికాల నాడుని వంశములో కట్టాచ్చయ్యుడైన తెలుగు విజ్ఞనకు 'హస్తూమావరగండ్ల, హాన్నిబ్బగండ్ల, సండికిగండ్ల, వాండికిగండ్ల, బారా మండ్లికరగండ్ల, నాడికతలగండ్ల నారాయణ, నవలక్షదళవిభాగాంక, మీసరగండ్ల, వాణిపుత్ర' అనే ఓరుదము లుండేవి. అతని వంశములోని 'తాతనక్క' అనే ఓరుదము గల కట్ట రంగరాజుకు హరిదాసరాజు పుట్టినాడు. అతడు షోచిరాజు సింగిరిరాజు కూతురైన కృష్ణమాంబను పెండ్లాడినాడు. కృష్ణమాంబ చెల్లెలయిన ఓబమాంబను శ్రీరంగరాయలు పరిమళ మైవాడు. ఓబమాంబకు రామదేవరాయలు పుట్టినాడు. హరిదాసరాజున్న కృష్ణమాంబకున్న రామరాజు, వరదరాజు, తాకండ్ల, అనే ముగ్గురుకొడుకులు పుట్టినారు. వీరిలో రెండోవాడైన వరదరాజు రామాయణము యథావాత్మ్యముగా ద్వీపదకావ్యముగా సంకరించినాడు. యశి రాజయోగి ఈతనిగురువు. వరదరాజు తాను 'పరమబొగవతిచరిత్రము,' 'రంగమాహాత్మ్యము' అనే పద్యకావ్యములను రచించినాడు. 'రంగమాహాత్మ్యము' నూరధ్యాయముల గ్రంథముట. ఈ గ్రంథముల నన్నిటిని కవి తిరువంగళనాచరిత్రని కంకితము చేసినాడు.

కవి రామాయణములో కావ్యదోషముల నీ క్రింది విధముగా వివరించినాడు:

‘జల్లిమాటలు, నశశబ్దముల్, జజ్జు-
 టల్లికల్, వ్రావ, బందదుకుంబల్కులును,
 పునరుక్తములు, నట్టిపూదెలు, కాకుం-
 దెనుఁగు, లీచలును, సందిగ్ధముల్, ప్రాలు-
 మాలికల్, కిటువు, లేమఱపులు, కొసరు,
 లాలంకములు, వెళ్ళియతకడంబులును,
 ఛాయలెఱ్ఱుట, లర్థచౌర్యముల్, పెట్టుఁ
 జాయలు.....’

కవిత యెట్లుంజవలెనో యీకీతిగా చెప్పినాము.

‘...కాన్య మందమై, తేట-
 వుట్టంగ ననరసంబులు పిచ్చిలంగ,
 .....లక్షణసమ్మతముగ
 సంవమై, సుకపు లౌరా యనఁ, జెవుల-
 పందఁగా, కపురంబువెద చల్లినట్లు,
 ధ్వనులు, వ్యంగ్యములు, వింతలు, వాసనలును,
 మనుకుంజిగిబిగి, మెరనడుల్, జాతి,
 వార్తలు, నుషమలు, వర్ణనాంశములు,
 మూర్తిమద్వాక్యముల్ ముద్దులు చూప,
 నొకమాటకన్న వేటొకమాట వింతి,
 యొకపాదమునకన్న నొకపాద మొరపు,
 నొకదళంబునకన్న నొకదళం బంద,

మొకయుత్తరము మించ నొకయుత్తరంబు,
వెలయంగ ద్విపద' గావింపవలెనట!

భోసల ఏకోటికవి (౧౬౭౬-౮౩.)

ఇతడు తంజావూరిని క్రీ. శ. ౧౬౭౬ నుండి ౧౬౮౩ సం॥రము వరకు పాలించిన మహారాష్ట్రరాజు. విజయనగరపు తెలుగురాజుల అనంతగము తంజావూరిని మహారాష్ట్రుల చేసినారు. మహారాష్ట్ర రాజవంశము వారే కాక, వారి అనుచుయుండే తంజావూరు రాజ్యములో నివాసము లేర్పరుచుకొన్న ఇతర మహారాష్ట్రులును తెనుగుపై మక్కువతో అనే కాంక్షాకావ్యములను రచించినారు. ఏకోటి వాణ్ణికి రామాయణమును యథామాతృకాక్రమముగా ద్విపద కావ్యముగా రసముప్పల్లివల్లు రచించినాడు. శ్రీమదాంధ్ర కవి తనవంశము నీతిగా వర్ణించు కొన్నాడు.

భోసలవంశము డైన మహోజీవి శాహరాజున్ను, అతనికి ఏకోటి, అతనికి శాహజీ, శరభోజీఅనే యిద్దగుకొడుకులున్ను ఘటివారు, శరభోజీతల్లి దీపాంబ అతనికొడుకు గుఱుజనుబాబుడు. అతనికొడుకే రామాయణకర్త అయిన ఏకోటి. ఇతడు తనరామాయణమును తన తండ్రి కంకితము చేసినాడు.

చక్రపురిరాఘవాచార్యుడు (౧౬౯౦)

ఇతడు తిరువంగరాచార్యుని పుస్త్రుడు. కంచాళ దొడ్డగూ చార్యుని శిష్యుడైన చక్రపురి దొడ్డగూచార్యుని పుస్త్రుడు. ఇతడు తానురచించిన 'నలచక్రవర్తి చరిత్ర' మనే ద్విపదకావ్యమును ఘటి కావలక్షేత్రములో వెలసిన వృంహస్వామి కంకితము చేసినాడు. ఇతడు 'విష్ణుభక్తచరిత్రము' అనే ద్విపదకావ్యమునుకూడా రచించి, దానిలో పన్నిద్దరాళ్వారులు మొదలయిన విష్ణుభక్తులచరిత్రమును

చెప్పినాడు. ఈ గ్రంథముకూడా ఘటికాచల నృసింహస్వామికి అంకితము.

నెల్లూరుజిల్లా, ఉదయగిరితాలూకా, సింగరెడ్డిపల్లి అనే గ్రామము లోని ఒక శిలాశాసనము ప్రకారము, సింగరెడ్డిపల్లిని శ్రీవాడ పెద్ద వేంకటాద్రి స్థానమునింగారు శక ౧౫౭౩, నందవ, వైత్ర పార్ల మినాడు (క్రీ. శ. ౧౬౫౨-౫౩) కందాళ దొడ్డయాచార్యు అయ్యవారు గారికి జాగీరుగా ఇచ్చినట్లున్నది. ఈ దొడ్డయాచార్యులే యోగింజురు నివాసి అయిన మహాచార్యులు. కాబట్టి చక్రపురి రాఘవాచార్యులు క్రీ. శ. ౧౬౯౦ ప్రాంతములవాడై ఉంటాడు.

తాళ్లపాక తిరువెంగళనాథుడు

ఇతడు భాగ్యద్యాజ్యోస్థుడు, ఆశ్వలాయన మూర్తుడు, నంద వరీకస్తూర్ బ్రాహ్మణుడు. తాళ్లపాక అన్నయ పాస్థుడు, తిరుమ లార్యుని పుస్త్రుడు. ఇతడు హరివంశోక్తమయిన ఉషాపరిణయకథను తీసుకొని ద్విపదకావ్యముగా ఉషాకల్యాణమునే పేర రచించినాడు. గ్రంథాద్యయం దితడు తిరుమలార్యుని పుస్త్రుడై ననిన్ని, ఆశ్వాసాంత ములలో 'తిస్తూర్వతనుజుడు' ననిన్ని వ్రాసుకొన్నాడు.

ఇతనిద్వయమహాశీకల్యాణము, పరమయోగివిలాసము అనే మఱి రెండు ద్విపదకావ్యములనుకూడా రచించినాడు. దానిలో తనవంశము నీవిధముగా చెప్పకొన్నాడు. తాళ్లపాక అన్నయాచార్యుని మొదటి భార్య తిమ్మాంబకు నరసింహుడున్ను, రెండో భార్య అక్కాంబకు తిరుమలాచార్యుడనే పుస్త్రుడున్ను, నరసమ్మ, తిరుమలాంబ అనే ఇద్దరు పుత్రికలున్ను పుట్టినారు. తిమ్మాంబకొడుకు నరసింహుని మొదటి భార్య నాచారియమ్మకు నారాయణుడనే కొడుకున్ను, రెండో భార్య అనంతమ్మకు అప్పలాచార్య, అన్నయాచార్యులనే ఇద్దరు

కొడుకులున్ను పుట్టినారు. అక్కాంబ కొడుకు తిరుమలాచార్యునికి చివరిస్తుయ, ఆస్నేగూచార్య, తిరువేంగళ, తిరువేంగళ, కోనేటి వెంగళ, అనే ఆయిదుగురు కొడుకులు పుట్టినారు.

పైవారిలో మూలపురుషుడైన అన్నయగార్యుడు వేంకటేశ్వరస్వామిమీద పదములను రచించినాడు; పంచమాగమ సాన్వి నాము డని వేరుకాండినాడు. నరంబమును సంకీర్త విద్యా పారంభితుడు. అక్కాంబ కొడుకు తిరుమలాచార్యుడు ఆంధ్రవేదాంతము, ఆంధ్రహరివంశము, చక్రనాళమండరి, శ్రీకృష్ణా నిర్ణయము, అనే ద్విపదకావ్యములను రచించినాడు. తిరుమలాచార్యుని కొడుకులలో రెండోతిరువంగళు కి ఆప్టమహి. కల్యాణకర్త. ఇతడు తన కవితా సామర్థ్యమునుబట్టి “కావ్యంబు స్పి, యెవ్వని వ్రేంకటేశ మెప్పించి, కలంగా బుగ నసాధాణాంక మకరమంబము లిస్తుగింపొన్నవారి, నెనములోననె వేయిన్దిపరణింపొంది నినులవ్వనె లతో విచించునాడెఁ గవిశిశంకంపయోగ్య ప్రతిద్యవచి నవరీకు చాంకుండ” నని ప్రశంసకొన్నాడు.

ఇతడు రచించిన పలుకావ్యాలు నెనిమిదాన్నియు గ్రంథము. అలమేలుమంగా వేంకటేశ్వరుల కంఠము. స్తోత్ర రాశ్వారుల చరిత్ర, లక్ష్మీమణి ములో వరింపజేశిని. ఆకవనాడు, రామమీశ్రుడా, పుంజీకావ్యము, నా ముని, పగాంకు గు, వేంకటాచలపూర్ణుడు, సుర్వనంద, లొండనావ్ నిర్మలత్రి, చాళుకీ, భట్టరాచార్యుడు, ఆంధ్రాశ్వాస, శకగోపముని అనేవారి పన్నిట్ట రాశ్వారులు. ఈ గ్రంథములలో “వేదంగా తనులుగారింది సంసార భేదంబు నాన్పినకృష్ణమాచార్యు” డొకడు ప్రశంసపడినాడు. వేదమునగా ద్రావిడాగమమై ఉంటుండ. “కృష్ణమాచార్య సంక్షరములు” అనే గేయగ్రంథమును వ్రాసినవా డీ కృష్ణమాచార్యుడేనా! ద్రావి

గ్రంథము నాధారముగా చేసకొని కవి సరమయోగి విలాసమును రచించినాడట.

ద్వీప క భారతకవిత్రయము

(౧) తిమ్మన

ఇతడు కాశ్యపగోత్రుడు, వల్లభసూరికొడుకు. ఇతని ఇంటి కేర ఆశుకూరివారు. ఇతడు మహాభారతములోని ఆది, ఆరణ్య, విరాట, ఉగ్రోగి, కపట, క్రొవర్షములను ద్వీపదయాపముగా రచించినాడు విల్ల (కన్నడ) నానభరవరాశ్వరుడును, 'చేరమీర(చల ము?)' గంజ, 'కణ్ణా' అతిలక, 'కీగు' గాండిశుడును, పంటాడ్డి ప్రభువును, గుట్టేపాడు గ్రామనివాసిని ఆయన వేదములయందు పుస్త్రుడు, మణికొడి నాస్త్రుడును ఆయన లోకాలయందు రెడ్డికి విరాట సరస్వతు, కేకటేశ్వర కృమికి ఉగ్రోగపర్వమున, కీర్తి ప్రోణ పర్వములను రామచంద్రాగారికి అంకితము చేసినాడు. విరాట పర్వమున లోక ప్రతిగో గానిని 'గానోవరీపతి' కోసము నింబూరుపురునిండ్రినేత్ర ప్రాముంచినాడని ఆంధ్రముచేత కవి సహాజీ కాలమునాకో, అంతకు పూర్వములో అయిఉంటాడు.

(౨) సోమయ

ఇతడు తిమ్మనపుస్త్రుడు. ఇతడు కర్ణపర్వమునుంచి తక్కిన మహాభారతములోని అన్ని పర్వములను రచించినాడు. విరాటపర్వము లోని ఒక అశ్వాసమునుకూడా ఈతడే రచించిన క్షాక ప్రతిగో ఉన్నది. ఇతడు తాను రచించిన అన్ని పర్వములను కేకటేశ్వర స్వామికే అంకితము చేసాడు.

(౩) బాలసరస్వతీకృతుడు

తిమ్మవ యేకారణముచేతనో సభాపర్యయమ న్రామక విశిచి పెట్టగా దానిని బాలసరస్వతీకృతుడనే కవి పూర్తిచేసి 'శ్రీరంగనూ మాత్యశేఖరపుస్త్రు'డై 'శ్రీచంతి నూమాత్యశేఖరు'ని కంకితము చేసినాడు.

గోవర్ధన ఆనంతకవి (౧౭౯౪)

ఇతడు వేంకటరాయనిపుస్త్రుడు. వేంకటకృష్ణుని శిష్యుడు. ఇతడు 'మువ్వార్తనైభవము' అనే ద్విపదకావ్యమును శక ౧౭౧౬ సంకీర్ణము శ్రీ. శ. ౧౭౯౪) ఆనందసంవత్సరములో రచించినాడు. గ్రంథములో శామ్యజనాత్మ్యుని, పరవిష్టలస్థానమునీం ద్రుడు అనే వారి ప్రస్తావన ఉన్నది. మువ్వార్తనైభవము శ్రీనైష్ఠవగ్రంథము. దీనిలో పరవాసుదేవుని పర, పూర్వ, చిధవ, అంతర్యామి, అర్చావ తారములనే పరిణాసుములు వివరింపబడివి.

కొండయ్య

ఇతడు చెన్నమిల్లికాట్టన ప్రపాస్త్రుడు. చిట్టియ ప్రభుత్వి శేఖరుని పుస్త్రుడు. మెచ్చుగంపపట్టణము చెన్నమిల్లు కసవయచిట్టి యామాత్యుని మనుమడు. ఇతడు "ద్వాత్రింశత్సాలభంజకలను" విక్రమార్కుని కథలు" అనే పేర అయిదాశ్వాసములుగా ద్విపద కావ్యము రచించి, కాళ్యప గోత్రోద్భవుడున్న, దేవయమంత్రి శాడుకున్న అయిన పెద్దయమంత్రి కంకితము చేసినాడు.

బమ్మ సిద్ధకవి

ఇతడు మఱిబసపురాణమును రచించినాడు. ఇతడు సిరిపురి ఖరసింగయ్య కరగర్భజనితుడననిన్నీ చరలింగమద్దల పర్యతాన్యుని

శిష్యుడ ననిన్ని చెప్పకొన్నాడు. గ్రంథమున సంగయ తనేవానిని కథా శ్రోతగా నిలిపినాడు. సాల్కురికి సోమనాథుడు గోబ్బూరి సంగనను బసవపురాణమునకున్ను, సూరన్నను పండితారాధ్యచరిత్రమునకున్ను కథా శ్రోతలనుగా చేయడమును చూచి ఇతడున్ను ఆ సంప్రదాయము ననుసరించి ఉంటాడు. చిక్క వీరాచార్యుకు తనకు వినిపించిన రీతిగా గ్రంథములోని కథను వ్రాసినానని కవి వ్రాసినాడు. పాలకురికి సోమనాథుడు తన ద్విపదిలలో వ్రాసయతులను వాడినాడు కాబట్టి అతని అనుమతిని తానున్ను వాడినాననిన్ని, రేఫ జకారమైత్రి శివ కావ్యములలో వెల్లుతవి కాబట్టి ఆ రెండింటికిని భేదమును పాటించ లేదనిన్ని చెప్పకొన్నాడు.

బసవేశ్వరుడు కాక మరొక బసవేశ్వరు డున్నాడనిన్ని, ఆ బసవే ని చరిత్రము కాబట్టి గ్రంథమునకు మఱి బసవపురాణమునే పేరు వచ్చినదిని కొండరున్ను, బసవపురాణములో చెప్పబడిన 'మఱి' కొన్ని కలు బసవని గురించినవి చెప్పబడెడమునేతనే గ్రంథమున కాపేరు వ్రాసినదిని కొండరున్ను ఉంటారు. 'మఱి బసవేశ శ్రీమద్దామూర్తి' అని కవి ఒక గొల - బోధించి ఉండియునేత బసవనాముడే మరొక డున్నాడని మనముకోవచ్చును. కాని, కన్నడవాచ్యయములో 'మఱి ( ) బసవపురాణ' అనే గ్రంథమున్ను, 'మఱయ బసవ రాజ' అనే వ్యక్తి పేరున్ను కనబడుతున్నది. 'మఱ బసవ' డే తేనుగులో 'మఱి బసవడు' గా మరిఉంటాడు.

తరిగొండ వేంగమాంబ

ఈమె సుప్రసిద్ధురాలైన కవయిత్రి. నందవ క వ్రాస్తాణా డున్ను, వసిష్ఠగోత్రుడున్ను కానాలవంశుడున్ను అయిన కృష్ణా ర్యునకున్ను మంగమాంబకున్ను ఈమె పుత్రిక. ఈమెకు చిన్నతన ములోనే వైద్యము ప్రాప్తించగా, అప్పటినుంచిన్ని శ్రీవేంకటే

శ్వర భక్తురాలై సద్బ్రాహ్మణచవతో కాలము జగ్గలున్నుకొన్నది. సుబ్రహ్మణ్యునివాదామెకు చురువు. ఈమెరచించిన శ్రీభాగవతిసులో శ్రీవత్సనోశ్రుత, సుంజేటి వం యిదు అయిన తిమ్మయకు కొడుకు వేంకటాచలపతి పాదపద్మసులను మనస్సుగో ఉంచుకొని వేంకటాచలపతి రచించినట్లు చెప్పకొన్నది. ఈవేంకటాచలపతి తన చిన్నతనములో చనిపోయినట్లు చెప్పిఉంటాడు. ఈమె అనేక గ్రంథములను రచించినది. (౧) వాంఛింబాశెతికము (౨) వాంఛింబావిలాసకము, (౩) కవనాచకము, (౪) రాజరాజాచారము (ద్విపద) (౫) కృష్ణనామము, (౬) పోడితాతాపగాణము, (౭) రమాపరిణయమునే పెంకము, (౮) రచనాచకము, (౯) శ్రీకృష్ణమమంజరి, (౧౦) గుడ్డణ్ణామము, (౧౧) గోకానామము, (౧౨) వేంకటాచలనామోత్కృష్టము, (౧౩) నామగాణానామము, (౧౪) శ్రీభాగవతిము, అనేవి వాటిలో కొన్నియు. ఈమె గణ గ్రంథములను రచించిన సకలసంవాహ్యముకొన్ని, అవి పుస్తకంబులైనవి అంకితము చేసినది.

పైకంమళ్ల రంగళాయి

ఈతడు రచించిన శ్రీభాగవతమునే గ్రంథముకల వాణ్య లిఖితభాండాగారములో ఉన్నది కాని, అది వాణ్య శిక్షావర్ణనలో ఉన్నది. మాతృకనుబట్టి కొంతభాగము శ్రీమద్రామాయణముగాని దానిని సంపూర్ణముగా సుద్ధరించడానికి నాణ్యము కాలేదు. ఉద్ధృతిభాగమునుబట్టి కవనిగూర్చిన విషయములేవిన్ని తెలియగొకున్నది.

శ్రీవల్లారి వేంకటార్జునుడు

ఇతడు భరద్వాజనోశ్రుత, ఆపస్తంబనూశ్రుడు. కృష్ణార్జుని కని లక్ష్మీకాని పుత్రుడు. నాథులగోశ్రుతయిన అన్నావినపల్లూచారుని శిష్యుడు. ఈతడు సంస్కృత, ప్రాకృత, ద్రవి, దాండ్రభాష

లలో ప్రబంధము "తెన్నియైన" రచించి తిరుపతి శ్రీనివాసదేవుని కం
కతము చేసినాననిన్ని, "అష్టభాషా కవిత్వార్జిత ప్రోద్బవహ్మవధాన
విఖ్యాత తైరుదుడొ" ననిన్ని చెప్పకొన్నాడు. వేంకటాచల మాహా
త్యక్తి కలుగారాహ, వామన, పాద్మ, గరుడపురాణములలో ఉన్న వాటికి
పద్యపై నున్న సంగ్రహములను గాక వేర్వేరు చేసుకొని 'శ్రీని
వాసాచార్యచరిత్ర' అనే ద్వీపదకావ్యము వారాత్వాసములుగా
రచించినాడు. ఇది గాన ప్రశస్తమైన గ్రంథము. "రసభావయుక్తి
సంగ్రహ, అష్టాదశవకసల్ మెతయ, మహాకావ్య పూర్ణలక్షణము"
పట్టుకొని గ్రంథము రచించినది కవి చెప్పకొన్నాడు. ఈ గ్రం
థము తిరుపతి వారి రాజస్వామి కంకతము చేయబడినది.

ముకుందయోగి

ఇతడు కాశ్యప శ్రీమతు. కాశ్యప గోశుడైన హావిల కం
కాచియ్యుడై దొడ్డికొడుకయిన వాయనయ్య తల్లిడు. ఆపృథాచార్యుని
శిష్యుడ. ఇతడు బ్రహ్మసంప్రదానములోని శ్రీరంగమాహాత్మ్య వర్ణన
ననుసరించి తన శ్రీరంగ మాహాత్మ్యమును ద్వీపదకావ్యముగా సవ
రించినాడు.

శ్రీగిరి మల్లికార్జునస్వామి

ఇతడు సోమనారమాహాత్మ్యమును మంజురీద్వీపదకావ్యముగా
రచించినాడు. శైవులకు సోమనార ప్రతము చాగా ముఖ్యమయినది.
సోమనారములలో మాఘసోమనారములు చాగా ముఖ్యములని కవి
చెప్పినాడు.

శేషము చెన్ను భట్టారకుడు

ఇతడు కాంక్షియగోలోద్భవుడు - వేంకటార్యునికిన్ని లక్షిమై
కున్ను పుత్రుడు. వైష్ణవమతమును వృద్ధిచేసిన రామానుజానురునకును
సీతమదేవికిన్ని భట్టార్యుడు పుత్రుడు. భట్టార్యునికి రాగమ్మ,
సత్యభాను, అని యిద్దరు భార్యలు. వారిలో రాగమ్మకు వేంకటార్యుడు

పుట్టినాడు. వేంకటాచార్యునికిన్ని లక్ష్యమును రఘునాథుడు, గామా నుజుడు, చెన్నభట్టారకుడు అని ముగ్గురుకొడుకులు పుట్టినారు. ఈ చెన్నభట్టారకుడే అభిమన్యుకల్యాణ మనేవేర శరణాపరిణయ కను ద్విపదకావ్యముగా రచించి శ్రీరాముని కంఠిము చేసినాడు.

గద్దె చంద్రశేఖరకవి

కమలావి ఇతడు సానగోస్థుడయిన గద్దె వీరశరభాచార్యుని కుమారుడు. ఇతడు వీరశైవకవి. ఇతడు రచించిన ఉత్తర హరిశ్చంద్ర చరిత్రమనే ద్విపదకావ్యము చెంగనాణాపరిణయమును కుమారి స్వామి కంఠిము చేసినాడు.

విజయరాఘవుడు

ఇతర చంక్రమ విశ్రాంతి ౧౧ గా నన్నది.

కృష్ణ సూక్తము

|

తిమ్మరాయణుడు

(భాష్య: బహుముఖి)

|

వేద చెప్పవారు, చిన వక్కనాగు, పద్మముల్ల, వినముల్ల

ఇతర భాష్య

అగ్రాంతరాయని భాగ్యకు

అయిన నా దీనాం

|

అచ్యుతయ్య

(భాష్య: పాదీనాంబ)

కమలాచారుడు (౧౮౩౦-౪౩)

(భాష్య: సంపరాజు కుమార్తె లక్ష్మణులు అనే కథావర్ణ)

విజయరాఘవుడు.

ఇతడు 'రఘునాథనాయకాభ్యుదయము'ను ద్విపదకావ్యముగా రచించిన కవి. ఆ గ్రంథములో ఆతడు తనవంశక్రమము నీ క్రిందివిధముగా చెప్పకొన్నాడు.

౧. చినవృనాయకుడు శ్రీశైలమల్లికార్జునునికి నానావిధ కైంకర్యములను చేసినాడు.

౨. ఆచ్యుతిరాయడు శ్రీరంగనాథునికి బంగారుసజ్జలు, వ్రాకారములు, కిరీటము, శృంగారవనములు ఇచ్చినాడు. మన్నీలను యుద్ధములో జయించినాడు.

౩. రఘునాథనాయకుడు శుండీరరాజు నోడించినాడు. జగ్గరాజును యుద్ధములో యెప్పినాడు. పాంశ్యరాజును జయించి అతనిపుత్రికలను తనబోడులచేత దేరపట్టించి తెప్పించినాడు. వెనుకొంపసంహారముమీద రామదేవరాయలను నిలిపినాడు. షోడశ మహాదానములు చేసినాడు.

౪. కవి ఆయన విజయరాఘవుడు పడమటిరౌరను గెలిచి, పట్టాభిషేకదివసున షోడశమహాదానములు చేసినాడు. యుద్ధములో సవరము వేంకటపతిని, పంచవెల్లూరనేపట్టణము నొకగడియలో గెల్పించినాడు. శ్రీరంగరాయలను సంహారముమీద నిలిపి, పాంశ్య శుండీరపగులను ఖండించి వానిని వాకిటికావలికి నిలిపినాడు. రఘునాథపరము, చంపకవల్లి మొదలయిన ఎన్నో అగ్రహారములను నిలిపినాడు. ఇతడు శ్రీతిరుమల తాతచార్యదేశికనిచేత వైష్ణవమత దీక్షను పొంది. తండ్రియే దైవమని భావించేవాడు. ఇతడు తనతండ్రి రఘునాథరాయలచరిత్రమును రఘునాథాభ్యుదయములో వర్ణించి మన్నారు రాజగోపాలస్వామి కంకిత మిచ్చినాడు.

ఇతడు 'అష్టభాషావిశేషాభిజ్ఞ'సుకవి పుష్టిదాన నిదాన భోజధూళాని' నని వర్ణించుకొన్నాడు.

రఘునాథారాయలు రుక్మిణీకల్యాణము మొదలయిన నాటకములను వ్రాసినాడు. 'మహనీయపదసద్యమంజరీమృగ్య బహుశ్రుబంధ నిబంధనశాలి' అట ఇతడు.

దర్భా కవిగిరి

ఇతనికి వేంకటగిరి అనిన్ని పేరున్నది. ఇతడు 'రుక్మాంగద చరిత్ర'మును ద్విపదకావ్యముగా వ్రాసాడు. ఇతని కంఠము గ్రంథములో నిట్లు వర్ణితమైనది.

దర్భావంశమునాడు, గోపాతగ్రంథివృధు, ఆపస్తంబ నూత్రుడు, అయినగోపాలమంత్రిని చెంగవారికకున్న ఔధలన్న పుట్టినాడు. ఔధలన్నకున్న జానకాంబకున్న గోపన్న, గిరిరాజుకన్య, నెంగనార్యుడు, వేంకటకవిగిరి, అని నాలుగుపుస్త్రులు ప్రభవించి నారు. వారిలో అగ్రుడైన గోపన్న కానాకీరావంశభూమి క్రి క్రి వాడు.

వేంకటకవిగిరి రుక్మాంగదచరిత్రమును మాఃవంశమునాడైన విచిత్రరాయనికొడుకు ఖండోకీరాయని కోరికవైచి, మన్నారు రాజగోపాలుని కంకితముచేసినాడు.

ఓబళయ్య

ఇతడు సర్వయ్యపుస్త్రుడు. కపోతవాక్యమనే ద్విపద గ్రంథమును రచించినాడు. ఇది భారతములోని కపోతలుబ్ధకోపాఖ్యానపు కథ. కపోతవాక్యమనేపేర ఆశ్వలనియోగి వ్రాహ్మణు డయిన వేంకటగిరి అనే కవి రచించిన ద్విపదకావ్యము మరొకటున్నది. ఈ రెండు గ్రంథములను రచించినవా డొక్కడే అయి ఉంటాడు.

భారతకథకాక కల్పితమైన కథకలిగిన కపోతవాక్యమనే ఒక ద్విపదకావ్య మున్నది. కాని దానికర్తయెవరో తెలియదు. విభిన్న

ణుడు రామునికి శరణాగతుడై రాగా సుగ్రీవుడు విభీషణుని చేర దీయవద్దని వారించినాడు. అప్పుడొక కవితము వచ్చి రామునితో విభీషణుని చేరదీసి తనశరణాగతవత్సల ఓరుదమును నిలుపుకోవలసిన దని మోచుచున్నది.

రేటూరి (రెట్టురి) భావయామాత్యుడు

ఆదిలక్ష్మి ఆయన కామేశ్వరికిన్ని కృష్ణునికిన్ని జరిగిన పరిణయ కవితవలన కామేశ్వరిచరిత్ర మనే ద్విపదకావ్యముగా రచించినాడు. దీనికి 'ఆదిలక్ష్మినిలాస' మనినూడా పేరున్నది. కవిశ్రీవత్సగోశ్రుడు, శ్రీకృష్ణుని పాస్తుడు. రామకీమాణికిన్ని నాచారమృతును పుస్తుడు. అద్దంకి సింగరాచార్యుల జీతనిగురువు. కవి తన గ్రంథమును గుంటిచెరువు కుంచకామేశ్వరీదేవి కంకితము చేసినాడు. కామేశ్వరికి 'కామవల్లి' అనినూడా కవి పేరుపెట్టినాడు.

కామేశ్వరి ఆదిలక్ష్మి. ఈమెను 'అక్కలు' అనేపేర బ్రాహ్మణులు మొదలయినవారిలువేల్పుగా ఆరాధిస్తున్నారు. శ్రీరామయూర్తిని ఆదిలక్ష్మి మోహించినది. కాని, ఇష్టార్థసిద్ధి కలుగలేదు. అందుచేత ఆమె ఆజీవుని కృష్ణావతార మెత్తవలసినదిగా శపించినది. కృష్ణు డామెకు కామేశ్వరిగా అవతరించవలసినదని ప్రతిశాప మిచ్చినాడు. శ్రీకృష్ణు డవతరించినప్పుడు కామేశ్వరి సప్తకన్యలుగా అవతరించినది. కాని, ఆతనిప్రేమను పొందలేక పోయినది. అందుచేత అనేకులయింద్లలో ఇలువేల్పుగా నెలకొని, లారికి కోరినకోర్కె లిస్తూ, విరహతాపమును భరించుకొంటూ ఉన్న నివయము 'కామేశ్వరీ చరిత్రము'లో వర్ణింపబడినది.

లావణూరి రామనార్యుడు

ఇతడు శైవీనిభారతాంతర్గతమైన కుశలకోపాఖ్యానమును ద్విపదకావ్యముగా రచించినాడు. కవి నందవరీక నియోగిబ్రాహ్మణుడు.

‘ప్రాచీనవేదమార్గప్రతిష్ఠాపనాచార్యు’డైన శ్రీ సింగరాచార్యుని ప్రహస్తుడు. తిరుమలచార్యుని హస్తుడు. ఔబళమంత్రికిని సిరియూబసును పుస్తుడు. సిరియూబ బ్రహ్మశిష్యనామాత్యవరు” అనుటడైన దుర్గన్నకు క్యేవపుస్తుడైన మాచయప్రోలు గ్రామ వాస్తవ్యుడైన చిలుకలనారయకు పుత్రిక. కవికుటుంబము లావనూరి లో ఉండేవి గనుక అతనియింటిపేరు లావనూరినా రని వచ్చినది. ఔబళమంత్రి నందినగరాగ్రహారపతి అట. రామనామాత్యుడు తిరు మలచార్యుని శిష్యుడననిన్ని, సంగీతనాహిత్యచతురుడననిన్ని, రామ కథావికారదుడననిన్ని, “రామాయణచక్రవర్తి” అనేపేరుదము కల వాడననిన్ని చెప్పుకొన్నాడు.

పైనిచెప్పిన సింగరాచార్యుడు కామేశ్వరీచరిత్రమును వ్రాసిన రేటూరి భావనూమాత్యుని గురుడైన అద్దంకి సింగరాచార్యుడై ఉంటాడు.

తిరుమలచార్య శిష్యుడొకడు నలచరిత్రమును వ్రాసినాడు. అతనిపేరు వ్రాతప్రతిగా కానరాదు. అతడున్ను రామనాథ్యుడే అయిఉంటాడేమో!

చిత్తాట గంగాధరుడు

ఇతడు జంగమకులముఖాడు. తిరువకోద్దురకేత్రనివాసి. వాగలింగయ్యకును సోమాంబకును హస్తుడు. వీరయ్యకును మల్లం బకును పుస్తుడు. బాలిరీపులములో ఏలూరిలో ఆచార్యునిగా గంగ కున్ను శివునోకిన్ని జరిగిన వివాహక్క నితడు ‘గంగావివాహము’ అనే పేర ద్విపదకావ్యముగా రచించి చిరిచకోద్దురిలోని శ్రీరామేశ్వర దేవుని కంకితమిచ్చినాడు. మల్లయ్య, వీరయ్య అనేవారు కవికి అన్నలు.

ఈకవిచే 'భల్లాణచరిత్రము' అనే మరొక ద్విపదకావ్యమును వ్రాసి రాచవీటి వీరభద్రస్వామి కంకితము చేసినాడు.

“సిరియాళచరిత్రము” అనే మరొక ద్విపదకావ్య మున్నది. దానికర్త వెనావళ్ల గంగాధరుడని కలడు కాని, ఇతడున్న తన తలిదండ్రుల పేళ్లను వీరయ్య మల్లాంబలుగా చెప్పవచ్చుచేతనున్ను, సిరియాళ చరిత్రము భల్లాణచరిత్రమువలెనే రాచవీటి వీరభద్రస్వామి కంకితము కావవచ్చుచేతనున్ను వీరిద్దరున్న ఒక్కరే అని చెప్పడాని కవకాళ మున్నది.

నరసింహుడు

ఇతడు కవచమాలార్యుని శిష్యుడట. ఇతనిని గురించి ఇతర విషయములు తెలియవు. ఇతడు 'సర్వజకృష్ణసంవాచము' అనే ద్విపద కావ్యమును రచించినాడు. గ్రంథనామము గ్రంథములో కానరాదు. విషయమునుబట్టి నే యాహింపబడినది.

బొమ్మకంటి నరసింహము

ఇతడు కాండిన్యగోస్రుడు. మాధవునికిని నర్సమంబ (సర్వాంబ) కును పుత్రుడు, అని ఒక ప్రాంతములో ఉన్నది. ఇతడు 'సర్వాంగద చరిత్ర' మనే ద్విపదకావ్యమును రచించి, మరొకావుర చెన్నకేశవ స్వామి కంకితము చేసినాడు.

సర్వాంగుడనేరాజుకు సర్వాకారముతో ఒక కొడుకు పుట్టినాడు. ఆకొడుకు మనుష్యుడే అని లోకమునకు సమ్మతము పుట్టేటట్లు పెంచి, పాముకు సత్యవతి అనేకన్యక నిచ్చి పెండ్లిచేసినారు. సత్యవతి పామే తన భర్తగా ఎంచుకొని దానిని బుద్ధిలో నెత్తుకొని రక్షిస్తూ, తీర్థముల వంబడి తిరుగుతూ, గుండకు బ్రష్ట కుండములో దానిని కడుగగా, పా మొక రాజకుమారుడైన కథ ఈ కావ్యములో

అతి సరసముగా చెప్పబడినది. ఈ గ్రంథమును లోకములో 'పాము క', 'పాముపాట' అనే పేర్లతో ప్రస్త్రీలు మిక్కిలి గారాముతో పాడుకొంటూ ఉంటారు.

తిమ్మన

ఇతడు కాశ్యపగోత్రుడు, వలభసారిపుస్త్రుడు. నలచక్రవర్తి చరిత్రమును వ్రాసి శ్రీరామాంకితము చేసేవాడు.

ఈ గ్రంథపు ఒకానొక ప్రాశస్త్యము 'పుష్కరిణీతటమున', 'ఉభయకావేమధ్యముచ' నలకొన్న గోవిందునికి కవి భక్తుడనిన్ని తిరుమలాచార్యుని శిష్యుడనిన్ని ఉన్నది. కాని దానిలో శిష్యుడనామ మదాహరింపబడలేదు. గ్రంథాగమనీ శంషింటికిని చాలామట్టుకు సామాన్యముగా ఉండవచ్చుచేత ఈ శంషింటికిన్ని కర్త తిమ్మనయే అని అనుకోవచ్చును.

పోలికెట్టి లింగనకవి

ఈకవి వీరశైవుడు. బగిరాముపల్లి నివాసి అయిన చకిలాల లింగప్ప కౌరికచాప్పన ఈతడు 'నవనాళచరిత్ర' అనేపేర ద్వీపద కావ్యమును రచించి బగిరాముపల్లిలోని మృత్యుంజయేశ్వరుని కంకితము చేసినాడు. కవి యింటిపేరు 'పోళెట్టి' అని ఉన్నది.

'పోళెట్టి' అని ఉండవలసేమా. కవి తనకు పూర్వులుగా పామురికి సోమేశుని, గార్లపాటి లక్ష్మణుని స్మరించినాడు. చకిలాల లింగప్ప గుండియ్య బ్రహ్మయ్యగారి అంశమున త్రుట్టివాడట. కన్నర మతమందలి సదాగారగురువుకు శిష్యుడయిన చెన్నబసవన్న కవికి కవితాగురువు.

లింగనకవి నవచోళచరిత్రమునేకాక, శంకర దాసమయ్య చరిత్రము, వీరసంగయజేవచరిత్రము, మల్లెణచరిత్రము, శిష్యప్రబోధనము, అనే గ్రంథములనుకూడా రచించినట్లు చెప్పకొన్నాడు.

నవచోళులనేవారు గొప్ప శివభక్తులుగా వీరశైవ కావ్యము లలో స్తుతింపబడ్డారు. కరికాల గొడుగు, కరయూరి గొడుగు, గాంధ్రచోళుడు, సరేంద్రచోళుడు, ఉత్తుంగచోళుడు, విక్రమ చోళుడు, సంఘచోళుడు, వీరచోళుడు, వెలనాటిచోళుడు, అనే వారు నవచోళులు. వీరందరున్న చరిత్రప్రసిద్ధులు.

నవచోళచరిత్రమును తనకు పూర్వము కన్నడకవులు కన్నడ ములో వ్రాసినా రనిన్ని, దానిని 'తెనుగున ద్విపదగా తేటతెల్లమి' రచింపవలెననిన్ని చకిలాల లింగప్ప తన్నుకొరినట్లు కవి వ్రాసినాడు. కన్నడములో 'నవచోళచరిత్ర' అనే గ్రంథము బయలుపడలేదు. కాని, చోళసాంగత్య, చోళగాజరసాంగత్య, అనే రెండుగ్రంథము లున్నవి. మొదటిది పదిహేనో శతాబ్దమునాటిది, కర్తవేరు తెలియదు. రెండోది పదహారో శతాబ్దమునాటిది, దీనిని లింగకవి రచించినాడు. సాంగత్య మనేది ఒకరీతి కావ్యరచన, పాటలరూపముగా యక్షగాన మును పోలిఉంటుంది.

చౌబళకవి

ఇతని తండ్రి వింటి సిద్ధన. ఇతడు స్కాందపురాణాంతర్గత మైన శివరహస్యఖండమును తెనుగున ద్విపదకావ్యముగా రచించినాడు.

ఉలిచి భావజ్ఞుడు

ఇతనిని గూర్చిన వివరము లేవిన్ని తెలియరాకున్నవి. పరశు రాముడు కార్తవీర్యార్జును నోడించిన కథను 'పరశురామాయణ' మనేపేర మంజరీద్విపదకావ్యముగా రచించినాడు.

చంద్రశేఖరకవి

ఇతడు "విశ్వకర్తవ్యయము"ని జనించిన కిన్నెర బ్రహ్మ వంశజుడు. సుపర్లగోస్రుడు. ప్రమ- గూచార్యపాస్రుడు. కంచర్ల య్యవారి పుస్రుడు. ఇతడు బ్రహ్మమానురైన సంజ్ఞాదేవిని సూర్యుడు వివాహమాడినకర్ణకు "భానుకల్యాణ" మనేకేర ద్వీపదకావ్యముగా రచించినాడు. కవిత్వము చాలా చక్కగాఉన్నది.

కాచన

ఇతడు కాళికగోస్రుడు, మల్లరి అయ్యలన్నకుమ్మి లక్క మాంబకుమ్మి పుస్రుడు. శ్రీహరికులనాప సవి చెప్పకొన్నాడు. ఇతడు రచించిన ద్వీపదకావ్యము మైగావగ-రిస్రుము. దీని వారడు శ్రీశైలమున కుత్తరముగాఉన్న చెలలూరిలో నలసిన చెప్పకొమ్మిని కంకితము చేసినాడు. స్రుము మంజ్వలవాచ్చందస్సులో ఉన్నది.

సిద్ధేంద్రయోగి

ఇతనిని సురించిన వివరములు లేనియవు. ఇతడు 'బాలబ్రహ్మ లింగ విగ్రహవిశాల కృపాలక్ష్మి సత్కవిత్వంబు శ్రీమతిగైకొన్న వాడ'నని చెప్పకొన్నాడు. ఇతడు రచించిన ద్వీపదకావ్యము 'నాగీ శ్వరవిలాసము.' అల్లమ ప్రభువు అక్కనువాడని కుపకేశింగి నెట్లు దీనిలో వివర వసదాంతము వివరింపబడినది.

బాణాల శంభుదాసుడు

ఇతడు విశ్వకర్తకులమనాడు. సోమగోస్రుడు. బాగాంబ కుమ్మి ఆప్యయకుమ్మి పుస్రుడు. ఇతడు కొంపపల్లి (పల్లికొంప అని ఒక ప్రతిలో ఉన్నది.) గోవాలుని వరముచేత కవిత్వ కక్షిని పంపాదించినాడట. 'సారంగధరచరిత్రము' అనే ద్వీపదకావ్య

మితనికృతి. దీనిని బూదవాచి నీలకంఠేశ్వరస్వామి కంకితము. చేసివాడు

“కర మనురక్త్యుక్తి గల చేమకూర
యప్పఁ చెప్పినయాప్ర కారమున”

సారంగధరుని కఃసు చెప్పినా నన్నాకుగాని, ఈ అప్పవ డెవలో తెలియదు. అతడు వదించిన సారంగధరచరిత్ర కావరాదు. చేమకూరి వేంకటకవికే అప్పవ అని సుగంకవే రున్న దేమా! వేంకట కవి కృతినోని నీకున్ను ఈ కవి యప్పఁ కుకున్ను కొన్ని భేదము లున్నవి.

గురవయ్య

ఇతడు బాంబాయున గ్రామవాచి నని చెప్పకొన్నాడు. బాంబాయివాడగు గ్రామీకులు గా పేర్కొనెను అప్పవదేశు. ఇతని తం త్రు గాఢాధిపతి ముగగు కన్నమైన వంక రవిచంద్రాను. ఇతడు కాక తంబయ్యగాని సురాధాంధ్రేశ్వరుడు ‘సుక బాంధ్రేశ్వరుడు’ అనేపేర ద్విపదకావ్యము గా వదలించినాడు. దీనిలో ఇంద్రమిందు కుమారి ద్విప దలలో కానుకాస్త్రములు వివరింపబడినవి.

పరమానంద తీర్థుడు

ఇతడు వజ్రాగ్రయోగిగాకి కిమ్మరు. ఇతడు వదలించినది ‘కవి స్థానముంజీ’ అనే ద్విపదకావ్యము. దీనిలో వ్రాసినదాంతము ప్రకాశింపబడినది.

“స్థితానుభూతి ననిసిద్ధి వహించు
సినీలు లోకస్థితిలు నెమ్మి

మున్ను నేసిన యట్టి ముఖ్యశాస్త్రంబు
 లన్నియుఁ జూచి నే నందలియర్థి
 భావ మెల్లను దేటఁజేచుఁ గోఱి”

అని కవి చెప్పినాడు.

ఇతిశీ ‘అపభ్రంశము’ అనే పదమును గుఱపఱకొన్నది అని రచించినాడు.

మరిగంటి నెంకటాచార్యులు

ఇతడు ఎల్ల శాస్త్రముల గుఱకొన్న గాఢాచార్యులు. చారిత్రకములయొక్క వివరములను గుఱించి వ్రాసినాడు.

విజ్ఞమిల్లి వెంకటాచారి (౧౮౬౦)

ఇతడు మరొకటి శంకరాచార్యులు వ్రాసిన మొదటి చరిత్రము పంక్షనముగా వ్రాసినది. తనది గోటి వాస్తవ్యకాశి రావుభాగ్య జానకయ్య వ్రాసిన ప్రకాశము మామూల్యపాత్రమునకు మంజరీద్వీపవలనుచేర్చి విస్తరింపబడినది. మల్లారాచారి గోటివారికి రాజ్యము వచ్చినది. అందుచేత జానకయ్య కుశ్రం అను విస్తరింపజేయించినది. మల్లారాచారియగు భారతీశుడైన కర్ణాటకంశము వర్ణింపబడినది.

ఈకవి ౧౮౪౮ - ౬౦ ప్రాంతములలో ఉండిఉంటాడు.

వర్వతమంత్రి లింగనామాత్యుడు

ఇతనిని గురించిన విషయము శేమిన్ని తెలియగావు. ఇతడు వీర శైవుడై ఉంటాడు. ఇతడు ‘రద్రాగు నామాత్యులు’నా ద్విపపణలో రచించినాడు.

చౌదరి రామదాసు

ఇతనిది కొలుచునూళ్ల గోస్రము. ముత్తనకున్ను, వెంకమ్మ కున్ను నాయదు పుట్టివాడు. ఆతినికిన్ని గంగమ్మకున్ను సుర్యమ్మ పుట్టివాడు. ఆతినికిన్ని కోనమ్మకున్ను రాయప్ప పుట్టివాడు. చౌదరి రామదాసు గాయప్పకు కొడుకు.

ఇతడు గుడ్డికల్యాణమును స్వపదకావ్యముగా వ్రచించివాడు.

చల్లాగురవయ్య

ఇతడు చిత్తూరు గ్రామముకు, చిత్తూరు పుస్త్రుడు, కాలాచార్యుని పితామహుడు. ఇతడు కృష్ణానాథుని వేంకటాచారిగారి వేదాంతాచార్యుని జయమును స్వపదకావ్యమును వ్రాసినట్లుగా వ్రచించివాడు. నన్నకాంప, వేంకాంప, పైకేయ కాంప, పుస్త్రుకాంప, యడ్లకాంప, విశ్వోత్కాంప అని ఆ కాంపముల పేర్లు.

కొన్నుగోలంబలో వాంఠ్రీగా ఉండి ఆమగన్నకున్ను లిప్పకున్ను నాదవవాంఠ్రీ పుట్టివాడు. ఆతినికిన్ని తిరుమలమ్మకున్ను కొడుకు కేసరీధాని. ఆతినికిన్ని తిప్పకున్ను ఏతామచోపాస్రుడు జన్మించివాడు. ఆతినికిన్ని గోపమ్మకున్ను పుస్త్రుడు కృష్ణామచోపాస్రుడు. ఇతడే గుడ్డికల్యాణము కృతిభర్త. ఇతనిభార్య అమ్మవాయి.

కాంపపల్లి నినాసి చిల్ల అనంతయ్యకున్ను, యడ్లమ్మకున్ను గిప్పయమంఠ్రీ పుట్టివాడు. ఆతినికిన్ని వీరమాంబకున్ను వేరసర ధాని, మల్లమంఠ్రీ కూనయమంఠ్రీ అని ముస్సగు కొడుకులు. వారిలో వేరమంఠ్రీకిన్ని ఎల్లమాంబకున్ను సురవయ్య, సురవయ్య, మల్లికార్జునుడు అనేవారు కొడుకులు. వీరిలో పెద్దవారే యడ్లవల్క్య విజయ

కృతికర్త. తాను గుణజన్మలక్ష్మణంకాడననిన్నీ కాంక్షిన్య గోత్రమున ననిన్నీ చెప్పకొన్నాడు.

వాతూరి తిరుపతికవి

ఇతడు ఆయాశ ఆస్తుయానాశ్యుని పుస్త్రుడు, కేరనమంత్రి సోస్త్రుడు, శ్రీవత్సగోస్త్రుడు, శున్నపూడినివాసి. ఇతడు వైరాగణ చరిత్రయును ద్వీపదగా రచించివాడు. ఇతడు వానమర్విజయమనే ప్రబంధమునకూడా రచించియు చెప్పకొన్నాడు.

లక్ష్మణార్కకవి

ఇతడు రామానుజాచార్యులవారి విశ్వవైవిధ్య భాంతయును 'తెత్వైర్థదన్వణము' అనేనే ద్వీపదకావ్యముగా విరికించివాడు. ఇతనినిఱురించి తెలివియును నేటిన్నీ తెలియకావు.

యోగానందాచార్యులు

ఇత విద్వైవిధ్యకేవాంజ్ కవిగాను, కర్తా అనే ద్వీపద కావ్యమును రచించివాడు. ఇతడు తిరుగునిశిష్యుడ.

రామాది సేంకటలింగకవి

ఇత రాజ్యలక్ష్మణ గోస్త్రుడు. సుబ్రహ్మణ్యులవారి ముఖ్యులు పుస్త్రుడు. ఇతడు బంగాళి, కేంకటలింగ-వాని గోస్త్రుడనీ సంస్కృతిభాషగా కృష్ణమిత్రుడు రచించిన గ్రంథోద్యోగంస్త్రయ వాటకః, కేన్మణి ద్వీపదకావ్యముగా రచించివాడు. ఇతడు సై సేంద్రునిశిష్యుడు.

కాంక్షిన్య గోస్త్రుడు, ఆపస్తంబుగోస్త్రుడు, ఆశ్వలగిలకుడు, అయిన రామాది నిస్తుయగుమాశ్యునిన్నీ తింగంబకున్ను కరద మంత్రి గోతుకు. అతినికిన్ని భావాంబకున్ను రామమంత్రి, కృష్ణ

మంత్రి, అని యిద్దరు పుత్రులు పుట్టినారు. వీరిలో రామమంత్రి కనువా నగసార్యుని కూసురయిన సుబ్బమాంబను పెండ్లాడినాడు. వీరిద్దరికిన్ని రామారి వేంకటలింగుని జనించినాడు. ఇతడు పెరఱ్ఱరి సంప్రదేశుని పుత్రుడై బంగారు వేంకటాచీర పృథ్వీవల్లభునికిన్ని, ఆతిలికొడుకు చంద్రశేఖరరాజుకున్న సన్నిధినుండి తన గ్రంథమును పొందినానిని చెప్పకొన్నాడు.

కన్నడ నరనకవి

ఇతడు కన్నడనాసమంత్రికొడుకు. బహులవాటి బ్రాహ్మణుడు. 'నింబజానూహాత్మ్యి' మనే ద్వపదకావ్య మీతినికృతి. గ్రంథము ప్రామాణ్యసాంతిములో దీనినేరు 'ఏకవీరానూహాత్మ్యము' అని కలదు కాని, తక్కిన ఆశ్వాసాంత్యపదలలోను గ్రంథము మధ్య అన్నటచ్చటను 'నింబజానూహాత్మ్యము' అనియే ఉన్నది. మన్నారు జెప్పి ఆనే ఆతిడు కనియో

'దేనమ్లని కథ దేవిమీహాత్మ్యి
 మీపిధం ఒని శాఖ లేర్యాటఃగాంగ
 రమణ బ్రహ్మాంబపురాణసంహితల
 విమలమా దశగోత్రవిధము లేర్పడఁగఁ
 దెనుఁగునఁ దేటగా ద్వపదకావ్యంబు
 నొనరించి రఘుఁతి కొప్పించుము'

అన్నాడట. మన్నారు జెట్టివంక విట్లు తెలుపబడినది.

శరవల్లభులములో విశ్వామిత్రగోత్రము, ఋక్యూ, ఆశ్వ
 ానూనూత్రము వాడయిన కలిగ వికలజెట్టికి వెంకటజెట్టి, గోవింది
 జెట్టి అని యిద్దరు కొడుకులు. వెంకటజెట్టికి లోక్కానము వెంకట

జెట్టి అనికూడా నేరున్నది. అతనిని రంగమాంబకున్న మున్నగు జెట్టి, రామా జెట్టి అని యిద్దగుకొడుకులు పుట్టివారు. వారిలో కృష్ణమాంబ భర్త అయిన మున్నగు జెట్టియే నింబజామాహాత్మ్యమును వరసకవిచేత వ్రాయించినవాడు. గ్రంథము 'శేనువాకము గరికిలో' వలెనని శ్రీరఘురామని కంకితము.

లోకేరావుసోమన

ఇత దాశ్వలాయనగోస్రుక, గరికిలోగోస్రుక. ఇతని చాల పురుషుడైన శివదేవమంత్రి లోకేరావు అనే గ్రంథించెడిము చేతి అవంకమునకు లోకేరావునామం దిగు నచ్చిన. శివదేవమంత్రి వంశములో మాయదేవుని పాపనానాగ్యకర్మ, అతనిని ఆగులగు కొడుకులున్న పుట్టినారు. ఆ ఆగులలోను నాగమాంబవల్ల పుట్టిన నాగవార్మణికి చెన్నయ్య, కయ్య అని యిద్దగు పుత్రులు పుట్టినారు. విశ్వయ్య లింగమంత్రి, .. మంత్రి, కర్మమంత్రి, అని నున్నగుకొడుకులన కన్నాక. కర్మమంత్రికి క్షమాంబకున్న సోమన్న, విశ్వన్న, కొంపెన్న, అని ముగ్గురుకొడుకులు. సోమన్నచే 'బలధర్మ విజయము' అనే ద్వీపపదకావ్యమును వ్రాసాడు. తా నింకను బలపాచిచితిము (పద్యకావ్యము), శివగీతి, మహాత్మ్యము (తననము), లక్షణాదేవి కల్యాణము (ద్వీపపదయక్షగానము), కంభాసంవాదము (యక్షగానము) అనే గ్రంథములు వ్రాయించెట్లు బలధర్మవిజయగుణ తారికభాగములో కవి చెప్పకొన్నాడు.

సింగనామాత్యుడు

ఇతడు భోద్యాజగోస్రుకు, అయ్యలార్యనిపుత్రుడు. ఇతడు భాగవత చళిమస్కంధమును ద్వీపపద కావ్యముగా రచించి బోధవంత్రి గంధామాత్యుని కంకితము చేసినాడు.

సోమనాథుని ద్వీపదారచన

సోమనాథుడు బసవభారణ, పండితాగార్య చరిత్రములలో 'వేదవేదాంగేతిహాస వివిధాగమ పురాణ విహితసూక్తముల నిదమిత్ర మనునట్లు నినియ ప్రనాగపదియ' లనేబట్లు ద్వీపదలలో ఆగూ ప్రనాగనాక్యములను చేర్చివాడు. ఆ నాక్యముల నట్లు చేర్చవలె తన ప్రజ్ఞ అని వాటుకొన్నాడనిగాదాను. ఆ చేర్చవలెములో కొన్ని జన్మిపదములు చేర్చవలెవచ్చినది. అట్లు చేర్చుకొన్నా నన్నవివయ ఎఱినికే తలీయకపోలేదు. కాని, దానికే సమాధానము చెప్పకొన్నాడు. 'సాక్షైవ త్పింఱుచుట్టును బంకిగట్టివ భావ' అని తనవచనము చూడు మున్నాడు. 'వేదనాక్యముల ద్వీపకొలఱిన పలుకుటకును మది మెచ్చు' మున్నాడు. 'ప్రేమియ ద్రిక' గ్నాకల సోమనో వేళమైన వచ్చునే 'ద్రమిత్త?' కన్నమునొస్తుటకు కలసేను. కర్మము సాక్షిపయిగే 'దానినొట్టమ బంకిగట్టబ యది వివేకము' అని సమర్థించుకొన్నాడు. అత డుదాహరించిన వేదనాక్యములు కర్మములే అయినా, వాటిని ద్వీపదిలలో ఆతఱింపదాని కుపయోగించిన 'జల్లి'పదములు పసిడి అవు గుందో కాదో చెప్పలేముగాని, అతిని కవితా ప్రవాహములో వాటి ఉనికి అంతగా పట్టి ఇత్యదిని చెప్పవ మఱికనొక్తికాదు. అయాగ్రంథ ములనుంచి యొక్కి ఉదాహరించదాని కౌత డుపయోగించిన నిరర్థక పదము లనేకము లున్నవి. వాటి నీక్రింద ఇస్తున్నాను.

అబ, అది, అనగఁజాలి, అనది, అనువక్తిక, అమరి, అర యన్, అరుడుగా, అలరి, అలరుయన్, అవల, అవున్, అసలారన్;

అయితన్, ఆరన్; ఇణ, ఇలన్; ఉలున్, ఉలియన్; ఎయంగన్, ఎని
 యు, ఎలమిన్, ఎనగి; బిగన్, బనకన్, బలయన్, కమవ్యున్, క్రియన్,
 కడుభక్తితో, కదిలి, కదిరి, కదిలి, కయిళిని, కణమ్యున్, కరయు,
 క్రియగొని; భ్యాతిన్; గతిన్, లన్; దనన్, దన, చుచు, దనన్;
 జగతి, జవను; తగన్, తగి, తగిలి, తతిన్, తనన్, తనలి, తననిగు
 చున్, తరమికి, తన్, అన్, తలచున్, తలిలి, తా, తా,
 తిలిలి, తుదిన్, తెలియంగన్, నోచి, నోచి; నాన్, నృతన్;
 నదిలి, నన్ని, నలిన్, నయింబిన్, నిలవన్, నియమితిన్, నియ
 తిన్, నగవన్, నగకి, నాన్; పుగునిన్, పుగన్, పగిన్, పగు
 వడిన్, పాయక, పిని, పిలపానిన్, పిలనన్, పాగనని,
 పాదలి, పానరంగన్, పాకిన్, పాంగిన్, ప్రిన్, ప్రబలి, ప్రయ
 తిన్, ప్రాప్తిన్, ప్రీతిన్; రిన్: రిగిగా, రిగిగా, రివినిప్పన్;
 మగువన్, మతిన్, మనకి, మన, మనని, మనకు, మనక, మనకిని,
 మును, మున్ను, మ్యునుని, ముని, మునిన్, మునిన్;
 యశవరగాన్; రంగవతిన్, రినిన్, రిగివైన్; లాన్, లలితోక్షిన్,
 లలిదర్పణన్, లీలన్; వగవన్, వగవంగన్, వకిన్, వగువన్, వలనొప్పన్,
 వలన, వసుగన్, వానక, వానిన్, విస్యగిలి, వివన్, విలయు,
 విసక్యతిన్, వెలయన్, వ్యక్తయ, వ్రతయక్షన్; వడినన్, వస్తుగా,
 వఫలతన్, వరిన్, వలాబిని, వాగి, మిచ్చివెలి.

ఇక నానూ వాక్యములకు ద్విపదలతో కవిచేర్చినవిధము
 నాలోచితము. ఆతడుదాహించిన ఒక్కవాక్యమైనా సంప్రద
 ముగా ఒక్కచోట చేరలేదు. ద్విపదగా అది చేరదానికి కష్టమైవది.
 కాబట్టి ఆ వాక్యముల నాతడు గుండుగుండ్లుగా తెగగట్టివాడు.
 రెండుదాహరణలు.

“వక్రయోగ మరుతో మర్జయంతే రుద్ర యస్తే
జనిమ చారు చిత్రసే.” ఋక్సంహిత

దీనిని ద్విపదలలో పాండించినవిధము:—

..... రీ రి భ క్తి స్థ ల చి త్తు
లయి ‘మరుతో మర్జయంతే’ నాశ్రుతిజ-
నిన ‘రుద్రయస్తే’ జనిమ చారుచిత్రే’
మన కె?

పండి. ప. (౧) ౪౯

దీనిని ‘తనయం’ అనే భాగము లోపించినది.

“యశ్చాస్మిన్ కాలే వారభక్తశేషం
దదాతి భక్త్యా పితృదేవతానాం
తస్యైవ సంహృచ్చ తిలైర్విమిక్తైః
వాక్యకౌత్యైః పితరీ సుత్యవ్తాః”

కూర్మపురాణము.

దీనిని ద్విపదలు:—

ఓనిన “యశ్చాస్మిన్ కాలే” యనంగఁ
జెనసి తా ‘వారభక్తశేషం దదాతి’
యన వారభుక్త శేషాన్న పానములు
దివిరి ‘భక్త్యా పితృదేవతానా’ మ-
న వినుఁడు పితృదేవనివహంబులకుఁ దొ-

డంగి 'తేనైవ పిండై స్పతిలై ర-
 నంగఁ బిండము దర్పణము సమర్పింపఁ
 బ్రాప్తి 'నాకల్పకోట్యాం పితరస్సు-
 త్పత్త' నాచిత్యకోటి దృష్టి నొందంగ.

పండి. చ. (౧) ౨౩.

దీనిలో 'పిండైశ్చ' లోని 'చ' లోపించినది.

'సుతృప్తా' అనేది 'సుతృప్తి' అయినది.

ఒకొక్కచోట ఉదాహృతి నాకర్మములను ద్విపదలలో కూర్చి
 దానికి సోమనాథుడు చాలా కష్టపడ్డాడు. ఒక్క ఉదాహరణము
 చాలును.

ఉర్వి వెండియును దుక్తముశ్యము"
 'సర్వజ్ఞతా చ సంజాత దేవేంద్ర
 స హి సంశయో' యనన్ సర్విజ్ఞానియును
 సహజంబువడనె పస్సంశయం 'లింద్ర
 చ ననంద సాక్షాస్త్రిసాదర్శోనేన' 'వి-
 యన మఱి 'భక్తోఽయ' మన 'అభిషేక' -
 ల' మ్మన శివుకేవలస్మినాదము ము-
 వమ్మనఁ గుడుచుకొమ్ము 'నద్యక్తు'
 నుస 'సహి మే శక్తి' రస 'స గిరో' య -
 న 'స గిరాం శతయో' యనఁగ.....

ఒకొక్కప్పుడు ఉదాహృతి నాకర్మమునే కొంచెము కూర్చి
 చేసినాడు.

- (౧) ౩౪. “ఇట్లు, రియ ‘ప్రప్తే సృష్టిచ్చి శేవాహ, యనగ. దీనిలో ‘ప్రప్తే’ అనేమాబును ‘ప్రప్త’ గా మార్చిపాడు.
- (౧) ౩౬. మలిన ముందఁ గో ౭ పి మలివిధానీ’ యనగ.
‘మలినధానీ’ అని ఉండవలెను.
- (౧) ౩౯. ‘వాధికుక్వంతి దధ్గాం’ నా ఇట్లు. — ‘దధ్గాం’ అని ఉం
డవలెను.
- (౧) ౪౨. ‘యత్ప్ర సంస్కారితః చక్రః, యనగ ‘విప్రస్సంస్కార
దిష’ అని ఉండవలెను.
- (౧) ౪౩. ‘త్రిపుత్రావలిప్తానీ’ యనగ. ‘లిప్తానీ’ అనడానికి.
- (౧) ౪౪. ‘త్రిపుత్రాకీర్తిః శ్వానీ’ యనగ. — ‘స్వానీ’ అనడానికి.
- (౧) ౪౬. ‘అయం మాతా అయం పితా’ యనగ. ‘అయం మతా ౭
యం పితా. —’ అనడానికి ఇట్లు చేయవలెను తప్పని కాదు.
- (౧) ౫౦. కుడ ‘విధూమిం విశ్వతో వృత్వ’ యనగ. ‘వృత్వా’
అనడానికి.
- (౧) ౬౦. ఎనియంగ ‘నమృతత్వవ్యేకాన’ అనగ. — ‘త్వ’ నురుజై
గణము చేశినది.
- (౧) ౬౨. ఆదివి ‘కేతసి ఆహా’ యనగ. ‘కేతస్యాహా’ అని ఉంప
వలెను.
- (౨) ౮౩. ప్రాప్త ‘వాకల్పకోట్యాం సితకస్పృశ్చిప్త’ వా ‘కుత్పస్తా’
అనడానికి.
- (౨) ౮౫. నిష్ఠిత వక్తరక్మ విధులు ‘వ్యాసో వస్మి వాగ్నీ’ వా.
‘వ్యాసో వస్మో వాగ్నీః’ అనడానికి.

(౧) ౮౮ అ, హాంకృతిః బాసి, 'వ్యంవా విగతపాప'.—'వ్యంవా' అని ఉంపవలెను.

(౧) ౯౦. పరగి 'మాత్రైయ్యున్నభక్తి' మనః—'అత్రైయ్యున్న భక్తి' అనవలెను.

(౧) ౯౩. అనమతి 'గా గా క్రి గా విధాతవ్య' యనుచు. 'విధాతవ్యా' అని ఉంపవలెను.

(౧) ౯౨. సరిః 'గర్జతా మవనా వాచి' యనఁగ. 'వాచా' అనవలెను. ఒకవృత్తి కనుకరిణము చేయుకుండానే ఉపాధిగిస్తాడు.

(౧) ౯౬. 'బహ్వః క్రకమేవాపి శబ్దమన్నం విమిశ్రిత' బానుకావః సాధారణముగా ఉపాధ్యోగి అంటే వాక్యమును విన్న చిన్న శబ్దములుగా అనచేసి స్వపదలలో సాదిగివా, ఒకొక్క వృత్తు పెద్దశబ్దమునుకూడా కూర్చిదాని కవకాళము కల్పించు కొన్నాడు.

(౧) ౯౬. 'ప్రవితత మా శిశ్య వినిశ్చ్యుత- విఘ్నే-తేదై రాగమైశ్చ శబ్దకూషైశ్చ'వా.

(౧) ౯౯. నిస్సంశయం ఓంద్ర, చి ననంద గాదిత్ర ప్రకార 'శవ. 'ఇంద్రశ్చ' అనదానికి.

(౧) ౧౦౦. 'మాత్రాంత భావో క్షుప్త'యనుచు. దీనిగా 'క్షుప్త' భవ' అని ఉంపవలెను- శ్రుంపిచేసేవాడు.

(౧) ౧౩౦. క్షీతి 'జనితాన్న ద్దనితనూ ర్య'యనఁగ. 'జనితా నూర్య' స్య' అనదానికి. తలఁపఁ 'క్షీతా దేవతా ప్రప్త' యనఁగ. 'ప్రప్త' అనవలెను.

(౧) ౫౩౦. నృప్తంబు మఱయును “దేవాళ్ళ పశనస్సృష్టే” యనఁగ. పాదాంతములో సగణము.

(౧) ౫౩౫. ‘అంసున్న తిర్జనీభ్యాం సభస్తా’యనఁగ. దీనిలో ‘భస్త’ ‘భస్తా’ అని పొడిగింపబడినది.

(౧) ౫౩౫. పురాణ, మితి ‘తనోస్తేషుని మేషేభ్య’ యనఁగ.— దీనిలో ‘ని మేషాభ్యాం’ అనేద్వివచనరూపమునకు బహు వచనరూపము వచ్చినది.

(౧) ౫౩౫. భగ్నంబునొంద ‘న బ్రష్టాః = విష్ణుర్ నాగ్నిర్మ మార్య’ వా. ‘విష్ణుర్’ అని గగము చేర్చబడినది.

(౧) ౬౯౯. ‘సీయశే దున్రాయశే రిసలే నమో’ యని. ‘సనశే’ అని దానికి ఛందస్సుకోసము ‘సనశే’ అని పడినది.

(౧) ౭౦౬. భయంకరంబయ్యెని ‘య్యత్కృతిష్టద్దేశాంసులం’ ఇన ‘అ’ అనే విశేషణము ఛందస్సుకోసము కర్పూర్తి. వందలకొద్దీ ఉదాహరింపబడినవాటిలో శుపందోష్టాదింటిలోమాత్రము చిన్న మాన్యులు పొందవలె మంతగా పాటించబడినది కాదు.

బ. ౨౦౩. సంతరింబును త్రి సన ‘హరిసుంకంసారు’ బహువు.

‘హరిమ్’ అనే దానిని వేచియులో ‘హరిమ్’ అని పలుకుతారు. అంత్రోవేకోచ్చారణములో అది ‘హరిసుం’ అని అవుతుంది. ఆ ఉచ్చారణము నుపయోగించుకొని కవి దానిని ద్విపదలో పొందించినాడు. కాని, ‘రతిఋతక్’ సత్యం పర బ్రష్టా, యనఁగ, అనే పాదములో ఇట్లు చేయలేదు.

బ. ౨౦౨. రమణః దద్విష్టాః పరం పద.—మనఁగ, ‘పరమం, అనేది కుదరక ‘పరం’ అని కుద్దించినాడు.

బ. ౧౬౪. సాయక ప్రతి 'రసాన్ భక్త్య జిహ్వశ్ర'యని. —
పాదాంతములో గగము.

బ. ౧౦౬. శ్రీమం బెల్వగ 'భృత్యాపరభస్వామికో దంపియన్
చిదువు'. — పాదాంతములో గగము.

(౧) ౩౨౨. భృతిగని 'గురుణా అధిష్ఠి' యనియు -- గగముకొసము
సంస్కృతవిసంధి.

అనుకరణవిషయములోనే కాక సంస్కృతసమాసములలో
కూడా ద్విత్యాక్షరపూర్వము గురువు కానట్లుగా ననువుకో
వలసిన దని కవి ను చించినాడు.

బ. ౧౯౫. గోవింద ప్రతిపా చ్చావంబెల్వ.

పం.చ. (౧) ౨౮. మల్లికార్జునకీర్తి మహిత శ్రీస్తల

„ (౧) ౩౦. పషి తత్తను సమ్యగా ప్రసాదంగా

„ (౧) ౫౬౪. సాంగోక్త శ్రులువా 'రత్యతిపద్ద కాంసులం'
బయగాన.

„ (౧) ౩౯. పాపాస్తు ఉతయెట్లు వారాశరాది భ్యాపితలీల.

„ (౧) ౨౧౬. నిజగురు శ్రీహస్త నీరజోమ్భాత ద్విజుడు.

తెనుగుమాటలలోకూడా ఒకప్పుడు ద్విత్యాక్షర పూర్వమున
మును శేర్పి పలుకవలెను.

బ. ౧౪౪. అట్టయు నీడ్పించి యగక్షపసిం నె.

కొన్ని ఛందో విశేషములు

ప్రాసయతి

ద్విపదలలో ప్రాసయతి కూడదనే నియమ మిటీవల లాక్షణికు లేర్పఱచివారు. అయినా, కవులందరున్న ద్విపదలలో ప్రాసయతి నుపయోగిస్తూనే వచ్చినారు. అయినా ద్విపదలలో ప్రాసయతి క్యాచిత్కమనే చెప్పవలెను. సాధ్యమయినంతమట్టుకు దానిని వాడకుండాడమే కవిసంస్రదాయ మని చెప్పవచ్చును. ప్రాసయతి నుపయోగించడము కమ్కూర్తి అనే అభిప్రాయము సోమనాథుని కాలములో ప్రబలి ఉంటుంది. దాని నానాటి పండితు లాక్షేపించిఉంటారు. అందులో బ్రాహ్మణునిండ నపనివితముగా చేసిన వీరశైవకవి అయిన సోమనాథుని ఈ విషయములో బ్రాహ్మణకవులు నిరసించడి మాశ్చర్యముకాదు. 'పాబ్కురికి సోమపతికుడు ప్రాసవట్లు పెట్టి రచించిన అప్రమాణపు బసవపురాణము' అని వారన్నమాట సత్యమే అయిఉంటుంది. సోమనాథుడు బసవపురాణములో ప్రాసయతిని చాలా తక్కువగా వాడినాడు. కాని, దాని వాధారముగా చేసుకొని కైవేతిరకవులు తనకవిత్వమును నిండించడముచేత వానిని మరింత ఏడ్పించడానికో అన్నట్లుగా ప్రాసయతిని ద్విపదలలో వాడడానికి ప్రమాణవాక్యము నెచ్చిటినుందో సంపాదించి,—

“.....‘అనియతగ్నై’ ర
రనియునుఁ ‘బ్రాలోవా’ యనియు ‘యతిర్వా’య

నియుఁ జెప్పఁబందోవినిహితోక్తి గాన
 ప్రాసమైనను యతిపై వడియైన
 దేసిగా నిలిపి యాదిప్రాసనియతిఁ
 దప్పకుండఁగ ద్విసంఘలు రచియింతు”

అని ఉంకానాయించి పండితారాజ్య చరిత్ర యొక్క ప్రాస
 యతిని ఎక్కువగా వాడినాడు. అయినా, ఈవిషయములో ఆతడు
 మితిమీరిపోలేదు. ఆతడు రచించిన ముప్పైరెండువేలకు పైగాఉన్న
 ద్విపద పంక్తులలో ఇంచుమించు ఇమ్మంటిలోనాత్రము ప్రాసయ
 తిని వాడినా చిన్నసంఖతి లుగిస్తే అతినికీకూడా ద్విపదలలో ప్రాస
 యతిని వాడవలెమంత యిష్టములేదని తెలుస్తుంది. ఆతడు ప్రాస యతిని
 రెండుసంవర్షాలలోమాత్రము పయోగించినాడు. మొదటిది ఆంధ్ర
 ప్రాసావేళము వచ్చినప్పుడు,

“..... శ్రీ సర్వతక్షేత్ర
 వాసులు, యామ్యకైలాసచూడారీ -
 ధాసికీర్తివిభ్రాతమణులు,
 వరభక్తి చిరముక్తికర భక్తితులు,
 నరచక్రధర కర్ణవార భక్తిసరులు,
 గృతకృత్య హితభృత్య కృతసశ్యరతులు,
 వ్రతధామ భృతసీమ తకామముఖులు,
 హారతంత్ర గురుమంత్ర సరగంత్రచరులు,
 కన్యలు, సుకృతవదాన్యులు, విగత -
 దైన్యులు, లోకైకమాన్యులు, వరమ -

పాత్ర ప్రసాదక గాత్రులు, గర్భ -
 కైత్రులు, భవంతాదాత్రులు, ద్రుమల -
 దూరులు, శుభ రాకారులు, గతివి -
 కారులు, పితృసంహారలో సహావి -
 స్త్రులు, గలియుగద్రుమిలు, వీర -
 భక్తులు, గణేశానముస్థులు, సుభమ -
 నోళ్ళు, దూరీకృతాళ్ళు, శ్రుతివి -
 క్షేత్రాలు, సమస్త వైష్ణవ, లివార్య -
 క్షేత్రాలు, వివేకదాచారులు, ప్రణమి
 తాసులు, ద్రిఫి సనకకృష్ణానంగ.

(౧) ౯-౧౦.

పంజాబీ సంవిద్యన సంస్కృతవాక్యముల కనుకరణము చేసే
 లిప్యకు. చిన్న చిన్న వాక్యముల నుదాహరించేటప్పుడు సాధారణ
 ముగా సాధారణయగినే వాకినాకు. పెద్దవాక్యముల నుదాహరించి
 నప్పుడయినా విక్రీణి జాగ్రత్తగా సాధారణయతిమాత్రము పడే
 లిట్లు చూసుకొంటూ, అట్లు చేయసము సాధ్యము కావచ్చుకే ప్రాస
 యతిని వాడినాడు. ఉగా. భంగిగా 'రాజా' యనంగ, 'జేకా' క్ర
 మంగ... (౧) కం.

బసవపురాణములో ప్రాసయతి విరళముగా ఉన్నది. పండిత
 రాధ్యచిరిత్రములో ఎక్కువగా ఉన్నది. దీనికి కారణము తెలుసు
 కొనడానికి బసవపురాణ రచనకున్న పండితరాధ్యరచనకున్న గల
 భేదము ను వివరము గమనించవలెను. బసవపురాణముతో ద్విపదపాద
 ములు సాధ్యమయినంతవఱకు దీనికది ప్రత్యేకముగా ఉండి, ఒక
 పాదములోని గుడిపదము రెండో పాదములోనికి సంక్రమించలేదు.

అట్టి సంక్రమణము చాలా కొద్దివొట్లనాత్రము జరిగినది. అందుచేత బసవపురాణపుద్గిపదలు బోధివాటలుగా వీర్వడినవి పంథితారాధ్యచరిత్రములో సోమనాగుడు ద్వీపదినేకవిధములుగా వశిపించినాడు. దాని కంతస్వాతంత్ర్యము నిక్యదానికీ సాధ్యమవునువో అంతస్వాతంత్ర్యమును ఇచ్చినాడు. గణవిభజనలు చేసుకొంటే అది ద్వీపదగా కనిపిస్తుంది కాని, సర్వసాధారణముగా పంథితారాధ్యచరిత్రమును చదువుతున్నప్పుడు మనకు భంజనమొనరునుగనే ఉంటుంది. కనకగణమునకున్న ద్వీపదపాక మూడోవూ అంటుంది. మహాసముక్తము లోని ఆలలవరె పదము అనేకవిధములుగా ప్రయోగిస్తూ ఉంటుంది. ఆ ఆల లాకప్పుడు భంగము పొందుతుంది. ఒకప్పు నిభంగములుగా వచ్చి ఉంటుంది. ఒకప్పుడు చిన్న ఆలలు, ఒకప్పుడు మహాతాంకములు వచ్చి ఉంటుంది. అవి మనలను క్రిందికి నొదికి, కుక్కకు అక్కకు, అన్ని ప్రక్కలకు ఉసులాడిస్తూ, ఒకప్పుడు బాణించి, ఒకప్పుడు బోకొట్టి, ఒకసారి వైకెత్తి, ఒకసారి క్రిందికి పదిచేసి, అనేకవిధములుగా మనకు సంతోషము కూర్చుత్తింది. ఇట్లెవరిలో ప్రాసయగులు పడినోనేమి, సాధారణయగులు పడినోనేమి? ఒకప్పుడు ఒక ఆకలి మటువోనేనేమి, అటు పోతేనేమి? ఆ కవితాలయముతో తన మనస్సుకూడా అయము చేసుకోలేనివాడవగుతుడు.

సోమనాగుడు ప్రాసయగుని వాణిబిప్పుడు ద్వీపద మొదటి పాదములో ప్రాసయతి, రెండోదానిలోయతి; మొదటిపాదములోయతి, రెండోదానిలో ప్రాసయతి; రెండవపాదములలోను ప్రాసయతి;—ఈ మూడువిధములుగా కూడా వాడినాడు. ఈ మూడు పద్ధతులకున్న వైరుధ్యరీతిని ప్రాస పంక్తులలోనే ఉదాహరణము లున్నది.

కొన్ని విశేషప్రాసములు

(౧) బ, త, ప్రాసము :

హతయోగ రాజయోగాది విస్త్రాంతిఁ
బటువగు శశుయోగ బంధంబులేమి.

(౨) ౩౨౩.

(౨) ప, ఘ, ప్రాసము :

కూఢి నసంఖ్యాత రుద్రబంటుఁ
బాఢానఁ బాడెన ప్రమథులుబంటు.

(౧) ౧౩౮

కూఢి 'సర్వం సమా నుద్రాయ' యనఁగఁ
నూపంగ 'చిత్వేన కుర్యా' న్ననంగ.

(౧) ౯౩

వేమక నాయజుర్వేదసూక్ష్మికి
కూఢమై 'భగవాంశ్చ రుద్రం శివిత్ర'
మన.

(౧) ౮౬

(౩) ద, ణ, ప్రాసము :

వ, సుధ 'గృహేయస్థిన్ ప్రసూతా' యనంగ
వదరుచు నంద.....

(౧) ౮౮.

(౪) క, ణ, ప్రాసము :

మేఢావిరుద్రంతు మిండనంగయ్య
మైథునరామయ్య మగతిలకవ్వ

(౨) ౯౦

(౫) శ, స, ప్రాసము :

శశిలేనినిశి, దివస్పతిలేని సగలు
బసులకాఁడనిలేని సనునివహంబు.

దీనిలో 'శ లి' అనకూడదు. అది సోమవాసుని లేకుండాదు కను విరుద్ధము.

(౬) మ, స, ప్రాసము :

దూషక! నీ నుము 'మోగుష్టతిర్ నృపభ
మానహూతి' యనుచమహిమ్రాయునుండ

(౧) ౬౦౧

(౨) ౨౦౧ లో 'సహీనైవ నిస్సాకంప గదితి' అనే పాదములో యతియిం మయిల్లు కనబడునుంది గాని 'నిర్ + సారము' = నిస్సాకము, అని యిక్కడ పంథి కాబట్టి సోమవాగ్ని డిక్కడ 'ఉపస్థానాదివిశేషముక నాశి ఉంటాడు.

పాల్కురికి సోమనాథునిభావ

సోమనాథుని భావనుసురించి విస్తరించి వ్రాయడాని కీ పీఠికలో స్థలము చాలదు. తెనుగుభావ అతనిసొమ్ము. తక్కిన అనేక కవులవలె అతడు భావకు అధీనుడు కాలేదు. భావ అతడుచెప్పినట్లతిని నోటిలో తిరిగినది. దానిని పరిచ్ఛేదించి వర్ణించడము కష్టమైందని మనము అనుకుంటున్నాము. ఈ క్రింద అతడు పయోగించిన కొన్ని ప్రయోగములను మాత్రము కొన్ని వర్ణముల క్రింద వీర్చుచి చూపుతున్నాను.

అజ్ఞోపము

పదమధ్య ఆకారము:

కర్వన్ (౧) ౪౬౯; కస్వ (బ. ౭౫); తర్ల (౧) ౩౮౩

పదమధ్య ఇకారము

అర్ది (౨) ౧౧౭; ఉర్వ బ. ౧౩౦, ౧౫౫; పెర్కలు బ. ౧౧౪; కస్నార్కము (౧) ౩౪౦; బర్దై (౧) ౧౨౬; లంకెర్కము బ. ౬౨, ౧౪౪; ఎర్ది బ. ౭; కర్క బ. ౧౫౩; (౧) ౧౧౫; కస్నార్క బ. ౭; (౧) ౪౧౭; చిర్క బ. ౭౩; చెర్పి బ. ౮౨; నర్క (౧) ౨౫౫; కుర్కన్ బ. ౮౬, (౧) ౧౪౧; తిర్కన్ బ. ౧౯౦; మర్కెదరు (౧) ౧౨౭, ౧౨౮; కుర్కనే? బ. ౨౦౯; తిర్కెంచెన్ బ. ౧౭౮;

కొనిపోవన్ = కొంపోవన్ (ఇత్యలోపము, సకారమున కనుస్వారాదేశము) బ. ౭౯; ఇల్లి + విరియన్ = ఇల్లిరియన్ (ఇత్యలోపము, ద్విత్వవ్యాజ్ఞోపము) బ. ౧౨; (౨) ౪౦౦

పదమధ్య ఉకారము:

ఇచ్చు బ. ౫౫, ౭౪, ౭౭; ఉర్క (౧) ౧౨౬; ఎగ్గుడుక? (౧) ౩౩౧; కచ్చు బ. ౧౯౭; కా బెర్కలు బ. ౧౨౦; క్యాము = కాలుదుము బ. ౨౨౨; కుద్దురు (౧) ౯౦; కుచ్చివతి బ. ౬౨; కుచ్చి (౧) ౫౭౪; కెగ్గు (౧) ౩౨౩; కువాహియన్. బ. ౬౫; తొచ్చింగన్. ౨౧-౨౭; నిచ్చ (౧) ౫౪౪; నెన్నుచ్చు (౧) ౩౬౩; పచ్చవేడుల బ. ౧౫౬; పల్వచ్చ (౧) ౨౯౨; పొచ్చింటి క్షింతికిని (౧) ౪౭౩; మిచ్చలట్లు బ. ౨౧౫; మెచ్చ బ. ౧౨, ౭౫; నల్వ బ. ౫౭; విచ్చన్ (౧) ౧౨౬.

అంత్య ఉకారము

అనియోదర్ (౧) ౩౨౬; అన్రవము (౧) ౧౧౨; అస్సించు కొన్భాతి (౧) ౧౦౨; తొంగిల్ల గాస్పీగు బ. ౬౭; కేన్వింత వాడు. బ. ౧౦౧; పడటివారోనే. బ. ౨౪౨; పడన్ నెపకుండ. బ. ౨౩౨; వేగడవార్ గంగములు బ. ౫౦; కొవోవార్ (౧) ౪౨౧; కచ్చువార్ గలగు. బ. ౧౫౧; చడన్ (౧) ౫౨౫; చ్చాలు చుర్ (౧) ౩౪౯; చ్చుక్కవచ్చు + వాకు = చ్చుక్కవచ్చు వాకు. బ. ౭౦.

ద్విత్వ హల్లో వచనం

చిటిపాటి సమయంబాలు బ. ౧౯౭.

అర్ధానుస్వారము

కృత్రిమి పదములలో యతి ప్రాసముల నకుపరించి అర్ధానుస్వారము అన్నవని నిర్ణయించవచ్చును.—

అవగి వెనంగి. బ. ౧౩

అకొను - వీకతో. బ. ౧౩౨; సాకింది. బ. ౬౭

అగు - మూగురు కేగుము, వీగుము వాగుము (౨) ౨౯౫-౬

అటది - మాటిమాటికి (౧) ౨౮౫

అంపిరి - (౧) ౪౨౯

అడురూపము - వీడు (౧) ౬౧౯; పోడిగా (౧) ౬౧౯

అబోను - ఏబట్టి (౨) ౪౯౯

అకకల్ - నూకకు. బ. ౧౬౦, ౨౩౯

అంపి - ఎ, అంకె. బ. ౪౮

ఎ, అంక - అ, నంక (౨) ౨౮౪

ఏను - విఠాలు (౧) ౩౯౧; కానిలింపక. (౧) ౪౨౪

కలను - సాంక, క, అంక (౨) ౨౮౪

కొలుట - పాడినెయి. బ. ౭౦ కలను - సాంకమై - క, లంక
(౨) ౨౮౪

కానిలింపు - ఏను (౧) ౪౨౪

చాంకు! - కింకు (౨) ౩౪, ౪౩౪

చూడు - వీడు.

చెలను - పాంక బొప్పికుమి కై-లంక. బ. ౨౪౪

చేడు (క్రియ) (౨) ౩౬౦

తలకు - కవికల్ లో ప్రంకం గూర్చుండు చుంక. బ. ౧౦,
౧౪౭

తాకు - వీక (౧) ౩౦౯, ౪౪౯

నేటులు - దాటులు-(౧) ౨౬౬

తోపెను - అంగీకరణ... తో, పింగి. (౨) ౧౦౪; సాంకమై
మ్రోయబో-పింగి (౨) ౨౮౪

తోపు ౨౧౭౯

దాటు - తేటులు (౧) ౨౬౬

నాటు - బ. ౭౪

నాడు - వేటూరు. బ. ౭౯; వీడు; వేడునే బ. ౮౭;
పోడి. బ. ౮౭

నేడు - వీడు; పోడి. బ. ౭౬, ౮౮; పట్టి, నాడు (౧)
కలె; నాడు (౧) ౬౯౯; మూడు (౧) ౬౩౨

నోయ. బ. ౧౩

పాగెయ. బ. ౧౭

పాచి - కౌమిల. బ. ౭౦

పాతర - లోతు. బ. ౭౪

పీక. బ. ౧౫౪

పెనగు - అనగిపెనగి. బ. ౧౩

ప్రాత. బ. ౧౪౦

ప్రాగు బ. ౧౪౬

పూట బ. ౩౪

పోడి- అడురూపము (౧) ౬౯౯; నాడు బ. ౭౬; ౮౭;
నేడు బ. ౮౮; మూడు బ. ౭౬; (౨) ౬౨, ౫౨౦;
వేడుడు. బ. ౬౬; వేడుము. (౨) ౨౫౯; వేడుక
(౨) ౫౦౫ (కొని, బ. ౭౧. లో 'సాహిత్యపండువు...
పోడిగా, అని సానుస్వారనిరస స్వార ప్రాస మున్నది.
ఈ పాకము తప్పయి ఉంటుంది.)

పోడు = పాద - రేడు (౧) ౧౩౦

మాణులు బ. ౭౫

మాటిమాటికి - అటదానిని (౧) ౨౮౫

మాడిగి - లింగులకొక మా - దింకు లున్నారే? (౧) ౧౨౭

మీగాలు - వేగంక (౧) ౩౯౧

మీడు - రాదిచ్చు (౧) ౬౯౭; వేణుచ్చు బ. ౭౧

మూఱక - ఊఱకరల్. బ. ౧౬౦; మూఱుచు నేఱుచు మూఱలు
గొనుచు, వీఱుచు వాఱుచు. (౨) ౨౯౫, ౬

మూఱెవవులు - (౧) ౫౬౮

మూఱు - వేఱు (౧) ౬౩౨; వీఱు;

లెఱు. బ. ౧౫౫; వాఱుమలజ. (౧) ౮౪

నోఱు (?) (క్రియ) బ. ౩౮

వీఱక - ఆఱుంటి బ. ౧౩౮; తాఱిన (౧) ౩౦౯; తాఱు
(౧) ౪౪౯

వీఱు - వాఱు భద్రా! (౨) ౩౪

వీఱు - తాఱుతిగొన్న (బ) ౨౩౬

వేఱు బ. ౫౫

వేఱుటాఱు - వాఱి బ. ౩౯

వేఱిమి - వీఱు

వేఱు (క్రియ) - వీఱు; వాఱె. బ. ౮౩; పోఱిగా బ.
౬౬; (౨) ౨౫౯, ౫౦౫

సాఱింఱు - ఆఱునఱుగా బ. ౬౩

సాఱు - (౨) ౪౨౯

సంధివళమున వచ్చిన అరసున్నలుగల కొన్ని పదముల కుదాహ
రణములు.—

ఎక్కుఱుఱుఱు. బ. ౧౪౧, కొటానఱుఱు. బ. ౧౯౯; (౧)
౫౪౩, ౬౨౨; గీటునఱుచ్చి. బ. ౬, ౫౩; చుప్పనఱుఱు, బ. ౩;
చెల్లఱుఱు. బ. ౧౦౮; తొడిఱుఱుఱు (౧) ౪౬౯; పాదానఱుఱు.
(౧) ౧౩౮; లేఱుఱులు. బ. ౧౫; మొదలయినవి.

ఈ క్రిందిమాటలలో అరసున్నలు లేవు.—

ఇగ-జగము. బ. ౧౪౫

వివసు-అగు, (౧) ౩౮; ౫౫ జగతి (౧) ౫౯; మొగి (౧) ౫౩

త్రాసు-సాగర (౧) ౬౯౫

వేరు-రాగిలై. బ. ౧౭

పోటరులు-కోట. బ. ౨౪

ఇట్లే, పరసు, తోచు, బసలు, లలాకూడా అరసున్నలు
లేవు.

కొన్ని పదములలో అరసున్నలున్నవో వే 'స్కీ'యించుటయు
కష్టము.

(౧) బ. ౧౧౪. ఈగి కెల్లింపక యెట్లు నాచేతఁ బాదవని.

'ఈగి' క. ర. లో అరసున్నలేదు. 'పొట్ట'లో ఉన్నది.
భార. కాంతి. (౨) ౩౭౦ లో నిరసుస్వారము. కాని, 'వారు' = వావు
అనే అర్థములో నిరసుస్వారముగా క. ర. లో ఉన్నది. అయినా
అనుస్వారనిర్ణయమున కనుసూలవైః ప్రయోగము దీర్ఘబహుళేను.
'చాగు' అని సానుస్వారముగా కూడా అక్షరేషముతో ఒక పదిము
క. ర. లో ఉన్నది గాని, దాని స్కీయమునకున్న అనకూలపక్షే
ప్రయోగము దాహరింపబహుళేను.

'బిజగు'లో అరసున్న ఉన్నదా? బ. ౪౮లో ప్రభాకరశాస్త్రి
గా రరసున్న పెట్టలేదు. నేను పండి. చ. (౨) ౪౦౪లో పెట్టివాను.
వారు పెట్టకపోవడానికిగాని, నేను పెట్టెనునకుగాని ప్రమాణము
లేదు.

చాడయ్య (బ. ౬౯), చాడరసు (బ. ౩౭) లలో ప్రభాకర
శాస్త్రిగా రరసున్న నుంచలేదు. నేనుంచినాను. ఇద్దరికిన్ని ప్రమాణ
ములు లేవు. కాని, కన్నడములో 'చాంప', 'చాండర' అని ఉండ
డముచేత నే నరసున్న నుంచినాను.

బ. ౫౬లో 'తొరిగెన్' అని ప్రభాకరకాస్తులుగారు. క.లో 'తొరిగెన్' అని అత్తిమగ్యము, కకటరేఫము, సార్థాను స్వారము. 'భంగించి యితరకాంతః దో, అంబుట తప్పొ తడంబ-అచి పురుషులకన్' కళా. ౭. ప్రయోగము. కాబట్టి, బసవపురాణములోను పండితారాధ్యక్షి త్రములోనుకూడా 'తొరిగెన్' అని చెరువుకొగలెను.

(౧) ౫౦౯ దోసము రాజయ్యగారు. 'అయ్యంగారు', అయ్య గారు, అని రెండువిధములుగాను వ్యవహారములోను శాసనములలోను కనబడుతున్నది. 'కాడు' అనేదానికి 'కారు' బహువచనమయినచే, దానికి 'గాడు' యావాంతరమయినచే 'గా'కు పూర్వ మరసున్న ఉంపెవలెను.

మామిడి, మావిడి. బ. ౫౧. వీటిలో ఆరసున్న ఉంపెవలెను. 'నావిడ్డివాడి' అని కానని ప్రయోగము.

మాతులు. బ. ౫౩౮. మూతిలో ఆరసున్న ఉన్నదా? అపదము 'మాయు' ధాతువుతో సంబంధించినదైతే ఉంపెవలెను. ముట్టి, ముట్టెలతో సంబంధించినదైతే ఉంపెకూడకేమో. యాపనిర్ణయము చేయడానికి ప్రమాణాలు కొరకలేదు.

'వరపుడు'లో 'దు'కుపూర్వ మరసున్న ఉన్నదా? అది మహాస్తపాఠీనాచకముగా ఉంపెచిముచేత ఆరసున్న ఉంచుచే కేవల మహాద్వాచకముగా స్ఫురిస్తుంది అరసున్నను వదలుతారు. కాని, దుస్వర్ణకము కేవల మహాద్వాచకపదములలో మాత్రమే ఉండ నక్కరలేదు- అయినా, దీనిలో ఆరసున్నను ఉంచడానికి కాని, ఉంచకపోవడానికి గాని ప్రమాణములు లేవు.

'సురుగు'లో ఆరసున్నకు, 'పంది సురింగిపోయిన' అని విక్ర మార్క చరిత్రములోని ప్రయోగము ప్రమాణము. కాని తత్పూర్వ కాన్యములలో ప్రమాణములు కానరావు.

రేఫనిర్ణయము

(బ = బసవపురాణము; ప. (౧). పండితారాధ్యక్షనిర్ణయము, ప్రథమ సంపుటము; ప. (౨). పండితారాధ్యక్షనిర్ణయము, ద్వితీయసంపుటము; -అంకెలు పుటలను తెలియజేస్తవి. పదము తరువారితచాసిన పదములు ప్రాస్తానములో వచ్చినవి. ప్రాస్తయతిస్థానములో వచ్చే ప్రాయ అని తెలువబడుకొని.)

అర=సగము. ప (౧) కృషి. తిరిగిన అరగంట. బ గృహ. చిహ్నాసిత

అరగలి. ప (౧) కృషి. ఆరుగురు; బ. గౌర. ధరణ్; బ. ౨౩౩ - పరము; ప (౨) ౩౭౪, ౩౮౯ పరుస

అరయు. ప (౧) గౌర. అరయన్; బ. కృ. అరిగి; ప (౧) ౨౮౮. ఇరుగింటి; ప (౧) ౩౭౮. ఇరువు రము; (౨) ౬౦౬. ఉరగంగా; ప (౧) ౫౮౩. ఉరులింక; బ. ౨౮౯, ఎరియుదురు; ప (౧) ౩౨౨. కరణిన్; బ. గౌర, ప. (౧) ౮౨, ౧౦౧; ప (౨) ౪౬౪. గరుడ; బ. కం. గిరిజ; ప (౧) గరక. తరుణి; బ. ౬౭. తరుణియ; ప (౨) కృషి. దరులు; ప (౨) గౌ. ధరణిళ; ప (౧) గౌర, ౫౦౭, ప (౨) ౨౫౭. ధరణి; ప (౧) ౨౯౨, ౩౪౭ ప (౨) ౨౭౮, ౫౨౨, ౫౭౦, ౬౧౫, ధర; బ. ౨. వరులకు; ప (౧) కృ, ౫౫౯, ౫౬౩, ౫౩౪.

పరుగు; బ. ౨౩౧ పరమేక; బ. ౧౧౬. పండించ; బ. ౯౬. పరిచాని; ప (౧) ౧౧౯. పరిమితంగా; బ. ౧౧౯; ప (౧) గౌర. పారలన్; ప (౧) ౬౪౭, పారిన్; ప (౧) ౩౪౧, ౪౨౮. ఔరయు; ప (౧) ౫౨౫. మరిగిన. ప (౧) గౌ. మరులు; బ. ౧౬౭; ప (౨) ౧౭౬. వర; ప (౧) ౮౮; ప (౨) ౬౨, ౩౩౬. వరుస; బ. ౪౩. విరచితంబు; బ. ౧౫౬; ప (౧) ౫౫౬. వి చించు ప (౧) ౨౩౫, ౨౩౮, ౨౭౮. సరసన్; ప (౧) కృ, ౫౨౫, ౫౮౬; ప (౨) ౨౬, ౫౬, ౨౪౮. పరిన్, బ. ౨౧౧; ప (౧) ౬౩౭, ౬౪౮; ప (౨) ౨౪౧. పారి; బ. ౫, ౨౦౦; ప (౧) ౬౨౪; ప (౨) ౨౬. హరు;

అరికట్టు. బ. ౨౨౩. కరణు. అరిది. ప (౧) గౌర. అరయన్; ప (౧) ౩౫౨. దురిక; ప (౨)

కరి. నరుడు; బ. ౧౨౨ పెరిగి నది.
 అరియము. బ. ౧౯౭.కరి; బ.౧౯౭.
 పరము; ప (౨) కిర. నిరియాల నెట్టి; ప (౨) ౧౪౬. హరు.
 అరివాగునయనారి. బ. ౧౩౫.
 పకము
 అరుగు. ప (౧) ౪౫౧. ఆరగి; ప (౨) ౧౨౨. వెరివివ.
 అరుగు. ప (౧) కిర. ప (౨) '౦, ౫౧౧. అరుగు; బ. ౪౦. అయ; బ. ౧౫౫, ప (౧) '౦౯, ౪౬౯. అరుగు; బ. ౧౬౦. ఉరవడిన్; బ. ౫౮, ౧౨౧, ౧౬౮; ప (౧) ౧౩౨; ప (౨) ౧౭౯. కరము= చాలా; బ. ౧౪౫. కరములు; ప (౨) ౪౯౪. గిరిజ. ప (౨) ౨౪౮. చరణ; ప (౧) కిర. చొరకుము; ప (౨) ౫౩౪. తిరిమిడి; ప (౧) ౫౮. తిరము; బ. ౨౩౪. తెరచీర; ప (౨) ౫౧౯. తెరవు; బ. ౧౬౧. దిరహాసిర; ప (౧) ౫౮౨. ధరి; ప (౨) ౨౮౮. ధరణి; ప (౧) ౧౪౫. ధరియించు; బ. ౩౯. పరగన్; ప (౨) ౫౯. పరవు; ప (౧) ౪౫౫. పరి పూర్తి; ప (౨) ౫౧౪. పరిగొని; బ. ౧౫౮. పరిణయించు; బ. ౧౬౧. పరితోష; బ. ౩౬; ప (౧) ౪౦౬. పురహరు; ప (౧) ౨౮౧, ప (౨)

౫౯. పురి; ప (౧) ౫౮౭. భరి తము; ప (౨) ౧౭౨. వర; బ. ౪౦. సరసరన్; ప (౧) ౬౬౪. హరి; ప (౧) ౧౪౫, ప (౨) ౧౨౩. హరు.
 అరుగుచెంచు. ప (౧) కిర. ౪౪౯; ప (౨) ౧౧. ధరణి; ప (౧) ౫౮౨. పరగన్; ప (౨) ౫౦౭. పురహరు; ప (౧) ౪౭౨. మరలి; ప (౧) కిర. హరుడు.
 అరుచెంచు. బ. ౮౩, ౧౫౫; ప (౧) ౪౧౯, ౪౬౯. అరుడు; బ. ౧౭౫. తిరువావలూరు; బ. ౩౭. తెరువు; బ. ౧౩. నరలోకము; బ. ౨౨. నరులు; బ. ౧౧౩, ౧౬౩ పర; బ. ౩౯, ౧౨౩, ౧౩౮, ౧౬౩, పరము; ప (౨) కిర. పరుష; బ. ౧౨౩. వరి; బ. ౧౫౯. కరణ, బ. ౧౬౮. సరసరన్; బ. ౪౪. సరష; బ. ౧౧౫. వార.
 అరుగు. ప (౧) ౬౪౪. అరుడు; బ. ౮౩. అరుచెంచు; ప (౧) ౮. అరుమంటప; ప (౧) ౫౫౩. కరు ణించు; ప (౨) ౪౩౫. కరణ ములో; బ. ౬౧, ౧౨౨, ౧౬౫, ౨౧౯, ౨౩౪. ప (౧) ౫౯, ౧౯౫, ౨౭౩, ౫౯౪. ప (౨) ౧౩౩. కరము=చాలా; బ. ౨౨౬. కరళ, బ. ౧౭౩. నురుముర్తి; ప (౧) ౬౭౮. చిరకీర్తి; ప (౨)

౨౭౮. పుణ్యతీరము; ప (౧)
 ౩౨౦. తెరవు; బ ౧౧, ౧౯౧.
 దరిహాస; బ. ౨౪౫ ప (౨) ౧౮౯,
 ౪౬౧, ౪౯౦. ధరణ్; ప (౧)
 ౧౬౧, ౫౪౪, ౬౯౫. ప (౨)
 ౨౭౮, ౪౯౧. పరిను; ప (౧)
 ౫౪౬. పరిహరింపం; ప (౧)
 ౯౦. పరువడిన్; బ. ౧౪౧. పగు
 వులు; ప (౨) ౩౧౩, ౩౧౧.
 పరుస; బ. ౯౩. పుకములు; ప
 (౧) ౭౬, ౭౧ పురుష, ప (౧)
 ౪౫. పారిన్; ప (౨) ౯౭. పారి
 బారిన్; ప (౨) ౩౬౬. భా
 తోక్తి; ప (౧) ౧౩౨. మరణి;
 బ. ౩౦, ౧౨౮, ౧౧౨. వణి; బ.
 ౫౫. వర (రు?) వుడ; ప (౨)
 ౧౭౩. వరుస; ప (౨) ౨౦౧.
 విరిచిత; ప (౨) ౫౧౯. సగతు
 నేయక; ప (౨) ౪౫౬. సవి;
 బ. ౧౨౩. సిరిగూలు; ప (౧) ౪౩.
 సురలతు; బ. ౧౨౪, ౧౬౯; ప
 (౧) ౧౨౬. పొర; బ. ౧౯౯,
 ౨౨౧; ప (౧) ౬౩౯, ౭౦౭.
 హరి. బ. ౧౨౪, ప (౨) ౧౬౪,
 ౧౬౭, ౨౩౧, ౩౩౫. హరు.
 అరువు. క్రి. బ. ౧౩౮. ధరణీశ.
 అరు. క్రి. ప (౧) ౭౩. చరణ;
 ప (౧) ౫౨. పారిన్; ప (౧)
 ౫౭౪. పరిన్.
 ఆరగింపు. బ. ౧౬౪, ప (౧)

౧౩౭, ౧౪౦. ఆరు. క్రి; ప (౧)
 ౧౩౭. ఆరయు; ప (౧) ౧౮౪.
 ఆ, రుచి; బ. ౬౩. ఆ, రుద్ర; బ.
 ౦౧. ఈ, రెమ్మముకు; బ. ౩౯.
 కారుణ్య; ప (౧) ౧౩౭. కూరిమి;
 మారు; బ. ౬౯, ౧౧, ౭౨. కోర
 గన్నె; బ. ౬౬; ప (౧) ౧౩౭.
 కోరు. క్రి; ప (౧) ౧౩౭. చేరము;
 చేరు, క్రి: కేగుడు; ప (౧)
 ౩౯౫ పూరించి; బ. ౬౫, కేరు,
 ప (౨) ౨౮౯. బాలెండు; ప (౧)
 ౧౩౭. వారక; బ. ౧౫౮. వారు;
 బ. ౪౬. కీరమోషెవ; ప (౧) ౧౩౭.
 నారంప; బ. ౨౨౨. వారిం; ప
 (౧) ౧౩౨. ఆక్ష, హారంబు;
 ఆరియు. ప (౧) ౧౩౬. ఆరగింపక;
 ప (౧) ౧౮౭. ఆరాధ్య; ప (౧)
 కురికి ; ప (౨) ౩౬౯.
 భారస; బ. ౨౩౬. కీరమాహేశ్వర.
 ఆరు. క్రి=నిండు. ప (౧) ౫౨. రిమా
 ర్షనారా; బ. ౧౬౪. ఆరు=నిండు;
 ప (౧) ౧౪౧. ఆరగింపు; ప (౧)
 ౧౨. పండితారాధ్య; ప (౧)
 ౧౫౧. ఆరాధ్య; బ. ౬౭, ౨౪౫.
 శురక; ప (౧) ౪౬౮. ఊరికి;
 ప (౨) ౧౫౭. ఏరాలి; బ. ౧౨౫.
 ఓర; బ. ౧౪౯. కోరి; ప (౧)
 ౪౨౭. గారుష; బ. ౪౭. గారి;
 బ ౧౫౪. చారు; బ. ౮౨. ద్వార;
 ప (౨) ౪౬౩. ద్వారపాలకులు;

ప (౧) కృం. ధాణలు; ప (౧) కృం. చేరు; ప (౨) కృం. భారత; ప (౨) కృం. ధూరి; ప (౧) కృం. ధూరిన; బ. ౧౫౪. మారయ్య; బ. ౩౯. మారారి; బ. ౧౦౬. మారుశిగ; ప (౧) ౫౯౩. మారుశిగ; ప (౧) ౯౨, ౧౬౦. మారుశిగ; ప (౧) ౧౦౦. వారివారి; ప (౨) ౧౦౦. ఉన్న, వారు; ప (౨) ౩౬౬. వారు; బ. ౧౧. వేరువల్లంకి; ప (౧) ౧౫౧. వారు; బ. ౧౧౨. సారిమేయము; ప (౧) ౧౧౦. సారుప్య;

అరు = ప్రియము. బ. ౨౨౦. నీరు; అరు = అరు. బ. ౧౧౧. కేరెడు అరు. ప (౧) ౧౧౦. వారి; ప (౧) ౧౧౦. వారు.

ఇరువు. ప (౨) ౧౯౬. కనీర; ప (౧) ౩౨౦. నురు; బ. ౧౫౦. తిరు వావకపురి; ప (౧) ౬౦, ౧౬౧. ధరు; ప (౧) ౫౩౦. విరచించి

ఇరుకు. క్రి. ప (౧) ౧౬౧. ధర ఇరుకు. వి. ప (౧) ౧౬౧. ధర ఇరుకు. ప (౧) ౨౮౦. అరసి. ప (౧) ౧౬౧. భక్త, వరులు;

ఇరువదెన్నిది. బ. ౨౧ ధర.

ఇరువురు. ప (౧) ౩౩౦. అరయంగ బ. ౬౬. కరుణా; బ. ౧౫౧. పరస,

ఉరవడి. బ. ౧౬౦. అరుగగ; బ. ౨౧. పకమాగ్ధ.

ఉరవు. ప (౧) ౩౮౦. నెరయన్ ఉరువడిన్. ప (౨) ౧౦౨. కరము నన్; ప (౧) ౫౧౦. పరసముయ; ప (౧) ౬౯౦. సురగిరి

ఉరుక. బ. ౬౩, ౨౫౫. ఆరంగన్; ప (౧) కృం. ఉరుక; బ. ౩౧, ౧౩; ప (౧) ౩౩౦. కారుణ; బ. ౧౪. తారుకు; బ. ౧౩౩, ౨౯౦. ధారుణి; ప (౨) ౧౬౩. సారుణ; ప (౧) ౧౩౩. మారుని; బ. ౧౩౩. వారుక; బ. ౧౧౬. వారిన్; ప (౧) ౩౩౧. సారియ; ప (౧) ౧౩౩. అసం ఖ్యాను, వారు!

ఉరుణా! బ. ౧౪. ఉరుణా!

ఉరుశిలు ప (౧) ౧౨౯. కారుతు (?), ఆ, ప్రాప ర = ప్రవింను. ప (౨) ౫౨౦. తారుమన్

ఉరు = గామము. ప (౧) ౧౬౦. ఆరంగన్; ప (౧) ౧౧౬. ఆర యన్; బ. ౧౩౦. ఉరుతి, రారుణ్య మె; ప (౧) ౧౦౯. కోరి; బ. ౩౨. తారు; బ. ౨౧౩. రారురి; బ. ౨౧౩. అరు, వారుము

ఉరువారున్. ప (౧) ౧౩౦. మారురి; ప (౧) ౫౮౩. వారింపన్;

ఎరియు. బ. ౨౨౯. అరయక; ప(౧)
 ౬౬౪. వారి.
 ఏరాలు. ప (౨) ౧౫౭. ఆరంగన్,
 కూరిమి, గారాలు
 ఏరు = ఎవరు. బ. ౧౨. గారవింపఁగ;
 ప (౧) ౧౮౯. పంజీతయ్యగ రికి;
 బ. ౧౩౨. వారింబి;
 ఒవరు. ప (౧) '౦. పరమై
 ఒవగాలు. ప (౧) ౩౯౫. సోని
 బ. ౨౩౪. మురియు
 ఒరయు. బ. ౧౧౦. ఫక; బ. ౮
 పరగ్
 ఒగిరము. బ. ౧౧౭. రక్షింపనేయో
 రములు (యరి)
 ఒర. బ. ౧౨౫. ఆరగ్
 ఒరసింయ. ప (౨) ౩౧. పూరించి
 ఒరంతపాద్దు. ప (౨) ౨౩౪. తారు.
 ఒరి! బ. ౧౨౫. ఒర. బ. ౧౭౪. నోరు;
 బ. ౧౦. పేరు; బ. ౧౭౪. మారారి
 ఒరోరి! బ. ౧౯౮. మారారి; ప(౨)
 ౧౧౨. రార!
 ఒదురు. క్రి. ప (౧) ౪౧. పారిన్
 కరఁడు. బ. ౧౮౨. కరఁగునే?
 కరటము. ప (౨) ౩౧౭. కరమొప్పు
 కరసిక. ప (౧) ౨౨౨. అరయంగ
 క్; ప (౨) ౩౩౪. ధరక్; ప
 (౧) ౬౪౮. నరుఁడు; ప (౨)
 ౪౦౩. పరుప; ప (౧) ౩౨౭.
 పరపరక్.
 కరతిక్తులు. ప (౨) ౩౫౪. గరిగిలు.

కరము=చాలా. బ. ౧౨౪. ప (౧)
 ౮౨. అరయు; బ. ౫౮, ౧౨౧,
 ౧౬౮; ప (౧) ౧౦౧, ౧౩౨; ప
 (౧) ౧౭౯. ఆరుకు; ప (౧)
 ౫౯౪. ఆరుకు; బ. ౧౨౨. అగు
 దంపిన్; ప (౧) ౫౯. అగువాన్;
 బ. ౨౧౯. అగునుగా; బ. ౬౧,
 ౧౬౫, ౨౩౪; ప (౧) ౧౯౮,
 ౨౯౫; ప (౨) ౧౩౩. అగునొం
 పిన్; బ. ౧౧౩. ఉరమున; ప
 (౧) ౩౧౭. కలిబంబు; ప (౨)
 ౨౦౦. కలితల; ప (౨) ౧౪.
 కగుడింప; ప (౧) ౩౨౯. గరళ;
 ప (౨) ౨౬౯. గరుప; ప (౧)
 ౭౧౩. గుగ; ప (౧) ౩౦౧,
 ౩౧౫. చిగ; ప (౨) ౧౪౧.
 తరములవారు; ప (౧) ౫౮,
 ౫౪౨; ప (౨) ౧౦, ౧౩౩,
 ౧౯౯. ఫర; ప (౧) ౫౭౪. నర
 కము; బ. ౧౩౫. నెరియులు; బ.
 ౧౫; ప (౧) ౧౭౯, ౩౦౬.
 పరగంగన్; ప (౨) ౪౧౧. పరగ;
 బ. ౬౧. పరమ; ప (౨) ౪౬౩.
 పరిచర్య; బ. ౨౧౪. పరితోష;
 ప (౨) ౪౪౦. పరులన్; ప
 (౨) ౩౦౯. పరువడిక్; బ.
 ౧౯౪. పురము; ప (౨) ౧౬.
 పారిసోని; ప (౧) ౧౧౮.
 పారిబారిక; ప (౧) ౬౩౯.
 పరకేరి; బ. ౨౦౬. పరసొంప

పెనుమాణి; ప (౧) ౪౭౮. వర, పరిశ్రమి; ప (౨) ౪౧౩, మ భక్తి; ప (౨) ౨౩౬. వరుసక; బ. ౧౭౫. విరచిత; ప (౨) ౫౮. పరణులన్; బ. ౧౨౯. పరసక; ప (౧) ౩౬౩. పరసంబు; బ. ౧౭౫, ౨౩౬. పరపరక; ప (౨) ౩౨౬. పరసాంకకళలు; ప (౨) ౧౩౬. పరసాచిత; ప (౨) ౩౧౧. సరిక; ప (౨) ౩౩౨. సీరిరిక; ప (౧) ౪౯౦. సుర; ప (౧) ౬౨౯. సురగిరి; బ. ౧౬౫. సురియ చాడయ; ప (౨) ౨౩౧. స్వగిత. బ. ౬౧. స్వర; బ. ౪౮, ౧౧౫, ప (౨) ౧౦౦. హర. ప (౧) ౬౨౫, ౬౭౦. హరి; ప (౨) ౧౧౩. హరుడు.

కరయూరివోడి. బ. ౧౦౪. ప (౧) ౪౧౨, ధరణీక

కరి. బ. ౧౯౭. అరియను

కరికాలవోడిడు. బ. ౪౬. గరగ కావటివాడు; బ. ౧౨౨. తిరునీల కంఠడు. ప (౧) ౪౫౮. సురియ చాడయ; ప (౨) ౧౧౭. వర వీర, ప (౨) ౧౧౯. హరునకు, పరగంక.

కరిసుడు. బ. ౧౭౨. తిరునావలూరు.

కరువు = పోతవిగ్రహము. ప (౧) ౧౭౯. భరితము; బ. ౮౨. విరచించి కారించు. బ. ౮౩. వీర

కూరు. క్రి. ప (౧) ౧౩౭. ఆర గింపక; ప (౨) ౨౮౮. వారు వారును,

కూరిమి. ప (౨) ౧౫౭. వీరాళి కూరు. క్రి. ప (౨) ౩౭౨. దూరు మన్

కేరు. బ. ౧౭౧. ఆరుమన్

కోర=గిన్నె. బ. ౬౯, ౭౨. ఆర గింపక; బ. ౭౦. ఆరగింపచె; బ. ౭౨. ఆరుగ్ర; బ. ౭౧. ధారుణి; బ. ౭౦. భోరున; బ. ౭౨. మీరు; కోరు. క్రి. బ. ౧౪౯. ఆరంకన్; ప (౧) ౧౩౭. ఆరగింపక; ప (౧) ౪౦౯. ఊరి; బ. ౪౬. కలి యంబ, గారు; ప (౨) ౩౭౨. కూరుమక; బ. ౫౪. క్షీరాబ్ధి; బ. ౧౦. చీరికింకొన్నె; ప (౧) ౩౯౮. చేరక. ప (౧) ౩౧౭. గుణవి, దూరుక, బ. ౨౦౫. ద్వారా వతి. బ. ౭౭. కూరారి. బ. ౧౫౦. మేరువు-బ. ౧౪౭. వారాంకా- బ. ౯౧. వారివారికక-ప (౧) ౩౩౮. వీరవోడి-బ. ౭౦. ఆర గింపకక,

గరగకావటివాడు. బ. ౪౬. కరికాల వోడు.

గరళము. బ. ౨౨౯. అరువగు.

గరిగలు. ప (౨) ౩౫౪. కరతిక్తు లను.

గరిడి. ప (౧) ౫౨౦. హరుని.

గారవిను. బ. ౧౨; ఏరికె; ప
 (౨) ౩౩. తారును; బ. ౨౦౬.
 శేరసగణములు; బ. ౨౦౪. ప (౨)
 ౧౪౩ సారమేయంబు;
 గారాణు. ప (౨) ౧౪౭. ఏగాలి.
 గారాము. ప (౨) ౧౬౪. శేరు.
 గారు. (బ. ప్ర) ప (౧) ౧౪౯.
 ఏరికె; ప (౧) ౪౯౬. తారు; బ.
 ౧౯౩ధీరుండు; బ. ౧౧౧. వాకక;
 ప (౧) ౧౪౪. సారగోమేధ;
 గోరంటలాట. ప (౧) ౪౬. చేరి
 బొంతలయాట.
 చరగడుగఱఱబోవు. బ. ౨౨౪. వరిద!
 బ. ౨౨౪. చెరవిండు.
 చిరిమురిపనలు. ప (౨) ౪౪౯.
 చెరవు.
 చిరుగు. క్రి. బ. ౧౦౫. ప-చరవప
 (౧) ౨౬౪. పరిమళ;
 చిరువు. క్రి. ప (౧) ౪౪౦. చెరివన.
 చీర. బ. ౪౩. కారించి-బ. ౪౪.
 చీర-బ. ౨౧౬. మాగారి-
 చీరమ. (పం.) బ. ౨౧౪. బోరవ
 చీరాలబేరుడు. ప (౧) ౪౪౪.
 ఆరాధ్య
 చీరికెక్కణామ. బ. ౧౦౦. కోరునే-
 బ. ౨౦౪. వారును. ప (౧) ౩౪౯.
 వారాంగనా-
 చెరలాడు. ప (౨) ౧౩౩. డరహాస
 చెరలాడుటలు. ప (౨) ౩౧౪. సర
 సరక

చెరలు. క్రి. బ. ౨౦౯. పరశేరి
 చెరువు. క్రి. ప (౧) ౧౪౪. ఆరుగు.
 ప (౧) ౪౪౬. కరుణించి, ప
 (౧) ౪౪౦. చీరివి-
 చేరబొంతలయాట. ప (౧) ౪౬౦.
 గోరంటలాట.
 చేరమ. ప (౨) ౧౬౧. ఆగ్రాఫ-
 ప (౧) ౪౪౯. ఫోరన-బ. ౨౩౫.
 వారిణా- ప (౨) ౩౪౬. వీర
 నా-
 చేరు. క్రి. ప (౧) ౩౯౪. కోరక-
 బ. ౧౧౨. తారలు- బ. ౧౬౩.
 తార-ప (౨) ౩౪౨. దూగుచుక-
 ప (౧) ౪౪౫. ఆహారాశ్రయ.
 చేరవ. బ. ౩౪. సారాష్ట్ర
 చేరబు. (చేరింటికి) బ. ౧౧౦. వారు
 చొప్పు. (చొరవ) ప (౧) ౩౪౦.
 ఆరులము - ప (౧) ౧౨౬. ఆరు
 దు-ప (౧) ౩౪౪. పరశేరిలకు-
 బ. ౨౩౪. పరులు - బ. ౧౪౩.
 సరినిటుల్ - ప (౨) ౪౪౬. సీరి
 గి - ప (౧) ౩౭౯. హరి - బ.
 ౧౪౯. వారు
 జరిజలు. ప (౨) ౩౩౪. పరిభావ.
 తరమిడు. ప (౨) ౪౧౪. అగుంకన-
 ప (౧) ౭౪. పరువడిక-ప (౨)
 ౩౨౭. పరిదిత - ప (౨) ౪౧౬.
 వరుస
 తరమా - పురుషాంతరము. ప (౨)
 ౪౧౪. కరమర్కె.

తారము. ప (౨) ౩౪౩, ౩౮౮. రాజో!

తారయ్య. ప (౨) ౨౧౬. మారయ్య
తారు-తాము. బ. ౨౪౩. ఆ, రాత్రి-
రికి - ప (౨) ౨౩౪. ఓంఠ
ప్రాద్ధ-బ. ౧౬౩. చే - ప (౧)
౨౯౬. కైంపల్ - ప (౧) ౪౯౬.
నేమయ్య, గారు - ప (౨) ౩౩.
గారివించుచు - ప (౨) ౧౪౮.
తార - ప (౨) ౨౩౬. వారింది-
ప (౨) ౪౧౬. వాడ -

తారు. క్రి. ప (౨) ౫౧౯. గూరుచు.
తిరిపము. ప (౧) ౧౧౫. ధరణి.
తిరిము. ప (౧) ౫౮. ఆరిగి - బ.
౬౩. తెరువువ-

తిరుకు. క్రి. ప (౧) ౪౪౩. ఆర-
ప (౧) ౫౫౧. ఖరకలు-ప (౧)
౫౫౦. తిరుకునో-ప (౧) ౪౪౧.
నాన్ - బ. ౧౭౮. పరువశివ - బ.
౮౨. పురికొల్పి-బ. ౩౫. పారిక-
ప (౧) ౨౯౯. కరణా - ప (౧)
౪౦౦. పరపన.

తిరునావకపురి. బ. ౧౪౦. ఇరవు-
తిరునావకరికి. బ. ౧౭౩. పరమశివ.
తిరునావలూరు. బ. ౧౭౫. అరు
చించి - బ. ౧౭౨. కరిండు-బ.
౧౭౫. పరగు (ప్రా. య.),
తిరునాల్లి. ప (౨) ౪౧౩. చిరభక్తి-
ప (౧) ౧౪౩. వారుడు.
తిరునీలకంఠుడు. బ. ౧౨౯. కరికాల

చోడడు - బ. ౧౩౯. పరిస-ప
(౨) ౮౨. తిరుమూలదేవడు.

తిరునీలకంఠుడు. ప (౨) ౫౬ ధరణి.
తిరుపరంధామము. బ. ౧౩౫. ఉర

తిరుపాట. ప. (౨) ౧౬౧. ఉను
దగూంఘోళి.

తిరుమహక్కవ. ప (౧) ౩౮౧.
ఉరుకై - బ. ౧౭౫. చిరకపాట
ములు.

తిరుమూలదేవడు. ప (౨) ౮౨.
తిరునీలకంఠుడు.

తిరువీర. ప (౨) ౧౪౧ తళణి.
తిరువూరు. బ. ౧౪౦. ధర.

తెనకీర. బ. ౨౩౬. అరుగుము.

తెరవు ప (౨) ౫౧౯. అరుగంగవ్ -
ప (౧) ౩౨౦. అరుడు - ప (౧)
౩౨౦. గురు-

తెగములు. ప (౨) ౨౮౮. వెరగు
లవ్.

తెగువు. బ. ౩౩. అరుదేరణ - బ.
౭౩. తిరుముగా - బ. ౯౫. పరి
ప్రాగ్గముగణ -

తేరపగణములు. బ. ౨౦౬. గారు
వింపగణ.

తొండరు. క్రి. ప (౧) ౩౪. పరికా.

తొరుకు. క్రి. బ. ౧౩౧. పరిమళ-
బ. ౧౮౯. పారిబొరిణ - బ. ౮౬.
వారు.

గారవిండు. బ. ౧౨; వీరికికా; ప
 (౨) ౩౩. తారును; బ. ౨౦౬.
 శేరసగణములు; బ. ౨౧౩. ప (౨)
 ౧౪౩ సారమేయంబు;
 గారాలు. ప (౨) ౧౫౭. ఏరాలి.
 గారాము. ప (౨) ౧౬౪. శేగు.
 గారు. (బ. ప్ర) ప (౧) ౧౮౯.
 వీరికి; ప (౧) ౧౯౬. తారు; బ.
 ౧౯౩ వీరుండు; బ. ౧౧౦. వారక;
 ప (౧) ౧౪౩. సారగోమేధ;
 గోరంటలాట. ప (౧) ౪౬. చేర
 బొంతలయాట.
 చరగడుగడగడోవు. బ. ౨౨౩. వరద!
 బ. ౨౨౩. వెరవిండు.
 చిరిమురిపనలు. ప (౨) ౫౪౯.
 వెరవు.
 చిగులు. క్రి. బ. ౧౦౫. ప-రసినప
 (౧) ౨౬౪. పరిమళ;
 చిరువు. క్రి. ప (౧) ౪౮౦. చెరివిన.
 చీర. బ. ౮౩. కారించి-బ. ౮౪.
 చీర-బ. ౨౧౬. మారారి-
 చీరము. (సం.) బ. ౨౧౩. బోరవ
 చీరాలదేవడు. ప (౧) ౪౫౮.
 ఆరాధ్య
 చీరికికై తోను. బ. ౧౧. బోరుశే-
 బ. ౨౦౮. వారును. ప (౧) ౩౪౯.
 వారాంగనా-
 చెరిలాడు. ప (౨) ౧౩౩. దరహాస
 చెరిలాడుటలు. ప (౨) ౩౧౮. సరి
 సతక

చెరలు. క్రి. బ. ౨౦౯. పరశే
 చెరువు. క్రి. ప (౧) ౧౧౧. అరులు-
 ప (౧) ౪౫౬. కరుణించి, ప
 (౧) ౪౮౮. చిరివిన-
 చేరబొంతలయాట. ప (౧) ౪౬౦.
 గోరంటలాట.
 చేరము. ప (౨) ౧౬౧. ఆరూఢ-
 ప (౧) ౪౮౯. బోరవ-బ. ౨౩౫.
 వారణాసి. ప (౨) ౩౪౭. వీర
 వోష-
 చేరు. క్రి. ప (౧) ౩౯౮. బోరక-
 బ. ౧౧౨. తారిలు- బ. ౧౬౩.
 తార-ప (౨) ౩౬౨. దూరుచుకా-
 ప (౧) ౨౫. ఆహారాశ్రము.
 చేరువ. బ. ౩౧. సారాష్ట్ర
 చేరడు. (చేటికి) బ. ౧౧౦. వారు
 వొచ్చు (వారసి). ప (౧) ౩౮౦.
 అరులము - ప (౧) ౧౨౬. అరు
 దు-ప (౧) ౩౮౧. పరసెలకు-
 బ. ౨౩౮. పరులు - బ. ౧౪౩.
 సరిగిటుల్ - ప (౨) ౫౪౬. సిరి
 గిరి - ప (౧) ౩౭౯. హారి - బ.
 ౧౮౯. హరు
 జరిజలు. ప (౨) ౩౩౮. పరిభావ.
 తరమిడు. ప (౨) ౫౧౩. అరుగంగనా-
 ప (౧) ౭౮. పరువడికా-ప (౨)
 ౩౨౭. పరిచిత - ప (౨) ౪౧౬.
 కరుస
 తరము = పురుషాంతరము. ప (౨)
 ౫౧౩. కరమర్దికా.

తారము. ప (౨) ౩౪౩, ౩౪౪. రాజా!

తారయ్య. ప (౨) ౨౧౬. మారయ్య

తారు=తాము. బ. ౨౪౩. ఆ, రాత్రి-
ఊరికి - ప (౨) ౨౩౪. ఓరంత

ప్రాగు-బ. ౧౬౩. చేసి - ప (౧)
౨౯౬. సైరింపల్ - ప (౧) ౪౯౬.

వేమయ్య, గారు - ప (౨) ౩౩.

గారవిండును - ప (౨) ౧౪౦.

తార - ప (౨) ౨౩౩. వారింది-
ప (౨) ౪౧౬. వారక-

తారు. క్రి. ప (౨) ౫౧౯. ఊరును.

తిరిపను. ప (౧) ౧౧౫. ధరణి.

తిరము. ప (౧) ౫౪. అరిగి - బ.
౩౩. తెరువును-

తిరుగు. క్రి. ప (౧) ౪౪౩. అర-

ప (౧) ౫౫౧. ఖరకరు-ప (౧)

౫౫౦. తిరుగునో-ప (౧) ౪౪౧.

ధరన్-బ. ౧౭౪. పరువడిన్ - బ.

౪౨. పురికొల్పి-బ. ౩౫. పారిన్-

ప (౧) ౨౯౯. కరణ్యా-ప (౧)

౪౦౦. సరసరన్.

తిరునావకపురి. బ. ౧౪౦. ఇరవు-

తిరునావకరికి. బ. ౧౭౩. పరమశివ.

తిరునావలూరు. బ. ౧౭౫. అరు

దెంచి - బ. ౧౭౨. కరిండు-బ.

౧౭౫. పరగు (ప్రా. య.),

తిరునాళ్లు. ప (౨) ౪౧౩. చిరభక్తి-

ప (౧) ౧౪౩. హారుడు.

తిరునీలకంఠడు. బ. ౧౨౯. కరికొల

చోడడు - బ. ౧౩౯. పరిగిన-ప
(౨) ౪౨. తిరుమూలదేవడు.

తిరునీలకంఠడు. ప (౨) ౫౬ ధరణి.

తిరుపరంధాము. బ. ౧౩౫. ఉర
శు.

తిరుపాట. ప. (౨) ౧౬౧. ఉగు
దనుంభోధి.

తిరుమనక్కడ. ప (౧) ౩౪౧.

ఉరుకీర్తి - బ. ౧౭౫. చిరకవాట

ములు.

తిరుమూలదేవడు. ప (౨) ౪౨.

తిరునీలకంఠడు.

తిరువీరి. ప (౨) ౧౪౧ తళణి.

గురువూరు. బ. ౧౪౦, ధర.

తెరచీర. బ. ౨౩౬. అరుగును.

తెరవు ప (౨) ౫౧౯. అరుగంకన్-

ప (౧) ౩౨౦. అరుదు- ప (౧)

౩౨౦. గురు-

తెరములు. ప (౨) ౨౪౪. చెరగు

లన్.

తెరువు. బ. ౩౩. అరుదేరన్ - బ.

౩౩. తిరముగా- బ. ౯౫. పరి

ప్రాగ్గముగన్-

తేరసగణములు. బ. ౨౦౬. గార

వింపగన్.

తొండరు. క్రి. ప (౧) ౩౪. పరికా.

తొరుక. క్రి. బ. ౧౩౧. పరిముళ్-

బ. ౧౪౯. పారిబొరికన్-బ. ౪౬.

హారు.

కొరకు. ప (౨) ౨౩౫. వరపరివ
 వోక్కిటి- ప (౧) ౬౧౧. హరు
 నకు
 దరి= సమీపము, ప (౨) ౩౨౪.
 నిరళన.
 దరికొను. బ. ౯౩. పోరిబోరికొ; బ.
 ౧౨౫. దరికొనడే; పారుగింటి.
 దరికొల్పు. ప (౧) ౩౯౬. పరువగు;
 దారము. బ. ౫. పూరితము; బ.
 ౧౧౨. రాత్రియు...దా, రంబు
 (యతి)
 దురపిల్లు. బ. ౧౧౧. పరిభవ.
 దురము. బ. ౧౩౬. చరియించు.
 మారు. క్రి. ప. (౨) ౩౬౨. కూరు
 చుకొ.
 దొర. ప (౧) ౩౩౫. పురులు.
 దొరకొను. ప (౧) ౬౦౧. చిర
 ఘక్తి; బ. ౧౧. విరచించు- బ.
 ౨౨౩. ధరణి
 దొరలు. ప (౧) ౨౩౩. వర (?)
 లు.
 నీరు. బ. ౨౩౮. ఆరకుండెకొ; బ.
 ౮౪. కౌరణము; బ. ౧౬౪.
 గారి; ప (౧) ౬౩౬. నీరజాక్షుని;
 నెరపు. ప (౧) ౨౬౩. హరు.
 నెరయు. ప. (౧) ౩౮౬. ఉరవును.
 నెరలు. ప (౨) ౩౪౧. పోరిబోరి.
 నెరను. బ. ౮౪. కరతల.
 నెరియ. బ. ౧౩౫. కరమర్థిన్.
 నోరారన్. బ. ౩౪. చారువచో.

నోరు. బ. ౧౬౪. ఓరి!
 పరగు. ప (౧) ౫౩౪, ౫౫౯, ౬౬౩.
 ఆరయకొ; ప (౧) ౧౪౪. ఆర
 యంగకొ, బ. ౩౯. ఆరిగి; ప (౧)
 ౫౮౨. ఆరుగుడెంచి; ప (౧) ౬౯౫.
 ప (౨) ౨౬౮, ౪౯౧. ఆరుదగు;
 ప (౧) ౧౬౧, ౫౪౪. ఆరుదొం
 దకొ; ప (౨) ౪౧౦. ఉరగాంకు;
 ప (౨) ౪౫౬. ఉరుతిర; బ. ౧౬౬.
 ఉరుభక్తి; బ. ౮౪. ఒరముచున్;
 ప (౧) ౩౩౫. కరణము; బ. ౧౫,
 ప (౨) ౪౧౧, కరమర్థికొ; ప (౧)
 ౧౬౯, ౩౦౬, కరము = చాలా;
 ప (౨) ౧౧౯. కరికొలచోడ; బ.
 ౬౮. చరణంబు; బ. ౧౦౬ చరి
 తాకుడు; ప. ౧౬౬. చిర- ప (౨)
 ౧౪౫. చిరతమోవృత్; బ. ౧౦౫.
 చిరిగిన; బ. ౧౦౦. తరిత; ప
 (౨) ౨౯౯. తరుగుల్య; ప (౨)
 ౩౪౫. తరుణులు; బ. ౯౨.
 తరులు; బ. ౧౩౯. తిరునీలకంఠ;
 బ. ౧౫౪, ౧౯౬. ప (౧) ౩౮౫,
 ౫౫౪, ౬౨౮; ప (౨) ౧౨౯, ౪౧౬.
 ధర; ప (౧) ౫౨౩. నరకంబు; ప
 (౨) ౨౪౧. నిరతంబు; బ. ౧౩౬.
 ప (౧) ౫౩౪. హము; బ. ౧౦౬
 పరిచరణ; ప (౧) ౨౫, ౩౪.
 పరువడికొ; ప (౧) ౩౮౬.
 పరుగు; ప (౧) ౫౧. పురహారు;
 బ. ౨౪. పురి; బ. ౧౫౮. మర

ణంబు; బ. ౭౮. వరకపాల; బ. ౬౩. వరగణంబులు; బ. ౮౮. వరము; ప (౧) ౬౭౬; ప (౨) ౧౪౭, ౪౫౨. వరుసకా; బ. ౧౦౦. శరణ; ప (౧) ౧౭౭. శరములు; ప (౨) ౪౫౬. సర సము; ప (౧) ౨౬౧. సరసిజంబు లు; ప (౧) ౯౦, ౬౧౧. సరికా; బ. ౧౮౮. సురపనాన్న; ప (౧) ౬౪౫. సిరమతి; ప (౨) ౧౦. హరణ; బ. ౧౪౮. హరుడవు; క. ౨౦౩, ౨౨౦. ప (౧) ౧౦౪, ౩౦౭, ౩౪౦, ౫౩౧. ప (౨) ౩౯౪. హరు.

పరువు. ప (౧) ౪౦౯, ౪౧౦. ఔరసివ

పరికా. ప (౧) ౪౮. మరి(కి)

పరికించు. ౬. ౧౧౬. అరసి; బ. ౧౩౭. సురురూప; బ. ౧౩౬. చరియింప; క. ౧౯౯. దరణి; ప (౨) ౨౪౦. దరణిసరములు; బ. ౨౪. నరులు; బ. ౨౧౧. పరమేశ్వరుండ; బ. ౧౬౪. వర కీర్తి; బ. ౫౨. వరముక్తి; బ. ౧౨౨, ౧౫౫. సరసరకా; బ. ౧౮౦, ౬౪౨. హరి.

పరిగొను. బ. ౯౬. అరయందును; ప (౨) ౫౧౪. అరుగంగన; బ. ౧౦. పురపిథి; బ. ౫౪. విరివచ్చు. పరిమాచ్చు. ప (౧) ౬౧౯, ౬౬౪. హరి.

పరువు. ప (౨) ౬౭. నిరసించు. పరువడివ. ప (౧) ౯౦. అరుదుగా; ప (౨) ౩౦౯. కరమొప్పు; బ. ౧౪౪. గొటి(కి)య; ప (౧) ౭౮. తరమిడి; బ. ౧౭౮. తిరిగి; ప (౧) ౫౯౭. ధర; ప (౨) ౧౪౬. వరకాశ్మలు; ప (౧) ౪౩౮. వరున; త (౧) ౨౫, ౩౪. పరగి; ప (౧) ౫౩౪. వరుసన; ప (౧) ౩౨౮. విర సంబు; ప (౨) ౫౫. స్మరవార; బ. ౮౨. హరుడు.

పరువు. బ. ౧౬౧. అరుదారన; ప (౧) ౩౯౬. దరికాల్పి.

పరుస. ప (౨) ౩౭౪, ౩౮౯. అరగతి; ప (౨) ౩౭౪, ౩౮౮. అరుదొండ; ప (౨) ౩౮౧. అరు దుగా; ప (౨) ౩౬౯. అరుదెంచి; ప (౨) ౪౦౩. కరిణిన్; ప (౨) ౪౦౩. చరణంబు; త (౨) ౩౬౧. భరితమై; ప (౨) ౪౧౨. సిరిసిరి; ప (౨) ౪౧౨; ప (౨) ౧౧౬. సిర. పరుసు. ప (౧) ౩౮౭. పరగన; ప (౧) ౯౭. వరసనో, సురసురన పారుతెంచు. బ. ౧౭౧. గారవంబు. పిరిగొను. బ. ౧౯౨. శరణారి.

పురవణిసంగయ్య. ప (౨) ౩౭౭. విరుపాక్ష దేవయ్య.

పురి=నమలిపురి. ప (౧) ౪౨౬. పురి=పురము.

కొల్లు. బ. ౮౨. తిరిగి.
 గొను. ప (౧) ౬౪౫. హరి.
 నలు. ప (౧) ౩౩౫. దొర; ప
 (౧) ౧౭౪ మరువు.
 రియ వంగ. ప. (౨) ౧౫౮. సర
 పరన్.
 యగు. క్రి. బ. ౧౨౨. అరిసి; బ.
 ౬౭. చరణములు;
 యు. బ. ౧౬౫. ఆరగింపచె! ప
 (౧) ౧౩, ౧౬౨ ఆరాధ్యు; ప
 (౧) ౪౬౧. ఆరంగ్. బ. ౧౦.
 ఓరి-ప (౧) ౬౩౫. నీరజాక్షుని;
 ప (౨) గౌర గారాము.
 గారుగిల్లు. ప (౧) ౪౫౪. ధర.
 గారుగూరు. బ. ౪౪, హరభక్తులు
 బ. ౭౩. హరుడు; ప (౧) ౪౩౧.
 పరిణయము; ప (౨) ౬౧. పురికె.
 హరిగొను. ప (౨) ౧౬. కరమల్లి.
 హరిబొరిన్. ప (౨) ౯౭. అరు
 దొందన్; ప (౧) ౧౧౮. కర
 మురిన్; ప (౧) ౬౭౯. గరు
 డుండు; ప (౧) ౪౭౨. గురుని;
 ప (౧) ౧౭౮. తరలత్వము; బ.
 ౧౮౯. తొరిగడి; బ. ౯౩. దరి
 కొది; ప (౧) ౫౧౭, ప (౨)
 ౯౯ ధర; బ. ౨౪౩. ధాణీశ్వ
 రుడు; ప (౨) ౩౪౧. నెరలి;
 ప (౨) ౩౨౩. పరమ; ప (౧)
 ౪౩౮. పరిజనుల్; ప (౧) ౮౪.
 ది,వరకి; ప (౨) ౩. ౬. పరపరిన్;

బ. ౫౧. హరుడు; ప (౨)
 ౧౩౩. హరున్.
 హారిమాల్పు. బ. ౧౧౩, ౨౦.
 హరి; బ. ౧౧౭. విరస.
 బరులు. బ. ౨౦౯. ఉరము.
 బారెండు. ప (౨) ౨౮౯. ఆగ
 గింపక.
 చిరుదులబిరుగు. ప (౨) ౪౮౪. ధర.
 చెరయు. ప (౧) ౩౪౧, ౪౨౦.
 ఆరయు. ప (౧) ౪౦౯, ౪౧౦.
 పరపను; ప (౧) ౪౧౪. చెర
 యడు, శరణుడు; ప (౧)
 ౧౧౦. చెరవు.
 బోరవ. బ. ౨౧౪. చీరను.
 భోరవ. ప (౧) ౪౪౩. ఆరంగ-
 ప (౨) ౩౬౯. ఆరయన్-ప (౧)
 ౧౧౭. కోరె! ప (౧) ౪౦౯.
 చేరమరాయండు-ప (౧) ౫౪౪.
 క్షేరించు-ప (౧) ౧౪౫. వారక-
 ప (౨) ౨౯౯. నూరెల-బ. ౧౯౫.
 పారాష్ట్ర).
 భోరువ. బ. ౭౦. కోరయు. బ.
 ౧౭౪. చారు
 మరగు. ప (౨) ౩౩౪. విరచిత. ప
 మరలు. (౧) ౪౭౨. అరుగుజేన్-
 ప (౧) ౧౩౨. అరుదుగా.
 మని(?) ప (౧) ౪౮. పరిన్-ప (౧)
 ౪౪. పరిన్
 మరుగు. ప (౧) ౫౨౫. ఆరయన్.
 మరులు. ప (౧) ౧౧౫. ఆరయన్.

మరువంబు. ప (౧) ౨౦౯. పరిమ
 లంబు-బ. ౭౪. నరుపము.
 మారయ్య. బ. ౧౫౪. ఆరంగన్-ప
 (౨) ౨౧౬. తారయ్య
 మారుడిగ. బ. ౧౮౬. ఆరంగన్
 మారులిగ. ప (౧) ౫౯౩. ఆరంగన్
 మీరు. కి. ప (౧) ౪౩౨. ఊరక
 మీరు. (యూయమ్.) బ. ౭౨. శోర
 తోన్-బ. ౧౪౫. ధారుణి
 మురిపెంబు. ప (౨) ౩౪౩. విర
 పంబు.
 మురిము. బ. ౨౩౪. ఒరగాలన్; బ.
 ౧౫౯. పరిణయంబునకు.
 మురువు. ప (౧) ౧౭౪. పుగులు.
 రార!. ప (౨) ౧౧౨. ఓశోరి!
 వరగొంప పెరుమాణి. బ. ౨౦౬.
 కరమర్థి.
 వర (?) లు. ప (౧) ౨౩౩. వొరలు.
 వరవు. ప ౧౭౦. సర.
 వర (గు?) వుడు. బ. ౫౫. అరుదగు;
 బ. ౧౯౧ వరక్షిత్రి; బ. ౧౫౫.
 శరణు; బ. ౪౧. సురభి.
 పరుస. ప (౨) ౩౩౭, అరయ్య;
 ప (౧) ౯౦, ప (౨) ౬౨. అర
 యంగ్, ప (౨) ౧౭౩. అరు
 దొండ; ప (౨) ౨౩౬. కర
 మొప్పు; ప (౨) ౪౧౬. తరమిశి.
 ప (౨) ౧౪౮, ౪౫౭. భరణ్;
 (ప ౧) ౬౭౬; ప (౨) ౧౪౭,
 ౪౫౨. వరగు; ప (౧) ౫౩౪.

పరువర్ణి; ప (౧) ౮౧ ప (౨)
 ౪౬౧. పారిణ్; బ. ౭౪. మరు
 వంబు; బ. ౧౩౮. ప (౧) ౬౦౨,
 ప (౨) ౪౬౪. వర - ప (౧)
 ౧౯౨. విరిసిన - ప (౨) ౯. పరకు-
 ప (౨) ౧౪౪. పరిణ - ప (౧),
 ౩౭౩, ప (౨) ౪౬౯. హరుణ్.
 వారక. ప (౧) ౯౨, ౧౬౦. ఆరన్,
 ప (౧) ౧౩౭. ఆరసింపక, ప (౧)
 ౬౪౪. ఆ, రక్క సుని; ప (౧)
 ౬౯౯. ఆయాధిగా, బ. ౧౩౩.
 ఊరక, బ. ౧౧౦. అయ్య, గారల,
 బ. ౭౬. గౌరీసు, ప (౨) ౧౦౪
 ఘోర, ప (౧) ౬౧౭. చారు, ప
 (౨) ౪౧౬. తారు, ప (౧) ౩౩.
 తా, కాద్రము, ప (౨) ౪౮౪.
 ద్వారంబు, ప (౧) ౧౫౦. ధారుణి,
 ప (౧) ౫౯౮. నాయ, నారిని-
 ప (౧) ౬౦౧-పో, రాక- బ.
 ౧౯౨. పార- ప (౧) ౬౮౩.
 భూరి- ప (౧) ౧౪౫. భోరవ-
 ప (౧) ౬౪౫. మార- బ. ౨౩౨.
 మారారి- ప (౧) ౯౧- వారలు-
 ప (౧) ౩౧౪. వామసు, ప (౧)
 ౪౭౧. వీరభద్రయ్య- ప (౨) ౧౪౨.
 సారమేయము- ప (౧) ౮౯.
 పే- రుద్ర.
 వారలు. బ. ౧౫౭. దూరము- ప
 (౧) ౯౧. వారక- ప (౨) ౧౯౫.
 వారలన్.

వారించు. ప (౨) ౧౪౧. చారుతి
 కూల- ప (౨) ౨౩౭. తారు: బ.
 ౧౦౫- పూరించి.
 వారు. (స.) బ. ౧౫౭, ప (౧)
 ౧౪౧, ౪౬౮. ప (౨) ౩౬౬.
 ఆరు. క్రి. ప (౧) ౩౧౪. వారక-
 బ. ౧౫౮. ఆరగింపవె- ప (౧)
 ౧౧౮. ఆరె- బ. ౧౭౬. ఊరక-
 ప(౨)౨౮౮: సంతసంబు- కూరన్-
 బ. ౯౧. శోరి- బ. ౨౦౮. చీరి
 క్రిగ్గ కోరు- బ. ౧౧౦. చేరింటికి,
 ప (౨) ౬౧. ధారుణీశ్వరుడు, ప
 (౧) ౬౨౭. ధీరత,
 వారెన. ప (౧) ౧౧౭. ఆరె
 వివరేకి. ప (౧) ౮౪. పారిబోరిక
 విరిదమ్మ. బ. ౫౪ పరిగొవి
 విరియు. ప (౧) ౧౮౧. వరుస
 విరుపాక్ష దేవయ్య. ప (౨) ౩౭౬.
 పురవణి సంగయ్య.
 వెరవిండ్లు. బ. ౨౨౪. చరగడుగడగ
 వోవు.
 వెరవు. ప (౨) ౫౪౯. చిరిమురి
 పనులు- ప (౧) ౩౪౨. ధర- ప
 (౨) ౪౯. పరులు- ప (౧) ౩౮౧.
 పురి- ప (౧) ౧౧౦. తెరయ్యక.
 త (౨) ౭. విరచించి- బ. ౧౦౭.
 తుణు- బ. ౧౦౨. ప (౧) ౬౭౬.
 వాళి.
 వెరకులు. ప (౨) ౨౮౮. తెర
 కులన్-

వేరువెల్లంకి. బ. ౭౭. ఆరంగక
 వరకు. ప (౨) ౯. వరుసక.
 సరకునేయు. ప (౨) ౫౧౯. అరు
 దుగా.
 సరవిక. బ. ౨౩౭. వారునకు.
 సరసక. ప (౧) ౯౧. సరణి.
 సరసరిక. ప (౧) ౨౩౫, ౨౩౮,
 ౩౭౮. అరయు; బ. ౪౦. అరు
 గంకక; బ. ౨౬౮. అరుదెంచి;
 ప (౧) ౩౨౭. కరణిక; బ.
 ౪౪. కరతల; బ. ౧౭౫, ౨౩౬.
 కరము = చాలా; బ. ౧౧౭. కర
 ములు- ప (౧) ౩౨౪, ౩౨౫.
 గురు- ప (౧) ౪౦౦. తిరుకక-
 బ. ౧౨౪. ధరక- బ. ౧౫౨,
 ౧౫౫. పరికించు- ప (౨) ౧౫౮.
 పెరియనంగ- బ. ౧౭౧; ప (౨)
 ౫౨౩. పారిక- ప (౨) ౩౧౬.
 పారిబోరిక- ప (౨) ౧౦. వారు.
 సరకులు. ప (౨) ౩౬౪. కురువకంబుల
 సరి. ప (౨) ౪౫౬. అరుదగు- ప
 (౧) ౩౨౪. గురు- బ. ౧౪౩.
 చరణీవులు- బ. ౧౪౩. చొరక-
 ప (౧) ౩౫౪. పరసమిల్- ప
 (౧) ౩౬౯. పరులు- ప (౨)
 ౪౯౨. వరు- ప (౧) ౨౬౪.
 వారి- బ. ౧౦౬- ప (౧) ౬౯౨
 వారు.
 పరిన్. ప (౧) ౪౧, ౫౮౬. ప (౨)
 ౨౬-౫౬-౨౪౭. అరయన్, ప (౧)

౫౨౫. అరయంగన్, ప (౧) ౩౪.
 అబిరి-ప (౧) ౬౯౮. ఉరగేంద్ర-
 ప (౨) ౩౧౧. కరమొప్పు-ప (౨)
 ౪౪౩. గరళంబు-ప (౧) ౬౪౯.
 గిరిజ-ప (౧) ౭౦౫. చరణ-ప
 (౨) ౪౨౨. చరితార్థ-ప (౧) ౩౪
 తొడరి-ప (౧) ౩౨౨. దురిత-బ
 ౨౨౪. ప (౧) ౩౬-౭౮-౯౨-
 ౫౧౮ - ౫౬౦ - ౫౯౯- ౬౫౪-
 ౬౫౬-౬౭౫- ప (౨) ౪౫౨. ధర-ప
 (౧) ౯౦-౬౧౧. పరగు-బ. ౧౯.
 ప (౨) ౧౮౯. నరపతి - ప (౧)
 ౬౧౯. పరమ-ప (౨) ౪౧౩. పురి
 మునకు-ప (౧) ౪౪. మరికి ప
 (౧) ౯౪-ప (౨) ౧౩౭-౪౪౨.
 వర-ప (౨) ౧౪౩. వరుపన్-ప
 (౨) ౫౬. సురభులు-ప (౧)
 ౬౪౫. హరి-ప (౧) ౨౨౦-౬౧౯-
 ౬౨౦-ప (౨) ౪౯౫. హారు.
 సరినేయు. బ. ౧౯౩. ధరణీశ్వరుడు-
 బ. ౧౯౩ పరచైవ.
 సరిది. (= ఒక తాము) ప (౨)
 ౪౫౮. దరనారము.
 సరిపిణి. ప (౧) ౩౬౦. తరళాక్షి.
 సరియించు. ప (౨) ౨౪౨.
 సారిండు. ప (౧) ౨౩౬. ద్వార-ప

(౧) ౧౨౩. పూరించి. ౩౭౧.
 ఊరక. సారియ. ప
 సిరిగిరి. ప (౨) ౩౨౨. కరమర్థిణ-
 ప (౨) ౩౭౭. గురుదేవ - ప (౨)
 ౫౪౭. చొరనీవె - ప (౨) ౨౩౮,
 ౪౧౭. ధర-ప (౨) ౩౪౮. పరమ-
 ప (౨) ౪౧౨. వరుస - ప (౨)
 ౨౮౯. పురమున - ప (౨) ౨౯౭.
 సురగిరి.
 సిరియాల. బ. ౧౨౩. ఆరుదుగా -
 ప (౨) ౩౪౭. అరియమనాణి,
 బ. ౧౧౫. నరమాంస - బ. ౧౨౨.
 హారుడు.
 సురగిచోడయ. ప (౨) ౨౧౫.
 గురుభక్త.
 సురగులు. ప (౨) ౩౬౪. కరవీర
 ముల.
 సురసురణ. ప (౧) ౫౯౭. పర
 మున.
 సురపరాన్న. బ. ౧౮౮. పరగణా.
 సురియ. బ. ౪౬. హారిణా.
 సురియచోడయ. బ. ౧౬౫. కర
 మర్థిణ - ప (౧) ౪౫౮. కరికాల
 చోడయ.
 సూరెణా. ప (౨) ౨౯౯. భోరన.
 సైరించు. బ. ౧౦౩. కారుణ్య - ప
 (౧) ౨౯౬. తారు.

శకటరేఫ నిర్ణయము

అజితోదక. ప (౧) ౨౧౬. మఱియు

అజితేక. ప (౧) ౨౨౫. ఎఱుగుక - ప (౧) ౩౫౧. ఎఱుగుదురు ప

(౧) ౩౨౨, ౨౭౯. గుఱి- బ. ౧౨౫. చెఱుక- ప (౧) ౩౯౧ తెఱుకె - ప (౧) ౬౨౮. పఱుకె - బ. ౫౭.

మఱి- ప (౧) ౪౩. మఱియు- బ. ౧౫౫. వఱితిపాలు-

అజితేని. ప (౧) ౨౯౯. మఱియును.

అజకబక. ప (౧) ౨౮౧. గొఱుగఱి! అజకాలు. ప (౧) ౧౦౭. నెఱికె - ప (౨) ౨౯. నెఱుకె.

అజ(ఱు?)కువ. బ. ౧౭. మఱుచిగే? అజగొఱ. బ. ౧౨౩. కఱుచితికె - ప (౧) ౩౬౪. నెఱుసివ

అజమ. బ. ౧౭౯. అఱియుఱికె, ప (౧) ౪౨౮. పఱుతెంచి-

అజచేయు. బ. ౧౬౦. ఎఱుగవే? అజప. బ. ౨౨౦. వఱి.

అఱికులు. ప (౧) ౩౪౪. పఱుచులు అఱియుఱికె. బ. ౧౭౯. అజ

వంగకె - ప (౨) ౪౬౩. ఇఱిసివ-ప (౨) ౪౧౨. ఉఱుకు - ప (౨) ౫౩౦. ఎఱుగి - బ. ౮౫, ౧౭౪. కఱుకంకు- ప (౨) ౪౭౨. కఱుచికించును- బ. ౧౨౦. చిఱుకి- బ. ౧౧౯.

జఱుజఱుకె - ప (౧) ౬౯౩, ప (౨) ౧౦. తఱిఱిఱికె-బ. ౧౭౧. నఱుకుగుకె - బ. ౮౪. నెఱుయకె - బ. ౨౩, ౧౦౧. నెఱికె - బ. ౧౦౧, ప (౧) ౪౩౫. పఱుతెంచు- బ. ౧౧౩. పఱియులు- ప (౨) ౧౨౬. మఱి- బ. ౧౦౮. మఱికిన్ని - బ. ౪౪. ప (౧) ౩౧౩, ౪౪౮, ౬౪౮, ౬౮౪. మఱియును- బ. ౧౪, ౧౬, ౧౯౦; ప (౨) ౫౪౯. వఱుచు.

అఱితిహారములు. బ. ౬౧. తెఱుగ అఱితి. విగ. ప (౧) ౩౦౭

అఱుతికె. ప (౧) ౩౦౭. నెఱుయకె అఱుపులు. ప (౨) ౩౦౭. చేఱువ అఱియుఱికివను. ప (౨) ౩౪౩. కఱుకృతగులన- బ. ౧౩౪. మఱి ఇఱువత్తుఱు. బ. ౪౬. ఒఱు గాకె ఇఱికిళ్లు. ప (౧) ౧౩౦. నాఱుగను ఇఱియు. ప (౨) ౪౦౩. అఱి ముఱికె.

ఉఱుకె. ప (౧) ౪౩. గుఱి- ప (౧) ౬౧. నెఱికె

ఉఱుక. ప (౧) ౪౧౫. ఎఱుగకె - ప (౨) ౧౪౭. గుఱికె

ఉఱు. ప (౧) ౪౪౧ మఱుగు.

ఉఱుపురాణాగమ. ప (౧) ౬౭౯. పఱులు.

ఉలుకు. బ. ౧౭౨. మఱియు-బ.

౧౮౯. వెజవేకులు. ప (౨) ౪౧౨
అఱిముఱిన్ - బ. ౨౨౨. నలు
కుడు.

ఎఱక. (౧) ౨౬౭. ఎఱిగి-కుఱగ
లింపగ- తెఱగు.

ఎఱపంది. బ. ౫౫. ఎఱుగునే.

ఎఱుగువ. బ. ౧౫౧ పఱతెంచి.

ఎఱుగు. బ. ౧౬౦. అఱచేతి-ప (౧)
౨౨౫-౩౫౧. అఱచేతి-ప (౨)

౫౩౧. అఱిముఱిన్-ప (౧) ౪౧౫.

ఉఱక- బ. ౫౫. ఎఱపంది-బ.

౧౮౪ ఎఱుగని-బ. ౧౯౯-ప (౨)

౧౭-ఎఱుగను - ఎఱుగుదును- బ.

౧౧౩-౧౧౯-ప (౧) ౩౦౧. కఱ

కంఠ-బ. ౧౪౩. కొఱగాదు-ప

(౧) ౧౦౨. గుఱి-బ ౪౫. నెఱ

యంకకొనిని- ప (౧) ౨౩౫. పఱ

తెంచి-బ. ౧౭౨. పఱపి న-బ.

౧౪౦. ప (౧) ౫౨ మఱి-బ.

౮౮-ప (౧) ౯౦-ప (౨) ౧౧౫.

మఱియు-బ. ౪౮. తొంపి (యతి)-

ప (౧) ౩౬౧. వఱటలకొ-బ. ౯౭.

వఱప-బ. ౧౧౦. వఱలగొకొ-ప

(౧) ౩౮౦. వెఱవక.

ఎఱుగా. బ. ౧౭౭. కొఱులక.

ఎఱు. బ. ౧౮౦. ఏఱన్

ఎఱు. క్రి. బ. ౧౮౦. ఎఱు- ప

(౨) ౩౭౨. మీఱుదున్ - ఒఱ.

ప (౧) ౧౯౪. నెఱయు బ.

౧౬౫. మెఱవడి.

ఒఱపు. బ. ౪౬. ఇఱువఱుడు- ప
(౨) ౫౨౪: కఱకంఠ.

కఱకంఠ. బ. ౮౫, ౧౭౪. అఱి
మఱికొ, ప (౧) ౩౦౧. ఎఱుగని,

బ. ౧౧౩, ౧౧౯. ఎఱుగు- ప

(౨) ౫౨౩. ఒఱపు- ప (౨)

౧౧౭. కుఱువెండుకలు- ప (౧)

౧౨౩. గఱుకువ- బ. ౨౧౨.

గుఱిన్ బ. ౧౨౪. చిఱుతొండెడు-

బ. ౨౩౭. జఱుఱులకు- ప (౧)

౩౮౧- ౬౦౯. తఱిన్- ప (౧)

౨౯౬. తఱిచఱికొ- ప (౧) ౬౨౪.

నెఱయన్, బ. ౧౧౮. పఱతెం

చెకొ- బ. ౨౨౧. మెఱవాని-

బ. ౪౩. మెఱికొనెట్లు- బ. ౪౫,

౭౨, ౧౩౮, ౨౪౨, ౩౫౮,

౪౦౬, ౪౫౨. మఱి- బ. ౬౬, ౧౦౬

౧౫౧, ౧౮౦, ౨౦౮, ప (౧)

౪౯, ౧౫౦, ౨౮౬, ౪౦౯,

౬౮౩, ప (౨) ౨౬. మఱియు-

బ. ౧౪౦. మీఱుమింపన యనారు.

ప (౨) ౧౨౦. మెఱపిన- బ.

౪౪. మెఱటదబంకయ్య- బ. ౪౭.

ప (౨) ౪౧౦. వెఱలు- బ.

౧౪౮, ౧౨౦. వెఱయ- ప (౧)

౧౧౮. పఱకొర్తి.

కఱకు. బ. ౮౧. చిఱుత- ప (౧)

౪౨౪. వఱకుమకొ. బ. ౨౧౭

నెఱయుమకొ

కలక్తు తాగులు. ప (౨) ౩౪౩. అటి
ముటితనములు.

కలను. బ. ౧౨౩. అటగొణ- ప
(౨) ౪౩౨. అటిముటిక- ప (౧)
౧౨౩ కలుబోరు-ప (౧) ౩౪౦.

నెఱపిన-ప(౧) ౪౨౨. పఱపిరినో-
కలుబోరు. ప (౧) ౧౨౩. కల
చుచు-ప (౧) ౧౨౩. పఱపుగా,
కాటాపు. బ. ౪౩. ఆ. పౌల.

కొలు. క్రి. ప (౧) ౪౨౯. డోర(?)
డిల్లెగ.

కులుచు. ప (౧) ౧౩౩. గొణగు,
పటికి-ప (౨) ౩౪౫. పొణడులు.

కులువలక. ప (౨) ౩౫౩. మఱు
గులక.

కులువెండ్రుకలు. ప (౧) ౧౧౨.
కలకంత.

కులువేరు. ప(౨) ౩౩౯. వెఱగులు.
కలలు. ప (౨) ౪౬౩. మొఱ.

కొఱ. బ. ౧౪౩. ఎఱుగము. బ.
౩౮. వెఱకు -

కొఱగాని. బ. ౧౪౫. గొటియ.

కొఱడు. ప(౧) ౩౦౫, ౪౦౮. మొ
ఱటదబంకయ్య- బ. ౪౪, వలక

కొఱలు. ప (౧) ౪౩౩, ప (౨)
౨౩౧. నెఱయక- బ. ౩౧, ప
(౧) ౧౩౩. మటియ.

కొఱు. బ. ౧౩౩. ఎఱుగా
గణకన. ప (౧) ౧౨౩. కలచుచుక

గఱు. ప (౧) ౧౨౩. గఱున

గటి. ప (౧) ౩౯. నెటి
గిటిగిట. ప (౧) ౩౦౪. మటి-

ప (౧) ౪౯౦. వలలుచు
గుటి. ప (౧) ౩౨, ౨౩౯. అఱ

లేక- ప (౨) ౧౪౩. ఊఱక-
ప (౧) ౪౩. ఊఱుక- ప (౧)

౧౦౨. ఎఱుకక- బ. ౨౧౨.
కలకంఱు- ప (౧) ౪. తఱగని-

ప (౧) ౬. తటిమిన- ప (౧)
౬౩౪. నెటిక- ప (౨) ౪౧౫.

మటి- ప (౨) ౧౪౮. మొఱ
యను- బ. ౩౫. వలలెడు.

గొఱుతల. ప (౧) ౪౫. చిఱుతల
గొటియ. బ. ౧౪౪. పరువడి(?)-

బ. ౧౪౫. కొఱగాని- బ. ౧౫౬.
కలకువకెక-

గొఱుగు ప(౧)౧౩౩. కులుచు, పటికి.
గొఱుగు. ప (౧) ౨౮౧. అఱకటక-

ప (౨) ౪౦౯. మెఱుగు
చిఱుత. బ. ౧౨౦. అటిముటిక బ.

౪౧ కలకు- ప (౧) ౪౫౪. గొఱుతల.
చిఱుతోడలు. బ. ౯౬. పఱపుక్రేళ్లు.

చిఱుతోండ. బ. ౧౧౯. చిఱువచ్చు
తఱుసంటి, బ. ౧౨౪. కలకం

తుడు- ప (౧) ౩౧౦. తటిక. ప
(౧) ౪౦౯. వలలంక

చిఱుదోడ. ప (౧) ౩౩౬. నెఱ
యక- బ. ౧౧౮. చిఱుతోండ-

ప (౧) ౩౫౨. తటిదటిక-
చిఱువచ్చు. బ. ౧౩౬. మటి.

చిలుశ్రీలిహూర్. ప (౨) ౮౪౪, విలు
మిండయాగు.

చీలు. క్రి. ప (౨) ౩౩౨. జాబు
చుక్ - ప (౨) ౧౮౪. పాఠంగ
వైచుక్ -

చుజుచుక్. ప (౧) ౩౯౦. పఠశ్రీరక్
చుజువుచ్చు. ప (౧) ౫౪౩ తిటిదటిక్
చెజుకు. బ. ౧౨౩. అజలేక - బ.

౩౮. కొజు - బ. ౬౦. మఱి-

చెజుగు. ప. (౨) ౩౩౯. కుజువేరి.

చెజును. బ. ౧౮౧. వజులగక్.

చెజువు. బ. ౧౮౯. పజుచుచుక్.

చేకూజు. ప (౨) ౩౩౨. తొజుచుక్.

చేజువ. ప. (౨) ౩౦౬. అజుపులు.

జజుజజున్. బ. ౧౧౯. అజీముజీన్.

జజుభి. బ. ౨౩౩. కజుకకకు.

జాబు. క్రి. ప (౨) ౩౩౨. నూజుచుక్.

జాబున్. ప (౧) ౧౨౩. జాబును.

జాబు. ప (౧) ౧౨౩. జాబువ.

తజుగు. ప (౧) ౮. గుజీ.

తజులు. ప (౨) ౧౯౩. వజుపంగక్.

తజీన్. ప (౧) ౩౮౧, ౬౦౯. కజు

కంక - ప (౧) ౩౧౦. చిలు

తొండ - ప (౧) ౪౩. నజీక్ -

ప (౧) ౩౩౩. మఱి - ప (౧)

౩౨ - మఱియును - ప (౨)

౩౬౯. వజులు -

తజీదటిక్. ప (౧) ౬౯౩, ప

(౨) ౧౦. అజీముజీక్ - ప (౧)

౩౫౨. చిలునవుచ్చు - ప (౧) ౫౪౩.

చుజువుచ్చు - ప (౧) ౪౩౪. తెజు

పించి - ప (౨) ౧౪౩. నజీక్ -

ప (౨) ౪౦౪. వీజీదఱులు - ప

(౧) ౫౩౩. మెజు - ప (౧) ౩౬౪,

౩౮౮, ౫౯౩, ప (౨) ౧౬౨,

౩౫౨. మఱి - బ. ౪౦; ప (౧)

౧౬౦; ప (౨) ౨౩౨, ౩౫౩.

మఱియు - ప (౧) ౫౧౨. మెజున్ -

ప (౨) ౧౩౪. వజులుచు.

తజీయు. బ. ౨౩౮. మజుచి - బ.

౨౦౮. చెజువక.

తజుగు. బ. ౧౩౧. తజుగు - మెజు

టదబంకయ్య.

తజుము. ప (౧) ౬౫. గుజీ

తజువార. ప (౧) ౯౧. మఱి

తజుసంటి. బ. ౧౧౯. చిలుతొండ

తొజు. క్రి. ప (౨) ౩౩౨. చూజు

చుక్, కుజుగలింపు. (౧) ౨౬౩.

ఎజుక, ఎజీగి, తెజుగు. తూజు

దాకు. ప (౧) ౩౯౩. వీజువా

చుక్, తెజుగు. ప (౧) ౨౬౩.

ఎజుక, ఎజుగు, కుజుగలింపుచుక్.

ప (౧) ౩౮౬. నెజుక్ - ప (౨)

౫౪౮. నెజుమంట - ప (౨) ౪౨౨.

నెజీక్ - ప (౧) ౨౨౬. మజుచి -

ప (౧) ౨౩౯. మఱి.

తెజుచు. ప (౧) ౩౮౧. అజలేక -

ప (౧) ౬౩౦. చెజువంగ.

తెజుపించు. ప (౧) ౪౩౪. తజీదటిక్.

తెజువ. బ. ౬౧. అజీదివారంబులు,

ప (౧) ౩౩౯. నెలవిటు- బ. ౬౬. మెలయింతున్.
 దృబ్బుట: బ. ౧౦౯. ఉటికుర్క్కిపడుచు. (ప్రా. య.)
 దూఱు. ప (౨) ౩౭౨. జాఱుచు దొఱలు. ప (౨) ౭ మఱి నెఱకువడు. బ. ౧౫౬. గొఱియ నఱకు. ప (౧) ౪౫౪. కఱకు- బ. ౧౭౧ అఱిముఱన్- నఱకు. బ. ౨౨౨. ఉఱుకుడు, పెఱుకుడు
 నిఱనిఱనీల్లు. ప (౧) ౧౭౧, ౨౯౮. పఱిచి నీఱునాఱు. ప (౧) ౩౯౭. తూఱు దాఱుచున్
 మఱుము. ప (౧) ౬౯౯. పఱియలు నెఱ. ప (౧) ౨౦౨. నెఱ్ఱె నెఱన్. ప (౧) ౩౮౬. తెఱఱు నెఱఱు. ప (౧) ౩౪౦ కఱపివ నెఱఱుంకఱాఱు బ. ౪౫. ఎఱుగఱి? నెఱఱు. ప (౨) ౩౯. అఱుకొలఱు- బ. ౮౪. అఱిముఱ్ఱె ప (౧) ౩౦౭. అఱుఱిఱు - ప (౧) ౧౯౪. ఒఱు- బ. ౨౧౭. కఱకు- ప (౧) ౪౭౭ ప (౨) ౨౩౧, కొఱలఱు- ప (౧) ౩౩౬. చిఱుఱొంఱు- ప (౧) ౫౩౪. నెఱయఱు- ప (౧) ౧౫౮. నెఱ్ఱె- బ. ౧౧౩. పఱుచుట- బ. ౨౧౭, ప (౧) ౫౧౨. మఱి- బ. ౨౦౦. వఱులునె? ప (౧) ౩౬౪. అఱుగొఱు- ప (౧) ౩౬౫. మెఱదివ

నెఱమంట. ప (౨) ౫౪౮. తెఱఱునవ నెఱవఱి. బ. ౧౨౪. మఱి నెఱనాది. బ. ౧౪౮. మఱి-బ. ౧౭౦. మఱియు
 నెఱవిటుడు. ప (౧) ౩౩౯. తెఱవల నెఱి. ప (౧) ౭౯. గఱ- ప (౧) ౩౪౨- ప (౨) ౪౯౦. మఱి. నెఱ్ఱె. ప (౧) ౧౦౭. అఱుకొలఱు, బ. ౨౩. ప (౧) ౬౯౪. అఱిముఱ్ఱె- ప (౧) ౬౧. ఉఱుఱు- ప (౧) ౬౭౪. నుఱ్ఱె- ప (౧) ౪౩. తఱ్ఱె, ప (౨) ౧౪౭. తఱ్ఱెఱిఱె, ప (౨) ౪౨౨. తెఱఱుఱు- ప (౧) ౨౦౨. నెఱ- ప (౧) ౧౫౮. నెఱ ఱుఱు- బ. ౮౭. ప (౧) ౫౯౭. పొఱుడు- ప (౧) ౩౨౮. మఱి- బ. ౧౭౪- ప (౧) ౯౩- ప (౨) ౧౪, ౪౭౦. మఱియు- ప (౧) ౭౦౬, ప (౨) ౩౧౮. వఱులు. నెఱియు. ప. (౧) ౧౦౫. నెఱియుఱు ప. బ. ౮౭. నెఱ్ఱె.
 పఱుచు. ప (౧) ౩౪౪. అఱిసులు పఱుచు. క్రి. ప (౧) ౬౨౮. అఱుఱెక, బ. ౧౭౪. ఎఱుగఱి? - ప (౧) ౪౨౨. కఱపిచిన్, బ. ౧౦౯. నెఱుచుఱు- ప (౧) ౩౫౮. పఱుఱెంఱు- ప (౧) ౬౯౪. పఱుచు- ప (౨) ౪౯౪. మఱి బ. ౧౮౭. మఱియుఱు- ప (౧) ౧౭౯. మిఱుమిఱు-

పజలెంచు. ప (౧) ౪౨౮. అజ
 మను-బ. ౧౦౧. ప (౧) ౪౩౫.
 అటీముటీక-బ. ౧౫౧. ఎఱుకువ,
 ప (౧) ౨౩౫. ఎఱుగుదురే? బ.
 ౧౧౮. కఱకంతుడు- ప (౧)
 ౩౯౦. మఱమఱక-ప(౧) ౩౫౮.
 పఱవక- బ. ౧౪౩. పఱతేరక-
 బ. ౧౦౫. ప (౧) ౪౩౫. మఱ-
 బ. ౧౦౫. మఱ మఱతనము, ప (౧)
 ౧౪౭. వఱద- ప (౨) ౪౮
 జఱపించి-

పఱపు. ప (౧) ౧౨౩. కఱుభోరు-
 ప (౧) ౧౨౩. పఱక-
 పఱపువేళ్లు: బ. ౯౬. చిఱుతోడలు
 పఱకివండుకులు. బ. ౮౧. మఱ
 పఱకి. ప (౧) ౧౩౩. నొఱగు,
 కఱుచ

పఱయ. బ. ౧౧౩. అటీముటీక-
 ప (౧) ౬౯౯. నఱుము -
 పఱుచు. ప (౨) ౧౯౩. తఱలి-
 బ. ౨౨౨. పెఱుకుడు-

పఱంగవైచు. ప (౨) ౧౮౪. చీఱనక.
 పఱు. క్రి. ప (౨) ౩౭౨. దూఱు
 చుక- ప (౨) ౩౬౨. పఱు
 చుక.

పఱులు. బ. ౨౧౫. మిఱి.
 పిఱివీకులు. ప (౨) ౪౦౪. తఱి
 దఱిక.

పిఱుదుసాచ్చు. ప (౨) ౬౬. మఱ
 వంగక.

పిఱుదు. ప (౨) ౩౪౪. పిఱుదు.
 పెఱి=ఇతర. ప (౧) ౫౩౭. తఱి
 దఱిక- ప (౨) ౧౬౬. మఱి -
 పెఱివాడు. బ. ౨౨౧. కఱకంతుడు.
 పెఱికసెట్లు. బ. ౪౩. కఱకంతు,
 పెఱుకలకొవళ్లు. ప (౨) ౩౫౧.
 మఱియును.

పెఱుకు. బ. ౨౨౨. వఱుకుడు -
 బ. ౨౨౨. పఱుపుడు - ప (౧)
 ౩౯౪. పెఱిచేనిక.

పఱ. ప (౧) ౧౨౩. పఱపుగాక.
 పఱుడు. ప (౨) ౩౪౫. కుఱుచ -
 ప (౧) ౫౯౭. నెఱిక.

మఱగులు. ప (౧) ౩౪౪. పఱ
 చులు.

మఱుచు. బ. ౧౧౭. అజ(ఱు?) కువ-
 బ. ౨౩౮. తఱియుచోక. ప (౧)
 ౨౨౬. తెఱగు - ప (౨) ౬౬.
 పిఱుదుసాచ్చిన - బ. ౧౨౫. బ.
 ౭. మఱపడ్డవారు-ప (౧) ౨౦౦.
 మఱి- బ ౧౬౦. మఱియు, ప
 (౨) ౪౭౭. వఱలంగక- ప (౧)
 ౪౨౧. పెఱరకో-

మఱపడు. బ. ౭. మఱచి.

మఱి. బ. ౨౨౦. అఱప- బ. ౫౭.
 అఱశక- బ. ౨౦౨. అఱవ
 పఱులు- ప (౨) ౧౨౬. అఱి
 మఱిక, బ. ౧౩౪. అఱిముఱి
 తనము- బ. ౧౨౧, ౧౪౫. ప (౧)
 ౫౨. ఎఱుగు- బ. ౪౫, ౭౨,

గ౩౮, ౨౪౨ - ప (౧) ౩౫౮,
 ౪౦౬, ౪౫౨. కణకంఠ- ప (౧)
 ౩౦౪. గిటిగిట - ప (౨) ౪౧౫.
 గుటీ- బ. గ౩౬. చిలువప్పు- బ.
 ౬౦. చొటకు-ప(౧)౩౩౩. తిటికా.
 ప(౨)౩౫౨, ౩౬౪, ౫౮౮, ౫౯౩,
 ప (౨)౧౬౧. తిటిదటికా, ప(౧)
 ౯౧. తిలువార- ప (౧) ౨౩౯.
 తెలుగు - ప (౨) ౩. దొణ్ణి
 పోకా- ప (౧) ౫౧౨. నెఱ
 యకా- బ. ౨౧౩. నెఱయంగకా-
 బ. ౧౨౪. నెఱవణి- బ. ౧౪౮.
 నెఱవాడి- ప (౧) ౩౪౨ - ప(౨)
 ౪౯౦. నెటి-ప(౧)౩౨౮, నెటికా.
 బ. ౧౦౫ ప (౧) ౪౩౫. పూతెం
 చి-ప (౨) ౪౯. పూపుండు, బ.
 ౮౧. పటికివెండుకలు- ప (౨)
 ౧౬౬. నెఱ- బ. ౧౨౫. మఱచి-
 ప (౧) ౨౦౦. మఱవలయ. బ.
 ౧౩౫- ప (౧) ౪౨౪, ౬౫౬,
 మఱియను - బ. ౨౨౦. ప (౧)
 ౩౦౮- ప (౨) ౪౬౩. వజులు.
 ప (౧) ౧౧౦. నెఱవక
 మఱికోప్పి. బ. ౧౦౮. అఱిముటిన్
 మఱియను. ప(౧) ౨౧౬. అఱికోడి,
 బ. ౧౦౦- ప (౧) ౨౮౯, అఱ
 లేక- ప (౧) ౩౦౩. అఱితి- బ.
 ౪౪-ప(౧)౪౪౮, ౩౧౩, ౬౪౮,
 ౬౪౪, అఱిముటిన్- బ. ౧౩౨.
 అఱిమిర్కిపడు- బ. ౮౮. ప(౧)

౯౦, ప (౨) ౧౧౫. ఎఱుగు-
 ప (౧) ౪౯, ౧౫౦, ౨౮౬,
 ౪౦౯, ౬౮౩- ప (౨)౨౬. కఱ
 కంఠ - బ. ౬౬ ౧౦౬, ౧౫౧,
 ౧౮౦, ౨౦౮, బ. ౩౧, ప (౧)
 ౧౩౩. కొఱలు- ప (౧) ౩౨.
 తఱిన్- బ. ౪౦, ప (౧) ౬౦-ప
 (౨) ౨౩౨, ౨౫౩. తఱిదటికా,
 బ. ౧౩౦. నెఱవాడి, బ. ౧౩౪-
 ప (౧) ౯౩- ప (౨) ౧౪,
 ౪౩౧, నెటికా- బ. ౧౮౩. పఱ
 చుట- ప (౨) ౩౫౧. పెఱుకల
 క్రావట్లు- ప (౧) ౩౪౪. మఱు
 గులు- బ. ౧౬౦. మఱచి- బ.
 ౧౩౫- ప (౧) ౪౨౪, ౬౫౬.
 మఱి- ప (౧)౪౫౨. మెఱచుచు-
 బ. ౧౩౮, ౧౮౧. ప(౨) ౧౨౦.
 వజులంగకా.
 మఱుగు. ప (౧)౧౩౦. ఇటికిళ్లన్,
 ప (౧) ౪౪౧, ఉఱు- ప (౨)
 ౩౫౩. కుఱువలన్-బ. ౧౬. మెఱ
 యింపు- ప (౨) ౫౧౮. వజుంఠ
 లకా
 మఱుమాట. ప (౧) ౪౫౪. నెఱవు
 మిఱుమిట్లు. ప(౧) ౧౩౯. పఱవక,
 ప (౧) ౩౯౩, మెఱచుచు
 మిఱుమిండయారు. ప (౨) ౮౪,
 చిఱుపులిచూర్.
 మిఱుమిండనయనారు. బ. ౧౪౦.
 కణకంఠుడు

మీలు. క్రి. ప (౨) ౩౭౨- బ. ౨౧౫. పాణులక. బ. ౧౦౧. వేటోక
 ముటిముటితనము. బ. ౧౦౫. పజ
 తెంచి
 మొలుచు. ప (౧) ౩౬౫. నెఱసిన-
 ప (౧) ౫౫౨, ముటియును- ప
 (౧) ౩౯౭. మిలుమిట్లు-
 మొలుచు. ప (౨) ౧౨౦. కఱకం
 తుచే- ప (౨) ౧౦౮. గుటీ- బ.
 ౬౬. తెఱవ. బ. ౧౬. మఱుగు-
 ప (౧) ౫౧౨. తఱేదఱీక- ప (౧)
 ౫౯౨ వఱలంక- ప (౧) ౨౩౮.
 వెఱవక.
 మొలువడి. బ. ౧౬౫. ఒఱ
 మొలుగు. ప (౨) ౪౦౯. గొటిగిన-
 బ. ౧౪౦. వఱలెడు
 మొలు. ప (౨) ౪౦౩. కెఱలి
 మొలుదదవంకయ్య. బ. ౪౪. కఱ
 కంతు- ప (౧) ౩౦౫. కొఱటక-
 ప (౧) ౪౦౫. కొఱడు
 మొలుదదవంకయ్య. బ. ౧౭౧. తఱు
 గంకక
 ఱంపము. బ. ౧౧౦. తాదిన
 తాచు. బ. ౧౧౦. ఱంపాన
 తాయి. బ. ౮౩. కొఱవేవాడు (ప్రా)
 తొంపి. బ. ౪౮. ఎఱుంకెఱి(యతి)
 వఱటలక. ప (౧) ౩౬౧. ఎఱుంకెఱి
 వఱడ. బ. ౯౭. ఎఱుంకెఱి- ప
 (౧) ౧౪౭. వఱలెంచు

వఱలు. ప (ప) ౬౭౯. ఉఱు-
 బ. ౧౧౦. ఎఱుంకెఱి- బ.
 ౪౭, ప (౨) ౪౧౦. కఱకంక-
 బ. ౪౪. కొఱటక- ప (౧)
 ౪౯౦. గిటిగిలు- బ. ౩౫.
 గుటీ- బ. ౧౦౧. చెఱపకెఱి-
 ప (౧) ౪౦౯. చిఱులొండ- ప
 (౨) ౩౬౯. తఱీక- ప (౨)
 ౧౩౪. తఱీదఱీక- బ. ౨౦౦.
 నెఱయక- ప (౨) ౩౧౮. నెఱి-
 ప (౧) ౭౦౬. నెఱీక- ప (౨)
 ౪౭౬. మఱవకుము- బ. ౨౨౦;
 ప (౧) ౭౦౮; ప (౨) ౪౬౭.
 ముటి- బ. ౧౭౮, ౧౦౧; ప (౨)
 ౧౨౦. ముటియు- ప (౧) ౫౯౨.
 మొలుచు- బ. ౧౪౦. మొలు
 గులక- బ. ౯౪. వఱలి
 వఱటిపాలు. బ. ౧౫౫. అఱరేక
 వఱుతలక- ప (౨) ౫౯౯. మఱు
 గులక.
 విఱుచు. ప (౧) ౨౯౮. నిఱనిఱ
 నీఱుచు
 విఱిచికొను. ప (౧) ౧౭౧. నిఱనిఱ
 నీఱుటల్
 వెఱుచు. బ. ౧౪౪, ౧౪౬, ౧౪౮;
 ప (౨) ౫౪౮. అఱిముఱీక- ప
 (౧) ౩౮౦. ఎఱిగి- బ. ౧౨౦,
 ౧౪౮. కఱకంక- బ. ౨౦౮.
 తఱియంకక- ప (౧) ౬౩౦.
 తెఱచితి- ప (౧) ౩౯౪. వెఱి

గ౩౮, ౨౪౨ - ప (౧) ౩౫౮, ౪౦౬, ౪౫౨. కణకరక - ప (౧) ౩౦౪. గిటిగిట - ప (౨) ౪౧౫. గుటీ - బ. గ౩౬. చిటునవ్వు - బ. ౬౦. చొటకు - ప (౧) ౩౩౩. తిట్టి. ప (౨) ౩౫౨, ౩౬౪, ౫౮౮, ౫౯౭, ప (౨) ౧౬౧. తటిదటిక, ప (౧) ౯౧. తటువార - ప (౧) ౨౩౯. తెలుగు - ప (౨) ౭. దొణ్ణి పోక - ప (౧) ౫౧౨. నెలయక - బ. ౨౧౭. నెలయంక - బ. ౧౨౪. నెలవణి - బ. ౧౪౮. నెలవాది - ప (౧) ౩౪౨ - ప (౨) ౪౯౦. నెటి - ప (౧) ౩౨౮, నెటిక. బ. ౧౦౫ ప (౧) ౪౩౫. పలుతెంచి - ప (౨) ౪౯. పలుపుండు, బ. ౮౧. పటికివెండుకల - ప (౨) ౧౬౬. నెల - బ. ౧౨౫. మణచి - ప (౧) ౨౦౦. మణవలయ. బ. ౧౩౫ - ప (౧) ౪౨౪, ౬౫౬, మణియను - బ. ౨౨౦. ప (౧) ౩౦౮ - ప (౨) ౪౬౭. వణలు. ప (౧) ౧౧౦. నెలవక మణికోన్ని. బ. ౧౦౮. అణిమణిన్ మణియను. ప (౧) ౨౧౬. అణివోడి, బ. ౧౦౦ - ప (౧) ౨౮౯, అణిలేక - ప (౧) ౩౦౭. అణిలి - బ. ౪౪ - ప (౧) ౪౪౮, ౩౧౩, ౬౪౮, ౬౮౪, అణిమణిన్ - బ. ౧౭౨. అణిమిర్కిపడు - బ. ౮౮. ప (౧)

౯౦, ప (౨) ౧౧౫. ఎణుగు - ప (౧) ౪౯, ౧౫౦, ౨౮౬, ౪౦౯, ౬౮౩ - ప (౨) ౨౬. కణకంశ - బ. ౬౬ ౧౦౬, ౧౫౧, ౧౮౦, ౨౦౮, బ. ౩౧, ప (౧) ౧౩౭. కొణలు - ప (౧) ౩౨. తటిన్ - బ. ౪౦, ప (౧) ౬౦ - ప (౨) ౨౩౨, ౨౫౩. తటిదటిక, బ. ౧౭౦. నెలవాది, బ. ౧౭౪ - ప (౧) ౯౩ - ప (౨) ౧౪, ౪౭౧, నెటిక - బ. ౧౮౭. పలుమట - ప (౨) ౩౫౧. నెలుకలకావట్లు - ప (౧) ౩౪౪. మణుగులు - బ. ౧౬౦. మణచి - బ. ౧౩౫ - ప (౧) ౪౨౪, ౬౫౬. మణి - ప (౧) ౮౫౨. మెణమచు - బ. ౧౭౮, ౧౮౧. ప (౨) ౧౨౦. వణలంక. మణుగు. ప (౧) ౧౩౦. ఇటికెళ్లన్, ప (౧) ౪౪౧, అణు - ప (౨) ౩౫౩. కుణువలన్ - బ. ౧౬. మెణయింపు - ప (౨) ౫౧౮. వణులక మణుమాట. ప (౧) ౪౫౪. నెలపు మణుమిట్లు. ప (౧) ౧౭౯. పణపక, ప (౧) ౩౯౭, మెణమచు మణుమిండయారు. ప (౨) ౮౪, చిటుపులిచూర్. మణుమిండయనారు. బ. ౧౪౦. కణకంతుడు

మీలు. క్రి. ప (౨) ౩౭౨- బ.
 ౨౧౫. పాణులక్. బ. ౧౨౧.
 వేటొక
 ములీములీతనము. బ. ౧౦౫. పఱ
 తెంచి
 మొలను. ప (౧) ౩౬౫. నెలసిన-
 ప (౧) ౫౫౨, ములీయును- ప
 (౧) ౩౯౭. మిలుమిట్లు-
 మొలయు. ప (౨) ౧౨౦. కఱకం
 తుచే- ప (౨) ౧౨౮. గులీ- బ.
 ౬౬. తెలవ. బ. ౧౬. మఱుగు-
 ప (౧) ౫౧౨. తఱీదఱీక్ ప (౧)
 ౫౯౨ వఱలంగ-ప (౧) ౨౩౮.
 వెలవక.
 మొలవడి. బ. ౧౬౫. ఒఱ
 మొలుగు. ప (౨) ౪౦౯. గొలీగిన-
 బ. ౧౪౦. వఱలెడు
 మొల. ప (౨) ౪౦౩. కఱలి
 మొలటదవంకయ్య. బ. ౪౪. కఱ
 కంతు- ప (౧) ౩౦౫. కొలటక్-
 ప (౧) ౪౦౫. కొలడు
 మొలటదవంకయ్య. బ. ౧౩౧. తఱు
 గంగక్
 ఱంపము. బ. ౧౧౦. తాచిన
 తాచు. బ. ౧౧౦. ఱంపావ
 తాయి. బ. ౨౩. కొ, అవువాడు (ప్రా)
 తొంపి. బ. ౪౮. ఎ, ఱంగర (యతి)
 వఱటలక్. ప (౧) ౩౬౧. ఎఱుగవే
 వఱడ. బ. ౯౩. ఎఱుగక్- ప
 (౧) ౧౪౩. వఱలెంచు

వఱలు. ప (ప) ౬౭౯. ఉఱు-
 బ. ౧౧౦. ఎఱుగంగక్- బ.
 ౪౭, ప (౨) ౪౧౦. కఱకంతు-
 బ. ౪౪. కొలటక్- ప (౧)
 ౪౯౦. గిలీగిలు- బ. ౩౫.
 గులీ- బ. ౧౨౧. వెలవక్-
 ప (౧) ౪౦౯. చిలుతొండ- ప
 (౨) ౩౬౯. తఱీక్- ప (౨)
 ౧౩౪. తఱీదఱీక్- బ. ౨౦౦.
 నెలయక్- ప (౨) ౩౧౮. నెలీ-
 ప (౧) ౭౦౬. నెలీక్- ప (౨)
 ౪౩౬. మఱవకుము- బ. ౨౨౦;
 ప (౧) ౭౦౨; ప (౨) ౪౬౩.
 మలీ- బ. ౧౩౮, ౧౨౧; ప (౨)
 ౧౨౦. మలీయు- ప (౧) ౫౯౨.
 మొలయును- బ. ౧౪౦. మొలు
 గులక్- బ. ౯౪. వఱలి
 వలీతిపాలు. బ. ౧౫౫. అఱలక్
 వఱులక్ ప (౨) ౫౧౯. మఱు
 గులక్.
 విలుచు. ప (౧) ౨౯౮. నిలనిల
 నీల్లుచు
 విలీచిక్. ప (౧) ౧౩౧. నిలనిల
 నీల్లులక్
 వెలచు. బ. ౧౪౪, ౧౪౬, ౧౯౦;
 ప (౨) ౫౪౮. అఱుమఱీక్- ప
 (౧) ౩౮౦. ఎఱీగి- బ. ౧౨౦,
 ౧౪౮. కఱకంతు- బ. ౨౦౮.
 తఱీయంగక్- ప (౧) ౬౩౦.
 తెలచిలి- ప (౧) ౩౯౪. వెలీ

కొనక-ప (౧) క౨౧. మొదటి- వెలవేకులు. బ. ౧౮౯. ఉటికుర్కి-
 ప (౧) ౧౧౦. మఱి- ప (౧) పదును.
 రగిర, మఱుమాట- ప (౧) వేలు. బ. ౨౦. వేటె- బ. ౧౮౧.
 ౨౩౮. మొజి. మీటి
 వెలవేకులు. ప (౨) క౨౨. పఱ పఱకాత్రి! ప (౪) ౧౧౮. కఱకంతు
 తెంది

బ. ౨౩౨. అనగలిసొనక...పరమమాహేశ్వర. కాబట్టి 'అరగ
 లి'లో శకటరేఫము లేదు.

బ. ౩౧. వెలచి...ఎఱుగు. కాబట్టి 'ఎఱుగు'లో శకటరేఫమున్నది.
 కాని, భార-అసి. ౩ ఆశ్వా. 'ఎఱుగి ప్రియమువలికి తెఱునిస్తుడు' అని
 సాధురేఫముతో ప్రయోగమున్నది.

'చేకుడు'లో శకటరేఫమున్నదా? శ.ర. లో 'చేకుఱు' అని
 శకటరేఫముతోను, 'చేకుడు' అని సాధురేఫముతోను పదములుచేర్ప
 బడినవి. 'వెలకకలలోఁ జేసిన, కొఱుగామికి వగచువోట గుఱత్తు
 ము చేకు' తెలిసి శకటరేఫమునకు ప్రమాణమున్నది. (ఉ. హరి. ౫.
 ఆశ్వా.); 'చేకుడు'కు ప్రమాణములేదు. దానిలోకూడా శకటరేఫమే
 ఉండవలె నని తోస్తుంది.

'తాడు' (క్రియ)లో సాధురేఫమో, శకటరేఫమో నిర్ణయించ
 దాని కౌధారాలు లేవు.

అట్లే 'వెలవేకుకాడు' అనేపదములో శకటరేఫమో సాధు
 రేఫమో నిర్ణయించలేము.

'తఱియే'లో శకటరేఫమున్నది. 'మెఱుగు మొజినచాడ్పు
 నఱ దఱియేకొరుము' భార. విరా. ౫; 'ఉఱుకులు యంబోధిఱ దఱిసి
 చఱుట' భార. అర. ౬. బ. ౧౧౦ లో 'అంపానఱ గోసిన-జాదిన' అని
 'జాడు'లో శకటరేఫమున్నది; కాని, బ. ౨౪౩ లో 'రాది'

అని సాధురేఫమే ఉంచబడినది. దానిని కూడా 'తా'చి' అని దిద్దవలెను. 'తొస్తు గుఱినేసి యేయ మెఱుంసురెల్ల' అని అచ్చ. రామా. కిష్కిం.లో కకటరేఫము. 'నీరొస్తు...నీరాజ్య' అని ద్వి. రామా. యు. కాం. లో సాధురేఫము. "తొంపి...సిఱుంగరె." బ. రహ. కాబట్టి 'తొంపి'లో కకటరేఫ మున్నది. క. ర. లో సాధురేఫము మాత్ర మున్నది.

సంధివిశేషములు

సంస్కృతసంధి

(౧) చరుమ్ + నిర్వపేత్ = చరున్నిర్వపేత్ (౧) ౮౧. 'న్న' ప్రాసముకోసము.

(౨) దుర్వాసస్ + ముఖ్యులు = దుర్వాసముఖ్యులు (౧) ౨౫. 'దుర్వాసోముఖ్యులు' కాదు. గణముకోసము.

(౩) స్వాసు + ఏక = స్వాస్తైక (దివ్యాన్నవ. ద్ర. సంఘములు) - 'ఆచరించుట'తో ప్రాసకోసము.

(౪) 'బ్రహ్మోత్పపాత దివమాసు' అన-(౧) ౬౬౩

'రుద్రాయ నమో అస్తు' అనుచి (౧) ౬౮౯

'వీరభద్రస్తు' అన

'ఆసురాణీయ ఆహ్వాయ' (౧) ౫౧౫

'ఖాండిక్య ఆసురాణీయ' (౧) ౫౧౫

పై వాటిలో గణములకోసము విసంధి.

(౫) కర్తానుసారి(౧)౫౪౩ (కర్తనుసారి అని ఉండవలెను.)

తెనుగుసంధి

అకారసంధి

(౧) వస్తీబహువచ వాకారముమీద : మాచేశ్వరులిండ్లు.

బ. ర౫; యజమానులిండ్ల

(౧) లోగ; హరిభక్తులిందులు (౧) ౧౨౬; భిక్షులింద

(౧) ౨౦౫; కులసీనులెంగిళ్లు. బ. ౨౧౫; తల్పాలందకు
బ. ౧౩౦; బడగులాదరుకు. బ. ౧౧౪.

(౨) క్రియవిశేషములమీద: మడియించినాతని (౨) రూ
కన్న పెట్టినర్థము. బ. ౧౫౬.

(౩) చీర + ఎల్ల = చీరెల్ల. బ. ౮౪; కోక + అమ్మి = కోకమ్మి
బ. ౧౧౪; బొబ్బ + ఇడుచు = బొబ్బిడుచు. బ. ౧౦౩; సన్న + అడ
వుచు = సన్నడవుచు - బ. ౧౩౦; ప్రాత + అప్పు = ప్రాతప్పు. బ.
౧౩౩; పన్న + అగునే = పన్నగునే. బ. ౨౨౯; అంత + అర్థము =
అంతర్థము బ. ౧౫౫; ఏల + ఇచ్చు = ఏలిచ్చు. బ. ౬౬

(౪) స్త్రీవాచకములమీద: దుగ్గళవ్యనియె. బ. ౧౧౧

(౫) సంబోధనాంతములమీద: అమ్మలా రక్కలాదని బ.
౧౪౯; ఓడులారేటికి. బ. ౨౧౫

(౬) కదన్న! బ. ౬౮; నాకొళ్లు నిలవవురన్న! బ. ౬౮;
ఈ జమ్మరనుచు. బ. ౧౪౫.

(౭) ఎక్కడదీవణో (దేవర + ఓ). బ. ౭౫.

ఇతర సంధి

(౧) పెండి + కల్లువాగు = పెండిల్లువాగు. బ. ౨౧౬

(౨) బగితి + ఏడ = బగిలేడ. బ. ౨౩౮; వారి + ఎఱుంగని =
వారిఱుంగని (౧) ౩౪౪; పోడిమెటింగి (౧) ౩౬౧; తిన్నోరిది.
(౧) ౬౧౮; మొసలివ్వంగ (౨) ౧౫౬; నల్లడి + ఐ = నల్లడై (౨)
౪౭; కాకి + అఱుపులు = కాకఱుపులు. బ. ౧౦౨; కంచేసువాడలు.
బ. ౧౧౮; తెలివగువాడు. బ. ౧౮౫; రెట్టి + ఐవక = రెట్టైవక
బ. ౧౪౩;

క్రార్థకసంధి: వెఱచుండుము. బ. ౩౧; ఒల్పీఁడె. బ. ౫౩; పోయివవని + ఓ = పోయివవనో. బ. ౩౧; ఈచవోయున్న భావము. బ. ౩౬; విసేతించి. బ. ౧౦౫; ఏతెంచారగించె. బ. ౧౫౩; కలి నన్ను. బ. ౧౫౩; కలిసంకు, కూడుండు. బ. ౧౫౫; పొంచున్న బ. ౧౮౬; చుట్టుముట్టాడు. బ. ౧౯౯; పొంచుండువారు బ. ౨౧౬ ఎగిరిగిరాడువారు. (౧) ౧౬౦; ప్రాద్దువోయిటురా. (౧) ౧౫౯

ఓంబోధనాంతముమీద: పడఁతి! + అర్హ్యపణ్యముల్ = పడఁ తిష్ట్యపణ్యముల్. బ. ౬౧.

(౫) ప్రామపువక్రియమీద:

నిర్హూయైరియాదట (౧) ౧౧౧

(౬) నిషిద్ధమంటి (వి) + ఎట్టి = నిషిద్ధమంపెట్టి

(౭) కోటిపల్లి + ఆరాగ్యదేవు = కోటిపల్ల్యారాగ్యదేవు; పెరు మ్బుపురి + గురు = పెరుమ్బుపుర్యురు. (౧) ౧౧౫

(౮) తోడి + ఎఱుకులు = తోడెఱుకులు. బ. ౩౯; ఒంటి + ఎట్టు = ఒంటెట్టు, బ. ౮౦; ఎప్పటట్టుల. బ. ౧౩౯; ఒంటి + అట్టు = ఒంటట్టు, బ. ౧౫౪;

ఉ క్షా ర స ం ధి

(౧) కూడునకులు. బ. ౩౧ ('కూడునకులు' కాదు); నల్లెడాకులు. బ. ౩౩ ('నల్లెడునాకులు' కాదు);

(౨) తనదునభులరాజ్యము. బ. ౨౮. దినిలో నగాగమునకు ఇతరత్రప్రయోగములు కానరావు.

(౩) తద్ధరాధ్య విశేషణములమీద:

పడుమూఁదెనేటి. బ. ౧౨౩; ఒప్పొలివటూరి(౨)౫౫౧;

ఎకారసంధి

వన్నె + ఎక్క = వన్నెక్క. బ. ౧౧౦.

ఆమ్రేదితసంధి

మూద్దాదాదుము. (౧) కర్క;

అనుకరణసంధి

గువగువ + అనువి = గువగువనువి బ. ౧౯౦

లోపసంధి

(౧) బ్రహ్మ + హత్య = బ్రహ్మత్య (౧) ౬౬౭.

(౧) ముక్కమ్మ బ. ౧౧౩; ముప్రొద్దు. బ. ౨౧౪; ముప్రూటన్ బ. ౩౪; ముచ్చెట్టి. బ. ౭౩, ౧౧౨.

(౨) ముఱపడు. బ. ౭, ౧౫; పిఱుసను. బ. ౧౯, ౭౦; మూత్రపట్టు (౧) ౩౫౯; ఉపతాపపడు (౧) కర్క; కన్నపెట్టు బ. ౧౫౫ విజయంచేయు. బ. ౭౧.

టూగాగమసంధి

హర్షంపుటెల్ల. బ. ౧౪౬; సన్నపుటెముకలు. బ. ౨౦౯; బ్రక్కటెముకలు. బ. ౨౦౯; కాని, నుల్లనోసిరము. బ. ౭౧. అని ప్రభాకరకాస్త్రీ గామ నుగాగమముతో రూపము నుంచినారు. ఇది విచార్యము.

కదాదులసంధి

కట్టుగ్రలీల. బ. ౧౧౩; కట్టుగ్రము. బ. ౭౨; కట్టుగ్రుడు బ. ౧౦౩; ౧౦౫; కట్టుల్కి (౧) కర్క; పెట్టోడి. బ. ౧౦౭; ౧౪౩

ఎదుసంధి

పలమెడు. (౧) ౩౯౮.

అజ్ఞోపసంధి

- (౧) తోడ్కప్పె. బ. ౨౧౯; ఇర్లేలు (౧) ౪౩౨; వీడ్డివంబులు
- (౧) ౪౩౨, ౫౯౨; కూర్కివక (౧) ౬౦౧
- (౨) వీడ్డాలు. బ. ౧౦౧; అమ్మలుకు (అను + ఉలుకు)
- (౧) ౧౨౪

పాదేశసంధి

ఉడుపనేసులు. బ. ౮౦;

నుగాగమసంధి

నగుల్రాయి. బ. 80.

గసడదవాదేశము

- (౧) మూడునేసి=మూడేసి (౧) ౬౦౦
  - (౨) చే + చేతక = చేనేతక ... వ్యాసుండు (౧) ౬౮౫.
- ‘చేతక’ అని కాదు.

(3) గసడదవాదేశము బహుళము కాదు. అంటే, ఆదేశము చేయడము కవియిష్టను ననుసరించి ఉండదు. ఎక్కడ గసడదవాదేశము చేసితీరవలెనో ఎక్కడ చేయగూడదో వా ‘అంధ్రభాషాచరిత్ర’ లో తెలిపినాను. అక్కడ చూచుకోవలెను. ప్రభాకర కాస్తూరుగారు ‘ఒక’ అను సంఖ్యావాచకవిశేషణమువీడ గసడదవాదేశము చేసినారు. అది అంధ్రభాషాసంప్రదాయానుసారి కాదు.

వి స ం ధి

తన కవితాధార కడ్డు వచ్చినప్పుడు సోఘనాథుడు విసంధిగా పదములను విడిచిపెట్టడానికి జుంకలేదు. విసంధిగలతావులు బసవ త్రురాణ, పంకితారాస్యచరిత్రములలో అనేకము లున్నవి.

బసవపురాణము - పుటలు & పంక్తులు

౫ (౬), ౧౧ (౧౩), ౨౧ (౨౪), ౨౪ (౨౩), ౨౬ (౧౦),
 ౪౪ (౯, ౧౯), ౪౫ (౨౨), ౪౬ (౨౦), ౫౧ (౧౨, ౨౩, ౨౬),
 ౫౨ (౧౦), ౬౦ (౧౬, ౨౭), ౬౫ (౧౪, ౧౫), ౬౮ (౧), ౭౦
 (౩), ౭౩ (౨౪), ౭౬ (౧), ౮౨ (౨౫), ౧౦౮ (౮), ౧౨౧
 (౧౨), ౧౬౧ (౧), ౧౬౩ (౬), ౧౬౮ (౧), ౨౧౫ (౨౩),
 మొదలయినవి.

పంజీతారాశ్యచరిత్రము

వ్రథమసంపుటము

౬ (౧, ౪, ౧౧, ౧౩), ౭ (౧౮), ౨౪ (౬), ౨౫ (౫),
 ౪౨ (౧౯), ౪౩ (౮), ౪౪ (౧౬), ౫౧ (౧౦), ౫౨ (౯, ౧౯),
 ౬౫ (౧) ౬౯ (౩), ౭౧ (౧౧), ౭౨ (౨), ౮౧ (౧౬). ౮౪
 (౧౩), ౯౩ (౮, ౧౪), ౯౬ (౯), ౧౦౧ (౮), ౧౦౯ (౪, ౬),
 ౧౧౧ (౧౫), ౧౨౪ (౭), ౧౨౮ (౩, ౯), ౧౩౦ (౧౨), ౧౩౩
 (౧౩), ౧౩౮ (౪), ౧౪౦ (౧౩, ౧౫), ౧౫౬ (౪), ౧౯౨ (౮),
 ౧౯౩ (౧౦), ౧౯౮ (౫), ౨౩౦ (౮), ౨౪౦ (౧), ౨౬౬ (౧౫),
 ౨౯౩ (౬), ౨౯౬ (౧౭), ౩౦౪ (౪), ౩౧౫ (౯), ౩౯౮ (౨),
 ౪౦౨ (౧౭), ౪౩౩ (౧౭), ౪౩౪ (౧౧), ౪౩౬ (౧౬), ౪౬౦
 (౧), ౪౬౧ (౩), ౪౬౩ (౧౮), ౪౬౭ (౧౩), ౪౬౯ (౧౧),
 ౫౧౫ (౩), ౫౫౩ (౧౩), ౫౭౯ (౧౬), ౬౪౨ (౧), ౬౪౪ (౭),
 ౬౬౭ (౧౭), ౬౯౮ (౧౩), ౭౧౦ (౧౫)

ద్వితీయసంపుటము

౨౬ (౧౩), ౪౫౧ (౩) మొదలైనవి.

అనుకరణసంధి: ప్రథమావిభక్తి

అకారాంతపులింగపదములమీద: ఏకవచనము

(అ)విసర్గమునకున్న తత్సూర్యఅకారమునకున్న 'ఓ'కారమాదేశము,—

- (౧) ౨౪. స రు న్నో నాత్ర సంశయో యనఁగ; (౧) ౨౫. శైవో చకప్రత్యయో యనఁగ; (౧) ౩౨. న సంశయో యన; (౧) ౩౩ త్రిపుండ్రం బ్రాస్థానో యన; (౧) ౩౪. నాంకయే ద్విప్రో యనఁగ; (౧) ౩౪ పతశ్యేవ న సంయో యనఁగ; (౧) ౪౦ న తుర్యా దంకనం ననో యనఁగ; (౧) ౪౦. పతశ్యేవ న సంశయో యనఁగ; (౧) ౪౧ నాధికాతీ చి లాంఛితో యనఁగ; (౧) ౫౨ ఆయంమే విశ్వభేషజో యనఁగ.

(ఆ) విసర్గలోపము,—

- (౧) ౧౩. ఉమా మాతా పితా రుద్ర యనఁగ; (౧) ౩౩. భస్త చ్ఛన్న యనఁగ; (౧) ౩౩ శృతత్రిపుండ్ర యనఁగ; (౧) ౩౫. అభావే నా తిథా విప్ర యనఁగ; (౧) ౪౧. కస్యచిల్లాంఛితో మర్త్యయన; (౧) ౪౧. లాంఛితో హి న సంభావ్య యనఁగ; (౧) ౪౩. జటాజుట విరాజిత యన (౧) ౪౩, ౪౪ త్రిపుండ్రేన విరాజిత యన (౧) ౪౩. భస్తావలిప్త సర్వాంగయన (౧) ౪౪. శుక్రో జటాజుటయన (౧) ౪౪ త్రిపుండ్రోద్వాసినర్వాంగ యన; (౧) ౪౫ రక్షాభి రుద్ధూలిత యనఁగ.

అకారాంతపులింగము: ద్వివచనము

(అ) (౧) ౪౪. బాణాసురదళాననా యన ! (౧) ౪౪. తవ ప్రణీతాయను.

(ఆ) (౧) ౪౪. తవ ప్రణీతా వనఁగ.

అకారాంతపుల్లింగళబ్దములు : బహువచనము

(౧) ౩౬. అన్యత్సమాహిత యనఁగ; (౧) ౪౦. నదర్శనీయా యన; (౧) ౪౧. అస్పృశ్యాయఃఁగ; (౧) ౪౧. అదర్శనీయాయన; (౧) ౪౩, ౪౫. రుద్రాక్షిభూపణా యనఁగ; (౧) ౪౩. అక్షమాలా స్థితకరా యనఁగ; కమంఠిలుకరాస్వీతా యనఁగ; (౧) ౪౫. అక్ష మాలావిభూషితా యనఁగ; (౧) ౪౬. పుట్రకామం గణేశ్యరాయనఁగ; (౧) ౪౬. భూమిభాగాశ్చ యే సభా యనఁగ; (౧) ౪౮. దురాచా రాశ్చ యే నరా యనఁగ(౧)౪౮. గృహేయత్సప్తనూతా యనఁగ (౧) ౫౩. శిష్టాః ప్రసిద్ధా భగవన్నపాపా యనఁగ (౧) ౫౩ అతస్త్వి దీనూ నపహాయ భక్తా యనఁగ; (౧) ౬౬. యే వీరభద్రవికసితా యనను.

అకారాంతనపుంసకలింగము: ఏకవచనము

(అ) (౧) ౩౪. వక్త్రల మనఁగ (౧) ౩౫. నాస్తిభిష్టవిశాస్నాన మనఁగ; (౧) ౩౫. న దీక్షా న తపో ముక్త్ర మనఁగ; (౧) ౩౫. న యజ్ఞా దేవితార్చన మనఁగ; (౧) ౩౫. వేదాగమజ్ఞాన మనఁగ; (౧) ౩౬. శుదనత్యం మృదాధార్యమనఁగ; (౧) ౩౬. అహోమోనాస్య మాహోత్త్య మన (౧) ౩౬. శ్రీపుత్రం మోక్షుడిం త్యక్తమన; (౧) ౩౭. ఘాతిన్నానమనఁగ(౧)౩౮. ఆ ధ్ధం న తథా ప్రాక్తమనఁగ; (౧) ౩౯. సోర్ధ్యపుంస్త్రమన; (౧) ౪౦. పాతిశ్యమన; (౧) ౪౧. భిష్ట స్మిగ్ధమనఁగ; (౧) ౪౬. భగవాంశ్చగుద్రం పవిత్రమన; (౧) ౪౬. అనంతమనఁగ; (౧) ౪౮. సర్వమంగళ మాంగళ్యమనఁగ (౧) ౪౯. రుద్రయస్తే జనిమ చారు చిత్రమనఁగ? (౧) ౫౦. సంసారసాగరం ఘోరమన; (౧) ౫౪. లింగం హేమ మయమని (౧) ౫౪. ఇంద్రవీల మయం (శైలమయం) లింగమనఁగ (౧) ౫౫. అన్నమయం లింగ మనఁగ (౧) ౫౫. వగవకీకాంక్షకం లింగ మనఁగ.

(అ) (గ) కర. సర్వపావనపావన మ్మవగ- (గ) కర.
 ఉత్పాతి ప్రశమం మ్మవగ - సర్వలోక ప్రభేషం మ్మవగ - ఇష్టసిద్ధి.
 ప్రవాహుక మ్మవగ- (గ) ౫౦. గృహీత్వా చ్చాన్విహోత్రజ మ్మవగ-
 (గ) ౫౦ పునరావృత్తిమోచన మ్మవ- (గ) ౫౨ ఇదం తవ ప్రసర్పణ
 మ్మంచు- (గ) ౫౩. లింగం మణిసుయ మ్మవగ- (గ) ౫౫. కాంస్యక
 మయ మ్మవగ (గ) ౫౫. పార్థివలింగమ్మవగ- (గ) ౫౬. ముక్తాఫలమ
 య మ్మవగ.

(ఇ) (గ) 3౨. త్రిపుండ్రస్యచి ధారణం బనియ- (గ) 3౨
 తత్ఫలం కోటిగుణితం బవగ - (గ) 33. భస్మాహారితం బవ- (అ)
 3౪. ఉగ్ధ్యతుండ్రకం బవ, (గ) 3౪. ఉగ్ధ్యం బవగ- (గ)
 3౫. త్రిపుండ్రం భస్మనాకృతింబవగ - (గ) 3౫. భస్మనాహారిత్య
 వర్జితం బవగ - (గ) 3౬. అన్యత్రవిచేష్టితం బవగ - (గ) 3౬.
 భస్మనాహారిత్యం బవగ; (గ) 3౮. వర్జులం చార్ధచంద్రకం బవన-
 (గ) 3౮. అగ్ధం చార్ధచంద్రకం బవగ - (గ) 3౮. వర్జులం
 తూర్ధ్యపుండ్రకం బవ- (గ) ౪౦. శంఖపాదోదకం వర్ణం బవయ-
 (గ) ౪౧. నవాఽపి నన్యా బవ.

అకారాంతపుంలింగము: బహువచనము

(గ) కర. గు ద్రాక్షవలగూ యవగ.

అకారాంతనపుంసకలింగము: బహువచనము

(గ) క౨. ఏతాని గు ద్రాక్షణి యవగ- (గ) క౫ సుభ్ర
 త్రిపుండ్రాణి యవగ- (గ) ౬౩. అభిదేవప్రసాదలభ్యాని యవ- (గ)
 ౬౩. మద్రాసోకేతవస్విధాహారజపుష్పలాతాని సర్వాణి యవగ-
 (గ) ౭3. ఇత్యాదివాక్యాని యవగ- (గ) ౭౪. గృహీతపరిమిగాని
 పుష్పాణి పత్రాణి యవ-

అకారాంతస్త్రిలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౪౫. రుద్రాక్షమాలా యను-(౧)౨. శివాతనూ రఘోరా యని-

ఇకారాంతపులింగము: ఏకవచనము

(౧) ౪౨. రుద్రాక్షఘరస్పృచి యనంగ (య-ప్రా)- (౧) ౪౬. వరం పావోడకవిధ యనగ- (౧) ౬౨. యస్తా దవర్తమిశ్వర నై వేద్య మిత్యాదియనగ-

ఇకారాంతస్త్రిలింగము: ఏకవచనము

(అ) (౧) ౩౪. అగ్నిచగ్గమితి త్రి యనగ-
(ఆ) (౧) ౩౪. అర్థచంద్రాకృతి రనగ-(౧)౩౧. పద్భ్యం ఖామి రన- (౧) ౯౯. నహి మే శక్తి రన.

ఇకారాంత పులింగము: బహువచనము

(౧) ౪౩. కింపునర్వానవాదయో యని (యో.యతి);

ఈకారాంత స్త్రిలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౪౩. జటామండలచారిత్రీ యనగ - (౧) ౫౩. ఆపాప కాశినీ యనెను- (౧) ౮౮. నవిషూచీ యనంగ

ఉకారాంత పులింగము: ఏకవచనము

(౧) ౪౪. శుశుభే సతతో విష్ణు రనగ- (౧) ౫౫. ఆరకూట మయం వాయు రన- (౧) ౯౪. అసౌ త్రిగు రన- (౧) ౯౪. అస్మా ధాకు రన-

ఉకారాంత నపుంసకలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౪౮. దూషితశ్చాపి పాదాంబు అన.

బుకారాంత పుంలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౫౨. అయం మాతా అయం పితా యనఁగ-

బుకారాంత పుంలింగము: ద్వివచనము

(౧) ౫౨౭, శివో మేవ మే పితరా వనఁగ.

ఓకారాంత స్త్రీలింగము: బహువచనము

(౧) ౯౪. తిస్తో గావ యసు.

అన్-అంత పుంలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౩౨. విరజా విషా(ప్రాయనఁగ-(౧)౪౧. రాజాయనఁగ-

(౧) ౪౪: సద్ధాత్మ యనఁగ-

అన్ - అంత పుంపుంసకలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౫౦. విరజావలజం భస్మ యనఁగ - (౧) ౪౬. ఋతగ్[ఁ] సత్యం పరంబ్రహ్మ యనఁగ-(౧)౪౫. ఊద్రాంశ్చ పంచబ్రహ్మ యనఁగ,

ఇన్ - అంత పుంలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౩౩. తత్త్వాగీ యనఁగ - (౧) ౩౬. శోఽపి మలినధారీ యనఁగ-(౧) ౪౩. దుద్రాక్షవలయూ యనఁగ-(౧) ౪౪. శ్రీపుత్రాం కేతసర్వాంగి యన - (౧) ౯౨. కేవలాఘో భవతి కేవలాదీ యనఁగః

ఇన్ - అంత పుంలింగము: బహువచనము

(౧) ౩౬. మునీంద్రా బ్రహ్మవాదినో యన-(౧)౩౮. మనుష్యా పాపకర్తినో యనఁగ - (౧) ౪౬. సత్య తపస్వినో యన- (౧) ౮౪. భరంతిశ్శక్తభాజినో యన.

మతుబంత పుంలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౬౦. భగవా నన.

వకారాంతము : బహువచనము

(౧) ౭౨. విం దాపో యనంగ.

సకారాంతము : ఏకవచనము

(అ) (౧) ౩౩. విద్యా ననంగ- (౧) ౬౧. మనశ్చింద్రిమా యన.

(ఆ) (౧) ౩౨. స ఏవ భస్త జ్యోతి యనంగ.

(ఇ) (౧) ౭౫. అహోరణి గ్యూక్ మహనోమహి గ్యూ ననంగ.

(ఈ) (౧) ౫౩. అవాపకాశి నీ వపు నిసంగా.

స-కారాంత పుంలింగము: బహువచనము

(౧) ౯౧. ప్రకాంతమనసో యనంగ- విద్వాంప యనంగ.

ఏతచ్ఛబ్దము: బహువచనము

(౧) ౪౮. తీర్థోదకశైలే యనంగ.

సంబోధన ప్రథమావిభక్తి

అకారాంతపుంలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౫౨. నూ తే రుద్ర యనంగ.

ఉకారాంతపుంలింగము: ఏకవచనము

(౧) ౧౦౦. మాగ్ధాంప భానో కుష యనంగ

ద్వితీయావిభక్తి

అకారాంతపుంలింగము: ఏకవచనము

(అ) (౧) ౫౦. సముద్ధాల్య సదాచార్యమనంగ - (౧) ౪౭. పాశజాలహారం పరం బన- (౧) ౪౫. పూజయేత్పర మేశ్వర మనంగ- (౧) ౪౪. నేవతేష్ట మహేశ్వర మనంగ- (౧) ౩౯. కాంకయేన్న దోహి ద్దేహి మన- (౧) ౫౦. తం ప్రపద్యే మహేశ్వర మ్మనంగ-

అకారాంత నపుంసకలింగము: ఏకవచనము

- (౧) ౪౦. నాంకయే న్న దహే ధ్వాత్ర మనఁగ- (౧)
 3౨. దేవానాం త్రయాయుష మ్నఁగ - (౧) ౪౬. వింద్యా త్రబ్జై
 ఘాతుక మ్నఁగ (౧) దక్షిణే ణాభిమంత్రితం బనఁగ.

అకారాంతస్త్రీలింగము: ఏకవచనము

- (౧) ౪౫. పంచాక్షరీం విద్యా మనఁగ

ఇకారాంతస్త్రీలింగము: ఏకవచనము

- (౧) ౪౨. శే యాంతి పరమాం గతి మనఁగ

ఈకారాంతస్త్రీలింగము: ఏకవచనము

- (౧) ౪౧. కళాం నాన్వాంతి షోడిశీమనఁగ

అన్-అంత పుంలింగము: ఏకవచనము

- (౧) ౪౨ తరతి వాష్టావ మన.

తచ్చబ్దము

- (౧) ౪౦. అంకనోయస్య దేశా త్తైమనఁగ

అకారాంతపుంలింగము: బహువచనము

- (౧) ౪౮. ఏశివ్రాఝ్యాన్ దశాపరా నన- (౧) ౫౩. అన్యా
 నకస్తా ననఁగ

కృతీయావిభక్తి: ఏకవచనము

- (అ) (౧) 3౦. తదాకౌశలం శస్త్రీణ యనఁగ- (౧) 3౮.
 ధారయివ్యంతి మోహేన యనఁగ- (౧) ౪3. ఋగ్యజుస్సామ
 ఘోషేణ యనఁగ- (౧) ౪౬. య ఆచామతి మోహేన యనఁగ-
 (౧) ౫౨. ప్ర: మేనానువాకేన యన- (౧) ౯౯. పరవః పన్నశేనేన
 యన-

- (అ) (౧) ౬౬. ఏషా యదగ్నిశా యన-

(ఇ) (౧) ౫౦. ప్రణిపత్యాత్మవిద్యయా యనఁ-(౧) ౪౭
పశ్చాదకుచికంకయా యన-(౧) ౩౧. అశ్చిస్సముత్థయా యనియ-

(ఈ) వాతయాషేణ శంభునా యన.

(ఉ) (౧) ౩౪. అగ్నిదగ్ధన భస్మనా యనఁ-(౧) ౩౬.
వితభస్మనా యన.

(ఊ) (౧) ౯౯. నిపీతః పుణ్యకౌటిలా యనఁ.

(ఋ) (౧) ౫౩. శ్రుతిం లేవ యనసు (౧) ౩౫. ఆధీత-
శ్రుతిం లేవ యనఁ.

(మూ) (౧) ౭౭. దర్శనాత్స్వీకృతిమ్యయా యనఁ.

బహువచనము

(అ) (౧) ౧౧. ఆనియ గజై రనియ- (౧) ౩౮భిద్యనే యను
కింకరై రనఁ-(౧) ౩౯. వధార్యం వైదికైర్మరై రనఁ-(౧) ౩౯౦
శం. దేవతాయుఫలాంఘనై రనఁ-(౧) ౪౦. కుర్యాచ్చుచక్రైర్ద్యై
రనఁ- ఆయుర్దై శ్శంఖుచిక్రైర్ద్యై రనఁ- నచహేచ్చుక్రపూర్వకై
రనఁ-(౧) ౪౪. దుద్రాక్షమంపనైరన - త్రిపుండ్రకోదిపైర్ద్యై
రనఁ-(౧) ౮౭. తేనైవ పిండైస్సతిరై రనఁ. (౧) ౮. ప్రసాది
లైరనియ - సుఖితమైరనియ - భేషజైరన - కౌవశైరన.

(ఆ) (౧) ౩౬. నకుర్యాత్స్వీకృతికాదిభిరన (౧) ౩౮. కీర్తితం
చాంకుకాదిభిరనఁ-(౧) నసంభాష్యాద్విజాదిభి రనఁ-(౧) ౪౬.
గంధత్రస్పృక్షతాదిభిరను-(౧) ౮౬. త్వదస్తేభిరన- దుద్రశంతమే
భిరన-(౧) ౯౭. భేషజేభిరన.

(ఇ) సురై ర్వాసునిభిర్మరై యన (య- ప్రాస.)

చతుర్థి విభక్తి: ఏకవచనము

(అ) (౧) ౬౪. సంకల్పితం కేవాల యనఁ-(౧) ౭౦.

నమీ భగవతే రుద్రాయ యన-పూర్ణం పురుషాయ యన-శ్రీ త్తమపురు
షాయ యన- (౧) ౯౭. తత్తత్పసుర్వ్య దేవాయ యన-

(అ) (౧) ౯౯. నగిరాంపతయే యనఁగ

(బి) (౧) ౧౦౩. హరాయ పరమాత్తనే యనఁగ

(ఈ) (౧) ౯౩. నమోరుద్రాయ పశిషదే (వనపదే) యనుమ
అప్సుషదే యన.

(ఉ) అయం మే యన

బహువచనము

(అ) (౧) ౫౩౫. తివోన్దేషః మేషేభ్య యనఁగ - (౧) ౬౭.
విశ్వపతిభ్య యనఁగ.

(ఆ) (౧) ౯౮. నగోజలాదిభ్యో యనఁగ.

పంచమీవిభక్తి: ఏకవచనము

(౧) ౩౩. యస్తాత్తనఁగ- (౧) ౩౯. యది వా మోహాత్తనఁగ
(౧) ౪౦. యతి తత్క్షణాత్తన- (౧) ౪౧. దేశాత్తనఁగ- (౧) ౪౮.
సాదాంబుధారణాత్తన - (౧) ౪౮. ప్రాప్యతే మార్థిధారణాత్తన-
(౧) ౪౯. సంభాగాత్తనఁగ - (౧) ధ్యవాదిర్చవాధారణాదశి
యనఁగ-

షష్ఠీవిభక్తి: ఏకవచనము

(అ) (౧) ౪౬. ఆథాతో మహాదేవస్య యనఁగ- (౧) ౫౨.
స్యైస్యైకత్రవ్యస్య యనఁగ- (౧) ౬౬. శేషామనర్హ మిశస్య యన

(ఆ) (౧) ౭౬. అత్తై సుహాయాం నిహితోఽ స్యజంతో-
యనఁగ.

(బి) (౧) ౫౩౦. జనితా పృథివ్యా యనఁగ-

(ఈ) (౧) ౫౩౦. జనితాదివిష్ణో రనంగ.

(ఉ) (౧) ౪౭. పాదోదకం పురభిద యనంగ.

(ఊ) (౧) ౭౦. అత్తానమాత్తనో యనంగ- (౧) ౫౦. లంఘ
యా మ్యుహ మాత్తనో యనంగ.

(ఋ) (౧) ౫౨౯. జని తాదివో యనంగ.

ద్వివచనము

(౧) ౩౪. వర్తులం సృష్టకృతయో రనంగ.

బహువచనము

(అ) ౩౩. సురవిప్రాలా మనంగ (౧) ౩౪. శూద్రాలా
మనంగ.

(ఆ) (౧) ౭౩. తండులాదీనామనంగ.

(ఇ) (౧) ౩౪. అశ్వేషా మనంగ.

సప్తమివిభక్తి: ఏకవచనము

(అ) (౧) ౩౩. వైశ్యదేవేశ్వరార్చనే యన- (౧) ౪౨.
వైశ్యదేవే సురార్చనే యనంగ- (౧) ౪౫. అధర్వణిరశ్విభేయసు-
(౧) ౬౧. ఉత్తమాంగ గళేయని- (౧) ౭౮. నభక్తా మహేశ్వరే
యనంగ- (౧) ౮౩. యచ్చా ఛర్ధకారే యనంగ- (౧) ౯౦. ఆత్త
మన్నభక్షణే యనంగ - (౧) ౯౪. ప్సా భక్షణే యనంగ - (౧)
౫౩౫. ప్రత్యంజన స్త్రీవృతి సంయుగాంత్య కారే యన.

(ఆ) (౧) ౭. వాభ్యామన

(ఇ) (౧) ౫౭. విభ్రతి ద్రుమ మూర్ధ్ని యనంగ (౧) ౬౦
భృతం మూర్ధ్నియనంగ-

(ఈ) (౧) ౬౭. తద్విశ్వయాపిణి యన

(ఉ) (౧) ౩౫. యేన విప్రేణ శిరసి యనఁగు

ద్వివచనము

(౧) ౮౦. జుషస్త్రినేవనయో రనంగ

బహువచనము

(అ) (౧) ౮౨. యద్విప్రసంధ్యాదిషు చ కర్షసు అనంగ-

(౧) ౭౪. తీర్థస్నాతి తీర్థసీతేషు అనంగ

(ఆ) (౧) విన్యస్తయితు టేవ్యనంగ

క్రీయలు

(అ) (౧) ౫౦. యది యోవ్యాః ప్రమంచ్యామి యనంగ-

(౧) ౮౯. అశ్నామి యనంగ-

(ఆ) (౧) ౬౫. ప్రాణలింగే చరే యనంగ (౧) ౮౯. భవంత భవ ఆయజీ యనంగ

(ఇ) (౧) ౩౩. మా త్వహవామహే యనంగ- (౧) ౪౯. సుయజా యజామహే యనంగ- (౧) ౪౯. యజామహే యంచు- (౧) ౭౦. తక్ష్మదుషాయ విద్మహే యనంగ-

(ఈ) (౧) ౬౯. పుత్రనామాసి యనంగ- (౧) ౮౯. సర్వ లోకానాం పితాసి యనంగ.

(ఉ) (౧) ౬౮. యల్లాకేఽస్తి యనంగ- (౧) ౭౨. తండు లైర్జునోతియన- (౧) ౮౩. హరభుక్తకేవం దదాతి యన- (౧) ౮౮. మేధావీ భవతి యన-

(ఊ) (౧) ౯౫. శ్వనూంసాస్థిమూత్రం భుంక్తే యన- (౧) ౫౨౯. సోమః పరతే యన- (౧) ౩౬. ఏతదన్యో రమతే యనంగ- (౧) ౪౩. శ్వాఽపి నా మ్రిజుతే యనంగ-

(ఋ) (౧) ౩౩. త్రైత్య విక్షయతే యనఁ - (౧) ౩౪. త్రిపుండ్రాకం ప్రశస్యతే యన - (౧) ౩౬. మయా వస్తుం స కళ్యణే యనఁ - (౧) ౪౦. పునర్జన్మ న విద్యతే యనఁ - (౧) ౬౩. నైవేద్య శబ్దేన కిమభిషిష్యతే యమచ - (౧) ౬౮. న విద్యతే యనఁ - ఉభ ధుజ్యతే యనఁ - కవేన్యో హి దీయతే యనఁ - (౧) ౭౮. కృత ఘ్నోఽపి న ముచ్యతే యనఁ - (౧) ౯౪. గోశబ్దేన చక్షు రుచ్యతే యన - (౧) ౯౯. సవీగత్య మవాప్యతే యనఁ -

(ఋ) (౧) ౧౦౭. వేదా ధారయిష్యంతి యన - (౧) ౧౦౮. వేదా ధారయంతి యనఁ - (౧) ౧౦౯. కృష్ణ్మా భవిష్యంతి యనఁ - (౧) ౧౧౦. రుద్రేణ సితం పిబంతి యన - రుద్రేణాత్రి మశ్నంతి యనఁ -

- (ఎ) (౧) ౧౦౪. వేదాశ్చ కామయంతే యన -
- (బి) (౧) ౧౦౫. అయం జీవాసు రాగమ త్తనఁ -
- (సి) (౧) ౩౫. నచ పున గావర్తతి యన
- (డి) (౧) ౩౪. ప్రహ్లా పుష్టిచ్చ శేనానా మనఁ -
- (ఓ) (౧) ౧౦౯. 'నా'యంచ - (౧) ౧౦౯. అత్తనాసహ న్నా

జయ యనఁ - (౧) ౧౦౯. తిదేనో భంక్య యననఁ - క్రిమిం భంక్ష్వి యనఁ - అదో గచ్ఛ యన - బ. ౧౦౯. శివమస్తు శివమస్తు శివమస్తు టంచ.

(ఔ) (౧) ౩ . సద్గురుభ్యో నివేదయే త్తనఁ - (౧) ౩౨. విమృశ్యాం గాని సంస్పృశే త్తనఁ - మంత్రికం భ్నా గారయే త్తనఁ - (౧) ౩౩. మనసాఽపి న లంఘయే త్తనఁ - పశితో భవే త్తన - (౧) ౩౪. శుతమస్య శ్రుతంభవే త్తనఁ - త్రిపుండ్రం నౌనావధారయే త్తనఁ - లోకకాగ్నోస్తవహార త్తనఁ - (౧) ౩౬. ఆశ్నోయమానిత త్తనఁ - (౧) ౩౮. ప్రతం చాండ్రాయణం చిత త్తనఁ - (౧) ౩౯. నాంకం దహీ త్తన - (౧) ౪౦. కీఘ్రం ప్రవాసయే త్తనఁ - (౧) ౪౧.

ప్రవాసయే తన- న సాక్షీ సర్వదా భవే తనఁగ- శీఘ్రం ప్రవాస
యే తనఁగ- (౧) ౪౬. ఇతి ప్రసిజే తన- (౧) ౪౮. బిభ్రచ్ఛుద్ధి
మాఘ్నూ యా తనఁగ- (౧) ౫౨. సహస్రాంకం సహాజయే తనఁగ-
యత్ప్రమాణఫలం భవే తనఁగ-

(క) (౧) ౯౭. కదాచిన్నై వ భుంజీత యనియు-(౧) ౩౫-
భస్మనైవ ప్రమక్వీత యన- (౧) ౪౮. అశౌచంనైవ విద్యోత యన.

(ఖ) (౧) ౩౮. సర్ధ వృషంక్రం ద్విజాః కుర్యురన-(౧) ౬'.
భవేయు రన-(౧) ౭౩. వ్యధాని స్య రనఁగ.

(గ) (౧) ౩౧. భూత్యై న ప్రమదితవ్య మనఁగ- (౧) ౭౨.
న ప్రమదితవ్య మనియు-

అనంపూర్ణక్రియలు

(అ) (౧) ౩౭. భస్మ వామకరే షాప్య యనఁగ- ౩౭, ౧౬౪.
వాగుః మత్స్పజ్య యన-(౧) ౪౬. శ్రీవ్యాఖ్యాస్యామ శంఖం ప్రపూ
ర్య యన, గ - కంఠమాశ్రిత్య యనఁగ- అయం మే శిరస్యభ్యర్చ్య
యనఁగ (౧) ౪౭. పాణిసక్తిభిరాదాయ యనఁగ -

(ఆ) (౧) ౩౯. ముఖం దృష్ట్వా యనఁగ- (౧) ౪౭. పానో
చకం సీత్యా యనఁగ.

(ఇ) (౧) ౩౬. భస్మ సంత్యజ్య కుర్వన్ననంగ.

అవ్యయములు

(౧) ౪౨. మృత్యుం వాఽపి యనంగ - (౧) ౬౧. ఉత్త
మాంగే గ శేవాఽపి యనఁగ - కుచిర్వాప్యకుచిర్వాఽపి యనఁగ -

(౧) ౩౭. రక్షార్థ (మంగళార్థ - లింగార్థ) మన -

(౧) ౪౮. శేఽపి పూతా భవంత్యాశు అనఁగ - (౧) ౬౭.

తమసః పరస్తాదితి యనఁగ - (౧) ౩౨. జ్యోతిర్భవత్యేవ యనఁగ -
(౧) ౩౫. కృతం స్యాదకృతంనైవ యనఁగ - (౧) ౩౭. శ్రుతయః

స్వృతయశ్చైవ యన - (౧) ౪౮. అగమ్యాగామినశ్చైవ యనఁ -
 (౧) ౫౬. దాదజం నిర్వృతశ్చైవ యనఁ - (౧) ౩౫. అధీత మన
 దీతంచ యనఁ - (౧) ౩౬. కన్యసే సర్వపాపైశ్చయన - (౧)
 ౩౭. సర్వతీర్థావగాహశ్చ యనఁ - పవిత్రార్థంచ యనఁ - పురా
 ణాన్యఖిలానిచ యనఁ - (౧) ౩౮. ఉద్ధృష్టప్రంత్రం శ్రీశాలంచ
 యన - (౧) ౪౪. రుద్రాశ్చైశ్చ యనఁ - (౧) ౪౫. బ్రీఘం ద్రాలం
 కృతాంగాశ్చ యనఁ - (౧) ౩౮. లీల గూఢపిక దాచన యనఁ - (౧)
 ౪౦. న దహేచ్ఛ కదాచన యనఁ - వాధికార్యాః కదాచన యనఁ;
 (౧) ౪౭. వస్తు కించిత్కిదాచన యనియు - (౧) ౩౯. న దహే
 త్కామకారత యనఁ - (౧) ౪౬. ఉపగాయ పురో యనఁ;
 (౧) ౩౪. సస్థ చ లలాటం హి తిర్యక్కిన - (౧) ౪౮. సూతికే
 ప్రేతకే తథా యన - (౧) ౬౩. వశ్వింఠికా చివఁ - (౧) ౪౨.
 భుక్తిభాక్ష్పదా వాన్యథా యనఁ - (౧) ౪౬. అపమితథా యన -
 (౧) ౬౭. విశ్వరూపాయ నై నమో యనఁ - (౧) ౩౬. దత్తం
 మయా పురా యనఁ - (౧) ౧౮. ప్రాసో వా యనియు - (౧) ౩౪.
 అర్థచంద్రంశు వా యనఁ - (౧) ౬౯. తత్తై నై యనఁ - (౧)
 ౮౧. సో మోపై యనఁ - (౧) ౪౧. రాజా శ్రీఘ్రమన - (౧) ౪౮.
 సర్వతీర్థఫలం సమ్యయన - (౧) ౪౬. శతీథాచ సహస్రచాసమమన -
 (౧) ౩౮. లలాటే శ్రద్ధ గూఢహ యనఁ - (౧) ౩౭. తత స్తద్ధార
 యేత్పదా యనఁ - (౧) ౫౬. తామ్రలింగం సచా యనఁ - (౧)
 ౫౮. గంధలింగం మనోస్తని యనఁ -

(౧) ౬౭. అపరమేశం కించి దవఁ (- త్రై కాదు.)

కొన్ని మిత్రసమాసములు

(౧) భక్తభంధారి. బ. ౬ - చాదికాబ్జము. బ. ౧౫ - శిర
 మురులు. బ. ౨౩, ౪౭ - గజసాహిణి, అశ్వసాహి. బ. ౪౬ - శివములు

(మంగు) (౨) ౯౧- ముల్లోకవంద్య. బ. ౨౬- ప్రతిజోకలు. బ. ౩౦ నిత్యనేమము. బ. ౪౪- నిత్యనేయదామరలు. బ. ౨౦౪- నిత్యనేయేపీమాడలు (౨) ౩౮- నిత్యపడి. బ. ౫౫- పువమీక. బ. ౫౫, ౨౦౮- సర్వాంగకచ్చడము. బ. ౬౦- ౬౩ - యోకకపండువు. బ. ౭౧- బత్తీసాదిరాగంబులు. బ. ౮౯- ఆదికుమ్మరి. బ. ౧౦౨- తవవిధి. బ. ౮, ౪౫, ౧౧౧, ౧౧౪ - శివకరవాలు బ. ౧౪౬ - భావుక మోక్ష. బ. ౧౪౬. శూలమట్టు. బ. ౧౭౨, ఇల్లాది. బ. ౧౩౨- ధర్మ కవితె. బ. ౧౪౦. మంత్రతంత్రలాలామాలములు. బ. ౧౭౨ - మజ్జన బావి. బ. ౧౭౯ - ఇతరవేల్పులు, బ. ౨౦౧ - బ్రహ్మపురులు. బ. ౨౧౭ - ముల్లోకవాగుడు. బ. ౨౩౭ - జన్మఫలంబు. (౧) ౧౪౩ - అధమవాణులు (౧) ౧౩౧ - పండిత మల్లన్న. (౧) ౧౯౯. దీప కంభములు. (౧) ౧౯౯- దిల్యపత్తిరి (౧) ౩౭౬ - రుద్రాక్షపక్కారల్ (౧) ౪౧౦ - పంచవన్నియలు. (౧) ౧౬౬ - (౨) ౪౨౯- వీరయా దెయ్య (౨) ౯౧. మొదలయినవి. కర్తామసారి [కర్త్రమసారి అన దానికి] (౧) ౫౪౩.

తెలుగు సమాసములు

(౧) వచ్చినవారిచే + పోయినవారిచే = వచ్చిన పోయిన వారిచే. బ. ౨౫- విజ్ఞుని తలనుండుగండా! బ. ౨౪౪, (౨) కన్న డెపదముతో సమాసము - శివస్రోతగండెడు బ. ౧౦౪. (౩) యావచ్చుధనము. బ. ౭౪. (పంసక్రమణినులోని యావచ్చుబ్రము తెనుగులో 'యావచ్చు' అని తిత్సమమై 'సముప్తము' అనే అర్థమును పొందినది.) (౪) బహుక్రీణా సమాసములు : ఉడికెనెలు (పుష్పములు) (౧) ౨౬) ఇక్కంటి, ముక్కంటి (౨) ౧౧౮.

విశేషములు—ప్రథమావిభక్తి

(౧) ఆయగారు. బ. ౭౧ ('ఆయ్యగారు'కు రూపాంతర

(౨) సంస్కృతములోని ఆకారాంత నపుంసకలింగ శబ్దములకు ప్రథమైకతచనములో మువర్ణకము చేరక, అవి స్త్రీ సమములుగా ఉండడము :

బ్రాహ్మణంబు తుదిఖండలు. (౧) ౬౯- ఒర్ణవఘోవణ (౧) ౫౧౩- చారిణలు. (౧) ౪౭౭- కామరసర్ణ (౧) ౬౫౧- సంసర్ణ (౧) ౪౨౧- సాంఖ్యై (౧) ౫౬౩-

(౩) ఆకారాంత పుంలింగ శబ్దముల కుత్తుమాత్రముచేరి, దుష్ట రాకుండడము: వృద్ధు (౧) ౪౬౬

(౪) సంస్కృత నకారాంత శబ్దము: కష్టవర్త్య. (౧) ౬౫౩

(౫) సాన్నిధ్యత.— ఇట్లే, వికర్ణత, ప్రాముఖ్యత. మొదలయిన రూపములు తెనుగులో చేరినవి.

(౬) 'ఈయస్' అంతమందుగల శబ్దములను సోమవాసుడు తెనుగు చేయడములో తెనుగువారి వ్యవహారము ననుసరించి 'ఈగూన్' అని అంతమందుచేర్చక, 'ఇగూన్' అని చేర్చినాడు. అయ్యో... మ, హియ్యూననంగ. (౧) ౭౫- అయ్యో...మ, హిగూన్. (౧) ౫౬౭

(౭) 'మహాదేవి'కి తద్భవరూపము 'మహాదేవి'. బెజ్జమహాదేవి. బ. ౬౬;- దాస + ఆయ్య = దాసమయ్య- దాసమయ్యలు. బ. ౧౪౬ దేదరదాసమయ్య. బ. ౧౦౬- శంకరదాసమయ్య. బ. ౧౧౩;-

(౮) ఈ క్రిందిరూపములు కనిపిస్తున్నవి: కాలిదాసి (౨) ౧౦౪, ౧౧౦, ౧౧౩- దాసి (మహాద్వాచకము) బ. ౧౪౦- భక్తసమూహి. ౫౨, ౧౧౪, ౧౨౯- సకల భక్తసమూహి. బ. ౨౪౫- లింగమహాదేవి. బ. ౩౪- శంకరదాసి (మహాద్వాచకము) (౧) ౧౧౯- సరసమూసి బ. ౩౪.

(౯) విశేషణమును విశేష్యముగా వాడడము: కమనీయ మొంతు. బ. ౭౫,

(౧౦) మహాద్వాచకమునకు మాగుగా గుణవాచక విశేష్యమును వాడడము: అసమాతుతోడ మాటంకమై గలిచె. బ. ౪౭.

(౧౧) కొన్నితద్ధిత ప్రశ్నయములు:

—అరి.—కనుమరి. బ. ౧౦౨- కల్లరి. బ. ౨౪- జాలరి బ. ౧౦౨-

—ఈడు.—కొండీడు. బ. ౨౪- నెండీడు. బ. ౧౦౩- డింగరీడు. బ. ౧౪౦.

—అది. (స్త్రీవాచక ప్రశ్నయము) — బానసమునది. బ. ౪౫

—కత్తె—అభిమానకత్తె. బ. ౧౪౪

—ఎత—జంగత. బ. ౨౨౩- మండెత. బ. ౫౯

—మోపి—ముంపమోపులపగిది, (౧) ౩౪౪.

—తనము—కంపకృష్ణవృక్షనంబు. బ. ౨౧౦- అఱిముఱి తనము. బ. ౧౦౫, ౧౩౪- అఱిగొడ్డెతనము. బ. ౧౪౬- ప్రధాని తనంబు. బ. ౫౪

—అమి—కమ్మనల్వమియ్యె. బ. ౭౦

—ఁకము—బంజెటికము. బ. ౬౨

దమ్నార్థమున 'బంటి' చిఱుకలబంటి. (౧) ౫౯౦- పుక్కిలి బంటి. బ. ౧౦

—ఇకము—ఆదరికము. బ. ౮.

బహువచనరూపములు

(౧) అందలాలు (౨) ౩౯౭- పొట్లాలు- బ. ౭౭- ఆల తట్టాలవారు. బ. ౨౩౪- దీపగంభాలు. (౧) ౧౩౦

(౨) మీసలు. బ. ౨౧౬, ౨౩౨-

(౩) చాంగుబళాలు. బ. ౨౧౪

(౪) వెంట్లు. బ. ౭౫- అశ్వు. (౧) ౫౩- ద్వు. బ. ౩౦,
 (౧) ౧౩౯, ౧౯౪, ౨౨౧, ౨౨౫, ౩౩౨, ౩౪౪, ౩౬౬, ౪౨౨, ౪౨౪,
 ౬౧౩, (౨) ౫౮, ౨౨౦, ౩౨౯, ౪౦౫- నువ్వు (౧) ౨౫౧- శ్రవ్వు
 (౧) ౩౪౪, ౪౨౨, ౬౯౧- (౨) ౨౨౦.— శివ్వు (౧) ౨౫౧.

(౫) దివ్యటిలు. (౨) ౭౪.

(౬) బంట్లు. బ. ౭౪- నిఘంట్లు (౧) ౬౧౫.

(౭) పెజీకెసెట్లు. బ. ౪౩.

(౮) మేలుకట్లు. బ. ౫౯- కంఠికట్లు. బ. ౫౯ - ముప్పేట్లు
 (౧) ౧౧౮- చొట్లు (౧) ౩౦౯,

(౯) వెరవిండ్లు. బ. ౧౨'- పిల్లాండ్లు (౨) ౩౧౦.

(౧౦) అంగళ్లు (౧) ౩౯౮- అల్లుళ్లు బ. ౨'- అరళ్లు (౧)
 ౧౪౭- కళ్లు (వీకకడి) బ. ౩౭- చేకళ్లు బ. ౬౯ - కావళ్లు (౨)
 ౩౯౭- చావళ్లు (౨) ౩౯౭- యశివళ్లు బ. ౨౦౫, ౨౧౪, ౨౩౦,
 ౨౩౧, ౨౪౨, (౨) ౩౧, ౩౧౪- మండళ్లు (౧) ౩౯౭- సంకళ్లు
 (౨) ౩౯౮- సందళ్లు (౨) ౪౧౪.

(౧౧) అల్లుర. (౧) ౬౯౮- అల్లుంశ్రు (౧) ౬౮౭- ఒయ్యన
 గాండ్లు బ. ౧౪౫- నుగ్గికాండ్లు బ. ౬౨. (౧) ౨౩౭ ఒశినె
 కాండ్లు బ. ౭౪

(౧౨) ఎక్కళ్లు, డిగ్గళ్లు. (౨) ౩౩౯.

(౧౩) డండ్లు బ. ౨౧౪.

(౧౪) అవుశులు. బ. ౧౫౫.

(౧౫) పెద్దులుడ్లు. బ. ౭౧.

(౧౬) వాటుతాలు. బ. ౧౫౪

(౧౭) పాతళ్లు. బ. ౭౪- పితళ్లు (౧) ౯౩

(౧౮) మోపరుల్. (౨) ౩౯౩

(౧౯) చూపణు. (౨) ౩౯౩- బ. ౨౨౧

(౨౦) డిళ్లు, కేళ్లు. (౨) ౪౧౮- చివ్రకులు. బ. ౩౩

(౨౧) అడబాళ్లు (ఏక. అడబాల) బ. ౨౩౪

(౨౨) ఇజ్జీళ్లు (౧) ౧౩౦- ఎంగిళ్లు. బ. ౨౧౫- ఓక్కిళ్లు బ. ౧౪- తన్నళ్లు. బ. ౨౯, ౧౬౨- తొండ్లిళ్లు. బ. ౬౩- నక్కిళ్లు. బ. ౨౦౬- పక్కిళ్లు. బ. ౮౪- పిచ్చిళ్లు (౧) ౩౬౩- పుక్కిళ్లు. బ. ౮౧- వెండిండ్లు. బ. ౨౩- మిక్కిళ్లు బ. ౨౦౯- వడగళ్లు. బ. ౪౨

(౧౩) బహువచనార్థములలో ఏకవచనము: పండ్రెండులక్షలు బలవత్పదాని. బ. ౨౮.

సంబోధన ప్రథమ.

(౧) బసవరో! బ. ౪౩. బసువరో! (౧) ౨౧౩- వీరభద్ర య్యో (౧) ౪౨౩.

(౨) ఏలయా! బ. ౩౧- కరుణయా! (౨) ౩౪౮

(౩) ఏమేమిరోని! బ. ౧౩౬- ఓనోరినిష్టు! బ. ౧౯౮.

(౪) చా! కక్కలార! బ. ౪౩- చా! దున్న! బ. ౧౦౩- చా! పం! పం! బ. ౪౫. (వీటిలో 'చా!' అనేది 'ఓ'వంటిది. 'చావును, చావుడు' అని అర్థముకాదు. దీనికి తాలవ్యోచ్చారణమని నా అభిప్రాయము. 'ఫీ!'వలె-

(౫) పాపికా! బ్రమసినే? బ. ౬౫. (ఇది 'కావ'వంటిది, శేదా, 'కాడు'కు సంబోధన రూపమేమో!)

బౌద్ధవిభక్తికములు

(౧) అమటక (౨) ౪౮౦, బ. ౨౧౩, నూగంటక, చేతెంటక, నాట్టెంటక, శేనెంటక, నల్లెంటక, పాటెంటక, మూరెంటక, వ్రేలెంటక (౨) ౪౮౦-౧.

(౨) నల్లెంటిమానంబు (౧) ౩౯౩. ఇలమీదటికిని. బ. ౧౩
నల్లెటిపాడవు. బ. ౨౨౨ -

(౩) ఎక్కడితల్లి మారెక్కడితండ్రియొక్కడితోడు. బ. ౨౨.

(౪) పెడకటికి (౧) ౪౩౩ - పిడికిటిలోననె. బ. ౧౧౦ -
కరసంటి (౧) ౪౭౯ - కలుసంటి క్రియ. బ. ౬౮ - తలుసంటి
యాకలి బ. ౧౧౯ - వలపటన్. బ. ౧౧౬ - దాపటను. బ. ౧౧౬

(౫) కొఱటక. ౪౪ - వల్లకాటికిని. బ. ౬౭.

(౬) చాకింటక బ. ౯౭.

తృతీయావిభక్తి

తన్నుకాగూపసి = తనతోమాదా. బ. ౨౫, మాయసుమతిః
జేసి. బ. ౯.

పంచమీవిభక్తి

(౧) ఎన్నటిగోలెన్. బ. ౮౧. ఎన్నటగోలెన్ ౧౬౩-
ఎప్పటగోలెన్. బ. ౧౦౮ -

(౨) ఎప్పటికంటెన్. బ. ౧౪-ఎల్లనారలకంటెన్. బ. ౧౩-

(౩) వీనినకంటెన్. బ. ౨౭.

(౪) పట్టి - కారణముచేత. (౧) ౫౪౦.

షష్ఠీవిభక్తి

(౧) కరికాలవోడుకుఁ గనకవర్షంబు. బ. ౨౦౫-

(౨) వీయొక్కసంగతి (౧) ౨౯. (అర్థము చెప్పేటప్పుడు
కావ్యములో 'యొక్క'ను సోమనాథుడుమాత్రమే వాడినాడు.)

సప్తమీవిభక్తి

మంచుఁ నుంచానఁ గొలుచు (౧) ౩౫౯- పాషాణానఁ బసిడి

(౧) ౨౦౯.

కారకము

(౧) అస్తునుల్ జన్నంబు వెడలక (౧) ౬౯౧.

(౨) స్వస్తి! దీర్ఘాయుః! శంకర! బ. ౨౯ ('తే' అధ్యా
చార్యము.)

(౩) నాబారిఁ బాటితి=నుండి బ. ౧౪౭-ఇంక నెవ్వరికి బ్రహు
కంగవచ్చునే భక్తులచేత బ. ౧౦౧- అరుగుము భక్తజనాళిలో పడితి=
నుండి బ. ౨౩౬-

(౪) పండియారతులకు ఫల మెక్కుడు పండియారతులు
(౧) ౧౬౬- భక్తపాదోదకం బ్రీమపాదోదకములకు ఫల మెక్కుడు
(=కంటె) (౧) ౨౭౭-

(౬) నీకు మెచ్చితిని (౧) ౧౦౪- బాణనకును మెచ్చి. బ.
౧౩౨- అతనికిఁ గూర్చువారలకు (౧) ౨౪౪- ప్రాణమునకు నలుగం
గక. బ. ౭౭- ఆవీరవరురాక కరికట్టి. బ. ౧౦౩- కాని, 'నీకు నెదు
రించు తిప్ప సైరింపుము' (తిప్పనకు) బ. ౧౦౭. అపరాధశత సహస్రా
వతి సైరిచి (సహస్రావతికి) బ. ౧౧౦- ఈ తిప్పసైరింపవలయు (తిప్ప
నకు.) బ. ౧౦౮- ధూమి సర్వాంగముల్ వొందంగ మ్రొక్కి (ధూమికి)
(౧) ౧౩౪-

(౭) వ్యవహార మేగు (వ్యవహారమునకు) బ. ౪౨- ఇక్కడ
రానోడి (ఇక్కడకు) బ. ౧౦౫- కడతాము వేచి (తామునకు) బ.
౧౦౫- మక మేగి (మకమునకు) బ. ౧౧౧- శ్రీ పర్యతం చేరి
(శ్రీపర్యతమునకు) (౧) ౧౧౬-

(౮) భార్యను గినిసి (భార్యకు) (౧) ౨౧౬- మహాలింగదేవు
వమ్ముఖుడై (దేవుకు) బ. ౭

(౭) కున్దరోగంబునఁ బొందుము (౧) ౧౦౨

సర్వనామములు

(౧) తానొక్క యిచ్చువాఁడయ్యె (తానుకూడా) బ. ౧౦౮.

ఒకానొక్క జ్ఞానంబు (౧) ౫౮౬ - ఒక్కొక్కగిరులందు (౨)

౨౩౪- ఒక్కొక్క కోర్కల (౨) ౨౭౭ -

(౨) ఏదీ మీసుగుఁడు - బ. ౧౧౬.

(౩) కొలు చిన్ని లేక (ఇంత) బ. ౧౧౧.

(౪) నాదుచిక్కుట. బ. ౮౪.

తాను

‘తాను’ ప్రతిమపురుష సర్వనామముగనే కాక ఉత్తమ
మనస్సు పురుషార్థములలోను నాడబడినది.

ఉత్తమపురుషము

(౧) తల్లి సచ్చినఁగాఁడ తాను పుట్టినది. బ. ౬౬ - తా నెట్లు
పోవును నానందమూర్తి - బ. ౯౬ - పూని తాఁ బోయెదఁ
బోయెద ననఁగ (౧) ౧౪౫.

(౨) ద్విజలము తారయంత్యులము. (౧) ౧౫౯ -

(౩) తనుఁజేర్చికొనువాఁడ ననఁగి వెనంగి (నన్ను), బ. ౧౩ -
‘వెనిమిటి తన్నుఁ జంపినఁ జంపనిచ్చు’ (నన్ను) బ. ౬౬ - తన్నుఁ
తోలంగ విటులున్నవారె? (నన్ను) (౧) ౩౩౪- తన్నొల్లవేనియు
(తన్ను) (౧) ౩౩౫- తనుఁగూడి చూకు (౧) ౩౩౫- తన్ను =
నన్ను (౧) ౩౩౮ - తడయ తక్కడనైనఁ దనుఁ గొనిపొచ్చు.

- (౪) తన్నుఁ జీరికిఁ గై కొరు సెంబలివారు బ. ౨౦౮ (మమ్ము)
 (౫) ఆసాసలఁ దనయన్నలు నీకు దప్పిరి. (నాయన్నలు.)
 (౬) తక్కిననూటలు దన కింపవు (నాకు) బ. ౬౫ - తల్లిని
 గలుగంగఁ దనకు నోగంగఁ లొందింగ నెట్లుంపవచ్చుకీ బ. ౭౦ -
 తనకు నెప్పుడు బావుదప్పగు (నాకు) బ. ౭౧ - తనకు = నాకు.
 (౧) ౩౩౯, ౪౯౨.

(౭) ధాగుణి యేలంగఁ దను కింకఁ వాసె (నాకు) బ. ౧౪౫.

మధ్యమపురుషార్థము

- (౧) ప్రమథాక్షక! తనమనోఽర్థంబుఁ దారి ట్లెటింగి (నీ)
 (౨) ౨౯౪.
 (౩) తనుచింతలేల సాదం వనుకరణి (మీ) (౨) ౨౯౪.

క్రియలు

ధాతువులు

- (౧) ఉత్సాహించు (౧) ౫౧౭- ఆలంకారించు బ. ౨౮-
 (౨) ౧౭౯- ఉద్దేశించు బ. ౭౨- ఆహంకారించు బ. ౧౧౦,
 ౧౧౮- ఆసహించు (౧) ౩౨౪, ౩౨౮- శాపించు బ. ౨౩౨

- (౩) చియ్యన...ఆధి, ధియ్యలే (౧) ౬౩- ఆలంకారించి
 (౨) ౭౯- ఆహంకారించి బ. ౧౧౮- ఆర్పి=ఆడించి బ. ౮౨

- (౩) క్రాన్ధకములు: ఇటికి=ఇటికించి బ. ౯౭- ఉత్సాహించి
 (౧) ౫౧౭- ఉద్దేశించి బ. ౭౨- ఎగిడి బ. ౧౯౦, ౨౦౦, ౨౧౯-
 తొడిగిరి బ. ౧౧౯- తొడుకొనిపోయి (౧) ౧౧౯- సాతి=ధరించి
 బ. ౨౩- ఎక్కుక (౧) ౧౫౯

(౪) వ్యతిరేక క్షార్పకములు: చెప్ప లూడ్వక బ ౧౭౦. కొస నక (భాతువు: కొసను) బ. ౧౧౨- కొలువక తక్కినక బ. ౨౧- తొడిబడక బ. ౨౩౭

(౫) తుమున్నర్పకములు: అలంకారింపక బ. ౨౮- అస హింపక (౧) ౩౨౪- తక్కినక బ. ౨౧- తొరలక బ. ౨౨౯

(౬) భాతుజవిశేషణములు: అహంకారింపు బ. ౧౧౦- ఆర్పు = అడించు (౧) ౪౯౭- దిరిసింపు = మాపించు బ. ౪౫.

సంపూర్ణ క్రియలు

ఉత్తమపురుషము

(౧) విన్నాడను, బ. ౧౧౬ -

(౨) పడతువ్ = పడయురువ్ (౨) ౧౧౧ - కాపింతువ్. బ. ౨౩౨.

(౩) తొడికింతము. బ. ౧౮౫.

(౪) చూతండు. బ. ౨౧౫, ౨౩౮, (౧) ౪౭౯, (౨) ౩౩- చెప్పదండు బ. ౧౫౦ - చొత్తండు (౧) ౪౩౯ - తీర్తండు (౧) ౪౫౬ - పడుదండు (౧) ౪౫౪ - పెట్టుదండు బ. ౧౬౨ - పొదండు బ. ౭౧ - మొక్కుదండు (౧) ౪౫౬ - వయితడు (౧) ౪౩౯.

మధ్యమ పురుషము

(౧) పుట్టినాడ (- డవు) బ. ౨౦ - మికితో (౧) ౪౫౪, మఱాకుము. బ. ౭౦.

(౨) చా! కాలు లేనుని చదువుచున్నారు? బ. ౨౧౫.

(౩) నృత్యమాడుదుగాని (బ) ౬౨.

వ్రథము పురుషము

(౧) ఉన్నాడు, చదువుచున్నాడో - ఆడుచున్నాడో -
బ. ౧౧౬.

(౨) ఏతెంచెవ్ బ. ౧౬ - పర దేశి కింక రాఁబాసె మాపురికి.
బ. ౧౦౧.

(౩) ఏతెంచెగానోపున్. బ. ౧౬ - వేవునో ప్రాద్దు! బ.
౧౦౫, చెల్లనో! బ. ౧౪ - వచ్చునె? (౧) ౧౦౨.

(౪) చావనడుగు (అవతురు) బ. ౩౧ - ఇత్తురు. బ. ౧౬౨-
అసహింతురు (౧) ౩౨౮-

(౫) ఆర్యేడిని = ఆడించెడిని. బ. ౧౦౧.
గాలివోసఁగుఁగాక! క్రస్తుఱుము (=గాలి లేచు, తప్పకో!) బ. ౨౯.

(౬) ఒస్తుము. బ. ౧౩౯

(౭) అందురు. బ. ౧౪౫

(౮) భవిష్యదర్థమున ధూతకాలక్రియ: కొలువక తక్కిన-
బాలినెచ్చాస్త్రాంబు, గాలిచెనేనియు భక్తివాలినె (పాలియును) బ.
౨౧. బాధలపాలైతి పొన్ను (అనుచువు) బ. ౧౩౦-కోటీసు లైరి(=అగు
దురు) (౧) ౪౮౧

(౯) సందేశోర్థకములు: వేవునో ప్రాద్దని. బ. ౧౦౫.

(౧౦) ప్రశ్నార్థకములు:

(౧) -ఆ : తెత్తునా? బ. ౩౧- చొచ్చితా? (౨) ౨౦౩- దాసి
దేవయ్యగారా? బ. ౧౧౩.

—ఏ: కనుగొన, ముట్ట, నాకర్షింప, నెట్లు వచ్చునె?
ఏవాకర ! నీకు? (౧) ౧౦౨- అంత భక్తుడనె? బ. ౩౯-

—ఏ: కుదుపు నీకెయిదదే? బ. ౬౯

—ఓ: చదువుచున్నాడో?, ఆడుచున్నాడో? బ. ౧౧౬,

—ఓ: చెల్లుతో? బ. ౪౪.. మనికితో? (౧) ౪౫౪-

(౨) ఏమి, 'ఎట్టు,'లతో:

ఈసెట్టులు? బ. ౧౫౪-కాణు లేమని చదువుచున్నాడు? బ.

౨౧౫-చెప్పేడి దేమి? బ. ౯౮-కళ్ళ లేమి చెప్ప 'కలవు' అని ఆధ్యా
హారము చేసుకోవలెను బ. ౧౯- (౧) ౧౭౯- ఏమనిచెప్ప? బ.

౬౦, ౬౨-ఈడెట్టు. బ. ౫౭-భావించె డెట్టు? బ. ౧౯- కల రెట్టు?
బ. ౧౪౫- నేర్పు సెట్టు? బ. ౨౪౦.

(౧౧) కాపాఠకములు: భిక్షునుయ్యెడము! (౨) ౫౭, ౩౭౭.

(౧౨) ప్రాకృతాక్షరములు:

(౧) అనధారు (=అవార'కు తత్పరుమాపము) (౧) ౩౭౬.

(౨) పాదపదము (౧) ౬౦౭ - పాదము. బ. ౧౦౭ - (౧)

౩౩౯.

(౩) అదిగొమ్ము (=అదిగో) బ. ౧౦౯ - ఊరణో. బ. ౯౪.

(౪) చా! యనవయ్య. బ. ౧౦౯ - చా! యెట్టి మింజడ!
బ. ౧౪౩ - చా! కాణు లేమని చదువుచున్నాడు? బ. ౨౧౫.

(౫) రావయ్య! బ. ౧౧౭, రావన్న! బ. ౧౧౭.

(౬) తల! తల! మని. బ. ౧౦౩. తొల! తొల! (౧) ౩౯౪-
తొల! తొలడు! బ. ౨౧౫.

(౭) రంప! పాండ! కొంప! బ. ౨౩౦.

(౮) కొట్టుడా! బ. ౨౧౫.

(౯) స్త్రీలమీఁద కన్నార్పమూ! బ. ౨౫.

(౧౦) భక్తికాంతుంప! రావె! బ. ౧౧౭-చవజాక్షి! పవచ! బ. ౮.

(౧౧) ఈసంకటంబు నాదేవునకు నూన్పవే! బ. ౬౫.

(౧౨) లే! బ. ౧౦౭.

(౧౩) ఈజుమ్మర! బ. ౧౪౫.

(౧౪) పొడుతుఁజుండో! బ. ౧౦౦! వెలియుఁజుండో!
బ. ౧౨౫! ఆజ్ఞాదప్పినవారు సుండో! (౧) ౫౦౮! చూడుఁడో!
(౧) ౧౨౫! మనుడుఁడో! బ. ౧౦౩! విన్వో (స్త్రీ) (౧) ౪౫౯.

(౧౫) అవఘారణార్థకము : పరమతత్వవ్యుత్పత్తయ చమ్మఁ
బాలు బ. ౯.

(౧౬) యద్యర్థకము : అటుగానివాఁడు బ. ౯; కలిగిరా=
కలిగితే (౧) ౪౮౧

పడుఁధాతువు

(౧) కర్మణ్యర్థము : ఎన్నఁబడు (౧) ౪౯౮, భక్తినిచయు
పాదాంబు లెవ్వనిచే భజియింపంగఁబడును (౧) ౨౭౮. సర్వజ్ఞఁ
డనబడి (౧) ౨౯౨, (స్త్రీ) అంకింపంగఁబడియె. బ. ౨౨౪.

(౨) వీరినుగ్లనత గనుఁగొనఁబడియె. బ. ౨౧౪, భక్తి లోకం
బునం దవలోకింపఁగఁబడియె బ. ౧౨, గంఢరింపఁబడినొ(౧) ౧౫౩,
కనుఁగొనఁబడియె (౧) ౧౫౫, ౧౯౦, వినఁబడునె? బ. ౮౨, కానఁ
బడియెక (౧) ౧౫౪. పైవానిలో 'పడు' ధాతువు కర్మణ్యర్థములో
రాలేదు.

(౩) నీను ప్రాణాంగముల నొడఁబడియుండువాఁడ. బ. ౧౩
చాఁగిలఁబడి మ్రొక్కి. బ. ౩౩, చాఁగఁబడి మ్రొక్కి బ. ౧౧,

(౪) భక్తియు నీవును బడ్డట్లు వడుము బ. ౨౦-

(౫) పోవంగఁబడుడుక (పోవడము సంభవించగా) (౧)

—ఓ: చదువునున్నాడో?, ఆచునున్నాడో? బ. ౧౧౬,

—ఓ: చెల్లుకో? బ. ౧౧౭. మికినో? (౧) ౧౧౮-

(౨) ఏమి, 'ఎట్టు'లనో:

ఈనెట్టులు? బ. ౧౧౯-కాణు శేమిని చదువునున్నాగు? బ.

౨౧౫-చెప్పేడి దేమి? బ. ౧౨౦-కా శేమి చెప్ప (‘కలవు’ అని అభ్యాస

హారము చేసుకోవలెను) బ. ౧౨౧- (౧) ౧౨౨- ఏమిని చెప్ప? బ.

౧౨౩, ౧౨౪-ఈనెట్టు. బ. ౧౨౫-ఇదిగో చెప్పు? బ. ౧౨౬-కల నెట్టు?

బ. ౧౨౭- నేర్చు నెట్టు? బ. ౧౨౮.

(౧౧) కాపాధకములు: భిక్షుమర్యోపేమ! (౧) ౧౨౯, ౩౩౩.

(౧౨) ప్రాథమికములు:

(౧) అవధాను (=అవకాశపు తత్పరమకూపము) (౧) ౩౩౪.

(౨) సావధానము (౧) ౩౩౫ - సావధాను. బ. ౧౩౬ - (౧)

౩౩౯.

(౩) అదిగోముక్కు (=అదిగో) బ. ౧౩౭ - అదిగో. బ. ౧౩౮.

(౪) చా! యవధాన్య. బ. ౧౩౯ - చా! అట్టి మిందాప!

బ. ౧౪౦ - చా! కాణు శేమిని చదువునున్నాగు? బ. ౧౪౧.

(౫) రావధాన్య! బ. ౧౪౨, రావధాన్య! బ. ౧౪౩.

(౬) తల! తల! మని. బ. ౧౪౩. తల! తల! (౧) ౩౩౬-

తల! తల! బ. ౧౪౪.

(౭) రంప! సాంప! కొంప! బ. ౩౩౭.

(౮) కొట్టుదా! బ. ౩౩౮.

(౯) స్త్రీలవీర్య కన్నార్పకమీ! బ. ౩౩౯.

(౧౦) భిక్షుకాంతుంప! రాచ! బ. ౧౪౫-వనవాహినివచన! బ. ౮.

(౧౧) ఈనంకటంబు వాడవునకు వాన్యచే! బ. ౩౪౦.

(౧౨) లే! బ. ౧౦౭.

(౧౩) ఊణముర! బ. ౧౪౫.

(౧౪) పాడుగుణంజో! బ. ౧౦౦! వెలియుణంజో!
బ. ౧౨౫! అజ్ఞాదప్పినవారు గుంజో! (౧) ౫౦౮! చూడుజో!
(౧) ౧౨౫! ముకుంజో! బ. ౧౦౩! విసో (స్త్రీ) (౧) ౪౫౯.

(౧౫) అనభాకభాకము: పశుతత్వైమృతంబహు చమ్మః
తాట బ. ౯.

(౧౬) యవ్యగ్ధము: అటుగానివాడు బ. ౯; కలిగిరా-
కలిగితే (౧) ౪౮౧

పపఃభాతువు

(౧) కర్మకర్మము: ఏమ్మఃజా (౧) ౪౯౮, భక్తివిచయ
పాదాంగం శివ్యనిచే భోయింపంగఁబడు (౧) ౨౭౮. సర్వకా
దినబడి (౧) ౪౯౨, (స్త్రీ) అంకింపంగఁబడియె. బ. ౨౨౪.

(౨) వీరికర్మవల గమఁగఁబడియె. బ. ౨౧౪, భక్తి లోకం
బాసం దళాంకింపఁగఁబడియె బ. ౧౧౨, సంపరింపఁబడినా (౧) ౧౫౩,
కమఁగఁగఁబడియె (౧) ౧౫౫, ౧౯౦, వివఁబడునిః బ. ౪౨, కానఁ
బడియె (౧) ౧౫౪. వైదిలో 'పకు' భాతువు కర్మకర్మములో
రాశీడు.

(౩) నీమ ప్రాణాంగముల నొకఁబడియుండువాఁడె. బ. ౧౩
చాలింబడి మ్రోక్కి. బ. ౩౩, చాలఁబడి మ్రొక్కి బ. ౧౧,

(౪) భక్తియు నీవును బద్ధులు వడుము బ. ౨౦-

(౫) పోరంగఁబడుడుకా (పోతవము సంభయింపగా) (౧)
౧౪౬

(౬) తొప్పవలుడు బ. ౩౧- ఒల్లవడు బ. ౮౦- తూనిసి లింగలుకు (౧) ౪౬౧

అవ్యయములు

(౧) సంస్కృతావ్యయములు వ్యుత్తముగా: వా కన్యథా కరణం బొందు లేదు (౧) ౧౦౨- ఉపనిషది (౧) ౩౦- ద్రోపనిషది- మూర్ధ్ని ధరించు (౧) ౬౦

(౨) ఉగ్రమునక=గా బ. ౧౩౩ - మహోగ్రమునక బ. ౧౫౫- తెల్లము (=తెల్లముగా) (౧) ౫౩౩- కల్యాణకటక మంత యును బ్రహ్మకంఠ మాలలపాలయ్యో బ. ౨౦౮ - శివునిమాణికమై బ. ౧౩౨- వ్యక్త మి ట్లెగడువార్ బ. ౫౮-

(౩) కీనోండెబాట్టంగవలయు నట్టుగా కేనోండె బాట్టంగ వలయు. బ. ౯౦- ప్రాద్దేశ్కనో యుండె బొగయు వచ్చెడినో బ. ౩౦ - పవనీవాదోండెబాట్టగంటి మిథుకు పాపాంటిమి బ. ౨౧౧-

(౪) అర్పింపదడవ. బ. ౮౫ - ఆకుగండదడవ బ. ౪౦, ౫౩-శదియింపదడవ. బ. ౧౦౩- చనుదేదదడవ. బ. ౧౩౩ - చూ దెగదడవ. బ. ౨౧౩ - జంకింప దడవ. బ. ౧౦౩ - తలవ్రేయె దడవ (౧) ౩౧౪ - తాకింప దడవ. బ. ౧౪౯ - తూపాద్యదడవ బ. ౬౫ - పాదగండదడవ. బ. ౧౦౮. పుట్టగండదడవ. బ. ౧౬ - పురుకండ దడవ. బ. ౧౧౧ - ప్రవేంపదడవ. బ. ౧౪-ప్రపాదిం పదడవ - బ. ౧౪. చూపదడవ. బ. ౪౩ - చూట్టదడవ (౧) ౩౦౪ - వాయింపదడవ. బ. ౩౮ - వినిపింపదడవ. బ. ౧౪౨. వినుపింపదడవ. బ. ౧౪౬ - వేపింపదడవ. (౧) ౨౧౨, పైకండ దడవ. బ. ౧౩౬.

(౫) తోడ్కోవ. బ. ౧౪ - పుట్టగండ దోవన. బ. ౯.

(౬) ఆచ్చన - నిశ్చయముగా. బ. ౭౧ - ఆప్పటిన్ - ఆ ప్రకారము (౧) ౩౦౮ - ఇరవిసిక్. బ. ౧౦౯ - ఒక్కవట్టెగన్ = కట్టిగా. బ. ౬౨ - ఇంతటన్ బ. ౭౫- పింగల. బ. ౩౦- మంగల. బ. ౩౦ -

(౭) కనుకనిక్ బ. (౧౫) తొడి దొడిక్ బ. ౩౭, అఱి ముఱిక్ పోరెక్ (ఇది మనీ ఒక ఉపహాసవాచకము మీదమాడా చేరుతుంది. వదువుతుతోరె బ. ౩౭, విధముమతోరె బ. ౧౫, పసిది యుంకోరె (౧) ౧౦౯) కరిణినితోరె ౬. ౩౭ తెఱిగుమతోరె బ. ౧౧౦.

(౮) ప్రతిక్ (౧) కరగ, ఒగ్, ఒగ్, ఒకర- ప్రతికట్టి (౨) ౧౯౪, ౩౦౭-ప్రతిసేయు బ. ౨౨౫- ప్రతిమాత్ర (౧) ౧౨౯. ప్రతివక్తి (౧) కరగ- ప్రతిదాల్పః కలఱె. బ. ౨౭- ప్రతిపొల్పు (౨) ౧౦౦- ప్రతిమాటలు. బ. ౨౨౨- (౧) ౧౨౯- ప్రతిలేవి (౧) కరెగ;— ప్రల్లఃబులుకమిక్. (౧) ౨౯౨;— నీయంత నుండుము బ. ౫౦- ఘోషాట్టు? బ. ౫౨- వానింకె డట్టు? బ. ౧౯- కలకెట్టు? బ. ౧౦౫- నేనుకెట్టు? బ. ౨౯ -

(౯) ఆశ్చర్యాస్థిములు:

ఉ హే! (ఇది మహారాష్ట్ర ప్ర ఆశ్చర్యాస్థి కావ్యము. భగీ అని అర్థము) బ. ౧౦౬, ౧౦౭, ౧౦౮. ఉచ్చుచ్చిరే! బ. ౧౧౨- ఓ! బ. ౧౦౭- ఓ చెల్లె. బ. ౧౨౨- చాంఠ! (౧) ౨౪౬- చాంఠ! బహా! బ. ౨౨. నల్లనో (ఇది అరవముమాట) బ. ౧౩- (౧) ౨౦౭- మజశాత్ర (ఇది అంత ఒక్కటే మహారాష్ట్ర ప్రమాట. నాశంక్రీ! అని అర్థము) (౧) ౨౦౭, ౨౪౬- మజశాత్రరే! బ. ౧౦౯- హా! బ. ౧౦౭

సామెతలు, ఉపమానములు

బహవపురాణ పండితారాగ్య చిరిత్రములలో సోమనాగుడు వాడిన సామెత నీక్రింద అకాగాదిగా వర్ణకరింపబడినవి.—

అంకరింను ప్రాచీనీ నీకు నాని వట్టి కొంటికి నీ రెన్నుకట్టు.

(౧) ౨౨౧

అక్కజం బరును వస్త్రాముం గాంబె, నొక్కల పరియకు మోహించినట్లు. బ. ౩౪౪

అంగిల నూరెను వెచ్చుకొందు. బ. ౩౪౫

అగ్గిలోపల నూర్చి మోసుటలే బోసి, దగ్గు కేల్వ గొప్పించి యట్లు. బ. ౩౪౬

అన్నివాన్ని గొక్కగాక యినాను ప్రావణ్యేచ్ఛనే యుపకముల!

(౧) ౨౨౨

అచ్చుర్రచ్చులు (౧) ౩౪౭

అచ్చుగా వ్యర్థపణ్యంబులు వచ్చి, అచ్చునక్కల కొడులిం బూన్చినట్లు. బ. ౩౪౮

అద్దంబులోపలి నీవెయ్యట్లు. బ. ౩౪౯

అబ్బంబా పంకంగాన (బన్నట్లు) (౧) ౩౫౦

అభిమానంగానేని నానిని. (౧) ౩౫౧

అమృతింబావంబు దివ్యంబను చేకఱుట్టినట్లు. బ. ౩౫౨

అగ్గి రిచ్చివల బాపువై బడినతొలుగు (౧) ౩౫౩

అఃత్రిముచేత దక్కెను మోయకుట్లు (౨) ౩౫౪

అకపముచే శస్త్రసూపములు ప్రాయుకట్లు (౧) ౩౫౫

అడగోయినతీర్థ మెఱుగ్గ వచ్చినట్లు (౧) ౩౫౬

అవమునక గల్లునే రాగియంతే! బ. ౩౫౭

అప్పులు దలంచినచోట బూరి వెలచినట్లు (౧) ౩౫౮

ఇనుఫలములు (౨) ౩౯౯.

ఇంత లొగవచ్చునెయ్యి నీగకును దవు కింటిలోలేదు. బ. ౧౧౧.

ఇంతి కాఁ జీ కు నిశులుండు, వంతకంతకుఁ దీప్త లభికమాఁ గాజె? బ. ౧౧౨.

ఇంద్రచాపముల్ (౧) ౧౯౯ (అవిశ్యములు)

ఇంద్రులును మరయునే పగులండు? బ. ౧౨౪.

ఇనుకఁ ద్రుశ్యేను (౧) ౩౫౯.

ఇంద్రులును కిం గొలల గొలెను, ములక కొంపంత మరు గొంతును. బ. ౧౨౬.

ఇంద్రుఁ గాచి వక్కలకు నిచ్చివయ్యులు. బ. ౨౦౯.

ఇంద్రుని నుండు వి శ్యులైవెట్టి కుకుచీనియును చా వడఁగిన గుట్టు. బ. ౨౧౪.

ఇప్పునుగీడు లో నుచ్చి వందారుచొప్పున. (౧) ౧౨౨.

ఇప్పునుగీడు లోగ నుంచిన గుట్టు. బ. ౧౨౩.

ఇప్పులికి యిప్పుకినై వకుళీరకూపు. (౧) ౩౨౭.

ఇంద్రునికొట్టు (౧) (౧) ౩౨౪.

ఇంద్రు లోక పాలిమేగ గట్టు - (౧) ౬౩౬.

ఇంద్రులపాలు గానొచ్చివోవను, వికూచునే పర్వంబు విధ మొకింతునె? బ. ౨౪౦.

ఇంద్రుల నీచ మొలుయు (౧) ౧౧౪

ఇంద్రులు (౨) ౧౧౪ (అవిశ్యములు.)

ఇంద్రులు కడ గాళ్లుగట్టు (౧) ౩౫౯.

ఇంద్రుల వనిత గొంజి గట్టు వనితచందము (౨) ౧౨౫.

ఇంద్రులవనిత గొంజిగట్టువనుచారుగల రెట్టు. బ. ౧౨౫.

ఎన్నిమాతులు నీళ్లలోపలను గొర్రెపంబు దికిన మఱి తెల్ల
వగునె? బ. ౨౪౦.

ఎఱుగునే యలగ్గకేంద్రము, కొంచు, యొకపంబు చును నీక?
బ. ౨౪౧.

ఏనాట ప్రదర్శనంకట్టిను, క్యావంబుతోక నాక జక్క
యరునె? బ. ౨౪౨.

ఏనుగుపండ్లు నాక బట్టి నూచు మనుకాంచు ప్రగుకునే మకి
యనకాక? బ. ౨౪౩.

ఏనుగు వన్నునే గాడిదలకు? బ. ౨౪౪.

ఏనుగు పుగునోము (i) (౧) ౩౪౫.

ఒకటి మృత్యువును. (ii) ౩౪౬.

ఒండొంబ పాకలున్న వైక వెనటి నా లేకంకివట్టిచంపిమున
(౧) ౩౪౭.

గొల్లవాడేనిచు, గొల్లనిలగాని గొల్లనివృపతి, గొల్లని
చెలిఁ బాయ గొల్ల డేనియును. (౧) ౩౪౮.

ఓడునక బోసిన యువకంబులు బ. ౩౪౯.

కంటికపపు. (౧) ౩౫౦ - కంటిలోకికపపు. బ. ౩౫౧.

కప యడిగినయట్టి జపిభవది. (౧) ౩౫౨.

కపకాన్త గుంబయనే కాకిగుంబా? బ. ౩౫౩.

కన్నమోహంబునకంబి నగ్గంబు మోహమోహము బ. ౩౫౪.

కంపులేనిపువ్వులు (ii) ౩౫౫.

కప్ప కెఱుగునే జపిభిలోఁగు? బ. ౩౫౬.

కప్పరంబున న్నగిప్పివయట్లు. బ. ౩౫౭.

కమ్మపడిడి (ii) ౩౫౮.

కరిణి మస్తేధంబు మట్టుపాలుపున (౧) ౩౫౯.

కరితో న గ్రా మనూకరములు పరియె? బ. ౨౧౦.

కరివై కి తో నె నుక్కలు కోల్పి పరియె? బ. ౨౧౦.

(ప్రైలను) కరువుకట్టి మహాకాళము (౧) ౮.

కర్మకటిగర్భంబునోలె. బ. ౧౬.

కఃగవి మేల్కమ్మ పట్టు. (౧) ౨౪౯.

కలకన్న చోటికి గంపఁ గొంపాన, పల్కొద్ది యగుటెల్ల భాగ్యం

బ. గాదె! బ. ౩౯.

కలి నమ్మఁ గొచ్చు (౨) (౧) ౩౪౯.

కల్పకృషింబు ప్రాకి నల్లపెలఁ నట్టువట్టు (౧) ౧౩౬.

కల్లననైహులు కుశేల? బ. ౧౧౧.

కసుఁగాయఁ ప్రందినఁ గాయకుఁ గాక, పసవిపంపెనువయ్యోకి

బ. ౯౮.

కాకి పవనలు బ. ౧౩౩ .

కాకి ప్రాణిల పనిసి (౧) ౬౪౫.

కాకులు నందినకోకిలస్థి, గాకులఁ బోలునే కావుకా నమచు?

బ. ౮౨.

కాంతిశో మణి (౨) ౨౧౮.

కానశ్చ్యు న కవిఁ కాకవివరి? బ. ౨౪౦.

కాలియు రూపవంకవి ప్రాకృతపాది (౨) ౩౨౬.

కాలునినోరు నాకాలఁ చమ్మ (౧) ౪౪౯.

కావ్యంబు నన్ని (౧) ౨౦౯ - కావ్యంబు పాఠకునట్లు

బ. ౧౫౩.

కుక్కముట్టిన కద్ద్యును విధియేమి? చిక్కనఁ గాత్రిక పరి

యగుఁ గాదె! బ. ౧౫౩.

కుంపటిలోనఁ బాకురచుంప మొలచునే? బ. ౧౫౪.

కులమునకల్లము నుద్దలిచినయె (౧) ౧౨౫.
 కులమెల్లఁ గొనిపోయి ఓలములోఁ గలిపె. (౧) ౧౨౫.
 కూటికేద దొడ్డపై ననుమాట బ. ౨౧౦.
 కూసి కుక్క దువ్వుఁ దెచ్చికొనినవిధము బ. ౨౧౬.
 కొంగనిఁ దిసిచి వంగనిని వ్రాలంగఁ దిసిదిలిరి బ. ౨౧౪.
 కొండలు దొంతి వేర్చుట (౧) ౨౫౮.
 కొఱుకువకేరి బహింపఁ జావఁబడిన మామకముల భింసి బ.

కొల్లకుఁబోయి యెదురెదురొ గాను వైచి గోల్పవైభావన. బ.

౩

కోటికిఁ బనికొనినవానిఁ బనికేలకాఁపట్ల ప్రసక్తుఁడున్నట్లు
 బ. ౬

ఖలునిచే దునాఁడు (మొదలును) (౨) ౧౮౮.
 ఓరాధ్యోపలక్ష్మీశింఘ వాంఛ, గొననే పశిఖలనీక వ్రా
 వంక? బ. ౨౪.
 ఓలోదకవ్యాయము. (౧) ౨౬౮.
 గంగతో వనివ్రంతి పరియ? బ. ౨౧౦.
 గజకాస్త్రవేత్తల కెట్లు వచ్చు గజాధిపతివాణిజ్యయంక?
 (౧) ౨౨౦.

గజకూనము (౧) ౧౬౪. (నిగుపతిగానము)
 గతాగతిస్వరదకర్ణములు (౨) ౨౧౮. (అవిత్వము)
 గంధవ్రత్యములు పసులొక్కన్న వలువచందము (౧) ౧౩౩.
 గాలిలోపల యర గాలివ్రట్టి గాలిలోనిన కలిసివయట్లు బ. ౨౪౫.
 గుండ్రాచ గాత్రవకును జన్మ? (౧) ౪౩౦.
 గ్రామోపాస్థి తీర్చిదియన్నట్లు (౧) ౬౩౬.

ఘటపటానులలోని గగనంబువట్లు బ. ౧౨౪.

ఘననాకవృక్షముల్ జంకించి నల్లు, నమఃశైలుల్లతుం జట్టుఁ
జెట్టినయట్లు బ. ౨౪౧.

(శ్రీశైలము) ఘనీభవించిన పగంజ్యోతి (౧) ౮.

చచ్చిపుట్టుట (౧) ౩౫౧.

చెట్టాతిపైఁ త్రుంకు (౧) ౩౫౯

చంకిచే నెఱుడు (మోఁయును) (౨) ౧౨౮.

చదువఁజెట్టినా, గలనుతియును జెప్పె కౌగలంబయ్యె బ. ౧౧౩

చంద్రునో నడుపుక్కి పరియె? బ. ౨౧౦.

చలంబుశీని నాఁయువు వాతి (౧) ౧౨౨.

చలమున నుక్కు లియుండుకొన్నట్లు బ. ౧౦౯.

చిక్కంబుచేర్లు దీసినవాకికి (౧) ౨౨౧.

చిచ్చుఱుకంగఁజోవుమఁ జీరకొంగోపరించు పెన్యంగలియుట్లు.

చిత్తిరువునకు శీవంబు వుట్టినట్లు. బ. ౩౮.

శీకటిచేతి జ్యోతి (మోఁయును) (౨) ౧౨౮.

చాతిఫలంబులఁ జూచింబునింక బూగుట ప్రానిపంక్షం
స్థింబనె? బ. ౨౪.

చాగువఁ బంబు వుట్టినట్లు బ. ౩౮.

చాగుపంజనం దొక్క యాఁ కిక్కి న నోడుతేకాది? బ. ౯౮.

చేతిచేదీపుఁ (మోఁయును) (౨) ౧౨౮.

జపభిఱోఁ జీరకొయులు పరియె? బ. ౨౧౦.

జలకుంభములలోని చాదునియుట్లు బ. ౧౨౩.

జలశీరంగములు (౨) కగా (అనిశ్యములు)

జలమద్బుదంబులు (౨) కగా (అనిశ్యములు)

జలమాలయంబు వర్షాఫలంబునరి, జలమాలలోనన సమసినయట్లు
బ. ౨౪౫.

బాధివాసులఁ జంపునాంది ప్రతిమవాసులకును బాల్వోయు

నట్లు (౧) ౨౦౨.

బారచే సాధ్యుఁ (మొఱయును) (౨) ౧౮౮.

బాలిపడి కవిక సాములు దమకనేలివికొన్న విధము. బ. ౨౩౨.

బీమాతములలోని చంద్రునిపాలుపూస (౨) ౩౧౬.

బ్రహ్మసేవీకుఁడు నాలకుని నీ మోటుంతు? బ. ౨౪౦.

తలచేసినాన్ను. బ. ౨౪౦.

తననీవఁ గవెవంగఁదాటు (౧) ౩౨౯

తనపూర్వ లోకంగాఁ దప్పించి పితప, తనజాఁదైవము మనఁ

జేయఁగలఁడె? (౧) ౩౩౩

తపమతో బ్రహ్మోత్తము లెల్ల సేయి? బ. ౨౪౧

తప్తలోవాంగాల జలము కింకెట్లు (౧) ౧౮౮

తలనుండు. (౧) ౨౪౧

తవరాజ మమరి మందఁగఁ ద్రోవఁగఁతుండు, దవుడు బొక్కఁగు

నని తలఁచెయిట్లు. బ. ౨౪౨

తుది వాలుక మల్లు (౧) ౨౪౧

తెల్లికి మవ్వ పండియట్టి పరుసు (౧) ౩౨౭

దానించులేని మాతంగంబు (౧) ౨౪౦

దివియలేని మందిరము (౨) ౨౪౦

దికలు దాలములు నాయించు (౧) ౩౨౯

దీనించునా శండ్లల యిస్తుక? బ. ౧౬౨

దుఖముచేత సుఖము (మొఱయును) (౧) ౨౪౦

దుర్జఘటలంబు దూరఁగప్పియఁజు, నిర్జలకని దివి నిలిచిన

యట్లు. (౧) ౩౯౨

దుర్జఘటలంబు దూరఁగప్పియఁజు? బ.

దొడ్డిలో సుర్యుడు కొద్దుగాఁ గురియి, కొద్దుఁ దిద్దుకొని నుండుఁ గొని నేరినట్లు. బ. ౨౪౦.

ననిచినవకునితో వాతి యవని పెనఁగినట్లు (౧) ౧౭౬.

నలుపుచే గొరకళ్లము (మొఱయును.) (౨) ౧౮౮.

నవ్వుకన్ననకును వాద మేమిటికి? బ. ౨౪౦.

నాతికునిస్వస్థము నేయు నందిభూతి. (౧) ౧౮౦.

నిక్కమునేనిపంకు. (౨) ౨౧౮.

నిట్టవాయి (౧) ౪౧౮ (అనిత్యములు.)

నింపఁగ నుంచి యవినుంగఁ ద్రోయు నవివేకి బ. ౨౨౦.

నిచ్చఁడుమైయున్న నభముకరణి (౧) ౨౨౨.

నిచ్చుఁగినిఁదిఁ గప్పియును మించునలంకనట్లు (౧) ౩౬౧.

నిమ్మ ప్రాంతలు (౨) ౪౧౮ (అనిత్యములు.)

నివనాలివర్షణలేగువాంకనట్లు బ. ౨౪౧

నువ్వులఁ గల్గునే నూనియలగాము ? నువ్వులలోపల నూనియ
లేక? బ. ౨౪౦.

నూతిఁగఁ బడఁజొయి తాప నదికును మెట్టైకి విఱిఁడియట్లు
బ. ౪౬.

నూనియఁ గాఁ జిసి నూల్కానదీప, మానూవులంతుకు నమఱునే?
బ. ౧౮౦.

నూలికి మొదిలును గూలియు నిచ్చు, నోలికి గొలు చిచ్చి కేలఁ
నిచ్చుట్టి యాగి చెల్లింప (వట్లు) బ. ౧౧౪.

నూవులలోపలి నూనియఁజుట్టు. బ. ౧౮౩.

నెత్తిగాలంటు (౧) ౫౧౨.

నేత్రములలోని రూపములు బ. ౧౮౩.

నేలకు నింగికి నూత్రకట్టు (౧) (౧) ౩౪౮.

నోరీతాళము (౧) ౫౧౨.

పక్షికి దొరికిన పాపములను? బ. ౧౧౧.

పగవారిబిడ్డల నగవువల జంతుపనిది బ. ౧౧౩.

పటికంపులలోని భావమువట్టు బ. ౧౧౪.

పన్నుగా నే గంధ మ్రొవ కడిగిన ముక్కు వాఁ డోవునే?

బ. ౧౧౫.

పంక లక్ష్మణు నెవ్వరుఁ జేయఁబడిన, కరములు (శుభ్రుగ

నిగుమెయిగాఁడి) (౧) ౧౧౬.

పర్వతములలోని ప్రతిబిమ్మలు బ. ౧౧౭.

పలువుఱా ప్రాణిగుగర్భములలోపలను, వలిగడుదీపమువిగమును

బోలి బ. ౧౧౮.

పసనిపం దుంపెఁగఁ గనుఁగాయఁ ద్రెంపులు (౧) ౧౧౯.

పడిఁడిఁ గమ్మిఁజవంఱ వట్టివట్టు. (౨) ౧౨౦.

పడిఁడివఱగలు దెగుఱంపుల గున్ని, వనముల్ విస్త్రులు వది

వట్టివట్టు. బ. ౧౨౧.

పడిఁడిపత్తికిని ప్రాణం గ వట్టివట్టు. బ. ౧౨౨.

పసులకొఁపరిలేని పనినిపవాంబు. (౩) ౧౨౩.

పాటిసొమువకును పాటియానేని, పాటింపనోల గుఱు పాటి

యకొకటి బ. ౧౨౪.

పాపములే గుణ్యపంపొత్తి (విగములు) (౨) ౧౨౫.

పాయపముపై నెఱుఱుల్కినట్టి యొకవు (౧) ౧౨౬.

పారిజాతంబుతో బ్రహ్మర్షుఁడరియే? బ. ౧౨౭.

పాలలోపల నువకములు గలిసినపద్ధతి. (౧)

పాలలోపల నేఱుఱువట్టు. బ. ౧౨౮.

పాపములలో నికువట్టు. బ. ౧౨౯.

పాపమువల బడిఁడి. (౧) ౧౩౦.

పిఠీలికామార్గములు (౨) క౧౮ (అనిత్యములు).

పులిగన్నుఁ గోయలి యస్తు (౨) (౧) ౩౫౯.

పువ్వుగంపువై. బ. ౬, పువ్వునుగంపునుబోలె బ. ౨౪౫.

పూసలలోనిదారంబుక్రియ. బ. ౫, పూసలలోని దారంబు
నట్లు. బ. ౧౧౩.

పెన్నును లరువవడి బాని శరధిఁ గూడినయట్లు. (౧) ౧౭౭.

పెన్నిధి యుంపఁగ మన్నిదులగురికి బ. ౧౧.

పేద దాఁ తెన్నిధి యుంపఁ గన్నట్లు (౧) ౧౯౦.

పైఁగొసరిఁ రుచెంబు గూలఁబడ్డెట్లుఁగూడ నిమ్మవిన బ. ౨౩౦.

పొట్టపొట్టినఁ గల్పధిఁగూఁబం బుంప, వట్టి వృక్షమునకు
వడివేఱవట్లు. బ. ౨౪౦.

పొట్టలోపలియట్లు. (౧) ౧౧౧.

పొలమున వాఁదోఁతుఁ గలిగిన్నయట్టిపొలుపు. బ. ౮౫.

పొలుపుగాఁ కేనిను వోసి గా-నిను, నిలఁ దీయఁజెయుండువీ
కేపనాంకి బ. ౨౪ .

పొల దుర్బిను వీడిపాండునకం పైఁ జాల మేలండు సజ్జనవిఁ
ంబు. (౧) ౩౧౩.

ప్రపంచంబుచేఁ బోవాత్మకసిద్ధి. (మోక్షయము) (౨) ౧౮౯.

ప్రాణంబుగర్హినిను, బలుసాకుఁదినియైన బ్రతుకంకరమ్ము. బ.
౨౩౩.

ప్రాణంబులేని దేహంబు (౨) ౨౧౮.

బండు లాంఛంపై తాఁ బాయఁజెట్టుదును, బండి లేకుండు
పగిది. (౧) ౨౨౯.

బయలిదీపములు (౨) క౧౮ (అనిత్యములు).

బారిసమురకుమిత్రి. (౧) ౫౧౧.

చాలకులమాటల్. (౨) ౩౧౮.

దిచ్చంబు నూన్చిన భక్తి పెడునె? ఉండుగల్లుదాచినఁ జెంకి
పెనునె - (౧) ౩౧౩.

నీజములోని వృక్షంబువట్లు. బ. ౧౧౪.

తెండ్లు నేరెడిగాక వేరబనైన, సుండ్లు వేలునె - బ. ౨౧౬.

భజనశేనీకపము. (౨) ౨౧౮.

భాగ్యహీనుండు చాఁ బడికిఁ బట్టిన న-సోగ్యంపులోపై మై
యున్నట్లు. బ. ౨౧౬.

భూయించువచన ముంబంగఁ జెవతల సమీపించును. (౧)
౨౨౨.

భృంగసంస్కర్షణ బకంబుగా కొంటి, యుంబువకుఁ బాయు
బది బట్లగాదె? బ. ౨౨౪.

భ్రమరకీటవ్యాయము. (౧) ౨౨౫.

మంచుఁ సంచానఁ గొలుచు (౨) (౧) ౩౫౬.

మదకరిఁ గట్టినపాళములట్లు. (౧) ౧౨౪.

మయిలరే మకురు (మెఱియును) (౨) ౧౨౮.

మరులోయె యోకలిఁ గొని కంఠం కలఁజుట్టుకొనిమొది
నన్నట్లు బ. ౧౨౮.

మరువంబు జనియింప మగువంబుతోని, శరీమశం బుదియించు
భారీ. (౧) ౨౦౬.

మర్కటవ్యాయము. బ. ౩౫.

మలకల మాట్లు (౧) ౩౪౪.

మలయజనుజమనఁ బూవుపుట్టినట్లు. బ. ౩౮. మలయజపుష్ప
మూర్ (౧) ౩౬౬.

మలీకదర్శనములమాడ్కి (౨) ౩౨౨.

వల్లి మొగ్గులు వైవ మదమని వేడివెల్లగాఁ జేసితి (వి) బ. ౧౮౦
 మనీకప్పమునఁ గప్పబడియు వెలుంగు మాణిక్యంబునట్లు.

(౧) ౩౯౧.

మహాద్భిగో వన్నోపలములు విరిసినట్లు (౧) ౧౮౨.

మాణిక్య మొఁమనీకోకలొడివిఁ గాంతిపెడునో? బ. ౨౨౪.

చూ. ౨౨౧

మా నకజలములగోన వేస్త్రాస్తు, వానిన కిల పెత్త గ నేర్పునట్లు?

బ. ౧౮౧.

నామిడివిస్తు చా మిగిమిడి విత్తి వే మనునో? బ. ౨౧

నాఁకుమాంపము నుడిగఁ గారికిని, నాలునుగామంప. బ. ౧౦౪.

మిడివెఱ్రాది గప్పయును ననులిపించిన గంగాంబువులట్లు

(౧) ౩౯౨.

మొక్కవై గత్తి (౧) ౨౧౧.

మంకిటిపెన్నికి బ. ౨౦౦.

మంకిటికొంగుల కడ్డ మేల? (౧) ౬౨౦.

మంపమొఱలపగిదిన్. (౧) ౨౪౪.

మంపటికిం గాంప, మాకారికిని నేనవట్టినట్లు. (౧) ౨౦౨.

మొల్లచ్చి పెద్దపది రిచ్చినట్లు. బ. ౨౧౨.

మృగపతి యొద్ద మేయునే ప్పెట్లు? బ. ౨౪౪.

మృగపక్షుల వేడియును కలలభౌవమున. (౧) ౧౩౩.

మేవఁ బట్టెమియు. (౧) ౨౧౧.

మేలుఁబుడివల్ (౨) ౪౧౨ (అనిత్యములు.)

మేరువునోఁ దెఱపెట్టు పరియో? బ. ౨౧౦.

మేరువునోఁ క్కా రచ్చాయఁగాఁ వట్టిలు? - బ. ౨౨౪.

మొయిలులనుసీను. (౨) ౪౧౨ (అనిత్యము.)

మోక్షార్థము బట్టికలలను ముడివట్టు (౧) ౩౫౯.

రత్నపరీక్ష యుజీని చేపట్టుబమ్మచుబోలి. (౧) బ ౩౭

రవివోదం గిరినాగు లస్తమించుపనిది. (౧) ౧౨౧.

రసహీనమైన నిస్సారంపుఁగలిగి (-) ౨౧౯.

రాకామలనోశ్యోశ్చిన్ద్రావుచునోని, న కామి. నీ కుశో
నీకటిన్ద్రావః బ. ౧౧౯.

రాతాందిత శ్చ గాజ ముంపెంక గా - పందికవో గమి
యించినట్లు. బ. ౧౧౯.

రాశేన్ద్రావే పమ్మనమున నీగః ప ౨౪.

రెండుగాఁ రాశేనునీగు శ్రీము (౧) (౧) ౩౫౯.

రెండునోళ్లను లవ్యకుండిలపట్టి, నిడుచే గంపెళ్లకుంపెంక
కును ? (౧) ౧౧౯.

శే వగలునేయు (౨) ౩౫౯.

నోళ్లకుం పుగులు నోయు (౨) (౧) ౩౫౯.

నోళ్లటిపాబలట్లు. బ. ౧౧౯.

అంపావఁ నోడిన జాచిన మోయు, గంపెళ్లకు గాశ్చ
గంపెంకవకును ? బ. ౧౧౦

జా వార మొలును (౨) (౧) ౩౫౯

జొన్నుగూబకు (౧) ౧౧౧

జొళ్ల నోళ్లకుం బాడు (౨) బ. ౧౨౪.

లక్ష్మీకు ధమర్ధకుఁ జేయఁ బడిన శరములట్లు. (౧) ౧౭౭

(శ్రీశైలము) లతగరిగొన్న మాళస్తంభము (౧) ౪.

వట్టియాకులు గాలివడిఁ మాలుగాక, మెట్టలు మాలునే యెట్టి
గాడ్పువకు ? బ. ౨౨౯.

వడగండ్ల గుండ్లు గట్టు (౨) (౧) ౩౫౯.

తపశ్శక్తివర్ణంబు వారాధిఁ నురియువడువున బ. ౪౩.
'శ్శక్తిబు నోపయంపంక వచనూఁదినట్లు బ. ౨౪౦,
వాపసాస్త్రు (౧) ౩౪౧.

వాపసం బెఱుఁచునే వరరత్న మసాను? బ. ౨౪౦.
వాపవర్ణంబు (౨) ౪౧౦. (అనిశ్చయము.)

వానుఁబలవ్యాయు. బ ౩౫.

వాయువు బట్టు (౨) (౧) ౩౪౯

వారిధిఁ దివీశ్ర వాఁచుల్ గలియఁ, దేగున్న దే వే? బ. ౨౨౪

వారాస్త్రకవమలేనట్టి వభాసనూహంబు (౨) ౨౧౮.

ఏనులనాణిశ్చైవ్యముఁ దీపంబు వృత్తివట్లు. బ. ౩౮.

వివిధమునాపవ విహారముగేటి, పరిణావి సుడియునే ప్రబృలి
గలు? బ. ౫౪.

వివి ప్రకృతికంబలము వచ్చు వహిత్రంబు వకువునుబోలె.
బ. ౩౭

విభుఁగోల. (౧) ౪౧౧.

వన్నెలఁగోవుగాఁ జేయుట (౧) ౩౫౯.

వనివాపఁ గలుఁచునే వేదభావంబు? బ. ౧౫౪.

వల్లవేసియఁ దివికి వాడివ్డఁ గనినచందము. బ. ౨౨౦.

వేదముల తఁగఁచినను వన్నెక్కుఁగాఁడ సువర్ణంబు? బ. ౧౧౦

వేయివిధంబుల వలిగడ్డ వదిగుఁ, గాయలోపలిచేఁడు వాయవి
యట్లు. (౧) ౧౬౫.

శబ్దంబులోపలి యర్థమట్లు. బ. ౧౮౪.

శరనిధిఁ గఁచు జనియించి వెండి శరనిధిలోవన సమవినయట్లు.
బ. ౨౪౦.

శర్వాణి నీలాంబుజముఁ దాల్చునట్లు (౧) ౧౮౦.

శశిలేని నిశి (౨) ౨౧౮.

కాంతిలేని యతి. (౨) ౨౧౦.

కారవాక్యములు. (౨) ౨౧౦.

శిశులక్కవుత్తకి వొందుతెఱఁబ (౧) ౧౧౨.

శిల్పకుచేత ను రంటింట్లు. (౧) ౧౨౩.

శుక్తిచే వొడువంగఁ బడియుఁ దనరు

(శ్రీశైలము) సదాశివుని యంతురము (౧) ౧౨౩.

సన్మానంగాలేని దానార్థములు (౨) ౨౧౦.

సన్మ్యసంపఱ్ఱోవుయను నిల్లప్పసింది నయ్యిట్టింసి యట్లు
బ. ౧౩.

సర్వపంకముల్ విడిచి తా వాక్రమునుఁ గోరు తపసిదంపిము.

బ. ౧౩.

సిద్ధకవచ్చుకొనేవేలఁ గాక, సిద్ధకవచ్చులు సిద్ధతామ్రంబుకి

బ. ౨౧౦.

సీనులే వచ్చుము (మోక్షము) (౨) ౧౧౦.

కుసుల్ జవకుని కొరితినిగుకణి (౧) ౧౨౩.

సోపంగాతో మళ్ళు మోక్షగాఁ గోసి, కూపినిట్టికఁ ద్రము

(బ) బ. ౨౧౦.

స్థితాన్ని చే వవవీతంగా గరలుభాసి. (౧) ౧౧౨.

స్ఫుటకుఁ యప్పి సంప్రబుధువణాను తిలఁ నట్లెలేక యె

త్రెఱుఁగంకరాను (౧) ౧౧౨.

ప్ర్యామిభృశ్శిక్షాపత్తియంగా (౧) ౨౨౬

ప్ర్యామిభృత్యసంబుధము. బ. ౧౩౨.

ప్రృధుకళ్యము. (౧) ౨౧౦. మొదలయివది.

జాతీయములు

అక్కు మాలినధరిక్ (బ. ౨౧౪), అంగిటిముల్లాస్తు (బ. ౬౭) ధవ బాఃలకు ఎకపడి (బ. ౧౨౧); ఉం యింపకలమున్న యుదయించె మహిను, ఇంపారి ననుపారి కంపుసాంపారి చాలనోప్పెడు దిల్యపత్రి (బ. ౮౦), ఉన్నయున్న (౧) ౨౧౧, ఎక్కుగొట్టు (౧) ౫౧౧, కనుమాయనెడయు లేదనెడి మువ్వెట్టినినియె (బ. ౭౩), ఇట్టింతకత్తి కొన్నాడింక నిమిషంకెంతి కత్తిలో మన్నాబో? (బ. ౧౫౫), ఒంబోరుం క్రి. నన్నవ్ (బ. ౬౩), వడిబాటు జలముల కొండెల్లె గాళ్లు, వడి గాలచిస్తున కొండెల్లె నోళ్లు, వడి నీమగాక్కువ కొండెల్లె ఎలయ, వడి నీయుబనవ కొండెల్లె ధక్తి (బ. ౩౮), పువెమి ఒట్టి వనయ్య (బ. ౮౮), ఒత్తుపట్టెగన్ (బ. ౬౨), ఓరంతిస్తాస్తు (౧) ౨౧౧; ప్రాయ నావెగలంకెన్ (౧) ౧౪౬; కనుగవ మారె జ్జు (౧) ౨౧౧, క్కంబు నీక్షించి (బ. ౧౧౬), ముకురంబు గన్గొల్పి (౧) ౨౧౧, కుంబెగాచ్చివధంకె వారక వ్వుంబు వణునిని కురియ (౧) ౨౧౧, కలెన నానతియిండు (బ. ౨౪౧), కోయనిపాగకు (బ. ౩౪), గామచ్చివట్టు (బ. ౧౦౬), అండెలెదగు (౧) ౨౧౧; కుడు పువ కిగ్గొంప లవలప నీల? (బ. ౮౧), గొడ్డునీటి కనివకొడుకు గారామిడ్డిని (౧) ౧౧౬, గొంకెస్త్రు (బ. ౭౪), నీవుజాలు దే రచ్చ, చాలనో క్కును (౧) ౫౧౩, నిత్తింబుచిగురు (బ. ౧౫౬) నీరికె క్కొన్న (బ. ౧౦), నమయే నెత్తురవ్ తల్లి (౨) ౧౧౬, ముక్తిచేగయై గరిగొన్న కివుస్త్రాదంబు (౧) ౧౦౦, చొల్లువాణుడు మాటలు (బ. ౧౪౬), చొకవారికకాక వేళవారిని వస్తురే? (బ. ౧౫౫), కొంకె రక్తినిం చొలిపె బ్రాహ్మణులు, కొలిచెనీయె ధక్తి చొలిపె (బ. ౨౧), నీయొగి చేయును మాకు వచ్చె చక్కును (౧) ౩౬౧, బసరని వలయతలెపు బలుపుకగాఁ జేసి భార్యుమొ

పిన (బ. ౫), నేటల్లె (బ. ౧, ౧౧, ౨౫, ౩౬) భక్తి గుడ్డి తన
 లోనె వొట్టుకొనెఁగ (బ. ౨౫), (బకబూరి) నమలెనో నమలెనో
 (బ. ౧౧౯), నవకవి కుక్కు (బ. ౧౧), నామ మేయులు (బ. ౨౨౨)
 నిన్న గా దట్టుమున్న (౧) ౬౩౩, నిలుకాః నిలునంజేక తిరు
 వలములు (బ. ౬౨, ౬౩) నికవులవకి విచిత్ర శ్రీ ములు
 (బ. ౩౬), నోములుగేములు కేముల గలిపి (బ. ౧౬), పన్నిం
 కులు (౧) ౩౧౧; ఆనెను పట్టెకుహాళికన్తుంకు (బ. ౧౯), భక్తి గు
 నీవును బట్టె పకుము (బ. ౧) - పాపానానె బడికి (౧) ౨౦౯-
 చిది గట్టి ప్పిత్తాకు (౧) ౧౯౯ - పున్నెంక నాలినపాపి (మ)
 వలము (బ. ౧౫౦) - పుట్టివాడె కులము పుగులు పావ
 (బ. ౨౧) - పట్టవనాలుకొంగు (౧) ౧౨౦ - పుగులుకో నాడి
 (బ. ౧౦౨) - నామములు బాంధ్రుచ్చినయట్లు గాకెప్పి (బ. ౧౫-)
 పాట్టపాడువ (బ. ౨౪౬) - సర్వంకముల్ భువి నొంది ప్పిట్టి
 (బ. ౬) (౧) ౧౩౪ - కడలు నొకవి లాపట్ట మాపెంక నీ
 ప్పియే? (బ. ౨౧౨) - ప్రాణులు పుత్ర స్త్రీ బడిగిమి (బ. ౧) -
 ప్రేపులుమాకు (బ. ౨౨) - ప్రాణుల వలపలిబరి (౧) ౨ - మడి
 పుళ్లునోవు (బ. ౨౧౪) - మొరికు పామక ప్రదికి (బ. ౧౧౧) -
 మంచుఁ గుంచావెంబులు (౧) ౩౫౯ - మడికొటికప్పి (౧) ౧౯౯
 పెదకిననైవనోకకు నాంకువకైవ - మడికో నీకు (బ. ౨౪) - మంచు
 తల్లెము (౧) ౫౧౨; నేపప్పె నోవునే కేదలమునుక? (బ. ౧౨౪);
 అచ్చెగువుల బ్రహ్మంబు భక్తి మప్పిరి వి (బ. ౧౧) - ముచిము
 గోపము దెంపు మప్పిరినొనఁగ (౧) ౨౯౪ - నీగులు నేగు లట్టంక (౧)
 గూం; లోకుల కాకలపులు (బ. ౧౦౨) - విక్రవ విరియు (బ.
 ౨౨౧, ౨౨౪) - వ్రద్దివందలూకు (బ. ౧౦౪) - 'వనో' యని
 పత్త పూయుక్తి (బ. ౩౩) - మొదలయినది.

భాతీయు నీతియు, బహుమును ముకముఁ,
 బ్రీతీయు సజీయుఁ, బెంపును పొంపు,
 నేపును నోపును, నెలమియుఁగలిమి,
 నాపును నీపును, నూపునేఢియును,
 మూపును వేపును, ముగియును గిగియు,
 బురులును నెగులుఁ, పుచ్చుఁగి కచ్చుఁగి,
 నెన్నును నన్నును, నెలుపును నలుపు,
 నున్నుతి నన్నుతి, నొప్పిను మొప్పి,
 లలియును లలియును, లాగును బాగుఁ,
 బాలుపును బలుపుఁ, పుచ్చుఁగి పుచ్చుఁగి,
 బరిసమై పుచ్చి పుచ్చి యిచ్చి,
 కనుపుఁగ నొప్పి కఠిఁ కచ్చి

(౧) పుచ్చి

(౧) పృథ్వికములు: ఏకా కల్పము, పుచ్చి, తగువారి. బ. ౩౩.

(౨) పుచ్చి పుచ్చి. ౩. పుచ్చి: బల్లకములు. బ. ౩౩.

(౩) అక్షరశేఖ (౧) ౧౩౩: పుచ్చి. బ. ౩౩.

అక్షరశేఖము

తెనును అందమువకు పదిముల వాక్రేచిక్రము లే! పలుకఁ
 మొకఅక్షరము. దీనిని సోక వాగ్గుడు సంపూర్ణముగా వినియోగించి
 అక్షరశేఖ. కొన్ని ఉదాహరణములు:

ఇల్లినీ, ఉక్కాకలు, ఉమే, ఉయ్యెరి, ఉయపరి, ఉప్పుము, ఉప్పుగుడ్డు, ఉల్లూ, ఉట్టు, ఉలికిబాసి, ఉల్లిగయ, ఉలిగూ, ఉసుగు, ఉసులు(క్రీమ), మొదలయినవి.

(౨) నోనావారుడు కనికాల లోని వ్యవహారము లోని అన్యదేశ్యకర్మములను ప్రయోగించడానికి అనుమతి.

కథానము. బ. ౨౩; ౩ వానినక్కలు. బ. ౨౩; ౩ = ౨. బ. ౬౨, (౧) కథాని: నోనావారు (౧) ౨౩, మొ.

(౩) నోన్ది శబ్దముల అర్థవిచారము :

(౧) నొంగిగారితి. (౧) కథాని. ఇతి మిత్రాగ్రామము: 'అతి' తెనుగుమాట. ఇది 'అతి'కి గూఢాంతము. కన్నన లోని 'అతి' అంటే వారు. దీనికి 'అతి' గూఢాంతము 'అతి' ౨౩. మంచి శబ్దాలు నాకునూ 'గూ'య మొదలయిన వాటిని వ్రాసింది గూర్చి త్రిప్పతాగు గమక పట్టి మాపనిపలుచకున్న, వాటిని త్రిప్పకున్న కూడా కుమారు కుమారులొచ్చు. ౩. ౩. లో 'అతి' అనేపదము వేరు. 'అతి'కి 'నోనా' మొదటి గూఢ మని వచ్చు. ఇది తప్ప. 'అతి' మొదట గూఢము. 'అతి'కి గాని 'నోనా'కి గాని ౩. ౩. లో అర్థము వేరు. అది వైకృతము అని నిర్ణయించు. 'నోనా' వైకృతము అప్పు లేదు. 'అతి' 'అతి'కి తిద్ది వగూప మని వాటింప.

(౨) నవనూనము. బ. ౬౩. సంకేతము; ఈ అర్థము సంస్కృతములో వేరు.

(౩) అర్థ్యవణ్యములు. బ. ౬౩. ౩. ౩. లో వేరు. దానిని మించిసంకల్పించిన మార్గరాయాంగ్ల, బృహన్నీ ఘంటువులో కూడా వేరు. ఈ మాటను పోతువాగుడు చాలా తరచుగా ఉపయోగిస్తాడు. చూ. బ. ౬౧, ౨౧౦; (౧) ౧౩౩, ౨౪౩, ౪౫౩; మొద. ౩. ౩.

లో 'పఠ్యారము' ఉన్నది. దానికి 'వానబప్పు, భక్త్యము' అని అర్థము లివ్వబడినవి. ఇది 'ప్రతిహారము'నుండి వుట్టినదని వాతలంఘ్రు. 'ప్రతిహారుడు' అంటే 'సేవకుడు.' ప్రతిహార మంటే సేవ. ప్రతిహారులు, పశిహారులు, సశిహారము, పశిహారము, పఠ్యారము అనే పేర్లుగా వాడుకకల్పించి. 'పశిహారమునారు' అని నైష్ఠకకుటుంబమువారు గున్నారు. 'అలయములో కైంకర్యము చేసినారు' గనుక అయింటి వారి కా సేవ వచ్చినది. ఇప్పుడు వారు 'ప్రతిహారము'నారుని చెప్పుకొంటారు. నైష్ఠకము అంటే వాళ్లు కింపకమైన వేరి నేర్పరుమ కొనిపెట్టు తగదు. తను సేవ సంక్రమింపమగా వాడుకొనవలెనని వాళ్లు చేసుకొని ఇంటారు. వారులను 'వానకపఠ్యారము' అంటే 'వానకసేవ, పూజ' చేస్తారు. అసమయములో వానకముతో వారు వానబప్పు (వసవప్పు)ని పూజా ఇస్తారు. పఠ్యార మంటే సేవ, పూజ, అనే అర్థము వున్నది. వానకముతో వసవప్పువీధా ఇస్తారు కాబట్టి, పఠ్యార మంటే వసవప్ప అని అర్థము చేసుకొంటున్నారు. 'అన్యైపఠ్యము'లోని 'పఠ్యము' 'పఠ్యారము'నకు రూపాంతరము అంటుంది. అన్యైపఠ్యములు అంటే అన్యైపూజలు, అన్యైసేవలు, అని అర్థము. వేదా, 'పశియము' పశియమయి, పఠ్యముగా ఏర్పడి ఉంపవచ్చును. ఈ మాట ౩. ర. లో లేదు. ఆమెండ్ల లక్షణవారింటికి వాణ్ణెట్లప్పుడుమ్మ ఇతరసభకార్యములలోను పశియ పెట్టుతారు. చివరములలో 'పశియదినము' ప్రత్యేకముగా ఉన్నది. పశియ పెట్టడమంటే ఉపచారము చేయడము. పశియ దినమంటే వసోపచారము చేసేదినము.

(౪) 'అటుగాని యవసరం బలవిడిసేదు.' బ. ౪౪. అవసరమంటే పూజ.

(౫) 'ప్రస్తుతం తెలిగి' (౧) గరగ. సమయము, వీలు, కనిపెట్టి, అని అర్థము.

(౬) 'అంజన' బ. ౨౦౯, ౨౧౦. 'అంజన' అంటే 'అకలి' అనే శ. ర. లోని అర్థము తప్ప. అహంకారము అని అర్థము.

(౭) అరివి బ. ౨౩, ౨౪ల విని అర్థము. శ. ర. లో శేషు. 'నుడి గును ప్రస్థియుఁ నూలిపోయినది, మువ్వగుంబుపమును వరివి యైనయది'

(౮) ఇంజె=నిజ. అని శ. ర. 'ఇంజె' అంటే 'నిజము'గా రేకవ్వ, బంపదీపము వాడుకగా వచ్చినది. బ. ౧౧. ఇప్పుడు 'ఇంజె' అంటే 'పుష్పనాళి' అని అర్థమేనూ.

(౯) ఉడుకలు. బ. ౧౧. జంతునాంపములో 'ఉడుకలు' అని శ. ర; సూక్ష్మవాయునిఘంటువులో గాని శేషు.

(౧౦) ఏటము. (౧) రేకులు.

'చిరివన పాపాయుఁ జేరికొమ్మయును
తెరివన గొమ్మపునుఁ జేరికాయకము
చేటం నమ్మివేల్చిన అప్పు యెఱుము
చేటంపును నదవగు నిలువన నూని'

ఈపదము శ. ర. లో శేషు. ఇప్పుడు 'రేకులు' అంటే 'చాకిత్ర్యము' అని అర్థము 'పువ్వ' అని. ఈ పదమునే నోము వాడుడు బడనపురాణములో

'కోకమ్మ నడవిన కొలుచు గాడియం
లేకేమి కొనిరావు గాక గోమియును
చేటంపునాడవ లెం జేరె నింక.'

దీనిలోని 'రేకులు' అను సూర్యరాశి గాంధర్వనిఘంటుకారులు 'అధికము' అని అర్థము చేప్పినారు. 'అధికము' అని చప్పరరాశిమా.

'బక్క మహావిద్యారణ్యము...కణిది, కలకలంబదురు నవ్వెలది
మేష్కం, నెలి కుక్క హాయని పిమ్మటి నొందు కలకలంబు' అని
(-) '౨౨.

'కోరు నన్నకు - వకయున్న యక్షణము,
బ్రహ్మిణికి న్ని (ప.) పుట్టి నొకలు
పట్టేక!

'నోరు నన్నకు - అవకయున్న యక్షణము,
బ్రహ్మిణికి న్ని (ప.) పుట్టి నొకలు
పట్టేక!

బ. ౬౨.

శబ్దాలెక్కడో గానో మిట్టి = వివేకం, అని అర్థమిచ్చే ప్రయోగం
.. తిమ్మనాగ. 'నొకటి' అంటే 'వెనుక' అని అర్థము. 'సమస్తం' అంటే
'వసు బ్రహ్మణి' అని అంటే 'నొకటి' మొదలయిం శబ్దములు
అట్టివి. 'పుట్టి' అంటే 'వసుకు' తల్లివెనుకే నేనుకొంటున్నా
న. కుపదము బక్క అని అనడానికి తిమ్మన ప్రయోగము నొక కేవల
కున్న అ - పకారాది అని అనుకోవలెను.

షుకతిగా పాల్కురికి సోమనాగు దుపయోగించిన అనేక శబ్ద
ముల కర్ణ నిర్ణయమున్నూ యాపన్నియమున్నూ చెయవలసి ఉన్నది.
అన్ని శబ్దములకున్నూ అట్టి వివరణము చెయడాని సరికొల్పే ధర్మము
నాలదు.

‘ఒక్క మహావిగాదగము...కూచి, చలకలంబడుడు వచ్చెలది
 మేల్కొంది, వెలి కుక్క హాయని పిమ్మిటి నొందు కలకలంబువ’ అని
 (౧) ౩౩.

‘లోగు వన్నకుం - వకయున్న యక్షణము,
 బ్రహ్మిపక్షి తి (?) పుట్టి నొకలు
 పట్టలేక!

‘లోగు వన్నకుం వెలువకయున్న యక్షణము,
 బ్రహ్మిపక్షి తి (?) పుట్టి నొకలు
 పట్టలేక!

బ. ౬౩

శ్లోకములలో మొదటి విధానం, అని అర్థమిచ్చి ప్రయోగ
 అర్థముగా, ‘వెలి కుక్క హాయని పిమ్మిటి నొందు కలకలంబువ’ అంటే
 ‘వెలి కుక్క హాయని పిమ్మిటి నొందు కలకలంబువ’ అంటే
 ‘వెలి కుక్క హాయని పిమ్మిటి నొందు కలకలంబువ’ అంటే
 ‘వెలి కుక్క హాయని పిమ్మిటి నొందు కలకలంబువ’ అంటే
 ‘వెలి కుక్క హాయని పిమ్మిటి నొందు కలకలంబువ’ అంటే
 ‘వెలి కుక్క హాయని పిమ్మిటి నొందు కలకలంబువ’ అంటే

మరిగిగా పాల్కురికి నామనాగు దుపయోగించిన అనేక శ్లో
 ముల కథ నిర్ణయమును రూపనిర్ణయమును చేయవలసి ఉన్నది.
 అన్ని శ్లోములకన్ను అట్టి వివరణము చేయడాని సరికొల్పే పులము
 నాలగు.

వీరశైవవాఙ్మయము

పాల్కురికిసోమనాథుని వీరశైవగ్రంథము లనేకములు
వియలుచేరినవి. వాటిలో ముద్రాసుంద్యుని తిరుప్పావనానామము
లోను తంజావూరు చరణ్యతీమలాలు పుస్తకబాంధానానామములోను
ఉన్న పుస్తకములపట్టికల నీక్రింది వేర్వేరున్నాము.

వీరశైవగ్రంథములపట్టిక

(ముద్రాసుంద్యుని ప్రాచ్యుల్లిఖితపుస్తకబాంధానము)

అక్కమహావీరిత్తము: వాపర్తి. యక్కానామము.

అ. గాంకములు: పాల్కురికిసోమనాథుని. — పుత్తి.

ఆవిమవయ్యను లింగమిచ్చినది. — క.

ఆర్యనాదకోణాలము. — పుత్తి.

ఆమరావత్యనామహేశ్వరశతకము: శివనామకావ్యము—
శతకము.

ఆమరేశ్వరీద్ధిమానోద్ధ్యము: నానోద్ధ్యము.

అల్లమ ప్రభుశతకము: నంగులూరి పుస్తకాభియ్యము. — పుత్తి.

బసయ్యుండవీలాపము: అజ్జరపు శేషములింగము. — ప్రబంధము.

కూనపాండ్యరాణనికా: క.

[ము.

గణమాలిక: శైవము.

గణసౌజన్యాభ్యాసశతకము: నాగరా. — పుత్తి.

గురువందచరిత్రము: వీరపత్తి నిచ్చినానుడు. — చరిత్ర.

చతుర్వేదసారము: సోమనాథుడు. — శైవము.

చిక్కయరాణ కుమారచారిత్రము.

చిక్కయకకః నిస్తువాగుడు. — కః.

చిరుతోంపెల్ల క్కకానిధానము: వాఁలె కొలయ. — యక్షగానము.

నెన్న బసవపురాణము: ఆ త్రలూరి పాపకవి. — పురాణము.

నెన్న బసవేశ్వరవృత్తాంతము.

నెన్న ముల జెవసానమహిమ, (?) మాహా స్త్యము.

నెన్న మిట్టే నివేదన: శయము.

నెన్న మిట్టేశ్వరశతకము: స్తుతి.

జంగమకౌల్జునిము: వీరప్పయ్య. — న్యోత్తిషము.

జంగమ బ్రహ్మలక్ష్మణము: శైవము.

శీవాంబుసివంశము.

శీవాంపురాణము: కృష్ణకవి లింగకవి. — పురాణము.

కర్మలక్షణము: కాశీనాథుని వీరారామ్యుడు. —

ప్రబంధము.

నవ కళచరిత్రము: లింగనసుకవి. — చరిత్రము.

పండిత కవ. విధి — శైవము.

పండితారాధ్యక్షము - పాల్కురికి సోమనాగుడు. —

పురాణము.

పాల్కురికి సోమనాగుడు జయించినక, క.

ప్రభుశేవనాక్యము: శైవము.

ప్రభులింగలీల: కొన్నిక్షణకాల రామకవి. — ప్రబంధము.

,, సికుపత్తిసోమన.

ప్రముగణనాలిక, స్తుతి.

బసవకల్యాణము: అనుతొదనవ్యాపికవి, యక్షగానము.

బసవ కీర్తనలు, శయము.

బసవదండినాయకవృత్తాంతము, కథ

బసవత్రురాణము : మనాదేవకవి, పురాణము

,, పాల్కురికి సోమనాగుడు ,,

బసవమహానావ్యాకము: వరవీరభద్రుడు ,,

బసవరగవ: సోమనాగుడు, స్తుతి

బసవవిజయము: మల్లంపల్లి నాగభూషణశర్మ, ప్రబంధము

బసవశతకము, స్తుతి

బసవశతకము ,,

బసవస్తుతి ,,

బసవశతకము ,,

భట్లగాచిరీత్రము, ద్వీపవ — గంగానాగుడు, ప్రబంధము

భట్లగాచింపకము, ప్రబంధము

భట్లగానానకము ,,

భవానీమనోహరవననములు, స్తుతి

భవానీమనోహరశతకము, పండితానామ్యుల కీర్తనలు, స్తుతి

భవానీశతకము ,,

భైరవశతకము, స్తుతి ,,

మల్లారీచిరీత్రము (?) మగింపట్ల శేంకటానాథ్యుడు, ప్రబంధము

మల్లీశ్వరశతకము, శృంగారము

మల్లీశ్వరశతకము, చంద్రగోంపయ్య, స్తుతి

మల్ల గాచిరీత్రము, ఎవవాటి పుస్తకము, ప్రబంధము

మహాదేవీచిరీత్రము. అల్లమరాయణుడు, చిరీత్రము

మహాప్రభుశతకము, స్తుతి

మహామారుమద్దనీశతకము, మల్లంపల్లి రాధ్యయ్యకాస్త్రీ, స్తుతి

మారుమళ్ల వీరశంకరశతకము ,,

మార్కచిరీత్రము, మాకేటి పర్యవలించు, ప్రబంధము

నశియవందిచరిత్రము, యక్షగానము

కాకాకాంబశతకము, స్తుతి

వీరగురుశేష్యశతకము ,,

కాకాకాంబశతకము, సాంబశ్య, బ్రహ్మము

కాకాకాంబశతకము, వాగ్యము ,,

కాకాకాంబశతకము, కవివాల, కాకాకాంబశతకము

కాకాకాంబశతకము, శంకులకాంబశతకము, స్తుతి

కాకాకాంబశతకము ,,

కాకాకాంబశతకము, కాకాకాంబశతకము, పద్మశతకము, త్రిలింగన, వ్రాసెను

కాకాకాంబశతకము, శృంగారము

కాకాకాంబశతకము ,,

కాకాకాంబశతకము, శిశుపతి బ్రహ్మ, వ్రాసెను

కాకాకాంబశతకము, శివరామలింగకవి ,,

కాకాకాంబశతకము, స్తుతి

కాకాకాంబశతకము ,,

కాకాకాంబశతకము, మల్లికార్జున పంకితారామ్యము, వ్రాసెను

కాకాకాంబశతకము, స్తుతి

కాకాకాంబశతకము ,,

కాకాకాంబశతకము, యక్షగానము

కాకాకాంబశతకము, రంగనకవి స్తుతి

కాకాకాంబశతకము ,,

కాకాకాంబశతకము, గణపతిదేవకవి, వ్రాసెను

కాకాకాంబశతకము, బోధకవి, పురాణము

కాకాకాంబశతకము, కాకాకాంబశతకము, కాకాకాంబశతకము

శివలింగ ప్రకాశము, ప్రేమము
 శివలీలావిలాసము, తిమ్మకవి, ప్రబంధము
 శివశతకము, అమలాపుత్ర సన్యాసి, క్షుతి
 శివస్తుతి
 ,, పద్యములు ,,

శివసంవాదములు, ప్రేమము
 శైవశాస్త్రము, నాలకని అనంతయ్య, ప్రబంధ
 శైవవిషయకశ్లోకము, ప్రశంస

శైవోక్తాంతిఖానాశి, వెన్నాచార్యనాశ్యకవి శైవము
 శైవగమకవిఖానాశి, శివశైవ ఆపువాస్యకవి ,,
 శైవవాచాసంగ్రహము, తిరుమలవాకవి ,,

శ్రీకాళ్యాణస్తోత్రము, ఏకాదశాక్షరి, క్షుతి
 శ్రీవిశ్వేశ్వరశతకము, శేషాచారి నిర్మలము, నాంబశతకము, క్షుతి
 శ్రీవైలక్షణము, అల్లూరిపాపకవి, నాచోత్తయ్య
 శ్రీవైలక్షణకావ్యవశతకము, కృష్ణాచారి
 శ్రీవైలక్షణాచారియ్య -- మాచోత్తయ్య
 శ్రీవైలక్షణశతకము, క్షుతి

శ్రీవైలక్షణస్థానికము, మాచోత్తయ్య
 వట్కలక్షణము, ఏకాదశము
 వట్కలక్షణవివరణము, వట్కలక్షణము, ఏకాదశము
 వట్కలక్షణనిర్ణయము, ప్రేమము

సంగమేశ్వరశతకము, క్షుతి
 సర్వజ్ఞకాలజ్ఞానము
 సర్వేశ్వరశతకము, అన్నమయ్య, క్షుతి
 సాంబశివలిలాసము, యక్షగానము

సాంబోహాభ్యావము, మోచన్త అన్నియ

ఃశ్శశ్వరచరిత్రము, చరిత్రము

ఃశ్శశ్వరవసంతవిలాసము, పెద్ద శేంకటాచలపతి, యక్షగానము

ఃశ్శశ్వరస్వామివింశతికము, పెద్ద శేంకటాచలపతి, స్తుతి

సీతీకూలచరిత్ర, వ్యపది, గంగాధరుడు, ప్రబంధము

,, త్తకవి, యక్షగానము

సామనా లింగశతకము, స్తుతి

సామనా స్తోత్రము, స్తుతి.

సామేష్వరశతకము, సకరామయ్య, స్తుతి.

సామనా లింగచరిత్రంకెత్, స్తుతి.

తంజావూరు సరస్వతీమహాలు ప్రస్తుత భాండాగారము

శివ గోగనాథము (పి. ౧౭౭౭) సంపత్తిశేవ.

శంకరవింశతి (పి. ౧౭౭౭)

శివభావవింశతి (పి. ౧౭౭౭) పరిమాణంబు కీర్తనము.

శైవ సంప్రదాయము

బుద్ధేశ్వరుని పూర్వనిరంకుశిని ప్రసంగించుచు ప్రాచీన
 బుద్ధేశ్వరుడు "అలంబ్యునిని చూచుకొని పూర్వమును
 పోషించువాడు తన ప్రాంతములలో ప్రసాదించిన కుండలము
 మువకును తిమ్మిచ్చివారణముననున్న శివునివలె పోషించు
 అనింతయు వ్యాఖ్యించిన కీర్తనానామములు. అశేవిమగులా
 నిర్ణయిస్తేనేకాని, కీర్తననామములను పూర్వము పోషించు.
 అని గ్రహించువారు వాదాపరిమళములను కౌశల్యమును కపల్యము
 లైన పరికరములతో ఈమయమును నిర్మించుచు ప్రసాదించు
 ముగా ప్రస్తున్నాడు.

శైవమత మనాదనా నిర్మలములలో అలంబించుచు.
 బుద్ధేశ్వరులలో కీర్తననామములను పూర్వమును పూర్వము
 మలలో ఒకరగా ప్రసాదించుచు వాత. అపరిమళములలో పూర్వము
 ములైన ఉపాసనలను నిర్మించుచు మలకలములతో ప్రసాదించు
 పూర్వములలో అలంబించుచు. అని గ్రహించువారు కౌశల్యమును
 కపల్యమును పోషించుచు.

శైవలలోని వాదనలకు వాదాపరిమళములు. ఇట్లు పూర్వ
 పాంచరాత్ర సిద్ధాంతమును వాదించు. మునింపింటిలోని ఏకములలో
 కౌశల్యమునీ పోషించు. మునింపింటిలోని పాంచరాత్రము లాదాన
 ములు. ఉపనిషత్తుల ప్రమాణములను పోషించుచు నిర్మించుచు. పా
 సుతములో నింకలూజును ప్రాధాన్యమును పోషించు. నింకలూజు యొప్పుటి
 నంది ఈ దేశములో ప్రబలివనో కౌశల్యము. కాని, భూగర్భమును
 క్రమి పూర్వచక్రమును నిర్మించుచు పురాతత్త్వ కౌశల్యము

లింగముల ఉనికి ప్రస్తుతాచార్యులు చాలా కాలమునుంచిన్ని ఉన్నదని తెలియ జేస్తున్నారు. క్రీ. పూ. ౫౦౦౦-౬౦౦౦ సం॥రముల నాటి చరిత్రపై మొహంజోదో, హరప్పాలరద్ద బయలుదేరుకూ ఉన్న సింహశేఖనాగరికతను గురించి తెలిపే అనేకవిషయములలో లింగముల బయలుదేరవ మొకవిశేషము. దక్షిణ హిందూదేశములో పాపతికాళిని ఉద్ధరించుచి న్యాయించినాలో కెప్పదాని కౌశారములు కానరావు. ఉన్నవిని గ్రామ పరిశోధనమునుంచిన్ని ఉన్నవి. తిరునావాపల్లి, తిరునావాపల్లి తాలూకా, అల్లూరు గ్రామములో ఒక గానములో ప పశీశ్యరాలయమునకు క్రీ. శ. ౯౧౦ సం॥రములో గానము చేయబడినట్లున్నది. అశోకా, కరూరుతాలూకా కరూరు గ్రామములోని ఒక గానములో క్రీ. శ. ౧౦౬౨ సం॥రములో పశు పశీశ్యరాలయమునకు దానము చేయబడినట్లున్నది. అశోకంజా పూగుల్లి, మంబిలోలముతాలూకా, తిరునావాపల్లి గ్రామములో అద్దె శివాలయములోని ఉత్పన్న దిగ్రహమునకు పాపతికాళిని క్రీ. శ. ౧౦౬౨ సం॥రమునాటి ఒకగానమున్నది. తింజాపూరు పాపనాళిం తాలూకా, అల్లూరు గ్రామములోని శివాలయములోని ఒక గానములో (క్రీ. శ. ౧౨౪౦) ఆలయములోని శివుని దేగు ప పశీశ్యరాలయమునకు అని ఉన్నది. పాపతికాళి తమిళ దేశమునుంచి ఉత్పన్న కాంప్రదేశములోనికి తిరునాతి కాలములో న్యాయించి కనిపిస్తుంది. ఆచార్యశోపనిషత్తు, ఆచార్యశోపనిషత్తు, నీలగుప్రపనిషత్తు, శైఖ్యోపనిషత్తులలో పాపతికాళి యనకు మూలాధారములు కనిపిస్తున్నవి. వాయుపురాణములో దీని ప్రస్తావన అధికముగా ఉన్నది.

లామలక్ష్మకము పాపతికాళిలో అంతర్భాగమై ఉంటుంది.

లామలక్ష్మకము గవి. గదను ధరించిన దిగ్రహములు క్రీ. శ. ౧౨౫-

గంపం||గములమధ్య గాజ్యము చేసిన కుషమగాజయిన హునిమ్మని
 వాడెములమీది కబలపెయ్యచేత, అది లకుసీని విగ్రహమునై
 ఉండెదమ్మనినీ స్త్రీటుపండితుడు తలంచినాడు. గవారకర్మమేకాక
 లకుసీని విగ్రహాలక. గములలో స్వలింగత్వము, నన్నత్వము
 కూడా ఒకటిగా ఉన్నది. మహాభారతములో స్వలింగత్వము,
 స్థిరలింగత్వము, ఉద్భవకేంద్ర్యము, మహాశేష్యత్వము, నన్నత్వము,
 శివునికి నెప్పబడింది కాని, శివునికి లకుసీ వశేష్యు కావ
 రాదు. వాయుపురాణములో కల్పకల్పన మయినదిగానాతి, ఉప్పుచే
 కల్పములో ఇవిస్తయోనిమిశ్రితముగను లుంబకనిన్ని, ప్రోముగను
 లోను శివు పరతిరిస్తా వనిన్ని, కృష్ణుడు వాడు శివుడుగా నవలరింది
 నప్పుడు శివుడు కాగునోహానునే పులమకర్మ క్రావములో ఒక
 మృతకశేబలములో ప్రవేశించి, లకుసీ అనే గవారకమునో అవతి
 రిస్తా వనిన్ని, అతడు నుకుడు, గాన్ధుడు, మిశ్రుడు, కొరవ్యుడు
 అనే నలుగురుమ్యులనో వా పని గాగును వశ్యుస్తావనిన్ని ఉన్నది.
 శివు దీటు కాగునోహానునే. నిష్కలము గాదుకర్మశిష్యులలోని
 దనిన్ని, అంశుచేత ఆ పులమునకు కాగునోహానునే చేకు పనిన
 దనిన్ని రాజపుత్రస్థావములోని అవియపుమునకు ఏ ప్రాప్తిని
 రములో ఉన్న కలింగశీ ఆలయములోని ఒక గానవములో
 చెప్పబడినది. చింత్రకర్మ అనే ప్రాములో లకుసీని గవారక
 ములోని కాగునోహానునే. అతరించివానిని ఉన్నది కుకానో
 హానునే చేటి బనోనాపంథావములోని కార్యాలయ. అగ్రామములో
 లకుసీశ్యులాలయ మున్నది.

లాకులకై వకాఖమ నుండి ఆర్. డి. భండార్కారుపండితుడు
 విభ్రలముగా పరిశోధనముచేసి వ్రాసినాడు. శ్రీ. క. వీడో శతాబ్దము
 లోని ఒక లకుసీశ్యులాలయమును నుండి కెన్యన్ పండితుడు

యూరుకాసనములోనే కాక, రామబాహుల్లా, అరుప్పకొక్క
 పైతాలాకా, కల్లిమన గ్రామములోని కాసనములలోనూడా కనబడు
 తున్నది. ఆంధ్రదేశములో ఈకాఖ వ్యాపించినదో లేదో తెలియదు.

దక్షిణ గిరిమాదేశములో కొలముఖులనేకం కొందరు
 శైవసంప్రదాయస్థులనేర్చు కాసనములలో కనబడుతున్నది. బుద్ధి
 బాహుల్లా, బుద్ధిరీతాలాకా, కరుగోక గ్రామములోని ఒకకాసనములో
 (శ్రీ. క. ౧౧౭౨) కొలముఖులయొద్ద అమ్మతాళశేవునికే గున్నది.
 అనేకబాహుల్లా, అదేతాలాకా, సింధుగ్రామములోని ఒకకాసనములో
 (శ్రీ. క. ౧౧౭౩) నిర్వాణశేవునికే గున్నది. ఇతడు కుమారశేవుని
 శిష్యుడు. కుమారశేవుడు శ్రీమద్వేదశేవుని శిష్యుడు. ఆతడు ఏ
 కోటి చక్రవర్తి అనే అపకామనుగల వామశేవుని శిష్యుడు. వాని
 దేవుడు మకురుంద గ్రామములోని స్వయంభూవనాలయములోని
 కొలముఖాచార్యుడు. చేంగల్పట్టుబాహుల్లా, మదుగాంధికంఠాలాకా,
 తిరువానకొక్కయిల్ గ్రామములోని ఒకకాసనములో (శ్రీ. క.
 ౧౨౩౧?) గోమహేస్తు ధ్యానిగాపింపింతుడు, శైలగాపింపింతుడు, అనే
 కొలముఖాచార్యులకే గున్నవి. ఇట్లుగొక్కొక్కటిగా, కంపనా
 తాలాకా, కేపిల్ గ్రామములోని ఒక కాసనములో (శ్రీ. క.
 ౧౨౩౨) కొలముఖులయొద్ద వాసనాశుక్ అనేవానికే గున్నది.
 ఇతడు హాశీరిగోస్రుడు, ఆప ప్రంబనాస్రుడు. కొలముఖుల గ్రా
 యు లని బ్రహ్మశ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు బహువపురాణ శ్రీ
 కలో వ్రాసినారు. ఏమో తెప్పలేము. కొలముఖుల బ్రాహ్మణ్యములో
 ఉండినట్లు గుంటూరుబాహుల్లా, పల్లెపల్లెతాలాకా, పల్లెపల్లె గ్రామ
 ములో దొరకైన ఒక తామ్రకాసనములో కొలముఖాచార్యులు కొంద
 రుదాహరింపబడ్డారు. ఈ కాసనము తూర్పు చాళుక్యుల కాలమున
 రెండో అనురాజకాలమునాటిది. ౧౧౮౦ సంవత్సరము నాటిది.

గోరక్షవాని సంప్రదాయ మొకటి నా పతిముగ్ధుల అంత
ర్యాగమైనది. ఇది ఉత్తరహిందూస్థానముగా మిక్కిలి ప్రచార
ములో ఉన్నది.

నానార్యుడు శేషసంప్రదాయము నొకదానిని తైవ
సంప్రదాయములలో ఒకొక్కవాడు కొని, ఆ యిప్పు సంతరించిన
ట్లున్నది.

వైది వివాదాన్ని వేదసంప్రదాయమునాగుకొక ఆగమముల
వాదానియగా చేసికొన్న వేదసంప్రదాయమువారు దక్షిణ
భాగములో ఎక్కడగా ఉన్నారు. కార్తవీర్యపు వైవ స్థాంతియన
కుమ్మ దక్షిణాత్యాయిక వేదసంప్రదాయమునకుమ్మ కొన్ని పోలిక
ఉన్నవిగాని, వాటివల్ల సంప్రదాయము కార్తవీయమంది దక్షిణ
భాగము కచ్చివచ్చి పురాణానికి బలలేదు. ఉత్తర హిందూస్థానములో
కార్తవీ సంప్రదాయము ఎక్కడగా న్యాపించలేదు.

ఆగమములు వివిధ రూపముగా కొన్ని, రుద్రపరములుగా
కొన్ని ఉన్నవి. కామిక, వాజ, సంత్య, కరీ, అంత, దీప్త,
సూక్ష్మ, సూక్ష్మ, అంబా, సంప్రద (సుప్రదేవ), అనే ఆగమ
ములు వివిధములు. విజయ, నిశ్వాస, న్యాయసంక, అన్నయక,
భక్తి, వాణ, నుకు, విమల, చంద్రహాస (తేక చంద్రహాస), ముఖ
ముఖ్యంబ (తేక ముఖ్యంబ), ఉద్గీత (తేక ప్రాద్గీత), లలిత, సిద్ధ,
సంతాన, వానసంవా (తేక సంవా, తేక సంవాత్తిర), పరమేశ్వర,
కొణ, పర (తేక నామాల), అనే ఆగమములు రుద్రపరములు.
మొత్తము ౨౦ ఆగమములలో ఒక్కొక్కదాని కనుబంధములుగా
కొన్ని ఉపాగమము లున్నవి. అన్నీకలిపి ఆగమగ్రంథముల సంఖ్య
గూడగా చెప్పబడుతున్నది.

కౌశ్యపిణ్యములో శైవాగమములు వేదములవలె ప్రచారము
 లుగా స్వీకరింపబడినవి. శ్రీ. శ. ౧౫౧ సం॥ ప్రాంతములో కన
 మాత్రము లనే గ్రంథము బయలుదేరినది. ఈ మాత్రములకు స్వం
 కారికలు రచింపబడినవి. ఈ రచింపిండ్లి ఆధారముగా నేను
 శ్రీ. శ. ౧౦౦ సం॥ ప్రాంతములో రచించుచు కనప్రతి ఒక
 గ్రంథమును రచించినాము. కనప్రతిలో అష్టవిధ ప్రాంతముల
 బడినవి. కానీ, కంకణాద్వైతమునకు నీవిధిని ప్రాంతమునకు. ఈ
 సాధనములముగా కవులతో అభ్యయము ప్రత్యక్షములముగా
 సాధించవలెను. ప్రపంచము నాకు కాదు, నా జీవితము. క
 ద్వారా కవుడు ప్రపంచముగా పరిణమిస్తాడు. ఈ సాధనములు
 కవునికి తెలిపేజగులనుండు. కా, సుఖ్యములో నిల ప్రపంచమునాను
 జ్ఞానమునకున్న సామర్థ్యములనున్న వేదమునకు. ఈ సాధనా
 మము పాంశ్చిస్థాంతము నుండిన వానానాళ్లు కుంజుంకాగి,
 కొన్ని ముఖ్యములను లున్నవి. పాంశ్చిస్థాంతములో గ్రంథములకు ప్ర
 మునికేను. కవుడు, శ్రీ, శాస్త్ర, శాస్త్రము, శాస్త్రము, శాస్త్రము, శాస్త్రము
 శ్రీము. ఈ శ్రీములకు ప్రాంతములగా ప్రాంతము. నా
 రచితమైన సర్వవిధములములలో ముఖ్యములను లుంప
 విరళములు విపలముగా లుంపబడినవి. ఆగమములను వాదనముగా
 ద్వైతసిద్ధాంతమును నోడిస్తది. కంకణాద్వైతము అష్టవిధ ప్రాంతము
 వకు ఆగమములలో ముఖ్యములను ప్రాంతములలో ముఖ్యములను
 ద్వైతసిద్ధాంతము బయలుదేరినది. తాత్పర్యము ప్రస్తుతమునకు.
 కౌశ్యపిణ్యములో శైవాగమములకు నావాటికిని ప్రాంతములకు ప్రాంతమునకు.

తమిళ శైవములో బయలుదేరిన ప్రాంతములకు ప్రాంతము
 మున్ని, పాంశ్చిస్థాంత మున్ని కంకణాద్వైతములుగా కనబడునట్లుది.
 పాంశ్చిస్థాంత శైవసిద్ధాంతమును మాధవము తన సర్వవర్ణకసంగ్రహ

తిమిశ్రైవభక్తులయిన నాయనాగులచిత్రిములు శ్రమందం
 తటా వ్యాపించినవి. అటువస్తు మూపురేకాక ఇతగులైన తమిశ్రైవభక్తు
 లున్ను తిమిశ్రైవములోనే కాక ఆంధ్రకర్ణాటక వేళములలోనున్ను
 పూజ్యులయినారు. సిద్ధాంతిభాగము కొంతవఱకు అగమములమీద
 నున్ను చాలావఱకు త్రి, త్రి, పురాణాంతిభాగములమీదనున్ను
 ఆధారపడినది. బసవలో పూర్వ విసిద్ధాంతమునకు వీరశైవ మనే
 కే రుంకిలో లేదా చెప్పవచ్చును.

శైవులకు మూలసిద్ధియై గున్నవనినీ, నాటిని పంచా
 నాగ్యులబడీ ఏకోరామ, పంచితారాగ్య, రేవణ, మరుకసిద్ధ, విశ్వా
 రాగ్యులనేనాగు క్రమముగా హిమాలయములోని కేదారము,
 కన్నులసిద్ధిలోని క్షీరసము, ప్రాసాదు పశ్చిమవంశములోని శాశే
 నాద్రి, బసవలోని నాసి, కాక, అశేష్టలయలో స్థాపించివా
 రనినీ చెప్పవచ్చును. అప్పు డా పంచసింహాసనములున్ను ఉన్నవి.
 ఇప్పుటివీరశైవ శ్రమనానాగ్యులను త్రిస్తారు. కాని, ఇంత త్రిస్థ
 లయిన ఆనాగ్యుల క్షీను శ్రమనాగుడు తన బసవభారాగ పంచితా
 రాగ్య చిత్రిములలో త్రిశ్రమ- ఏకాంతానామయ్య, రేవణకేవడు
 ఆశేనార వాతకు త్రిశ్రమనాడు. కే ఏకోరామ, రేవణు లని అను
 కొన్నా, కేను బసవశ్రీ శ్రమకానికులయిం నానాగ్యశ్రమలుగా వర్ణిం
 పబడినాగు కాని మతిస్థాపకానాగ్యులుగా త్రింపబడినారు. ఆయినా
 తగునాగు కాలపు కన్నక కేరైవ వక్రలంఠిగన్ను కేరైవ శ్రుతింఠి
 వారు. వీరినిబరింఠి విషయముల కన్నక వాక్యమునుఠి తెలియ
 వచ్చినంతవఱకు కేరైవ శ్రమలగున్నాను.

రేవణసిద్ధుడు కొల్లిపాకలోని మహాలింగ గర్భమునుఠి బయలు
 వెడలివాడు, చాళుక్యరాజు కొక కురియను చూపివాడు, చిక్రమునికీ
 కురియ నిచ్చివాడు, క్షణకలోకుని వాచములో గలిఠివాడు,
 రాశేంద్రలోకుడు మొదలయిన నానాగ్య కుతుళ్లను పెండ్లాడివాడు.

ఇతనికొడుకు రుద్రసుని. ఇతని నుద్దేశించి శతాధ్యక్షాపురాణము మొదలయిన గ్రంథములు బహులు కలిసిరి.

మగళాధ్యక్షుడు కర్ణబలపుష్పవిజ్ఞానకొడుకుగా నొకనివాడు. జన్మ గంభీరమగుచి కొల్లూపుకపురాక్షసని గంభీ, నాని అనకుకములనో కిన్నరవీణలు చేసుకొన్నాడు. సద్విద్యావిద్యలను గ్రంథములను బహు లయినాడు.

పండితారాగ్యుడు మరీకాగ్నియ పండితాగ్యుడే అని కొంద రంటాగు. కావలె కొందఱుంటాగు. పండితాగ్యులనేనున్నాగు.

ఏకోదానతంబును ముక్తాపలకపర్వతలకు గుఱులనింపి వాడు. ఘంటాకళానానాగ్యులు గానకమునకుంకా ప మహాత్మ్యధిక్యమును గామ్యులగుకలుగా నభ్యసించుకోధం వాడు. అనేకవాగులనుజయించివాడు. సుక్రపాలకాగ్యులను సద్విద్య మతోద్ధారకమును మహాత్మ్యులనునున్నాడు. అయిన గ్యునువేదే విద్వాంసుని మహాత్మ్యవేదమును గాన, అదిగి నామములో కేది, అతనికి గాననానాగ్యులనే నీగుట్టివాడు. సద్విద్యాకాగ్యులనిగా లయమునకు వచ్చి, అందుకొకములో చేసినాడు. సద్విద్యాగ్యులనుకే కన్నకగ్రంథములను నీనాంక ఏకో అతతాగ్యులనే నీకాగ్యుల ఏకోగాములనే ఒకకొడుకు నుట్టున్నాడు. అతని మహాత్మ్యగాలయు దిజ్ఞకునిచాగ్యుల ప్రకారముగా నీవేనట్టినాడు. ముఖ్యవిద్య.

విశ్వేశ్వరానాగ్యులనే విశ్వేశ్వరాగ్యులని మరీకాగ్యుడు. ఇతనిని గురించి విశేషముగా ఏమి నీలియగాకన్నా. పదనాలో కతాబ్రము వాడియని సద్విద్యాగ్యులనే కే కర్ణాలాది తది గుణగానకాగ్రములో 'కాగ్యుడనే విశ్వేశ్వరుడై గాన మాలించినాడనిచ్చి, ఇతనిగ్యుడు పంచకర్ణిగణ్యులను అనేకీకులపదవాకినానాగ్యుడొచ్చి నెప్పబడినది.

అఱువత్తుమూవురు

తమిళదేశములో శైవభక్తికి ప్రసిద్ధి కెక్కినవారు శ్రీ. శి. నాగో ఆయిగో శతాబ్దములనుండిన్ని కనబడుచున్నారు. చాఢ్య శైవమతవ్యాప్తిని నిర్వహించి కాకాలములో వ్రాసిన భక్తిరూపముగా పాఠాచారములు. ఈ భక్తి కవలలు ప్రాణాలలోనేకాక సకల వ్యవస్థలనాఢిలోను వ్యాపించినది. భక్తివైఖ్యనానికి బాలివ్యములతో కేవలము జేచినే బ్రహ్మచార్యులు వ్యాపించినది. ఈ క్రైస్తవదాయము ననుసరించిన ఆశ్చర్యకరములు తమిళదేశములో నలవివారు. వారిలో ఆరవైవారు పునఃప్రార్థనముగా పరిశోధింపబడుచున్నారు. వీరినొందనివారు. శివనిమిగో శతాబ్దమునుండి పరోక్షశతాబ్దమువరకు ఉన్నవారు. వీరినూహాద్వైయములను గురించి శేక్సెలార్ ఆనే తమిళ కవి పండ్రిందో శతాబ్దములో తొలుగవించిన శివయపురాణములో వర్ణించినాడు. అఱువత్తుమూవురమాహాద్వైయకవులు తొలుత కన్నడ దేశములో వ్యాపించినది. పాల్కురికి సోమనాగునిమూలమున అవి పదమాడో శతాబ్దాంతములో తెలుగుదేశములోకూడా వ్యాపింప వారింభించినది కాని, అంత ప్రచారములోనికి రాలేదు. అఱు వత్తుమూవురు వేక్కిలానుకే పురాతను లయివారు. ఆతడు వారి కేళ్లను సరిగా తెలిసినాడో లేదో తెప్పలేము. కన్నడ భాషలోనికి వచ్చేసరికి అది కొంత వికారమును పొందినది. వేక్కి లారు చెప్పిన కేళ్లు కొన్నిలోపించినవి; కొన్ని క్రొత్తగా చేరినవి. పాల్కురికి సోమనాగుని గ్రంథములలో ఆ కేళ్ల కొ వికారమును పొందినవి. ఈవికారము తమిళకైవమున్ను, ఆంధ్రకర్నాటక వీరకైవ మున్ను సాధారణములలో వ్యాపించవలెముచేతను, వారికి తమిళసంప్ర

దాయము తెలియకపోవలయుచేతను, భాషాసంప్రదానమునకు
ముగా మార్పులసాంబంధముచేతను, వీని వ్రాసినవారు ప్రాకృతముల
లు వ్రాసినవారు అగునస్తుచూపున సంప్రదాయమునోకాని, వారి
క్షేత్రతోగాని పరిచయములేని వాని శబ్దములు చేసినవారికంటెయిది.
ఈ అక్షరములను వ్రాసినవారిని వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
గాను వ్రాసినవారు కనబడుతున్నవి. ఈ అక్షరములను వ్రాసిన
వారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
అవ్యయముల చేర్చుకొన్నవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
తమిళక్షేత్రములోనే వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు. వారు తమ సంకల్పమును
(౧) పెరియపురాణము (శిమిము) (౨) వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
(సంకల్పము) (౩) వ్రాసినవారు (సంకల్పము) (౪) వ్రాసినవారు
మాహాత్మ్యము (సంకల్పము) (౫) వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
(కన్నవెము, వచ్చెము) (౬) వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు (సంకల్పము,
కన్నవెము, కన్నవెము వ్రాసినవారు) (౭) వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
పురాణములను వ్రాసినవారు, వ్రాసినవారు, వ్రాసినవారు
కవితము) (౮) వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు (కన్నవెము) (౯) వ్రాసినవారు
మాహాత్మ్యము (సంకల్పము, వ్రాసినవారు) (౧౦) వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
(౧౧) కన్నవెమువ్రాసినవారు (౧౨) వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు (౧౩)
పంకితారాగ్యచరిత్రము (౧౪) వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
ప్రయత్నిస్తాను.

(౧) అదితము : శిమిములో వ్రాసినవారు, అదితము, అదితము,
అదితము, అదితము, అదితము వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు మొదటిచేపను
శివుని కర్పించే ప్రయత్నముకలవారు. ఒకవారు బంగారుచేప వ్రాసినవారు
వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
ఇతనిచేపను వ్రాసినవారు. వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు వ్రాసినవారు
(ప్రతి. ౧౩౬.)

(౨) అరివాసు : అరివాసోపనిషత్తునామ్, అని, తమిళము-
 యందును. ఇతనికి సంకుచాదాగ్రం పనికూడా చేయున్నది. శివుని
 కౌంఠపు కెట్టుదానిని వంశిన అన్నము వతని భాగ్య కలమీద పెట్టు
 కొని వాసూజంపగా మదలో కాలజారి అన్నమంతా పోగా,
 శివునికు తనతలనే అప్పింప నుగ్గుర్పైపైపప్పుకు శివుడు ప్రత్యక్షమై
 మెచ్చుకొన్నాడు. నెలల బ.వపుగానములోనికా ఇది (పుట ౧౩౫)
 అతికు స్రుకాల ముందు నింపుకు గాజువుయ్య మారగింప
 వ్యాసా గంపెనుచేత ఇది శివు యువాకపముచేత, కొండ
 వంపెట్టుకొని, పాటివాయి గాజునుల సంపాదించి తనవ్రతము
 పాడేగ నా గుడిపాడు. కొన్నాడై కాపగటిపూదా గొరకలేడు.
 ఇనుదినలు గుపనా మున్నాడు. వింపుగానాడు పెంతుకుంచ
 పుని గా నముల పుడిగొరికినది. దానిని సంప్రముయిలో శివుని
 కప్పుచాదాని లేకుండుటే అని ప్రపంచ రియాలలోపడి ఎత్తి
 వాకి కుంకాశేను. అప్పు దెనికు కొండవనిలో పెంకుక కొనుకొన
 పున్నాడు కాకా కుంకా ప్ర్యేకమై అరినిని వారించినాడు.

(౩) అగస్త్యునికాండ : ఇగస్త్యునికాండ చేయున్నది. తమిళ
 ములో అగస్త్యునికాండ, అగస్త్య అని పేర్లు. సంస్కృతములో
 అగస్త్యుడు. పురాణములలో అగస్త్యునికాండ ఇతనిచేయువ్రాతమున్నది.
 బ.వపుగానములోని ఇతనికాండ ఇట్లున్నది. ఇతడు శివునివ్రాత
 గంపెడు. పాతకుల కాండము చేతువకనే సంప్రతానిని ఇతని
 ప్రసాదు. బకనా దీకభక్తుడు శివునికాండ పుష్కలకొనుకొని యింటికి
 వచ్చుతొంపగా బకను అతి కనుకై గోంపములో వైకృతి క్రిందికి
 వచ్చుచు దంతులలో పొడిచినది. అతిని అత్యుకు ఇరువచాందారి దిని
 వచ్చి వీడును దాని మాంసముని సంపాదాడు. ఈ సంకతి అత్యుకు

రాజయిన కరయూని గోకుకు నివద్యి, భృత్యోపకామనకు స్వామిని దంపించవలెనే వ్యాయూయోష్యం తానే బానవారికి దివ్యముకొగా, శ్రుకు ప్రత్యేకమై ఇరువదాంబాని రాజువంకాదా క్రైస్తవమువకు తీసుకొనివోయినాడు. తమిళయిలోని క కొండయిం దుగా ఉన్నది. సామంతులవారే గాని ఏమల వేకాయువకే భక్తుకు ప్రాజ్ఞోపయ తీసుకొని వానూపన్ను లులవ్యయ గొంపి మతో లాకాల్లిక్రించకే. గోక్కపెను గూది ఒక గ్రామము ఉన్నది గును చింపివాడు. గా జరిచి వచ్చినాడు. గా గాన పేగు మునోరుకు, అవహయనోరుకు, గానోరుకు అని విరియగా నివృణ్ణి. మునోరుని లంపికొగి, వానోరుని లంపికొగి కాని కాపనములన్ని విమ్నీ లిలియగు. ప్రపంచాత్మవర్తి కుగోస్తుంకనోరువకే వానోరువచ్చి గంపా గుల్లి, వాకప్పంపెనుతంకా, తిగునానినా వానూనానేయిం చి కాపనములో ఉరిని పేగు ఉరియగుని తోలపపిం.

(ద. ఇం. పి. గోగ్గు. పంపిం. పం. పం. పం.) కురికు రెండో కుగోస్తుంకనోరుకు. ఇతరు ప్ర. పం. పం. పం. పం. పం. రాజ్యమువకు వచ్చినాడు. నీనివిట్ట పోకునానూనూ పంపిం చి కేక్కిలారు ఈ రెండో కుగోస్తుంకని కాలమునావిన్ని, కాల్ప పన్నంజోకేత్తయనా విన్ని కొంచెను పన్నునూనూ క్రైస్తవేక్కిలారుకు వానాకాలము అభ్యమంకే బిగి ఉంచినదికు కాల్పి అతడు కుగోస్తుంకనికనునా ఒక కేత్తయనూనూ తిగునానినాపై పాల్లారికి పోనువాగునికి ఒనుకారింపడు కారణవి వా అభ్యయము. పోనువాగునికి పెరియపురాణముపంకతి తెలియగు.

(ర) ఎల్లఘ: బసవపురాణవీరిలో 'ఎల్ల' అని ప్రభాకర కాన్త్రుజగారు దీనికి పాశాంకర విచ్చినారు. ఇతనిపేరు బ. పు.

పం. చ. లలో లేదు. తమిళములో ఈ పేరుకు దగ్గరగా ఉన్న పేరు గల ఇహప్యాయాంశమివా అనేనా మున్నాడు. ఇతనికి విహిక రిపు, వ్యభాచరిపు అని సంస్కృతములో పేర్లు. కొన్ని తమిళగ్రంథములలో ఇత యొక తమిళరాజుగాను, కొన్నిటిలో వైద్యముగాను వర్ణింపబడినాడు. ఒక వైద్యుడు గానూ తనవార్యశి అతని కన్పించినాడు గనబంధువులు వారించగా వారిలో చాలామందిని చంపినాడు.

(౧) ఏతాధినాగుడు: తమిళములో ఏతాదినాదన్. తెనుగు బంధువులములోని క ఇం. (పు. ౧౩౬): ఇత డేలాపురమునకు రాజు. తమిళము జయిస్తూ కప్పలును బాత్కారముగా తీసుకొంటూ ఉంటే, వానిక విడిచివేసి పంపినాడు. ఏతాధినాగుడు తన పేరును కొన్నాడు. కాని, అతని సూరికు, ద్రాక్షధారణమును మాదిరి పట్టెను అని అతని కార్లమీద పడినాడు. నా మాగుళో మందా పట్టెయిలో నాకు సూచితే రాజు కేవ, కేవ అనగానే, ఆ పట్టెయి కంఠములో పువ్వులచేసి అయినది. కిపు పతనికి క్రీస్తు. మే ఆ క్రీస్తుని నిర్మించాడు. పోతులరాజులలో ఈ క్రీస్తుని కేవముగా ఉన్నాడు. ఇతను వానాదిభాయుభ్రయోగములో నిపుణుడు. ఒక వానిని అతని ఒక సోదరునితో అతనికి ద్వంద్వముట్టెలు సంధించినది. ఆ సోదరుడు ధరించిన ధూతి గుద్రాక్షములన్న ఆ కు కనభిక్షు పని తెలుసుకొని రాజు తన పట్టెమును విడిచి నిట్టి నాడు.

(౨) ఒణుమూర్తి: బంధపురాణములో ఒణుమూర్తి అని ఉన్నది. ఇతనిక తమిళములో లేదు. బంధపురాణములోని కథ ఇది (పుట ౧౩౪): ఇతడు తన ప్రాణలింగమునకు నిత్యమున్ను చేరి రంధ్ర ముద్పించే ప్రకముకలిగి కాని జాచరిస్తూ ఉండగా దగ్గరమున్న

(౯) కరయూరినోవడు : ఇతడే మనుచోళ, అనపాయచోళ, పాగ్చోళ అనే క్షేత్రములవాడు. శివశాసనగురులను తన ప్రాణలింగములుగా బావిస్తూఉండేవాడు. ఒకనాడీరాజు శశ్రువులనుచంపి నారి తెలలను ముప్పైపాణకలలో లేగా, ఆతలలో ఒకటి హఠభక్తునితల కలె జపలతో కనిపించినది అది చూచి రాజు తనతలను కోసి ఆ తలపై పట్టిగా :వు పితనిని కైలాసమువకు తీసుకొనిపోయినాడు. ఈకళ బసవ ప్రకాశములోనిది. ఇత కొంచెముమార్పులతో వెరియపురాణములో ఉన్నది. పాగ్చోళనాయనాడు చోళరాజు. ఆరసిరాజధాని కావేరి పొంబల్లెగురు. సిరికొమ్మలలో ఉన్న అభిభవతే రాజమిది కిరడు దంకనాకుకుని వేదినో పంపగా, నాడు శశ్రువుల తలలను తెచ్చి వాడు. నాటిలో ఒకటి జబలతోను భూతిరు ద్రాక్షమీలతోను ఉంచెను చూచి రాజు అస్మిప్రవేశము చేయడానికి సిద్ధముగా ఉంచెగా :వు పిల్లపడివాడు. కన్నవములో ఇతనిపేరు కరవూరినోవ అని ఉన్నది.

(౧౦) కలిగణవాగుడు : ఇతనిపేరు పం. చ. లో ఉన్నది. బ. ప్ర. లో నేను. వెరియపురాణము ప్రకార మితడు వైకృతులకు నిరతాన్నకావముచేసే ప్రతిము కలవాడెరిన్ని, తిరుళ్ళానసంబంధరకు పనుకాగికు డెన్ని తెలుస్తున్నది.

(౧౧) కలికామతేవుడు : ఇత చోళ చోళరాజు నేనానాయకుడు. నానకంబుదీపిని అల్లుడు. ముగదగవండ్ మిండెతలతోనూడి భోగ్గలో అట్టై ఉంచెను చూచి అతనిమొగము చూడవని పంతుము పట్టినాడు. బసవపురాణములో వివేయనంది ఇతనిని లంకెయింటికి పనిమిది పంపగా ఇతడు పో విరాళిందివా డెని ఉన్నది. (ప్రబ. ౧౩౨.)

(౧౨) కల్యాణం: పెరియళ్ళరాయలులో ఇరినిశేరు కలికంబ అని ఉన్నది. ఇతడు చోళరాజు. ఇతడు కులమును విచారించి కుండా శివభక్తుడైనదేవా పతే కాళ్ళు కడిగి పూజించేవాడు. ఒకనాడతనివేదకుడే శివభక్తులనోహుడి రాగా, రా జతనికాళ్ళుకడుగడాని కుద్యుక్తుడై భార్యను నీళ్లు వోయుమున్నాడు. ఆమె సందీగించినపు యాది ఆమె చెంతుచేసులకు నరికి తానే కాళ్ళుకడిగి అంబరినోబాటు వానికన్నీ వింపానింప చేసేవాడు. ఈకా బసవపురాణ పండితారాగ్య చరిత్రయిలలో కూడా ఉన్నది.

(౧౩) కాశ్యప: కలికాశయ అనిన్నీ లెగన్నది. సంస్కృతి ముగా పూతతతి. శివుడిపేయింబి 'నామిడిపంతులములు' అన నమిటి' వాడెల. (బ.ప్ర. ౨౯) పెరియళ్ళరాయలు ప్రకాశి మిమి ప్రకీర్ణిస్త్రు. భక్తులకడిగ్గింబి చెంతు నామిడిపంతులము లంపలకొద్ద పంతులగా నాగ్గి శివుని కారనింపకెట్టివది.

(౧౪) కులార్చి గూగు: బసవపురాణములో కులార్చి గూగు, కిల్లవయవారు కైవల నోడింది నును రాగము కనీకీ ముప్పు కైవల వినుపంలములనో నాడిందివప్పు దాంబలములను బాసుగా కార్చి యిచ్చిన శివభక్తుడు. ఇతని వాగువాగుగా పెరియళ్ళరాయలు చేక్కోలేడు.

(౧౫) కొట్టులి: కొట్టులి అని బసవపురాణములో ప్రభాకా కాస్త్రీగా రిద్దినవాకము. పెరియళ్ళరాయలులో ఇరినిశేరు కొట్టులి నాయనార్; సంస్కృతముగా వీరకాండాలము. ఇతడొక చోళరాజు వీవానాయకుడు. అతడు శివభక్తులకోసము గా తలలో ధాన్యము నిలువకేసి యుద్ధమునకు పోయి ఉండిగా, అతని బంధువులకద్ది ధాన్యము నుపయోగించుకొన్నాడు. అతడింటికద్ది,

వృత్తాంతమును తెలుసుకొని వారి నందరిని చంపివేసినాడు. ఈ కథ శాంతకల్పనతో పంపితారాధ్యచరిత్రములోని కక్కినది.

(౧౬) బృహస్పతి గారు: తమిళములో కంకులివాయవార్. బహుపరాధములో ఇతనికి ఇట్లున్నది. ఇతడు త్రికాలములలోను శివునికి బృహస్పతి పుత్రులను ప్రేమకలనాడై, ప్రపంచతా వ్యయము కాగా ఆతిమంగళమును వాహుడా అచ్చవేసినాడు. తిరుపరంధాను మనేళా ముగా ఇంద్రావ్యరలింగము మందల ఉరగకవ్యకలు పాపగా, పాపవ్యయచేతి లింగ ముందుకు వ్రాలింది. లింగమును సరిగా నిలప వానికి గా శివు ప్రయత్నములు చేసేవాడుగాని సాధ్యము కావేను. అప్పుడు బృహస్పతిగారు గావచ్చుకు పోయి తనకు కొదవపి నంతి బృహస్పతి లింగమును సరిగా నిలబెట్టుతా వన్నాడు. రాజౌక బృహస్పతిని నివ్వగా, కలిగూ రొకబట్టను చించి దాని ఒకకొనను లింగమునకున్న, అంబోనానను బిడ్డమునకున్న కట్టి, బిడ్డము మెడి విడిచి పెట్టుకొని ననుకును నిలవడము మాచి వాక దెప్పటివలె నిలిచినాడు.

(౧౭) చందీచి: చందీ వెంకటా శేరున్నది. ఇతడు బ్రాహ్మి నుడు. అతని ఆవులకాపరి ఆవులను కొనించడముచూచి సహించక తానే వాటికి కాపరిగా ఉండవలసిని కోర్చుకొన్నాడు. ఆవులపాలు చందీ లింగమున కళిషేకము చేస్తూ ఉండవలసిచూచి ఆవులకాపరి లతని తండ్రితో చెప్పగా తండ్రి అతనిని చంపింపనచ్చివాడు. చండుడు కోపముతో తండ్రి నొకకట్టెతో చావమోదివాడు. ఇది చూచి శివుడు మెచ్చుకొన్నాడు. ఈకథ పంపితారాధ్యచరిత్రములో కూడా ఉన్నది.

(౧౮) విలుతోండడు: ముక్తపిద్ధ కథలకును. చిల్లకథలకుని కూడా ఇతనికి శేరు. ఒక చోకరాజునవానాయకుడు. వర్షము

చాలుక్యులరాజధాని అయిన వాతాపి (బాదామి) నుగ్గమును పట్టుకొని దానిరాజును (కెండోపులకేశిని) తవరాగా కొప్పజేసివారు. ఇతని కొడుకు సిరియాలుడు (శ్రీబాలు పనిన్ని కేగున్నది.) చిఱుతోంపెడు శివునికొకవొప్పవ కొడుకును దంపి అరెనివాంపము వానింపు చేసివారు. దానికి మెచ్చి శివుడు సోగాలుని (శ్రీబాలుని) ప్రేమించివారు.

(౧౯) చిఱుస్తోని: చిఱుస్తోని అని బహుపురాణా శిక్షణలో పాతము. తమిళములో వాంఘిమినియార్, వాంఘియలయార్, శివస్తునెవాయవార్ అనిన్ని, సంస్కృతములో శివమిశ్రు పనిన్ని కే గున్నవి. వాంఘియని శివకర్తవయిన గాజనిన్ని, అతని సుందరి వందిని కొడుకుగా పేరుకొన్నా పనిన్ని తమిళపురాణము కర్ణా గున్నది. శివస్తునెవాయవారు శ్రీశైవకవర్తకుడుగా పోతుపగా, ములో కేవోకబదాక. కందిలోని పల్లవరాజయిన కర్కొంబ వాయవారకే పాపంఘానిరాక్య శివనిర్మల్యమైన మాలపంపెను వాసన చూచినదిని ఆమెముక్కును కోసిన వారు. కర్కొంబవాయు వారుకూడా పేరితుపురాణములో ఆఱువస్తునివావునిలో ప్పెట్టి వారు. భార్య శివనిర్మల్యమయిన మాలపంపెను చేతిలో తీ. వాని చూచిన దని ఆవి చేతిని ఎరికివేసి వారు.

(౨౦) చిఱుపులిగారు: తమిళములో కలకలి: సంస్కృతములో నిరోధికార్దగాలుడు. ఇతడు తవయింటికి వచ్చిన ప్రకర్షిల కందరికిన్ని విందుచేసి ప్రతిముకలవారు.

(౨౧) చీరాలకేవుక: చిఱుతోంపెనికొడుకు. ఇతనికూంప ముతో తండ్రి శివునికి విందుచేయ నుద్యమించగా శివు తీరినిని ప్రదికిందివారు. తంకావూరుజిల్లా, నన్నిలంకాలాకా, తిరుచ్చెల గాట్టంకడిగా ముమలో చీరాలకేవునికుంటప మున్నది. చిఱుతోంపె

నిగ్రామమునాడట. ప్లానంబందరుకు సమకాలికుడట. చిటులొంపని విగ్రహము తంజావూరులో ప్రతిష్ఠింపబడినది. (చ. హిం. కా. ౨. ౧౪౨. చ. హిం. ఎ. ప. రివాస్ట్రు. ౧౯౧౩ సం. రము సం ౫౯ రులో చిటులొంపనంద నిరాలశేవుని భక్తుడని చెప్పబడినది. చిటులొంపడు కొడుకు శేవుని పేరు పెట్టెనంటాడు.

(౨) చెన్నయ్య : ఇతనిని హిందూకి నామనాగుడు నాగ్రు అనునస్త్రు నావురలో చేర్చినాడు. చెన్నయ్య యింటిలో శివుడు పరిమలంబకము నాడునాడె.

(౩) ... ఈ పేరు పురితాగాయ్య శివుడుగా అటు నున్నావునా చేరినది. కాకలొంపమునాది నానెగూటి వల్లి వ్రులును సం సంను ను నలనకూ నా అటునస్త్రు నావురలో చేరినది.

(౪) కేరళాజ ణ్య : ఇతని స్థితి జరిహదా పేరున్నది - పురాణము గుర్తింపులో సంపూర్ణాకంపగా శివువులు పడు నుల్లంకు నాది నిర్మాణమును దిగిలింది శివభక్తుల చేవముతో ఎదురుబంపగా ఇతడు నాని సంపక విడిచినాడని బసవపురాణములో ఉన్నది. పరిమలపురాణములోనిక నేరుగా ఉన్నది. తన సామంత రాజులలో నాన్ది మలెలనంద అయిన ఒకడు శివునిచేయు చేసు కొని ఒకనాటిరాత్రి నిరాటంకముగా రాజులలోనికి పోయి, శైవభక్తులును తోలిస్తూ నని చెప్పగా రా జాతనియేడుట మోగింది తలకంది మింటాకున్న సమయములో ఆకపట శైవుడు రాజు తల మీద గాఢము చేసినాడు. రాజునకు లతనిని పట్టుకొన్నారు. చేడి రాజు కైలాసమునకు పోతూ ఆరాజును హింసించవద్దనిచ్చి, అతనిని తోటలో కురక్షితముగా విడిచిపెట్టవలసినదనిచ్చి చెప్పినాడు.

(౨౫) చేరమరాయణుడు : ఇతనికి మహానోరు డివి వామాంతరము. ఇతడు మిఱుమింపెనికిని, సుందర నాయనాదుకును సుకాశికుంబు.

(౨౬) నోంపకుడు : ఈయన పండితారాధ్యక్షులీత్రమునా అఱువస్త నువాఱునానీ బక కుదానానింపబడినాడు. నీనోంపకుడో తెలియదు.

(౨౭) జపేగుణుడు : జపేనాయనాడు, నీలకంఠుని పత్ని, అని వామాంతరము. ఇతడు గిక్కుంబంబంబికి తిండ్రి.

(౨౮) గిక్కుకుని నోంపకుడు : గిక్కుకుని నోంపనాయనాడు, వివారభీక్తుడు, అని వామాంతరము. నాకలి. పుత్రభక్తి పుట్టులను కూలికేకుండా ఉతికెత్తెలను కలగారు. కనా నోక క్షుత్తన భక్తుడు తన నోకెట్టు నగెకనాని పట్టినాడు. మేఘములు క్రమవముచేత నాయుంట్రియనం బ్టు గుడి నేనకాడు. గిక్కుకుని నల్లంబుకోకకనాయివారగా అని అతడు పగకలకనాని వాని ప్రయత్నికవిగా కిచ్చి పెట్టెపడినాడు.

(౨౯) గిక్కువాళ్లవాణ్ : గిక్కువాళ్లవాణ్, గిక్కువాళ్లవాణ్ కోవకండ్రి, అని వామాంతరము. గంబంబుకు. ఇంటి లంబంబు నివాసి అయిన వండుకు.

(౩౦) గిక్కునీలకంఠుడు : గంగానయనానిని వామాంతరము. నాపు సునీతకేత్తి, చేరమరాయణుడే అతక బహువంశములని పొందినవాడు.

(౩౧) గిక్కునీలకంఠుడు : నీలకంఠు డివి వామాంతరము. కిం లింగముమీద ఒకరెండుపట్టుపట్టుగా ఇతనిభాగ్య దానిని తనకాలుకతో తొంగిందినది. అది తెలిసి ఇతడు భాగ్యులు నిడిదిపట్టుకాదినాడు. కిచ్చి దట్టు చేయగూడదని చెప్పినాడు.

(౩౨) తిగుమూలదేవుడు : మూలదేవు డని వానూంతరము.

ఇత్రీగాపమువాడు. వైష్ణవుడు. ప్రవివదేశములో సంచారము చేస్తూఉండగా, ఒకనోట ఆవులకాపరి ఒకడు చచ్చి పడి ఉన్నాడు. ఆవు లతని క శీబరమును విడువక అక్కడనే కన్నీళ్లు కారుస్తూ నిలబడింది. అతనికి బాలి కలిసి నెంక బలమునకు తనదేము నొక పొడిచాటువ వాచి పసులకాపరిమృత కేనుగులో ప్రవేశించినాడు. తనుకాపరి ఎప్పటివలె ప్రాణములతో ఉండవలసి యాది ఆవును మేలిమీనవి. సాయంత్రి మత దావుల నింటికి తోలుకొనిపోయి రాత్రి అచ్చటనే ఉన్నాడు. అసలు పసులకాపరిభార్య వైష్ణవమతస్థురాలు. తనభర్త కనవామిపరణ చేయవలసి యాది ఆమె ఆశ్చర్యము పొందినది. ఉదయము యాభా ప్రకాశముగా అతి దావులను పాలమువకు తోలుకొనిపోయి తన కేనుగులోనుంచి నడుకగా అది కనబడలేదు. అందుచేత అతడు కీలతెంతి...నొకటమ్మ వుకుగానే నిలిచిపోయినాడు.

(౩౩) అయవంకీ నాయనాగు: తేనుల బసవపునాగము లోని సంస్కృత సత్యభాగములోను ఇట్లే ఉన్నది. కాని, పండితాభివ్యవస్థి లలో అయవంకీ నాయనా రని ఉన్నది. తిమిళములో సుకేగుంపకుడినారనాయనార్ అనిన్ని, ఈలా నందకుడినిగా అని సంస్కృతములోనున్ను ఈమేలు కనబడు గున్నది. ఒకనాడు క్షుణ్ణు పడుతూ ఉండగా ఒకవృద్ధ కైవధ్యుడు తనదేవదేవుడూ వారదేము యాచి, అతని నింటికి తీసుకొనిపోయి, అతని చిలి పొవదానికి తనపాకను కార్చినాడు. ఆకలివేక్తున్న వంటి తోలినాడు పాలములో చల్లవ విస్తల నూర్చితెచ్చి, వెచ్చి చేసి, అన్నము వంటి పెట్టివాడు. పాకను కార్చిన విషయము తెలి యిత్రరాగములో లేదు.

(౩౧) దీపదళియారు : కలిసేతి అని మరీ ఒక పేరు. శివాలయ మలో రాత్రి అంతా దీపము వెలిగించే ప్రతిము గలిసి, ఏమి మంత్ర వ్యయము చేసే సమయము తన భార్యను విక్రయింపబోగా ఎవ్వ రున్ను కొనలేదు. తన ప్రతిమునకు భంగమువచ్చినది కదా అని తల్లి వాత్య చేతుకో యిచ్చిందివాడు. ఏమి చెప్పాడు, అని వెలియ పురాణం.

కాంచీపురములో దీపదళి గూరిశేఖరులు కుండీనారు. ఒక వాడెతని దొంగ అడవిలో కిల్లాలయములో కలిగియున్న మాది, "అయ్యో, ఇతడెంతిమింపినో సంగారించాడు. నామీం శిశువు లున్నారు. ఇట్లంటే నీ అపాయము వస్తుంది." అని అక్కడ నొక పెద్దకోలు కట్టించి బొంబుట్టా త్రొక్కా జోడుదివెలు వెలిగించి కావలికాస్తూ ఉండేవాడు. కొన్నాళ్ల కలిసి దీపదళి దీపములతో అయిపోయినా. అప్పుడేనుండ్ని కట్టెగట్టె, దినుసుదిట్టె వెలిగించి కొన్నాళ్లు వెలివారు. ఒకవారు అనిబాగా అక్కడగా తన నిల ప్రాంతము జడగా అల్లి వెలిగించాడ. అట్లు నుండిపోయాకంటే ఏమి ప్రతిష్ఠ క్షమై అతనిని అచ్చటికోలుగోలాడా న్నా. అందు కేసుకొనిపోయి వాడు. ఇది తెనుగు వపురాణం.

(౩౨) పండ్ల : చెంచె (ప)ంగ అని బుర్రపుగాణము. పండ్ల కవ్య అని మరొక పేరు. నుమె నిజ సొంపరి బొద్ది; పిరిగాలుని తల్లి - ఈమెయే పిట్టెంగ కావచ్చును.

(౩౩) నమిత్తండ్లీయారు : వాల్మీకీనమిత్తండ్లీ, చండియూడి గో అని వామాంతరములు. ఇతడు కంచీలో నీకామ్రవాగుని సుడికి పోయి వశేక్యవదిగ్రహమును చూచి వాల్మీకీభంగిములో ఉన్న అదిగ్రహమును తలచి, శివుని వాయునోగము వచ్చినదని

భ్రమించి, అక్కడి అర్చకుడైన ఖత్రాడి నాయనారితో "ఏమియ్యా! శివు డెట్లా సోగముతో బా;పకుకూ ఉంటే, ఎందు వేయకుండా గురికొంటావు?" అని అడిగినాడు. పూజారి వచ్చి విగ్రహస్వరూపమును తెలియజేసినా, నమిత్తాంటి ఒప్పు కొనిక, వాములైలను చేసి విగ్రహమువకు మద్దించి, ఆకులు అలములు వచ్చిచేసి కట్టి, పన్నితంటాలు పడివా, విగ్రహమువకు వంకరి పోలేడు. అనుచేత నమిత్తాంటి తన్నీ ఆర్పించి సోగము మాని ప్తాపని ఆగ్రహాత్మకు తలపడిగా వుకు ప్రత్యక్షమై తనతాండవ మూర్త్యరూపము నతనికి బోధచేసి విమానములో అతనిని కైలాసమువకు పంపిచేసినాడు. ఇని తెనుగుబసవపుగాణములోనికక.

ఇదిగా లలాములో ఇతనికి ఎండియడిగి, అనిన్ని సంస్కృతిములో ఎండికన్లు వనిన్ని చేర్చు. తమిళ పురాణము ప్రకారము ఇతి ఎండుక. ప్రైలులకోపము నూతిని ప్రవ్వ నారంభించగా కైసు లడిని చూచి ఎడ్వనాగు. వాని గణించిక అతను నూతిని లూచిచేసి, వృష్టిని పొందినాడు.

(౩౯) వమివండి : వేమివండి అని మనోక చేరు. ఇతనిది వల్లగిగునాలూగ - భక్తువకు నిత్యము వేతితో వేయదీపములు వెలి ఎంచే ప్రతము గలనాడు - కైసులని డెట్లు చేయవము చూచి ఓర్వ లేక, రిలో అతనికి వేయి చొరకకుండా చేయగా, వమివండి ఆత్మార్పణముల కుడుకుడు కైవాడు. శివువతినితో "భయములేదు. నరు పుబోని నీళ్లతో దీపములు వెలిగించు! కైసుల పసుపులన్నీ చచ్చే లట్లు చేస్తాను" అన్నాడు. అత డెట్లై చెరుభునీళ్లతో వేలకొద్దీ దీపాలు వెలిగించినాడు. కైసుల పసుపులన్నీ చచ్చింది. కైసులు భయ విగ్రాంతులు పొంది వమివండికొళ్లమీద పడిగా అతను వారి పసు పులను బ్రదికింది వారి వందనీ ప్రేవులుగా చేసినాడు.

(35) పరమవారి: ఈమె పుష్పభక్తురాలు - గయకుపోయి పితార్లకు పంపెనులు నేయవక్కరలేవని చెప్పి చెల్లిగిరువాలూ రితో వీసలగా పంపెనులను నేయించి నేలకొద్ద పితార్లను చెప్పించి పెది. వారుకు సంకేతాన్ని ఈమెకున్న మ్య కుం దిన వాకూ ఉండేవారు.

(36) కిటి: పుట్టవ్వ అని మరొక పేరు - ముగంపెనా శ్రీ రాలు - కరికాలనాడుకు కావేరికి కట్ట కట్టినాన్ని పరి తేసి తానున్న చట్టికి పోయినా.

(37) కిట్లనాయనాగు: తిక్కన సంబంధం అనేది. కిట్లనాయనాగు కిటిని పాపంబలవారిలో ప్రవేశింపని మన్నించినాడు. వాగీశనాయనాగు, నక్కనాగునాగు, ప్రియనాగు, కులపాపాగు, పాదపత్రాచార్యుడు, ఇతనికి సమకాలికులు. ఇతని తిరుమంత్ర అన్వయంలో సంభాషించినట్లు చెప్పలేదు. ఇతడు పా అవతారమని శైవలలిక్యాసము. మధురగాజయిన కుట్లపాపానికి జ్యోతులు రాగా అతనికై వసుగువు లయిన శనిశేనుడు మొదలయినవారు తిని మార్చి తంత్రములతో కుసుప్తేశపోయినాగు. పాపంబలంబు కుట్టి అని నిని శైవుని చెప్పాడు. ఇతడు గజాగ్రయమనకుపోయి వేరెరాజయిన కుభదేవునికొడుకు పట్టాకు. పుకు ప్రతిషించిన తిరుమంత్రుని వర్ణించి వాడు. వాడిభంపూపనే ప్రసిద్ధి నాచార్యుకిటినితో వ్రమతానికర్త మునుగురింది చెప్పించివాడట. ఇతనిక బడరపాపములోను, పండితారాధ్యచరితములోను వర్ణితము లయినది.

(38) పూపలనాయనాగు: పూపలనాయనాగు, పూపలండు, అని నానాంశితములు. ప్రాస్తానాడు. హృదయమునీ శివాలయముచేసి నూనకీకూలతో కట్టని మెప్పించినాడు.

(౪౨) మంగయక్కరసి: సుందరపాండుర్యనిభార్య. పాగ్నాల్
చోళుని (కరయూరిచోళుని) కూతురు. తనభర్తను శైవునిగా
చేయవలయుగా తిరుళ్ళనసంబంధమును వోప్పవేసివచ్చి.

(౪౩) మానకంబారుడు: మానకంజర, మానకంజనదీక, అని
నామాంతములు. అతనికూతులు పెండ్లిపట్టలమీద
కూర్చుంపగా ఒక్కవళ్ళకు రామిట్టులు స్థించగా, వెనుదీయక
కత్తిరించి ఇచ్చివారు.

(౪౪) మాండు: వీరమాండు తలియారు. ఇతనిచేరినిమాండు
నామనాన వెనుకనుకావురంబిల్లగా చేర్చివారు.

(౪౫) మిసుమింపగూగు: తమిళముగా మిటెమింపర్, విరన్
మింపర్, కంబనాయనా అని ఇతనిచేళ్లు. కిరమింప పని సంస్కృ
తములో చేరు. కుంచనంబిగూగు మింజెరిల సంగతిని తగిలి
కంపెంబుల మంది అతనిమొగము చూపినని కపము చేయగా
పుడు వార్షికిన్ని సునానము కునిర్చినావల. ఇతడు చేసెంప
నివాసి. నెల లను వనగాక్రియమును తప్పక పంజ్రంజేళ్లు చెల్లించి

(౪౬) ముగియు: ముగియు అని నానాంతము. పాద్ర
క్షేత్రము, దివిదివియుని పులికి ములచివల వర్పించే వియమును కల
వారు - మూర్తి నామనాని సంస్కృతిగా ఇతనిచేరు. పంకితా
నాస్య తరిత్రయములోని ఇతని కంపె: ఇతడు నావగాడు. తాను
నావములో గలిచిన వినును క్షేత్రములకోసము పనియొగింప
వారు. మరతాడు పాదుడే అతనితో నావమాపవచ్చి, ఓసిపోయి,
పగలు నిర్మలకపోగా, మూర్తికు నాయునికలను కళ్ళకు బట్టినోకట్టి
పట్టికొట్టాడు. కత్తుకు నియోపము చూచి, ఏమకావరెని కోరగా,

నీవు వా కివ్వవలసి వనముకు జంజులకు వినిశాంబు మని చెప్పినాడు.

(౪౬) మొన్నయనెడు : వరినిగ మొన్నయనాని మరొక పేరు - ఇతని బాంధ్య జీవనము లింక నిక్కాల్లవైన గంజల్య పూవును మూగొనగా పుట్టి ఆమెయిచ్చును లోనినాడు. ఆమె చెలికత్తె నీవిషయము రాజునో చెప్పగా అతడు భాగ్యము కలిగి నానవమాదిని ముక్కుకంటి పూవును ముట్టిచేతిని మునుగా నొక వలెని బాచితో నుచేతిని వొనెనాడు.

(౪౭) నోహిని: ఈమె ఎవనో తెలియదు. పండితారాజ్య చరిత్రములో నప్పటికి నుత్పన్నమునానానా సంకల్పాలి గాకలెనా.

(౪౮) నీకై నాగు: అప్పుడు అని గెమిలం పేరు: పుట్టిన పని సంకల్పములో పేరు. ప్రాచీనాడు. సంకల్పమునాడు. ఇతర దేశుకో కైవెయి అనేక కైవెంతులను కైవెనాడు. ఇతని కైవె ధైర్యమునాడు నానవగా అని వని పట్టెచేతిలో కుండా నిలిచినది. ఈమె కైవెగానై అన్నకైవెగా నుచియు పసింపనేకపాడెడిది. అప్పుడుకు పుష్కల మునునానెనా. కైవెల మునులకు మంత్రాలకు అని లొంగనేడు. కమలములకెతను, ధూతిపూతలచేతును వనువైనా. అంతటితో అనేకు మట్టి కైవెకట్టె యెయినాడు. సంకల్పమునాడు తెమిగమునాడు ఇతడు కలిపించి అనేకములయిన వాని లాన్పిని. ఇతడు నిగుట్టవసంబందిరుతో ముఖంబుతోయి కూనపాంతులని కైవునగా కూనడానికి తోప్పడి నాడు.

(౪౯) కిరనాదెడు : కిరనోగు లనేకు అన్నాడు. వారిలో ఇతర కెక్కడో తెలియదు.

(20) వీరపెద్దాండి ఇత డెవనో తెలియదు. పశ్చిమగాంగ రాజయిన కొంగుగిరిఆంధ్ర అనే వానికి పెద్దానకి అనేపేరున్నది.

(21) 20X : సంఠనాయవారని వానాంతరము. వీరమిండి, మెలమిండి అనిపూనా కేర్లున్నవంటారు. అయితే మిలుమిండి వాయ వాళ ఇతి సవుతాడ. పాల్కురికి సోమనాగునికి మిలుమిండివాయ వాళ సంఠనాయకన్న 20Xని తెలిపిఉండకపోవచ్చును.

(22) సాంబశ్శాంతిండు : సక్కివాయవారు, కాకతినాయ నాగు, అని వానాంతరములు. ప్రాచీనము. తొలుతి వాద్దుడై తరు వాని ప్రేమ వయినాగు ఇనికి పువ్వులు వొరకకపోగా వచ్చని వాద్దుడో ప్రాంతివాగు.

(23) సోమాని : ఏకానిసోమాని అని సోమనాగుడు ప్రాచీ నాడు. సోమానినాయనా అని తమిళములో కేరు. సోమ నాని అని సంస్కృతిలో కేగు. ప్రాచీనాడు. ఇతడు యజ్ఞముచేస్తూ గాంధారా అక్కడ కొకనందాల కథ ప్రకటనగా అతనిని ప్రాంత వయినాగు ఋషిక్కులయిన ప్రాచీనాలు యజ్ఞకాలను విడిచి పోయినాగు. కేవల శ్రీతియే కాగానే వారందరుమ్మవచ్చి యజ్ఞమున లాభి చేసినాగు.

ఇంతి వరకున్న పండితాన్వేషణిక్రమం చెప్పబడి అటు కన్న నూపురిలో ఇతిరానానులకల్ల తెలియవచ్చిన వైకథక్తులను సరించి వివరించినాను. తెక్కిని పదిమందిని కురించిన్న వివరములు తెలియవు. పేరియపురాణము మొదలయిన క్రమములలో అటు వస్తుపూవురలో అప్పాదివాయవారు, అమరనీతి, అయ్యడిగో లేక కావరీ కోనాయవారు, కారినాయవారు లేక కారినాగు, మత్తకనాయవారు లేక కృతాంతక, మలరై నాయవారు లేక మం

పక్షి, కరనాయనారు లేక నేనానా, చొక్కనాయనారు, వర
 మలతై కురుంబర్ నాయనారు లేక మిఖిలాద్విజ, మూర్తి
 నాయనారు లేక మూర్తివార లేక ఉలఘంజిమూర్తి, యస్యజ్ఞాని,
 రుద్రవకువతి, వాయిలారునాగువారు లేక వాస్తి, సత్తినాయ
 వారు లేక శక్తివా, అనేకేళ్లు తెలియకస్తున్నవి. వీరిలో యస్య
 జ్ఞాని జ్ఞానసంబంధరు తల్లి. అమరనీతి, చొక్కనాయనాగు, అనేవారు
 అఱువత్తుమూవరలో చేరకపోయినా, బ. పు, పం. స. లలో గొప్ప
 శైవభక్తులుగా చెప్పబడ్డారు. బసవపురాణసర్గలో 'కార్తి' అనే
 పేరు పం. చి. లోని అఱువత్తుమూవురగణనములో పాతాంతరముగా
 చేరినది. తక్కినవారినిగురించి నిర్ణయించడాని కౌఠారములు లేవు.

వై నుదాహరించినవారిలో జ్ఞానసంబంధి, అప్పగ్ అనేవారు
 మాత్రము చారిత్రకపురుషులుగా కనబడుతున్నారు. తమిళవిద్వాం
 సులు మరెందరినికూడా చారిత్రకపురుషులయచేయడానికి తంటాలు
 పడుతున్నారు. కాని వారి హింసా లిప్పటికి సరి అయినవని చెప్పడానికి
 ధైర్యముచాలదు. వీరుకాక తక్కిన అనేకులు చారిత్రకపురుషులయి
 ఉంటారా? కవులున్ను, శిల్పిలున్ను కల్పించినవారయి ఉంటారా?
 అనే ప్రశ్నలకిప్పటి చారిత్రక పరిశోధనావస్థలో, సమాధానము
 చెప్పడము కష్టము. ఇట్లుండగా కిలాశానములలోను, తామ్ర
 శాసనములలోను, అఱువత్తుమూవురలో కాని, వీరివ గ్రంథాల
 ఇతర గ్రంథములలో గాని, కానరాని వాయివార్లపై శ్లోకములు
 కానరస్తున్నవి. అట్టివారిలో కొందరిపేర్ల నీ క్రింది ఇస్తున్నాను:

- అంజాద పెగుమార్ నాయనార్, అప్పంకినాయనార్,
- అంబలింగముడైయనాయనార్, అముదన్ తిరుచ్చిట్రంబలముడై
- యార్, అమ్మయప్పేశ్వరనాయనార్, అమ్మైయప్పనాయనార్,
- అరైకందురైనాయనార్, అరుమొకేశ్వర ఉడైయనాయనార్, అరు

ధానానాయనార్, అవైయన్ పెరియనాయనార్, అశగిణుతిరుచ్చి
 త్రంబమడైయూర్ నల్లనాయనార్, అకుడైయ ప్పిళ్ళైయార్,
 అవుడైయనాయనార్, ఇళంబయం గొట్టారుడైయనాయనార్, ఉడై
 యూర్ తిరుకళావూర్ నాయనార్, ఉలగుయ్యనాయనార్, ఉళ్ళంగ
 కుళుప్పనాయనార్, ఉళ్ళంగై కొణర్ న్దనాయనార్, ఎమ్మడైయనాయ
 నార్, కడారం గొండ చోళేశ్వరముడైయనాయనార్, కుట్టంపోరు త్త
 రులియనాయనార్, కులశేఖరముడైయనాయనార్, కొడుంగన్ఱము
 డైయనాయనార్, తాయిలుం నల్లచోళేశ్వరముడైయ నాయనార్,
 తిరుక్కరూరము డైయ నాయనార్, తిరుక్కరుప్పన్ఱము
 నాయనార్, తిరుక్కామిళ్ళరముడైయ నాయనార్, తిరుక్కాల్
 కోడీళ్ళరముడైయ నాయనార్, తిరుక్కుట్రాలముడైయ నాయ
 నార్, తిరుత్తావ్ దొండ్రి - ఆలుడైయనాయనార్, తిరునల్లూర్
 నాయనార్, తిరునాగేశ్వరముడైయనాయనార్, తిరునెడుంగల
 ఉడైయనాయనార్, తిరుప్పనంగాఉడైయనాయనార్, (లేక
 అంబుడియనాయనార్), తిరుప్పారుడైయనాయనార్, తిరుప్పిలా
 వయలుడైయనాయనార్, తిరుప్పలిప్పగవనాయనార్, తిరుప్పెరుమా
 న్డనాయనార్, తిరుమండవముడైయనాయనార్, తిరుమణియూరవ్
 నాయనార్, తిరుమలై అకుడైయ నాయనార్, తిరుమలై
 నాయనార్, తిరుమలైయిల్ నాయనార్, తిరుమూలత్తణముడైయ
 నాయనార్, తిరుమేల్లిడిఉడైయనాయనార్, తిరువగ త్తీమరముడైయ
 నాయనార్, తిరువంజియముడైయనాయనార్, తిరువణ్ణాకులై ఉడైయ
 నాయనార్, తిరువనీసరముడైయనాయనార్, తిరువరంగిల్ అండ
 మురని తిరువదలివనాయనార్, తిరువాలక్కొయిలైయనాయనార్,
 తిరువాలం గాడుడైయనాయనార్, తిరువీరత్తణముడైయనాయనార్,
 తిరువీరమోళురముడైయనాయనార్, తిరువీర కోళముడైయనాయనార్

నార్, తిరువెళ్లిక్ళ్ళయనాయనార్, తిరువేగంబముడైయనాయనార్, తిరువేడగముడైయనాయనార్, తుయ్యమామణినాయనార్, తురు దండేశ్వరముడైయనాయనార్, తొగుమామణినాయనార్, వర్కిర దేవనాయనార్, వాగీశురముడైయనాయనార్, వాయనార్ తిరు క్కాలాన్ జేరిఉడైయార్, నాయనార్ తిరువణ్ణీరముడైయ తంబిరా నార్, నాయనార్ పెరియపిరాన్, నాలాయిర ఈశ్వరముడైయనాయ నార్, నిన్దరుళియనాయనార్, నీళళర్ శోళవనముడైయనాయనార్, పాలవెళ్ళెశాయనార్, పులియూరుడైయనాయనార్, పెరియనమ శ్చినాయనాయనార్, బ్రహ్మీశ్వరఉడైయనాయనార్, భీమేశ్వర ముడైయనాయనార్, ముళ్ళెనాయనార్, నూడంపై పాగనాయనార్, మూస్తుగై ఈశ్వరముడైయనాయనార్, వరాహనాయనార్, వల్లిశుర ముడైయనాయనార్ వాదవూర్ (వాదపురళి)నాయనార్, వాస్తీక్షీశ్వరము డైయనాయనార్, వీడివిడంగనాయనార్, వెళ్ళెమ్మూర్తనాయ నార్, వైరావన ఈశ్వరముడైయనాయనార్, శంకరనాయనార్, శివలోకముడైయనాయనార్, శోళంగం దేవనాయనార్, సోమ నాయనార్, మొదలయినవారు.

వైషేష్యలో కొన్ని ఊళ్లనుబట్టి ఆచూరింగములకు వచ్చినవి. కొన్ని భక్తులచేళ్లు. లింగ ప్రతిష్ఠలు సాధారణముగా శైవభక్తుల సమాధులమీద జరుగుతూ, ఆలింగముల కాయాభక్తులచేళ్లు కలు గుతూ ఉండడము చరిత్రప్రసిద్ధము. కొన్ని సమాధులమీద కాకుండా ప్రత్యేకముగా ప్రతిష్ఠింపబడినవిన్ని లేకపోలేదు. కాని, తురాతన దేవాలయములలో ఏవి ఎట్టివో నిర్ణయించడానికి తమ ఆధారములు లేవు. వైవి చెప్పిన అన్ని కాకపోయినా కొన్ని అధునా భక్తులచేళ్లు ఉంటవని నిస్సంశయముగా చెప్పవచ్చును.

నాయనార్లు వ్యాపింపజేసిన శైవము కేవల భక్తి ప్రధాన మయినది. వారిగీతములనుంచి శివజీవ సంబంధమును మన మూహించుకోవచ్చునే కాని, ఆవిషయమును స్పష్టముగా తెలి యజేసే సిద్ధాంతగ్రంథ మేదిన్ని ప్రాచీనమైనది కనబడదు. వీర శైవముకూడా నాయనార్ల భక్తిమార్గమునే ఎక్కువగా ఆనుసరించి నది. కాని, ఇది ఒక ప్రత్యేక సిద్ధాంతముగా నిరూపించే గ్రంథ ములు బయలుదేరినవి. వాటిలో శ్రీపతిపండితుడు రచించినాడని చెప్ప బడే శ్రీకర భాష్యము పురాతనమైనదిగా కనబడుతుంది. శ్రీకరుడనే వాడొకడు త్తమివాంసకు భాష్యము ప్రాసినాడనిన్ని, అందుచేతనే దానికి శ్రీకర భాష్యమనిన్ని, ఇప్పుడు ప్రచారములో ఉండే శ్రీకర భాష్యము శ్రీపతిపండితరచితము కావడ మసంభావ్యమనిన్ని కొంద రంటున్నారు. ఈ వివాదముతో మనకు పనిలేదు. వీరశైవసిద్ధాంత స్వరూపమును మాత్ర మిక్రింద సంగ్రహముగా నిరూపిస్తున్నాను.

వీరశైవసిద్ధాంతము

వీరశైవసిద్ధాంతమునకు భేదాభేదసిద్ధాంత మని పేరు. దీనిని కొందరు శివవిశిష్టాద్వైత మంటారు. కాని, శివవిశిష్టాద్వైతమునకున్న దీనికిన్ని భేద మున్నది. శంకరాచార్యులది అద్వైతసిద్ధాంతము; రామానుజునిది వైష్ణవవిశిష్టాద్వైతము; శ్రీకంచునిది శివాద్వైతము; అనంది తీర్థునిది ద్వైతము. వీరశైవము భేదాభేదసిద్ధాంతము ననుసరిస్తుంది. ఇది రామానుజు డంగీకరించిన ద్వైతభావము నంగీకరిస్తూ, నిత్యసామీప్యము, సారూప్యము, భోగమాక్రము అయిన సమత్వరూపముగల శివశివాద్వైతమును ప్రతిపాదిస్తుంది. దీని ప్రకారము శివునికిన్ని జీవునికిన్ని అభేదత్వము చాలా కొంచెముమాత్రమే. ఇద్దరున్ను నిత్యులే; అంతటితో అభేదత్వము లేదు. ఇద్దరికిన్ని భేదమే ఎక్కడ. శివుడు పూర్ణుడు; జీవు డపూర్ణుడు. ఈశ్వరుడు ప్రభువు, శక్తుడు, ముఖ్యుడు; జీవుడు భక్తుడు, ఆశక్తుడు, అముఖ్యుడు. ఈశ్వరుడు సర్వస్వతంత్రుడు, జీవుడు సర్వాధీనతంత్రుడు. జీవునికి సారూప్యము క్రి మాత్ర మున్నది. ఇదే శివసామరస్యము. జీవునికి సారూప్యమేకాని సాయుజ్యము లేదు. 'నిరతికయ స్వరూపానంద సాక్షి స్వప్రకాశ శివరూప పరాహంభావాపత్తియే' ముక్తి. ద్వైతసిద్ధాంతము ప్రకారము అయిదువిధములయిన భేదము లున్నవి, (౧) జీవేశ్వర భేదము, (౨) జీవునికిని జీవునికిని భేదము, (౩) జీవునికిని జడమునకును భేదము, (౪) ఈశ్వరునికిని జడమునకును భేదము, (౫) జడమునకును జడమునకును భేదము, అని. భేదాభేదసిద్ధాంతము ప్రకారము జీవేశ్వరులకు సంసారదశలో భిన్నత్వమున్నది. మోక్షదశలో ఇద్దరికిన్ని అభిన్నత్వము. అద్వైతములోని జగన్నిత్యాత్మ్య, మాయాసిద్ధాంతము.

లను భేదాభేదసిద్ధాంతవాదు లాప్పకొరు. అట్లే, చేతనాచేతన స్వరూపమైనజగత్తు ఈశ్వరశరీరమనే విశిష్టాద్వైతవాదమునుకూడా ఒప్పుకొరు. ఆరీతిగానే, మోక్షవశకు పూర్వమున్న పరమందున్న కూడా జీవేశ్వరులకు భిన్నత్వ మున్నదనే ద్వైతసిద్ధాంతమును ఒప్పుకొరు. శివుడే పరబ్రహ్మవాచ్యుడనే శివాద్వైతవాదుల సిద్ధాంత మునకున్న ద్వైతాద్వైతసిద్ధాంతమునకున్న అవిషయములో భేదము లేదు. కాని, చేతనాచేతన ప్రపంచము ఈశ్వరునికి భిన్నమై నది, ఈశ్వరునియొద్ద ఆధారపడితిన్నది. ఈశ్వరునికే కర్తృత్వశక్తి ఉన్నది. భేదాభేదసిద్ధాంతమును విశ్వసించి మట్స్థలమునే అభ్యాస యోగము చేయుటచేత శివత్వము ప్రాప్తిస్తుంది. దీనికి ఉపాసన, ధ్యానము, ధ్యానము, జ్ఞానము అనేవి సాధనములు. జ్ఞానముచేతనే శివత్వము కలుగుతుంది. ఈశ్వరుడు ద్రవ్యవ్యుడు, శ్రోతవ్యుడు, మంతవ్యుడు, నిదిధ్యాసితవ్యుడు. అట్లు చేస్తేనే జ్ఞానోత్పత్తి అవు గుంది. మట్స్థలజ్ఞానము లేక యోగము కుదురదు. వీరశైవ సిద్ధాంత ములో మట్స్థలజ్ఞానము చాలా ముఖ్యమయినది. కాబట్టి దానిని గురించి కొంత వివరించవలసి ఉన్నది.

మట్ స్థ లములు

భిన్నాచారములతో కూడినట్టిన్ని, భిన్నార్థ ప్రతిపాదకము లయినట్టిన్ని అనేక సిద్ధాంతములు భిన్నరుచికములై ప్రబలినవి. సాం ఖ్యము, యోగము, పాంచరాత్రము, వేదమతము, పాశుపతము, ఇవన్నీ వేదముల నాశ్రయించినవే. కాని, అవి వేదములోని కొన్ని భాగములను మాత్రమే తీసుకొని తక్కినవాటిని విడిచిపెట్టెదవి. కైవలసిద్ధాంత మట్లు కాక సమస్తవేదమును ఆశ్రయించినది. కాబట్టి అది అన్ని సిద్ధాంతములకంటె ఉత్తమమైనది. కాబట్టి వేదమువలె అదికూడా పరమప్రమాణ్యమును పొందుతున్నది.

పండ్ల తారా ధ్వజ చరిత్ర,

శైవ్యాగమములు శైవము, పాశుపతము, సోమము, లాకులము అని నాలుగు భేదములుగా ఉన్నవి. వాటిలో శైవము వామము, దక్షిణము, మిశ్రము, సిద్ధాంతము, అని నాలుగు విధములు. వాటిలో వామము శక్తిప్రధానము. దక్షిణము ఖైరవాత్తము. మిశ్రము సప్తమాతృపరము. సిద్ధాంతము వేదసమ్మతము. ఈసిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించే కామికాగమములో ఉత్తరభాగములో వీరశైవసిద్ధాంతము తెలుపబడినది. 'వి' అంటే 'విద్య'; విద్యలో రమిస్తారు కాబట్టి వీరశైవులు అని చెప్పబడుతారు. విద్యలో రమించేవాడు వీరుడు; శివరూపమైన విద్యలో విశేషముగా రమించేవాడు కాబట్టి వీరశైవులు డనిపించుకొంటాడు. విద్యలో రమిస్తూ హేయమైన మాయలు విడిచిపెట్టుతాడు కాబట్టి వీరమాహేశ్వరులవారాడు. శైవులు జ్ఞాన యజ్ఞరతులు, మాహేశ్వరులు కర్మ యజ్ఞరతులు. కాబట్టి శైవులార్యోంతరార్చనము చేస్తారు; మాహేశ్వరులు బాహ్య పూజను చేస్తారు. శైవ మాహేశ్వరులకు భేదములేదు.

వీరశైవ సిద్ధాంతములో మట్స్యల జ్ఞానము ముఖ్యమైనది. భక్తస్థలము, మాహేశ్వరస్థలము, ప్రసాదస్థలము, ప్రాణలింగస్థలము, శరణస్థలము, వికృతస్థలము, అనేవి వీరున్న అంగస్థలములు. ఈస్థల ధర్మవిభేదముచేత వీరశైవులు భిక్షాది సంజ్ఞలు గలిగి ఆరువిధములుగా ఉంటారు.

ఎవనిలో శైవభక్తి సముత్పన్నమైనదో వాడు భిక్షుడు. అతడు తాననుష్ఠించవలసిన ధర్మములతో కూడి ఉండడము భక్తస్థలము. ఇది పిండస్థలము, పిండ విజ్ఞానస్థలము, సంసారహేయతాస్థలము, గురు కారుణ్యస్థలము, లింగధారణస్థలము, భూతిధారణస్థలము, రుద్రాక్షధారణస్థలము, పంచాక్షరజపస్థలము, భక్తిక్రియాస్థలము, ఉభయపూజాస్థలము, జంగమపూజాస్థలము, ప్రసాదస్వీకృతి

స్థలము, సోపాధికదానస్థలము, నిరుపాధికదానస్థలము, సహజదాన స్థలము, అని పదిహేను అవాంతర భేదములను కలిగిఉన్నది.

కేవల సహజదాన నిషాపరుడై, శివతత్పరుడై, బ్రహ్మాది స్థాన విముఖుడై ఉండేవాడు మాహేశ్వరు డనిపించుకొంటాడు. భక్తివైరా గ్యము తెక్కువ అయి, స్థిరవివేకము కలవాడే మాహేశ్వరుడు. అట్టి మాహేశ్వరధర్మమును పరిపాలించడమే మాహేశ్వరస్థలము. దీనిలో, మాహేశ్వర ప్రకంసాస్థలము, లింగనిష్ఠాస్థలము, పూర్వా శ్రమనిరసనస్థలము, సర్వాన్వేతినిరసనస్థలము, ఆహ్వానవర్జనస్థలము, ఆప్తమూర్తి నిరసనస్థలము, సర్వగత్వ నిరసనస్థలము, విశ్వశివస్థలము, భక్తశివత్వస్థలము, అని తొమ్మిది అవాంతర భేదము లున్నవి.

లింగనిషాదిభావముతో పాపబంధములను స్వంపము చేసి, మనఃప్రసాదమును కలిగి ఉండడమే ప్రసాదస్థలము. దీనిలో ప్రసాదిస్థలము, ఋతుమాహాత్మ్యస్థలము, లింగమాహాత్మ్యస్థలము, జంగమ గౌరవస్థలము, భక్తమాహాత్మ్యస్థలము, శరణప్రకంసాస్థలము, శివ ప్రసాదనుసాముస్థలము- అని ఏడు అవాంతర భేదము లున్నవి.

మైనిచెప్పిన భక్తుడు, మాహేశ్వరుడు, ప్రసాది- అనే ముగ్గురున్న కర్తవ్య ప్రధానమైన యోగముకలవారు. వారి జ్ఞానయోగ మిక చెప్పబడుచున్నది.

లింగము చిదాత్మకమైన బ్రహ్మము. దానికత్తి ప్రాణయాపిణి. అట్టిరూపముగల లింగమును తెలుసుకొన్నవాడు ప్రాణలింగి. ప్రాణ లింగధర్మము ననుష్ఠించడమే ప్రాణలింగస్థలము. దీనిలో ప్రాణలింగ స్థలము, ప్రాణలింగార్చనస్థలము, శివయోగసమాధి, లింగనిజస్థలము, అంగలింగస్థలము- అని అయిదవస్త లున్నవి.

అంగలింగజ్ఞానము కలిగి తాను సతి నని భావించి, పతి ఆయిన శివుని ధ్యానించి, ఆధ్యానసౌఖ్యములో ప్రవేశించినవాడు శరణుడు. శరణభావమును కలిగి ఉండడము శరణస్థలము. దీనిలో శరణస్థలము, తామసవర్తితస్థలము, నిర్దేశస్థలము, శీలసంపాదనము- అని నాలుగు అవాంతరభేదము లున్నవి.

ప్రాణలింగాదియోగము చేత సుఖాతిశయము ననుభవిస్తూ శరణుడు శివునితో ఐక్యమును కల్పించుకొనడము ఐక్యస్థలము. ఇది ఐక్యస్థలము, ఆచారస్థలము, ఏకభాజనస్థలము- అని నాలుగువాంతరభేదములను కలిగిఉన్నది.

ఇంతవరకున్ను చెప్పినది మహింగస్థల వివరణము. ఇక లింగస్థలములు చెప్పబడుతున్నవి. ఈలింగస్థలములు పైనిచెప్పిన మహింగస్థలముల ననుసరించి ౫౭ భేదములు కలిగిఉన్నవి.

భక్తస్థలమునకు సంబంధించిన లింగస్థలములు దీక్షాగురుస్థలము, శిక్షాగురుస్థలము, జ్ఞానగురుస్థలము, క్రియాలింగస్థలము, భావలింగస్థలము, జ్ఞానలింగస్థలము, స్వస్థలము, ఐరస్థలము, పరస్థలము- అని తొమ్మిది.

మాపే శ్వరస్థలమునకు సంబంధించిన లింగస్థలములు క్రియాగమస్థలము, భావాగమస్థలము, జ్ఞానాగమస్థలము, సకాయస్థలము, అకాయస్థలము, పరకాయస్థలము, గర్తాచారస్థలము, భావాచారస్థలము, జ్ఞానాచారస్థలము- అని తొమ్మిది.

ప్రసాదస్థలమునకు సంబంధించిన లింగస్థలములు కాయానుగ్రహస్థలము, ఇంద్రియానుగ్రహస్థలము, ప్రాణానుగ్రహస్థలము, కాయార్పణస్థలము, కరణార్పితస్థలము, భావార్పితస్థలము, శిష్యస్థలము, కుశ్రూషస్థలము, నేత్యస్థలము- అని తొమ్మిది.

ప్రాణలింగస్థలమునకు సంబంధించిన లింగస్థలములు ఆత్మస్థలము, అంతరాత్మస్థలము, పరమాత్మస్థలము, నిర్దేహోగముస్థలము, నిర్భావాగముస్థలము, నష్టాగముస్థలము, ఆదిప్రసాదిస్థలము, అంతప్రసాదిస్థలము, సేవ్యప్రసాదిస్థలము- అని తోమ్మిది.

శరణస్థలమునకు సంబంధించిన లింగస్థలములు దీక్షాపాదోదకస్థలము, క్షిప్రాపాదోదకస్థలము, జ్ఞానపాదోదకస్థలము, క్రియానిమ్నత్తిస్థలము, భావనిమ్నత్తిస్థలము, జ్ఞాననిమ్నత్తిస్థలము, పిండాకాశస్థలము, బింబాకాశస్థలము, మహాకాశస్థలము, క్రియాప్రకాశస్థలము, భావప్రకాశస్థలము, జ్ఞానప్రకాశస్థలము అని పండ్రెండు.

వికల్పస్థలమునకు సంబంధించిన లింగస్థలములు స్వీకృత ప్రసాదస్థలము, శిష్టాదనస్థలము, చరలయస్థలము, అచరలయస్థలము, భాండస్థలము, భాజనస్థలము, అంగలేపస్థలము, స్వపరాజ్ఞస్థలము, భావాభావలయస్థలము అని తోమ్మిది.

మొత్తము లింగస్థలములు ఏకైకము.

సోమనాథుడు నిరూపించిన వీరశైవము

పైని వివరించిన విషయములన్నిటిని సోమనాథుడు తనకావ్యములో మేళగించి, మనకు తనకావ్యముమూలముగా వీరశైవసిద్ధాంతమును బోధిస్తున్నాడన్న సంగతినీ మరపించేటట్లు కవిత్వమును సాగించినాడు. సోమనాథుడు పరమవీరశైవుడు. భవులంటే అతనికి పడదు. భవులయిన బ్రాహ్మణులను చెడపడా తిట్టినాడు. చూడండి—

బ్రాహ్మణునింద

సోమనాథుడు బ్రాహ్మణులను నోరారా తిట్టుకొన్నాడు. అనింద పండితారాధ్యుని నోటినుంచి వచ్చినట్లు వ్రాసినా, తిట్లన్నీ సోమనాథునివే.

(౧) వానిని త్రాటిమాలలు, పచ్చిమాలలన్నాడు:

శూలిభక్తుల కెత్తుకే లది ద్రాటి
మాలల కెత్తుట మఱి శష్ట్ర గాదె.”

బ. ౧౯

‘మాలల యీత్రాటిమాలల, పచ్చి
మాలలమాటలు వోలునే వినఁగ ?’

బ. ౨౦౯

అనమాక్షుఁ గొలువని యగ్రజంధైన
వసుద మాలల మాలవాఁడకా కెఱ

మాలఁడే యీతని మాలఁడన్ త్రాటి
మాలలు భువిఁ బచ్చి మాలలుగాక !

బ. 202.

మార్గమే యీత్రాటిమాలలఁ గలియ ?

బ. 200.

పురహారాచ్చితునకు మున్నెత్తుకేలు
ధర నెత్తఁగూడునే త్రాటిమాలలకు?

బ. 232.

(2) వారిని త్రాటికుక్కలు, మాలకుక్క లన్నాడు:

శ్రీమహాదేవు నర్చించుచేతులను
నామాలకుక్కల నర్చింపఁదగునె ?

బ. 232.

కుక్కయే యిది ? దీని గుక్కయన్ త్రాటి
కుక్కలు భువిఁ జెడ్డకుక్కలు గాక !

(2) 103.

(3) బ్రాహ్మణులు గాడిద లన్నాడు:

...వేదభరాక్రాంతు లనఁగఁ
బడిన బ్రాహ్మణగార్దభంబులతోడఁ

బ్రతినేసి యాడినఁ బాపంబు వచ్చు.

బ. 205.

... 'వేదభారభరాక్రాంత' యన వ
 గన 'స వై బ్రాహ్మణగార్దభ' యన నె
 గడి శ్రుతుల్ మోషరిగార్దలై మోవఁ
 బడిన బ్రాహ్మణగార్దభంబులకంటె

(౧) ౨౫.

(౪) వారిని 'కర్మచండాలు' రన్నాడు (౧) ౨౫; వారు
 'వ్రతభ్రష్టులు, పసికర్తులు, అధికపాపాత్ములు, కన్దజీవులు, సోమ
 పానంబు గావించు పాటులు, దుష్టాతులు' అన్నాడు. బ. ౨౨౫.

(౫) వారిని 'బాఁపనకూళజువు' లన్నాడు. బ. ౨౧౬.

(౬) బ్రాహ్మణులు శివభక్తుని కాలిచెప్పతో శులచూగ
 రన్నాడు. అందు కొక కర్ణను కల్పించినాడు. బ. ౨౧౩.

(౭) వారియింటి కేళ్లను కేళ్లను వికారముగా కల్పించి
 వెక్కిరించినాడు:

శ్రుడ్డిగోవిందుడు, కొమ్మనఘటశాశి, బమ్మనభట్టు, వామనప్పన,
 ప్రేదులవారు, అదిత్యకూచి, మచ్చతాడన, బచ్చలికేశవుఁడు, మాస
 కొమ్మన, సస్వాస్థిసీవామన, కుశదర్శపిన్నయ్య, ఆశనమువారు, —
 బ. ౨౧౬.

ఎగ్గెన్ను, భిన్ను, మైలారు, సోమయాలులపెద్ది, వామనభట్టు,
 దామోదరప్పన, వామనకూచి, కేశవపుటకాస్త్రి, కేమనపెన్ని,
 పాశము మైలారుభట్టు, ఉపధ్యాయు చిప్పట్లపెద్ది, అంకను, నూర
 పోతి, పప్పుకేశవుఁడు, సంబవులమాధవుఁడు, మానంబుమారన్న,
 మంచయ, దొడ్డదోనయభట్టు, ధూర్తవిత్తలుఁడు, చిన్నెనమల్లి, కూచెన
 గారికమ్మి, కొమ్మనప్పన, బొల్లికోడెఅల్లాడి, ఉల్లమవారిపెన్నొజ్జలు,

కప్పకృష్ణము, యరగడ్డకేనునూచి, వరిగడ్డువారికుప్పన, యాజివంగో-
పరకయజ్ఞము, ఉండిభాస్మిరయొజ్ఞ, గందిగిలైతన, కామయగ్గన,
దక్షిణగోపాలమంచి, మేడిచెట్టయితన, మింపెవల్లభుడు, చూడ
గప్పప్పన, దుష్టరాఘవుడు, ఎత్తుగా లైతన (౧) ౧౨౦-౧.

(౮) లైన బౌద్ధాగులతో బాటు బ్రాహ్మణులమీదకూడా ఎంత
కోపమో చూపండి.—

కొండెంబు నెన్న నా కుక్కలఁ జెండి,
నాలుకల్ గోసి, సున్నము సాలఁ బూసి
పోలనేఁచిన యిస్సు పోయింతు నోళ్ల.

బ. ౫౧.

శివుమీఁద నొకఁడు
గలఁ దన్న నాయఁకా లెత్తి వాని
నడుదలఁ నన్నుదు, వాడుఁ ప్రతిజ్ఞ.

(౧) ౩౧౧.

(౯) వీరశైవుడు బ్రాహ్మణుని చంపుతే రా జతనిని దండింప
కూడదు. ౨ (౧౮)

అయితే, నామనాగుఁడు నిందించిన బ్రాహ్మణు లెవరు?

అతడు వేదముల ప్రమాణముల నంగీకరించినాడు. వీరశైవమత
మును స్థాపించడానికి వేదములనే ప్రధాన ప్రమాణములుగా అంగీక
రించినాడు. తాను చతుర్వేద పారసుడు. వేదముమీద ఆధారపడి
ఉన్న స్త్రోత్రీ హాసములుకూడా అతనికి ప్రమాణములే. కాని, వీర
శైవులకు వేదాధ్యయనాధికార మున్నది. వారి యింటి కుక్కలు

కూడా చతుర్వేదములను నేర్చి ఉంటుంది. కేవలము నేర్వవలసిన మాత్రము కాదు; అవి శాస్త్రీయముగా తత్త్వబ్రాహ్మణ్యములతోకూడా వేదములను పఠించగలవు. బ. ౧ ౨౧౨. కాని, వేదములనాదులుకావు. శివుడే అనాదిపురుషుడు. విశ్వములోని సమస్తమున్న అతనినుంచి కలిసి, అతనిమీద ఆధారపడి, అతని అనుగ్రహమువల్లనే సత్కానకలిసి ఉన్నది. ఈ సిద్ధాంతము నామోదించినవారిమీద సోమనాగునికి ద్వేషము లేదు. సోమనాగునికి పూర్వము శివద్వైతము లున్నాడు. సంబెన్న = వనిత అయిన పెరియవంగ 'శివద్వైతనివనిత' (౨) ౧౫; సంబె 'శివద్వైతాడ, స్వాధ్యాయపరుం' అన్నాడు (౨) ౧౬; సంబెన్న శివద్వైతని 'సూరియశేంద్ర' అని సంబోధించినాడు (౨) ౧౬. మల్లికార్జున పండితారాధ్యక్షి 'ద్వైతోత్తముడు, వేదవిగ్రుడు (౧) 3౧; పండితుడు పల్నాటిచోడని ఆస్థానమునకు వాదముకోసము వెళ్ళినప్పుడు తనివెంట—

“ఉపనిషచ్చయములు, రుద్రస్ర -
 శంసారోక్తు లాశ్చర్యం బెలర్పః
 బరమలింగార్చనాఽనులు, స్వాధ్యాయ
 పరులునై చను మహాబ్రాహ్మణోత్తములు
 నదువుచు వేదభాష్యములు సెప్పచును
 ముదమున నిరుదెస మ్రొక్కుచును”

నడిచినారు. (౧) ౫౧౫.

ఒకరాజు బెలిదేవి వేమనారాధ్యక్షినికి మ్రొక్కుగా అత డల్పా
 యుమ్మడని తెలిసినవాడు కాబట్టి అతడు రాజును దీవించలేదు.
 అందుమీద రాజు,—

సంతతాభ్యుదయ ..

కరులు మహాభక్తవరులు భూసురులు
హరవేషధరు లఘుహరులు సిత్యురులు
నార్యులు, శివమతాచార్యు, లవార్య -
వీరులు, సన్మార్గచర్యు, లుత్తములు”

మీరని పలికినాడు. గర్భాష్టకమున వడుగుచేయడము బ్రాహ్మణాచారము. నందికొడుకుకు గర్భాష్టకమున వడుగుచేయ నెంచివాడు (౧) ౧౫౬; ‘చేయుము వడు గభిజిత్కాలమున’ (౨) ౧౬౦, అని నందికి నంబెన్న చెప్పినాడు. బసవనికాలమునకున్న శైవులలో గర్భాష్టమములోనే ఉపనయనము చేస్తూఉండేవారు. బసవేశ్వరుని తండ్రి “గర్భాష్టమమున, సుతునుపనయనంబు భుభముహూర్తమునఁ జేయుదునని తద్దఁ జిడిముడివడఁగ” ఉపనయనము వీరమాహేశ్వరాచారదీక్షితునికి తగదని తండ్రిని మందలించినాడు. “పరమాత్ముడైన శివుడే గురువు, ఇతరగుర్మరులను గురువుగా భావించడము నరకహేతువు. శైవదీక్షితుడు గతిపూర్వజన్మ సంస్కారుడై మల్లీ ద్విజత్వమును సాందవము పతితత్వమునకు పాల్పడవడమే. గురుకృప జన్మము గలవానికి కర్తజన్మము దుష్కర్తమే. గురుపాదముల నర్పించేవాడు హవిస్సుతో అగ్నినర్పించడము తిప్ప. మలవారాత్తకమైన మంత్రమును నేర్పినవా డితరమంత్రములను నేర్వకూడదు. శూలిభక్తులకు నమస్కరించే చేతులతో త్రాటిమాలలకు నమస్కారము చేయకూడదు. కర్తపాశములను లెగొట్టుకొన్న శివదీక్షితుడు తిరిగి “కర్తంబుత్రాళ్ల”ను కట్టుకోగూడదు. రుద్రాక్షభసితాది ముద్రలు ధరించినవాడు క్షుద్రముద్రలను ధరించగూడదు. ఉభయకర్తలను నిర్మూలించుకొన్నవారి భుపనయనము చేయడ మతనిని కర్తాల్లో ముంచడమే.

శివభక్తుడు ప్రముఖైకవంశ్యుడు, బ్రహ్మవంశ్యుడు కాబాలడు. అతడు బాతి గోత్ర క్రియాశ్రయుడు కాడు. ఇది బసవనివాదము. ఇక అతనితండ్రి వైకద్వియము. గర్భాష్టమమున ఉపనయనము వేనోక్తమని నమ్మినవాడు. బ్రాహ్మణులకు సోడశసంస్కారములు వేనోక్తములు. వాటిలో ఒక్కటి లోపించినా న్యైజకులోత్తముడు కాబాలడు. ఉపనయన మా పదహారు సంస్కారములలో ఒకటి. చాలా ముఖ్యమయినది కూడాను. కాని, ఆ ఉపనయనము వైవ సంప్రదాయము ననుసరించి నది. బసవనితండ్రి ఉపనయనకర్తను సమగ్నిస్తా పలికిననాక్యము లివి.

“అందు విరుద్ధ మెయ్యది రుద్రగణము
నాంది ముఖ్యం నువనయనపూజకును
బనుగొనఁ ప్రణవంబు భస్మండ్ల వైవ
మనుటయు మంత్రంబు, నట్లునుఁ గాక,
పెట్టిన సూత్రముల్ భీమసర్పములు,
నట్టినపాత్రంబు బ్రహ్మశిరంబు,
వాలాశదంశంబు వంకజోదరుని
కోలెన్ము, దలచుట్టు కూకటుల్ జడలు,
నఱితికృష్ణాజన మది గజాజనము,
వఱలుమేధావియే నఱిభూతి గాఁగ
హరుఁడు భిక్షుటన మాచరింపంగ
నరిగినవేష మింపారఁ దాల్చినను
నట్టెనఁ గాని బ్రాహ్మణుడు గాఁ డనిన

నిట్టువిరుద్ధమే యీశుభక్తునకు ?

వడుగు నేసిన భక్తి వట్టివాటగునె."

అని.

ఉపనయనవిధిని తిరస్కరించి, కులగోత్రముల నెడబెట్టి, జాతి వర్ణ విభేదములను పాటింపక, లోకమంతటిని వీరభక్తిమయుడుగా చేయఁగానికి బసవేశ్వరుడు సంకల్పించినాడు. అతనికి పూర్వమట్టి వీరశైవము లేకపోలే దని పాల్కురికి సోమనాథుని అభిప్రాయము. అది 'మజపడ్డది!' బసవడు పాత్తిళ్లలో ఉన్నప్పుడు,

ఇల మజపడ్డ నిర్మలశైవభక్తి

దలయెత్తువడువునఁ దాఁ దలయెత్తు.

కడకతో నాదిమార్గము తప్పకుంక

నడుగిడులీలఁ దప్పదుగులు వెట్టు'

బసవ పు. ౧౮.

నని సోమన్నవర్ణించినాడు. కాని, బసవన్న లేవదీసిన వీర శైవ సంప్రదాయముమాత్ర మంతకుపూర్వ మున్నట్లు సోమనాథుని ప్రాతలవలన స్థిరపడదు. బసవడు పుట్టగానే అతని తలిదండ్రులు "భక్తులఁ బిలువంగఁ బనిచి, ప్రణామ మాచరించి, సింహాసన మిమ్మిడి, విఘాత విద్యమ్ము లర్పించి, పాగోదకమ్ములు వట్టి మైఁ గడిగి, భూతి ఫాలమ్మునఁ బూసి వైఁ జల్లినారు."

బసవడు వడుగునొల్లక తండ్రియిల్లు విడిచిపోగా, బిడ్డలుని బం దారి బలదేవదండానాయకు డాపరమశైవభక్తుడయిన బసవనికి తన కూతురైన గంగాంబ నిచ్చి పెండ్లిచేసినాడు. ఆ పెండ్లిసమయములో బలదేశుడు,

“రండు ! భక్తుల బిలువుండు ! మీరెవరు
 వాండు ! వేగమ తోడిత్రొండు ! తెం' డనుచు
 నిట వచ్చు నయ్యల కెదురు వచ్చుచును
 నట వచ్చు నయ్యల కర్థి మ్రొక్కుచును
 సింహాననస్థుల జేసి యా కర్త -
 నంహారమూర్తుల చరణముల్ గడిగి ”

అర్పించినాడు. ఇట్లు బసవేశ్వరు పెండ్లికి తండ్రి పతంజలులుగా వచ్చిన భక్తులు, కర్తవ్యంహారమూర్తు లెవరు? వాక్యోత్తరీతి పెండ్లి నామో దించినవారు, బసవేశ్వరుని క్రొత్త ధౌత్యము నామోగించినవారైనదా నికి సంబంధములేదు. వారిలో పూర్వకాలమునుంచిన్ని ఉన్న జంగ ములున్న క్రొత్తగా బసవనిమతము నంగీకరించిన వారున్నూడా ఉండిఉంటారు. బ్రాహ్మణులలో సన్న్యాసులవలె వైవ బ్రాహ్మణు లలోకూడా యజ్ఞోపవీతమును త్యజించి వైవర్త ప్రచారమే ముఖ్య ముగాచేసుకొన్న వీరవైవసన్న్యాసులకూడా ఉండేవారనిదాని కౌక్షేపణ ముండకూడదు. వీరిని జంగమము లంటే తప్పలేదు. కాని, సోమనాథుడు వారు భక్తు లన్నాడుగాని జంగమము లనలేదు. ఆనాడున్న అంతకు పూర్వమున్న జంగమము లుండవచ్చును. కాని, జంగమజాతి ఉన్నట్లు కనిపించదు. బ్రాహ్మణసంస్కారము లను శివసంప్రదాయము ననుసరించి జరుపుకొంటూ ఉండే సాధారణ వైవగృహస్థులున్ను, వారిలోనే వైవభగ్త ప్రచారమునకుగాను తిరుగుతూఉండే జంగమములున్ను ఉండేవారు - వైవ బ్రాహ్మణులలో జాతి వర్ణ భేదము లుండేవి. వాటి కఠీకులయినవారు జంగమములు. వైవుల నందరినీ జంగమములుగా చేసి, వారిలో వీరవైవభక్తిని ప్రబలచేయడమే బసవేశ్వరుడు సంకల్పించినది. వీరవైవునికి జాతివర్ణ

భేద ముంపకూడదు. అంత్యుఁ డయినా భక్తుడై వీరలైవదీక్షను గ్రహిస్తే వానిని పూజించవలెను. అతడు శివమూర్తి, కర్తవ్యహార మూర్తి. కులఁ డెవడు అనే ప్రశ్నకు సమాధానముగా,

‘కులజులు గులజులే? కులహీను లైనఁ
గులజుల శివభక్తి కలిమి’

(౧) ౧౫౧

నని సోమనాగ కు సూరసాని ముఖమున చెప్పినాడు.

‘కర్త దృష్టులఁ జూడఁగాఁగులప్రాతి
వర్తంబమై తోచుఁ; దత్తోక్తశైవ
ధర్మదృష్టులఁ జూడఁ దత్కులభ్రాతి
వర్తేతరం బసర్వమై తోచు’

(౧) ౧౫౧-౨

అని అతని అభిప్రాయము. ‘భక్తుఁ డేయాకృతినున్న నిటల నేస్తుఁడె కాక నిందింపఁచునె?’ (౧) ౧౩౨, అన్నాడు. అంత్యుఁ డెవడు? శివకేశవుల ‘కైక్యమన్వాఁడ చివ సంత్యుఁడుగాక సహజ మంత్యుఁడు నంత్యుఁడే?’ (౧) ౬౭౪; ‘శివునకు విష్ణునకు వభేదంబుఁ బలుకు నజ్ఞానియ పతితుండు’ (౧) ౬౭౬. బసవని ఈ సిద్ధాంత మానాటికొందఁడు ప్రాప్తాణులనున్న ప్రాప్తాణేతరులలో. అనేకులనున్న సమంజస మైనట్లు తోచినది. ప్రాప్తాణేతరులలో క్షుత్రియ వైశ్యులు బసవని వీరలైవము నంగీకరించినాఁ లేదో తెలియదుగాని, చతుర్థపంచమవర్ణములలోమాత్ర మది ఆతిశీఘ్రముగా వ్యాపించినది. ప్రాప్తాణు లయినా మొదటి ఆవేశములో కొందఁరు బసవని జాతి వర్ణ పరిత్యాగ సిద్ధాంతము నామోదించి బసవని అను యాయులలో కొందఁరు చేరినప్పటికిన్ని, అనేకులు బసవని అవతార

పురుషునిగా గ్రహించి, అతనియెడల భక్తిని ప్రకటిస్తూ వచ్చినారే కాని, తమ బ్రాహ్మణత్వమును ద్విజత్వమును విడిచిపెట్టలేదు. ఎప్పటివలెనే వేదములకు వైవరముగా అర్థముచేసుకొని బ్రాహ్మణాచారములనే అవలంబిస్తూ వచ్చినారు. బసవనిమీద చిరవ్యాజమైన భక్తికలిగి, అతని సందర్శనార్థము దుర్గరామయునుంచి కల్యాణకటకమునకు వృద్ధాప్యములో కూడా బయలుదేరిన మల్లికార్జున పండితారాగ్రహుడే బ్రాహ్మణత్వమును విడిచిపెట్టలే దన్నప్పుడు సాధారణ బ్రాహ్మణులనుట చెప్పవక్కరలేదు.

బసవనిపెండ్లి నేనోర్కవ;ర్నవిధిగా జరిగినదట. ఆ పెండ్లిని చూచినవారు 'వనాట విందుమే యిట్టి పెంకిండ్ల' అని ఆశ్చర్యముతో చినుతింపజొచ్చినారట. బసవని పెండ్లికొడుకు నేషయును చూడండి!

‘దివ్యాంబరయుగ్మంబు నాతి,
 భసితంపు నెఱమాత నలుచగాఁ బూసి,
 నొసలుఁ ద్రిపుంశ్ర మొప్పెనగ ధరించి,
 హకాళిఁ బ్రసాదసుమంబులుఁ దుఱిమి,
 పోలఁగ రుద్రాక్షభూషలు దాల్చి,
 సారమై లింగపసాయితిం నెఱు
 పేరను గల్గు కతారంబు గట్టి

భక్తికృంగార మేర్పడఁ జూఱగొన్న
 భక్తికథార్ణవుఁడు గా' ఉన్నాడు.

వభూవరునిమీద శివభక్తవనితలు నేసలు చల్లినారు. శివబలం బద్ధలించి ముహూర్తములో పెండ్లిచేసినారు. తక్కిన గ్రహచంద్ర తారాబలముల యొక్కవ తప్పువలతో పనిలేదు.

‘కరుణఁ జూచుటయ లగ్నంబు; నేయుటయు

వశముహూర్తంబు; దీవనయ బలంబు’

పెండ్లి కెక్కువగా తంతులేదు.

బసవకుప్పటివ లింగపనాయితిమనే క తారము తవసిద్ధాంతమును గోకములో వ్యాపింపజేయుటకు పట్టినది. ‘లింగపనాయితి’ శబ్దము ‘లింగప్రసాదిత’కబ్బధవము. బసవన్న ఈ కతారమును ఫరించినట్లే ఆతనికాలములో బసవనిమతిమును వ్యాపింపజేయ సంకల్పించిన మరి కొందరు శివులుమాఱా ఆయుగులను పట్టుకొని విచ్చలవిడిగా తిరుగుతూ ఉండేవారు. సురియ చౌడయ్య, ముసుండి చౌడయ్య లట్టి వాగు. ముసుండి అనేది ఆయుగుము. తరువాతికాలములో చౌడయ్య ముసిడిపండ్లు తినేనా డన్నకక బయలుకెరినని. వీరవులు పరమతములను నిరూలించడానికి వౌన్యమును నిరాటంకముగా ఉపయోగించినారు. శైవలవసదులను నిర్హాలముచేసి ఆస్థానములలో శివుని ప్రతిష్ఠించిన వృత్తాంతము పండితారాధ్యుచిత్తములో ఎక్కువగా వర్ణింపబడినది. పండితారాధ్యుని నిందించిన షాద్ధుని అతని అయయాయలు చంపివేసినారు. బసవని అనుసరించిన వీరవ్రతులలో దొంగతనములో ఆరిశేరినవారున్ను ఉన్నారు. కన్నడ బ్రహ్మయ్యకక ఇందుకు సాక్షి. కన్నడ బ్రహ్మయ్య అనేపదము కొన్ని ప్రతులలో కన్నడ బ్రహ్మయ్య అని కనబడుతున్నది - ఆపాకములు తప్ప. వీరవైవమత వ్యాప్తికోసము చేసినది హింసకాదనే సిద్ధాంత మానాడు పూర్తిగా ప్రబలినది. శివప్రతికోసము చేసిన ఏపని అయినా ఒప్పు

యినదే. తప్పొప్పులు సంకల్పితార్థము ననుసరించి ఉంటవి. ఫలము ననుసరించి సాధనములకు నిందాస్తుతులు కలుగుతవి. కన్నవ బ్రహ్మయ్య గొంగతనము చేయడము కుమార్తము కాదు. అది భక్తి మార్గము కాబట్టి సన్మార్గము.

“ఇల జూదమునఁ బొండవులు భ్రష్టులైరి
 నలి జూదమున మూఁఖు నగజేసుఁ గూడె;
 వేటూడి రాముండు వెలఁదిఁ గోప్పడియె
 వేటూడి యెఱుకు దా విశ్వేశుఁ గలిసె,
 షరసతీవశ్యులై నరసతుల్ న్రుంగఁ
 బరసతీవశ్యుండై హారుఁ గూడనంబి,
 చంపి మాండవ్యుండు నరిఁ గొర్లఁబడియెఁ
 జంపి చండుండు స్రసాదంబుఁ గనియె,
 బొంకిన బ్రహ్మకు భావె బాట్టుమూలె
 బొంకి చిత్తోండు బొందతోఁ జనియె,
 గొఱియ న్రుచ్చని శూద్రకుండు నఱకువడెఁ
 గఱకంఠ గణనంది గలిసెఁ దెర్వకవి,
 రమణ ‘గాజ్యోతే నరక’ మన ముక్తి
 విమలతఁ గనిరి నేరమయుఁ జోడండుఁ,
 గాన యెట్లును నమార్గం బనరాదు
 దా నీశ్వరార్థమన్ తలఁపునఁజేసి,
 ధర ‘సధర్మో ధర్మతాం వ్రజే’త్తనఁగ
 హారునివాక్యము గాన యట్టి నీపథము.”

శివుడు భీతునికి మృత్యుత్వమును ప్రసాదించినప్పుడు భీతుడంనువల్ల తనకు పాపము రాదా అని అడుగగా శివుడు చెప్పారున్నాడు.

‘సన్నతలింగస్రసాదివి నిన్నుఁ
 బున్నెంబుఁ బాఠంబుఁ బొందవు...
 ...మనీయమహీయఃస్రసాది
 వొందునే యెట్లును బుణ్యపాపముల’

(౧) ౧౦౫

అని శివభక్తుల యెడలను, శివ ప్రతికోసమును అహింసనే అవలంబింపవలెను. దసరణ్య హింసేతరుడు. తతకోపుడై సర్వశేవ దయాపరతి సుతి కెక్కు సుశ్రుతుడు. తనసుఖ మెరుగక సర్వధూత హితమునే కోరెనుడు. తాను నొచ్చినప్పటికిన్ని నొప్పించుటయు తగవు కాదని నైరింపలే సజ్జనుడు. ఎదిరిచిత్తము లెక్లానో అని ఒత్తిలి నూటాడు. జంతువులేనైనా తనకాలిక్రింది పడి చిస్తవేమో అని ముందు చూడకుండా పాదము కదల్చడు. చేసు లిటు నటు త్రిప్పితే ఏవయినా శీవులు పడునేమో అని త్రిప్పడు. చెట్టున ఉన్న పువ్వులను కొస్తే చెట్టుకు నొప్పికలుగునేమో అని భూమిమీద తమంతట పడి పువ్వుములనే తీసుకొనివస్తాడు. (౧)౨౯౭. ‘ఖ్యాపితంబగు ఘంతియును ఖడ్గమునను గోపమనోరిపుఁ దెగఁగొట్టు నెవ్వండు, వాడెఁగూ నుండు, వాడె మాంత్రికుఁడు, వాడె విద్వాంసుండు, వాడె తపస్వి, ‘అహింసాపరమో ధర్మః, నహంతివ్యః ప్రయత్నతః, నవిచోర్య శివాజ్ఞయా’ ఇటువంటి వెన్నో అహింసాపరములైన వాక్యములు శ్రేవశాస్త్రములలో ఉన్నవి.

వీరశైవములో జంగము దుత్తమోత్తముడు. అశనికిన్ని లింగమునకున్ను భేదిములేదు. లింగశరీరమే జంగమ శరీరము. లింగప్రాణమే

జంగమప్రాణము. జంగమమూర్తి లింగమూర్తి అని అర్పించడము ముత్యము. అతడు గురుమూర్తి అని అర్పించడము మధ్యము. అతడు శివశాసనధారుడని అర్పించడము తుది కక్ష్య. ఒకనీతిగా అర్పించిన లింగముకంటె జంగమమే అధికుడు. లింగ మచరము, జంగమము చర లింగమూర్తి. లింగము కాయము, జంగమము ప్రాణము. లింగము ప్రాణలింగావతారము, జంగమ ముచార్యవతారము. లింగ మంగున్న హితమునకు మూర్తి, జంగమము ప్రాణస్థి హితమునకు. లింగము మంత్రక్రియాధారము, జంగమము తంత్రక్రియాధారము. లింగము నకు యోగమజ్జనము, జంగమమునకు యోగమజ్జనము. ఒకమూర్తి పూజాస్థానము, రెండోది ఆరాధనస్థానము. ఒకదానికి త్రికాలార్చనలు మాత్రము, రెండోదానికి సర్వకాలార్చన. ఒకదానికి పోషకోపచారములు, రెండోదానికి రాజనదుపచారములు. లింగమునకు మనోగుణనివేదనముమాత్రము, జంగమమునకు తనమనోనివేదనము (౧) ౨౦౪-౬. లింగార్చనముకంటె జంగమార్చన ముత్తముమైనది. 'శివభక్తిపరులఁ బూజింప శేస్త్రాదు, శివపూజ లొకకోటి నేసిన వృత్తయ, శివభక్తిపరులఁ బూజించినఁ జాలు, శివపూజ లొకకోటి చేసిన వాడు.' (౧) ౨౦౦. 'జంగమభక్తిహీనునిపూజ, వీనులఁ దైనేయఁ బూనినయట్లు' (౧) ౨౦౧. లింగము కేవలశివ అని భావించిచేసిన పూజ నిష్ఫలము, పాతకహేతువు. జంగమములో లింగభావము వారోపణచేసి ప్రాణవంతుడయిన ఆజంగమమునే ఆరాధించవలెను. 'బ్రతికి ఉన్న మనుష్యుని ఆరాధించండ్లోయి' అని సోమనాథుడు చేసిన ఉద్బోధము భారతీయజాతికి తిరిగి ప్రాణము పోసినది.

నెటి నంతురించు మ్రానికి నీరు మాని
 నెఱవట్టికొఱటికి నీరెత్తినట్లు,

గుటిలుండై జాతినాగులఁ జంపుచుండి
 త్రిమనాగులకును బాల్వోయునట్లు,
 వడిగొని భుజియించువదన ముండంగఁ
 గడిసేసి వెకతలఁ గుడుపుచందమున,
 నొనర ముందటికిరం బుండ మోఁకాలి
 కిని సేన వెట్టంగఁ గ్రియగొనినట్లు

(౧) ౨౦౨.

జంగమపూజను వర్జించి కేవల లింగపూజను చేయవలయు.

బసవభక్తుని బాల్యవర్ణనము మనోహరముగా ఉన్నది. అతనికి
 వలింగసాఖ్యానుభవము చిన్నాటలు, సురుపదధ్యానము వెన్న, వేదాంత
 నూత్తులు తోట్టుబుట్టులు, ఆదిమాధ్యమ తప్పబడుసులు, లింగ
 పూజలే బాల్యప్రకారములు. వభక్తిస్వరూపమున్న విభునికిని తద్భక్తుని
 కిన్ని గల సంబంధమున్న ఎంతో చక్కగా సోమనాగుడు నిరూ
 పించినాడు. (౧) ౧౭౬-౯-వభక్తునికి వీరవ్రతము, వీరమాహేశ్వర
 వ్రతము కావలెను. వీరమాహేశ్వరపూజయే పరమవివేకపూజ. అసం
 ఖ్యాత వీరమాహేశ్వరపూజ ఆకాలములో విస్తరించి ఉండేది.
 సురువు సంసారికి వీరభక్తిదీక్ష నిష్టాఉండేవాడు. ఈదీక్ష పండిత
 రాధ్యునికి పూర్వమందున్న ఉండేది. ఆ సంప్రదాయము ప్రకా
 రమే మల్లికార్జునపండితుడున్న ఆదీక్షను పొందినాడు. వీరభక్తి
 దీక్షను పొందే ఆచారము బసవనితో ఆగంభించినదికాదు. బసవని
 కంటే పండితారాధ్యుడు వయస్సులో పెద్దవాడు కదా. అతడు
 బాల్యములోనే ఆదీక్షను పొందినాడు. వీరభక్తి (౧) 3౧౬ లో
 నిరూపింపబడినది. నిజమైన వివేకపూజ ఎట్టిదో (౧) ౧౯3-౪, ౨౨3
 లలో వర్ణింపబడినది. అది బాహ్యోభ్యంతర భేదములచేత రెండువిధ

ములు. బాహ్యపూజ మంచిదేకాని, ఆధ్యంతరపూజ ఉత్తమోత్తమము. భక్తిప్రాబల్యమున కాత్మార్పణము సుగుణు. తమభక్తినిరుజువు చేయడానికి వీరశైవులు కర్ణుపీఠుకొని కర్ణుపాండుకూ ఉండేవారట. నాలుకలు పెరుగుకొని నాలుకలు పొందుకూ ఉండేవారట. తలలు తగుగుకొని తలలుపొందుకూ ఉండేవారట. క్రైస్తవములోని వీరమండ్లిపమిట్టిభక్తి ప్రకటనమునకు స్థానముగా ఉండేది. లేపాక్షి వీరభక్తాలయముగర్భ గృహమువెనుకగోడలో ఉన్న ఎర్రనిమచ్చ విరుపల్లెఅర్పించినకన్నని ఇప్పటికిన్ని చెప్పకొంటున్నారు. భక్తినిరూపణార్థము ఘటసర్పములను చేతితో పట్టుకొనేవారు. దీపమునకు చురుగులేకపోతే జుట్టుకు నిప్పంటించుకొనిదీపము వెలిగించేవారు. ధూపమునకు సుగ్ధలను లేకపోతే దేహములనుకాల్చి ఆపాగతో ధూపమువేసేవారు. ఇదీ వీరభక్తిఅంటే. “పురుషుడు శివభక్తివిరహితుడేని యుషునిమీటుట దరుణికిబంధుము.” బ. ౧౯౦. ఇట్టి వీరభక్తులకాలములో లెక్కకుమిరి ఉండేవారు. వీర ఆసంఖ్యాత మాసేశ్వరులు. బసవనికాలములో కల్యాణ కటకములో మాత్రము లభించినవైవేలమంది భక్తలింగములు, తొమ్మిదవేలమంది వ్రతస్థులు, పదివేలమంది ఛలవాది లిలంఠులు, ఏడువేల యేడువందలమంది వీరగణములు, పండ్రెండు వేలమంది మిండిజంగములు మొత్తము రెండులక్షల పద్దనిమిదవేల ఏడువందలమంది వీరవ్రతము నవలంబించినవారు ఉండేవారట. (౧) ౨౩౨-౩౪.

మల్లికార్జున పండితారాధ్యునినోట సోమనాగుడు ఖండించిన మఠములలో బౌద్ధులైన మఠములుకూడా ఉన్నవి. ఇవి వేదబాహ్యములు. వీటి సిద్ధాంతములున్ను సంప్రదాయములున్ను వేరు. ఆంధ్రదేశములోనే కాక దక్షిణదేశముం దంతటా ఇంచుమించు క్రీ. శ. నాలుగు, అయిదో శతాబ్దములవరకున్న బౌద్ధమఠము మిక్కిలి ప్రచారములో ఉండినది. బౌద్ధమఠము కీణిస్తూరాగా అరవదేశ

ములో శైవమున్ను, కణ్ణాటకాంధ్ర దేశములలో శైవమున్ను తల
యొత్తినది. ఆంధ్ర దేశములో పద్మేశ్వరత్వాబ్ధమునకు శైవమతము క్షీణించి
నదిని చెప్పవచ్చును. కణ్ణాటకములోమాత్ర మది మరిచెండు శతాబ్ద
ములవరకున్ను నిలిచినది. బౌద్ధశైవమతములు క్షీణించడానికి శైవమత
వ్యాపనమే కారణము. వీరశైవము బయలుదేరిన తరువాత అవి
బొత్తిగా క్షీణించిపోయినవి. వీరశైవులు బౌద్ధారామములను శైవవ
సదులను బుద్ధిపూర్వకముగా, బలవంతముగా, దౌర్జన్యముతో,
స్మారముగా పాడుచేసినారు. ఆస్థానములలో లింగప్రతిష్ఠలు చేసి
వారు. పండితారాధ్యచరిత్రములో శైవులు శైవవసదులను.
నాశనముచేసినవిధము శైవోత్కర్ష కుపబలముగా వర్ణింపబడినది
దేవరదాసయ్య పొట్లచెరువులోని ఏర్లూరువసదులను ప్రచ్చివైపించి,
నానప్రతిమలను విటతాటమాడినాడట. అట్లే కోవూరిలోని వసదుల్ల
నన్నిటిని బ్రహ్మయ్య నాశనము చేయించినాడు. అబ్బలూరిలోని
వసదులను ఏకాంతరామయ్య పహొట్టించినాడు. కటకములో
బండాలు బసవన్న శైవులను భస్మముచేసినాడు. వరవళిగలో వైజ
కవ్య జినప్రతిమను పహొట్టి ఆస్థానములో వైజనాథేశ్వరుని ప్రతి
ష్ఠించి శైవులనే వార్త లేకుండా చేసినది. మారుళిగలోని హిరియ
వసదిలోని శైవులను హిరియనాగయ్య మొదలయిన పదముగ్గురు
వీరావతారులు వధించి మహేశ్వరప్రతిష్ఠ చేసినారు. పులిగిజలోని
సురహొన్నవసదిని పహొట్టి ఆదయ్య అనేవాడు సారాష్ట్రమునకు
పోయి సోమలింగము నావ్యసించి ప్రతిష్ఠించినాడు. పిళ్లనయవారు
శైవులను వాదములో ఓపొట్టి కూనపాండుర్ని గూనిని పోగొట్టి,
జినమంత్రపత్రమును శివమంత్రపత్రమును అగ్నిలో చేయగా శైవ
పత్రము కాలిపోయినది, శైవపత్రము కాలలేదు. తరువాత ఆ
పత్రములను కావేరివరదలో విడువగా శైవపత్రము వరదలో

కొట్టుకొనిపోయినది, శైవపత్రమేటి వెదురెక్కినది. ఈ ప్రత్యయమును చూచి రాజు శైవులను కొట్టు లెక్కించినాడు. నిడుమాగుడనే రాజు రాజ్యములోని శైవుల నందరిని పిలిపించి, వారిని నాచములో ఓడించి, వారింతలు తీయించినాడు. వాగీశనాయవారిని శైవులనేకవిధములుగా బాధింపగా అతడు పంచాక్షరీమంత్ర దహనశీల జలవిషాదధతిచేత వారినందరిని సంహించాడు. ఇరిత్రాండి అనే పుట్టుప్రక్క అయిన శివశక్తుని శైవులు బాధింపగా, అతడు 'వుని' ప్రధించి రెండు కన్నులను పొంది, శైవులకళ్లు పోయేటట్లు చేసినాడు. నమి నంది అనే శైవశక్తుడు దినావమున్ను విభునిముందర వేయినేతిదీపములు పెట్టే ప్రతిము కలవాడై ఉండగా శైవు లతనికి నేయి గారకకుండా చేసినప్పుడు లింగోదకములతోనే దీపములు వెలిపించి, శైవులపఃవులు సుచ్చేట్లు కలిపి, 'వసదిశైవుం పినునార్తయ నడిచి'నాడు. తొంపమండలములో వినియోగముఖ్య సమయములు నిస్తుప మయేట్లు కలిపి నాటిని సుడిపించి చేసినాడు. ఇట్ట తీవ్రాపదలకు లోనే అనేకులైన బాగులును శైవులను మృతిపొంది వారు. కొందరు శైవమతములో ప్రవేశించినారు. నానాటికిన్ని ఈరెండు మతములున్న భరతివర్షములో నామమాత్రం శేషము లైనవి.

సోమనాగుని కాలమునాటికి బౌద్ధమతము కేరలము నశించినదనే చెప్పవలెను. బౌద్ధకుటుంబములు కొన్ని అక్కడక్కడ సకృత్తుగామాత్ర ముండేవి. బౌద్ధాలయముల కితర మతస్థులు దాసములు చేస్తూ ఉండేవారని కాసనములవల్ల తెలియవస్తున్నది కాని, ఆకాలమునకు బుద్ధదేవర కాక్యముని అయిన బుద్ధుడుకాడు. విష్ణువు దళావతారములలో ఒకడుగా వీర్పడినాడు. బౌద్ధమతమును ఖండిస్తూ పండితారాధ్య దీవిమయమునే నూచించినాడు. వైష్ణవమతము ఖండింపబడి

నప్పుడు, విష్ణువు ఆవతారమయిన బుద్ధుని మతముకూడా ఖండిత
 పైనట్లే అని బౌద్ధవాదఖండినోపక్రమణమును చేసినాడు. బౌద్ధులు
 కానివారుకూడా బుద్ధుని పేరు పెట్టుకొంటూఉండేవారు. పూర్వకాలపు
 బౌద్ధారామములకు దగ్గరగా ఉండే గ్రామములలో ఉండే శాస్త్ర
 తరులు నేడుకూడా బౌజ్జన్న, బౌజ్జమ్మ, మొదలయిన పేర్లను పెట్టుకొం
 టున్నారు. 'బౌజ్జ' అనేది 'బౌద్ధ' కు తద్భవము - బౌద్ధమంత క్షీణదశలో
 ఉన్నప్పుడు నలనాటివోడుడు పండితారాధ్యునిమీద అంత కనిగొనవ
 వెట్టు సంభవించిననో చెప్పజేయు. ఆకాలపు వెలనాటివోడుడుగాని,
 పండితుని కన్నులు తీయించినవాడని కొంపవీటి దండకవిలెలో చెప్ప
 బడిన కొంపపడమటి బుద్ధరాణి గాని బౌద్ధులయినట్లు కనబడదు. వారు
 శివ కేశవాలయములకు చేసిన దానముల శాసనములు కనబడుతున్నవి.
 స్త్రీయినా వారు పండితునిమీద అంత క్రౌర్యము చూపేటంతటి వీర.
 బౌద్ధులై ఉండరు. దీని గూఢార్థ్యనే మో తెలియరాకున్నది.

కొన్ని స్థలములు

బసవపురాణ పండితారాధ్యనరిత్రములలో అనేకములైన దేశములు, గ్రామములు, కొండలు, నదులపేర్లు గాహరింపబడి ఉన్నవి. వాటివల్ల ఆకాలములో కీర్తనాది మతివ్యాప్తి యెట్లుండేదో విశద మవుతుంది. వాటివాటికేళ్ల సీక్రింప ఇచ్చినాము.

అంగ(రాయడు) ౨ (౯౦)
 ఆగస్త్యేశ్వరము (౨) ౫౩౮
 ఆగ్నేశ్వరము (౨) ౫౩౬
 ఆచలేశ్వరము (౨) ౫౨౯
 ఆనంతము (౨) ౪౧౬
 ఆనలేశ్వరము (౨) ౫౩౮
 ఆంబెపురము (౨) బ. ౮౯
 అబ్బలూరు బ. ౧౯౧; (౧) ౫౯౧;
 (౨) ౫౬
 అమరగుండము (మల్లన) (౧) ౩౨౩
 అమరారామము (౨) ౫౪, ౫౯,
 ౯౬
 అమరావతీపురి (౨) ౫౨౮
 అమృతేశ్వరము (౨) ౫౩౩
 అరువదేశము (౨) ౩౮౮
 అలంపూరు బ. ౨౦౫
 ఆశ్వమేధేశ్వరము (౨) ౫౩౮
 ఆశ్వనేశ్వర?
 ఆస్తపర్వతము (౨) ౨౩౩, ౨౬౫
 ఆశయాూరు బ. ౬౩

ఆకాశబాహువి (౧) ౬౪౦
 ఆంకేశము (౨) ౩౪౪
 ఆశోకము (౨) ౩౮౧, ౩౮౬
 ఆవటిక (౧) ౧౪౯, ౧౫౦
 ఆవలూరు (౧) ౧౨౧, ౧౬౨, ౧౬౨
 ఇంబశిశ్వరభాగవాతి (౧) ౨౮౮
 ఇశికుతి (నారాయణ) (౨) ౮౬
 (ఇడైకట్.)
 ఇంద్రకీల(పర్వతము) (౧) ౨౩౨,
 ౨౬౫, ౩౯౨
 ఇంద్రేశ్వరము (౧) ౫౩౩, ౫౩౬,
 ౫౩౮
 ఇరుగుడుములు (౧) ౧౬౮
 ఇల్లకప్పడి సంగమేశ్వరము బ. ౧౬,
 ౨౪
 ఇల్లిహళ (బ్రహ్మయ) (౨) ౯౦
 ఇష్టకామేశ్వరము (౨) ౪౬౨,
 ౫౩౫
 ఇష్టసిద్ధేశ్వరము (౨) ౫౩౫
 (సిద్ధేశ్వర?)

ఉండి (భాస్కరయొజ్జ) (౧౧౨౧)
 ఉడుమూరి (కన్నప్ప) బ. ౭౮, ౭౯
 (ఉడుముప్పిట్టి)
 ఉత్తేశ్వరము (౨) ౫౩౨, ౫౩౮
 ఉదియ (చర్వతము) (౨) ౨౩౩,
 ౨౬౫.
 ఉడయేశ్వరము (౨) ౫౩౫
 ఉభయసంగమేశ్వరము (౨) ౫౩౮
 ఉమాగిరి (౨) ౫౩౦, ౫౪౧
 ఉమామహేశ్వరము (౨) ౫౨౯
 ఋశ్యమూక (పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 ఏకశిల (౨) ౫౩౩
 ఏకామ్రనాగులికపి బ. ౭౬
 ఏలాపురము బ. ౧౩౬
 ఏలేశ్వరము బ. ౨౩౭-౯; (౧)
 క౪౮ (౨) ౯౧, ౩౭౫, ౫౨౯,
 ౫౩౮
 ఐదక్కి (మాచన్న) (౨) ౯
 కంగళ (విరుపాక్ష దేవఁడు) (౧)
 ౨౩౩. (కంగనూరు?)
 కంచి బ. ౭౩, ౭౬, ౧౧౫, ౧౧౮,
 ౧౨౩; (౧) ౪౧౦
 కటకము బ. ౧౬౫, ౨౪౨, ౨౪౪;
 (౧) ౨౩౪, ౫౯౨.
 కడమల (నంది) బ. ౪౬, ౧౩౪;
 (౧) ౩౯౯ (౨) ౮౬
 కడమలచేటి (కాశ్రీఁడు) బ. ౧౧౨
 కందిగి (చైతన) (౧) ౧౨౧
 కదిరె (శముయ) (౧) ౪౬౫ (౨) ౮౭
 కనక (వది) (౨) ౨౬౬

కనకగిరి (౨) ౨౬౧, ౫౩౩, ౫౩౪
 కన్నడ (పరుస) (౨) ౩౭౬, ౪౮౧
 కన్యానగము (౨) ౫౩౦
 కన్యాసిద్ధనాథ (లింగము) (౨) ౫౩౨
 కన్నోజము (౨) ౪౧౩
 కపిలేశ్వరము బ. ౪౭; (౨) ౫౩౨
 కప్పడి సంగమేశ్వరము (౧) ౨౧౦,
 ౪౮౭; (౨) ౧౮౮, ౧౯౯, ౨౦౬,
 ౨౧౯
 కమలేశ్వరుఁడు (౨) ౫౩౩, ౫౩౮
 కరడిగ (నాగనాగుఁడు) బ. ౭౩
 కరయూర (నాగుఁడు) బ. ౧౦౪,
 ౧౩౭; (౧) ౪౧౨; (౨) ౮౬,
 ౩౪౭
 కరవీరేశ్వరము (౨) ౪౮౯
 కరహట్ట (దేశము) (౨) ౧౩, ౩౯౧
 కర్ణాట (దేశము) బ. ౩, ౧౩; (౧)
 ౨౦౮
 కర్ణేశ్వరము (౨) ౫౩౮
 కర్మూరేశ్వరము (౨) ౪౭౨, ౪౭౭
 కర్కాసి (౨) ౪౧౧
 కర్కాసేశ్వరము (౨) ౪౧౨
 కలకలేశ్వరము (౨) ౫౩౭
 కల్యాణ (పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 కల్యాణ కటకము బ. ౨౭, ౨౮,
 ౧౧౩, ౧౫౮, ౧౬౧, ౧౬౪,
 ౧౬౬, ౧౬౭, ౧౬౯, ౧౯౯,
 ౨౧౮; (౧) ౨౩౨, ౨౩౫, (౨)
 ౧౭౮, ౧౮౦.
 కల్యాణము (౨) ౧౯౮

కళింగము (౨) 3౯౧, ౪౧౫
 కాకొలను (౨) ౮
 కాంచీపురము బ. 23
 కాంభోజ (౨) 3౯౧
 కాలపూదేశ్వరము (౨) ౬౨౮
 కావేరి(నది) (౨) ౧౧౮, ౧2౨, ౨౬౬
 కాశి బ. ౧౯6
 కాశ్మీరము (౨) 3౯౧, ౪౧౫
 కాశీపాస్తిరి బ. 2౮, ౮౧
 కాశేశ్వరము (౨) ౫33
 కిన్నరేశ్వరము (౨) ౨౮౨, ౪౨6
 కింక (పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 కుమ్మరేశ్వరము (౨) ౫3౮
 కుంజర (పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 కుంజరీయ (౨) ౨౮౧, ౪౯౦
 కుంజరఖిరి (౨) ౫3౦
 కుడుబె (కాశవ్య) (౧) ౨౧5
 (కుడబి?)
 కుబేరేశ్వర (౨) ౨౯౯
 కుంభకణ్ఠేశ్వరము (౨) ౫33
 కుమారకుండము (౨) ౫33
 కుమారగిరి బ. 2, 3. (౨) ౫3౧
 కురికుంట (దేవడు) (౨) ౯౦
 కుసుమ (పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 కుసుమేశ్వర బ. ౨3౨
 కూడలి (త్రిపురాంతకుడు) బ. ౨౯
 కూడలి సంగమేశ్వరము బ. ౨౪, 30; (౨) ౫౪౦
 కృష్ణ (నది) (౧) ౬౮౨

కృష్ణవేణి (నది) (౧) ౨౬౬, (౨) ౫౪౦
 కెంబాగి బ. ౨౨౧
 కెంబావి బ. ౨౨౧—3; (౧) ౧3౧, ౧3౨; (౨) ౮౮.
 కెరవూరి (దాసయ్య) (౨) ౯3
 కెయ్యూరి (బ్రహ్మయ్య) (౨) ౮౯
 కేదారము బ. ౨౨౯; (3) ౧౫౪౦
 కేదారము-౬
 కేదారేశ్వరము (౨) ౫3౨
 కేదర (పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 కైలాస (పర్వతము) (౧) ౯; (౨) ౨3౨, ౨౪౫, ౨౬౨, ౨౬౫, ౨౬౯
 కొంకణ (౨) 3౯౧, ౪౧౫
 కొంకుదోతి (ఆకయ్య) (౨) ౧౮౯
 కొట్టరు (బాచయ్య) (౨) ౯౧
 కొట్టరువు (సోమనాథుడు) బ. ౧౫
 కొంపగుడి (కేతయ్య). బ. ౨8
 ,, (కేశిరాజు) (౧) ౨3౨, ౨౫౫, (౨) ౧౦, ౨౦౫
 కొణిజ (మారయ్య) (౨) ౧౯౨
 (కొణిజేడు?)
 కొలిపాక (మారయ్య) (౨) ౯౨
 కొటిపల్లి (ఆరాధ్యదేవుడు) (౧) ౨౦
 కొవూరు బ. ౧౮౧ (౧) ౫౯౧
 (౨) ౮౯, 32౫
 కాశికి (నది) (౨) ౨౬౬
 క్రాంత(పర్వతము) (౨) ౨౬౫

క్షీరారామము (౧) ౫౮౪
 ఖండేశ్వరము (౨) ౫౩౨
 గంక(నది) (౨) ౨౩౩, ౨౬౬,
 ౩౬౧, ౪౦౦
 గంగాపురంబు (బసవయ్య) (౨) ౯౧
 గగనేశ్వ బ ౨౩౨
 గణికాస్థానా మోక్షేశ్వరము (౨)
 ౫౩౬
 గణేశ్వరము (౨) ౫౨౮
 (నింబాళది) గణేశ్వరుడు (౨) ౯౨
 గద్ద(పర్వతము) (౨) ౩౬౧
 గంభమాచన(పర్వతము) (౨) ౨౩౪,
 ౨౬౫, ౪౧౬
 గయ బ. ౨౨౯ (౨) ౧౫౪
 గయ (నది) (౨) ౨౬౬
 గుజరా మ్మ ధామి (౨) ౪౧౫
 గుడిపూడి (౨) ౪౧౩
 గుడ్డవ్యపురము (౨) ౪౧౩
 గుప్తమాహేశ్వరము (౨) ౫౨౬,
 ౫౨౯
 గొబ్బాట బ. ౩, ౫౩, ౨౧౩,
 ౨౧౪, ౨౧౬
 గోదావరి (నది)
 గోమతి(నది) (౨) ౨౬౬
 గోవర్ధన(పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 గౌతమేశ్వరము (౨) ౫౨౯
 గౌరికుండిము (౨) ౫౩౦
 గౌరీ(పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 గౌరీశ్వరము (౨) ౫౩౨
 గౌరేశ్వరము (౨) ౫౩౨

గౌళ దేశము (౨) ౩౯౧
 ఘంటసిద్ధేశ్వరము (౨) ౨౮౨
 ఘూర్జర(దేశము) (౨) ౩౯౧
 చరమేశ్వరము (౨) ౫౨౯
 చరుకేశ్వరము (౨) ౫౨౬
 చిక్మలిగె (నాగయనేననాధ) (౨)
 ౮౭
 చిత్రకూట(పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 చిప్పనూతుల (అప్పయ్య) (౨) ౯౦
 చీరాల(దేవుడు) } (౧) ౪౫౮
 ,, (నంగ) } (౨) ౮౩
 చెల్లతిరునాలూరు బ. ౧౨౬, (౨)
 ౧౪౦
 చేదొంపి(పురము) బ. ౧౨౬
 చోడిమండలము (౧) ౨౮౬
 జట్టిలట్ట (సోమన్న) (౨) ౯౩
 జంబూరు బ. ౨౧౩
 జాలంఘరము (దేశము) (౨) ౪౧౫
 జాటూరి (మల్లి దేవడు) (౨) ౮౯
 జ్యోతిస్సిద్ధవట (నామడు) (౨)
 ౨౮౩, ౫౩౪
 టంసుటూరి (మాచయ్య)(౧) ౨౫౫
 తాడిపత్రి జొల్లయ్య (౨) ౯౨
 తామ్ర (పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 తామ్రపర్ణి (నది) (౨) ౨౬౬
 తిరుకాళ త్తిపురి బ. ౮౮
 తిరుకాళి (కన్నప్పపలము)(౧)౩౯౩
 తిరుకురిపి (వొండిడు) (౨) ౯౩
 తిరునావకపురీసుడు బ. ౧౪౦
 తిరునావలూరు బ. ౧౭౨

తిరునీలకంఠ దేవరగుడి బ. ౧౩౯
 తిరుపూరు బ. ౧౪౦
 తిరుమడక్కడ (౧) ౩౮౧
 తిరువారూరు (౨) ౧౨౪
 తిరువాలూరు (౨) ౧౩౦
 తిలకుండము (౨) ౫౭౦
 తిలేళ్ళరము (౨) ౫౨౯
 తుంగభద్ర (నది) (౧); ౩౬౨ (౨)
 ౨౬౬, ౫౩౭, ౫౪౦
 తురుమ్మ (దేశము) (౨) ౩౯౧
 తురక (తోడిరాగము) ౪౫౫
 తుమార (పర్వతము) (౨) ౨౬౫
 తెలుగు, తెనుగు
 తొండమండలము
 త్రిపదగంగాసంగమము
 త్రిపురాంతకము
 దక్షిణరామము
 దుర్వాపతీర్థము
 దేవప్రాకేళ్ళరము
 దోరసముద్రము బ. ౨౦౪
 ద్రవిళమహాస్థలి, ద్రావిళధూమి
 ద్రాక్షరామము
 ధర్మేశ్వరము
 ధవళేశ్వరము
 నకుల (పర్వతము) (లకుల ?)
 నకులేళ్ళర (లకులేళ్ళర?)
 నక్షత్రపర్వతము
 నందిమండలము
 నర్మద (నది)
 నవపురములు

నాగేశ్వరము
 నాపగలూరు బ. ౧౭౩
 నారదేశ్వరము
 నావిందిగె బ. ౨౨౩, ౨౨౪
 నిరాళపురము బ. ౧౨౨
 నిలివేగి (చైవయ్య)
 నీల (పర్వతము)
 నీలవ్రాచము
 నైమేష (పర్వతము)
 పంచద్రావిళములు
 పంచనది (నది)
 పటహక్కళ్ళేశ్వరము
 పరివళిగె
 పాండ్య (దేశము)
 పాతాళగంగ (నది)
 పానుగల్లు
 పారియాత్రము (కొండ)
 పాలాల్లు
 పాల్కురికి
 పులిగర (సోమేశ్వరుడు)
 పులిగె-
 పులియూరు
 పుప్పగిరి
 పుష్కర(నది)
 పెనుపట్టపులూరు బ. ౧౩౯
 పెనుమట్ట పురూరు (౧) ౧౪౫
 పెరుమెట్టు
 పెన్నానది
 పెరుమట్ట తియ్యూరు
 పొట్లచెరువు

సాక్షాత్ సెఱుఁ
 పోల్ల సెఱువు బ. ౧౮౧
 ప్రతాపవారాయణపురి బ. ౧౯౫
 పోరండ్ల
 ప్రసూగ(నది)
 ప్రసూగకుండము
 ప్రసూగనంప(నది)
 ప్రవాళ (పర్వతము)
 బంగాళము
 బస్తీః పురములు
 బరవళిగ బ. ౧౮౮
 బర్పర (దేశము)
 బలభద్రేశ్వరము
 బల్లకి (పురము) బ. ౨౧౯
 బవడిగ (దేవయ్య)
 బవడిగ దేవయ్య
 బసవపురము
 (చతుర్ముఖ) బసవేశ్వరము
 బావూరు
 బిల్వ పర్వతము
 బెలిదేవి
 బోలము
 బ్రహ్మేశ్వరము
 భాగనాథ (సూరవ్య) బ. 30
 భాగీరథి
 భీమకుండము
 భీమరథి (నది)
 భీమేశ్వరము
 భుజంగేశ్వరము
 భూతిపర్వతము

భో(గ) గావతి (నది)
 భోగీశ్వరము
 బ్రహ్మేశ్వరము (బ్రహ్మహేశ్వర?)
 మంగలూరు
 మణిక్పిక్
 మత్స్యకుండము
 మండర(పర్వతము)
 మందాకిని
 మధుర
 మరహోఽ
 మలక్షయేశ్వరము
 మలయ(పర్వతము)
 మలాపహారి (నది)
 మల్లికార్జునుపురము
 మహానంది
 మహాభాగ
 మహేంద్రపర్వతము
 మహేంద్రమంగళము
 మహేశ్వరము
 మాగధదేశము)
 మాణిక్య(పర్వతము)
 మాతంగేశ్వరము
 మానసోత్తర(పర్వతము)
 మారుడిగ బ. ౧౮౬
 మారులిగ (౧) ౫౯3
 మాల్యవంతము (పర్వతము)
 మాహేశ్వరము
 మాళవ(దేశము)
 ముక్తీశ్వరము
 ముదనూరు (మాదనూరు?)

మేరు(పర్వతము)
 మైవాక (,,)
 మొగలేణు (మొగల్లూరు?)
 మొగవాడ (బసవయ్య)
 మోతేశ్వరము
 యమున(నది)
 యమేశ్వరము
 యానేశ్వరము
 యామ్యజకుండిము
 రసకుండిము
 రససిద్దేశ్వరము
 రాజరాజేశ్వరము
 రామకుండిము
 రామేశ్వరము
 రావణకుండిము
 రావణేశ్వరము (రావణసముద్రం?)
 రుద్రపాడితీర్థము
 రుద్రసోమ (నది, గంగానదికాని)
 రుద్రాక్షపర్వతము
 శోపాణ ,,
 శాప్య ,,
 లంక బ. 20వ
 లకులేశ్వరము
 లక్ష్మణేశ్వరము
 లాంగూలతీర్థము
 లాట (దేశము)
 లింగ (పర్వతము) (లింగాలకొండ?)
 మజ్ర ,,
 మలేశ్వరము (మటారశ్యేశ్వర?)

వనిపురి
 వరసొంప
 వరాహేశ్వరము,
 వారాహేశ్వరము
 వరుణేశ్వరము
 వర్ధమాన(పర్వతము)
 వారణాసి,
 వాచాణసి
 విజయపురము
 విద్యుత్ (పర్వతము)
 విందియ (,,)
 విభీషణకుండిము
 విమల (నది)
 విమలేశ్వరము
 విముత్తేశ్వరము
 వృషభతీర్థము
 వృషభపురము
 వృషభేశ్వరము
 వండికొండ
 వెల(ల్ల)టూరు
 వెలిగొండ(మహాదేవుడు)
 వెల్లగొండ (,,)
 వేంగి
 వేగవల్లి (నది)
 వేత్ర(త్రా)వతి (నది)
 వేదపర్వతము (వేదాద్రి?)
 వేదవతి (నది)
 వైతరణి(నది)
 వ్యానేశ్వరము
 శంకరమహాస్థానము

శతమేరు (పర్వత)
 శాంకరీపురము
 శాంతమంగ (పురి)
 శిఖరేశ్వరము
 శుక్తిమత్ (పర్వతము)
 శృంగ (,,)
 శోణ(నది)
 శ్రీకాళిపురి
 శ్రీశైలము (పర్వతము)
 శ్వేతి (,,)
 సకలేశ్వరము
 సంతేరి (దేశము)
 సనదివోలు
 సప్తకోటిశ్వరము
 సరయూ(నది)
 సువూరి (ఋంకయ్య)
 సరస్వతి (,,)
 సహ్యా (పర్వత)
 సారంగ (,,)
 సారంకేశ్వరము
 సాలంకమత్స్యేశ్వరము
 సాలంకేశ్వరము
 సింధు(దేశము)
 ,, (బల్లయ్య)
 సిద్ధవటము
 సిద్ధేశ్వరము
 సింహాలిక (దేశము)
 సీతా(నది)

సీమ (పర్వతము)
 సరభీశ్వరము
 సురస(నది)
 సురపూన్న
 సునేల (పర్వతము)
 సూర్యకుండము
 సూర్య(పర్వతము)
 సూర్యేశ్వరము
 సైకతపురము
 సైంధవ(పర్వతము)
 సాన్నలికపురము
 సోమ(పర్వతము)
 సోమశిల
 సోమేశ్వరము
 సాగంధిక(పర్వతము)
 సారాష్ట్ర(దేశము)
 సావర్ణ(పర్వతము)
 సాకంఠసోమేశ్వరము
 హోటకేశ్వరము
 హోరిత(పర్వతము)
 హోవినహల్లి
 హోవినహోరు
 హింగురేశ్వరభాగవాటి
 హిందొర(నది)
 హిరియవనది
 హిమవత్(పర్వతము)
 హిమకూట (,,)
 హోమకుండము

పైస్థలము లెక్కడెక్కడ నున్నవో నిర్ణయించి ఒక దేశపటమును వ్రాస్తే, సోమనాథుని కాలమునాటి వీరశైవవ్యాప్తి కొంత బోధపడుతుంది. ఆపనిని పరిశోధకులకు విడిచిపెట్టుకున్నాను.

పైవాటిలో మన పండితారాధ్యచరిత్రమునకు ముఖ్యమయిన శ్రీచైలమును గురించి మాత్రమిది సంగ్రహముగా తెలుపుతున్నాను.

శ్రీ శైలము

మహాదేవశ్రేణులలో శ్రీశైలము చాలా ప్రసిద్ధికెక్కినది. ఇది కర్నూలుజిల్లా, నందికొట్టుకూరుతాలూకాలో నల్లమలకొండల లోని అడవులమధ్య ఉన్నది. ఇచ్చటి కేటేటా మల్లికార్జునశివుని దర్శనముకోసము శివరాత్రినాటికి లక్షలకొలది భక్తులు యాత్ర పోతారు. శ్రీశైలమును చేరడానికి బెజవాడ-గుంతకంటి రైలు మార్గములో గాజులపల్లిస్టేషనులో సాధారణముగా యాత్రికులు దిగుతూ ఉంటారు. దిగువమెట్టస్టేషనునుండికూడా శ్రీశైలమునకు పోవచ్చును కాని, గాజులపల్లిస్టేషనులో దిగితే కొంతదూరమువరకు మోటారుబస్సులో ప్రయాణము సాగించవచ్చును. ఆతరువాత కాలినడకనే పోవలెను. మార్గము దుర్గమరణ్యప్రదేశమధ్యముగా పోతుంది. యాత్రాదినములలో తిప్ప తక్కిన సమయములలో ప్రయాణము చాలాకష్టము. పూరమృగముల అలుకుడు ఎక్కువగా ఉంటుంది. అక్కడక్కడ చెంచుగూడెములలో తిప్ప జనసంచార ముండదు. యాత్రాదినములలోమాత్రము కొండ జనసమాహములతో క్రిక్కిరిసి ఉంటుంది. చెంచువాళ్లు యాత్రికులకు చాలా సహాయము చేస్తారు.

శ్రీశైలమునకు నానాదేశములనుంచిన్ని యాత్రికులు వస్తారు. ముఖ్యముగా ఆంధ్ర, కర్ణాటక, మహారాష్ట్రదేశములనుంచి వచ్చే వారిసంఖ్య ఎక్కువ. తమిళదేశములుకూడా చాలామంది వస్తారు. యాత్రికులు పరస్పరసహాయము చేసుకొంటూ జాతివర్ణవ్యవస్థలను చాలావరకు మరచిపోతారు.

శ్రీశైలము పురాణకాలమునుంచిని గొప్ప శైవక్షేత్రముగా ప్రసిద్ధి కెక్కినది. మహాభారతములో దాని ప్రశంస ఉన్నది. అచ్చటి స్వయంభూలింగమునకు మల్లికార్జునలింగమని పేరు రావడానికి చంద్రుత్పన్నుని కూసురైన చంద్రవతీకన్య స్వయంభూ శివుని వలన, అతనికి ప్రతినిధ్యమున్న ఒక మల్లికాదామమును సమర్పిస్తూ, అతనిని మెప్పించి తుదకు పెండ్లాడిన దని శ్రీశైలస్థల మహాత్మ్యగ్రంథములో చెప్పబడినది. దానినే పొంగురికి సోమ నాగుడుకూడా పండితారాధ్యచరిత్రములో వర్ణించినాడు. పదిహేలో శతాబ్దపు ఒక శ్రీశైలకాసనములోకూడా ఈకథ ఉన్నది. దీనినిబట్టి శ్రీశైలము గుప్తరాజుల కాలములోకూడా ప్రసిద్ధికెక్కి ఉండేదని జనులవాడుక తెలుపుతున్నది. పా - లా - ము - లా - కి - లి (చీనాబాషలో 'శ్రీశైలము')మీద సా - లో - య - కో - అనే రాజు నాగార్జునాచార్యుడనే బౌద్ధగురువుకోసం మొక సంఘ రామమును నిర్మించినాడనిన్ని, నాగార్జును చెప్పట ననేక బౌద్ధభిక్షువులను నిలిపి, వారికోసము సముద్రబౌద్ధమతి గ్రంథములును, వాటిమీది వ్యాఖ్యానములును కలిగిన గొప్పగ్రంథాండాగారమును ఏర్పాటు చేసినాడనిన్ని హాసత్సాంగు అనే చీనాయాత్రికుడు వ్రాసినాడు. టిబేటులోని బౌద్ధగ్రంథములలో నాగార్జునుడు షష్ఠ్యల్ - గ్వి - లి (శ్రీపర్వతము) మీది సంఘారామములో నిర్వాణముపొందినాడని ఉన్నది. నాగార్జునుడు క్రీస్తుశకము మొదటి శతాబ్దమువాడు. అవాటికే అక్కడ బౌద్ధమతములో బాటు శైవమతములున్న ఉండేవని మనము నిశ్చయించవచ్చును. శ్రీ. శ. ఆరోశతాబ్దమువాడయిన కదంబరాజు మయురవర్మ శ్రీశైలపాదమువరకున్న గల అగణ్యము సంతతిని ఆక్రమించినాడని అతని కాసనములు చెప్పుతున్నవి. శ్రీ. శ. అరు, ఏడో శతాబ్దములలో రచితములయి 'దేవారము', 'దేవహారము'

అని చెప్పబడే తమిళములోని శైవభక్తికావ్యములలో 'శ్రీశైల' ప్రశంస ఉన్నది. పన్నెండో శతాబ్దములో హఠాయ్యశరణా నామంతు డొకడు లింగ ప్రతిష్ఠలు చేయడానికి శ్రీశైలములోని పాతాళగంగనుంచి లింగములను తెప్పించుకొన్న ట్లొక శాసనములో నున్నది.

శ్రీశైలముమీది ఆలయములోనున్న శాసనములు మాత్రమింత పురాతనమైనవి లేవు. నాటిలో అతి ప్రాచీనమైనది మూడో కులో శ్తుంకుని కాలము (౧౧౭౮-౧౨౧౬) నాటిది. తరువాతి కాకతీయ ప్రతాపరుద్రునిది, శక ౧౨౩౪ సం.రమునాటి దున్నది. అక్కడ నుండి పదిహేడో శతాబ్దమువాడున్న విజయనగర రాజ్యపు శాఖ వాడున్న అయిన కర్ణాటరాజు నాలుగో రామ దేవునికాలమువరకు శిలా శాసనములు కనబడుతున్నవి. శ్రీశైలములో పాల్కురికి సోమ నాఘునికి చాలా పూర్వముంకిన శాసనములు లేకపోయినా, ఇత రాధారములవల్ల దాని ప్రాచీనత స్థిరపడుతూనేఉన్నది. ఆంధ్ర దేశములోని స్వార్థ బ్రాహ్మణు లందరున్న సంకల్పము చెప్పేటప్పుడు శామున్న దేశమునకు శ్రీశైలము ననుసరించి దిక్పిర్రేశము చేస్తారు. ఆంధ్ర దేశమునకు శ్రీశైలము ఇంచుమించుగా నట్టనడుసునుండుట చేత ఇట్లు చేయడము సహజమే.

శ్రీశైలములో వెలసిన భారతీయశిల్పము పల్లవశిల్పమును పోలి ఉన్నదని పాశ్చాత్యశిల్పపండితు లంటున్నారు. ఇచ్చటి శిల్పము ననుసరించి పల్లవశిల్ప మేర్పడినదో, దానినుండి ఇది యేర్పడినదో నిర్ణయించడాని కొధారములు లేవు. ఇచ్చటి ఆలయములు, విమాన ములు, గోపురములు, గొప్ప స్తంభములు, ద్వారాతోరణములు, నంది విగ్రహములు, ప్రాకారములు, అన్నీ అద్భుతశిల్పకళను గలిగి, ఎంతో మనోహరములుగా ఉన్నవి. ఇప్పుడీ ఆలయముచుట్టును

నిబిడములైన అడవులు బలసినవి. అడవులలో ఇప్పటికిని మిక్కిలి తరచుగా పాడుపడిన మతములు, కాపురముండే ఇండ్లు, కనబడుతున్నవి. దీనినిబట్టి ఒకానొకప్పుడీ కొండ కన్ని ప్రక్కలను గొప్ప నగరము వ్యాపించి ఉండేదని చెప్పవచ్చును. ఆనాటిస్తంభము నేడు మరుగుపడినా, నిలిచినదాని నయినా పునరుద్ధరించడానికి భక్తులు పూనుకొవలసి ఉన్నది.

శ్రీశైలములోని వీరవైవముకములు వాటి ముఖ్యములయినవి. అసలు వీరవైవమునకు ముఖ్యములు అయి దనిన్ని, అవి (౧) కేవలకాచార్యుడు శేక శివశిర్షుడు స్థాపించిన కొలినిపాకలోని మతము (౨) మగుభసిద్ధుడు స్థాపించిన బల్లారిమండలములోని ఉష్ణీరిమతము (౩) ఏకోరాముడు స్థాపించిన కేదారములోని మతము (౪) పండితారాధ్యుడు స్థాపించిన మయిన శ్రీశైలములోని మతము (౫) విశ్వారాధ్యుడు స్థాపించిన కాళిలోని మతము, అనేవి అని కొందరంటున్నారు. ఇది ఆంధ్ర వీరవైవ సంప్రదాయమువారు చెప్పేవివరము. మహారాష్ట్ర దేశములో (౧) మరుభారాధ్యార్యుడు శ్రీశైలములోను (౨) ఏకోరనాధ్యార్యుడు కొల్లిపాకలోను (౩) కేవలారాధ్యార్యుడు ఉజ్జయినిలోను, (౪) పండితారాధ్యార్యుడు కాళిలోను (౫) విశ్వారాధ్యార్యుడు బాశేపల్లిలోను వరుసగా పంచసంహాసనములను స్థాపించినట్లు విశ్వసీస్తున్నారు. ఈ రెండో విషయము 'పరమ రహస్య' మనే గ్రంథములో ఉన్నదట. ఈవిధముగా శ్రీశైల సంహాసనస్థాపకుడు ఏకోరాముడా, పండితారాధ్యుడా అనే ప్రశ్నకలుగుతున్నది. పండితారాధ్యుడు పండితారాధ్యచరిత్రనాయకు డయిన కుల్లికాట్టన పండితారాధ్యుడు కాడనిన్ని కలియగాది నవతరించిన

తన్నామకు ఉనిన్ని కొంద రంటున్నారు. కొల్లిపాకలో ఇప్పుడు వీరవైవముతము లేదు. దీనినే బాళేహల్లికి మార్చినారట.

శ్రీశైలమునకు మొదటిపే లేమో శాసనాధారములవల్ల నిర్ణయించడానికి నాస్యము కాకున్నది. శ్రీశైలముమీద అయిదు ముఖ్యముకముల స్థాపితము లయినవనిన్ని, నాటిలో వీరవైవసిద్ధభిక్షావృత్తియొక్క ప్రసిద్ధికెక్కినదనిన్ని శాసనపరిశోధకు లంటున్నారు. కాని, ఈమకమును పురించి శాసనము లేమిన్ని చెప్పకున్నవి. వీరవైవసిద్ధభిక్షావృత్తి అయ్యనాగు అనేవ్యక్తి శక ౧౪౭౪ (క్రీ. శ. ౧౫౫౨) సంవత్సరములో కర్నూలులో, నందికొట్కూరు తాలూకా, ఆత్మకూరు గ్రామములోని సిద్ధేశ్వరస్వామి ఆలయమునకు అయిదుమూలనూమి దానము చేసినట్లున్న (నూయెలు : ప్రాచీన చారిత్రకవిషయముల జాబితాలు: సంపుటము ౧, పుట, ౮౭; స్త్రీమంజులముల శాసనములు పుట ౪౫౬, నం. ౧౨౫) కడప జిల్లా, పుల్లంపేటతాలూకా, ఓబళిగ్రామములోని సంగమేశ్వరాలయము లోని ఒక శాసనములో వై అయ్యనారి యుద్రాకర్త అయిన మండుల బసవయ్యసమక్షములో వీరయప్తి సింగారము వీరయ్య ఓపిలిగ్రామము నుంచి తనకు రావలసిన ఆదాయమును వీరేశ్వరాలయమునకు దానము చేసినాడనిన్ని వీరవైవసిద్ధభిక్షావృత్తి అయ్యంగారి శిష్యులయిన పర్వతయ్య, అతినిభార్య శకసం. ౧౪౪౦ రము (క్రీ. శ. శ్రీశైల మల్లికార్జునునకు దానము చేసినారనిన్ని (ఎ.పి.రి. ౧౯౧౫, ౧౨ నం. మూడు ప్రమాణములుమాత్రము కనబడుతున్నవి. శ్రీశైలముమీది వీరవైవసిద్ధభిక్షావృత్తి మతము ఇతనినేరనే వెలసి ఉంటుందనుకొంటే, అది పదహారోశతాబ్దమునంచున్ని ఉన్నదనిమాత్రము చెప్పవలెను. అంతకు పూర్వపు శాసనములలో ఈ మతముకేరు కానరాదు. శాసనముల ప్రకారము శ్రీశైలముమీద ఉండే మతములు (౧) నతా

లోకనూరియన్ తిరుమహిము (ఎపి. రిపోర్టు. ౧౯౧౫, సం ౪ రు); ఈ శాసనము త్రిపువనచక్రవర్తిన్ గోపేరిన్ మై కొండాన్ అనే రాణు పదమాడో సంవత్సరము, ౩౦౬ దిమునాటిది. ఇతడే శ్రీ. శ. ౧౧౭౮ నుంచి ౧౨౧౬ వరకు రాజ్యముచేసిన మాడో కులొత్తంగవోశుడు. (౨) బసవమకము, శక ౧౪౫౧ (శ్రీ. శ. ౧౫౨౯) సం||రమునాటిశాసనము (ఎపి. రిపో. ౧౯౧౫, సం ౧౫ రు); (౩) గణమకము (౪) అరసిమకము (౫) కలుమకము (ఎపి. రిపో. ౧౯౧౫, సం ౪౧ గు; శక. ౧౩౨౭, శ్రీ. శ. ౧౪౦౫ సం||రము); (౬) సారంగమకము (ఎపి. రిపో. ౧౯౧౫, సం ౪౪ రు, శక ౧౫౦౭, శ్రీ. శ. ౧౫౮౫ సం||రము); (౭) గోళగి మకము (కర్నూలుజిల్లా, మార్కాపురంతాలూకా, శ్రీ. శ. ౧౦౪౪, ఎపి. రిపో. ౧౯౧౫, సం ౧౯౫ గు; శక ౧౧౭౪, శ్రీ. శ. ౧౨౫౨, కాకతీయగణపతిదేవునిది) అనేవి తెలియవస్తున్నవి. వీటిలో నరాలొక నూరియన్ తిరుమహిమున్ను, గోళగిమకమున్ను పురాతనములు. వీటిలో ఏళోరాముడో, పండితారాధ్యక్షో స్థాపించిన మకమేవో తెలియ రాదు.

పొల్కురిసోమవాగుని కాలములో క్రీస్తులము మహావైభవ ముతో ఉండేది. ఆ వైభవమును సరించి తెలుసుకొనడానికి పండితారాధ్యక్షచరిత్రములోని పర్వత ప్రకరణమును చదువవలెను.

శ్రీ పండితారాధ్యచరిత్ర

ప్రథమ సంపుటము

విషయ సూచిక

	పుట.		పుట.
దీక్షాప్రకరణము		పాదోదకమహిమ	ర౬
కృత్తినినిరూపణము	3	లింగార్చనమహిమ	ర౯
భక్తపార్థస	౪	లింగధారణమహిమ	౫౨
కృత్తిఫలము	౪	ప్రసాదస్వీకారమహిమ	౬౧
గురుస్తోత్రము	౫	ఘంటాకన్ఠనికథ	౧౦౧
భక్తస్తోత్రంప	౯	భీతునికథ	౧౦3
భక్తానుగ్రహణము	౧౦	దూర్వాసునికథ	౧౦౬
ప్రబంధకృత్తిస్వీకారము	౧౧	సుకేశికథ	౧౦౭
కవీశ్వరనామము	౧౨	సూరసానికథ	౧౧౪
కావ్యకలానుక్రమణిక		సామవేదికథ	౧33
(కవితాప్రశంస)	౧౭	తిరునాళ్లప్పోవకథ	౧౪౫
కుకవినింద	౨౦	ముక్కంటిగణమహిమ	౧౪౮
అవాంతరపండితాది		ఆరాధ్య దేవులింగార్చన	౧౬౧
దేశికవర్ణన	౨౨	కిన్నెరబ్రహ్మన్నకథ	౨3౯
మల్లికార్జునపండితోత్పత్తి	౨౫	వృతాంత ప్రకరణము	
విభూతిమహిమసిద్ధాంత		కళియంబకథ	౨౭౬
ము	3౧	పిళ్లనయనారుకథ	౨౯౦
రుద్రాక్షమహిమ	౪౨	వెలమనికథ	౨౯౨

	పుట.		పుట
వారీశనైనారుకథ	౨౯౩	బౌద్ధవాదనిరసనము	౫౧౨
దనరయ్యకథ	౨౯౫	జైనవాదనిరసనము	౫౧౪
గురుభక్తయ్యకథ	౩౧౪	ఇందుధారణము	౬౦
శ్వేతునికథ	౩౫౬	బ్రహ్మముఖానావిర్భా	
మలహాణునికథ	౩౫౮	వము	౬౧
కుమారపాలస్థూర్జుని		కవాలాస్థిమాలా	చర్మ
కథ	౩౬౨	ధారణము	౬౧
ఓహిభునికథ	౩౭౧	ఉమాతిత్వము	౬౧
సకలేశ్వరిమాదిగాజ		భిక్షుటనము	౬౬
య్యకథ	౪౪౯	గంగాధారణము	౬౬
కదిరెణేమయ్యకథ	౪౬౨	గంగావతరణము	౬౬
చేటలవేమయ్యగారికథ	౪౭౫	గంగోప్పత్తి	౬౬
వాదప్రకరణము		త్రివిక్రమఖండనము	౬౬
వేదవాదనిరసనము	౫౨౩	పంచవింశతిలీలలు	౬౬
కర్మవాదనిరసనము	౫౩౮	రుద్రాధికత్వము	౬౬
కాలవాదనిరసనము	౫౪౯	హరిహరితారితమ్యము	౬౬
వేదాంతమతనిరసనము	౫౫౩	గరళధారణము	౬౬
సాంఖ్యవాదనిరసనము	౫౬౦	నగ్నత్వము	౬౬
యోగవాదనిరసనము	౫౬౨	దక్షాధ్వరధ్వంసము	౬౬
చార్యకవాదనిరస		ప్రలయలీల	౬౬
నము	౫౭౩	మహాతాండవలీల	౬౬

పండితారాధ్య చరిత్ర

దీక్షాస్రకరణము

మల్లికార్జున
పండితారాఘ్యచరిత్ర

దీక్షాప్రకరణము

కృతిపతినిరూపణము

(వి) గురుమూర్తి నూర్జితపుణ్యకీర్తి
 నాగమాంతస్ఫూర్తి నానందవర్తి
 వృషభస్వరూపు నవిద్యాదురాపు
 విషయస్మితాపు నిర్విషయకలాపుఁ
 బరమకల్యాణ సచ్ఛక్తిధురీణు
 శరణాగతత్రాణు సజ్జనప్రాణుఁ
 బ్రమచైకవిశ్రాము భసితలలాముఁ
 గమనీయగుణధాము గణసార్వభౌము
 నీతజంగమదాస్య కనిగమమయాస్య
 భూతలైకనమస్య బుధజనోపాస్య

౧. బ్రమచైక. ౨. భక్త. ౩. సద్గుణ. ౪. నిగమా.

పంకితారాగ్యచరిత్ర

విభక్తిసంహారం అన్నివాసగాలు
 భవగిరికులికగాలు ఎవలింగగాలు
 స్థిరగా గాన శ్రీచేతు జెన్న
 మల్లికార్జున దేవు మహితహుగా
 పైన ఎవనన వంశనాయకుని
 జానక మక్కోనిస్వాయి గాంచి;

శ్రీకృష్ణ

"కమనయ నకల ముఖం శ్రీమయ్యుం
 క్రమధుం ద్రీ నన ప్రమధుం దలచి;
 నుక పురాకన భక్తి నూతన భక్తి
 వితతి లింగం కావీ శిక్షాలిచి;
 చూచాధముగ పలికాన గడి
 తారాధ్యుం శ్రీమద్గోవిందేతుం.

శ్రీతిలము

శబ్దతారాధ్యుం క్రమించి ను
 విరాడం శివధ్యం వియతి వర్ణుం;
 బాడతారాధ్యుం క్రమస్థిగించి ను

౧. కమనియ్య శాసనములంకవన్న, తాళాకుపుక్తములం
 కున్ను - అనియ్యం - గూపము క్రమముగా ఉన్నది.
 ౨. విదులం ౩. తలచి. ౪. కొన్నిపుక్తములలో వాక్యవసాన
 మందు అరసున్న, ఆశోకము కానరావు.

దీక్షా ప్రకరణము

దగడతంపములు వాతకములు వొలియు ;
 బాడితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
 బాడిన నద్భక్తి భాగ్యులు వొందఁ ;
 బాడితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
 మాడెడి దావాన్ని మఱచుచుపోవుఁ ;
 బాడితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
 జువోరగాట పనులు గ్రగు ;
 బాడితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
 దొండగఱులు పహుదుకముల్ వాయుఁ ;
 బాడితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
 కండి భవానిని వరితరి మికు ;
 బాడితారాధ్యులఁ బ్రస్తుతించినను
 ఖండి ప్రశ్నార్థకాశ్రమి దనరు
 భావిం నని గాన బాడితారాధ్యు
 దేవునిచరిత్ర గీర్ణితు నెట్లవిఁ :

సమస్తము

జరితమోగుణ పరిచ్ఛేదము నిచ్చుచు
 కవరసత్త్వగుణ వికస్వరుఁడు నంజితుఁడు ;

౧. “దుర్దవా విషయశా శ్చాంతి వాయాంతి సత్త్వం” అని
 సం. ౨. వి. ౩. మిం సాంగు. క. పరతిత్త్వి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

అరయ నచరలింగ మా లింగమూర్తి
 యరయఁగాఁ జరలింగ మా పండితయ్య;
 యసమలోకాభీశుఁ డంబికాధవుఁడు
 అసమలోకారాధ్యుఁ డా పండితయ్య;
 యఖిలోకమయుండు హైమవతీశుఁ
 డఖిలోకాతీతుఁ డా పండితయ్య;
 లోకానుసారి ద్రులోచనుం డిం స
 లోకానుసారి నీలుఁడు పండితయ్య;
 యరుదగు లోకసంహారండు శూలి
 గరుణామ్ర లోకోపకారి నాడితుఁడు;
 అసితకంఠుఁడు దా ససమలోచనుఁడు
 భసితకంఠుండు శ్రీ పండితేంద్రుండు;
 డిష్టార్థైకలోచనుఁ డుడురాజహాళి
 మూర్ధ్వింద్విలోచనుం డొగిఁ బండితయ్య;
 భక్తైకదేహుఁడు వరమేశ్వరుండు
 భక్తనత్రాసుండు పండితస్వామి;
 మల్లికార్జుననామి మల్లికార్జునుఁడు;
 మల్లికార్జునకీర్తి మల్లికార్జునుఁడు;
 మహిలోనఁ బండిత మల్లికార్జునుని

౧. రమణుఁడ. ౨. లోచనయగుం. ౩. లోకబంధుఁడు.

మహిమలు వర్ణింప మనుజుల తరమె ?
 కడు నర్థి నుశ్చత్తికర్త నాబ్రహ్మ
 వడి బ్రహ్మ మను బ్రహ్మవాదులఁ ద్రుంచి
 హరభక్తి యుశ్చత్తి కనిపతి నాఁగఁ
 బరిగెఁ దాఁ దొల్లి శ్రీఽతి పండితయ్య ;
 స్థితకర్త హరి నుమాఽత్తికి మ్రొక్కించి
 త్తి విష్ణువాదులఁ గీ టడఁగించి,
 చెనని భక్తికి నూ స్థితకర్త యనఁగఁ
 జనియను లెక మఁచన పండితయ్య,
 ాగాఘగా సంహారకర్తయ యనుచు
 సాధారణముగ నీశ్వరుఁ బల్కుభక్తి
 దూఁచాన్యసమయసంహారకఁడై చనియె
 శూనుచు మల్లికార్జునపండితయ్య ;
 ఖ్యాతభక్తికిఁ గారిణపురుషు
 లై పండితశ్రయం బన భవీఁ జనియె ;
 దనరు నీ పండితశ్రయములో మాన్యుఁ
 డన నొప్ప మల్లికార్జున పండితయ్య ;
 అట్టి పండితమల్లికార్జునుఁ మహిమ

---

౧. గాఘమై (యై; య). సం.-“ సంహారకర్తైవ మహాదేవ ఇత్య
 సమంజసం వచ శ్చాస్త్రపరిజ్ఞాన మవిజ్ఞాయ వదంతి యే”. ౨. చరిత.

పంకితారాధ్య చరిత్ర

మిట్టలంబుగ నుతియింతు నెట్లవిన
 ధరం దత్త-ధానుసంధాః బువినుము—
 కర మొప్పు చక్షణ శైలాస మనంగం
 జను సర్వసర్వత సార్వభౌమాధ్య
 తను బేర్చు శ్రీగిక్కిర్రులు దా నదియు
 ననుపమ ప్రమః గణాస్థాః వేది,
 మునుం ముముక్షుం మూర్ఖులకుచువు,
 శాగొండం కుర్వతు సాక్షిం శము
 వ్రోసెన మూర్ఖి, శిభాని యశోరాశి,
 గరువుగట్టిన మహాకాశంబు, శ్రుతుం
 శిరము, ఘనీభవించిన సరిగ వ్యతి,
 నజగని పుణ్యంబు, తననిగినుంబు
 గుఱి, సదాశివుని యాకుర, మద్రజాత
 వలవలి బరి, భక్తనరుం యివ్వేల్లు,
 సలనంబు లేవి విజ్ఞానాధికంబు,
 ధృతి ముద్దగించిన దివ్యామృతంబు,
 లత గరిగొన్న మూర్ఖులభ మనంగం
 జెలువారునట్టి మా శ్రీశైల శిఖర

---

౧. వినుడు. ౨. మహాస్థాన. ౩. ముదలి. ౪. బంకిసు.
 ౫. ముక్తి.

కలిత త్రిలోక విఖ్యాతయశః ప్ర
 పూర్ణియా శ్రీ స్వయంభూలింగ చక్ర
 వర్తి, యసమర్తి, వారితనతజ
 నార్తి, శ్రీమన్మన్వికాసన లింగ
 మూర్తి యొప్పారు సమున్నత మహిమ,

భక్త ప్రశంస

నట్టి శ్రీమన్మన్వికాసన భక్తి
 సట్టభద్రులును, శ్రీ సర్వశక్షేప్త
 వాసులు, సామ్య కైలాసమాహా వి
 ధానిశకీర్తి నిధానిశమములు,
 నరభక్తి చినిముక్తికర భక్తరతులు,
 నరచక్రగళ కర్ణహరణ్ణనరులు,
 గృతకృత్యహితభక్త్యభ్యసత్యరతులు,
 ప్రాణధామభక్తసేవితకామముఖులు,
 సిరకోపరి తాసఖరపాపహరులు,
 హరితంత్ర గురుమంత్ర పరతంత్ర చరులు,
 ధన్యులు, సుకృతవదాన్యులు, విగత
 వైన్యులు, లోకైకమాన్యులు, వరమ
 పాత్రసావైకగాతులు, గర్తి

పండితారాధ్యచరిత్ర

జైత్రులు, భవలతా దాత్రులు, ద్రిమల
 దూరులు, శుభతరాకారులు, గత వి
 కాగులు, విజిత సంసారుల్, దయా వి
 నిస్రులు, గలియుగదుస్రులు, వీరి
 భస్రులు, గరుణాసముస్రులు, గుణమ
 నోజ్ఞులు, దూరీక్ష్ణతాజ్ఞులు, శ్రుతిప
 ధిజ్ఞులు, వినుకనైజ్ఞులు, లివారిస్య
 వీర్యులు, శివదాచార్యులు, స్రామి
 తార్యులు, ద్రిభిసనవ్యసంగం
 బూజ్యత శ్రుతి పరిస్ఫుట వీరభక్తి
 రాజ్యైక మహామాభిరతి సుఖించుచును
 మాచితాసంఖ్యత మాహేశ్వరులు, శి
 వాసందవలయులై యం దొక్కనాఁడు

భక్తానుగ్రహము

అరుదగ శ్రీమల్లికార్జునదేవు
 ినుచుమంటెనస్థి నోష్ఠోగమున
 శివభక్తి తత్త్వగోష్ఠీ స్రసంగమునఁ
 దవిలి నూతన పురాతన భక్తమహిమ
 లంకించుచును నిజాపాంగ హవ్వాశ్రు

౧. కవ. ...వడ్డో.

దీక్షా ప్రకరణము

కంకణంబులు రాలఁ గరుణ నన్ జూచి
 యాలోన మధు మధురాంచితాలాప
 జారుంబు గర్జరసాయనంబుగను
 వీరమాహేశ్వరాచారవర్తనులు,
 వారి దక్షిణాద్భుష్ట వైభవోన్నతులు,
 దండ్రి తాఘులు మన దండనాయకులు
 వంశీతనస్థానుల్ అదండీతాఘులును

ప్రబంధకృతి స్వీకారము

విస్తరించిరి చొల్లి విఖ్యాతిగాఁ బ్ర
 శస్త్ర సద్భక్తి ప్రసాదాతిశయత
 ఖ్యాతిగా సద్భక్తగణాలాలనముగ
 నూతనముగ జగన్నుతముగా మున్ను
 “ బసవపురాణ ” మొప్పఁగ రచించితివి ;
 బసవపురాణ ప్రబంధమునందు
 వ్రసిత పురాతనభక్తగణాను
 కథనంబు లితిహాసఘటనఁ గూర్చితివి ;
 పర వీరభక్తి సవైదికంబుగను
 విరచించితివి “ సతుర్వేదసారము ”న ;
 బసవన్నమహిమ శుభదృక్తియుక్తిఁ

౧. తాఘులు. ౨. ఖండితాఘులును. ౩. లాలస. ౪. గుణాను.

పంకిత రాగ్య చరిత్ర

బసరించితవి గద్యః ద్యాదికృతుః;
 చర్ణవాస్పతథాత్రియగ ద్విష్టా గద
 వర్ణనల్ నేసితి వగనన వీను
 లారిం గి గుయమిల్లకాష్టన సం .
 తారాధ్యయోగి మ్మిథి వర్ణింపు;
 సరిసిష్ట సంమిం గ్రాక్షణ ధక్ష
 చరితం నివితోనససాగి ౧౨
 సాధింపు సాక్షిత చరితగానంకు;
 బుధురి గ్రాక్షణోక్త కహహామ
 బసరింపు మహా వాత్యైతరశైక్తి
 చసూరి ననోగితి వాని ప్రనాదాం

విశ్వేశనామం

నిగవతి భక్త్యో స ధిక్తు కు
 గడి సమగ్నోస్త్రయ మంశరించి
 నరసనద ధక్ష ప్రసాదేతికామ్మ
 తరసాద్ధి కేలీ నితాతశే ఖ్యిం .
 బరిచితసద్భక్త పాదారసేద

౧. నట్టాప్య. ౨. మన. ౩. తారాధ్యచరితంగా నట్టు. ౪.
 క్షాబన. ౫. నోసగి. ౬. తిష్ఠిక్త.

దీక్షా ప్రకరణము

సరిమఱోత్తంస విస్సార వైభవము.
 నసమసద్భక్త పాదాంకితరేణు
 లుపితఫాల స్థలాలకృతమహిమ
 భాసిత సద్భక్తకంద సఖియుకుర
 భానమానాగో ధ్రమము దలిర్ప
 భవయి కాకుణ్య వాస్త్రుండ నైతి
 ధిసే నేన కన్యూండ గుప్త్యంప నాదు
 వీరి భక్తసం శ్రు తాచార
 సాస్త్రతాదుల సభలకనొందె.
 వాచార భక్తుల వర్ణించి గంటి
 బాధక నాకవ్యా పావనం బయ్యె;
 ప్రదాతి; నా జన్మలమెల్ల నేడు
 నుడముల్ల సనుమ సంఘోష్ఠా దేలి
 తినక భక్తశతి గొప్ప గిరిమునం దాల్చి
 తినకవుల్ హర్షించి కైస్పిదుం గవిత.
 కరి "నుమా మూతా, పితారుద్ర" యనగ
 నరిపురా వక్త నీశ్వరికుంజుండం
 బే రెక్కందగిన శ్రీదేవి దేవి వేమ

---

౧. విస్తార. ౨. విగ్రహము. ౩. భక్త. ౪. నొంది. ౫.
 తోషం బెర్ప. ౬. భక్తవరులాజ్ఞ; భక్తులాజ్ఞ నా. ౭. మ కవిత.

పండితారాధ్య చరిత్ర

నారాధ్యులను పరమారాధ్యదేవు
 మనుమశిష్యుండ శ్రీమద్గురులింగ
 ఘన కరుణాహస్త గర్భసంభవుండ ;
 మును బసవపురాణమున నెన్నఁదగిన
 పెనుపారు జనుంకుఁ బెంపుడుఁగొడుక ;
 బసవపురాణోస్త్రబంధ మన్పేరి
 బసవపురాణ మన్ పట్టి గలఁడ ;
 బసవగోస్తుండను బసవని కరుణ
 బసవేశు శ్రీపాదపద్మనేనకుండ ;
 బసవన్నఁ బాగడఁ బ్యాఱు కవీంద్రుండను ;
 బసవన్నఁ కబాగడఁ బ్యాఱు పాతకుండ ;
 బసవన్న దూత ; నే బసవన్న బాట ;
 బసవన్న లొక ; నే బసవన్న లొగి ;
 బసవన్న యిలుపుట్ట బానిసకొడుక ;
 బసవన్న పన్ను పన్ను గావునను
 బసవేశుపే రిడఁ బ్రహ్మవ్య మగుట
 మసలక మా చెన్నమల్లికార్జునుని
 బసవనామం బిడి భక్తిపెక్కువను

---

౧. బసవ. ౨. స్త్రబంధంబుపేరి. ౩. శేఖరుండ. ౪. బాడ.
 ౫. కవీంద్రుండ.

దీక్షా ప్రకరణము

బసవలింగం బని ప్రణుతింనువాఁడ ;
 భవికృతారంభసంభవోధాన్యనిచయ
 భవినిరీక్షణ రసపాకవితాన
 భవిహస్తగత ఫలశ్రీశాకాది
 భవిగృహ³క్షేత్రాంఘ్రి³ ధనవర్జితుఁడ ;
 భవజన దర్శన స్పర్శ నాలాఽ
 వివిధ దానాదాన విషయదూరగుఁడ ;
 శుద్ధభక్తిస్థ¹ శ్రుతిమతాచార
 సిద్ధవీరవ్రత కీలాన్వితుండ ;
 నలిఁ బాల్కురికి సోమనాథుం డనంగ
 వెఱయువాఁడను ; జతుర్వేదపారగుఁడ
 నైన మస్కృతి విన నర్హుండు వలయుఁ
 గాన నీ వర్ణి నాకర్ణింఁవలయు.
 విను *సూరనామాత్య, వినమితామాత్య,
 యనఘసాంగత్య, దృగంచలశైశ్య,
 పరమపవిత్ర, యాఽస్తంబసూత్ర,
 హరితనగోత్ర, విద్యాపుణ్య⁴యాత్ర,
 బసవాంతరంగ, శుంభద్గణోత్తుంగ,

---

౧. భావ్య. ౨. శాకాఘ. ౩. క్షేత్రాంక పఠన. ౪. భక్త.
 ౫. మాదనామాత్య. ౬. గాత్ర.

పండితారాధ్యక్షత్రై

యసమవిలాసంగ, యార్యానుషంగ,
 వీరభక్తిస్థైర్య, నిపులదోక్ష్విర్య,
 సారోతకాదార్య, సంచితధైర్య,
 వీరిపోవేశ్వర విశ్రుతాచార్య
 కారుణ్యహస్తాబ్జ గర్భగంధపుండ,
 చరలింగ గురులింగ సాహిత్యలింగ
 చిరసమనిష్ఠేశ్వరీనగ్ధనుండ

కడు మించి శివునకుం గన్ను బిచ్చించి
 పడసిన వ్యధపీకరభక్తవృందుండ,
 నీ ద్భగవ్యతపునరాజానందతిక,
 నీ దానభక్తసినిలికి మెచ్చి
 బసవేశుండకీన భక్తుల బనియు,
 నసద్యశలేని మా కనుగొని బనియు, ||
 మచ్చిక నా ముగ్ధమతింద పీననియు,
 నెచ్చెలికాండపు నిన కా కనియు,
 జాతుర్య సాహిత్యశాలి పీననియు,
 శ్రోత్యత్వమునకుం బ్రాశ్చుండ పీననియు,
 రచియింతుం బండతారాధ్యక్షత్రై

౧. గుఱా. ౨. పూకేశ్వర; పోశేశ్వర; గోశేశ్వర; మఱా
 క్వర. ౩. కడ మించి. ౪. భక్త. ౫. రతిని. ౬. గలం.

మచలితప్రీతీయు, నతిశయభక్తి
 బుద్ధియు, భవదీయ పుత్రపౌత్రాభి
 వృద్ధియు, సంపత్సమృద్ధియుఁ, జిదభి
 వృద్ధియు, నిష్టార్థసిద్ధియు, నాత్మ
 శుద్ధియు, లోకప్రసిద్ధియు, నాయు
 రావోగ్య భాగ్య సదైశ్వర్య సౌఖ్య
 భూరిసమృద్ధియుఁ బాండె³డ మనుచు
 దీవించి నిన్ను సంభావించి శ్రోతఁ
 గావించు సచివార్కగణ్య సూరార్య

కావ్యకలాసుక్రమణిక (కవిశా ప్రకంస)

తత్కథావిషయ వైదగ్య మె ట్లనిన—
 కసత్కృతియన నూత్న సంగతి దనరఁ
 దొమ్మిదిరసములు *దులు¹-కాడు దాని
 యిమ్మడి వర్ణన ²లెసగంగ ద్విగుణ
 మగు నలంకారంబు లనొలారు దాని
 ద్విగుణార్థభావముల్ దీటుకొనంగఁ

౧. నీ కతి. ౨. భవదియ్య-ఇట్లు పూర్వులు ప్రాసేవారు.
 ౩. దమ. ౪. ఇక్కడనుండి సంస్కృతగ్రంథములో కవిత్వమును
 గురించిన ద్విపదల కనువాదము లేదు. ౫. దొలు. ౬. కాడవాని.
 ౭. లెసగఁ డద్వి. ౮. లారవాని.

పండితా రాధ్య చ రి త్ర

దేటతెనుగున ద్విపద రచింతుఁ
 బాటిగాఁ దత్కథాప్రాధి యెట్లనిన—
 జాతులు మాత్రానుసంధాన గణవి
 నీతులు గాన 'యనియతి గణై' ర
 నియునుఁ 'బ్రాసోవా' యనియు 'యతిర్వా' య
 నియుఁ జెప్ప ఛందో వినిహితోక్తి గాన
 ప్రాసమైనను యతిపైవడి యైన
 దేసిగా నిలిపి యాదిప్రాస నియతి
 దప్పకుండఁగ ద్విపదలు రచియింతు
 నొప్పదు ద్విపదగావ్యోక్తి నావలవ
 దారుఢ గద్యపద్యాది ప్రబంధ
 పూరిత సంస్కృత భూయిష్ట రచన
 మానుగా సర్వసామాన్యంబు గామి
 జానుతెనుగు విశేషము ప్రసన్నతకు
 నట్టులుఁగాక కావ్యప్రాధిపేర్చి
 నెట్టణ రచియింప నేర్చినఁజాలు
 నుపమింప గద్యపద్యోదాత్తకృతులు
 ద్విపదయు సమమ భావింప నెట్లనిన
 సరళత సరణి వ్రసన్నత సెన్ను

౧. గ్రామ్యోక్తి.

వరిణతి గణపదపద్ధతి శబ్ద
 శుద్ధి ప్రయోగప్రసిద్ధి గళాస
 మృద్ధి నానుడి వడి మితి రతి యర్థ
 పుష్టి నైజము రసపుష్టి వినూత్న
 సృష్టి విశేష్యవిశేషణక్షేప
 సాంపు గుమారతవెంపు మాధుర్య
 మింపు మృదుత్వంబు నినిపోజ ఋజువు
 యమకంబు గమకంబు యతిగతి గార
 కము పూరకము గ్రియ గాంతి విశ్రాంతి
 రంగు బెడంగు మెఱుంగు సమాన
 సంగతి యక్షరశయ్యసంఘటన
 నిపుణత *రసికత నెఱిసమాధాన
 ముపమాన మవధానముత్ప్రేక్ష లక్ష్య
 లక్షణవ్యక్తి యలంకారయుక్తి
 దక్షత సుమతి విచక్షత యనిన
 జాతులు రచనాస్రణీతులు గావ్య
 నీతులు రీతులు నేతు లుట్టంగ
 వరకపు ల్గొనియాడ వర్ణనకెక్క

౧. గుం; పం. ౨. జ. ౩. చ (స)దువు. క. రతి. ౫. పర ౬.

౬. సార్థ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

ధరఁ జెప్పఁ గృతియు నుద్యత్కృతిగాక,

కుకవినింప

జల్లి చూరక మఁశబ్ద మక్రమము,
 "వొల్ల విక్రియ జడ్డువొడ వసంఘటన,
 గాకు వ్యర్థం బసంగతి విరసంబు
 వైకల్య మత్యుక్తి వైరిపదంబు,
 దలవిరు పసమగ్రత శిథిలబంధ,
 మొలు పబంధంబు గ్రామ్యోక్తి గంటకము
 ాద్రాప ఛందోవిరుద్ధం బాదియగున
 లాపకలాపోక్తి లాఘవం బనక
 వసిగూర్చు కృతులునా వడ్లునుఁ బెరుఁగుఁ
 బినుకుఁ చందపు బిలిబిలికృతుల్ గృతులె?
 యటఁగాన యభివినుతాసందితోక్తిఁ
 బటుగద్యపద్య సృ బంధసామ్యముగఁ
 గావ్యకళాప్రాధిఁ గల్పింతు,³ ద్విపద
 కావ్యంబు భావ్యంబుగాన యట్లయ్యు
 నవికల వేదవేదాంతేతిహాస
 వివిధాగమపురాణ విహితసూక్తముల
 నిదమిథ మనుచోట నివియప్రామాణ్య

౧. వొల్ల. ౨. లాప; లాబ. ౩. యిత.

దీక్షా ప్రకరణము

పదములుగాఁగ ద్విపదలు సంధింతు,
 సొట్టెనరత్నంబుచుట్టునుఁ బసిఁడి
 గట్టిన¹భావన నెట్టణఁ దెనుఁగు
 సంధిపూర్వాపరసంఘటనముల
 బంధురఛందోనిబద్ధముల్గాఁగ
 వేద³సూక్తములకు వెరవైనమాట
 లాదటఁ గల్పింతు నవిజల్లియనక
 కవలనెఱిగియు వేదవాక్యంబు ద్విపద
 కొలఁదన పలుకుటకును మది మెచ్చి
 *వ్రేలిముద్రిక రత్నకీలనసేయు
 చో లేశమైన వచ్చునె రత్నమొత్త
 సొట్టెన రత్నంబుచుట్టును బసిఁడి
 గట్టుట యది వివేకం బట్లయయ్యు
 దేసిగా విరచించు ద్విపదకు వల్లఁ
 బ్రాసంబులును పొందువడఁ దాపవలయు
 ననుచుఁ దదీయ సూక్తాక్షరపంక్తిఁ
¹జైనకక ²యింతోష్ఠజెప్పనే యనుచు

౧. బైఁడి. ౨. భావాన. ౩. సూక్తులకును. ౪. వలగని
 తద్వేదవాక్యంబు; వలగని తద్వేదవేదులు. ౫. కేలి. ౬. జైనయకం
 ౩. యింపొంద.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నన్ను తినేయుచు సత్కవులలరఁ
 దిన్నని సూక్తుల ద్విషద రచింతు
 నదియునుగా కైహికాముష్మిక ద్వి
 షదహేతువగుట ద్విషదనాఁగఁ బరగు
 ద్విషదాంబురుహముల ధృతిబసవేశు
 ద్విషదాంబురుహము లతిస్మృతిఁ బూన్తు
 బసవలింగము గృతిఁ తియఁటె, కృతియు
 రసికతఁ బండితారాధ్యచరిత్ర
 మటె, పాల్కురికిసోమనాధ్యుఁడు సుకవి
 యటె, కథాశ్రోత సూరామాత్యుఁడటె
 కృతిఁ తి గృతి గవి గృతికథాశ్రోత
 క్షేతిఁ జెప్పనొప్పదే శివభక్తసభల

అనంతర పండితాది దేశికవర్ణన

శ్రీశైవసమయ దేశికచక్రవర్తి
 శివాశమోచనకళా పారీణమూర్తి
 శుంభద్దగంధవిశ్రుత శివకీర్తి
 శాంభవ హైభిజాతానువర్తి
 యుత్తమోత్తముఁడు, సంయుతవీరభక్తి

౧. ఇంతవరకున్న సంస్కృతానునాదిము లేదు. ౨. పాళ
 విమోచన పటుకళామూర్తి. ౩. సిత ; శుభి.

దీక్షా ప్రకరణము

వృత్తచిత్తుఁడు, సతుర్వేదార్థవేత్త,
 గహనసంస్కృతి శిరఃఖండనహేతి,
 మహితపంచాక్షరీమంత్రసిద్ధుఁడు,
 వేదాగమపురాణ వివిధశాస్త్రోఽ
 ౩ పాదితరుద్రాక్షభసితభూషణుఁడు
 యమనియమాది ప్రతాచారసార
 శమదమోత్కృష్టనిష్ఠా^౪ గరిష్ఠుఁడు,
 సంతర్బహిష్ఠ్యాన యజనవంతుం, డ
 వాంతరయ్యయసంగ హరగణాధ్యుఁడు,
 వారిశిష్యుఁడు దుర్వారసంసార
 దూరవీరవ్రతోద్ధరవర్తనుఁడు,
 శైవధర్మోత్తమాచార్యుం^౫ డనంగ
 వైపుండు నవైతతత్త్వతత్పరుఁడు,
 న్యాయవైశేషికోదాత్తశాస్త్రాన
 పాయదర్శన పరిపాలనక్షముఁడు,
 స్వకృపావలోకనోత్సారితశిష్య
 నికరమలత్రయ^౬ నిష్ఠితేంద్రియుఁడు,
 దంత్రా^౭ధిగతవీరతంత్రస్వతంత్ర

౧. విహిత. ౨. శాస్త్రాను. ౩. వాదిత. ౪. మహి.
 ౫. దునతగ. (?) ౬. నిరసి. ౭. భి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

మంత్రాధిగతరాజ మంత్రసిద్ధుండు,
 వేదవేదాంత వివిధపురాణోప
 పాదిత కేవల శిష్య క్తివర్ధనుఁడు,
 వండిత³నతపాదపద్ముండు, సుకవి
 మండలి విబుధసమాజపూజితుఁడు,
 ఆరూఢకీర్తిశుఁడగు కోటిపల్లి
 యారాధ్యులనఁగ లోకారాధ్యమూర్తి,
 యసమతదీయ లోకారాధ్య శిష్య
 వినరాగ్ర గణ్యుండు వీరవ్రతుండు
 నన "సరుద్రోనాత్ర సంశయో"యనఁగ
 జనియించినట్టి సాక్షాద్రుద్రమూర్తి,
 వశుయోగపాదాదిపరవాది విసర
 విశేసన ప్రత్యక్షవీరభద్రుండు
 దండితాఘుఁడు జగత్పావనకార
 ణుండు విశ్రుత జగన్నుత⁴ సితకీర్తి
 యధికశాపానుగ్రహసమగ్రబలస
 మధిగత దివ్యపంచాక్షరీవేత్త
 వావదూకాసీక వాగ్బంధనక్తి
 యూవిశారదుఁడు లోకారాధ్యమూర్తి,

---

౧. కామవాదిత. ౨. భక్త. ౩. మత. ౪. శివ.

వరగి “వైవో దశప్రత్యయో” యనఁగ
 వరువడిం జనుదశప్రత్యయాన్వితుఁడు,
 ధన్యుఁడు, దేశికోత్తముఁడు, లోకైక
 మాన్యుఁడు, వండితమల్లికార్జునుఁడు
 అట్టి పండితమల్లికార్జునారాధ్య
 పట్టబద్ధుని సముద్భవ మెట్టులనిన—

మల్లికార్జున పండితోత్పత్తి

నసమాంబకుఁడు శ్రీవృషాధినాయకుని
 బసవనామంబిడి ప్రమథానుమతిని
 వాలారుసద్భక్తి వర్ధనార్థముగ
 భూలోకమున కర్థిఁ బుత్రైంచుతటిని
 ననుపమ పరమపరానంద మొసగు
 తనపాదభక్తియుఁ దన్నందికేశు
 సర్వజ్ఞతయు, భృంగి సహజనిష్ఠయును,
 దూర్వాసముఖ్యుల ధ్రువశాపశక్తి,
 యక్షపాదాదుల యతులితవాగ్వి
 చక్షుత, యుపమన్యు సద్గురుత్వంబు
 మహనీయరుద్ర ప్రమథగణాధిపుల
 సహజస్వకీయ ప్రసాదైకరతియుఁ
 బ్రాక్తననూతన భక్తగణముల

పండితారాధ్యచరిత్ర

వ్యక్తదృష్టప్రత్యయూరూఢమహిమ,
 ఘనవీరభద్రు విఖ్యాపితశౌర్య
 మునుగూడనట్లాక్క మూర్తిగాఁ దలఁవ
 ముక్కంటితలఁపు దా మూర్తిభవించి
 చక్కగా భవించి జక్కఁ జాగిలమ్రొక్క
 నానందుఁడై శంభుఁ డమ్మూర్తి కపుడ
 నానాపురాణ విజ్ఞానంబు నోసగి
 తనదు ప్రసాదసుధావృష్టి ముంచి
 యనుఁజమ ప్రమథగణాస్థాన మమర
 బసవకుమారుని ఁజ్జను నీవు
 నసుధకు శివభక్తి వర్ధనార్థముగ
 నరుగుము నేను లోకారాధ్యమూర్తి!
 కర చరిణాద్యంగకములతోవచ్చి
 శిష్యుఁగా నిన్ను శిక్షించి రక్షించి
 శిష్యప్రశిష్య ప్రసిద్ధుఁ గావించి,
 లోకగురుత్వ, మలుఁజ్జైభవముఁ,
 బ్రాకటస్వసమయ పాలనశ్వంబుఁ,
 బరసమ³యాంతక ప్రధి^౪క ప్రశక్తిఁ,
 బరమపాండిత్య విభ్రాజితమహిమ,

౧ నేము. ౨. నంద. ౩. యాంతర. ౪. ప్రసక్తి.

దీక్షా ప్రకరణము

వీరభక్తస్థల విశ్రుతాచార
 సారవ్రతైక నిష్ఠాపరత్వంబు,
 నసమశాపానుగ్రహ సమగ్రతయును,
 రసవిషయాది వైరాగ్యవర్తనము,
 వేదవేదాంతోపపాదితమత్ప్ర
 సాదవిశేష సంపాదనప్రతిభ,
 శివమహత్త్వప్రతిష్ఠితోపచస్సిద్ధ
 శివతత్త్వసార సంచితకళావృద్ధి
 సముదితశివయోగ సంపత్సమృద్ధి,
 నమితదృష్టప్రత్యయాంచిత మహిమ
 ఘోరానిస్సార సంసారపారాశి
 పారగత్వముఁ గళాపరతంత్రతయును
 నొసఁగెద వేంగీమహోర్విస్థలమున
 నసమానలీలోదక్షారామమొప్పు
 నప్పురంబున సముద్యస్తహోమహిమ
 నొప్పు శ్రీభీమశ్యరోరులింగంబు;
 ంరూఢిఁ దద్దేవు పురోహితశ్రేష్ఠుఁ,

౧. చార్య. ౨. పాదిత ౩. శివతత్త్వసారసంచిత. ౪. మహో
 మహిమ; కళాప్రాధి. ౫. చితి. ౬. వినియోగ. ౭. దివ్య.
 ౮. సంసారదుర్వార. ౯. ద్రాక్ష. ౧౦. ప్రాడి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

డీడిత విద్వన్మహిష్టుండు వీర
 భక్తిసత్తముఁడు సద్రాబ్దహ్మణోత్తముఁడు
 వ్యక్తవాసనవంశవర్ధనకరుఁడు
 వాత్రుండు భీమనపండితేంద్రుండు
 వుత్తారియై మమ్ము భువి భజింపుచును
 శ్రీదివ్యపంచాక్షరీ^౩శుభమంత్ర
 మాదట శుద్ధాత్ముఁడై యనుష్ఠింప
 బహుపురశ్చరణలు వాటిల్లె నిపుడు
 మహినోష్ఠ శ్రీగిరి మల్లికార్జునుని
 నన్నిధి నొకపురశ్చరణ గావింపు
 చున్నవాఁ డతనికి నుదయింపు మనుఁడు
 ననురక్తి సాష్టాంగుఁ డై యేగుదెంచి
 జనియించె భీమాఖ్యు సాధ్వీ గౌరాంబ
 జరరంబున జనని జరరకతోర
 పితరాపహరణకర్మఁ డురుమతిని
 మల్లికార్జునశక్తి మహితశ్రీశైల
 మల్లికార్జునదేవు మహనీయనామ
 మగుటఁ బండితమల్లి కాశ్వునుం డనఁగ

౧. దీవ్య. ౨. కారణ; ౩. కన్న. పాఠ.స. 3. సిద్ధమంత్ర;
 మంత్రరాజ. ౪. కర్మఫలంకమతిని; కర్మతుఁడుసమ్మతిని; ౫. మూర్తి.

దీక్షా ప్రకరణము

నగణిత ప్రీతి దక్షారామమునకుఁ
 జని యంత మఱియును సద్గురుమూర్తి
 యనఘుఁడు గోటిఁ జల్లారాధ్య దేవ
 దేవుని సత్కృపా ద్యుగ్విలోచనసు
 ధావార్ధి మధ్యగత క్రీడవలన
 సంకీర్ణబహుపూర్వ జన్మమలాది
 పంకం బణచి వీరభక్తిదీక్షాది
 విధిఁ గ్రయూహసంస్కార విధు లాచరించి
 విధిలిఖితలలాట వివిధదురక్ష
 రావళి మాయ భస్మాభిషేక ప్ర
 భావసంగతిభూతి పట్టంబుఁ బూని.
 శస్త్రసదాచార్య హస్తస్వకీయ
 మస్తకసంయోగ విస్తార విధులఁ
 బాంచభౌతికశుద్ధి భావశుద్ధియు సృ
 జించి తనీయ దేశికదయారూఢి
 శ్రీమూలమంత్ర దయామృతసార
 కామితనిజకర్మ కలితసంగతిని
 ధృతిఁ బశుపాశపతి జ్ఞానదృష్టి
 మతివెల్ల మాయాతమంబుఁ దూలించి

పండితారాధ్యచరిత్ర

నద్గురుకరుణా సముద్గతపరమ
 చిద్గతతస్త్వం ప్రాప్త్యాద్గతలింగ
 సన్నిహితాంగ సత్సంగతలింగ
 సన్నిహితప్రాణ సంబంధకళం
 సప్రాణలింగ లింగప్రాణమథిన
 సుప్రసాదానుభవోప్రమత్తేంద్రి
 యావధానము, విషయాన్యసుఖాంత
 రావధానము, దశానుభవోబడసి
 విధివిషేధాతీత వీరశైవోక్త
 విధి “సద్గురుభ్యో నివేదయే” త్తనఁగ
 నవికల ప్రాణదేహార్థముల్ హార్వ
 భవ భావి భవసముద్భవహారు, సకల
 భవహారు, సాక్షాదభవు, శతభావ
 భవు, శివు, శ్రీకోటి పల్లి గూరాధ్య
 దేవు శ్రీపాదుకేంద్రవరంబులకు
 భావం బెలర్ప సర్వణ మాచరించి
 పడసి ప్రాణార్పణ ప్రాణలింగంబు
 వడసి తత్తనుసమర్పణ ప్రసాదంబు
 వడసి తద్దన సమర్పణ జంగమంబు

---

౧. ప్రమథేంద్రి సావధానము. ౨. జేసి.

దీక్షా ప్రకరణము

వడసి తత్పూజాను భవభజనంబు
 లొడఁబడ వీరవ్రతోద్యుక్తి నడవ
 బుడిపుట్ల వోపుచు భూసురుల్ నరులుఁ
 బండితుఁ జూచి సైఁపక యొక్కనాఁడు
 “ వండితయ్యా ! నీవు వౌరాణికుఁడవు,
 సద్విజోత్తముఁడవు, సచ్చరిత్రుఁడవు,
 విద్వాంసుఁడవు, జేద విదుఁడ వట్లయ్యు
 భూతియు రుద్రాక్షములుఁ దాల్చినగునె
 నీతియె లింగసన్నిహితమైయున్కి ?
 పాదోదకంబుఁ బ్రసాదంబుఁ గొనఁగ
 భూదేవతార్థమే వైదికమతమె ?
 హరివిరించ్యాదిసురాసురమునిని
 కరముఁ దాల్చినవారుఁ గలరె మున్నాది ?”
 ననుడుఁ గించిద్దరహాసితాస్యఁ జగుచుఁ
 విభూతిపూజింప సిద్ధాంతము
 గనుఁగొని “ యూద్యులఁ గానరె ? వినరె ?
 యితరులే ? చదువరే ? యెఱుఁగరే ? నీచ
 మతులె ? ‘ భూత్యై న ప్రమదితవ్య ’ మనఁగ
 నాయజుశ్శ్రుతి దవీయార్థంబకాదె ?
 మ్రోయంగ ‘ నగ్నే స్సముత్థయా ’ యనియు,

పండితారాధ్యచరిత్ర

దఱిఁ ' ద్రిపుండ్రస్యచ ధారణం ' బనియు
 మఱియును ' నైవస్రమదితవ్య ' మనియు
 మనువాక్య మఖిలసమ్మత మధర్వణము ;
 సను ' విమృజ్యాంగాని సంస్పృశే ' త్తనఁగఁ
 దదనంతరంబ కాత్యాయనగృహ్య
 మదియు ' దేవానాం శ్రయాయుష ' మ్మనఁగ
 న్నొందఁగాలాగ్ని పుద్రోషనిషత్తు
 నందతా ' నచపున రావర్తత ' యనఁ
 బరగ నారాయణోషనిషత్తునందు
 వరువడి ' విరజా విపాప్తా ' యనంగ
 నఱలేక మఱియు భీమాగమసూక్తి
 గుఱిఁ ' దత్ఫలం కోటిగుణితం ' బనంగ
 సంశయం బేల భస్మస్నాన మన, ' న
 సంశయో ' యన, భువిఁ జాటుచునుండు
 న్నోగియు శ్వేతాశ్వతహోపనిషత్తు
 దగ ' మంత్రితం భస్మ ధారయే ' త్తినఁగఁ
 బాటియై యరగు జాబాలిశాఖలను
 మాట ' సవప భస్మజ్యోతి ' యనఁగ
 వరుస దీనికి మాననపురాణసూక్తి
 వరుసగా ' జ్యోతిర్భవత్యేవ ' యనఁగఁ

దా రౌద్రమైన బోధాయన స్మృతియు
 వారక 'మా త్వాహవామహే' యనఁగ
 భాతిగా శాతాతః స్మృతి సదభి
 జాతోక్తయట్ల 'భస్మచ్ఛన్న' యనఁగ
 జ్ఞానాదమున విజ్ఞానేశ్వరంబు
 దాస 'భస్మాద్భూతిం' బన నింకఁ
 జదువులేటికి? వృద్ధశాతాతఃపంబు
 నది 'వైశ్వదేవేశ్వ రార్చనే' యనఁ దొ-
 డంగి 'ఘృత్రీపుండ్ర' యనఁగ నట్ల
 నాగమై మ్రోయు తొగాక్షిక స్మృతియు
 రింగనతివి 'ద్రువుండ్రం బ్రాహ్మణో' య-
 నఁగఁ దా 'విద్వా' ననఁగఁ గూర్తమున
 లలి 'మనసాపి న లంఘయే' త్తనఁగఁ
 కలియంగ 'శ్రుత్యా విధీయతే' యనఁగ
 'యన్తా' త్తనఁగఁ 'దత్త్యాగీ' యనఁగ
 విస్మృతిఁ 'బతితో భవే' త్తన నట్లు
 లుడరి త్రిపుండ్ర వాక్యంబాది నెన్నఁ
 బడఁగ మీఁద 'సురివిప్రాణా' మనఁగ
 సురిలకు ద్విజుల కచ్చుగఁ ద్రిపుండ్రముగ
 నరుదొంద భస్మ మర్తంబు దాల్పంగ

పండితారాశ్యచరిత్ర

వల 'వర్తులం నృపవైశ్యయో' రనఁగ
 లలి నృపులకు వైశ్యులకు వర్తులముగ
 సాంగంబుగా 'నర్థచంద్రంతువా' య-
 నంగ 'శూద్రాణా' మనంగ శూద్రులకు
 ధృతి 'నర్థచంద్రాకృతి' రనఁగ నున్న
 యితరజాతులకు 'నన్యేషా' మనంగ
 నట 'నూర్ధ్వపుండ్రకం' బన నూర్ధ్వపుండ్ర
 మటుగూడఁదాల్చి నర్థము భూతియంద్రు
 త్రి 'నగ్నిదగ్ధేన భస్మా' యనఁగ
 ధృతి 'నగ్నిదగ్ధ మితి' శ్రుతియనఁగ
 రయమందఁ గూర్చుపురాణంబు నిట్లు--
 లియ 'స్తప్తస్పృష్టిచ్ఛలేనాహ' మనఁగ
 సరిఁ 'ద్రీపుండ్రాకం ప్రశస్యతే' యనఁ దొ-
 డరి 'నసర్జ చ లూలం హి తిర్యక్'--
 నఁగ మఱి 'నూర్ధ్వం' బనంగ 'వర్తుల' మ-
 నఁగ స్పృష్టిసేయవో నాఁ డాయతముగఁ
 జేసెనో, నడునయ్యఁ జేసెనో, పొడవు
 సేసెనో, వట్టువసేసెనో మున్ను,
 భూతిత్రిపుండ్రముల్ పూయ దేహులకు
 భాతిగాఁ జేసెనో ఫాలముల్ మఱియుఁ

బాస లేమిటికి 'లుంపంతి దైవలిఖ
 తాని'నా 'నేతాని తాని'నా మొదల
 జగతివెండియును శ్రీస్కాందసూక్తమునఁ
 దగిలి 'యధీతం శ్రుతం తేన' యనఁగఁ
 బెనుషాంద 'యేన విప్రేణ శిరసి' యు-
 నను 'ద్రిపుంశ్రం భస్త్వనా కృతం' బనఁగఁ
 దగి 'కృతం స్యా దకృతంచైవ' యనఁగఁ
 దగ 'శ్రుతమ ప్యశ్రుతం భవే' త్తినఁగ
 ధర 'నధీత మనధీతంచ' యనంగ
 ధరఁ 'ద్రిపుంశ్రం న యో ధారయే' త్తినఁగ
 నసనేల వేయు సర్వాగమోత్తరము
 నను 'నాస్తి భస్త్వవినా స్నాన' మనఁగఁ
 లారి 'న దీక్షా న తపోమంత్ర' మనఁగ
 ధర 'నయజ్ఞ దేవతార్చన' మనఁగ
 జడను 'వేదాగమజ్ఞాన' మనంగ
 వడి 'భస్త్వమాహోత్త్యై వర్జితం' బనఁగ
 గరుడపురాణ విఖ్యాతసూక్తంబు
 ధర 'నభావే వా తథావ్సి' యనఁగః
 దగ 'తాకికాగ్నే స్తదాహారే'త్తన గ
 వగవంగ 'భస్త్వ నైవ ప్రకుర్వీత'

పంశితారాశ్యచరిత్ర

యన 'నకుర్యాస్త్వస్తికాదిభి' రస, మ-
 లినమొంక 'గోఽప మలిసధారి' యనఁగ
 రతి నట్ల వాసిష్ఠరామాయణంబు
 దతి 'యదసశ్యం ముదా ధార్య' మనఁగ
 నతిశయస్త్రీతి బ్రహ్మపరాణ
 మత 'మహా! మోహస్య మాహాస్త్వ్య' మన మొ-
 దుఁ 'ద్రిపుక్తం మోక్షదా త్యక్త' మన, వి-
 రం 'మేత దస్యై రమతే' యనఁగ, ను-
 చిత్రసూక్తయట్ల వాసిష్ఠైరగంబు
 మత 'మహా! మోహస్య మాహాస్త్వ్య' మనఁగఁ
 జన, 'మయా వక్తుం న శక్యతే' యనఁగఁ
 జెనసి 'యన్యై నిచేష్టం' బనఁగ
 సతతంబు నది సూతనగహితానూక్త
 మత 'మహా! మోహస్య మాహాస్త్వ్య' మనఁగ
 వడి 'ముసీంద్ర బ్రహ్మవాదినో' యన వి-
 గుడ 'భస్మ సాత్యజ్ఞ కుర్వ' న్ననఁగ
 నత్తటి 'నన్యైమాహితా' యనఁగ
 నత్తుగాఁ జను భవప్యత్పురాణమునఁ
 జనుసూక్తి 'శుశ్యతే సర్వపాపైశ్చ'
 యన 'సితభస్మనా' యను మనుప్రోక్త

మయి 'శ్రుతయ స్మృతయశ్చైవ' యన వె-
 లయఁ 'బురాణా న్యఖిలాని చ' యనఁగ
 నలగుచు 'భస్మమాహాశ్చయం' బనఁగ
 నిలఁ 'దత్త స్తద్ధారయే త్సదా' యనఁగఁ
 గయికొనియట్లన కారణాగమము .
 క్రియ 'భస్మ వామకరే స్థాప్య' మనఁగ
 మతి 'దక్షిణే నాభిమంత్రితం' బనఁగ
 రతి నినభర్తృశాస్త్రాస్యాపితస్మ-
 యుతసూక్తి 'వారుణ ముత్సృజ్య' యన ని-
 యతమతి 'నాగ్నేయ మాచరే' త్తినఁగ
 ఘనతరంబైన లింగపురాణయుక్తి
 ననుచుక్తి 'సర్వతీర్థావగాహాశ్చ'
 యనఁగ 'భూతిస్నాన' మనఁగ నుత్తమము
 నను భవిష్యత్పురాణము భారతంబు
 ననుమతి 'ఽక్షౌర్థ' మన 'మంగళార్థ'
 మనఁ 'బవిత్రార్థంచ' యనఁగ 'లింగార్థ'
 మన 'భస్మ దత్తం మయా పురా' యనఁగ
 ననునమవేనవేదాంతస్మృతీతి
 హాసపురాణాగమాదుల నిట్లు
 భూసురార్థమని త్రిపుండ్రంబుఁ జేప్ప

పండితారాధ్య సరిత్ర

వినిహతజ్ఞానులై వేటొండు దాల్పఁ
 జన ' దూర్ధవపుండ్రం ద్విజాః కుర్యు ' రనఁగఁ
 ధర ' లీలయాపి కదాచన ' యనఁగఁ
 నరిఁ ' దదాకారేణ శ్రస్త్రేణ ' యనఁద-
 గిలి ' భిద్యతే యమకింకరై ' రనఁగఁ
 దలఁచరే యముచేతి దండనం బీద్వి-
 జులు ' నూర్ధవపుండ్రం త్రిశూలంచ ' యన మ-
 నలి ' వర్తులం చార్ధచంద్రకం ' బనిన
 యెడ ' లలాటే ధారయిష్యంతి ' యన నె-
 గడి ' మనుష్యాః పాకర్షిణో ' యనఁగఁ
 బాపాత్ముఁ డతఁ డట్లు వారాశరాది
 ఖ్యాపితలీల శ్రీ స్కాదంబుమ్రోయు
 ధర ' నశుద్ధంచ తథాప్రోక్ష ' మనఁగఁ
 బారి ' వర్తులం తూర్ధవపుండ్రకం ' బన నె-
 సగి ' యశుద్ధం చార్ధచంద్రకం ' బనఁగఁ
 నగు ' కీర్తితం చాంకుశాదిభి ' రనఁగఁ
 జన సాంబ మాసూతసంహితసూక్తు
 లొనర నశ్రౌతంబు లూర్ధవపుండ్రాదు
 లన ' లలాటే శ్రద్ధయాసహ ' యనఁగఁ
 మును ' ధారయిష్యంతి మోహేన ' యనఁగఁ

నంద 'పాపండ్లోకహత' నాఁ బురాణ
 నందితంబైన మానవపురాణోక్త .
 గతి 'నధార్యం వైదికై ర్జనై' రనంగ
 స్మృతుల పాటిన మనుస్మృతి సూర్వపుంక్త
 మవునె 'సోర్ధ్వం పుంక్త' మన వాని మొగముఁ
 దివిరి చూడంగ 'ముఖిం దృష్ట్యా' యనంగఁ
 జరియింపనలయును జాంద్రాయణము వి-
 నరె 'స్త్రుతం చాంద్రాయణం చరే' త్తనంగ
 నటుగాన శ్రిఖచక్రాంకితులైన
 కుటిలాత్ములను చూడఁ గూఢునె? యట్టి
 యెడ 'నాకయే న్నదహే ద్దేహ' మన నె-
 గడ 'నదహేత్కామకారత' యనంగ
 బోధాయనస్మృతి భువి శ్రౌతివిధికి
 'నాధికుర్వతి దగ్ధంగ' నా నెట్లు
 దెలియంగ 'నాకయే ద్విప్రో' యనంగ
 లలి 'దేవతాయుధలాంఛనై' రనంగ
 మొనసి యంద 'యది వా మోహో' త్తనంగఁ
 జనఁ 'బతత్యేవ న సంశయో' యనంగ
 గౌతమస్మృతియు 'నాంగం దహే' త్తన న-
 మాతతయుక్తి యమస్మృతినూక్తి

పండితారాధ్య చరిత్ర

యిల 'నాంకయేన్నదహేద్దాశ్చ' మనఁగ
 లలి 'దేవతాయుఫలాంఘనై' రనఁగ
 నస్తతిఁ 'బాతిత్య'మన 'సూతిత్య' -
 ణా' త్తన స్తుతినినహార్థంబ; మఱియు
 సరసమై చను సూత్రసంహితోక్తుం నొ-
 నర 'నకుర్యా దుకనా నహో' యనఁగ
 నరయఁ 'గుర్వాచ్చ చక్రావ్యై' ననఁగ
 సరిఁ 'బతత్యేన న సంయో' యనఁగ
 న్యాయోక్తఁ గరిగు మానవిభురాణాంబు
 'నాయుధై శ్శ్చాఖచక్రావ్యై' రనఁగఁ
 నగ 'న నహేచ్చ కదాచన' యనఁగఁ
 నగ 'నాధికార్యాః కదాచన' యనఁగఁ
 నవు 'న సంఘాష్యా ద్వజాదిభి' యనఁగ
 నవల 'న దర్శసేనా' యన స్మఱి
 వేవేగఁ దనభూమి వెకలింపెనయి
 వావిరి 'కీఘ్రం ప్రవాసహే' త్తినఁగఁ
 బలుకఁజూడఁగరాని బ్రహ్మ బలైన
 నిల శంఖచక్రాంకుఁ డేవి పండియును
 ఛారి 'న దహే చ్చక్రపూర్వకై' రనఁ గ-
 దిరి 'యంకతో యస్య దేశాంత' మనఁ గ-

శాసనంబెసగ ' రాజా శ్రీఘ్న ' మనం ' బ్ర
 వాసనో ' త్తనం బతి వాని దేశంబుం
 జను వెలార్చంగం బరాశరపురాణంబు
 ననయంబుం జాట బ్రాహ్మణునైన నపుడ
 పదపడి యజ్ఞవైభవఖండ సరణం
 దుదం ' గస్యచి ల్లాంఛితో మర్త్య ' యన మొ-
 దం ' న సాక్షీ సర్వదా భవే ' త్తనంగ
 లలి ' నాధికారీ చ లాంఛితో ' యనంగం
 జని ' లాంఛితో హి నసంభాష్య ' యనంగం
 జెనుసాండు నంద ' యస్యశ్శాస్త్రి ' యనంగ
 ననం ' న దర్శనీనూ ' యన నతనిం
 దపిలి పల్కంగ ముట్ట దర్శింపరామి
 భంగిగా ' రాజా ' యనంగ, ' దేశా ' త్తి-
 నంగం, దద్వైజలనానరపతి యపుడ
 వేవేగం దనభూమి వెడలింపవలయు;
 వావిరి ' శ్రీఘ్నం ప్ర వాసనో ' త్తనంగ
 నటనగాన శంఖచక్రదిముద్రలను
 స్ఫుటతరంబుగ నూర్ధ్వపుంస్త్రంబుం దాల్చు
 పాతకి ముట్టంగం బలుకంగం జూడ
 నీతిగాదని చాటు నిగమ స్మృతితి-

హాస పురాణాగమాదులు వినరె?

భూసురు లటు చాల్పఁ బూయంగఁదగునె? :

గు ద్రాక్ష మ హి మః

యదిగాక శ్రుతుల రుద్రాక్షధారణ స-
ముదితరహస్య ప్రసూక్తు లెట్లనిన
విలసిల్లు నల యజుర్వేద సూక్ష్మోక్తి
నలరి 'యేతాని రుద్రాక్షాణి' యనఁగ
నంద 'వేదా ధారయంతి' యనఁగ
నంద 'దేవా ధారయంతి'నా, నాది
యయిన లైంగ్యంబు 'రుద్రాక్షధర శ్శు-
చి'యనఁగ, మఱి 'శిరసిస్థితే' యనఁగ
శ్రమితులై మత్స్యపురాణంబు నట్ల
రమణ 'రుద్రాక్షధర శ్శుచి'యనఁగఁ
దనరారి కూర్మంబుఁ 'దరతి పాప్తాన'
మన 'వైశ్వదేవే సురార్చనే'యనఁగ
నాయతి 'మృణ్మయం వాపి'యనఁగ
'తే యాంతి షరమాం గతి'మనఁగ, నట్ల
విచిత్రశైవోక్తి 'య ద్విప్రనంధ్యాది-
షు చ కర్తసు'యనఁగ సూతనంహితయు.
నది వినరే 'కంఠమాశ్రిత్య' యనఁగ

మృదురీతి 'శ్వాపి వామ్రయతే' యనంగ
 న్యాయోక్తినట 'కింపున ర్తానవాద-
 యో'యని మ్రోయంగ వేయేల యిట్లు
 మఱియుఁ బురాణాగమ శ్రుతి స్మృతులు
 నఱి లేక చెప్ప రుద్రాక్ష కల్పముల
 నదిగాక భూతి రుద్రాక్షముల్ దాల్చి
 వదలక శివుఁ గొల్చువారల వినుఁడు
 అచలిత ప్రీతి బ్రహ్మాండపురాణ
 వచనంబు 'రుద్రాక్షవలయా' యనంగఁ
 బ్రతి 'జటాజూట విరాజిత'యన, వి-
 రతిఁ 'ద్రిపుండ్రేన విరాజిత'యన, మ-
 లిన మేది 'భస్మావలిస్త సర్వాంగ'
 యనఁగనొప్పుఁ బ్రణవ వ్యావర్ణనంబు
 వొగడంగ 'రుద్రాక్షభూషణా' యనఁగఁ
 దగ 'జటామండలధారిణీ' యనఁగఁ
 దఱి 'నక్షమాలార్చిత కరా' యనంగ
 నెఱిఁ 'గమండలు కరాస్వీతా' యనంగ
 నుఱుఁ 'ద్రిపుండ్రవళి యుక్తాంగి' యనఁగ
 గుఱి 'ఋగ్యజుస్సామ ిఘ్నోషేణ' యనఁగ

పండితారాధ్య చరిత్ర

నిల 'నేవతేస్మ మహేశ్వర' మనఁగ
 నలనుఁ దా గాయత్రి వ్యావర్ణనంబు
 రతిఁ 'ద్రిపుండ్రేన విరాజిత' యనఁగ
 స్రాతయుక్తి 'రుద్రాక్ష మాయా' యనఁగ
 సాగసి 'శుభ్రో జటాఘాట' యనఁగ
 వగనంగ నది గ్రతువ్యావర్ణనంబు
 సరిఁ 'ద్రిపుండ్రద్భాసి సర్వాంగ' యన న-
 మరి యద 'రుద్రాక్షమంజునై' రనఁగ
 వడి వాయవీయసావర్ణసంహితం
 నడినన నిదియుఁ దా సమిదభిధాన
 దేవతావ్యావర్ణనావృత్తి యనఁగఁ
 దా వెండియుఁ బురాణశతులలోఁ జెప్పు
 సరిఁ 'ద్రిపుండ్రాకిత సర్వాంగి' యన న-
 మరి యద 'రుద్రాక్షమంజునై' రనఁగ
 నదిగాక మొదల 'శుభ్రాత్క' యనఁగ
 నది వషడ్జీవతా వ్యావర్ణనంబు
 దివిరి 'త్రిపుండ్రకో దివ్యై' రనఁగ
 నవిరళస్త్రీతి 'రుద్రాక్షైశ్చ' యనఁగఁ
 దుది 'శుశుభే' సత్యోవిష్ణు' రనఁగ

౧. సతతం.

నదియు 'భస్మస్నిగ్ధ' మనఁగ నవ్విష్ణు
 వ్యావర్ణనము యజుర్వ్యావర్ణనంబు
 శైవాదులందిట్లు సాంగమై మఱియుఁ
 గోలం 'శుభ్రతిపుండ్రో' యనఁగ
 లీం 'రక్షాభి రుద్ధూభిత' యనఁగ
 మసపిడి 'రుద్రాక్షమాలా' యను వ-
 చనము 'రుద్రాంశ్చ పంచబ్రహ్మ' యనఁ ద-
 గిలి 'యధర్వశిర శ్శిఖే' యను నివి మొ-
 దంఁ దునఁ జెనఁగ కౌస్తముల మంత్రముల
 మెయుఁ 'బంచాక్షరీం విద్యా' మనఁగ
 నొలయ పక్షురీయును జపించుచును
 చిటఁ 'బూజనోత్ సరమేశ్వర' మనఁగ
 స్ఫుటభక్తి నీశ్వరపూజాభినిరతుఁ
 జనఁగ నావ్యాసుని వ్యావర్ణనంబు
 మును గాశికాఖండమునఁ జెప్పిమఱియు
 భవినోస్పి 'రుద్రాక్షిభూషణా' యనఁగ
 సవుఁ 'ద్రిపుండ్రలంకృతాంగాశ్చ' యనఁగఁ
 పారి 'నక్షమాలావిభూషితా' యనఁగ
 ననుమగా స్వాయంభువాది మనువుల
 వ్యావర్ణనము నెన్నఁ గావున నిట్లు

పండితారాధ్యచరిత్ర

లావిధి విష్ణు సురాసురమునులు
 భాస్వస్త్యహిమఁ గూర్తఫణితి ' సర్వే త-
 ంస్వినో ' యన జటా భసితరుద్రాక్ష
 ధరులు శివార్చనాఁదులు గావునను
 ధరి నన్యలాంఛనధరు లెవ్వ రింక
 నదిగాక శ్రుతుల ముఖ్యంబైన విజిత
 మదనపాదోదక మహిమయు వినుఁడు

వాదోదకమహిమ

ధృతి ' సథాతో మహాదేవస్య ' యనఁగ,
 గతి ' వరం పాదోదకవిధి ' యనఁగఁ
 జనఁగ ' వ్యాఖ్యాస్యామ శంఖం ప్రపూర్య '
 యన ' గంధపుష్పాక్షతాదిభి ' రను ని-
 యతి ' నయం మే శిరస్యభ్యర్చ్య ' యనఁగ
 రతి ' ఋతగ్ సత్యం ఁరంబ్రహ్మ ' యనఁగఁ
 న్నీతి ' నితి ప్రపిబే ' త్తనఁ దదను
 భూతి పాదోదకంబులు గొనఁ జెప్ప
 వేడుక నాయజుర్వేద సూక్తోక్తి
 రూఢిమై ' భగవాంశ్చ రుద్రంఽపవిత్ర '
 మన ' శతధా చ సహస్రధా సమ ' మ-

దీక్షా ప్రకరణము

స 'నవరిమితధా' యనంగ, 'ననంత'
 మనంగఁ దదీయసూక్తావసానస్ర-
 జనితవాక్యముల శ్రీ 'శంభు పాదోద-
 కం శుభం' బనుచుఁ ద్రాగఁగఁజెప్ప మఱి య-
 సంశయంబుగ మూఁడుసంఖ్యలయందు
 శివపురాణంబు ప్రసిద్ధిగా నిట్లు
 భువిని 'బాదోదకం పురభిద' యనంగ
 చ్చి 'బాశజాలహరం పరం' బన, ని-
 యతిఁ 'బాణి శుక్తిభి రాదాయ' యనంగ
 నిలఁ 'బపుక కామం గణేశ్వరా' యనంగఁ
 బెలుచఁ 'బాదోదకం పీత్యా' యనంగ
 నాదిఁ బాణిస్థలంబను సూక్తియంద
 పాదోదకముఁగొని భ్రాంతి 'పశ్చా ద-
 శుచిశంకయా' యన సూతకియయ్యె
 శుచియయ్యెఁ జేయియంచును నతిమోహ-
 మున 'య ఆచామతి మోహేన' యనంగఁ
 గొనకొని చే గడ్డికొనంగఁ దలంచు
 ఖలుఁడు 'వింద్యాద్ బ్రహ్మ ఘాతుక' మ్మనంగఁ
 దలపోయ బ్రహ్మఘాతుకుఁడు వెండియును
 నిల 'భూమిభాగాశ్చ యే శుభా' యనంగ

పంజీతారాశ్రయిత్ర

నెలమి ' స్థోదక స్త్యే' యనంగ
 శ్రుతి ' గళాం నార్హంతి షోషః' మన, ని-
 యతి ' వశూర్వాక్ దశాపరా' ననం జ-
 నచె ' యామ్యా గామిన శ్చైన' యనంగ
 ని ' దురాచారాశ్చ నో నరా' య, న-
 నం ' చేతు పూతా భవం త్యాశు' అనంగం
 కంబోయి ' బి దాంబాధ రణా' స్తిన న-
 మరి ' నర్విమంగళమాంగళ్య' మనంగం
 బరి ' సర్విపావన వానన' మనంగ
 లలి ' సర్వీత్కీలం సద్య' యనంగ బా-
 కలి ' ప్రాప్యశ్చే మూర్ధ్ని ధారిణా' త్తనం ద-
 విలి ' యశౌచం నైవ విద్యేత' యనంగ ద-
 గిలి ' సూకే శ్చ కే శధా' యన, వ-
 సుభ ' గృహే యస్మిన్ ప్రసూతా' యనంగం
 బనరుచు నం ద' సాధాగా' త్తినంగం ప్ర-
 బలి ' దూషితశ్చా పాదాంబా' అనంగ్రి-
 యలను ' నిభ్ర చ్చుద్ధ మాపునూ' త్తనంగ
 జగతి ' నుత్పాత ప్రశమన' మ్మనంగ
 బిగి ' సర్వరోగ ప్రభేదన' మ్మనంగ
 కర ' నిష్టసిద్ధి ప్రదాయక' మ్మనంగ

దీక్షా ప్రకరణము

నవి మాదిగాఁగ బ్రహ్మాండపురాణ
వివిధసూక్తుల వేసవేల్విధంబులను
గఱకఁగి పాదోదకము విస్తరించు
మఱియు లింగాచ్చనమహిమ యెట్లనిన—

లింగాచ్చన మహిమ

నిన = శ్రౌతస్తార్తవిధులు శోధించి
ననిచి 'ధ్యానా దర్చనా ధారణా ద-
ప'యఁగా విష్ణుస్మృత్యతిసురల్ మునులుఁ
క్రియతి సంసారి తారకమునా మనకి-
దియయంచు వీరిభక్తిగలచిత్తు
లయి 'మరుఱో మర్జయంత' నాశ్రుతిఁ జ-
నిన 'రుద్రయ త్తే జనిమ చారుచిత్త'
మన = 'న వాఽపి గుహ్యం' బన విష్ణుఁ
డును ప్రక్షాయును చిద్రుఁడును సురల్ గొల్చి
ననుగొని తమతిమఁదములు వశయఁ
జనునంద 'సుయజా యజామహే' యనఁగ
మునులు క్రియాసాంగముగ భజియింఁ
'ఘా'యంచు మృత్యువు మాయ 'యజామ-
హే'యగుచు మును బ్రమధేంద్రులు గొలువ.
గర్భాఁదలు వాయ నర్భకుల్ గొలువ

పండితారాధ్యచరిత్ర

గర్భోపనిషది వ్యక్తంబగు సూక్తి-
 ములయది యోగన్యాస్త్రముంచ్యామి'యనఁగ
 నిలఁ దంప్రసద్యే మహేశ్వర'స్మనఁగఁ
 జనఁ దద్ధము సూతనాహితీసూక్తి-
 మున'యదియోగన్యాస్త్రముంచ్యామి'యనఁగ
 నిలఁ దంప్రసద్యే మహేశ్వర'స్మన మ-
 సలి'విజానంబుం భస్మ'యనఁగ
 నోగి'గ్నాత్వా చాగ్నిశాస్త్రజ'స్మనఁగఁ
 నగు'సముద్ధ్యానదాచార్య'మనఁగ
 విన'ప్రసత్వాత్తవిద్య'యనఁగఁ
 జనిమి'నానారినాగరిం శైలి'
 మన'యంఘ్రా మ్యహా మ్నానో'యనఁగఁ
 బనుగొనఁ నలఁచు గర్భగతుంబు మఱయు
 సవికలాగమి పురాణామ్నాయ ముఖ్య
 సవిశేష విజ్ఞప్తి శాస్త్రాదీ సూక్తి
 ములఁ బునరావృత్తి మోక్ష'స్మనఁ ద-
 విలి'పునర్జన్మ సపేద్యతే'యనఁగ
 హారుఁబూన్పు నొకపుష్పమటుంబు జనని జ-
 రరకశోరపితృకాటనము హరించు
 ననిన నానాకుసుమావళఁ బూన్పు

దీక్షా ప్రకరణము

నన విధిఫలము లేమనవచ్చు? మఱియుఁ
 గరహారు నోకతుమ్మి పూవునఁబూన్చి
 పరగ విష్ణుత్వంబు వడసె విష్ణుండు
 ప్రహేళు ద్రోణపుష్పంబులఁ బూన్చి
 ప్రహ్లా ప్రహ్లాత్వంబు వడసె, సెడియును
 నోకపుచ్చి క్షేత్రం క్షేయ క్షనో పూన్చి
 ప్రకట సురాఫణపట్టంబుఁ దాల్చె
 నర్కపుష్పముఁ నర్కాక్షుఁ బూజించి
 యర్కుండు నడసెఁ దా నర్కపదంబు
 అక్షుంబును ఫాలాక్షుఁ బూజించి
 ఋక్షేశుండు నడసె ఋక్షేశు పదవి
 శ్రీసృక్షదళముల నిచ్చువెఁబూజించి
 శ్రీవనితయు విజశ్రీత్వంబు వడసె
 నవి గీల వేయు మఱియొక విచయ
 వినిధదానానేక విపులధర్మముల
 నెకలత్యంబు జడతపోధ్యాన
 వికరనానానానా ప్రకరసంజవిత
 ఫలకోటి యొక్కపుష్పంబునఁ బూన్చు
 ఫలమున వెయిపాల్లిపాలికి నెయిద-
 వను పురాణము బ్రాహ్మణాదులు వినరె?

పంకితారాశ్రయచరిత్ర

పాఠశాల 'శ్రీ ప్రాచీన పుస్తకాలయ' యనఁగఁ
 బాణ 'నవాస్త్రాశ్రయ నవాది నా' శ్రీ న-
 లా 'యశోమాణియ' యనఁగ

నింకనాఁడ మఱియ

మొలొంగధారణ మహిమనేదము
 నెఱుగఁగో మొదియుఁదా నెఱియి మొలి
 నదిగాని బుక్కూర్తి మొనుభవఁగ
 భిష 'మయం నే విశ్వభేషజో' యనఁగ
 రతి 'నియం నివాభమర్ష' నాఁగ మతి ని-
 యతి 'నయం మాతా అయం పితా' యనఁగ
 నట 'నియం జీవాతు రామ' శ్రీనఁగ
 ఘటియిల్లు ముఁ కీతికంకణంబు కు
 దర్పణంబేల యంద 'యిదం తన ప్ర
 సర్పణ' మ్మంచు బుక్కంసొత్త నాట
 గూఢవేదాంత సంకుఱిశిరోరన్న
 కూఢి నెఱియును శ్రీరుద్రోపనిషది
 వడిఁ 'ప్రథమే నానువాకేన' యన నె-
 గడు ప్రథమానువాక ప్రసూక్తంబు
 ఆర 'సూతేరుద్ర' యనఁగ 'నివా త-

౧. సం. ఆయం.

నూ రి ఘోరా 'యని నొడువ, 'కపాశ-
 కాశిని'యనెడు వాక్యమున 'కపాశ-
 కాశివీవపు'రసంగా 'శ్రుతంతేన'
 యను మహాస్తోత్ర విన్యాసవిరూఢిఁ
 దసరి 'శిష్టాః ప్రసీద్ధా భగవన్న
 పాపా'యనఁగ ధవుభక్తుల భవి న-
 వాపుల్ ప్రసిద్ధులు వరిమ శిష్టులును
 స్వర్గి 'మత స్వరీయా నహాయ
 ధక్తా'యనఁగ శివభక్తులు దక్క
 నన్య బుశిష్టుఁ బాపాత్ములు, మఱియు
 'నన్యా నశిష్టా' ననఁగ 'చితచిశ్చి-
 నోమి'నా చిక్షు జగన్నుతి విశ్వయించు
 నామహాస్తోత్ర సూత్రార్థ మశ్శూదఁ
 జను రుక్రీ సూత్రార్థ సరణీ దానెట్లు
 లన 'నఘోరాంగుఁడవయిన యోరుద్ర!
 మొగి నీమహాలింగమూర్తియి ట్లొప్పె-
 నగ నవినాభావసంబంధలీలఁ
 జన నపాపులయంద సరిఁ బ్రకాశించు'
 ననియెఁడుఁగాన నిరంతరలింగ
 సహితులు, భువిఁ బాపరహితు లిష్టూఢ్కీ-

పండితారంగ్యచరిత్ర

మహిందాల్పినట్టి నక్షత్రం లెవ్వరినిన
 నవికం నేదాగమార్థ ప్రయత్న
 ననిశేష నివర్తన శాస్త్రమార్గము
 ప్ర ' యాస్త్రనిమయా లింగ' మనగ
 నా యాస్త్రనిమయాలు లింగము
 విష్ణుండు కలి యుచి శేషభాగి
 విష్ణుత్వ మది కనన్తిగా బహ
 ' వ్యాట ' వైమమయ లింగ' మనగ
 ద్విక చిహ్నకాంక్షా లింగము
 ప్రక్షాయ కలి యుచి క్షి క్షి
 ప్రక్షాత్వ మది తన పా లగా బహసి
 విష్ణులు ' లింగం మ మ హా' మ్యనాగ
 నమ్మగాని మ హా హాపు లింగము
 నిర్మలం కలుచి యిహాం గొలిచి
 యాస్త్రత్వ మది ద యిరుగాం బహసి
 మనలి ' లింగం ' హేమమయ ' మని ప్రాయా
 నసలూ ' హేమమ మిపు లింగము
 కనదుండు కలియుచి శేషలి భాగి
 కనదత్వ మది తనకనముగాం బహసి
 ' నతులిత కౌప్యమయం లింగ' మనగ

దీక్షా ప్రకరణము

బ్రహ్మచర్యమునకు సంకల్పమునకు వెలుగు
 శివుడొచ్చి కొల్చి కేవలవ్రతమును
 దపించి కేవలవ్రత తాత్పర్యము వదలి
 'గు' గాకూటమయిన నాయు' నన నె-
 నగు గాకూట భాస్వల్లింగ మూర్తి
 వాయువు కలియించి వసన భజించి
 నాయున్ను మదనవరముగాఁ బడసె
 'మనకే' గాకకమయి 'మనకే' కె-
 గడ 'మనకే' కానకమయి 'మనకే'
 ననువులు కలియించి వారక కొలిచి
 ననువులు కలియించి వారక కొలిచి
 కలిగిగా 'మనకే' మనకే
 నానివాక్యమయి లింగముదాల్చి
 మన్నించు కలిగి కలిగి
 మన్నించు కలిగి మన్నించు
 మనకే గానా 'కాయ' లింగమూర్తి
 ననువులు కలియించి వారక భజించి
 ననువులు మదనవరముగాఁ బడసె
 ననువులు 'నన్నమయి లింగ' మనకే
 ననువులు తానమయింపు లింగము

పండితారాధ్యచరిత్ర

నగ్నిదాధరియించి యనయంబుఁ గొలిచి
 యగ్నిత్వమది దన యతిముగాఁబడెను
 ధృతి 'దారుజనిర్మతి శ్చైవ' యనఁగ
 మతినుబ్బి దారుజమయ లింగమూర్తి
 [నిర్మతియు ధరియించి నిషభ కించి
 నిర్మతిపదముఁ దననెలవుగా' బడెను]
 ఘనభక్త 'దానిలింగసదా' యనఁగ
 ననిశెంబుఁ దా మైమయంపు లింగంబు
 సూర్యుండు ధరియించి సుమంభ కించి
 సూర్యత్వమది కనసాముగ్ధుగాఁ బడెను
 లలితోక్తి 'ముక్తాక్షయమహి' వ్వునంగ
 నెలయు ముక్తాక్షుల శైకలింగంబు
 సంప్రండు ధరియించి సవక్తఁ గొలిచి
 చంద్రత్వమది కనసరికుగాఁ బడెను
 లలిదలిర్పఁగఁ 'బ్రవాళమహి' వ్వునంగ
 నలకుఁ బ్రవాళమహింబు లింగంబు
 వన్నగుల్ ధరియించి ధిక్తి కించి
 పన్నగశ్యముఁ దమపదముగాఁ గొలిచి

---

౧. ఈవాక్యములకు సంస్కృతానువాదము లేదు. వీటిని
 తరువాత వెతలో చేర్చి ఉంటారు.

దీక్షా ప్రకరణము

సహజముగా ' గృహ్యాయన మయ ' మునంగ
 మహిత కృష్ణాయనమయ లింగముర్తి
 రాక్షసుల్ ధరియించి రతి భజించి
 రక్షణ దము దమ రమణగాఁ గొనిరి
 జానెలర్చి ' ద్రపుసేన మయ ' మునంగ
 మానిత్ర శ్రీ పుసేనమయలింగములఁ బి -
 శాచముల్ దాల్చి పూజాచిహ్నమైఁ బి-
 శాచిత్వ మది దమజాతిగాఁ బడసెఁ
 గమనార్థి ' శైలోహకమయ ' మునంగఁ
 గడసక శైలోహకమయ లింగముల
 గుహ్యకుల్ ధరియించి కొల్పిసంతతము
 గుహ్యకత్వముఁ దమకోర్కెగాఁ బడసి
 రక్షులిత సర్వలోహపులింగములఁ బి-
 యతి ' సర్వలోహమయం లింగ ' మునంగ
 మాత్మకల ధరి యించి మనుష్యవగోలిచి
 మాత్మకత్వముఁ దమమహిమగాఁ బడయ
 [మును ' విభ్రతిస్రమం మూర్ధ్ని ' యనంగ
 ననుభక్తి న్మోక్షమయంబు లింగము
 ల్పొందించున లలిదాల్చి కొలిచి
 లక్ష్మీత్వమది దనమహిమగాఁ బడసెఁ

పండితారాధ్యచరిత్ర

జాన్ముండి 'సైకతం సాక్షా' శ్లానంగ
 నర్మలి సికతామయంపు లింగంబు
 సాన్ముండిభరియించి నద్భక్తిగొలిచి
 చాన్ముండికావ్యంబు సరికుగాంబకసె
 నాన్దుగ్గ 'విష్టమయం లింగ' మనంగ
 నాదటం విష్టమయంపు లింగంబు
 వేదోక్తిగా భక్తి వేద్యమై కొలిచి
 నాదట ద్వాన్ముండి మమరంగంబకసె
 నోగి 'గంధలింగం మనోస్థి' యనంగ
 నా మనోస్థియు గంధంపులింగంబు
 దనమడ నిష్ఠాంగం నా విల్పి కొల్పి
 మును మనోస్థి యన ముదమొప్పంబకసె
 నాసక్తి 'దూర్వామయంలింగ' మనంగ
 నాసరిస్వతియు దూర్వాకలింగంబు
 మగి 'నర్వం కథిమయ' మన శ్రుతుంబు
 దిరమగుభక్తి కథిమయలింగంబు
 నియతి 'మంత్రాణ్యజ్యమయ' మన మంత్ర
 చయ మాజ్యలింగంబు సతతంబుదాంబు
 ధరం 'గుశాగ్రమయ ముత్తమ' మన మునులుం

౧. దుర్గి.

దీక్షా ప్రకరణము

గరమర్థిశోఁ గుశాగ్రమయ లింగంబుఁ
 దా 'యమో మారకత' మ్మన యముఁడు
 వారక మరకతస్ఫారలింగంబు
 వడి 'నవనీతం గవాం కుల' మ్మన నె-
 గడి నవనీతలింగంబుఁ గోకులము
 గరమర్థిఁ 'బుష్పలింగ' మనఁ బర్ణామ
 లకుదారఁ బుష్పమయంపు లింగంబు
 భ క్తియిచ్చి తమతమపదములు వడయు]
 నజిష్ణుముఖ్యులు నాదిశక్తులును
 మునులు సమైక్యలింగముల లింగమూర్తి
 ననయంబుఁ భరియించి యర్చితు రనిన
 జగతిఁ బద్మపురాణసంహితలం కె-
 సగు శంభు రాఘవ సంవాదములను
 జలజల హరిముఖ్య సకలదేవతలు
 సలి 'మస్తకే ధారణం శుభ' మ్మనఁగ
 మునుకొని 'విన్యస్త ముకుటే' ప్పనఁగ
 నునిచి 'యంతర్ధారణం శుభ' మ్మనఁగ
 ముకుటంబులను లింగమూర్తులు దాల్చు
 ారకుటిల భక్తిఁ బాయక దివానిశము

౧. రకలంక.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నలి 'లలాటే ధారణం శస్త్ర' మనఁగ
 నలికాగ్రములదాల్తు రిత్వంతభక్తిఁ
 దగ 'యథా లక్ష్మ్యో ధృతంపురా' యనఁగ
 జగతి లక్ష్మీముఖ్యశక్తు లన్నియును
 మున్ను బాగుఁడు 'శృతం మూర్ధ్ని' యనఁగ స-
 మున్న తినట్టుల మూర్ధ్ని ధరించు
 నిరువంద నెప్పుడు నితరరాక్షసులు
 ధర 'వినిర్భిద్య యథాగాత్ర' మనఁగ
 దేహముల్ స్రచ్చి తస్వీరవినిహిత
 లోహపాస్రములఁ దాల్తురు మహోత్సుకతఁ
 'గంలేచ' యన హరకంఠాదిమునులు
 గింతింబులను సదాకాలంబుఁ దాల్తు
 రితరులు దమతమ యిష్టాంగములను
 రతిఁదాల్తు రభిలపురాణాగ మాది
 యగు 'నయం మే' యన 'హస్తో' యనఁగ
 'భగవా'నన సమానబంధోక్తి ఋక్కు-
 నందు నెప్పినయట్ల యాపురాణములు
 దందడి వెండియు 'ధారయే ద్యస్త
 హస్తేన' యనఁగ 'లింగాకార' మనఁగ
 'హస్తతలేఽపి చ' యనఁగ నాహస్త

తలముస ' మస్తకే ధారణ' మ్మనఁగ
 నిల ' మూర్ధ్ని వా ధారయే ల్లింగ' మనఁగఁ
 గ్రియగోస ' నుత్తమాంగే గణే ' యని యు-
 లియ ' నుత్తమాంగే గణే వాపి ' యనఁగ
 రతి ' గణే కక్షే సరాయణా ' యనఁగ
 హితమతి ' నాభాచ హృదయేచ ' యనఁగ.
 దనుఁబొందవే యవస్థలు నెందు దాలి-
 చిన ' శుచిర్వాప్యశుచిర్వాపి ' యనఁగ
 నెంగిలి ' యుచ్ఛిష్ట మితి నిశ్చిత ' మ్మ-
 నంగను ' బిభ్రతో లింగ ' మ్మనఁగఁ
 దగ ' సదా వై లింగధారణ ' మ్మనఁగ
 మొగి ' నకదాచి ద్విమోచయే ' త్తనఁగ
 నెఱి ' దక్షైవ మమ సాన్నిధ్య ' మ్మనఁగ
 నులు ' నిమేషార్థం వియోగేన ' యనఁగ
 రమణ నీ లింగధారణ విశేషంబు
 క్రమ మిది యంచు సాంగంబుగా నిట్లు
 బ్రాతిగా వేదపురాణాగమ స్తో-
 తితిహాసాదుల నిటు న్నస్తుతించి

ప్రసావనీకార మహిమ

సంక్షిప్తేంద్రుఁడు దన ప్రశ్నలన్నియును

• పండితారాధ్యచరిత్ర

ఖండింప ఖండింప నుండఁజాలకయు
 నన్నియు నవి యెట్టు లయ్యెఁబో యిట్లు
 సన్నె యీశ్వరుని ప్రసాదంబుఁ గొనఁగ
 నిది యవైదికమార్గ మిది వివేక
 మిది గడు నుత్పత్తి యిది ధర్మముని
 దా నిరుత్థము నిషిద్ధము ప్రసిద్ధ
 మే నేదముఁ గురారాసతిహాసాగ
 మాదుల విందుమే ? మాదులు గలరి
 కాదె ? యెచ్చటనైనఁ గందుమే నివుఁడు
 నలి 'ననర్హం మమ వైవేద్య' మనఁగఁ
 గలుగు నిత్యాదివాక్యంబులు వివరె ?
 యుడుగక భక్తి మదోక్తేకవృత్తిఁ
 గుడిచిన నిశరులు గుఱుతురుగాక
 వేదాధ్యు లగు మహావిప్రవంశజులు
 కాదరణియమే యట్లయ్యెనేనిఁ
 దగిలి వ్రాణాగ్నిహోత్రం బెట్లు నేయ
 నగుఁ దదీయేష్టలింగార్చితాన్నంబు
 నదియునుఁ గాక లింగార్చితశేష
 మది పితృదేవతార్హమె శ్రాద్ధములను ?
 నట్లటఁ బంచయజ్ఞాదికర్మముల

నెట్లర్హమగునయ్య యీశ్వరాధీతము ?
 గాన బ్రాహ్మణులకుఁ గాదు సేవింపఁ
 దా నీశ్వర ప్రసాదమని గర్హింపఁ
 బండితనుత పాదపద్మయుగుండు
 వంశితారాధ్యుండు భక్తివర్ధనుఁడు
 సీర శుద్ధ సిద్ధ ప్రసిద్ధ ప్రసాద
 పరమ తత్త్వోన్నతి వర్ణింపఁబూని
 నలి 'ననర్హం మమ నైవేద్య' మనిన
 పలుకున కర్థంబుఁ చెలుపంగఁ దలఁచి
 చయ్యన 'నైవేద్య శ్లోన కి మభి
 ధియ్యతే' యనుచు నుద్దేశిత ప్రాణి
 నైవేద్య శబ్దంబు నానాథవాచి
 గావున నది ముఖ్య గౌణార్థయుక్తి
 నిదమిశ్ర మని నిశ్చయింపంగ లేక
 యది యెట్లు మును రహస్యార్థంబు లెఱుంగ
 నవు? 'పద్విధం తథా' యనఁగ నిర్మాల్య
 మవుల నొక్కొక్కండ యాఱువిధమ్ము
 లవి యెవ్వి యనిన దివ్యాగమోక్తమునఁ
 దివిరి దేవస్వంబు దేవతాద్రవ్య

౧. గ్రహింప; వర్ణింప.

పండితారాధ్యచరిత్ర

మును ముఖ్య నైవేద్యమును నివేదితిము
నోనరి ఖండ ప్రవ్యమును బహిక్షిస్త
మునునాఁగ షష్ఠీఫముఁ జెప్పినోన్
నుతిఁ నిమూఁసఫముఁలోన
మొగి దేవుసామ్ము భూములు గ్రామములును
నొగి దేవతా గ్రవ్య ముఁకరిణములు
ఫనధాన్యవస్త్రోగోఘన భూషణములు
నుఁమఘస్త్రిశ్వజాది వస్తువులు
దిఁరి 'సంకల్పితం దేవాయ' యనఁగఁ
దఁలి తత్సంకల్పితంబై మున్ను
శివునకు ముంద చేసిన ఁదార్థములు
నఁ 'యన్నపానాది యత్సర్వ' మనఁగ
నెనయఁగ 'నైవేద్య మితి కీర్తిత'మ్మ-
నను శివోష్ఠంబు నైవేద్య మిదియు
మతిఁజూడఁ 'ప్రతిధనిర్తాల్య మస్త్వ
మితికీర్తిత'మ్మన నిచి యన్వర్థములు
మానక ప్రతిధనిర్తాల్యంబుఁ బొందు
నేనియు వానికి హీనకారవము
నవు 'నరకే కాల మక్షయ' మ్మనఁగ
భువి వెఱియు శివోఁభక్తంబునైన

'అన్నపానాదికం యత్సర్వ' మనఁ బ్ర
 సన్నోపభుక్తంబు సను నివేదితము
 వయిపడి యదియు సద్భావార్థ మయ్యెఁ
 గ్రియగొనఁ 'బ్రాణలింగే చరే' యనఁగ
 నది 'రత్నలింగే స్వయంభువి' యనఁగఁ
 దుది 'నచండోఽధిక్యతోభవే' త్తనఁగఁ
 గలుగు నిత్యాది లింగంబులు దక్క
 నలి 'స్థాపితం విధినా లింగ' మనఁగ
 వాయారఁగా 'సురై ర్వా మునిభి ర్న
 రై' యనఁ 'ద్రివిధనిర్తాల్యే' యనఁగ
 నా యమర ముని గణాది ప్రతిష్ఠి
 తాయతలింగమహాస్థానములను
 గలుగు నీ త్రివిధలింగముల నిర్తాల్య
 మలరుఁ జండద్రవ్య మది యట్లుగాఁగ
 మఱి పూర్వసంధ్యాసమర్చనవేళఁ
 వఱిమిన నిర్తాల్య తతి 'బహిఃక్షిప్త' య
 మని యెన్నఁబరగు నీ యాచార్యులొనఁ
 జను నివేదితములు శరణార్థమయ్యె
 నట్లాట నైవేద్య మది యనర్హంబు
 నట్లునుఁగాక గౌణార్థ మూహింప

నదియు నట్టల భవిష్యత్పుగాణ ప్ర
 ముదిత దివ్యాగమ మూలమై యాదిఁ
 జను వ్యాస జైమిని సంవాదమునను
 జననుతవ్యాసు నా జైమిని సూచి
 నలి 'ననర్హం మమ నైవేద్య' మనఁగ
 నలరు నీశ్వరుని వాక్యార్థ మెట్లనినఁ
 దనరి 'యే వీరభద్ర విశపితా' య
 నను వీరభద్ర గణక్రేష్టు చేతి
 శాపదగ్ధులకును సరి నన్యదేవ
 తాపరులకు శివాత్మకదీక్షలేని
 యితరులకును శివు నితరనైవములఁ
 బ్రతిఁ గొల్చు ఖలులకు భక్తిహీనులకు
 నననేల 'జేమా మనర్హ మిశస్య'
 యనఁ బ్రసాదచతుష్టయం బనర్హంబు
 గాక భక్తులకు శ్రీకంఠప్రసాద
 మాకాంక్ష భోగించు టది యనర్హంబె?
 యనెడు జైమినికి నీ యర్థంబు వ్యాసుఁ
 డనురక్తిఁ జెప్పచు సంతటఁబోక
 నలి 'ననర్హం మమనైవేద్య' మనఁగ

నిల నీశ్వర స్ర సా దేతఁం బెద్ది ?
 నకలవిశ్వపదాగ్ధ జాలంబులెల్ల
 నకలేశుమూర్తి స్ర సాదముల్ గాపె ?
 యది యెట్టులనిన దివ్యాగమవేద
 విదిత మీయర్థంబు వినుఁడు వెండియును
 వీనుల కింపుగా 'విశ్వరూపాయ
 వై నమో' యనఁగ 'విశ్వపతిభ్య' యనఁగ
 'విశ్వతశ్చక్షుశ్చ విశ్వగర్భశ్చ'
 'విశ్వరూపాయ' నా వేదాంతనూక్తి
 వరుస 'యదేక మవ్యక్త' మనఁగఁ
 బరగి 'యనంతరూప'మ్మన, నంత
 ననిచి 'విశ్వం పురాణ'మ్మన మీఁదఁ
 జనఁ 'దమసఃపరస్తాదితి' యనఁగఁ
 బెనఁగి 'తద్విశ్వరూపిణి' యన, వెండి
 యును 'బరమేశ్వరా దుత్పన్న' యన మ
 సలి 'షడ్రసోపేత షడ్విధాహార
 జలపుష్పజాతాని సర్వాణి' యనఁగఁ
 జన 'నభి దేవ స్ర సాదలభ్యాని'
 యన 'భవేయ' రనఁగ 'యస్తా' త్తనఁగ
 'నపరమేశం కించి' దనఁగఁ దత్సూక్తి

పంకితారాధ్యచరిత్ర

విపులభాష్యంబు 'న విద్యతే' యనఁగ
 లోలతఁదగిలి 'యల్లోకేఽస్తి' యనఁగఁ
 జాలి 'యోగ్యఽదార్థజాత' మ్మనఁగ
 భువిని వెండియు 'నుషభుజ్యతే' యనఁగఁ
 దివిరి 'దేవేభ్యో హి దీయతే' యనఁగ
 నైశ్వర్యగతి మీఁద 'యస్మా దనర్హ
 మీశ్వరనైవేద్య మిత్యాది' యనఁగ
 'వచనం నమర్థితం వ్యర్థ' మ్మనఁగఁ
 బ్రచురించి సూక్తి కర్థం బెట్టు లనిన
 విశ్వరూపుఁడు వరమేశ్వరువలన
 విశ్వంభరను సంభవించిన పక్ష
 సములతోఁ గూడిన పద్విధాహార
 సముదయ జలపుష్ప జాతముల్ మునువి
 పాదించి చూడఁ దత్సరమేశ్వరఁడ
 సాదలబ్ధముల, నిశ్చయ, మ్మిగాన
 సహజ మించుకమైన శరణు సాద
 రహితమై చను సదార్థంబులులేమి
 యెనసి లోకంబులు వెట్టెనేనియును

౧. గాక. ౨. దాశేమి. ౩. లోకములం దేదియునొకటి ;
 లోకములయందేది యన్నియును.

జనుఁ దోయ పదార్థ జాతముల్ శ్రుతుల
 ననుభవింపఁగ యోగ్య మైయుండు మున్ను
 అనుభవింపఁగ యోగ్య మై దేవతలకు
 నర్పణార్హముఁగు నటుగాన యీశ్వ
 రాధీతాన్నాదు అనర్హమన్సూక్తి
 కర్థంబు వ్యర్థంబు నాగమోక్తుల స
 మర్థింపరాదు యధార్థంబు మఱియుఁ
 దలఁచ 'సంగా'త్తనఁ దన్ని జాంగంబు
 నలన 'సంగాత్సంభవసి' నాఁగఁ దండ్రి
 యంగంబు సుతునంగ మై సంభవిలు న
 సంగ 'నాత్తావై' యనఁగ శ్రుతిఁ 'బుత్ర
 నామాసి' యనఁగ జనకుఁడు దాఁ బుత్ర
 నామంబు దగఁ 'బుట్టు' నా నాదిరుద్ర
 మూర్తివలనను సముదితమై యష్ట
 మూర్తుల్ సరాచరమునకు నిమిత్త
 కారణోపాదాన కరిణంబులగుచుఁ
 దా రుండువారి యుత్పత్తి యెట్లనిన
 మొదలి ఋగామ్నాయమున బ్రావ్హణంబు
 తుదిఖండలందు ననువుదురు ద్విజవ

రులుఁ 'నమో భగవతే రుద్రాయ' యన మొ
 దలఁ బ్రణవానుబంధంబగు సూక్త
 మున శ్రుతిభవు పదాంబుజముల కెఱుగు
 చును జగదుత్పత్తి సూచించువేళి
 విమలినమతి యజుఁడేదంబు నట్ల
 రమణమయి బృహదారణ్యోపనిషది
 పురుషసూక్తమునఁ దత్పురుషమహత్త్వ
 మరుదరుదనుచు వేదాఘ్యులు వొగడఁ
 జెనసి యాది 'సహస్రశీరుషా పురుష'
 యన 'సహస్రాక్ష సహస్రపా'త్తనఁగఁ
 దుది 'సభూమి విశ్వతో వృత్వ' యనఁగ
 నది 'యత్యతిష్ఠ ద్దశాంగుల' మ్మనఁగ
 నెనయంగ 'సమృతశ్శి శ్యేశాన' యనఁగఁ
 జను 'నుపనిషది ఏంచబ్రహ్మ' యన య
 శమ్మారఁగాఁ 'బురుషం కృష్ణపింగ
 శ' మ్మన నిజలక్ష్మ్య లక్షణోక్తముగ
 వెలయఁ 'దత్పురుషాయ విద్యుషే' యనఁగ
 నలువొంద నంద 'పూర్ణం పురుషాయ'
 యన 'నుశ్శహపురుషాయ' యన సామంబు

౧. కెఱుగిచను. ౨. శేర్చిపలుకవలెను. ౩. పురుషేణ.

నరుదొంద మిన్నంది యా యజుర్వేద
 పురుషుఁ డాదిపురుషుఁ బొగడుచుఁ బురుష
 సూక్త మాటవయది శుచి నాది సర్గ
 వ్యక్తంగాఁ జెప్ప నాది ఋక్సూక్తి
 మీఁద 'స ఈక్షతే మే ను లోకాంశ్చ'
 నాఁ దనరుచు నుమానాథుండు వేర్చి
 నియమితాతీత ప్రళయగతభూత
 చయ బీజసంచయ స్థానకారణము
 లైన నిజాంగముల్ దాని రక్షింపఁ
 దోన యయ్యుష్టమూర్తులు వుట్టనంఢ్రు
 అవరంగఁ జక్షుషు ఆదిత్య' యన, మ
 గుడ మీఁది శ్రుతులఁ జక్షోస్సూర్య' యనుచు
 మతి 'మననశ్చంద్రమా' యన మీఁది
 శ్రుతి 'నంద్రమా మనసో జాత' యనఁ 'బ్ర
 యతి 'ముఖాద్వావోఽగ్ని' యన మీఁది శ్రుతి ని
 యతి 'ముఖాదింద్రశ్చ' యనఁగ 'నగ్నిశ్చ'
 యనఁగఁ 'బద్భ్యం భూమి' రన నందు గ్రింద
 జనితమై 'శోత్రాద్దిశా' యన మీఁది
 శ్రుతియర్థ 'మితిదిశ శ్లోత్రా' యనంగ

౧. మాన్యః సృష్టి.

నతిరతి 'నాత్తాన మాత్తనో'యనంగ
 నాదిన 'రేతసి ఆపో' యనంగ
 నాదటనట 'విరాజాపో' యనంగ
 నాతతప్రీతి 'నాభ్యా' మన, మాన
 రీతి 'నానీ దంఠరిక్ష' మ్మనంగ
 నవిరళంబుగఁ దనీయాప్తమ్మాల్లును
 భవుని నానాంగసంభవమయ్యె నందు
 హరునేత్రజుఁ డుక్కుఁ పగుటఁ దనీయ
 ఖరకరాంతర్భావగతుఁ డీశుఁడగుటఁ
 జనంగ సూర్యుం డీశు. డనంగ 'సూర్యోఽపి'
 యనంగ 'నీశ్వర ఏవ సోఽపి' యనంగ
 దాని భాష్యంబు 'భూతానా' మనంగ
 దానిమీఁదటఁ 'బదార్థానా' మనంగ
 నిల 'రస మాకర్ష తీత్యర్థ'యనంగఁ
 దలఁపఁ బదార్థభూత ప్రాణ రస వి
 తాన మాకర్షింపఁ దపనుచేఁ బడుటఁ
 బూని తత్సూర్యోపభుక్త శిష్టస్త్ర
 సాదంబు సకల విశ్వపదార్థజాత
 మాది ననర్హంబు లని పాయఁ జనునె?
 ధృతిఁ 'దండులై ర్జుహోతి' యన వెండియు వి

దితము 'లాజై స్తుహోతి' యనఁ జెలంగుఁ
 గాన యిత్యాది వాక్యములు వ్యర్థములె?
 పూని 'యిత్యాది వాక్యాని' యనంగ
 దా నిటమీఁద 'వ్యక్తాని స్తు' రనఁగ
 మానక 'తండులాదీనా' మనంగ
 ననల నిర్మూల్యత్వ మన వ్యాసభాష్య
 వివిధ "సూక్త్యర్థంబు వినర? పెండియును
 మదనారిశేతస్సముదితాంబుజాల
 మది 'జలరూపీ మహాదేవ' యనఁగ
 నాతత దక్షిణాయన సూర్యకిరణ
 జాత యోదగృహీత విముక్త
 జలములు శివుపాదజలములు గావె?
 యెలమిఁ 'దక్షిణ గృహీత (జల) మపి'
 యనఁగఁ దయసూక్తావసానమున
 నొనర 'శివస్య పాదోదక మేవ'
 యనఁగ నయ్యర్థంబు నాయజుస్సూక్తిఁ
 దనర 'నాపో వా ఇదం సర్వ' మన న
 లదుఁడు 'దస్తా త్సకలం జలమీశ
 చరణాభిషిక్త ప్రసరిత నదీ ప్ర

---

౧. సూక్తంబులు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వాహస్వయాపమేవ' యనంగఁ దత్త
 వాహముల్ 'విశ్వవిశ్వంభరా' యనంగ
 విశ్వవిశ్వంభరాన్విత తీర్థజలము
 శశ్వన్త హేశాంఘీ జబములకావె? !
 యవియు వినర్జనీయములె? యశ్చ నఁ
 దివిరి 'తీర్థేన్నాతి తీర్థేహితేషు'
 అనంగఁ దాఁ 'బ్ర'వేశయన్' నాఁగ శ్రుతులు
 వినరె? యంతియకాదు నెండియు నఁదు
 భవునాసికోద్గత ప్రాణసంజాతుఁ
 డవు జగత్ప్రాణుండ హరుఁడౌటఁ జేసి
 సరి 'వాతరూపేణ శంభనా' యన న
 లరి 'గృహీతపరిమళాని పుష్పాః
 పత్రాణి' యనఁ దత్ప్రభంజనోపహత
 పత్రపుష్పాదు లొప్పవె? యనర్థములె?
 యదియ'యోఽపాంపుష్ప' మనఁగఁ బుష్పము నీ
 వేదించుడుఁ బ్రసాద విభవంబు లొందు
 నను శ్రుతి వ్యర్థమే? యట్లునుఁగాక
 మును మహేశమనస్సముద్భవంబైన
 యాకళానిధికళలంద దేవత ల

౧. మగాడె.

నాకులమతి నజరామరు ల్గారె?
 భవి 'శివనిర్తాల్య భూత' యనంగ నె
 సవి 'సుధాకరకరాసార స్రసారి-
 త సుధాభిషి క్త' నాఁ దవిలి వ్రీహ్యదు
 లసమాక్షునిర్తాల్య మవి యనర్హములె?
 'స్రనితతి మాహేశ్వర ముఖవిని ిశ్చ్య
 తావిఘనీభూతవేదై రాగమైశ్చ
 శబ్దరూపైశ్చ' నా శబ్దంబు సర్వ
 శబ్దముల్ శివుని స్రసాదంబు లగుటఁ
 బ్రాపింఁఁ 'బరమేశ్వరముఖా' త్తనంగ
 'సోఽపి నిర్గతశబ్దరూపైశ్చ' యనంగ
 వడిఁ 'బ్రహ్మచోఽపి సర్వశ్చ' యనంగ
 నడరంగ 'సర్వాణ్యనర్హతా స్యా' త్త
 నంగ శబ్దంబు లనర్హంబులని తొ
 లంగవచ్చునె యెత్తెఱంగున మఱియు
 'నాత్మాన మాత్మనో' యనఁ బరమాత్మ
 యాత్మఁ బుట్టినయట్టి యాత్మ యేకాత్మ
 3 యయ్యె 'నణో రణీయా స్తహతో మ
 హియా' ననంగఁ దదీయ సూక్తంబు

౧. స్ఫు. ౨. వికసీ. ౩. యయ్యె.

పండితారాగ్యచరిత్ర

అంత 'నాత్మా గుహాయాం నిహితోఽస్య
 జంతో' యనంగ సర్వజంతువులందు
 సైతన్యరూపమై చను తనీయాత్మ
 చేతఁ జరాచర భూతజాలంబు
 నేతరించుటఁజేసి శివుని సాద
 చేతన్యవర్తులు జంతువు లగుట
 నెవ్వ రొల్లనివార ? లెవ్వి యనర్హ ?
 మివ్వేదవాక్యంబు లెవ్వ కేఁ జదివి
 దూషింపఁదగునె ? 'కుద్రోవా' యనంగ
 'నేషా య దగ్ని' నా నిట యజుస్సూక్తి
 నినుపారఁ జెలఁగి 'యగ్నిర్నామ కుద్ర'
 యన నగ్నినామాంకుఁ డగు కుద్రువలన
 భంగిగా 'యత్సాకపరివర్తిత' మ్మ
 నంగఁ 'దత్సర్వ' మ్మనంగ 'శివోఽ
 భుక్త' మ్మన శివోఽభుక్తములే గావె ?
 వ్యక్తిఁ బాకాదు 'లేవం స్యా' త్తనంగ
 రతి దేవతోఽహారము పైశ్చదేవ
 హుతముఖివ్రాణాగ్ని హోత్రంబు లతిథి
 సంతర్పణంబునం జను ఘర్తములకు

౧. లెఱుగకే, చదివి.

నంతః బక్వాన్నామ లవియనర్హములె?
 మున్న 'యత్తత్సర్వ మన్న' మృనంగ
 నెన్న 'రుద్రోచ్ఛిష్ట మేవ' నా, మఱియుఁ
 బరమేశ్వరవ్యాప్త పరమేశ్వరాత్త
 పరమేశ్వరోచ్ఛిష్ట పదపదార్థములు
 గలవె లోకంబులు? కావున మఱి స
 కలములుఁ బాదోదక సాదముల;
 యట్టెట శివు ప్రసాదాన్యంబు లెందుఁ
 బుట్టవు, వేదోక్తి యట్టిద, యట్టి
 వేదోక్తముగను నైవేద్యమన్ శబ్ద
 మాదిగాఁగఁ 'బురతో న్యస్త' మసంగఁ
 దలి 'దర్శనా త్స్వికృత మ్మయా' యనఁగ
 నలి 'రసాస్పృక్తస్య' నా, దాని కనుగు
 ణముగ 'జిహ్వాగా' ననంగ 'నశ్శామి
 కమలోద్భవా' యని స్కాందంబు మ్రోయ
 భక్తహస్తాన్త్యస్థు భక్తవాత్సల్య
 న్యైక్తిగాఁ బ్రణాదివాయుస్వరూపుఁ
 కగు పరమేశుఁ బ్రశ్నార్థిభావమునఁ
 దగిలి ప్రాణాగ్నిహోత్రము వితృప్తవ
 తాతిథిసంతర్పణాదులుఁ శేయఁ

బూతంబు వరమేశు భుక్తశేషంబు
 గాన విప్రులకు లింగస్ర సాదంబు
 దానర్థమగు యథార్థం బేట్టులనిన
 సకలవిశ్వదార్థజాతంబు లెల్ల
 సకలేశుమూర్తిస్ర సాదంబయేని
 జనులెల్ల లింగస్ర సాదుల కారె
 యనరాదు శైవోక్త మగునీక్ష లేమిఁ
 జను 'మహేశ్వరకృతం సర్వ' మ్మనంగ
 నెనయె 'నభక్తా మహేశ్వరే' యనంగ
 వినరె 'కృతఘ్నాభవిష్యంతి' యనంగ
 మును 'గృతఘ్నోఽపి న ముచ్యతే' యనంగఁ
 దనదేహ మలదూషిత స్ర దేశంబు
 మనుజుఁ డెట్లనువొంద మనసున రోయు
 మలహారుఁడును నట్ల మనసునరోయు
 మలదేహి సంఘనిర్త్యాల్యంబు గొనిన
 ధర 'మలదేహీ న ధారయే' త్తనంగ
 సరి 'నభోజ్యం శివశాసన' మ్మనంగఁ
 బరువడి 'లోభా న్న భక్షయే' త్తనంగఁ
 దరమిడి 'లోభా న్న ధారయే' త్తనంగ
 మలదేహులకు లోభమానసులకును

మలహారుశుద్ధ నిర్దాల్య ప్రభుక్తి
 ధరను సంస్పర్శన దర్శన ముఖ్య
 పరిలంఘన క్రియల్ వాపహేతువులు
 నెఱి 'ధక్షయే చ్చివనిర్దాల్య' మనఁగ
 నెఱి 'ధారయే చ్చివనిర్దాల్య' మనఁగ
 నెఱి 'నిర్మలత్వాచ్చ నిర్దాల్య' మనఁగ
 గఱి 'ననో వైర్మల్య కారణ' మ్మనఁగ
 ధృతిమతి గురుకృప దీక్షైకవిమల
 మతులకు శివుని నిర్దాల్యోపభుక్తి
 ధరణి సంస్పర్శన దర్శన ముఖ్య
 భరితక్రియలు వీరభక్తి హేతువులు
 గాని వారికిఁ గాదు గాక శ్రుత్యుక్తి
 నైన భక్తుల కనర్థమె స్రసాదంబు
 దవిలి ప్రాణాగ్నిహోత్రం బాచరింప
 శివు స్రసాదంబు నిషిద్ధ ము తెట్టి
 భంగి 'నిమం పశుం పశుపతే తే' య
 నంగఁ దా 'నద్య బధ్నామి' యనంగఁ
 దనరి 'యజ్ఞే సుకృతస్య మధ్యే' య
 నను వెండియును 'సుమన్యస్వ' నా మఱియు
 'సుయజాయజామ' 'న జుష్ట' మ్మనంగ

పండితారాధ్యనామ

రయమొండఁగా వ్యాకరణసూత్ర యుక్తిఁ
 దడయక 'జుష్ట'మన్ ధాత్యర్థ మరయ
 వడి 'జుష ప్రీతిసేవః యో' రనంగ
 వరుసఁ 'దత్సూక్తి దేవానా' మనంగ
 నరయంగ 'నిదమస్తు హవ్య' న్తునంగ
 దివ్యయజ్ఞములందు దేవతాదులకు
 హవ్యకవ్యంబుల కర్తమై యుండ
 ధరణిఁ బ్రాణాగ్నిహోత్రక్రియాదులకు
 హరభుక్తశేష మనర్హ మెట్లయ్యె
 స్పృహఁ 'బరమేశ్వరప్రీత్యర్థ' మనుచు
 రహితాగుణును నవరహితాగుణును జ
 నంగఁ 'బాణౌ కరణం కరిష్యే' య
 నంగ 'నగ్నౌ కరణం కారణే' త్త
 నను శ్రాద్ధవేళ నన్నంబుఁ బితౌ
 కనురక్తి వర్ణింప కటమున్న కాచె
 యాయవిచ్చిన్నాగుణులొక్కరణ న
 మాయత విశ్వదేవావశిష్టంబు
 ఘటితి విచ్చిన్నాగ్నిఁ గలుగు పాణౌ క
 రణహవిశ్లేష పరంపరాన్నంబు
 మొదలవర్ణింతు రిచ్ఛుఁ హవిశ్లేష

మది యిట్టల మ్యం బ్రాణాహుతుల్ గోనంగ
 మున్ను హవిశ్శేషమునకంటె హరుని
 నన్ను తభక్తశేషము నిషిద్ధంబె?
 నన్ని 'సోమోవై' యనంగ 'సౌమ్యం చ-
 రు న్నిర్వపే' తన స్రుతులందు వినరె?
 నకలహవిశ్శేష చరుభక్షకాదు
 లకును బ్రాణాహుతుల్ వలువనియట్ల
 పారిఁ బితృశేషాన్న భోజనాదులకు
 వసునఁ బ్రాణాహుతి వలువదో మఱియుఁ
 ననదొ బ్రహ్మణునకు శ్రాద్ధ భోజనము
 ననునొ బ్రహ్మణునకు శ్రాద్ధభోజనము
 వ్రాణాహుతులు శ్రాద్ధపంక్తికి వలదో?
 వ్రాణాహుతులు శ్రాద్ధపంక్తికి వలెనో?
 శ్రాద్ధాంబులఁ గుడువఁ జనియెడు నిపు
 నిదరఁ దమతమ యిండ్లదొప్పలను
 గొంతకొంతయుఁ గూడుఁగొనిపోయికొంఱు
 అత దొప్పలన నయ్యజమాను లిండ్ల
 కొండిన వడ్డించుకొండ్రె వ్రాణాహు
 తుంకని యొకకొంత దొలఁగ నేకతమ
 యటుగాక పితృదేవతార్పితాన్నంబు

పంతులు రాధాకృష్ణ చరిత్ర

నటు విధియించి ప్రాణాహుతుల్ గొండ్ర
 యట్టేనిఁ బితృ దేవతాద్వితాన్నంబు
 నెట్టు ప్రాణాహుతుల్ వెట్టి శ్రాధముల
 నెన విశ్వే దేవతాద్వితాన
 దాను ప్రాణాగ్ని హోత్రమున కొనెవి
 వగవంగిఁ బితృహుఁ వెనుసమర్పణము
 దగిలి ప్రాణాగ్ని హోత్రమున కొనెవి
 నలిఁ బితామహాహుత్ర నామాధ్యతంబు
 దంఁదఁ బ్రాణాగ్ని హోత్రమున కొనెవి
 కృతీఁ బ్రపితామహాహుత్రాధ్యతంబు
 దతిని ప్రాణాగ్ని హోత్రమున కొనెవి
 గ్రమమున శ్రాధరక్షకుఁడు విష్ణ్వర్షి
 తమును ప్రాణాగ్ని హోత్రమున కొనెవి
 శివుఁడసాదంబు నిషిష్ఠ మెట్లయ్యెఁ
 దవిలి ప్రాణాగ్ని హోత్రం బాచరిం
 వ్యాసస్మృతీయు వేదవచనస్మయైక్తి
 భాసురంబుగ 'యద్యభక్తి' మ్మనియును
 గరమర్థిఁ 'బ్రథమ మాగచ్ఛే' త్తనియును
 నరయఁ 'దధోమీయ' మనియును మ్రోయ
 నదిగాక బోధాయ నానుమతో క్తి

యదియుఁ 'దద్ధోఽపూయ' మని యుల్ల మ్రోయ
 శ్రుతిమతిస్కాందవిశ్రుతసూక్తి పూర్వ
 గతి 'యథా హారాయ కల్పిత' మ్మనఁగ
 లీ) నట్లునుఁగాక లింగపురాణ
 మోలిన 'యచ్చాద్ధ కాలే' యనఁగఁ
 క్షేపి తా 'హరభుక్త క్షేపం దదాతి'
 యన హరభుక్తక్షేపాన్న పానములు
 దవిరి 'భిక్త్యా పశ్య దేవతానా' మ
 న వినుఁడు పితృ దేవనివహారులకుఁ దొ
 డుగి 'తేనైవ పుత్రై స్సతిలై' ర
 నఁగఁ బ్రాణము దర్పణము సమర్పింపఁ
 బ్రొత్తి 'నాకల్పకోట్యాం పితరీ శ్చ
 తృప్తి' నాఁ నిత్యకోటి దృష్టానందఁగఁ
 బంపఁడుఁగాక భ్రమం తత్పితృ వి
 క్షేపం హరిన కిచ్చినవాఁడు సఖల
 తఁ 'విశ్వక్షేపం యో దద్యా'త్తినఁగ ర
 హిఁ బితృశ్చ కును రేత మిచ్చినవాఁడు
 భంగిఁగఁగ. 'హారాయ పరమాత్మనే' య
 నఁగఁ 'రేతోంఽథాయనఁ 'వితరన్తస్య'
 యనఁ గ్లేశభాజనుం కగువాఁడు నోలు

పంకితారాగ్యచరిత్ర

నను 'భవంతి క్షేత్ర భానినో' యనంగ
 దోషాస్సు లెఱుంగ రెందిను హరిభక్త
 వేషాస్ను భుక్తి నిషిద్ధబయోని
 నడయునుంగాక మున్నాయజగ్యేన
 మదియు 'రుక్మ సాన్న మమ్య' మృనాగ
 వ్యక్తంబుగాంగ 'జేవావై' యనంగ
 'గోక్తుకామా' యన భవదేవతలును
 ఘనరతి 'వేదాశ్చ కామయంతే' య
 నను వేదపురుషులు నలించినాదంఁ
 బారిఁబారిఁ గామించి గోగితుఁడ వి
 నరె భవిష్యత్పురాణ స్తుల్లు సెప్ప ?
 విన నేరుపాటగా 'వీరిభక్తస్థ'
 అనఁ 'మధానయో' యనఁ 'మధులును
 శేఁగి మఱి 'యనో' హరి స్సహస్రాక్ష'
 నాఁ గమలం రమానాథాదవైన
 త్రిదశులు నల్ల పిఠించి 'నానాసు
 ర దశాసనా' యన రాక్షసాదులు ని
 యతిఁ 'బాణీశశ్చ కణదశ్చ' యన ని
 యతిఁ 'గపిలో గౌతమాదయో' యనఁగ.

విష్ణుత పుష్కరిణి విధులు వ్యాసోవ
 పుష్కరిణి వాక్యేనా స్థాతికారికులును
 వారితాపము కుర్వాంః గాస్థ్య
 గానము మునిగా గూడింబు
 యోగ్యోన్మాదసరి స్మృతి
 'యర్చనా రక్షాకం' యన వీ
 వైషణ్యోక్త్యై సర్వం 'నాగ
 నేనా' ప్రియ స్మృయ స్మృక
 కారిణాబింద లింగ సాదా
 గోరి గోగిం రఘంజితభక్తి
 వా సైవైకులో నవైవకులో ని
 చారిం లింగ సావ దూ
 లు 'వేదభారభవాక్రాంత' యన వ
 గన 'సవై నిష్ఠాణగార్ధభ' యన నె
 గిడి శ్రుతుల్ మోరి 'గాస్తలై మోవం
 యిన ప్రాప్తాణగార్ధభం లకంతు
 గర్త చండాలురకంతు నామ్నాయ
 నిష్ఠాణ మెఱుంగంగనేరలో యట్లు
 దగు శ్రుతిమతము నాద్యస్వీకృతంబు

౧. పుష్కరి, ౨. గాంధ్య.

పండ్ల తారా ఘోషాచరిత్ర

నగు ప్రసాదం బనర్జమె? శాపదగ్ధు
 లకు నిదానీతనుకు వేదవిముఖు
 లకు ననర్జమెకాక లోంఁ నిట్లు
 దొంగింటిసురల నాద్వైం జెప్పనేం?
 శ్లోంఁ వార్షిణోద్దేశకాముం
 నగునుగాదో ఎను సుక్రత్యకూం
 ముగ భివిఁ బట్టిన మూఁడు వికముం
 మస్యమపింశంబు మగువంకెం
 విధ్యుక్తమై కొన విహితమై యునికి
 వెలమిఁ 'బట్టెం గ్రాణే' క్తనుమాక్తం
 దంబోయ శ్రితి విహితమె? ప్రసాదంఁ
 నొలి శ్రీస్కాంకసూంబును నల్ల
 భవి 'మస్య' మంపె పుకె, క' యంఁగం
 బడి 'పం పుం దిహుఁఫాం' రంఁ
 మ్మంప్రసాదం బట్టె మేకా దె శ్రితు ల
 నని పంజితేంకం డీ యద్ధంఁ గంఁద
 వినుతసూకుం జూం వెగడియుం వంఁచి
 యంతం 'ద్వాదత్తేభీ' రన నంక 'పన్త
 శంతమేభీ' రను ఋక్ సంహితో క్కికిని

౧. ప్రశంస.

దీక్షా ప్రకరణము

జను వ్యాసశైమినిసంవాదజనిత
 వినుత భాష్యార్థంబు నెరవెట్టు లనిన
 'హే రుద్ర' యనుట దా నోరుద్ర యనుట
 మూరంగఁ దా'త్రయా' యనుట మీచేత
 ననుట, వెండియు 'నశీయ'యన 'భుక్త్యా' య
 నను జను పదయుక్త నలి నారగించి
 చూడట 'దక్షిణి' రనియు 'దక్షిణిః' 'ప్ర
 సాద్యై' రనియుఁ బ్రసాదించఁబడిన
 స్మృతి 'శం శమేభి' నా 'సుఖితమై' రనఁగ
 నతిసుఖితమమునై యన్యయమనఁగఁ
 జనను 'సంసారస్య' యన 'భేషజేభి'
 రన 'భేషజై' రన 'నౌషధై' రన వి
 వేషించి సంసారి చిరలోకమునకు
 నె'ష్యంతి' యన చూచు సాదంబు
 నేతగాఁకేసి శిష్యుక్రి, యూర్ధ్ధి
 ఘాతి 'శతం హి మా' యనఁగ 'శతం స
 మా' యనఁ దన కవమానాంతముగ 'శ
 తాయుః పురుష' యన నట్టి ప్రతిజ్ఞ
 భంగిగాఁగ 'చితశం పరమశైవ' మ్మ

౧. జైనట్ట; జైపట్ట. ౨. కృతి.

పంకిత రాశ్య న క్రి

సంకం దాభక్తిజనాన నెట్లు
 జగతికి ఏ దేకనిస్తావరిత్యు
 లగు శివసంగంధు లగు భక్తజను
 కనుమిశ్రమై 'చాయోన్వ' నా పెంకి
 యును 'నామ్మగా సహ యో న' యనంగం
 కనరి నితో నిరిగతి నాహాళక్య
 లను శేయుమిచుచు నుల్లంసా ర్చి
 చిల 'యథాయ' చ్చన కెవ్వంకే నిల్ల
 మలువక నడుచు 'కన్య ద్వయ' యన 'న
 హంకృతి వజ్ర' యనంగం దా పిట్ల
 హంకృతి: బాపి 'వ్యంహ విగతిపా'
 యనంగ విగతిపాపుండై 'వ్యమీ నా'య
 నను భక్తి యుక్తిమైసను వికేసింది
 పరమభవత్పాద భక్తిమై ఎంబ
 సురుచిరంబొగ 'న విషూచీ' యనంగ
 వసుధ 'మేధావీ భవతి' యన గాత
 నసలార మేధావిమై ప్రపల్లిలు
 ననంగం దత్తుక్తి భాష్యం ఎ ప్పె మతీయు
 జను వ్యాసజైమినిసంవాదమునను

---

౧. గను 'విషూచీ'

వినుతింపఁ గల యజుశ్వేదావ్రత మగుచుఁ
 కనుక యిట్లకూర్చుకొని శుశ్రువు
 యనుమతంబై యట్ల 'యచ్ఛాదయోశ్చ'
 'మను రాయ తా' యనఁ 'ద దస్యామ
 తవ స్వ' యనఁ 'తౌ' యనఁ జనిన
 యుపరిశ్రమాః ప్రాప్యార్థి యుట్లనిఁ
 'హేచ్ఛ' యనఁగఁ దా నోపద్ర యనుట
 వారికి ముఱయుఁ 'కవ' 'తా' వ
 సంకఁ బూర్వార్థ మనఁగ నియుక్క
 సంగతి లింగమాహావేళలాదా
 నాని 'యో' వాను ముక్త 'తేన' నా నెద్ది
 యేనియు నోకముక్త మిం దానిచేత
 నవు 'భవంతం భవ ఆయజే' యనఁగఁ
 దనిలి నికబూజించెదము, మీఁద 'య స్త్వ'
 మనఁగ నేచి నిమిత్త మనఁగఁ దత్సూక్తి
 గనుఁగొన 'సర్వలోకానాం పితౌశి'
 యనఁగ లోకముం కెల్లను దండ్రివగుచు
 నొనరుదుగాన 'తవోఽభుక్త' మ్మ
 నను మీఱ లారగించిన ప్రసాదంబు
 ననయంబుఁ గుడుతు నే 'నన్నామి' యనఁగఁ

పండ్ల తా రా ధ్య స రి త్రి

'దేన'యనంగం దత్త్రియలుగాఁ జేసి
 పూని 'శం యో'యన భువి నెల్ల జనుల
 కెఱుంగఁబడఁగ వైషయికసుఖం బనఁగ
 మఱియునంద 'సరమాత్తా' యన నంద
 నెనయుఁ 'స్రప్నోతి' నా 'చిత్కర్ణ' యనఁగఁ
 జనుటను విషయగోచరములు గావి
 యీభంగిఁ జను సరిమేశ్వర సమరి
 సేభావసుఖమునఁ జెనుదమనుట
 మాది 'రుక్మా' మశ్నంతి' యనఁగ
 నాకట గోధాయనార్థి యుట్లనిన
 ఖ్యాతిగా 'రుక్మా' యనుట నాకు,
 చేత ననుట మఱి భావ సూక్ష్మఁ
 బరగి 'మా' మశ్నంతి' యనఁగ
 సరి 'నా' మనఁగ చక్షుముంబే రిగుటఁ
 బహునకీ భావంబు సగార్థము
 నకుదగా 'నశ్నంతి' యనఁ గుట్టరనుట
 వెనుపొంద 'మ' సీతం పిబంతి'
 యనుశబ్ద ముఖ్యార్థ మొరుగ్రచేత
 భావింప జలముఖ్య పానీయ సమితిఁ

౧. అన.

ద్రావింపఁబడినవి ద్రావుదు మనుట
 యనువొంద 'నాఘ్రాత' మనుట 'జిఘ్రంతి'
 యనఁగ 'ఘ్రాశాదులు నట్ల తా ననుట
 సరసఁ బూర్వాక్షర సంఘటితార్థ
 సరి . కవ్యాహారసంగతిఁ దలఁప
 ననయంబు వెన్నరే హరు ప్రసాదంబు
 ననుభవింతురు దక్షిణాది సూక్తార్థ
 సంగతి మఱియుఁ 'దస్తాద్భాషాశా' య
 సంగ వారలు ప్రాప్తాణక్రైస్థిలగుటఁ
 దక్షిణావారం జను 'శ్రాంతమనసో' యనఁగ
 మఱి వారి యతిశాంతమోనసుం గుట
 వారక మఱియు 'విద్వాంస' యనఁగ
 వారి యుక్త్యుష్ట నిద్వాంసులు ననుట
 'విద్యామేన' య విద్వారణంబు
 విద్యామనుటయ విధారణార్థ
 మీక్షింపఁగా నని దితరాన్న మనుట
 'ధత్వయంతి' యనుట భక్షింతురనుట
 యిగావిదిషోక్తికి ననగు 'విర్తాల్య
 మేన నిషేవేత్సా' నా వేట కొనక

చ. సూత్రవ్యాసులట్లు.

• పంచితా గాఢ్య చరిత్ర

చెనని నిర్మాణంబు నేవితలు మర్థి
 ననుట వెంజియుం ద్రేనేశాతరంబునను
 శ్లాఘార్థమగు యజుస్సూహితం దేవ
 లంఘనా భవతి కేచిత్ యనంగ
 విక్సీ మదియట్లు నిర్మాణమన
 భక్షయోగ్యమనుచు జావించు న్నూయ
 త్రితి శేర్మి నాద 'భిగతీహా'నుచు వి
 క్షత్యం 'సర్వోద్యో ద్విజ' యాచు స్త్రాయ
 జావి మాశ్యంబన శాఖ 'నిర్మాణ్య
 మేన' యంచును నట్లు నేర్పజి 'స్త్రాయ
 రతి బృహత్కాలోర్తర మను నాగమ వి
 యతి 'భుభా క్షుడా నాస్యక' యనంగ
 సరిం గర్తణా మససావా 'యనంగ
 ధరిం 'ద్రుశం చార్పితం శుభ' యనంగ
 జదురొంద సీశాన సాహితాగమము
 నది 'భిజ్యతే' యనునట్లు ముఖ లలిత
 ఛైరవాగమము నేర్పఁగ 'నిర్మాణ్య
 ధారణా'నుచు నుద్యోగ్రితి 'స్త్రాయ
 ననకేల నేయుం గాత్యాయన గృహ్య

౧. పుష్పవర్ణి.

దీ యోగ క ర ా మ

మున దినచర్య విప్రులకు విధింపఁ
 పడి 'నమో రుద్రాయ వసనదే' యనుచుఁ
 నడచు పథం బర్చణము చేసి మఱయు
 వడి 'నమో రుద్రాయ వసనదే' యనుచుఁ
 దక్షయక యర్చించి తఱియు వనంబు
 లగు 'నమో రుద్రాయ' యనుచు నర్చించి
 శ్లోశించుచు 'నప్పుషదే' యన నీరు
 ఆరఁ 'దస్తా' స్తేన 'యత్కించన' యన
 వారక 'కర్త కుర్వీష్ స్త' స్తేనంగ
 రూఢి 'సర్వం నమో రుద్రాయ' యనఁగఁ
 గూడంగ 'నిత్యేవ కుర్యా' స్తేనంగ
 నర్చించి సర్వక్రియలు నొందునట్లు
 వేచెలర్చంగ ధరి శురో స్తములు
 అనుచినోన్నిద్ర నిద్రాభ్యంతరిమున
 దిన చర్య యట్ల వర్తింపఁగవలయు
 ననుమతి 'యూ యా క్రియావిధాతవ్య'
 యనుచు వాఘాలంబునం దట్లుమ్రోయ
 మఱియును 'గౌతమామ్నాయంబునందు
 న్నోఁ 'ద్రిగుప్సాస్త మశ్నీయా' స్తేనంగఁ

౧. గానా; మనతిగా.

దనరుఁ దత్సూక్తి కర్థంబు దానెట్టు
 లనఁదగుఁ ' ద్రిగురితి యత్రి గోశ్చబ్ద '
 యనఁగఁ దన్గోశ్చబ్ద నుదయు వ్యాకరణ
 జనిత ధాతు ప్రోక్ష సంఘట్టనమున
 సరిఁ జనురింద్రయస్సర్ధి స శ్వాది
 వరి నామము యందు వర్తింపుచుండి
 ననుపమ క్రకర శాశ్వాదిత్యమును
 జనుటఁ దానట్లు ' గోశ్చబ్దేన చ
 రుచ్యతే ' యనఁ నక్రమోగ పచాక్ష
 రచ్యుతి గామిచి రసికుల గ్రహి
 ననఁగఁ ' ద్రిస్తో గావ ' యను సమాసంబు
 సనఁగ సమ్మోదటఁ ' జకనూయ యస్య '
 యన ' నసాత్రిగు ' రన నాత్రిగుశ్చబ్ద
 జనిత పూర్వార్థ సంఘట్టనలఁ ' ద్రి
 యంబక ఇత్యర్ధ ' యనఁగ సంచోగ
 ణంబు లింపఁదరఁ ' దేన ప్సా ' మన న
 భంగ ధాతువునంద ' ప్సా భక్ష కే ' య
 నంగ ' సప్సాధాతు ' రనఁగఁ దత్సంఘ
 నినుపార ' గర్మణి నిష్ఠాత ' మనఁగ

నినుపారె గర్భానిష్ఠాంతయుక్తి
 దాన 'పూతం భక్తిత'మనం 'ద్రయంబ
 కేస భ'త' మనం గ్రియంబ్రసాదం బ
 సంక 'నశ్చీయా'త్తనంగం దత్ప్రసాద
 మంగీకరింకంగ నర్హమైయుండు
 సనయంబు 'బాప్నా శివానర్పిత' స్తు
 నను 'ద దేనో భంక్ష్య' యనునట్ల మఱి 'క్రి
 మిం భంక్ష్య' యనంగ 'మంభంక్ష్య' యన 'న
 సుంభంక్ష్య' యన 'నధోగచ్ఛ'నా మఱి 'య
 ధోగచ్ఛ' యను వీష దుదియుగా భాష్య
 మాగమాక్తంబుల నట్లనుష్ఠించు
 నెడ శంభునవధాన హీనమై తాన
 కుడుచుట చిట ద్రాగుట యద దా ని
 రంతరంబును 'శ్వమాం సాస్థిమూత్రంచ
 భంక్షే' యన శ్వమాంసములు గొంట 'ఖాద
 తి' యనంగ నెమ్ములు దింటయుం 'బిబతి
 చ' యన మూత్రము ద్రాగుటయు నని చెప్పఁ
 గాన విప్రులకు లింగప్రసాదంబు
 దానర్హమిక నుదాసీన వచన
 ములు నఖిలపురాణములు నాగమములు

పండితా రాధ్య చరిత్ర

దంప నివారితేకర మిట్లు సాం
 దుష్టంబు 'బహ్వాపి' క్షోకమేవాపి
 శిష్టమన్నం నిమిత్త' గాను గాన
 లి'మి శిశం చిష్టుం భ' చును
 నలయు గానున దసయాశ్చ మ్లైచి
 ఘృ పత్ర శాకాన్న పానాను లోలి
 నలి 'మనఃపూర్వోతు వైకేన్య' మనంగ
 భివి 'నయనానంద పారిశ' స్మింగ
 సవి మనంబార గన్నార శివాశ్చ
 మతి ననాన్ల స్థామతి నోక్కమాణు
 రతిగూఢ వట్టచి ప్రాణలింగార్చ
 ణము నేసి నావధానముగ ప్రసాగ
 మమలినమతి గొను టాద మార్గము
 దశబడి యిటుగాక క్రమసాధము
 గుమనువో ఘనమైన గొంతుకలున
 శిష్టాన్న మిగుద మిత్తమయ్యనేసి
 దుష్ట మనర్పితోద్భవము గాన
 కుడువ జిక్కిన కాయగూర లన్నము
 వడకక మఱిమీంద వట్టచుకొనిన

౧. మనంబారంగ సర.

క్రియఁ 'దదేవోన్నత కిల్బిష' మ్మనఁగ
 రయమునఁ గూలు నరకవార్ధి ననుట
 మిశ్రితశ్రుతిమత స్తృతిపురాణోక్తి
 విశ్రుతశ్రీవాయవీయసూక్తంబు
 దనరారుచు 'నివేదితం చ దేవాయ'
 యనియుఁ 'దచ్ఛేషంచ' యనియును జెప్పఁ
 దివిరి 'జుష్టంచ తచ్ఛేషాన్న' మనిన
 నవి పూర్ణమయ్యె సీద్ధాంతపక్షములు
 అవిమిశ్రిత సావైక సేవనము
 వివిధవేదాగమ విహితమార్గంబు
 దలపోయ వాఘాల తంత్రాగమంబు
 నిల 'నసమర్చ్య య దీశాయ' యనుచు
 ధర 'నస్తు కించి త్కదాచన' యనియుఁ
 మారిఁ 'గదాచి న్నైవ భుంజీత' యనియుఁ
 బాయక మత 'శివభక్తిసరో న
 హో' యని వెండియు మ్రోయంగ మఱియు
 భువి 'నుషఘోగాయ పురతో' యనంగ
 నవియును 'దత్త త్సమర్చ్య దేవాయ'
 యన 'స్వేష్టలింగస్య యద్దత్త' మనఁగఁ
 జని 'చరుకం త న్న సంశయో' యనఁగ

ననయంగఁ 'దత్ప్రాశయే' తన దీని
 కనుకూలముగఁ బ్రదేశాంతరసూక్తి
 సంచితవాయవ్యసంహితఁ 'దత్స్వ
 యంచ భుంజీత' నా నాస్రసాదంబు
 ప్రాశించునది 'స్వయం ప్రాజ్ఞ' యనంగఁ
 బ్రాశింపనొల్లక పదుల కిచ్చినను
 నాద్యోక్తియంద 'నా న్యపైవ' యన 'న
 దద్యా' తనఁగ మఱి ధర గోజలాదు
 లందిడి నరకాగ్ను లందుదు రిత్తు
 దిం దా 'న గోజలాదిభ్యో' యనంగ
 రమణ 'దద్యా చే స్నరక' మన నదియ
 క్రమముఁ గేవలము లింగ్రసాదులకుఁ
 దమతమ లింగాభ్యిశ్రప్రసాదంబు
 దమక యర్హము యధార్థంబట్లుఁ గాక
 శ్రోత యింద్రుండు వ్యాఖ్యాత నారదుండు
 భూతిగా హరివంశమున విముక్తి ప్ర
 మోదైక కారణంబు 'గదాచి దీశ
 పాదంబు నిర్త్యా పరిమిళియోయ
 నంగ మిళితశివా నాధాంఘ్రిసలిల
 మంగళనిర్త్యా మారుతం బాక్క

యెడఁ 'బవనః పన్నగేశేన' యన నె
 గడి 'నిపీతః పుణ్యకారిణా' యనఁగ
 నురగ మొక్కండు పుణ్యోపేతుఁ డయ్యె
 సరిఁద్రావి 'విశ్వవిశ్వంభరా భార'
 యన 'ధురీణత్వ మవ్యతే' యనఁగఁ
 దనరు విశ్వంభరా ధౌ రేయతయును
 వరుస 'భోగీశ్వరత్వ మచల' మ్మనఁగ
 ధర 'నీశభూషణతా' మన నస్వ
 డహిపాలనత్వంబు సచలితత్వంబు
 బహువిధపార్వతీతిభూషణత్వ
 మర్వి వెండియును దదుక్తిమధ్యమున
 'నర్వజ్ఞతా చ సంజాత దేవేంద్ర
 న హి సంశయో' యనన్ నర్వజ్ఞతయును
 నహజంబు వడసె సిస్సంశయం 'బింద్ర
 చ ననంద సాక్షా త్ప్రసాదభోగేన'
 యన మఱి 'భక్తోఽయ'మన 'లభతే ఫ
 ల'మ్మన శివుకేవలప్రసాదము ము
 దమ్మునఁ గుడుచు ఫలమ్ము 'దద్వక్తు'
 మన 'న హి మే శక్తి' రన 'న గిరో' య
 న 'న గిరాంపతయే' యనఁగ నాకెఱుంగ

పండ్ల తారా క్యచరిత్ర

వాక్కుల కెఱుగఁ దద్వాక్యతి కెఱుగఁ
 నొక్కింత శక్తిలే దొండేమి మఱియుఁ
 గృతిఁ 'దే న జానంతి కిం నరా' యనఁగ
 నితరుల్ ప్రసాదమహిమ నెఱుంగుదురె?
 యనుచుఁ దదీయ మహా ప్రసాదంబు
 ఘనత నారదుండు ప్రకాశించె నిట్టు
 లాది విష్ణుపురాణ మఱు, హరివంశ
 మాదటఁ జెప్పనాఁ డటె నారదుండు
 నాగమోక్తంబులు యదయును ముక్తి
 చేగమై గరిగొన్న శివు ప్రసాదంబు
 మహిమఁ ప్రత్యక్ష ప్రమాణమై యిట్లు
 విహితమైయుండంగ నేఱొండులే?
 గృతిఁ 'దే న జానంతి కిం నరా' యనఁగ
 నితరుల్ ప్రసాదమహిమ నెఱుంగుదురె?
 తామసులగు శాస్త్రార్థ విప్రులకు
 సామాన్యులకుఁ గర్తవండాలురకును
 శ్రీమత్ ప్రసాద ప్రసిద్ధ మహత్త్వ
 మేమనఁగావచ్చు నేల చెకురు
 వప్రసన్నుల కశివప్రసాదము? 'శి

౧. డనేల.

వ ప్రసాదస్తు శివప్రసాదా'త్త
 నంగ లింగప్రసాదాంగీకరణ సు
 నంగత లింగ ప్రసాదుల మహిమ
 కరముఁ 'బ్రసాదయుక్తానా' మనంగ
 నరయ 'నాజ్ఞామైవ' యన నొప్పుఁ దద్వి
 ధము 'వాంసవః పర్వతా'యనఁ బర్వ
 తమగుఁ బాంసువు ; నర్వతము వాంసు వగును;
 అదియునుగాక దివ్యాగమ మూల
 విదితేతిహాసముల్ వినరె యెట్లనిన

ఘంటాకర్ణుని కథ

శ్రీకంఠమూర్తి ఘంటాకర్ణుఁ డన ని
 రాకులకీర్తి దిగంత రాఘండు
 మఱి నిష్టలింగ నిర్దాల్య పుష్పాను
 గత మకరంద మాకర్షింప సూర్య !
 యగునె తాల్పఁగ భవదంగీకృతంబు
 లగు శివనిర్దాల్య మఱురేణు మారు
 తానల చంద్రసూర్యాతపాంబువుల
 చే నుపహతమగు శివుప్రసాదంబు
 భోగింతురే భక్త పుంగవు లీశ్వ
 రాగమంబుల 'ననర్హంచైవ' యనఁగఁ

పండితారాధ్య చరిత్ర

జను నాత్తలింగ ప్రసాదపుష్పములు ,
 గనుగొన ముట్ట నాకర్షింప నెట్లు
 వచ్చునె నీకు దివాకర! నీవు
 గ్రచ్చరఁ గుష్ఠరోగంబునఁ బొందు
 మనుచు ఘంటాకర్ణుఁ డారవిఠోడఁ
 గనలి యమోఘంబుగా శపియింఁ
 నడరెఁ గుష్ఠవ్యాధి యాగమోక్తముగ
 నుడువ 'మార్తాండ భానో కుష్ఠ' యనుచు
 నంత సూర్యుఁడు భయాక్రాంత దురంత
 సంతాపమునఁ జిక్కి చాఁగిలిమ్మిక్కి
 'కల దఁ రాధంబు కావవే స్పృధివఁ
 గల సదాఠంబు లాకర్షించునట్లు
 యెఱుఁగ కాకర్షించి యీశాశశిఖికి
 గుఱిమైతి వైసయు దిక్కును నీవ మఱియు
 నా కన్యథా శరణం బొందులేదు
 నేకొని రక్షింపు శిక్షింపు' మనుచు
 వెండియు ధరణి మార్తాండుఁడు మ్రొక్కి
 యుండ ఘంటాకర్ణుఁ డురుదయఁజూచి
 'యాదిమనోహరుఁ డను గణనాథు
 పాదోదకములచే బడయు నీమేను'

దీక్షా ప్రకరణము

నావుఁడు భానుండు నలి మనోహరుని
 భావించి ప్రార్థించి పాదోదకములు
 వడసి శరీరంబు వడసెఁ గావునను
 సడిసన్న లింగప్రసాదులు భువిని
 ననమశాపానుగ్రహ సమగ్గు లఘు ని
 రసనులు ద్రిభువనారాధ్యులు మఱియు

భీశునికథ

నొక్క మునికుమారుఁ డుడుగని భీతి
 పెక్కువ నెక్కొన భీతుం డనంగఁ
 గడఁకమై నెవ్వరేఁ గదియనేతేరఁ
 బాడగని బిట్టువాపోవుచు నుండ
 నక్కజపడి తండ్రి యాత్మజుఁ జూచి
 తోమిక్కుటంబగు తొలి మేనిడుమ్మర్క
 ఫలమిది మఱియొంటఁ బాయ దేభంగి
 మలహారు సద్భక్తి మహిమన కాని'
 యని పీఠమాహేశ్వరాచారదీక్ష
 నినుపారి లింగసన్నిహితుఁ గావింప
 నాభీతి యడఁగి మహావీరభక్తి
 లోభగబునం దతిలోకుఁడై యిట్లు

౧. సను. ౨. మిక్కు.

౧౦౨

లింగో ప్రసాదైక లీలావధాన
 సంగతి నిరవధిసౌఖ్యసమ్పత్తి
 నతతంబువొదలఁ బ్రసాద ప్రసూన
 ధృతశిరోభాగుండై ధృతిఁ బ్రవర్తింప
 నతనిఁ బ్రసాదనిష్ఠానవరత ని
 యతి పెంపు ఘర్షింప హారుఁడు దలంచి
 యొక్క ప్రసాద పుష్కరంబునను
 గ్రక్కున నొక కీటకంబుఁ గల్పింపఁ
 గనుఁగొని యదియు లింగ ప్రసాదంబ
 యని శిరంబునఁ దాల్చి సంతకంతకును
 వొదలుచు నత్తలపునుకయుఁ దక్క
 మెదడును రక్షంబు మేని చిర్తంబు
 నెమ్ములుఁ దక్క ము న్నిడి తొల్చితొల్చి
 క్రమ్మన భక్తింపఁగా లెక్కగొనక
 యతుల ప్రసాద నిష్ఠాఁచిత వ్రత ని
 యతిఁ జలింపకయున్న నభవుండు 'నీకు
 మెచ్చితి నిచ్చితి మృత్యుత్వ' మనుఁడు
 'నొచ్చెల్ల ! నాకిది యోగ్యమే జియ్యః
 హింసకు నోర్తునే యిందుకలావ

---

౧. ప్రసాదావలీలానుభావః; ప్రసాద విలీనావధాన.

తంస! యిక్కర్తంబు ధర్మవే తలఁచి?
 ననుడు 'మనీయార్చితావధానాభి
 జననస్రసిద్ధి ప్రసాదమై షరగు
 నిర్త్యానిష్ఠైక నిరతుండు నుభయ
 కర్తాపహారుండు నిక్కర బట్టుఁగాక
 నెఱియుఁ 'గిమర్హ' యనియు నాగమోక్తికి
 నెఱియుఁ గర్తాన్తంజనియు మ్రోయుఁగాన
 సన్నతలింగ ప్రసాదివి నిన్నుఁ
 బున్నెంబుఁ బాపంబుఁ బొంద వెట్లనిన
 వసుధచేఁ గొన్ని జీవంబులు వ్రబలు
 వసుధచేఁ గొన్ని జీవంబులు మడియు
 జలములచేఁ గొన్ని జంతువుల్ వ్రబలు
 జలములచేఁ గొన్ని జంతువుల్ మడియు
 శ్వసనునిచేఁ గొన్ని జంతువుల్ వ్రబలు
 శ్వసనునిచేఁ గొన్ని జంతువుల్ మడియు
 నందుఁ బృథివ్యాదు లైనభూతములు
 వొందునే యయ్యయి పుణ్యపాపముల
 నింను మదీయ మహీయః ప్రసాది
 వొందునే యెట్లును బుణ్యపాపములు?
 సత్య మిట్టిది' యని శంభండు చెలిపి

పండితారాధ్యచరిత్ర

మృత్యుత్వ మొనఁగె నామృత్యుదేవతకు
 నటుగాక యుభయకర్తాతిక్రముండు
 స్ఫుటతరలింగ విశుద్ధ ప్రసాది

మూర్వాసుని కథ

మూర్వాసుఁ డపరరుద్రుండు మునీంద్ర
 సార్వభౌముఁడు 'శైవసహిత ప్రసాద
 నేవనా'త్తన లింగదేవ ప్రసాద
 నేవాన్నితుఁడు గ్రోధ సిక్తతపోని
 యతుఁడు స్వైరవిహార రతుఁడు విజ్ఞాన
 యతుఁడు ద్వారావతి కొక్కనాఁ డరుగఁ
 గృష్ణుండుఁ దాను దుష్కీణియు సంభ్రమత
 నుష్ణీచమును గుచయుగముఁ బైకొంగు
 నటయిటఁ దూల సాష్టాంగులై మ్రొక్కి
 పటుతరాభ్యాగత ప్రతిఃత్తిసలిప
 పాయసాహారం బిపారంబుగను న
 మాయతభక్తి పెంపార వడ్డిగఁ
 నమ్ముచీశ్వరుఁ డీశ్వరార్పణ నేసి
 నమ్మదలీల ప్రసాదభోగంబు
 గావించి తస్యసాదావశిష్టంబు

౧. బుపాహారముగ.

దీక్షా ప్రకరణము

‘గోవింద! కడుపారఁగుడిచి చిక్కినది
 నూసికో నర్వాంగములనంచు నోసఁగ
 నానక్తిఁ గుడిచి భుక్తావశిష్టంబు
 నటికాళ్లఁదక్క నర్వాంగంబులందు
 నెఱిఁబూసికొనుటయు ‘నీ విదియేమి
 యటికాళ్లఁ బూయవై తచ్చోట నీకు
 నెఱనుగా నొకబోయ నిశితబాణోఁ
 హతి మరణంబు నీ కయ్యెడ’ మనుచు
 నతికుపితాఞ్శుఁడై యతని శపింప
 మృతిఁబొందెఁ గృష్ణుండు మృదుప్రసాదుల ని
 రతిశయమహిమ యేమనిచెప్ప మఱియు

సు=శక;

మును వామనపురాణమున నితిహాస
 వినుతకథాయుక్తి వినుతింప నోష్ఠ
 శీలవంతుండు ప్రసిద్ధ ప్రసాది
 శూలిభక్తుండు సుకేశుండను గణము
 నర్వాంగలింగ ప్రసాదోఽభోగి
 సర్వప్రసాద ప్రసాది గావునను
 భూతపంచకగుణంబులు దదంశములు

---

౧. శేషంబు. ౨. అన్ని ప్రశులలోను ‘పూసు’అని ఉన్నది.

పండితా రాధ్య పరిత్ర

భూతపంచకమునఁ బుట్టి ద్రవ్యము
 లవిమిశ్రిత ప్రసాదైకవర్తనులు
 భవుని కర్పించుకొఱభాతిఁ దానిట్లు
 హరున కీవలయు బాహ్యభ్యంతరములు
 బరగు రూపానిరూప ద్రవ్యతతులు
 నగు స్వరూపము లుభయార్పణార్థములు
 లగు నిరూపము లేకార్పణార్థములు
 గల్పితి ఖండితాఖండితస్థితి న
 నల్పాల్పరూపం బు గువానిలోనఁ
 దేరాదు మనము సేతికి మనంబునకు
 నీరాదు వెన్నెల లెండలెట్లనిన
 నొందు ఖండితరూప మోషధిప్రభృతి
 యం దఖండితరూప మవసీతంబు
 గలయనీరాని యూకియు మెట్టరాని
 కలితరూపిత తదఖండితస్పృశ్యఁ
 దొడరి ప్రసాద పాదుకములు మెట్టి
 వడిఁ జరించుఁగిది వర్తింఁ గాదు;
 ఖండితాఖండితాకారముల్ గాన
 వెండిజలంబులు వ్రేగయ్యు వాని
 వలన వర్షాంబుప్రవాహోదకాదు

దీక్షా ప్రకరణము

లిలఁ దక్కనిచ్చున ాళ్లఁ బొందరాదు;
 ఖండించి లింగసంస్కారంబు నేసి
 మండు దీపాగ్నుల మాడ్కి నీరాదు
 అచ్చుగాఁ దద్విషయంబగు వాయు
 విచ్చి పొంచెడుమాడ్కి వివి వొందరాదు;
 అవకాశ మర్పించి యంబరాంతరము
 దవిలి పొంచెడుమాడ్కిఁ దాఁ బొందరాదు
 జలదభూరుహగృహచ్ఛాయాదు లిచ్చు
 పాలుపున నర్పించి పొందనీరాదు
 గంధాదులట్ల యకామ కృతంబు
 నంశ్లి దంతర్విషయములు గామి
 విషయపంచకములో నివరింప నాల్గు
 విషయంబు లాంతరవిషయంబు లొక్క
 విషయంబు దా బాహ్యవిషయ మాస్పర్శ
 విషయసుఖం బొత్తి విషయంబుగాన
 స్పర్శన ద్రవ్యంబు బాహ్యంబుఁ బొంద
 స్పర్శనసుఖ మాత్మఁ బ్రేపించుఁగాన
 పరిమితంబైన రూపంబులభాతి
 నరసి యంగముచేత నర్పింపరాదు

పండ్ల తా ధ్య చ రి త్రి

మఱి నిరూపములట్ల మనసుచేతులకు
 వెఱవ కీరాదు దృగ్విషయముల్ గామి
 బెరయరా దెట్లు నర్పింపరా దొక్క
 వెరవున నర్పింప వెరవయ్యెనేని
 బరదైవకిరణ సంస్పర్శనార్యణము
 ధరణి దుర్గంధార్పితం బట్లమైన
 మతి యకారణము దా మర్త్యులకెల్ల
 ధృతి 'న త ధాలింగ్యతే తి' యనుట
 సాలదే మును మానసం బర్పితంబ
 యోలి బాహ్యమన నీకున్న నేమనిన
 నగు నిరూపములు దానై పొందుచోటః
 దగు మనంబున నర్పితము నేయుఁగాన
 మును దాన యర్పించి ముట్టరూపములు
 మనమున నెట్లు సమర్పింపఁగూడు
 నే? 'గవాణా సర్పిః శరీరస్థ' మనఁగ
 నాగమోక్తమే మానసార్పణం బరయ?
 ధర 'నకరోతి హితం స్పృశు' అనఁగ
 హరుఁడు హితము నేయఁగనేరఁ డెట్లుఁ
 గావున శుద్ధ సూక్ష్మస్పృశాదులకు
 నేవెంటఁ బాండరా దెండవెన్నెలల

దీక్షా ప్రకరణము

ననుచు నాదిత్యచంద్రాశపద్యోతులు
 దనుబాందసీని నిత్యవ్రతనియతి
 మందరభూధర సుందర సుకర
 కందరాంశర్చిల మందిరం డగుచు
 నాస్థం దసీయసీమాలంఘన వ్ర
 తస్థితి భక్తులు దాను వర్తింప
 నారదుం డ్దగ్గొక్కనాఁ డేగుదేర
 ద్వారపాలురు దను వారింప మగుడి
 యినలోకమున కష్ట యేఁగి 'భాస్కరుండ!
 విను, సుకేశుండను వెడగుభక్తుండు
 మందరభూధర సుందరసుకర
 కందరాంశర్చిల మందిరంబునను
 నినుజూడరాదంచు నీకిరణములు
 దను బాందసీనంచు ధర నున్నవాఁడు;
 అనిమిషశ్రేష్ఠుండ వైయుండి యొక్క
 మనుజుచే నిట్లవమానతఁ బొంది
 "బ్రదికెడు బ్రదుకుదాఁ "బదటికే" యనుడు
 మది సల్లి సూర్యుఁ డమందరాచలము
 వటపటవ్రక్కలై పడఁగాసి యతనిఁ

---

౧. బ్రదుకెటిబ్రదుకు. ౨. బ్రదుకెటి కసుచు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

జటచిట వ్రేల్చెద శీఘ్రంబ చూడు
 మా మునీశ్వర!' యంచు నాత్మసహస్ర
 ధామ సంజనిత నిదాఘాగ్ని శిఖల
 నాయద్రిఁ గాల్చి 'హా' యనక 'నమో భ
 వాయ సుద్రాయ శివాయ' యక్షరవము
 సనఁజన నొత్తిలి సంస్తుతింఁగను
 విని రుద్రుఁ డతికోప వివశాత్తుఁ డగుచుఁ
 దప్పక చూచుఁడు దరణియు ధరణి
 దొప్పనఁబడి శివస్తుతులు నెఱుచును
 'గావవే భక్తయోగక్షేమయుక్త!
 కావవే కారుణ్య కలితాత్మ!' యనుచు
 వసుధపై వేమాఱు వఱిగొనిఁబ్రుక్క
 నసమాఱుఁ బాభవనాక్షు వీక్షించి
 'చిద్భరితాత్ములు శీఘ్రంబు
 లద్భుత చారిత్రి లశిరఁగణనఁ
 లనఘులు చిన్మయింగార్చనా నిరతు
 లనక మాభక్తులు కపకారివైతి;
 ఘనుని ఘంటాకర్ణు గణనాఘు లెక్క
 గొనని నెఱనువునఁ గుఱ్ఱువ్రాపించు;
 నాటి మనోహరుం డను గణనాఘు

దీక్షా ప్రకరణము

పాదోదకములు మైఁ బడసిన విధము
 నొండేఁటికిని దక్షిణనూఁదినకతనఁ
 బండులు వోనాడి పథము వోనాడి
 పన్నుగా మును శిలా [భావాంగుళి యను
 విన్నున] నీ పదివేళ్లు నక్షా బూన్చి
 యడర నీ పదివేళ్లు నాది నీపదము
 పడసినవిధము నప్పుడ మఱచితివో
 కలహాభోగను ముని కప్పు నారదుని
 పలుకులు నినుఁ బదభ్రష్టుఁ గావించె
 నడనయ కింక నీ విప్పుడ పాము
 వడి డొల్లిడొల్లి శ్రీవారణాసికిని
 రమణ బాలాక్షేత్రం బను నచటఁ
 గ్రమమొంద నొక్కలింగముఁ బ్రతిష్ఠించి
 పడయుము నీసూర్యపదము' నావుదును
 'వడి డొల్లిడొల్లి శ్రీవారణాసికిని
 బోయి బాలాక్షేత్రు భువిఁ బ్రతిష్ఠించి

౧. "శిలాభావాంగుళీ రాశ్ట్రే స్థానే మే స్వాంగుళీ ద్దళే, సమ
 ద్పాల్లభాస్తాశ్చ స్వపదం కిన్న విస్తృతమ్" అని సంస్కృతాప
 వాచుము. 'శివభావాంగు నిండ; శివభావాంగుఁడతని; శివభావాంగు
 లిండ; శివభావాంగుళీయ; ' అనిన్ని, 'విన్నాగ', 'వెన్నాగ'
 అనిన్ని వ్రాతప్రకుల పాఠములు. ఇవేవిన్ని కుదురలేదు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

యాయతభక్తి సూర్యత్వంబు వడసెఁ
 గాన విశుద్ధలింగ ప్రసాదలయి
 నూన వహత్త్వంబు నులియింపఁ దరమె?¹
 యనుచుఁ బండితమల్లికార్జునుఁ డాదిఁ
 జను శుద్ధలింగ ప్రసాదుఁ మహిమ
 యును బ్రసాదమహత్త్విమును జెప్పి విస్త్ర
 జనులు గీర్తించుచుఁ జని రంత నిచట

సూరసావికృ

వీరభక్తస్థలవిదితోపోరంజ
 సూరసావవ్య నా ధారుణిఁ బరగు
 నరిది మున్నాయవ్వ చరితి మెట్లనిన
 నరయఁ బోరంజను నగ్రహారమునఁ
 బతివరోక్షంబునఁ బ్రధితసద్భక్తి
 సతివయుఁ దొల్లింటియట్ల సంతతము
 జంగమారాధనల్ సలుపుచునుండ
 వెంగలులైకూడి విప్రుండఱును
 నాయూరి ప్రజలును నధిపతిఁ గాసఁ
 బోయి యిట్లనిరి 'యోభూమిశ వినుము
 ధరణి మాయూర నుత్పాతముల్ పుట్టె

౧. పోరంజ. ౨. భూనాథ.

నరయంగదగు సూరమవ్యక యనఁగ
 సాధుమార్గమున నిచ్చట నుండియుండి
 వైధవ్యవర్తనలో^౧ వఱతిపాల్పేసి
 యరయ నుష్కైక్తకాయలు దిన్నయదియొ
 మరులుగొన్నదియొ ముక్త మతిదప్పినదియొ
 కనుఁగొనఁ జెక్కిళ్లఁ గడఁతలఁ గడవ
 నెనయ^౩ బూడిదమెత్తుకొని మేనఁకబూయుఁ
 దలనర్తఁ జెప్పలఁ జేతులను రుద్రాక్ష
 ములుఁ బటికంబు పూసలును ధరించి
 ధరణి నిక్కపుభక్తిపరురాలువోలెఁ
 దిరిపఁబు మనువుగాఁ దిరియు బోడలను
 వ్యక్తిగా విను పెద్దభక్తులు వెద్ద
 భక్తులనుచుఁ గాళ్లఁబడి కడ్డి త్రాగుఁ
 జేకొని కుడిచి డించినఁగుఁచ్చునంతఁ
 బోక మాలలఁ గల్యే భువి^౨ జను లెఱుఁగ
 నననేల యియగ్రహార మంతయును
 బనుగొన మాలలపాలయ్యె నిట్లు
 దానును మాంబులు దనయింట నుండఁ

౧. వఱచి. ౨. గవ. ౩. భూతియు. ౪. బూసి. ౫. ౦బ్బ.
 ౬. మెక్కు; నుచ్చి. ౭. యెల్లనె.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

గా నష్ట సూపినం గలవె దండింప¹
 ననవుడుఁ బట్టింపుఁడని యల్కు రాజు
 వనుప విపులు వొంచికొని యున్న యెడను
 నద్దు మొగంబును వలుడచేతులును
 బ్రద్ద చిఱుదొడలు బరడుఁ బ్రక్కలును
 గాయగాచిన యఱిచేయి నెందోళ్లు
 గోయఁ దాఁకిన యసిగోతడాచేయి
 మట్టిపాదంబులు మలినంపుమేను
 మిట్టనుదురు మ్రక్కి మెడయును బ్రాకు
 వట్టిన యిరఁగి పండ్లుఁ బాక్కంపుఁ
 బాట్టయు వెడ² గ్రుక్కువోయిన వీపు
 బొడ్డికన్నులు ముడిబామలు వ్రే³ శ్చెవులు
 దొడ్డముక్కును గుజ్జుఁ దొడలును బరటి
 వ్రేళ్లును గమలిన గోళ్లు లోవంక
 కాళ్లును గందిన కటములు నమరఁ
 దెలుపారుబూది నొసలనిండ మెత్తి
 కలయఁ జేతులఁ బెండకట్లుగాఁ బూసి
 నలి దొడ్డగు ద్రాక్షములు ⁴వల్లిపటిక

• ౧. యలివిరి. ౨. జొక్కంపు. ౩. జొంకు; గొంకు; గ్రొంకు. ౪. ల్లడలు. ౫. బంద. ౬. దొడ్డ.

ములు సాలమాని పూసలపేర్లుఁ దాల్చి
 కుఱు¹ వెండ్రుకలవెడ గొప్పలోపలను
 గఱకంఠ² గద్దెనగరు గానుపింప
 బలువుగా శివసూత్ర మలవడఁగట్టి
 మొల³నరవణి దూటి⁴ కతలనరసుట్టి
 మూరెయుఁ గత్తియు నట్టలమోపు
 వారెనల్ మ్రోకులు వలచేత నొక్క
 *సెంబళిగోలయుఁ జెన్నోంద శివుఁడు
 వంచినయంత్యజు భావంబుఁ దాల్చి
 యచ్చుగాఁ జనుదెంచి యగ్రహారంబు
 సొచ్చి యల్లంత భూసునులు రాఁజూచి
 చెంగుచు 'సెంబళి, సెంబళి' యనుచు
 వంగుచుఁ దొలఁగుచు వాడవాడలను
 భోరన 'మ్రోకులు గోరె! వారెనలు
 గోరె! 'వారెనలు మ్రోకులుఁ గోరె!' యనుచు
 నమ్ముచుఁ జనుచు నంతంత నిల్చుచును
² గ్రమ్మన వచ్చిన క్రంత వచ్చుచును
 గలయంగ నింటింటఁ బిలుపించికొనుచు

౧. వెంట్రు. ౨. గట్టిన. ౩. దిరువణి. ౪. మొలవనుపట్టి.
 ౫. చెంబళి. ౬. యనుచు వింతగూతచెట్టుచును. ౭. క్రమ్మర.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వెల యెంత యనిన వెగ్గొమ చెప్పచును
 నెడజట్టి సూపుచు విప్రులయిండ్ల
 కెడనెడఁ బలుమాఱు నేఁగుచుఁ జనుచు
 గఱకంఠిభక్తుఁ గన్నంతఁనవ్వు
 'సఱణార్తి! సఱణార్తి! సఱణార్తి!' యనుచు
 గరమగ్ని వారిచేఁ గొల్లఱఁగొనుచుఁ
 బారిబారిఁ బ్రాతఁచెప్పలు ముడుచుచును
 వెనువెంట మును పొంచికొనియున్న విప్రు
 లను నెఱింగియు నెఱుంగనియట్లు గూడ
 నప్పాట నూరెల్ల ముప్పెట్లు వెట్టు
 చొప్పేఁపడియుండ సూరసానమ్మ
 యింటికి నేతేర నింతియుఁ గాంచి
 పంటింప కెదరుగాఁ బఱతెంచి ముక్తి
 యలరు వారెనలు మ్రోకులుఁ బూచ్చి యెదిరి
 చిలుకకొయ్యఁ దగిల్చి చేతికత్తియును
 నారెయు ముంగిట నఱుఁగుపైఁ బెట్టి
 వారి సెంబలికోల వడిఁజూరఁ జెరివి
 పాదము గ్గడిగి యా పాదోదకమ్ము

౧. నవుల; ఉవుల. ౨. సఱణార్తికఱణార్తి. ౩. కాలిటి.
 ౪. వచ్చు. ౫. బంది. ౬. జూర్పు. ౭. కేక్కి.

దీక్షా ప్రకరణము

లాదకుఁ బ్రాశించి యంతలోపలికిఁ
 దొడుకొనిపోయి యుత్సుకలీలతోడ
 గడియ గ్రక్కునఁ బెట్టి కడుఁగడు నలరి
 సింహాసనాసీనుఁ జేసి యాకర్ష
 సంహారు లింగావసరముఁ జెల్లించి
 కదలీదళం చిడి కన్ను దనియఁగఁ
 బదనదార్థములును బక్యాన్నములును
 1-ద్యక్ష్కొనఁ 2-గూడ వడ్డింప నాయయ్య
 యక్కజంబుగ లోన నాకగింపంగ
 'నెట్టకో సూరమ యింతగాలంబు
 గట్టజ్జివై మాలఁ గలిపి తిమ్మూరు
 సిక్కితిగాక మా చేత నీవింక
 నెక్కడవోయిద విట్లు బోడలకుఁ
 బోడిగా నంబలి వోసినవిధము
 నేడుగదా నీకు నిండారఁ బండె
 మంటి సఫలమయ్యె కమన్న ఫలంబు
 నింటిలోనన నసుఖ యింతు గా' కనుచు
 వెలిఁ పొందికొనియున్న విప్రు లక్షణము

౧. లోపలను. ౨. క్రే; డె. ౩. గుడువ. ౪. మన్నన.
 ౫. భుజియించు.

పండితారా ఘోషితేతి

తలుపు ాడగ్గఱఁ దీసి తాళంబు వాట్టి
 కొందఱ వాకిటఁ గూర్చుండఁ బెట్టి
 ౩కొందఱ నిలుసుట్టికొనియుండఁ గొలిపి
 'యోరోరి కయ్యెగ్గెన్న యోరోరి భిన్న
 యోరోరి బలభద్ర యోరి *మైలార
 మత్తెన లోబడె మనవిస్ర సహిత
 మత్తలారుల బిల్వఁ ' డనునంతలోన
 సోమయాజులపెద్ది ౬వామనభట్టు,
 దామోదరప్పన వామన ౭కూచి,
 గేశ్వరపుటశాస్త్రి . కేమనంపెన్ని
 వాశము ామైలారు భట్టుపాధ్యాయు
 నప్పట్లపెద్ది యగశమసూరంపాతి
 వప్ప కేశవుఁడు ౩సంబపులమాధవుఁడు
 మానంబుమాంకరన్న ౪మంచయదొడ్డ
 దోనయభట్లను, ధూర్తవిట్టలుఁడు
 ౫సిమెనమల్లి గూచెనగారి ౬తమ్మి

౧. డ. ౨. వచ్చి. ౩. కొందఱి. ౪. యజ్ఞన్న. ౫. మా.
 ౬. రా. ౭. కో. ౮. న. ౯. పెద్ది. ౧౦. ఘోష (డ) శాసి (చి).
 ౧౧. మల్లయ; దోనయ. ౧౨. బో. ౧౩. సంవనంబ. ౧౪. చన.
 ౧౫. మాచియదొడ్డి. ౧౬. చిమ్మిలి. ౧౭. గుమ్మి; శుమ్మి.

దీక్షా ప్రకరణము

౧ నొమ్మనప్పన బొల్లికోడె యల్లాడి
 యుష్ణమువారి పెన్నోజ్జులు గప్ప
 క్కొన్నమ్మ, యరగడ్డ కేమనకూచి
 ౨ వరిగడ్డువారి కు పునయాకవంగ
 వరక యజ్ఞము యుండి భాస్కరయొజ్జ
 ౩ గందిగిజైతన గామయగ్గనము
 కుందన దక్షిణ గోపాలమంచి
 ౪ మేడిచెట్టయితన మిండవల్లభుడు
 దూడగడ్డుప్పన దుష్టరాఘవుడు
 ౫ నెత్తుఁగాలైతన యీశ్వరబట్టు
 నత్తటివీరెల్ల నాదిగాఁ గల్గు
 ద్విజులును దలవరుల్ దీర్చులెల్ల
 ప్రజలును నట్లన్న భంగినవచ్చి
 యధిపతిఁ బిలుపించి యందఱలోన
 నధికుఁడైయున్న బ్రాహ్మణుఁ డిట్టిలనియె :
 'నొండేమిఁకెన్నెప్పుడు నుర్వీశుఁడవినుము

౧. కొమ్మల; కొమ్మెన. ౨. యల్లారి. ౩. పి. క. గంప; గర్వ. ౪. నూచి. ౫. సర. ౬. కంగ. ౭. యగ్గన. ౮. గంటి; వుంటి; వుంటి. ౯. గందిగిజేతన; కందింకి జగంబాయిత్త. ౧౦. యజ్ఞన; యజ్ఞంసు. ౧౧. దక్షిణ. ౧౨. మేడునచట్టన్న. ౧౩. దుష్ట. ౧౪. ఎత్తుగాలైతన; ఎత్తుగాల్ రామన; ఎత్తుగోలాదన. ౧౫. చెప్పెదము. ౧౬. శేఁడు.

పండితారాధ్య చరిత్ర

పండె నీసూరమవ్వకగారి తనము
 వెలయంగఁ బెనిమిటి వెనుక నిట్లుండ
 వలవదాకడతాలి వర్తనలోపైఁ
 గడుసాంగమయ్యె నీగరిత భక్తియును
 గడుఁగడుఁ గాకయ్యెఁ గథ లేమి సెప్ప
 వీదవీనుల వింతమాదిఁగెబత్తుఁ
 డాదట మ్రోకుం నమ్ముచు వచ్చి
 యిల్లిల్లి దప్పక యెవదాఁకె మ్రోకు
 లొల్లకున్నను కప్పి మెల్లన వచ్చె
 నింతలోఁగని యెదు రేఁగి తా మ్రొక్కి
 యెంతయు సంప్రీతి నింటికె వెచ్చి
 కాలనుగడిగిన కందువసూడు
 కాల చెళ్ళలు మును గ్రక్కున దివిచి
 చెరివిన దదె చూడు సెంబకో
 యకుఁగుపై నదె చూడు మారెయుఁగళ్తు
 లివెచూడు వారెన లీచిల్కొకొయ్య
 నవె చూడుమా మ్రోకు లాచిల్కొకొయ్య
 నక్కజంబందుచు సందఱుఁజూడ

---

౧. కడలాలి; కడలాలి. ౨. ముప్పె. ౩. దారి; దారి;
 త్రాడు. ౪. లోననెయెదురేఁగి. ౫. వచ్చి. ౬. నింతియ.

దీక్షా ప్రకరణము

లెక్కనేయక లోపలికి గొనిపోయి
 కలుపు మూయుడు నంతఁ దాళంబు వెట్టి
 కలుపించితిని -నిన్నుఁ బృథివీశి! యనుచుఁ
 క్షేమముండఁగఁ లోని శివుని మూర్తియును
 ద్విమగఁగ నాన్వాయించి జ్ఞాన
 జ్ఞానఁ బడిదంబు జ్ఞానము గల్గె
 గల్గినఁ గ్రన్చుచుఁ గాయ లేమేనిఁ
 కఁగఱుకనఁ గఱుచుచుఁ కఁగఱుగోరు గొనఁగఁ
 కబలుపుగా నమలుచుఁ బాఠ మ్రింగుచును
 మానుగా నమలు లేమేనిఁ బీల్చుచును
 నానుచు నీక్రియ నలి నారగించి
 చెలువారి వాపించు కీర్తిలోదకము
 కలుకుచు క్రక్కు గ్రుక్కనఁగ ద్రావుచును
 బూరించి ఘృశఘృశం బుక్కిలించుచును
 నారించి యుమియుచుఁ జస్పమ గాఁగ
 నాలుక నదొడియుచు నలిఁ బలువరుస
 క్రేలిడి వ్రాముచు వినఁ గ్రేటి క్రేటి

౧. పిలిపించితిమి. ౨. మిచ్చు. ౩. శోన. ౪. గటుకున
 గముచుచు. ౫. గరపురలెనగ గనులు ముగ్రుసుగచ. ౬. వటువుగా.
 ౭. గ్రక్కుగ్ర. ౮. ఏకీ.

. పండితారాశ్యచరిత్ర

వెండియు నుమియుచు వికృతము నేయు
 చుండంగ విని విని యుండంగ రాక
 కడునల్గి విప్రులు గ్రక్కున లేచి
 'ధరణిశ! వింటిగాదా మత్తి' గాడు
 శంకింపఁ డెంతయుఁ జప్పుడు గాఁగఁ
 గొంకక యింటిలోఁ గుడుచుచున్నాఁడు
 అగ్రహారంబను ననుకువ లేక
 యగ్రజన్తులయిండు లనుభీతి లేక
 తను బట్టవచ్చిరన్ తలఁకును లేక
 మన మున్నవార మన్ మది భీతి లేక
 చిక్కీతిననియెడు చింతయు లేక
 యుక్కడఁగింతుఁ రన్నులుకును లేక
 యలరుచుఁ దా నొక యయగారువోలె
 నిల వేషధారిజిగిలి యున్నవాఁడు
 వచ్చెఁ దనకుఁ జావు వడి దప్పవనుచుఁ
 జెచ్చెరఁ గుడిచి యే చచ్చెద ననుచు
 నాయంత్యజుండుండెఁ బో యెట్టులైన
 నీయింతిఁ జూడుఁ డా యిందఱలోన

---

౧. కాఁడు. ౨. నలుకును; వడకును. ౩. అనుట. ౪. కనీ
 డకున్ను. ౫. వెంగలి; జంగలి; జగ్గలి.

దీక్షా ప్రకరణము

నీలువు వోనాడు టిది దప్పు నాక
 శీలంబు విడుచుట చేటు వొమ్మనక
 కులధర్మ మెడపుట గుణముగా దనక
 యిలువడి వదలుట యెగ్గు వొమ్మనక
విధవతనమునకు వెలితి వొమ్మనక
 విఫి లేదు సతిసెక్డ విధి³యితే యనక
 యిట్టెన విపుల కెడ యాదు ననక
 పుట్టు బుట్టువు⁴మాలు పోతు వీడనక
 పతికిని బిత్తలోకగతి దప్పుననక
 పతి విన్నం బ్రాణంబువై వచ్చు ననక
 బంధులలో నగుబా టవుననక
 సాధిల్ల⁵గాని దుష్టాతి వీడనక
 కులమున కెల్లను గుద్దలి గొనియె
 గులమెల్ల గొనిపోయి⁶ బిలములో⁶ గలపె
 వింటిమి విన మిప్పు గంటిమి గాన
⁷కుంటిమి యీలేమ నూరివా రెల్ల
 జూడుండో⁸ యనుచు భూసురులు బీట్టలిగి

౧. పలుమాగు యిది యేటి బ్రతుకుదానవక. ౨. దప్పట.
 ౩. యింప. ౪. నూరణంబోతుయనక; నూలబోతుకతవ; మాలు
 (దూలు) పోయబో యనక; దూలుపోతువీడనక. ౫. రాని. ౬. జల.
 ౭. ముంటిమి లేమనవూరి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గోడలుగూం గ్రక్కునఁ గొట్టుఁడనుచుఁ
 దలుపు నెమ్ములు గ్రక్కదఁ దన్నుఁడనుచు
 నలుసెసల్ వైకెక్కి యిలు వ్రచ్చుఁ డనుచు
 గడియలోఁజలఁ గూడి పడఁ ఎఱ్ఱుఁ డనుచుఁ
 గడఁగి పెండెలు విరిఁ గాఁ దిచ్చుఁడనుచు
 నెట్టణ యిటిలోనికి నుక్కుఁ డనుచుఁ
 దొట్టరు లిరువురఁ బట్టి తెఱఁడనుచు
 బచ్చి బడ్డెల వారిఁ బడఁ గోట్టఁ డనుచుఁ
 జెచ్చెర నటుగూడఁ జిచ్చిడుఁ డనుచు
 నందఱు విపులు నశ్శివరులు
 నందడింపుచు నాతి జడీయ * కిల్లనియి :
 నంశ్యజుఁ డంశ్యజుఁ డనుచుఁ గుయ్యిడెద
 రంశ్యజునకుఁ జొర నది యుట్లు వచ్చు
 నరుదగు మీయట్టి యగ్రజన్ముకు
 హరభక్తు లిండులు సారఁగ రా దనఁగఁ
 గన్నులఁగానరు గా కిటిలోన
 నెన్నంగ గుల్హీను లెట్లున్నవారు?
 రుద్రభక్తు యిండ్ల రూఢిఁ బ్రత్యక్ష

౧. దీయు. ౨. బడియల. ౩. ధూసురుల. ౪. కపశిక. ౫.

దనుచు.

దీక్షా ప్రకరణము

రుద్రులు గాకేమి క్షుద్రులున్నారె?
 మాహేశ్వరుల నిజమందిరంబులను
 మాహేశ్వరుల కాక మనుజులున్నారె?
 ప్రమథకులీనుల పాలి సగళ్లఁ
 బ్రమథులకాక దుష్పాత్రులున్నారె
 లోకవంద్యుని గణాసీకాలయముల
 లోకవంద్యులకాక లోకులున్నారె?
 శరణగణప్రాణు శరణాలయముల
 శరణులకాక సంసారులున్నారె?
 భవరహితుని భృత్యభవనంబులోన
 భవరహితులకాక భవులున్నవారె?
 కులజాగ్రగణ్యదాసుల నిలయములఁ
 గులజులకాక దుష్కులజులున్నారె?
 లింగసన్నిహితుల యంగణంబులను
 లింగులకాక మాదింగులున్నారె?
 పరమేశసద్భక్తిఁగల నిందించి
 నరకాగ్నిశిఖలచే నెరియ మర్గెదరు;
 నిటలాక్షభక్తుల నిటు సెవనాడి.
 కుటిలభవాంబుధిఁ గూల సమర్గెదరు;

౧. పాటి. ౨. శే.నె.

పండితారాధ్య చరిత్ర

గంభాలియెత్తున గంటలపెనుక
 గంభీరమగుకొల్చు గాదెలలోన
 నితీకిళ్లం గొమ్ములయెడలను దలుపు
 ముందుగునం బన్నా కిర్ల మాటున సడ్డ
 గోడలంబును గుదారితీకిటను
 గోడుగోడంచును గూడవెల్లెలు
 వెదకి తా రత్యంత పిన్ని సూక్రాంత
 హృదయులై కానకి యిది విచిత్రంబు
 సనియెం గోడలు నూంకికొని యందమేని
 జనువోటం గోడనూంకిన పొప్పలేదు;
 ఇలుకొచ్చి కొనిపోయె నితం పందమేని
 వలువదే యిలుగప్ప కొచ్చినవోటు;
 వాకిట వెలిలినవా పందమేని
 వాకిట మనమున్నవార మెట్లగెం?
 భోండులోనను జూగినాం పందమేని
 లేక పిటిలోన గల్గిన గాన మెట్లు?
 మాయమయ్యెనొ కాక మహి నంద మేని
 మాయంబు గానేర్చు మహి నరుం డెట్లు?

౧. పొత్తున; యొద్దు. ౨. గమ్ముల. ౩. క్ల. ౪. పైమ్యు;
 ద్రవ్య. ౫. గానియ క...దీనిన (దిగిచిన).

దీక్షా ప్రకరణము

పాన లిన్నియునేల పడఁతిం బట్టినను
 వానిఁ జూపకపోవవచ్చునే యనుచు
 నాయమ్మ క్షగ్గతీ యదోయేమి యింక
 మాయలు వన్నక మాదిఁగి కొయ్యఁ
 జూపుము చూపు మెచ్చోట దాచితివా
 చూపుము చూపు మెచ్చోటి కన్చితివా
 యని నందఱిం చు న య్యథమ పాఠులను
 గని సూరసాన చ్చుగాకు గోపించి
 మాటిమాటికిఁ ద్రవ్వి కమాదిఁగి యనుచు
 నేటికిఁ బలుక ధ క్షేతరులార!
 మాదిఁగి నే తొల్లి మహి మెల్ల నెఱుగ
 మాదేవుఁ డంత్యజు మార్గంబుఁ దాల్చి
 చెచ్చెర మఱయొక్క చచ్చిన వెయ్య
 నచ్చుగా మెడనిడి యరిగి కెంబావి
 భోగయ్య యింటికిఁ బోవుడు నతఁడు
 స్వాగతాననముఖ్య సముచితార్చనలు
 నేసి ఖండంబుగాఁ జేసి పాకంబు
 నేసి యాఁబెయ్యను శివుని మూర్తికిని

---

౧. యేలనిం. ౨. మాది (౧). ౩. పాకులను; పామకుల.
 ౪. మాది (౭).

పండితారాధ్యచరిత్ర

నారసింహంగఁజెట్టినంత నయ్యగ్గ
 హారంబుభూసురు లందఱుఁ గూడి
 గుండులు బడియఱుఁ గొని పాటి పాటి
 యొంఱారుఁ గడువంగ నువ్వృత్తి నేఁగి
 యిట్టలు సెనొక నయ్యాయమాన్త్రీయును
 నట్టె నిరాకారుఁ డగుచును భోగి
 దేవయ్య యూరు దాఁ దెరలంగ నపుడ
 పోవంగ నంతఁ గెంభావి లింగములు
 భోగయ్యవెనుకను భువి ఱ్లొల్లొల్లొ
 వేగంబు పోవుచు విప్పులు జనులు
 నరిగి 3 యందంద సాష్టాంగులై మ్రొక్కి
 కరమర్థిఁ బ్రార్థింపఁ గరుణ భోగయ్య
 నరుదుగా నాలింగఁ దిక్కఁ డగుచు
 మరలి కెంబావికి 4 నగుచుదెంచుచును
 నాలింగములు భక్తికట శాసనముగ
 నోలిన నిల్చె నొంఱంటఁ బీఠము
 నటుగాన భక్తుఁ డేయాకృతినున్న
 నిటలనేత్రుఁడకాక నిందింపఁదగునె ?

౧. వచ్చి. ౨. కుసునీశు. ౩. యందఱును. ౪. నరుడేరఁచిదప.

దీక్షా ప్రకరణము

సామవేదిక

యామహా దేవుండ యట్లునుగాక
 సామవేదంబు జన్నసాలలోఁగలికి
 జచ్చినపెయ్యె దాఁజండాలుఁగిది
 నచ్చుగా మెకవిడి యరుగు దేరంగ
 గుణుల మట్టుపొడవు గుఱుజరుసంగ
 వక్షికి పెంపుకొను గొఱుగుఁ బానటయు
 యిట్టొప్పు ముక్కరి యశిఁహాఁసడుము
 దొడ్డుఁగల్గించిర దూగుఁబయ్యెదయు
 నంఠఁగెమ్మోనియు నన్నవనుచుఁ
 గలికి ప్రాణులు గఱివంకమామలు
 నల్లవిమ్మంగ వెల్లఁబయ్యెఱు
 వెల్లని భుజింపుఁ దొక్కలు 3 వెల్ల
 గడ్డెఱగు దోఁచు గనయంబుకీలు
 నిర్దంపుఁజాయయు నిఁడుఁబాల్లిండు
 క గ్రంగుక్రంగనుకార్లఁ గ్రంచుమట్టియలు
 నుంగరంబులు వద్దనుూరులు నల్ల
 గాఱులుఁ కగరంపుఁ గడియముల్ వచ్చ
 గాఱుఁబూసలును సంకంపుఁ బూసలును

1. నష్టము. 2. మంబి ; ముక్కరి. 3. సంక. 4. క.
 కంఠకంఠనమౌఱు.

పండ్ల తా రా క్య చ రి త్ర

నులిగొన్న నల్లబూసల న్నసరిము
 గలయ లోయ తినాల్కలమిన్కు లమర
 గింప సాకిట నిడి గొరియు వెనుక
 నింవారిఁ జను దేరి నినివురిఁ గాంచి
 నామనేదలువచ్చి సతియును దాను
 భూమి సర్వాంగములీ పొవంగఁబ్రుక్కి
 కడుసంక్రమణ గటనంజలు
 వాడనున్న వెచ్చు గా మఱి నెట్టికొనుచు
 నెక్కుడు సంతోష మెనఁగఁ దోడ్కొనుచుఁ
 జక్కనఁ దా జన్ననాని వారింగఁ
 గనుకని విప్లలు గని పాటిపోవ
 మనునాలు సస్యమానసు నిగుచు
 నగత నయ్యిరువుర నర్థిఁ దోడ్కొచ్చి
 సంతోషమున నిన్న సామగ్యమున
 నాడట మెఱవెయ్య నటవెట్టి నామ
 నేదిపాపాద్భముల్ నేడుకఁ గడుగ
 గిరిజమూపున చొక్క కరమిడి, యున్న
 కరమును దనకటిఁ గదియించి నెవము

---

౧. లుగను; 2. గాగ. ౩. గూగళాంతరమున. 3. నేవ;
 ౪. పము; 5. తపము.

దీక్షా ప్రకరణము

ముందటికిని వ్రాల మూడు సేత్రంబు
 లందంద తనదు పాదాంబువులందు
 నలరుచుఁ దళతళ యనుచు వెలుంగ
 వెలుంగు దోచుచు సామవేదుల భార్య
 యడుగుల కర్ణ్య శిష్యాములువోయుచును
 బంధగని బిట్టల్కిపడి సంక్రమమున
 ' కనో వీఁడె దేవర దేవరి' యనుచు
 ఛాపించి తనచేతి పసిఁడిక గలంతి
 యటువెట్టి యత్యద్భుతాక్రాంత యగుచు
 నిటఁతటం బజనియత్తనై యుండె
 దననతిఁ గనుగొని దరహాసరసము
 గనుఁగవఁ శదులకాడఁగా సామవేది
 మనుజుండె మున్నేమి మానిని యింత
 యనుమానచేయ నీ కనుచు నుచ్చొంగి
 పాదాబ్జములు గడ్గబడుటగాఁ జేసి
 పాదోదకము లనఁబడియెఁ దజ్జలము
 లంబికాఫవునీడయందు దోచుచు న
 యంబుగ లింగోదకం బయ్యె నదియు

౧. గమ్మలును. ౨. వ. ౩. చో. ౪. గల(ళ)ంతె.
 ౫. తొలకాడ. ౬. హనునింబుల.....

పండ్ల తారాగళ్య చరిత్ర

శివుడు ననన్నదప్పిని జూచుమాస్త్ర
 నవియుఁ బ్రసాదోదకాఖ్యమై శసరె
 నొక్కొడఁ ద్రష్టి విధోదకంబులును
 నెక్కొనియుచికికి నెప్పునంబారి
 నిల దురితేంద్రనంబులు గాఁగ బాద
 జంముంకాక నూజ్యంనుని నశమె?
 యన్నం బ్రుంగఁగా దుదా కిలింగ
 మన్నం బ్రుంగఁ గ్నతార్థతగావె.
 జన నుతంబగు స్ప్రసాదోదకంబు
 గొనఁ దల్లిచనుఁబాలకుచు వైరిగావె?
 నూగమొక్కి 'బశవ ఆప్' యనంగ
 నేగంబ సగుపాశ ఏయం యనంగ
 ద్రష్టి విధోదకం బిం చిద దాసి
 చిత్త మిట్లనును. దెచ్చెరఁ దారు సతియు
 సంతఁ ద్రష్టి విధోదకాని నోలాడి
 యంతకాంతకుని సుఖానీను నేసి
 యాయత ధక్షిమే సర్పన లిచ్చి
 పేయఁ బాకము నేసి వెక్కువగదములు

౧. కాసేయ. ౨. నిలఁ ద్రవిధోదకంబులు గను చిత్ర,
 మిలలోన నను నామనేతయు.

దీక్షా ప్రకరణము

నటమున్న యజ్ఞార్థ మై సర్వశక్తిఁ
 బలుమతిఁ గూర్చిన పదపదార్థములు
 శాకంబు లొసగూర్చి శంభుమూర్తికిఁ
 నాకాంక్షతోడ సమర్పణ నేయ
 సత్యంతసంతుష్టుండై యంత నపుడ
 ప్రత్యక్షమూర్తియై భగ్గండు విలిచి
 గుభిమతంబగు భక్తి కాక్ష మెచ్చితిమి
 గుభిమతాగ్రము లిక్తు మడుగడుగు మన
 నాకక గానయ్య న ప్రాము క్షి
 గూరగింపక పోయినట్ల పోరాదు
 శోరి చిత్తావనికొడుకుఁ నిజపించి
 గూరగింపకపోయినట్ల పోరాదు
 ఆరయ బలు పలు నాంగులు నేసి
 గూరగింపకపోయినట్ల పోరాదు
 కూరంగ జంబులుఁ గుండయ్య ముంచి
 గూరగింపకపోయినట్ల పోరాదు
 కూరిమి నంబెన కొడుకవిష్టి
 గూరగింపకపోయినట్ల పోరాదు .
 చేరిమముందఱఁ జెలువుగా నాడి

౧. పదంబు; పట్టింప. ౨. చెచ్చెగ.

పంజాబీ నాట్య చరిత్ర

యారగింజకపోయినట్లు పోరాదు
 సారంగిపు టనుమూర్తి సందనం బయటి
 యారగింజకపోయినట్లు పోరాదు,
 ఆర నోహిళుని ధూపావసరమున
 నారగింజకపోయినట్లు పోరాదు,
 ధీరుఁడౌ నమినందో నీసముల్ నూచి
 యారగింజకపోయినట్లు పోరాదు,
 చేరి పిల్లయినారితే భూతిఁగొంచు
 నారగింజకపోయినట్లు పోరాదు,
 నిక్కమెట్లన విను మొక్కవిన్నపము
 ముక్కంటి! నీకు నేఁ దక్కినబంటు
 3 రూఢి ససంఖ్యాతరు స్తులబంటుఁ
 బాజానఁబాడిన ప్రమఘుల బంటుఁ
 జన్నపురాతనశిరఁగుల బంటు
 నున్న నూతనభక్తనూఢింబు బంటు
 మఱియును బేర్కొన్న మాహేశ్వరులకుఁ
 గొఱులు సద్భక్తులకును బంటుబంటు
 నటుగాన సన్న దయాద్యుష్టైఁ బూచి
 పటుమతి నారగింజ వె ప్రాణనాథ!

౧. బునఱు; బుఱుణు. 2. దీపాగ్ని. 3. ప్రాణము.

దీక్షా ప్రకరణము

చెన్నగణాధీశు జిహ్వోగ్రమునను
 జెన్నుగా నారగించిన చందమునను
 నాకాంక్షఁ గరికాళయవ్వ వడ్డింపఁ
 జేకొని యారగించిన చందమునను
 నాసక్తి సురగి చౌడయ్య - చేకల్లు
 సేసాచి యారగించిన చందమునను
 ననచినకూర్చిఁ గన్నప్ప వడ్డింపఁ
 సనుకపక్తి నారగించిన చందమునను
 సలరుచుఁ బిట్టాపిట్టవ సమర్పింపఁ
 జెలువార నారగించిన చందమునను
 జగతిలో - నదివాళ శాల్యన్న ²మింపు
 సిగురొత్త నారగించిన చందమునను
 నాయత వీర వోడవ్వ వడ్డింపఁ
 జేయూర నారగించిన చందమునను
 నిచ్చమై నిష్కవ్య యింటికి వచ్చి
 చెచ్చెర నారగించిన చందమునను
 గొనకొని యిళైయొంపి గుళియారు నింటఁ
 దనిగొన నారగించిన చందమునను

---

౧. సుకీరి; సురియ. ౨. చేకల్లు. ౩. న్నపసమర్పింప. ౪. రక్తి; వుగా. ౫. జెలువుగా. ౬. నరియవ్వ; నరిపాలు. ౭. మిశివ. ౮. నాయతి. ౯. మనామర; దనిసన. ౧౦. నిగంబునను.

పండితా రాగ్య చరిత్ర

బరమభట్టారక ఏరిమస్వతంత్ర
 పరిమేశ పరిమాత్ర ఏరిమపరిప
 యజ్ఞశిరోహరి యజ్ఞానంహారి
 యజ్ఞశ్రయవికారి యజ్ఞానస్థానిన
 యిల నసంఖ్యాకముననుద్దేశించి
 యురంగం ప్రమాధాఫలం నుద్దేశించి
 కలయ పురాకనగణానమూహారి
 బంబుదు సూతనగణానం నుద్దేశించి
 ప్రవితంతంబుగల పురాకనగణానం
 నవనరించుటకు మహా ప్రసాదం
 స్వామి కడవ్యానం ప్రసాదం
 నాదరించుటకు మహా ప్రసాదం
 ఆరంగ కుచ్యానం ప్రసాదం
 గారిగించుటకు మహా ప్రసాదం
 అంచు సాష్టాంగుడై గూఢానుజాను
 మించి ప్రాణిది కేర్తిమదును
 భక్తైక దేహుండు భక్తవత్సలుండు
 భక్తిప్రియుండు భక్తిపరితంత్రమూర్తి

౧. సంహారణ. ౨. పద్మవతి. ౩. కనిరిలది. ౪. 'ద్వై' అనియుంకవలెను. ౫. రుచ్యుః; రుచ్యోః. ౬. హోవాన్నములుగ.

దీక్షా ప్రకరణము

శ్రీనీలగళుఁడు భవానీశుఁ డీశుఁ
 డానందలీలమైఁ దానారగించి
 వెలఁదికి నాసామవేదికిఁ గరుణ
 దళుకొత్తఁ దమ ప్రసాదముఁ గృపాసేసి
 బలసి యంతకుమున్న ప్రమథులు రుద్రు
 లలరుచు నిరుగెలంగుఁ జేరి కొలువ
 ముందట నందాద మ్రొక్కుచు భక్త
 సంహార మచలితానందఁ బొంద
 శ్రీవాగ్వధూనాథ జిష్ణులు నపిక
 లానరణస్థులై యశ్రయముల్ వేడ
 మస్తకవిన్యస్తహస్తులై మునులు
 ప్రస్తుతం బెఱిగి ప్రశస్తులు సేయ
 నారంగఁ జండకీర్త్యాదులు సెలఁగ
 వారివారికయి కైవారముల్ సేయ
 శివదుందుభులు మ్రోయ కదిపిఁ బుష్పవృష్టి
 యవిరళంబై కుర్య నంతభగ్గండు
 వెలయంగ మును సామవేదియజ్ఞమున
 కలరుచు నేతెంచి యట్లున్న భూసు.
 రావలి ముప్పదియాఱుళ్ల వారు

౧. నా. ౨. సేయ; సేసె. 3. చైవట్టి ప్రస్తుతుల్. ౪. భువి.

పంకితారాశ్యచరిత్ర

గావున వారెల్ల గావున్నయట్టి
 సత్తిసపురములు సతిసామనేది
 నుత్తమ మహామయముతవితానములఁ
 గొనిపోయెఁ గైలాసమునకు నీశానుఁ
 డనుఁమలీల దుఁగ్గాఁప నక్షణమ
 శివరహితంగాఁజేసె దక్షు
 వివిధాశ్వమేధంబు విధులఁ బొందె
 శివరహితంగాఁ నేసెనసామనేది
 సవిశేషయశ్శంగాఁ నఫలతఁ బొందె
 భక్తిహీనులు చేయు బహుమఘావళులు
 యుక్తంబులే దోషయుక్తము ల్గాక
 ద్విజులకుఁ శిక్షణనే దేవయశ్శంగాఁ
 నిజము మాదరిచెన్న చియఁబులి పగిది
 పితృయశ్శమున్న దే వేఱ పులకు
 స్తుతియుప నుత్తుంగవోడని పగిది
 భాసురులకగు నె భూతయశ్శంగాఁ
 భాసురంగాఁ జెన్న బసవయ్య భాతి
 సమర మనుష్యయశ్శము సిద్ధరాము

౧. సత్తీసు. ౨. విక. ౩. గాఁజేసెనయట్టి. ౪. గల్గు. ౫.
 భజియింపఁగాఁ జెన్న బసవనిభాతి.

దీక్షా ప్రకరణము

క్రమమునఁ జెల్లుచే బ్రాహ్మణతతికి
 నజగమకాయస్థ మగు బ్రహ్మయజ్ఞ
 మజవంశజులకేల యగు నట్లుఁ గాక
 వెలయ దక్షుని యజ్ఞఫలము దాచొంటి
 తల వాయ మేషంబుతల నియమించె
 నలరారు నగరుల యశ్వమేధంబు
 ఫల మొక్కమునికోవవియూగ్ని ౩కొగ్గఁ
 బరికింప నహుషభూతి క్రతుఫలము
 కరఁ బెద్దనర్పమై చరియింపఁజేసె
 సంశ్లిల ఫర్తిజు జన్నఫలాఽఽ
 యధుక్షయంబు నాదయుఁ గావించె
 నిల సామనేదుల యీ మహోద్యోగ
 ఫలము సదాశివుఁ బ్రత్యక్షుఁ జేసెఁ
 బరఁ మొదంపఁజే ' భక్తిలేవాత్ర
 కారణ'వ్వును శ్రుతిగతి యట్లుఁగాక
 ఊచేఁ బేర్కొను రాజసూయము లేవయు
 నేణాదినాథు చెద్దికి సమానంబె ?
 సారగోమేధ లక్షణును భోగయ్య .

---

౧. ౧ని; ౨. యజ్ఞ క్రోటి. ౩. కోడ. ౪. మేదిం
 పఁడే.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గారి చేతకు నెన్నఁగా సమానంబె ?
 యరయంగఁ జాండరీకాధ్వరికోట్లు
 వరగంగ నిరువోతు భక్తికి నెనయె ?
 యాసురంబగు నరయాగార్కుదంబు
 లా సిరియాభు కృత్యమునకు నెనయె ?
 బహుసువర్ణక్రతు పద్మపద్మములు
 మహిలోన బసవయ్య మహిమకు నరియె ?
 ప్రవిమల సర్పక్తి శంఖమహాస్త్యంబు
 భువి నగణ్యం బాక్క పుష్పమాత్రమున
 ఖ్యాతంబుగా శతక్రతుఫలమెల్ల
 శ్వేతునకయ్యె మున్ జెప్పెడిదేమి ?
 కావున శివభక్తగణముల మహిమ
 దేవుండ యెఱుంగు దద్దోచ్చవి రాక
 వ్యక్తంబుగా చితరాకృతినున్న
 భక్తుఁ డెఱుంగు దద్భావ మెట్లనిన
 బహురూపమాడువో బాటి పెండ్లిమ
 నహజంబు సూక్తే జూడవచ్చినను
 సరయనేరంగ మధ్యంబున నున్న
 తరుణి యెఱుంగదే తనమగఁ డగుట

౧. ఎగవత్తు. ౨. సరియె. ౩. తత్కవక. కయెనన్న; కవయెన్న.

దీ ఔ ప్ర క రణ ము

హాగుఁడు భక్తులమనం బరయఁ దలంచి
 యరుగువెంచును వికృతాంగముల్ దాల్చి
 నచ్చుభావము భక్తవర్గంబు లెఱిగి
 యచ్చుగా భావి గొనియాడుచుండుదురు
 హాగుఁడు లీలార్థమై యథమవేషములు
 కరియించి పూఁదటఁ దస్మాద మగుట
 యరిచయే యనవచ్చు దశమూఁఘనము
 కరి యునుఁ తఁక ప్రత్యక్షరుద్రుండు

అనునాళ్లవ్యాకృతః

దస్య వెట్లవికను ప్రావిభాభూమిఁ
 క్షేపనోఽస్తి దిరునాళ్లప్రోవ యనఁగఁ
 ప్రకటనాంగ నోక్క నిబంధనియింటఁ
 కేఘాలికిని గొల్చి శీవించుచుండి
 లింగార్చనములు సర్వేఁక జేయుచును
 జంగమారాధనల్ సల్పుచున్నంత
 నోగిఁ బెనుమట్టపురూపును తిర్మాళ్ల
 కగలోత క్రీతిమై నరిగెడువేష్కఁ
 బూని తాఁబోయిదఁ బోయెన ననఁగ
 నానాఁటి కిట్లు దినంబులు సనఁగ
 వారక పండ్రెండువర్షంబులకును

గ. ప్రామాణ్యం. ౨. బెనుమట్టపురియూను; బెనుమట్టపురి.
 3. ప్రేమ.

ిభోరన నాయయ్య పుణ్యంబుచింప
 నావిపునకువెట్టి యప్పురింబునకుం
 ివంగబడడు నువ్వుగి యుంతుయును
 గ్రాలుపుణ్యము వెట్టి కారణంబునను
 ిలునూడగగంటిలోదు నే ననుచు
 విపునకై తానవెట్టికిం గోవ
 ింబుంబుంబుని సుంభాతముః
 ఘనతరంబుగ నొక్క కనవుమో పెట్టి
 కొనిపోవునెవం గుండు గూల్చిన భంగి
 వారకవర్షంబు వలుగొనికురియ
 భోరనఁబోవుచుం గోవచిక్కుచును
 నూ రెట్టకేలకుం జేకుడుం దోడి
 వారెల్ల నటమున్న భోరనఁ గోవం
 క్కునఁ జేకటికవియంగ వాప్తి
 యొక్కరుండును గోవ యొత్తున నొదిగి
 మొలబంటికవటదలో నిలుచుండీ కనవు
 దు కడ్డమిడికొని తడియుచుండీయును
 యెప్పుడెప్పుడు శ్రీహతీశు తిర్వాన్లు
 యొప్పు నూడగగ గందునో యను తలఁప
 కాని యొండెఱుంగఁడు గదలఁచు మెదలఁ
 డానందలిలమై నట్లు వేఁగినను

---

౧. భోరున. ౨. వట్టు (ట్టు; ల) గొని. ౩. గది. ౪. వలతి.

విరునాళ్లంబులు తునకా భరమున నుంజి
 హారుడు శ్రీకృతినాథుఁ కరిగి స్వస్నమున
 ననఘలైసట్టి మహాధక్తతతికిఁ
 కన నియోగములకుఁ దా నిట్టులనియె
 నిపురి తూర్పున నీశాను చెనను
 గోపురప్రాకారకోణంబునందు
 గసపుమో పుత్తిమాంగమున నుంజియును
 ససిగొని వైనుకవంగఁ గ్రిందటను
 నందవారఁగ మీఁద వానయుఁ గురియఁ
 బలు శైలముఁ గసపు శైవ్యంబులు నూఁక,
 నొగి బీరనరముల బిగిఁ గడుపూఁద
 గగురువొడ్చుచు మేను గడగడవడక,
 బలువంటఁ దాఁక, తొప్పలువొంగ, జిహ్వా
 దళమెక్క, సభరంబు వెలవెలఁ బాఱ
 క్షేత్రసంఘులును నూరిల్లుగొనంగఁ
 గాళ్లువావఁగ నఱకాళ్లును వ్రయ్య
 వానఁ దడియుచున్న వాఁ డటమున్న
 యేనును నాయయ్య కెదురుగఁ బోయి
 నూతనియొద్దన యట్లున్న వాఁడ
 భాతిగాఁ గై నేసి భద్రగజంబుఁ

౧. జూచుసంబరమున. ౨. నమఁకు. ౩. మువ్వగసపు. ౪.
 తెప్పలుబడనూక. ౫. గోఁక. ౬. సంఘులు; గ్రంథులు.

పండ్రితారా గ్య చరిత్ర

గొనివచ్చి మమ్ము దోకొనిపొందు వేగ
 ననవుడు నందలు నట మేలుకాంచి
 క్రంతక్రంతల నిల్చి కలలు సెప్పంగ
 నంత వానయు వెల్వ నఖిలభక్తులును
 నకలు నియోగంబు జక్కనఁగోయి

క్రతుతరంగాగా భక్తగణంబు
 వెక్కించి మూయయ్య నెఱిమిందోర్చి
 గ్రక్కున గుడిచిచ్చు గానంగఠాఁడు
 నలిగొని శ్రీః తినాభునియగుడు

గొని నంత్యజుఁ జనఁగా నెఱి వచ్చు
 నిక్కమట్లనుగాక ముక్కంటిగణము
 ముక్కంటిగణము మహిమ

గక్కయ్య మహిమ ప్రభా తి మొట్లనిఁ
 శ్రుతి 'ఏకపవ రుక్రో' యని చాట
 సతరంగా గాఁ గొని యితరవైవముఁ
 బ్రస్తుతిచు పురాణభట్ట ని భిషేఁ
 శక్తంబుగా నట్లు చంపివైచుటను
 న న్విప్రవదుదేహ మాక్షణంబునన
 మ్రవ్వప్రోకమై రూఁజియుండ
 నలుగాక డోహారీ యన నెట్లువచ్చుఁ
 బటుతరంబగు భక్తజపరుని వెండియును

---

౧. డోశేర. ౨. తమ. ౩. ప్రాసగా భువిఁగానెఱికియె. ౪.
 రు. ౫. వరుల.

మాదరదూడయ్య మహనీయమహిమ
 యీ దేశమంతయు నెఱిగి కీర్తింపఁ
 గావె యాయయ్య వాదోదకచయ ని
 వాదితం బగు కొంపిఁ బఱతెంచి పొరలఁ
 పొరల నేర్ణాద్వరు భూసురాధముల ✓
 కరియఁ గృష్ణవ్యాధు లడఁగె వెండియును
 ధివిఁ జెప్పనొప్ప గుడ్డవనాఁగ నొక్క
 యువిద నద్యక్తినియుక్తి యెట్లనిన
 వరయ నావటికకు న్నొక్కనాఁడు
 వరిదానమున కేఁగఁ బరివిప్రు ల్లె
 భంగిపుచును గూడఁ బఱతెంచి యులిపి
 జగతం నీనేల చనువెంచి తిల్లి
 గ్రాలుచు ధరిణి నిక్కపు బత్తురాలుఁ
 గోలె రుద్రాక్షముల్ భూతియుఁ దాల్చి
 చని కూయిడెదు 'వరద నమశ్శివాయ'
 యనుచు నెఱుగుడె హరు మహాత్వోబుఁ
 జంజాలురాలి కీసస్థ లేలనుచు
 గుండును బడియయుఁ గొని తమ యూరు
 నెడలంగఁ గొట్టెను వెలఁదియుఁ దనువు
 నడయక చొత్తునే పల్లె యింకనుచు
 ముదమున సౌరాష్ట్రమున కేఁగనేఁగఁ

౧. యొక్కవ. ౨. భక్తు. ౩. శ్రీధ; ప్రజ్ఞ.

పంజాబీ తాళా శ్లోచ రీతి

బదయుక్తము మురిసి కదలి రాకున్న
 ధారుణీ బజీడి తాంబూలపాల్లి
 వారకనన మేను వ్రక్కలై విరియ
 సచ్చరిత్రకు మెచ్చి సారాష్ట్రనాథుఁ
 డవ్నోటి కెదురుగా నపుడ యేతెంచి
 నొంతకు మేచిచ్చి సులమి సోమేశుఁ
 డారి నానటికకు న్నన్ద్రవిప్రుంకు
 మేనులు సజ్జియ న మ్మొలుతశాసమునఁ
 గాన గుడ్లవనొండు నినా న్నో నచ్చు
 మఁచును శివనాగమయ్య నా నొక్క
 కఱకంఠ ధక్తుఁ డక్కజము ద్దహిమ
 దంకనాయకుఁడును గాచును గూడి
 యుండెంగ భూసుకు బొండు గడ నంబు
 పంకను సవన దంకనాయకుఁడ
 దంజీసై నాగయ్య శర్మహస్తమునఁ
 బరిమామృతము పల్లినననఁడే పొల్లి
 శరణులు పొగడ నిచ్చు సర్వస్థలిని
 గర్తద్వీని పడఁగాఁ గుంభాంతి
 శర్మజ్ఞులు యోచుఁ దన్వ్యక్తనియతి
 నటుగాన నాగయ్య సమృత శరీరుఁ
 గుటి తఁ జండాం కులుఁ డనఁ జనునె?

౧. గాఁమ్మ కౌట్ల. ౨. చిట్టే.

వివరీత చరితుండు వేయేల మఱియు
 శ్వఃచయ్య నాఁగ నా సామవేదులకు
 నారాధ్యుఁ డట యొక వారి మహత్త్వ
 మారంగ వినఁ జెప్ప నలవియే కాదు
 సన్నుతి మాదర చెన్నయ్య మహిమ
 మున్నెఱుగఁ రె విని యెన్నంగ నేల?
 కావున నెవభక్తగణము లిత్తములు,
 ఘోషించి గా శివప్రతిబింబతనులు
 గులఱులు గుంజులే కుంఠీహనులైనఁ
 గుంజుంజునివభక్త కలిమి నెట్లనినఁ
 బసిండియుఁ సిండియె ఁచలోహములుఁ
 బసిండియి మఱ రసస్పర్శగాఁ జేయ
 శారదామేఘముల్ సంఘోలునప్పి
 ఛారింగ నూమాండు లవి గల్గనపుడు
 దా నిర్తిమకాక తన్నభావనకు
 న్యూనాతిరిక్తంబు లేనాటఁ గలవు?
 త్రాడును బిమును రిజతంబు శుక్త
 సూడకఁ గొఱును జోరుండుఁ వెలియ
 కున్న నెవ్వరికైన భిన్నభావముల,
 సన్నుతి వెలిసిన సహజరూపముల,
 కర్తవ్యములఁ జూడఁగాఁ గులప్రతి

౧. లమసాహ. ౨. వీశ్వర. ౩. సప్తకీ.

ధర్మంబమై తోచుఁ దక్షిణక్షణైవ
 ధర్మదృష్టులఁ జూడఁ దత్తులభ్రాతృ
 ధర్మేతరం బసద్ధర్మమై తోచుఁ
 బ్రధిత మిట్టిద నివభక్తుల మహిమ
 కథలును నీతులుఁ గారణంబులును
 నెప్పి మాటల మిమ్ము జస్సిజించుటలు
 నాప్యగునే ప్రతిసూపెన మీకు
 నఖిలంబు ముప్పదీ మాత తత్త్వముల
 శిఖరంబమై యున్న నివలింగమూర్తి
 హరివిలింఛ్యాదుల కరయ నాద్యంత
 విరిహితమైయున్న యుగులింగమూర్తి
 వేనవేల్విధముల వేదాంతములకుఁ
 గానంగఁజాలని ఘనలింగమూర్తి
 ననకాదయోగీంద్ర సన్మనోగతుల
 కనువమంబైన మహాలింగమూర్తి
 నలఘు పురాణసింహిత శాస్త్రములు
 నెఱవెఱుంగనియట్టి నిజలింగమూర్తి
 శేషవాసుకి హుజిహ్వోగ్ర వినుతి
 భాషుఁ గడచిన పటలింగమూర్తిఁ
 గానంగ నలవియె మానవులార
 మైనఁజూడుఁడు చూడుఁ డటతొంగుఁ' కనుచు

౧. యని. ౨. ప్రభు.

నవిరళ ప్రీతి మున్నారగించుచును
 శివమూర్తి గూర్చున్న సింహాసనంబుఁ
 దొలఁగఁ బుచ్చుచుఁ దళతళఁ బ్రజ్వరిలుచు
 నొరె నక్షణమ స్వయంభులింగంబు
 నొడ నాయస్సు హృదయ మూలమంత్ర
 మిం మూర్తిమంతమయ్యెనొ కాక యనఁగ
 వనిత శివైక్యధావధ్యాన సుఖముఁ
 నెససి ఘనీభవించెనొ కాక యనఁగ
 నావామ వరిమశివాచారవల్లి
 నేన దానంకురించెనొ కాక యనఁగఁ
 బానర భామినిసేయుఁ బుణ్యంబుప్రోక
 వనరారి కరమగట్టెనొ కాక యనఁగ
 జలజాయతాక్షి వేశ్యాసంబు నివ్వ
 టిలి గంధరిగంధంబుజెనొ కాక యనఁగ
 నొరారి సతిచేత కమరీ న్దుమంబు
 * [కలము దా మహిందేజరిలెఁ గాక యనఁగ
 లలన హృద్యానలాలన సరింజ్యోతి
 నొకొని యిం బ్రజ్వరిలెఁగాక యనఁగఁ
 బనుగొన నాతిసాభాగ్యాతిశయత
 యెనయుచుఁ గరిగొనియెనొ కాక యనఁగ]

* కుంభలికరణము చేసిన పాపములకు సంస్కృతానువాదిము లేను. కొన్ని ప్రతులలో తార్కారుగా ఉన్నది.

పంజీతారాశ్యచిరిత్ర

మునుమూర్తి హీనమయ్యను రాహు వవని
 నినశశిగ్రహణంబులను దోచునట్లు
 గణుతింప కూపులేకయు మాకుకూలు
 దృణరేణుసంగతి నీపంచునట్లు
 హూఁడు నిగాకారుఁడియ్యు * (సూరాంబ
 వరమనోభక్తి) భావనఁ గానఁ జియె
 సంగన సనయ్య సద్భక్తిమహిమ
 వంగకాయలు వ్రాణలింగంబు లయ్యెఁ
 దెల్లంబు బల్లశు మల్లయ్య మహిమ
 సల్లీలవలయఁ గుంచము లింగమయ్యు.
 బాటివీరిఁడు కాట కోటయ్యగారి
 యేట పెంకయఁ దా చిల లింగమయ్యె
 విమ్మలొ బాపూరి ప్రహ్లాదేవయ్య
 నమ్మి పిల్చుడును న్నలు లింగమయ్య
 సరళసద్భక్తిమైఁ జింతిత్వంసకు
 సురిల్లెఁ జూప నిశుక లింగమయ్య
 నా నాయనారికి న. బంబ నెఱుఁగ

3 'స్థైర్యముచే ప్రాణి గానంబడిన' అని ప్రా
 ప్రతిపాదము. సంకృత ప్రాణుల 'నిరాకార' సకృత
 స్వారాంబాదావృత్తా, ప్రత్యేకంబు శే నైవ్య సైకకానువృత్త
 వః' అని ఉన్నది. నీవి కనుఁగఁముగా వంఁచోకరణం. చల ము
 లను నేను చేర్చినాను.—చి. నా.

౧. బాపూరి; బాబూరి.

మానుగా నాబోతు మహిలింగమయ్యో
 ాభాసిలు¹ దేవగ దానయ్య² బాస
 నాసక్తి ఘటసర్ప మది లింగ మయ్యో
 నమితస్స³ తికి శసిద్ధమరాయనికిని
 రమణమైఁ దనశరీరము లింగమయ్యో
 ననంగ విందుము దొల్లి యాద్యోక్తులందుఁ
 గనుఁగొనఁబడియె నిక్కంబుగా నిష్ప
 డంగన సూరిసానమ్మ గారికిని
 జంగమంబ స్వయంభులింగమై శ్రావణ
 ననుచు నద్భక్తగణావలి యుబ్బి
 యనురాగ మొంద సూరాంబయు నంత
 నందమై తనరాయి నాలింగమూర్తి
 నందంద తనకన్నులారఁ జూచుచును
 నలి రేఁగి వీచువో నాయింటిలోనఁ
 జెలఁగుచు వారిగించిన జంగమంబు
 వీచువో భవ్రుండన విశ్వధరిత్రి
 నేఁడును రక్షించు విజదయూరుఁడు
 వీచువో హరుండన విశ్వధరిత్రి
 వేడికంటను జూచు విశ్వస తాపి
 వీచువో వేసనేల్విధములఁ బొగడ

నేసిగా ౨. దేవర. ౩. ధావ. ౪. సింహమ. ౫. తోచె.

మూఁడు మూర్తులకును ¹ మొదలైన మూర్తి
 వీఁడువో విష్ణుని విధి గాడునటచి
 నాఁ డురులింగమై నలి నున్నవాఁడు
 వీఁడువో కుచ్రుండు విశ్వాధికుండు
 గాఁడన్న వ్యాసునికరముఁ గొన్నతఁడు
 వీఁడువో షోడశేక వినువీధిఁ చరుగు
 మూఁడుపురింబులు మున్నోర్చి తఁడు
 వీఁడువో హరిపుత్రు విషమనేత్రాగ్నిఁ
 జూఁడి భస్మముగాఁగఁ జుట్టచున్నతఁడు
 వీఁడువో జగములు ² వినుతిపుచుండు
 నాఁడురూఁము సగమైయున్నయతఁడు
 వీఁడువో కంఠన్న వీరశైవుండు
 వేఁడినవరములు ³ ఎవనల్లునతఁడు
 వీఁడువో జగములు ⁴ వినుతిపుచుండు
 మూఁడుగన్నులు దాల్చి మురియుచున్నతఁడు
 వీఁడువో దక్షుని పశిరస్కుఁ జేసి
 వేఁడిమిఁ గాల్చిన వీరిభద్రుండు
 వీఁడువో యవైవ్యతపఁడు ⁵ వినుస్థించి

1. ముఁడమై. 2. వినుతులు. 3. వేఁడిచ్చు. 4.

వినుతులునుండు.

దీక్షా ప్రకరణము

లేడన్న మునులఁ దూలించినయతఁడు
 వీఁడువో నిజతత్త్వవేత్తల ిజట్టి
 కాఁడయి భవవార్ధిఁ గడపెడునతఁడు
 వీఁడువో యా చతుర్విధమోక్షములకు
 వీఁడునా మహిమమీఱినయట్టి ³యతఁడు
 వీఁడువో మిమ్మెల్ల వైఖాలజేసి
 నేఁ డంత్యజుండన నెగడినయతఁడు
 అనుచు హస్తాస్త్ర లపాంగమార్గములఁ
 జనఁజనఁ జేతులు సాచి సూపుచును
 ననుకీర్తి నేయు సూరాంబిక నంతఁ
 గనుఁగొని ద్విజులు రాజులు సర్వజనులు
 మది నద్భుతము సంద్రమంబును బెఱసి
 ముదముతో *నొంపింప ముప్పిరిగొనఁగ
 నంతంత సాష్టాంగులై సూరసాని
 కౌతయు భక్తితో నిలఁ జాగిమ్మొక్కి
 హరుని గానఁగ మాకు నలవియే *తల్లి!
 హరుఁడవు నీవ నద్గుఁడుడవు నీవ
 ధాతవు నీవ విధాతవు నీవ

౧. బి(పు)ట్టి. ౨. గడ కేగ్గునాడు. ౩. ఘనుఁడు. ౪.
 నంపంప. ౫. తొల్లి.

మాత్రపు నీన వేమాటాలు నేల
 యిట్టి నెట్టణభక్తి యిట్టి విశ్వాస
 మిట్టి సాహసవృత్తి యెందును గలవె ?
 నిందుమే యిట మున్ను నేనశాస్త్రములు
 గందుమే మూడులోకములు నహున్
 నల్లవో మాయనూ నల్లవో తల్లి
 నల్లవో పాఠ్యతి నల్లవో గౌరి
 యగణితంబగు నీమహత్వాతిశయము
 వొగడంగ గోచరంబగునన్నమాకు
 నెఱిగొక్కమాటికి గఱకంఠుడైన
 నెఱయ నీమహిమలోఁ జెఱుంగలేక కడనిన
 నేమని చెప్పెదు మేమనియందు
 మేమని వర్ణింతు మేము మత్స్యలము,
 మండలీధులము, సర్కారదూరులము,
 ఛాందసులము, వేదజడులము, గర్భ
 చంఢులురము సదాచారదూరులము
 దండధరోద్దండ దండపాత్రులము
 దస్పలు మాయందు దలంపంగ నెలవ

౧. లేటికిని; శేమిటికి. ౨. యంసు ౩. హికు; తల్లి. ౪.
 డము; కవని. ౫. రాయస.

వస్విడే మధమచర్తావృతరుద్రుః
 హంత్యజుః హంత్యజుః డంటి మాయయ్య
 నంత్యజుః కేయయ్య నంత్యజుః కన్న
 ద్వీజులము దార యంత్యజుఃము గాక
 ద్వీజులమే యని చాఁగి వెండియు మ్రొక్కి
 నకలమానవులు మత్తకతటన్యస్త
 ముకుళితహస్తులై మొగి జయవెట్ట
 భూత లేశ్వరీండును శేతులు మొగిచి
 చూతతభక్తి సాష్టాంగుడై మ్రొక్కఁ
 బరమానురాగసంభరితాత్తులగుచు
 హనుభక్తు లేతెంచి మాసూరిమాంబ
 పాదాబ్జములమీఁదఁ బడియుండువారు
 వాద క్రోణువులగుదు విడిచిపొద్దువారు
 వాయకచుట్టును క్రొణుతిచువారు
 నాయమ్మ నెత్తుక యూడెఱువారు
 నాయమ్మ నాయక్క నాతిల్లి యనుచు
 నాయతస్రీతి ముద్దాడెడువారు
 మొలలను దలలను మ్రోకులు నారే
 నలుఁ జుట్టుకొని స్త్రీతి నటియించువారు

౧ మోక్షి. ౨. పారుల్. ౩. బడియుండు.

పండిత రాధ్య వికీర్తి

సెలఁగుచుఁ జూరిలో సెంబలికోల
 నలి దూసికొని కేళికలు నేయువారు
 వారక కత్తియు నారెయుఁ బట్టి
 యార నెగిరి నుగి నాడెడువారు
 నలరి యాపాకరప్రిలు దారతాక
 తలలవై నిడుకొని యి నాడువారు
 వాటిహర్షమున సంబ్రుహి క్కంఠోకంఠ
 తాటించి యాఁగూరి కరియుం పువారు
 నాచెన్న లోశీయుమ సందంక మెగుఁ
 వైచుచుఁ బట్ట పు నడీనాడువారు
 సుట్టను జక్కటల్ వెళ్లి విట్ట విట్టి
 నెట్టణ గునిసి గునిసి గూడువారు
 ముదతనద్భక్తి సమాన్నతి మహీమ
 నదవ్యమ్యముఁ గూర్చి పాడెడువారు
 క్కరికటించి దగడగాయకుని గీతములు
 సుకరోక్తిఁ బెడుచు గోలెడువారు
 మఱయుఁ గురాతన మహితగీతములు
 దఱితఱఁ బెడుచుఁ దమకించువారు
 వంచమహావాద్య పటలంబు లులియ
 నంచిత ప్రీతిమై నాడెడువారు

దీ యా ప్ర క రణ ము

గోయని యాచ్ఛుచు గునిసి యాడుచును
 ఘే యని చాంగుభళా యనువారు
 ప్రీతియెలర్చ విభూతి వసంత
 మాతతప్రీతిమై నాడెడువారు
 దవిలి యప్పాట భక్తనాత ముబ్బి
 శివమహోత్సవములు సెలంగి చేయుచును
 బరగ నాయూరి మాబలవృద్ధాదు
 లురుదొండ గాణ్యశ్యాంకనల్ మఱియుఁ
 జనువెంచి పాదాంబుజంబుల కెఱంగి
 యనుకీర్తిసేయంగ నాసూరసాని
 యప్పరగులనఁ దొంటియట్ల సద్భక్తి
 యొప్పూరి వర్ణించుచుండె నంతటను

ఆర్యాశు లింగార్చన

జంగమసహిత సంనార విరహిత
 భంగురి గుణశైత్రీ స్రమదాశ్రునేత్రీ
 సద్భక్తిలకసంజనితముత్పులక
 సద్భాషనోపేత సత్యసంధాత
 గద్గనకాశహృద్గతసీతికరిః

౧. సేయువంతటను. ౨. నూరమాంబ. ౩. దొల్లిబుల్లు. ౪.
 మరు.

పంకితారాధ్య చరిత్ర

చంద్రతభక్తసందర్శనాసక్త
 సరిచితవిఖ్యాత భక్తివిస్తోత
 యిరివర్గిరిశంబ యగు సూరమాంబ
 భక్తైకపైతన్యం ( ) ణతైర్జన్య
 సూక్ష్మామాన్యం ( ) దోదకకన్య
 నననీతమన్య నియంత్రితైన్య
 ననహృతభజన్య న లైకమాన్య
 ఘాతమాలిన్య నిశ్చైకాన్య
 వితమద్దపైన్య విగతకాన్య
 నమితవదాన్య ననన్యనామాన్య
 శమితజఘన్య నానోదామన్య
 ఖండితభనవీజ దాశితవిషయ
 మండితనగ్గమం బుడితారాధ్య
 ననదృశభక్తి రిసామ్మతవార్ధి
 చెసం వసుధరి చివి టుకొనంగ
 సంతర్నిహితసాబ యఘిరిశంబ
 శాంతగుణకదంబ గాత సూరాంబ
 వేరెన్నబజిన శ్రీ బెద్దవి నేమ
 నారాధ్యలాటగా సలరుజంగముం

౧. హరివర్ణ. ౨. బ్రమిత్రజన్య. ౩. నిట్టనొంక.

నవలి పండితవిభు దర్శించువేడ్క
 నివృతంగ సద్భక్త నివహంబు వొదల
 ననుదెంచుచుండంగ నంత నిక్కడను
 బరమమాహేశ్వర పట్టబద్ధండు
 శివభక్తి శుద్ధండు కశితమృద్ధండు
 భవగుణానందండు ప్రణవసిద్ధండు
 హతనబాధండు ముతనమృద్ధండు
 ప్రసత ప్రధానిబద్ధకారణ వి
 శుద్ధసంతత సమిష్టేష్టహృదబ్జ
 మధ్యవికస్వర మహితశిష్టైక
 సాధ్యండు వండితారాధ్యండు శివః
 కథ్యానసుఖనిరింతరుః శక్తనాఃడు
 మధ్యాహ్న వేళ సమృదము నట్టి
 సభ్యాత్త విద్యేత రాద్యాగమోక్తి
 విధ్యుక్తతంత్ర సాన్నిధ్య సత్కీయలు
 సాంగమై తనర లింగార్చనోద్యుక్త
 సంగతమతిః బ్రహ్మము దళుకొత్త

౧. నికరంబు. ౨. నరుగుంచుచుండు. ౩. సీమండు. ౪. చిచ్ఛివృద్ధండు. ౫. ఏగూ. ౬. రు(ఋ;వృ);ద్ధండు; రుద్ధండు. ౭. ప్రణవత. ౮. మత. ౯. సముద్ధండు. ౧౦. సమితే; నిమితే. ౧౧. విద్యాగమాద్యుక్తయుక్తి.

పండితారాజ్యచరిత్ర

నతివిహితము గృతమతులకు మఱియు
 శ్రుతివిహితంబగు రుద్రాక్షచయము
 సంతతకృతకర్మసఫలభావమున
 నెంతయుఁ బ్రీతి నహింసఁగ వలయుఁ
 గావున వేదవేదావనానోక్త
 వైవశాస్త్రాగమ సంహితాదు
 నిమ్ములఁ దానసంస్థయ గుణాఫి
 కన్పని మీఁది యర్థిస్తున నంద
 యొనరంగ 'వాసుణ ముత్సృజ్య' యనియు
 ననుష్ఠి 'నాగ్నేయ మాచరే' త్తనియు
 భసితమహాత్వ మిం పెనగంగ మత్యయు
 బసరించుటనుజేసి యుత్తర్థములను
 మునుగు జలస్నానములు వేస వేలు
 మొనరి భూతిస్నానమున కెనగామిఁ
 బూని భూతిస్నానోనానుండు నేయు
 స్నానంబు లపి గజస్నానంబు లగుటఁ
 గప్పలు మీలు జల్లులు నీటిలోన
 నెప్పుడునుండియు నిల శుచిగామిఁ
 గత్తిఁగోసిన మేను జొత్తిఁ గడుగ

౧. మదుగు.

న శ్రీ శుద్ధిగా దనువాక్యమునికి
 నేయివిధముల వెలిగిస్తోనదరు
 గాయలోలిచేదు నాయనియట్లు
 కలం వెంజీయుం రాతనమతములను
 లీయ నుత్తమము భూతిన్నాన మనియు
 గుర్రరానతాగుండు శ్రీశ్రీ
 గుర్రుండు మల్లికార్జుననివయోగి
 యంగి భూతిన్నాన మంగికరించి
 కలయం ప్రపుంశ్రీశ్రీలు కరియించి
 శిరిమునం కేగుల నిఖను గర్భముల
 నురిమునం గోమున నుపేతిభాతి
 నివపురాణమునందా సెప్పెయట్లు
 లిరిరిశ్రీతి రుక్మీముల్ దాల్చి
 గూర్వసర్వేశ్వరిపాద్యగీతములు
 గర్వసద్యములు నాకాంతి బాడుచును
 నువును నేదికాస్థలము వీరించి
 మెదలు జుతువులను మెల్లన నూకి
 ఖ్యాతిసూక్తుల సర్వకార్యేషు వస్త్ర
 హాతోదకాన్తుని పొల్చు గావునను

౧. నమ(సా)ర; మర. ౨. మహిమలు. ౩. వాద్య.

సంకీర్తనాశ్రవణం

నోలిన వశ్రుపూతోదకంబులను
 నలికేగి నమ్మార్జనంబు గావించి
 ఓక కంఠ బ్రహ్మముల్ గమలముల్ ఓక
 ముంబు ముకుళంబులు ముఖ్యంబు గాఁగ
 నిగ్రహించవచ్చియంబోఁగ నూర్చి
 ముగ్ధులు వెట్టి సముద్రసంక్రమి
 క్రక్కున నకలోప కణంబు లోని
 జక్కొల్చి నంబు లెక్కుమ విని
 యనూరిగాఁ గిండి యూరితు లెట్టి
 పసిడిచూరతుంకు య మెక్కుననియు
 ప్రజ్ఞుల నిండిచూరితులు గావించి
 రాజితంబు గం దెరంబు విల్చి
 క్రమమున హస్తోదకము కేసలోద
 కమున నగ నుష్ణోదకమును శోధించి
 ధంబు లక్షణంబు బుష్పములుం దిట్టియు
 నిం పూజకీరపాత్రలు కిష్కలంబు
 గలంబు గస్తూరి వెంబులు బచ్చి
 నలిగి గుంకుమము జందనమును కంఠంబు

౧. కశుము. ౨. కశుమలక్రీ. ౩. ఉప్పు. ౪. మేస్తన;
 విభూతి.

దీక్షా ప్రకరణము

గర్భారసహితంగా విడియంబా
 ల్పింపబడిన సదాధంబా లెకమ
 దిక్కున నిశీ యటం ద్రివిధోదకమ్ము
 యొక్కొక్క సడిగంబా యొడఁగూర్చి మున్ను
 ముస్తకంబున ద గామశ్చిత్తోడ గురుఁడు
 హస్తవిడిన నాత్మోకది శుద్ధగాన
 తనుశుద్ధి గురుఁడ చేసిన దానఁ బోక
 తనుశుద్ధి తేసుకొఁ దనకుఁ దావశమె?
 తనుశుద్ధి తేసుకొఁ దాను నేర్చినను
 మును గురుఁల యిమ్ముల నట్లుఁగాక
 శిష్యుఁడ యచ్చట యవిముక్తభూమి
 యవుటఁ బూజాస్థాన మదిశుద్ధిగాక
 మున్ను శుద్ధస్థానమునఁ గూరుచుండి
 యెన్న నచ్చట శుద్ధి యేటికిఁ జేయ?
 దేవదేవుని సన్నిధిని శుద్ధివడయు
 ధావింఁ దత్పదాధావలిగాక
 యిష్టఁదాఁగలి కళ్లెల్ల సిద్ధించు
 శుద్ధి నంచేంద్రియ చుంబకుచేత?
 శుద్ధానిష్ఠ ప్రసిద్ధ ప్రబుద్ధ

౧. నాఁడ. ౨. కరు. ౩. యవుల. ౪. కల.

పంకితా రాశ్య చరిత్ర

నోలిన వశ్రుపూతోదకంబులను
 నలిశోగి నమ్మంజనంబు గావించి
 ఒక కలుఁ బశ్రముల్ గమలముల్ గంభ
 ములు ముకుళంబులు ముఖ్యంబు గాఁగ
 విగ్రహంబులచవన్నియంబోఁ నూర్చి
 ప్పూజలు వెట్టి సముదతసంస్కృతిఁ
 గ్రక్కున నకలోఁ కుణంబు లోనిఁ
 జక్కొల్చి పంబు లెక్కుమ విచ్చి
 యనూరిఁగాఁ గిండి యారతు లెవ్వరి
 పసిఁడి చూరతుంకు య మెక్కుపనియు
 ప్రజ్ఞుఁ గిండిచూరతులు గావించి
 రాజితంబుగఁ బురగాంబు విచ్చి
 ప్రమమున హస్తోదకము కేతలోద
 కమున నగ నుష్ణోదకమును హాథించి
 యంబు లక్షతంబుఁ బుష్పములుఁ బుష్కరియు
 నిం పూజకపాత్రలు కిష్కలంబు
 గంబంబు గస్తూరి వెలయుఁ బుష్పి
 నలిఁ గుంకుమము జంపన మును కగంభంబు

---

౧. కశుము. ౨. కశుముల్ క్రీ. ౩. పు. ౪. మేదన;
 విభూతి.

దీక్షా ప్రకరణము

గర్భారణహితంగా విడియంబు
 లర్పించబడేన పదార్థంగా లెకమ
 దిక్కున విడి యటం ద్రివిధోదకమ్ము
 బొక్కొక్క పడిగంగా బొడఁగూర్చి మున్ను
 ముస్తకంబున ద గూమఱిత్తోడ గురుఁడు
 హస్తంబిడిన నాత్తి కది శుద్ధగాన
 తనుశుద్ధి గురుఁడ చేసిన దానఁ బాక
 తనుశుద్ధిఁ జేసుకోఁ ననకుఁ దావశమె?
 తనుశుద్ధిఁ జేసికోఁ దాను నేర్చినను
 మును గురుఁ యిమ్ముల నట్లుఁగాక
 శిష్యుఁడన్నయవోట యవిముక్తభూమి
 యిచ్చుటఁ బూజాస్థాన మదిశుద్ధగాక
 మున్ను శుద్ధస్థానమునఁ గూరుచుండి
 యెన్న నచ్చట శుద్ధ నోటికిఁ జేయ?
 దేవదేవుని సన్నిధిని శుద్ధవడయు
 ధానిఁఁ నత్యధాధావలిగాక
 ముస్తకపదార్థాలి కళ్లు సిద్ధించు
 శుద్ధ నంచేంద్రియ చుంబకుచేత?
 శుద్ధానిషిత ప్రసిద్ధ ప్రబుద్ధ

౧. నాడె. ౨. కను. ౩. యవుల. ౪. కల.

పం.డి.కా.రా.శ్శ్చ.చ.రి.త్రి

నోలసిన వశ్రుపూతోదకంగాలను
 నలిశోగి నమ్మాద్యంబు గావించి
 గాకకలుం బశ్రముల్ గమలముల్ బంధ
 ములు ముకుళంబులు ముఖ్యంబు గాక
 నిగ్గాను పంచవన్నియంబోడ నూర్చి
 మునులు వెట్టి ననుదినంబ్రీడి
 క్రమమున నకలోపకరిణంబు లోని
 జక్కొల్చి పంచంబు లెక్కుమ విశ్వి
 యనలారిం గాం చిండి నూంతు నెవ్వరి
 పసిడియారతుంకు పం మెక్కుపెవియు
 ప్రాజ్ఞుల చిండినూంతులు గావించి
 రాజితంగాం ప్పరంగాం చిల్చి
 క్రమమున హస్తోదకము కేతలోద
 కముం దగ నుష్ణోదకమును శోధించి
 ధరిము లక్షతలుం బుష్పములుం ప్పరియు
 నిల ఘోషదీపపాస్త్రాలు శిష్టంగాం
 గలవంగా గస్తూరి వెలయం బున్నును
 నలి గుంకుమము జందనమును కగంధంబు

౧. కశుసు. ౨. కరం.మల్.క్రీ.గి. ౩. పు. ౪. కు.శ్చ.న. ౫. కు.శ్చ.న. ౬. కు.శ్చ.న. ౭. కు.శ్చ.న. ౮. కు.శ్చ.న. ౯. కు.శ్చ.న. ౧౦. కు.శ్చ.న. ౧౧. కు.శ్చ.న. ౧౨. కు.శ్చ.న. ౧౩. కు.శ్చ.న. ౧౪. కు.శ్చ.న. ౧౫. కు.శ్చ.న. ౧౬. కు.శ్చ.న. ౧౭. కు.శ్చ.న. ౧౮. కు.శ్చ.న. ౧౯. కు.శ్చ.న. ౨౦. కు.శ్చ.న. ౨౧. కు.శ్చ.న. ౨౨. కు.శ్చ.న. ౨౩. కు.శ్చ.న. ౨౪. కు.శ్చ.న. ౨౫. కు.శ్చ.న. ౨౬. కు.శ్చ.న. ౨౭. కు.శ్చ.న. ౨౮. కు.శ్చ.న. ౨౯. కు.శ్చ.న. ౩౦. కు.శ్చ.న. ౩౧. కు.శ్చ.న. ౩౨. కు.శ్చ.న. ౩౩. కు.శ్చ.న. ౩౪. కు.శ్చ.న. ౩౫. కు.శ్చ.న. ౩౬. కు.శ్చ.న. ౩౭. కు.శ్చ.న. ౩౮. కు.శ్చ.న. ౩౯. కు.శ్చ.న. ౪౦. కు.శ్చ.న. ౪౧. కు.శ్చ.న. ౪౨. కు.శ్చ.న. ౪౩. కు.శ్చ.న. ౪౪. కు.శ్చ.న. ౪౫. కు.శ్చ.న. ౪౬. కు.శ్చ.న. ౪౭. కు.శ్చ.న. ౪౮. కు.శ్చ.న. ౪౯. కు.శ్చ.న. ౫౦. కు.శ్చ.న. ౫౧. కు.శ్చ.న. ౫౨. కు.శ్చ.న. ౫౩. కు.శ్చ.న. ౫౪. కు.శ్చ.న. ౫౫. కు.శ్చ.న. ౫౬. కు.శ్చ.న. ౫౭. కు.శ్చ.న. ౫౮. కు.శ్చ.న. ౫౯. కు.శ్చ.న. ౬౦. కు.శ్చ.న. ౬౧. కు.శ్చ.న. ౬౨. కు.శ్చ.న. ౬౩. కు.శ్చ.న. ౬౪. కు.శ్చ.న. ౬౫. కు.శ్చ.న. ౬౬. కు.శ్చ.న. ౬౭. కు.శ్చ.న. ౬౮. కు.శ్చ.న. ౬౯. కు.శ్చ.న. ౭౦. కు.శ్చ.న. ౭౧. కు.శ్చ.న. ౭౨. కు.శ్చ.న. ౭౩. కు.శ్చ.న. ౭౪. కు.శ్చ.న. ౭౫. కు.శ్చ.న. ౭౬. కు.శ్చ.న. ౭౭. కు.శ్చ.న. ౭౮. కు.శ్చ.న. ౭౯. కు.శ్చ.న. ౮౦. కు.శ్చ.న. ౮౧. కు.శ్చ.న. ౮౨. కు.శ్చ.న. ౮౩. కు.శ్చ.న. ౮౪. కు.శ్చ.న. ౮౫. కు.శ్చ.న. ౮౬. కు.శ్చ.న. ౮౭. కు.శ్చ.న. ౮౮. కు.శ్చ.న. ౮౯. కు.శ్చ.న. ౯౦. కు.శ్చ.న. ౯౧. కు.శ్చ.న. ౯౨. కు.శ్చ.న. ౯౩. కు.శ్చ.న. ౯౪. కు.శ్చ.న. ౯౫. కు.శ్చ.న. ౯౬. కు.శ్చ.న. ౯౭. కు.శ్చ.న. ౯౮. కు.శ్చ.న. ౯౯. కు.శ్చ.న. ౧౦౦. కు.శ్చ.న.

దీక్షా ప్రకరణము

గర్భారసహితంబుగా విడియంబు
 లర్పించఁబడిన పదార్థంబు లెడమ
 దిక్కున నిడి యటఁ ద్రివిధోదకమ్ము
 లొక్కొక్క పడిగంబు లొడఁగూర్చి మున్ను
 మస్తకంబున ద గూమతితోడ గురుఁడు
 హస్తంబిడిన నాత్మకది శుద్ధిగాన
 తనుశుద్ధి గురుఁడ చేసిన దానఁ బాక
 తనుశుద్ధిఁ జేసుకోఁ దనకుఁ దావళమె?
 తనుశుద్ధిఁ జేసికోఁ దాను నేర్చినను
 మును గురుం కిల యిమ్ముల నట్లుఁగాక
 శివుఁడున్న యచ్చోట యవిముక్తభూమి
 యవుటఁ బూజాస్థాన మదిశుద్ధిగాక
 మున్ను శుద్ధస్థానమునఁ గూరుచుండి
 యెన్న నచ్చట శుద్ధి యేటికిఁ జేయ?
 దేవదేవుని నన్నిధిని శుద్ధివడయు
 భావింఁ దత్పదార్థావలిగాక
 యిద్దపదార్థాలి కక్కలు సిద్ధించు
 శుద్ధి వంచేంద్రియ చుంబకుచేత?
 శుద్ధానిషిద్ధ ప్రసిద్ధ ప్రబుద్ధ

౧. వాఁడ. ౨. కను. ౩. యవుల. ౪. కల.

. పండితా రాఘవశత్రు

శుక్రవేదాంత సూక్ష్మినిగలింగంబు
 శుద్ధిసేసెదనను సుస్థిండు జడుండు
 బుద్ధిహీనుండు భవబంధుండు గాఢ
 యశులితాశ్లేషాదిపదాక్షిపాసు
 పత్రపురోమనైవ మకమంత్రాంతితి
 నూనికం నా కమాక్షివాక్తకము
 గాన మృగము శుకలము గావేది
 యోమంత్రమున నని నేవృత్తిశుక్ర
 నూమంత్రశుక్రవా ననియు న్నయ్యు
 నానిం నటగాన పంశుక్రమును
 గానించు మాస్మియ కాదె తప్పనుమ
 నానా నిగోదక ప్రోక్షణప్రక్తి
 ణ నిరీక్షణ వృద్ధిసంబంధులన
 నా వినిర్తయ నాధానని శుక్ర
 గానించె నిగసంస్కారానిని
 న్నాక్షి లనూంక భోగాగరూపము
 లక్షి గావించు నయ్యవనరీశేళ
 నున్న భక్తావళి యుత్పనంబంద
 నన్ను తిసేయుచు సాస్పృహత్వమున

గ. పం. ౨. పుట. ౩. లంక. క. పుచ్చికాక్షరము.

పంకితా గాఢ్య సత్త్రి

నిత్యస్వతంత్రసన్నిహిత లింగం
 నప్పటికప్పటి న్నగ్నావహించు
 తప్పలఁ దామసభ్యాంతాత్మ్యు లగుచు
 గుఱుఁ జావహించిన వరలింగమూర్తి
 ధరివినర్జించు విస్తరింపాశకులకు
 సంతత ప్రాణనిరంతరలింగ
 వంతులొనఁద్ర మైవడి నెట్టులిన
 వరవువై నేల్పు నావహనంబునెసి
 ధరి వనర్జించిన వరవువం నేర్పు
 గుఱుఁ జావహించిన వరలింగమూర్తి
 ధరివినర్జించిన మాగుఱువం నేట్రుంబు
 యటుగాన నివ్యంబు లావాహనంబు
 లుట వినర్జనములు ; నది మట్టెగాక
 యంగమాధ్యంతరి మగు న్న ప్రాణ
 మంగళానికి బాహ్నా మగుఱ దక్షిణా
 మంగళరింపక మాధ్యంతగాంగ
 మంగళరించుట యవినీతి యగుట
 సూహించ నభ్యాసయోగమార్గములు

1. వాణికములు. 2. లుకింపై; లుపంకి. 3. వట్లము.
 4. యవక.

దీక్షా ప్రకరణము

సోఽహముల్ గీహముల్ ద్రోహముల్ గాక
 యక్కలింపులు వాయు వెక్కనూర్పుటలు
 ముక్కునట్టట దొలుదిక్కునూచుటలు
 నిఱచిఱ స్సీటల్ నెక్కొన వీఱు
 విఱచికొనుటలును వెఱగుముత్రలును
 ిఱిముఱి హానముల్ ిసికిలించుటలును
 గుఱిఱిఱిఱిఱిములు హాన లెన్నుటలు
 గుఱుచుచుఱ గట్టచు మ్మఱు బట్టబయఱ
 మఱియిఱిఱ గలపోయఱ మానసార్చనలు
 నావరణాది సింహాసనపూఱ
 గావించుటయు నాఱగా నిట్టికర్మ
 యోగఱిఱి మిఱిఱు వేదోక్తనష్టక్తి
 యోగఱిఱిఱక కూర్చు నుఱుఱ డెట్లనిఱఱ
 ఱకటిఱఱఱఱగాక చేఱిమ నీశ్వరుఱఱు
 ఱకటిఱఱఱఱఱ నకలకఱఱఱఱలును
 మాఱకఱఱఱఱఱఱ మన్నిఱఱఱఱఱఱఱ
 హానులఱఱదానుల మన్నిఱఱఱఱఱఱఱఱఱ .
 నేసిరాఱఱ శిరోనిఱఱవాసిఱునట్ట
 లాననవిధులను హారుఱ మండఱ నెట్టు?

౧. చింతించుట. ౨. దిపసుల. ౩. వాసుఱఱఱఱఱ.

దీక్షా ప్రకరణము

కేవలభక్తి సద్భావనోపేత
 వీరమాహేశ్వరాచారమాగాను
 సాదిమై ' శివతత్త్వసార ' సత్కృతిని
 గాదె కేవలభక్తిగతిః బ్రతిష్ఠించి
 గూఢటః దానును నట్ల వర్తించు
 చున్నవాఁడని వెండ్లీయును శ్రువించు
 మన్నన పేర్చి నన్ను కాష్టనుఁడు
 నష్టవిభాద్యన వ్యతిరిక్తమైన
 యుషాంగభక్తి క్రియలు నాంగముగను
 కృతిషోడశోఽచారక్రియాత్రయ
 రతి రాజవదనచారములు శోభిల్లి
 సహజైకలింగ నిఘానరశంక్ర
 మహిమనన్భక్తి సమగ్రత దనర
 సభిరమ్యలీల లింగార్చన సేయ
 సభిముఖుండై హృదయాబ్జకర్ణికను
 లెప్పహా తనప్రాణలింగంగా సజ్జ
 కనుప్పభింపుఁడు దశేయోసులింగంగా
 నశతశమని ప్రజ్వరిలుచు నాత్మాను
 కలితమై దృఙ్మనోగమ్యమై వెలుఁగ

౧. సారమై. ౨. యోగి. ౩. వ్రత. ౪. సుప్పరించును.

దీక్షా ప్రకరణము

నచ్చగా నాంజితయ్య కన్దోయి
 నచ్చొత్తినట్ల తా నచ్చెరువంగ
 వచ్చింబు బంధీకమల్లుచక్షులను
 క్షీరించినమాస్కీరి జిలివిలిన్దోవ
 నాంజితయ్యయు నట మున్ను తనదు
 చూపులు సెనంద చుట్టు మిట్టాక
 ననిమిషకేరాయ్య లింగం
 ననిమిషుండై చూచునట్ల చూచుచును
 నచ్చకరు కేతయ్య భస్మ దనకన్ను
 గన క్రేగుంబగ జూచుకరిసేవి జూచు
 గన్దేశు మనణయ్యగారు వస్త్రబి
 ప్పొచ్చుంబు జూచె రి నెట్లట్ల చూచు
 వవిలి నాంజిత కృష్ణు వంశులై యుయ
 సెవదేవు బ్రభవు జూచినభాతి జూచు
 నంగగుణాతతుండై లింగమూర్తి
 భస్మగీర్వయ్యును సూచుసంగతి జూచు
 నందీకేశ్వరుం దవినాభావలీల

---

౧. లిలిలి; లిలిలి; ౨. మట్టంగ; మట్టాప. ౩. సంస్కృత
 ముఖ 'అంబ్రమో' అని ఉన్నది. అనువాదము 'క్రేలు' అని
 చిగువుకొన్నాను. 'భూకముగా' అని కవిహృదయము. ౪. నేకైర.

దీక్షా ప్రకరణము

మిఱుమిఱ్ఱి వోనక మిఱుక నందు
 నునక కంట నీసకలంకనీక
 నున్నతి నూనక హిఱుగుడు వనక
 న్నగ్ని గాక అప్పులు హిఱు వనక
 నీవ మై కన క్రాణలింగులనంక
 తా నిక్షణచుధాధామూ కనర—
 మురు మ్మనాగ్నిల్ నూనక వ్యష్ట
 నినుపాని ననుపూకె నిగిజన ద్యష్ట
 నూనకారి క్రొవ్వికల్ నూన్కిన ద్యష్ట
 మన హూన నూమూని గిప్పున ద్యష్ట
 నుకూని వారితుల్ న్నొన ద్యష్ట
 గరిము నై నేద్యముల్ గిప్పిన ద్యష్ట
 నొనగు దాంబూ గాదు లింపైన ద్యష్ట
 నొనమపుమ్మాజలు నొనలారు ద్యష్ట
 గా నొనెరార్చిన దా నిక్షణ వి
 ధానూనకం నంధానమై కరగె

౧. గుఱుకంక; గుఱువంక. ౨. క్రొవ్విక. 3. మాఱు
 ౪. కెక. ౫. నూన్కి. ౬. గిప్పిన; కలన.

పంకితారాధ్య చరిత్ర

జెన్నారనీక్రియ మున్నవసరము
 నన్నత లింగనర్చనమాత్రయంద
 యంతః బంధితమల్లికార్జునప్రభువు
 సంతసం బలర సంస్పర్శన నియతి
 నెన్నంగఁ బేద దాఁబెన్ని ధియింటఁ
 గన్నట్ల ప్రాణలింగము నంటియంటి
 మెలుముచు కరిణి మస్తేధియి ముట్టి
 పొలుపున నన్నీ లింగము ముట్టిముట్టి
 శర్వాఁ లీలాంబుజముఁ దాల్చునట్లు
 గుర్వగా సితకరాంకునిఁ బట్టి పట్టి
 నాతికుచస్పర్శనము నేయు నంది
 భాతి స్పర్శన ముమాఁతిఁ జేసిచేసి
 పంది 'ప్రాణేశ్వరుఁ బాయక యివ్వి
 ధియన సంస్పర్శనం బాచరించి
 బాహుల లింగసంస్పర్శన సుఖకు
 తూహలం బంద 3 సమాహితలీల
 నక్కజంబుగ మున్న యంగవిక్రియలు
 నెక్కొనురీతులు నేతులుట్టంగ
 గద్గదకంతావికస్వర రసన

౧. బెన్నిరుపేద. ౨. లకుఁసు. ౩. నాతుదిమోహ; సమాహిత.

దీ డ్ ప్ర క రణ ము

ముద్గత స్థవన సంయుతవాక్యఁ డగుచు
 హారలీలఁ డేలుచు హారలీల దనర
 'హారలీల' యనుకృతి హారలీలఁ బొగడు
 మహిఁ జెప్పఁబడు 'మహిమ్నస్తవ'బునను
 మహిమాకరుని మహామహిమఁ గీర్తించు
 మలహారణం బగు 'మలహణ'బునను
 మలహణప్రియుని ద్రమలహరుఁ బొగడు
 శ్రీమయుంబైన 'యనామయు'ని ని
 యామ³యుండగు కరుణామయుఁ బొగడు
 నాయతస్రీతి 'హలాయుధం'బున హ
 లాయుధప్రియుఁ ద్రీశూలాయుధుఁ బొగడుఁ
 బాంశభౌతికసంచసంచేప్రియ ప్ర
 సంచదూరు నుతించు 'బంధకగవ్య' ముల
 నివతత్వ్యసారసంచితమహామహిమ
 'నివతత్వ్యసార' మన్ నివకృతిఁ బొగడు
 మహానీయమగు 'రుద్రమహిమ' యన్ కృతిసి
 మహానీయమగు రుద్రమహిమఁ గీర్తించు
 నలరు 'సంసారమాయాస్తవం' బునను
 నలరు సంసారమాయాదూరుఁ బొగడు

౧. డేలుపుచు. ౨. నొప్పు. ౩. యంబు. ౪. గద్దెలను. ౫. బాడు.

పండితారాగ్యచరిత్ర

'శంకరగీత' భాస్వత్పదావళిని
 శంకరు దురితభయంకరుఁ యొగడు
 'నానందగీతంబు' బంశుదంబులు న
 దానంబు భక్తగణానందం బొగడు
 'బంశురు బసవన్న భవ్యగీతములు'
 'బంశురు బసవన్న ప్రాణేశుఁ బొగడు
 బ్రాహ్మణసూతన భవ్యగీతము
 సూక్తులవెండియు భక్తాత్ముఁ బాఠుఁ
 బనుగొన నిబ్బంగిఁ బాఠుఁ యొగడు
 చును నాల్గు కవితోప శూలిఁ గీర్తింప
 నటమున్న విషయగుణావఁ గూడ
 నిటూకునంద సాన్నిధ్యముఁ బొంద
 మత్తిలి శిష్యులక్క పుత్తడివొందు
 సత్కృతుఁగున నొడల్ హరునంద పొంద
 నున్నముడియ నీర నున్న నందణఁగు
 చొప్పున దేహంబు శూలియం దణఁగ
 వరుస మహాబ్ధిలో వ్హోపలములు
 విరిసిన ట్లంగ మీశ్వరునంద విరియ
 స్ఫీతాన్ని చే నవనీతంబు గరఁగు

౧. బంశురు. ౨. భక్తి. ౩. బంశురు. ౪. బాహు. ౫. మూటలు.

భాతి దేహము గుణాలీతువైఁ గరఁగఁ
 జను నదానంద సంజనితాశ్రు నమితి
 ననహృదీశునకు మజ్జనవారి గాఁగఁ
 దనకు చిత్రాగ్రంబు దడియొత్తు గాఁగ
 ఘనసత్కీర్త్యూరతి గంధంబు గాఁగఁ
 బానరు ముత్పులకలు పుష్పముల్ గాఁగ
 వినుత తత్త్వవిభూతి మును భూతి గాఁగ
 సతతనిజాత్మ వాసన ధూపముగను
 సతిశయజ్ఞానాంశు లారతుల్ గాఁగ
 భరితనివేదిత ప్రాణస్థంబు
 హరున కర్పించు పదార్థముల్ గాఁగ
 శమితేంద్రియానురాగము విడియముగ
 సమితవాఙ్మణులు పుష్పాంజలుల్ గాఁగ
 ధావింప మఱియు శమహావనరంబు
 నీవిధంబునఁ జెల్లె నిల నట్లుగాఁగ
 జలకంబు నేయుచో శంభునిమీఁద
 నలరి తజ్జలధారయై యుండు మనసు
 నాసక్తిఁ బూజించు నశ్శతీ శివుని
 కాసారభంబు దానైయుండు మనసు

౧. నంగము. ౨. సహ. ౩. మిప్ప. ౪. మో. ౫. శ్యామిమీపటను.

పంకితారాగ్యచరిత్ర

మలహారునకు గంధ మలఁదు నచ్చోట
 నలరినకంపు దా నైయుండు మనసు
 నిందుహాళికి ధూష మిచ్చునవ్వేళ
 లుదు దా వాసనయై యుండు మనసు
 నీశున కారతు లెత్తెడు వేళ
 నా శుభమంగళం బైయుండు మనసు
 నారగింఁగఁ బెట్టునట్టివో శివున
 కా రుచికరము దానై యుండు మనసు
 గాన మర్చ్యులకుఁ బ్రధానము మనసు
 దా నిట్టి మనసు నీశానునియంద
 లగ్నమై భక్తికళాయుక్తమై ని
 మగ్నమై లీనమై మానోటఁ జేసి
 యతుల బాహ్యభ్యంతరార్చనములకు
 సతతంబు బీజంబు సన్మతిగాన
 భంగిగా దర్శన స్మరణంబులను
 లింగార్చనం బవలీల దోఁడంగ

[గణనాథునం దసంఖ్యాతులైకనాటికి

౧. నప్పడా. ౨. సన్మతి. ౩. సంస్కృతానువాదములో ఈ ఆరుపంక్తులకున్న అనువాదములేదు. కెండు వ్రాతప్రతులలో ఈ పంక్తులు లేవు. బ్రౌను పాఠములలో గ్రంథపాఠముగా ఇచ్చినారు. ప్రాత ముద్రిత ప్రతిలో ఉన్నవి. ౪. నంది.

గణములఁ గాంచి నిర్గత బాహ్యుఁడగుచు
 శ్రీకంఠునకును బారిషదుల కరయ
 నేకాలమున వేఱు లేకుండుఁ గాన
 నాగణంబులమాఱు గాఁగఁ బ్రాణేశుఁ
 క్షేగతియని నుతియించెనో యనఁగ
 నాతట వెంజియు నాపంజితేంద్రుఁ
 డెంతయు నీనటువోక 'యీశ! ప్రాణేశ!
 శ్రుతి 'విశ్వత శ్చక్షు రుత' యంచు నిన్నుఁ
 నతిఁ జూడఁ గన్నులు దశకోటి కోట్లు
 రతి 'విశ్వతోముఖ ఇతి' యంచు నిన్ను
 నుతియింప జిహ్వలు శతకోటికోట్లు
 భ్రాజిల్లి 'విశ్వతోబాహు' నా నిన్నుఁ
 బూజింపఁగా హస్తములు గోటికోటు
 లిల 'జనయన్ దేవ ఏకో' యనఁగఁ
 దలఁప మనోముఖంబు లనంతకోట్లు
 గా నొనంగవె నాకుఁ గఱకంఠ, శివ, స
 దానంద, గురులింగ యట్లు గాదేనిఁ
 గనుఁగవ యొకలెల్లఁ గాఁజేయవయ్య

---

౧. బాహు. ౨. బయ్యు. ౩. నాపోవకీ.

యనఘ యంచును గన్నులారిపీఠింఁచుఁ
 గరముల యొడలెల్లఁ గాఁజేయవయ్య
 హనుడ యంచును జేతులారఁ బూజించు
 జియ్య నాయొడలెల్ల జిహ్వలు¹ సేయ
 వయ్య యటంచు వాయారఁ గీర్తింఁచుఁ
 జెవుల కా యొడలెల్లఁ జేయఁ గదయ్య
 శివుడ యంచును వినుఁ జెవులార నుతుల
 నొడలెల్ల మనసకా రోగిఁ జేయవయ్య
 మృడుడ యంచుఁ దలంచు వడి మనంబారఁ
 బనుగొన నిబ్బంగిఁ బ్రార్థనసేయు
 చును జూచుచును ముట్టుచును దలంచుచును
 దస్తహిమయ పించు దానిట్లు భక్తిఁ
 జిస్తయానందవశీకృతబుద్ధి³
 స్ఫురియింప శివుఁ జూచిచూచి క్రాలుచును
 హరసుఖామృత మానియాని క్రోలుచును

౧. జూచుచును. ౨. చేయుమయ్య. ౩. ఈపాదము తరువాతి
 ప్రాసప్రతిలో "ఆకీలఁ బ్రమగణానందవార్ధిఁ, జేలుచు మణఁగుచు
 దృఢతరభక్తి, శివునిలోఁ నిత్తంబు జేర్చి శంషియును, శివుకంటె
 నన్యంబు దవులక గుండి" అనేపంతులున్నవి. ఇవి వ్రాతప్రశులలో
 కాని, వ్రాతముద్రితప్రతిలోకాని లేవు. వీటికి సంస్కృతాను
 వాదము లేదు.

శివదర్శనము సేసిచేసి ివ్రాలుచును
 1. నవిరళోత్సవ మందియంది సోలుచును
 దనుగుణంబులు దక్కితక్కి పాయుచును
 సనురాగమున నన్నియన్ని యేచుచును
 గణనాధులను గాంచి కాంచి మ్రొక్కుచును
 బణతులారగఁ బాడి పాడి 3. చొక్కుచును
 లీలాంబునిధిఁ దేలి తేలి నూడుచును
 సూలిలోనన చొచ్చి చొచ్చి కూడుచును
 సాంగంబుగా బహిరంగంబు నంత
 రంగంబు దనప్రాణలింగంబుఁ గూర్చి
 యున్న పండితు విషయోద్వృత్తిఁ జూచి
 పన్న గాంకుని భక్తిపరులు వెండియును
 ననిమిషాధీశు సహస్రాంబకములు
 ఘనమల్లికార్జును కనుఁగవ కెనయె ?
 యారయ రవివేయుహస్తమల్ వండి
 తారాధ్యహస్తోయజముల కెనయె ?
 వివరింప కేషుని వేయు నాలుకలు
 శివకవిమల్లయ్య జిహ్వాకు సరియె?
 యననేల చతురాననుని కర్ణవితతి

౧. కొల్చు. ౨. నవిరళో. ౩. సోలుచును. ౪. యోద్యుక్తి.

పండితారాధ్యునిరిత్ర

వినుతింపఁ బండితు వీనులొసరిమె ?
 ననకాదియోగులు నన్ననోగతులు
 ఘనుఁడు నండితు మనోగతికిని బురుడె ?
 పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియములు
 3 దండధరారి పాత్రంబులు గావె
 పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియములు
 సండీశువరదు భాజనములు గావె
 పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియములు
 ఖండేందుశేఖరు కరములు గావె?
 పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియము
 లుడకజకల్పు ప్రత్యంగముల్ గావె
 పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియము
 లొండేమి శివుభాజదండముల్ గావె
 పండితారాధ్యుల పంచేంద్రియములు
 వెండియు నీశ్వరు విషయముల్ గావె
 వేయెల? కకవిమల్లు విషయేంద్రియములు
 మాయని లోకచేయి సేయనిత్రపము
 లెఱుఁగని యెఱుక; దస్త్రవని మఱపు;

౧. సనుమె. ౨. గతిసమానంబె. ౩. చండవిషాంకు నిస్తాక
 ముల్ గావె. ౪. జోకొల్పు. ౫. నై (శివు) గన్న ౬. నేవ.

దీక్షా ప్రకరణము

యెఱుగని మెలుకువ; దఱగని నెనరు;
 గంపి పాయని కూర్చి; గలలేచి నిద్ర;
 గెలిచినతుర్యంబు; గ్రియసెడ్డొనడపు;
 ప్రవ్వనిత్రంపు సెఱివ్వని తనిచి;
 నవ్వనికూర్చి యాననిపంట ప్రోది
 పెంపని పెంపు లాలింపని వినికి
 చెంపని తెంపు నేమింపని వంపు
 నడిలేని సంధాన మిడరాని తమక
 మెడనోచి నెయ్యంబు గడినోచి తలఁపు
 నేరికిఁ గల్గునే యింపితియ్య
 గారిక కాకంచు వారక పొగడ
 సంత నితాంత నిరంతర భక్తి
 మంతంపు వండిత మల్లికార్జునుఁడు
 శుద్ధలింగార్చనస్తోక క్రియా న
 3 ముద్ధతరితీసాంగపద్ధతి దనర
 నియతి మున్ దర్శన నీరాంజనంబు
 నియతి మున్నవసర నీరాంజనంబు
 నియతిని మజ్జన నీరాంజనంబు

---

౧. నగుపు; వెలపు. ౨. తప్పని; దిప్పని. ౩. ముద్ధతి.

పండితా రాశ్రీ చరిత్ర

నియతీని మాంగల్య నీరాంజనంబు
 నియతీని శృంగారనీరాంజనంబు
 నియతీని మఱి మహానీరాంజనంబు
 నియతీని నానందనీరాంజనంబు
 నియతీ నసంఖ్యాతనీరాంజనంబు
 నియతీగా నీయప్తనీరాంజనములు
 గ్రీయగౌన ఘోష-సమయములఁ దీర్చి
 నయ్యయివేళల సర్వసాధ్యాదు
 లయ్యయివేళల సభ్యర్చనమ్ము
 లిటు గాలవేళల నిగపునుసంపు
 ఘటియిల్ల శీతోష్ణగంధోదకములు
 గమనోష్ప నక్షత గంధపుష్పాదు
 లొడఁబడ రాజవదుపచార శ్రతికి
 నాంగమై చను లింగశృంగార రచన
 లంగీకరించి ప్రహర్షంబు దనర
 మున్నవసరము సమున్నతిఁ జలిపె
 సన్నుతలీల మజ్జన మాచరించు
 సమయంబునను సూర *సానమ్మ జంగ

౧. తోమంగళ. ౨. సక్తిములును. ౩. రతికి. ౪. సలిపె;
 జరిపె. ౫. సానియా.

దీక్షా ప్రకరణము

మము బెలి దేవినేమనఁడితులును
 జనుదేర ముందటఁ జాంగుబళా య
 నిన మంగళభ్యని నిండారి పారి
 భానంబు సెన్నయ్య దేవునియంద
 భానంబువొలుయుడుఁ బండితేంద్రుండు
 జంగమవేషంబు లింగదర్శణ సు
 సంగతంబై యున్కి సహజంబకాన
 జంగమరత్నంబు లింగాభిమధ్య
 సంగతంబై యున్కి సహజంబకాన
 పొడగని బిట్టల్కిడడి యచ్చుతంబు
 వెడగునటఁ లింగ విక్రయల్ వొడు
 జంగమదర్శన సంస్పృహనంద
 మంగళామృతవార్ధి మధ్యావగాహ
 వితతసంభ్రమకృత విస్తరణ
 యుత నిజాంతఃకరణోపేతుఁ డగుచుఁ
 గూర్చున్న వాడఁ లింగార్చన కనక
 చర్చింప నిదియు మజ్జనవేళ యనక
 తగ దవధానంబు దప్పనో యనక
 యొగిఁ గరస్థలి లింగ మున్న వాఁ డనక

౧. వొరయుడు. ౨. సత్యంబ. ౩. సాంగంబ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

హరునకు మున్న సింహాసనంపైన
 కరము సర్చినలిచ్చు కరిమును మోప్పి
 యక్కజంబు బ్రయంబు హస్తంబు దనర
 మ్రొక్కంగం బంజితుమ్రోసె నట్లొ
 నాత నచ్చెరునంద నాలింగమూర్తి
 యాతరిక్షంబు నట్లండె నుచికి
 గోలు లింగములో పొయ్యు జంగమము
 ఆలింగమునకు సింహాసనంబును
 బాలయ జంగమగూఢమునకు గాఢతుని
 చెలువారు భక్తియ సింహాసనముగ
 నక్కజంబుగ వేమనయ్య సూరాంబ
 సక్కనం జనంజొచ్చి శిరిణాథిసేయ
 మరలి చూచుడు జంగమమునంద తోచె
 నరయఁ దత్ ప్రాణలింగాకృతి యట్ల
 జంగమమూర్తి సర్వాంగంబు నంత
 రంగంబు లింగమయంబ యెట్లనిన
 జంగమపాదాంబుజంబులు సకల
 మంగళతీర్థ సర్వాంగాలయములు
 జంగమాంఘ్రులు ఘనసంసారదుఃఖ

౧. మంబునై.

దీక్షా ప్రకరణము

భంగురంగోగ విపద్భేషజములు
 జంగమాంఘ్రులు నతజనచయ నిటల
 సంగతాశుభదురక్షర హరణములు
 జంగమాంఘ్రులు గిరిజావరదోత్త
 మాంగ సన్దార్గ పూ³జావిధానములు
 జంగమాంఘ్రులు భక్తజనకల్పతరులు
 జంగమాంఘ్రులు వ్రాణలింగాంఘ్రీ చయము
 లరయ జంగమ వామహస్తతలంబు
 సిరలింగమూర్తికి సింహాననంబు
 అలరు జంగమ వామహస్తతలంబు
 సెలువార శివునకు శృంగార గృహము
 శస్త్రజంగమ వామహస్తతలంబు
 హస్తీచర్మాంబరు నాస్థానవేది
 దలపోయ జంగమదక్షిణహస్త
 తలము లింగమునకుఁ దాజస్తభూమి
 దవిలి జంగమమూర్తి దక్షిణకరము
 శివునకుఁ బరిచర్య నేయునియోగి
 *యీక్షింప జంగమ దక్షిణకరము

౧. భిషక్భేష. ౨. ఘనసంసారదుఃఖ. ౩. జాభి. ౪. హరు.

౫. ల.

పండితారాధ్యచరిత్ర

దక్షమఖారికిఁ దగినపూజారి
 జంగమహస్తముల్ లింగైకసఖులు
 జంగమహస్తముల్ లింగహస్తములు
 జంగమనయనముల్ లింగంబుమీఁద
 భంగిగా నేస్త్రాదుఁ బాయనివిరులు
 లీల జంగమదృష్టు లింగంబుమ్రోలఁ
 గ్రాలుచునుండు నఖింశకీఁములు
 వరగ జంగమదృష్టు వ్రమదాస్రసమితి
 హరు మజ్జనంబొర్చు నాకలశములు
 నెఱయు జంగమదృష్టు వఱలు లింగంబు
 యొఱయుఁగా మొఱుఁగారి యొప్ప ³నన్నులు
 జంగమదృష్టు లీశ్వరు కులాంగనలు
 జంగమ దృష్టులు లింగంబు దృష్టు
 పూని జంగమజిహ్వా పురహారం శర్థి
 తోనారగించు తదోభజనపాత్ర
 దొడరి జంగమజిహ్వా మృదుఁడు దా రుచులు
 గడిసేసి కడిసేసి కుడుచుహస్తములు

౧. మీఁద. ౨. నట్టిఘట. ౩. బాణము.

దీక్షా ప్రకరణము

సెనయ జంగమజిహ్వా శివుఁ డొర్ల కీక
యెనయ సత్యంబుఁ దాఁచిన కరవటము
దవలి జంగమజిహ్వా దప్పకయుండ
శివు నొనకనములు వ్రాసిన పుస్తకంబు
భాతి జంగమజిహ్వా బసవలింగంబు
గీతముల్ వాయించు కిన్నరవీణ
జంగమజిహ్వాయ లింగంబు జిహ్వా
జంగమ వాక్యంబ లింగవాక్యంబు
జంగమముఖమ తా లింగముఖంబు
జంగమకుక్షియ లింగంబుకుక్షి
జంగమవక్షుంబ లింగవక్షుంబు
జంగమోదరమ తా లింగోదరంబు
జంగమభోగంబ లింగభోగంబు
జంగమత్పత్తియ లింగంబుత్పత్తి
జంగమఘ్రాణంబ లింగనిర్ఘ్రాణ్య
సంగతసౌరభాస్వావభృంగంబు
జంగమఘ్రాణం బసాధారణంబు
జంగమఘ్రాణ మీశ్వరునిఘ్రాణంబు
జంగమకర్ణముల్ లింగతత్త్విస్త్ర

౧౧. నంకణ. ౨. లిం.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నంగతామృతపూర్ణ చారుకుంభములు
 మఱియును దజ్జంగమంబు కర్ణములు
 గొఱలు శ్రుతిస్మృతి కుండలాంకములు
 జంగమకర్ణముల్ లింగశబ్దా వ్య
 భంగనామావళి షటుముద్రితములు
 జంగమకర్ణముల్ లింగాలయములు
 జంగమకర్ణముల్ లింగకర్ణములు
 జంగమలింగభాస్వస్త్వనోమార్గ
 మంగజహారుని విహారస్థలంబు
 జంగమలింగభాస్వస్త్వనోమార్గ
 మంగజహారున కేకాంతవాసంబు
 జంగమలింగ భాస్వస్త్వనోమార్గ
 మంగజహారునకు నింతర్మహంబు
 జంగమలింగభాస్వస్త్వనో వీధి
 లింగ దేవునకుఁ గేళీమందిరంబు
 విశ్రుతజంగమ విదితమానసము
 విశ్రమస్థానంబు విశ్వేశ్వరునకు
 వేయేల జంగమ విమలమానసము
 వాయునినెచ్చెలి వరమేశ్వరునకు

౧. నట్లనుసారి. ౨. విమల.

నీ ఊ ప్ర క రణ ము

జంగమంబు మనస్సు లింగకారణము
 జంగమంబు మనస్సు లింగంబు మనసు
 జంగమకాయంబు సత్పరంజ్యోతి
 జంగమకాయంబు శాంతతరాసి
 జంగమకాయంబు లింగవాహనము
 జంగమకాయంబు లింగంబుశయ్య
 జంగమకాయంబు లింగాలయంబు
 జంగమకాయంబు లింగకాయంబు
 జంగమమూర్తియ లింగంబుమూర్తి
 జంగమవేషంబు లింగవేషంబు
 వరికింప జంగమ ప్రాణపదంబు
 నరయ లింగప్రాణ మట్లునుగాక
 యాదిజంగమమూర్తి యై వచ్చి గురుఁడు
 గావె లింగంబు జంగమమును నయ్యె
 నట్టి సద్గురుమూర్తి యగుజంగమంబు
 నెట్టణ గురుఁడని నిష్ఠింపవలయు
 ఘనజంగమంబు నాత్మోద్ధరురూప
 మనుచు నర్చన సేత యదిమధ్యమంబు

---

౧. గురుమూర్తి. ౨. మటుగావజూప. ౩. నిష్ఠ బెంపొందు
 నీక్షింపవలయు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నన జంగమము శివశాసనధారుఁ
 డనుచు నర్చననేత యది దుదికక్ష్య
 గాన నగ్గురుమూర్తి మైన జంగమని
 జాననంబునఁదోచుటరుచె లింగంబు ?
 అనుచుఁ బండితమల్లికార్జునస్వామి
 వనుగొన జంగమఁరవశోద్వృత్తి
 నంత ముందటికంటె నతిభక్తిరసము
 వింతమై తనుముంప విభ్రాంతి వదలి
 యరుదొంద వేమనయ్యయు సూరసానిఁ
 గరమభిలాషమైఁ గొఁగిటఁ జేర్చి
 జంగమ శ్రీపాదసంకలితోత్త
 మాంగుండై యందంద సాష్టాంగుండగుచు
 శంకరభక్తుల శరణంటి భవము
 లింకు మాయాజాల పంకంగా లారు
 బాపారిభక్తుల పాదముల్లంటి
 నోపుదు భవదుఃఖి కూడముల్ వెడల
 నేపారభక్తుల శ్రీపాదధూళి
 నాపయిఁ బాఱంగఁ బాడము ల్వాలిసెఁ
 బట్టింప నద్భక్తి భక్తుల చెప్ప

౧. శేర్ప.

దీక్షా ప్రకరణము

లిట్టలంబుగఁ దలఁ బెట్టంగఁ గంటి
 భావజాంతకు భక్త పాదోదకంబుఁ
 ద్రావంగఁగంటి నే ధన్యుండనైతి
 మృదుని భక్తుల ప్రీతిఁ గుడిచినచోటఁ
 బడిన ప్రసాదంబు గుడువంగఁ గంటి
 ననుచుఁ గీర్తించుచు నాడుచుఁ బాడు
 చును "జంగమము పాదవనజము ల్గడిగి
 పాదోదకముఁ గొని భక్తి నర్పించి
 యాదట ధూపదీపాదు లొనర్చు
 నెడ దీక్షకంభంబు లిరుదెస వెలుఁగఁ
 బడిగంబుమీఁదటఁ బ్రజ్వరిల్లుచును
 నంతరిక్షంబున నలరు లింగంబు
 నంతలోనన జంగమావళిఁ గాంచి
 పంపితమల్లన్న నస్తుతింపుచు న
 ఖండితైశ్వర్య సంకలితాత్ము లగుచుఁ
 జనుఁజను లింగావసరము సెల్లింప
 ననుచు నాజ్ఞాపనం బొచరించుడును
 గలగని మేల్కొన్నకరణి నద్భుతము
 దొలఁక లింగమునకు దోఃస్థలంబొగ్గి

౧. జంగమల.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నిన్ను గన్నప్పుడు దన్నును జగముఁ
 బన్నుగా మఱవంగ భక్తాశ్చ వలయు
 మఱి భక్తుఁడగు జంగమముఁగని నిన్ను
 మఱనవలయు జంగమము నీవకాన
 యలరి జంగమలింగ మగు భక్తుఁ గాంచి
 కొలువఁడే వృధ శివుఁ గోటి హజలను
 శివభక్తి పరులఁ బూజింప కేంద్రుఁడు
 శివపూజ లొకకోటి సేసిన వృధయ
 శివభక్తిపరులఁ బూజించినఁ జాలు
 శివపూజ లొకకోటి సేసినవాఁడు
 వేడుక మదిఁ దులుకాడ నెంతయును
 గూడ భక్తులఁ గొనియాడఁడే నతని
 యూడంబరంపు దేవార్చనలెల్ల
 నోడునఁబోసిన యుదకంబు లట్ల
 కాన లింగార్చనకంటె నుత్తమము
 జానొందఁ గావించు జంగమార్చనయు
 లింగార్చనం బగు జంగమార్చనము
 జంగమార్చన గాదు లింగార్చనంబు
 వ్యక్తలింగాంగుఁ డీశ్వరుఁ డనుకంటె

౧. నము.

దీక్షా ప్రకరణము

భక్తైకతనుఁ డను భావ ముత్తమము
 వనుగొన లింగంబు వ్రాణమ౯ కంటె
 నును జంగమము వ్రాణ మను డుత్తమంబు
 లింగార్చణమునేత్ర యంగభోగంబు
 జంగమాగృణనేత్ర లింగభోగంబు
 లింగార్చనముకంటె లీల నెక్కుడుగ
 జంగమార్చననేత్ర సరి నుత్తమంబు
 లింగజంగమపూజ లెక్కింప నొక్క
 భంగిని చేయంగఁబడుట మధ్యమము
 లింగార్చనముఁ జేసి జంగమార్చనము
 నంగీకరింపమి యథమ మెట్లనిన
 లింగార్చనము లింగ మంగోపచర్య
 భంగి జంగమపూజ వ్రాణోపచర్య
 గాన జంగమభక్తిహీనుని పూజ
 వీనుఁగుఁ గై నేయఁ బూనినయట్ల
 నినుపార నన్నిసాన్నిధ్యతఁ గాక
 యినుము ద్రావఁగనేర్చునే యుదకముల ?
 నక్కొన్న జంగమాన్వితము గాకున్న
 నిక్కంబుభోగింప నేర్చునే శివుఁడు ?

౧. ర్చనము. ౨. నంబగునం.

పండితా తా ఘ్య చ రి త్ర

మును లింగజంగమం బను రెండునోళ్లఁ
 గొనక తృప్తుడగునె గురులింగమూర్తి?
 రెండునోళ్లను గుడ్వొ కుండినఁ గుఱి
 నిండునే గండభేగుండంబునకును?
 నెఱి నంకురించుమానికి నీరు మాని
 నెఱవట్టి కొఱటికి నీ రెత్తినట్లు,
 యగుతిలుండై జాతినాగులఁ జంపుచుండి
 ప్రతిమనాగులకును బాల్వోయునట్లు
 వడిగొని భజియించు వదన ముండంగ
 గడిసేసి పెడతలఁ గుడుపుచందమున
 నొనర ముందటి నిరం బాండ మోకాలి
 కిని సేన వెట్టంగఁ గ్రియగొనినట్లు
 గావున భక్తుండు నీవ యన్నతిని
 భావించి మిక్కిలి భజియింపవలయు
 భక్తుని గొలుచుట భవుఁగొల్పుటనుచు
 భక్తితో నే ప్రార్థు భజియింపవలయుఁ
 దవిలి భక్తక్షప్త సాదము సంతతంబు
 భవుప్రసాదం బని భజియింపవలయు

---

౧. కున్నను. ౨. బ్రతికిన నాగులఁబట్టి చంపుచును.
 ౩. మృగలుగ.

భక్తుల వరువుండ, భక్తులబంటు
 భక్తుల యిలుపుట్టు బన్న నాకెపుడు
 భక్తుల యేడ్డడ భక్తుల దిక్కు
 భక్తుల దెసయని భజియింపవలయు
 నావారు శివభక్తు లే వారివాడ
 భావింప దృఢమని భజియింపవలయు
 నని చెప్పఁగాదె మీ యానతి జియ్య
 ఘనభక్తచిత్త ప్రకల్పితశయ్య
 భక్తాంఘ్రికమునీపానచకోర
 భక్తాస్యదర్శణ ప్రధితసాకార
 భక్తసరోవరసక్త మరాళ
 భక్త మనోంబుజ భ్రమరసల్లీల
 భక్తాత్మమందిర ప్రబలసదీప
 భక్త సర్వాంగ నత్ ప్రాణస్వరూప
 గురుమూర్తికాయంబు హరుఁడు మీ మూర్తి
 గురులింగ ప్రాణ మాచరలింగమూర్తి;
 ధరఁ బ్రాణలింగావతార మీమూర్తి
 ధరణి నాచార్యవతార మామూర్తి;
 దగ నంగసన్నిహితమున కీమూర్తి

౧. పతి. ౨. భక్తదృక్కాముదీ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

దగుఁ బ్రాణసన్నిహితమున కామూర్తి;
 సారమంత్రక్రియాధార మీమూర్తి
 సారతంత్రక్రియాధార మామూర్తి;
 మును యోగమజ్జనమున కిది తావు
 నను భోగమజ్జనమున కది తావు
 ఎనయఁ బూజాస్థాన మాలింగమూర్తి
 దనరు నారాధనస్థాన మామూర్తి;
 మును ద్రికాలార్చనఁ గొనఁగ నీమూర్తి
 యనయము భజించుకొనఁగ నామూర్తి;
 రతి షోడశోపచారము లిందు
 సతత రాజవదుఃపచారము లందు;
 రమణ కరస్పర్శనమున కీశిరము
 రమణ శిరస్పర్శనమున కాయదుగు ;
 అఖిలాత్మవిషయేంద్రియార్పణం బిందు
 నజలసుఖోపభోగార్పణం బందు;
 హాని హూపార్పణస్థాన మీమూర్తి
 హాని రుచ్యర్పణస్థాన మామూర్తి;
 శుద్ధప్రసాద సగనూచనం బిందు
 సిద్ధప్రసాదసంసేవనం బందు;

౧. యాస్పవం.

దీక్షా ప్రకరణము

దనుమనోగుణ నివేదనము దానిందు
 దనుమనోధన నివేదనము దానందు;
 గావున గురువు జంగమమును నొక్క
 భావంబుగాఁ జూచు భక్తి నాకొనఁగు.
 వేపురు వేయన్న నీవంకనున్న
 దేవ! మనీయ మనోవర్తనమున
 నీవు భక్తుండను భావవిభేద
 మావంతయునులేని యట్ల నా కొనఁగు.
 మది జంగమంబు దా నిది లింగమనక
 మది నేకమనియెడి మార్గంబునొనఁగు
 రెండను భేదమొక్కండును సందు
 వెండియు నాత్మ లేకుండఁగ నొనఁగు
 చేరి నదృక్తోష్ఠీ స్తనంగము న
 హోరాశ్రమమును బాయకుండంగ నొనఁగు
 మట్టిభక్తులౌపాట్టలందు సంప్రీతిఁ
 బుట్టెడుపుణ్యంబు పుట్టువు నొనఁగు
 మది యసంభవమయ్యె నాభక్తులిండ్లఁ
 బాదలి యెట్లైనను బుట్టంగ నొనఁగు
 పనినేయ నిలువుట్టు బానిసనయ్యుఁ

---

౧. జా.పు. ౨. కడ్పు.

పండితాచార్యచరిత్ర

బనివడునెద్దుగా, భవనంబుఁ గావ
 శునకముగానైన శూలి! నీభక్త
 ఘనగృహంబులఁ బుట్టఁగాఁ గృపసేయు
 మంతియచాలు నా కపవర్గపదవి
 సంతింప చేనొల్ల శివలింగమూర్తి!
 యనుచుఁ బండితమల్లికార్జునారాధ్యుఁ
 డనురాగలీల లింగార్చనసేయ
 సూరసానియు గణస్తోమంబు వేమ
 నారాధ్యులును సముద్యద్భక్తవితతి
 ఘనతరలింగజంగమ పారవశ్య
 వినుతసుఖామృతవనధి నోలాడి
 పండితమల్లన్న భావంబుఁ గని య
 ఖండితానందాశ్రు గణములు^౧ దొరుగ
 నిట్టిజంగమనిష్ఠ యిట్టిమాహాత్మ్య
 మిట్టి యాజ్ఞాసిద్ధి యితరుల కగునె?
 బాపురే మాయన్న పండితవిభుండ!
 బాపురే మాయన్న పండితేంద్రుండ!
 బాపురే మాయయ్య పండితారాధ్య!

౧. దునిబడు; మనిబడు. ౨. చెడ్డనయ్యనునిలుగావ. ౩.
 ద్యద్భక్తినిరతి. ౪. గ్రమ్మ.

బాపురే మాస్వామి పండితమల్లి !
 నల్లవో పండిత నతపండితౌఘ !
 నల్లవో పండిత నందితకీర్తి !
 మజ బాపు పండిత మత్కులాచార్య !
 మజబాపు పండితమల్లి కాష్టనుండ !
 విని¹కాని యెఱుంగము మును గథలందు
 గనుఁగొంటి మిపుడు న్ర ఖ్యాతంబుగాఁగ
 నెట్టన్న వీరమాహేశ్వరాంకుండు
²ఫట్టుండు దురితఘురిట్టుండు ఘనుఁడు
 శివభక్తియుక్తి³వెక్కునఁ దొల్లియట్ల
 తవిలి శ్రీబసవన్న దండనాయకుఁడు
 సంగతిఁ బ్రాణంబు సంధించె గావె
 జంగమం బందు దచ్చరిత మెట్లనిన
 స్త్రస్రయు హరియును సకలస్రపంచ
 మప్తతనువులు బ్రహ్మాండసంఘములు
 గౌరీవివాహంబు గరళాపహార
 భూరికార్యావళి వుట్టకమున్న
 యేకాకియై పరమేకాంతమునఁ జి
 దాకారుఁ ⁴డీశానుఁ డభవుఁ డీశ్వరుఁడు

౧. పండిత. ౨. కని. ౩. ద. ర. నె. ౪. కులు. ౫. డాహారు.

పండితారాశ్యచరిత్ర

శంభుండు దానయానక్తి ద్వితీయ
 శంభుండనంగ వృషభమూర్తిఁ దాల్చి
 యదయు వాహనముగా నర్థిఁ జరింప
 సదమలేచ్ఛామాత్ర జగములు పుట్టె
 నరుదుగా నంత శిలాదుండు దన్నుఁ
 జిరతపోనిష్ఠ భజించి మెప్పింపఁ
 దాన యయోనిజుండై నందికేశ
 మానిత దివ్యాభిధానంబుఁ దాల్చి
 వెండి శిలాదపుత్త్రుండు నందీశ్వ
 రుండనఁ బరగి నిరూఢిమై నంత
 వీరమాహేశ్వరాచారప్రచార
 పారీణమతి జగత్పావనం బయ్యె
 ననమనద్యక్తి హితార్థంబు గాఁగ
 వసుధ నయ్యాశుండు బసవనామమున
 సిరమతిఁ గర్ణాట దేశంబునందు
 గరమర్థి నింగుళేశ్వర భాగవవాడి
 యనున గ్రహారంబునందు విఖ్యాతి
 మనుచుండు మండఁగ మాదన్నయతివ
 శ్రీమతి మాదాంబ శ్రీనందికేశు

---

౧. మెచ్చింది. ౨. అంబకాన. ౩. హిం. ౪. వాటి; వాడ.

నేమించినోమిన నోముఫలమున
 సంభవంబయ్యె స్వయంభులింగంబు
 సంభవంబైనట్లు గుంభినిమీఁద
 సంభవంబయ్యెఁ గాష్ఠంబున నగ్ని
 సంభవంబైనట్లు గుంభినిమీఁద
 సంభవంబయ్యె నబ్జంబు వంకమున
 సంభవంబైనట్లు గుంభినిమీఁద
 సంభవంబయ్యెఁ బాషాణానఁ బిండికి
 సంభవంబైనట్లు గుంభినిమీఁద
 జంగమమూర్తి నూలింగమూర్తియును
 సంగతంబైనకూడ పద్గరుమూర్తి
 యెసఁగఁ గూడలి సంగమేశుండు నాఁగ
 ననలారులింగంబు నదియ ప్రాణముగ
 నుదయింపఁ దోడ్పాన నుదయించె భక్తి
 యుదయింప కటమున్న నుదయించె మహిమ
 మరువంబు జనియింప మరువంబుతోన
 పరిమళం బుదయించు భాతి వట్టిల్ల
 శివలింగసౌఖ్యానుభవమ చన్బాలు
 దవిలిన గురుపదధ్యానంబ వెన్న

పండితారాధ్యచరిత్ర

వేదాంతసూక్తుల వెడఁదొట్టుఁ బల్కు
 లాదిమార్గమ తప్ప ^అడదుసిడు సడుగు
 గా లింగపూజాత్మకక్రియావిలయ
 లాలనం బమర బాల్యోడలుగను
 ఘనతరలింగజంగమభక్తి నిట్టు
 లనుదినవర్ధమానాంగుడై యంత
 సర్వజ్ఞు నందికేశ్వరుమూర్తి గాన
 సర్వవిద్యలు సహజంబ పాటిల్లెఁ
 గర్హోపనయనాది కర్తనిర్మథన
 కర్తకర్తత శివ ³ధర్మశాస్త్రాది
 శివరహస్యార్థ విశేష ప్రయత్నఁ
 దవిలి పూర్వాశ్రమ ధర్మము ల్బడిచి
 యుండంగ బలదేవదండనాయకుఁడు
 దుడిమై గంగాంబఁ కనయ నిచ్చుటయు
 వరియించి సతియు సోదరియును దాను
 గురుదర్శనాసక్తిఁ రవశలీల
 లెసగఁ గప్పడి సంగమేశ్వరంబునకు
 ననద్యశకగతి నేగ నాసంగమేశు
 నంద సద్గురుమూర్తి యాకృతిఁ గాంచి

---

౧. దొక్కు. ౨. ట. ౩. కర్మ. ౪. రతి.

యందంద సాష్టాంగుడై ప్రణమిల్లి
 సంగయదేవుండు సద్గురుగూఢ
 మంగీకరించి దాయాంబుధి ముంచి
 తన ప్రసాదము వెట్టి ఘనశివాచార
 మను డిట్టిదని తెల్పి హరుడయి నిల్వ
 నతిమృదుమధుర రసాంచిత గీత
 విశతి సద్గురుమూర్తి వినుతింపుచుండ
 సంత నాదండనాయకబలదేవుఁ
 డంతకరిపుప్రోలి కరుగ బిజ్జలుండు
 బసవన్నఁ దోడ్పేరఁ బంచి సంప్రీతి
 నసమసకల నియోగాధ్యక్షుఁడేయ
 జనాంతిరాజ్యంబుఁ జక్కఁబెట్టుచును
 ఘనలింగజంగమార్చనలు నేయుచును
 మాన్యుండు సకలేశు మాదిరాజయ్య
 మాన్యుండు మడివాలు మాచిదేవయ్య
 3 గిన్నర బ్రహ్మయ్య మున్నాదిగాఁగఁ
 బన్నగభరభక్తి పరులఁ గొల్పుచును
 నసమశిష్యుఁడు సెన్న బసవన్న దనకు
 నసలారుభక్తిసహాయుండు గాఁగఁ

౧. మాబుధి. ౨. రాజ. ౩. కిన్నెర.

దనుమనోధననివేదనపరతంత్ర
 వినుతి వీరవ్రతాన్విత శుద్ధభక్తి
 నిర్వంచకస్థితి శర్వుభక్తులకు
 నర్వధనంబులు సమయుచునుండ
 వంగకాయలు గట్టుఁగొంగులఁ బూచిగి
 లింగనన్ని హితుల లీలఁ బొల్పార
 దొంగలు బందివెట్టంగ నేతేర
 భంగిగా బసవయ్య భావసంస్పర్శి
 వంగకాయలుఁ బ్రాణలింగంబులయ్యె
 సంగతి దొంగలు సద్భక్తులైరి
 యెఱిగి నొకజంగమయ్య యేఱెంచి
 ముత్తైయంబులు గొన్ని మ్రుగ్గున కడుగ
 జంగమాగమమ తా స్వాతివర్షముగ
 సంగడఁ దనచూడుకొలవియుఁ కిప్పలుగ
 వీక జొన్నలరాశి వెలుఁగు ముత్తైయపుఁ
 బ్రోక గావించి యప్పుడ నివేదించె.
 వెండియు నొకనాఁడు మిండజంగమము
 దండ్రించి యర్థమంతయు వేడఁదడవ
 బిజ్జలుబండరువెట్టెలమాడ

లజ్జంగమంబున ాకప్పుడ యొనంగ
 ఘట్టించి యారాజు దన యర్థమడుగ
 నెట్టణ బసవన్న నిభభక్తిమహిమ
 నందిముద్రలమాహి లొందంగ భక్త
 ప్పందంబు హర్షిగఁ బెట్టెలు నిండె
 జంగమలింగవేషంబున మఱియు
 సంగయ దేవుండు సక్కసవచ్చి
 వొసలికన్నుడుగఁ బ్రహాసితాస్యఁ శగుచు
 బసవయ్య శివుముఖపంకజంబుచకు
 ముకురంబు గన్గొల్చి ముక్కన్నసూచి
 సకలేశ యదె చూచు సహజంబ యనుడు
 ముక్కన్ను వొడగాంచి యక్కజంబలర
 చుక్కంటి దనతోంటి మూర్తియతాల్చె
 గొల్లెత 3 వెంజియుఁ గుడుబెకాళవ్వ
 సల్లియమ్ముచు రొంపిఁ జనిచని జాఱి
 పడి వడి దవ్వల బసువో యనుడుఁ
 బడకుండ నిటయుండి పట్టె నాకడవ
 విజలుఁ డద్భుతోపేతాత్ముడగుచుఁ

---

౧. కట్టయొసంగ. ౨. లం. ౩. మఱియును.

. పండితారాధ్య చరిత్ర

దజ్జనులును దాను దత్తుతిం బిలిచి
 యంతదూరమున నీ వవనికి వ్రాల
 నింతదప్పులనుండి యితఁ డెట్లు వట్టె
 నిదియేమి యాశ్చర్య మెఱిగింపు మనిన
 నిది సోశ్యమే రాజ! యీబసవయ్య
 యెక్కడ నెక్కడ నిల నీశుఁ డుండు
 నెక్కడ నెక్కడ నిల భక్తుఁ డుండు
 నక్కడక్కడఁ దత్సభాంతరంబులను
 దక్కఁ బసవయ్య దానమై యుండు
 నెట్టణఁ దొల్లియు నీప్రసంగంబు
 వుట్టుడు భక్తులు వుచ్చు నక్షణమ
 శివలోకమున కేఁగి సిద్ధిరాముండు
 భవుమ్రొల బసవన్నఁ బరికించు డెఱిగి
 యెసగ నీశుఁడు దన హృదయంబుఁ దెఱచి
 బసవన్నఁ జూపుచుఁ బార్వతి యదుర
 వినుతిం; బసవన్న, 'వెండియుఁ గలరె
 మనుజులోకములోన మనభక్తు' లనిన
 'భక్తుండ నేన; మీ భక్తులందఱును
 భక్తాత్మ! మీస్వరూపమకాన' యనుచు

---

౧. నెట. ౨. రామయ్య. ౩. ౦పు.

బసవన్న శివుఁడును భాషించుటయును
 బసవమాహా త్యంబుఁ బర్వతా త్తజకుఁ.
 దతి 'యన్యవక్త్రే స్థితం దేవి' యనఁగ
 రతి 'బసవే త్యక్షరత్రయ' మ్మనుచుఁ
 దనర 'వసామి తత్ర సతతం సత్య'
 మనుచును 'సత్యం న చాన్యథా' యనుచుఁ
 జెప్పటయును విడి సిద్ధరామయ్య
 యొప్పఁజెప్పఁగ వింటి నుర్వీశోయనుచుఁ
 బానరుచుఁ ౧ గాళవ్వ ౩ బోయత వోవ
 వినుతిసేయుచు బసవనదండనాథు
 ఖ్యాతమహా త్యంబు గారవించుచును
 బ్రీతిమై మ్రొక్కుచు బిజ్జలుఁ డుండె;
 మఱియొక్క మిండయ్య మాయిదేవమ్మ
 యఱిముఱి దన చెవియా కీక పెనఁగఁ
 జెక్కిలి ౪ న్రేయంగఁ జెలువ వాపోవ
 నక్కటా! నోచ్చెరా యయ్య! చేయనుచుఁ
 గరపద్మ మొత్తుచు గారవింపుచును
 శరణార్థి ౫ సేసి తజ్జంగమంబునకు

౧. యేవ. ౨. గాళక్క. ౩. బోయిని; వోయెనో; బోవ
 అపుడు. ౪. వ్రేయుడు. ౫. యనుచు.

పండితారాశ్రమకీర్తి

బసవన్న యప్పుడ భార్యకర్ణంబు
 పసిడియా కప్పించె భార్యను గినిసి
 మఱియు దుష్కులుండని యొఱిమిడి విప్రు
 లఱిత్తోడ శివనాగమయ్య నిందింప
 శివనాగమయ్యకుఁ జేయిచ్చుకొనుచుఁ
 దవిలి బిజ్జలు సభాస్థలికిఁ దోడ్తెచ్చి
 యతుల సాదదివ్యామృత దేహు
 నితని దుష్కులజగా నెన్నంగఁదగునె?
 యట్టునుగా కుత్తమాధమనదులు
 పట్టంబు చోచునే వారాశిఁ గలయ?
 * [యసమభేరుండ వాయసతనుచ్ఛాయ
 లెసగంగ నున్నవే హేమాద్రి *సోకఁ]
 దలఁప నయస్కాంత తారాంతరములు
 గలుగునే పరుసంబుఁ గదిసిన పిదప?
 నగణితవైల రత్నాది లింగములు
 నొగిఁ బ్రతిష్ఠితమైన నొం డనఁజనునె?
 నిజగురుశ్రీహస్త నీరజోద్భూత
 *ద్విజుఁడు సంఙ్గాలుఁ కంఠ్యజుఁ డనఁ దగునె?

౧. యొఱిమిడి. ౨. డఱి. ౩. నేలెంచి. ౪. ఈపాదములకు సం
 స్కృతానువాదము లేదు. ౫. గలయ. ౬. ద్విజుఁడును సూక్రుఁడం.

మలయుతులార! నిర్మలదేహుడైన
 మలహారు నద్భక్త మదకరి సరియె ?
 భవదుఃఖులార! నిర్భవదుఃఖుడైన
 భవదుఃఖహరభక్త పంచాస్య సరియె?
 మృతదేహులార! యమృతదేహుడైన
 మృతిదూరు నద్భక్త మేరువు సరియె?
 దుర్లదసస్థాధాతుమమాంగులార !,
 కర్మభూసురులార! ిఘ్నించి చూడ
 జగతిలో సిద్ధస్తసాదామృతాంగుఁ
 డగు శివనాగమయ్యకు మీరు సరియె ?
 యట్టైట కిది న్రత్యయము సూడుఁ డనుచు
 ఘట్టుండు బస వనదండనాయకుఁడు
 శివనాగమయగారి (శ్రీ)హస్తమొత్తి
 తవిలి దివ్యామృత ధారలు వఱపె
 బసవన్నకును శివభక్తియన్ సురభి
 నెస నివ్వటిలఁ జన్నవిశిఁకారునట్టి
 లంత నయ్యమృత ధా రావలి సూచి
 యెంతయు నద్భుతాక్రాంతులై నర్వ
 జనులును ద్విజులు చిజ్జలుఁడు మ్రొక్కుచును
 గ. గర్వించి. .౨. కాటు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వినుతింప బసవన్న వెలసె లోకముల;
 వెండియు మఱియొక్క మిండజంగమము
 దండియై బసవన్నతరుణి గంగాంబ
 గట్టిన ిహాంబట్టు పుట్టంబు వేడ
 నట్టన్నభంగి సభాభ్యంతరమునఁ
 జలియింప కింతి వస్త్రముఁ దానఁజ్జి
 యొలువంగ నోలువంగ నొక్క వస్త్రంబు
 భార్యకటిస్థలిఁ బాయక యుండె
 నార్యుండు బసవన్న హస్తనంగతిని
 నంగనయభిమాన మంతరింపమికి
 జంగము లలరఁ దజ్జంగమం బంత
 మోవనోపిన వస్త్రములు మోపుగట్టి
 లావునఁ గొనిపోయి లంజియ కిచ్చె;
 వెండియు బోయలు విభ్రాంతి నొంద
 తండములై ప్రసాదమునకుఁ బెనఁగ
 నవుఁగాక తప్పేమి శివుప్రసాదంబుఁ
 దవిలి భోగింపంగఁ దలఁచెన రేనిఁ
 గొండురు ఊరంచు దండనాయకుండు
 చండోరగోగ్ర విషంబులు గూర్చి
 యుగ్రుండుఁ దనుదాల్చి నోపండ యనుచు
 నుగ్రాంబకునిమీఁద నోటంబు వెట్టి

౧. పటవలి. ౨. యంతమోపు వస్త్రములు. ౩. కొండుడు;
 కొండోరు. ౪. గాది. ౫. నోపదా. ౬. నోటమి; నోలము; నోలమి.

యురగరాడ్ కైవేయకోద్యద్గళంబు
 గరళంబు వచ్చెనోకాక యన్నట్టు
 లసమాక్షు నిటలనేత్రాగ్ని జోయలను
 వసుధ నాహుతిగొన విచ్చినయట్లు
 వాసి నిషాదుల బాడబవహ్ని
 యాపోశనము గొందునని వచ్చె ననంగ
 భుగులుభుగుల్లన కబాగిలి క్రొంబాగల
 నెగసి విషార్చులు గగనంబుఁ గప్పె
 బరికింపఁగాఁ బట్టపగలింటిసూర్యు
 కరణిఁ దప్పక చూడఁగారాని విషము
 ఉరుతరకాల మహోరగాననము
 కరణి నెట్టును దొంగారాని విషము
 వీకమైనంత నవ్విషసౌరభంబు
 దాఁక నిషాదులందఱు నష్టచావ
 భావించి నూరినఁ బ్రేవులు దెగియె
 ద్రావంగవచ్చునే బ్రదుకంగ ననుచు
 జను లద్భుతాత్ములై సంస్తుతుల్ సేయ
 ననఘండు దండనాయకుఁడు నవ్యుచును

౧. వచ్చెనో యనఁ. ౨. బహుభావలాగ్ని. ౩. గొనవటు. ౪.
 బొంగి. ౫. కెం. ౬. నిండె. ౭. గానల. ౮. నేరికి. ౯. దొప్ప.
 ౧౦. తా'బ్రతుకసును.

పండితా ర్కా యోగి

లింగార్చణం బవలీలఁ గావించి
 యంగద భోగించె నా స్రసాదంబి ;
 పెండ్లియు నొకనాఁడు దంపనాయకుఁడు
 నిండారు సద్భక్తి నియతి నుల్కాఠ
 జంగమపూజావసానం నందు
 లింగార్చన క్రియా లీలానుషక్తి
 స్ఫురియింప నివుఁ జూచి చూచి క్రాలుచును
 హరసుఖామృతమాని యాని క్రోలుచును
 శివుస్పర్శనము నేసి చేసి వ్రాలుచును
 సవిరళోత్సవ మంది యంది సోలుచును
 దనుగుణంబులు దక్కి తక్కి పాడుచును
 ననురాగమున నెన్ని యెన్ని యెన్నుచును
 గణనాధులను గాంచి కాంచి మ్రొక్కుచును
 బ్రణతులారఁ గఁబాడి పాడిక వొక్కుచును
 లీలాంబునిధిఁ దేలి తేలి యూడుచును
 శూలిలోనన చొచ్చి వొచ్చి కూడుచును
 లింగంబు నందిట్లు లీనమై నిషయ
 సంగతంబగు మన శ్చరితం బణంగ
 హరునంద సన్తతి యణంగుటఁ జేసి
 సరిఁ జేతులాఠక సత్క్రియ లుడుఁగ

---

౧. పర్వవము ; బుద్ధవము. ౨. సాయు ; చూచు. ౩
 యెన్ను. ౪. కూడు.

దీక్షా ప్రకరణము

గద్గదకంఠసంగతిఁజేసి చెలఁగు
 సద్గుణస్తుతిఁ జేయు శబ్దం బడంగ
 సన్నుతానందబాష్పంబొలఁజేసి
 కన్నారంజూచు వీక్షణములు మునుఁగఁ
 జిక్కఁబాచేయు దీపినమాఙ్గి మనసు
 గ్రక్కున దవలిన కరణేంద్రియములు
 రవివ్రతాక్ష గిరణముల్ భూపి నస్తమించు
 విది లింగంబొలొల నస్తమింప
 వెలినూచుద్వస్తులొ వీక్షించుమనసు
 నలనడ లింగంబొ సంద చిక్కుడును
 నన్నును జగమును నల పును పృష్ఠి
 సన్నుతాతర్పణి శ్చరింబొ మఱచి
 కలితాష్టనళ సద్ద క్షణి కామభ్య
 విలసనుడగు ప్రాణవిభానంబ యడఁగి
 ప్రవితత యోగానుభవభవ్యసుఖము
 నిపుడంగ శివయోగనిద్ర వొందుడును
 బసవన్నయున్న సద్భావంబొ సూచి
 యసలార నా చెన్న బసవన్న మ్రొక్కి
 ముద్రితశివయోగ నిద్రాతిశయ స
 ముగ్రండు మద్గురుమూర్తియ కాక

౧. బుసెలగ. ౨. నలఁగ. ౩. గవలిన; దివలిన. ౪.
 తోడి (న) కి. ౫. ఎన్.

పంకితా రాశ్య ని రి త్ర

నిద్రావోవఁగ జడ నిద్రావశులకు
 నిద్రావోయిన యోగనిద్ర సాప్యదునె?
 యురుశివయోగ నిద్రోత్పత్తివేళ
 గురుమూర్తి యునికిఁ దా³గుర్తుగాఁ జూడఁ
 గడ లుడిగిన యట్టి⁴ జడనిధి వగిది
 వడి సలనములేని వాయువు భాతి
 నరయంగ నిర్దేఘ మైయున్న నభము
 కరణి నిందియముల గళివి⁵ బాస
 నన్నతానంద సంసక్త భావమున
 మిన్నకి శివలీల నున్నా⁶వ మశీయుఁ
 చానరఁ గరణలం బాత్తునో శివున
 కనుచు హృత్పద్మాసనాచీనుఁ జేసి
 యలుముఖ శీతోష్ణ సలిలాభిషేక
 ములఁ గందునో లింగమూర్తిమే ననుచు
 బాసరు చిదభ్రవిస్ఫురిత సుధాంశు
 జనిత వంచామృత శన్నవనుఁ గావించి
 పుడమిఁ గట్టినచెట్ల పుష్పముల్ హూన్యఁ
 దొడరి కాతిన్యంబు దోచునో యనుచుఁ
 బాడమి నింకెన్నడుఁ బట్టనిచెట్ల

౧. యోయెడి. ౨. గాకను. ౩. పుర్యసు; సుఖుశుగా. ౪.
 కంఠియుబోలె ౫. స్నాను.

నడరు సహస్రదళాబ్జంబు పూన్చి
 ఘనధూపధూమసంగతిఁ బ్రాణనాథు
 తనువు విచ్చాయ వొందునో యని తలఁచి
 సంగతి విమల విజ్ఞానాగ్నిలో ద
 శాంగం బిడక ధూప మర్పణ సేసి
 యనుపమ నీరాజనాచితజ్యోతు
 లొనర వేఁడిమిసూపు నో పతికనుచు
 విలసితాఖండిత విస్ఫారమహిమ
 నలరు నాత్మజ్యోతి నలి నివాళించి
 ఊరాష్ట్ర ముఖ్యోపహారము ల్లాడఁ
 స్మారముల్ దోచుచుకొకో శూలికనుచుఁ
 వాదలి యెయ్యెడఁ బాలివోవని ప్రాణ
 పదమను నోగిరం వాదవ నర్పించి
 యుపమింపఁ దక్కిన యుపచారవితతి
 యుపచారములకొక యొకయని కనుచుఁ
 వానర నిజాంతర పూజానురక్తి
 మనికుండై తనుదాన మఱచి యున్నాఁడో
 యనలార శమితేంద్రియ ప్రవర్తనము
 నసదృశంబై యొప్పు యమములుఁ గాఁగ

౧. విస్తార. ౨. కురుని.

పండితారాశ్యచరిత్ర

నేచేన శివుఁగాని యెఱుఁగని నియమ
 మాదట నియమగుణావలి గాఁగ
 నిల యోగనిద్రావశేచ్ఛాసనంబు
 నలర సుఖాసనం బై నివ్వటిల్లఁ
 ననఁగు మగదశ్వాస తతియ సోఁరభ
 మనెను ప్రాణాయామమై పూరితముగ
 విలసితాంతర్ముఖ విషయచరిత్ర
 ముందుఁ బ్రత్యాహారమై సంచితముగ
 వరిలింపజుగమ స్వప్నవీక్షణమ
 స్థిరతలంపైన మూర్తిధ్యానముగను
 సారాంగలింగప్రసన్నసద్భావ
 సామూహ్యులంగంబు ధారణంబుగను
 నిశ్చయనివయోగనిద్రాసమాధి
 యాశ్చర్యసుఖకరం బగు సమాధిగను
 నొసరి యిట్లప్రాంగయోగసద్భక్తి
 దనుదాసమఱచిన తఱియొకో మఱియు
 దలఁచుఁ దానును దన తలఁపును నాత్మఁ
 దలఁపంగఁ దోఁచు నత్తలఁపునం దడఁగుఁ
 జూచుఁ దానును దనచూపును దెలిసి

౧. సీనమై. ౨. చరభ.

చూచువోఁ గాన్పించు శుభగునం దడఁగుఁ
 బలుకుఁ దానును దన పలుకును ముట్టఁ
 బలుకువో దీపించు ప్రభునంద యడఁగు
 వలచుఁ దానును దనవలపును దగిలి
 వలచువో సుఖమిచ్చు వరునంద యడఁగుఁ
 దివురుచునున్న జ్ఞాతృజ్ఞానయుగము
 నవిరళంబై జ్ఞేయునంద యడఁగు
 నెఱుఁగుఁ దానును దన యెఱుకయు మఱచి
 యఱలేక శివమగుఁడై యున్నవాఁడొ
 తన దృష్టు నాఁటి నొచ్చునొ లింగమూర్తి
 కనుచు భావము సూపులన చూచు విధమొ
 కరముల ముట్టినఁ గందునో యనుచు
 హరు మనస్పర్శనం బాచరించుటయొ
 పులకలు దాఁకనోపునొ శూలి కంచు
 నలి నాత్మ నాలింగనము సేయు విధమొ
 వినుతింప నొత్తునో పెనుమాత్ర లనుచుఁ
 దనవిభుఁ దలఁచు విధంబొ వెండియును
 బ్రమరకీటన్యాయ భావన నొక్క
 రమణి వాయక తన రమణుని నాత్మఁ

౧. సామరు. ౨. కాటి. ౩. శివు.

పండితారాశ్రయచరిత్ర

దలపోయఁ దలపోయఁ దాఁ బురుషత్వ
 మలరుట రతికేళి కంఠరాయంబు
 గలుగునో యని యితి వలఁచ నోడుచును
 దలఁచుచు నోడుచుఁ దస్వంగి యుండెఁ
 దలఁపంగ మఱవ స్వతంత్రత లేమి
 జెలువల వలపులు సెప్పంగి నెట్టి
 వలపారఁ దన మనోవల్లభు నివునిఁ
 వలఁపంగఁ దలఁపంగఁ వద్రుఱమగుడు
 స్వామి భృత్యజ్ఞాన సత్త్వంబు వచ్చి
 నోమీఁద ననుచుఁ కన్నును నత్తలంపు
 మఱచి లింగమునంద మగ్నఁడై యున్న
 తెఱఁగు దాచిదియుక్కొ మఱి యట్లఁ గాక
 ననిచినఁ దనప్రాణనాథుఁ డోడ్డేర
 వనజాక్షి యొక్కఁడై మనసుఁ బంపుడును
 జని మనోహరునితోడను రమియింపఁ
 దను గిలుఁబడెఁ గదా మనం బనుచు
 నెనయ నవుంసకం బిల మనశ్శబ్ద
 మనిన పాణినిసూత్ర మాలిసేయుచును

౧. మది. ౨. నెట్టి; బడుట. ౩. సౌఖ్యంబు. ౪. తి. ౫.
 వ్రుచ్చుడును.

ననిత గోపించుడు వచ్చె నమ్మనసు
 వనితలు ముగ్ధలు వలపు లిట్టివియ
 పనుగొన గురుమూర్తిపతికూటమునకు
 మనసు సపుంసకం బన నెట్లువచ్చు
 ౧. న్న పుంసక^౧ గుణాలు గల్గునేని
 యెన్నంగ నతికామియే, యట్లుగాక
 మగలకు మగండగు మత్పతి గవయ
 మగవాండ్లు నాండ్లుగా మరుగుదు రనిన
 మనసు గూడుట సోద్యమా పతి ననుట
 మనసున కటమున్న తనవిభు^౩ గదిసి
 మనికుండై తనుదాన మొచియున్నట్టి
 యనువు దానిదియకో యట్లునుగాక
 సొగయంగ నొక్కటం జూచుట, రెంట
 నగ, మూట నూర్పులు, నిగుడ నాల్గింటం
 దాప, మైదింటను^౪ డయ్యు, జాటింట
 వేపారం గుడువమి, గుడింట మరులు
 నొక్కండుం బలుకమి యెగి నెన్నిదింట,
 నిక్క మూర్పులు లేమి నెఱి దొమ్మిదింటం
 జావు వదింటం, గ్రచ్చుట పరహులకు

౧. గోపించిన. ౨. గుణములక. ౩. దిగిలి. ౪. చక్క.

భావింప నివియ దశావస్థ లంఘ్యు ;
 దా విభుఁ బాయక చావక చచ్చు,
 నీవిషయావస్థ లితరుల కగునె ?
 వివిధజీవన్ముక్తి విషయైకహేతు
 భవభక్తిలనాఁరవశభావమున
 నస్తోకనిరుపాధికావస్థ శివసు
 ఖాస్తమిజేంద్రియైఁడై యట్లఁచూపు,
 వగపు, నిట్టూరుపు, జ్వరము, డయ్యుటయు
 నొగి నిరాహారంబు నున్నతవృత్తి
 మాన, మూర్ఖులు లేమి, మరణం బసంగఁ
 దానెన్నఁబడు నవస్థలుగూడఁ బదియు
 మున్న మఱచి యవిచ్ఛిన్న నిష్పన్న
 నన్ను తశివయోగసంచితావస్థఁ
 దానును బాలతి యన్ దరిలేక యదియ
 తానయైయున్న చందంబకో మఱియు
 నలవడ భక్తదేహైకదేహునకు
 నలరుదేహంబుదేహముగ నర్పించి
 తగిలి భక్తానుబంధప్రాణునకును
 దగిలి ప్రాణముఁ బ్రాణముగ నివేదించి
 ప్రాణునింప శరణకరణునకుఁ గరణ

దీక్షా ప్రకరణము

గణములు గరణముల్ గా నియోగించి
 యిల భక్తగణవిషయేంద్రియేంద్రియ న
 కల విషయేంద్రియావలులు సంధించి
 బండు లొండొండ తాఁ బాయఁ బెట్టుడును
 బండి లేకుండిన పగిదియుం బోలె
 గుణము లొండొం డీశుఁగూడ నర్పించి
 ప్రాణుతింపఁ దానను భావంబులేక
 పానరెడు నొండొండ పార లొల్చి వైవ
 ననఁటి దా లేకుండునట్టి చందమునఁ
 గ్రియగొనఁ దగ్గుణేంద్రియ మనః ప్రాణ
 చయము¹ల² పారలొల్చి శంభునిగూర్చి
 యవిచలితానంద శివయోగనిద్రఁ
 దవిలి యున్నట్టి చందంబకో మఱియు
 మన మీశ్వరునకు సమర్పణ సేసి
 తనువు ప్రసాదార్పితం బాచరించి
 ప్రాణంబు జంగమార్పణము గావించి
 ప్రాణమనఃకాయపద్ధతుల్ మఱచి
 లింగంబునంద విలీనుడై యున్న

౧. బండి యొండొండ; బండియొడిండుండ; బండియం
 నొండొండు. ౨. యపోలె. ౩. వేయ. ౪. లపార. ౫. ప్రసిద్ధా.

పండితారాధ్యచరిత్ర

భంగి దానిదియకో బసవవలింగ
 మని పెక్కుభంగుల నగ్గురులింగ
 మును జెన్నబసవన్న మున్ను గీర్తింప
 నంతలోనన దర్శనాసక్తి భక్తి
 కాంతుఁ డపూర్వజంగమ మేఁగువెంచి
 నినుపార శివయోగ విద్రాతిశయతఁ
 బనుగొనియున్న యాబసవన విధము
 ద్వారపాలకులచేతను విని యపుడు
 మారారి భక్తుండు మగుడి పోవునును
 బసవన్న జంగమవ్రాఁ గాననను
 బసవన్నప్రాణ మా భక్తినింగు
 తోడన పోవ సద్భుతచిత్తులగుచు
 గూడఁ దత్పరిచారకులు నందడింప
 సహజైకలింగవిష్ణుఁ డరతంత్ర
 మహిముండు సకలేశు మాదిరాజయ్య
 మదచమదోద్రేకమర్దనభక్తి
 మదకరి మడివాలు మాచిదేవయ్య
 భవనిరాసన కళా భరిత లింగాను
 భవసుఖి కిన్నర బ్రహ్మదేవయ్య

---

౧. పోపల. ౨. సహజలింగైక. ౩. కిన్నర.

వివిధ విశ్రుత భక్తి విఖ్యాతకీర్తిఁ
 దివురు మహాత్ముండు దెనుఁగు జొమ్మయ్య
 వరవాదిదుర్జిన భంజన భక్తి
 పరుఁడు సాక్షలదేవు బాచిరాజయ్య
 నిగ్రహానుగ్రహాన్వితభక్త బలన
 మస్రుండు మాళిగ మారయ్యగారు
 స్ఫోత ప్రతాపుఁడు, విగతకోపుఁడు, వి
 ధూతపాపుఁడు, గల శకేత బ్రహ్మయ్య,
 ధిక్కృత పరవాది, ముక్కంటి భక్త
 దిక్కరి, షోహరి కక్కయ్యగారు
 ధైర్యాధికుఁడు జగన్వర్యుఁడవార్య
 3 చర్యుఁడవార్యుఁడు 4 సుర్య చౌండయ్యగారు
 దండితపాషాణ పండితవాది
 ఖండితాఘ్నిండు ముసుండి చౌండయ్య
 శాంతుఁడేకాంతనితాంతసద్భక్త
 కాంతుండు దాంతుఁడేకాంతరామయ్య
 మంగళభక్తికియాంగభాషాంగ
 సాంగచర్యుండు త్తమాంగద కేశి

---

౧. మారదేవయ్య. ౨. ఘాతి. ౩. శౌర్య. ౪. సుర్తి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వృథుభక్తగణమనోరథసుఖిప్రదుఁడు
 వ్రథితుండు గన్నడ బ్రహ్మదేవయ్య
 యడరెడుభక్తిమై వడిఁ దనశిరము
 గుడియుగాఁ జను కొండగుడి కేశిరాజు
 నవిరళ భక్తిగసామృతాంగుండు
 ధ్రువదయాపాంగుండు శివనాగమయ్య
 వరిచితభవముక్త^౧ పరగుణయుక్త^౨
 గురుభక్త పదసక్త^౩ గుడుబె కాళవ్య
 యిట్టటగా లెక్క కెన్నిక మిగులఁ
 గట్టగ్రలీలఁ జన్ హిట్టు గొగ్గవ్య
 యిటుగూడఁ గల్యాణ కటకంబునందః
 వటుభక్తి^౪ సామ్రాజ్య పట్టవర్ధనులు
 నెన్నంగ లక్షయు నెనుబదివేలు
 వన్నుగాఁ జరియించి భక్తిలింగములు
 వటుభక్తి శివరాత్రి^౫ భద్రదేవండు
 ఘటికావసరములఁ గాలకంఠండు
 నలరుఁ బసిఁడియారతుల వీరభద్రుఁ
 డిలఁ బట్టునూలివత్తుల త్రిపురారి

౧. దుండు. ౨. శివపదధ్యానియా. ౩. పరభావ. ౪. గురుబె ;
 సుకుజ. ౫. సాంప్రాజ్య. ౬. బ్రహ్మదేవుండు ; భద్రదేవండు.

లీలఁ గప్పరపునివాళి సంగయ్య
 యోలిఁ గస్తురిఁ ప్రేఁక యుద్భటయ్యయును
 వరలు ముత్తైపురంగవల్లి ¹మాయణ్ణ
 దొరలు వ్రతసులు దొమ్మిదివేలు
 నిల నిచ్చఁపంట ³సోద్యోవుఁ డాదిగను
 * ఛలవాదిశీలవంతులు వదినేలు
 గన్నులురెండు ద్రికాలంబులందుఁ
 బన్ను గా శివుఁ గూర్చి పడయు ⁵విధమున
 నలరుఁ గంగళవిరూపాక్ష ² దేవండు
 నిల నట్ల నాలుక నీశ్వరుఁ బూన్చి
 యసలారఁ గ్రొత్తజిహ్వను శివుఁ బొగడు
 హఠాననాలిగెయ శివయోగి ² దేవండు
 నెప్పుడుఁ ప్రేవుల నిండెలుగట్టి
 తప్పక మూఁడుసంధ్యల శివుఁ బూన్చి
 విరచించుచును జనుల్ వినుతించుచుండఁ
 బరగిన ప్రేవుల ప్రబృతయ్యయును
 నొగి మూఁడుదినముల కొక్కొక్కమాటు
 దగిలి యీశ్వరుఁ దన తల్దర్శిపూన్చి

---

౧ ప్రో.క. ౨. మాస(వ)ణ్ణ. ౩. మా. ౪. చలపాది. ౫.
 బూన్చి. ౬. వ్రత. ౭. దేవుండు ౮. ద్రెవ్వి.

శిరములు వడయు విచిత్రసద్భక్తి
 భరితుడు గోవిందభట్టారకుడు
 వీ రాదిగా నతివీరతః బరగు
 వీరగణము లేడువేలున్ స్త్రీగాలు
 స్నిగ్ధభావనుఁడు సంసిద్ధ చిద్వహ్ని
 దగ్ధనుర్విషయుఁడు ముగ్ధసంగయ్య
 యీమున కొక్కొక్క జాతి పుష్పములు
 యీమున కొక్కొక్క జాతి పూతయును
 యీమున కొక్కొక్క చందపు దోషపు
 యీమున కొక్కొక్క భామకూటము
 నేమఁబాగా నిట్లు నిచ్చలు నడచు
 నష్ట ప్రహరము సోమాకుఁ డాదిగ న
 భీష్టోపభోగంబు లెలమిఁ బొందుచును
 నెఱ నేకలింగైక్య నిష్టపెక్కువను
 మెఱయుఁ బండ్రెండువేల్ మిఠ జంగములు
 పెండియు స్రవవీర వితరణభక్త
 మండిత నిష్ఠాసమగ్రతవలనఁ
 గటకంబులో నెన్నఁగల మహాభక్తు
 లటుగూడ నేతెంచి హరసుఖానంద

౧. నేమ్నా(ట్నా). ౨. చాయ. ౩. నపది (వ; పు). ౪. సివ.

సంగతి సంధ్యావసరసమయమున
 లింగార్చనావేశ లీలఁగొల్వండి
 బసవన్నయున్న సద్భావము సూచి
 యసమాక్షు భక్తు లత్యాశ్చర్య మంది
 యేమిగార్యంబొ యిదేమి నెఁబా
 యేమి వ్రస్తుత మొ యిం కెఱుఁగంగవలయుఁ
 బిలువుండు పరిచారకుల ద్వారపాల
 కుల నిజాల్లు నియోగులఁ గరణముల
 నరయుండు నేటి లింగార్చనోచితము
 నరయుండు నేటి గీతావసరములు
 నరసర గీత బంధు కవిలయలు
 నరయుఁడు శోధింపుఁ డవ్వచనములు
 నెట్టణ బాసలుఁ నేఁజేమి వల్కెఁ?
 బట్టిన వ్రతముల పగిది నేఁజేమి?
 యెవ్వరు వచ్చిరి యిటు మున్ను భక్తు?
 లెవ్వరు నోయిరి యెవ్వరున్నారు?
 యెఱుఁగుదురేఁ గార్య మెఱుఁగింపుఁ కడనినఁ
 బఱతెంచి యాచెన్న బసవన్న మ్రొక్కి

౧. గరణాల. ౨. లింగా. ౩. యిటుకు మున్ భక్తు. ౪.

డనుడు.

పండితా రాగ్య చరిత్ర

యవనరవేళ లింగానంద మలర
 శివయోగనిద్రమైఁ జిక్కి మద్గురుఁడు
 నుండంగ జంగమం బుద్వృత్తి వచ్చి
 నింజారు శివయోగ నిద్రమై నునికి
 ద్వారపాలకులచేతన విని యల్లు
 సారించి నిలువక చయ్యనవారు
 మగుడి యంతఁ జనిరి మఱివారిఁ గాన
 మొగి నెపం బిడియ కానోపు నెట్లనిన
 నక్కజం బక్కజం బన బాసగీత
 మొక్కఁ డానతియిచ్చె నొక్కొంతమున్న
 తలఁచిన నవియు డెందంబు దద్భాష
 వలికిన నాలుక వగులుఁ దద్భాష
 ియీభాషమైఁ జరియించెద మనఁగ
 3 నేభంగి నలవడునే యితరులకు
 4 మానుగ భాషయు మహిమయు నెఱుఁగ
 నానేర్చుభంగి విన్నపము సేసెదను
 భక్తులకెల్లను బ్రాణలింగంబు
 వ్యక్తసద్గురు దయాయత్త లింగంబు

---

౧. యవధరింపుండు. 2. యిబ్బంగి నిటుమైచరిం. 3.
 నెబ్బంగి. 4. మానసు.

వ్రాణలింగమున కేర్పడఁగఁ దద్గురువు
 వ్రాణంబు దద్గురు ప్రతిలింగమైన
 జంగమలింగంబు సరి మాకుఁ బ్రాణ
 లింగ మిట్లాట కీనంగయ్య సాక్షి
 సత్య మిట్టిదియ నిజవ్రతం బనుచు
 నిత్యజంగమభక్తి నిష్ఠ పెక్కువను
 ధట్టుండు బాసగీతం బానతిచ్చె
 నెట్టిచో విందుమే యిట్టినదాభిష
 దలఁపంగవచ్చునే తలఁచిరేనియును
 బలుకంగవచ్చునే పలికిరేనియును
 నడువంగవచ్చునే ననుబోఁటిభక్తి
 గడుసరులకు మత్తి కాండ్రకు నెట్లుఁ
 దలఁపంగ నేరుచుఁ దలఁచినయట్ల
 పలుకంగ నేరుచుఁ బలికినయట్ల
 చరియింపనేరుచు జంగమప్రాణ
 పరిభాష మెఱసి మీబంటుఁ గావునను
 బాసలు వలుకంగ బాసలు నడవ
 బాసలక బల్లఁడు బనవయ్యగాక
 బసవన్నపూనిన బాస లన్నియును

౧. నిధియైన. ౨. సతి (ఖ). ౩. గా. ర. బల్లాఁడు; బల్లాణ (డ).

పండ్ల తారాళ్య చరిత్ర

నెసగ మీకవలెను నెక్కించుకొనఁగఁ
 బార మీదింక మీపాలు గావునను
 భారము గల్గునే బసవేశ్వరునకు?
 ఏది జాగమము వచ్చి యడిగినవిధము
 ఏది జాగమము వ్రాణాద మనుచాన
 మెఱసి పల్కుట గాదు మీ సమక్షమున
 నెవకయున్నట్ల నెన్నవించితిని
 అనుచు సాష్టాంగుడై నూడెన్న సవఁ
 డనుర కి ముకుళితహస్తుడై నిలువ
 ఎరిమానురాగి సంభరితాస్తులగుచు
 ఎరిమమాహేశ్వరకట్టవర్ధనులు
 ఏకేశ్వరులను బ్రోవఁ దన నక్షణమ
 కణకతో గల్యాణకటకాబునందు
 వాటికెక్కిన భక్తభవనంబులందు
 మాటకూటములందు మహామనె లందు
 నరిసి సూజుగమింపఁ గుంకెఁగి
 సరసరఁ దోడ్కొను చనుచు మీరనుచు
 శివభక్తరాశికి భువఁ జాగి మ్రొక్కి
 యవుఁగాక యనుచు నంతంత నారయుచు

౧. యాదిజంగము. ౨. పక్షి. ౩. కపి. ౪. మహి. ౫. వాదంత.

దీక్షా ప్రకరణము

నేడైర దళుకొత్త నేఁగి జంగమముఁ
 దోక్షేరఁ బ్రాణంబు దోక్షోనసాదలె
 బసవన్న జంగమన్త్రా గావునను

కిన్నర బ్రహ్మక

బసవన్న ప్రాణంబు ప్రాణి నేతెంచి
 భాతిగాఁ గిన్నెర బ్రహ్మయ్య ప్రాణ
 మేతేరఁ దన ప్రాణ మేమోచినట్లు
 నదియుఁ దానెట్లన్న గానెరన్న
 నగఁగి బసవన్న ప్రాణమైయున్న
 తెఱుఁ గెఱుంకెద నని దేవదేవుండు
 మఱి యంత బసవన్న సునసులోఁ తరయఁ
 యాచి కిన్నరుప్రాణములు దనలోన
 డాచును నత్యుత్కటస్త్రమఁ కేసి
 బసవన్న గిన్నెర బ్రహ్మన్నఁ జూచి
 యసమశోకాక్రాంతుఁ డగుచు 'నాయయ్య!
 నాయయ్య! నాతండ్రి! నా కులస్వామి!
 నాయిష్టబంధుఁడ! నాచెలికాఁడ!
 మన్ననోరమణీయ! మన్ననోరమణ!
 మన్ముఖముకురంబ! మాసితే నేఁడు,

౧. బసవయ్య. ౨. బ్రహ్మయ్య.

. పండితారాధ్యచరిత్ర

ఆస్థానదీపంబ! యడగితే నేడు,
 సుస్థిరగుణరత్న! సురిగితే నేడు,
 నరలోకమెల్ల శూన్యంబయ్యె నేడు,
 వరమాత్మతత్త్వంబయలయ్యె నేడు,
 నామనోరథము భిన్నంబయ్యె నేడు,
 నామనోవల్లి భిన్నంబయ్యె నేడు,
 నాభక్తియు సన్నంబయ్యె నేడు,
 నాభూరిశక్తి భిన్నంబయ్యె నేడు,
 నాయిలువేల్చి! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
 నాయాత్మతత్త్వ! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
 నాగుణాధార! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
 నాగుణాధ్యక్ష! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
 నామనోల్లాస! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
 నామనోవాస! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
 నాచిరకీర్తి! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
 నాచిరమూర్తి! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!
 నానిత్యకృత్య! కిన్నరబ్రహ్మదేవ!

౧. యాతీతే. ౨. చూజ(ర) బోయితివె. ౩. భిన్నంబయ్యె.
 భిన్నతవోంబె. ౪. హీనత బోంబె. ౫. గుణోదార. ౬. గణా;
 ౭. సిత. ౮. సత్యకీర్తి.

నానిత్యసత్య ! కిన్నరబ్రహ్మదేవ !
 నాకళావేది ! కిన్నరబ్రహ్మదేవ !
 నాకులాపాది ! కిన్నరబ్రహ్మదేవ !
 నాకల్పవృక్ష ! కిన్నరబ్రహ్మదేవ !
 నాకులాధ్యక్ష ! కిన్నరబ్రహ్మదేవ !
 హాకిన్నరన్న ! యహంకారదూర !
 హాకిన్నరన్న ! సదాచారవర్తి !
 హాకిన్నరన్న ! దూరీకృతక్షేత్ర !
 హాకిన్నరన్న ! పూరీకృతాత్మేత !
 హాకిన్నరన్న ! నిరంతరసౌఖ్య !
 హాకిన్నరన్న ! మహాగణముఖ్య !
 హాకిన్నరన్న ! దయారమణీయ !
 హాకిన్నరయ్య ! శివానందశయ్య !
 హాకిన్నరయ్య ! నాయయ్య ! నాజియ్య !
 హాకిన్నరన్న ! నాయన్న ! నాచెన్న !
 యని విలపించుచు నడలుచు శోక
 వనధిఁ దేలుచు దుఃఖవహ్నిఁ గ్రాఁగుచును
 బాగులుచుఁ బురపురఁ బాక్కుచునంద
 వెగచుచు వెడవెడ వెచ్చుచు బిట్టు

పండితారాధ్య చరిత్ర

వనరుచు దుఃఖవివశచిత్తుఁ డగుచుఁ
 బనువుచు నిమ్మాడ్కి బసవన్నయున్న
 యవసరంబునఁ బడిహారి బాచయ్య
 శివదేవు మదమత్తసింధురం బనఁగ
 మడివాలుమాచయ్య మందిరంబునకు
 వడినేగి కిన్నరువార్త వినింప
 'నాచోటి కొడయలు వచ్చిరే? బసవఁ
 డోచ్చెల్ల యేమిసేయుచు నున్నవాఁడో!
 ప్రస్తుతంబేమి యేర్పడఁజెప్ప మనిన
 మస్తకవిన్యస్తహస్తుఁడై యతఁడు
 మాదిరాజయ్యగా రాదిగాభక్తు
 లాదట నోలగంబై యున్నవారు
 బసవన్న గిన్నరస్రభుఁ గాఁగిలించి
 యసమశోకాక్రాంతుఁడైయున్నవాఁడు'
 నావుడు గలకల నవ్వి, 'యేసేమి!
 రావచ్చెనా భక్తరాజి యక్కడకు
 బసవన్న గిన్నరస్రభుఁ గాఁగిలించి
 యసమశోకాక్రాంతుఁడై యున్నవాఁడే?
 బావురే! జంగమస్రాణవిలీన!

౧. బస. ౨. బడి. ౩. నేగు. ౪. నవ్వుటి. ౫. డొచ్చెల్ల.

బాపురే! జంగమ ప్రాణసంధాన!
 బాపురే! జంగమ ప్రాణప్రయాణ!
 బాపురే! జంగమ ప్రాణసంత్రాణ!
 చాంగురే! జంగమ నమసుఖాయత్త!
 చాంగురే! జంగమ నమదుఃఖచిత్త!
 పట్టిన బాసలు వట్టిపడంగ
 నెట్టకో ప్రాణంబు వట్టియున్నాఁడు
 మతిఁ బేర్చి యొక్కొక్కమఱి బసవనికి
 నుతభక్తి మదము గన్నుల కెక్కునొక్కొ!
 పలుకు దుర్గుటమైన బాస దద్భాష
 వొలివోవకుంకంగఁ బూరించు నిపుడు
 మఱచెనే మును జంగమప్రాణ మనిన
 నెఱబాస యిదియేమి నిశ్చేష్టుఁ డగుట?
 వనరుట వందుట వగచుట లిట్లు
 వనుగొన జంగమప్రాణుల గుణమె?
 బాసలు గీనలు వదటిపాల్కాఁగఁ
 జేసి యేమని కార్లు సేయుచున్నాఁడు?
 బాపురే! జంగమప్రాణు లిబ్బంగి

౧. నెట్టిక. ౨. పథ; రస. ౩. నపుడు; వఠఁడు. ౪. గు.

పల్లడి తారా ధ్య చ రి త్ర

గావాపోవుదురె ముండమోపుల పగిదిఁ ?
 గటకటా ! మెచ్చునే కల్లినాఘండు ?
 నిటు విందుమే భక్తిహీనంపువార్త ?
 కేవలభక్తుడే కిన్నర బ్రహ్మ
 దేవుఁ డాతని దేవదేవుండుగూడి
 కొనియెఁబో, యతనికిఁ గూర్చువారలకుఁ
 జనునె యెవ్వంగ సంసారుల పగిది
 భాషదప్పటయు సద్భక్తిగాఁబూన్చి
 భూషింపనేరము వొచ్చెంబు లాడి
 తో డేడ్వనేరము దురటిల్లి యట్ల
 పాడంగనేరము వనుపుచు రిత్త
 వనరంగనేరము వచ్చి మాచేయు
 పనియేమి ? దానికి బనవఁడ చాలుఁ
 బామ్మన్న *బడిహారి భోరన వచ్చి
 యమ్మహాగణరాజి కంతంత మ్రొక్కి-
 కొంకుచు, వణకుచుఁ, గొనరుచు, మేను
 శంకింప కరతలాబ్జంబులు మొగిచి
 మాచిదేవ ప్రభు మాటలన్ని యును

---

౧. వాపోదురె. ౨. భంగి. ౩. కలినాఘం డివుడు. ౪.
 షణులేమి. ౫. ఫణి. ౬. మొద్ది.

శీ ఙ్గ ప్ర క రణ ము

సూచింప బసవన్న శోకంబడంగి
 బిట్టల్కిపడి మదిఁ బిమ్మటఁ దెలిసి
 నెట్టణ తనబాస నెఱయ నాటుటయుఁ
 ప్రాణంబుఁ గిన్నర బ్రహ్మ దేవయ్య
 ప్రాణంబునంద సంబంధించె నంతఁ
 ప్రాణబంధములగు బాసలు దెలుపఁ
 ప్రాణంబుతో నేల బసవయ్య యుండు
 నొకటిఁ దలంప వేటొకటి ఘటించె
 నకట! యేమనవచ్చు నఱలేనిభక్తి
 మర్తకర్తము లాడ మాచయ్య యెఱుంగు
 నర్థిలిఁ జను బసవయ్య యెఱుంగు
 నటమీఁదిపనులు మహాదేవుఁ డెఱుంగు
 నిలువంటి వెయ్యెడ నెఱుంగ మేమనుచు
 గణకూట మెంతయుఁ గలకలం బెసగ
 గణుతింప వినఁ జూడఁగాఁ జోద్య మనుచుఁ
 పడిహారి వెండియుఁ బనుచుడు నేఁగి
 మడివాలు మాచయ్యయడుగుల కెఱఁగి
 బసవన్నవార్త యేర్పడ విన్నవింప
 ననద్యశానందాంతగంగుడై పొంగి

౧. బహుంక. ౨. నెనరు; నెఱును.

బాపురే! జంగమ ప్రాణవిలీన!
 బాపురే! జంగమ ప్రాణసంధాన!
 బాపురే! జంగమ ప్రాణస్రయాణ!
 బాపురే! జంగమ ప్రాణసంత్రాణ!
 నల్లవో! జంగమానల్పనత్ ప్రాణ!
 నల్లవో! జంగమానవరతప్రాణ!
 చాంగురే! జంగమసంతతప్రాణ!
 చాంగురే! జంగమ నహజసంత్రాణ!
 మజ బాపు! జంగమమంగళప్రాణ!
 మజ బాపు! జంగమ మార్గస్రయాణ!
 చనుఁజను బసవన్న జంగమప్రాణ
 యనఁజెల్లు ననఁజెల్లు నఖిలలోకముల
 విన³నోష్ట్ర విన³నోష్ట్ర కవిశ్రుతభక్తి
 యనుఁజమం బనుఁజమం బంచు నక్షణము
 కల్లినాధుని భద్రగజ మిది యనఁగఁ
 గల్లినాధునిచేతి కళరవాం మనఁగఁ
 గల్లినాధుని రత్నకంఠిక యనఁగఁ
 గల్లినాధుని వీరకటకం బనఁగఁ

౧. లేజంగమశుక్లాచార్య. ౨. మహిమ సంత్రాణ. ౩.
 శెప్ప. ౪. విష్ణయ. ౫. కాఁడితంపనఁగ; కరనాలనంగ.

దీక్షా ప్రకరణము

గల్లినాథుని వీరాకర్ణిక యనఁగఁ
 గల్లినాథునియంకకాఁ డితఁ డనఁగఁ
 గల్లినాథునిచెలికాఁ డితఁ డనఁగఁ
 గల్లినాథునికూర్పు ³కట్టనుం గనఁగ
 మడివాలుమాచయ్య మహనీయ మహిమ
 గడుబెడంగని యెన్నఁగా మును విన్న
 పరవాదు ⁴లడర నద్యక్తులు సెలఁగఁ
 బురి భవుల్దొలఁగ శంభునిమది గలఁగ
 వీరత సాంపెక్క విజయంబుదక్క
 శూరత మదినిక్క సుజనులు మ్రొక్కఁ
 జూపలు గీర్తింప సురలు శంకింపఁ
⁵బాపముల్ గంపింప బ్రభుత్వవర్ధింపఁ
 గణక వట్టిల్ల నక్కటిక రంజిల్ల
 గణములు వొగడంగఁ గవు లుల్లసిల్ల
 మృదుభక్తిమేల్లె మిన్ను గర్జిల్లఁ
 గడుభయంబున బొంద గడుసరు లుద

² [పాడవులు సెడి పాట పొందులఁబూరఁ

౧. కన్యక. ౨. లెంక. ౩. కట్టేమఁగవఁగ. ౪. లణఁగ. ౫.
 పాపులు. ౬. వర్తింప. ౭. కుంపెలికరణముచేసిన పంక్తులు వ్రాత
 ప్రతులలోలేవు. అచ్చుప్రతిలో ఉన్నవి. ఇవిలేకపోతే 'కేలికలో
 నేయ' అనేదానికి కర్త కనబడదు. కాని, 'పోడిమిసెడి' అనే
 పాత్రముమాత్రము కనబడుతున్నది. ఛందస్సు చెడుతుంది. అందుచేత
 'పాడవులు సెడి' అని కూర్చినాను.—చి. నా.

గడుసంభ్రమంబున గణములు గదలి]
 కేలికల్ సేయ సంకీర్తనల్ మ్రోయఁ
 గాలు గర్వము వాయ గణకోటి డాయ
 నేతేర నాశ్చర్య మింపుసాంపార
 ఖ్యాతి దిక్కులఁ గూరఁ గడురయం బార
 నాభక్తౌవదులు నన్యోన్యనమస్కృ
 తాభిగమన సుమహాలింగనములఁ
 దనినన వారును దాను హర్షించి
 యనుపమరతిఁ దద్గణాజ్ఞాపనమన
 మడివారుమాచయ్య మఱి భక్తతతికిఁ
 బుడమి సర్వాంగముల్ వొందంగ మ్రొక్కి-
 ప్రమథపురాతన భక్తదివ్యాంఘ్రి
 కమలాంతరంగుండై ³ గ్రక్కునఁ గదిసి,
 కిన్నర బ్రహ్మయ్య ! గీర్వాణవంద్య !
 నన్ను తకీర్తి ! సాక్షాద్రుద్రమూర్తి !
 ప్రాణమిత్రుండగు బసవన్నఁ బాసి
 యేణాంకధరుపురి కెట్లెగవచ్చు ?
 బసవండు శివునాజ్ఞ వరిపూర్తిగాక
 యసువులు నినుఁగూర్చ నది యెట్లు వచ్చు ?

౧. జనులు. ౨. దనివి సనగవారు. ౩. కదిసియు మ్రొక్కి.

దీక్షా ప్రకరణము

గణము లెవ్వరు నెఱుంగకయుండ శివుడు
 గుణనిధి నిన్నెట్లు గొనిపోవవచ్చు?
 బసవండు జంగమప్రాణవ్రతోక్తి
 నసలార నీయంద యడఁగు నడంగ
 నసమాక్షు భక్తిమహత్త్వ మంతయును
 బసవకుమారుని పజ్జన యడఁగు
 నట్లైన భక్తికూన్యంబగు జగతి
 నిట్లెలచెల్లు మీయిచ్చలఁ బోవఁ
 గావున బసవన్న గలకాలమెల్ల
 నీవును బసవసన్నిధి నుండఁ బాఁడి
 లే లెప్పునుడు నవలీలఁ గిన్నరుండు
 లోలతఁ గలగని మేల్కొన్న యట్లు
 గ్రమ్మన లేచి యక్కజము వట్టిల్ల
 నమ్మాచిదేవుని యడుగుల కెఱఁగ
 బసవండు నంతలోపలన యేతెంచి
 యసలార మాచయ్యయడుగుల కెఱఁగ
 నామువ్వురును నసంఖ్యాతగణాంఘ్రి
 తామరసముల కుద్యల్లీల మ్రొక్క
 నంత నత్యద్భుతాక్రాంతులై లింగ

౧. మేల్కొన్న. ౨. బసవన్నయం. ౩. నంతట నద్భు.

పండితా రాఘవచరిత్ర

వంతు లందఱు మడివారుమాచయ్య
 వీక్షించి నద్భక్తి వెలితి గాకుండ
 రక్షింప శిక్షింప రాజవృన్దీవ
 కలియుగరుద్ర! సాక్షాద్వీరభద్ర!
 కలితగుణోన్నిద్ర! కరుణాసముద్ర!
 జితభవకదన! సుస్థితచారువదన!
 గతమదమదన! సంగతదయాసదన!
 శ్రితభక్తవర్గ! వశీకృతభగ్గ!
 హితవీరమార్గ! బహిష్కృతస్వర్గ
 పరవాదిజయశౌండ! బహుళస్రచండ!
 శరణరత్నకరండ! శమితవేదండ!
 నిహిత బిజ్జళగర్వ! నిచితగాంధర్వ!
 మహితగుణాఖర్వ! మన్నేత్రపర్వ!
 తర్జితసంహార! తదళితవికార!
 నిర్జితాహంకార! నిఖలైకవీర!
 న్యాయనిష్ఠురవాక్య! నరవరాశక్య!
 యాయతౌత్సుక్య కోనాత్మశిషైక్య!
 దుర్దాంతశీల! విధూతాఘజాల!
 మర్దితలయకాల! మా మడివాల!

౧. గా. అ. వ.

సాహిత్యచిత్సౌఖ్య! సజ్జనముఖ్య!
 మాహేశ్వరస్రఖ్య మాచిదేవాఖ్య!
 దండితనీచ! విఖండితాశౌచ!
 మండితాంతశ్శౌచ! మడివాలుమాచ!
 ముదలింప మనసులఁ గదలింప జడత
 నదలింప బాసఁ బాదలింప భక్తి
 గీలింప శివునాజ్ఞ వాలింప ఖలులఁ
 దూలింప భవము లున్నాలింపఁ గీర్తి
 రూఢింప విజ్ఞులు నోడింప గజముఁ
 బీడింప జగము లల్లాడింప దుష్ట
 శిక్షింప శిష్టరక్షింపఁ గ్రమము గ
 టాక్షింప వ్రతులఁ బరీక్షింపఁ జాలి
 పనివడి వచ్చిన ప్రమధేంద్రమూర్తి!
 ఘనతరభవన సకాశితక్షీర్ణి!
 బసవన్నఁ గిన్నర బ్రహ్మయ్య నిపుడ
 యసద్యశభక్తమహత్త్వింబు మెఱయ
 నంజీవితులఁజేసి జగతిఁ బేర్గొంటి
 ముంజేతికంకణంబున కద్రమేల?
 వ్యక్తమయిన భవన్నామ్యయన్విష్టర హి

౧. జగము. ౨. పనిఁబూని.

సంధితా రాశ్య చరిత్ర

తోక్తులు సెవుల కత్యుష్ణంబులయ్యుం
 బభ్యమై మిందానతఫలసిద్ధు లొనఁగు
 దభ్యమిట్టిద పదార్థంబులు వచన
 కాలంబునం నుడుక నెఱతెకన
 యోలిఁ బక్వాన్నంబు లుడుకుట మిందఁ
 జవినేయుఁగాక కిరసము గాల్చుకొఱకె
 శివభక్తియుక్తుల శిక్షలు నటుల
 యుడికించి విదలించి యుదికిఁ ఘట్టించి
 మడఁచుట మైలలు మడుపు సేయఁగను
 నలవియ కావున నట్ల మీశిక్ష
 మలినంబుఁ బాసి యుచ్చత్కీర్తితోన
 కతెలుపొందె బసవన్న నీపెత్తి
 కలరించెఁ బ్రమథుల కవిలియ కెక్కె
 మియిరువుర వవోమృతమథనమున
 నీ యసంఖ్యాత మాహేశ్వరమాన
 సాలవాలమున నుద్యచ్ఛివానంద
 లాలితకల్పవల్లరిభాసురాంకు
 రిత పల్లవిత కోరకిత కుసుమిత ఫ

౧. సద్యక్తియుసంగు. ౨. త్రి (త్ర) కత్రి (త్రై)కన. ౩.
 చసన. ౪. తెలివొండ.

దీక్షాప్రకరణము

లిత పరంపర లసల్లీల వర్తింపె. . . .
 నంచు మాచనఁ గొనియాడుచునినతిప
 మంచితరతిఁ బనవయ్య నాత్మీయ
 నిరతిశయాపాంగ సైర్యద్దయామృ
 తరసపయోధిమధ్యమునఁ దేల్పంగ
 ౩ బసవేశుఁ డుండె నద్భక్తులుఁ దాను
 నసదృశలీల మున్ననుచు నిప్పాట
 నాకాంక్ష నతులసింహాసనాసీను
 లై కొలువున మహాభక్తవరులు
 దయ నివ్వటిల్లంగ దండనాయకుని
 పయిఁ జూడ్కు లందంద పంపుచు నాఁడు
 గూడికొనియెఁ జంద్రచూడుండు సూడఁ
 జూడఁ గిన్నెర నీవు తోడన యేఁగి
 మాచిదేవయ్య నమగ్రదయాన
 మీచీనతను వచ్చు డిదియెంత నేఁడు?
 జంగమం బేతెంచి చనుమాత్ర లోన
 నంగడఁ బ్రాణంబు నరిగి యాజంగ
 మము ౪ గ్రమ్మరుడుఁ దాను మగుడి యేతెంచె

---

౧. నలి. ౨. నిత్యద. ౩. బసవుండునుండె. ౪. గ్రమ్మరఁగ.

పండితా కా ణ్య స రి త్ర

నమితమహాత్వ మేమనవచ్చు బనవ!
 ఇవశివ! జంగమ స్వీకృతప్రాణ!
 ఇవశివ! జంగమాశ్రిత నిజప్రాణ!
 హరహరహర! జంగమార్చితప్రాణ!
 హరహర! జంగమాయతనిజప్రాణ!
 బాపురే! జంగమ పరివృత ప్రాణ!
 బాపురే! జంగమోభక్త సంత్రాణ!
 మజ బాపురే! జంగమస్ఫురత్ ప్రాణ!
 మజ బాపురే! జంగమ స్థిరప్రాణ!
 నల్లవో! జంగమనందిత ప్రాణ!
 నల్లవో! జంగమోమాన్నత నిజప్రాణ!
 నిత్యజంగమలింగ నిష్ఠిత ప్రాణ!
 సత్యజంగమలింగ సంచిత ప్రాణ!
 భవ్యజంగమలింగ పరిచిత ప్రాణ!
 దివ్యజంగమలింగ గీపిత ప్రాణ!
 ప్రకటజంగమలింగ బంధుర ప్రాణ!
 సకలజంగమలింగ సంయుత ప్రాణ!
 జంగమైక్యప్రాణ సౌఖ్యసంధాన!
 జంగమైక్యప్రాణ సతతావధాన!

---

౧. పరిదిత ప్రాణ; ప్రాణప్రసూణ. ౨. మాన్య.

ధనము నివేదింపఁ దావచ్చుఁగాక
 తనువు నివేదింపఁ దానెట్లు వచ్చు ?
 దనువు నీవచ్చుఁబోదాన తా నియతి
 మనము నివేదింప మఱి యెట్లువచ్చు ?
 మనము నీవచ్చుఁ బో మచ్చికవలన
 నెనయఁ బ్రాణంబుఁ దా నెట్లీయవచ్చు
 భావింప నిజవీరభక్తివిస్ఫుర్తి
 నీవచ్చుఁ బ్రాణంబు నిల నొక్కమాఱు
 జంగమంబంద నిజప్రాణచర్య
 సంగతంబుగ నెట్లు సంధింపవచ్చు ?
 వారకమును¹ తంబుగూరి² మాచయ్య
 గారి మువ్వర బాస గడునొప్పె నాఁడు
 నుతియింప నరుగును * నులిగె చందయ్య
 నుతగుణ³ భాష మున్నును జెప్పఁబడియె
 గూరిమిమ్మై గొండ గుడికేశిరాజు
 గారి బాసయుఁ జెప్పఁగా నిలఁబరగె
 నేమించి నత్తేశు చామయ్య బాస
 భూమిలో⁴ నదియు నద్భుతమనఁబరగె

౧. ధరమెచ్చు. ౨. నెట్టులీ. ౩. తంగ ; తుంగ ; దంగ ;
 లంగ. ౪. మర. ౫. నులక. ౬. బాస. ౭. పలను.

పంకితారాధ్య చరిత్ర

లాలనమతిఁ గమలాదేవిబాస
 యేలనంబున నొప్పె మేదినిమీఁద
 నొసరః లింగప్రాణులును బ్రాణలింగు
 లును నాఁగఁదొల్లియు వినఁబడుఁగాన
 ప్రాణలింగులుగల రాజంగమంబు
 వ్రాణంబుగాఁజను భక్తులు గలరె ?
 భంగిగా జంగమలింగంబు వ్రాణ
 లింగమన్ బాస సెల్లెగదా నీకు
 ననుచు వెంశియు బసవనదండనాథు
 ఘనభక్తమండలి గారవింపంగ
 జంగమప్రాణి నా సద్భక్తిఁ బరగె
 భంగిగా సంగనబసవన్న నాఁడు
 వసుధ జంగమపారవశ్య సద్భక్తి
 యసలార నీకు లోకారాధ్య నేఁడు'
 అనుచు నవ్వేమనయ్యయు సూరసాని
 ఘనుఁ బండ్రితేంద్రు నొక్కటఁ గొనియాడ
 బసవపురాణానుభవ సుధాంభోధి
 నసమానలీల నోలాడుచు నుండఁ

* * * * *

౧. మేలుమేలన. ౨. బాద. ౩. సుఖాం. ౪. సుంకి.

బండితారాధ్య ప్రబంధనిస్తార!
 పండితారాధ్య ప్రబంధవిస్తార!
 పండితారాధ్య ప్రబంధశృంగార!
 పండితారాధ్య ప్రబంధప్రపూర!
 పండితారాధ్య ప్రబంధానుసార!
 పండితారాధ్య ప్రబంధవిహార!
 పండితారాధ్య ప్రబంధోరుహార!
 పండితారాధ్య ప్రబంధచిత్సార!
 పండితారాధ్య ప్రబంధసత్కార!
 పండితారాధ్య ప్రబంధావతార!
 సూరకవీంద్ర మందార! శుభప్ర
 కార! విన్నిదియు దీక్షాప్రకరణము

* * * * *

ఇది యసంఖ్యాత మాహేశ్వర దివ్య
 పదపద్మసారభ బ్రహ్మరాయమాన
 జంగమలింగప్రసాదోపభోగ
 సంగత సుఖసుధాశరధినిమగ్న

పండితారాధ్యచరిత్ర

సుకృతాత్మపాలుకురికిసోమనాథ
సుకవిప్రణీతభాసురతరదండ
నాయకబసవాంకనఖ్యాతగుణగ
ణాయతకీర్తిదిగంతత్రిలోక
గురుపండితారాధ్యచరితంబునందుఁ
గర మిట్లు వ్రథమస్మకరణ మొప్పారు.

పండ్ల తా రా ధ్య చ రి త్ర

పు రా త న శ్ర క రణ ము

మల్లికార్జున
పండితారాధ్య చరిత్ర

పురాతన ప్రకరణము

శ్రీ వృషానీశ నంచితదయాభావ
భావుకమంత్రీశ పాల్కుర్కి సూర
యంత వెండియుఁ బండితారాధ్యదేవుఁ
డంతకాంతకమూర్తి య స్తోక్తనాఁడు
క్షీణంబ తానును శిష్యవర్గంబు
సుప్రభాతమున నుత్పాకత మేల్కొంచి
మసలి చుక్కలు ౩ కాలి మాయకమున్న
యసమశంఖిధ్వను లలరక మున్న
యభవాలయంబుల నలరుదీపములు
వ్రభాసెడి వెలువెల్లఁ ౪ బాఱకమున్న
పరగువెన్నెల ౫ వరపర గాకమున్న
నరసిజంబులు మొగి విరియకమున్న

౧. పాంగ. ౨. పాల్కుర్కి. ౩. దివి. ౪. నలచల. ౫. వరపర.

పండితారాధ్యచరిత్ర

జగిసెడి కలువలు మొగుడకమున్న
 మొగిఁ జకోరములు నోర్చుయకమున్న
 చొక్కి యొక్కొకొయెడ సుఖయింపఁ దలఁచి
 జక్కవల్ గవగూడఁ జనకటమున్న
 దినమణి దన పూర్వదిక్పతిమీఁద
 మనసెత్తి పడవారి మఱవకమున్న
 తొలుకోడి గనువిచ్చి నిలిచి మైవెంచి
 జలజల తొక్కలు నడలించి కనీల్లి
 గ్రక్కనఁ గాలాఁచి కంఠంబు విచ్చి
 ముక్కున నీకలు నక్కొల్పి కడుపు
 వెక్కించి మెడసాఁచి నిక్కి మిన్ సూచి
 కుక్కుతోకోయని కూయకమున్న
 ప్రబ్బతనాథ ప్రబ్బతనాథ యనుచు
 ననుబ్బి నీరోళ్లు గూ యుడుగకమున్న
 ననురాగలీల నాత్తారామమనకుఁ
 జని పుష్పములు గోయు నమయంబునందు
 పూని కించిద్దళంబున శివుఁ బూన్వఁ
 గా నమరేంద్రత్వ మీనుచున్నట్టి

---

౧. చోట. ౨. పదవారి. ౩. నీడి. ౪. గాలార్పి. ౫. నీకలు.
 ౬. నీక్కొల్పి. ౭. వెక్కించి. ౮. కుజ్జని. ౯. సుబ్బియుఁగోళ్లు.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

౧ పరమమహా త్వనంపద గలయట్టి
 కరవీరపుష్పముల్ గలియంగఁ గోసి,
 శ్వేతున కొకపువ్వు నేతప్పి పదుదుఁ
 బ్రీతితో నీశ్వరాధిపత మన్నమాత్రఁ
 ౩ గావలుఁ డనక మోక్షం బిచ్చినట్టి
 ౪ చేవంతిపుష్పముల్ సెచ్చెరఁ గోసి,
 చేతుల శివునందు నేతు లుట్టఁగ వి-
 నీతులై పూన్ప దుర్జాతులనైన
 ఖ్యాతులకెక్కు సజ్జాతులఁ జేయు
 రీతులు గల ౫ విరజాదులఁ గోసి,
 ముక్కంటి పాదాబ్జముల ౬ కర్ణిఁ దమ్ము
 నెక్కించుమనుజుల నిలఁ దమయట్ల
 తెల్లంబు నిర్మలతేజస్సుఁ జేయు
 మల్లికాపుష్పముల్ మాపటి కునిచి,
 యాడటఁ దొలుమేన సంబార్థదేహు
 పాదాబ్జములఁ బూన్పఁ ౭ బడయుదుఁ గీడు
 జాతులనైనను సన్తతి నగ్ర
 జాతులుగాఁ జేయు జాతులు డాచి,

౧. పరగు. ౨. దాళివా. ౩. గాముకు. ౪. చేమంతి; నేవంతి.
 ౫. విరిజాతుల. ౬. కును. ౭. బదుడును.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

త్రెంచివైచిన చెంచుదేవుని పురికిఁ
 బంచిన మా రేడుఁబత్తిరిఁ గోసి,
 యర్కవదంబు దా హారుఁ బూన్ప నిచ్చు
 నర్కపుష్పంబు లత్యర్థిత్తోఁ గోసి,
 కనకపుష్పసహస్రమున కెనయైన
 కనకపుష్పంబు లాకాంక్షోమైఁ గోసి,
 హరి యొక్కపువ్వునకై తనకన్ను
 సరిసేసి శివుఁ బూన్పఁ జక్రంబుఁ గన్ను
 నప్పడ'శివునిచే నిప్పించి మహిమ
 నొప్పారు కామర లొకకొన్ని గోసి,
 యెల్లపుష్పంబుల నుల్లసమాడు
 నల్లఁగల్వలు సమున్నతిఁ గొన్ని గోసి,
 పరిమళావృత భృంగవక్షోపనిహతిఁ
 శిరిగినతేకులు ఛిద్రపుష్పములు
 సుడిసి తుమ్మెదలు వుప్పొడి గ్రోల వదలి,
 పడియున్న యా న్వయంశతితపుష్పములు
 దనవనరులఁ దేంట్లు ద్రావ లాకవెడలి
 మొనలు*వోఁ దారిన మొగ్గపుష్పములుఁ

౧. తో. ౨. శిరివిన. ౩. దనుబరుసన. ౪. వేది. ౫. లో

చాల్పిన.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

గజివోవ నభు లానఁగా జేకులెడలి
 యుడిదేనెలైన పర్యుషితపుష్పములు
 నపవిత్రమని యవి యాదిగాఁ గలుగు
 నుపహతపుష్పంబు లోలి వర్జించి,
 భద్రునిఁ బూన్ప నిష్ఫలముల యనుచు
 నిర్గంధయుతపుష్పనిచయముల్ దక్కి
 యుగ్రునిఁ బూన్ప నయోగ్యంబు లనుచు
 నుగ్రగంధపుంబువ్వు లోలి వర్జించి
 యాతతంబుగ బ్రహ్మకై ిబాంకినట్టి
 కేతకిపుష్పముల్ గీడని మాని
 యల్లనాఁడు మరున కమ్మెనయట్టి
 మొల్లపుష్పంబుల క్లొల్లక మఱియు
 నక్కజంబుగఁ జెట్టునంద యున్నేని
 నొక్కపువ్వున కెకగు నొక్కఫలంబు
 ఆపువ్వుఁ గొనివచ్చి యభవుఁ బూజింప
 నేపారఁ గోటివే లిష్టఫలంబు
 లనుచుఁ బుష్పము లన్నియును గోసికొనుచు
 ననుషక్తి నేతేర. నంత నిక్కడను

---

౧. బొక్కి. ౨. నందయ్యనేని. ౩. నగు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వెల్లగొండ మహాదేవయ్యగారికథ

మహానీయసద్భక్తి¹ మహి వెల్లగొండ
 మహాదేవుఁ డొక్కొక మనలి మేల్కొంచి
 యెవ్వరే నెడనెడ నేఁగి యింతకును
 గ్రొవ్విరుల్ గోయుదువో కూడ ననుచు
²దాఁటులుగొని లతాంతంబులమీఁద
³దేఁటుల⁴ పరిగాళ్లఁ నైప్పునో యనుచు
 మలయానిలమువెంట నలి వచ్చివచ్చి
 యలిపిండు⁵ ముసరి మచ్చాడునో యనుచుఁ
 దుమ్మెదల్ నెమ్మి వాతులు⁶ దొల్చితొల్చి
 కమ్మని⁷ లేగంపు⁸ గవియునో యనుచు
 విచ్చి పట్టదములు వెనఁ గ్రోలిక్రోలి
 యచ్చవాసన⁹ వెలిపుచ్చునో యనుచుఁ
 దనిసన భ్రమరముల్ దఱిఁ బీల్చిపీల్చి
 నునుజిగి సూరం గొనునొ మున్న యనుచుఁ
 యదొడరి భృంగములు వుప్పొడి రాల్పరాల్పఁ
 గడివోయి తేకులు గండునో యనుచుఁ

౧. మఠినెల. ౨. దాంటులు. ౩. దేంట్లపై. ౪. పరిగాండ్ల; పరిబారి; పరిగారి. ౫. మసలిముద్దానునో. ౬. దల్చితల్చి. ౭. లేసుప్ప. ౮. గవి. ౯. పాలి. ౧౦. గొను నొకో. ౧౧. దొడఁగి.

పు రా త స ప్ర క రణ ము

జని పుష్పములు గోసికొని వచ్చునంత-
 టన పోవునో శివార్చనము ప్రౌ ధనుచు
 వంతయుఁ జింతయు వఱలఁ బుష్పముల
 కెంతయు సంభ్రమాక్రాంతుఁడై యరుగఁ
 గాళ్లు శివార్చోపకరణముల్ దాఁకఁ
 గాళ్లును రెండు నక్షణమ గుత్తులకుఁ
 గడికండలుగఁ గొట్టి కలుపంబు పుట్టి
 మృదునిముందఱఁ బెట్టి మెఱవడిఁ 'బెట్టి'
 భవమున కొఱ³గట్టి ప్రతిలేనియట్టి
 శివభక్తి దుదకముట్టి చింత వోదట్టి
 యాసలఁ దల⁴గొట్టి యఱలేనిగట్టి
 బాసలు నే⁵ట్టి పరగుచున్నట్టి
 తెఱఁగు గలంతయు నెఱిగి యద్భుతము
 దుఱఁగలింపఁగ భక్తి నెఱక లుప్పొంగ
 మతి వీరరస సముద్ధతి నుతికెక్క
 సతి సంభ్రమాక్రాంతుఁడై పండితయ్య
 వొదలు భృత్యాచార మిదిగాక, భక్తి

౧. 'ఖడిఖంప' అని అన్ని వ్రాతప్రతులును. ౨. వట్టి..
 ౩. గొట్టి. ౪. మట్టి. ౫. మెట్టి. ౬. బాసయచే. ౭. తెఱగంత
 యును నంత.

పండితారాధ్యచరిత్ర

యిదిగాక, వీరత్వ మిదిగాక, యుచిత
 మిదిగాక, ిధన్యత్వ మిదిగాక, నేరు
 పిదిగాక, సౌభాగ్య మిదిగాక యనుచుఁ
 జనుదెంచి మహా దేవశైరణునిఁ గాంచి
 కనుఁగవ హర్షాశ్రుకణములు దొరుగ
 నాయయ్య కంటిరా నాతండ్రి కంటి
 నాయన్న కంటిరా నాస్వామి కంటి
 నిట్టుండవలవదా శిష్యునినశలము
 నిట్టుండ వలవదా ముట్టినచలము
 తిరుగునే ముట్టిన ధీకుండు గంన
 సురుగునే ముట్టిన శూరుఁ డెవ్వలన
 బాపురే భక్తతాపవిసాన !
 బాపురే భక్తతాప నివాన !
 నల్లవో ధర్మసనాతనకీర్తి !
 నల్లవో కర్మవినాశనమూర్తి !
 వీరభృత్యాచారవిషయైకవర్తి !
 చారుభృత్యాచారసంకల్పిపూర్తి !
 బహుభృత్యాచారకడచక్రవర్తి !
 నహజ్జభృత్యాచారనంయుతానార్తి !

౧. భృత్యత్వ. ౨. ముట్టిన. ౩. నార. ౪. పగ.

గవానభృత్యాచారగతభవజార్తి!
 విహితభృత్యాచారోవిషయవిస్ఫుర్తి!
 ధీరత నీకొప్పెఁ దెగువ నీకొప్పె
 వీరత నీకొప్పెఁ బెంపు నీకొప్పె
 సద్వృత్తి నీకొప్పెఁ జలము నీకొప్పె
 నుద్వృత్తి నీకొప్పె యుక్తి నీకొప్పె
 3 నెఱవడి నీకొప్పె నేర్పు నీకొప్పె
 4 నుఱుభక్తి నీకొప్పె నుబ్బు నీకొప్పె
 నిట్టిభృత్యాచార మిట్టివిచార
 మిట్టి సాహసకర్త మిట్టి సర్ధర్త
 మిట్టి యుదారత్వ మిట్టి వీరత్వ
 మిట్టియుద్ధురభక్తి యిట్టియుద్యుక్తి
 యీ మహిలో నెన్న నితరుల కున్న-
 దే మహాదేవన్న భూమప్రసన్న
 నరిలేని భవదీయ చరితంబు జియ్య
 పరులకు నగునయ్య భక్తాంఘ్రిశియ్య
 యతులభక్తివివేక నుతివావదూక
 మతుల కగునె నీక మహి నగుఁగాక
 శమితేంద్రియాసీక విమలశివైక

పండితారాశ్రిచరిత్ర.

సముదితపరిపాక సౌఖ్యాభిషేక
 కరుణాన్విృతాలోక వరభక్తిసూక
 విరహితభవిలోక వినమితనాక
 పరసమయానీకభంగలుంటాక
 పరవాదికులటాక పటతరస్లోక
 వీరగణపతాక విగతచార్వాక
 ధీరగుణాస్తోక ధిక్కృతనాక
 యని గారవిచుచు హరభక్తరాజి
 కనుషక్తి సాప్తాంగుడై బ్రణమిల్లి
 మేదినిఁ దునుకలై మృదుమ్రోలు నున్న
 పాదఖండములకుఁ బ్రణమిల్లి మఱియుఁ
 గరకంజముల నెత్తి యురమున నొత్తి
 భరమున నెక్కొల్పి శిరమునఁ దాల్చి
 'యీపాదములఁ దాల్చు 'టాపరమేశు
 శ్రీపాదములు దాలించినయల్లకాదె
 యీపాదధూళి దా నాపరమేశు
 శ్రీపాదధూళి ప్రసిద్ధంబ కాదె
 యీపాదములకును నాపరమేశు
 శ్రీపాదములకును జెప్ప వేర్గలదె

౧. తవిలోక. ౨. కుట్టక; కులధాక. ౩. దా.

శ్రీ గానక చిక్కినయట్టి
 యాపరమేశు పాదాబ్జంబు లివియు
 నేపాంద నాచంద్రు నిలఁ బ్రామినట్టి
 యాపరమేశు పాదాబ్జంబు లివియు
 నోపి గమాసురు వీపున నున్న
 యాపరమేశు పాదాబ్జంబు లివియు
 నాపోవ కబ్జజం డతిభక్తి నొత్తు
 నాపరమేశు పాదాబ్జంబు లివియు
 వాపోవ రావణు వసి నొత్తినట్టి
 యాపరమేశుపాదాబ్జంబు లివియుఁ
 జూపోవ కంధకాసురు మెట్టినట్టి
 యాపరమేశుపాదాబ్జంబు లివియుఁ
 బైడి నదృక్తిపరులు సాజించు
 నాపరమేశుపాదాబ్జంబు లివియు
 రూపితవేదాంత రూఢి నెలుంగు
 నాపరమేశుపాదాబ్జంబు లివియు
 నేపారఁ దీర్థంబులెల్ల వసించు
 నాపరమేశుపాదాబ్జంబు లివియు
 నాదట మచ్చగా హరిటొమ్ముఁ దన్ను
 నాదధీచ్యాయుల పాదంబు లివియు

పండితారాధ్యచరిత్ర

భవునకుఁ గన్నప్పవాదాబ్జమగును
 ధ్రువకీర్తి నొక్కశిరోమణి యట్లు
 శరణకోటులకు నీచరంగాంబుజములు
 ధర శిరోమణులచందాలులై వరగు
 నాపాదములు నూక హరుమీఁది పూజ
 నీపాదములపూజ లిచ్చుభక్తులకు
 నీపాదపద్మంబు లీశ్చించుమాత్రఁ
 బాపంబులన్నియుఁ బరశర గావె
 యీపాదపద్మంబు లిటఁ దాల్చుఁ గనిన
 కేశరదే జగద్వ్యాపితకీర్తి
 నీపాదఘాళివై నిండుసంతటను
 బ్రాపింపదే శుద్ధభక్తిసంయుక్తి
 యీపాదములు నుతియించుభన్యత్వ
 మాపోవ కింతంతయన నావళంబె
 యని వినుతించుచు నాడుచుఁ బాడు
 చును బాదఖండముల్ సూచి మ్రొక్కుచును
 లలి నీశ్వరుండు జలకమాడినట్టి
 జలముల యెల్లవిషములకు మందు
 భ్రమలేల యొందు శత్రువ్రణసంకు

౧. కాబ్జయుగము. ౨. వర. ౩. నిశినయం.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

అమునకు నీవతైలంబ యూషధము
 గడునిచి శ్రము భక్త గణముల కనుచుఁ
 నవయక మృదువీవ తైలంబుఁ దెచ్చి
 వడిఁ జేర్చి మును ానైంచివైచినయట్టి
 యడుగుఁయందు గుల్ఫాంతంబులందు
 గ్రక్కనఁ బూసి తున్కలును గుత్తులును
 జక్కొల్చి నిగుడించి సంధించి యొత్తి
 మాసక్త భక్తహస్తార్పితభూతిఁ
 బూసి వైఁజల్లి యద్భుతము నెక్కొనఁగ
 నామహా దేవయ్య యంత భక్తులకు
 భూమి సర్వాంగముల్ వొంద మ్రొక్కించి
 పాదాల లీమహాభక్తులు నీకు
 నాదటఁ గృణనేసి రన్న లెప్పునుచుఁ
 గరమర్థి క్రతు నెత్తి కౌఁగిటఁ జేర్చి
 యరుదొంద జనులు ఘేయని జయవెట్ట
 ప్రవక్తేర్తి మల్లి కాక్షునపండితయ్య
 నివభక్తులకుఁ బ్రదక్షిణము గాఁ బనుప
 నెరపి చూడఱు మ్రొక్క నిక్కంబు దక్క

౧. దుంది. ౨. దుస్తువులు సుస్తులందు. ౩. వయ. ౪. శే.
 ౫. రా.

పండితారాధ్యచరిత్ర

హరుదయా¹లతసుట్ట హర్షంబు వుట్ట
 దివి² బ్రమధులు సూడ ధృతి³దులుకాడ
 సవినయం బాంద్ర⁴సన్నత సెంద
 వీరత్వ మొలయ నుదారత⁵వెలయ
 ధీరత వెంపారం దేజంబు గూరం
 బరసమయులు కవ్రాల బంధముల్ దూల
 హరభక్తు లుప్పొంగ సురలు గలంగం
 బంజితయ్య నుతింకం ప్రత్యయం బింక
 దంజితనము వోం ధైర్యంబు సాం
 భృత్యత సంధిల్ల గిరుడు వట్టిల్ల
 సత్యంబు దనర నాశ్చర్యంబు శవోనర
 నక్షయకీర్తి వాక్షయమూర్తి
 యక్షణంబునను కబ్రదోణంబుగను
 నడచె నదృక్తులు నక్షచు తొల్లింటి
 నక్ష యిట్టిదని చూడ నడచినయట్లు
 నడచె నీశ్వరుం బ్రసన్నతసేయం బూను
 నడ యిట్టిదని చూడ నక్షచినయట్లు
 నడచె నవ్వైతుల నడుదం మెట్టి

౧. రఘులుట్ట. ౨. దోలు; మలు. ౩. మి. క. గూ. ౪. లా
 ౫. బ్రత్యక్షంబుగాను.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 నడచెఁ గర్పంబులు నరములై యర్ప
 నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 నడచె భవాంబుధిఁ గిగడకాలఁ దన్ని
 నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 నడచె భక్తగజంబు గమమవోద్వృత్తి
 నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 నడచె గ్రాలుచు నపునర్భవనరణి
 నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 దెల్లింబుగా మహాదేవయ్య యంతఁ
 దొల్లింటియట్ల యద్భుతలీలఁ దనరఁ
 గొంకులువోక లోవంకలు గాక
 పొంకంబు దస్యక పొండులు సెడక
 కుదికిలంబడక, యెక్కుడు గాక, బిగువు . 1
 వదలక, యదికినవాఱు సోపకక,
 నెత్తురు లూరక, నెఱి నీచకవోక,
 గుత్తులు వొంగక, * గొట్టిత లేక
 గ్రక్కిరువడక, నరంబులు సుక్క

---

౧. నడకాల. ౨. వరుస; వాఱు. ౩. సూపకక. ౪. యోక.
 ౫. నెఱింత.

పండితారాధ్యచరిత్ర

హరుదయా¹లతసుట్ట హర్షంబు వుట్ట
 దివిఁ బ్రమధులు సూడ ధృతి²దులుకాడ
 సవినయం బొంద ప్రసన్నత³సెంద
 వీరత్వ మొలయ నుదారత³వెలయ
 ధీరత వెంపారఁ దేజంబు గూరఁ
 బరసమయులు⁴ న్నాల బంధముల్ దూఱ
 హరభక్తు లుప్పొంగ సురలు గలంగఁ
 బంజితయ్య నుతింఁఁ ప్రత్యయం బింఁ
 దంజితనము వోల ధైర్యంబు సాఱ
 భృత్యత సంభిల్ల గిరుదు వట్టిల్ల
 సత్యంబు దనర నాశ్చర్యంబు⁴ వొనర
 సక్షయకీర్తి వాఁక్షయమూర్తి
 యక్షణంబునను⁵ బ్రద⁵ణంబుగను
 నడచె నద్భక్తులు నడచు తొల్లింటి
 నడ యిట్టిదని చూడ నడచినయట్లు
 నడచె నీశ్వరుఁ ప్రసన్నత³సేయఁ బూను
 నడ యిట్టిదని చూడ నడచినయట్లు
 నడచె నద్యైతుల నడుదంబు మెట్టి

౧. రకులుట్ట. ౨. దోలు; మలు. ౩. మె. క. గూ. ౫. లా.
 ౪. బ్రత్యక్షంబుగాను.
 ౫. బ్రత్యక్షంబుగాను.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 నడచెఁ గర్మంబులూ నరములై యర్ప
 నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 నడచె భవాంబునిఁ గిగఁకకాఁ దన్ని
 నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 నడచె భక్తగజంబు గడుమదోద్వృత్తి
 నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 నడచెఁ గ్రాలుచు నపునర్కనసరణి
 నడచుమార్గముఁ జూప నడచినయట్లు
 చెల్లుంబుగా మహాదేవయ్య యంతఁ
 దొల్లింటియట్లు యద్భుతలీలఁ దనరఁ
 గొంకులువోక లోవంకలు గాక
 పొంకంబు దస్యక పొంతులు సెడక
 కుదికిలంబడక, యెక్కుడు గాక, బిగువు .
 వదలక, యదికినవాఱు ² స్పృహక,
 నెత్తురు లూరక, నెఱి నీచకవోక,
 గుత్తులు వొంగక, ⁴ గొట్టిత లేక
 గ్రక్కిరువడక, నరంబులు సుక్క

---

౧. నడగాల. ౨. వరుస; వాఱు. ౩. సూపడక. ౪. చోక.
 ౫. నెత్తింత.

పంపి తా న్యు చరి త్రి

కొక్కవోమము చుట్టి, కక్క-జం గుచుం
 బాదముల్ దొల్లింటి ఛాతిన యమర
 నాదట భక్తగణాళి వాల్సింది
 ముట్టినచోఁ ద్రాణముం కాశ్చిషక
 దట్లమై పాదముల్ వెగఁగొట్టికొన్న
 యీమహా దేవయ్య యిన్దమహాత్వి
 మేమనికొనియాడ నేమి నన్దింప
 నప్పడు దుత్తున్నలైనపాదస్తు
 లొప్పార నిచ్చుచేచే నిచ్చుచినట్టి
 యూర్జితపుష్కర మపాజిత యశుఁడు
 వర్జితాఘుఁడు మల్లి కాన్వనఁడి
 తారాధ్యుఁమహాత్వ మద యెట్లు వొగడ
 నారీశ్వరుఁడెఱుంగుఁ గాక యిన్దరః.

కళియంక కథ

ము న్నఱువత్తిరి మున్నరలోన
 నెన్నంగఁబడిన మాహేశ్వరోత్తముఁడు
 ననఘుండు గళియంబ యనుగణనాధుఁ
 డనయంబు జంగమార్చన నేయునెడను
 నెప్పడు జంగమం జేతెంచు నింటి

౧. డయ్యోగ్య. ౨. బద్ధ.

పు రా త స ప్ర క రణ ము

కష్పడు దా ముట్టి యడుగులు గడిగి
 పాదోదకంబులు వ్రాశించికాని
 యేదెసఁ గావింపఁ డితరసత్త్రియలు
 నాదట భక్తపాదోదకం బీశు
 పాదోదకములకు ఘల మెక్కుడనుచు
 నాదట భక్తపాకాంబునేవనము
 నాదిమంత్రయ హరణానా ననియు
 నాదట భక్తపాదోదకంబులు భ-
 వాద్యోగములకు నౌషధం బనియు
 నసమాక్షుభక్త ిదివ్యాంఘ్రజలంబు
 లసమపాతకరాసు లక్షఁగించుననియు
 నశలేశుభక్తది వ్యాంఘ్రజలంబు
 లఖిలఘర్తంబుల కాయం బనియు
 నాయుద్రభక్త దివ్యాంఘ్రజలంబు
 భూరిసంపదలకుఁ బుట్టినిల్లనియుఁ
 బరమేశుభక్తుల చరణోదకంబు
 నరగ దృష్టాదృష్ట ఘలహేతు వనియు
 నర్చేశుభక్తుల చరణోదకంబు
 సర్వజంతువులకు శినిర్వాహ మనియు

---

౧. జనా. ౨. నిర్వాహ.

పండితారాశ్యచరిత్ర

సకలేశుభక్తుల చరిణోదకంబు
 సకలతీర్థములకు జనన్ముక్తి యనియుఁ
 బలుతీర్థములఁ గ్రుంకఁ బఱచుటకంటె
 నిం భక్తపాదాంబువులు గొను టుఱువు
 నెట్లన్నఁ దీర్థంబు లేఁగుట భార
 మ్మస్లునుఁగాక స్వగ్నాదికలంబు
 లారుద్రభక్త పాదాంబువుల్ ద్రావ
 భార మేమియులేదు వ్రాసెంచు ముక్తి
 యరియ నొందకన్యాయ మన్నాట
 విరవరనయ్యె సేపాదోదకంబు
 ద్రావినప్రాస్యాఁకాఁ దల్లిచన్పాలు
 గావనఁ బాదోదకమ యెక్కువనియుఁ
 ప్రతిమలమగుభక్తపాదోదకంబు
 శివతీర్థమని శ్రుతుల్ సెప్పెడిఁగాన
 నివ్వటిలఁగ భక్తనిచయపాదాంబు
 లెవ్వని భన్యుగా నేస్త్రాక్షఁ జేయు
 నివ్వటిలఁగ భక్తనిచయపాదాంబు
 లెవ్వనిచే భజియింపంగఁ బడును
 నివ్వటిలఁగ భక్తనిచయపాదాంబు

౧. మరి.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

లెవ్వనికిని మనోహృద్యమై యొప్పు
 నివ్వటిలఁగ భక్తనిచయపాదాంబు
 లెవ్వని³వంశసమృద్ధిఁ బ్రాపించు
 నివ్వటిలఁగ భక్తనిచయపాదాంబు
 లెవ్వని కిచ్చు నభీష్టార్థసిద్ధి
 నివ్వటిలఁగ భక్తనిచయపాదాంబు
 లెవ్వనియందు ప్రహృష్టతఁ బరగుఁ
 బోడిగా నిన్నిటఁ బాలువైనయట్టి
 వాఁ డీశుఁ డీశుండు వాని భావించు
 వానిచేతన వ్రాలు వానికై క్రాలు
 వానివలనఁ జిక్కు వానికి డిక్కు
 వానియంద వసించు వలపార ననియు
 మానిత సదృక్తిమహిమ దుల్కాడ
 *వానికిఁ బ్రతివోల్పు *వసుధ వా గలచె.
 పూని పాదాంబువుల్ పాలు పేమిసెప్ప
 గుఱి వుణ్యములకెల్లఁ గొనియాడ ననుచు
 నఱలేక బక్తపాదాంబువుల్ దాల్చు
 డిదియ నేమంబుగా నిలఁ బ్రవర్తిప
 నది యొక్కవాఁడు భక్తాలి యేతేరఁ

౧. కై. ౨. త్వమొసగు. ౩. వలన. ౪. పానికి. ౫. ధరనెన్నఁ.

పంపిణీ తా న్య చ రి త్ర

బాదముల్ గడుగంగ బానిసకొడుకు
 నాదట జంగమంబై యేగుకెంచి
 పాదముల్ సాంఘ దన్భక్తుండు నతని
 నాదిదేవుండ కా నర్థి గుఱించి
 పాదంబు లత్యంత భక్తితో గడుగం
 బాదాంబువుం బోయుండతి సిగించి
 మన సిరియక కొడుకు మల్లంపు మల్లం
 డనుమాన మొక్కితెయును పుచ్చుడ
 చని తం గొరిగించి కొని వచ్చినాడు
 పనినేయనోక భక్తుండు పేర
 యిట్టల చూడవ యీంన్న కార్ణ
 వట్టి కడిగె దెంత్రుమనితే చెపును
 మహి భక్తి కూతనే మల్లని కార్ణ
 నిహారణంబు కూతనే వీని కార్ణ
 కాయంబుతోడ నక్కలనముగకు
 బోయెదే పోడడు నోయున భంగి
 వనితయు నీవు నీశ్వరుపుకొనకు
 జనియెదే గుండయ్య ననిన చందమున
 బురివాడలును నీవు గారహరుపురికి

౧. మాప. ౨. చలంచి. *

పు రా త న ప్ర క రిణ ము

నరిగెదే పిరియాలుఁ డరిగినఁగిది
 మూఁగినమూఁకతో ముక్కంటి పురికి
 వేఁగెదే చేరిమ యేఁగినఁగిది
 యిటుగాని సేభక్తి యెఱుఁగంగరావె
 కటకటా! నగరె లోకంబువాకు
 వఱకట పెటల స్రుతియే బూఁ
 గొఱుగలే తం యుకకొనేచెట్టికైన
 నంకన జంగమం బనఁ జనుచేని
 చితియవఱ దాచే భక్తికివి
 మన్నించి యిస్పి డిన్న వైకొన్న
 నున్నఁన్ను వఱ్ఱు రిన్నియుచేల
 క్కాళును గడుగు విన్నాళ్లును నీకుఁ
 గాని నీపెట్టలు గడిగె నిత్రవికిఁ
 గడిగినఁ గడుగుదు గాని వేఁ గాల్చి
 గడుగ వీవిక నుదకంబులు వోయ
 బంధులు నగుదుకు వరిమార్థమనుచు
 బంధురింబగు చేతి ససిఁడిగలతి
 యవలఁ బ్పొఱుఁ దనమాలిమాటలకు
 శివశివా! యని కేలు సెవులఁ జేర్చుచును

పండితారాధ్యచరిత్ర

గానవుగాక సాక్షాల్లింగమూర్తి
 బానిసకొడుకని భావింఁ జనునె
 రుద్రాఁ రావతారునిఁ జూచి చూచి
 క్షుద్రకర్తీ యిటునూడునే తగడఁ
 గలియుగరుద్ర నిక్కము సూచిచూచి
 మలినాంగి! కూడునే మతిమాలి నుడువఁ
 బ్రత్యక్షరుద్రు నేర్పడఁ జూచిచూచి
 యిత్యనుచిత మాడనగునె నుక్కర్తి
 రెండవరుద్రునిక్రియఁ జూచి చూచి
 చంఛాలురాల! ముక్ సనునె విడిచి
 మాపుదాల్చిన యీశ్వరుని జూచిచూచి
 పాపిహో! కూడునే యుమాటూడఁ
 గర్భసంహారు దేహగతి సూచిచూచి
 కర్తికిఁ నూడునే కాకులాడంగ
 జంగమలింగంగా సనఁ జూచిచూచి
 వెంగలి! కూడునే లెంగిగాఁ దలఁ
 మల్లీదళముభాతి మసలి మిన్నేలు
 మల్లిగాండ్రకు నెందు పూళిపైఁ గలవె
 ఖండమృగాళంబుగతిఁ గిరీటమున

౧. దనునె. ౨. మల్లికాదళభాతి.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

ఖండేందుఁ డితరుల కుండునే చెపుమ
 మున్నెందుఁ జిటివేల ముద్రిక యగుచు
 నున్నాఁడె యహిపుఁ డీషన్నలకెల్లఁ
 బూయుఁ గార్తాగులు లోలి మించుఁడునుక
 వొలుపునఁ నొసలిక గలచె మత్త్యులకుఁ
 బుడన నేరేటిపంటి భావమున
 నుండునే కుత్తుక నొరులకు విషము
 ప్రకాశింప నిలువట్టి బానిసకొడుకు
 నకు నిట్టి దుస్తచిహ్నము సంభవిలునె
 మల్లఁడు వీడఁచు మరిగెను లెంక
 మల్లఁడే శ్రీగిరిమల్లఁడు గాక
 సిన్ను నీవెఱుఁగక వెన్నెక్కి క్రొవ్వి
 కన్నులఁగానక కఱకంపముర్తి
 నొడలు గ్గఁగఁ జూచి యెరునిగాఁ జూచి
 జడమణిగాఁ జూచి శుశుచిగాఁ జూచి
 జనితుఁగాఁ జూచి సంసారిగాఁ జూచి
 కొనకొని బానిసకొడుకుగాఁ జూచి
 యడుగుల కర్ణవృక్షణ్యులు వోయ
 కెడ నేసినంతన యెఱుఁగమి, దప్ప,

1. నల్లాయులు. 2. మెగ్గు.

పంకితా గాథ్య చరిత్ర

వాతక, మొప్పమి, వాఱ్ఱు, దుర్వి-
 నీతి, యన్యాయు, వేరిమి, మొక్క,
 గర్తి, మగర్తి, మజ్జాన, మోగడము,
 దుర్వార్తవర్తన, మూర్ఖతనము,
 ప్రోహము, దోషము, గుప్యతనము
 మోహము, కేకమైము, చిహ్నకట
 వేమి నేసిన గోవు కేకోః మనుగు
 కమిని నేసిన నేసిన, రుమి
 చేతులగర్తి, జ చే గ వాఱ్ఱు,
 దాతిపై చిహ్న, బాక్షియు న్నీః గాఢి,
 మనిగర్తి లకు మోప మోప గూప
 మనసిక గుణముచి మ-క ప్రాణం వశవ
 మచిక్ష్మ లకుఁ దగి వాఱ్ఱు మి న్నీః లు
 నచిచేతులు రామ దుర్వార్తయై యాక
 మంహరాత్తికుఁ బెదనున్న గాఢకు
 జంములు వోయసి న్నీః చేఱుకు
 చిది పెదయే యంచు మడు గల్పయారు
 ముదనగా గోఃము పావు ముప్పిరిగొనగ-
 బడతికాల్లను జల్లిఁ గ్కరిబాఱ గట్టి

౧. కల్లకిడివాసి.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

పెకలికి నీడ్చింఁచి దొడఁగి వాచిటవఁ
 గుంసతి యనియెడు కూరిమి లేక
 యిలువడి గలదని యెడ ప్రేమ లేక
 ప్రజలఁ గన్నది యను పక్షంబులేక
 నిజ మాళ్లురాలను నెవ రింతలేక
 నుతి నభిమాని య౯మన్నన లేక
 హితురాలు దన కను హితమును లేక
 మాఁటిమాఁటికిఁ జూచు మక్కువ లేక
 మాఁటదానిచి జంపుఁ తువినీతి యనక
 నినభక్తియుక్తివెక్కువ నతీచేతు
 లవిచారిమున నర్కి నలాల వైచుటకు
 హరభర్తు లత్యవృత్తాక్రాంతు లగుచు
 నెరవఁగిఁర్చినుకు నిజ మ్లకాక
 ముసుక లింగులుగా నింఁ జేసి నిలిపి
 ననులఁ గావఁగఁబోయి పాలు నిత్యంబు
 నిపునకు క్షీరాభిషేకంబుగాఁగఁ
 బ్రవిమలనద్భక్తిఁ బైఁ జీటి సిదుక
 నేలరా మొదవులపాల్లె నేల

---

౧. తవ. ౨. తీవఁ బ ; తీటిచీటి; తీటిదిరుక; తీవఁచీరుక;
 జంబు సిరుక; తీటిచీరుక; తీవఁచీరుక.

పండితారాధ్య చరిత్ర

పాలునేసెద వంచు గాలం దన్నుచును
 దండ్రియనియెనే మున్ జువేకుం డపుడు
 గండ్రిలుగాఁ గొట్టెఁ గాల్లను శిరము
 నేటపెట్రిక నివ్వి యిం లింగమనుచుఁ
 బాటింది మేకంపాలు నిశ్చయం
 శివునకు క్షీరాభిషేకంబుగాఁగఁ
 డ్రవిమంనద్యక్తిఁ జైజీటి పదక
 నేలరా మేకంపాలెం చే
 పాలునేసెద వంచు గాలం దన్నుచును
 దండ్రియనియెనే మున్ జువయును గాల్ల
 గండ్రిలుగాఁ గొట్టె గాటకోటండు
 నిష్కహి సెంజియు నిశ్చనద్యక్తి
 సమ్మిళితాచారి సాది నిష్కన్వ
 మున్నీశ్వరాధిమై ముక్తాంబోన
 నున్న పంచాన్నాన లుకీదకు గాన
 రాకుండ వలు పోరవాణి ససి
 మాకాంక్షు దమకించి యా దొకబూరెః
 బట్టి తిచ్చునుడు నాఁట్టిఁ గోనీక
 పట్టి భంజిం దే పరిమనిష్ఠురత
 మఱియు నట్టెంబోడమండలేశ్వరుండు

పు రా త న ప్ర క రణ ము

గజకంఠభక్తుఁ డఖండితకీర్తి
 వరరాస్ట్రపతులపైఁ బిడి దండువోవఁ
 దరుణి యానోడభూవరు నగ్రమహిషి
 యోమంబు వుట్టుడుఁ గడు మతిమాలి
 కామాంగనాశను గావెలఁ గొల్పు
 దనబంధువులకును దల్లిదండ్రులకు
 మునుమిడి కొలువంగ ముక్కంటి వోయి
 యలరెడు మాగాదియలు గొల్పు వెనుక
 నిల వీడిఁ బోయె నీ కెక్కడి దండు
 మగుడు నావుడుఁ జోడమహిషతి వేగ
 మగుడి యింటికిఁ జని మగువ రావించి
 కొట్టరు ప్రసాదించి కొలుచు లెవ్వరికిఁ
 బెట్టించి తదియేమి వుట్టి నావుడును
 దేవ యోమంబైన దేశముల్ విడిచి
 నీవరువుల్లెల్ల నిన్ను గుఱించి
 కయడలుచుఁ దొంటిరాజాన్నముల్ దలఁచి
 వడిగాల్లి మొగములు వాఁచి కవచ్చుడును
 యోమయైనను జోడ జనపతి యత్త

---

౧. బ్రతి. ౨. యవుడు ౩. వి. క. యడరుచు. ౪. చ.

పంజాబీ నాట్య చరిత్ర

మామంబారెంబి మడిసిరి ఘనిచి
 నను సఖ్యాతి నీకగునని నంగ
 గొవి కొనిపించితిఁ గొలుచు నాపుడును
 నింతి! నీ పుట్టిన యింటివారియ్య
 సంతయు వేం మాయైవారియ్య
 కేల దుద్దననొద చివట ననిచి
 పాలురఁ జేసెన బవతి రిప్పపు
 మనపుడు కమి యున్న యింబారి
 దనవారిఁ దనశ్చిద్దొంబారి
 నరఁ కూచయ్య నెద్దయ్యివారి
 నిరుగింటివారిచి మారుగోవారిఁ
 జుట్టారు బక్కారు జోవవికడు
 నట్టన్నభిగిన యతివ రిప్పన
 నయచు భూమీశుఁ పందొ నొక్క
 యిలువారి నడిపించి గూశుగాదియొ
 దొక్కలుగొన్న మూర్తిహయం కింత
 పెద్దగాదని పొంగి తద్ద గోపించి
 తుండముల్ దయలు దుచ్చునియలుగాఁగ
 వంపఁ దుడిగినట్లు వారి వధించి

---

౧. ముడిది. ౨. కేవ; వాంగ; నారు. ౩. గుక్క.

పంకితా చాన్ద్య చరిత్ర

గావున లింగజంగమదూషకులను”
 బోవంగచిత్తురే పొదిగొంపుగాక
 తల్లిదండ్రులవైన దయలేక చంపఁ
 జెల్లు శైవాగమస్థి విచారింప
 రతి ‘మాతరః పితరశ్చైవ’ యనఁగ
 హితురాం ప్రనఁగవచ్చునే నిందకులను
 ననుచు భిక్షాశిక మాకళయంబ
 నను గీర్తిసేయు నయ్యవారంబునను

శ్లోకయవాగుక

లాలితకేర్తి విల్ల యనాయనారు
 శ్రీలింగమూర్తి దేవికగుణాధారుఁ
 డతులిత ప్రమళగణాస్వయూచారుఁ
 డతికయశుక్లశివైకపస్తారుఁ
 డవికల విధినిషేధాగమదూరుఁ
 డవధూతజైవ వాక్యాది ప్రచారుఁ
 డుద్ధతరుద్రసముదితావతాగుఁ
 డిద్ధప్రతాపన దేకాంగవీరుఁ
 డనకంబు దనుకొవ్త హేమాసనంబు
 ననమమై యొప్పు ముత్యాలపందిరియు

---

౧. లా. ౨. నిండలకుసు. ౩. స్వితా; శ్రయా. ౪. బైకళి

పు రా త న ప్ర క రణ ము

మనతరధవళశంఖంబులు మహిమః
 జను ధవళచ్చత్రచామరంబులును
 నాతతనేదబాహ్యసమయధూమ
 కేతునామ్రాయు విఖ్యాతకాహళలు
 వాతపూరణములు వడిఁ గ్రాలు వృషభ
 కేతనానీకముల్ గీతనాదములు
 నేపార నిన్నియు నిర్ధభక్తి ప్ర-
 తాః హేతువులయి తనకు నొప్పారఁ
 జనుదేరఁ గళియంబ నక్కన నెమరు-
 సని భక్తిమైఁ జక్కఁ జాఁగిలి మ్రొక్కి
 యేడ్డెఱ మదిగూర నింపుసాంపారఁ
 దోడ్డెచ్చి మఱియు భక్తులకట్ల మ్రొక్కి
 పాదముల్ గడిగి తత్పాదోదకములు
 నాదటఁ బ్రాశించు నవసరంబునను
 నింతవృత్తాంతంబు నెఱిఁగి యంతయును
 సంతోషచిత్తుఁడై సంస్తుతింపుచును
 గళియంబ నందంద కౌఁగిటఁ జేర్చి
 కళియంబ కాంత నక్కడకు రావించి
 శివదేవు నద్భక్త సింహంబులకును

---

౧. మరియు. ౨. వాచ్య

పండితారాధ్యచరిత్ర

భువి నమస్తాంగముల్ వొంద మ్రొక్కించి
 యనునక్షి బిల్లనాయూరు సద్భక్తి
 దనరఁ దానును బక్షతతి కట్లమ్రొక్కి
 చేతులుఁ దెగిన యచ్చేతులుఁ గూర్చి
 భూతిమైఁ జల్లి యద్భుతము నెక్కొనఁగ
 “నోతల్లి! నీరెండు నేతులు నెత్తి
 భాతిగా మ్రొక్కు మాభక్తుల” కనుచు
 హస్తముల్ దొల్లిటియట్ల యొప్పార
 మస్తకంఠిన నెత్తి మగువయు మ్రొక్కు
 సకలసమయులు మస్తకతటన్యస్త
 ముకుళితహస్తలై మొగిఁ స్తుతింప
 నాయెడ నంత భక్తాళియు మెచ్చి
 యాయయ్య మహిమకు నిది యెంతవెద్ద
 యరయఁ గుమారుని యంశం నందు
 ధరఁ బుట్టి పార్వతీస్తన్యస్తనక్షి

జలమనికధ

సర్వజ్ఞఁ డనఁబడి జైనబౌద్ధాది
 చార్యకలవాదుల గర్వం బడంచి
 మధురకు నేగుచో మఱి వెల్లఁడొక్కఁ

౧. రత్తి. ౨. వ. ౩. ప్రకృష్ట. ౪. జదులమ.

డధముడై చిరకాల మతివ నధించి
 యిలట ముండగఁ గూతు లేఝ్యర మొఱిగి
 పిలిపించి యొరులకుఁ బెండ్లిచ్చి నేయఁ
 గడవుట్టుకూతురి క్రమమ్లె నెఱిగి
 “తడయ కెక్కడకైనఁ దనుగొని పొమ్ము
 ఆసాసాస తనయన్నలు నీకు
 బాసఁదప్పిరి యొక్క పడుచు నీరైరి”
 యనుచు నిర్వురుఁ గూడి యర్థరాత్రంబు
 ననఁజన నతిమోరసర్పిలు గఱచి
 వెలమఁచు సచ్చిన వేనవేల్విధులఁ
 బలవరింపుచునున్న బల నాలించి
 దయపుట్ట నంతఁ బిల్లయోనాయనారు
 వయిపడి యొసఁగఁడే ప్రాణమాతనికి ?

వాగీశనైనారు కృ

నిదియునుఁగాక వాగీశనైనారు
 నదమలసద్భక్తి నంఁద మొఱసి
 మృదుచేత నొకకూతుఁ బఱసి యాబాల
 నొడయపిల్ల కళాని యొరుల కీననఁగఁ
 దనయోపెండియును నంతట మృతివొందఁ

౧. నాయి. ౨. యంతయు పిప్పి తా.

పంశీతా రాధ్య చరిత్ర

దనబాన యెల్లెనఁ దప్పనీ ననుచుఁ
 గడువలోపలఁ జెట్టి వడిఁ గొతి యున్న
 యెడఁ బిళ్లనాయనా రేఁగుదెంచుచును
 నమితనదృక్కి సాష్టాంగుండై మ్రొక్కి
 నముచిత నత్కార సంపదఁ దనిసి
 యటమున్న తొప్పుది య్దముల్ గాన
 ఘటములోల నెముకలు సిక్కియున్న
 తనపుత్రియెప్పు లాస్థానమధ్యమున
 నునిచి నీ కిడుదచి యొకకూతుఁ గంటి
 వచ్చె నా బాస నీ కిచ్చితి బాం
 జెచ్చెటి నేమైనఁ జేసికొన్ననుచు
 ననుషక్తిఁ బిళ్లనైనారు సదృక్కి
 జనమండలికె మ్రొక్కి చనుచెంచి భక్తిఁ
 గల్యంబు దనరారఁ గడువలో నున్న
 శల్యముల్ ముట్టి భస్మంబు జైఁజ్జు
 ఘటము వెల్వడి యడ్డ కళన్యక నిలిచెఁ
 బటురూపగుణహావభావంబు లమర
 నటుగాన పిళ్లనైనారిమాహాస్య
 మిటువంటి దనవచ్చునే యీశ్వరునకు

---

౧. కల చిక్కి. ౨. జచ్చె. ౩. బాల. ౪. కన్నియ.

పు రా త న శ్ర క ర ణ ము

ననుచు భక్తావళి యద్భుతంబంది
 వినుతింప లోకముల్ విద్రాంతినొంద
 వలిరేగి పిల్లయనైనారు నాఁడు
 గళియంబకాంతకుఁ గరము లిప్పించె
 నప్పాట నీపంజీతారాశ్యచేపుఁ
 డిప్పించె బాదంబు లీశుచే నీవేడు
 దెల్లంబుగా మహాదేవయ్యగారి
 కెల్లవారును పాప నిల నట్లుగాక

దశరథ్య కథ

యనమాక్షభక్త సంయమి దసరయ్య
 యనదృశభక్తిక్రమమునీఱుండు
 దరితసంసారుండు దురితదూరుండు
 భరితయశుండు సచ్చరితాస్రయుండు
 హింసేతరుండు గుండ్రంనుండు శ్రుతివ-
 తంనుఁ జాచారవతంనుఁ డుత్తిముండు
 శ్రోతాస్రీతాఘ్నుఁ డుద్యత్సాన్యతుండు శి-
 వోత్సుకావాసుండు సీతుస్థాశ్రయుండు
 ధీరుండు భక్తశృంగారుండు గతవి-
 కారుండు లోకానుసారుండు మఱియు

---

౧. నిభుడు. ౨. దుత్తముండు.

పండితార్కాఢ్యచరిత్ర

స్వీకృతశరణుఁ డూకీకృతాద్యుఁడు దృ-
 ణీకృతలోకుఁ డప్రాకృతకర్తి
 రమణ దయా దాన శమ దమ యమ ని-
 యమ ముఖ్యశైవశర్మములు వాటిల్లి
 సంతతగురులింగ జంగమాచ్ఛన ని-
 రంతరభక్తిమై నాచరింపుచును
 హరపూజనార్థమై యర్థిఁ బుష్పముల
 కరుగంగ నొకనాఁడు వెరివి దార్జనులు
 నింపారి మన కుూర సిశ్వరభక్తి
 పెంపున వీరతు ప్పేల్లవారు
 జితకోపులై సర్వశీవదనిగాఁ -
 రత నుతికొక్కు సుత్రులుటే వీరు
 నేతఁడై దమసుఖం బెఱుఁగక సర్వ
 భూతహితమ కోరు బాఘులుటే వీరు
 దారు నొచ్చియు నొంఁఁ జగవుగా ధనక
 నైరింఁ జాలు న్ననులుటే వీరు
 అదిగాక దృష్టింఁచి యది వీరు సూడ
 నదిరిచిత్తంబులు నెఱ్ఱెనో యంచు
 నొత్తిలి మాటాడ కొరు లెవ్వరేని
 నొత్తురోయని తారు నొడువరు సెలఁగి

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

జంతువు లెడనేజేఁ జచ్చునోయనుచు
 నంతంతఁ బరికింప కట యడుగిడరు
 సెనసి యడ్డమువాఱు జీవులు వడుకొ
 యనుచుఁ జేతులు వీవర లె యేగువోట
 నిన్నియుఁ జెప్పంగనేని నీయయ్య
 మున్న దానటె పుష్పములుగోయఁ జెట్లు
 హా నొచ్చు నొచ్చితి మనకుండుఁ జిమము-
 చో నెత్తు రటువంటి సోనలుగాఱు
 ని చెట్లు వట్టిన నిట్టువల్కెడిని
 ఇచ్చెట్ల నొప్పుచు డిది హింస యనుచుఁ
 జెలువంబుగాఁ బూలచెట్టులచుట్టు
 నలికి గాలికిఁ జాక లక్షలగుట్టి
 తడవుగా నొండండు భరిఁ నమయంతఁ
 బడిన సుమంబు లెప్పుడుఁ గొనివచ్చి
 తా నిట్లు శివుఁబూన్పుఁ గాని యాచెట్ల
 నైనను నొప్పింపఁడటె హింసాత్మ,
 మిది, సర్వసామాన్య మిది, భక్తు లెడకు
 మది భక్తి యెట్టిదో, పాదలు విశ్వాన
 మెట్టిదో, యింక నహింసాఽరత్న
 మెట్టిదో, సైరణ యెట్టిదో, కరుణ

పండ్ల తా రా ధ్య ని రి త్రి

యెట్టిదో, శాంతత యెట్టిదో, ఊంతి
 యెట్టిదో మన మది యెఱుగుద మనుచు
 జుడి నితరనభాస్థలి ప్రేలునట్టి
 రెండు నేతులు లేని మొండి గావించి
 యప్పుడు దల నున్నవైయుండ. గోరిగి
 ముప్పిరియగు దొడ్డమొక్కాడు గట్టి
 తడిపి భస్మము మేరక వం మొగొలనను
 గడుదట్టముగఁ బూసి కాలదోమి కడిగి
 వెలయఁగా రుద్రాక్షములు దొడ్డఁటిక
 ములుఁ గట్టి మోఱుఁగక్కఁ బొవ్విరిన్ బ్రామి
 రిత్త గద్దెనగరు గుళ్ళుకఁ గట్టి
 మెత్తనిఁ త్రుముల్ మీఁదను జట్టి
 చక్కగా నిక్రియ జంగమవేచ
 మెక్కించి పురిజను లక్కజంబంద
 నొండేమి దనరయ్య యు గ్తమాంగం
 దండీమై నీరెండు మొండిచేతులను
 బాదువుము వెఱవక, పొమ్మను నశఁచుఁ,
 'బాదువుఁ డాయయ్య' నావుకు నశఁ డవుడ
 నిఱనిఱ నీళ్ళుచు నిక్కుచు వీఁపు
 విఱిదికొనుచుఁ గార్లు విరియఁడన్ను చును

పు రా త న ప్ర క ర గ ము

దనుదానచూచుచుఁ దలయుఁ ద్రిష్టచును
 మునుమిడి¹ మ్రోయుచు ముఱకటింపుచును
 భోజములు విచ్చుచుఁ పొంగుచుఁ దాను
 గజవిజింపుచుఁ జిట్టకంఠ² లాడుచును
 క్రే³చువాఱుచు నీడఁ క్రే⁴కటించుచును
 బ్ర⁵లఁ బల్కుచు నెడ⁶ మాట లాడుచును
 క⁷బంకగించుచు, నూడఁ బఱచుచు రెండు
 మొండులు గిఱుపుచు వండ్లియ్యచ్చుచునుఁ
 గ్రా⁸లుచుఁ బిగియుచుఁ గఠులు క్రొక్కుచును
 సోలుచు తాయముల్ సూపుచుఁ గదిసి
 శరణార్థి యనఁజోయి నెఱవడి నాల్క
 దిరుకక యల్యాయు స్థా⁹యు వనుచుఁ
 జక్కన యంతలో జంగమకేష
 మెక్కించికొన్న చన్నెల భజింప
 నో దసరయగాను ! ఓ దసరయ్య !
 యోదసరయలింగ ! యోదసరన్న !
 యేమి దేవా మమ్ము నెఱుగవే నెనుక
 నే మెప్పటంగోలె నేగుదేరంగ
 లెక్కనేయవు పోక చిక్కలు నిలిచి

౧. శ్రీ. ౨. కకరింపు. ౩. పాటకా. ౪. బండ్లిగిల్పుచు.

పండితారాధ్య చరిత్ర

యొక్క పవోయెద రెటగార్య మనవు
 నలుకవు సరికునేయవు మహా దేవ
 మలసెదు గచ్చింతనలెనట సీకు
 నెల్లెడ నన్ను నీ వెఱుఁగనే మొండి
 మల్లలింగం బంతు ిమహి న్నఱుఁగాక
 నచ్చిన ప్రబృతనాఘనికొడుకఁ
 గ్రచ్చుతి నేమన్తిగాఱనే చెపుమ
 మరలిమాచినఁ గొంతమానంబు సెమనె
 శరణార్థియనినఁ బెండుగునే కొంత
 గ్రక్కనఁ బఱతెంచి కాలిపైఁ బడిన
 నక్కిలివమనె సయ్యుగారితనము -
 మద³మఱి నాతో ప మాటలాడినను
 బిద⁴వగునే భక్తి పెద్దటికంబు
 నేల సీకన్నుల నుండిరికి నిఁగ
 సాలమో మముఁగాక కేలి నేసెదవు
 దయయు సైరణయు శాంతతయు సద్భక్తి
 భయమును నీనయము వినయము నిర్ణయము
 గలవాడవని చూడఁగావచ్చినట్టి

---

౧. మరీయట్లు. ౨. నక్కరి. ౩. మగ్గి. ౪. వడు; పసు. ౫.
 యొడిటికి. ౬. నయముపభక్తి.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

ఫలమెల్లఁ గంటిమి వలుమాట లేల
 యంచుఁ దన్నిట్లు ధట్టించుచునున్న
 నంచితలింగలాంఛనాధారఁ గాంచి
 కర మష్టాడన కతికపట్టుండు ననక
 చిరమదాంధీభూత చేతస్కుఁ డనక
 బండఁడనక కడుఁదుండరి యనక
 రెండు సేతులు లేని మొండి వీడనక
 యంగహీనుడనక యల్పుండుననక
 జంగమవేచుంబు నంగీకరించి
 నిండువిశ్వాసంబు నెఱభక్తికలిమి
 నొండొంటిగక యీశ్వరుండని నమ్మి
 దేవమనుష్య చర్మావృతసున్ద్ర
 కావవే తప్పులు గల వసంతంబు
 లెఱుగమి నాయెడ నంతేనిఁ గలదు
 గఱకంతనన్ని భ కరుణింపు దేవ
 గర్వంబు నాయెడఁ గలదు నిక్కంబు
 సర్వజ్ఞునన్ని భ సైరింపు దేవ
 వేయసరాధముల్ నాయెడఁ గలవు
 గాయఱాంతకమూర్తి కరుణింపు దేవ

౧. కట్టించు ; దండించు. ౨. ధరు.

పంజాబీ తాళా శ్లోక రీతి

కడుగడుదప్పులు గలవెల్లె బోవ
 నడచి రకీం వే మృడమూర్తి యనుచుః
 బుడమి నంతటః గాగఁబడి మ్రొక్కి మఱియు
 నడుగుల కెఱఁగ నాయయ్యగిరిం
 ముడివడి ననరెండు మొండి చేతులును
 గూడుచును క్రేయుచు నడచుచుఁ గూరు-
 కొనుచు ఘట్టించుచు గొముకుమఁ గోవ-
 మున మోరుమోరులు వోవఁ గొట్టాగఁ
 గాఁబులు కగులులు గట్టి శిరిం
 దూఱులువోయి నెత్తురు కలులుకం
 హా నొచ్చె నొచ్చితి నయ్యయ్య యనక
 యే నీకుఁజేసిన ముక్తేమి యనక
 పోసక కనన్మేల పొడిచెద ననక
 గూననూ పొడిచిన నయ్య నికనక
 నిరఁరాధుల గొట్ట నీతిగో యనక
 కరణులు విన్నను నైతుకే యనక

---

౧. సు. ౨. మిగుమిగ్రులు; మి. మిట్లు. 3. గ. క. వ.
 ౫. ఈపాదములకు ముద్రితప్రతిలో 'నిమజాచి కేసేల నిల
 చితివక, వనదీక నకనక విసువకయాగ్ని' అను రెండుపాదము
 లున్నవి. ఇవి వ్రాతప్రకరణలలో కావరావు. వీనికి సంస్కృతాను
 వాదము లేదు. కొను పాకములలోను ఈపాదములు లేవు.

పు రా త స ప్ర క రణ ము

కదలక మెదలక గ్రక్కుమిక్కనక
 యదరక బెదరక యక్కటా యనక
 యలయక సొలయక హాహరాయనక
 షలుకక మూక్కుక తలవ్రస్సె సనక
 నుసుగక నొసగక వసిమాలితనక
 విసువక షువక వెండియు నాత్తి
 త్ర్యక్షైకమూర్తి నాయం దెస్సెఁగాంచి
 నిశ్చించెడినొ కాక చెముట్ట తాన
 కడుఁగడువేక్కయో కాక నాశిరము
 వొడిచి పొడిచి నూడ నొడయ నీకెట్లు
 గరమిడి గతపూర్వకాయుగా నాచు
 కరము నేడిచె భక్తకాయుగా నిడియె
 దడవయ్యె నింక నాతలయుఁ గాఠిన్య
 మొడయ నీహస్తంబు లోర్వ వింతటికిఁ
 జిత్తజాంతకమూర్తి చేతికి నిదియు
 నుత్తిమాంగంబేని మెత్తగావలదె
 హరుభక్తునకు వంగు శిర మయ్యెనేని
 గరములు నొప్పింపఁగా నోడవలదె
 తర్కింప నిదియ నా తలయేని నింత

---

౧. చూడ. ౨. నికెట్లు.

పండితారాశ్యచరిత్ర

గర్మశం బగునె జంగమము చేతులకు
 వలదన్న నొచ్చు దేవరమూర్తి మనసు
 వలదనకున్న నొవ్వవె కరాబ్జములు
 అని తలపోయుచు నాపోట్ల బడుచు
 వినయపూర్వకముగా వెండియు మ్రొక్కి
 తనువున మఱియు మిత్తనితావు లుండఁ
 బునుకఁ జేతులు నొవ్వఁ బొడుతుర్రే న్వామి!
 ఈకఠినపులిరం బిటుముట్లఁ నడవ
 మీకరంబులు నొచ్చెనో కదా న్వామి!
 ఈఘట్టియగు తం యిటుపోక నిర్గ -
 తాఘ! నొచ్చెనుగదే హస్తాంబుములు
 గర్మశంబగు మస్తకంబు సోకుదు న -
 కర్మశాత్మక! నొచ్చె గరయుగ్మ మనుచు
 నెయ్యం బెల్లర్చి నాయయ్యహస్తంబు
 లొయ్యనొయ్యన దరయ్య భయంబు
 ననుఁ బట్టిపట్టి మర్దన సేసి చేసి
 చన నొత్తి యొత్తి యొయ్యనఁ దోమిత్తోమి
 మును నిగుడ్చినిగుడ్చి చనఁ జాఁగఁ దివియఁ
 దునిసిన మొండిచేతులు రెండు నపుడ

౧. పట్ట. ౨. తావు.

పు రా త న ప్ర క ర ౧ ము

మొలచి యింకురములై మోసులు సాగి
 యులి క రాంబుజంబులు దొంగలించె
 నీవీరమా హేశ్వరాచారమునకు
 వావిరిఁ గొమ్ములు వచ్చినయట్లు
 భాతిగా శివుఁబూన్ప భట్టబొంబునకుఁ
 జేతులు మొలచి యచ్చెరువగునట్లు
 మొఱటదబంకయ్య కఱలేక వట్టి
 కొఱట లేకగురు లంకురితమైనట్లు
 దనరయ దివ్యమస్తకసుర ఛేను
 వెనఁగఁ జేకూసల నీసనయట్లు
 దనరయ్య శుద్ధభక్తినిరోవరమున
 వెనఁ గరవద్దముల్ వికసిల్లినట్లు
 సెన్నయ్యజివ్వాకుఁ జేతులు వచ్చి
 యున్నట్లు గరయుక్క మొప్పె నయ్యకును
 ఘనతరనదృక్తికల్పభూరుహము
 మునుకొని దనరయ్య మొలవఁబెట్టుమను
 వేళ్లుసాగినయట్టి విధిదోఁస్థలమున
 శ్రేళ్లునుఁగూడ నావిష్కృతంబయ్యె
 నఖములు భక్తియన్ నాతిచెల్వారు

౧. యంకురితమై.

పరిశీలనా గ్రంథము

ముఖపద్మమున కిడ్డ ముక్కురంబులట్లు
గరొమొప్పె నిటుగూడఁ గరఁబ్లవములు
వరగంగ నాజానుబాహులై చాల
నవకంబులై సువర్ణంబులై కాంతి-
నివహంబులై కళాన్వితములై మఱియుఁ
బరమేశు పాదపద్మంబులట్లు
స్ఫురితంబులై కాంతిపూరంబు లగుచు
హరుపాదసఖిరముకురంబులట్లు
వరవినిర్మలయశోభరితంబు లగుచుఁ
బరమమునుల తపోభావంబులట్లు
పురుషార్థములకెల్లఁ బట్టినిష్ఠిగుచు
భసితావలిపుల పాదంబులట్లు
యెసగు దుష్టానిరనంబులగుచు
ధర మణికర్ణికాతటములయట్లు
పరమపావనకళాత్మ్యంబు లగుచు
ననుపమవైవాగమార్థంబులట్లు
తనకు దర్శితనత్పథంబులై చనుచు
లలి శివపూజాఫలంబులయట్లు
యలలి యగణ్యపుణ్యయతంబు లగుచు

౧. మొప్పవటు, ౨. వంకంబు, ౩. నిరసికంబు.

పు రా త న త్ర క డ న ము

హరుని దానాభయహస్తంబులట్ల .
 పరగు దానాభయభరితంబు లగుచు
 మహానియ్యమగు మూలమంత్రంబులట్ల
 సహజశిష్యాశికి సదనంబు లగుచు
 విపులభక్తికి స్వర్చనేదులయట్ల
 యగతపూర్వ వట్టాంకంబు లగుచు
 ధర శివనాగయ్య కరములయట్ల
 విరచితామ్లతరినాస్వీతంబు లగుచు
 గన్నప్పసాదరక్షలయట్లు మఱియు
 గ్రన్నెలదాల్పు శిరోమణులగుచు
 బ్రస్తుతికక్కె నిప్పట జంగమము
 హస్తముల్ దనరయ్య హస్తసంగతిని
 నఱుత గద్దెనగరునందు లింగంబు
 నెఱయ నంతటను సాన్నిధ్యమై పరగె
 గమసంతసంబు నక్కజము భక్తియును
 దొడరంగఁ జేతులు చొడరి చూచుచును
 నఱితిలింగము నంటి యంటి చూచుచును
 మఱియును జేతుల మనలి చూచుచును
 దనరయ్యఁ జూచుచుఁ దల వంచుకొనుచు

౧. దలయొకంబును.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వసుధ నంగుటమున వ్రాయుచుఁ దొంటి
 తప్పలు దలఁచుచు దనరయ్య భక్తి
 యొప్పులు దలఁచుచు నుండె జంగమము ;
 దనరయ్యయును నముద్యస్తహా మహిమ
 యనలార నాయయ్యహస్తతలంబు
 నటు సాఁగఁ దిగుచుచు నొప్పటిస్త్రోధు
 నెటికలు విఱుచుచు నెన్ని నొస్తుచును
 వెండియు నయ్యకు వినమితుండగుచు
 నుండె సద్భక్తినియుక్తి పెంపార
 నంత నంతకుమున్న హరభక్తవరులు
 వింతవేడుకతోడ వినమితు లగుచు
 ననమానమహిమ నదాంతిన్నివిస్త
 బనవపదాంభోజ ప్రవిమలతేజ
 దనరయ్య యిపుడు నీ తల ముట్టెఁగాని
 యెవగ నెన్నఁచుఁ గాన మిట్టిచోద్యములు
 భంగిగా బనవన్న భావనంగతిని
 దొంగల చీరల కొంగుల నున్న
 వంగకాయలు వ్రాణలింగంబు లయ్యె
 వంగతిఁదొంగలు నద్భక్తులై

౧. పప్పుటప్పటి.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

యంగహీనుండైన యవినీతుండైన
 లింగబాహుళ్యండు సలింగుండై పరగె
 నొండేమి నీదు దోర్లండనంగతిని
 మొండివానికి వచ్చె రెండునేతులును
 నంతన చరితాస్థుండైన యాలింగ
 పంతుని కరవల్లవస్పర్శ జేసి
 మీయత్తిమాంగంబు మృదునుత్తమాంగ
 మైయుండె నెట్లన్న నంతకు నరుదు
 వీకవైచిన సాంఖ్యవిభు రాలవాట్లు
 దాకినయట్టి బాందలకయివడిని
 బిట్టవ్వకై చేయు వెట్టికై, తట్ట,
 కట్టు లొత్తినయట్టి కంట్లచందమున
 నొప్పెడు కన్నప్ప చెప్పురాయడిని
 జొప్పార నుసిన చొట్టభావమున
 దడయక? సింధమ దానమై నిలిచి
 పాడిపించుకొన్నట్టి పోటులపగిది
 పొరలి పొరలి పోయి భోగయ్యవెనుక
 ధర దాకి యొరసిన పొరలచందమున

గ. మై. ౨. అన్ని వ్రాతప్రకరణమును 'రాజుడి' అని
 అకారమధ్యమముగానే యున్నది. ౩. సిద్ధము.

పంకితా రాశ్య చరిత్ర

జిలుతోండనికీ దోడు సెలకులు మోచు
 తటి గ్రుంగియున్న క్రంతల జెఱంగునను
 బోట్లును బాంవలుఁ మాఁ లెఱ్ఱియున్న
 యొట్లును నుపిగిన యొట్లును గంట్లు
 వెలయుచు భక్తవత్సలతావియుక్తి
 నలరారుటయు శివుతలయ నీతలయుఁ ;
 దలవంగ నటుగాక ధరిఁ వనతలయ
 తలయుఁగా మనువానితలయ నీతలయు ;
 జలజాసనాచ్యుతామలలోనఁ జెక్క
 తలయుఁగా మనువాని తలయ నీతలయుఁ ;
 జెలువారఁగ “సహస్రక్రీడా” యనంగఁ
 దలల నొప్పెఱువాని తలయ నీతలయు ;
 నొగి విశ్వమంతయు నొకతలగాఁగఁ
 దగి వెలుంగెడివాని తలయ నీతలయు ;
 నిల బోక తలరాక తలలేవియట్టి
 తలగల కడయింటి తలయ నీతలయుఁ ;
 దలలేని తలవాని తలయ నీతలయుఁ ;
 దలమీఁది తలవాని తలయ నీతలయుఁ ;
 జతురాస్యనాల్లు, దశక్రీవుఁదియు,

౧. చోటులు.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

శతదశాస్యునివేయు, ఏడ్వఱునాఱు
 దలలెన్న నరియె నీతలతోడ శివుని
 తల యీడుగాక (యాతలలును సరియె?)^౧
 హరుడవు నీవ, శంకరుడవు నీవ,
 గురుడవు నీవ, భక్తుడవు నీవ
 ఖ్యాపితంబగు ఘోరి యను ఖడ్గమునను
 నోడమన్ రిపుఁ దెగఁగొట్టు నెవ్వండు,
 వాడమా నూరుండు వాడ మాంత్రికుఁడు
 వాడ విద్వాంసుండు వాడ తపస్వి
 యని చెప్ప వైవశాస్త్రార్థంబు నీక
 చనుఁగాక యొరులకుఁ జనునయ్య జియ్య!
 మొగి 'నహింసా పరమో ధర్మ' యనుట
 యగు నీకకాక దురాస్తుల కగునె?
 యట 'సహంతవ్యః ప్రయత్నతో' యనుట
 గుటిలాస్తులకు నెట్లగును నీక కాక;
 యగు 'నవిచార్య శివాజ్ఞయా' యవఁగఁ
 దగునూక్తి నీకకా కగునె స్వల్పులకు?
 నననేల 'లింగద్వయం సమాఖ్యాత'

---

౧. అన్నిప్రచులలోను 'నీతలతోడనరియె' అనియే ఉన్నది.
 కాని యాపాశమువలన పువరుక్తి, అర్థకీప్తత కలుగుచున్నది.

మనువృత్తి నీకకా కన్యలకగునె ?
 సంచితాగమ శైవశాస్త్రానుగత స-
 మంచిత సద్ధర్మమార్గానుపాల
 ప్రమథానుకూల సద్భక్తివిలోల
 నముదితశివలీల సంహృతకాల
 వరభక్తిమూల భవప్రతికూల
 చరణింగనుఖజాల సముదయకాల
 నికృతదుర్భవశీల నీతివిశాల
 సుకృతమహోత్తాల సుగుణాలవాల
 యని పెక్కుభంగుల ననుకీర్తిసేయ
 జను లర్థి ఒయజయధ్వనులతో మ్రొక్క
 నటమున్న దసరయ్య కహిగంగా నేయఁ
 గుటిలలాంఛనధరుఁ గొలిపిన ఖలులు
 నరిత వెండియు భయాక్రాంతాస్తి లగుచు
 3నంతంతః జాగి సాష్టాంగులై మ్రొక్కి
 “యపరాధులము గడు నవవిశ్రమతుల
 మపనీతపుణ్యుల మహగతాత్ములము
 గతినచిత్తుల మహాంకారవృత్తులము

1. 1. గ. కమనె యన్యులకు. 2. విలోల. 3. వంతంతసాష్టాంగులై
 పోయి మ్రొక్కి.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

శకులము వాకర్షపుల మజ్జలము
 సంసారులము సదాచారదూరులము
 హింసారులము భాగ్యేతరాత్తులము
 గావునఁ దప్పలు గలివెల్లి దనర -
 దేవయ్య మాయయ్య కావవే జియ్య
 మీమహాత్వముపెంపు మృదుఁడ యెఱుంగు
 నేమెఱుంగుదు మనఁగా మావశంబె ?
 నీతి దలంక నీ కెగునేసి
 నాతఁ డప్పుడు రెండు సేతులు వడసె
 నననేల వేయు నీ కహితంబు నేయఁ
 బనిచిసి యేమును బ్రదుకంగవలచె ?
 పోల దుర్జనుతోడి పొందునకంటఁ
 జాల మేంబు సజ్జనవిరోధంబు
 నటుగాన నీదుమహాత్వంబుఁ దలచి
 పటుదయామతిఁ గావఁ బాడి మమ్మనుచు
 మఱియును మ్రొక్కంగ మనుజులు గొంద
 ఱఱిముఱిఁ దమలోన నచ్చెరువంది
 సిరి మహాదేవ విచిత్రంబుగాచె
 ధర మననేల మాదనరయ్యఁ బట్టి

---

౧. శయ్య. ౨. పాస్త. ౩. తో.

పండితారాధ్యచరిత్ర

దండించుచును దన తండ్రియే దక్షవ
 మొండిమల్లని కప్పు రెండునేతులును
 దా మెచ్చి యుచ్చె బాదములపై బడిన
 నేమేమి యిచ్చునో యాయయ్య యనుచు
 వారక నుతియించుచారును మ్రుక్కు--
 వారును గొనియాచువారు చిట్టాగి
 నక్కజంబంబంగ నన్యవర్షనులు
 మ్రొక్క ఛక్తావలి మోహనంద
 నప్పట దనరయ్య గూయయ్య కిచ్చె
 జెప్ప జిముగాంగ జేతులు రెండు
 నచ్చుగా నీండితారాధ్యదేవు
 డిచ్చె బాదములు దా నిష్క హాస్పార
 డెల్లెంబుగా మహాదేవయ్యగారి
 కెల్లవారును జూప నిల నట్లుగాక

ఉదాహరణము కి

పరమనద్గురులింగ పాదారివింద
 పరవశీభూత విస్ఫారమానసుఁడు
 ధర గురుధక్తి సుధారసాభోధి

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

వరగురుభక్తి సువర్ణభూధరము
 సిరతరగురుభక్తి వరసురతరువు
 గర మొప్ప గురుభక్తి కామదుఘంబు
 నెట్టణ గురుభక్తినిధి గురుభక్తి
 పట్టబద్ధుడు గురుభక్తయ్య యనఁగఁ
 ప్రతి “యో గురుః న శివః ప్రోక్త” యనియు
 ప్రతి “య స్మివ స్స గురు స్స్మృత” యనియు
 ప్రతి “నాస్తి తత్త్వం గురోః పర” మనియు
 ప్రతి “ద్రిసంఘ్యాసు గురోః పూజ” యనియు
 మ్రోయఁగి నియతిమై మూఁడుసంఘ్యలను
 బాయక తన గురుపాదాంబుజాశ్ర
 పాంసువు దనకు నున్నాననిగాఁ బ్ర-
 శంసించుచును జక్కఁదా గిలి మ్రొక్కి-
 యనుష్ఠింపఁ జూడమఱ్ఱన మాచరించి
 తనశిరఁబున నేహమునఁ జల్లికొనుచు
 నడుగు లొయ్యన దుకూలాంబరంబునను
 దడియొత్తి సాంప్ర చందనఁక మలఁది
 చెలువు నడుల్కావ నర్పించి పూజించి
 యగురుచు ధూపకీపాదు లొనర్చి

గ. ర. ౨. ౨.

పంకితా రాగ్య చిత్రి

యని 'శరీరం ప్రాణ మర్థం చ' యనియు
 విన 'నద్గురుభ్యో నివేదయే' త్తనియు
 మ్రోయుఁ గావునఁ బ్రాణమునుఁ దనఁగనము
 గాయంబు గుఱున కాకాక్ష నర్పించి
 లింగసాన్ని ఘృతంబు జంగమభక్తి
 సంగతంబగు తస్మిన్సాక్షము నవపి
 యిట్లు దా వర్తించు నిడిది గురుభక్తి
 యట్లుగా కుదరాక్షమై బాసఁదప్ప
 యాగుఁ జేతినింబ మగు జంగమమున
 కాగురుస్వామికి నాలింగమునకు
 నటుగూడ నర్థదేహ ప్రాణముల న-
 కుటిలత నిర్వంచకుండు గానట్టి
 కట్టడికి మొదలి కాలిక పావు
 ముట్టినలింగంబు మొదలి పుణ్యంబు
 వుట్టి తా మగుడినయట్టిచందమున
 నిట్టిద గురుభక్తి యుల నట్లుఁ గాక
 కుంచితంబగు ప్రాణవంచకులకు న-
 మంచితంబుగఁ దక్క దా లింగభక్తి
 సంగతి నర్థవంచకుల కెయ్యెడల

౧. టి. ౨. గాన ప్రాణ దేహోఽంబులందు. ౩. గురు

పు రా త న ప్ర క రణ ము

జంగమభక్తి సుసాధ్యంబు గాదు
 దనువంచకునకు నొక్కొనదు వ్రసాద
 మనిన నద్గురుమూర్తి కాదిదేవునకుఁ
 ద్రివిధంబుఁ జూపిన త్రివిధాత్మునకును
 ద్రివిధంబు వంచించుఁ ద్రివిధంబు గలదెకి
 గురుఁడ యెఱుంగుఁ దద్గురుభక్తిమహిమ
 విరచించు శక్యమే హనునకునైన
 3 గురుభక్తి యఘోషయోధరమారుతంబు
 గురుభక్తి మనననస్ఫురితదావాన్ని
 గురుభక్తి యజ్ఞానతరుకుతారంబు
 గురుభక్తి యపరాధగుణలవిత్రంబు
 గురుభక్తి వాతకగిరికులిశంబు
 గురుభక్తి దుఃఖదుస్తరిధూమకేతు
 గురుభక్తి గర్హసాగరబహుబాన్ని
 గురుభక్తి భవగజక్రూరసింహంబు
 నుఁదమించు గురుభక్తి యుక్తి వేయేల
 యపున రాగతిహేతు వది యట్లుగాక

౧. కొనునె. ౨. నకు నాదిమూర్తికిని. ౩. ఇక్కడనుండి
 యొనిమిదిపాదములకును సంస్కృతానువాదమున వాక్యములు వెనుక
 ముందయినవి; శ్లోకరచనాసౌకర్యముకోసమైఉండును.

పం ది తా రా ధ్య చ రి త్ర

యంజలీకృతహస్తుఁడై యంత మ్రొక్కి
 రంజిల్లు నవ్యపుష్పాంజలు లిచ్చి
 మస్తక విన్యస్తహస్తుఁడై గురువుఁ
 బ్రస్తుతింపుచుఁ బదాబ్జంజలు కెఱిగి
 వలగొవి వెండియు నిలుఁ జాఁగి మ్రొక్కి
 యెలమిమైఁ బరిచర్య లిట్లు నేయుచును
 గురుపదాబ్జభక్తి గురుకార్యయుక్తి
 గురుదాస తానక్తి గురువచనోక్తి
 దనరారఁ దన తనుభర్మముల్ మఱచి
 యనయంబు వర్తించు నది యెట్బొనిన,
 నస్త్రశర్కర్యం బభేద్యం బస్త్రమేయ
 మస్త్రమాణం బగమ్యం బస్త్రచార
 మస్త్రతిమం బసాశ్యం బస్త్రచింత్య
 మస్త్రపంచం బసస్యం బనావాస
 మసనోష్ఠ శివతర్జ్వీ, మాశివుఁ డీశుఁ
 డనుఁఁముఁ డీశానుఁ డంబికారమఁగుఁ
 దాది భక్తానుగ్రహార్థమై తాన
 మోదంబుతో గురుమూర్తి ధరించి
 భవసాశములు ద్రైంపఁ బాల్పక వచ్చి
 భువి ముముక్షులనెల్ల బోధించుమతిని

భ్రూతన ప్రకరణము

ఘనదమామృతహస్తవనజాతుఁ డగుచుఁ
 దనుదాన కాన్పింపఁ దలఁచి యాగురుఁడు
 నాది నవాఙ్మనసాతీతు శివు మ-
 హాదేవు వాఙ్మనోవ్యాఙ్ముఁ జేసి
 యిల సర్వగతు భక్తవృద్ధతుఁ జేసి
 యిల సర్వమయు భక్తవృద్ధయుఁ జేసి
 యరయ సర్వాత్మ భక్తాత్మఁగాఁ జేసి
 పరగు సర్వేశుఁ దత్ప్రాప్తేశుఁ జేసి
 యేతఱిని మనోగ్నహీతంబుగాని
 మాత స్త్వ మెఱుఁగంగ నరుదు గావునను
 దా నీశు సర్వగతత్వాదిగుణవి-
 తాను సావయవవిహీనుఁ గావించి
 కోరి శిష్యుని నహంకారాది గుణవి
 దూరుఁగా నుభయసంస్కారముల్ నేసి
 మూర్తుల మిగిలిన మూర్తిని లింగ-
 మూర్తిగా నియమించి మును శిష్యుచేతఁ
 బెట్టి ప్రాణముఁ దుదముట్టించి యాత్మఁ
 బట్టింపఁ దచ్చిష్య పరిమితంబుగను
 దానికిఁ దగ గురుదక్షిణ శిష్యుఁ
 డీ నెద్దియును లేక యిలఁ దాన కాక

పంకితా రాగ్యం ౨౩ త్ర

యని 'శరీరం ప్రాణ మర్థం చ' యనియు
 విన 'సద్గురుభ్యో నివేదమే' త్తనియు
 మ్రోయుఁ గావునఁ బ్రాణమునుఁ దసఃసము
 గాయంబు గురున కాకాక్ష నర్పించి
 లింగసాన్నిధ్యం నంగమధక్తి
 సంగతంబగు తస్యసానము నడపి
 యిట్లు దా వర్తించు నిడిది గురుధక్తి
 యట్లుగా కుదర్పామై బాసఁదప్ప
 యాగును తినింబు మగు జంగమమున
 కాగురుస్వామికి నాలింగమునకు
 నటుగూడ స్థదేహ ప్రాణముల న-
 కుటిలత నిర్వృతకుండు గానట్టి
 కట్టడికి మొదలి కాలిక పావు
 ముట్టినలింగంబు మొదలి పుణ్యంబు
 వుట్టి తా మగుడిసయట్టిచందమున
 నిట్టిద గురుధక్తి యుల నట్లుఁ గాక
 కుంచితుఁడగు ప్రాణవంచకునకు వ-
 మంచితంబుగఁ దక్క దా లింగధక్తి
 సంగతి సర్వవంచకుల కెయ్యెడల

---

౧. డి. ౨. గాన ప్రాణ దేహింబులందు. ౩. గురు

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

జంగమభక్తి సుసాధ్యంబు గాదు
 దనువంచకునకు నెొక్కొనదు ప్రసాద
 మనిన సద్గురుమూర్తి కాదిదేవునకుఁ
 ద్రివిధంబుఁ జూపిన త్రివిధాత్మునకును
 ద్రివిధంబు వంచించఁ ద్రివిధంబు గలదె ?
 గురుఁడ యెఱుంగుఁ దద్గురుభక్తిమహిమ
 విరచింప శక్యమే హరునకునైన
 3 గురుభక్తి యఘోషయోధరమారుతంబు
 గురుభక్తి మనననస్ఫురితదావాన్ని
 గురుభక్తి యజ్ఞానతరుకుతారంబు
 గురుభక్తి యపరాధగుణలవిత్రంబు
 గురుభక్తి వాతకగిరికులిశంబు
 గురుభక్తి దుఃఖదుస్తరిధూమకేతు
 గురుభక్తి గర్జనాగరబడబాన్ని
 గురుభక్తి భవగజక్రూరసింహంబు
 నుఁమింప గురుభక్తి యుక్తి వేయేల
 యపున రాగతిహేతు వది యట్లుఁగాక

---

౧. కొక్కొన. ౨. నకు నాదిమూర్తికిని. ౩. ఇక్కడనుండి.
 యెనిమిదిపాదములకును సంస్కృతానువాదమున వాక్యములు వెనుక
 ముందయినవి; శ్లోకరచనాసౌకర్యముకొసమైఉండును.

పండితా రాగ్య చరిత్ర

మాతమై కొనియాడు మహి గురుభక్తి
 ధ్రాతమై ప్రాపగుఁ బటుగురుభక్తి
 దాతమై శిక్షించుఁ దాగురుభక్తి
 దాతమై రక్షించుఁ దదగ గురుభక్తి
 వైద్యుడై రుజుబాపు వరగురుభక్తి
 యాద్యుడై బోధించునది గురుభక్తి
 గురుభక్తి వెలియుగాఁ గోటిభంగులను
 హరుభక్తిఁ కేసిన నది నిష్ఫలంబు
 గురుభక్తి హరుభక్తి కిరవు గావునను
 గురుభక్తి హరుభక్తి కశెరవుగావునను
 గురుభక్తి హరుభక్తి కకోర్కి గావునను
 గురుభక్తి హరుభక్తి కళాళికిగావునను
 గురుభక్తి హరుభక్తి కకరుదుగావునను
 సకలసంపదలకు సకలశక్తులకు
 సకలమోక్షములకు సకలసిద్ధులకు
 సకలేశుభక్తికి సద్గురుభక్తి
 వ్రకటింపహేతువు వరమార్థమట్లు
 గావునఁ బ్రాణంబు గాయంబు ధనము

౧. ధర. ౨. మాన్య. ౩. కుమరు. ౪. జరవు. ౫. కోర్కి.
 ౬. కాలి. ౭. కరకు; కరవు.

పురాతన ప్రకరణము

భావించి గురువదార్పణము గావించి
 పాయక నగ్గును సరిచర్య లక్ష్మిః
 శేయుచు వాస్తవిక క్షేయసత్త్వని
 గురుభక్తులైలు ద స్తోనిచూడుచుండ
 భరితచిత్సుఖగురు "భక్తయ్య నిత్య
 తంత్రంబు గురువర తంత్రకృత్యంబు
 మంత్రంబు నగ్గును మంత్రస్థంబ
 దంబు నగ్గును ద భ్యానానుచక్తి
 జంబు నగ్గును ద చరణ సంస్కరణ
 ప్రతము నగ్గును పారినశ్యవర్తనము
 మతము నగ్గును ద్య మానానుచరిత
 నేమంబు నగ్గును నిరితికయా
 హోమంబు గురుపాద యుగార్చనంబు
 భ్యానంబు నగ్గును తత్త్వచింతనము
 దానంబు గురుపాద తనుసమర్పణము-
 గా నిరంతరవిరమానందలీల
 దా నిట్లు గురుభక్తి తత్పరత్వమున
 జరియింపుచును నేగుచు మొక్కనాడు
 గురుపూజనార్థమై కుసుమముల్ దేర

గ. భక్తునికలఃపు. ౨. పప. ౩. నీవనము.

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

నాదట సేనాచో నగ్గురునాథు
 పాదుకంబాలు గురుభక్తయ్య కనదు
 చరణముల్ సోకుదు హరహర యిట్టి
 పరమపాతక మిది ప్రాప్తివ్య మగునె
 దురితమున్నదె గురుప్రహంబికన్న
 సరిఁ బాదుకాసనశయ్యాడ' యనియు
 ధృతి 'గురుణా లభిష్మత' మనియుఁ
 దతి 'నమస్కుర్వీతి తస్మర్న' మనియుఁ
 జెప్పెను శ్రుతి 'నన్య కేత్స్వచి' త్తనియుఁ
 దప్పి దా నింకెట్లు ధరియింపనచ్చు
 దంకభరోద్దంక దంకభవిహతి
 దంకింబును మీఁది దంకన కోర్వం
 గాఢు దుత్తునుకలుగాఁ గొట్టికొట్టి
 తోల్లొల్పి మాంసంబు గాఢు గావించి
 నెక్కొన దొప్పల నెత్తురు నింది
 చక్కచ్చి యెమ్ములు సమిధలు నేసి
 యోలి శివాన్ని కాపాతులు గావించి
 వేలుతు నిదియ తా విధి దీని కనుచుఁ
 బాదంబు లొండొండ పట్టి గుత్తులకు

---

౧. నరుగుచో. ౨. దేవు. ౩. నిట్లు.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

ఛేదించి గంధ్రలుసేయు నత్తటిని
 దండితపాపుఁడు దనగురుఁ డమర
 గుండము మల్లనాఖ్యుఁడు వటుకీర్తి
 గంతుసంహారుభ క్తగణములుఁ దాను
 నింత వృత్తాంతంబు నెఱిగి యేతేరఁ
 బాడగని బిట్టల్కిఁడడి సాన్వనంబుఁ
 గడుసంశ్రమము భక్తి దొడిఁబడఁ జెనఁగ
 సద్ధరి సాష్టాంగుడై తన్ను మఱచి
 యుద్ధతి నలుమ్రొక్క నూహింపఁ దడవ
 గురుదయామృత సరోవరమధ్యమునమ
 జరణాబ్జములు వికస్వరమయ్యె నాఁగ
 మొలచెఁ గాల్గును రెండు మును గురుభక్తి
 కెఱిమిఁ గాల్గును రెండు మొలచివయట్ల
 యంత నపాదుఁడై యా గురుభక్తుఁ
 డంతయు భక్తిమై నిలఁ జాఁగిమ్రొక్కి
 మస్తకవిన్యస్తపాస్తుఁడై గురునిఁ
 బ్రస్తుతింపఁగ గురుభక్తునిఁ జూచి
 యిదియుఁ దాఁ జోద్యమె యిల గురుభక్తి
 విదిత భవద్భక్తివిధిఁ దలపోయఁ

---

౧. విభీతియును. ౨. మందు. ౩. గాన. ౪. సద్గురుభక్తి.

పంపి తారా గ్యం రి త్రి

గభలేల మొన్ననకాచె యెట్లవినఁ
 బ్రథిత నద్గురుపాదవరతంబ్రమతికి
 నద్గురువరిఁచిఁగణాభిరతికిఁ
 దద్గురు కగుణానితాంతసంస్థితిఁ
 దనతోడ శిష్యు లెంతయు ననహింస
 ననఘుఁ డాగుఁ దేవుఁ డాగురుభక్తు
 నెట్టణ గురుభక్తి నిషాఁరిన్సి
 మిట్టలంగ వారి కెఱు గింఁ దలఁచి
 పట్టమంచంగును బఱపును వెనుకఁ
 బెట్టించి శిష్యులఁ చిలుంగు బంది
 యొక్కఁ డొక్కఁడె కూర్చుండుఁ దేతెంచి
 చక్కనఁ బట్టమంచముమీఁద ననుడు
 విదియేమి వివేక మిట్టిద గలదె
 మది మఱపొందినమాటలు గాక
 సరి నన్ను తాననశిష్యులఁ గలదు
 గురులసన్నిధి నెట్లు గూర్చుండునచ్చు
 నని శిష్యు లట సంహార్యులఁ జేయఁ
 జనుడెంచి నిజపదార్పణ మాచరించు
 గురుభక్తు వీక్షించి కూర్చుండు పొమ్ము
 వధవరఁ బట్టమంచముమీఁద ననుడు

సిరభక్తి నద్గురు శ్రీపాదములకు
 భరణి మహోపనాదంబంచ మ్రొక్కి
 లలి 'గురో రాజ్ఘాం నలంఘయే' త్తనంగఁ
 కెలువారు వాక్యంబు శిరమువల దాల్చి
 వడి 'గురో రాజ్ఘానుపర్తన' మ్మనంగఁ
 బడు సూక్తి యది వ్రాణపదముగా నెఱిగి
 నరనరఁ బట్టెమంచంబుమీఁదటను
 గురుభక్తుఁ కప్పుడు మ్రొక్కుచుఁ నూరుచుండఁ
 వఱిదఱి శిష్యులందఱు విజ్ఞాభించి
 వెఱవక చూచుఁజొ పేఁడు మాగురుల
 నన్నిధిఁ బట్టెమంచంబుపైఁ నూరు-
 చున్నవాఁ డొక్కొతియును లెక్కఁగొనఁడు
 మనసులో తిరయంగ మందలించినను
 జను నెట్లు వట్టెమంచముమీఁద నుండ
 గురువులు మము నిట్లు సూర్పుండుఁ డనిన
 గురువుల సంఘని కూర్చుంటి మెట్లు
 మాయట్టి యిధికులు మది భయంబంద
 నీయధమునకు నె క్లెక్కంగవచ్చు
 నిలవేయు నననవేల యీగురుద్రోహి

పండితారాధ్యచరిత్ర

తలఁ దున్వీవైవక తక్క వేమనుచు
 నందడింపఁగ గురుస్వామి వచ్చిష్య
 బృందంబు భావించి స్పృహభక్తి నిరతు
 గురుభిక్తు డిగుమవి కొసరి కక్కవను
 గురుతరంబుగ నొక్కొక్కొట్టు వాతొలి
 యతఁడు గురుద్రోహి యథముఁ డట్లొండ
 నతులితు ల్గురుభక్తు లభికులేవియును
 నెక్కుఁడా యెవ్వఁడే నీకొట్టు మీగు
 స్రుక్కక మీభక్తిఁ జూచెన ననుచుఁ
 జనునయ్య పట్టెమంచుబొండ నెక్కుఁ
 డనియెద కొట్టెక్కుఁ వనియెద రొండ
 వినుఁ డిట్టిభక్తికి వెఱుసుము మున్ను
 వనిచినయతనిన ననువుఁ డేమే
 స్రుక్కక మును మంచమెక్కినయట్లు
 యెక్కునుగాకేమి యిక్కొట్టు ననుచుఁ
 బ్రియతరచిరపరిస్పృహకానగ్య-
 మయవీక్షణసుధాభిమగ్నుఁ గావించి
 యమ్మహాత్తుండు నయ్యవఁ బ్రసాదంబుఁ
 గొమ్మంచు నొసగ నెక్కును నిజదత్తి

... వేయక.

చర్వితతాంబూలసరస్వతాద
 సర్వాంగలేపనాస్వాదనుండైన
 గురుభక్తునకు నొక్క గొట్టు సూపుడును
 గురునకుఁ జాఁగి మ్రొక్కుచు శరణనుచు
 సరిసరిఁ బట్టెమంచుబట్టె నెక్కు
 కరణిఁ గొట్టెక్కఁ జక్కన నెత్తి వెడల
 'నోన్నమో నన్దగుభ్యోనమో' యని న-
 మున్నతి మ్రొక్కుచు మున్న గొట్టార
 గించియుఁ గొట్టార గించినట్లుండ
 కంచినధర్మిఁ గరాబ్జములే మొగిచి
 గురుశరణనుచున్న గురుపాదభక్తు
 గురుభక్తు గురునక్తు గురుదయాపక్తు
 గురుక్మ తాక్షాప్రాణు గురువాక్ప్రమాణు
 గురుపదాబ్జస్థిరీణు గురుమనత్రాణు
 నస్తమితాఘు నిరస్తాంగగుణస-
 మస్తు మస్తస్యస్తపాస్త్రశస్తు
 లోకభీకరుఁ శీఘ్రభాకరు వద్గు
 ణాకరు భవజయు శ్రీకరు శూక
 శూలనుభాసీను శూలసంధాను

పం కి తా రా ధ్య చ రి త్ర

శూలాన్విత క్రైదు శూలాశ్మక జూమ
 శూలి సంతుష్ట శూలిని విశ్మత
 శూలి గుజునిరశ్మలు నిశ్చించి
 యమరగుండము మల్లి కాశ్మనుఁ దంతఁ
 దమయున్న శిష్యుఁ తానెఱుఁ జూచి
 యితనిచరిత్ర కు నితనినక్కర్త
 కితనినిష్కకు నసహితురు పూరు
 వ్యక్తవేదేతిహాసాదులయగుఁ
 వ్రాక్తననూతన భిక్తాదులగు
 విగతిలే యిటువంటి నిక్రమశక్తి
 కంటిలే యిట్టి దుర్భటభక్తియుక్తిఁ
 బరువడి మీరును భక్తులమనుచు
 విరసంబులాదుచు నిష్కలవీరవగు
 భావింప మాక్షమా పాపాలు పూరు
 భావింప మా కృపాపాపాన్నిమ వీడు
 నెఱుఁ బ్రాణం ద మీకనికి మఱి గూర్చి
 మఱి యసహాన్యంబు మా గూర్చి మీకు
 సరిఁ ద్వక్తియేఁ చ్చానుసాకులు మీరు

* త్రి చూడు. ౧. "సుజనశిరశ్చూలి" ననియే కవి వ్రాసియుండ
 వచ్చును. ౨. వింశ్రీమి. ౩. కంశ్రీమి. ౪. కింశురు.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

సరి మనీచోచ్చానుసారి యీతండు
 నితనికి మీకును నెన్నిచూడంగ
 నతులః ర్థతపరమాణ్యంతరంబ
 యిదిసమున్నతి శయ్యయనియు మున్నెఱుగఁ
 డీదియు శూంబవి యెఱుగఁ డిప్పుడును
 మావచనంబ ప్రమాణంబుగాన
 మావచనము నట్టిమంచంబుఁ గొల్ప
 నిది ముట్లయునికి కింకిన్నియు నేల
 యిదె ప్రత్యయము సూతుఁ డిందఱు ననుచు
 గురుదేవుఁ డతిదయాంకురితాత్మఁ డగుచు
 గురుతరపైన నీగురుభక్త యుక్తి
 గరళాంకు ప్రమథుం కవిలియ కెక్కఁ
 గరమొప్పె దిగిరిచ్చు గ్రక్కన నతఁడు
 దుట్టింది సంక జేతుం నూది యుగసి
 మిట్టి యల్లంకెట మేదిని కుఱకి
 సరిసరఁ జనుచెంచి నగ్గునస్వామి
 చరణాంబుజములకుఁ గాఁగిలి మ్రొక్కి
 గురుదేవుఁ డర్థి నక్కొన గురుభక్తుః

౧. విల్లెన్ని. ౨. భక్తుల. ౩. సంస్కృతము: "ప్రథమా
 నపః".

పండితా రాధ్య చరిత్ర

గరమిడి లేనెత్తి కౌగిటఁ జేర్చి
 స్వామిస్వకీయ స్రసాదామృతాబ్ధి
 నాదట నోదార్చి యుగ్గురుభక్తు
 లసిత దేహంబు శూలస్థూలనిహతిఁ
 గనుగండ కం దొక్కకంటిరంధ్రంబు
 వ్రణము నెత్తురుగంటి వాళు గుచ్చిలుట
 యఃపమాశ్రమును లేమి యది వ్రత్యయముగ
 భవీ నోద్యమనుచు నద్యుతచిత్తు లగుచు
 శివనశోదరులు విజృంభణ దక్కి
 వినుతింఁ మున్నును వెలయ దే నీదు
 ఘనగురు భక్తి విభ్యాపితమహిమ
 యిప్పుడు వెలయఁ యేమెల్ల నెఱుఁగ
 నొప్పు నగ్గురుభక్తియుతమహోమహిమ
 యటుగాన యిట్టివ్రత్యక్షప్రమాణ
 పటుమహిమాఽరంఽర హేతువైన
 సుమహాదపారభాసురభవదియ్య
 కమనియ్యగురుభక్తి కలితైకమహిమ
 యేక్రియ నరులేల యీశునకైన
 వాక్రువ్వఁ బాగడఁగ వశముగాదనినఁ

౧. ప్రంభ. ౨. స.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

బరులెప్పుదురె భవపాశవిముక్త
 గురుచరణాంభోజ సారథసద్భక్త
 గురుదయామృతరస శరధినిషిక్త
 గురుగుణస్రవణ సంస్కరణానుషక్త
 గురునిరంతరవరచరణానురక్త
 గురుపరతంత్ర నిర్భరగుణోద్యుక్త
 గురుకార్యచిరధురంధరకళాయుక్త
 గురుమనోజ్ఞాచితచరిత్రసక్త
 గురువరమహామానుగుణగురుభక్తక

.....

యంచు భక్తానీక శమచ్ఛేదివంది
 యంచితస్తీతి కదుల్కాపక గీర్ణిపఁ
 దడయక గురుకృపఁ దనపదాబ్జములు
 వడసె నీక్రియ గురుభక్తయ్యనాఁడు
 ఖండేందుధరు భక్తమండలి వొగడఁ
 బండితేంద్రుఁడు నేఁడు వడసె బాదములు
 దెల్లంబుగా మహాదేవయ్యగారి
 కెల్లవారునుజూడ నిల నట్లుఁగాక

---

౧. బరులెటుంసుదురె యీభవపాశముక్తి. ౨. పరస. ౩. నిస్త
 రణాసు. ౪. ఈపాపముతరువాత ఒకపాద మన్ని ప్రకులలోను
 లోపించినది. ౫. మతివోద్య. ౬. దో.

పం ది తా రా ధ్య చ రి త్రి

సురుభక్తాం వారిక-

స్ఫుటతరగురుభక్తి పుణ్యనశ్చముఁడు
 వటుతరగురుభక్తి పాశ్రోత్తముఁడు
 లాలితగురుభక్తి లక్షణాన్వితుఁడు
 గీవితగురుభక్తి కృత్యసంయుతుఁడు
 ప్రసాదగురుభక్తి పానరతుఁడు
 వినయగురుభక్తి విజ్ఞానయుతుఁడు
 ప్రాకృతగురుభక్తి పారియుతుఁడు
 రాకీతగురుభక్తి రసనిషిగుఁడు
 నవరథగురుభక్తి వివశగాఢుఁడు
 ప్రసాదగురుభక్తి శివసమగరిఘ్న
 డనఁగ నొప్పి గురుభక్తాంజారి విసెఁ
 జని వేశ్యవాటికాఁగముకట్టవారి
 ననిత వ్రాధవతినాఁ జనునొక్కవేశ్య
 దనదు గృహాంగణంబునను నైసెఁ
 యచ్చెరువంగ విటావని నెఱక
 లుచ్చిపాఱఁగఁ జూచు నురుదృష్ట్లుసూది
 యువిద దృష్ట్రోనులో యొడ్డినయురులో
 ధవళాక్షిచూమ్ములో దావాంకురముఁగా

౧. సద్భక్తి. ౨. పశ.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

మెలఁతకన్తెఱుఁగులో మెఱుఁగులగనులొ
 పొలిద్యగంశులో పొలయుదీపములొ
 ముదితవీక్షణములొ మోహచాశములొ
 మదిరాక్షీచూపులో మదనబాణములొ
 లోలాక్షీద్యగ్రుచులో కట్టుబండ్లొ
 బాలవీక్షణములో పన్నినవలలొ
 యిలఁ జోద్యమంచు నయ్యింతి ద్యగ్గీధి-
 తులఁ జిక్కులనుబడి యిలఁ దొట్టుకొనుముఁ
 బసరింప నొండేమి భామకర్ణనలఁ
 గుసుమా ప్రహతికిఁ దా గుటిమైతి, నూఁకి
 పోరాదు, వెనుకకు రారాదు, గోలు
 పోరాదు తాల్కి, బల్కీరాదు నతికి,
 నేమి నెయుదనంచు నీశుభక్తుడు
 దా మది నూహించి తప్పేమి దీన
 నదియును భక్తురా ల్లునుగాక
 వదిగొని మ్రోయు శైవపురాణములను
 నీతిద్యక 'మైథునే రతా' యనియు
 సూతసంహితయందు సురుచిరంబుగను
 మఱి 'యత్సుఖం తత్సమర్చిత' మ్మనియుఁ
 దఱి మ్రోయుఁగావునఁ దనుఁ బొందినట్టి

౧. కనుకట్ల; కట్టుబండ్ల; కట్టుబథల. ౨. యి.

పండితారాధ్య చరిత్ర

సుఖము లింద్రయములఁ జోకకయుంక
 ముఖమెర్గి శివున కాసుఖము లర్పించు
 క్రమమెఱిగినఁజాలు గాఁడు దుర్విటుఁడు
 శమదమాత్మకంఠఁ జాల నుత్తిముఁడు
 నీక్షింప భక్తియొ దిదియును నొక్క
 పక్షంబు గావున ప్రాతియేలనుచుఁ
 దన చెలికానిచేఁ దన్నికి రోయి
 వనుచును సలియుఁ దద్భక్తునిఁ జూచి
 వలనుగా దనవుడు వాఁడేఁగుదేర
 వలవంత వెండియు వానిన పనుఁ
 బాలతి వెండియు నిది వొలుపు గాదనుచుఁ
 బలికినవానిన పనిచినఁ జూచి
 లలన వెండియు నిడలాగుగా, దేల
 పలుమారుఁ జనుదేరివలదు వొప్పునుచుఁ
 బడతి యేకమమున నొడఁబడకున్నఁ
 గడుఁగడుఁ దమకించి వడి తాన యేఁగి
 'కటకటా! రోగొనఁగా నొల్ల నంటి
 వఱ తన్ను బోలొగ విటు లున్నవారె
 నాయీగి నాలకున్నను నొల్లనంటి
 వో యేల తలనిల్వవోయనే పసిఁడి
 భవినని యొల్లవో పరమభక్తుడ

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నవివేకి యనియెదే నటువొందిచూడు
 రూపు లేదనియెదే రూపించి చూడు
 ప్రాపు లేదనియెదే భక్తులబంట
 దొరయుఁ గాఁ దనియెదే దొరకు బిడ్డండఁ
 బారులు లేదనియెదే పురుషార్థపరుఁడ
 భూర్తుండు వీఁడని తోఁచెనే యిట్టి
 వార్తయే లేదు నావలన నిక్కింబు
 దక్కువెక్కువయని తన్నొల్లవేని
 యొక్కప్రాయము సూచు మొగి నీకు నాకుఁ
 జదురుండు గాఁడని మది నొల్లవేని
 మదిరాఁ, చూచు నామాటలయంద
 మొకనికి వలచి త నొల్లవేనియును
 సుకుమారి తనుగూడి చూ డొక్కమాటు
 జానొంద గుణములు జాతు లిచ్చలును
 యోనిదండంబుల న్యూనాధికములు
 సమరతిగాక విషమరతియైన
 సమరతి గూర్చునాసన భేదములును
 గరణముల్ రతులును గాలవేళలును
 బరగు మనోగతభావంబు లెఱిఁగి
 బాల యావన ప్రాధ లోల యనంగఁ

౧. నిట్లు. ౨. మాటు.

పం ది తా రా ఘ య త్రి త్రి

దా లలనల వ యోధర్మంబు లెఱిగి
 నెఱయఁ బాదాంగుష్ఠ మఱకాలు గుట్టి
 సిఱుదొడ గుహ్యంబు మఱి నాభి అొమ్ము
 సను మూఁపు మెడ సెక్కు సరి నభరంబు
 గనుఱొప్పి ఘోరింబు గచభరింబందు
 గటిక్రింక క్రేలిక యట క్రిందుఁ యును
 నిట ద్రిప్పివ్రేయ జే నిఱియంగఁ ఱ్చి
 మూఁట కేఱిలు సూఁ మునమున కెఱట
 యిఱుటను గుఱింప నలివేసెఁ ఱు
 గళు దా శుష్కపక్షింబున నెక్కు
 వలపట డిగి మున్ను వామభౌగమునఁ
 బాదుచు మస్తాభరసాంఘోనిధి ముఱి
 మఱిఁతులఁ నముదారి మఱువంగఁజేత
 యిది యెంతవెద నా కింకనరాఁ
 ముదమున నాకు సస్త్రుఖ మిచ్చి చూచు
 మాలింగనామ్యచిత్రాంఘ్రములను
 లోలన నీవల్పుఁగి లెడలంగ
 నుస్తీలితాక్షివై యుండఁమి యఁట
 మస్తాభరసవార్ధి మరులుగొనంగ
 వెండి నిన్నెఱుగక యుండంగఁజేయ
 కుండితివేని నీ కోడినవాడ

౧. రెంటు.

పు రా త ప ప్ర క రణ ము

ననుచు వెండియును దదంగంబులైన
 యనున గూలాపంబులను నేర్పు మెఱయ
 నాతి దాఁ జిఱునవ్వు నవ్వుచు భక్తి
 నీతి విచారింప నీకును నాకు
 వెరవుగాదన్నను వెండియు నేర్పు
 విరచింపఁగలవె వివేకి వేనియును
 నెఱిఁ గెడివాఁడవే నింతలోపలన
 మెఱుఁగంగ వలవదె యెదిరిచిత్తంబు
 రసికుండవేనియు వసదక్కి యాత్మ
 నుసిలిన మఱి మీఁద నో రెత్తఁగలవె
 యే వీడఁ బల్కిన భావంబుఁ జూచి
 భావజ్ఞుఁడన యేనిఁ బోవంగవలదె
 మిండంపవేనియు మీఱి రాఁదగునె
 నెంఱి గుంఱెనతోడ వెఱవు గాదనిన
 వితతరతికఞ్చా వ్రవీణుండవేని
 రతిఁ జూపకున్కి నీమతి నెగ్గవలదె
 తలఁపంగ లింగావధానివేనియును
 బాలుపుదక్కినవల్కు వలుకంగఁ దగునె
 ప్రాయఁడితనములఁ బనియు లే దింక
 వేయును నివియేల విచ్చేయు ఘనుడు

పండితారాశ్యచరిత్ర

న ట్టెలనోదు నే నంబుజానేత్రి
 దిట్టవై యొల్లనితెఱఁగెల్లఁ జెప్ప
 మొడఁబడు మొండేని నోగి నింక బడసి
 కుడువవేనియుఁ జేకొను మొండఁ దన్ను
 గాదేని నిది యూదిగా నుగవారి
 నాదటఁ బిల్వనేనని బాసఁ బల్కు
 తక్కుము నీవిప్ల వతి మహానేవి
 యక్కవోలెను విషయ క్రోధులు లొండ
 నరువరువనఁ దిలకవ్వచందమునఁ
 గురుపత్వ మిప్పుడ ఫరియింపు మొండ
 నేల నిన్నియుఁ జెప్ప నింతులలోనఁ
 దాలిమిగలభక్తురాలనేనియును
 నీరనోడనిభంగి మారారి గవయఁ
 గోరెదే బాదము కతారామమునకు
 నూరక పామ్మన్న నొడబడ నేను
 గారణం కబేమేనిఁ గలదేని యిట్లు
 వోను నీవదొండ నేనాదు నొండఁ
 గాన వేయునునేల కమలాక్షి'యనుచు

౧. అన్నివ్రాకప్రకులలోను 'శేత్రి.' ౨. వేసట. ౩. భ్రాంతి
 చరితా. ౪. దిద్దియొప్పుగాదని.

పు రా త స ప్ర క రణ ము

నద్దిరామేలువో హరహర యిదియ
 ిదొద్దవో తనకు నీతోడికూటంబు
 బాపురే మిండం బాపు భక్తుండ
 బాపురే బాపురే ిషడుచులభ్రాత
 నల్లవో భామలయుల్లంబు లెఱిఁగి
 గొల్లవాడైనను గోరునే కవయ
 నొల్లని వెలయాలి నొల్లని నృపతి
 నొల్లనిచెలి బాయ నొల్లఁడేవియును
 నెఱవం మనసుకీ లెఱుఁగు నతండు
 నెఱవిఱుఁ డంగఱుఁ డెఱుఁగవే కధల
 లోకంబు విఱుఁ వివేకులతలల
 నీకెలుగట్టితి గాకేమి సెప్ప
 చిప్పిసిరో మెఱురే సరివిటలు
 ప్రసన్నుడను నీకు వఱురే నతులు
 నీడిగింబడు డిది నీకు భక్తి
 పాడినే మఱి మిండపాడియే చెపుమ
 గజివిఱింపను మాఱుగలుషింప ననుపు
 బాఱుఁగువో మగఁడవో పొందుగావింప
 మిడమిడమిడికెదు మేలువో కడవఁ

---

౧. దొడ్డు. ౨. పడకులభ్రాంత. ౩. భ్రామిలుల్లంబు.

పంకితారాధ్యక్షత్ర

గుడిచినారమె పండుగులఁ బ్రబ్బములను
 రమణఁ గట్టుంబు గిట్టుము మాక మకక
 గమియంగ నిచ్చితో కళవళించెదవు
 జానోంద నన్ను విచారించి పలికె
 దేనియు మదిఁ జూడుమా నిన్ను నీవ
 భక్తుండ వట్లయ్యుఁ బ్రభుఁడ విశ్వా
 యుక్తమతుండవు గుయుక్తులు దగునె
 జానోందు నన్ను విచారించి పలికె
 దేనియు నుదరాధిగా నిట్లు వినుము :
 ఇమ్మున గురులింగమిచ్చిన కాయ
 కమ్మిడి యిట్లయ్యుఁ గరకంఠభక్త-
 గణములఁ గాని నేఁ గల్గనైన నెఱుగః;
 గణుతింప నంగవికారిగా, నిట్లు
 వడసిన భనము డాఁపంగనేర మున్ను,
 నొడయ లెఱుంగును రొండేమి సెప్ప
 నెన్నడుఁ గనివిని యెఱుగము నీవు
 నెన్నఁ డెఱుఁగుదు నన్నిట్లు సిక్కింపఁ;
 గఱపినవాఁడవో కన్నెర్క మెడయః;
 నెఱపినవాఁడవో నిండుజవ్వనము,

౧. పట్లయ్య.

పు నా త న శ్ర క రణ ము

ముట్టినవాడవో మున్నొక్కమాలు,
వట్టినవాడవో పడయ నంగళ్ల,
నాపినవాడవో యటఁ గొన్నిదినము,
లేపినవాడవో యే నీకు వలవఁ,
గలసినవాడవో కంచానఁ దొల్లి,
వలచినవాడవో వాడపొత్తునను,
నచ్చినవాడవో నావారిలోన,
మచ్చినవాడవో మనసుకీ తెఱిగి,
దొరసినవాడవో పెండ్లిండ్ల నిండ్ల,
నరసినవాడవో యప్పు నాకిచ్చి,
కాచినవాడవో కని తప్పు సైఁచి,
ఘోచినవాడవో బుట్టిగర్వులను,
నేలినవాడవో యిల జీత మిచ్చి,
చాలినవాడవో చంప రంపఁ,
బాపినవాడవో భవబంధములను,
జూపినవాడవో శూలినదృక్తి,
వలచినకూర్చినవాడవో, తక్కు
పిలుపులవాడవో యిల నట్లుఁగాక,
నే ముందఱిల్లాలనో, మఱి లంజ
నో, మేనవదినియనో, మఱుఁదలనో,

పండితారాధ్యచరిత్ర

యిలుపుట్టుగొంతినో, యింత నీ కెట్లు
 బలువునేయఁగవచ్చు నిలఁ దేరకాఁగ!
 చను, వేక్కకాఁడు దోసం బెగ్గఁ డెఱు
 నని యాడుమాట నీయం దేను గంటి
 నీతి నతిమోహంబుగతి సెటనంగ
 నితరేతరుడవె? నీవెఱుఁగవె చెపుము,
 ధర మాస మాచంద్రతారకంబనఁగ
 వెరవఱి మానంబు విడుతురే యింత
 యీనాఁటనేఁగాని యింతులు లేకె
 తా నాఁడుపొడి భువి మానఁ డమ్మెడినె
 జ్ఞానాశ్చ శివుఁ గొల్చువానికి నింత
 యైనఁ బరేంగితజ్ఞానంబు వలదె?
 లజ్జింప విది గడులాఘవం బనవు,
 నుజ్జగింపవు సలంబాక్కింతయేని,
 వలదన్న మానవు వక్కరించెదవు,
 వలనుగాదన్నఁ జోవవు దగదనుచు,
 భక్తియుక్తియు మిండపాడియుఁ జూపి
 యుక్తిసెప్పిన నెట్లు నొడఁబడకున్న
 మఱి యట్లుగాక మస్తభరతులందు
 నెఱి రోఁతఁ బుట్టింప నెలఁతుకఁ దలఁచి

పు రా శ న ప్ర క రణ ము

యోవివేకుండ ! వేశ్యావిడంబనము
 సీవెఱుంగవె మున్ను నిక్క మంగనలు
 మిండెతల్, గత్తికి యిగిలినగొంట్లు,
 గొండెపుఁగొఱవులు, బండెతల్, ముచ్చు,
 లెడపగుల్, శరమతు, లేవంపుఁబట్టు,
 యొడపగు, లుపసంతు, యొగి నొంటికిట్లు,
 దులునలు, దొట్టరుల్, దోషరు, లూర
 నొలిచి తిండ్లును, దిట్ట, లుదరపోషకులు
 బొంకులపుటికలు, రంకులగొంట్లు,
 బంకెతల్, రక్కెతల్, వచ్చిరక్కసులు
 రొమ్మలకుండ్లు, రోత ప్రామిండ్లు,
 బమ్మెతకత్తెలు, నమ్మనిబోంట్లు
 గోషపుంజము, లారగొ, లైతుఱోళ్లు
 వాజాతులు, విసపరులు, వెడ్డరులు,
 మాటలముచ్చులు, మందులమార్లు,
 దాటకుల్, దొంగలు, దల్లు, లొడ్డిళ్లు,
 గొడవగొంట్లు, ముడియవిడుపులు, సాల
 గడుసరుల్, గయ్యాలగచ్చులు, వసిండి,
 వాపులు, దుమ్ములు, వరటలు, గృత్తి

౧. మోతిన.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

చూపులు, బరులు, విరోధులు, మృత్యు-
 కన్నెలు, వంగులగద్దరుల్, రిశ్త
 వన్నెకత్తెలు వారవనితలు; మఱియుఁ
 జపలముల్ దగులముల్ సంచలత్వములు
 గుపితలులాయముల్ స్మారముల్ వాల్ల
 వజ్రచులు వికృతముల్ శ్రమితిలు మ్రచ్చు
 లజ్జికులు మాయావు విచారములు
 గలుకు లాశావంతములు గర్భమార్గ
 ములు బెట్టిదమ్ములు మ్రుగ్గంగములు
 స్వవశేతరములు గానలములు మాఘ
 భవనంబు లింద్రయశ్రాంతిహేతువులు
 వా మౌంంగనిగ్రహిల్లు వాఁతియుఁ గుఱునుఁ
 దావిచారింక తగులు పాపిష్ఠు
 లవిశ్రములు భృతాహంకరణములు
 నుపతాపబీజంబు లుపదలదప్పిల్లు
 మఱియు వైశికములు మలకలమాల్లు
 మఱగులు బాంచు లూబరణుడిగాల్లు
 వచ్చిబాంకులు బహుభావ లిప్తెచ్చు
 లచ్చుఁగుచ్చులు వారపొచ్చుముల్ దొంట్లు
 మిన్నకరితలు సన్నట్లు వెక్కు

పు రా త న స్త్ర క రణ ము

వన్నెలు మాయలు వరటలు వట్టి
 యువచారములు కీపు లురు లెఱుగములు
 వివరీతములు మదాన్వితము లనంగు
 సప్రస్తుతములు హాస్యైకహేతువులు
 విప్రలంభంబులు విషయబీజములు
 గడుయంత్రజాతముల్ నొడుతరితనము
 లిషియాస లిచ్చలు వెడఁగులు దేఁట
 వెడ్డుబుడ్డులు స్త్రోత్రాణ్ణిసములును
 పాణ్ణిగొడ్డుంబులు కనొడ్డారములును
 కప్పలు దారులు దడబాట్లు వినఁగ
 నొప్పలు కొప్పలు నుచితముల్ హృదయ
 శ్యాముల్ గడుఁ కీఁగసాఁగులు లేని
 తొల్లంబు లుకలు లఘువు లాలములు
 యేసగోసములు దామితరేతరములు
 గానముల్ వెలయాంప్రపానముల్ మతీయు
 వితతముల్ మాంద్యముల్ నెలఁదు లస్థిరము
 లతిభిన్నములు ద్రిప్పి లల్పముల్ వొరలు
 మలినముల్ గల్గిషంబులు గతీనములు

౧. పక్ష; సయ; సమ. ౨. కొడ్డరాడ్డంబులు బడ్డపేరెములు,
 ౩. గి, క. బడ్డారపములు.

పండితారాగ్యచరిత్ర

వలుచెఱంగులచెనల్ ివలుచందనములు
 కలకలు గొడుకలు గఱకులు మొలకు
 లిల నపాశ్రము లశుచులు నిసిద్ధములు
 జడము లొల్లములు శిల్పాచిహీనములు
 నెడమతు లింద్రియహేతుభూతములు
 వాతకావానముల్ వక్షపాతములు
 పూతముల్ భంగురంగాలు నీరసములు
 గడటముల్ నానాముఖములభావములు
 గృహణముల్ గండముల్ గెలసము లరలు
 గుపితాలవాలముల్ గుటిలకారణము
 లపరాధరతులు వేశ్యలమానసంగా
 లననేల వేయు మాపును నేక్కుఁ గల్గు
 వనితలతనువు లైనను బరీక్షించఁ
 గమియంగ్ల క్షేపకగతములు నాసి-
 కములు, లాలాకీలితములు వక్త్రములు,
 గలయ బాష్పాన్వితంగాలు నయనములు,
 నిల నమేధ్యాగారములు జకరములు,
 దలపోయ వారకాంతల నిశంబములు
 వలుపాపముల కున్ని పట్లగు మఱియుఁ

౧. చులుక, ౨. నాళ్ల.

పు రా త స ప్ర క రణ ము

దొడరి కామాంధులు వడియెడి బ్రౌంద
 లెడవడఁ గంపువల్పెడి దుర్ న్నణములు
 మొదలఁ దా నరివర్గముల పుట్టినింట్లు
 ాచదలినయట్టియశౌచభాండ్లములు
 నుడుగ కెన్నెడు మూత్రమూరెడుకుంట
 లడిసికాంపును గొట్టవడియెడుకండ్లు
 నిజరజోదూష్యవశా నెత్తురుఁగురుపు
 లజహాసీంద్రాదుల నడఁచినగువాలు
 ధరిణిరేతశ్శోణితంబులమడుగు
 లరయంగఁ బ్రత్యక్షనరకకూషములు
 గులహీను లధములు గులఱ లుత్తములు
 దొలఁగనికలుఁగొట్టోవలు మఱియు
 నందగు సుఖము దా నట్లునుఁగాక
 చెంద నిత్యంబని చెప్పనులేదు
 సలితనిరంతరాశ్వభిషణాగ్ర
 నలిలకణక్షణ చలనమాత్రంబు
 లింతటికై యొడ లెఱుఁగమిఁ జేసి
 యింతులఁ గోరి పోయెడిదురాత్తులకు
 మానభంగం బొందు, గానమి రెండు,

---

౧. చదికులు. ౨. లవలివారలు. ౩. తానిఱంకరా.

పంశితా రాగ్య చరిత్ర

నానసెడుట మూఁడు, నగుబాటు నాల్గు,
 మనసుతాపంబైదు, ఘనహాని యాణి,
 వెనుఁగుముక్తికిఁ బెడబాయు లేదు,
 నెప్పటనైనఁ దా నియ్యేడునేట్లుఁ
 దప్పనే వెలయాప్తఁ దగులువారింకు.
 గలసిరి నతుని తిప్పోయరాదు
 గలియు నూనెయు రెండుఁ గలిసినయట్ల
 వట్టిరి దన్తుని భావింఁరాదు
 వట్టుగా జరిగెలు వట్టినయట్ల
 నరనమో కూఁని చర్చింఁరాదు
 వొరపొచ్చె ముదుగ నూసరవెల్లుంట్ల
 మెలుకువ లెఱుఁగు మిం నాఁగ రాదు
 జరిముఁలోని మశ్చ్యుంబుయట్ల
 పచ్చలవిడి మాటవిం ద్రన రాదు
 నాచ్చి కట్టదు రల్లజూదరుంట్ల
 కడఁ జూఁఁ గుంపఁ ఁగా మనరాదు
 విడిచినఁ బాఱుదుం వడి జేగలట్ల
 పట్టింపరని వెండి నసరింపరాదు
 వట్టి కట్టఁదుదుర్ వడిఁ గీఁగలట్ల

౧. లాడి.

పు రా త స ప్ర క ర ణ ము

తేల నర్థంబిచ్చితిమి నాఁగ రాదు
 వ్రాలుదుర్ దలలట్ల వరిగింజ సూఱ
 వలతురు సతులని వలపింపరాదు
 వలపులన్నియుఁ గార్యవశము లూహింపఁ
 గావున నిట్టివేశ్యావిడంబనము
 లావనితలమాట లాటలు దృష్ట్లు
 భావముల్ మనసులు వరికించిచూడ
 నేవముల్ గాక యం దెంతసుఖంబు
 గామారి భక్తులు గామితు రెట్లు
 వారాంగనాభి నిస్సారసౌఖ్యంబుఁ
 జీరికిఁ గైకొండ్రె శివభక్తిసుఖులు
 వ్రాలెడువారాంగనాలోకనంబు
 లాలముల్ గాక శ్లాఘ్యములె భక్తులకుఁ
 దవలివారాంగనానివహంబుమాట
 లవశముల్ గాక ప్రియములె భక్తులకు
 నెసగ వారాంగనావిసరదుర్మతులు
 హాసనముల్ గాక సహ్యములె భక్తులకుఁ
 జారువారాంగనాజన దేహకళ ల-
 సారముల్ గాక రుచ్యములె భక్తులకు

పండితారాజ్యచరిత్ర

నాశోగవారాంగనానుభవములు
 బీభత్సములకాక స్పృహలె భక్తులకు
 భావింఁ నిట్టివేశ్యావిడంబనము
 లేవముల్ గా కవి హృద్యంబులగు నె
 భావింఁ భక్తికి నూచిడంబనవి-
 భావను లగుమహాభక్తుల కెందు
 గావున భక్తిసంగతుండవు, భక్తి
 భావనుండవు, భక్తిపరుండవు, భక్తి
 పాలనుండవు, భక్తిపాత్రుండ విత
 యేలయూ నిన్ను నీ కెఁగకయుంట
 యిన్నియు నేల నీవెఁగుగనిశ్రోవ
 లున్నవే యెఁగుగం గ నొల్లవుగాక
 తామసులము భక్తిసామాన్యమతుల
 మే మాదువారము గామచర్యులము
 మాకంట హీనమే మీకు లొకికవి-
 వేకంబు భక్తివివేకం బటంచుఁ
 బరిగు నేశ్యావిడంబనమును గామ-
 హరుమహిమావిడంబనమును నట్ల
 చెప్పగ మిడండు సెవి యొక్క వినక
 యెప్పటిక్రియ మది నేనంబులేక

౧. హరి.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

ముదము గోపము వెంపు మది దమకంబు
నుదయింపఁ దన్నెర్గకున్నఁ గన్నెఱిగి
యాకమలదళాయతాక్షి దా నంతఁ
బోక వెండి యతని బోధింపఁ దలఁచి
‘మిండపాడియు లేద మృచుభక్తి లేద
యిండేమి మది నెప మొక్కింత లేద
చన్నపురాతన శరణులమహిమ
విన్నను నదృష్టి వికసితం బగునె
చెట్ట చూచెదఁగాక శ్వేతాదిమునులు
దప్పి కాల్చులబుద్ధిఁ దా ర్విన్నవిధము
భక్తిసంపూర్ణమై పరగినవిధము
ముక్తులై శివుఁడూడి మున్నున్నవిధము
నని తలఁచి గురుభక్తాంజారిఁ జూచి
‘పినుము తొల్లిటిపురాతనులలోపలను
నాల్చుల నదృష్టం లంగీకరించి
వ్రాస్త జయించినభక్తులు గలరు
నెఱుఁగుదు రుత్తము లెల్లగార్యంబు
లఱలేక తమయంద నగజేసుకరుణఁ
జెప్పినమాత్రానఁ జేసి కార్యంబు
లెప్పాట మధ్యము లెఱుఁగుదు రపుడ

పండితారాశ్యచరిత్ర

యాద్యులు సెప్పినవైన నధములు
 గార్య మెఱుంగరు గర్తవశమునఁ
 గాన తజ్ఞులు సెప్పఁగాఁ గార్య ముఁగి
 రేనియు మేలకా కేకేమి దాన
 నిప్పాట రంభయు హితముఁ నలంచి
 చెప్పిన వినఁడె మున్ శ్వేతుఁ డెట్లనిన.

శ్వే సు ని క .

భూరిదివ్యాచ్యుతపూరశరీర
 సారుత రాస్పరోజనవంద్య రంభ
 దనపాలనున్న మననవికారాంధు
 ఘనతరసిందితాఘసమేతు శ్వేతుఁ
 గనుఁగొని నెఱ్ఱి తాననవద్ద యగుచు
 మనమునఁ దలపోయ మగువ నీకీఁచి
 తఱిదఱి నిర్మి మిత్తమునఁ దన్ జూచి
 చిఱునవ్య నవ్వివ లెఱఁ గేమి యనుచు
 సతిదయాభావన సంత నారంభ
 ధృతిపుట్ట నతని బోధింపంగఁ దలంచి
 దురితైకమూలంబు¹ దుది నీచరిత్ర
²మరిది దా వివరింప నది యెట్టులనిన

౧. ౨. ౩. యక్క. ౩. నువ్వకర్తవము. ౪. సరుజార.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

నను నీ వెఱుంగఁజొచ్చిననాఁటనుండి
 నిను నీ వెఱుంగక నీమదోద్వృత్తి
 ధరఁ ద్రికాల మదగ్రస్తమైన
 కరియునుఁ గోలెను గడుఁగడుఁ గ్రొవ్వి
 పాయక శేయునుఁ బగలుఁ గామినుల
 మాయఁ నిషయనిమగ్నతఁ పొంది
 గుడిఁ గనిమైనను మృత శరణనవు
 గణకాబివైనను గానవు గురుల
 మ్రొక్కవు ధక్తుఁ కొక్కమాఱైనః
 నక్కవు నర్కార్థి మొక్కింశమైన
 మున్ను సుప్రాక్షుఁ గలు ముట్టి వెఱుంగ
 నన్నుచు నరివి నెఱుగవు భూతిఁ
 బట్టితిగాని ముక్ పుణ్యమన్వార్థి
 ముట్టిదో కలవైన నెఱుగవు, వాఁ
 కర్తవ్యఁ కర్తవ్యఁ గామయ నేమ
 మర్తివి ఘోగయ నూగయఁగాఁగ
 నపచుచు మఱియొక్కనాఁడు లంజయకు
 వడిఁ బుచ్చునులు గొనివచ్చు న్నశ్శతిని
 జెనఁక పువ్వొకటి యంచితభూప్రదేశ

---

౧. ప్రస్థ. ౨. మఠ. ౩. పువ్వొక్కదుచ్చివ్వు.

పండ్ల తాళా గ్రంథము

మునఁ దెగివడఁ బుచ్చి కొనఁగ లజ్జించి
యదియు శివార్చితంబని యలవోక
మదిలోన నొక్కొకతొమాత్రంబుఁ దలఁచి
నా పోవ నొండేమి యది దొలుమేని
సీపుణ్యశలమునఁ బ్రాపించె నట్టి
తలఁపటగాన తస్మిన్ముస నపువ
శలియించె దేవేంద్రఁడట నీకు
నదియుఁ దదియ్యశలానుభవమున
నిది యొక్కదనము దా నిట్లుగావునను
వేవిను నరకాన్ని వేగ వేఁగుటకు
సీ విష్వడు మదించి నిన్నెఱుంగమికి
వగవును నగవును వస్త్రోల ననుడు
'వగవంగ నవ్వంగ వనిత సీకే' |
'రసతుల్ గలియుగ స్థరుఁ డితం దనఁగ
నరివిఱుల్ వీడవో జాణ యనంగఁ
బ్రదికితి నిష్కవ త్రిదశేంద్రభోగ
విదితానుభవసుఖవివశుంప నైతి
నదియునుఁగాక మున్నవికలదేవ
నుదతులతోఁ గామసుఖము లందితిని

౧. మాత్రదలంప.

రంధ వీ నప్పరోరమణులలోన
 సుంభదుదాస్తభాసురకీర్తియుతపు
 నిట్టనీతోడఁ బంచేషుశాఖ్యంబు
 లిట్టలంబుగఁ బూద విదె యున్నవాఁడ
 నెల్లెఱ విజయుండ నిల నేనకాక
 యెల్లింటినరకంబు లే లెక్కనేయ
 నాపువ్వు శివునెద్దు యట్లయ్యేనేని
 నూపుష్పఫలమున నమరేంద్రుడవి
 గలిగినేనియు నొండుగా నేలవచ్చు
 మలపారుగియు బిలిబిలియగునె
 ప్పులవడఁగ నేల ప్పల్లంబుజాత
 స్తులితాస్య! రా శయ్యకు' ననుచు
 'దానికి వేగమ తల్లడంబేల
 నే నొండువెస కింక నేఁగుదునెట్లు?
 నీవు నాసన్నిధి నేఁ చుండి యెల్లి
 నోవఁ జూడఁగఁజాల భువి కథోగతికి
 నామాట విను వక్ర నలకూబరాది
 కాముకులను సురౌఘంబు గైకొనిన'
 యమరాంగనాసహస్రావళి నిన్ను

పండితా కావ్యచరిత్ర

బ్రమదంబు సన్నేహ భావంబుఁ దనర
 ననయంబుఁ గామసుఖామృతాపార
 వనధిని దేల్చెడివా రుండ నుంచు
 ననువు దెల్పెద నిదె యర్థరాత్రంబు
 సనిమె నాయెడ నొకజాము సుఖంబు
 గావున నిత్యసుఖావాప్తి నీకు
 గావించు నన్ను నిక్కఱియై నిరంభ
 యతని నొడఁబడిచి యతుల్యద్రాక్ష
 యుత దేహు విమలభస్మస్థాళితాంగుఁ
 గావించి యీశ్వరాగారంబుఁ జూఁ
 నావామ సెప్పున యట్లు శ్వేతుండు
 ననమాక్షుగుడిలోని కనవులు దుడుచు
 వెన నల్కు మ్రుగ్గు లొప్పెళ్లగ రచించుఁ
 బూవుఁ బత్తిరిఁ గోయు వేనేగఁ బఱచి
 యావియద్దంగాం లాదటఁ దెచ్చు
 జలకముల్ సేయుఁ బూజార్చకాండంబు
 లలరించు ధూపకీపాదు లొనర్చు
 వలగొని చక్కఁ జాఁగిలఁబడి మ్రొక్కుఁ
 జెలఁగుచుఁ గీర్తింపు నలికేఁగి యాదు
 నుడుగ కెప్పుడు జోడకోడచారములు

పు రా త న త్ర క రణ ము

విడువక నివరాత్రి విధి నాచరించు
 భాషించి నతనిపాప ప్రాప్తి ప్రాప్తు
 కేళినక్రియఁ ద్రువేవుడు వచ్చి
 నిన్న నింగ్రుంకంప నీపాప రాత్రి
 నున్నవానిని యాపు మోరంభ యనుచు
 గాల్గొనున్న సుకాంబుదూతఁను
 యిట్లు ప్రవిష్టంబు చేసెన్నఁ బూజ
 క్కంభక్తి గాఁగిరిసమంచిత వి-
 క్కంభక్తి గాఁగిరి మృత మొససి
 పాపమతపోభావ ప్రాప్తిఁబొంది
 పాప భావమునున్న మాశ్వేతు దాబు
 పాప గవి మూదలు కడుగిడ నెఱచి
 నపన పన కడుచు వచ్చి కాలునకు
 గొనని లిట్లని చప్పి దాక ప్రసాదముచు
 శ్వేతుఁ కిగుడిలోన నిచ్చి భజించెడిని
 నేమేమిరా రంభ నేమి సంచినదె
 సామహా దేవుఁడే యక్ష మాతనికి
 నననేం యింక నాయధికార మొప్పు
 గొననిచ్చు యున్నందు గోపించెనేని

పండితారాశ్య చరిత్ర

బటవకొ తప్ప దత్పాతినా ననుచు
 బటతెంచు జముకొద్రభావంబు జూచి
 కాలారి యల్లి కరాళంబు లమునఁ
 గాలునివక్షంబు గాడిపో వైచె
 నమగులు గీర్తింబ నంత శ్వేతునకుఁ
 బ్రమిథ నచైశ్వర్యఁటంబు గట్టె
 రంభోఁ దేశవిస్తంభకగతిని
 శంభ శ్వేతుండు న్ననన్నఁగాఁ బడసె
 గావున హితలగు కాంతలబుద్ధు
 లేవెంట హితమకా కేల యొండగును

మలహారిక

మఱి యట్లుగాక వినో మలహారు కనఁగఁ
 గఱకంతభక్తుండు గవిరాజనుఁడు
 విటపుంగవుం డొక్క వేశ్యయుఁ దాను
 బటుత రానోన్య విస్ఫారానుమతిని
 వలరసం బలర సమ్మిళితసౌఖ్యంబు
 దభుకొత్త వర్తించుఁ దత్ ప్రస్తవమున
 నెట్టణ నేలకు నింగికి సూత్ర-

---

౧. తక్కదాపాతిదా. ౨. జ్యంభితమతిని. ౩. యట్టులును
 గాక.

పట్ట, మోకాళ్లును బట్టతలలును |
 ముడివెట్టి తనసీడఁ గడవంగఁబాఱ,
 వడి నెండమావుల కడగాళ్లు గట్టఁ,
 బాయక రెండుగాఁ బాఱెడు నీరు
 ప్రేయంగఁ, బులిజిన్ను గోయనియమ్మ,
 రా నార యులువఁ, జిత్తాతిపైఁ గ్రుంక,
 నేనుంగు పురుషోమ, నిసుకత్రోడ్యేన,
 లలిగొన దిశలు దాలములు వాయింఁ,
 జెలుగుచు³ రోకటఁ కిగురులు గోయఁ,
 గలి వెన్న⁴ఁ బుచ్చ, గొండలు దొంతి వేర్ప,
 నిల మంచుఁ గుంచానఁ గొలువ, రేవగలు
 సేయఁ, నాకనమునఁ జిత్తరూపములు
 వ్రాయ, వాయువుఁబట్ట, వడగండ్ల గుండ్లు
 గట్ట, వెన్నెలఁ బ్రోవుగాఁ జేయఁ, జచ్చి
 పుట్ట, నప్పిడనేర్పు బద్దులప్రోక
 గోలాసకత్తియ⁵ గొరబనప్రోడ
 యాంబజతల్లి దా నల్లునిఁ జూచి

1. ప్రేయఁబులిజిన్ను గోనోయని. 2. డ్యేయ. 3. రోక
 కండ్ల. 4. పుచ్చ. 5. గుంపు; గాయ; గోవు; గోతు; గోక;
 నేయ. 6. గోలాట. 7. గొడ.

పంకితా రాగ్యచరిత్ర

పిన్ననాటనుగోల నిన్నకా నెయ్యి
 చెన్నడు నూనిష్ట గన్నె కూరిమిని
 వంచుట వాసమే, నట్టి శోటగా
 నలుపుట నతియే, నిరిచుట చ సగరె,
 గాదియకొలు చ చా నీరారణము,
 గాదేవిచింతకొ నీకటక గాగును,
 మునునెం దుండిమె తీను మహాశోభు,
 గమంగాక నీభక్తిగతి చిర్చి మారు
 నెట్టి మేలుమే లెని చిచ్చుముద
 ప్పొనాచిపి నీపు నెచుండుచును,
 వీరి శస్త్రవిద్యా వైదికులు నోవ
 నోరముల్ లోయిడి యుగి నూనిష్ట,
 యాగుభీయక ముచ్చు చూనిన కాన్తి
 జరిగమారాకనగ బాగవ నే స,
 విఠిలుమెచ్చ వనంశోశ్చరగా
 గాన నేసెను హస్తకటకగా బుచ్చు,
 తరలాక్షీ ముందటి శదవనపున్నమను
 నవరిపిడి లోయిడి గురుకట్ట చిచ్చు,

౧. పంకంబు. ౨. దొడివో కవిర. ౩. కొమ్మగుక; గొమ్మ
 దుక. ౪. తనూప; చవన. ౫. పరిపరలో.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నూలిపున్నమనాఁడు నూపురం బమ్మి ;
 బంధకుల కొప్పం బంధువు నేసెఁ,
 బంధకుల రోయిడి పక్షతి దివ్వెలకు
 మననానికిని సామాళిక లెడై,
 ని నాచ్యం బునినతె సేవిరాత్రి
 ముదిత రోయిడం బచ్చె ముడైపుసరుల,
 నేన్నడు వెల్లొగి నున్నాఁడ విట్లు
 సన్న మోనాటను నతి నట్టిగాదె,
 మునిగిన సే మునిగియు నెఱుగనియట్లు
 నాటం బుచ్చుచు నచ్చెడుగాక
 నూలియం గియ్యము నన్ని నెలు పిచ్చి చెనఁకి
 మునిగిన గీర్వడి నయలింది తివలి
 వానినం బుచ్చు పట్టిక ప్రక్తి
 ప్రక్తి నాచ్యం బుచ్చు డానిన గివలి
 నూలిన రితి నేటి చొక్కినం బొక్కి
 మునిగినం బుచ్చు మునుకొన్నం బొదవి
 మాటల మరిగిగాని మక్కువ నింది
 కూటమి మరలిచ్చి కూరిమి సానిపి
 కళంబోడి మఱంగి కామంబు సలిపి

౧. పించి. ౨. యలయించి.

పంకితా రాధ్య చిత్రి

వలరసంబున ముంచి లానఁ జొక్కించి
 యలసిన శ్రమమార్చి యన్నియుఁ వెలిపి
 మలయుచు మురియును మగలంజవోలె
 మానాతి వలసించి యేనేడు నీవు
 గానక తలక్రిందుగా నడచెదవు
 డక్కులు తేవలు పొదికంబులును
 జొక్కులు నేర్పులు సూటిమాటలును
 సంగతి నీకామశాస్త్రముల్ బిడ్డ
 కకపటి కాళ్లను గట్టింప నెట్లు
 విచ్చేయు నీయిగి వేయును మాకు
 వచ్చెఁ దక్కుము చాలు వనిత నీవనుచు
 దండించి తర్కించి తనకూతు నొక్క
 మండలాధిపువాల నుండఁ బంచుడును
 నంత నిక్కడ మలహానుడు గామాగ్నిఁ
 గాంతావియోగదుఃఖం బిన్దడింపఁ
 దనుధర్మములు దక్కి తన్విభావంబు
 మసముస నెక్కొన మును బద్ధనేశ్రీ

---

౧. రంబు. ౨. సాగసు. ౩. వంగణ. ౪. కంగటి.
 ౫. వచ్చెనుకాఁగిననితనుగూడ. ౬. పండింపకొంది. ౭. బుచ్చు.
 ౮. విరహగ్ని. ౯. తెచ్చు.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

1 దవులంబుతోఁ జూచు తలఁపుఁ దలంచుఁ
 బవంపుఁ గెయ్యెఱ్ఱావి భావంబుఁ దలంచు
 దాసిన హర్షించు తాళంబుఁ దలంచుఁ
 జేసినశృంగార చేష్టలు దలంచుఁ
 జెలఁగుచు నవ్వెడుచెన్నుఁ దలంచు
 నలరుచుఁ బులకించు నలువుఁ దలంచు
 3 మాటమాటకుఁ జూచు మక్కువఁ దలంచు
 మాటలఁ 4 బిచ్చిట్లు మధురంబుఁ దలంచు
 సరనంబు లాడెడి 5 జాను దలంచుఁ
 గర మొప్ప నెయ్యెఱ్ఱాము కాంతిఁ దలంచు
 నంగదీధితుల యొయ్యారంబుఁ దలంచుఁ
 బాంగారు జారుఁ గొఱప్ప నొగసుఁ దలంచుఁ
 గలికి 6 క్రాన్ని లపాలుపుఁ దలంచుఁ
 7 దెలుపారి మెఱఁగెక్కు పలువర్సఁ దలంచుఁ
 గుటిలకుంతల ముల కొమరుఁ దలంచు
 బటువగు నెఱివేణి 8 భారంబుఁ దలంచుఁ
 జెన్నుగా నసియాచు నెన్నడుఁ దలంచు

౧. తిరించికము. 2. తవులంబు. 3. చూచిచూచికి. 4.
 దిచ్చుట్లు. 5. జాను. 6. ప్పనునొప్ప. 7. వా. ౮. తెలుపారుపల్వర్ప
 గేట. ౯. కొప్ప. ౧౦. భావంబు.

పంపి తా గా య్య చ రి త్ర

సన్నుతికెక్కిన జనులంబు దలంచు
 నెఱపినపాల్నింట్ల నిర్మల దలంచు
 నఱగొఱలేని నెయ్యలంబు దలంచు
 లింగార్చనము సేయు లీలంబు
 జగమా రాధానాస్థలం దలంచు
 మేలంబు లాడెడి నిమేలంబు దలంచు
 గాలింకనాకుం కీలు దలంచు
 ము--మీఁద నితికళామదన నాస్థలంబు
 దలంచు పాపయుం దలంచితలంచు
 యుంకలంక యుంకయో మాధుగ్ని
 ముంకలంక యుంక యుంక ముంకలంక నవలి
 యుంకలంక నవలిమాల లుంకలంక నవలి
 తనపిన లుంకలంక నవలిమాల లుంకలంక నవలి
 రమణ కేళిమంకలంకలంక నవలి
 కుమతింకలంక నవలిమాల లుంకలంక నవలి
 పాపలంకలంక నవలిమాల లుంకలంక నవలి
 గొంకలంకలంకలంక కేళిమంకలంకలంక
 గ్రంకలంకలంకలంక యుంకలంకలంకలంక
 వృక్కిలంకలంకలంకలంక నవలిమాల

౧. పాపలంకలంక. ౨. నీతి. ౩. హరిమి; చెలకము.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

నెలనాగ గని ' యిది యెవ్వరు మీరు
 మలహణ నీతియే ' మఱి యేతేరఁ
 ' (దక్కిపోయినమీఁదఁ దనువున జీవి
 వక్కినవచ్చుకే ధర్మమే యిట్లు)
 మెఱచినఁగాని ' యిమ్మెయిఁ గానరాని
 నెఱసిన చీకటి నీయున్నిఁగాన
 కుమిసితి ' బైబడెనోయిగ్గ' ననుచుఁ
 దనుకంబువట్టిల్లి దన్ని సెయ్యిచ్చి
 యుడలుచు వెడలి విట్రామయి నకుఁ
 గొఱికొని పోయి పైబడుదు మ్పొబడు
 గట్టి నినుఁజూచి కాని ప్రాణంబు
 నట్టిజాంక నచ్చి నెఱి నిన్ గఁటి
 నాతఁకంబుగఁ జాలు నంతియకాక
 నీతియి నరుఁడుండ నిను నాకుఁ గవియ
 నింక ప్రాణుటికే లోయిచ్చినవాఁడు
 గాఠుండు గాకంచు గమనంబునేయ
 న్నట్టికవలఱు నీ కేనును సెకు
 న్నట్టిద నంపు నాయందు గావునను

౧. మగి. ౨. కుంభకరణముచేసిన రెండుపంక్తులకును
 సంస్కృతానువాదములేదు. ౩. యి.

పం కి తా రా ణ్య చ రి త్ర

దమతల్లియర్థంః దనియంగనీక
 తమకంబెఱుంగదు దర్కింను మనల
 నద్భక్తిఃగుఃపపు నత్కవిశ్వరుఃడ
 నద్భుతకవితాసమగ్రత మెఱసి
 పైచని యద్దంబుపై మిన్సగింజ
 వైచినఁ బడు నెంతవడి సంతమాత్ర
 యిద్దనమాధిభూయిష్టతఁ దగిలి
 శుద్ధత నేకాగ్ర సుఖమనోవృత్తి
 హారుఁ బ్రశంసింపుమా పరదఁ డయ్యెడిని
 జిరభక్తిముక్తులు సిద్ధింను మనకు
 ననవుడుఁ జనుమొన ల్గి నావీఁపు
 నను మోపి యాలింగనం బాచరించి
 యుంచుము నావెన్క నుడురాజవదన
 యొండననేల నే నొక్కఁడ్యమున
 మాటలాడించెద మనతోడఁ జంద్ర-
 జాటుఁ బ్రసన్నుగా సుదతి కీర్తింతు
 ననవుఁడు మఱునాఁడు హారుని నివాస
 మున కేఁగి పరమేశు ముందఱ నిలిచి
 నెలఁతయు నట్ల తన్నెక్కొని యుండ
 మలహారుపై దృష్టు నిల్చి నస్తతిని

పు రా త న ప్ర క రణ ము

దనరు సద్భక్తి “ గాంతా కచస్రచయ ”
 యనుచు నుద్యుక్తుడై హరుమనం బలరం
 బ్రస్తుతాలంకార బంధురమధుర
 విస్తారిమతి మల్లిణస్తోత్ర మనఁగ
 నస్పృహ ముప్పదియాఱు స్లోకములు
 సెప్పినంతట మెచ్చి శివుఁడు మల్లిణుని
 లగణియచిలుకను లంజియత్లీ
 లంజ నక్షణమ కైలాసంబునకును
 బ్రవిమల కనక దివ్యవిమానములను
 భవనముల్ వొగడంగ బొందులతోన
 కొనిపోవఁ జనిరి గావున హితలైన
 ననితలబుద్ధులు వినుట హితంబు

గుమారపాల ఘోషరుని కథ

గణుతింప నశ్టేల కఱకంఠు భక్తు
 లణకించినలికిన నదియ హితంబు ;
 ఎట్టన్న వీరమాహేశ్వరాంకుండు
 ఛట్టుండు దురితఘరట్టుండు ఘనుఁడు
 వాలిత సద్భక్తి పఠుఁడు గుమార
 పాలఘూర్జరుఁ డను పార్థివేశ్వరుఁడు
 నానందలీలమై న స్తోకకనాఁడు

పండితా రాధ్యసికిత్ర

దానును నతియు నెత్తంబాడు తఱివి
 గాంత ! ప్రసారు లేకాదశ్రేయము
 లంతశ్చతుష్టయం బు గొక్కమూఁడు
 నారయ మోహంబునను నలోకాను
 సారులు నైంపు సారులుగాఁగఁ
 జను పరిహాసప్రసాదావధాని
 దనపదియేను నెత్తరళాయతాశీ
 వదియేను వేర్వను సంకషై బైశి
 వది నిహారములన్ వాచయందా
 వాపపుణ్యము లను వాసికల్ సైవఁ
 బ్రాపించు ఘోమెన్నఁబడ దానుముగను
 భక్తియు నీరైఁదూఁ బాతెఁ బాప్తునుచు
 వ్యక్తి నా నీరైఁదూ వచ్చిననాఁడు
 పరిము నిహంబనఁ బరగు నీ కుగను
 హుభక్తి ప్రబలు నానాఁడు నిద్దగను
 ద్రివిధలింగములకుఁ ద్రివిధార్పణంబు
 లానంచు నిత్తిగ యను దాయ మాఁడు
 వలవ దచ్చొక మాటలు నీకు సనుచు
 నలఘుఁడు దచ్చొక మని దాయమాఁడు
 బంచేంద్రియములకు భవుప్రసాదంబు

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

బుచ్చిపెట్టినమాడ్కిఁ బుచ్చియవెట్టు
 దోసకార్లకు జోక దుగఁబెట్టునట్లు
 గాపిలనాడుఁ జోక దుగంబు వడిన
 ననయంబు నీశ్వరణ్యము వీరభద్ర !
 యనుచు వీరుఁడు భద్ర మను దాయమాడు
 నొకలు సత్తా శివయోగుల కనుచుఁ
 నకయక మాడు సత్తా యని వడిన
 నాకు నా తీవంచనయె గెలువనుచు
 నాకాక్షుఁ క్రివంచయను దాయ మాడు
 ననిశ మెచ్చుచు వంచవైచిన ననుచు
 ననఘంబు సొవంచి యనుదాయ మాడు
 నీశ్వర మిల్లాడ నితరులతిరమె
 పుచ్చి గూర్వయకృప లేనివారిలకు
 నంచు నంతిం త భక్తావళి వొగక
 నంచిత భక్తి నమగ్రత ననర
 నాదిభక్తి విరుద్ధమైన జూరపు వి-
 నోదంబు భక్తిచి నోదమై పరగ
 వేమక ని స్టాడియాడి యాచంద్ర
 మాడు భక్తుండు ననసుకతి వీక్షించి

౧. పంజుగాఁగ.

౨౪

౩౬౪

౬

సంకీర్తనా గ్యం త్రి

దరిహానభావవిస్ఫురితాస్యైః కగుచు
 నరనాథవల్లభి నలుచెసల్ సూచి
 యిరువురిమునుదక్క నోహలు లే రిచట
 నరియంగ నొంకుగార్వ్యము మున్ను లేవ
 నోమియకో నెంప నీవరిహాన
 ధామం నిర్దిమిక్తము వన్ను ముగి
 నంచు నీగును స్థి నట దొట్లకొన ని -
 మంచితాననన్త మల్లన ముడిచి
 పాసికల్ నెత్తింపుఁ బలుకపైఁ నెట్టి
 యనతి యాకట నాట నానించి
 యనఁసు! నిష్కారణ హాసంబు నకు
 జనియూచుకతన నంకెయమయ్యు నడియు
 నతత బెహ్యోకరాద్విక వావధాన
 వితత సుఖానంద మతిశయించినను
 దప్పతి నయ్యవధాన నేననియు
 యప్పు జేమేని నాయా క్షేఁ గనియు
 నెత్తమాచుట భక్తి నీతి గా వనియు
 తన్నరఁడి సారఁ దప్పఁజెట్టిననో
 పాసిక లొండఁడఁ జిట్టివైచిననో

౧. కావ్యి.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

యీసారె నలుకయు నే గెల్వననియె
 పోలియ్యెద యలువర్చితిన్
 నే లుపుమాటలు మెలవుఁ దప్పెతిన్
 పోయినదే రతిఁ బూరిగింపిం
 కాద నుఁ దెడలకొచ్చి కరిముఁబట్టిననో
 నచ్చిన నా రగో చెప్పెఁ మాన్తునియె
 చెప్పెనీ ద్వీగుణాలు నేసి యున్నినచో
 సారీయ దూరానఁ జూపితి ననియె
 యూరిక నన్నినకారణం జేమి
 యొకఁబడఁ దత్కార్య మున్నట్లు నెప్ప
 కెడపతికేవి నీయఁచుగుఁచూన
 యనవుఁచు ముఁజ్జినఁ జాటసాల్పించి
 ఘనుఁచు నెఁజియు నచ్చుచును సతికనియె

గీతిగ్రంథం

వినుము సారాస్త్రంబునను పోమనాథు
 ననయఁగు భజియుచు ననుఁగుభక్తుండు
 నోహించివనఁగ నమున్నతికెక్కు
 మా హేశ్వరండు సన్మానమువర్తి

గ. మోహితుఁడనియుఁ బాఠాంతరము. సంస్కృతానువాద
 మునుబట్టి 'ఓహితుఁ' వచనము నిర్ణయింపఁబడినది.

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

యాతనిచారిత్ర మది యెట్టులనినఁ
 జేతోభవారికిఁ జెప్పఁ జిత్తంబు
 హరు సోమనాథుని యాజ్ఞన వచ్చి
 పరమభట్టారకుఁ; బరమేశు, భవన
 సేవ్య, సారాస్త్రింబు శ్రీసోమనాథు
 భవ్యని గని వదాబ్జంబుల వెఱఁగి
 యానందబ్రహ్మపూర్ణాననుం నగుచు
 మేన ముత్పులుకలు మిత్రమై నెఱఁరఁ
 గంకంబునందు గద్గదక నెక్కొన న-
 కుంతితభక్తి భవ్యని నుతింపుచును
 మంగళరద్రాక్షమాలికాధరఁడు
 సంగతభసితసర్వాంగుండు నగుచు
 నలి సముద్రోదకంబులను సహస్ర
 కలశాభిషేకంబుగా నాచరించి
 ప్రీతిమై సచ్చిద్రబిల్వవ్రతము వి-
 నీతుఁడై శివుమీఁద నిండాఁరఁ బూన్చి
 యనువమంబగు మహిసాకీ, గుగ్గులము
 దనయెత్తు వెట్టి యంతయు ధూపమిచ్చి
 యంచితంబుగ మంగళారతు లెట్టి

౧. లిచ్చి.

పంచభక్త్యైన్నముల్ భవున కర్పించి
 వసునను వేమాన్లు వలగొని మ్రొక్కి
 హను బెక్కువిధముల ననుకీర్తి నేసి
 సాయక యిమ్మాడ్కి భగ్గ వారాష్ట్ర-
 నాయకు శ్రీసోమనాథుని గొల్చి
 యనయంబు మహిసాక్షి యదియాదిగాఁగఁ
 దనయిత్తు నిత్యుగాఁ దస్ప కర్పింతు
 నివె నియమంబని మది నిశ్చయించి
 మనవారి గొల్పుచు మహిస వర్తింప
 నార్జితయశుని పూర్వార్జితవీర్తి
 మూర్జితంబుగ గుడ్డిలోపయక్తముగ
 సమయుడు నాస్తిలో సంద్రయం బుడిగి.
 తమనియమం బెట్లఁ దప్పవే యనుచు
 నిదనగ లిదిరాత్రి యిద్రోహం బాడుపు
 నది మ్రొక్కుపోవచ్చు నెదికి ననక
 యంతఁ బశ్చిమసముద్రాంతికానంత
 కాంతారి ఘోరదుర్గంబుల కేఁగి
 గుడ్డిలుతిరువుల కూలువ లరసి
 యగ్గలంబుగ మహిసాక్షి సాధించి

---

౧. మతీయునర్పింప. ౨. సంచలం. ౩. గావించి.

పండ్ల తా రా గ్య స రి త్ర

చొక్కాగా నటు శోధించి రెండు
 దిక్కులు కావల నొక్కెత్తు వెట్టి
 చందనతరువుల కందువ కేగి
 నందితంబై యొప్పు నాలుగుజూ
 గంధంపుః జెక్క- గా కాంక్షమై వెచ్చి
 బంధించి కావటి పక్కిళ్ల జెరివి
 పెల్లుగాఁగ నఖండబిల్వః త్తిరియు
 మెల్లన శోధించి మృదుతరంబైన
 నరనతరంబైన సురుచీరంబైన
 పరిపూరితంబైన బాధురంబైన
 నడులేతమై సువర్ణప్రాప్తమైన
 కడివోనివైన యకాఠిన్యమైన
 కోమలంబైన యకుంఠితంబైన
 యామోదకరమైన యనుపమంబైన
 యచ్చిద్రమైన శుద్ధాశ్మకంబైన
 స్వచ్ఛతరంబైన సచ్ఛవిమైన
 జంతువర్జితమైన సమరసంబైన
 యెంతయుసాంబైన యింపు డంబైన
 యపరిమితంబైన యసమానమైన

---

౧. కావళ్ల పక్కలం. ౨. యింపర; యింపప.

యశశిహారంబైన హారయోగ్యమైన
 భాస్వరంబైన వికస్వరంబైన
 సుస్వాదితంబైన శోధితంబైన
 రూపంగయుతమైన యశవగ్రహేతు
 డైన యఖండితంబైన యఖండ
 బిల్వః త్రమూ లతిప్రీతి సద్భక్తి
 నన్యు వట్టిల్ల ఘనంగా గాఁ గోసి
 సజ్జ విండఁగఁ బెట్టి ిచాఁకిట నిజీకి
 హ్మజ్జ్క ిపుభక్తుఁ డిల గుగ్గులంగా
 భావించి ధాతుకప్పకమునఁ గప్పి
 కావడి తూఁకువగా వడిఁ దాల్చి
 సంతసం బురార జనులు గీర్తింప
 నెంతయు రియమున నేతెంచుచుండ
 సంతకుమున్న యొప్పాగ శాళికులు
 గాంతిపూజయును లతాంతపూజయును
 గావించి తగినశృంగారంగా నేసి
 క దేవు శ్రీసోమేశ దేవునన్నిధిని
 ననఘులు దఁసులు నాదిబాహుత్త-
 క్రి నియోగమున నతిప్రియభక్తిఁ గొలువ

౧. శోభి. ౨. సంకిం. ౩. రంఁ. ౪. దేవునిక్రిశాహ. ౫. వి.

పండితారాగ్యచరిత్ర

నిది యవసరమగు నిదికాదు నాక
 మదనారిఁగొలుచునన్నదము నట్టిల్ల
 గ్రక్కన గుడినాచ్చి కానడి దించి
 యక్కజంబుగ సముద్రాంబుల్ వెచ్చి
 స్రుక్కక యటమున్న శోభిల్లు పూజ
 జక్కన నటనూకి జంకంబు నేసి
 సంఫిల్లఁ దడియుత్తి శంభున కిచ్చి
 గంధంబు దివిచి యాకాంక్షమై నొంద
 బల్వగల్ దక్కి సభక్తి నఖండ
 బిల్వపత్తిరి నొందాల్వూ బూజించి
 మహిఁ క్రొక్కయున్న మహిసాక్షి గూడ
 దహనాంబకునకు నొత్తయు సూరమిచ్చి
 ధూర్జటి యవధారు సూపాససరిము
 దర్జితభన యవధా రవధారు
 కారుణ్యమూ ర్త్యవధా రవధారు
 సౌరాష్ట్రపతి యవధా రవధారు
 సోమార్థశేఖర సోమనామాంక
 సోమాన్నిరవినేత్ర సోమేశ యనుచు
 వసుధఁ జాఁగిలిమొక్కి నొసలఁ గేల్తొగిచి

పు రా తి న ప్ర క రణ ము

వెన బొబ్బలిడుచు యసంక్రీతి నార్చుచును
 యేమియును జాంగుభభా యంచు ఘంట
 వాయిచుచును గణావళి దలంచుచును
 నాడుచు గునియుచు హరు³ నుతింపుచును
 బెడుచు జెలుగుచు ప్రభువ సోమేశ
 భస్మ⁴ మయ్యెడమ నాపాస్త్రకరము
 యస్త్రకైక ధూపాగ్ని చే ననుచు
 నోహిళదేవుడ త్యున్నతసుభకు-
 తూహయి యేర్పడ గూఁ మర్పించి
 తిక్కనపూజావిధానము లెల్ల
 దిక్కున వడకుండ దా నాచరించి
 ప్రతిదినుబుద నిచ్చుటన నడవ
 నతులకోపోద్రిక్తు యగుచు నగ్రౌళ
 శుశుభముల గూఁ తమపురి నిట్టి
 యీశీతములు దొల్లి వినమ కిన్నోనమ
 యొక్కభక్తుడతే యోహిళుడనగ
 నెక్కడనుండియో యేతెంచినాడు
 గన్నుల గానడు గర్వియై యెదిరి

౧. నొప్పెసక; సాంపెసక. ౨. భే ౩. చలంచు. ౪. మాఁ
 గాక. ౫. గాకుండ. ౬. ప్పాటవర్తింప.

పండితారాగ్యచరిత్ర

దన్ను నెఱుంగఁ జెంతయు మదోద్వృత్తి
 నిక్కంబు దా నొక్క నియమస్థుఁగిదిఁ
 జక్కఁ ద్రొక్కఁడు నేల నొక్కింతయేని
 నడనిచెట్టులబంక లాకులు నలము
 వెడవట్టి చెక్కలు నెల్లుగా మోచి
 కొనితెచ్చు నడిడించు గుడిఁజొచ్చుఁ బూజ
 యును బచ్చు మఱియిచ్చుఁ దనమెచ్చు పూజ
 నచ్చగు తొలుపూజ వుచ్చినఁగాని
 చెచ్చెర మఱి పూజ నేయంగరాకె
 శివు హరిస్త్రభృతులు నేసినపూజ
 నవల నూఁకిన భృంగియూనొ తాన్ని
 సెలఁది మున్నల్లిన శివుమీఁది పూజ
 యలిగి నూఁకినకరియగునె తాన్ని
 సెన్నారఁ దపసి హుజించినపూజఁ
 గన్నిడి నూఁకినకన్నస్ప యగునె
 భూసుకుల్ ముదనూరఁ బూన్చినపూజ
 గాసిల్లినూఁకిన దాసయ్య యగునె
 చనుఁ దొంటిపూజ మెచ్చ కళరాలఁ బూన్చు
 మనసాఖ్యతోండుండగునె యట్లఁగాక

౧. వ. ౨. జొచ్చిలూ. ౩. గాసిల్ల. ౪. రాళ్ల.

పు రా త న శ్ర క న ణ ము

యనవసరంబున నభవాలయంబు
 ననఁ జొరఁ దన కింత నన వెట్లుగల్గె
 నుపమన్యుఁ గణనాథుఁడో వృషాభిపుఁడో
 యుపమింప దూర్వాసుఁడో భృంగిరిటియొ
 కాదేని సద్భక్తగణములు దొకఁడో
 యాదటఁ దా నెవ్వడైనఁ జొరంగ
 హరి సోమనాథు మున్నర్చింపవచ్చి
 చొరనోడియుండఁ నీశుకనాసియందు
 మృదునవసరముఁ దాఁబడయునంతకును
 గుడివెలి నజఁడుండఁ మృదు నుతింపుచును
 ననిమిషఁతి యిమ్మహాదేవుఁ గొలువఁ
 జని కాచికొనియుండుఁ గనుతెప్పలిడక
 హరు నవసరమగునంతకు రవియు
 నరసిజంబులు గొని తిరుగుచునుండు
 వేళయానంతకు విశ్వేశుఁ గొలువ
 పూళిన చంద్రుఁ డేమఱకుండు నెపుడు
 నింతింతవారల కీశ్వరావసర
 మింత దుర్ఘటమన్న నితఁ డెంతవాఁడు
 నననేల యరుగకుమన్నను బ్రెగడ

౧. సుక. ౨. నింతటి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

తనమున్న చెట్టు లీతని; కింతయెల
 చొరకుమన్నను గుడి సార నెట్లువచ్చు
 నరుగుమన్నను నిల్వ నది యెట్లువచ్చు
 నాది సంతర్వర్తు లగు పోధనుల
 కాదట గుడిసొచ్చి యర్చించు ిడిదియుఁ
 బరదేశులకు నున్న పరిచారకులకుఁ
 జొరఁగరా దీగుడిసొచ్చినఁ దప్ప
 గడువడిఁ గొల్చు నాకాంక్ష గల్గినను
 గుడి వెలినుండియ కొలువ నిమ్మనుచు
 నాజ్ఞానము నేసి రాగౌళతపసు
 లజ్జలై యోహిళయ్యను బవలెల్ల
 లోపలఁ జొరకుండుఁ గాఁబడి రాత్రిఁ
 దాపసుల్ వాకిళ్లఁ దాళముల్ వెట్టి
 యరుగుడుఁ దొల్లింటియ ట్లోహిళయ్య
 యరుగుడు సోమేశుఁ కర్ధరాత్రంబు
 నెఱిగి తల్పులు వాఱఁ దెఱచుడుఁ జొచ్చి
 వెఱవ కెప్పటియట్ల విభుని భజింప
 వేవినఁ దపసు లీవృత్తాంత మెఱిగి
 భావజహారునకు భక్తుండె వీఁడు

౧. టిడియు; నపుడు.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

నానక్కి రామేశుఁ డమ్ముదునూర
 దానయ్యకును మున్ను దలుపులు దెఱచె
 నఱలేక కిన్నరయ్యకుఁ గటకమునఁ
 దెఱచెఁ దల్పులు వాఱఁ ద్రిపురాంతకుండు
 దిరుమడక్కడయందు దెఱచె మున్ దలుపు
 లురుకీర్తి బ్రహ్మేశుఁ డొడయపిళ్లకును
 నిమ్మవ్వ కేడుదినమ్ములు శివపు -
 రమ్ము తల్పులు శివారమఱుండు దెఱచెఁ
 దఱి నింక నితనికిఁ దలుపులు దెఱచెఁ
 గఱకంఠఁ డనుపెల్ల గఱటంబుగాదె
 మనయాజ్ఞఁ దా లెక్కగొన కర్ధరాత్రిఁ
 జనుదెంచి కుటిలుఁ డేచందంబునందు
 గుడిఁ జొచ్చి తొల్లిటివడువునఁ జేయు
 వెడమాయములు నేసి వెడలినవాఁడొ
 యిదియది యననేల యాయూర నితఁడు
 గదలకుండినమీఁదఁ గార్య మెట్లగునొ
 పురి వెడలింపమి బుద్ధిగా దొక్క
 వెరవున నెట్లైన వెడలింపవలయు
 భిక్షముల్ మనయిండ్లఁ బెట్టకయున్న

౧. కైయేడ్డి. ౨. నొక. ౩. నంద.

సంకీర్తనా శ్లోక చరిత్ర

నుక్షవాహనుభక్తుఁ డోహిభుఁ డెఱిఁగి
 జలఁత్ర నాలుకానిలకందమూల
 ఫలశిలాహారులై భక్తులు దొల్లి
 దఁములు నేయుచు నఁహృతకాము
 నఁరిమిత్రీతి నచ్చింఁ రెట్టు
 లట్టేల ప్రాణంబు లట వాసి చనిన
 మిట్టి శిరము చెగి నేదినిఁ బడినఁ
 గొంకునే చాబొంకు పొంకనుఁగాక
 శంకరార్చన నేయు నద్భక్తిఁగఁడు
 గాన భుక్త్యర్థమై కళవలించినను
 దా నవ్వఁడే యుమాభవుఁ డట్లుఁగాక
 తలఁపఁగ మాతృకాస్తస్యంబునందు
 నలరిననాఁటి దేహమకాచె యిదియు
 నవిగాక యంతంతనవనీతమునను
 నవకంబు నొందిన నాఁటిదకాచె
 యదియునుఁగాక మితాహారమునను
 బాదలినయద్దేహ మిది తానకాచె
 యంతకంతకు మను చాకాంక్ష నేయ
 నంతకంతకుఁ బెర్గు నశనేచ్చ యొకల
 నంతకంతకు మనం బాకాంక్ష దఱుగ

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నంతకంతకుఁ దగ్గు నశనేచ్చ గాన
 నేమించి మదిఁ బరిణామించికొనినఁ
 గామించునే యొడల్ దా మించుఁగాక
 నీచుల యెది-మున్ దిగనున్నచోట
 వైచి తాగుఱ్ఱ మావడినున్నయట్టి
 కారణంబయ్యె నీసారాశ్రునాధు
 కారుణ్య మిదిగదా కలఫలం బనుచు
 నేన యీకిరిపెను మానంగనున్న
 చో నది దనుదాన మానె మేలయ్యె
 మును గుఱుఁగల్గు డాచినఁ బెండ్లి సెడునె
 చెనసి విచ్చుము మాన్చిన భక్తి సెడునె
 యలయక యుదకరాధినై తిరుగంగఁ
 దలంచుట సోమేశుఁ దలంచుట యగునె
 యిల్లు దప్పక యేగుట వ్రాణ
 వల్లభు గుడిచుట్టు వలగొను టగునె
 యాత్రార్థమె యొరు నన్న మర్థించు
 టాత్మేశునదృక్తి నర్థించుటగునె
 పెక్కువన్నెలకూడు వ్రీతిఁ దెచ్చుటయుఁ
 నైకొనఁ బూవుఁ బత్తిరిఁ దెచ్చుటగునె

౧. నన్ను. ౨. దింక. ౩. తిరిపెము. ౪. రాధమె. ౫.
 ద్రిక్కకల్పా.

పండితారాగ్యచరిత్ర

తద్భక్తి శివదధ్యానసుధార -
 సాద్భుతాంచితభక్తి మూనె కాచునను
 సతతబాహ్యంతరార్చితసావధాన
 హితనన్నిహితసంజచితసుఖం బాసగు
 సప్రాణలింగమహాస్రీనాదామృ -
 తప్రశస్తానుభవస్త్రాస్త్ర లేని
 దండి దుర్వేషి యెవ్వంజేనిఁ దరిప -
 దిండియ కాక భక్తుండు దాసగునె
 యనుచుఁ గించిద్దరహసితాస్యఁ జగుచుఁ
 దనురక్షణార్థంబు గొనకేల యింక
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వనితనుచు
 నెయ్యన కొండుఁ బ్రసాదసౌఖ్యంబు
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వనిప్రాణ
 మయ్యమృతత్వంబు వానటఁ బడయు
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వనిమదికి
 నెయ్యంబుతోఁ గల్గు నిర్మలత్వంబు
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వనియూత్త
 శయ్యగా నీశుండు సతతంబు నుండు
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వనిచరిత

౧. తద్భక్తి. ౨. యిట్లు.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

మియ్యకోలై రాశికెక్కు లోకముల
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వనిహృదయ
 మెయ్యెడఁ బాలివోక యీశునిఁ బాండు
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వనికృతులు
 దియ్యొమై జగముల దీపించుచుండు
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వని మనుజు
 లయ్యయ్య యని కొనియాడుచుండుదురు
 నెయ్యది భోగింప నెవ్వరి సుమహా-
 నియ్యత జగముల నిండి వెలుంగు
 నట్టి నిర్తాల్యంబ యాహారముగను
 జట్టన దినములు సలుపుదు నదియ
 కల్యాణతరము నైర్తాల్యంబు నమృత-
 తుల్యంబు గుజనహృచ్చల్యంబు మఱి య-
 మూల్యంబు సిత్సుభాకుల్యంబు భక్త
 లౌల్యంబు దత్తకైవల్యంబు³ వ్రమథ
 లాల్యంబు⁴ వరముక్తిమూల్యంబు దత్త్వ-
 కల్యాత్కంబు నిర్తాల్యంబనంగఁ
 బరగంగఁ దొలునాఁడు హరుపూజ నేసి
 ధర నెలి మఱునాఁడు దరిమినయట్టి

---

౧. లై. ౨. త్వనా. ౩. ముక్తి. ౪. ముక్తికి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

ప్రతిది యొక్కింత వాటించి తెచ్చి
 యుత్తమసద్భక్తియుక్తి వట్టిల్ల
 గాదన కదియ ప్రసాదభావమున
 నాదటఁ దా నోహిళయ్య భుజింపఁ
 బాపాత్ములై భువిఁ బరగినగౌళ-
 తాపసు తెఱిఁగి యీయాతం డెవ్విధమునఁ
 జావండకాఁడె యీచక్కిన శివెడలి
 పోవండు భీక్షముల్ వుట్టకయున్నఁ
 బత్తిరిఁ దినఁజొచ్చె బ్రదుకు నెట్లైనఁ
 బత్తిరిఁ గాల్త మప్పటికి నప్పటికి
 మనపురి భక్షింప మఱి యొండు లేక
 చనియెడుఁ గాదేనిఁ జచ్చెడిఁగాక
 యనుచుఁ బత్తిరిగూడ నటు ప్రోక వెట్టి
 యనలంబు దరికొల్పి యార్చుచుఁ గాల్వఁ
 బత్తిరి గాల్చిన భక్తుంబు ప్రోగు
 నెత్తఱి మఱి యోహిళయ్య వీక్షించి
 మొదలఁ దానిర్తాల్య మదియు విభూతి
 దుది నిట్టిభాగ్యంబు దొరకొనెనయ్య
 నెఱ నల్లి తన్నినఁ బఱపువైఁ బడిన

---

౧. యీ. ౨. కవలి. ౩. కప్పటికిని.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

తెఱఁగు నాకయ్యె నోదేవ సోమేశ
 పుడమి నుప్పొలికి యిమ్మడియైనయటి
 వడుపు నాకయ్యె నావరద సోమేశ
 నెరయఁ బాయసముపై నెయ్యొల్కినట్టి
 యురపు నాకయ్యె నాయొడయ సోమేశ
 ాపరగఁ దెల్కికి నువ్వు వండినయటి
 పరుసు నాకయ్యె నాభర్గ సోమేశ
 చెలఁగి యావులు దలంచినచోటఁ బూరి
 మొలచినట్లయ్యెఁ జిన్నూర్తి సోమేశ
 యిచ్చమై నాడఁబోయినతీర్థ మెదురు
 వచ్చినట్లయ్యె నాప్రభుఁడ సోమేశ
 తలఁచినతలఁపు లిద్దర వేయునేల
 తలకూడినట్లయ్యె దాత సోమేశ
 భావింప నెట్లన్న నావేషమునకు
 నావిర్భవించిన యాహారమయ్యె
 విస్తయశాతాతపస్త్వతిఁ జెప్ప
 భస్మాశనప్రణిపత్తి నాకయ్యె
 వితత శాతాతపస్త్వతిమూలమైన

గ. 'చెఱఁగునఁ బండు నాచేతికినబ్బి (-నిచ్చి)' దీనికి సంస్కృత
 శాసనాదము లేదు. ౨. దానయ్యె.

పండితారాధ్య చరిత్ర

హితభస్మశయ్య సంగతమయ్యె నాకు
 వృద్ధశాతాతపస్త్వతిమూలమైన
 సిద్ధభస్మచ్ఛన్నసిద్ధి నాకయ్యె
 నాయతప్రీతిఁ ద్రియాయుషంబన్న
 నాయజుస్సుక్త్యర్థ మలవడె నాకు
 నోందెఁ గాలాగ్నిరుద్రోపనిషత్తు
 సం దోష్య భస్మ మాహాత్మ్యంబు నాకు
 జాబాలకైవల్యశాఖాదులందు
 వ్రాబల్యమగు భస్మపదవి నాకయ్యె
 సంభవితలెను మఱి 'సర్వం హ వా ఇ-
 దం భస్మ' యనెడి యథోక్తి నాకు
 వైమల్యమెసగ శైవ స్కాంద కూర్మ
 వామన బ్రహ్మకైవర్త పాద్మేయ
 నారద బ్రహ్మాండ వారాహ లైంగ్య
 గారుడ మత్స్య మార్కండేయ భాగ-
 వత భవిష్య ద్రబ్రహ్మ వైష్ణ వాగ్నేయ
 మితిఁ జను పదునెనిమిదిపురాణములఁ
 బసరింప నోప్ప శ్రీభసితైకసేవ
 యసలారె నాకుఁ గృతార్థుండ నైతిఁ

౧౪ బ్రహ్మశ్రీ

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

బ్రదికితి నాజన్మఫలమెల్ల నేఁడు
 దుదిముట్టె ననుచు సంతోషాభిఁ దేలి
 తద్భస్మ మొకకొంత దనువునఁ బూసి
 యద్భుతంబుగఁ గొంత యర్థి నేవించి
 యయున్న భస్మంబు శయ్యగా నోహి-
 శయ్య ివర్తించుచు నట్లన కొలువ
 నిట్టిచోద్యంబు మేమెఱుఁగము భువిని
 బుట్టనిచిత్రముల్ వుట్టె నీయూరఁ
 బత్తిరిగాల్చిన భస్మంబు నమలి
 నిత్రటి నోహిభుం డిదె యున్నవాఁడు
 నిచ్చ భస్మముఁ దిని యెట్టులు బ్రదుక
 వచ్చు నూరక యెట్లు వచ్చునుండంగ
 భస్మంబుఁ దినెనేని భస్మంబు గాఁడె
 భస్మంబుఁ దినఁడేని భస్మంబు గాఁడె
 మందులో మ్రాఁకులో మంత్రతంత్రములొ
 యొందు నభ్యాసాదియోగసాధనలొ
 కాదేని యెవ్వఁడేఁ గరుణించివెట్ట
 నాదటఁ గుడుచునొ యన్నంబు మొఱుఁగి
 యుత్తరసాధకుం డొక్కఁడు వెట్ట

౧. భోగిం.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నెత్తటిఁ గుడుచునో యేమేని మఱియు
 నిట్టిద యనవచ్చునే నిశ్చయించి
 యట్టునుఁగాక శివార్చనాసక్తిఁ
 దవులు నాహార నిద్రా భయ మైథు-
 న వికారములు వొంద వవి స్వేచ్ఛలందు-
 రసమాక్షుభక్తుల కనుచు నిర్గాలి
 పసులగు గౌళ తాపసులు నిందింప
 నొక్కనాఁ డడవికి నోహిళుం డరిగి
 యక్కడఁ దొల్లింటియట్ల గందంబు
 చెక్కలుఁ బత్తిరిఁ జక్క నమర్చి
 యక్కజంబుగ మహిసాక్షి గుగ్గులము
 కావడిఁ దేఁ బడిఁ దా వడిఁ జూపఁ
 గావడి నుద్ధతిగావడిగాఁగఁ
 బఱతేఱ నొకకొయ్య యఱకాలు గొన్నఁ
 జఱచుఱ నరములు స్రుక్కఁ దివుచుడుఁ
 బుడమిఁ ద్రొక్కఁగరాక యడుగిడ రాక
 మడువంగరాక మైవడిఁ జూపరాక
 యింకనెట్లని యాశ్చఁ గొంకక, మనసు
 బింకంబు వదలక, పృథుసాహసమున
 నొరగాలనేఁగుచు నొకకొంత దవ్వుఁ

పు రా త న ప్ర క రణ ము

బారిఁ బరుగెత్తుచు భువిఁ గొంతదవ్వు
 మఱిమాయ మోపుచు మఱికొంతదవ్వు
 నెడగాల నేఁగుచు నించుకదవ్వు
 మునిస్త్రేళ్ల మోపుచు మొగిఁ గొంతదవ్వుఁ
 గొనినకొయ్యయ యూఁదికొని కొంతదవ్వు
 నేఁగంగ నేఁగంగ వీఁగక కొయ్య
 మీఁగాలఁ వాడనూప మృదుఁ డొడయండు
 భక్తవత్సలుఁడు నదృక్తచేతనుఁడు
 భక్తయోగ క్షేమభావయుక్తుఁడు
 శివుఁడు సౌరాష్ట్రంబు శ్రీసోమనాథుఁ
 ఁడవికలనిత్యదయామతిఁ దాన
 చెంచుభావంబున శివభక్తచిహ్న
 నంచితంబై యించుకించుక దోఁప
 భువి మసికప్పడమునఁ గప్పఁబడియు
 నివిడి వెలుంగు మాణిక్యంబునట్ల
 మిక్కుటంపునివుఱు మీఁదగప్పియును
 నక్కజంబై మిఁడుననలంబునట్ల
 పొనరంగ శుక్తిచేఁ బాదవంగఁబడియుఁ
 దనరు ననర్ఘ్యముక్తాఫలంబట్లు

౧. డవిరళ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గమియ మీఁదటఁ బ్రాచి గప్పియుండియును
 నమలినంబైన గంగాంబువులట్ల
 దుర్జేఘుపటలంబు దూరఁ గప్పియును
 నిర్మలరవి దివి నిలచినయట్ల
 యుసలార శబరచర్తావృతుఁ డయ్యు
 ననదృశైశ్వర్యసమగ్రత దనర
 నాదటఁ దనఁకొక్కినచట మూర్ఖొనుచు
 వేదకుక్కురములు వెనుక నేతేర
 ధరఁ గమలాసనుఁ దలొద్రెవ్వ నేయ
 నరుగుదెంచినమృగవ్యాధరుద్రుండో
 నలి నిండ్రకీలంబునకు వినోదార్థ
 మలనాఁడు వచ్చిన యాకిరాతుండో
 యుద్రిక్తసద్భక్తియుక్తి సోన్నయ్య
 భద్రమైచను తుంగభద్రోదకములు
 నేమంబుగాఁ జని నిచ్చలుఁ దెచ్చి
 ప్రేమతోఁపులిగరసోమేశ్వరునకుఁ
 బ్రీతి వాసన నేసి శీతలోదకము
 లాతతసద్భక్తి నర్పించుచుండ
 నిప్పాటఁ దొంబది యేండ్లు సనంగ

---

౧. దేగ్రేయ; ద్రవ్యనేయ. ౨. హలి; హలి.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

దప్పక వృద్ధుగదా యెట్టులనక
 నడుచుచు రే యొక్కనాడు గావటను
 గడురయంబున నుదకముఁ దెచ్చి తెచ్చి
 గద్దించి మఱియొక్కకాలువ దాఁటి
 యద్దరి నిలువ వీఁ ప్పడ విఱుగఁ
 గావడి విడువ కక్కట సోమనాధ
 దేవ నాయొడలను జీవ ముండంగ
 వదలుదునే నిజవ్రతమంచు నచటఁ
 గదల నుంకింప నక్షణమాత్రమంద
 పఱతెంచి కావడిఁ బాపి మూపునకు
 మఱి మీఁద నల్లెంటిమానంబునొంద
 నరుగుడేఁ గరుణించినట్టి ప్రచ్ఛన్న-
 హారుడ తానను శబరావతారుండొ
 వెనఁ జెంచెతలలోన విహరింప వచ్చి
 మసలిన శ్రీగిరిమల్లికార్జునుండొ
 నిచ్చలు మృగముల నిటలాక్షుపురికిఁ
 బుచ్చుఁ దెనుఁగుజొమ్మభూవినుతుండొ
 యెప్పుడుఁ దిరుకాళి నొప్పుకన్నప్ప
 తప్పని యపరావతారుండొ మఱియు
 శివరాత్రిఫలము సెచ్చెరఁ జూఱగొనుచు

పండితారాధ్యచరిత్ర

శివపురి కేగిన చెంచకో యనఁగ
 నొక్కఁడ యేతెంచి యోహిళుఁ జూచి
 'యక్కట! శివశివ! యటకాలఁ గొయ్య
 నాటియుండఁగ నెట్లు నడచెద విట్టి
 నాటకంబులు దొల్లి నగవుగా దెఱుఁగఁ
 దగవుగా దాత్మఘోత, యొకింత యొడలి
 బిగువు దప్పిన మఱి పెట్టలే వడుగు
 నిటుగాని మెచ్చఁడే యిందుఁజేఱురుఁడు
 గటకటా చూడఁగఁ గాదు దోషంబు
 నిలునిలు కావడి నిల దింపుదింపు
 త్రొలత్రొల యిదియేల చల ముడుగుడుగు
 పెఱికికో అనీవైన వెఱవక కొయ్య
 వెఱతేని నేనైనఁ బెఱికెదఁ జూపు '
 మనుచు డగ్గఱ నోహిళయ్య యీవేగ-
 మునఁ బోదు ముట్టకు ముట్టకు కాలు
 మునుముట్ట నదియేల 3 ముగతనంబు
 మునుముట్టవచ్చు రాదని 4 కాన వెట్లు
 సెంచెనవచ్చునే శివభక్తిపక్షని
 నించుక కాలోక్తనీగియ తప్ప

౧; తకవింక నీకు. ౨. చైతివేపెరకని. ౩. మొగ్గు, ౪. యొగ్గు-

పు రా త న ప్ర క రణ ము

గావడి ముట్టెడికరముల నాకు
 నీవలకాల్గుట డిది గడు దప్పు
 నడమడించుట దప్పు నాయకోత్తముండ.
 నడవు మేనెట్లైన నడచెద ననుడు
 గుడి సేరరాక కావడి డింపరాక
 యెడ నిల్వరాక కాలిడ మున్నరాక
 యిన్ని సంకటముల నేల ప్రాపించె
 దన్న నీమన సెట్టు లట్ల చేసెదను
 అంటక పుచ్చిన నొంకావె పాద
 మంట నే దంటసంబంది పుచ్చెదను
 నెన్నికో యీమ్రాన రమ్మంచు దంట-
 సమ్మన నిడి కొయ్య సక్కనఁ బెఱుక
 యారగించినభస్మ మంగంబులోనఁ
 బూరించి మును దిత్తి బోసిన ట్లునికీ
 బింజించి వెడలె దా బృథుభస్మధార
 వింజనఁ గ్రోళ్లను బింజించినట్టు
 లాహరమూర్తియు నంత హర్షించి
 యోహిళా యోడకు మోడకు మనుచు
 నలరెడిచో మఱి యాకులవల్య

౧. చేత. ౨. టి. ౩. లే. ౪. మేవడి.

పండితారాశ్యచరిత్ర

మలహరమూర్తి గ్రమ్మనఁ జించి చుట్టి
 గ్రక్కన భస్మంబుగారు రంధ్రంబు
 గ్రుక్కినంబై కట్టుకొని కీలుకొనుడు
 నడువుము సౌరాష్ట్రనాయకు కరుణ
 వడయు పొప్పుని యట నడచె నయ్యెఱుక
 సోమేశ్వరుండ తా నామిఁది కరుణ
 సీమూర్తి ధరియించి యే తెఱచెఁగాక
 సామాన్యుడైనట్టి శబరుని కిట్టి
 భూమంబు నతిదయాధ మంబుఁ గలనె
 యని వినుతించుచు నంత నోహిళుఁడు
 ననుదెంచి తొల్లింటిచందంబు నొంది
 కఱకంటచేఁ దల్పు దెఱపించి చొచ్చి
 తఱిఁదఱిఁ బూజావిధానంబు నలిపి
 పరువగు పెనుధూపపాత్రంబునందు
 దరికొల్పి ధూపాగ్నిఁ దాఁ బ్రజ్వలించి
 పిడిఘంటకనిపోవునెడ గౌళతపసు
 లడర గుగ్గులము దాఁచుడు నోహిళయ్య
 సెప్పెర నేతెంచి చేఘంట మ్రోయ
 నచ్చోట మహిసాక్షి యాగుగ్గులంబుఁ

౧. నకువు. ౨. నుతియించు. ౩. పరపగు.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

గానక సోమేశు నానతి యిదియు
 నేన గుగ్గులముగా కీపూఁట కింక
 ననుచు వీక్షించుచో నాధూపవహ్ని
 గనలుచుఁ బానలుచుఁ గణకణ యనుచు
 మెఱచుచు వఱలుచు మించుచు దృష్ట్లు
 మిఱుమిట్లు గొలుపుచు మీఁది కుబ్బుచును
 నీఱువాఱుచు వెండి నిట్టవొడుచుచుఁ
 దూఱఁదాఁకుచుఁ బ్రభఁ దురఁగలింపుచును
 ధళధళ వెలుఁగుచుఁ దనరుచు నౌస్థ్య
 మలరుచు నిష్పలు శిమలమల యనుచుఁ
 బాగలుచుఁ బాంగుచు భుగభుగయనుచు
 నిగుడుచుఁ జిఱుమంట లెగయుచుఁ జేర్చి
 ప్రతిలేని ఫాలాక్షు ఫాలనేత్రాగ్ని -
 ప్రతిబింబభావనఁ బ్రజ్వలింపంగ
 నదరక యదిసూచి బెదరక, డెండ
 ముదరక, చిత్తంబు చెదరక, మనసు
 గలఁగక, యాత్మలో నలఁగక, బుద్ధి
 దొలఁగక, యొంటికిఁ దలఁగక, చలము
 డింపక, టెప్పలు వంపక, యురముఁ

---

౧. బాసరుచు. ౨. దు (దు) లకు (దు) ల. ౩. ప్పురిం.సు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

బెంపక, శివకాంక్షుఁ ద్రెంపక, పదము
 గోరక, గుణములు గూరక, యాసఁ
 జేరక, తపముల వారక, నొచ్చి
 పలుకక, యితరుల కలుగక, తెగువ
 కులుకక, ధైర్యంబు నొలుకక, వెనుక
 నూడక, తలపు లల్లాడక, జడతఁ
 గూడక, హరున కమ్మోడ, కక్షణమ
 యవధారు సోమేశ యాత్మాంగధూప
 మవధరించుటకు మహాప్రసాదంబు
 అలరి యిమ్మహిసాక్షీయందు సౌరభము
 వలువకుండిన నిజవ్రతభంగ మిదియు
 మహిలోన ధూపదమాచయ్య దొల్లి
 మహనీయకీర్తి సన్మార్గానువర్తి
 వలమెడు మహిసాక్షీ వ్రతిదివసంబు
 మలహరునకుఁ ద్రిసంధ్యల సమర్పింప
 నొక్కనాఁ డెట్లును జక్కొనకున్న
 గ్రక్కనఁ దనమేని కండలు గోసి
 పాయక ముప్పొద్దుఁ బలమెడుపలమె
 షాయతభక్తి సమర్పణ నేయ

౧. భవ. ౨. తపసుల. ౩. నె.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నింపుగా మహిసాక్షి కంపుగా కొండు
 గంపు మున్వలచెనే కాయనంగతిని
 వెండియు శ్రీగిరివీరశంకరుఁడు
 మండెడువెనముపై నుండి కాలుచును
 నొండొండ ముప్పదిరెం డాయుధముల
 దండియై కెలసంబుఁ దా నాచరింపఁ
 గమరువచ్చెనే యాత్మకమలసౌరభము
 గమియకా మిము ముంచెఁగాక వెండియును
 ఘనకీర్తి గుగ్గులుకళియారి దొల్లి
 దనయెత్తు మహిసాక్షి దప్ప కీశునకు
 నిచ్చలు నర్పించు నియతిమై నడువఁ
 గ్రచ్చుట నొకనాఁడు ఘటియిల్లకున్న
 నత్తటి మహిసాక్షికై తనప్రాణ
 మిత్తుఁ బామ్మనుచును గుత్తుక నలుఁగుఁ
 గదియింప విఖ్యాత కమలసౌరభము
 విదితమై పరగదె యదియునుఁగాక
 కడమలనంబి యఖండదీపముల
 కడరఁ దైలము లేక యారుచున్నెడను
 దలవెండ్రుకల నగ్ని దరికొల్ప నపుడు

---

౧. కంపపునేయాత్మకమలసౌరభము.

పండితారాధ్య చరిత్ర

వలచెనే కంపు దా నిల నట్లుగాక
 యణుమూర్తి యనుభక్తుఁ డతఁడు మ్రోచెయ్యి
 గణనాధుసానపైఁ గదియించి తివియ
 సంధిల్లి మఱియొండుసందంబుగాక
 బంధురమహిమ శ్రీగంధంబు గాదె
 దీపదకళియూరి దేవదేవునకుఁ

బ్రాపుగా గుడిచుట్టు రాశ్రు లొక్కరుఁడు
 దిరుగ నత్తఱిఁ గవదివియలు నార
 నరనర జడయల్లి కరమునఁ బట్టి
 దీపంబు ముట్టించి తిరుగువో దిశల
 వ్యాపించి కంపొండు వలచెనే తొల్లి
 యట్టిభక్తుల తదీయప్రసాదమునఁ
 బుట్టిన దేహంబు నట్టిదకానె

పంటింప వినుము నీబంటుపంతంబు
 ఘంటమ్రోయకయున్నఁ గరమాడకున్నఁ
 బరిమళింపకయున్న బాగుదప్పినను
 విరసంబు దోచిన వేఱ కంపైనఁ,
 జొక్కిన, నరములు స్రుక్కిన, జీవి
 వెక్కిన, పచ్చినీ నెక్కిన, నొడలు

౧ కమరు. ౨. మ్రోచెత. ౩. చెయ్యి. ౪. గడ.

పు రా త స ప్ర క ర ణ ము

నలుపుసూపిన, నవర్ణంబు వెన్బడినఁ,
 గలయఁ జర్తాసులు గఱఁగకయున్నఁ,
 దవిలి వైత్యశ్లేష్ట తతులు రంధ్రములఁ
 గవిసిన, రోమముల్ గమరువొల్చినను,
 నొడవిరి రక్తంబు వెడలిన మున్ను
 వెడవెడ ఘామంబు విచ్చాయవడిన
 నగ్గి గొనకయున్న నలరి మండినను
 గుగ్గులమునకంపె నిగ్గుదటిగినఁ
 గనుఁగవఁ బొగసొచ్చి కంకణావళులు
 సనినఁ దద్ధూమంబు సల్లగాకున్న
 ఘనధూమఁ ధూమఁజనితసౌరభము
 దనకుఁ దా నీకర్పితము గాకయున్న
 నమరంగఁ దనువు సమాప్తంబుగాకఁ
 నమచిన దృక్కులు సంచలించినను
 బ్రమధులయాన సంభావింపు మనుచుఁ
 బ్రమధాదినదృక్తిపరులఁ దలంచి
 యుద్ధతసదృక్తియుక్తి నోహిళుఁడు
 దద్ధూపాత్ర మధ్యమునఁ గూర్చుండఁ
 నంగఘాపామోద మప్పుడ యొగసి
 భంగిగా సోమేశుపై వెల్లివిరియఁ

పండితారాధ్యచరిత్ర

సంతన శివుఁడు ప్రత్యక్షమై నిలిచి
 కాంతు నయ్యోహిళగణనాఘఁ గదిసి
 హితదృగంచలసముద్గతదయామృతవి .
 నుతరసాంబుధిసుఖస్థితి నోలలార్చి
 కరమర్థి నందంద కౌఁగిటఁ జేర్చి
 పరమప్రసాదవిస్ఫారాంగుఁ జేసి
 యోహిళు సద్గణదోహాలు నతికు-
 తూహాలు దురితకోలాహలుఁ దత్త్వ
 పారగుఁ బ్రమథేంద్రపట్టంబు గట్టి
 సారూప్యవదవి ప్రసాదింపఁ దడవ
 సంతలోనన నముద్యన్మహాభక్తి
 కాంతుఁ డయ్యోహిళగణనాఘఁ డెగసి
 కరమునఁ బడిఘంటఘణఘణమ్రోయఁ
 గర మనురాగతఁ గైలాసమునకు
 నాపరమేశు దయపూర్తిఁ జేసి
 హాపోయె పోయె నా నరుగుచున్నాఁడు
 అటమున్న పేర్చి భక్తానీక మార్చి
 నటింపింప సౌరాష్ట్ర మిట వెంపుఁబెంప
 మంగళధ్వను లింప మతులు హత్తింప

గ్రంథాంతము. ౨. చూడ.

పు రా త న ప్ర క ర ము

సంగీతములు మ్రోయ నఫలత డాయ .
 ధూషధూమము నిండి వ్యాపించుచుండఁ
 బాసముల్ దూల సంభ్రమలీల గ్రాలఁ
 బరవాదు లడఁగి శుభంబులు దొడఁగ
 వరకీర్తి దివిదాకి వడి దిశల్ సోక
 దూషకుల్ ిద్రుంగ సాధ్యులు గడుఁ బొంగ
 బాసయుఁ దుదిముట్ట భవుఁడు నేపట్ట
 నక్కజంబాలయ నుదాత్తత వెలయ
 నిక్కంబు సంధిల్ల నియతి వట్టిల్ల
 ననుషక్తి దులుకాడ నస్పరిఁ జూడ
 జనులు ఘేయని మ్రొక్క శరణులు సొక్కఁ
 జూపఱు జయవెట్టఁ జోద్యంబు వుట్ట
 నాపోవ కటమున్న యజ్ఞలె యున్న
 బండలు గౌళతాపసులు సాష్టాంగ
 నండప్రణామముల్ దఱిఁదఱిఁ జేసి
 యోయోహిళయ్య యోయోహిళ దేవ!
 యోయోహిళన్న యిదో శరణార్థి

౧. ప్ర. ౨. భాష (క, మ, స, ల ప్రాస మప్రకస్త మని
 లాక్షణికులు; కాని, యిచ్చుట 'బాస'కు 'భాష' యని నిర్వచన
 యొకటి వర్ధనీధి కలగదు. 'బాస' అను తద్భవార్థము 'భాషకు'
 లేదు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

శరణార్థి శరణార్థి శాంతిస్వభావ !
 శరణార్థి శరణార్థి సత్యానుభావ !
 కారుణ్యయుతభావ కలితస్వైవ
 వీరినందితజైవ విగతాన్యజైవ
 దురితాటనీదావ ిసూతనిరైవ
 సురుచిరసద్భావ పరమస్త్రిభావ
 లలితానుభావ తస్వలుదూలఁ ద్రోవ
 నెలకొని మముఁద్రోన నిల్లించి కావ.
 దలఁచి యోనాశదేన తమచేత వ
 నలఁ బొంద వే వైవ మిం నింక నీవ
 కాక వేతూకఁద్రోవ గలదె లానేవ
 మాకున్నదే దేవ మాదేనదేవ !
 యని చినుతించెద రచె పురిలోనఁ
 జనుచున్నవాఁ డిదె శరణుఁ డోహిభుఁడు
 గావున నొక్కొక వైలాసమునకుఁ
 బోవంగఁ గని నవ్వుపుట్టె నెట్లనిన
 నపరిమితంబైనయతివీర ఘోర

౧. ఈసాతము ప్రతప్రశులఁగ లేదు; సంస్కృతాను
 వాడములోనిది. — 'మృకరచిత్తవ' అని ప్రతప్రశులు. ౨. ఇందువల్ల
 ఓహిశకబ్దము యకారాది కాదని నిశ్చయమగుచున్నది.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

తన మాచరించి ముందగునట్టి నతముఁ
 దొడఁగియు, నింతింత గడిచి దుఃఖములఁ
 బడియు, నీశ్వరు మెచ్చు బడసియుఁ దాన
 పోయెడిభక్తుఁ డిప్పుడ, యొక్కరుండ
 పోయెడి, నిలఁ గొన్ని వురములు లేవె
 నొచ్చి పోవ నియ్యారి మనుజులు లేర
 తన కొంటిఁ జన నితవైస్య మేమిటికి
 యని వెండ్లియును నవ్వ హ్నించి వారిఁ
 గనుఁజ్చి లిడక యాకాశమార్గముఁ
 గలయంగ నోహిళగణనాఘ వెదకి
 వొలసి కానక పతి కిలఁ జాఁగి మ్రొక్కి
 యేమేఘములపొంత నేచెన నెచట
 నేమానమున నెట యెంతదూరమున
 నేయెడ నెప్పాట నాయోహళయ్య
 నోయెడిఁ జూడనే భూమిశ యనుఁడుఁ
 గడురయంబునఁ జేత సుణఘనయనుఁడుఁ
 విడిఘంట మ్రోయంగఁ బృథునభోవీధి
 నిదె వీఁడె పోయెడి నిలు సూడు మనుఁడుఁ
 గదిసి చూపుడుఁ గాంత గడు సంతసిల్లి

౧. చుమఁ దనవీర. ౨. ప్రతంబులనెల్ల.

పంజీతారాధ్యచరిత్ర

యాయోహిళయ్యకు సాష్టాంగమెరగి
 పాయక మ్రొక్కుచుఁ బ్రతినిశ్చయచును
 భంగిగా ఘోరతపఃపరిపూర్తి
 నంగంబు ఘాపాగ్ని హరియింపకునికిఁ
 గాయఁసూరిం బిందు గంపువల్వమియుఁ
 గాయంబుతోడన కైలాసమునకుఁ
 బురహు మెప్పించి పురజను ల్వాగడ
 నరుగు యంతయును జోద్యముగా, నడువ
 వచ్చునే యిట్లు లెవ్వరికైనఁ జెప్ప
 వచ్చుఁ గాని యాడవచ్చుగా కనుచుఁ
 జోద్య మిం నెయ్యది శూలికిఁ దపము
 లాద్యు లనుష్ఠించునం దిది యెంత
 మఱి యట్లుఁగాక మున్నెఱుగవే వహ్ని ?
 కఱకంఠభక్తులకంఠు నగ్గలమె ?
 జిహ్వాలుఁ జేతులుఁ జిదిమి పావకుని
 విహ్వాలుఁ జేయఁడే వీరభద్రుండు ?
 బడబాగ్ని యంతయు ఫాలమధ్యమున
 మృదుగణంబాకఁడు బాట్టిడికొనఁడెట్లు
 గనుఁగొల్కిఁగాదె యొక్కఁడు న్రళయాగ్ని

౧. కపపల్క.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

ననుదినంబును డాచికొని యున్నవాఁడు
 యదియే వ్యాసు సాదాదినందనుని
 పొదివినవహ్ని దా భావి నేమి నేసె
 శంకరదాసి కొనలికంటఁ గాకె
 యంకితుండై యుండు ననలుండు మఱియు
 వైరినైనులు దొల్లి వాగీశనాయ
 నారిని భంగించి ఘోరాగ్నిద్రోవ
 ఘనసరోవరమయ్యెఁ గాక తద్వహ్నిఁ
 గనలెనే యొకనెంపుకైనఁ గడపట
 నధికుండు మఱియుఁ బిళ్లననాయనారు
 మధురలోనుండ దుర్జతులును వహ్ని
 కంటకులగు జైనకష్ట లెబ్బంగి
 నొంటక నారున్నయింటఁ జిచ్చిడుడుఁ
 గడుభయంబున నారెఁ గా కొక్కపూరి
 పుడుకయుఁ గం నేనే పొగచూరి యెట్లు
 పెంజియు శ్రీపతిఁంజితుల్ భవి న
 ఖండితైశ్వర్యవికస్వరలీల
 వర్తింపుచును బరవాదులకెల్లఁ
 గర్తలు భర్తలుఁ గాఁ బ్రతిష్ఠించి

౧. బిళ్లమ.

పంపిణీ కార్యచక్ర

తొడగి వైపాత్తిపచ్చమున నిష్ఠ
 లక్షరంగ ముడిచిన నది యేమిసేసె
 గావున భక్తుల కావహి వెఱచు
 తేవంక నరుదని యెన్నంగం గలది ?
 కాయంబు మహిసాక్షి గతి గంపు వలచె
 నాయెడ నిది సోద్య మనియెదే వినుము
 మొఱటదబంకయ్య నెఱభక్తిగా
 కొలుకు దలిరె నంకురితమై పెరుగ
 గొడ్డును లేగటికడమై యపుడ
 గడ్డుగ నిండారంగా బాలు గురిసె
 దిలకవ్వ సద్భక్తి దీశితమహిమ
 బాలుపుగా నప్పడ పురుషత్యమొక
 బదపడి కలకేత ప్రహ్లాద్యగాగు
 వదడు నేపట్టుడు బసిడిమై చనచె
 మక్కువ మోళిగమారయ్య మోఱు
 చెక్కలన్ని గణానినక్కులు గావె
 ముసిడి చౌండయ్యకు ముసిడికలగా
 లనలార నమృతశలావళుల్ గావె
 ప్రథితంబుగా నిడిపాతెడి యేఱు

౧. దైవార.

పు రా త న త్ర క రణ ము

వధమయ్యెఁగా నె సద్భక్తి వారలక
 నలిగొను నేనాధినాథు సద్భక్తి
 కలుగుఁ బూవులదంశమై యొప్పెఁగాదె
 తొలఁగక దాసిపుష్పఁడు వుట్ట దొడుక
 నలుదసర్పంబు నేవళమయ్యెఁ గా నె
 యసముఁ కేలేశుకేతయ్యుఁ గారికివి
 మసిఁపైలను జేను మహా బండఁగాచె
 ఘరఁ గులచ్చిరయూరి వరభక్తిరతిని
 జరియించు నక్క లశ్వంబులు గావె
 తెలఁచినంతటన పూసలనయనారి
 కలర నె దేవాలయం బీశ్వరునకు
 నదగాక నీసహస్రంబు లోలిఁ
 వాదలవే నమినంది కుదకంబు లంద
 మఱయు నాజ్ఞాసిద్ధి నె- పినయట్టి
 కఱకంఠభక్తులు గల రిజ్జగమున
 నక్లేశమునఁ బొంది రభిమతార్థము ల
 తిక్లేశమునఁ దపోధీరత్వమునను
 గాయంబు ధూంబు గావించెఁగాదె
 యీయోహిళయ్యపెం పెంత గావునను
 నరిగె దేహముతోన యతఁడంటివేని

పంకితా రాజ్య సతీ త్రి

నరుదె యొక్కఁడపోవు టది యెట్టులనిన
 బెరసిన యెనుబదివే లశ్వములకుఁ
 బరషగు గుప్త్రాక్షిపకైరల్ చొన్ని
 చేరిమరాయుడు శివపురంబునకు
 భోరన మును దాడివోవ డె యెగసి
 దేవుఁడొకి సుఖస్థితి సామవేది
 వోవఁడే బిట్టసుపురిములుఁ దాను
 శివపురి కేఁగఁడే భవి నరుల్వొగడ
 నవపురంబులుఁ దాను నలి హలాయుధుఁడు
 గోరి పిల్లయనయనారి సారండె
 యూరివారును దాను మారారియందు
 వఱలంగఁ గంచేడువాడలుఁ దానుఁ
 జిఱుతొండఁ జేఁగఁడే శివపురంబునకుఁ
 గలయంగఁ బరిజనంబులుఁ దానుఁ జనఁడె
 మలయరా య్యన ముహూరుపురికిఁ
 బండుగనేయు సదృక్తులుఁ దాను
 వెండికొండకు మిరుమిగడండు ననఁడె
 (తాను నల్లుఁడు వృత్తి దరుణియుఁ జనఁడె

౧. 'సత్తీసు' అని వ్రాతప్రశులు, ముద్రికప్రతి; సంస్కృతానువాదములో 'ద్వాత్రింశత్'. ౨. కుండలీకరణము చేసిన కెండు పంక్తులకును సంస్కృతానువాదము లేదు.

పు కా తి స ప్ర క రణ ము

మానకంజారుఁ డీశానుప్రోలికిని
 వటముతో న్నెఱ్ఱారువరభూతములను
 నిటలాశుపురికి నుద్భటుఁడు గొంపోఁడె
 తగిలి నొమ్మయ్య నిత్యమును నేడేసి
 మృగముఁ బుచ్చుడే మృడుపురంబునకుఁ
 జిలుకయు లంజె లంజియత్లీ దాను
 మలహఁషుఁ డేఁగఁడే మలహఁషుపురికిఁ
 బడతు లిద్దఱుఁ దాను బంధులుఁ జనఁడె
 కడుఁబ్రీతి నంబెన్న గరకంబుపురికి
 నటుగాన వెండియు నాద్యులలోన
 నిలువంటిభక్తు లనేకులు గలరు
 ఒక్కండ మేఁగిన యోహిళు నింత
 యెక్కుడు గొనియాడ నెద్ది దాననుచు
 నతినిరాదరణమై నాయయ్య వలుకఁ
 బతిమాట లిచ్చగింక తద్వధూటి
 నీవు నకామివి నిష్కామి యతఁడు
 భూవిభఁడవు నీవు వావనుఁ డతఁడు
 ద్యూతవ్యసని వీవు భూతలాఢీశ
 యాతఁడు నతతలింగార్చనావ్యసని
 గ్రథితసంసారానుక్తుండ వీవు

పంకితారాస్యచరిత్ర

వ్రధిత సంసారవిరక్తుఁ డాతండు
 నరలోకవరుఁడవు నరనాథ నీవు
 హరిలోకచకుఁ డోహిళియ్య గావునను
 వలతేనిఁ గొవి నుండు వలవదే మాను
 చులుకగా నాయయ్య లుకకు మనుషుఁ
 గామింఁ లేవి నిష్కామాల క్షేణ
 గామింఁచి యూశ్వరుఁ గలయంగ వచ్చుఁ
 గామి వీఁడని నెఱిఁ గలయఁ పిగత
 కాములఁ గలసెనే పోశ్వరుండు
 వ్యక్తిగా భూమియు నర్థింఁ లేక
 భక్తుల క్షేణ దాఁ బరిశర్య నెయ?
 ధరణీశులన మున్ను గరికాలనోడు.
 గరయూఁడ వోడు, విక్రమవోడు, వీరి
 చోడు, సయ్యుస్తుంఁగవోడు, నరేంద్ర
 చోడు, నారాజేంద్రవోడు నీశ్వరుండు
 దవులక నిర్ధనతనువంఁ కుంఁను
 దవిలెనే భక్తికి ధరణీపు ల్వలియె?
 జూదంఁ నింద్యమే సూచింప శివవి-
 నోదంఁ గాఁగ నివేదింపఁగనినఁ
 గాయకం బం డెఱుంగమిఁ జేసి మూర్ఖ

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నాయనా రెప్పడు నలి జూదమాడి
 గెలిచి యర్థముఁ దెచ్చి వలయుపదార్థ
 ములఁ గూర్చి జంగమంబులకు నర్పింప
 హరుఁడు ద్యూతక్రియ నరుదెంచి యాడి
 శరణున కర్థంబు చాలనోచుడును
 గట్టిచి తనతలచుట్టునఁ గాలు
 వట్టి మోవఁగ నెత్తి కట్టుడు నతఁడు
 విడువఁగనేరఁ కీనడువున ననుచు
 నొకయండు శివనూత్ర మొక్కిత సూప
 హరహరి లాంఛనపరుని గట్టితిని
 బరికింప కే నంచు భవమూర్తి కాలు
 గట్టిన తనతలచుట్టున శిరముఁ
 జట్టినఁ దెగఁగోయు నట్టిచో శివుఁడు
 ప్రత్యక్షమై నిల్చి భక్తి నీకిత్తు
 నత్యర్థి నభిమతి బడుగడుగు మన
 నొకయుండు! మున్ను నీయోడినననముఁ
 గడుపక పెట్టు జంగమముసొ మ్మదియు
 నంతియచాలు నాకనుచుఁ దద్భక్తుఁ
 డంతయర్థము జంగమార్చన నేయఁ

పండ్ల తా కా ధ్య చ రి త్రి

గాయంబుతోడన కర్పణించి మూర్ఖ
 నాయనారిని గొనిపోయె నీశ్వరుడు
 జూదరిఁ జూడంగఁ గావని నిల్చె
 నె దేవ దేవుండు నిజ మట్లకాదె
 యర్చిలి వ్యసనార్థమై జూరమాడి
 ధర్మజముఖ్యులు నిహులమైరి
 ఆదట భక్తిహితార్థంబుగాఁగ
 జూదమాడినమూర్ఖు శూనిఁ గూడఁడెఁ
 క్రకటసంసారానురక్తి విరిక్తి
 యొకనిరూపణయంద యుండు నెట్లనిన
 వ్యక్త మీశ్వరముఖానర్చిత సుఖవి-
 రక్తి సంసారవిరక్తి శివోప-
 భుక్తి ప్రసాదానురక్తి హీనతయు
 యుక్తి సంసారానురక్తి యట్లయ్యు
 బెరసినయట్లుండుఁ బరులకుఁ జూడ
 బెరయదు జలముల నరసిజమట్ల
 బెరసినయట్లుండుఁ బరులకుఁ జూడ
 శరణుఁడు బెరయండు సంసారమునను
 లోకభేదం బవలోకింప విగత

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

లోకుండె సద్భక్తిలోకుండు గాన
 నరలోకమనఁగ నీశ్వరలోక మనఁగ
 హారసమేతున కిక్కడక్కడ గలవె
 బాలవు భక్తిసకంకంబెఱుఁగ
 శో మాటలు వేయు నితి నీకనుడు
 నెఱుఁగఁబో భక్తి నీ వెఱిఁగెడువాఁడ
 పుటక యాడెడువాఁడ వోహిశ్రభుని
 యట్టిభక్తుండ వింక నెట్టువోయెదవా
 కట్టుగమున భక్తిఁ గైలాసమునకు
 నెప్పు డేక్రియ నెన్నోడెన్నరితోడఁ
 జెప్పుమా పోనెదు సృష్టిశ యనుఁడు
 నిప్పు డీక్రియ నేడె యిందఱ్ఱ గొనుచు
 నొప్పార బోయెదఁ జెప్పలే నెడయుఁ
 గొంతగాలం బెడగొన నేల భక్తిఁ
 బంత మేము నలింపఁ బాడియే తడయఁ
 జెలువఁ జూచియె సంతసెంతుఁ గాకనుచు
 నలరుచు ఫణిహారి సంతఁ బిల్పించి
 బాసవట్టిల్లఁ గైలాసప్రయాణ
 మానకలము విన నటఁ జాటఁ బనిచి

పంజాబీ తారా శ్యామలీ

యుల్లం బలరం దమయూ స్థాల్ల వారి
 నెల్ల రావించి యుత్ఫుల్ల సత్తిని
 గరమొస్స సహజశృంగారం నేసి
 యురుతరలీ, నశోత్తమం బెక్కె
 శకులులు, శ్రులు దగిన బంధవులు
 బరిజనంబులు నన్ను బాసి కొప్పుగ
 నంకంద చాగు! భళా! యంచు భక్త
 సందోహ మొనరు ముందటి సడువ
 గొడుగులు గొడుగులు గూడి క్రక్కితియం
 బడగలు బడగలు ముడివడి వ్రావి
 సంగీతనాదముల్ సరస్వతి యులియా
 మంగళారవములు మధురమై చెలుంగ
 శివదండభులు మ్రాయ భావించి పుష్పవృష్టి
 యవిరిళంబై సర్వదిపి గూడ నగ్రవ
 నారయ దేవకార్యమునకు బారుగు
 నూరికిఁ గోవున స్థాక్కట నెగసి
 ధేయని నూకి యుద్ధిపితమహిమ
 నాయుద్ధివీధి దేవావళి వొగడ
 హరభక్తకృతియూర్జి శిరమునఁ దాల్చి
 భరితతదీయ కృపాసమగ్రతను

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

బ్రహ్మీతభక్తి ప్రభాభాస్వదతులి-
 త స్ఫురదమలయశస్ఫూర్తి దనర
 భద్రావినిద్రానుముద్రితసుమహా-
 దుద్రక్తమహిమః దారాద్రికిః జనియోః
 బాలితోన్మతభక్తిః పరుః డు గుమార-
 పాఠ్యూర్జరుః డతిస్రణతనిర్జగుః డు
 గావున హితలగు కాంక్షలు హితము
 ఛావించి చెప్పినఁ బరగ నొండగునె
 గణుతిగా హితలగు కాంతలమాట
 ౧) ఎకంబులైన మేలై యుండుననుచు
 మగున సెప్పఁగఁ జెనుమంట ౨ నే వోయ
 భగధగయనుచు నుద్ధతి మండునట్టు
 లీప్రోఢి వేర్పుఁ గళాప్రవీణతయు
 సుప్రలాభములు భక్తిప్రశంసయును
 చిన నతవికఁ దొంటి కనుకలికంటఁ
 జెనుకలి కామాగ్ని వేగంగలేక
 యొండుదొండంగ నున్న యత్తఱ్ఱ న-
 తంజుక న్నెర్గి తరళాయతాక్షి.
 గామాంధునకు ౩ నొండు గార్యంబు గాన-

౧. స్ఫూయ. ౨. నెయ్యోయ. ౩. నొక్క-

పండితా తాళ్ళు చరిత్ర

రామి దెల్లమిగాదె యేమిసేయుదును
 దా నీకు లింగంబు నానతి యెంత
 గా నున్నదో నీదుకానమిఁ జేసి
 యిచ్చాట నొడఁబడవేని నానానఁ
 దప్పలే చెట్టులు సెప్పకపోదుఁ
 బ్రాకటంబుగ గురుభక్తియె నాకు
 నీకును బ్రాణంబు నిజ మల్లుగాన
 పాడియే బిట్టసడడి నన్నుఁ బిలువఁ
 గూడునే తొల్లి మీగురులింగ మొక్క
 నాఁడు దా విచ్చేసి నాపాల నున్న-
 వాఁడుగావున నిట్లు వలదంటి ననుదు
 నిష్పంద్రోక్కినయట్లు నెట్టుల్కి నేలఁ
 దొప్పనఁ బడి మూర్ఖతోవ్రాలి నోరి
 నడచి యడఁకికొంచు, సఱచుచు, వాయి
 విడిచి యేడ్చుచు, శోకవిషధిఁ దేలుచును,
 హాగురునాథ! మాహా గురుస్వామి!
 హాగురుదేవ! హాహా గురులింగ!
 హాచెడితినిగదే యయ్యు నేననుచు
 శాచఱచుచు వచ్చి వనితకు మ్రొక్కి-

౧. మఱు.

పురాతన ప్రకరణము

నాయున్న నీమీఁద సయనంబు లిడిన
 యీయొడ లెఱుగమి కెయ్యది దెఱుగు ?
 నాతల్లి నీమీఁదఁ బ్రీతిఁ గావించు
 సీతఁబ్బనకు నాకు నిక కేదిదరియు ?
 నాయక్క నీతోడ నవ్వినయట్టి
 యీయపరాధ మింకెట్టులు వాయు ?
 రూపించి నీతోడఁ గోపించినట్టి
 చూపాతకమునకుఁ దేఁ దానెద్ది ?
 వ్రేఱడి నిను నొవ్వఁ బలికినయట్టి
 చూపాఁమునకుఁ దా నెద్ది నిర్ణయము ?
 నిశ్చయంగాఁ గ మది నీమీఁద నిడిన
 యిదుశ్చేష్టలకును బ్రాయశ్చిత్త మెంద ?
 యర్థిలి నినుఁగూడ నాపించినట్టి
 కర్తంబునకుఁ దీరుగఁ జెయ్యి తల్లి ?
 పిట్టబిఱ్ఱుగ నొందె నిట్టిదుష్కర్త
 మెట్టిపాతకుఁడనో యేఁ దొలుమేన ?
 నలరుఁ ద్రికాలలింగార్చన లగ్ని
 నలవర్చ నోయమ్మ యదైవతమతిని ?
 హరుఁ డీశుఁ డేఁ దాసి నను స్వామిభృత్య

౧. దుశ్చరిత్రువకుఁ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నరణి వర్తింఁనో ఛాందసంబునను ?
 బ్రతి షోడశోపచారోఽఛ్రాంతివలన
 రతిరాజవదుఁచారములు దక్కితిన్ ?
 యర్చించితిన్ సమాసించి నిపుని
 జర్చించితిన్ యన్యశాస్త్రమార్గముఁ ?
 నవనహోచితముఁ నరుగుదే భక్త-
 నివహంబు నూఁకితి కే చొరనీక ?
 క్కంఁ గన్నాత జంగమావళికి
 మ్రుక్కన్ చాఁగిలి మోక్షున్ కేయ ?
 నివలాంభనుఁ నుదాసీనంబు నే-
 భవి నున్నతాసంబునన యుజ్జితిన్ ?
 జంగమం శేఖేర సముచ్చ్రయలు
 భంగిగా జరుఁగనో పలుకర్తివృత్తి
 ననుషక్తితో జంగమారాధనంబుఁ
 జెనసి యధాశక్తిఁ కీయన్ భక్తం
 గాదేనిఁ గూడ జంగమవేళఁ బుక్కు
 భేదంబుఁ జేతిన్ దీనవృత్తి ?
 నరసితిన్ జంగమావళి కులము
 బెరచితిన్ భవిభేదంబు దక్కి ?

౧. ప్రశాఙ్గిని ౨. రాసియు మదంబునను.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

కైకొంటినో యసంస్కారులు సేయు
 పాకంబు, విడువనో భవుల సంసర్గ
 నెగ్గులు యివటితినే జంగమముల
 సిగ్గువటితినో గోష్ఠీస్త్రసంగముల
 నాదటభక్తి శివాచార్యచర వి-
 ఘ్నేనా జేసితినో దుర్విసేతిఁ
 జలువనో గురుపరిచర్య యత్యర్థి
 నిలువనో గురునాథువలనఁ జిత్తంబు,
 శిర మొగ్గనో గురుశ్రీపాదములకుఁ,
 గరముమన్నింపనో గురుకులావళుల,
 మఱవనో పూర్వజన్మము శివాజ్ఞలకు
 వెఱవనో యవికలవిషయోద్ద్రయముల
 కంటితినో యీశ్వరానర్పితంబుఁ
 యంటించితినో ప్రళభాషలయెడలఁ
 గని ప్రసాదావలంఘనముఁ జేసితినో
 కొనుప్రసాదముఁ బల్కుచునో రుచులాని
 తలఁచితినో యన్యవైసంబు మఱచి
 వలచితినో భవవ్యాసంగమునకుఁ
 బలికితినో తొట్టువడి యనత్యముల

౧. కల్ప.

సండితారాగ్యచరిత్ర

నలిగితిను దూషకావలియెడల
 వింటినో శివనిండ వీనులయివరం
 గంటినో శ్లెంబుగా న్రతబ్రష్ట్లు
 బఱపికినో దృష్ట్లు వరభామలందం
 గఱపితిను యిట్లు గంహించి పోరం
 జేసితిను హింస శివభక్తికరులం
 బాసితిను తప్పవన్ని మిన్నకయ
 నమయాప గాధినో, జడుడనో, యన్య-
 నమయ శ్రితాచారసమ్మిశ్రితుండనో
 సీతివిహీనుండ నే మదాంధుండ
 నో, తామసాశ్చుండనో, హీనమతినో,
 దుర్మార్గవర్తినో దురితాశ్చకుండనో,
 కర్తవాదినో, యతికార్యణ్యమతినో,
 యిష్టవంచకుండనో, దుష్టచిత్తుండనో,
 శిష్టాకారినుో, కష్టమర్త్యుండనో,
 పాపినో, ిరోపినో, బహుజల్పకుండనో,
 కోపినో, గర్వినుో, కుటిలాత్మకుండనో,
 పరమమాహేశ్వరాపాదితాచార
 విరహితవర్తినో, వేయేల, యిట్టి

౧. దో. ౨. బాల్ల.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

గురుతల్పగేచ్ఛ సేకూతె నెట్లనిన
 ధర శ్రుతి, “స్యాథా ధృతాచ” నా మఱియుఁ
 బూని, “త్రతాచ మూల్యేనచ” యనియు
 మానం బెల్లర్చ “సమావృత” యనియుఁ
 దగ, “సకృత్కామగతావాఽపి” యనియు
 నోగిఁ “బుచధా గురుయోషితో” యనియు
 జదువుఁ గావునఁ దమసగ్గురు దేవు
 వది నెయు మఱుదలు వారివారలును
 వా రాఁచి విడిచిన వారాంగనలును
 వా రర్థినేయు సవ్వారాంగనలును
 నెట్టణ రోయిచ్చినట్టి లంజయలు
 నెట్టిన నొకఁరి ముట్టినసతులు
 విరచింఁ నీమైదువిధములవారు
 గురురాణివాసంబు సరిగాదె తల్లి
 యీమహాపాతకం బెట్లు దరింతు
 నేమి నేయుదుఁ జెప్పవే యమ్మ యనుచు
 నడలు, నిల్చును, నిల్వఁబడు, లేచుఁ, జూచుఁ,
 బడతిపాదంబులపైఁ బడి పెనఁగుఁ,
 జనుఁ, దలుఁ దాకించుకొనుఁ, బొట్టఁ గ్రుద్దు

౧. గమ్య.

పండితారాధ్యచరిత్ర

కొను, నేలబడి పొద్దు, గూయిడు, నఅగు,
 నొడలు విడువజూచు నుగ్గులి జూచు
 వడి లింగగర్భంబు వగఁ శొరఁజూచుఁ
 గాయంబు యిదినియలుగాఁ గొట్టికొట్టి
 పాయక ధరఁ జుట్ట బలి జల్లఁ జూచు
 చక్కడ్చి రాఱోటఁ క్రొక్కి దేహంబుఁ
 గ్రక్కున వజ్రేటఁ గలుషంగఁ జూచుఁ
 గనియంగఁ గాఁ గొట్టి కాలినయినువ
 పెనముపైఁ దనువిడి పైలుఁ జూచుఁ
 గాలిచి భస్మంబుగాఁజేసి యుడలు
 సాలఁ బెన్నాలిలోఁ జల్లంగఁ జూచు
 నఅగు చొండోటితో నఅగుర్ని రాచి
 కఱకు దేహము బయల్గాఁ జేయఁజూచు
 మఱియును నెట్లైన మడియంగఁ జూచు
 మఱి యట్లుగాక యప్పుగువపై దృష్ట్లు
 నాటించి చూచిన నయనముల్ చుల్చి
 బేట మాసించి యుబ్బినకోలఁ గోసి
 నేఁగుదెంచినకాళ్ల నిల నర్కివైచి
 కొఁగిలింపఁగఁగోరుఁ గరములు దునిమి

౧. దునుకలు.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

చదురులాడెడుజివ్వా మొదలికిఁ బెఱికి
 పొదలినవక్త్రంబు పొం గడఁగించి
 తలయెత్తి చూచిన తలఁ ద్రెవ్వనడచి
 పులుకలెత్తినయొడల్ నిలుతిత్తి యొలిచి
 చనుఁగవఁగోరు వక్షము గాడఁ బొడిచి
 పెనుఁబొట్ట మఱివ్రస్సి ప్రేపులు సారి
 నెట్టణ గుడిసుట్టు సుట్టంగఁ జూచు
 నెట్టణఁగానపో దీకర్తమనుచుఁ
 గనలుచుఁ గోపొగ్గి గన్నులఁ గ్రమ్మఁ
 గనుఁగొని మొదిరిని దనుఁ గానలేక
 యరుగు, నంత నె నిల్చు మరులుగొన్నట్లు
 పురి వెడల్ కమఱిసాఱి మరలి యేతెంచు
 గుడిసొచ్చు, గుడి వెడల్ వడి లేచుఁ జూచు
 నపపులపాలయి యగుగు నెందేనిఁ
 బ్రకటితఁగ శోకపారవశ్యమున
 నొకచోటఁ గాలునిల్వక తిర్లితిర్లి
 బ్రమితుఁడై వాపోవు భర్త యీపాత-
 కమునకు నెఱి గుఱి గలుగునే కొంత

---

౧. నిలుపుతిత్తిలిచి. ౨. శోకా. ౩. యొదిరిదన్నును. ౪.
 పలువూరు; వడిఁబాటు.

పంకితారాశ్యచరిత్ర

యొప్పుగఁ గాల్ ద్రవ్వనో వృషభేంద్ర
 చెప్పవే నా కింకఁ జేర్గడ యెద్ది
 యీతఁజ్ఞనకు విధి యెట్టిదో శ్రుతులుఁ
 జూతిమా యరసి యో చూపుమా యంచు
 నో నారికేలం యీనారి గురులు
 గూనారి మది నెట్లు నా నేరమికిని
 శోకంబులేని యశోకంబు యేన-
 శోకి గానేర్తునొకో కర్త మడఁచి
 యో ఘనసారంబ యీఘనాఘంబు
 మోఘంబు సేయుఁ ద్రయశాఘంబు గలదె
 నాచంద మిట్లయ్యె నోచందనంబ
 యేచందమును గాద యేమిసెయుదును
 భ్రమియింపుచున్న యో భ్రమరమా యిట్లు
 భ్రమియింపుచున్న నాభ్రమ లెట్లు వాయు
 నో కూయుఁ గోకిలా యుడఁబడిగాఁగ
 నాకూయి యడఁగునే యేకాల మైసఁ
 బురివిచ్చిమాడు నో పురినెమ్మి శివుని
 పురి నమ్మి యే జముపురి కెట్లువోదు
 నేగతియును లేమి నే రాజహంస

౧. చెయింబులెవ్వి.

పు రా త న స్త్ర క ర ం ము

క్రే! గో! యనుచు మమ్ముఁ గేలి నేసెదవు
 యోషల్కుఁ కీరమా యోడకు మనుచు
 నాషల్కుఁ లుడుపంగ నేషల్కుఁ గలుగు
 నీస్త్రమై యున్న యోవస్త్రమా యీ మ-
 హాస్త్రమాదము వాయునే స్త్రమోదమున
 రుద్రుని యోముఖభద్రమా యీయు-
 పద్రవం బెట్లు దా భద్రమై తనకు
 నాకు నోనంది మహాకాళులార!
 యేకాలమునఁ గూడునో కాలగళుఁడు
 ముందటనున్న యోనంది కేశ్వరుఁడ
 నందితంబంద నా కం దెట్లువాయు
 నోవీరభద్రయ్యో విదితంబు-
 గా నిధి దీనికీఁ గలుగునో కొంత
 వ్రథితులై నను నోస్త్రమధులార! పా
 మధనంబు గావించుమతము దా నెట్లు
 లోపురాతనులార యోపుదునయ్య
 యీపాతకము వరియింపంగ నింక
 నూరకుండఁగఁ దగ దోయసంఖ్యాతు-
 లార! యెట్లడఁగు నా కీవోదనంబు
 నేల యోవీరమాహేశ్వరులార!

పండితారాగ్యచరిత్ర

యాలింపుఁ డింక నా యిటిముఱినిధముఁ
 జెచ్చెర వేయును జెప్పంగనేల
 చచ్చి శుద్ధుఁడనాదు శంకరాయనుచు
 నందంద పొడిచి లోనాల్చి కెలంఁ
 కందికొయ్యలు రెండు గన్నులఁ దొలిచి
 క్రమమున దేహంబుఁ గండలు సేయఁ
 దమకించియున్న యత్తఱి కటమున్న
 వృత్తాంతమంతయు పిని యాక్షణమ ను-
 వృత్తుండు కీర్తుఖాయత్తుండు గుణస-
 మగ్రుండు స్వగురుహస్తాగ్రజన్తుం డు-
 దగ్రత నేతెంచి తచ్చునిఁ గదియ
 బిట్టల్కి గురుభక్తిఁ బ్రితి సంభ్రమము
 రెట్టింప దుఃఖాగ్ని రెట్టకొనంగఁ
 బఱతెంచి యడుగుఁ బడి వాయి విడిచి
 యఱచుచు లేవక యట్ల వాసోవ
 గురుభక్తివర్ధన గురుభక్తితిలక
 గురుభక్తిశృంగార గురుభక్తిసార
 వందకు మనసునఁ గందకు మాత్మఁ
 గుందకు మెందను గొఱత లే దింక

౧. యజ్ఞమెడి. ౨. నార్మియఁడలని.

పు రా త స ప్ర క రణ ము

నడిసన్నయట్టి యుష్కదురుభక్తి
 గడసనుభక్తులకవిలియ కెక్కె-
 నేపార వేయును నేల దుఃఖోప-
 తాపోపశమము నుద్ధతి నిర్వహింప
 లెమ్మని చేసాచి లేనెత్తి కూర్చి
 గ్రమ్మంగ నందంద కౌగిటః జేర్చి
 నూఱజిల్లంగ శిరం బురమున నొత్తి
 కాతెడు రక్తాశ్రుకణము లందంద
 తుడుచుచు భక్తి సద్గురులింగమూర్తి
 యడుగుల వలన నయ్యాంపరి కపుడ
 కన్నులు రెండు నొక్కటః దేజరిల్లెఁ
 బన్న గధగుభక్తిపరులు వాల్చింప
 భవిజను త్నైరవి యచ్చువలీలఁ జూడ
 నవిరిళభక్తిఁ దచ్చివన హోదరుఁడు
 కుడియయ్యు గురుభక్తాంజారి కొనఁగె
 రెండుగన్నులు నాఁడుఁ బ్రీతితో నేఁడుఁ
 బదముల్ గృహి నేసెఁ బండితారాధ్యు
 ఁదట భక్తిమహత్త్వంబు వెలయఁ
 నెల్లం గా మహా దేవయ్యగారి
 కెల్లవారును జూడ నిల నట్లుఁగాక

౧. ప్రచుఘట. ౨. త్నైరవి; త్నైరవి.

పండితారాధ్యక్షత్ర

బెలివేవి వేమనారాధ్యులకః

మలహారసద్భక్తిమత్తవారణము
 బెలివేవివేమన పెద్దయగారు
 శ్రీశైవసమయైక దేశికోత్తముఁడు
 పాశవిమోచనపటుకవావిదుఁడు
 నకలంకదివ్యాగమార్థసంవేత్త
 న్రకటచతుర్వేదపారంగతుఁడు
 భ్యాసితధర్తారకామమోక్షస్రీ-
 దీపితమార్గస్రీతిస్మితకీర్తి
 మహితపంచాక్షరీమంత్రసిద్ధుఁడు
 సహజకటాక్షవీక్షణినయాంభోధి
 వీరమాహేశ్వరాచారవిస్తార
 సారగుణోదారచారువర్తనుఁడు
 బసవపాదాంభోజిభాజనస్వాంతుఁ
 డనమళాపానుగ్రహసమగ్రబలుఁడు
 నానతజనమృత్యుహరణోష్ఠభావుఁ
 డానతజనపునరాయుఃస్రీదాశ
 సర్వవృశ్చికమృగశ్వసనజలాగ్ని
 దర్పితకన్యసచోరదర్శాపకహనుఁడు

---

౧. దుః సుధాం. ౨. పావన. ౩. శ్రీతామ్ర. ౪. మృగ. ౫
 హాండు.

పు రా త స ప్ర క రణ ము

నానావికలజనానందకరమ్ము
 గా నిట్లు వర్తింపఁగా నొక్కనాఁడు,
 వొరుగూరనుండి భూవరుఁ డొక్కరుండు
 పరిణయంబై తనపత్నియుఁ దాను
 వెన వచ్చివచ్చి యవ్వేమనా రాధ్యు
 నసలారఁ గాంచి జోహోరని మ్రొక్క
 బుధపుంగవుఁడు పుష్పములు గోసికోసి
 యధిపు నయ్యత్వరథారూఢుఁ జూచి
 యార్తివిదూరుఁ డనాగతాతీత
 వర్తమానజ్ఞానవంతుండు గాన
 నూతఁ డల్పాయుష్యుఁ డౌట నెఱిగి
 యాతని దీవింప కవుల నేఁగుచును
 వినతుండ నైతి దీవింపరు వీగు
 వనితయు నవ్వనో యనుచు లజ్జించి
 వినఁడొకో నాజోహో రనువచనంబు
 వినెనేనిఁ దానెట్లు సనియె నొండెడకుఁ
 గనుఁగొనఁడొకొ నాదు కరము తెత్తంగఁ
 గనుఁగొనఁడేని నా క్రమ మె ల్లెఱుంగుఁ
 జేయెత్తి మ్రొక్కిన నాయయ్యగారు
 వా యెత్తకునికి గర్వమయంచు, బండి-

పంకితారాశ్యపాత్రి

దిగనుర్కి వెనుపెంటఁ నగిలి యిద్దలు
 మొగిడింగి యయగారు మ్రుక్కెద ననుచు
 వెండియు నతని నీవింకయున్న
 నాజీమై నృంకుమారుం కంతఁ బోక
 కొంతలజ్జయు నొక కొంతనోపింప
 గొంతభక్తియుఁ దోఁక సంతతాభ్యుదయ-
 కరులు మహాభక్తనరులు భూసురులు
 హరివేషధరు లుహారులు శిశ్యులు
 నాశ్యులు శివమతాచార్య లవార్య
 వీర్యులు సర్వచర్యు లుత్తములు
 మీరని మ్రుక్కుచు మే గొందఁ మనక
 నూరకయ్యుడుట యుచితమే పెంపె
 పెద్దతనంబై గాభీర్యగుణంబై
 తద్దయు భక్తియే తగవె పూజ్యతయ
 యీమూర్తి యీశేష మీదేశికత్వ
 మీమహనీయతి కీయహంకృతియె
 నీవు నన్నిష్టకు నీవింకకున్న
 నావంతయును నాయు నది దక్కువగునె
 నీవు నన్నిష్టకు నీవింకకున్న
 మావంతయును నాయు నది యెక్కువగునె

మననివారల సీవు మనిపెదవయ్య
 తనుఁ బాండుమృత్యువు దాసమే సీకు
 నడి బ్రహ్మ నుదుట మున్ వ్రాసినవ్రాలు
 వెడతటి కేఁగునే పెక్కు లేమిటికిఁ
 నకపూర్వలిఖితంబుఁ దప్పించి పెదప
 వనజజుఁడైనను మనఁజేయఁగలఁడె
 నుయ్యెక నిట్టి వేమెఱిగఁగము మీఠ
 య్యగాంయ్య లోకావళిక్లె
 నిట్లనఁ గృతమతు లేఱిపాటింతు
 డిట్లన నెవ్వ డిట్లు య్యుక్తదరు
 ఆలించి మేఱగు ననిన మీనోరు
 గోలుపోవునె యిట్లు గుఱుమార్గ మిదియె
 మీక యుండెడుఁ గాక మీమహత్త్వంబు
 మాకేమి పేవొన మఱి యధల్ లేరె
 యనవుడు నెల్లి మధ్యాహ్నంబునకును
 మనుచాధిపుఁడ సీకు మరణమయ్యెడిని
 ఇట్టి యుంపుయుఁగు నెంతరాజైన
 నెట్లు దీవెంతు మున్నెఱిగి యెఱిగి
 తివిరి యల్పయుష్యు దీవెంతు రెట్లు

౧. నపుడు ; వేళ. ౨. జనాభుఁడ.

పండ్ల తా రా శ్లోకం

శివభక్తు లటుగాన చిరదయామతిని
 దీవించి రేనియు గీర్ణాయువుగను
 వావిరిఁ గృహసేయవలచె కావునను
 వాదేల "దీవన నాదువాక్కులకు
 రాదు నీతొంటిప్రారబ్ధ మెట్టిదయ్యె
 నీచావు వప్పని నిక్కున బెల్లి
 వే చనుమనుచు నవ్విభిఁడు గోపించి
 నలచి కావఁగలేఁడు నరపుష్ట విష్ణు
 డలిగి చంపఁగలేఁ డాజంధరుని
 వలచి బ్రహ్మాయుఁ ననతఁగ గానలేఁడు
 అలిగి చంపఁగలేఁ డగబాసుకుని
 నలిగినప్పడు నంపఁదొంచినఁ గావఁ
 దలమె ఫాలాక్షుండు నక్క మర్కటకకు
 బరమేశ్వరాంభనఁడు డవు గాక
 నరులు మ్రొక్కినమాత్ర హారఁడు నీ నగుచె
 నిక్కంబపో మఱీ నీమాటలెల్లఁ
 జక్కన యెల్లియ చచ్చితినేని
 నిల నెందు నయ్యగారిలు మిప్పుఁగోఁ
 గలుగరు వొప్పుంచు గర్వోక్తు లాడి

---

౧. దేవనావాకునాట్లు.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

చని నిజాంతర్గతహమున సతి దాను
 ననుపమ సురతసుఖాభిఁ దేలుచును
 ప్పగుత రాన్యోన్యసంప్రీతి నవీన
 మధనంబు దళుకొత్త మగ్నత దనర
 నలసి లానతి సురతాంతంబునందు
 సొలసి విద్రంబు నుయ్యెలచేరువెంట
 నతిముఁ నొక్కమహావిఖోరగము
 నతిహంది యతనియ్యులవాయి గఱచి
 వెలికిలంబడుడు నవ్వెలఁది మేల్కొంచి
 వెలికుర్కి హాయని పిచ్చుటినొందు
 కలకలంబునఁ బతి గ్రక్కన లేచి
 బలుఁడీ రిక్తధారలువాటు కరము
 ఘనమోరసర్పంబుఁ గాంచి మూర్ఛిల్లి
 జనసతి యప్పఁ చచ్చె; జచ్చుడును
 నాద్యులు ననుభవవేద్యులు శాస్త్ర
 వైద్యులు గారునవరమంత్రవిదులుఁ
 జనుచుంచి నిషముచేఁ జచ్చిన నృపతిఁ
 గనుఁగొని యిది యశక్యంబంచు నేఁగ
 మఱియొక్క గారుడమంత్రసిద్ధుఁడు

౧. నిజగృహమున సతియును దాను. ౨. భీతి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నఱితెంచి విషదగ్ధభావంబుఁ జూచి
 యక్కటా కఱచెరా హరహారా పాము
 నెక్కొని కాలంబు నిండెనోకాక
 సుమహత్పురాణ వాసుకి మఱినాగ
 విమలకర్కోటక కుముదాక్ష కుముద
 శలపోత కాని, శబ లాశ్వతా, వి-
 మలిన పిండకర వామన కుహకోట
 నఖి మహోదర హవిష్టుఖి హేమశంఖి
 నఖి హవ్యకర్ణి ధనంజయ పంచ-
 రక పరివర్త కార్యక శిఖి నిష్ఠు-
 రక మిత్ర కల్ప సైరావత శబల
 కాల కౌశిక తక్ష కాశేష శంఖ-
 పాల పుస్తక ముగ్ధ కైలాసుతాడ
 నాగనహస్రమం దెన్నంగ నష్ట
 నాగంబులన నిదు నాల్గుజాతులకు
 స్వాములై తమతమ జాతులయందు
 నేమించి కఱచు దుర్నితిపాపులను
 ధరణి గారుడమంత్ర తంత్రోపధములఁ
 బరమమృత్యువు దక్కఁ బాయుఁ దద్విషము
 వెండి గజఁడు దుర్ముఖుండు మిత్రారి

పు గా త న ప్ర క ర ణ ము

దంపపాదాఁడు గుళికుఁడు రేణకుఁడు
 జనకుఁడు స్వర్ణికుఁడును మొదల్ గాఁగఁ
 జను కిప్పిఱోరగ శతసహస్రములు
 సత్య మకిల్పిష సర్పముల్ వరమ
 మృత్యు వాసన్నమై మెడఁ ప్రొక్కకున్న
 గారుడక్రియ వంక సేరకుఁడినను
 ధారు ' మంత్రోపధముఁచే బాయు
 నీవేళ నీజాతి యిన్ని దంతంబు
 లీనంబు నీయంగ మిట యనిచెప్పఁ
 దమతమసంఘములు దప్పక కఱచు
 నమిత మహోష్టనాగాంశోరగములు
 గారుడమంత్ర సొస్కారి ప్రశక్తి
 నారింగ నావేళ మతనిక వచ్చి
 ఁలుకు సనాగతంబులఁ జెప్పి విషముఁ
 దొలఁగించుఁ బరమమృత్యువు గావినాఁడు
 అమృత్యువులనై న నన్ని దంతములు
 నెఱిగి నాటిస నకుదు దక్కింఁ
 నగ్నికాకలను జలాభిషేకములు
 లగ్నగు నొక్కఁడల్ నాట నాడినను

౧. వైసఘ.

పండ్ల తాగి కష్ట చరిత్ర

దండిమంత్రములచే దరియుదంతములు
 రెండూన చౌషధక్రియలచే బయలు
 నరు మూడుదంతముల్ నాటిన నేగి
 బరువడి మత్తనాల్గు వండ్లు నాటినను
 ధర మంత్రశంత్రౌషధక్రియ లేల
 హరివేధలకు గాన నరుదుగావునను
 నదియును గ్రోటకాంశ మీపాము
 వొదల నాలుగుదంతములు గాడి పవియు
 ఫాలలోచను డహివతికంక పుడు
 గాలకాలుండు నిర్గతమృత్యుభయుడు
 గాలకంకుడు గావజాలునో యశండు
 జాలడో చాలసంశయమంచు నరుగ
 గమియంగ నార్తారణములు హాసరి-
 వములు నురస్తాడనములు జెంగ
 బరిజనుల్ పురజనుల్ బుధువర్గం
 బారిపూరి వాచర్వ బూతి దోష్టోన
 చని నిశ్చయము సేసి తనమనోహరుని
 గనుగొని యాయయ్యగారి వాక్యం
 దప్పదు వొమ్మంచు దత్త్రసంగంబు
 జెప్పదు జనకులు జెలులు ఇట్టములు

పు రా త న ప్ర క రణ ము

విని యింక నదియేల వేయును జనుఁడు
 చని యంద ితాయయ్యశరణుసౌత్తండు
 నయిత్తఁ డాయయగారివాకిట శవము
 దయసేయ కది యెట్లు దప్పింపవచ్చు
 నంచు నందఱు నేఁగి యయ్యకు మ్రొక్కి
 పంచత్వమును బొందెఁ బ్రభువ మీబంటు
 లీ) యీసీవెనలేమిఁ దదీయ

కాల మాసన్నమై కడచెఁ గదయ్య
 యది నేలొత్పి మీయానతి జియ్య
 సనమలసద్భక్తహృదయాబ్జశయ్య
 చిరసఫలీకృతాశీర్వాదనాద
 సరిచితానంతార్థఁ రిమితవేద
 సరమసుఖావేశ భరిత్రమోద
 త్వరితసంతోషమహాదానవినోద
 యవితతనిరతిశయాగణ్యపుణ్య
 ప్రవితతోద్ధతవీరభక్తాగ్రగణ్య
 యశరణజనతాసమగ్రశరణ్య
 పశుపతినమయాధ్వఁధికవరేణ్య
 నకలలోకైకప్రసారితకీర్తి

---

౧ అమునయ్య. ౨. వయిచుఁడా.

పంజాబీ గాథా సరిత్ర

క్రికటితశినయోగం ద్రిత్రమూర్తి
 స్థిర శశు పాశుతి భాననన్ది
 పరిమవీర సత్య శక్రన్ది
 కాలాహిదస్టువి గగురొలి కాన
 నాలించి యోగకుండవి దయ ప్రవ
 పభ గాస్టువిగు మాకు శరణంగా నీవ
 యభయ మి ప్తగానేమవారాశ్యదేవ
 ప్రతి నక్కి మీయ బహయంగలేక
 మిశెడు గాలాహి కాహుతియయ్యు నిపుడు
 మ్రుక్కక చెడు టది మారాగాన
 మ్రుక్కగదయ్య యీముద్దుడు మీకు
 ముసిండిచొడయ్యకు మ్రుక్కిన కన్య
 యసలార వన లా దే దేవ
 పించి కొనిపోయి శీవగా విడువ
 ఘోషించి పడయనే ప్రణ మాయయ్య
 యంబ పక్కన్యకు నంబయ్యువనుచు
 నెప్పాట పించి కేగి నీ వారు !
 జనకులు దమకూతుశవ మట్లు దెచ్చి
 మునుకొని చౌడయ్యముదట బెట్టి
 నీదీవెనలు దప్పునే బేసె యనుచు

పు రా త న ప్ర క రణ ము

బె దాబ్జములమీఁద బడి లేవకున్న
 నువిగకుఁ గ్రాణ మయ్యునికి న ముసిఁడి
 చ న్నఁడయ్య యునఁగఁడే జగ మెల్ల నెఱుఁగఁ
 గాన భక్తుఁ భక్తిఘనతఁ దలంపఁ
 గా నిది దా నెంతగార్యం దేవ
 కావున నుముఁ గఱాక్షిప్తక్షణమున
 భవించి యితినికిఁ గ్రాణదానంబుఁ
 జేయనే యనుచు నత్యాయతభక్తి
 బాయక మ్రుక్కుచుఁ బ్రసృతి నేయుచును
 శరణన్నఁ గాచు మీబరు దంక నేఁడు
 నరమాత్మ మఱవంగఁ బఁడియే దేవ
 యభయంబు నేఁడిన నాలంబు నేఁత
 యభమాత్మ యిది మీకు విభవమే దేవ
 మఱుఁగునొచ్చిన నేఱ యొఱవునఁ బోవ
 నుఱు వీరభక్తికి యోగ్యమే దేవ
 వెన దిక్కు నీవన నుసిలిపోవంగ
 నఁ మాన మీకిది యర్హమే దేవ
 గతియును మతియు నేక్షడ నీవయనఁగఁ
 బ్రతిని జూడమి భక్తి పాడియే దేవ

౧. ప్రతినిజూపమి ; ప్రతిజూపకునికిదాఁ.

పంకితారాగ్యచరిత్ర

యనుచుఁ బ్రార్థించుచు నడుగుల క్రోధుఁగు
 చును, ముట్ట ముదలించుచును, గణస్త్రుతులు
 వనరి చేయుచు, ప్రాణదానము నేడి
 కొనుచు, గృహవలోకనముఁ గోరంగ
 నతిదయాభావన నతిగుఱఁ జూచి
 యశుల నద్భక్త మహత్త్వముఁ దలచి
 శరణన్న నరుఁ గానఁజూకయున్న
 హను భక్తమీహాత్మ్య మణఁచుటగాకె
 ముదలించి నలుకంగ మూఁపులఁగిది
 మది నైనఁ గోపించు డిది వెల్లిగావె
 సూక్తన నద్భక్తి మితిముట్ట బురుక
 జాతిన నవ్వగే శరణవత్సలులు
 ధాత వ్రతైఁదిన దామవై పడున
 భితిల్లి పాఱుట బిరుదున నె
 ప్రాణదానము నేడి భక్తిపై మోఁద
 ప్రాణవంచననేత వంతమే యనుచు
 శివభక్తవివేక జెచ్చెరఁ బల్వఁబంచి
 యపరభక్తి సాష్టాంగుఁడై మ్రొక్కి
 యనుషక్త విఘ్న సింహాసనాసీను
 లను జేసి కేళికలును నడిదనర

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నాయెడఁ జాంగుభళా యనురవము
 ఘేయనురవమును బాయకమ్రోయఁ
 గవులు వారకులు నాకాంక్షఁ గీర్తింప
 వివిధవాద్యస్వనుల్ దివి కీటుకొనఁగ
 మృదుభక్తనివహంబు బడుగు రాకాంక్షఁ
 గడిగియు బాదోదకములు గుంధములు
 బట్టి సభాస్థలిఁ బెట్టి వాసెనలు
 సుట్టి జనావ, సూడ సర్పించి
 వారభక్తినితతికి నక్షత్రగంధ
 వరపుచ్చమాలి కోత్కరము బర్పించి
 ఘోరన బహుఘటి కారావ మెనగ
 నారింగ నూసిపాదు నొసర్పి
 స్ఫుటభక్తియు విభూతి వీడియము
 బలుగూడ భక్తజనావళి కిచ్చి
 యసంఠి సవ్యపుష్పాంజలు లెట్టి
 వసుధ ముమ్మాఱుగా వలగొని మ్రొక్కి
 యనుసమభక్తగణాజ్ఞాపనమున
 జనసతిశవముఁ దెండని పంప నదియుఁ
 ాదిరిగిన వెలిగ్రుస్తు నెఱచిననోరు

౧. దిరుగని.

పండితా రాధ్య చ రి ి

నరముగిచ్చిన తెప్పలు గుర్రులొస్తుములుః
 స్రుంగినకటము లెక్కువ ముత్తెనుగుచుః
 బాగి దూము విద్ది వంగినముక్కుః
 బచ్చరిండ్లి వెండ్లి తీగవొల్ల
 విచ్చినరెండ్లి ముల్ వీడిన కొండ్లి
 నంగుచ్చాయయుః వంగినకడుపు
 వంగినవీపును వ్రానినశిరము
 వొంకొకెన్దొంట్లు వోయిన సంగ
 సందంబెన్దొంట్లు సచ్చినతోలు
 గళద్య బంపి దుర్గొకపుఁగ్రిము
 వంగుచుః దనుపెక్కి - నివాచిన మేను
 మూఁగుచు జుచ్చుపి వేఁగుచు మఱియు
 మూఁగుచు ముసగు న బ్యాగలుఁబాడఁ
 గంపు నెవము భయాకరమును దోఁస
 గుండ్లి జనుంబు ముక్కులు వట్టికొనుచుః
 గటకటాయనును నెక్కడి దొక ననుచుః
 దొట్టుకున నుమియుచుః దొలఁగిపోవంగ
 ననుకమ భక్తసభాభ్యంతరిమున
 జనులు దజ్జననాథుశవముః తెచ్చుటయు

౧. వాచిన. ౨. మోము.

న వ్వాట జలముం నాతని దేహ
 మొప్పగాఁ గంపులేకుండుఁ దోమించి
 భక్తలింగముల శ్రీపాదఘోషయును
 భక్తహస్తాద్విభవితంఁ గలయఁ
 నత్యాదలంబుత్రితము నెసి భక్తి
 తాప్యర్యమతి వానితనువునఁ బూసి
 నూపూఁతవైఁ ద్రపుంఁ కముల్ మృతుని
 నూపితాంగముం నానోహణ నేసి
 మంజీత భక్తనిర్భ్యాపుష్యములు
 దంపలుగాఁ గట్టి తనువునఁ బట్టి
 నురితవితానగోఘామఘరట్టుఁ
 దురుకీర్తి నేమనగ్గుఁగమూర్తి మఱయు
 మంజీతాసంఖ్యాతమా హేశ్వరులకు
 నుత్తమామముల్ దగ నాచరించి
 నయమొంద వినినయవిన మిశోత్తమాంగుఁ
 డయి వీరభక్తమహత్త్వంబు మెఱసి
 విజ్ఞానంబు నద్వైధిఁ జేసి, తద్గ-
 ణాజ్ఞానంబు దయాసమగ్రతయుఁ
 బడసి వెండియు మహాభక్తరాజికిని

౧. శ్రీతి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

బుడమి నర్వాంగముల్ వొంద మ్రొక్కుచును
 బ్రమధపురాతనభక్తదాబ్జ
 నముదతస్మరణసంకాశ్చ కగుచుఁ
 బాచాక్షరీమంత్రిభవ్యకళాస-
 ముచి తానుష్ఠాస మపుడు దొలకాశ
 భద్రకర్తృత్వభక్తశేషము స-
 ముద్రకన్యపుష్పముగమునఁ జిల్లి
 పోలెనుచు నవలొ దయాని-
 శ్వాస నతనిహస్తము న్నెక్కిరియ
 నంతలోన న సజీవాగుండై, గతికన్-
 తాతకమృత్యుభ్రమూక్త్రాతమతిని
 నిడిగొని నేమన స్వామిపాదములు
 నిశునక యంతక పీనమితుం కగుచుఁ
 గ్ననయును శ్చయుఁ గర్తన ననఁ
 స్సంపుష్ప లింగసన్నిహతుఁ గావించి
 యనేమసయ్యయు సతిభక్తిమహిమ
 నివ్యటిల్లఁగఁ దాను స్సంకుమానూషు
 నతుం తక్షయ మహాభక్త గణం
 తతికి నాష్టాంగులై ధరఁ జాఁగి మ్రొక్కి-

౧. ప. ౨. యందంద.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నయ్యసంఖ్యాత మహాభక్తవరులు
 నయ్యస వేమనాచార్య నవార్య
 మహనీయసద్భక్త మహితపదాబ్జ
 నిహితవిరోధాగు నిత్యానురాగుఁ
 బరిమమాహేశ్వర పాదాబ్జరేణు
 పరికల్పితలలాటు భక్తకిరీటు
 శరణపదాబ్జభాస్వరమకరంజ
 పరికల్పితసర్వార్థగు బసవార్యురగు
 గణపాద నఖరనర్మణభాసమాన
 గుఁగణాంచితదేహు ప్రణతదాసోహు
 భక్తిప్రఖ్యాతఖి కాతి పటు చంద్రికాప్ర-
 క్త దివ్యచోరు సత్యవిస్తారు
 శతప్రసాదభాగ్యుఁడు రక్షర ని-
 యతి నిరాసకమహిమీశ్వర చంద్రాశ్వ
 ననుమ విష్ణుమాతూవినిర్దళన
 చినుత చిద్విద్యాప్రవీణు నతో ము
 బసుపాశమోచన పాటనధుర్యుఁ
 బసువాహన సమాను భక్తినిధాను
 నున్నతమృత్యు కంఠోత్పాటన ప్ర-

౧. పే.క. ౨. భసితా.

పండ్ల తారా శ్యామల త్రి

సిద్ధకళాకల్యు శివగణతాంబు
 చురుశరదంప సోద్యోగం నాప
 వరనిహతి క్రి గూ నివృత్తు ఖ్యాతు
 విజితకాలోరగ విషహారు సు
 నిజదయామృతం యోనిని నోలలార్చి
 యక్రముటి ననరి సాష్టాంగం మతియు
 మతియుచు మతియుచు మహా హరి సుకృ
 తేమనారాధ్య సంస్కృత నాధ్య
 నామహాధర్మ బుద్ధి శేనైతి
 లాలితాన్యోన్య క్రి గూనింగ నో
 లాలనాది క్రి గూంకృతుం క్రి
 బాపునే వేమన క్రి వ సృష్ట
 బాపునే వేమన క్రి కమనో
 నల్లనో వేమన సముల్లాసకే రి
 నల్లనో వేమన నానందైతి మూర్తి
 సీనుంగునకుం ద్రి గానం సేయ
 గా నీక చనుంగుక కసుణాభి మేది
 హరివేధలవశం యమునం దావం
 బరమ మృత్యువు ప్రోవం గ్రణం గావ

౧. చరితుంబ్ర. ౨. ఖా.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

నిట్టి వీరత్వంబు నిట్టి ధీరత్వ
 మిట్టి మహాత్వంబు నిట్టి సత్త్వంబు
 విందుమే యందు భావించి యెంచెనఁ
 గుండుమే నియంద కాక స్తుత్యోకం
 యనుచు నిధక్షత్రాత మభిరమ్యలీల
 నినుతిం జనియెనేమియ్యగాను
 సచ్చిస న్నపునకు సరిగునఁ ప్రాణ
 మిచ్చె నచ్చెనువుగా నీశీతమహిమ
 నప్పాట నీసంజితాహస్యజేవుఁ
 డిప్పురిఁ గనుణ శేఁ తోసఁకఁ బాదములు
 దెల్లంబుగా మహాదేవయ్యగారి
 క్షేపణాదును బాహు నిల నట్లుఁగాక
 - - - - -

మహి సకలేశ్వరి మాదిరాజయ్య
 మహిశ శివాచారి మార్గినర్తనుఁడు
 గాలమ్మత్యువు కనుఁగన ఘోళిఁ జల్లి
 కాలునినోరు డాకాలన తన్ని
 వీక³తోఁ దుద వడి విధిగట్టి పిట్ట
 తాఁకుకవట్టించి విధాతఁ గీటుడచి

---

౧. భక్తానీక. ౨. నిడితన. ౩. తోడనతినివిధి గట్టిపెట్టి క.
 వట్టించి; వడ్డించి; వట్రించి.

పండితారాగ్యచరిత్ర

యారంగ విష్ణుమాతూంతకుం శనఁగ
 ధారలు సుూర్ణింఁ నమతేజ మారఁ
 ండి “శతాయుః పుంసః” యనుస్మృతుం
 గాపలు నడ ధివి కేఁచునూం క్క
 పింగార్చనక్రి హూంఁ గోంఁచును
 జంగమారాఙనాసక్తి న్రాంఁచును
 వరనాథసుఖసుధావ్యాంఁ దేలుచును
 బరమశివాచారసరఁ వేలుచును
 జరియింఁ జరియింఁ సాస్త్వికభక్తి-
 సరితుండు చిక్కమాదరసు నా నోరగ్గ-
 భక్తుంఁ ఉతిన్న హబధురభక్తి-
 యుక్తిఁ బ్రవ్యక్తిగా నోరగత్ప్రొద్దు
 మాదిరాజయగారి పాపః స్తముః
 నాదటఁ గొలుచుచు నాలును సుంఁడు
 నిది దమజీవనం చీకుంటుంబమున
 కిది యుపాస్థిత మిది బ్రదు క్షేట్రు వాక
 మృదుంఁ డకల్పితమైన వెడగాయకమున
 బడివెట్ట నంతన మడిగి సమృద్ధి
 యంతయు లేమికి వంతయు స్వగృహ-

---

౧. యుపార్జన. ౨. యీ బ్రదుకసక. ౩. యడఁగి.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

చింతయు నాత్మ నొక్కొత్తయు లేక
 యతిభక్తి మాదరాజయ్యపాదములె
 గతియును మతియు శ్లోకయుఁగా నడువఁ
 గొన్ని దనగాలు న్న దప్పకుం
 ఘన్నమువ్విస మ్మతియు దేహాఁకగుండు
 బాదోదకమును ఎతిమేను గజిగి
 బూది సమస్తాంగమునింకఁ బూసి
 పడఁతి చూశనము గంబూనఁ జేర్చి
 యెవ్వని నెవ్వరి నెఱుఁగంగ నీక
 యింతి నీయ స్సహింకణంబనను
 గాంతు నిక్షేపింపఁగా నగుహనేయు
 చప్పుడు వివి చిత్త వేప్పరి బాలుఁ
 పప్పుడు మేల్కొంచి యగ్రరాత్రిమున
 నోయన్తు యేమి నేయు మి నున్నదాన
 నోయన్తు మాయయ్యయును గంబ మఱుత
 నూర కేమిటికిఁ గొచ్చున్నవాఁ, ఉయ్య-
 గారి నేమచి క్కొండ్లగాఁ గోదు నేఁడు
 నరగలి గొనక లింగార్చన నేయు
 నరుగేల క్రివ్వెదవమ్మ యొక్కతవుఁ

౧. యంత. ౨. గొబ. ౩. త్న.

పండితా గాఢ్య చరిత్ర

జెలగి లింగార్చన నేయ నేదికను
 జెలుమ నేసిన గాని చేకొన ననుచు
 నేమం పశ్చనో నేఁడు మాయయ్య
 గామిచి యగు నుకొలు వడ్డ
 గుంకం చకు నుకొ బుకొ
 ముకొని నుకొ ముకొ డి కయ్య
 గాదెని నేనేని గారణం నను
 వాదెని నలిగిన నా నుకొ
 నే అనుకొ గుంకొ గా
 నుకొక నుకొన నుకొ చేరు కేమ
 గానాన నుకొ గుంకొ నుకొనా
 శీలకొ గుంకొ నుకొనా
 నమయొచి తొగత బొగమానాక
 నలి నుకొకరణముల్ బొగనో, గొద
 యలు గొనో, నుకొములు వేమనానో,
 సమూర్జనంకొ బొసంగనో, గోమ-
 యుప్పొక జంతువు బొదకొగినవో,
 మ్రొక్కసాలదొ, నుకొములు నెదరినవో,
 నిగ్గారుగంధంబు నెరను దోచినదొ,
 తడియొత్తు కరవట్టు దడిసియున్నదియొ,

పు రా త న ప్ర క రణ ము

౧ వ ప వెట్టవో యర్థ్యవణ్యముల్ గూడఁ,
 దొడ్డిమవుచ్చినపువ్వు దొలినాఁటిపువ్వు
 గొడ్డియుఁ యోయినపువ్వు గంచినపువ్వుఁ
 యోయిన ధోచిన పుచ్చుయ్యాలవఁ
 దూరి తా నొకటియుఁ దొలఁగియున్నదియె
 యెట్లయ బియ్యవో యెట్లయిడిన
 యెట్ల గూడవో రనా క్లమయెడు
 సహజసంబాలు వియమయ్యమిడికిఁ
 యూరిగింపమివోకో హారతి యీవో
 యోయెను గింపయ్యలరివో, యుక్క
 వోయెనువో, కొఱుఁయెట్ల పుచ్చకుంజినవో,
 మ్మయిన కోగినయ్యులు కెడి విచ్చినపుడు
 దొడ్డివఁడ సాదచ్చివో ముంపిడికి
 యర్పితంపైన వాహో సాదంబు
 నర్పించబడని ప్రన్యములఁ గూర్చితివో
 కలిపివో శ్రీవిధోపకములు హార్విస్తుఁ
 దలఁచితో తతో సాదంబులవలనఁ
 బనిచిన నేమైనఁ బనిసేయవైతో

---

౧. వడి. ౨. యర్థ. ౩. యంవో. ౪. దొరిలి. ౫. గడ
 (దు). ౬. వంచిని.

పంకితారాస్యచరిత్ర

మినికియో పలిచినఁ బని నోమి యనవొ
 మఱుమాట గిచ్చియో యిమంకె వెలమున,
 వెఱపునెడినో, మాటలవొ, మూర్ఖిజీతో,
 భరి నొకడుచు పనిక ననో యొక్క
 పొడు నుట వికలము. పుష్పానంద
 యూరిక యలిగిన కలకంఠము
 యూరికుండూరి కే కుంభాగింక కుం
 యొక్క పుష్ప మాయయ్యో యమలమి
 గ్రహణం ముద్రామ రా సచ్చ నేను
 నలుక కే ముగాక పనికెమఁగాక
 యలిగిన నెఱ మిద యనిముఱుగాక
 వడి శినార్యన నెయ వచ్చుఁగాక
 యెడవ కయ్యకు పుక్క నే గెఱు గాక
 చొమఁ గిప్పట వడి గెయ్యారా కె
 యలుక కర్తము పుష్ప-యొక్క యుండును
 తడవు నేయక గాఢ శిల్పి కననుచు
 బెడగన ముక్తి కల్పించ గొడుకు గుచ్చుచుఁ
 గొఱుతెం పుష్ప కొమకప,గాక
 చిత్రాశ్రమమాటల అఱుగెల్ యినియుఁ

౧. మం. ౨. బహు. ౩. దీ. ౪.

పంశితారాశ్రయచరిత్ర

గదలఁడు మెదలఁడు గంబంబు నెప్పుఁ
 ఁ జెరినినఁటముఁ నూచియు మున్నుఁ బాఁగు
 గనిఁచినట్టి గాకాఁ గుఁటము
 ముసుఁ గెరిము ముఁముఁ నే
 భుక్తిఁ గాఁడు నుఁ నొకకున్నాఁడు
 నేఁ జయ్యయును నేఁ నేఁముఁ నేఁ
 నాఁ చి లిఁగాఁము యుఁ బొ
 జెలపఁ ద్రిఁగిఁ ద్రిఁ ముఁ తాఁ
 యుకఁ రిఁ ద్రిఁ యఁబుగాఁ నయఁనుఁ
 నయ్యకుఁ గుఁ నుఁ పుఁ గుఁ
 సయ్యకుఁ ద్రిఁ ద్రిఁ పుఁ పుఁ
 యుకఁ గుఁ పుఁ గుఁ గుఁ గుఁ
 జెఁముయు ద్రిఁ గుఁ గుఁ గుఁ
 నలిగిన న్న న్న గుఁ గుఁ గుఁ
 పుకఁడు నాఁముఁ ప్రఁముఁముఁ
 గన్నంత దరహఁ కిఁ తాఁస్యుఁ పుఁ ము
 గన్నంత రోమాఁ గళిఁ తాఁ గుఁ పుఁ ము
 సన్నన్న గుఁ గుఁ గన్న గావన్న
 యన్నన్న బఁబలిఁగయ్య రావయ్య

౧. శరీర. ౨. మొక్కుము. ౩. దీర్ఘము.

పు రా త వ ప్ర క రణ ము

యంచు జేతులుసాచు, నగుగుడే సంత-
 పించు, నురంబులకు, శైవ్యార్థం గాంగి
 టను శేషు, నూకు శమునకుం దిగిచి
 కొను, కైశ్చిగుూవటి కూకటిదావి
 అకయిల్లి పొదలైతొ ముడుచుం గావ్యుం
 లెకం గుం గాక కుడి ఘృతి నోకలం
 నుంనుకొవి మోముం దప్పక చూచుం
 లుంకెంనుం దికిక గుం కం దుమోలుం
 క్రక్కలు కం క గం బకక క గం గం
 క్రక్కల గం కైలొకొగి యుచుచుం
 జక్కల గం కుం క్రక్కలు వొడుచుం
 దొక్కలు కం కం వొక్కల వొరు
 చుకమున ననుం క్షి ముం కుం కేచుం
 కం కం కం కం కం కం కం కం
 నాయన్న నాకున్న నాచిన్ని కెమగ
 గాయయ్య నాకట్టి నాముద్దంగుం
 యున్నదిదాసి వీం కెన్నది భృత్యుం
 జెవ్విది లెంక వీం కెన్నది బాటు
 బసవన్న యులువుట్టా నానినకొడుకొ

౧. కం.

పురాతన ప్రకరణము

చామయ్యగారి ప్రసాదయో, సిద్ధ-
 రామునిబా, చేరమ నిమగ్నకాండ ,
 మాదరాజయ గారి వనుమం, చిక్క-
 మాదని మాడేషి గావలిసుతుం ,
 యనుగు చుగ్గా వాడు మనుగు నన్నేడు-
 కొను , బిది, నేల వాడుమని కొవియాడు
 నొక్కొ గా కొవియున్న క్కజూచి
 ప్రక్కనల బిదివి కామిమ్మ నము
 నేయూచు , కునేల నెదు వాద్ద
 నొక్కొ రావి నొ నేటినులు
 క్కొ లొగన్న కారిగింక
 క్కొ రావొ నాట్టి కూకొవియె
 నవి లొక్కొ కు బవి ల్లెకేవి
 జనునెచి క్కొకొవి తానె కుమపు
 విక్కొ క్కొకొచుకొనుచు
 నచ్చు మిక్కొ గొక్కొ వచ్చునపుడు
 డమిక్కొనకి గాక్కొ గాతి గొర్చి
 యడేమాపామున ముంకొమట గాదు

౧. కింగ్గోడో; క్కొకొనామనా మన 'లక్కపాల'. ౨.
 మహాదేవి. ౩. పట్టింకు. ౪. కక్కిరి.

పురాతన ప్రకరణము

నాసతి యిగ్గుచు నల్లన సుష్టి-
 తాననుఁ జూచు గృహమున వ్యగ్రుఁడు
 నేను నెఱుక విఱియింప మఱుదేవి!
 - నీ నాటి కలిగినా జింక గిసేవకుఁడు?
 నీవంటి నెల్ల స్త్రీలందు లిలించిన
 ననుమ నాఁతి యిద నర్పూర్తలొన
 విలి యుప్పొంగి యిది వేద వేదించి
 చక్కఁ గాఁగించి జింకకుఁడు నీవెండి
 యాకాఁగి నలుమూఁగు నచుఁ బి కెరఁగ
 చొక్కఁగ లిల వొచ్చి చిక్కమీవన
 నీ కుక్కఁ నున్నాఁడ కేమి నేసెదవు?
 తేలెఁడు, చుక్కెఁడు, నింగారినెఁడు
 కాలమాఁనెఁడు గ్రక్కఁగ రెఁడు;
 అట నెఱుక్కెఁడు నం దేసుఖెఁడు
 స్ఫుటభక్తిమాఁగెఁడు భవి మనసొఁడు
 గాన మొనెఱుక్కెఁడు కెఁడు, నహజ-
 మానెఁడు వోనిఁడు, మాకుఁ ద్రియఁడు
 వలుక నను వలఁడు నలుక నెఁడు

౧. నీవిభుఁడు. ౨. మఱియన. ౩. యిక్కడ నీవిట్లు.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

బడి పదాబ్జంబులపైఁబడి మ్రొక్కి
 ధన్యుండఁ పుణ్యుండఁ ధర నేన విగత
 వైస్యనిరస్తజఘన్యమహావ-
 దాస్య యనన్యసామాన్య లోకైక
 మాన్య దూరీకృత మాతృకాస్తన్య
 జితమనోభవస్వైస్య హతభవజన్య
 సతతవిర్ద్యతాన్యసమయఁజైతన్య
 యనుచుఁ గీర్తించి యిల్లాలును దానుఁ
 ననయుండు వెండియు ధరఁ బొగి మ్రొక్క
 సంత భక్తాసక మలసి చు మ్రొక్క
 చింతింఁ బట్టివిచిత్రంబుఁ గలదె
 తనయుని ప్రాణంబుఁ దండ్రిభక్తికిని
 ననుసక్తి శివుసేగి కడ సెల్లె నాఁడు
 ననయుని భక్తికిఁ దండ్రిప్రాణంబు
 ననుసక్తి గురుసేగి కడ సెల్లె నేఁడు
 మజ! బాపు! సకలేశుమాదరాజయ్య!
 మజ! బాపు! సద్భక్తమానసశయ్య!
 తావకమూర్తి దొదొలఁ గాంచినజ-
 నానభి బహుపాతకావళుల్ సెడవె?
 భవదతులితమూర్తి దవలి కన్గొన్న

పండితారాధ్య చరిత్ర

నవనీతుడైన గృతాధుండు గాఁడె?
 నేయేల? మీతనుచ్చాయ పైఁ బొంబయఁ
 బాయనే శీఘ్రవి పాశబంధములు?
 బాగొంద మీన్నహుఁల నీక్షణమున
 లోగియు నపుడు నలోగియు గనఁడె?
 విధియింఁ మీద గూర్చిత వీక్షణమున
 బధిరండు కంఠస్థిత గాఁడె?
 భనదియకాఁ య్య శరీరేక్షణమున
 ధ్రువము మూఁడైన జతు స్వేద గా ఁడె?
 నెట్టణ మీద గూర్చితవీక్షణమునఁ
 బాట్టఁజేకునైనఁ బావనే దృష్టె?
 పాలింఁ మీద క్షపావలోకనము
 వ్రాసిన వృష్టి బాలుండు గాఁడె?
 యంకింఁ మీదు స్ఫుణావలోకనత
 నంకురింఁ దె కొరడైన నక్షణము?
 గణుతింఁ మీకాంబకరుక్షకదృష్టిఁ
 గుణవమైనను లేచి గునగునఁ జనవె?
 భాషింఁ మీమోహ భరితైకదృష్టి
 దావానలంబైనఁ దా మంచు గావె?

లీల మీహితోద్భవ్యలోలసంగతిని
 హాలాహలంబైన నమృతంగా గాదె ?
 మహావిద్యుభవదియ్యమహిమ వలంప
 సహజంబకాక ప్రశంసించ నెట్లె
 ప్రార్థించఁ దైకొని వైకొని పుతుని
 నర్థింపఁగ విజయించెసినాఁడఁ
 బూని మీఁదై ప్రాణదాంబు సేయ
 మానుగా కేచిక్కమాదన్న మనుట
 యిది సోద్యమే యంచు నిం భక్తవితతి
 వదలక నికేర్తి నర్థింప నిట్లు
 మాదిరాజయ్య పువలీలు శిక్క-
 మాదన్న ప్రాణంబు మహి నెత్తినాఁడు
 అరుదట దనఁగ కన గూమతి కేఁడు
 గగుఁడంచె బంజిత పునుఁడు నాదములు
 నెట్లంబుగా మహా దేవయ్యగారి
 కెల్లవాంబును జూడ నిం నెట్లంబుగాక

కవి కేవలయ్య క

కదిరె రేమయనాఁగఁ గుణాస్త్రపూర్తి
 విదితసద్గురుమూర్తి సవమంకీర్తి

౧. ద్విష్టి. ౨. యమచేస గాన. ౩. నిల. ౪. వేదతివిహూ
 మతిని. ౫. గురుఁడు.

పం. తి. తా. రా. ఘ. ని. రీ. త్ర.

యవభూతవిసతజనార్తి చిన్మూర్తి
 యవిధి నిషేధక్రమాచక్రవర్తి
 మూరంగ నునుదర్శనాంకి నోక్క
 మూరికిఁ జను కతఁ డూరిచేసినా
 నాంకిఁ గాంఠింగార్చననేప
 యాంన్నమగును గాలాతీక్రమం
 నేయఁ దప్పనని శివపురాణములు
 మ్రోయుఁ గావునఁ ద్రకాలయత నియతి
 యొక్కొంతును దప్పనోయని యనట
 నోక్కభక్తుని ముఖి కున్వృత్తి నగు
 నతిశయ త్రిమై గాభక్తగురుఁడు
 నతియు సుతుఁడు దాను జాగిలి మ్రొక్కి
 యవ్వమ నిత్యలింగార్చనా నియతి
 దప్పకయుండు వక్తిఁ జెల్లించి
 మూరంగ లింగార్చనావనానముఁ
 వా రారగింఁగ వడిఁ జాగి మ్రొక్కి
 జనకుఁ డాయయ్యోసాదంబు నేడి-
 కొన, నట్ల సుతుఁడు నకుంఠిత భక్తి

---

౧. శక్తిప. ౨. సతియును చారును సుతుఁడును. ౩. ననేక.
 ౪. వాంఠంబువండు ౫. ప్రీతి.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

దనర మ్రొక్కుచుఁ బ్రసాదంబు వెట్టించు
 కొని, తల్లియును దానుగూడ భోగింప
 నంత నాకదిరె రేమయ్య సద్గురు ని-
 తాంతదర్శనసముద్యత్ప్రీతి యెఱగ
 నరిగి తద్గురుకరుణామృతాంభోధి
 నరుదొంద నోలాడ నంత నిక్కడను
 గొచుకు దోష్టోడన యెడదాఁక తల్లి
 విడుకలు గొనివచ్చు నెడ మహారగము
 వెనువెంట వచ్చు పుష్ట్రునిఁ గర్వ, నప్పు-
 చును దేవువాని యనుచుఁ దత్సుతుఁడు
 అమ్మన్లు పాముపా మఱువోకు మనుచుఁ
 గ్రమ్మన లింగముఁ గలియుమ నంతఁ
 జిడిముడిపడక చచ్చెరి సుతుం డనక
 తొడిదొడి వైద్యుఁ డొడిచెం డనక
 యురగ మెక్కడనుండియో వచ్చె ననక
 ధరఁ బూర్వలిఖితంబు నప్పుకే యనక
 ఝల్లన గుండె ధిగుల్లన నవసి
 యుల్లంబు గలఁగక యుఁతాఁపడక
 చెల్లఁబో యనక హా శివశివా యనక

పురాతన ప్రకరణము

జ్వలనాక్ష మిముగోరి కొలుచువారలకుఁ
 దంపోయఁ బావ్లెఁ నప్పనే యనక
 చచ్చక సుతుప్రాగ మచ్చిచ నేఁడ
 యక్కరాడద నభవ మింకనక
 నీరిభక్త్యయ్య మిబారి గడపిన
 వారిక బాతరి వచ్చెన ననక
 యచుఁ ద్రుళ్ళతో నాతితు లిత్తు
 మనుఁ పుష్పాఁ ముమిరి యనక
 తామిఁ గుఁ నుఁ పాదములు మిఁపె
 గాఁ గుఁ నుఁ నొలి క్రొదికిపు మనక
 ముఁ గుఁ గాఁ మూఁపుఁ గుఁ గుఁ గుఁ
 కఁ యు పొన్నెఁ పురాతనుఁ యనక
 క్కొక్క ముఁ కమఁ నెఁ యుఁ బాచి
 మెఁ గుఁ నెఁ గుఁ మేఁ య్యఁ గనుచు
 క్కొఁ గాఁ మఁ గుఁ కఁ లియఁ కెక్కె
 గో కనుఁ పొచి పొఁ గుఁ చారి
 యఁ గుఁ గుఁ గుఁ గుఁ గుఁ గుఁ
 నఁ గుఁ గుఁ గుఁ గుఁ గుఁ గుఁ

---

1. మిమ్మిల్లెఁ బూసేయు. 2. 4. 3. యాకతులు.
 4. కిప్పున.

పండితా రాగ్య చరిత్ర

వరనుతుఁ దద్దహంతర్వేదియండ
 పరమసమాధి నిసంప్రాప్తుఁ గావింప
 ధీమణి గుగుభక్తితింకుండు గదిరె
 రేమయ్యయును గురుస్వామి భజించి
 (పాణిచారి నేడ్వినంబులును దక్షిణ
 గురుని నూజ్జాన శిరమునఁ దాల్చి
 మరలి నూభక్తుని మందిరంబునకు
 నరుగుదే దొల్లింకియట్ల భక్తుండు
 మ్రొక్కి తత్కామముచిత్ర తక్రియలు
 నెక్కొప్పి లింగానరముఁ జెల్లించి)
 యంతఁ బ్రసాదార్థోగానరమునఁ
 గాంత గాంతునిఁ జూచి కదిరె రేమయ్య
 వచ్చినప్పటిఁ గోలె వరపుస్త్రఁ గాన
 మెచ్చట నున్నవాఁ డే తోక్తేరు
 మొన్నవచ్చిన మీగు మ్రొక్క మీ కంటి
 మున్న చాఁగిలి మ్రొక్క ముద్దు దుల్కావ
 సతియు కిసేవును బరిచర్యలు నేయ
 నుతుఁడు సందించుచుఁ జూచుచునుండఁ

౧. ప్రాప్త్యు. ౨. కుంహకరణము చేసినపంక్తులు పూర్వ
 ముద్రణములో లేవు. ౩. బరియఁ.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

జేనసి మాలింగంబుచే బ్రసాదంబు
 గొనఁగఁ జేయొగ్గి తాఁగొనియె మీ పెనుక
 వెండి మాయొద్దన యుండే మే మిచట
 నుండ నొండెడఁ గుమారుం జేడ నుండ
 నింటిలో లేఁడు వార్గింటి కిర్గింటి
 కొంటిఁబోవఁడు గరసంటి నీ వింటి
 వెలువల నిలుచుండి పిలువుమా తల్లి !
 పిలిచిన విని రాని బిడ్డలుఁ గలరె ?
 యనవుడు సంగళవ్వనె సుతుఁ బిలువఁ ?
 దనయుఁ బిల్వకయుండఁ దాను నిమ్మవనె ?
 పిలువని నిమ్మవ్వ విలిచిన సంగ
 యిలువుట్టాగొంతుల కెనగాని నన్ను
 నెట్టణ భక్తనన్ని హితగాఁ దొఁచి
 పట్టిఁ బిల్వకఁబంపఁ బాడియే దేవ ?
 వైరాగ్య మగునో పిల్వకయున్న సుతునిఁ
 గోరి సంసారంబగునో సుతుఁ బిల్వక
 విలిచెద నననేర నిలువ నా నేర
 నిల దయాశక్త నీవ యొఁగుదు జేవ,
 కొడుకు మీయదుగులకడన యుండంగ

౧. యొడ్డి. ౨. గాఁబోయినోయనిన. ౩. హితుఁగావించి.

పండితారాగ్యచరిత్ర

వడి నొండుసోటఁ బిల్వఁగచేల యనుడుఁ
 దుఁకఁదఁ మఱితాన తనయు సమాధి
 నెఱపించి నిపుఁవ్వుఁబత్తిరి విభూతియును
 దలఁగ నూఁకుచు మఁగోర్థశలీఁ జేరిఁ
 బిలుచుడు నిన్ద్ర కెప్పుఁగట్ల సుతుఁడుఁ
 గనువిచ్చి శరణార్థియనుచు రేమయ్య
 గనుఁగొని ముకుతకరికఁడఁ డగుచు
 నరసరిఁ దల్లివిజయనాథుఁ
 గురియఁ దిలకట నిశీకొని పుష్ట్రుఁడెచ్చి
 కడరె రేమయ్య పాదకముఁముల్ నుకూని
 గడయఁగ గుఱియఁగఁ గుఱి నాచిర్పఁ
 దనయుఁకును సాదముఁ గుఱి సేసి
 ననసోనకుఁ కాశ్శర్మగఱి గాఁగఁ
 బూచి సోపనముఁ సుఱి నకు వ
 చూనూఁ మఱిఁ బ్రణాదానగఱి సేసెఁ
 గడరె రేమయ్య సుఱి భక్తి
 పడితఱి గానాఁడు నాయఁ సేమి
 గదమొద్దఁ సుఱి భక్తి సుద ముఱి
 పదముఁ గుఱి సేసెఁ బుణిఁపేశ్వరఁడు

౧. బిల్వపత్తిరియఁ బుఱి-౧. ౨. ౨౦౧౨. ౩. కొమఱి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

* (బసవపురాణ ప్రబంధైక లిఖిత
 రస-వాదిగ-మనోరాగ క్రస్తస్తరుండు)
 బసవాక్షరానర్థ బసవమణి సంస్క-
 నననముదయ హోకరండుండు
 బసవాక్షరత్రయస్య భ్యాత దివ్య
 కుసుమనిజాత్మ రవిఘ్నటింపట్టకుండు
 బసవాక్షరస్య నణ సుధాః మాన
 రసపూర్ణకణ్ఠా రతకలశుండు
 బసవగుణస్తోత్ర నిరిచితచిత్ర
 రసికరసజ్ఞాన రాశితోపిటుండు
 బసవగీతలతాస్య హాః సేవిత
 రస మనంకంకరాశిశుం పనంగ
 వీంసంచుః జేటంవేమయ్య భావిని
 దాంకాక మయ్య మేవదులు గొందలకు
 జీవితంబులు నేల చేటలు సాంః
 గావించి బుద్ధిను గవప మూరూర

* కుంజలను గాని పండుపా మలకును సంస్కృతాను వాసములేదు.

౧. తాదిభాష్యైక ; శ్లోకథ ప్రక (పాల్లక.) ౨. నామ. ౩. పుస్తకం. ౪. నాకుమును. ౫. మయ్యండు. ౬. వేలన. ౭. యవని.

పురాతన ప్రకరణము

నమ్మించి తెప్పించి యందుల లభి
 నమ్మితో జంగమనివహార్యణంబు
 నేయుచు నద్భక్త శిష్యుని దోషి
 బయక శుద్ధవృత్తికిం దరిం
 ననులు గీర్తన నేయ విని నారివారి
 కనురక్తి నివర్ణవార్థ మేజేరి
 శుద్ధాత్ము వేనుయ్యం జూచు నాకాంక్ష
 నుద్ధతి నొకరిం బుద్ధుల చేసింది
 చేయు కాయకమును నివధక్తి తిక్కి
 బాయ కట్టుల నివర్ణణ నెయుటయును
 గని యితివిష్ట గాంతాత్మం దగుచుం
 దన రిం దిద్ది యత్తుల కంచు మున్ను
 రిం ము శోధించి, చారిణలు గావించి,
 యసహాషధంబుల రిం దెం ములను
 దొంగల బాషాణస్థులను మర్దించి,
 నెణియ మూర్ఖుల వెచ్చి, మఱి చంపి, కల్క
 ముగ సాంగముగఁ బొడములను భావించి,
 తగు వజ్రమూష మంతపుఁగాకఁ దీర్చి,
 యలకు పక్షచేద నౌషధావళులఁ

గ. మ. ౨. వి. త. ౩. ప్రణిపత్తి.

పంపిణీ తారాగ్రహణ రీతి

బలుమరు నంకు నేనము గావించి,
 వరమంశ్రమూలికావ్రాసారమునఁ
 గర మొప్ప వ్రాసెనొక నొడివి,
 క్రమమున వ్రాసెనొక ముద్రాసాచ
 కము, దాని క్షణోత్థరముగ నొగించి
 పొందుగా నందించి మొదటనా
 లొందుపాక మె- , గూఁచాచి, పుచ్చి,
 సాగక్షేత్రమున చూఱుకొనికును
 భంగిగా న్న నము పుట్టించి,
 భవి జ్యోతిముని గాటంగా నొప్పకమునఁ
 దప్పుఁ బాణా శ్చ్యోగా హేమంగా
 గర మొప్ప వ్రాసెనొక ముద్రా సాచి,
 పరిశ్రమ బందించి, పొడినయల్లి
 చిరమూలికావ్రాస వరిరి ఘటిక
 విరిచింపఁగ నొహస్రనేద గా నుచు
 వినశంజై సిద్ధండు నీమయ్యపాద
 వనజాశములపొంత వడి విడి యరుగఁ
 దగు సిద్ధరసనిమిత్తగఱున నగ్ని
 మగుఁ గోటిసంఖ్యల కందూల ల్లి

౧. మంద మువ (పి)కా (క) ౨. పంపిణీసటి.
 ౪౭౮

పు రా త న ప్ర క రణ ము

1 వలించిన వస్తువు లిల జంగమముల
 కలరించి యిస్తుం గాయక మేల యనక
 వాడు సిద్ధం దిది వరిరసం బనక
 పోడిగా నొకప్పురిపుకకుం గొనక
 పాయక తన చేయుం గాయకం బట్ల
 చేయును నేమసుసేయుతుం మంక
 నంతకును న్న తా నటయున్కి నేసి
 నితవ్న త్తొంతం నె-కి గి యొక్కయ్య
 3 ఫరి నచ్చటనయున్న వరిరః ఘటిక
 యొగు లెఱుగకయుంక నొయ్యన పుడికి-
 కొనిపోయి ప్రజలును వనితయుం దాను
 మనుచుండె నకొకసమగ్రత వర
 నంత సిద్ధండు నేమయ్యం దలంచి
 యింత కెట్లుండెనో యింఁ ప్రతిలేవి
 రస మిచ్చితి బహయరానిది గల
 రస సిద్ధి రాజురాజు గాఁ డెట్లు
 4 నూశండుగాక యంచును రససిద్ధం
 డేతేర వేమయ్య మప్పటియట్ల

1. చలపినవరీల జంగమార్చనము 2. చేయించు. 3. ధర
 చీన. 4. స్థవతనెలంగ. 5. జాతును.

పండితారాధ్యచరిత్ర

చిరివిన బాంధయుఁ జేతికత్తియును .
 జెరివిన తడుపునుఁ శతీకాయకముఁ
 జేటల నమ్మి శిచ్చిన ల్గి యదయు
 నేటంపుఁ బదమగు నిలువడి నూచి
 - చేటలు గీటలు నేయంగనైనఁ
 జేటల వేమఁ జంచిన వే రిశంచి
 చేటలయర్థింబు నివ దేవుభక్త
 కోటి కిచ్చుటఁ చేసి కువలయంబునను
 జేటలవేమఁ జివ్ పరిగల పేరు
 వాటిగా మును రిసన్ద మిచ్చుటయు
 ననుభవంబు మి చిచ్చియత్వమా, లెక్క-
 గొసమి గర్వము, యెల్లకునికియొ, భక్తి-
 మహిమయొ, యింకేల మానాస్తు దెమ్ము
 మహి నమూంబగు మారసఘటిక
 యనవుడు నడ్డరా యద సిద్ధరసమె
 ఘనత నేమియు నెఱుంగముగ దే యకట
 మినమిన మెఱచుచు మును వెండిపూస
 యునుబోలె నుండ నయ్యునిచినచోన
 మును సీవు నెప్పంగ విని యెవ్వఁడేనిఁ

౧. మహిళ.

పు రా త వ ప్ర క ర ణ ము

గొనిపోయెనో యెవ్వరును గానకుండు

భావ్యుని కొనిపోయిరో బాలు
 రియ్యెము చియ్యెము నాడుచుఁ గాంచి
 యాతిగానలకొల్కి కని పుచ్చికొనినొ
 వఱుఁ జేటలు విప్పినచ్చినవాడు
 మొఁగువారలు భావి మొసరో క్రుంగఁ
 గలుపొయాకరో కనవుఁతోఁ నాడఁ
 క్రొన నాడెడి ప్రతిగింజుఁ గలయు
 ఘోషం కెట్టిఁ గోవులు దిననో
 ప్పెరిన వోటనే పెండెద గాని
 స్థియున్నదో మును విడికిం జేతము
 వచ్చునేఁడన నె కిచ్చితి రినగా
 పుచ్చుకోనని పెట్టిపోయితే నాడు
 నదియేఁ పెట్టితి వక్కడఁ ఘుటిక
 ముదయేల యర సెద వింపింపు వచ్చి
 యెవరిచేతికి నిచ్చి వేయవచ్చితి
 యెవరి వేఁడెద విడియేఁ కలంగఁ
 గొనినవా న్గలిగిం కోటిసులైరి
 యుంచిన వోటన యుండ లేకుండ

౧. ౧౧.

పంజీతారాగ్యవర్ణిత్ర

సిద్ధరసం బది సెచునె యెబ్బంగి
 బద్ధంబు దా కేళపా లగునెట్లు
 లనవేల ననచేక నచ గానినియె
 యనుట సిగ్గులగుం బుకాటం గోక
 యనుభవింపుడు రసం బది యుల్లివేవె
 దనకిండు పోసెవ నన కేళ వేయు
 నిక్కడం బెట్టిపోయితిగదా యూక
 నక్కడీక్కడంబోయె నని ను దేమనుచు
 మొదల సిఘ్న టికకుం బదిమఘం గులుగ
 నిది యెక్కుడుగ నిత్తి విందు రిచ్చునుచు
 నలదిన నిజంబాటాకిత సుర్
 జంమిత్రితవిభూతి నంబుచు ఘ్నటిక
 గావించి యకనిచే గ్రక్కునం బెట్టి
 భావించి సిగ్గుచు భ్రమితాత్మం వగుచుం
 గనుగొన దశంకీతం సిద్ధమగుచు
 ననుకీర్తి నేయంగ నాకెకుమున్న
 వేమయ్య 'మహిమయు వేమయ్య కియూగి
 వేమయ్య భక్తియు పినంబోద్యమగుచు
 దండీజంగమము ప్రత్యక్షుడై వచ్చి

౧. గురుకు. ౨. యాగియా. ౩. మహిమ.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

పండుగనియతిఁ బండ్రెండువేలకును
 గొండుగలుఁ కట్నముల్ గుఱుముద్దిగిన
 తొడవు లొడ్డన లారతులుఁ బడిగెములు
 గలఁతులుఁ గోరిలుఁ గంటలుఁ గంచ
 ములు ఘోషములు పములు పాములును
 పంచామృతములును బెయనాన్నములుఁ
 బంచభద్రా ద్యన్నవానోదకములు
 ఘనసారి తాంబూలు గంధమాల్యాదు
 లనుకరిక్తి నటులూప నర్పించికాని
 కుమనఁ బ్రసాదము, దక్షున మేను
 విమతుఁ జేటలవేమ! వేనుమందుఁ జెప్ప
 నప్పాట నిగ్గున కారింపించుచు
 నప్పుడు నాశ్రేణి నంటినమన్ను
 ఇసుమంత చిలిచి చే చిచ్చి ముక్కును
 మసలక తప్పరామము వాల్సింది
 ఘనుఁడ చేటలవేమ కలియుగసోమ
 ఘనుఁడ చేటలవేమ ఘననానకామ
 బాపు చేటలవేమ గానేశభామ

---

౧. ౧౩౫౦లు. ౨. కంబ. ౩. ౪. ౫. 'కలికాలవృక్షాభీక'
 అని సం. ౫. 'కామ్యుప్రకాశ' అని సం.

పండితారాధ్య చరిత్ర

బాపంచు నాయయ్య వరునడి నేగి
 పండుగు నుడివిన బస నేడియు
 రెండునేకు సమర్పించిన స్తుతంగి
 యదికల దాం దిశనం బొనగు పిక్క
 ముడిపల్లి వేవలని యుండ సప్యనును;
 అడయునుగాక లింగాననా నియ
 యువయవ్వున వేవల దిం నచ్యుచు
 ససవ్వలొం గుంధానైక భం
 సనసవధ్యాన . నరాపార్వి
 నిర్మల్యోచిత విలింగి కరి
 మూర్త్యోద్రావణయం లు సయములు
 దాం దినిం కయుం గిం గసంప్ర
 నాంగీకరిణ పయమానం లుం,
 వడి "నవలక్ష్మయం గుంకే" యనంగ
 వడి "నమో స్కృతు సనస -" యనంగ
 శ్మతి నట్ల "యాపనసదీ వ్యం" యనంగ
 స్తుతులు "సర్వో సమ సాధ్య" యనంగ
 సతకాలు భిం సనజుం సంగమములు
 స్తుతి "త్వత్ ప్రయుక్తం కరోమ్యహ" మనంగ

వి. సహస్ర సిద్ధిమకుట్ర.

పు రా త న ప్ర క ర ణ ము

మతి నేకజీవ, కర్మద్వయ, త్రిగుణ,
 చతురంతరంగ, నిజస్థూల భూత
 పంచక, సుష్యర్షి, పటుసప్తకాతు,
 వంచితాప్తమద, వినవరస, వికార
 వితతదశప్రాణ, పరిచితక్రియః
 నతుల సముదిత ని ప్రాతరచర్య
 దేవ యాతయు భవదియ్యప్రవాద
 , వాబకా సన్ను భావిపుమయ్య
 యనుకు ప్రధానచేలి యనధాసలీం
 సనయం " దత్తా త్సమర్చ్య దేవాయ "
 యనఁగఁ దత్తద్విషయములు గాక్యాఘ
 మును " గభంచినోపకాంత " యనఁగఁ
 దన ప్రాణలింగాత్పిత క్రి మూరింభ
 మునకు నుద్యక్తుఁడై తనసర్పి కును
 మెట్టజీ ముట్టజీ పట్టజీ మేనఁ
 గెట్టజీ కట్టజీ ప్పఘవస్త్రిసమితి
 యయ్యలి వలయుఁ దా నివియాదిగాఁగ
 నమ్యైఁదార్థంబు లిచ్చింప నంత
 కిసరి బసవధ్యాన పరిమామృతంబు

---

౧. 'ముఖా నన' అని సం. ౨. ద్రాంది. 3. ప.

పండ్ల తా రా శ్య చ రి త్ర

బాలించి యొకవెద్దభక్తుని మేనఁ
 బాలు సూపినయట్టి బసవన్న వచ్చె,
 ననమ్ర సాద మనన్వార్థి మనుచు
 వినము నేవించిన బసవన్న వచ్చె,
 నడి దూరమున 'బసవా'యనఁ గొకవ
 వడకుంఁ గొట్టిన బసవన్న వచ్చె,
 సిద్ధరాముఁ డెరియ శివుహృత్కమ 'వి-
 స్వరైయన్న మాబసవన్న వచ్చె,
 నాలించి నను కయఁ బాలించువాఁడ
 బాలునికై నడి బసవన్న వచ్చె,
 నాబసవేశుండ! గాబసవయ్య!
 నాబసవస్వామి! నాబసవన్న!
 తొలుషేన గాపుణ్యంబమున నిమ్రు
 నలి విజయమునె న నా గృహాంబునకుఁ
 గంటి నే దిర్బింకఁ, గంటి గీర్తింకఁ,
 గంటిఁ బాఁగిలిన్మొక్కఁ, గంటి భక్తి
 ధన్యుండఁ బుణ్యుండ ధరఁ గృతాఘండ
 మాన్యుండ గాన్యుండ మహి నేన యనుచు
 సుకర పరమసుఖాశ్రులు వెల్లి గొనఁగఁ

౧. గుండ. ౨. విరియ.

పు రా త న ప్ర క రణ ము

బ్రకటరోమాంచకంచుకీతాంగుం దగుచు
 గద్గదస్వరము దాం గంకంబునను స-
 ముద్గతంగాగ వం గి మొగ మొరపుచ్చి
 యొగంగం గనుతెప్ప లివక మాబాల
 బసవయ్య మొగము కంక మాచిమాచి
 'బసవ'యనిన బాం, బసవ 'హో'యనుడు
 ఎం గొవి యనుగుంజై పడి పొరలు,
 'బసవ'యనిన బాం, బసవ 'హో'యనుడు
 గంజోవ ననుగుం నొలికి రాచు,
 'బసవ'యనిన బాం, బసవ 'హో'యనుడు
 నంబాని నాం గిట నంకంక చేచ్చి,
 'బసవ'యనిన బాం, బసవ 'హో'యనుడు
 నెసంగం బింకట నిమకొవి గూచు,
 'బసవ'యనిన బాం, బసవ 'హో'యనుడు
 వెసి నెత్తి ముత్తి కింసునాద తాల్పు,
 'బసవ'యనిన బాం, బసవ 'హో'యనుడు
 వసుధ మూదటియట్ల వడిం బాంగి మ్రొక్కుం,
 బాం కిట్టలు 'బసవ'యన్న బాం
 'హో'యన్న 'గృతి వేగదా' యని యున్చి

౧. యోసకంబుగను.

పండ్ల తారా ధ్య చరిత్ర

ధృతి నొప్పు బసవన్న దివ్య చిత్తంబు
 నుతియుండ జితామ మునుక్క గ వె?
 యలూక బసవన్న యమ్మ తేక్షణములు
 దులుతామ పది నేనుగనుల్ గావె?
 ఛామింజ వేమయ్య పువైక భక్త-
 భావంబు గరిగొవి బనియుట వేసి
 బసవన్న దివ్య కృపా గూరి లుం
 డెక నాని లుంపి బసవన్న యగుట
 బసవ బాలుని మూర్తి ప్రత్యక్షమును
 నసమనంజ దండ్లు న్య గా ముంబు
 దనిననం దక్కదార్థం బంబు
 జననియు జనకుండు గొవిపోవ నంక
 బసవన్న గామ్ము మూపావోవ దిగను
 నసమజంగమకోటి యొక కీ తెంచి
 పెనుమందసములోని పుంజుండ ప్రసవమితిం
 గొనిపోవంగోవం దక్కువ గాకయుండ;
 నేపారం బెట్టెని విడినట్టి గామ్ము
 లాపోవం గొనిపోవ సాధికమై యుండ,
 మును బాంకెరం ధాస్యమును బండ్లం బూన్పు

గ. బసవయ్య. ౨. వస్తు.
 ౪౯౦

పండితాశాస్త్రచరిత్ర

వలతుడు దండును గొలుసుకు నెమ్మి
 నిం చిట్టివోగ్గూరి లింబు దొల్లి వేడు
 విండుమే నుంబుయాచిడుతు గే తొల్లి
 గండుమే న్నగ్గులు కడబయ్యైవ
 నింజిన ముంబును నింజిన గాని
 యుండెనో వేవాయల యుంబు క్కముహిముం
 గనుండెనో లు నాత్మోచ్చనో శుం
 కవి న్నగ్గుటయు వానగాన న్నగ్గునట్లు
 లసవేశ్వరీండు న బ్బొలుచియోద
 వలి మించి న్నగ్గులు వరిపొండె యుచికి
 వరదండై నోయత్మయవరింబు దలును
 వరగ్గునోకరిమున న్నగ్గుల కీ సుం
 బ్రకటబుగ చివి వచయగ గావు
 గాక, యంతయు నీగ క్షేత్రయ కాక
 పాయనిమతి 'బసనా' యనుమాత్ర
 నోయన్న బొలుచి గాచొన్న కేగాక
 భావంబు నద క్క క్క భావనాన క్క
 గావలునకు వేం గతివనం బొలు,
 జగముంబో హూకు సజిననుం గాక

౧. శక్యంగా. ౨. యప్పు. ౩. మాత్ర, గాం. ౪. క్క.

పు గా త న ప్ర క రణ ము

నిగమాధ్యక్షిపాక నిష్ఠిత్యోక!
 పరమవిశ్వాసపద్ధానవిహార!
 దురితసంహార! నిష్కారకంబాది!
 సద్గుణోత్తంగ! ప్రవాదసర్వాంగ!
 చిద్గతవిజిత్తి! నికారస్యనేత్తి!
 యసమనగాన్య! గాతనగన్య!
 సననామోచ్ఛర! నిష్ఠాగుణాధార!
 యనికంబు సకంబు! హాగనాకంబు!
 శివభక్తగుణాధార! చేతులనేమ!
 యనుచుఁ బ్రార్థన నేయఁ ఘనుఁడు వేమయ్య-
 యును బలంబుననయ్యఁ గొనియూచుచుండ
 లీలమై నటు గొంతెకాంబు ననఁగ
 శూలిభక్తుఁడు నందికోల బ్లియ్య
 బాలు న్నోదయకాంబునాదు
 గ్రామచు లింగసంస్కారం గావించి
 ఖ్యాతమహాభక్త గణసంతతికివి
 భూతివీడియము లొప్పుగ నివేదించి
 విమలాంబు సలపూరి వీరిహోదక గ-
 ణముల పేరిడి మహానందంబుతోడ

౧. ప్రతిపా.

పంకితారాశ్యచరిత్ర

గటకట నేద్దుచుఁ గరములఁ దల్లి
 చనుఁగవఁ బాడుకుచుఁ జన్నారగింప
 జను లిక్కతంబంది సంస్తుతింపఁగఁ
 తేటఁ నేమయ్య, సన్నిగఁ గొప్పి-
 యాటఁ గన్తుఁడు, గనాటవీ నహ్ని-
 యిచ్చి క్రియా వంపికోల బల్లయ్య
 బాఁడును నోవచ్చి యాట నానె
 గాఁడు, నెంజీతి మల్లి నాఫి దేవుఁడు
 చే దీచెఁ గుఁడ బాదనరజాములు
 కెల్లఁగా నుపా దేవయ్యగారి
 కెల్లవాకును బాఁడు నెంజీతి వచ్చి
 వనుచు నెంజీతి భక్తజన రా యల్ల
 చనుఁ గనాట భక్త నాఠి తాఠి నములు
 నేంజీతి వచ్చి నాఠి బాఁడును
 బాఠున్నముఁకు బ్జుచు లుత్సపా
 నీవన్న వచ్చి జగమున నెన్నఁ
 బడు మల్లి కంఠన వంజీ తీర్చి గుఱు
 మహాచియ్యఁ ద్త క్రిమతి నల్లగొంప
 మహా దేవశరఁ బుఁడు మహిఁ గొంజీయల్ల
 గ. నిలవట్లుఁగాక.

పు నా తి న ప్ర క రణ ము

1. తరభక్తి మున్నటియట్లు పడచె
 2. అని గాని గొండుమహాదేవుని పవని
 3. కులై యుండిరి భక్తులదలుచు
 4. గాని రాశ్యోక్య సంస్కృతాల్లి దనర
 5. శ్రీ పుష్కర శ్రీ పాగభక్త
 6. శ్రీ పుష్కర సేవానుపక్త
 7. శ్రీ బసవేశ్వర చిరదయా లిక్తి,
 8. శ్రీ పుష్కర జ్యోతియుక్త
 9. శ్రీ పుష్కర గాదిత గుణానక్త
 10. శ్రీ పుష్కర శిష్యమంత్రిక్త
 11. శ్రీ పుష్కర శ్రికథానాక్త
 12. శ్రీ పుష్కర శ్రీ ముక్తి
 13. శ్రీ పుష్కర శ్రీ యోభిక్షి
 14. శ్రీ పుష్కర చేతాః యుక్తి
 15. శ్రీ పుష్కర! నూన! ముక్తి నాథ,
 16. శ్రీ పుష్కర! యిద చ గానవక్తి కిరిణము

* * * *

1. పుష్కరము. 2. యుక్తి. 3. శాస్త్రము. 4. శ్రీ పుష్కరము.
 5. పుష్కరము. 6. శుక్తి.

పండితారాధ్యక్షరిత్ర

ఇది యసంఖ్యాత మాహేశ్వరదివ్య-
 వదన ద్మసారిభద్ర మరాయమాణ-
 జంగమలింగ ప్రసాదోపభోగం.
 సంగత సుఖసుఖాశ్రయ నిమగ్న-
 సుకృతాంతి పాపకురిక నివేదనా-
 సుకష్టాంతి సుఖాశ్రయ గం.
 నాయక బాహుబలి భక్త్యాశ్రయ గం.
 నాయకాంతి ద్మసారిభద్ర లోక
 సుఖాశ్రయ సంగతారాధ్యక్షరిత్ర
 గురు సంగతారాధ్యక్షరిత్ర

పండ్ల తారా ఘృత చరిత్ర

వాచాస్పతి రచన

మల్లికార్జున

పండితారాధ్యక్షరిత్ర

నానందరణము

(ప్రతి

గురులింగ ! సంజీవనరూపాంక !

భాగమనోగారి ! నాల్గుల్కిసూరి !

పండియు నొకనాడు వందీతవాని

పండితారాధ్యక్షుని పుండీకేత్తి

ననక పోయి మహానద్యక్షమహామ

ననరార వట్టింక ద్రష్టవమున

బండితారాధ్యక్షుని పుండీకేత్తి, సుమామ,

వాండిత్యమును, శివభక్తి వెక్కువయు,

నికలనిదానప్రాధి, సర్వోత్తమును,

సుకృతిచిహ్నము, భావశుద్ధి, సిచ్చుద్ధి,

౧. గార. ౨. ప్రాణమపు. ౩. చిచ్చుద్ధి.

పంకితా కావ్య చరిత్ర

కేలనాపద, వచస్పిప్థయుఁ జూడఁ
 జాలక చాల ననహ్లాభావమున
 నరిఁజియఁగు వెలనాటివోడినికి
 గురుడగు బౌద్ధుండు గుటింబుండు వాఁ
 క్కయఁ ద్వాదశపాటఁగు నకల
 క్కతఁగును నవవిఘ్నవర్తి
 గజ్జుం బెఱిపిండుఁ గమనికృష్ణుండు
 నుష్టు దురాచారి సూక్ష్మ గాఢనను
 వెలనాటి వేదంబునంగఁ బిచి
 కలుచుంబు వట్టిఁ గాఢి పిఱిమః
 "లోకవంద్యుడః భూలోకాధిపతి,
 లోకనావనుడః వాలోకించి మాః
 లోకంబు నీయూర్ణలోచిడ గాన
 లోకంబునఁ గీవ లోకేశ! నకు
 గురుంబు నారఁ క్కపిలును లోక-
 గురులును గాక నేగురుంబును గురులెక
 తమకు గురుత్వంబు వానెట్లవచ్చుఁ,
 తమకుఁ బండితశక్తి దా నెదుగలద,
 బౌద్ధదర్శనపట్టబద్ధుండు గురుఁడో
 శుద్ధవైదికశైవబద్ధుండు గురుఁడో

బుద్ధుండు ద్రిజగత్ప్రభుండుండయేని
 బౌద్ధుంబు మోక్షైకపదహేనునేనిఁ
 నమకు లోకారాధ్యసముదితప్రతిభ
 దమకుఁ జెల్లెడి పండితత్వంబు గాక
 వైవంగా రుద్రుండు దా నయ్యెనేని
 వైవంబు మోక్షైకసాధనంబేని
 యతనిక యనమలోకారాధ్యమహాచ
 యతనిక పండితాప్రాయము గొనెను
 వారికి మాకును వాద మిప్పుంపు,
 వారి నోడింతు, ప్రేమంబను నా
 వారింపు, నే నెఱువంటియారాధ్య
 గీరాధ్యుఁ బండితు గిండితు నెఱుగ,
 నఱు సూతుగాని మీ గాచార్యు ప్రతిభ
 యిటు వివిధగాఁబాపు మెకనేయ" కనుడు
 స్వనమయస్థుఁ స్వనచనవిగుళ్ళును
 ప్రస్థమరిపాపుఁ బౌద్ధవాదులను
 శ్రుతినినానియును నున 'మాషకుల
 పితృ రాధుఁ జైనవాదులను,
 శ్రౌతిక ప్రతిష్ఠి ప్నాస్థును' వి-

1. కుంభవాపిల్య కె. 2. మాషకుల. 3. ను.

పంకి గా రా ధ్య చ రి త్రి

నీతివర్జితముల న స్వీకరణవాదులను,
 బ్రహ్మబంధులఁ బ బ్రహ్మదూరులను,
 జిహ్వాస్వభావుల బ్రహ్మవాదులను
 విద్వేషముఁగల న సద్వాదరఁగుల
 విద్వేష్యముఁగల న నేకవాదులను,
 భ్రాతృచిహ్నులఁ బ్రాచార్యవ్రతుల ని-
 రంతర పాపుల నాగారాణికులఁ,
 బరమాత్మదూరులఁ బరఁ రాక్షసుల
 నరివర్గవ్రతుల నేకాత్మవాదులను,
 వైదికాచార్యవివర్జితముల
 వాద్యముఁగల న నేకవాదులను,
 స్వస్వభావుల మా నేకతరులఁ బ-
 సుస్వచరిత్రులఁ గూర్కనాదులను,
 అన్యమతులఁ బహుజ్యోతికులను ని-
 కల్పితత్వీణులఁ గాలివాదులను,
 ప్రకృతికర్మల ననిర్దేవులను న-
 నిర్దేవవర్మలఁ గర్మవాదులను,
 ప్రకృత పుణ్య పాప స్వస్థ నరక-
 నాస్తిక చార్యుక నిస్తారముఁగల,

౧. రఘు. ౨. వాచు. ౩. వాక్కు. ౪. క. నిర్దేహు.

సుకృతవిదూరుల నికృతభార్తికుల,
 వికృతైకవేషులఁ బ్రకృతివాదులను,
 ప్రచ్యున్నబౌద్ధనిబద్ధమై చను మ-
 దాచ్ఛాదితులను మా నూనాదరతుల,
 ప్రమిశులై యులియు “శబ్దబ్రహ్మ” మనుచు
 ప్రమమించి పలుకు శబ్దబ్రహ్మపదల
 నాపాప హేతుద్భ్రాంత విహేతు-
 లై పలుకేరిని యథాన్వయతుల,
 కఠిన గారలఁ గూతరమూర్తి భేద
 సురయని పుష్కలమైకవాదాలను,
 దా నెన్నిచూకే నేనర్కసమతముఁ
 గాని ద్యువుఁ పైకకలితవాదులను,
 గాంధీకర్తల నాదికర్తగాఁ బలుకు
 నా శ్యేతివాక్కుమూర్త్యైకవాదులను,
 నేనప్రమిశుల నైవైదికవిరిచ-
 నాది కుయంత్రి విద్యావిశారదుల,
 స్థాపిత యోగశాస్త్రభ్రమితులఁ బ్ర-
 వర్తిత రసమంత్రివాదసిద్ధులను,
 విశేష తర్కశాస్త్రప్రమాణికుల

---

౧ బ్రకృతి. ౨. యత్ప్రకృతికః యత్ప్రకృతికః.

పండ్ల తాచాభ్యుచిత్ర

నవికల ధర్మశాస్త్రాత్మితచులు,
 నంచితాజల పురాణాగమస్త్యై-
 సంచారితా విచారదురము,
 సకలతార్కకులను షట్కర్మవిహు
 ప్రకటనాత్మ్యైశాస్త్రస్థానమును,
 బాకచాదకము బహుజ్యకులను
 సుటిలుల బరిహనకుల బాకకులను
 సకలాగమికుల సత్కర్మకర్మకుల
 ప్రకటిత కవి లు: సంతానమును
 వీ నాదిగాంగ విపిధకళాదుల
 శేషులకుల గూడ గిరిపిచి ముయు
 “నూర నీనభకు గా కొకండు పక్షి: ను
 ధారు శ్వేతనాజ్ఞ కప్ప వాడు
 సుందో” యనుచు బలిచుమ్మ చాటిచి
 పండుగా నునుమారె బిలువంగ బనిచి
 మం: శే శామాశ్చ మగ్న సామంత
 దండాధనాధ ప్రధాన క్షేత్రము
 దాసులు భటులు స క్షులు గాయకులు
 దాసీజనము పిలవిన జనము

౧. మాకులను. ౨. పచ్చాత్మ. ౩. పాకండు. ౪. మునుమా

హితులు భృత్యులుఁ బురోహితులును రాజ-
 సుతులు బంధులు రాహుతులు లెకలును
 నను వీరలాదిగా నభివయోగ
 మును గొల్పి నృపతియు మూర్ఖ బౌద్ధుడు
 విభవముతో రాజసభయును ప్రహ్లా-
 సభయును గూడి యున్నానమధ్యమున
 నుండు వానిండు దర్శింతు భోక్తవి
 బుద్ధివేదవి నిర్మలంబు నిశ్చలైరి
 యంకింప సత్తెన నభివృద్ధి
 సంకలం దర్శింప నన్నం బోవలయు
 దానం దప్రేమింబో దగవగు ననుచు
 మానితభక్తి ముక్తం ననరి
 లింగార్చనంబు నట్లీంబు గావించి
 భంగిగాఁ ప్రమఘోషావముల్ వలచి
 చెన్నొంద జగిమాళీర్వాకములు న-
 మున్నంబి దా సదాయుక్తిఁ గైకొనుచు
 ననలా నారికి నభిమత్సాంబు
 యుం గుచుఁ నగ్గమనోన్ముఖుం వగుచుఁ
 ప్రఖ్యాతి దోనమరాజయ్యగారు

౧. రాహుతులు. ౨. మూర్ఖ.

పండితారాగ్యచరిత్ర

ముఖ్యముగా శిష్యుల అభ్యాసయశులు
 నడిచిన గురుమల్లికార్జునదేవు
 చరణాబజముకుం జాగిలి ప్రాక్రీ,
 బసవకావ్యానందనాద్వైత
 యనమానకౌర్యనివాహమాచార్య
 కరుణాపరిపూరితమననాచార్య
 నివధినిడపుణ్యనివాహకేణ్య
 ప్రమథానుగతకీలకాభిలోల
 సుమహద్వక్త్రానిశుకమనన్క
 యనమలోకారాగ్యకుసమియాభేద్య
 స్వనమయిననార జగదీశ్వరి
 మాధక్తిగుప్తనాచారికీర్తిక
 చీవయాంసకుప్తశివగణకౌర్య
 గతకుష్టయాంజగమవరికౌర్య
 హితశుకలైసమహాస్థానుభావ
 పండితనాపకపరిచితవేద
 పండితారాగ్యనక్షత్రాన్నికృ
 పేరావతారసహస్రుభాధా
 భూరియశబూర్తికాధచక్రవర్తి

౧. యాసాగ్య. ౨. వి.

వాద ప్రకరణము

వరమూర్తి మీ మహాత్వముఁ దలంచినను
 బరసమయములెల్లఁ బఱపఱ గావె ?
 నన్ను క మీనామసంకర్తనంబు
 విన్న దాస్సమయులు విధులుగారె ?
 ప్రమథులై మీమహాత్వంబెన్న నన్య-
 నమయులు గిమయులు ప్రమితులై చనరె ?
 యింతా రాగ్న మీసంకర్తనం-
 పాదీశ్య నిత్యసంపాదిత మహిమ
 మొగి న్న సమయుల ముకుటై గత్తి,
 యొగిని న్న సమయుల వీఁపుఁగోల,
 దొంగని భేదనాదుల కెక్కుఁగొట్టు,
 యొక బంధురాత్రితలు తలగుండు,
 నేకాత్తివాచుల హృదయ శైల్యంబు,
 లోకాయతుల పొట్టలోఁపలి యమ్ము,
 నెయి న్న స్వేతవాదుల రొమ్ముఁగూట,
 మొరెడు బ్రహ్మవాదుల కంటికనపు,
 కాలనాదుల తుదనాలుకముల్లు,
 మాలెమఁ గర్తవాదుల గుండెబెదరు,
 న్నాస్యవాదుల మహిమపైడిపాము,
 న్నాస్యసును బారినమరెడు మిత్తి,

పంకితా కావ్య సంక్రమణ

నెఱయ మాచూవాదీ నెఱ్ఱిగాలంబు,
 మఱి నేదవాదూ మనసుశ్లఱ్ఱము,
 వొలియ నధార్థాచ్చవాదూ "నోరితాళ,
 మీ నల్లుగాలన నెఱి యందుఁ గలదె?
 తఱేదఱేఱి బరిచాన దాఁ గాకయించు
 మెఱిసి మీముదఱఱ బఱిచక నిలువఁ
 గలఁగక నెఱ్ఱంఱఱగా నెఱి తార్కి-
 కుంకును నానమాకుంకును నశమ?
 కావున నిది యొక్కకావ్యంబు గాఁగ
 భావించి దేఱి మీపాదంబు నెఱ్ఱ
 నేమ చాలుదు మేఱి నుంఱి ధం
 నేమించి నెఱ్ఱాధామంబు నెయ
 ననుచుఁ బాశీశమలికాస్తనయ్యకును
 వినయంబుతో నెఱ్ఱంపుచు ముక్తకం
 క్రమమున "నత్యోగ్యంబు," "నానాస్య
 కము"ను, "గణాశ బరము", "శాఱంబు,"
 నొఱ్ఱిలి చదపుచు నుంబుచుఁ జనుచు
 నెఱ్ఱఱి ధట్టం పునారంబు నేయ
 "శ్రుతిబంఱగద్యముల్", "రుద్రమహామ"యు

౧. నోటి. ౨. నర్తామ.

నాది ప్రకరణము

శతకంబు "శివతత్త్వసార" మాదిగను
 గద్యపద్యంబు లాకాంతం జదువుచు
 హృద్యంబుగా సత్కవిశ్వరుల్ వొగడ
 మది నుబ్బి "సంసారమా గూఢవంబు"
 పదములు దుష్టైదకముల్ ప్రభాత-
 పదములు దర్శితపదము లానంద-
 పదములు శంకరిపదముల్ విచారి-
 పదములు చాలేశుపదములు గొప్పి-
 పదములు జెన్నెలపదములు సంజ-
 న్ణన ముగ గణవృత్తపదము
 ల్లవమోషణ పుణ్ణిలుచుండ
 భౌతుచు నాచుచు విమహ్నుచుండ
 గూడి ద్భక్తిసంకుం మేగుదేరి
 సంకు ఋణ్యేదాది యిది యాదిగాంగ
 దురుకొన్తి సుక్రసూక్తిములు దన్నుతులు
 సుమహిమిణి యుజుర్వేద సమక
 చమక పంచబ్రహ్మ సంస్కృతోక్తులును
 ననుపమసామనే దాన్వితమహిమ
 జనిన రుద్రసంసారోక్తులును

౧. యాగమోక్తముల. ౨. చాస్త్రిక.

పండ్రితా రా ఘ్య చ రి త్ర

గ్రమమొద రుద్రసూక్ష్మతానములుఁ
 బ్రమథసూక్ష్మములును బసవసూక్ష్మముఁ
 దనగునేకము 'అన త్నా' యనగాఁ
 జను చరణవ్యాహసాతియ - కు
 వ్యాహ మిన్యూన నిన్యూన క్షణ
 వ్యామాయనియ చర్చి ప్రాణాతి
 సంకం గుకభి కక్షి లానా
 మాంధ్ర శాకం వైత్రయ
 వైత్రయ వైధయ వాన్తా
 శౌనః మ్హ్యూన మ్హ్యూననియ
 వియ వాన్తయ శాపాయ
 కాపం బిన్యూన గాంవ కాన్య
 విన్యూన వన్యన్యూన విన్యూన
 దాన్య ఖ్యూన వేన్యూన విన్యూన
 వారాహ విన్యూన వాన్యూన
 వారాయ విన్యూన విన్యూన

౧. చక్కఁక; చక్క. ౨. ప్రమాణ. ౩. వాన్యూనశీయ. ౪.
 వాన్యూన; కాన్యూన. ౫. వే; వే. ౬ తా ౭; విన్యూన. ౮. పర్య;
 పర్య. ౯. ప్రచ్ఛేదం. ౧౦. విన్యూన; విన్యూన. ౧౧. వైత్రయ; వైత్రయ.
 ౧౨. చక్కఁక; క్షణ; చక్కఁక; చక్కఁక. ౧౩. నియ; నియ్య.
 ౧౪. యానక; యానకశీయ. ౧౫. నూత.

వాచానుశ్రుతిము

విపారాక్రమేణాంతాభిప్రాయవిరథ
 వాచానుశ్రుతి బ్రహ్మసౌమ్యభాషిక్య
 ఆనువాదీయగుహ్యాయ మూలకరయ-
 వానువాదీయకాతానూకీగుహ్య-
 లాయని ముగలు గానయితాఖలను
 నాయనూకీయాలామ్నాయభాగములు
 మానితాదేశభాషాకూర్త-
 తానూకీయను బనమాన, కైశోక,
 కైశోక, జాబాల, కాలాగ్ని, కైశోక,
 మంజు, కైశోక, మానీతామ్నాయ,
 నారాయణ, బ్రహ్మసౌమ్య, వివేకాంబ,
 శ్రీకృష్ణాయ, భృహవారిణ్యగర్భ,
 హానా దేశనిలయములు, కైశోక-
 శాసనోద్భవతాపైర్వీకైశోక
 యమసింగాద్భిగానములు న్యాయ-
 సముఖ్యైవను మహాకైశోకములు
 సదాచారుకైశోకములు సప్తచును

---

౧. వా; వాచానుశ్రుతి. ౨. మంత్రాంతి; మంత్రాంతి. ౩. వాచానుశ్రుతి; వాచానుశ్రుతి; వాచానుశ్రుతి. ౪. వాచానుశ్రుతి; వాచానుశ్రుతి. ౫. వాచానుశ్రుతి; వాచానుశ్రుతి.

సంకీర్తనాశ్లోకచరిత్ర

ముదమున నిగుదెస మ్రొక్కుచు నడువ,
 న్యాయనైశేషికోదాంతి శాస్త్రములు
 వాయన్మీతి నుపన్యసిపుచును
 ఖండనాఖ్యాన్వోద్ధృత వెయి
 దంక్షితాన్కుకు బుద్ధివారి వేరి,
 బసవయ్య, మొడ్డిబడచయ్య, చెన్న-
 బసవయ్య, మడియ్య, సత్తైసు-
 చామయ్య, యిగ్గయ్య, ననరవస్థి-
 రాహయ్య, యక్కగాళ్ళిదేనయ్య,
 దాసయ్య, శంకదాసయ్య, దాస-
 కేయ్య, గక్కయ్య, శేవిరాజయ్య,
 మసనయ్య, సిక్కయ్య, మాదిరాజయ్య,
 యసలార గోపయ్య, నాప్యలైసట్టి
 నకలపురాణన నదర్శి-
 నికరముల్ గాయకవికరముల్ వాడ,
 'శివమస్తు, శివమస్తు, శివమస్తు' అనుచు
 దవిలి పొచుచు నడుసు లేసర

౧. యజగమ (-వ, -౩); ౨. ౧ లేక ౩. 'దిపకయ్య' అరి సంస్కృతానువాదిము; ౪. దండ్రియ్యోపము 'గాపయ్య' అనువాము గలిగినది. ౫. వీరాదియైవట్టివారి. ౬. గతాశ్రియ. ౭. ప్రకట. ౮. భక్తుల. ౯. శివమస్తుఅను. ౧౦. దీనింపాచు.

ధర నేకశంఖముల్ ధవళశంఖములు
 వారిఁబాఁడి బరిగొస భోరనమ్రోయ,
 నలరారు బంచమహావాద్య విశతు
 లొలయంగఁ గాహలు లొక్కట మ్రోయ,
 నంతట నిల్లింత నల్లింత నంత
 నంతంబున నరుల్ నయవెట్టచుండఁ
 కిరి బిత్తులు విభూతివీషయము
 లుదండఁ కదారు సమర్పణ సేయఁ
 ప్రణవజ్జ్వలు నీరాజనకీ-
 ములును భక్తిద్యజ్జ్వలు సంఘి,
 నంగద వివిధ ఉష్ణాంజలు లిచ్చి
 మంగళారతు లెట్టి మహి మ్రొక్కి చనఁగ,
 నంగల్ల వీధుల నంతంత నిలిచి
 లింగభక్తుల కెదు న్నేగు వొమ్మనుచు
 నార్జులు బుణ్యకాండలలో భక్తి-
 శౌర్యాతిశయత కుత్సాహించి పొగడ,
 లింగభక్తుల నిజాపాంగమాన్దింబు
 నంగతి దయఁజూచు శాంతనందులును,

౧. బురిగొస. ౨. వాద. ౩. బారి క. మ్రొక్కి. ౪. భక్తి.
 ౫. దిజ్జ్వలు. ౬. సంగత. ౭. ర్లదు. ౮. పాండవఁగ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

బరిసమయంబుల భస్మంబు నెయ
 నురువడిఁ జూచు నుప్పరిమునందులును,
 బటు జైన చార్వాక పౌర్ణసంఘములు
 స్ఫుటమందఁ దగఁ గేవల జూచునందులును,
 మానితంబగు కేతనాసికములును
 బూచి క్రాలెడు నాతపూరిణంబులును
 ముషీజక సింహస్థు ముదట వెనుక
 ననింగఁ జూగు! ధర్మా! యుచు నపవ
 జెనఱి ముక్ 'ధర్మ శశిచిధ' ఎనంగఁ
 జనంగను నాయవ్యసంహితంబు
 నినువార్త 'భక్తి' అనినీర్థం' ఎనుముఁ
 బాసరఁ బల్లపురాణమును జెప్పఁ గాన
 "స్వేతాశక్తిం సు విశ్వేశ్వ -
 'తాశక్తిం సో ప్లి నే" - నుచు
 దప్పక విధికి ర్తవ్యంబు, మనుమఁ
 జెప్పమండఱి గాన శ్రీస్కాందసూక్తు
 లమరంగ నాలవట్లములుఁ జామరంబు
 ప్రమమున నట్టివిగాఁ జెప్పఁగాన
 సరి ధవళచ్ఛత్రచామరావభులు

౧. శేల. ౨. దీపకు. ౩. పడి; ఫణి. ౪. నెపకమడరంగ.

వాచా ప్రకరణము

ధర రుద్రునకు భక్తతతికిని దక్క-
 నొగి బ్రహ్మవిష్ణుముఖ్యుల కివ నరక-
 మగు "నరకంస్త్రే" త్తనుఁగాన, యట్ల
 నినుతనకాక్తకదామవిసితమహిమఁ
 జను పవళనైశ్చయము వొల్పారి
 నేవేగ తమతోడం వెల్లిగొండ మవా-
 దేవయ్యగాను నుచ్చితభక్తి-
 ఫీరతఁ బొండ్ల సూరసానమ్మ
 గా రాదగా భక్తగణములు నడవఁ
 బరనాది భంజనపటుఁ రాత్తమముఁ
 జరిలింగనామ్రజ్యులొడ దనరఁ
 జను చెంచుమల్లికార్జునసంజితేంద్ర
 ససఘుని యుండ్లంతటఁ గాంచెఁ
 బరనాది ఘోరి సాగరి బాడబాగ్నిఁ
 బరనాది మత్తేభసంచాననంబుఁ
 బరనాది నేఘుమస్తకమానుతంబుఁ
 బరనాది సువననస్ఫురితదానాగ్నిఁ
 బరనాది కవచభూజపటుకుఠారంబుఁ
 బరనాది నువ్వు దుర్భిరధూమ కేతుఁ

౧. చలగొంపవంశి. ౨. మఘన. ౩. కవచుజ. ౪. నిర్భర.

పంకితా గాథ్య ఏ త్రి

బరవాదిభూరిభూధరకులికాః

బరవాదివల్లికవరిఖనిశ్రయాః

బరవాదిభేకభీకరభింగయాః

* బరవాదిపురిహరిఫాలిశ్రయాః

† (బరవాదితస్మాద్బహుళియాః)

బరవాదివనాతాస్థిశ్రయాః

బరవాదినాననానికనుని

బరవాదివాన్తిశుభతిష్ఠాభజన్తు)

గవి వాన్తిశుభతిష్ఠాభజన్తు

కొనని ననుదాన కొని కాలుగుడి

నానశాధుః లోకారాధ్యయశుః

వైన పండితమగ్నికాన్తున

వంశటివెన నుమావాభవాః

నలిగొన నిహాననఘ్నాః శేసి

వారునిభర్తుః శిరమునః దాల్పి

గరిడికెక్కిన యుగకాఠునుః బోల

* ఈపాదమునకు సంస్కృతాపవాదిమన 'పరవాదిపుర
 వ్రాహ్మసంహారఫణిధూవణ' అని ఉన్నది. † కుంభికోకరణము
 చేయబడిన పంక్తులకు సంస్కృతాపవాదిమన శేదు. అది ప్రక్షిప్త
 మలేషా. గ. కోట్రుడగును.

నెవ విడివడ్డ మదేభంగాంబోలె
 వడి మృగంబులగన్న వ్యాధుండుబోలె
 బగలు గన్ సంశంబు బంటునుబోలె
 నగనొందు పసిగన్న వ్యాధుంబుబోలె
 నాసురవృత్తి గోపాటోపచిత్తు
 పై సమయుల సమయాధముఁ జూచి
 యొక్కడి వైదికుం? డెక్కడిబాధుం?
 డెక్కడివస్త్రపుం? డెక్కడిపీఠి?
 యొక్కడి చార్వాకుం? డెక్కడి సాంఖ్యుం?
 డెక్కడి వేదాంతి? యొక్కడికర్మి?
 స్థి మన్వోన్యవిస్ఫుటై చను స-
 బ్ధువునభల సంపాదన గలవె?
 ప్రకటింప వేయు నులుకత్తాల్లు నూడి
 యొక మ్రొక్కనె? సభ్యుం డొకడైన వలదె?
 కంగటికాల్లు సంకాపుం బూసలును,
 సొగడించినయట్టి సభలును సభలె?
 చాకుంకును మఱి సొగవుంకును
 శేకర్వ మున్న దే లోకంబునెందు?
 వెట్టిక వెచ్చినవిధమున నూర

---

౧. వ్యాధుంబు. ౨. వేదాంతుండిక్కడి. ౩. నూలు.

వైట్టిగాఁ దెచ్చినయట్టిని సభలె?
 కూటువమూఁకలు వాటిమైకూకఁ
 జాటిశెచ్చినయట్టి సభలును సభలె?
 యువ్వీశుఁరివార మువ్వీశుఁగారు
 నువ్వీశుఁజలును నుచ్చవారెల్ల
 విందు, దా సభయఁ జెప్పఁ దొంగ
 నిందు శోభింబి యువ్వీ శోభనఁగఁ
 దర్శింపఁ జొప్పింపఁ దల ముచ్చిమోపఁ
 చార్మికుఁ జెవ్వఁచి వక్ర్య మిఁకెన్న
 నితన మగుచుట యుద మాకుభక్త-
 పఠ; మట్లునుఁగాక ప్రక్షేనేసెదమా,
 'ట్రవదకూక! నీ వాకలె వట్టి
 లీవేని నిలువచ్చి తీరేనబాహ్యుఁ
 డొక ముట్ట వసదఁడొరఁ ప్రణిమాట-
 లాకఁ గా దఁగ మున్నాఁ సుతి వినవె?
 యన నేల "హుత్తనా హన్యమాకోఽం"
 యన "న సితే చ్య శివాయం" బనఁగి
 ధర నిట్టి జన బుధ దర్శనాగెరిము
 లరయఁ గించిదేవున మఁళియఁకాకె?

౧. గావిందివ. ౨. హుత్తి.

నా ద ప్ర క రణ ము

ఃరగంగఁ దద్వేదబాహ్యుఁడు వొండు
 సరకం బభీష్టమే సలి నట్లుఁగాక

శేష వాచి నిరసనము

ఎను నేదవాది! నీవేదము నిత్య
 మనియెదే? ముప్పదియూ తత్త్వము
 నైకవత్త్వ మ గ్యూకాశత్త్వ
 మానట త్త్వ మ గ్యూకాశగుణము
 దా నిశ్చయస్థైః శర నోక్తైః క్షతి
 లేవిది దా నెట్లు దా నుదయించు?
 నదిగాక శ్రుతులు స్వయంభూ లుటేని
 నుదయించు లయము లేకునికి దా నెట్లు?
 సలి నెన్నఁబడు చరణచ్యూపాసూక్త-
 ముల వినవే స్వయాభిప్రాయ వేదములు?
 ముప్పదిహంబు ఋషేదమునకు,
 శరణి నాస్మయగోస్త్రంబు, గాయత్రి
 ఛంద, మయ్యధిపతి నిరసిజభవుఁడు,
 నందమా ప్త్యైః త్రాయతాక్షములు
 ఎంచిత కేశముల్ గురిమినయట్లు
 లాచిసంబంధ మతిరూ యజుస్మృతికిఁ
 ప్రమమొంద నాది 'భారద్వాజగోస్త్ర'

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

మమరం ద్రష్టుం ఛంద, మధిపతి శార్ క్ష;
 స్థూలకపాలంబు సూర్యశాస్త్రములఁ
 బోలెడు తామ్ర విస్ఫురితవర్ణంబు;
 సామవేదమునకు ఛందంబు జగతి,
 దా మఱి రుద్రుండు వైవంబు, తనువు
 గడు శ్వేతవర్ణంబు, గాశ్యవగోత్ర;
 మహరంగ శుచిదేహ మతి దాంతగుణము
 వెలయ నభర్విణావేద శ్కంగమున
 కిం ననుష్టువే ఛంబు, మింప్రం పఠింపి,
 యనుషమంప్రేన క్షష్టాంకంబు మేను,
 దనరు వైజానగోత్రా; బుష్ణ శ్రుషులు
 గోంబులు వర్ణముల్ గోత్రముల్ కూడ -
 ములు నధివైవశంబులఁ గల్గియుండు,
 నలుకు లేక స్వయాంభు లనినుడుశ్రుతులు
 దలంక నిత్యములే? నిత్యంబులయేని
 నుదయించు జెడు జగదుదయన నీయ -
 విదితకాణములే నేదనంశుములు?
 'భిషి నిజ గంగాలు పుట్టిపు, మఱియు
 ననియు ననాదుల' యనియె దీ పినుము

౧. మింప్రంకు వైవశునుపం.

శ్లోక్రి బరగు పూర్వజ్ఞానవిషయ -
 తా జ్ఞానశలి శో త్తరజ్ఞానచయమా,
 నా విషయజ్ఞాన మది వెనుఁ బడఁగఁ
 జావి యయు్యుత్తరజ్ఞానంబు దోఁచుఁ;
 బూని తదుత్తరజ్ఞానంబు గదియఁ
 దా నుత్తరజ్ఞానతతి పూర్వమైన
 జ్ఞానానులై యవి దా మెట్లు దోఁచు ?
 మానితాక్షరంక్రి మాడ్కి మెట్లనిన
 నగు విషయజ్ఞాన మాద్యక్షరాంక,
 ముగి ద్వితీయాక్షరం బుత్తరజ్ఞాన,
 మరిగినయది విషయజ్ఞాన, మవియు
 నరయఁ బూర్వజ్ఞానమగు, నట్లులైన
 నరిఁ నోయోత్తరజ్ఞానాక్షరంబు
 నరయంగ నగు విషయజ్ఞాన, మగుడు
 నొగి ద్వితీయాక్షరం బుత్తరజ్ఞాన-
 మగు, నిట్లు లొంపొంటి కటమీఁ వెఱుంగ
 జన్మపూర్వజ్ఞాన నంగ తాక్షరము
 లన్నియు నతిని కనాదుల కాక
 రతిగూడ మధ్యాక్షరములెల్ల నొంబుగు-
 నతిని కనాదులే యట్ల యనాదు-

పంపిణీ తారాగళ్య చరిత్ర

లను జగంబులు నిత్యమవియు కీర్తన
 యనునన ముత్యంగిలో? మున్నెనయట్టి
 జగములు జూచి నిశ్చయ మెఱుగితివో?
 నిగమమానందంబు నీ మెఱుగితివో?

యెనరి నిజ్జగమునన యెఱుగి
 తి ననియెదేవే నద్వైతములలోన
 దివిరి యానందమై మెఱుగితివో?
 తివిరి చంద్రానందమై మెఱుగితివో?
 పూని గూనమున మెఱుగితివి
 దా ననియెదేవే మహానందంబున
 నిన్ను నీ మెఱుగంక తేరనివాడ
 వెన్న నిజ్జగదాద నెఱుగితివి?
 కాక, చతుర్దశమై గాంచితీ ననియె
 దా? కనుగొనంగ శ్రమలు నీ కవి?
 వాని శ్రమలైన యనలార్చిత
 కరుణ యయ్యుధివైచికస్యా గావి
 తపస్సు ద్విష్టులు దా గానవనిన
 నజ్ఞాని! కావంగ ననియే నీకు?
 నిజ్జగములు జూచి మెఱుగితివేని

౧ మునునెఱుగితివో మున్నెనయట్టి.

నా ద ప్ర క రణ ము

సజ్జగంబాలు నీ కనాదులు, నీవు
 మొన్నటివాడవు, మున్నున్న జగము
 లెన్న ననాదిగా నె క్లెఱిగితివి ?
 ఆ - గదాదికి నాదియైనట్టి
 రాజ్యాధికారుల పుమాకమఱుం కనాది
 గావున నవి యెఱుంగఁగ నేర్చుఁగాక
 భావిం నిశఁగుం ప్రా ప్తయె ? మఱియు,
 నిగమప్రమాణాల్ కి నీ వెఱుఁగితివె ?
 నిగమ ప్రమాణాల్ కి నీకుఁ దా నెద్ది ?
 యిం ' గతాంతయోనమో' యనఁగఁ
 గలుగు నిత్యాదిసూక్తము లెక్కశక్తి
 గాన; వనాదులుగా విష్టగములు;
 గాన, నేకముంచె గా విష్టగములు:
 [నగతి నెదములు 'విత్పదేవో' యనఁగ
 స్రుతులకుఁ దండ్రి, యీశుండయై యుండ]
 స్రుతి 'శివోఽచేవ మే వత రా' వనఁగ
 స్రుతులకుఁ దండ్రి యీశుండ యైయుండః
 దసననీదములు 'వితా తనశ్చామ'
 యన స్రుతులకుఁ దండ్రి సాంబుండై యుండ.
 స్రుతులు దా రీశ్వరసుతుల మేమనఁగ

పండితా రాగ్య చరిత్ర

శ్రుతులు స్వయంభూలంచును బ్రాహ్మణుడగునె ?
 శ్రుతిపురుషులు వరిశ్రుతభక్తపాశు-
 పతశాంభవవ్రత పాఠణమతులు
 వనరు నేదములు 'వేదా ఛా' యంతి'
 యనఁ దెల్ల గాచె రుద్రాక్షధాణము ?
 మేదురశ్రుతులు 'శక్తి' అస్తు' నాఁగ
 నాది 'దేవానాం శ్రీ' రూఢయచం' బనఁగఁ
 ప్రత్యయం బనఁగాచె శస్త్రావలి :-
 నిత్యశ్రీపుస్త్ర వినిహితకసిష్ఠ
 మితి గుణ - శ్రుతు యయామేహం' యనఁగ
 రతిని 'శివాభిమృ' న' నాఁగ నాక
 సత్యంబుగాచె యూశ్వరిసన్నిహితము ?
 నిత్యలింగార్చనా నియతానురక్త
 వింతయే, శ్రుతులుందు 'వేదా శ్చ కామ-
 యంశే' యన మః 'శివశ్చామి యనఁగ
 సుప్రసాదము గాచె 'లిపాదో' .
 క ప్రసాదోభోగ ప్రవృత్తము ?
 తమభక్తిగతి శ్రుతుల్ దార సెప్పంగ
 బ్రమసి వైవముని పలుకంగఁదగునె ?
 పాయక శ్రుత్యుక్తి 'బంచాక్షరే ఫి-

వాద ప్రకరణము

తా' యన నాది 'నేదా శ్చ శాస్త్రాణి
 యనఁగఁ బంచాక్షరియంద యింక
 మును నేదముఁ నిత్యములు నాఁగఁ దగునె"
 కాన, స్వయంభులు గావు నేదములు,
 గాన, నిష్కలములు గావు నేదములు,
 'గానేని ద్విజగన్ని కాయంబులెట్లు
 లాపిరి వంబులు నాచి' వంటేని
 భవుఁడు నిజానా ప్రభావన భవన
 భవనంబు లితులిసా ప్రతిధమై జేర్చి
 నిజముగా జిక్కుకొగజ ఫశేస్త్రును
 ద్వి గదాధారవిధేయత నిల్చి
 సంచిత స్థావరణంబుమాత ప్ర-
 సంచంబు గావించు ప్రబలింఁ ద్రుంపఁ
 గడుఁగఁ దక్షతగల మహామహిము
 న్మును నొలుంగుదుగాదె మీ నేదములను
 లము జ్ఞును లేని శాస్త్రీకులకును
 చెలియ 'సోమః పవతే' యన మఱియు
 నలి 'జనితా మతీనా' మన నవులఁ
 *ద్రుకొన్నగా 'జనితా దివో' యనఁగ,

* కుంభాకరణము చేయఁబడిన పంక్తులకు సంస్కృతానువాదములేదు.

పండితానామ చరిత్ర

స్థిరనూత్తి 'జనితా వృథివ్యా' యనంగ
 క్షీతి 'జనితా న్నే' 'జ్జనితసూత్య' యనంగ
 నిరవొందఁ దుదఁ 'జని తేస్రస్య' యనంగ,
 విరిచించి 'జని తాదవిష్టో' రనంగ,)
 వనిపారిఁ 'బరవో భవంతి' యనంగఁ,
 కలఁజఁ 'నితా దేవతాస్త్రిప్త' యనంగ
 వృష్ట్యాని మయూను 'దేవా శ్చ విశవ
 వృష్ట్యా' యనంగ స్రుతిదృష్ట్యానిలుగను
 నొప్పార నిష్టైతే యున్న వమూలుఁ
 జైవ్య మహాస్త్రిప్త విప్రనియాం నగుట
 గాన గూశుడు 'కశ్చిన్యకైః
 కానేరేవోదే జగము ల్లీని
 'వెలినుండి తే సనో' స్వకూడు
 సెరిగి లోనుండి సనో స్వకూడు
 సనియదా? తనదు గర్భాని ధిలోస
 జనియించు గాద్యవచాని లిల్లి
 యనఁచుంగ 'లింగమధ్యే జగత్స్వా'
 మనఁగఁ ద్కర్త్యానినంద కాశిగఁచుఁ;
 'జేకాని జగము స్పృశుచు నీకర్మగుఁడు
 సాకారుఁడో మఱి నిరాకారుఁడో? ని

రాకారుఁడేనిఁ జేయఁగలేఁడు స్పష్టి,
 నాకారుఁడేనిఁ జేయఁగరాదు స్పష్టి,
 స్పష్ట దా నిత్యునిచేఁగాని కాదు,
 స్పష్టి యనిత్యునిచే మున్న కాదు;
 ఏపార నిత్యస్వరూపియూ రుద్ర
 రూప మేఁగిదని నూపించి తప్ప ?
 వారుని సాకార నిరాకారరూఢుఁ
 బరగుశ్చిత్తము లేకభావ మెట్లయ్యెఁ ?
 జ్ఞాపి గోవిందమున స్పష్ట దాఁజేసె ?
 ననియెదా ? ' స్పష్ట లీల్యామై తాన
 భవుఁడన రాజనాస్పదగుణంబునను
 భవనంబు లేర్పడఁ బుట్టించుఁ బరగ,
 మృదుఁడన నా స్త్యైకమిళితగుణమునఁ
 గడఁగి జగంబుఁ గరుణ గఱింతు,
 వారుఁడనఁ దామసోద్ధరగుణంబునను
 బరగు జగంబు లేర్పడ సంహరించుఁ,
 ద్రిగుణంబులను బాసి పితమహిమఁ
 దగిలి శివుఁడనఁ దాన వెలుంగుఁ,
 బెంపార నీక్రియఁ బృథుశివశక్తి
 సంపుటంబుగ జగచ్ఛక్రంబుఁ ద్రిప్ప,

పండితారాశ్యచరిత్ర

నకలనిమ్మల నదైశ్వర్య సంపూర్ణం
 డకలంకుఁ డీశానుఁ డాదగుద్రిండు
 శ్రీమహాదేవుఁ డజేయుఁ డతుయుఁ డ-
 నామయుఁ “డాద్యం డాద్యంశవ్విశుండు
 సర్వగతావిగోచరుండు నిత్యుండు
 శర్వుఁ డవాన్యోన్యగోచరుండు
 హరుఁ డవినాశనుఁ డజనుఁ డితుండు
 వరమ తేజఃపుంభాస్వరాంగుండు
 వేదాంత నెద్దుండు విశ్వాధికుం డు-
 మాదేవుఁ డతునితమహిమాకసుండు
 వరమేశ్వరుండు జగత్పతి శంకరుండు
 వరదుండు సద్భక్తవత్సలుండన
 హరుని సాకారసద్భావతత్త్వోంకం
 బరమకారణము నుత్పత్తిహేతువును
 గాన యూరుగ్రుచే గల్పింకబడియుఁ
 డా నిజగంగాలు దధ్య మట్లనిన,
 గలుగని వెట్లను గలుగఁ, వనాదఁ
 గలిగిన వెట్లును గలుగు, శివుండు
 గలుగని జగములఁ గల్పించినాడో?

౧. దాశ్య.

వాద ప్రకరణము.

కలిగియుం గలుగని విలం జేసినాడొ ?
 యలరి యెయ్యవి నేసె ననియెదే ? వినుము-
 సలిలాదిమ్మ ద్దండచక్రసూత్రములు
 గలుగం గులాలుండు గలుగనియట్టి,
 యలవడం దంతుముఖ్యాది హేతువులు
 గలుగం గువిందుండు గలుగనియట్టి
 ఘటపటాదులం జేయుక్రమమునం గలుగు
 పటువరమాణ్యాదిపంచశక్తులను
 మును లేని యిజ్జగంబుల సృజియించె
 దన నిత్యవరమస్వతంత్రత్వ మమర ;
 సలిలాదిమ్మద్దండ చక్రసూత్రములు
 గలుగం గులాలుండు గాకున్న నేమి ;
 యలవడం దంతుముఖ్యాది హేతువులు
 గలుగం గువిందుండు గాకున్న నేమి ;
 ఘటపటాదులం జేయంగా నెవ్వఁడైనం
 బటువుండు గాఁడె యభ్యాసత్వశక్తి
 నిలం బరమాణువు లేను శక్తులును
 గలుగునేనియు నవి గారణంబేని
 జగములం జేయ నీశ్వఁడైనయట్ల
 జగములం జేయంగఁజాలఁడె యొరుండు ?

పండితా రాధ్య చరిత్ర

ననయంబు జగదాది కాతండ యేల'
 యనియెదే? కార్యంబు లవి గారణములె?
 యరయఁ గార్యములు ప్రవృత్తాండసంఘములు
 వరగుకారణములు వంచశక్తులును
 బరువడి గార్యముల్ వంచశక్తులును;
 వరుసఁ గారణములు వరమాణుత్వములు
 వరగుకార్యంబులు వరమాణుత్వములు
 వరమకారణఁ దుమాపతి యయ్యెనేనిఁ
 బరమాణుశక్తుల వ్రా వీశ్వగునకు
 నేల తా ననియెదే? యివి నదాశివుని
 కీలు గాక నిజాలోకనంబు
 నాలచె యీ జగచ్ఛయముఁ గట్టింపఁ
 బాలింపఁ సంహరింపగ? - నా నిస
 నెఱయ బుగ్వేదాది సిగమసూక్తిములు
 మొదలు ' ఈక్షణే మా క్షు లోకాం శ్చ
 'లోకపాలాం శ్చ' నా లోలాన నంకం

౧ ఇదియ యధిశిప్పినది. మొదలు 'ప ఈక్షణే మే ను లో
 కాంశ్చ' అని ప్రత ప్రస్తుతయింను యత్యక్షరము పరనింపఁబడినది
 గాని యాపాక మర్థగోతమగును. ౨ 'లోకపాలాంశ్చ' అమమాట
 సంస్కృతముననుసరేను.

బోకా 'న ఈక్షతే లోకాన్ సృజాయీ
 తి' యనంగ నీశ్వర దృష్టిమాత్రమున
 నియతి జనించిన నిఖలలోకములు
 భగ్నంబునొంద 'న బ్రహ్మ, న విష్ణుర్
 నాగ్ని ర్నసూర్య' నా నట్లు వురాణ
 మిహి¹ 'దవోక్తేషు నిమేషేభ్య' యనంగ
 యుతనమానము 'స్రళయోజయా' వనంగ
 శివు ద్నగంచలము విశేషతః దనరః
 దివిరి 'స్రత్యోగాన స్థితి సంయు -
 గాంత్యకాలే' యన హరిముఖ్యదేవ -
 తాంత్యకాలాన నాస్రమధాః
 ప్రణుతిచి 'స్రంక్ష్యభర్తా' యనంగ
 ప్రణుతిచి 'తన నాస్తి భర్తా' యనంగ
 నాకిచి 'స్రంక్ష్యహర్తా' యనంగ
 నాకిచి 'తన నాస్తి హర్తా' యనంగ
 శ్రుతి 'ఏక ఏవ రుద్రో' యన మఱియు

1) ఈ వాక్యము సంస్కృతానువాదమునలేదు. 2) 'తవోక్తేషు
 నిమేషభ్యాం' అని గ్రహించవలెను. కాని యది ద్విపదపాదమున
 నిముడకపోవుటచే 'నిమేషేభ్య' అని కవి పరిపెట్టినాఁడు. ఇట్లు చేయుట
 సంస్కృతభాషా విరుద్ధమైనను ప్రాకృత సంప్రదాయముతోధియై
 యున్నది.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నతిరతి 'నేకమేనాత్వైత' మనియు
 నిండి యొక్కండ రున్ముండుండ వెండి
 రెండవువాడు లేకుండుట వినవె?
 యాది బ్రత్యయము ఏ కాగమబేని
 నేదవాదిన యేని వేటనరాద;
 యది మహాస్పష్టము నైనచందంబు
 నిది మహాస్త్రియంబు గదియు విధంబు
 గాన యనాదులు గావు లోకములు,
 గాన వైవంబులు గావు నేదములు;
 భవునిమహిమ జదువుచాకకుల్, వొగడు
 కవులు, న్రపిష్ఠించు కడిది తార్కికులు
 గాదెట్లు సకలజగత్ప్రపంచము ని-
 పాదించుచును నట్ల భవుం జెప్పగాన
 వైదికాపాదితన్రతుం రిక్షిం
 వైదికేతరజనన్రతుం శిక్షిం
 గా వివక్షం బే కలిమి వేదముల
 వైవత్వ మెప్పుడు దప్పదంటేని
 దప్పేమి? వేదంబు వైవమేనియును
 జెప్పమా యొకదైత్యుచే మ్రింగబడునె?
 తప్పేమి? వేదంబు వైవమేనియును

జ్వేషమా తమ బ్రహ్మశిరముఁ గోల్పదునె ?
 తప్పేమి ? వేదంబు వైవమేనియును
 జ్వేషమా దక్షునిచేటుఁ గన్గొనునె ?
 తప్పేమి ? వేదంబు వైవమేనియును
 జ్వేషమా కవితలై చెప్పంగఁబడునె ?
 తప్పేమి ? వేదంబు వైవమేనియును
 జ్వేషమా యొకపక్షిచేఁ బడి చనునె ?
 తప్పేమి ? వేదంబు వైవమేనియును
 జ్వేషమా యొకమునిచేఁ ద్రెంపఁబడునె ?
 తప్పేమి ? వేదంబు వైవమేనియును
 జ్వేషమా కుక్కలై శివుఁడెక్కఁ జనునె ?
 వేదమెట్లును గర్త గాదయ్యెనేని
 వేదోక్తకర్తని గాదితథలము
 దాన స్వర్గావగ్గానూనఫలవి-
 తానముల్ వొందింపఁగా నెట్లు శేర్షు
 ననియెదే ? కర్తృత్వ మది గర్తమునకు
 ననుమతించుటయు సిద్ధాంతమతంబు
 గాదు; గర్తమునకుఁ గర్తృత్వసిద్ధి
 లేదు; నీవును వేదవాదివి గావు;
 వెఱకర్తవాది నీవేరు;—దా నింకఁ
 దఱిఁదఱిఁ గర్తవాదంబూ నీమతము—

పండితారాధ్యంఠిత్రి

కర్తనాద నిరసనము

ఘనసూక్ష్మమిదే, 'స్వర్గకామో యజేత'
 యనుట వైవము సతుర్థ్యంతంబ కాన
 తనకర్తవ్యం మది దాన తత్కర్త
 కనుభవయోగ్యమై యలగు నాటేని,
 గర్తవ్యం గాయానుగతమమై ననునో;
 కర్తానుగతమయి కాయంబు చనునో
 కాయం బనాదియో కర్తం బనాది-
 యో, యవి జీవికి నొక్కటియగునో;
 త్మణిక మచిత్తు నిర్గుణము గర్తవ్యం
 గణుతింప నది యెట్లు గర్త వసించు,
 గర్తయు జడుఁడు తత్కర్తవశుండు
 గర్తయుఁ దా నెట్లు గర్తవ్యుఁడేయుఁడ
 వచ్చుఁ దేసినవాఁడు నుడించుకొనునో,
 తచ్చ సంకెలల యి తగులునో తానె ?
 కలుగును బరగంగఁ గర్త యొక్కాఁడు
 నలి నట్ల తత్కర్తవలమును గుడుప
 నిలను గర్తాధీశుఁ డేశుండు, గర్త-

౧. 'గర్తవ్యం' అని ప్రాతప్రశ్నలలోను, పూర్వ ముద్రణము వండును నొకపాఠముగలదు.

వా ద ప్ర క రణ ము

ఫలదాత యొక్కందు గలిగియుండంగఁ
 గర్తృత్వ మున్నదే కర్తృబునకును
 గర్త యీశానుండుగా కట్టు వినుము,
 పూర్వమీమాంసోక్తభూరికర్తృములు
 నేర్వేట ము న్నాఱువిధములై యుండు,
 భాసురంబుగఁ జెప్పఁబడు దర్శపూర్ణ-
 మాన యజ్ఞాదికర్తృబులఁ జేయ
 నొందు సంస్కార మొక్కొక్కందు గర్త
 నందించి పోవంగ, నట్టిసంస్కార-
 రూపంబులైన నిజాపూర్వములు ని-
 రూపంప నామవిశ్రుతి గూడి యొకటి
 వొనరు నామాంతరపూర్వ మైనట్టి
 ఘనఁపర మాపూర్వమనఁగఁ బట్టించు
 నొకఁడెడు తత్పరమాపూర్వవిహిత-
 ఫలశిరస్కింబయి పరగుచున్నదియు
 ననుఁబంబగు వైవమనియు, నదృష్ట
 మనియును, మఱి కర్తృమనియునుఁ జెప్ప
 నమరి, తదీయనామమున గుఱింపఁ
 గ్రమమున దేహాంతరమున, లోకాంత-
 రమునను, దేశాంతరమునఁ, గాలాంత-

పం.డి.తా.తా.భ్య.చ.రి.త్ర

రమున, నయ్యుపభోగరచితఫలములుఁ
 దా నిచ్చు ననుట వ్యర్థముగాదె? జపము
 లైన కర్మములు గాలాంతరంబునను
 గలిసియుఁ దమయంత ఫలము లీనేర
 విల నిట్టి జైనబౌద్ధులకు, భాట్టులకు
 నోగి దానభక్తిలోపభోగాదు
 లగు కర్మ లవి వ్యర్థ మట మెట్టొలనినఁ,
 బుష్టిద మగునట్టి భోజనక్రమయ-
 దృష్టంబు సావు సిద్ధిచెడిఁగాన;
 కనుఁగొనఁ గేవలకర్మింబు ఫలద-
 మనఁ జనునేనిఁ గ్రియూమాత్రఁ దనకుఁ
 బుష్టిని మరణంబుఁ బుట్టింపనేల?
 దృష్ట కర్మవ్రాత్తి శిష్యాన్నవిషము
 లిల జన్మమరణ సంకులము లీబట్టి
 వెలయంగఁ గర్మముల్ క వెనుఁజనుచుండ
 నాపోవ నగ్రేశుఁ డక్కడక్కడను
 నో తత్కర్మానురూపితఫలము
 హితబుద్ధఁ గావించు నిటుగాన సర్వ-
 గతుఁడు గర్మమునకుఁ గర్మ యొక్కండ

౧ దిష్ట. ౨ కర. ౩ బుద్ధి. ౪ వేదనుమండ.

యధ్వరపతి సుస్రుఁ డగుట ' రాజాన-
 మధ్వరస్య ' యనంగ నట్లునుఁగాక,
 ' ఇంద్రాయ ' యనియు ' నుపేంద్రాయ ' యనియుఁ
 ' జంద్రాయ ' యనియును స్వాహాంతముగను
 హవి వెట్టఁగా భస్మమగు న్రవ్యములను
 దవిలి యపూర్వంబు దా నెట్లువుట్టు ?
 నాయపూర్వంబు స్వగ్గాదిఫలంబు
 నేయసాయంబుల సిప్పింప నేర్పు ?
 సవి కేరనేనిఁ గాలాంతరహీన
 మవునేనిఁ బరలోక మనుట వ్యర్థంబ '
 యనియిదేనియును గాలాంతరంబునన
 చనియె నుక్తికిఁ దండ్రిఁ జంపి చండుగడు ;
 బాలు వధించియుఁ గాలాంతరమున
 లోని నీశ్వరు సిరియాలుండుఁ గూడ ;
 విన భ్రూణహత్య గావించి మీఁదటన
 చనియెను వాందితోడను జోషన్యపతి ;
 యరియమరాజు భూసురుఁ జంపి మఱియు
 హరినిగర్భముఁ జొచ్చు ; నట్లునుఁగాక
 దక్షుండు వైదికాధ్వరఫలంబున న-
 దక్షుండై మీఁదటఁ దలఁ గోలువడియె ;

పంకితా రాశ్య చరిత్ర

నటు ' గృతం కర్త శుభాశుభ ' మ్మనడి
 చిటిపాటివాదముల్ సెల్లినె యెందు ?
 ధర ' మన్నిమిత్తిం కృతంపాప ' మనియుఁ
 గర ' మపి ధర్తాయ కల్పతే ' యనియుఁ
 బారిని 'మా మనుస్పత్య పుణ్యోఽపి' యనియు
 హనునివాక్యమకాదె యలరుచున్నదియుఁ ;
 గాన కర్తమునకుఁ గర్తృత్వ మెద్ది ?
 తా నెట్లు వొందఁ దాఁ దక్కన్ ఫలము ?
 నేపా వర్తన కేపుణ్యంబు
 యేపుణ్యసంప్రాప్తి కేపా ఫలము
 గర్తయూ నటుగాన కర్తృత్వము
 గర్త యీశ్వరుఁడు మఱఁగా నెట్లు వచ్చు ?
 కలుగదే మున్ను లోకక్షీణికర్త
 జలజాక్షుడైన శ్రీశ్వరుడైన విష్ణు
 భగవంతుడైన జువిన స్పృశుకర్తృత్వము
 జగతిపై బదిమాగు సచ్చుచుఁ గాట్టె,
 ఘను వాలి నేసిన కర్తృత్వము
 వనజనాభుని కాలు ప్రయ్య నేయించె,
 బలిఁబట్టి కట్టిన పటుకర్తృత్వము
 జలజాక్షు నాగపాశము బంధించె,

వా ది ప్ర క రణ ము

జేలఁగి కౌరవులఁ ద్రుంచిన కర్మఫలము
 గలయ యాదవకులక్షయముఁ గావించె,
 జేలికాంక్ష సతిఁ గొన్న చిరకర్మఫలము
 పలపార సతిని రావణున కర్పించె,
 గావున నితరుల కర్మఫలంబు
 వోవంగనిచ్చునే పొంద కంటేనిఁ,
 దనరి లక్ష్యము ధనుర్ధరుఁ జేయకున్నఁ
 దనకుఁ దా బాణంబు సని యెట్లు దాఁకుఁ ?
 బెనుపొంద నీశ్వరప్రేరణ లేక
 తనకుఁ దాఁ గర్తంబు సని యెట్లు వొందు ?
 విధి నుత్తమాధమ విరిచితక్రియల
 విధి నిషేధాల వెంటఁ గర్ముకుఁ
 బటువగు పుణ్యపాపములఁ బుట్టించి
 యట స్వర్గనరకలోకాదుల కనిచి
 ప్రసాదశుభాశుభాస్యవసుఖదుఃఖ-
 పధముఁ బొందించు చెప్పరమేశ్వరుండు
 గర్మకర్తఁడొకఁ నూర్చుఁ గర్తఁ బ్రాప్తించుఁ
 గర్మంబునం దాదికర్తానుసారి
 గర్తానుసారి యాకర్తంబ యేనిఁ
 గర్త గర్మమునకుఁ గఱకంతుఁడేనిఁ

పండితారాశ్యచరిత్ర

బ్రేలిచు నీశ్వరప్రేరణఁ జేసి
 భారినఁ గర్తంబుఁ బొందునేనియును
 బెంపార నెవ్వని ప్రేరణ ప్రహ్లాఁ
 జంపినకర్త మిశ్వరునిఁ బ్రసించె
 ననియెదే? ప్రహ్లా యహంకృతిఁ ద్రవ్వి
 తనుదాన మఱచి మదగ్రస్తుఁ కగుచు
 రతి ' ఋతం సత్యం షరం ప్రహ్లా ' యనుచు
 నతులఋగ్నేదోక్తి ననుకీర్తి సేయ,
 ధృతిని ' బ్రహ్మధిపతి ర్బ్రహ్మణోధి-
 పతి ' రంచు నయ్యజుశ్శుక్రియును బాగడఁ,
 బనుగొనఁ ' దత్సరం బ్రహ్మవిభాతి '
 యని నామనేదోక్తి యథఁ ప్రసేయ
 శ్రమఁదక్క ' యత్సరం బ్రహ్మధి ' యనుచు
 రమణ సభర్వశిరంబును మ్రోయఁ,
 బరగంగ ' నో మితి బ్రహ్మణీసూక్తు
 లరుదొంద వెండియు నట్లు గుఱివఁ,
 నెన్నఁ బరబ్రహ్మ మిశుంక యనక
 యన్ని యెఱుంగ ' కహంబ్రహ్మ ' యనుచు
 వ్రాలి మేయఱుఁగని వసఁజఱఁ గినిసి
 కాలభైరవుఁడన గణ మొక్కరుండు

వాద ప్రకరణము

దస్యక బ్రహ్మమీదటితలఁ దునుమ
 నస్పృహ హరుని సోమాస్తకంబునను
 నాకాంక్ష నుతియించి హగుని మెప్పించి
 చేకొని మీచేత నీ కపాలంబు
 శరియింపు ఐరమాత్త! తత్కపాలంబు
 శనిబడ బ్రహ్మాండతతి యాక్షణంబ
 పరిహృతంబగుఁగాన పాటవైవకుము
 పరమభస్మారక! పరమకృష్ణా!
 పరమస్వతంత్ర! యక్షర! ఐరమాత్త!
 పరమేశ! యసి బ్రహ్మ ప్రాప్తిననేయ
 భవుఁడు దాలిచెఁ దత్కపాల, మితటన
 శివు బ్రహ్మహృదయ వాసించెనే? మఱియు,
 ధృతి సామసూక్తిఁ 'స్వం దేవేషు' నాఁగ
 నతిరతి 'బ్రాహ్మణోస్త్వహ'మన నాది
 నడనుఁ దత్సామోక్షమగు పురాణములు
 వడి 'బ్రాహ్మణో భగవాన్ రుద్ర' యనఁగ,
 మును 'క్షత్రియఁగ పరిమో హరి' రనఁగ,
 యను వెలర్చు 'బితామహ స్తు వైశ్య క్ష'
 నాఁగ బ్రాహ్మణుఁ డయినంగదా యిట్లు
 నాఁగ నేటికి నలినజుఁడు బ్రాహ్మణుడె?

పండితారాధ్య చరిత్ర

యైన నొగాక, యన్యాయవర్తనులఁ
 బూని చంపిన రాజుఁ బొందునే హత్య ?
 కర్తి గర్తమ చంపెఁగాని శిక్షకుఁడు
 గర్తిఁ జంపిన పాపకర్తి గాఁడనఁగ
 భట్టంబునన యుక్కఁడుంబు గలుగ
 నట్లున్న దే హత్య ? యదియునుఁగాక
 రావణుఁ జంపిన బ్రహ్మత్స్వ దెలియ
 భూవలయంబున బాధులు విధింప
 నరుదగు నీ బ్రహ్మహత్యదోషుఁగాఁ
 బరిపారించఁగ నొక మహాయోధుఁ డేదా;
 నిష్ఠించి లింగస్రవణులు నే.
 నిష్ఠమై శివుఁ గొల్చి నిహత మానసుఁ
 డనిఁగి రాముండు ప్రత్యులు నేయ
 భువిని రావే శ్వే గుఱులు గల్గునట్లు
 బ్రహ్మ వధించిన బ్రహ్మత్స్వ యొదవి
 ప్రహ్లాదుల్ విధియుఁడ బుగ నొగిని
 శ్రీ మహా దేవఁ డీశీ. తఁ జేసినట్టి
 యా మహా దేవేశ్వరాదులు గలరె ?
 యదిగాక యప్పటికప్పటి కజుఁడు
 మదనారిచేతను మడియుట వినరె ?

వాద ప్రకరణము

చనఁజన దక్షప్రజాపతి శిరముఁ
 దునిమిననాఁడు వొందని బ్రహ్మహత్య
 దనకూఁతుఁ గవయు పితామహుఁ ద్రుంచి
 తనరిననాఁడు నొందని బ్రహ్మహత్య
 యమర దక్షునియల్లుడగు చంద్రుఁ గాలఁ
 నమరినఁ బొందంగఁజాలని హత్య
 వనఁజు తండ్రి విష్వక్సేనుఁ ద్రుంచి
 తనరిననాఁడుఁ బొందని బ్రహ్మహత్య
 గూడి బ్రాహ్మణులకు గురువైన యగ్ని
 యేడుఁజిహ్వలఁ గోయ నెఱుదనిహత్య
 మునుల నాధుల మొత్తి మోపుగాఁ గట్టి
 కనలి చండఁగఁ బొందఁగాలేని హత్య
 యనుఁజమందైన బ్రహ్మశిష్యుములఁ
 జను మహా బ్రహ్మల నద్రాష్ట్రాణులను
 గోటానఁగోట్టి లలాటవేత్తాగ్నిఁ
 బాటి మహాజగన్మయికాలమునఁ
 జూపుచ్చి కెర్చి నిస్తుఁచము గావించఁ
 చ్చుఁజిహ్వలఁ నాఁడుఁ బొందని బ్రహ్మహత్య
 మించి చతుర్ముఖుమీఁదటికిఁముఁ
 ద్రుంచినంతటన పొందెనే బ్రహ్మహత్య?

పండితారాధ్యచరిత్ర

యంగహీనునిఁ జేసినంతన యెట్లు
 లంగజారికి బ్రహ్మహత్య వ్రాపించె?
 బ్రహ్మ నచ్చినఁగదా వ్రాపించు హత్య?
 బ్రహ్మ సావక యెట్లు వ్రాపించు హత్య?
 బ్రహ్మశిరోహరుఁ బాపనాశనుని
 బ్రహ్మేశు భక్తి కత్యులు వర్జించి
 ధర ' బ్రహ్మహత్యాయుతాని చ ' యనఁగ
 ధర బ్రహ్మహత్యలు దుష్టులు నామీఁద
 శేషంబు నా విశేషించి ' దహ త్య-
 శేషపాపాని ' నాఁ జరపాతకంబు
 లా య జన్మతి ' యఘోరా పాపకాశి-
 నీ ' యన లొగఁ న్నిహేతుంఁ జూడ
 బ్రహ్మహత్యాదంబు వ్యాపించి ననఁగ
 బ్రహ్మహత్య మహేశుఁ నిపించు నెట్లు?
 గాన కర్తంబు శ్రీ కంఠానుసారి
 హాని తత్కర్తంబు బాధ్యనుసారి
 బుద్ధయు ననుసారి భవిఁ బ్రవర్తకుల
 కిద్దర నటుగాన యీశుంప కర్త.

వాచి ప్రకరణము

కాలవాద నిరసనము

' మొదలు గాలాంతరంబునఁజేసి కర్త
 గదియుఁ గర్తం బట్లుగాన నీవింకఁ
 గాలవాదవ, యెన్నఁగా సీమతంబు
 గాలవశమ, పుణ్యకర్త సంభవముఁ
 గాలవశమ, జగత్కర్త గాలంబుఁ
 గాలవశమ, పాకర్త సంభవముఁ
 గాలవశమ, కర్త తథలావాత్త
 గాలవశంబ, జగత్ప్రవర్తనముఁ
 గాలవశమ, జగత్కర్త కారణముఁ
 గాలవశంబ, జగత్ప్రముశ్చి
 గాలవశంబ, జగద్వర్తనంబుఁ
 గాలవశంబ, జగత్ప్రలయంబుఁ
 గాలవశమ, రాజికము చైవికంబుఁ
 గాలవశమ, రవిగ్రహణాదికమాలుఁ
 గాలవశంబ, సుఖంబు దుఃఖంబుఁ
 గాలవశమ, పీఠికల్కియు లేమి
 గాలవశమ, త్రుటిక్షణమాత్ర సంఖ్య
 గాలవశంబ, లగ్నము ముహూర్తంబుఁ

౧. యిది.

పంపిణీ తాతా శ్రీనివాస రామి.

గాలవశమ, నవగ్రహబలాదులును
 గాలవశంబ, నక్షత్రచారంబు
 గాలవశమ, యోగకరణముల్ చలంబు
 గాలవశమ, సర్వకాలవేళలును
 గాలవశంబ, స్వర్గము నరకంబు
 గాలవశంబ, మోక్షంబు బంధంబు
 గాలవశముగానికార్యంబు గలుగ
 దేలోకమున ' సనియెదవేని వినుము—
 చలితం బనిత్య మచైతన్య మచిర
 మిల నిర్గుణంబు నిష్కలంబు మశరీరి
 క్షణభంగురంబు దత్కాలంబునకును
 గణుతింపగా నాదికర్తృత్వ మెద్ది?
 తిరుగఁగఁ గుమ్మరి ద్రష్టంగ సారె
 తిరుగునో తనయంతఁ దిరుగునో ధరిణి?
 దిరుగనియీశుండు ద్రిష్టఁ గాలంబు
 దిరుగునో తనయంతఁ దిరుగునో, మఱియు
 నాధారశక్తి నిజాన్వితవర్తి
 నాధారశీలయుఁగా సటక్రింద నునిచి
 కదలనిమేరువుఁ గంబంబు జేసి

౧. చయంబు. ౨. వేమకూలు.

వా ద ప్ర క రణ ము

కదియంగఁ గాలచక్రముఁ గీలించి
 ఖరకరు నందంబుగాఁ జేతఁ బట్టి
 తిరుగకఁ ద్రిప్పెడు దేవుఁ డుండంగఁ
 జను జీవఘటక ర్తచక్ర సూర్యోదు
 వినుత బలీవర్ద విభ్రమణమునఁ
 గూడంగ భవములంగొరలు ిరావటన
 మాడించుకర్త విశ్వాధికుఁ డుండ
 హరి¹విరించ్యాది సురా³సు²నికర
 పరికల్పితాయుష్యపరిమితి రాశిఁ
 డొజ్జిఁడొడి * విధియను తూమునఁ గొలువఁ
 గడువేర్చు లోకైకకర్త యూర్వరుఁడు
 హరుఁడు గాలాతితుఁ డభవుఁడు మోక్ష-
 కరుఁడు మహాకాలకాలుఁ డక్షరుఁడు
 గాలా⁴స్థికుఁ డతికాలుఁడు నిత్య-
 కాలస్వరూపుఁడు గాలవశుఁడు
 గాలచైతన్యఁడు గాలాశ్రయుఁడు
 గాలగభుం డుండఁ గాలంబునకును
 హరుని యాజ్ఞాశక్తి యనుటయుఁగాక

---

౧ రావటమునా. ౨ విరించాది. ౩ సురానీక. ౪ దివి; విరి.
 * కరుఁడును శ్రీ మహా. ౬ గాలాంత.

పంకిత గాథ చరిత్ర

పరమకర్తృకమెట్ట వరికించిచూడ ?
 శ్రుతులు ' శతాయుషపురుష ' యనఁ గాల.
 గతిమీఱి నినవచిన గణములు వినరె ?
 కాలారికనిణ మార్కండేయుఁ డాదిఁ
 గాంధ్యస్యపుఁ గెల్వఁ లోక మెఱుఁగ ?
 మఱియును నకభేషుమాదిరాజయ్య
 మెఱయఁడె కాంబుమీ ? ఎఱియును
 బాలుపై గృహ నొక్కభక్తుని విగత-
 కాలుఁ గా మనుఁడే కఠిఁగి మాడఱిసు ?
 ముసిఁడి పొడయ్య ముచ్చక్కినకిన్య
 మసలి కాంబునూఁకి మనువఁడె ? మఱియు,
 మొసలి మ్రొగుడుఁ గాంబున కొఱగఱి
 పసిబాలు మనువఁడే పరగ నంబెన్న ?
 మొదల శ్యాములైన ముదిత మన్యుడె
 పిదపఁ గాంబునూఁకి ప్లెస్తె నారు ?
 క్షీతి విమానము నూఁకి సుతు మనువఁడె
 యతికాలుఁడై రక్కనయ్య దా ? మఱియుఁ,
 గాంబుమీఱిన గణములు గలరు,
 గాలవంచకులైన గణములు గలరు.

౧ నిలి. ౨ మఱి సకలేశ్వరు. ౩. కొరగంటి; కొరనాపి. ౪
 డైనకక్కయ్య. ౫. గలవు.

గావునఁ గాలంబు గర్జ యేనియును
 భావించి తనయిచ్చఁ బఱవంగవలదె ?
 పాన లేమిటికి ' లుంఘతి పైవలిఖ-
 తాని ' నాఁ గాలస్వతంత్రంబు నెద్ది ?
 యలరుచు ముప్పదియాఁబద త్త్వముల
 వెలుపల లోకంబు వెలుఁగు శివాజ్ఞ
 యం దొక్కత స్త్వమై యలరుకాలమున
 కెందును గర్జ త్వ మెట్లు సిద్ధించుఁ ?
 గాఁబ ననాది నిష్కళ త్త్వ మనుట
 గాలవశంబు లోకంబె ననుట
 వలనుగా దది గాలవాది యన్నాట;
 వెలియ వేదాంతవాదవో, కాన మఱియు,
 నాదస్త్రు యుక్తిమాత్రామాతంత్రంబైన
 వేదాంతమార్గంబు వినుము వేదాంతి !

వేదాంతమతినిరసనము

యది యట్లులనిన వేదాంత మార్గంబు
 హృదయనిశ్చయము నీ వెఱుఁగక బ్రమసి
 వనటమై ' జీవ శ్చివ శ్చివో జీవ '
 యనియెదే ? శివు నవిద్యా^క బద్ధుఁడేసి

౧ మేల. ౨ మాఱుఁగిరంబైన. ౩ కాస్త్రంబు. ౪. బుద్ధి.

పండ్లకాశ్యచిత్రి

తా 'నమా మేవ షశూనా మధిపతి'
 నా నల్లు 'రుద్రక షశూనా మధిపతి'
 యనంగ ' బశుపతయేచ నమో ' యనంగ
 మును ' వశుపతయే నమోనమ ' యనంగ
 బరగ ' బ్రహ్మదయక షశూనో ' యనంగ
 ధరిం బశుపతి యెట్లు చాం బశువగును ?
 అంత మాధవవిరించాచి పిపీలి-
 కాంత షశువులకు నశపతి శివుడు;
 భావింప జీవులు వశువులు; ప్రకృతి
 గూర్వతంబగు పాశ; మట్లు కౌటికిని
 బతి రుద్రుడన శ్రుతి ప్రత్యయం బానికి
 బతి రుద్రు డితరులు వశువులు గాన
 గోపతిపతం బాశోపేతమైన
 యావశువుయట్లు యవికావచ్చు
 లాశాపరహితులై యీశునియంగ
 పామోక్షమునొందొబంధము ల్వాసి;
 షశువులా వశువుల బంధించ విడువ
 గుశలులే వశుపతి గుశులుగడుగాక ?
 శివుడు చా నధిపతి జీవరాసుంకు

నా న ప్ర క ణ ము

భవపాశములచేత బంధించి విడువఁ
 బశువులు వతికిని వశవర్తు లెందు ;
 వశవర్తులే యెందుఁ బశువు లన్యులకు ?
 వావిరి సుఖదుఃఖవార్ధినిమగ్న-
 జీవరాసులు సదాశివు దయానూన-
 సంపద ముఖ్యులై సాలోక్యముఖ్య
 సంపాద్యదముల సరి వెలుగుచును
 ఫిరకశుచాశాతిజ్ఞానముఖ్య
 సరణియై భవవార్ధిఁ దరియించు తెప్ప,
 యెఱుఁ గంగఁబడువస్తు, వెఱిఁ గెడితాను,
 నెఱుకయు, నను మూఁడుదెఱఁగులు భువిని
 బరగి యబాధిక్రత్యయ మగుచు
 నరయ నానాగతి నవగతం బగుట
 హస్తామృక మెట్టి లట్టలు సుప్తి-
 శస్త్ర జగ ద్భేదసరిణి సిద్ధముగఁ
 దమకించి మఱి యభేదముఁ బల్కఁ జనునె ?
 ప్రమితిఁడిత మభేద మదర్శనంబు
 భేదంబు సకలవృష్టాదృష్టమతి ని-
 పాదిత వైదికపథ దర్శనప్ర-

౧. వశవర్తులటుగానపసువులుపతికి. ౨. పరా. ౩. దరిఁజేర్చుకేళ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

భావ సంపాదన ప్రతిభ గల్గుటను
 గావున భేదసంగతి సిద్ధమగుడుఁ
 జేసి విభేదకసిద్ధి దాఁగలుగుఁ;
 బెనుపారఁగాఁ దద్వ్యభేదకసిద్ధి
 గతివడి నేదో క్షకర్తృలుండ
 రతిఁ దత్ఫలప్రదారాధ్యసంగతిని
 నటుగాన నారాధ్యుఁడైన యీశ్వరునిఁ
 యటుభక్తియుక్తఁ దస్యక భజియింప
 నాపోవ స్వగమోక్షాదసౌఖ్యములు
 వ్రాపించుఁ గర్తాదిరూపము కొఱిది
 నిది వేదశాస్త్రవిహితమహోత్సాహ-
 విదితమార్గం బుంప విభ్రాతు లేఁ?
 ప్రత్యక్షమై గద్యావభేదము
 సత్యమై తోఁపఁ దచ్చబ్రహ్మసంద
 ప్రత్యక్షబోధ బాంధవు ననునతఁడు
 సత్యనుచితవ్యక్తి నైవ్యతమతి న-
 నాదిప్రపంచమిథ్యాత్వముఁ జెప్పి-
 వాది 3దశీయభావం బెల్ల లేక,
 యరయ మి హ్యోత్వ మనాశ్రయంబెట్లు

౧. భేదకసిద్ధిచేరి. ౨. చిప్పి. ౩. దదియ్య.

వాచి ప్రకరణము

పరచింఁ దలపోయు దురభిమానమునఁ
 శ్రీతి మానముచే గృహీతంబు గాని
 యాత స్త్వ మెఱుఁగంగ నతిదుర్లుటంబు,
 మానగృహీతంబు దాను దభ్యంబు
 గాన యెందును మిథ్య గానేర చెట్లు
 వృత్తి నుత్తరశుక్తి విజ్ఞానపదవి
 వృత్తిమైఁ జనుశక్తి వెండియుఁ బోలె
 సకరు జగ ద్భేదమనుచు నవ్వైతి
 యపరంగఁ దా నెన్నఁ కంఠు ద్గతిని;
 నెక్కొని నిర్వచయంబు లేక
 నిక్క మనిర్వచనీయంబు గలదె ?
 నిర్వచనీయ మనిర్వచనీయ
 ముర్వి నా నవ్వైతి మొగి రెంటికగునె ?
 కావున శివుఁడ తా శివుఁ డనఁపలుకు
 భావింప నైక్య సంపాదకమగునె ?
 శివవశభృత్యుండు శివుండు గాన
 ధివి వేఱుగావనఁ బొందగుఁగాక
 భవబంధ మోక్షానుపాదితావస్థ
 లవి గల్గు శివుండు శివుఁ డనఁదగునె ?

౧ శివుపరిభ్రమండు. ౨ శివుండు దావగునె.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

పరమేశునకు జీవపంక్తికి మేరు-
 పరమాణుసంగతాంతరము దోషంగా
 దనకంటె నీశుండు దాలేడు వేఱ
 యనువాఁడకాఁడ లోకాయతుఁ డనఁగఁకి
 దానచూ యీశుండు దన్నెఁగ జాలఁ
 గాని యజ్ఞానసంగో నను వాది
 జ్ఞానస్వరూపుఁ డీశ్వరుఁ డయ్యెనేనిఁ
 దానెద్ది? యజ్ఞానతిమ మనవలనె?
 వెలయుఁ జీకటిలోన సెలయదుగాని
 కలదు పీఠం బనఁగా నెట్లువచ్చు?
 మాతయు మేయఁబ మనఁబ మిధ్య
 భాతిగా ననుటయ ప్రామాణ్యసభము;
 అత్త నా జగదుదయముఁ జెప్పఁచుండు
 నాత్త నిరాకారుఁ డన నెట్లువచ్చు?
 నతుఁ సచ్చిత్కరణానంద సర్వ-
 గత సానిత్య నిజ నిరాకారుఁ డీశ్వరుఁడు
 ననుచుఁ దా రద్యైశుల్లు కారణముఁ
 జెనఁ కల్పింతుఁ శివున కవిద్య
 గలకనఁగా నోపకయును లేదనియుఁ

౧ చలఁగదు. ౨. భక్తి.

నా ద ప్ర క రణ ము

బలుక నేరక మూకబధిరుల క్రియను,
 బరగు భువనభిన్న భావంబుఁ జూచి
 యరయ నవ్వైతుల మనఁగఁ "దావెద్ది?
 శర్వు నధీనంబు నర్పంబుఁ గాన
 సర్వేశు సగుణ విచారితవృత్తి
 సర్పింబు శివుఁడను శబ్ద మాద్యోక్తి
 నిర్వాహ మొందంగ నేరుచుఁగాక
 సర్వేశు నైశ్వర్య సన్నతాద్వైత
 ముర్వి సర్వాద్వైతయుక్తికే జనునె?
 మానిసి వైవంబుగా నెట్లు నేర్చు?
 దా నెట్లు వైవంబు మానిసి యగును?
 తన్నెఱిగిన యీశుదాసి నన్ గాక
 తన్నెఱిగినఁ దాన వైవంబు యగునె?
 కావున మాయానుగతమైన యట్టి
 నీ వేదవాదముల్ నిలుపు వేదాంతి!
 స్వామిభృత్యత్కృతి శంభునిఁ గొలువ
 కేమార్గమున ఫలియింపదు ముక్తి;
 యన్యాయతరము హాస్యైకకారిణము
 శూన్యముకూలంబు సుజనదూష్యంబు

౧. కావేది. ౨. మర్యో.

పంపి తారా శ్య చ రి త్రి

గర్వాంధవృత్తి సత్కన్దేశరంగా
 సర్వప్రమాణ విచారదూరింగా
 నాచ్ఛాదితక్షాన తుచ్ఛమామ్ము
 ప్రచ్ఛన్నబౌద్ధంగా వరమన్నాకము
 నైత్యతమన మూలవాదమతము
 విద్వద్విరుద్ధంగా వేదాంతమగుకే ?
 మొదల నీ వేదాంతమున కభిప్రాయ
 మిదమ్మిమని నిశ్చయింపక సకల
 వేదాంత విషయవివేకం నీకు
 లేదు గిరితస్సాఖ్యివాదివో కాని,

సాంఖ్యవాది వికలము

కాదేని నీ సాంఖ్యవాదకమకని-
 వాదనంబగు చూడకుండ్లగా వినుము—
 వికలము జక మనంపెళ్ళ గా ననుదుఁ
 ప్రకృతివాదంగా గౌరవక ప్రధానం
 జగదాది రాజస సాత్విక తామ-
 సగుణ సామ్యవృత్తి సంస్కృతూక,
 మదియును నికలగుణానుగృహీత
 మొదల నేకైకగుణ ప్రకమునను

౧. నిశ్చయింపంగలేక.

నకల ప్రపంచము జనియించు ననుచుఁ
 బ్రకటించి నీయుక్తిఁ బలికెను, వినుము—
 ఒక్కొక్క గుణ మట్లు లెక్కునేనియును
 జక్కనఁ జెను గుణసామ్యము గాన
 లేదు ప్రధానము, గాదు ప్రపంచ
 మాదట దానిచే, నట్లునుఁ గాక
 పరియ గుణవై ప్రధానము
 నరిణమించినచోటఁ బ్రాజ్ఞేయికతను
 బరిణమించునయేని ధర నశ్యురము
 నరయ నావయనకార్యములై వచ్చు
 గాన జగత్స్పృష్టి దానిచే మున్ను
 గానేరి, దట్లుఁ గాకయుఁ బ్రధానము
 వరిపూర్ణమును ప్రమితికి మిగిలి
 నరిణమించునయేని భావించి చూడ
 నదియును నేకకార్యత్వ ప్రసంగ
 మునవుట స్పృష్టిగా దుభయమునందుఁ
 గడఁగి యతీత జగత్ప్రయములఁ
 జెడిపోవ వర్తించు స్పృష్టియుఁ గలదె ?
 పరమాత్మ పరిమేశ భవ పరిబ్రహ్మ
 హర శివ లింగ మహాదేవ నామ-

పండితా కావ్య చరిత్ర

యుత దివ్య మూర్తికృతిసముద్భూత
 కృతతంత్ర మాయాకృతి జాతమగుచు,
 ద్రిగుణసమన్వితం బగుచు, ప్రధాన
 మగుచు, గళాశ్లేకంబగుచు, నా ప్రకృతి
 యవ్యక్త మది పురుషాధిష్ఠితంబు,
 దివ్యంబు శివుండు, దయాస్థుండు జేసి
 క్రాలుచు జేయు లోకంబుల నాఁగఁ
 బోలగుఁగాక విభుత్వ మున్నదియి?
 నరి సచేతనమటె, జడమటె, స్పృశి
 ధరఁ జేయనేర్చునే తనయంతఁ ప్రకృతి?
 కావున దైవంబు గాదు దక్ష ప్రకృతి,
 దా విముక్తిస్తదాతయుఁ గాదు, గాన
 ప్రకృతివాద ప్రోపాదనులైన
 వికృతితార్కికుల ద్వాప్తి సత్యమె?
 హరుఁడు లేడను నిరీశ్వరనాంఖ్యమతిము
 వరతస్య బోధానుపాదితంబగునె?
 యపవర్గి మంతన యయ్యో నేనియును
 జపతపోధ్యానాది సత్క్రియ లేల?
 మును గపిలుండను మునిముఖ్య మతము
 మును లెఱుంగరె? మోక్షమున కదియగునె?

శుక వామదేవ సనక సనందనులు
 సకలామరులుఁ దొల్లి సాంఖ్య సమ్మతులె ?
 శ్వేతసాంఖ్య నీశ్వరసాంఖ్య
 నీశ్వరోక్తికిఁ బ్రమాణముఁ జూడఁగలవె ?
 భువి ననుమానాది భూరిప్రమాణ
 నివహించులం దెట్టి నీకుఁ గారణము ?
 ఏ కారణముల నీ ప్రమాణముల
 నీ కాననగు జగదీశ్వరత్వంబు
 నిట నగ్ని లేకయు నెగయదు బాప్య
 మటు నగ్రాగ్రమున నది వొక గాదె ?
 కలదు ధూమము మీఁదఁ గలుగంగ నగ్ని
 గలుగుఁ గ్రిందట ననగా నెట్లు వచ్చు ?
 వెలయు జగంబులు గలుగంగ నెట్లు
 గలుఁ దీశ్వరుం డనగా వచ్చుననుచు
 మహి ననుమాన ప్రమాణంబు నూఁకి
 బహుమతంబులఁ బన్ని పలికెదేనియును,
 నలరు బాప్యంబు దా నప్రసిద్ధంబు
 గలుగునేనియును దా గాదు ధూమంబు
 వరగుధూమం బట్లు బాప్యంబువరల .
 వరయ బాప్యమకాక యది ధూమమగునె ?

పంకితానాశ్రితి

జలముల స్లంకమాపులు దాల్చ దోచ
 జలములే యెంజమాపులుగాక యవియు?
 నొక్కనిపోల్కి నే తొక్కొడు గలుగ
 నొక్కచాదమ కాక యొకఁడె యిర్వరును?
 గిరితువ ఘోషాక్రియఁ దోచు బాపు
 మరయంగి ఘోషనే? యద ఘోషనేచి,
 మును ఘోషమునఁ బల్లె సున మేఘవితతి
 వొనర బాన్పం నఁ బట్టంగఁగియె?
 కాన; ఘోషము మీఁదఁ గానంగఁ బడదు
 దా నెట్లు గల్గు గ్రిందట నగ్ని? యట్లు
 గాన జగములు గలుగంగ నెఁచు
 దా నెట్లు గలుగుఁ? దధ్యం గాపునను
 మతి ననుమానమాణం దత్త్వ-
 గతికిఁ గారణ, మ్మఁగాక వెండియును
 బ్రణుతింప నాకాశగుణము శబ్దం
 నానాయాగమము శబ్దతీతసుమహ-
 నీయతత్త్వం బెట్లు నేరుచు నెఱుగ
 సాంగోక్తశ్రుతులఁ దా 'రత్యతిష్ఠద్ద-
 శాంగుం' బనుఁగాన యా శర్వుఁ డుండుఁ

౧. సమ్యక్. ౨. నిత్యం.

దన మహత్త్వముఁ దాన తవిలి, రూపించి.
 కొనఁడు దదాగమకోటులఁ; గాని
 శివకృతంబగు శ్రుతినివహము ల్వరమ-
 శివతత్త్వబోధకు నివి ప్రమాణములె ?
 యనియె దేనియును, మాయాంధకారంబు
 వినిహతంబుగఁ జేసి విను ముముక్షులకు
 రిమణ ననన్యశరణజనహృదయ-
 కమంఠుఁకగు తన్నుఁ గొన్నింపు దయను
 నవిచారితాగమ వివిధ గోపములు
 శివుఁడు మున్నాడ సృజించుటఁజేసి
 మానితంబగు నాగమ ప్రమాణంబు
 దా నూఁకఁబడదు దధ్యంబు; వెండియును
 దివిరి యయ్యవి ధాత్రిఁ దృప్తమై తోచు
 నవియెల్ల సప్తంబులను సూక్తియునికిఁ
 బ్రత్యక్షముగఁ జూడఁబడు హేతువులను
 నిత్యంబు గామిని నిత్యాత్ముఁ గాన్ప
 ననుబంధమగునె బ్రత్యక్ష ప్రమాణ
 మనియె దేనియును, బ్రత్యక్షగోచరము
 గాని ప్రమాణములే గలనె ? ప్రమాణ

౧. గాన్పించు.

హీనమైచను తత్త్వ మెందును గలదె ?
 శ్రుతి 'సదా ఽశ్యంతి సూరయో' యనఁగఁ
 బ్రతి 'సూరయో యత్య్రాశ్యంతి' యనఁగఁ
 జిత్రంబు "వారణాసీ యథా' యనియు
 ధాత్రి నిత్యములను సూత్రము లునికిఁ
 దివిరి యెయ్యది ధాత్రి దృష్టమై తోచు
 నవియెల్ల నప్టంబు లన నెట్లు వచ్చుఁ?
 జెడియెడి రూపుల చెడుఁగక, యెందుఁ
 జెడవి రూపంబులు సెడునె ? వెండియును,
 జ్ఞానంబు ధ్యానంబు మానంబు నూత-
 మై నివ్వటిలఁ దత్త్వ మతిమాననంబె ?
 యదియును హేతుద్వైపాంత విరహిత-
 పదమేని నెఱుక కుపాయ మున్నదియె ?
 కడచన్న పసిఁడియుఁ గల్లయుఁ దూచు-
 నెడ సువర్ణాంతరం బెఱుఁగ రాకున్నె ?
 యెప్పట మెట్టన కేసినకోల
 దప్పనే ? కోల భూభర సమానంబె ?
 యడరు తత్త్వము వన యాస్తి కు నెందుఁ
 బడినేయు నెబ్బంబు పాడిగా చెట్లు ;

వాద ప్రకరణము

హేత్వంతరము లాద్యు లెన్నరే పరమ-
 తత్త్వరూపిత వివిధ ప్రమాణముల?
 సట్టిదకాక ప్రత్యక్షప్రమాణ
 మెట్టు ద్రోయఁగవచ్చు నెవ్వారికైన?
 గాన యీశుఁడు గర్తగాఁ డను నెలుకు
 లో నీశ్వరసాంఖ్య యుడుగు;- వెండియును,

యోగవాద నిరసనము

నాది మీ కపిలోక్తమగు యోగమైన
 నాదరణీయ సే యాద్యులమతికి ?
 నిత్య నిరంజన నిజ శుద్ధ బుద్ధ
 సత్య సనాతన సచ్చిదానంద
 సగుణకళాతత సర్వజ్ఞ శాంత
 విగత సేహేంద్రియ నిమలాశ్శమూర్తి
 యయ్యు 'నెటోరణీయాన్ మహతోమ-
 హియాన్' ననంగ మహేశుడు శివుఁడు
 నానాశ్శ కంబయి తా నాచరించుఁ
 గాన నాకాత్మానుగతము లోకంబు,
 నాది యంతముఁ దానయగు పరిపూర్ణుఁ
 బ్రాచేశికుండని నెలుకంగఁ దగునె ?
 యనియెదేనియు నిర్లలాత్త కుం డెట్లు

పంజీతా కావ్య చరిత్ర

దనువిడ్చి దుర్లలాక్షకులలోఁ గలిసె?
 విగత దేహేంద్రియ విషయాత్ముఁ డెట్లు
 దగిలి దేహేంద్రియాక్షకులలోఁ గలిసెఁ
 ద్రిగుణరహితుఁడగు దివాన్ముఁ డెట్లు
 ద్రిగుణాక్షకులలోన నీసింఁబడియె?
 సచ్చిదానందభాన్వహుఁ డెట్లు సూత-
 సచ్చిదానందుని నొసఁగిఁ గలిసె?
 శుభాత్ముఁ డెట్లు లశుభాత్ముఁ డయ్యె?
 బుభాత్ముఁ డెట్లు లబుభాత్ముఁడె ననియె?
 నిత్యాత్ముఁ కుం డెట్లుచిత్తులఁ గలిసె?
 సత్యాత్ముఁ కుం డెట్లుసత్యులఁ గలిసె?
 శాశ్వతుం డెట్లు లశాశ్వతుం డయ్యె?
 సశ్వరుం డెట్లు లసశ్వరుం డయ్యె?
 సఖిలజీవులుఁ దానమై యాత్మ యెట్లు
 సుఖదుఃఖములకు విస్రతి గుఱయియ్యె?
 జావుఁబట్టెపు లేని సోద్యమం డెట్లు
 సావుఁ బట్టువుఁ లలశీవుఁడై పరగె?
 వర్ణి 'సణోరణీయా' నను నిష్ఠ-
 తార్థంబు సాధారణార్థమై మూడఁ
 దవిలి యీశ్వరుని చైతన్యంబ కాక

శివుఁడు నే కూడి జీవుల నెల్లఁ ?
 బూని బొమ్మలవాఁడు బొమ్మలలోనఁ
 దా నుండు నెట్ల సూత్రమయుండుఁగాక ?
 పుడమి జీవులఁగూడి పుట్టునె, యట్ల
 మడియనె, పుట్టఁడు మడియఁ డీశ్వరుఁడు;
 జంతుకంఠకోటుల వెలుఁగు చంద్రునకు
 జంతుకంఠములు వడఁ గలుగునె పాట్ల ?
 ఘటములలోన సంగమమగు బయలు
 ఘటములు భిన్నంగా భిన్నమగునె ?
 నుకురంబులను దోచు మూర్తి దవీయ
 ముకురంబులను సెట్టి మూర్తియుఁ జెడునె ?
 యవికలభూతాత్ముడైన యీశ్వరుఁడు
 శివుఁడు సర్వియుఁ జెడఁ జెడునె యెంచేని ?
 జంతుములు గాఢ్యుచే జలియించ లోనఁ
 జలియించు శిశియట్లు సర్వేశ్వరుండు
 జంతుములవక బహుజన్మ మరణదుఃఖములఁ
 జలియించు మతులలోఁ జలియించు నెట్లు ?
 జీవుని బాండు నానావస్థ లెల్ల
 భావింప శివునకుఁ బ్రాప్తవ్యమగునె ?

పంజాబీ భాషా శాస్త్రము

కావున జీవులఁ గలయందు శివుఁడు,
 జీవులు జీవుల, శివుఁడును శివుఁడ,
 స్వామి యీశుఁడు భృత్యవర్గ మె మనిన
 స్వామిభృత్యన్యాయ సత్త్వి- సూక్తితూ
 జ్ఞాన దేహములను జంకుంభమును
 జానంద శివుఁడను శివ దోచుఁగాక
 కలఁగిన జంములు గలఁగునె శివయుఁ ?
 గలఁగిన మనసులు గలఁగునె శివుఁడు ?
 మలినోదకంబులఁ బొయఁడు శివయు,
 మలిన దేహులలోనె వెలుఁగఁడు శివుఁడు;
 దర్శణం బనినయాశన చేసె మనిన.
 దర్శణంబున మూర్తి దా న్నెట్లు దోచు?
 మొదల 'జ్ఞానా దేవ మోక్ష'గా, మోక్ష-
 పదము లుండదు శ్లోకానుసారము;
 దా న్నెట్లు దోచునె యాత్మమున యాశన
 వాని యెట్లు చూచునె కొలువని నామె న్నెట్లు ?
 శర గజశాస్త్రమునెట్లు వచ్చు
 నరయ గజాభిహోహణము నెట్లు గల ?
 గాన సర్వాత్మకశ్చిత్త శ్లోక

౧. నలయఁడు. . . . .

మేనాఁలు ముక్తికి హేతువే తలఁప ?
 నిలఁ గ్రొవ్వి యంతయు నీశుండ యనుట
 వినితజ్ఞానంబుకలిమికి ఫలమె ?
 యైనను శర్వుఁడ యఖిలభూతమాలు
 నైనవాఁ డనియొ నీయాత్మలోఁ గంటి?
 కన్నయంతన ముక్తి గలుగునె కొలువ-
 కున్న ? యెఱుకయుండ యోగి దా నగునె ?
 ఘనవైరాగ్యవిష్ణాసక్తియావి-
 నానల్లు చను యోగ మొదనుఁ గలదె ?
 యెడ యెఱుగక క్రియ లెఱిఁగి యెఱింగి
 యుడిగిన పఠిశుండు యోగవంతుడె ?
 సడిసన్నక్రియఁ కౌశ్రయమగు తన్ను
 నుడుగక సక్రియ లుడుగంగఁ దగునె ?
 యుపంబు సక్రియ లుడిగి దుర్విషయ-
 ముడుగవి పఠిశుండు యోగి యుక్తుడె ?
 రాగాఘఁ డధికదుర్నియుఁడు నాస్తికుఁడు
 యోగియే ముక్తియోగిగా కతఁడు ?
 తన్నెఱుగఁడు శివు మున్నెట్లుయోగి !
 తన్నెఱిగిన యోగి మున్నెట్లు పను !

పంకితారాగ్యచరిత్ర

జ్ఞానాత్ముడై నమస్కంబును విడిచి
 మానక తన్నెర్గ మఱచునంతకును,
 నానావిషయభావనా భ్రాంతి విడిచి
 మానక తన్నెర్గ మఱచునంతకును,
 నైనను గర్వాభిమానంబు లుడిగి
 మానక తన్నెర్గ మఱచునంతకును,
 బూని శివైక్య సౌఖ్యానందానింతి
 మానక తన్నెర్గ మఱచునంతకును,
 సంతతక్రియలు నిజక్రీడ లుచుగు
 సంతకు నుడిగిన నంతకుం పలుగుఁ
 గాన, క్రమూఢలాకాంక్షుఁ బోవిడిచి
 జానోందఁ గ్రియలమైఁ జరియింపఁజేసి
 నవిరళ నిరతిశయంబగు డగమ-
 శివయోగసంపద సిద్ధంచు నెట్లు?
 ప్రకటితాహంకారపరుడగు యోగి
 సుకృత దుష్కృతకర్త సూనను డగునె?
 యధిక గుర్విషయముఁ డగు నట్టి యోగి
 విధినిషేధక్రియా విరహితుఁ డగునె?
 క్రచ్చుట సుఖదుఃఖగతుఁ డగు యోగి

౧. భ్రాంతు లుడిగి. ౨. నియతి.

వాద ప్రకరణము

సచ్చిదానంద ప్రసన్నాత్మఁ డగునె?
 శివభక్తియుక్తి వర్జితఁడగు యోగి
 భవపాశములఁ ద్రంఛ బలవంతుఁ డగునె?
 కాంపాశావృతగతుఁడగు యోగి
 గాలమృత్యువుఁ గెల్వఁగా ధీరుఁ డగునె?
 భవరోగదుఃఖానుభవుఁడగుయోగి
 శివయోగసుఖసమంచితపుణ్యుఁ డగునె?
 రాగాదిదుర్గుణరాశి వసించి
 యోగి దా ననుట దురుక్తంబ కాదె?
 కావున సాంఖ్యయోగభ్రాంతి వదలి
 నీచ వైవమ వను నిర్గుణసాంఖ్య!
 నీకును నల్ల చార్యాకివాదికి వి -
 కేకింపఁగా లేదు వేఱు భేదంబు
 గావున వింకఁ గావు సాంఖ్యుఁడవు
 వావిరిఁ జార్యాకవాదివి గాని

చార్యాకవాదనిరసనము

నీకవిరుద్ధమై వెలయు చార్యాక
 వాది! నీకర్కసంపాదన వినుము—
 దేహంబు యాత్మగా కూహించు వేఱు
 దేహంబులో నాత్మ దెల్లి మున్నదియె?

పండితారాధ్యచరిత్ర

లందును స్వస్మక్రియాదులయందు
 నలరి నిమిత్తంబులైన కర్తములు
 దలయెత్తఁ దత్కర్తఫలకాంక్షనున్న
 భూతసూక్ష్మంబులచేత నారభ
 మై తనరెడు నొకళ్లంద వ్యాపించి
 ఘనకర్తఫలము లాకాంక్ష భోగింఁ
 ననుఁ బొందు నాయానజనిత విశ్రాంతి
 మానంబు న్రాపింప మసలు సుఖు
 దానిట్లు వరలోకయానవర్తనము
 నాత్మయు నొకలు వేఱై యుండియుంప
 దాత్తచేతను వ్యాప్తమైన దేహంబు
 చెలియించునట్లు దోచియు శిరంబు
 జెలియించ దాత్మయు చెలియించుఁగాని ;
 యగ్నిచేతను వ్యాప్తమగు మిమ్ముఁగాల్చ
 నగ్నియో యనుమొ దాహకమైన యదయుఁ ?
 దా నటులయ్య నాత్మ ప్రజ్వలితము
 లైన తద్దేహేంద్రియము లాత్మశక్తిఁ
 గార్యాక్షమములగుఁగాని తా నవియుఁ
 గార్యాక్షమంబులు గానేర వెట్లు

౧. నుండు.

నినుమును నగ్నియు నెనసినట్లున్న
 నిను మగ్నిగా, దగ్ని యినుమునుగాదః
 యాత్మయు దేహంబు నటుగూడియున్న
 నాత్మ దేహంబుగా, దాత్మగా దొడలుఁ
 గాన దేహంబునకంటెను వేఱ
 తా నాత్మ యది సుస్పృశిద్ధం, బట్లకాక
 ఘటపటాదులువేఱ కనియుండునాఁడు
 ఘటపటాదులకంటెఁ గలుగఁడె యొకఁడు?
 నను విట్టిదని వేఱ కనియిడు నాత్మ
 దనువునకంటెను దా వేఱకాన
 యాత్మయు నాత్మ, దేహంబును దేహ,
 యాత్మయు నొకలు వేఱ యట్లు లునికి
 గలుగఁ దా నుత్పత్తికర్తయు నొక్కఁ
 కలుఁ; నొకనిచే నిఃకలాంపములును
 నానితోఁ బట్టు నీవంబులవలనఁ
 గాని నానామతంబుల క్రియల్ దోచుఁ,
 బనుపడఁ బుణ్యపాపంబులు నంత
 నని పొంగ నరకంబు స్వర్గంబుఁ గలుగు
 ననయంబు శివు మహదాజ్ఞాప్రసక్తిఁ
 జనుఁ ద్రిజగత్ప్రపంచం, బట్లుగాన

పండితారాధ్య చరిత్ర

కానరానివి గలుగవు నాఁగ రాదు
 గానని మేరువుఁ గలుగును గాన,
 యిహపరంబులుగల్గు నిదియవేదోక్తి ;
 యహితచార్యక మన్యాయమార్గంబు,
 గలికాలకలుషసంగత హేళువల్లు
 వలదు నీచార్యకవాదంబు లుడుగు ;
 గర్వాంధుఁడవు, వాఁగఁబోఁడ, వట్లయ్యుఁ
 జార్యకవాది వసద్వాదరతుఁడ !
 పాశ్చేత్యుఁడవు ప్రచ్ఛన్నపాంచ-
 రాత్రరతుంకవన్ ప్రమము దోచుచిని,
 వేదోక్తసన్తార్గ విముఖ, మజాతి-
 భేద, మాశ్చేచ్ఛ మహాదేవినిం
 లఘుతరంబైన కౌత్రసామన్య,
 మఘమూలమగు విషయావిరోధతయు
 ధర సీకుఁ బాంచరాత్ర తాత్పర్యకు
 సరియయియున్నది నరి, నట్లుఁగాక-

పాంచరాత్రవాదురసిము

యో పాంచరాత్రస్వతోపాదితోప -
 తాపితాత్తుఁడ ! విను త్వద్వ్రతచర్య,-
 నికృతాత్మ మాంతరాళికమనఁ జనుటఁ

వాచా ప్రకరణము

బ్రకటితాగమవేదబాహ్యమై తనరు
 నాదిఁ గర్మభ్రష్టులనుట నజాతి-
 భేదదోషంబు నిపాదితం బగును ;
 అతులభవజ్వరావృతజబ్బు లగుట
 సతతంబు శివనింద నహజమైయుండు ;
 ననయంబు స్వేచ్ఛ దేవార్చనా వితతిఁ
 దనరు స్వేచ్ఛాప్రవర్తనమ పాటిల్లు ;
 నతుల లజ్జాహీనులగుట దుష్టాను-
 మహిని గలప్రసామాన్యత్వ మమరు ;
 జపతపోధ్యాన నిష్ఠాహీను లగుట
 నుషమింబు దుష్టేంద్రయోధ్ధతి దొడరు ;
 నమయానుగతమగుచరిత మీచంగ
 మమర నందగుమోక్ష మదియు నట్టిదియ ;
 కాపునఁ దద్వ్రతకర్త యెనట్టి
 యావిష్ణునైవత్వ మదియెట్లు వినుము ;-
 ఆది నీశ్వరుని వామాంగంబు చెమట
 క్రీ దయితుఁడు జనించిన తద్విధంబు,
 గ్రచ్చుట భృగుశాసనగతిఁ బదిమార్లు
 సచ్చుచుఁ బుట్టుచు జనియించువిధము,

౧. శివా.

పంపిణీ తాతా ధ్య చ శ్రీ శ్రీ

నట్టి తిరుగ్యోనులందు వసించి
 ముట్టిన భవదుఃఖములం దొందువిధము,
 శివమూర్తి నయ్యయి యనతారములను
 దవిలికొల్పుచు గన్యతముండైన విధము,
 నొకబడి బ్రహ్మకు నొకమాటం బుట్టి
 యవరి యహోక్షయం దన నున్నవిధము,
 నదితి క్రామజం కనునట్లకాక
 యుదయించి పుణ్యం కోడినవిధము,
 నేయేల, మఱి బానగాయనం పనంగ
 నోయితకడుపునం బుట్టినవిధము,
 ధర దేవకికి బుట్టి తాం గృహ్యుంపనంగ
 బరగి పాపపుంకుం బనిసేయు విధము,
 ధాత్రి వెండియును దత్తాత్రేయుం పనంగ
 బుష్టుండై యత్రికి బుట్టిన విధము,
 దగిలి సైత్యారినాం పొగడించికొనుచు
 నొగి జలంధరునకు నోడిన విధము,
 శివుడు దస్తేశ్యుం ద్రుంచిన చక్ర మాట-
 భవమున శివుం గొల్చి పడసిన విధము,
 నా చక్ర మది దున్నలై పోవంగా ద-
 ధీచికి నోడి యేలెంచిన విధము,

నుఁమన్యు శిష్యుఁడై యుదురాజహాళి
 నఁదిమిత్ర శ్రీ నర్పించు విధము
 భవిని వేయిటి కొక్కఁపువు గొదవైన
 శిష్యుఁగన్నువుచ్చి నాజించిన విధము,
 నవిశిఖభక్త జప్తాగ్నిమై మతయు
 భవుఁగొల్చి క్రూరుఁ బఠసిన విధము,
 మ్మఱు మేసుమై తాల్చి మెప్పించి యుక్క
 కొడుకు నాఁబంకనఁ బఠన విధము,
 ననని దూర్వాసుఁడు కన్నిఁ వోట
 మును మచ్చలు నక్షిముననున్న విధము,
 శిష్యుఁడై మిత్తణి దన్నును బాడి
 శిష్యుఁ గూకఁడు దోఁ గాఁ బాఁ విధము,
 యశని యుచ్చిఁపాయఁ లేఁనమున
 నా శిష్యుఁ గుఁడై చరియించు విధము,
 వాయసం బాకాఁ బూయనివోటఁ
 గోయ బాణము దాఁ పాలిసినవిధము,
 బాధ శ్రుఁ కటమున్న పాసి యొక్కండ
 మలుమఁ మఱుగుచు మడిసినవిధము,
 మునులకాపాహతి మునలంబుచేత

౧. దినకంబు నర్పించిన విధము.

పంకితారాధ్యచరిత్ర

ఘనముగఁ దన కులక్షయ మగువిధము,
 నగుచెంచి కిరీటి యపుడు శ్రాన్ధంబు
 నరిగ నారాయణబలి నేయు విధము,
 వచియూఁచుచో గోపస్త్రీలఁబట్టి
 పాదలి వోరులు గొనిపోయిన విధము,
 వరశురాముని ఛవి బిఁబలుగొన్న
 శరధిపాలై మున్ను నచ్చినవిధము,
 ఫరిరాజ్యమొప్పించి దశరథ రాముఁ
 డిరిగి పెరడవిపాలై యున్న విధము,
 గమఁగూర్చు వనితఁగోల్పడి యెఱుగఁ
 బెడికేలుగాఁ గట్టఁబడినవిధము,
 న్రాలి కావణఁ జరిప వడి బ్రహ్మహత్య
 పాలయి ఫరచుట్ట గ్రమియించువిధము,
 నిత్యు రామేశ్వరు నిల్చి బ్రహ్మ-
 హత్యానహృతముగా నొచ్చించువిధము,
 దమణి నమ్మకపుచ్చి కమ్మునిఁ జరిప
 సరయువులోఁబడి చచ్చినవిధము,
 హరిమైన తనదు మత్స్యావతారంబు
 సుకసింధుధగు శలచు క్షణవిధము,
 హరిమగు తనదు కూర్మావతారంబు

వాచా ప్రకరణము

హరు హారమధ్యంబునందున్న విధము,
 హామైన తనదు వరాహదంష్ట్రంబు
 నురిగాంకు ముంజేతి నినుంచిన విధము,
 హామైన నరిసింహు నంచితాజినము
 ఎరి విశ్వకునకు నంబరిమైన పిఠము,
 హామైన తన వామనాస్పిదంపంబు
 హాకుచేత ఖట్వాంగమై యున్న విధము,
 న్నమున నాహవనీయవహ్నిం
 దెలుగుగాఁ గల దెగిండ్ల విధము,
 మృగరూపధారిమై వగిం బలెక
 యిండ్లి తియు బోనాడీన విధము,
 వారిక తనదు విష్వక్సేన దేహ-
 మారుద్రహంబునం దున్న విధము
 కలకేతండ్ల వచ్చి కామారిచేత
 బలుకపాపంబులోనలం బడ్డ విధము,
 నురులింగమూర్తి శ్రీ చరణముల్ గాన
 కరియంగఁ జని వరాహంబైన విధము,
 నూరూరి కేరణంబు మూరునిం జంప

౧. నన్నవిధము. ౨. గుండు. ౩. కలికరుండై; కలికతండై;
 కలికరుండై; కలికరూపున. ౪. నింటింట

పంకితా కావ్య చరిత్ర

వారింపఁజూక వనరెడి విధము,
 గ్రాలుచు వ్యాసునికగ మున్నవీసెఁ
 దూలియాడఁగఁ సూర్యజూని విధము,
 నివి నూదిగాఁ బార్యతిశుచే నిష్ఠఁ
 డవమానఁడీ గర్వ ముడఁగినవిధము,
 నదియునుగాక సారామమునను
 మదనారి నిల్చి సప్తతి గొల్పువిధము,
 కూర్చి గోపంబేళ్లొ వి నిల్చి భక్తి
 నూక ద్వారావలె గొల్పినవిధము,
 సెలువారి వాణాని వనపెరి
 నిలిచి విశ్వేశ్వరుఁ గొలిచినవిధము,
 వెంవారు నిర్రసెలపులొంగులు
 నింపారి న్జయఁ దడి కొల్చువిధము,
 నేయొ, పిల్లలను విశ్వేశ్వరునికుఁ
 బియనిభక్తుఁడై భరియించువిధము
 నుగ్రాక్షుఁడెఁ పండియును నివ్వవిధము
 నిగ్రహానుక్రహస్వీరుఁడై శార్దూల
 భంగంబు నొందుట, వటుగర్వ మడఁగి
 పాంగంబుగా భక్తి సలిపినవిధము,
 వేదాగమపురాణవివిధశాస్త్రాను-

నా ప్రకరణము

పాదితోక్తులఁ జెప్పఁబడియెడిఁగాన
 ప్రత్యయం బొం జేల పాంచరాత్రాద్య-
 నశ్యస్తతముఁ మోక్షంబు సేకుఁబునె ?
 మానుగా శ్వరమహిమకు విష్ణు-
 క్షీనతకును దృష్ట మదియ తాఁ గాచె ?
 భుజిని చిత్తుం కగుశివుని భజింప
 శివకరం బగుముక్తి సిద్ధించుఁగాక
 భర నచిత్తుం కగుహరిని భజింపఁ
 జిత్తుం బగుముక్తి సిద్ధించు నెట్లు ?
 కావున నికృతభాగవతాదు లాది
 గావు, విముక్తిమార్గంబులు గావు,
 నీవు కేవలవిష్ణునిజన మయుఁడవు
 గావు, బౌద్ధుఁడవు, నిక్కం, బెట్టు లనినఁ—

బౌద్ధనామికపణము

బురిము పిచ్చెడునాఁడు పురహరునాజ్ఞ
 హరియు సాక్షాద్బుద్ధుఁడై యుండఁ గాన
 జంజనాభునిదశజన్మంబులందు
 నిల బౌద్ధజన్మంబుఁ గలుగున కాన,
 తగఁ గూర్చి వామనదాసులు గలుగ
 నొగి బుద్ధదాసి లేకుండఁడు గాన,

పండితా రాధ్య చరిత్ర

సరి శ్రుతిబాహ్యంబు జైనబాధ్యంబు
 నరయఁ గించి దేద మంతియ కాన,
 వెండి బొమ్మలు వైష్ణవుండు, ముక్ వైష్ణ-
 వుండు వాక్కుండు గావున, నేయు నేసి,
 బాధ్యుండ ! ననుము . బాధ్యంబు శ్రుతివి-
 రుద్ధంబు, భనవాశెబద్ధంబు, భవ ని-
 షిద్ధంబు, దుఃఖ సమ్మన్ధంబు, వాఁ-
 బద్ధంబు, మున్న మిబద్ధ, మెట్లనినఁ
 గొఱుమనోమయకోశంబులోన
 మఱి తోచు విజ్ఞానమయకోశ. మదియు
 బుద్ధ దా క్షిణికంబు వారిఁబారిఁ బూర్వ
 బుద్ధయం దవగతిఁ బొందించుజీవ-
 సంతతివోలెను ను ను స్మర్యో-
 రాతరబద్ధంబు న దముఁ
 నరయ సంతతిరూప మై తోచు బుద్ధ,
 సరి నాన్న మున్న సంతతియందు
 దులుకాదు క్షణికనానంద్యభావ-
 ను నొకానొక్క జ్ఞానంబు బుద్ధులు,
 క్షణము విముక్త సంతతి మగునేని
 క్షణభంగురము ముక్తికారణం బగునే ?

యొక్కఁడొక్కఁడ యని లెక్కించి, మీఁద
 నొక్కఁడొక్కఁడను టుడిగి, నెఁడనుచు
 ముందట నొక్కఁడు మూఁడంచు నిట్లు
 మూడఁతందఁగ వెన్నె మొగి జెడునట్లు,
 లుగు నక్షిప్తవాహము వీచు లుడుగ
 భరితమై ముందఱు బొలుచున్నట్లు,
 వెలుగెడుదావాన్ని వెనుక న్నాంగఁ
 గుయ ముందఱు బొంగి కాలుచున్నట్లు,
 గనుఁగొని విరచితాక్షరసంక్తి నదువ
 వెనుకఁగ్గచ్చటి ముందఱను జాగునట్లు,
 ఖండింపనియ పాప కాయ యై, కాయ
 నం జెయి, నండు వేర్పక బీజ మయ్యు,
 నీజంగా మొంగి మై వెరిగి, ముందటను
 ఘోర్ణి వెనుకనూఁము నెడునట్లు,
 ముందట న్నాయు నుంక బొందంగ
 నందంక వెనుకయు నకగు నంటేని
 నడి న్నట్టి నిలిచి తా నకగునంతటన
 నడి ననఁ దక్షణస్థాయిత్యమునకు
 త్కణవాదభంగంగా గావె యీ యుక్తి?

౧. ప్రచ్ఛా; సత్తరి; చిత్తర; గ్రత్తర.

పంచితానాశ్రయం

ప్రణవం నెట్టి యుత్పత్తి? క్షణంబు;
 యది వివాహక్షణ మగునేని నికర
 జమవు లేల, స్వనాశ సంగ్రహమైన
 క్షణక్షణ వేర్వేరు తానుకలుగ?
 మఱి యది గాక్షణమగునా గునెక
 తానును ముదలన వేరైన విష్ణు
 వైన సంతతియందు నొకగాని, క్షణము
 మోక్షంగాని గాదన మును మొందుగాక
 లక్షణం దన కగు లాభ మున్నదయె?
 యంచిత శైవాగమాదల మతయు
 గించిగ్గణములు మిక్కిలి మీ క్రములు
 నపేయు మాటలన, సత్యము నహింసయును
 నిది విజ్ఞప్తములు శ్రీవియును లేక,
 నను వెట్టిన దింపు, ననగాక గుంపు;
 గుంపు గహించుట సాపుట గా - ?
 మొ కీశ్వరుని వాక్య, బాంక గానంపు
 బాంకులలో జెల్లబాం కిట - ?
 యన్ని యీశ్వరులు లేకంపు, దా నేల
 యెన్నంగ బుద్ధియు నిలు గల్గు డెట్లు?

౧. శ్రీకృష్ణాదుల.

పండితా రాజ్యచరిత్ర

కంటేవి శాస్త్రంగా గాద శాస్త్రంగా;
 గలుగదేన్ శాస్త్రంగా గలుగ, వెట్లనిన
 కంటేవి శాస్త్ర మన్ గలుకు దా బాంకు,
 గలుగదేన్ శాస్త్ర మన్ గలుకు దా బాంకు;

గాన, యహింసాపహినులు, శిశ్య-
 హినుల్, శ్రీ గూఢాపహినులు, గా-
 హినులు, నిజవైవహినులు, పుణ్య-
 హినులు నగు వాస్తవజ్ఞానాదులకును
 గలుగునే మోక్షకంఠరసఖము ?
 తపోపాసి వాస్తవ! వాదం బుద్ధి, మట్టి
 బౌద్ధంగా నిష్ఠుతంబుతోయు వేద,
 సిద్ధంగా శైవసిద్ధి కనిన

శైవనాదనిగపవము

నం దొక్క అవమానము గు శైవవాద
 ము తంక గాన; మాయాద్యులలోన
 దేవతవా య్య భావజాతకుం క-
 వైవంబనుచు శైవతార్కికంగా నూరికె
 దర్ప మేకృష ఘటసర్పంగా దొడకి

గ. గిరుతల ('నాభిసల్య ప్రమాణం' అని సంస్కృతానువాదము.) ౨. వొడికి; నూకి; నింకి; తొణికి; తొడికి.

సర్వాంకు ను త్తరేశ్వరుఁ బ్రతిష్ఠించి
 పాపపరి వట్టిల్లఁ బాటచెరుగునను
 వసదు శ్లోకాఱును స్రచ్చివైపించి,
 వెసఁ జిన్న తిమల విటతాటమాడి,
 యెసగునాఁ డీజైను లెక్కఁ ననిరి?
 భావజాంశకు భక్తవరుఁడు పెండియును
 గోచారి బ్రహ్మయ్య నా వీరగణము
 నేర్కొని జైనులపే రడఁగిఁపఁ
 దర్శించునఁ దోడి ధాత్రిలోఁలను
 మంత్రసిద్ధుఁ మంచు మదియించి నహన-
 మంత్రంబుచే నొక్క ముఖ్తఁ గాల్పుచును
 మంత్రంబులకు రాజమంత్రంబు మూల-
 మంత్ర మనుసించి మావిశభక్తి
 నెవరంగి మును భక్తి మైయున్న ముఖ్తఁ
 బహు కోచారిలోఁలఁ గలయట్టి
 వసదు లన్నియు స్రచ్చివైపించి మహిమ
 నెసగునాఁ డీజైను లెక్కఁ ననిరి ?
 యదియునుఁ గాక యేకాంతరామయ్య
 పదితభక్తిస్ఫూర్తి విలసితకీర్తి
 నబ్బలూరను సముద్యన్న హామహిమ

ఓ క రా ధ్య చ రి త్రి

జవికల్పమతి నెన్న వవతరించెడినో !
 సాందారఁ దకో స్వయంభూలింగమూర్తి
 యందు ముక్కన్ను నొప్పగు చతుర్భుజము
 నందివాహనమును నజిజ వాపటను
 సుందరి తర బూజూబవిభూతి
 గర మొప్ప సాకారకలితాన్యాయగ
 మను దక్ష దన వ్యచదుగరంగానను
 నున్నతిం బగు తో యోధులింగంగా
 నెన్నడు గందునో నేం గన్నులార !
 వంతయుఁ జింతయు వంపును పొంపు
 నంతకంతకు నెక్కు వయ్యఁ దానిట్లు
 దొంబడయేఁడులు దొడిదొడిఁ జనునె ?
 నాంబుండు నాయర్థి నిసలువఁ, డిం కేస
 పోదు శ్రీ సారాష్ట్రమునకు, సోమేశు
 నాదటఁ గొనివత్తు, నట్ల దర్శింతు,
 సనుమాన మిం కేల యనుచు నాదయ్య
 సనఁజన నొక్కయోజనమాత్ర యంద
 యతిసుఖ యతివృద్ధిఁ కతికృశాంగుండు
 సతిబలఁ నుండు నగుటఁ గాఁజేసి

వాచస్పతీకరణముయం

చరణముల్ వ్రయ్యంగ, జానులు వావఁ,
 గరతలాగ్రముల రక్తములు విజింప,
 ఖరతరాతెసనముత్కట తీవ్రనిహతిఁ,
 పారిఁబారిఁ గన్నుల బామలు మూయంగ
 ననుగైత్తరాకయు నడు గిడరాక,
 కడుఁగడు ముందఱఁ గానరాకయును,
 జలమును నతిసాహసంబును గలిగి,
 తలరక యజ్జమిఁదన యజ్జలిడుచుఁ
 నడదడఁ బాఁకుచుఁ నగులుచు మతికి
 నడిఁ దెచ్చికొనుచుఁ బోవక నిలుచుచును,
 వడవడవడఁకుచు, వ్రాలుచు, నట్లు
 నడిపడిలేచుచు, బధముఁ గన్విచ్చి
 చూచుచు, బోవక చూచుచు, నెదురు
 సూచుచు, జనుచు, రాచుచును, గూయుచును,
 'నోసోమలింగంబ, యోసోమలింగ,
 యోసోమనాథయ్య, యోయయ్య, జియ్య,
 యోదేవదేవ, మహాదేవ, యోయ-
 మోదేవ, మాదేవ, మోధవవినుత,
 యజహరీంద్రసాధ్య, త్రిజగదారాధ్య,
 నిజధక్తసాన్నిధ్య, నిస్మైకసాధ్య,

పంకితా రాగ్య చిత్ర

గతనతజనతాన, కానుణ్యయాః,
 చితకలకీర్తి, సుచిత్రచ గుణాన్యు ధి,
 గాతీననాథ, నోకాంతాననూధి,
 చాన్యమధిచూధి, నానాన్యనాథ, ఏ
 యనుచు గీర్ణిగుచు నట్లు నేరేగరా
 ననము నాకయగారి యశోభక్తిచేసె
 బాన్యశ్రీ - ల్లు పరి - రాధీసు
 డెవీ శేంబుని గోమేసు - క్షేమ
 జనులు వైనులు క్షేమచు వ, నాక
 జను మధ్యను క్షేమచు చ్చికోనుచు
 నాంగ నాకారి క్షేమచు భూ - క్షే
 లిగావతారిమ ల్లుకరిచి,
 యుతి నాకయ క్షేమచు నుల్ - వీ,
 వంశియుఁ క్షేమచు నుల్ - వీ,
 నాకటాక్షపీక్షణ - క్షేమ -
 యుగా నామృతవాన్యచు దో - ల్లు
 క్షేమచు హాన్య - క్షేమ, నవిక -

౧. 'శతమదనవికార చిరచిహ్నా' అని యుకయధికపా
 మిచిలు గొప్పిప్ర కులగో గావచ్చుచున్నది. దీనికి సంస్కృతాను
 వాదము లేదు.

నా ద ప్ర క రణ ము

లానూనభక్తియు నవియుక్తి నోసగ,
 నాజైనమునుల నాదయ్య భంజంఁ
 నీజైనమునులుదా రెక్కడ ననిరి?
 మఱి పల్లనయనాను మధురలోలను
 దఱిదఱి జైనులు దల్లడంబాద
 నెఱిఁ గూనపాండు్యుండ న్నిఖిలాపనీశు
 పొఱిమవో యన వీపుపొఱిమవోఁజేసి
 ప్రతిఁక్షు యగు జైనబాధులతోడఁ
 ప్రతియొగ్గి శివమంత్రపత్రంబు వ్రాసి
 జినమంత్రపత్రంబు మనుజేశుచేతఁ
 బెనునగు మంటలోఁ బెట్టఁ బంచుమను
 సుకను దావాగ్నిఁ యిఱొక్కాకు గమరు-
 ఁకుసున జినమంత్రపత్రంబు గమరు
 వరనోఁపరిములో వనజాత మున్న
 ఁకుసున శివమంత్రపత్ర మొప్పార,
 ఁర జినమంత్రపత్రంబును మఱియుఁ
 బకువడి శివమంత్రపత్రంబుఁ గూర్చి
 కానేరి యుప్పొంగఁగా మధ్య వైవ
 వావిరి జినలేఖ వఱితి పాలయ్యె

౧. కుడిమీది. ౨. పచ్చి.

పంకితానామకావ్యము

శివమగ్రలేఖ యచ్చరువు వట్టి
 భవి వేటి కెదురెక్కడ బారింబారి బట్టి
 కూడ సైనుల న్నెఱగొని లెక్కాచి
 గురుజీమ వనదం గూడగిరి
 నన నేయియు, కైగాళికు న్నె
 భవి లేక నాం జెంకవోసురి కమ్ము, యు,
 ననగాక నిమమార పను పోవప్పతి
 నెకకుమఱ నన నేయి పివ్వెనొక
 గంబై నమును నొక్కటంబు
 వంయు తప్పింబు నారి నోకింబి
 తవిలి క్రిగింబి కొంబియు క్రిగిను
 దివియ గంబి గితిరి మిరి లె
 చాక మఱయును వాగీశనాయ -
 నారిని బట్టి నానావిభాగాను
 జ్వంనార్చును నూకం దంబి గట్ట
 జుముం ముం, పిషము క్రయోగిం,
 మహితవంచామకీమంబ్రాచేత
 దహ వేధ జువిషోవ్ధతి దర్పిమపంచి
 యజ్జెనముఖ్యుం నందఱు జం

౧. ప్రా. ౨. ౧౦౪.

నా ద ప్ర క రణ ము,

లజ్జలే కామునుల్ నాఁ డెందు సనిరి?
 ధర వెండ్రియును శివార్థం బాక్కొకొను
 సరి నిరిత్తాండి యన్ జాత్యంధుఁ డర్థిఁ
 గావింఁ, గావింఁ, గడిఁగి విఘ్నములు
 గావింఁ గావింఁ గడుఁగడు నాసి
 పన్న గాంకునిచేతఁ బుంధక్తి చెంప
 గన్నులఁ పడి, పేఘ్నులు లాచరించు
 నైనుకన్నుల క్షణమొకఁ జెలువ
 నాఁ జీఁమునుల్ నాఁ డెందు సనిరి?
 నమిఁగదయను ననాధుఁడు మఱియుఁ
 మ్రముపశభఁ పిఁములు విశ్వంబు
 పిఁసేసి ముట్టిఁచి విశ్వేశు నిశుఁ
 బాఁయకి శేయును బవలును గొలువ
 నాఁమూరిఁగల జైను లసహసంబునను
 నేయి గరిం బడుఁ బోయకయున్నఁ
 ప్రతియొక్క నేయుఁడిములు నేదాను
 గతశుద్ధ లింగోదకముల వెలుంగ
 ముట్టించి నొకైఁముఖ్యుల పులఁ
 విట్టు నావంగ శపించి యమ్యూర

౧. దీమునుల్. ౨. గరిఁ పఁచును; గరంపఁచు.

పం. తి. తా. రా. స్థ. చ. రి. త్రి.

వసది జైనుం డనువార్తయు నడచె,
 నెనగ నాఁ డీజైను లెక్కక నని ?
 తొండమండలమున వెండియు సాంఖ్య-
 తొండం కట్టువి వైసమంఠం బగుట
 గుడియు లింగంబు భక్తుం కరువార్త
 పుష్పమిఁ బట్టకు, పిన్నం బారిగొంపు, గాన
 కుసుమముల దేగామి గుడికిఁ గోరామి
 భసితం బలదరామిఁ బ్రచ్ఛన్నబాధ
 నేమంబునను నిత్యపిఠి మూఁడునెఱి
 పాషాణములు పుష్పభావన యొక
 నమవొంబునను జీర్ణశివాలయంబు
 బాడగని సొగ్గంకవాలెఁ గన్నలుక
 మావీటిపాఠం సీమహి కు నుండ
 గావచ్చుకే కటిఁగంటిఁ గోరామ
 శివ ! నిన్ను తలపాల్పెద, నాకుఁ
 కవిలి నిత్యంబు ప్రతం లిది కుసుచు,
 మూఁడుసంస్కారయందు ముమ్మాఁడుతొలు
 వోడిగా నెఱ్ఱెవ్రం బూజిపుచుండ
 నదియొక్కనాఁచూర నస్తిదీనకుమ

౧. దూ. ఉ.

వాచ ప్రకరణము

నదిగట్టి పాట, వానయు బిట్టుగురియ
 న్బొలును శివుఁ గొల్వ నేఁగరాకున్న
 నిట్టుపవాస మేష్టినము లుండంగ
 నిట్టి నేమఁబును నిట్టి న్రతంబు
 నిట్టి చంబును నేరికిఁ గలవె ?
 యిచ్చ నీతండ వాప్తోమ్ముడు
 బద్ధవైరింబున ధర్మ జాల వైవఁ
 గోరాక కటకటా ! పొగులుచున్నాఁడు,
 వారక నిట్టుపవాస మెన్నాళ్లు
 బ్రతిమాంఁ గూడ్డినఁ బాడియె యిట్టి
 న్రతియుండఁగా నిజన్రతులకు ననుచు
 ననయంబు కైన వాధావ నాఖ్యుఁ
 గొని నాడుచును గొల్చికొని యిట్టు లుండ
 నంత నస్మివాహంబు పొం గుడుగ
 నాంతరిభక్తి మితాంతరోద్ధాని
 దప్పెఁ దద్వ్రతభాష దన బ్రదు కింకఁ
 జెప్పకు చెప్పకు శివుఁడు నైకొనునె ?
 పలికిన న్రతములు వరిపూర్తిగాక
 తంఱి యే గుడువంగఁ దా ననదగునె ?
 వగవ ముస్రౌద్ధ నీశ్వరుఁ గొల్పున్రత మొ,

పంకిత గాథ చరిత్ర

యొగి నువవాసంబు లుండెడు ప్రశమము,
 పాలుపార నువవాసములు నువవాస-
 ములు ప్రశంబులు ప్రశంబులు నూప నిష్ఠికి
 శత సహస్రంబు వాసములు నీయ
 సతతభాషా తనర్థ గా ననుచు?
 కాన, యీ ముష్టిలోకంబున నువికి
 గాకే కడ రంగుల ఎలోకిమున
 సీ గాఢాలెక్కఁ జేమి కలుగు
 రో, బాధగా కీర్తనలు విల్పి పోవ
 నక నేయ ము కదా నన్నిచాములు
 దవలి నా నిష్ఠ, క్రమములకు
 చేనుడనంబులు క్షేపకంబున-
 దేరు . లోపల గాఢ నేయంగ జాల
 వకన నన్నిట యెత్తినప్పు వామాణ
 వరపుచ్చ ముక్కటి నకం బాధననుచు
 గో! యని యొక పుష్టిం దెట్లైన
 నా మూశ్యకుడు నోకం! యంచు ననుచు
 శిరమున కట్టెలు గగము లొడ్డుచును
 హారుఁ డాక్షణంబు ప్రత్యక్షమై విలిచి

౧. లిక్కడికి.

'మెచ్చితి సాంఖ్య! నీ మేదురభక్తి,
 కిచ్చెను మభీష్టా' మనుషు
 నాక్యుఁ డంతకుమున్న నక్కఁ జాఁగిలుచు
 నాక్యసంస్తోత్రపార్యకముగ మ్రొక్కి,
 'నేయును నపి నేని, నినుము విన్నవము,
 నా నూచరించు; న్నాయాంపుభక్తి
 న్నాయాంపుభక్తిగా నవగరించెరి
 నే యిది బడి నాందే దనుంఘోధి!
 కంఠా రిష్టా! కారుణ్యహా!
 భగవంతుణ్ణా! కృపాఽరితంత్రా!
 యనుచు సంకీర్ణముక్త హృదఁ డాక్షణంబు
 యనుచు కనక చిన్న చిమానము; ను
 గొనిపోయె లా కుఠర మేగుచును
 కల్యాణ ముఖ్య సంచిత సమయములు
 మును దొండమాడలూలున నిస్తుచముగి
 ననుచును సాంఖ్యనైనాగు శపించి
 కైక జ్ఞాన దీప్తిమయముల్ దుఱువఁ-
 గా నాచు తేరె యీ జైను లిద్దరను?
 గావున కైకసర్కిము లుఱుగు' కవి

పంజాబీ భాషా చరిత్ర

వావిరి శైనాదివాదుల నడచి,
 చంకతార్కిక జయశౌండమాడనుడు
 ఖంకనాఖండన క్షమతి నేదోక్త-
 పరిచి తాత్పర్యా తోన్యాస సరస-
 సరళ తదుర్తర శబ్దజాలములు
 వంజి నానావ్యాజ్యేష తార్కిక ప్రశ్న
 ఖండించుచును బండితుడు సర్పింక
 బడు నుత్తరాజ్యేష పరిమిత ప్రశ్న
 దొడగి చేయుచు, దాన గురుచుచు, నిట్లు
 వివి ధాన్యసమయులు విటతాలమాడు
 శివధర్మసంహని శివసరసమయు
 బరమ గాంధీత్య ప్రాణమన్విశువి
 సుగుణి శుభయశోవిరాళితుని
 ననఘువి మల్లికార్జునంజీశేంద్రు
 గనుగొని బాధ్యు షాహము వర్షిం
 సనిమ 'నెట్టె' ? మహా దేవుల వనంక
 నెనయగ నొకవైవమే ? నిక్క మ్మ
 శ్రోపేర్పి బలుక నేకుసుగదా యనియు
 సలినానములు పెక్కు లాడదులేగి,

౧. కాంబ; ౨. గౌర్య. ౩. బ్రాహ్మణ్యశ్రీకృ. ౪. కట్టెట్ట.
 క. చెలగి.

వాడ ప్రకరణము

హరిఃరించులు గాన రనియెదు శివుని,
 హరుఁ డాదిమధ్యాంతవిరహితుఁడేని
 హరికిఁ బుట్టిన బ్రహ్మ కటా వృత్తుఁడైన
 సరసిజాహితు నెట్లు జడలలోఁ దాల్చె?
 సభవుఁడేనియు నెట్లు లజు లలాటమునఁ
 బ్రభవించి మఱి యేల బ్రహ్మ నధించె?
 గల్యాణ పరమ మాంగల్యాంగుఁడేని
 శల్యాజనము లేల శల్యాలుఁడై తాల్చె?
 నీక్షింప నిజులలో కేశ్వరుఁడేని
 భిక్షాటనమునకుఁ న్రీతి నెట్లరిగె?
 సద్విద్యమైన వాహనము లుండంగ
 నెద్ద వాహనముగా నెక్కెడి దేమి?
 గంగ నెట్లులు దాల్చెఁ గామారియేని?
 యంగ మెట్లులు నగం బంబిక కిచ్చె?
 సగమాటదేవరి సర్పించిచూప
 జగదాకకోట్ల కీశ్వరుఁ డెట్లు లయ్యె?
 నగ్నుఁడై యేల వనంబులఁ దిరిగె?
 నగ్ని యెట్లులు నేతి కాయుధంబయ్యె?

---

౧. పాశు. ౨. మాంగల్యుఁడేనియును. ౩. శాల్యతం. ౪.
 నెట్లెగ. ౫. నెట్లట.

పంకితాచార్య చరిత్ర

నరయ దివ్యాభరణాంకుఁడే నట్లు
 లురగంగాఁ దీసె య్కావ్యవేషముగఁ
 ననమసుధారినఁ బమిలంబు కట్టి
 విఁ నేమిటిఁ గ్రావె నెక్కఁబయ్యెను ?
 మాఁకుడు దా మారినయనార్జిశుగఁడేని
 హరివారుం పనఁగె నెట్లయ్యె నొకండు ?
 యశ్శు - విఁ క్రీ - దను వక్షి
 య్కా మేఁటికఁ గ్రూచె నమఁబంబు శెఱచి ?
 ప్రస్తావఁకొట్టకుఁ బఠింపొలి వి
 ప్రస్తావ మేఁ లు కన్నెఱుఁసె ?
 నచ్చిదానందహస్వరమూర్తి గోవి
 నిచ్చమై నొలుకుఁ గివేల నఁచె ?
 గావున నట్లమాంగలస్వభావ
 దేవు నొక్క సంఘంఁ గ్రావె
 విఁ కితఁ కరిశు దుశ్శేషు దుశ్శేషు
 ననవిశు నొక వ మని ముగ్ధించి
 పలికడ పడియు నీ పండితత్వం -
 కలిమియె ? విద్యన్ని కాదుల నగరె ?

౧. నట్లు చరించె.

వాచా ప్రకరణము

పాద పద మింక నీ ప్రాప్తంబు గట్టి
 గదవులు గిడువులు నాలింపు, మనుడు-

ఇంక హారణము

నించు యీ ణముఖ్య హితమహామహిమ
 నించు కేళి నకు నింక గాఢ బలుక
 ప్రియ న క్షయవిధి యభాగ్యునకు
 ప్రియతై పెంచుతై భవించు నట్లు
 సరిమేసుమహిమ వాచా నానలకుఁ
 బరికింప వికృతస్వభావము హోచుఁ
 గపైమి యచి నానీతస్వామి నగుచు
 నొప్పుఁ బుణ్యా మోక్షము వినలే ?
 దండ్రికావకంసప్పుకట్టి
 సంద్రుఁ గాల్గిన చంద మెట్లచిన,-
 ప్రక్షిణి వివిధపురాణాద్యమైన
 ప్రక్షాణేన ప్రపుణ్యం సంహితం
 నోవిశేష్యునినభద్ర క్రిగువుఁడు న-
 భోవీధి సోవర్ణపుష్పకాయాఘ
 త్ర చనువారిల నద్భుతం బంద
 చూచి లోకంబుపారక, నిక జీరి-

పండితారాశ్యచరిత్ర

కై ననుగొనక, నీయానతి లేక,
 యానతుల్ గాక చయ్యన విఘోషాలోక-
 ములు కేగుజేమి యిమ్ముల వీర లనుడు
 నలరుచు భర్తరా జతిని కిట్లనియి—
 దక్షుడు సెలువారఁ దనయా శశికి
 నీక్షించి యిరువది నేడ్యుర నిచ్చి
 పక్షతుల కొక్కరూపమునన యిచ్చ
 నకపుమి యని ప్రార్థనమునేసి పోవ
 నాహిమకరుడు భార్యవలోన
 రోహిణీనతి కతిన్నేహము నేయ
 నున్నకాంతలు దమ కొక్కరూపమున
 మన్నింపఁపని తమ మగనిపైఁ దిమ్ములు
 నెఱుఁగింపఁగా దక్షుఁ డెంతయుఁ గినుక
 బఱఁబెంది 'యో పక్షుపాహి! శశాంక!
 నానాటికివిం గభాగీనశంక పొంది
 తూనిక దఱుగుచు మే వాఁ యింపు'
 మని శాప మిచ్చుచు, హనుని గుఱించి
 చను వెంచులోనన నకలలోకములు
 నక్కజపప 'సమా' యను నొక్కకళయుఁ

౧. పాలపు; పాఠము.

దక్కఁ దక్కిన కళల్ దటిగి పెండియును
 జలజారి భువి జక్కఁ జాగిలి మ్రొక్కి,
 'మలవార! వాదేవ మాధవవంద్య!
 యక్షయ! విశ్వేశ! యంబికారమణ!
 రక్షింపు' మనుచు గార్యము విన్నవింప
 'నోకకోకకు' మంచు నున్నయాకళయుఁ
 జూకాగ్రమున నుమేశుండు ధరించి
 'దక్షుని శాపోక్తి దఱుగ నానాటి
 క్తి మాక్కన నెక్కు నానాటి
 కొక్కొక్కకళ' రుంచు నుచువల్లభునకు
 ముక్కంటి నయనేసి మును సురల్వొగడఁ
 నట్ నాచునాటికిఁ నతిగెడు కళలు
 గంకం కరుణ జగద్భితింబయ్యె
 నలి 'నమా' నామకళామాత్ర మనఁగ
 లి 'నమా' నామకళను దాల్చె దివస,
 మదియ యిమావాస్య యననొప్పి నాచు.
 మదనారి నేకాగ్రమానసు లగుచుఁ
 జెదరినిభక్తి భజించినవారు
 సదమలలీల నీ చనియెడువారు'
 నని చిత్రగుప్తున కంతకుఁ డంత-

పండ్ల తాగి వ్యయం

యును తెప్పి గాన నమున్నతలీల
 నిదుకళామూర్తి మీశుంఘ దాన్య
 నిదుభయంఘన నింశియకాక
 చింతింప నాదిమభ్యాంకెఱింతుం
 నంతి వేదాంతవేద్యంబు
 హరిరిరిం గుం కనోంకెను నిప్పుడు
 వారుండు పశ్చాత్తికుంఠన యీశ్వరుండు
 ననయగా శిశిమోచికొని యున్నవాడె ?
 ననజారి దున్నున్నవాడె ? ఏట్లయిన
 దీక్షిం దిరిగెనట్టి తిమిరారి ఎవ్వ ?
 భవం బంధుకుంఠన పుష్కరే ముకంఠం ?
 శ్రీకం జవలపై కేటాంశుం మన్న
 నాకసంబాసయావం కుంఠనంబె !
 యటుగాన నవతింసమి మ్నం క్తిశి యు
 నిటలాక్షునకు నిడు పుంఠం ? ముంఠం,

ప్రస్తుతమునానావిధానం

వసజజుని లలాటమున నుదయించి
 మనసిజనంహంకం వననెట్లు వచ్చు ?

౧. సముత్తింప. ౨. యొప్పింపరి; యొట్లయిన. ౩. దిరుగాడెరి.
 ౪. 'అకసంబాస యజ్ఞానియన్నేని, శ్రీకం జవలపై కేటంఠ
 వలదె?' - తివాకము కవ్యకీర్తిని కౌడు. చి. వా.

వాచా ప్రకరణము

నిని ' స్వేచ్ఛాచూ చింతయే చ్చివ' బనంగ
 నారి యీశుండు శివుం కంబికాధవుండు
 హరుండు ముఖ లీలాంధ్రమై యుండ స్వప్న
 విరచించుచుండ నవ్వినియు విష్ణుండు
 సరి * ' మదంగ స్వేద సంభూత ' యనంగ
 బాగు కక్షిణ వామభాగాంగములను
 మోలెడు సుత్తిలిండువులను బుట్టి
 హరినకు నామోగులై ప్రణమిల్లి
 చను ' యస్యపాదరజన్స్పర్శ ' యనంగ
 నానకారి సదకమం దివ్యరేణు
 సలింగం గలి వారి బ్రహ్మం కయ్యె
 స్ఫుటగలి నత్వరిజోగుణత్వముల
 నావనజజుం కంత నజులంకకోట్లు
 గావించి కావించి గర్వించి మించి,
 తాన సగ బ్రహ్మ, తాన యీశ్వరుండ
 దాగ నైవం బని కానక పలుక
 ద్రవ్రజోగుణశక్తి దక్కువండుడు

* ' మదంగ స్వేద సంభూత ' అను శ్లోకభాగ మీద్యపదలో నిముడలేదు. ' సంభూత ' అనుదానిని ' సంభూ ' యని వ్రాయ వలసివచ్చినది. చి. వా.

పం కి తా రా శ్య చ రి త్ర

నుద్వృత్తి యడగి గర్వోద్ధతి దక్కి,
 నిటూతుఁ దొల్లింటినియతి గఁచించి,
 స్ఫుటవీర ఘోరతపోనిష్ఠ పేర్తి
 నాకల్ గోసి నాకిం బూన్పుచును
 శేలుఁబగిల్లు నల్లీం గొల్పుచును
 నష్టవిధార్చనం బాచరింపుచును
 నష్టాంగయోగవిష్టనంగతిని
 బహునస్థుడై పరమేశు హృదయ-
 పక్షనద్దంబున భరితుఁ గావించి,
 రంఁలు వామచరిణమూం మూఁడి,
 * యంజూషబంధంబు న్నిచ్చరించి,
 యొలియు గ్రాణాపానయోగంబు గీలు-
 కొలిపి, యాతర్వోగ కుశలత మెఱసి,
 నూది మంజూమున నాకుంఁసము ని-
 చాదించి, సుస్తనర్పముఁ జాఁగఁగోఁ,
 నూనక్తి సూర్యశశాంకుంఁ గట్టి,

౧. దక్కి. ౨. గర్వోద్ధతి. ౩. యడగి. ౪. బూన్పుచును.

* సంస్కృతానువాదములో 'మంజూషబంధ' మని యున్నది. 'మంజూషబంధంబు' అనుపాఠము పరిష్కారయెడల యతి తప్పదు.

వాద ప్రకరణము

నాసాగ్రమున దృష్టు నలి నాటుకొలిపి,
 తనరారి యంతర్నితాంతమై వెలుగు
 తనుఁ దమ్మి దొంతు బూర్ధ్వముఖంబు సేసి,
 యంచితంబుగఁ గ్రింది పంచపద్మములు
 వంచానన ప్రభ ప్రజ్వరిల్లంగఁ
 దుదిమించి వెలుఁగొందు ద్విదళాబుజాత-
 మది వృష్ణమంటపోద్యల్లీల మెఱయ
 నగు 'అలాటే చింతయన్ బ్రహ్మ' యనఁగ
 వగఁ 'దప స్యక్రే వ్యవస్థితో' యనఁగఁ
 దత్పః దేశ నితాంత మశ్యమునఁ
 జిత్పః ప్యతి రంజిత దివ్యదేహు
 భవుఁ దదావహనాది పంచోపచార-
 నవిశేషవిధులఁ బ్రసన్నుఁ గావించి,
 సురప నేత్రార్థి వాసుకి వదనార్థి-
 పరిమితదళ పరిస్ఫురితాబ్జ జనిత-
 సుకర నిష్యందమాన కళంక రహిత-
 మకరందధారల మజ్జనంబార్చి,
 బంధురలీల నా పద్మంబుఁ బూన్చి,
 సంధిల్ల భక్తివాసన ధూపమిచ్చి,
 వెలుఁగు నాత్మజ్యోతిని నివాలినిచ్చి,

వాద ప్రకరణము

ననలార శిలలయం దావిర్భవింపఁ
 బసిఁడి పాషాణంఁగ నట్టియే తలఁపఁ?
 నొలయుచుఁ బృథివిపై నుదయించునంత
 నలరుభూజములే స్వయంభులింగములు?
 నరియొగఁ గింగంబమునం దుదయించె
 ధరి నొకఁడండు రాశుఁడు దాని కొడుకె?
 కమలాసను హేణ్యుగిండ్ల డెన్నట్లు
 లిమిఁ న్నన్త్రోయుఁ డెన్నట్లు హరిని
 గమనాభుని న్నక్షోక్షులు డెన్నయట్లు
 గమనీలు డెన్నట్లు గమనీలు, మఱయు
 నిగ్రుని శిశి కుక్షేత్రంబు వుట్టి
 నిం - నరిలుఁడవి నిన్నినయన్
 డ్దమతి దివిజుఁ దివిజుఁడొకఁ
 నొకఁ గిగ్రుభజుని గిగ్రుభజు డెన్నయట్లు
 నమరసిహ పాలాయుధాద నిసుంట్ల
 నమరంబు పాణి, యాద శాస్త్రములు
 హరిఁ డజనిటలజుండును సూక్తి గలదె?
 డరిమపాతక మిట్లు నొకకంగఁ దగునె?"

౧. గంధిమ. ౨. పంపురాతఁడు; పంపురాతఁడు ౩. నగస్తుం.

పంపిణీకారాధ్యయచరిత్ర

కపాలాశ్రిమాలా చర్చనారణము

శల్యముల్ మఱి యమాంగల్యముల్ వివిధ-

తొల్యులు లెట్లు దాంబాగ నంటుని,

నగణితాతీత కల్పాంతర ప్రయ-

విగత చతుర్ముఖ విష్ణుకపాల-

నిక రాష్ఠిమాలికా నిచయ సన్నక్ష-

సుకర సింగుల పటాజూట కోటీర-

విలసన ప్రభలు సాక్షులుగావె తలచ

నెలదాల్చు మహిమకు నిత్యత్వమునకు ?

దివ్యవక్షుల నిచితాతులిత-

నవ్యలతామధ్య నాయకత్వ-

సుకర ప్రకల్పిత సూకరదంష్ట్ర-

నికర త త్కూర్తాపి నిచయదీధితులు

దులుకాదు ప్రతిభ హేతువుగా వె తలచ

నెలదాల్చు మహిమకు నిత్యత్వమునకు ?

గలయంగ సన్యాంగములు దీజిల్లి

వెలుగు సురాసురాదుల కపాలములు

గలి గాస్థిచయములు గరిగావె తలచ

నెలదాల్చు మహిమకు నిత్యత్వమునకు ?

౧. నికర.

నా చ స్ర క రణ ము

భ్రాజిత నిజదివ్య పాదాంబుజాత-
 పూజిత హరినేత్ర పుండరీక స్ర-
 మిలిశైకరుచులు నిమిత్తముల్ గావె
 నెలందాల్పు మహిమకు నిత్యత్వమునకు ?
 వలమూఁపుమీఁద ిశ్రీవరు కలేబరము
 నలగారు డాచేత నజ కపాలంబుఁ
 గల దివ్యదేహంబుగాదె కారణము
 నెలందాల్పు మహిమకు నిత్యత్వమునకు ?
 నిత్యంక నేన, యనిత్యు లందఱును
 బ్రహ్మయం బిదియను భాననదోఁ
 హరివిరిఁచ్యాదుం మఘలుఁ దలలు
 హరుఁడు మున్ గనుణమై ఫరియింకనున్న
 నా ముముక్షులకు స్వగ్గాఢవగ్గాది
 కామితసుఖము లే క్రమమునఁ గలుగు
 హరి కమలజ కవ్యాంకసంగతుల
 హరుఁడు దా నఁవిప్రోడగునే తలంక
 హరియును బ్రహ్మ నిజాస్థిమాలికల
 హరుఁడు దాల్పుఁ గృతాంతులై రెట్టులనిన,
 చారు గంగానకీ నంగతాంఘ్రులును

౧. శ్రీ ధరు.

పండిత రాగ్య చరిత్ర

వారణ నరమపావనములు గావె?
 భంగురిరిరిరిల్యసంగతిఁ జేసి
 గంగా నాహ మమాంగ్ల్య మగునె?
 తనర గంగసంగత నిజాన్వచయము
 లనయించి రమపావనములై నెలఁచి
 నాశ్రమికును స్వగ్రామభోగములు
 ప్రజ్ఞి మిఁదట ప్రదుకినే? యట్లు
 పాదలు మిఁదట ప్రహ్లాదనికి విల్లు
 పదకి నిని దీక్షాభావముల్ గావె?
 హరివిరించు కవాలాస్థు ల్లుగుట
 ధరియించు పడి నికృత్యి కాఁగడె?
 కాచన నిందముల్ గాపు; నర్కములు
 దా పహితములే త్యాగమునెని
 నన్నెక్కి మును హిరణ్యాక్షు నెఁగి
 తన్నుఁ దా మఱి మన్మథుఁడై
 నరసింహునకు నన్నే భరభరూపము
 ధరియించి ప్రసాది మునిచి మునిచి
 యలరి లోకము సంహారమునెయు
 పులిరక్కసునిబట్టి నిలువ్రతి ప్రోలిచి

౧. ప్రభావంఠె. ౨. పులియగు రక్కసు నిలుగితి యులిచి.

హరివినింహ్యాది సుగాసురాదులను
 పరిమాళ్చి బద్ధులనుగ మెట్టి ప్రచ్ఛి
 మ్పగరూపమై వాజుల వెగివడనేసి
 నగళకు కృష్ణాశుంబుల్ని హరుడు
 గవచులుగాఁ బొడ్డొగడ్డె దాపించె
 వివి నింద్యములె సునుహిస్తలగాక?

కావ్యాపతి త్యము

నూఁడునూపము సగంఠైన దేవునకుఁ
 న్నెఁడగానెట్ల ప్రభాశ్వుముదేవి,
 మొదల వక్షిబ్రహ్మ కుదఱుచి శారి
 మననారిఁ కమ త్రాస్త్రీ మతివప్పి పలుక
 దేవి 'యత్స్యోతి దేహంబు న్నా-
 పావకునకు' హవిగావించి, మీఁద
 సరి నవినానాన సంబంధలీ
 వారు వామనోగింబునం దుండబడయ
 శ్శ్వరుం పశునాశ్శ్వరుం కనఁగ
 శాశ్వత ప్రతిభమైఁ జను, నట్లుఁగాక
 పలుమఱు 'మాతాచి పార్యతీ' యనియు

౧. కట్ట; కట్టు. ౨. యత్యద్భుత. ౩. హవిర్భావననీ.

పండ్ల తాళి చరిత్ర

నిల 'బితా దేవో మహేశ్వరం' యనియు
 హరివిరించి సు రాసురాదులు గొలువ
 హరుఁడును గిరిజయు నగుదురు గురులు
 సడిసన ఖాండిక్యశాఖయం వెన్నఁ
 బడు 'స పతి స్పృ స పత్నీ చ' యనఁగ
 సరి నేకలింగ నిష్ఠాపరితంత్ర
 పరమ వీరత్రై బంధురనిష్ఠ
 'తావత్ త్వమేన మాతా చ పితా త్వ-
 మేవ' యిద్వర మాహేశ్వరావలికి
 దల్లియుఁ దండ్రియుఁ దానమై నుతులు
 కైలమై యర్ధనారీశ్వరత్వంగా
 హరుఁడు పరించె మున్నట్టిదకాకె ?
 సరి నెఱుంగరె ? పరసమయుల్ గుమతులుఁ
 గొంకక 'వ్రాచక్రాంక సరోగు-
 హంకం' బనుచు మ్రోయ వ్యాసాస్థకమున
 ముంజేతి కంకణంబున కర్ణమేల ?
 రంజిల్లు వ్యాసకణిము నాక్షిగాకె ?
 జగములు నివశక్త సంపుటంబగుచు
 నెగడంగఁ గాసరె ? నిందయే ? మఱియుఁ,

1. గాంధీ; 2. ఖాండిక; 3. కాండిక. 4. యదగిల. 5. గురులు; 6. మతుల.

నా చ ప్ర క వ న ము

భి ఊ ట న ము

ద్రవ్యశుండు ద్రిభవన రక్షకుం డెట్లు
 భిక్షాటనముఁజేసెఁ బ్రీతి నందేని
 బ్రహ్మఁ దార తార కర్తలమంచు హరియుఁ
 గమలసంభవుఁడును గర్వించి పలుక
 హరివిరించుఁగర్వ మడఁగింతు, నాదు
 చిరమహాత్త్వముఁ బ్రతిష్ఠింతుఁ బొమ్మనుచుఁ
 గలుపించి యేతెంచి కాలరుద్రుండు
 దూరక యజు మీఁదితలఁ ద్రుంచివైవ
 నామహాబ్రహ్మ దా నాహ్లాంగ మెఱుగి
 సోమాస్త్వకమున సమున్నతిఁ బొగడి
 బ్రహ్మోహార! బ్రహ్మ! వరద!
 బ్రహ్మేశ! శ్రీఘర బ్రహ్మస్వరూప!
 హర! మక్కపాఁ మీ యవనివైఁ బడినఁ
 బరిహృతంబగుఁ జగత్ప్రతియిఁగాన
 మీకరోదరమున నికపాలంబుఁ
 కేళాని తాల్పి రక్షింపనే యనుచు
 నలువ దా విజ్ఞానం బొచరింప
 నలుచు నట్లకాకని దయదొడఁగి
 కాలరుద్రుండు దత్కపాలంబుఁదాల్పి

పండ్ల తా రా న్య చ రి త్ర

క్రాలుచు విష్ణులోకమున కేజెంచి
 వాలి వన్నెచుట విచ్చగ్నేమఁ బాసిచి
 శూలారమున నెత్తి సు బభ్రీతిని
 కలకేతలగు ననెడ జు న్న మునుని-
 బలుక న్న బలలోకం నించి మీచి
 నెట్టణ గర్వింపి న్నీవారింక
 నిట్టిద గతియని యి విజ్ఞంకే-
 వకకుచు మృత్యుదేవతయు దేవతలుఁ
 దొకకుఁ దచ్చా యదనశీలం గాచి,
 “హరి! దేవ దేవ! మహా దేవ! యాశా!
 శరణం” బనుచు య మ రనా న్న గ
 నంతంత న్నామూలై ప్రణమిల్లి,
 “కాశాహర! ప్రజగత్కర్త! హస్త!
 యాహరిక- ప్రహరణ! నా-
 య జనిరోహరి! ముకుందాధామాక!
 “క్షే ప్రహ్లాదశ్చ దనే దనే యనఁగఁ
 దక్షి నసంఖ్యాతా తామహో యనఁగఁ
 గూూరఁ గోటానగోటిం బ్రలయా-
 కాంబానం దసంఖ్యాతంబులై
 యట్టి బ్రహ్మలను బ్రహ్మణులను ప్రంక

నట్టివో మీకు కేహత్య వ్రాపించె ?
 దన కూతుఁ గవియు పతామహుఁ ద్రుంప
 ననలాక్ష ! మీకు కేహత్య నాడయ్యె ?
 దక్షుఁ జానతి పొందె న్రించునాఁడు
 నక్షయ ! మీకు నే హత్య వ్రాపించె !
 నిత్య న్యత్యైః పిచ్చైః బ్రహ్మ-
 వాత్యైః సంపవోపాలకౌఘ-
 పిచ్చైః దక్ష ! వికరకమూర్ఖ
 నుంశమింప దేవ ! యుషనాజహాళి !
 భాగీరథినిబజ్జి ప్రహ్లాదు సావ
 వాగీరథి హత్య వ్రాపించు నెట్లు ?
 దావాగ్ని భూసులోముఁడును జావ
 దావాగ్ని కౌ వాకము సింధుఁడు ?
 నితరులవృత్తం నెట్లందునో వి-
 గ్రా నకల్యాణ కరుణావిధేయ !"
 యనుచుఁ బ్రార్థించుచు నభయార్థు లగుచు
 ననుషక్తి వెండియు నభినతుల్ సేయ
 నదియు భిషిటనంబన నొప్పెఁగాక
 విదింపబుగాఁ బెరివిగ గలనెట్లు ?

---

౧. బ్రాహ్మణుల్. ౨. పాండు; చోళుడు.

పంకితారాధ్యక్షరిత్ర

భవుచేతి కమలసంభవు కపాలంబు
 భువి 'నార్థ మ ప్యభిపూరితం' బనఁగ
 ననవధియుగము లాహరిలలాటమున
 ఘనముగఁ దొరఁగు రక్షప్రవాహమున
 నెటయ నధాన్యంబు నిండద యనినఁ
 గఱకంఠపాత్రకుఁ గలదె ధైత్యులు?
 నరయంగ నవికలాజూడ సంఘములు
 హరుగర్క కోణంబునఁ దొక్కవలన
 నియింప మతము శిష్యుఁడుఁ దా నెఱుఁగఁ
 పనిన నయ్యాశుఁ కాఁకలిసోప
 భీతుమ ల్లెవ్వరు వెట్టెద? రతని
 కుక్షి యేక్రమమునఁ గూడంగనిండు?
 మొదలబ్రహ్మకు బ్రహ్మదవియు, విష్ణు-
 పదవి విష్ణున, కింద్రపదవి యింద్రునకుఁ
 జెల్లిమిచ్చిన దేవదేవున కేల
 యిల్లియి దప్పక యేఁగ భీతులకు?
 హరివిరించి మదాహరణార్థమైన
 హరుని భీతులసంబను విజృంభణము
 నది యాశ్వరునకు మహాత్త్వంబుగావ

౧. గోళ. ౨. మిట్లచ్చిన దేవువశల.

వాచ ప్రకరణము

యిది యొకనిందయే? యిదిహత్య యగునెఱి
 పంచవక్త్రుఁడు వరబ్రహ్మ దా నజుని
 పంచమశిరము నేర్పడఁ ద్రుంచివైచె,
 నిగ్రహానుగ్రహాన్వితసరాక్రమ స-
 మగ్రత దుష్టుల మర్దించుచున్న
 కర్తకుఁ ద్రభావన భర్తకు, సకల
 హర్తకుఁ దప్పి యన్యాయులఁ జంప
 నంగఁసంహరుం డదియునుఁగాఁక
 గంగఁదాల్చుట యేమి గారణంబనినఁ

గంగాధారణము

బ్రువితత సకలపురాణాదియైన
 శివపురాణోక్త ప్రసిద్ధస్యముః
 రాజితంబగు నా యోజలరాశి
 ప్రాజ్ఞులు నాదిఁ జంద్రసమాగమమునఁ
 బుట్టి తారావళంబున వెల్లివిరిసి
 బిట్టుబ్బి దెసలకు నిట్టద్రోచుచును
 దేలుచు జగములు దెప్పలువోలె
 దూలంగ గంగ యదృతలీలఁ బొంగ
 హరి విరించి పురోగ మాసుర సురని-

పండితా కాశ్యచరిత్ర

కరము గిరము భయాక్రాంతాత్ము లగుచు
 నవధులువెట్టెచు భువిజాఁగి మ్రొక్కి
 భవున కష్పడు నిన్నఁ బాచరింప
 మెల్లిన నవ్వుచు మృదుఁడు దద్దంగ
 మల్లికాదళభాతి పులి నరింప
 నాకోసకంతంబును దనీ మాన-
 లోకనంబున దేవలోకంబు ద్రుదుక
 నాకాశగంగ దా సందర్శదాంశ
 మాకటకంఁ ఁ డుద్యోగం నునిచె
 హగుఁడు జగద్రక్షాశామి గంగ
 ఫరియించె నదియు నింద్రమె? యట్లుఁగాక—

గంగా కథకథము

యసమలోకను మా యందాన్న గంగ
 వసుధ కెవ్వికమున నెచ్చెనాసేనిఁ
 గపిలుని కోపాన్నిఁ గాలిన సగఁ-
 న్మంసమూహంబున కంవగ్గనవి
 గావింప నావియగ్గంగఁ బృథివికిఁ
 * [దేవలెననుచుఁ] దద్దేవి గుటించి

౧. దదియ్యూ. ౨. కు మున్నట్లు. * ఈ పాము నాది. మఱ
 యేపాతమునకును నన్వయముకుదుకనేను. చి. నా

వాచ ప్రకరణము

వారి మనుమడు భగీరథుం డనఁగ
 ధీరిత సతివీర ఘోరతపంబు
 నాకాంక్షమైఁ ద్రికోట్యబ్దుముల్ నలుప
 నాకాశగంగ స్రవ్యక్షమై నిలిచి,
 మెచ్చితి, సకోర్కినిచ్చెద, నిలకు
 వచ్చెద, నాదు ప్రవాహంబు రాక
 కోర్వదు భషి, గాన శర్వు భక్తిపు,
 సర్వలోకాధీశు జడల వసించి
 యరుగువెతు ననుచు నా భగీరథుండు
 హరునిఁ బ్రసన్నుఁగా నట్లు మెప్పించఁ
 గామారియును జటాంగ్రం బట్టు సాన
 నా మాహాగంగ గృతాన్ధతానియతి
 ససమ తనీయ జటాంగ్ర భాగమున
 వనియించి నాజ్జటా ధీరిత మధ్యమున
 నింకుడు సతఁడు మహిష్ట సద్భక్తి
 శంకరు మఱియుఁ బ్రసన్నుఁగాఁ బడయ
 'నంగుష్ఠ తర్జనీభ్యాం స *భస్మా' య-
 నంగ సేనుండు జటాసంగతభూతిఁ
 జిటికెన శ్రేణి నంగుటము గోరంద

౧. వ.ప. * గణముకోసము దీర్ఘము.

పండితారాధ్యచరిత్ర

యటు గొంత సంధించి యవనిపై విద్రువ
 ధర 'నఖాగ్రాదపతి' త్తనఁ బృథివిఁ
 బరగె నఖాగ్ర సంభవలీల గంగ;
 దుది 'భస్మవర్ణం తతో జలం' బనఁగ
 నదియును భస్మవర్ణాంకమై యిట్లు
 క్షీణి హతార్థమును భాగీరథి గంగ
 యతుల సద్మీవాహ స్వరూపమునఁ
 బఱపెఁ దత్సగరులపై భాగీరథుఁడు
 నఱలేక తమ వంశమట్లుదరించె
 నిదియు శైవపురాణ విదిత ప్రయుక్త;
 యదిగాక మూలాగమాదులలోనఁ
 జారుతరంబగు స్వచ్ఛందలీల

గంగోత్పత్తి

శ్చైరవాగమమునఁ బార్వతీనతికి
 వరుఁడు భూమండలవర్ణన లేక
 సురగిరి వర్ణించుచును దన్నగంబు
 నాల్గుదిక్కుల గంగ నరలోకమునకు
 నాల్గుభాగంబులై నలిదిగ ననెడు

హరునకు గిరిజ గ రాజ్జముల్ మొగించి
 ' సరిగఁ దా ' యస్య ప్రసాదేన ' యనఁగ
 మహి ' సురిసిద్ధన మస్కృతా ' యనఁగ
 మహి సురిసిద్ధన మస్కృతా గంగ
 మూడి నెట్ల దుంబుచె నాకట లోఁ బ్ర-
 నాదంఁ జే దేవసప్తమ ! య దయు
 సురగిరి కేమి స్రస్థుశమున వచ్చెఁ
 గా మెట్లు సరిలోక గామినియయ్యె '
 ననుడు ' గంగా నూస్తు ' అన ' సముత్పత్తి '
 మనఁ ' గథయివ్యామి ' యన ' సుప్రతే 'య-
 నను బాహుకేశుఁ ఁన్నాతి వీక్షించి
 కనుము గంగోన్మత్తి కనరితిఁ నియుండ
 నయి ' గంగోన్మత్తి మహాదేవ ' యన వి-
 నయ మొగన మును జగన్మాతవై వెలుఁగు
 పు దొల్లియుఁ నన నీన యిల్లు
 గావున లోలాకకన్య గుండ్ల
 నొక్కనాఁ జే మ్మెక్కుంకంగ వెన్క-
 దక్కున పు నేషించి మేలంబు
 కమిగొత్త నాదు నేస్త్రంబులు మూయ
 జలజానీ ! ఫాలవిశాలలోచనము

పంకిత రాగ్య చరిత్ర

విచ్చితి నాకన్న విచ్చిన నాతఁ
 జిచ్చు హేమాచలశృంగం దాఁక,
 నతిభీతి నయగఘ్రియ కౌఁగి
 కతమేమి దేన! యీకన్న విచ్చుటకు
 నావుడు సస్తితానరుచు లెనఁ
 ' దేవి! నాకన్నలు దినకరశకులు,
 నవుగఁబ్బటయును నిఁజులోకముఁ
 కావృతయి గఁబర్చి నంభకాఁగఱు,
 నీకరయిలు ప్రేవకేరక నేను
 లోకత్రయయిలు లోపేఁబఁగిఁగఁ
 దెఱచిఁచి, దెఱచిన వికేమియుచు
 వెఱనాగఱు దఱుకవివస్య;
 మూసినపుడు నా కీఁకఱుఁగఱు
 భామి! చూడఁన బిచ్చముల్ ప్రే
 విడుచుడు దొడ్డిఁచు గఱు
 దొడ్డిదొడ్డి గఱుమిపై దొఱుగె బిదువులు,
 వది ప్రవాహయిలై పాఁ నంపొక్క-
 నది మముఁ ప్రార్థించి నా గాయఁబుడు
 గొనిపోదు నందు వైకుఠలోకమున

గ. ప్రేళ్లకుదలను. ౨. బడియె.

ఒనుల నెల్లను గృతస్నానులఁ జేయఁ
 బ్రహ్మ యం దొకనది భక్తి న న్వేడి
 బ్రహ్మలోకమున కేర్పడఁ గొనిపోయె;
 నాకలోకమునకు నన్నుఁ బ్రార్థించి
 నాకేశుఁ డందొక్క నదిఁ గొనిపోయె,
 నదియును శశిమండ లావృతయగుచుఁ
 నలేఱు నా నొప్పె స్వర్గంబు పొంతఁ
 నున్నయన్నదు లేడు నుప్పొంగి నిండి
 నన్నుత గంగా శ్రీశ్రీనామమున
 ముల్లోకముల వెల్లి ముంచు నావేశఁ
 దల్లిపెనడి బ్రహ్మ దామోదరేంద్ర-
 నకంబు సురాసుర సంఘ మేఱించి
 చక్షతాస్తుతై చక్కఁ జాఁగిలిమ్మొక్క,
 'యశయ మభయ సయ్య యంబికానాథ!
 సుభయ మభయమయ్య యంబిండనాథ!
 శరణయ్య శరణయ్య శమితసురార్థి!
 శరణయ్య శరణయ్య శాశ్వతమూర్తి!
 రక్షింపు రక్షింపు రాతాద్రివాస!
 రక్షింపు రక్షింపు ప్రమథవీలాస!
 యుద్ధత గంగా మహోస్తులఁ బాపి

యుద్ధంపును మమ్ము నున్నోస్త్రవాహా!
 యంచు నన్ బ్రాహ్మణ సంకీర్తనగ
 మంచు బిందువులలోలె మాంబాదాదా
 సంత నె య్యజహారీకాండ గర్వాణు
 లింతాత ధరినే సాష్టాంగులై మయు
 గరళాన్ని మూడులోకంబుల గాంబు
 ధరి నుంచి కాచితి ద్రాక్షి! నూనాడు,
 మూడులోకంబు ముంచిన గాగి
 నేడు దాలిచి మమ్ము నెలయఁగాదితివి
 గంగా వాహాంకపిలోకనమున
 మంగళంబయ్యె నను స్థిలోకంబు
 గావున మత్స్యలోకంబు నిట్ల
 పావనంబు గల య బయ్య నే కీర్తి -
 గాని ననవుడు హాహాగంగా వాహా -
 పితృకాండంబు బయ్యు నీర్తి
 యనుచు ము య గ్రాకేతంబు -
 కొండజాగి సావైకుంఠినిమింద
 బడి నుడుకుంబుల బయ్య గజేయ
 వడి భివనముల బవనము నేయుచును
 నడియు నీతాహ్వయ మనఁగఁ బూర్వమున

పండితారాశ్రయచరిత్ర

నాల్గుదిక్కులఁ బుణ్యనదులుగా నొప్పి
 నాల్గువారిధులకు నడచినవిధముఁ
 గోవుచు నాగంగ భవిని మర్త్యులను
 బావనంగాఁ జేయఁ బాల్పడ్డ విధము
 దేవుఁ డానతియిచ్చె దేవికి నిల్ల]
 గావున నదియ గంగాసముత్పత్తి

శ్రీవిక్రమఖండము

యదిగాక బలిదాన మడుగంగనచ్చి
 మదియించి తొంటి వామనరూపముదీగి
 ప్రోక్షి ద్రవిక్రమరూపంగాఁ దాల్చి
 యోషక మీఁదకి నొక్కకాలెత్తి
 నాకాలిఁ గడిగెఁ దానట బద్ధసూక్తి
 యేకోదకంఠైన లోకముల్ ముంప
 గాలి మున్నా బ్రహ్మ గుఱిఁ గర
 యీ లోకముల ముంప నిత్య రికివి
 నిండాగు బ్రహ్మాండనిభమైన యెట్టి
 భాంష మయ్యుండ బెట్టి యెట్టి నెవ్వండు ?
 నిం నిత సీరు మున్నె వోట నుండ ?
 నెఱమిఁ దెచ్చిన విభుఁ డెవ్వఁ డిచ్చటికి

౧. బంధు.

వాడ ప్రకరణము

మును గాలిఁ గడిగింసుకొనినయతండు
 దనకాలి నీరికిఁ దానేల బెదరె ?
 ఘనమదియట్ల లోకములకుఁ గాక
 తనకాలి నిది దనకు ఘనంబె ?
 జనముల రక్షింపఁజాలినయతండు
 మొగి నశ్వంసకేల మొఱవెట్టవచ్చె ?
 బాహుకీకభవు కమండలువునకు
 నిండాది పున్నున్న నరమ్యేనేనిఁ
 దనకమండలు సముద్రజంబునకు
 మును శివునకు నేల మొఱవెట్టె నజుఁడు ?
 నొడఁబడ న్నిట్లు దోడ్పూత యనఁగఁ-
 బడు నయన్గ గ్రీసతికాలివరె ?
 హరియనఁ గప్పకు హరియన హరికి
 నరయఁ బేరొక్కడైన హరి గన్పయగునె ?
 విష్ణువనిం బన న్నిట్లుకాలికిని
 విష్ణువదం బన న్నిదితంబు దివికిఁ
 బేరొక్కడైయున్న కారణంబునను
 నరజాతునికాలు నింగి దా నగునె ?
 ధాతుయూగి కయుక్తిఁ డలపోయ శబ్ద-
 జాతార్థములు వెఱచందముల్ గావె ?

హరికాలి, రిది యనువారి అతిని
 మరణించినదలం గే? ముక్తయ్యుండగాక,
 యిలఁద్రోవ్య యిట్ల గాలెఁగఁజం దండఁ
 గలుపించి చూచుచును విభావించి
 కాలునిఁ దలఁతోన కొఱవచ్చు నుచి
 పూలి ఫరించ ముక్ గేం ఖట్వాంగ
 గతిఁ ద్రోవ్రమ మహాకాళి' యనుచు
 నఱుం మహానాటకాదు మాయఁ;
 గాలు గల్గినఁ గదా కిదుగు నొక్కండు?
 గాలు గల్గినఁ గదా కిదిగిం ముకొనుట?
 దంఁ నెచ్చటనైనఁ దా నూరు లేక
 పొంమేరి గల్గుచే భవిఁ గుంఠాక్షం
 గనఁ గ్రామోన్నా' యనఁగఁ 'వత్సమ'
 యనఁ గాలులేక నీ రిది ముట్లు గలిగె?
 మూం మట్లునుఁగాక ముగిం ద్రోవ్రముఁడు
 గా లూక్ష్మ్యలోకమున్ గడవఁ జూచుచును
 నవిరళంబైన బ్రహ్మాండకటాపా-
 మవియును మీఁది జలవరణంబు
 నరు సొచ్చుచు దివి నిండె చేనియును
 సీరజాక్షుని కాలి నరు దానగునె?

నన్ను నిలొక జొచ్చి జానుం వెడల
 జాహ్నువి యను పేరు గొణ్ణిసల్లు
 హాకాం నది వున్న నట్లయ్యెనేసి
 హరిచరణోద్భావ యను పేరు వలనె ?
 శ్లోకం గా సుర్యో కయం
 శ్లోకం వైష్ణవో గ్రికయం ?
 యుయ న్నర్ణిడయనబరగునో కృతుల
 హరిలోకనది యనబరగునో కృతుల ?
 శర వియగ్గనాబరగునో కృతుల
 శరం బాదగంగనాబరగునో కృతుల ?
 వలీ సకృతుల మందాకినియం
 భావిశ్చెంగంనో వైష్ణవియనుపేరు ?
 నీ యభాకథన మి క్షణుగక బ్రమసి
 పాయక శ్పలునలుకు పాశుకుని
 ప్రవేద వాని ముక్కున నోరి దోక
 బ్రువులు దొటంగనే భుగ గొండలుగను,
 నదిగాక యిట్టి దురాత్ములు ననువు
 నదువులు సెజెన్నె సభ్యేశరములు ?
 చిన్నగా దటమొన్న పరశోదరుడు

౧. శంభుభక్తులు.

పంకితారాశ్యచరిత్ర

బన్నపర్చుచు బలి బంధంగానెసి-
 నంతః ద్రులిక్రముగై కాలు సాఢ
 నాతరిక్షుంబిన సంబుజభవుఁడు
 దనదు కమండలూదకమునఁ గడుగఁ
 నియించెట యాదసంభవ గంఠ !
 యిట్టి కుశ్యంగా లేయ బద్ధంగా
 లోక సంక సహింసఁగవచ్చు?
 లకంఠఁడు : వా న్న భంగు
 లీ మ్రు గంగదానిన ము జెక్కు-
 యుగములు ననల న రోక క్రంఠం
 జగదంబ వాప్వతి సన్తేష
 : వ్రుఁడు దానంద భరితాస్తుఁడగుచు
 నవు 'జగత్తా మహా దేవి' యనుచు
 రతి 'మమ పత్ని పురా హా నా' యనుచు
 నశులిత్ర శ్రీ దుర్ముః సంభాషు
 గంగాన ముశ్చిష్టి ప్రహముఁ, దా హా
 గంగ భరింబ న్ని ముమునుఁ కైప్ప
 సంక నవేక హాహాయుగార్చ్యదము
 లంతరి-వఁగ సముద్య న్నవోనియతిఁ
 బృథిసికి మఱ బిగీర్ణుఁడను న్నవతి

గభయ యగు వియద్రాగం చెచ్చుదును
 గరము భాగ్రక్ష ౧౦గనా మఱియు
 వక్షీ లోకవావనలీల నొప్పె,
 నిట వామనుని కాల ననగెనే గంగ
 యట దొంటి మస్మ్య కూర్తాడవరహ-
 నరసింహమూర్తి నా డెట్లు గలిగె?
 హాహరి ! నేడెట్లు హరికాలబాష్ప?
 హరి నివతారాడ యనఁ చు మస్మ్య
 మగుదొందఁ దగ్గఱయంద జనించి
 నుని నగస్తున్నవో మిటికి కేతేని
 నలి నగస్తున్నఁడు స్వాణము నేచిచెలి
 యల్లాను నన్నిమ నింపాట నేము-
 కప్పుక నన్న మిక్కిల చూచుచుంక
 ' నొచ్చు మిజలి, దారు స్వీక, భంగుని
 కడిదెఱాననున కాయలొక దాల్చి
 నుహ జనించితినెంచు మస్మ్యభురాణ-
 మహానంగం కిశు మహామ నిష్ఠుంఁడె,
 నదిమున్నో నదిమున్నో ?యాగంగ యెట్లు
 గదిసి యీవామరు కాం జనించె?

౧. మెత్తు.

పంకితా గాత్ర చరిత్ర

నవియును గాక కూర్చాన తామును
 మున నాగాని పాదముచి యును
 భాగ్యోత్తరి పాననభూమి
 నాగిమోక్షి మునుమును పానన
 పానముచే గూర్చురాణ్యమును
 నచలీకథ మును మునుము
 యాదిమున్ను మునుమున్ను గూర్చు గుర్చు
 గది మునుమునుమును మునుము
 నవిగాక పాననరాజున తామును
 మునుమును మునుమును మునుము
 స్థుతి గూర్చుమునుమును మునుము
 నాథ వాకాణసీయమును మునుము
 రమణ పరాహురాణ్యమును మునుము
 యామ్యతాంశు మునుమును మునుము
 నదిమున్ను మునుమున్ను గూర్చు గుర్చు
 గది మునుమునుమును మునుము
 నదిగాక మును స్పృశిమాన తామును
 నదిమును స్పృశి మాన నదిము
 దిమును నావాహన తీర్థమును
 భాగ్య సరస్వతీ మునుము నాకాశ-

నా ద ప్ర క ణ ము

జాహ్నువీ ిక్ష్మా కా సరళ పాతాళ-
 జాహ్నువీ ిక్ష్మా కా ిగమానకుఁ
 పాణిని రి నచ్చుదుఁ గోవుమనుటకు
 నా సహాభిముఖుల రిచించి యందు
 నను సొది నడఁ గ్కునా నుండై యంక
 నని ింపేను శిరిశ్శశు దేవ-
 దేవు నావాహన తద్దాకవాసు
 భోరించి యనిశాం భుంపుచుంక
 దమున్నో గుదమున్నో? ిగ మెట్లు
 ఏదిని సూవామనుకా ననించె!
 నదిగాక వాననుం దిబ్బనాపంక
 గదయఁ గాలెక్కిన గిన్నె ిపూచి
 కమలనందపుఁ పుమోకల్యాం న
 నమ్మ తాను శేఖరం దివిమకాకణ్య
 మోం ననకొనగు కమ లిలూనికము
 గ్గుతి నియ్యగొదలెక్కి నలా ప్రా-
 ముం చెతి నుం శిమిలు గం శేఁశెఁగాక
 కలయఁ ప్రసక్తి ము క్కామగుటయె?
 యానపుల్ కైదువుగు నె యంక్రేని
 కం ిపుల్ కైదువుగుట వినుండు—

పంచమోకావ్య - ౩ త్రి

ఆనాహిషాసునివారిణి... నేళం
 గామిచి నర్మకుః గాంకవిః గుఱు
 కాలాయుశిస్తు, స్థిరామి న్నకము, -
 శాసకమంజులు గుని మజ్జాభవుఱు,
 ననుశేన్మకుఱు న్న, మజ్జిం దేవశయి,
 కమశమి దివ్యాయునగాని నోనా
 య మూర్తి, గుని మను పుణాణముఱు
 వారి 'బ్రహ్మ' కమక్రమూఱున 'దా' క
 తీ, తీ, 'మ' ప... గా తీ, కేన' య' గ
 కి కమాపిం జ... స్త్రము యు...
 నగి కి మహీనాపుగాదా... ప...
 గాగి 'హ' శ... వాశాజా... న...
 న... గా... బ్రహ్మ... న...
 గ... వా... న... కా... గాక మ... యు
 గి... క... క... క...
 వా... క... గ... ప... లె...
 హ... వ... వి... గ... ప...
 లి... న... ము... గ...
 త... వ... ము... గ... గ...

- సంజనితేయ ప్ర.
 ౬౫౭

సనయాం నర్తకపాదాద్విక్రయంకు

హర్షితీమా సమయాభిషేకాది-

కరణాది ముక్తసంస్కారక్రియంకు

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

య్యోక్త్యాదుయము సేకంబుంక

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

సన్నపానాది మన్విశ్రయం

1. యేమిజుంకను. 2. కనమెట్లనిన.

పంపిణీ వాగ్దేవత

హారుడ! సముద్రపు నీలగుణప్రసరి!
 హారుడ! గుహాసుగుం జనునొక్క యసురి
 నేచి సురిలెల్ల వేపుచున్నాడు
 నాచేత మీరే నలినజులే
 జావం; డొక్కచెతిం జానకుం
 భావజారి! కరముం బడలవాడు;
 ఆరక్కసునిం జంక నతులికెక్కి
 వారక క్షణనేయవలయు, కెట్లని
 జహ్నుకన్యావశంసా! చురుక్కు-
 చిహ్నులగాని భజితుండుగా కనురి,
 సిరద సూమతి కున్రచిహ్నులు నాకుం
 గరుణింకే జగత్కాటకారావి
 యనుచుం బ్రోగింక శివానానముం
 దన దేహమున నామనకేణాము
 నరుదొంద శంఖి క్రాంతిహ్నులు
 లరుదగు రున్రచిహ్నులు కరిచి
 హారు సముద్రపు మహాదాజ్ఞాప్రకాశ
 హారి గుహాసుగుం ప్రంబె, నది గూడిగా
 హారి హారుడననొప్పె నంకియకాక
 హారు డగునే హారి? యట్లయ్యేనేని

వాద ప్రకరణము

నొగి లక్ష్మీయును గౌరియును సర్థమర్థ -
 మగుశక్తి వబువదే హరిహరాంగునకు?
 వారిక పుట్టినవాఁ డొక్కరుండు
 మారికుమారుల మాడ్కిఁ గావలదె?
 కుండక హరిహర గుల్లమిఁదటను
 బందియు నందియుఁ బరగంగవలదె?
 హరిహరుఁ డనుమాత్ర హరియును హరుఁడు
 సరియనికొలుచు దానరుల ఫాలములఁ
 దిలకంబు నిడుబొట్టు దిరుమన్న భూతి
 వలచె వారికిఁ గాకివ్రాఁతల పగిది?
 హాహారాంగము లేక మనియెడు నరులు
 పురిగొను సర్వాంగములును బద్ధంపుఁ
 బూసలుఁ బటికింపుఁ బూసలుఁ దులసి-
 పూసలు రుద్రాక్షములుఁ దాల్పవలదె?
 హరిహరుఁ బూజించు సతగుల కొక్క
 హరిహరలోక మెంచెనను వలదె?
 నూహింప నిలువంటి వొక్కండు లేమి
 నీహరిహరులు దా రేక మెట్టైరి?
 యొగి ' యథా స్యాపానయో స్సామ్య ' మనఁగఁ

౧. వాతుల.

పండితారాధ్య చరిత్ర

దగు నూతనసంహితార్థము విచారింప
 నగునె సమాన మాస్యాపానరక్ష-
 యుగ మొక్కయెడలన యుండు, నుండియును
 నడరు నుత్తమ మధ్యమాధమాంగంబు
 లొడ లొక్కటనయుండు, నున్న సమంబె ?
 హరిహరాంగము లేకమై మేననున్న
 హరునిసమానమే హరి ? యట్లుఁగాక
 ధర * హిరణ్యాక్షుఁడన్ దైతేయుఁ ద్రుంప
 హరి నరార్థంబు మృగార్థంబు ననుట
 నరుఁడు సింగంబు నెన్నఁగ నొక్కఁడనినఁ
 గరణియె ? సింగంబు నరుఁడు దానగునె ?
 యానరహరి హిరణ్యాక్షు వధించి
 తానహంకారమదగ్రస్తుఁ డగుడుఁ
 ద్ర్యక్షుండు నరసింహు హరియింపఁ దలఁచి
 పక్షిరూపార్థ మేర్పడ మృగరూప
 మర్థంబునై నరహరిఁ ద్రుంచె ; దత్ క్ష-
 ణార్థంబునను శరభాహ్వయం బెసగ

---

* 'హిరణ్యాకళిపు' అ. యుండువలెనేమీ. కాని యేప్రతి యిందును నాపాఠము గావరాదు.

౧. మనలి. ౨. నరుఁడుసింగంబు.

వా ద ప్ర క రణ ము

హారుఁ డిట్లు నరసింహవారణార్థముగను
 ధరియించె మృగపక్షీతనువు లంతటన
 మృగమును బక్షీయు మితి నొకఁ డనిన
 పగిది నమ్మృగమును బక్షీయు నమమె?
 స్ఫుటవీర ఘోరతపోనిష్ఠపేర్తి
 నిటలాక్షు గౌరి సాన్నిధ్యగాఁ గొలిచి
 పతిదేహ మర్థంబుఁ బడసినంతటను
 సతిగాక గౌరి యీశ్వరుని నమంబె?
 కావున హరిహరరాంగము గల్గెనేని
 వాఁరి నొకఁ డనవచ్చునె? మఱియు
 హరిహరవాద శబ్దార్థస్రయ్యుక్తి
 హరిహరుఁడన నొక్కఁ డనియెదేన్ వినుము-
 కాముని హరియింపఁగాఁ గామహరుఁడొ?
 గాముండు హరుఁడు నిక్కం బొక్కరుండొ?
 కాలుని హరియింపఁగాఁ గాలహరుఁడొ?
 కాలుండు హరుఁడు నిక్కం బొక్కరుండొ?
 త్రిపురముల్ హరియింపఁ ద్రిపురహరుండొ?
 త్రిపురముల్ హరుఁడును దెల్ల మొక్కండొ?
 కర్తముల్ హరియింపఁ గర్తహరుఁడొ?
 కర్తముల్ హరుఁడు నిక్కం బొక్కరుండొ?

పం డి తా రా ధ్య చ రి త్ర

యనయంబు నేదంబు ' హరిగ్ం హారంత
 మనుయాంతి దేవ ' నా హరి హరించుటను
 ధృతి ' హన ఇత్యుచ్చ్యసే తతో ' యనఁగ
 శతధృతిముఖ్యుల సంహరించుటను
 మఱియు ' సర్వం విష్ణుమయ ' మను హరిని
 నఱిముఱి సర్వంబు నటు హరించుటను
 హరిహరుండును నామ మయ్యెఁ గా కిట్లు
 హరియును హరుఁడు నైక్యముగారు, వినుము—

* [ధర్మంబుగలవాని ధర్మియన్నట్లు
 గర్మంబుగలవానిఁ గర్మియన్నట్లు
 వాపంబుగలవానిఁ బాపియన్నట్లు
 గోపంబుగలవానిఁ గోపియన్నట్లు
 గరము గల్గుటఁజేసి కరియన్నయట్లు
 [శరము] గల్గుటఁజేసి [శరి] యన్నయట్లు]
 హరము గలుగువాఁడు హరియగు, నతని
 హరియింపఁ గలవాఁడు హరుఁడగుఁ గాక,
 హరిహరనామాంత రాంతరంబైన
 నరయంగవలవదే యట్లయ్యెనేని

౧. ' చ్యుతే '.

* పుండలికరణము చేసినపంక్తులకు సుస్కృతానువాదము లేదు

హరిగొన్న యర్థంబు నద్రిజ గొనునె ?
 హరి యద్రిసుతగొన్న యర్థంబుఁ గొనునె ?
 సరి నవినాభ వసంబంధ మగుట
 గిరిజయర్థంబు శార్ఙ్గీకిఁ గొనరాదు
 గిరిజార్థదేహు దక్షిణభాగ ముల్లు
 హరికిఁ గొనంగరా దది యసంభవము ;
 హరునకుఁ దను వర్ధమైన లేకుండ
 హరి శారీఁజేరి యొక్కర్థంబుఁ గొనునె ?
 నాఁ డాదిగాఁగఁ బినాకి లేకున్న -
 వాఁడొ ? సాములు గొన్న వనితయు హరియు
 ద్రోహిజన్నములో స్వదేహకోపాగ్ని
 నాహవసీయాగ్ని నట భస్మముగను
 ఒక్కన తనరెండుసగములుఁ గూర్చి
 ముక్కంటి దనతోంటి మూర్తిఁ గైకొనెనొ ?
 హరియు హరుఁడు నర్థమర్థంబుఁగూడ
 ధర వారి యున్న యర్థము లెందఁవోయె ?
 నావడ శివుని దేహార్థశేషంబు
 వొలఁతఁ బార్వతిఁ జేరుఁబో, యట్లుగాక,
 నకళనిష్కళ సదైశ్వర్యాంగుఁ డగుట
 నకలేశుతనువు శాశ్వత ; మెట్లుఁ జెడద ;

పండితారాధ్యచరిత్ర

యక్కట ! కమలాక్షు చిక్కినదేహ
 మెక్కడఁబడియెనో యిల ? నట్లుఁగాక
 నిటలలోచనునకు నీరజాక్షునకు
 నటమున్నదేహంబు లర్థమర్థములొ ?
 యీక్షితి నఱమేను లిటఁగొన్ని గలవొ ?
 లక్షింప హరిహరునకుఁగాని లేవొ ?
 ఖలు గుహాసురుఁ జంపఁగాఁ బట్టి యిట్లు
 గలసివో సగము సగముఁ జిక్కనిదిచి ?
 కాదేని హరిహరాంగము లవి గలవొ ?
 యాదటఁ బుట్టెనో యాక్షణంబునమ ?
 దప్పేమి వుట్టిన ? ధరఁ దల్లిదండ్రు
 సెప్పఁగలరొ ? లేరొ ? చెప్పెడిదేమి ?
 హరి యయోనిజుఁడె పూర్వావతారముల ?
 ధర లేరె తల్లులుఁ దండ్రులు నాదిఁ ?
 బ్రది మత్స్య కూర్మ వరాహయుగ్గముల
 రతిఁ బుట్టె మత్స్య కూర్మ వరాహతతులు ;
 బ్రజ్జిన ప్రేయఁ గంబముఁ జేరఁ దండ్రు
 దల్లియుగాఁ బుట్టెఁ దరువాతియతఁడు ;
 వదియునుగాక యింద్రానుజుం డనఁగ
 నదితికి నుదయించె నవ్వాసునుండు ;

వా ద ప్ర క రణ ణ

బల్లిదుఁ డనఁబడు పరశురాముండు
 దెల్లము రేణుకాదేవికిఁ బుట్టె;
 ధరణిఁ గౌనల్యకు దళరథుం డనెడు
 నరపతికిని బుట్టె నడిమిరాముండు;
 నొగి నొక్కగొల్లెత కుద్భవంబైరి
 మొగి బలరాముండు సొగయు కృష్ణుండు
 భువి నొక్కజనునకు బుద్ధుండు పుట్టె
 నవసీశునకుఁ బుట్టె నటమీఁదఁ గల్గి;
 స్రష్ట యథోద్వార సంగతిఁబుట్టె
 స్రష్ట నాఁ గౌమారసర్గ నామీఁద;
 నాకూతికిని ఋభుండను నొక్కయతికి
 నాకాంక్ష జనియించె యజ్ఞండు నాఁగ;
 నలి మరుద్దేవికి నాభిరాజునకుఁ
 జెలఁగుచు నర్హుండన్ జనుఁ దుదయించె;
 నససూయ యనుసతి కత్తి యన్ మునికి
 నమరక్తిఁ బుట్టె దత్తాత్రేయుఁ డనఁగ;
 బోయెతకడుపునఁ బుట్టెను బాద-
 రాయణుం డనఁగ నారాయణుం; డట్లు
 ధారుణి వెండియు ధన్వంతరియన,
 నారదుండన, నరనారాయణులన,

పండితారాశ్యచరిత్ర

మును గపిలుండునుమునియు, మోహినియు,
 ననువీర లాదిగా నవతారకోట్ల
 కెల్లను దండ్రులు, దల్లులుఁ గలుగఁ
 దల్లిదండ్రులులేరె తొల్లియాహరికిఁ?
 దల్లిదండ్రులులేమి దధ్యమేనియును
 గల్లియీ హరిహరాఁగముఁ జన్మంబు ;
 దల్లిదండ్రులు నుంట దధ్యంబయేనిఁ
 దల్లిదండ్రులుగఁ వైవాళముండు,
 భవపాశబద్ధుండు, బహుకష్టగతుఁడుఁ
 దివిరి యుత్పత్తిస్థితియవశుండు,
 హరివరాశ్చరుఁడె ? నిత్యానందమయుఁడె ?
 పరమతేజఃపుంజః భాస్వరాంగుఁడె ?
 పరమస్వతంత్రుఁడె ? పరమేశ్వరుఁడె ?
 పరమాత్ముఁడె పరభట్టారకుఁడె ?
 సర్వజ్ఞుఁడె ? సర్వైశ్వర్యాతిశయుఁడె ?
 సర్వేశ్వరుఁడె ? శాశ్వతుఁడెయీశౌరి
 హరునితో, సతిదయాఁగునితో, మోక్ష-
 కరునితో, లోకైకగురునితో, ననను-

౧. వేట. ౨. య. ౩. వరాఁగు. ౪. భాసు. ౫. డె పరమ.
 .. య.

శేత్రుతో, నిర్మలగాత్రుతోఁ ద్రిమల
 జైత్రుతో, శేయచరిత్రుతో, నిత్య-
 క్షీర్తితో, దూరీకృతార్తితోఁ, జిత్స-
 పూర్తితో, నురులింగమూర్తితోఁ బోల్వఁ
 గలవె యభేదసంగతగుణాంకములు ?
 దలపోయ నంత రాంతరములు లేవె ?
 ప్రద్యోతనుడును ఖద్యోతములును,
 విద్యుల్లతాదులు విఘ్నలింగములు,
 హర్ణచంద్రుండును బాలుచుఁ జుక్కలును,
 స్వస్థాద్రియచు వాయనస్వర్ణశిలలు,
 బాడబాగ్నియు శిలోద్భవ కృష్ణవర్ష
 గూడెనె ? యభవుతోఁ గూర్పాగవశమె ?
 కావున హరిహరాంకము లేకమగునె ?
 యేవెంటఁ బాండుగా దిల ; నల్లఁగాక,
 విష్ణుండు శివుఁడు నా వేఱె ? 'శివాయ
 విష్ణురూపాయ' నా, వెండియు నంద
 డిను 'శివరూపాయ విష్ణవే' యనఁగ

౧. ద్రిమల. ౨. కీత. ౩. సంగతి. ౪. వాయుపవర్ణపులిలు.

౫. శిలోచ్ఛయ ; బాడబాగ్నిశిలోద్భవశిలిరుచులు. ౬. యజునకు.

౭. గంబొక్కడనునె.

పండితారాధ్యక్షరిత్ర

మునుమ్రోయుఁ దత్సూక్తివినవె? యంటేనిఁ,
 దలఁఁ బ్రక్షిప్తంసూక్తముగాక శ్రుతులు
 వలుకునె శివునిరూపమ విష్ణుఁ డనుచుఁ ?
 దవిలి మూర్తామూర్త తాత్త్వికంబైన
 శివు? దివ్యరూపంబుఁ జెప్పెద వినుము,-
 * [ధరనట్ల హుతవహస్తంధం బనంగఁ
 బరశివతత్త్వంబు వరగు వేదముఁ]]
 దనరారఁగ 'శివ సదాశివ శ్చైవ'
 యన, 'మహేశో మూర్తయ శ్చ్రీధా' యనఁగ,
 శివతత్త్వమును సదాశివతత్త్వ మనఁగ
 భువి మహేశ్వరతత్త్వమును ద్రవిషంబు ;
 వరి 'శివమేకం విజానీయ' యనఁగ,
 ధర 'సదాఖ్యం పంచధా భవే' త్తనియు,
 సంగతిఁ 'బంచనిశితీభేదకం' బ-
 నంగ నొప్పగు మహేశాంగంబునందు
 శివు నేకతయు, సదాశివపంచకంబుఁ,

౧. నూత్రుః; నూక్తులు. ౨. రూపంబెవిష్ణుండు? ౩. తత్త్వ-
 ర్. తాత్త్వరమూర్తయ సదా. ౪. 'విజానీయం' అని మూలము : కాని
 యది గణములకు సరిపోదు. ౬. శివమేకమను.

* కుండలీకరణము చేసినపంక్తులకు సంస్కృతానువాదము
 లేదు.

దవలి మహేశభేదము లిర్వదేనుఁ,
 దా నంద మును శివతత్త్వ మప్రతిమ,-
 మానంద, మవ్యయ, మతులిత, మభవ,
 మప్రతర్క్యం, బచింత్యం, బప్రమాణ్య,
 'మప్రాప్యమనసాసహ'యని ప్రశంస-
 సంగతి 'సత్యతిష్ఠద్దశాంగుల' మ-
 నంగ, 'స్మర్యతే న చ దృశ్యతే' య
 నంగ, వేదములు నెఱుంగనేరని శి-
 వాంగము 3 వాఙ్మనసాతీతపూత-
 నగుణ తిరస్కార శాంతప్రభావ-
 విగత దేహేంద్రియ విమల విజ్ఞాన-
 సత్య స్వతంత్ర శాశ్వత సచైశ్వర్య-
 నిత్య వినిర్మల నిజశుద్ధ 4 బుద్ధ-
 సర్వజ్ఞ 5 నిర్విఘ్న సచ్చిదానంద-
 సర్వగ త్రైకభాస్వర పరంజ్యోతి-
 రంగంబు వంచేంద్రియాతీత మగుట
 భంగిగా నిశ్చయింపఁగ లేక, యేక-
 మనియును, నణుతరం బనియును, బ్రహ్మ-

౧. విభవ. ౨. మమనస్కమప్రశంసంబు. ౩. వాక్యా. ౪.
 సు. ౫. శర్య. ౬. సర్వళ; నిర్మల.

పండితారాధ్య చరిత్ర

మనియును, విజ్ఞాన మనియు, నానంద
 మనియు, నిరాకార మనియు, సాకార-
 మనియుఁ జర్చింప నిట్లతులితమహిమ
 కవకాశమై యాదిశివుఁ డొప్పుకట్టి
 శివునంద యొప్పురు శివసదాశివము
 నది విశ్వతోముఖమని శ్రుతుల్ సాట
 ముదమున సర్వతోముఖమై వెలు గుఁ;
 జైనసి తచ్చివ సదాశివమూర్తినొనఁ
 దనరి యమూర్త సదాశివుం డొప్పుఁ;
 శ్రుతు 'లగ్నిమీఠే పురోహిత'మనఁగ,
 రతి 'నమస్తుంకశిరస్సుంవి' యనఁగ
 మఱి 'లింగమూర్తే రుమాఁతే' రనఁగ
 మఱియును 'నాస్తి యస్త్వాశ్చరీ' మనఁగ,
 గతి 'లింగమధ్యే ఒగత్సర్వ'మనఁగ,
 బ్రతి* 'లింగబాహ్యే త్వరం నాస్తి'యనఁగ,
 సరి 'ననల' మన, 'స్తాభం' బనంగ,
 ధరనట్లు 'హుతవహస్తాభం'బనంగ,

౧. మ్రోయ. ౨. వాగ్నిస్పృశ్యపై ననఁగోయనఁగ. ౩. మనస్కీ..

* 'లింగాద్యాహ్యం పరంనాస్తి' అని సం. అనువాదము.

నా ద ప్ర క రణ ము

శ్రుతులందు మూలప్రకృతియును వేద
 లతలట్లు 'దివ్యమూలస్తాభ'మనఁగఁ,
 బరమలింగంబనఁ, బరమేశుఁ డనఁగఁ,
 బరమాత్మమనఁ, బరబ్రహ్మంబనఁగఁ,
 దగ నయ్యు మూర్తి సదాశివువలనఁ
 దగు నాదిమూర్తి సదాశివుఁ డొప్పుఁ
 బరమతేజగిపుంజభాస్వత్తదీయ-
 పరిచితదివ్యప్రభాపటలాబు-
 పయి నొక్కశిరము విభ్రాజితాననము
 నయనశ్రయంబు నున్నతచాసికంబు
 లాబకర్ణంబులు లసితాభరణచ-
 యంబులు దీర్ఘదాష్టాంశులుఁ దనరఁ
 దభుకొత్తు మూర్తి సదాశివువలనఁ
 దలపోయఁ గర్తృసదాశివాఖ్యంబు
 నా నొప్పు సంస్కృతాననచతుష్కంబు
 జానాంవఁ బాచశీర్షములు దత్కళలుఁ
 బ్రతి వక్త్రములు ద్రిశేత్రములు దంష్ట్రావి-
 తతులును జంద్రావతంసరోచులును
 శూలాస్త్ర వీక్షణమాలికా వరద-

---

౧. కృ. ౨. పే. ౩. తా. ౪. తే.

పండితారాధ్యచరిత్ర

పాలిత యామ్యుదిగ్భాగహస్తములు,
 ఖ్యాత కపాలాహి మాతులుం గాభ-
 యాతత వామభాగాంక హస్తములు,
 దివ్యలేపనములు, దివ్యాంబరములు,
 దివ్యాభరణములు దీప్తమై వెలుగఁ
 గర్తృ సదాశివాఖ్యమునందు లోక
 కర్తృత్వ హర్షత్వ కారణంబగుచుఁ
 గర్తృ సదాశివాఖ్యము లింగపీఠ
 నిర్మలాకారమై నివుడుచు నాద-
 బిందు ఘటికృత పిండితంబగుచుఁ,
 జెందు పంచకళావిశేషత దనర
 నైశ్చితీ నోరుఁ జెన్గునే 'చకిత మభి-
 ధత్తే' యనుచు వేదతతులు వడంక
 నిష్కళ సకల సాన్నిధ్యైక గుణప-
 రిష్కాగఁడై చను శ్రీ సదాశివుఁడు,
 నా సదాశివు సముద్భవద్వివ్యదేహ -
 భాసురాకర విభాతి యెట్లనినఁ—
 బ్రవికాసదర్పణ ప్రతిబింబలీల
 నవికల శక్రశరాసన కీఖ

౧. నివురు. ౨. నాడ.

చర్మ మాంస రుధిర కల్యాది దేహ -
 ధర్మవిహీనమై తనరు నిసన్నార్థి,
 గుండేందుచంద్రికా గోక్షీరశేన
 సుందరామల పరిస్ఫురిత సద్వర్ణ-
 భన్త నమాలిప్త భావజదేహ
 భన్తసాత్కరణ విభావసులోచ
 న-బ్రహ్మ గీర్వాణ నాకేశవంది -
 త-బ్రహ్మయోగి సదా పూజనీయ
 సకల నిష్కళవిలసల్లీల నోష్ఠ
 ప్రకట సద్యోజాత పశ్చిమాననము;—
 గౌర విస్ఫార పింగళ కుంకుమ ప్ర -
 కారతిలక పాండుగండస్థల ప్ర-
 తీక్షణ భ్రూలతా విక్షేపయత క-
 టాక్షేక్ష ణోత్పలాయత చారుకర్ణ -
 లసిత నీలాలకాలంకృతోద్యోత్ ప్ర-
 హసిత సుస్నిగ్ధ బింబాధరపూర్ణ-
 సోమమండల నిజస్ఫూర్తిః జెల్వారు
 వామదే³వో త్రరతరవదనంబు;—

---

౧ : చ్చూ. ౨. నాగళ. ౩. దివాందితి ; కేహంబతి.

పంకితారాధ్యచరిత్ర

దుంగునీలాంబుద భృంగాంజనాంక
 సంగతవ్యావర్త పింగేక్షణాతి-
 గంభీర తారస్రకాశిత దశన-
 శుంభ ద్విదం స్త్రావశోభి తాహీంద్ర-
 సుమహాత్కవాల భాసురతరమహిమః
 గౌమరాగు దక్షిణాఘోరవక్త్రంబు;—
 దీప్తతత్ఫాలాగ్ని దివ్యతటిత్ప్రి-
 తప్త కనకసముదాత్తి తేజోరు-
 ణాతి గంభీరస్తి తాంశు దశన స-
 మాతత ప్రోద్భాసి తాధ రాధేందు-
 నంగత పింగ శోత్తుంగ జటాసు-
 రంగ భజంగ విరాజిత సతత-
 విసత సిద్ధామ రావిర్భావ మహిమః
 బానరుః బూర్వాంక తత్పురుషవక్త్రంబు;—
 అంచితావ్యక్త సువ్యక్త గుణస్ర-
 పంచేతరామః భరిత వక్త్రీంశ -
 దారూఢ సర్వ తత్త్వాతీత యోగ
 చారుతరధ్యేయ శాంత క్షరాతి -

---

౧. నీలాంబుజ. ౨. నాథ. ౩. కదన. ౪. ఫాలాగ్ని కేదీప్యుత
 టిక్. ౫. జటాంశు. ౬. రంగదు. ౭. విసుత. ౮. ర్భుత.

వాచస్పతీకరణము

సూక్ష్మక వ్యాప్తి తేజోమయపరమ -
 సూక్ష్మతశ్చోత్తర సుమహదైశ్వర్య
 సరిచి తాస్త్రతిమ ప్రభం బ్రస్ఫురించు
 నునుశగేశాన నామోర్ధ్వ వక్రంబా!
 సంఘితంబైయిట్లు నన్నుతికెక్కి
 సంచశిరంబులు, బంచవక్రములు,
 సమ్యైముఖముల సూర్యాగ్నిండు సుమహ -
 నియ్యోమలు గ్గు నేత్రత్రయంబు,
 నునుమకులేండు సముదిత దామములు
 బరమ శాంతోన్నత ప్రభలు, బద్ధాస-
 నంబు, సంకుశ, పాశ, నాగ, ఘం, టాగ్ని-
 సంబంధ వామ ప్రశస్త హస్తములు,
 బరశు, ఖ, డ్గభయపవి, శూలలోల -
 శర వర దక్షిణో దాత్తహస్తములు
 స్ఫటిక మణిద్యుతి స్ఫుటత³రాంతక ప్ర-
 కట దిశాతట సముత్కట దివ్యరుచులు,
 దివ్యలేనములు, దివ్యాగబరములు,
 దివ్యాభరణములు, దివ్యచిహ్నము,
 లాలయు పంచ బ్రహ్మసూక్తాభినుతులు,

౧. ధా. ౨. ణోత్తరహస్తములును. ౩. రాంగ.

పంకితా గాఢ్య చరిత్ర

దక్షకౌశ్టిః గర్తనదాశివుః డొస్వః ;
 నా సదాశివమూర్తియం దనదృక్ష-
 భాసుర దవ్యవిధ్రాత మహిమ
 నలగ మహేశ్వరోద్యుహమూర్తిః ;
 యిం 'యః పర స్స మహేశ్వరో' యః గా,
 రతిః ' బహు త్వరతరో బ్రహ్మ ' యః గా,
 స్తుతి ' య శ్చ రాశ్చ తో హరి ' స గా,
 దుద ' య శ్చ రాశ్చ రి తో ఈశ ' య గా,
 నిదిగాక ' తేషాం మహేశ్వరో ' యః గా,
 ంభావించ శాభః ' వసుం ' రీశ్వ-
 రో నా ' య గా, ' మహేశ్వరో వా ' య గా
 సుహితమహస్తో గా సూక్ష్మా రిచనూన
 ' న హి విష్ణు రిక్తో ' యః గా స్వాద-
 ' వశంకు మహా దేవాహ్వాయ గా
 వాఙ్వి శ్వరాహ్వాయాను గా ?
 భాంఘంగా వాసుం చివ్రాదు, (1)ప్రా
 ' దేవ్రాప, మఱి గూర్వ చివ్రాడు సనియు,

* 'పరంబ్రహ్మ' అని అంభవలెను; అంటే గా భంగము కలుగు
 తుంది. † 'తనోరైశమి' అని సంస్కృతానువాదము. ఈ వాచిముఖ
 'తయోః' అనక 'తేషాం' అనఁచు గా. ములకోసము; అయినా అది
 ప్రాకృతకంప్రదా గావిరుద్ధము.

౧. వాది 'తంభుక్తో' కృంకర ఈశ్వరోవా'. ౨. తమ.

వాచా ప్రకరణము

శ్రీశ్వరుం డనియు, వాగీశ్వరుండని, ది-
 నేశ్వరుం డనియు, సురేశ్వరుం డనియుఁ
 దలపోయి సోపదంబులు గుట్టి
 గలుగువేచియుఁ గల్గుఁగాక, కేవలముఁ
 గలుగుచే దేవేశ కలితనామముల
 పోలుపున . నటుగాని పూరితనామ-
 ముఖ్యనామం ల ముదమంద దేన-
 ముఖ్య మహేష్వరిచుగా యుప్పాటి,
 దివ్యజ్జనము పతాంగము,
 నన్యసాస్తి తవస్త్రి నలినరాజతము,
 నిటలము ప్రతవసు స్నిస్థకేములు,
 నటనగ్నిసూర్య శశాకచేములు,
 స్ఫుటనియత్తట నముక్కట జాజూట-
 టట కుకోటీరకరిచిత్రస్థలు,
 మంగళ శివ జ్యోత్స్నాంగ గంగా త-
 రంగి శరంగ త్తిరింగ సంఘములుఁ,
 సంద్రకళావతంసాలు, మహోరి-
 గేంద్రకుండల సుమహిష్ణికర్ణములు,
 ననమ త్రి సు ల దా నాభయ డమరు-

౧. భూరిస్వామి. ౨. రావ.

పంకితా రాశ్రి చరిత్ర

గ-నమేతమై యొప్పు కరచతుష్కరములు,
 దవ్యభూషానఖిల్ దివ్యాంబరములు
 నవ్యయః పరమమహాత్వైంబుః గలుగు
 నామహేశ్వర సముద్యక్తహామూర్తి
 నేమిచి యెవ్వండు నేర్పు వర్ణింప ?
 లలిత తదియ్య లీలామహాత్వైంబుః
 నిం నొచరాదన్న స్ట్రైంబుః అంటుని,

పంచవింశతి లీలలు

నాకులత్వముః బాండు నమ్మతాంశుః గాచి
 యాకళః దాల్పుట యది యాదలీం ;
 దయాతోప నతి నక్షతనయ వరించి
 ప్రయుః కలు యుండుట రెండనులీం ;
 నొనర ద్యుతియ్యశంభాని వృషభేంద్ర
 మును వాహనము నేత మూఁకనులీం ;
 గుడియి గజాపకుః గూలార్చి యిపుచ్చి
 నటనకుః జొచ్చుచు న్నాన్వలీం ;
 ప్రయవివాహోత్సవాభిరతి భవాని-
 కయి వరియించుడు నైదవలీల ;
 హరిశచంద్రును దొంటి యజుకపాలంబు

౧. త్రచ్చి.

వాచ ప్రకరణము

నరిగి యరిగి తాల్పు డాటవులీల;
 వారిపుష్ట్రుఁ గాము నేత్రానలిఖిలు
 నెరియించి మించుట యేడవులీల;
 గడఁగి శ్వేతునకయి కాలుని వ్రేలి
 మిడిలోనఁ జంపు డెచ్చిదయవులీల;
 ముక్కంటిచిచ్చున ముప్పుల్లి నేర్చి
 మిక్కుటం బగుడు దొమ్మిదియవులీల;
 వారిఁ బట్టి కట్టిన యాజలంధరునిఁ
 బరిమార్చి పేస్పడు వదియవులీల;
 యెన్ని 'యహం బ్రహ్మ' యన్నఁ దచ్చిరముఁ
 గొన్నభాతి వదనకొంకపు లీల;
 ఖండితామరదక్షుఁ ఘనవీరభస్మ
 చండశౌర్యంబు వండ్రొండవులీల;
 యదిగాక శరభమై వారిని వారించి
 ముదముఁ బాండుట వదుముఁడవులీల;
 యెఱిమిమై నర్థనారీశ్వరత్వంబు
 నలి ధరించుడు వదున్యావు లీల;
 రసికత వెలయఁ గిరాతావతార
 మెసగఁదాల్చుడు వదియేనవు లీల;

౧. తానుర.

పంజీతా గాఢ్య చరిత్ర

ఘనతరగ ఎగునట్టి కుకాళనేచ
 మనువు దాల్చును నవనూత్రపు లీల;
 నచ్చిన చిందీశునకుం బ్రసాదంగా
 నిచ్చుడు నగుం బదియేకపు లీల;
 జగములఁ గాలు, విషముఁ దాల్చి సురల
 మిగులఁ గాచుడు నెల్లెడయపు లీల;
 హరికిఁ జక్కగా వే క్రాబ్బంగా నిచ్చు
 గణ్యః వేకోకంబులయపు లీల;
 వివేకశు నతీనరూప్యః సర్వాశు-
 భిఘ్నుగాఁ జేయు సిరిద్దయపు లీల;
 లలి నుమా స్కాదాకలకుం దమశక్తి
 మొలయ జెప్పి దీగువదొకఁడయ్యె లీల;
 దయ వేకవాదావతాంగాం దాల్చు
 క్రీయ యద యుద్ధిది రాజపు లీల;
 వన్నుగా నజ హరి క్రభృతులు గొలువ
 మున్నున్ని యుసవది మూఁడపు లీల;
 మునుల శ్రీ గణి శామూర్తివేదంబు-
 నను శ్రోమ దీగ నదనాల్పపు లీల;
 గలిత దివ్యోగు లింగస్వరూపంగా

నలించాల్చు డిరువ డేసవు లీల యదియుఁ
 కృతిఁ 'బ్రజనన మయింకృత' మన శ్రుతులఁ
 కటిగొన 'జాతవేదః స్థా' రనఁగ
 గరి 'ననల' మ్మన 'స్తంభం' ఒనఁగ
 పరి కల్లి 'హుతజహ స్తంభం' బనఁగ
 వ్యాయో క్తమున 'జ్వలన స్తంభరూప'.

యెఁ వెండియు మ్రోయఁగ నున్న
 కఠిం దా తారి కర్తముగా కనిన
 వారినిఁ నినుంగర్ని మణఁగింపఁ దొఁచి
 మసలక యిరువురి మధ్యఁబునఁగ
 ననమది, గోళిం గాకాఁ మెనగ
 నన సంభవుఁడును నన జనాధిపతిఁ
 గనుఁగోని యమ్మతా క్రాతాత్మ లగుచు
 నారిం గ నిలిం గ మాచి యింశ్యంబు
 నొనఁగనఁ బొ కర్తలనుచుఁ
 కనఁ 'బ్ర హ్మో కృపత దివ మాశు'
 లన, 'నరాహో విష్ణు' రనఁగ, నాక్షణమ
 గోవిందవేదలు గోళి మరాళ
 భావనఁ గనినని పాదముల్ మకుట-
 మును గానఁజొకి మ్రొక్కుచుఁ జాఁ

పండితా నా గ్య చ రి త్రి

ననుషక్తి లింగాష్టకాదిసూక్ష్మములఁ
 బ్రస్తుతింఁగ నొప్పి భవ్య దివ్య ప్ర-
 త స్థారు లింగ భాస్వత్కాశీం
 యిరువ దేనవునిది యీ న ప్రతిర్కృత్య-
 తర మది గీర్తింఁగ దర మె క యింకెట్టి
 వారికిఁ దస్మ హేశ్వరిమూర్తివలన
 శ్రీరుద్రమూర్తి ప్రతిష్ఠమై యొప్పు;

రుద్రానికీర్తనము

శ్రుతి 'నమో భగవతే రుద్రాయ'యనఁగ,
 శ్రుతి 'నమస్తే అస్తు రుద్రాయ' యనఁగ,
 శ్రుతి 'సూర్యబాహవే రుద్రాయ'యనఁగ,
 శ్రుతి 'నేక ఏవ రుద్రో'యన, మఱియు
 శ్రుతులు 'విశ్వాధికో రుద్రో'యనఁగ
 శ్రుతులు 'సర్వోహ్యేన రుద్రో'యనఁగ
 శ్రుతులు 'మా త్నా రుద్ర! చక్రుథ'యనఁగ
 శ్రుతులు వెండియును 'గరుడ్రాయనఁగ
 మఱి 'నమస్తే రుద్ర మస్యనే'యనఁగ
 మఱి 'నమో రుద్రాయ మస్యనే'యనఁగ
 నుసలక మఱియుఁ 'ద న్నో రుద్ర'యనఁగ
 నెనగ 'రుద్రాయ తే రసవతే'యనఁగ

కో! యని శ్రుతి 'స ఎకో రుద్ర ఉచ్య-
 తే'యన, మఱియు 'రుద్రాయ నమో'య-
 నంగ 'రుద్రః పశూనా మధిపతి'య-
 నంగ ని ట్లవికలామ్నాయాభివినుతుఁ-
 డై వెల్లు శ్రీరుద్ర నతులితమహామ
 మావశం బగునె ిమాణతఁ దెలుప
 శక్య 'సన్యాసీ'శు నకలస్వరూపు
 గీర్వాణవముపేర్కె గీర్తిపఁదొడఁగి
 శివిరి సూద్యలు 'వవతి న మనః కస్య
 న వచ' నానెవ్వఁ డెన్నఁగఁజాలు జగతి

హరిహర తారతిమ్యము

నట్టి శ్రీరుద్రవామాంగలనందు
 వృట్టిన విష్ణుండు వోలుకే రుద్రః?
 నవిశేషనిష్కళి సకలాంగమైన
 శివుని తత్త్వైయూచిత మూర్తులందు
 రూపింప నేమూర్తి రూప మీవిష్ణుఁ ?
 డేవారి విష్ణుని రూప వేమూర్తి?
 విను ' శివరూపాయ విష్ణవే ' యనఁగఁ
 జెనసి వెండ్లియు ' యథా శివమయో విష్ణు '

౧. సమాఖ్యగావింప. ౨. నర్వాచీయ. ౩. సమన్వయండు.

పంకితాచార్యచరిత్ర

రస నొక్కచందమే నయ్యియువురుచు
జన శివవిష్ణు లు నమమేని జగతిఁ
హానరఁ గంఠముకప్పి, రొమ్ముమచ్చ-
యుచు వక్క శనుకాశు లొక్కచందములె .

- ముక్కన్ను చిక్కన్ను మొగిఁ గన్నులందా
నెక్కొన్నె యెలలాబ్బవేస్త్రాగల నొకఁడెక
హాని గజవ్యాఘ్రశివారావనలఱుఁ
చిరగు నీ తాంబూల శ్రుతులు నొకఁడెక
యందవనా బ్రహ్మయ్యతామాలికలుఁ
గం వెను ననమాలికాశు లొకఁడెక
యా'యజ్ఞంబు శుషు నసితాజినోస్త్ర-
నీయాని విశిరోస్త్రనీయాని నొకఁడెక
భ్యాకపిన్నజ జనాదిలిత శ్రుతి -
వికంబుఁ నొకూడెక శయాని నొకఁడెక
హరినేత్రవిచిత్రపాద్మాని హానిఁడు
గరమల్లి తునిమిస' కాలెన్న నొకఁడెక
శిశి కుక్క కపాల దామోచరిం .
మొగిని దామోదరంబును నొకఁ డెగునె ?

౧. అసామ్యుంబయేని. ౨. శరీయ. ౩. యగ్ని. ౪. కాలయ.

వాచి ప్రకరణము

బహుళోహోఽగ బహుళణామణులు
 మహిః గాస్తుభంబను మణియును నొక్కఁడె ?
 కన్నిచ్చి కొన్న చక్రము విష్ణుపీఠుఁ
 గున్న హంబును నొక్కఁడయగునె ?
 కాఁ విశాల వక్షస్ఫుల రక్ష-
 కేఁ విలోఁ శ్రీశూఁబా నాక్షి ;
 లాలాసు రోఁ కీలాఁవేవత-
 కేఁ విలోఁ శ్రీశూఁబా నాక్షి ;
 వ్యాఁదర్వారి ష్యక్సేఁ రుధిరి
 కేఁ విలోఁ శ్రీశూఁబా నాక్షి ;
 హరిముఖ్యదష్టావరాసునాకుఁను
 హఁఁడు హరిఁచెఁ దా ననిమెడు మహామి
 భఁఁ దోఁ హా నెక్కుభిఁ జములయందఁ
 దిఁది శ్రీశూఁబాదఁదవ్యాయుఁధములు
 హఁఁడు లంఘకు హరియించి సెనకుఁ
 గుఁగించినట్టిచక్రము ను నాక్షి ;
 శ్రీమఁ గానక దధిచిఁవయిఁ బ్రయోగింఁ
 దమురైఁన చక్రముఁ సుముఁసలే నాక్షి ;
 యక్షేఁ ప్రేక్ష మాఝాఝాఝిఁ బూన్సి

౧. హా. . . . .

పంకితానామకావ్యము

గనన్నశమతి గొన్న చక్రము సాక్షి;
 గనుగొన హరుడు మక్కర్తయు వార్తి-
 యను - ను నచ్చచ్చి ముప్పుగఁ దాఱు
 పాలుపురు హరిచనుకు జముయంద
 నాకెమచక్రాయుధాదలు వొకఁడె?
 క్రాలెమ విష్ణు కంకాళాది విధిక-
 పాలాది బహునిండమాళికాదలును
 నిశ్యత్వమున కిం బ్రశ్నయం గిదియ
 సశ్య మన్ క్రియ వోఁ శంభుండు గొప్ప
 ప్థిరే నొప్పగు నవ్వనేహుగా
 హరి యనిత్యాంగంగా నగునే నోకగా?
 తార మందరి కన్ను శేషహరి
 హరి బృందారి కాహరి చారి
 నాసి కలూ షేంద్రవారిణి క్షీ-
 నారి పారావార చంద్రకాచం
 శారద నంద చందన కుంద
 తారధరాధర ధవలాబ్జ కుముద
 డిండిరి మల్లికా పండ్ల మరాళి
 పాండుర విగిడిన స్ఫూరి దేహంబు

౧. శమతి మఱి. ౨. నైక్యమేమనయు. ౩. మందిర;
 చ్చాఱవి.

వా ద ప్ర క రణ ము

గాల్పందనీకాల కాంభుజంగ

లాలసీలా శ్రీ వీనీ జీమూత

కా కాంజనాచల కల్ప తాళ

కోపి కల్ప శ్రోతకస్తూరి

శ్రమూ రూజ్ఞాన భల్లూకచర్మ

తమనాగ్ని గిరిగుహాంబరి హరినీ

లాలపాకాళి వాంశరంగ

హాలాహా లాతి లంబును నొకడె?

హాసం గాని యులుగని యద్రజాతయును

బరిపురుషులొందు పద్మయు నొకడె?

యెతులితో ఊంస్త్రుండు నతనియూరుపుల

గతి గతాగతుండగు గరుడండు నొకడె?

హాసంందు వుట్టిన యష్టమూర్తులును

గరి మత్స్యకూర్తాది తనువులు నొకడె?

గూడ నింతయుఁ దానమైన రుస్త్రండుఁ

బ్రదేశికుఁడు నొక్క పగిదియే? యిట్లు

దనుకాంతులును నాయుధములు శౌర్యములు

ననితలుఁ దోడవులు వాహనంబులును

గళలు గుణంబులుఁ గారణంబులును

౧. హాస. ౨. కర్మ. ౩. లాభ. ౪. యంత్రము.

గా ద శ్రీ క క జ ము

విష్ణుకపాలంబు విష్ణుదంష్ట్రంబు
 విష్ణుకంకాళంబు విష్ణుచిరంబు
 నటుగూడ శివునిచే హతమైన విష్ణు-
 పటుతరాగంబు లాభరణంబు లగుచు
 నాశివు కరచరణాద్యోగములను
 సేవ్య విశ్వశివు హేతుమహాశివు
 మునుట 'విష్ణుమయశ్శివ' యనిన
 పలుకుట నే (జోషుడుగాక, యిట్లు
 కమశివునముల్ నార చూడంగ
 శ్రమింపజేసేదాంకెనీతి 'విశ్వామి'
 యని చూచి యిట్లు వైకృమన్వాడ
 చిన సంస్కృతుడుగాక సహజ మంశ్యులుచు
 సంస్కృతుడేక మూట 'సోమశ్యు' నాత్య-
 జ్ఞో త్యజ స్వ చ పాఠంశ్యు' యనఁగ
 స్కాందంబు 'సోమో న కన్వి' త్వనంగ,
 సంద 'వనంతి దు' త్తనో' యనఁగ
 ధర 'మహాపావనతాం పుంస' యనఁగ
 సరి 'నారకాస్య, న సంశయో' యనఁగఁ

1. చక్ర. 2. గొంతిసాప్పును. 3. 'యథాంకరం న. క.
 విష్ణుశి.

పండ్ల తాగి చరిత్ర

బంగళా ప్రతి 'నానా రాజా ప్రాప్నోతి' యనగా
 నరుణం 'బానీ యాన్ భవతి' యన, మఱియు
 నని శివునకు విష్ణునకు సభేనగా
 బలుకు న్నానియ 'తిసుండు గాన
 యాదిహాని యొక్కఁడే యని యునుట
 నెరవఱి శివరూపు నిష్ఠురూపనుట
 అన్య మనోన్య విరుద్ధంగా, చిన న.
 జన్మగా, సరకం మృత్యుగా, నతిని-
 ప్తిన్యగా, గాననం కెన్నటి ప్రశ్న
 నిర్ధార వివేకముచే యట్లుగాక,-
 శివు నసాధారణాంచిత మహామహిమం
 దవిలి పట్టించు వాదన ప్రకారం
 దర్శించుచో నన్యతైవంగా నుండ
 శేర్కొననంసె, దాం శేర్కొన్నప్పుడు
 వాయంగం 'ప్రమదేశ్వరాయ నమో న-
 మో'యని, 'భృంగీశ్వరాయ నమో న-
 మో'యని, 'నందనాథాయ నమో న-
 మో'యని, 'బసవేశ్వరాయ నమో న-
 మో'యని, వెండి 'శివాయ నమో న-

౧. హరియానా వాడుకను నైక్యంబయనుట. ౨. నిషించు.

వా ద ప్ర క రణ ము

మో'యని శ్రీగురుమూర్తిఁ దలంపఁ-
 గా విహితం బట్లుగావున నన్య-
 దైవవాదము లొప్రశస్తంబు, లుడుగు;—
 మద్దవ్యమైన వాహనము లుండంగ
 నెద్దునెక్కినవిధం బేమియంటేని
 భవుఁ డీశ్వరుండు శ్రీ పార్వతీశ్వరుండు
 శివుఁ డాది స్వప్తే స్మజించు నత్తఱిని
 రూపింప నస్థూల రూపంబు రోమ-
 కూపంబుల నణువు లేపారినట్లు
 దలపోయ మునుసూక్తి తత్త్వాబ్ధిలోన
 మొలచు తద్భువ్యదంబుల భావమునను
 బొంగి కాలాన్ని శిరాద్రాంగాన్ని శిఖల
 సంగతంబగు విస్ఫులింగంబు లట్టుఁ -
 లుండు మామేన బ్రహ్మాండసంఘములు
 వెండి యెవ్వం డోవు వేఱ నన్ దాల్చు
 ననుచు వేఱొకరూపమై యీశ్వరుండు
 దనుదాన ధరియింపఁ దలఁచి కనస్కతిని
 పానర ద్వితీయ శంభుం డనుపేరఁ
 దనరారు ధర్తావతారరూపమున

౧. లు నస్త్యస్తముదురు. ౨. రుద్రా. ౩. శస్త్ర.

పంకితారాగ్యచరిత్ర

నేదనేద్యంకగు వ్యపభేద్రమూర్తి
 యాదేవ దేవు వాహనమయ్యె సంత;
 యోజిం నెల్పుండె యుక్షేనల్లభండు?
 యేక్షేనల్లెం ద్వితీయశంభండు
 కన్నెంక సంసారిణే? వ్యపాధీశుఁ
 మన్నతి నెక్కు నె యోవిసంభవుఁడు
 విక్షేంకంకం శుకూఁమే నందినాఁడు
 యక్షేంకంకం జతుగుజావతాకుండు,
 లోకస్త్రంకంకం గోకుంకంకం
 లోకనావనుంకంకం క్రలోకవందిగుండు,
 క్షేంకంకం క్రమధ క్రంకంకం, నకల-
 క్షేంకంకంకం కువాయ శుకంకం;
 గావున నిట్లాదిగణనాయకుండు
 దా వాహనంకంకం దగంకం? వెంకీయును,
 నతి దుర్బలమువెంట నైరావతింకంకం
 కీ.తి నక్షేంకంకంకం శివునివాహనము;
 ననలునివాహనం బశనికీ బశువు
 వినుతింకం బశు.తి వ్యపభనాయకుండు;
 నరుదగు జముపోతు యమలోకవర్తి

౧. శేషము.

వాద ప్రకరణము

సిరకీర్తి వృషభండు శివలోకవర్తి ;
 నరరూఢ భరుండు దా నిర్వృతివాహనము
 నరసురవంద్యుండు నంబనాథుండు ;
 జడపాశసంబంధి జలున్బాంబు వోఱు
 జడపాశరహితుఁ డీశ్వరునివాహనము ;
 సంతతచరితగుణి శ్వేతనుని యిఁక
 యంశకాంతకుని వాహనము విద్వంశుఁడు ;
 యుక్తరాశావర్తి విష్వక్సేనుహయము
 నుక్తమసంతుష్టుఁ డుక్షువల్లిభండు ;
 నేల వేయును జెప్పినచానునంది
 నేలిననంది మాఘాలాక్షునంది ;
 జలుజాఁగునివాహన నను జీనహంస
 వెలియు పరిమహంస వృషరాజహంస ;
 ధరిణి సంతయుఁ గూడ ధరియించునట్టి
 ధరణీధనుని నగధనుని శ్రీధనుని
 ధరియించి వచ్చుచుఁ దన్నందికేసు
 వనిమహోచ్ఛ్వాస నిశ్శ్వాసోపహతుల
 వఱలు 'నుచ్ఛ్వాస నిశ్శ్వాసితై' రనఁగ
 నుఱుపురాణాగమసూక్తులు మ్రోయఁ
 బొడిఁబొరి వచ్చుచుఁ బోవుచునుండు

పండ్ల తారా ధ్య చ రి త్ర

గరుడండు గైలాసకందరంబునను
 నటుగాన పక్షివాహనుఁ డెక్కు పక్షి.
 స్ఫుటకీర్తియగు నుత్తుఘంకవు సరియె?
 వాక్రున్వనీటికి వాహనావళులు
 వేక్రియ వారిముఖ్యు లెనయుఁగా రనిన
 స్మృతి 'న ప్రదోషే వారిం శశ్య' యనఁగ
 జిత 'ద్వానశాబ్దం వృషక్షయో' యనఁగ
 వతి సుకృతక్షయం బగునట్లుగాన
 స్మృతిఃముట్టు లట్ల కశ్చిత్పురాణమున
 నాదఁ 'బశ్యే ధరి మాదరా'త్తనఁ ద్ర-
 యోదశి వారిఁ జూడఁ గాదని చెప్పె;
 సరిఁ 'బ్రదోషే ఘ వృషన్య' నాఁ గర్త-
 విరహితంబగు నంద వృషణ సంస్కర్మ
 శ్చతి 'నంద మా నిత్య తిష్ఠంతి' యనఁగఁ
 యిగ్నో 'వృషణా తస్య స్పృష్ట్యా'యనఁగఁ
 ధరిమీఁదఁ గల్గు తీర్థంబు లన్నియును
 విరహంబ వృషణేంద్ర వృషణంబులంద
 యొగి నాశ్రయించి మున్నుండుఁ దా మనిన
 జగముల నందికేశ్వరుఁడు న్యల్పుండ ?

౧ స్మృతి "వృషణ్య వృషణం.

వాచస్పతి క రణ ము

ధృతి “యత్ర వా దృశ్యతే లింగ” మనఃగఁ
 దతి ‘సర్వతీర్థాని తత్ర వై’ యనఃగ
 సంగతంబుగఁ ‘దీర్ఘసమితో’ ననంతి
 లింగమూలే తు’ నా లింగంబునందు
 నుండుఁ దా నట్ల మహోక్షవల్లభుని
 యంశంబులు దుండు, నది యట్లుఁగాక,
 హరిఁ జూడఁగాఁ బాప మగునటే, పాప-
 విరహితుం డగునటే విశ్వేశునంది
 వృషణ సంస్పర్శన ?-వేయేమి వొగడ
 వృషభేశుమహిమ దా వెండియు శ్రుతులు
 దూషక ! వినుము “మా దుష్పతిర్ వృషభ
 మా సహూతి”య నుచు మహి మ్రోయుచుండుఁ
 గాన సాక్షాద్బ్రు శ్రీ నందికేశుఁ
 గానక పశువని గణుతింప నగునె ?
 వరకీర్తియగు నందివాహనత్పంబు
 హరునకు నిందయే ? యట్లునుఁగాక,

గ ర ణ ధ రణ ము

గరణ మేటికిఁ దాల్చెఁ గరకంతుఁ జనిన-
 శరనిధిమథనావనరమునఁ బేర్చి
 హరివిరించి ప్రముఖాఖిలసురని-

పండితారాజ్యచరిత్ర

కరము దానవ సముష్కర మోడి పతివ
 నంకముల్ మునుమిడి యాహుతిగొనుచు
 మఃడుచువచ్చు నుద్దంకంపువిషము,
 మును రుద్రవేత్రాగ్ని కెనమైన విషము,
 నను యుగాంతాదిత్యసమమైన విషము,
 గాలానలస్రభం గపచన్న విషము,
 గాలకూటము నాంగం గపచన్న విషము,
 నలీ 'గృహి కృష్ణో జనార్దనో' యనంగ
 జంబాక్షు నల్లగాం జలిపన విషము,
 నలువగడ్డము మీసములుం గమరంగ
 నిల విస్ఫులింగంబు లెగ సెమ విషము,
 నారి జగన్రక్షణార్థమై దేవ-
 తలప్రాణములు గావం దలచి శంకంబుడు
 గరళంబు దాల్చె శ్రీ కంఠం దనంగ
 ఘరణిలో నిదియు నింద్యమెక యట్లుగాక,

సగ్నత్వము

సగ్నత్వమును ఫణివాఘు దాల్చుటయు
 నగ్ని జేనిడుటయు నది యెట్టులనిన,-
 నలువసుతుండు సనత్కుమారుండు
 మలయుచు నద్వైతమతములు వన్ని

వాడ ప్రకరణము

మునులు దారునుగూడ మును దేవదారు
 ఎనమునఁ దార యీశ్వరులము గాని
 యీశుండు వేఱలేఁ డిదమిశ్ర మనుచుఁ
 ఖాశుఁత ప్రతపద్ధతిఁ దుడిచి
 తమ బుద్ధియోగశాస్త్రుబులఁ బన్ని
 శ్రమఁ బొంది వేదవిరహితులై నడవ
 ఖ్యాతిగా వికృతవిటాకృతిఁ దాల్చి
 యేతేర మునిఁఁడు లీశ్వరఁ జూచి
 కనుకలి నింద్రయస్థలనంబుగాఁగఁ
 గనుఁగవ గామాంధకారంబు నొందఁ
 బరమఁతి ప్రతాభావముల్ దక్కి
 హను వెనువెంటన యరుగుచునుండ
 మునులకు నన్నుత్రముల శక్త దొఱఁగఁ
 జను దెంచువాఁ డెవ్వఁడని యాగ్రహించి
 వారక మఱి హుశవాహోది మంత్ర-
 భూరిక్రియల నాభిచారింబు వేల్చి
 ఁడసి యున్నత్రయాపంబు బైఁ బఱప
 మృదుఁ డాయపస్థారమును బడఁద్రొక్క,
 మఱియును సర్పంబు మంత్రించి పనుఁ
 గఱకంతఁ డది వాస్తకటకంబుఁ జేయ,

పండితారాధ్యచరిత్ర

నంత నయ్యగ్నిన హరుమీఁదఁ బనువఁ
 జితింప కలుగుగాఁ జేశ ధరింప,
 మఱియును బెక్కు దుర్మంశముల్ నన్న
 నఱిముఱి లెక్కనేయక హరుఁ డేఁగి,
 తనుఁ గని మ్రొక్కని వనజజుకొడుకుఁ
 గనుఁగొని యుష్ట్రంబుగా నపయింప,
 వడవఱ వడఁకుచు వచ్చి యమ్మునులు
 వుడమి సర్వాంగముల్ వొందంగ మ్రొక్కి
 'యన్వైశమతుల మహంకారయుతుల
 మద్విఠియాది సూక్తార్థవాదకుల
 మజ్జానులము సహస్రాఞ్శరాధులము
 దక్షతరులము మా శిష్యులు సైఁచి
 కావనే యయ్య! శంకర! సదానంద!
 దేవదేవేశ్వర! దివ్యలింగాంగ!
 తముఁ బొంద మోహ శాస్త్రంబులెవ్వరిని
 భ్రమితులఁ జేయవు భక్తవత్సలుఁడ!
 యా చతుర్ముఖుఁడు వేదార్తకుఁ డయ్య
 నేచి మీ మహిమ మున్నెఱుగక చెడఁడె ?

౧. వద్దిహరుఁడు. ౨. సూత్రా.

వాచ ప్రకరణము

యతని పుత్రుం డిస్స డదైవతవృత్తి
 మతి నినుఁ గానక మడిసెను దేవ !
 వ్యాసుండు విద్యామదాటోఁఫలముఁ
 జేసేనఁ గానఁడె యియ్య ! విశ్వేశ !
 దక్షప్రజాపతి దలఁ గోలునడఁడె
 యక్షయ ! ప్రథమభాగాస్తు నిన్ విడిచి ?
 కాన మేమును దహోగర్వంబు పేర్చిఁ
 గానక యవైవ్రతకర్తంబు లూఁది
 చెడితిమి, గరుణ క్షింపవే' యనుచుఁ
 దొడిఁదొడి వేదసూక్తులఁ బ్రస్తుతింప,
 విటవేషుదుండు వికృతవేషుండు
 స్ఫుట దిగంబరమహాదృతవర్తనుండు
 దేవుండు గారుణ్యదృగ్విలోచన సు-
 భావార్థి నోలార్చి తన లింగమూర్తి
 ననయంబు నజ్జలయం దిడి కొల్వఁ
 కనుచుఁ బ్రసాదించి యదైవత మణఁచి
 ధృతిఁ బశు పాశ పతి జ్ఞానయోగ-
 మత ముపదేశింప మఱియును మ్రొక్కి
 యనయంబుఁ 'ద్వచ్ఛేఫసోఽపి మాహాత్మ్య'
 మనియుఁ దదీయ సూక్తాపరార్థమున

పండితారాగ్యచరిత్ర

నిల*యువాం ద్రమం న హి క్షమా'వనః బ్ర-
 బలి 'సూరయో యత్య్రాశ్శంతి' యనఃగః
 గ్రాలి 'తద్విష్ణోః ఋమ'మన, నట్ల
 పోలుగా 'సర్వస్య పూజార్హముత్త-
 మాంగం' బనంగ వ్యాసాప్తకంఠునను
 బొంగి 'సంజ్యోతే లింగం ఋం మా-
 రస్య' యనఃగ 'నమోపాస్య జగన్న-
 మస్య'యన్ శినలింగమహిమ వేదముః
 గనుగొన శ్రీ స్కాంత కాశికాఖండ-
 మునను వ్యాసాప్తకంఠున నట్ల మ్రోయుః
 గావున ధర్మాగ్రకామమోక్షముః
 కావిరహస్థాన మతుః శ్వేత్య-
 లింగార్చనమ కాన లింగ-
 మంగళార్చనశ్రేణి మనుదా మేమనుచు
 నా ఋమేశుచే నతుః లింగార్చ-
 నోపదేశము మునియూధంఠు నవసి
 నలి దేవదారువనమున లింగార్చ-
 నలు సేయః దొడఁగిరి నాఁ డాడగాఁగ

* 'అవాం' అని సంస్కృతానువాదము. గణము కుదరక
 'యవాం' అని మార్పు పొందినది.

వాద ప్రకరణము

నాయుభంబయ్యె నాయగ్ని యీశ్వరున
 కాయెడ భూపణంబయ్యె సర్పములు
 నగ్నత శివునకు నైజమే? మునుల
 భగ్నవ్రతులఁ జేయఁ బాటిల్లెఁగాక;
 కావున నగ్నముఖ్యస్తకారంబు
 లేవెట నిరయే యిల? నల్లుఁగాక,

దయాధ్వరభవంసము

దక్షునిచేయు సభ్యర మేఁ చెతఁచెఁ
 ద్ర్యక్షుం పనియిదేని, దక్షుండు గ్రవ్వి
 యశ్శంఁ సేయుచు నమ్మనీంద్రునిను
 నజ్ఞానునిను హరిత్రాచి వేవతల
 సందఱఁ గూఁతుల నల్లుంఁడై బంధు-
 సందోహమునిను భాషాముఖ్యసతుల
 కేగంబ రప్పించి విభవంఁ దనర
 యాగ వీక్షకుఁ జొచ్చు నవసరంబునను
 దక్షాగ్రతనయ పాలాక్షునిచేవి
 యాక్షణంబునన యుద్యతోక్తపాఠ్య
 వన జాక్షముఖ్యదేవతలను మునుల
 ననుఁగులఁ గూఁతుల నల్లుంఁడై గూఢ
 రప్పించి యధ్వరరాజు నీశ్వరుని

పంజాబీ గాథ్య నిరీత్ర

రప్పింపవేల నీ క్రతువున కనుడు,
 నున్న యల్లరభాతి నుగ్రండు దన్ను
 మన్నింపడని మదోన్మాది దక్షుడు
 దామున్న యీశ్వరు తత్త్వం బెఱుగక
 మామగదా యను మంచెమేలమున
 వివరీచరితుండు విధిని సే. ధార్షణ్య
 డవవిత్తు డస్థిచర్తాబరధరుడు
 నాగకుండలుడు వినాకహస్తుండు
 యాగయోగ్యుండుగాఁ డని ధగకరింప,
 వారనిద సెఱి జొచ్చునంతలోపలు
 స్ఫురిత కోపాలోపహాస్యాత్మ యగుచు
 జగదంబ గూర్తసంజనిత కోపాన్ని
 భగ భగ భగులు నభోగతి నెగయఁ
 ది. కోపిణి. దాన దరికొని కాలె
 వనబాతు ముఖ్యులు నది వది వడక;
 వారిని ద విన్న ద్రోహం బాండువెంటఁ
 దరియింప రా దను తలఁపునఁగాక
 సురలఁ దొడ్డిని జావఁ జూడఁ జాలకయ

గ. దాడిగా కనక; దాసిగాఁగనక, ౨. మావ. ౩. భురులన
 తోరన నెగయ. క. తొండు. య. ధరి.

వాచస్పతీకరిణము

గిరిజ భిస్త్తంబయ్యె హర హారా యనుచు,
 నంత గౌళమ దధీచ్యాది మునీంద్రు
 లెంతయు నరిగి శివేతర క్రతువుఁ
 జూడంగరాదు, దక్షుఁడు శివద్రోహి-
 తోడ సంభాషింపఁ గూడ, దెట్లనిన—
 మసలి 'నమో రుద్ర మన్యవే' యనుచు
 నసలార ఋగ్వేదమట్లును మ్రోయ,
 మఱి 'నమో రుద్రాయ మన్యవే' యనుచుఁ
 దఱి యజుర్వేదంబుఁ దా 'మ్రోయునట్లు
 'ధీయతే రుద్రాయ తే రశనతే న-
 మో' యని యా సామమును 'మ్రోయునట్లు
 మొసలి 'సంధ్రాయ = మో అస్తు' అనుచుఁ
 వానర = భర్తృణాంబును 'మ్రోయునట్లు
 ఋగ్వేద = కృష్ణాకు నియు = వేదములు
 మున్ను సుక్ష్మీన సూక్ష్మములు గల వెట్లు
 గలిగి 'యస్మై నమ స్తద్భిశో యినఁగ
 ప్తవము 'యస్మై నమో భవతే' యనంగ
 మ్రొక్కుట కళవతి మోక్ష సాఖ్యముల

౧. దక్షుని ౨. మ్రొక్క. *రశనతే' అని మూలము; గణ
 మునీంద్రు మార్పు.

పంకితారాగ్యచరిత్ర

యిక్కయు ముక్కంటి యొక్క వశకాండె ?
 యూరీక్యోస్ క్షేత్ర 'జోరోస్' శామివ
 ధారయే 'నగను' దగు కీరీటంబు
 నిం వచ్చునే ఫరియింక జోరులకు
 దాపోయ మకుటవృన్దులకు దక్క ?
 రితి 'బరాశ్చరశో' ప్రయనం
 స్తుతి 'యశ్చరాశ్చరీ' హరినంక
 వది 'యశ్చ' 'వ' యనంక
 వదిగొను నునవిచ ద్వాక్యముల్ సినం ?
 కొంకులేక 'వ ఏకో ధ్యేయ' యనంక
 నంకించి యంద 'వంక' యనంక
 నన్యసురార్పణం బ్దుమే ? 'వ-
 మన్యశ్చోత్యజే' క్షేమనట్లుగాక,
 యశ్చరశతి శ్రుతుంబు 'రాజాన-
 మన్యశ్చ' యనంక నాశ్చోస'మం
 విహితోక్తి 'రుద్రం హునేమ' యనంక
 'సహమహేశపలాశసంకా' యనంక
 వమరంక 'సద మస్తు హవ్యం' బనంక

౧. ధారయికుమనంక ౨. శ్రితి 'యశ్చో' యని నూచించు
 వారిని. ౩. యభిల.

వాద ప్రకరణము

రిమణ 'యశ్శేష్వర స్త్వ మసి' నాచాలు-
 నే? వాదామే? 'యశ్శేష్వరో హవ్య-
 కవ్య నమ స భో క్తవ్య మాత్లా' య-
 నంగ యెఱింగి యెఱింగక పలుక
 నాంగయిగునె యెఱింగ కర్తములు?
 నొరుచు 'ప్రథమభాగ్వాప్తి' యనగఁ
 గలకే ప్రథమభాగకర్త యుక్తము?
 పాఠ్యులుంకంగ నపూజ్యులఁ జెందఁ
 బూజుమే క్రతువు దుక్కుద్ధగా కనుచు
 నాదః క్రతువున కాచిచారింబు
 నేదగాఁకు శ్చైలేదు కష్టాఁడు-
 సురొకు మునుకుఁ బరిభనొంగను
 వర మంఠముల పలావాల్లులు దక్కఁ
 బాచండులై, భక్తిబాహ్యులై, యితర
 నేపాఠ్యులై, ముఁవిముఖులై, ధర్మ-
 విఠిశచరితులై, ద్వజులు భ్రష్టుగను
 పసిమించి యస్తునుల్ జన్మంబు వెడల
 నింత వస్త్రాంతంబు నెఱింగి యాక్షణము
 యంతకాంతకుఁడు గోపాక్రాంతుఁ డగుచు

---

౧. హేల. నేన్యాజ; నీన్యాజ. ౨. హేల. ౩. స్థ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వీరావతారుని వీరభద్రేశుఁ
 స్త్రాం నృసింహ విదారణుఁ బనుప
 శ్రీ వీరభద్ర గణావలి గొలువ
 శ్రీ వీరభద్రఁ డక్షియుఁ నేతేరఁ
 ద్వరిత దక్షిణ్యుల క్షవసనోద్వక్త
 పరిచిత క్రోధ విస్ఫురితాభజా-
 నిటల గుణలొక్కట చలులాగ్ని-
 పటం పరిస్ఫుటోద్భట విస్ఫులింగ
 పటుపాతమునను నొక్కట జన్ననాం
 నటు గూడ దరికొన నార్చి భూతములు
 దశయక యచట హోవల దర్శిత్రాణఁ
 దొడరి యూంబులతోడ బంధించి,
 యత్యార్హమున నాహవనియ గాహ్లా-
 పత్య దక్షిణ నామ పరిమితాగ్నులను
 నావృతంబైన విగాశ్వంబుంగంక-
 లో వైచి యల్లకణ్ణోలంబు నేయ
 మలయుచు భద్రరోమజ గణపతులుఁ
 గలయ హోమస్త్రవ్యమంబు వీటింబచ్చఁ
 దలర సాధులను సదస్యుల మునుల

గ. గా. ౧. ౨. ౩.

నెలుకల నడచిన పాలువున నడవి
 నిలఁ గులస్త్రీల జారులు "సెచ్చినట్లు
 నలినుబ్బి దేవాంగనా సహస్రములఁ
 దఱిఁ దఱి భూతభేతాభరు సెరుప
 నఱిముఱి వీరభద్రాధీశుఁ డంతఁ
 బశు పాలకుండుఁ బైవైఁ దల్లడిల్లఁ
 బశువులఁ ప్రోలినభంగి దేవతలఁ
 బాద-గొని పఱచుచు నదితి నాసికము
 మొదల స్వాహాంగన ముక్కు డాచన్నుఁ
 గృతి 'నాసికోద్ధోష్ఠ కృతనం' బనఁగ
 నతికోపిమై నరిస్వతి ముక్కుఁగోసె;
 యజ్ఞరక్షకుఁడగు యజ్ఞని శిరము
 'యజ్ఞస్య శిర'ము నా నలు చెగనేసె;
 నలిరేఁగి 'దంతవినాశనో' యనఁగ
 బలువిడిఁ బూషుని పండ్లవోఁ బొడిచెఁ;
 'గృతుల 'వహ్నే ర్హస్తగత' యనఁ గోసె
 హుతవహు జిహ్వాలు నురుబాహుయుగముఁ;
 బొడిచె భగునికన్ను వుడమి నల్లంతఁ
 బడ 'భగనేత్ర నిపాతకో' యనఁగ,

౧. శబ్ద. ౨. గాల్ప. ౩ ప్ర.

పండితారాశ్యచరిత్ర

సోము 'నంగుష్ఠేన సోమాంగ' యనంగ
 భూమిపైఁ బడవైచి ప్రామఁ బాదమున
 నటిముఠి జగదాదయగు విష్ణుశిరము
 నెఱి 'దదా హాహవనీయకే' యనంగ
 నాహవనీయాగ్ని నటు వడఁజేసె,
 మాహాశ్చ్యమలరార; మఱి యట్లుఁగాక
 హరి యమేంద్రాది దేవాంగముల్ గాడ
 ధరఁ జిక్కెడఁ గనంగఁ 'దక్షకో' యనంగఁ,
 ద్ర్యక్షు నిందించిన యతిపాపి యనుచు
 దక్ష ప్రజాపతి తల చెగనేసె,
 నుద్రిక్తమతి వీరభద్రేశుఁ డిట్లు
 విద్రుతంబుగఁ జేసె విధిసేయు క్రతువు
 నాతండు సేసిన యజ్ఞఫలమున
 కాతని పుట్టికి నాభిచారంబు
 వ్రాసింపె; శివభక్తిబాహ్యులై చేయ
 నాపోవ నెట్టిక్రియలు నాంగమగునె?
 ధరణీశుఁ? జేలెడు ధరణిలో నొక్క
 వరుఁడు గర్వించి యన్యాయంబు సేయఁ
 బఱచుట దోసమే? భవుఁడు దాసులను

౧. జిక్కరి; జక్కఁది యంగతము. ౨. కప్పు. ౩. జేలెడు.

నా ద ప్ర క రణ ము

బలచుట దోసమే భక్తిమాలినను ?
 హరి విరించ్యాదులు నటు దక్షుఁగూడి
 పరిభవంబులఁ బాండఁ బ్రాప్త మెట్లనిన
 నినుమునంగతిఁజేసి యిలఁ బావకుండు
 వనుగొని మర్దింపఁబడుఁగాన హరుఁడు
 దక్షుని సురలను దండించు శివున
 కీక్షితి నిందయే ? యిల నట్లుఁగాక
 యూడిఁ దాఁజేసిన యఖిలాండకోట్ల
 నాదరింపక పంపఁదగునె యంటేనిఁ,
 బశువతిచేఁ గట్టఁబడిన జీవములు
 వశువతిచే ముక్తిఁ బడయంగతేక
 ధర యెల్ల ధూళిగాఁ దగిలింప నెగయు
 పరిమాణవుల యన్ని భవములఁ దొడర
 ద్రాగిన మాతృకాస్తన్యముల్ సత్త-
 సాగరోదకము లసంఖ్యముల్ గడవ
 నరుదగు స్పృష్టికణాసకసంఖ్యఁ
 బరగు మరణములు వ్రాస్తముల్ గాఁగ
 యుగకోట్ల నవికలయోగజన్తముల
 కగఁడి దుఃఖంబు లందుచు నాన్తఁ

౧. దగులంగ. ౨. దవర. ౩. దుష్టగ.

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

గుందుచు, దలఁపులఁ గందుచు, "నాత్మ
 వందురుచున్న జీవంబులఁ జూచి,
 'కటకటా! భవవిద్యధిఁ బాయలేక,
 పటుతరంబగు ముక్తిఁ బడయంగలేక,
 కడిదిదుగఖంబుఁ బొందెడిఁగదే' యనుచు
 మృదుఁడు జీవావలియెడ 'దయ పుట్టి
 వరదుఁడు నర్వజీవదయాపరుఁడుఁ
 గరుణాకరుఁడును గాన జీవులకు
 విరచించె లయము; నివృత్తి కయెట్లనిన,

ప్ర ల య లీ ల

హరుఁడు ప్రలయలీల కభిముఖుం డగుటఁ
 బ్రమఘలు రుద్రులఁ బరగు భూతములు
 సమసుప్తివేళ కుత్సవమంది హరుని
 ఫాల విశాలకరాలు ననేత్రాగ్ని
 కీలావలీ స్ఫురతాకలాగ్ని క్రమ్మ
 నిది జగద్విష్ణు వహేతువై తనర
 వదియ తా సుఖహేతువగుఁ బ్రమఘులకుఁ,
 గుమ్మరి దగఁ దరికొల్పిన చిచ్చు

౧. మతుల. ౨. భవదీయగతి. ౩. గృహ. ౪. క. ౫. నేత్రో

గ్రమ్మఱఁ గడవ లావమ్ములఁ గాల్పు-
 విధమున బ్రహ్మాండ వివిధభాండంబు
 లధిగత స్త్రలయ కాలాగ్నిచేఁ గాలఁ
 జేకొని స్త్రలయాగ్ని శిఖలచే నఖల-
 లోకము ల్గాలు, నాలోకాగ్నిలోన
 నా మహాస్రమధగణావలి వేర్చి
 కౌముదిలో నాడుగతి నాచునంత
 జడనిధి ద్వీపాంత సహిత ఛరిత్రి
 వడి మీఁది కెగురంగవైచి యార్చుచును
 మీఁది లోకములతో మించు నాకసము
 రా దిన్నఁ గ్రిందికిఁ బ్రమథేంద్రఁ డొకఁడు,
 బడబాగ్ని నుదుట బాట్టిడుకొని యాడుఁ
 బెడసోలుచును గణవిభఁ డొక్కఁడుండు ;
 సకల వారాసుల జలములు ద్రావి
 యొక గణనాయకుం డొచ్చి నిద్రించు;
 సకల గ్రహాదితారకసమూహంబు
 నొక గణనాయకుం డొగిఁ బాఱకనూఁకు,
 నేచి యా ద్వీపంబు లేడు సక్రములు
 వైచినగతిఁ నైన్వీవైచు నొక్కయ్య,

౧. ద్వీపాద్రి. ౨. కగణంక. ౩. డోడగ్రేవు. ౪. నూఁడు.

పండితా రాఘవ రీతి

యలరి యమేంద్రవాహన దంతశృంగ-
 ములు దాళములువైచు మున్నోక్కగణము,
 నల్క మృత్యువుకోఱ లటు వెర్కి త్రిష్ట
 నుల్కముల్ ద్రిష్టన స్థాక గణేంద్రుండు,
 నక్కరువలి యిట్టి నభీశు చోఱ
 దిక్కరులను దిని త్రేన్పు నొక్కయ్య,
 ధర హిమమేరుమందరముఖ్య గిగు)
 వరగణంబులు సూడువట్ట) లాడునురు,
 సురగిరిముఖ్యాద్ర, సుఖకేలి నలిపి
 యురువడిఁ బాడినేసి గూఁడు నొక్కయ్య,
 సాదలి యష్టభుజంగము) ప్రేళ్లఁ దాల్చు
 నొదవ ముద్రకలుగా నొకగణాధిపుఁడు,
 ఆదివరాహంబు నడచి యాదంబ్ర
 లాదట ధరియించి యాడు నొక్కయ్య
 సరి నాదికూర్చిస్థస్థము గాడి వొడిచి
 యురకేంద్రునిడి త్రిష్టచుండు నొక్కయ్య,
 నరసింహు జడయుఁ గేసరముఁ గంతంబు
 గిరిజపీతంబుగాఁ బరపు నొక్కయ్య,
 గరుడనిపక్షముల్ శిరమునఁ దాల్చు
 నురుమకుటాకృతి నొకగణాధిపుఁడు,

హిమకర రవిమండలము లడ్డణముల

క్రమమున నిడి యాడు గణనాథుఁ డొకఁడు,
 నుఱుముగా బ్రహ్మాండ మజ చేతఁబట్టి
 పఱియలుగా వ్రేయుఁ బ్రమథేంద్రుఁ డొక్కఁ,
 డెడఁ ద్రివిక్రముని కోలెమ్ము నండముగ
 గొడుగుగా నజపున్కుఁ గూర్చు నొక్కఁడు,
 నిండఁగ నఱుత నజాండముల్ దాల్చు
 నండాభరణుండన నలరు నొక్కఁడు,
 గుర్చుగాఁ గరములఁ గులగిరుల్ దాల్చుఁ
 బర్వతాభరణుఁ డన్ ప్రమథేంద్రుఁ డొకఁడు,
 భూరి ప్రాయవేళి మేరువు నడఁచు
 మేరుపాతనుండను మృదుగణం బాకఁడు,
 నరణముల్ గరములు పురికొల్పి తాల్చు
 హరివేధు శవంబు లఱుత నొక్కయ్య,
 యారూఢిగాఁ బ్రమథాధిపు లిట్లు
 వారక సర్వసంహారంబు నేయ
 నొగి దేవ దానవాది గణంబు లడఁగి
 గగన మెల్లఁ బ్రమథగణమయం బగుడు,
 నా కమలజ హారీంద్రాదిదేవతల
 లోకములుఁ బ్రమథలోకంబుఁ గును,

౧. అయ్య.

పండితారాధ్య చరిత్ర

బ్రమథాధిపతు లిట్లు బ్రహ్మాండకోట్ల
 నమనుత్తిఁ బొందించి సంతసంబునను
 వడిఁ బాడవగుచు నప్పుడ యుద్ధి గుజ్జ
 బాకవుగ వలముగఁ గడు సన్నమగుచు,
 నాడుచుఁ బాడుచు నానందలీలఁ
 గ్రీడించు ప్రమథుఁ క్రీక లెట్లనెన,
 లంబోష్ఠ లంబాక్ష లంబనాసికులు,
 లంబజిహ్వలు బహు లంబకంఠరులు,
 నజ గజ హయ వరాహ వ్యాఘ్రకణ్ఠ,
 లజ గజ హయ వరాహ వ్యాఘ్రముఖులు,
 శరభ సారంగ మార్జాస గోమహిష-
 కరలిపు కరి పురోగమ బహు ముఖులు,
 బహువక్త్ర బహునేత్ర బహుకణ్ఠ వక్త్ర-
 బహుపాద బహుజాను బహుబహుయుతులు
 బాహూరుముఖి ముఖి బాహూరుశనులు,
 బాహుజోరజాను సాదోరుముఖులు,
 ద్విముఖి చతుర్ముఖి త్రిముఖాస్తముఖులు,
 సముఖి పంచముఖి సహస్రాదిముఖులు,
 పెండియు వికృత వివిధరూపధరులు,

౧. బహు బాహు.

వెండియుఁ జారు వివిధరూపధరులుఁ,
 బూని శ్రుతుల్ 'స్తర్మ్యతే న చ దృశ్య-
 తే' నాఁగ నిట్లు గీర్తింప వెండియును
 నపు 'నసంఖ్యాతా స్సహస్రాణి' యనఁగ
 భవి 'నేవమేవ తన్ని బోధత' యనఁగ
 'నణుశశ్చి మహాశశ్చి' యనఁగ శ్రీరుద్ర-
 గణముల వర్ణింపఁగారామి దధ్య-
 మైనను శినపురాణాగ మోక్షముగ
 నానేర్చు భంగి వర్ణన నేసినాఁడఁ,
 ప్రోడిగఁ బ్రమథగణాడంబరంబు
 వేడుకఁ జదివిన విన్న న్రాసినను
 దొరఁకొను శుభములు దురితంబు లడఁగుఁ
 జరభక్తి ముక్తులు సిద్ధించునట్ల,
 యమిత ప్రమథులచే నలరుచు నెలమి
 సమస్తుఁ బొందించు జగము లీశ్వరుఁడు;
 దివిరి యుత్పత్తి స్థితి లయ కారణుఁడు
 శివుఁడు పుట్టించు రక్షించు నడంచుఁ ;
 బుట్టించునప్పు డేపుణ్య మీశునకుఁ ?
 బట్టి శిక్షింప నేపాప మీశునకు ?

౧. హ. బ్ర. మ. ౧. ౨. బ్ర. మ. ౩. ప్రతాపరా ప్రమథులచేత.

పండితా కావ్య చరిత్ర

జలముల సస్యాది జంతువు ల్వాదలు
 జలముల సస్యాది జంతువు ల్బడియు,
 నిలఁ దజ్జలాలుల కింతనచేసి
 ఫలియించుకే పుణ్య పాపంబులెందు ?
 నటుగాన లీలార్థమై స్పృశియించు
 నటుగాన విశ్రమణార్థమై యణఁచు,
 నిది హరునకు నిదనే?—యట్లుఁగాక, --

మహాతాండవరీల

పాదలి తాండవమాడు పోల్కి యెట్లనిన—
 జగదాకకోట్లు భస్మముగఁ దద్భూతి
 నగజార్థధరుఁడు సర్వాంగము ల్వాసి
 హరివిరించిపురోగ మాసురాస్థులును
 వర కపాలావలుల్ వలయువోఁ దాల్చి,
 భరతోక్తి నానాఽబుధాతాళములు
 భరతసంక్షిప్త లేర్పక నుగ్గడిక
 రమణమై సంహారరఁబు లుకనికర
 మమర మృదంగంబు ల్లు వాయింపఁ
 దలకొని మేఘపాతనులచే గిగులు
 సెలఁగి సూర్యములై యేకాకృతులికఁగ,

౧. గీత.

వా ద ప్ర క రణ ము

నా కులాద్రులుఁ బర్వతాభరణేంద్రు
 లేక శంఖంబుల ప్లలమిఁ బూరింప,
 రతి నుచ్చి రుండాభరణులు రుండుముల
 నతులిత దీర్ఘ కాహళముల ప్లూఁద,
 నలరుచు హరివిరించ్యాది కూర్తాంగ-
 ములు వటుపటహ విస్ఫురణ మ్రోయింప,
 గాలభైరవు లఁ ఘనకపాలంబు
 దోలుఁ దప్పటముల లీల విస్ఫింప,
 గాలగద్రులు హరికోలెమ్ము లెలమిఁ
 గోలాటగోడియల కొమరున నేయ,
 నలరి తత్త్వములఁ దత్త్వాభరణేంద్రు
 లిల జయఘంటల ప్లలమి వాయింప,
 నేల నింగియు మహాకాళులు సిద్ధి-
 తాళముల్ గదియించి తారు వాయింప,
 దగిలి రుద్రాంగనాతతులు దిగ్వితతి
 నొగిఁ గాంస్యతాళంబులోలి వాయింప,
 నతిలీలఁ బ్రమథాంగనావలి వెట్టు

---

౧. వారులా. ౨. వా. ౩. గా. క. లీ. ౪. కండె; కొండె.
 ౬. నేలయు నింగియుఁ గాలాంతకులును. ౭. ప్లూఁగూర్చి; దాయించి;
 వాయింది. ౮. పప్త. ౯. నోజ. ౧౦. నమరా. ౧౧. తెట్టు; వెట్టు.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

జతులు నానాగీతజాతము ల్లాఁగ
 భూత ిభేతాళాది భూరి భూసణము
 భాతి సముద్భూటార్భటరావముగను,
 నతుల యుగాంత మహాస్రళయాను-
 గా జగత్తాండవ శకలనకుఁ జొచ్చి
 హరినేధ లిరువెనలందు వాయిఁగఁ
 గరివైత్యు వ్రచ్చినగతి నాడునాఁడు,
 బంధురలీల సాష్పక సుర వ్యాగక
 నంధకాసురు మెట్టి యూడఁజునాఁడు,
 మఱి మునుల్ వంచిన మహిమోరగంబు
 గిజీగిటగాఁ బట్టి క్రియనాడునాఁడు,
 వరతపోనిగ్మకు వ్యాప్తువాగనకు
 నరుదొందఁ గగణించి యూడఁచు నాఁడుఁ,
 గడునర్థి గుండయ్య కడువఱు వనగుస
 నడరు వాద్యము జతికాడఁచునాఁడుఁ,
 బిట్టవ్వ గై నేయు వెట్టి మైఁ గట్టి
 తట్ట వాయించువో ధర నాడునాఁడు
 వలచి చేరమ వక్రనర్థి వాయిఁగ
 నలరి పూజానేళలం దాడునాఁడు,

౧. వే. ౨. కళలకు. ౩. చూడ.

వాద ప్రకరణము

నాపోవకున్న మహా ప్రలయంబు
 రూపించి యాడంగ రుద్రుడు దొడఁగె
 గాకేమి యంచు నక్కజమంది ప్రమథ-
 లోకంబు వొగడఁ ద్రులోచనుం డర్థి
 వసుధఁ బుట్టనియట్టి వర్ణన లొలయ,
 రసికులఁ జోఁకని రసములు వొలయ,
 గడనకెక్కని యలంకారముల్ దోఁపఁ
 బడి యిడఁగారాని భావంబు లింపఁ
 జూడ నక్కజమగు సుగతులు దవులఁ
 బాడ నక్కజమగు ప్రతిజతుల్ నివుడఁ
 దలపోతలకు రాని తాళంబు లులియఁ
 గలలలో వినని యుగ్గడనలు వెలయ,
 రాగాధ్యు లానని రాగముల్ దనర,
 నాగరికంబగు నటన లింపావర,
 నంతకాంతకుఁ దుబ్బి యంతకంతకు ని-
 తాంత తాడవ నముద్ధతి విజృంభింప,
 నరిపాదఘట్టన చప్పుడు దక్కఁ
 జరణ సంగతి గానఁ జాలరాకుండఁ,

---

౧. రాగముల్. ౨. యుద్ధదనలు. ౩. జాలకయుండ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గరతలగతుల యుగ్గడన దక్కంగఁ
 గర నహస్తాటన గానరాకుండ,
 వఱలు జటాచ్ఛటాధ్వనులు దక్కంగ
 నెఱి జటాగ్రములతాఁ కెఱుఁగ రాకుండ
 మకుట కోటిర ధామంబుల తక్క
 మకుట శిఖర మ్రమాణంబు గాఁగ,
 నాద్యంతరహితుఁడై యయ్యదిజకు న-
 భేద్యుఁడై యుండ నా ప్రియసాధ్వి మ్రుక్తి,
 'పరమానురాగ ! మఁరిమితానంద-
 భరిత స్వీయశుభ స్సహామూర్తి
 విన్నయతాండవోద్వృత్తిమైఁ బేర్చి
 యస్తదాదులకు భయంకరంబయ్యె
 (?) న 'య్యత్యతిష్ఠ ద్దశాంగులం'బన; ద-
 దియ్యాది వేదాంతదృష్టులు గడచె,
 'నయ్యతిష్ఠ త్సహాస్రాంగులం' బనిన
 శ్రుత్యంతరము వేఱ చూపెడు తలఁపా,
 మహి భవత్పరమసూక్ష్మసూలరూప—
 మహిమయ వేదాగమపురాణములకు

---

౧. యుగ్గడనలు దక్క, ౨. పరమానురాగం. ౩. ప్రంబును
 మ్రాయి.

వాద ప్రకరణము

హరి విరించ్యాది సురాసురాదులకు
 నరు ాదెఱుగనని యత్యద్భుతాటోప-
 తాండవాడంబరోద్య స్తహామూర్తి
 వెండి యెవ్వరి కింక వీక్షింపవచ్చు?
 నాక్రీడ సాలించి యాదిస్పష్టికి ను-
 పక్రమింపవె, కృపాపర ! జగదాది!
 యంచు వెండియు జగదంబ మ్రొక్కుడు ను-
 దంచద్దయామతిఁ దాండవలీల
 సాలించి సతికిఁ బ్రసన్నుడై యున్న
 వేళ 'న బ్రహ్మ న విష్ణు' రనంగ
 సూరులు 'నాన్ని ర్న సూర్యో న చంద్రా
 తారకా' యనఁగ వేదశిరోక్తు లలర
 ధ్రువ 'మేక ఏవ రుద్రో' యన మఱియు
 నివుడు నానావేద నివహసూక్తులను
 బ్రస్తుతింపుచు మహా ప్రమథాధిపతులు
 మస్తకవిన్యస్త హస్తులై మ్రొక్క
 ననమాక్షుఁ డాస్రమథాభిమతంబు
 లొసగుచు స్వప్రస్తుభోధ్ధతి నిగుడ
 నియమితాతీత స్త్రలయ 3 గతభూత-

౧. దేరుగనని. ౨. సృష్టిలోస్తుభోధ్ధతిని. ౩. యుగ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

చయ బీజసంచయ స్థానకారణము .
 లైన నిజాంగంబులందు నీక్షింపఁ
 బూని 'స ఈక్షతే మే ను లోకాం శ్చ
 లోకపాలాంశ్చ' నాలోచిత, నట్లు
 గాక 'స ఈక్షతే లోకానై స్సృజా' య-
 నంగ వెండియు ఋగామ్నాయంబునందు
 సాంగోక్తిఁ 'జక్షుష ఆదిత్య' యనఁగ,
 మఱి 'మనస స్పింద్రమా' యన, నంద
 వఱల వెండియు 'ముఖాద్వావోఽస్మి' రనఁగ,
 నదిగాక 'నాసికాభ్యా' మనుసూక్తి
 నదియుఁ 'బ్రాణాద్వాయు' రని సమాసింప
 నందినంబంద 'శిశ్నాద్రేణ' మనఁగ,
 నందుండి 'రేతస ఆపో' యనంగ
 నమరఁ 'బద్భ్యాం భూమి' రనఁ బ్రదేశాంత-
 రమునఁ దొలఁపుతియు 'శ్లోత్రాద్దేశా'యనఁగ,
 'నాత్తాన మాక్తనో' యనఁ గ బాష్కలము
 'నాత్తన ఆకాశ' యనఁ దదంగముల
 శివుని వీక్షణమునఁ జేసి జనించె
 నవికలప్రకృతి బీజాస్తమూర్తులును

౧. సమసింప.

నటమున్న శివుని దృగంచలోద్భూత-
 షటుఘ్నామృతవార్ధిపై వెల్లివిరియ
 హరుఁడు మున్దాల్చిన యజ జనార్దనుల
 చిరకపాలములకుఁ జేతనా మొదవి
 యాలిఁ గీర్తింప నం దొక్కొక్క తలకు
 శూలి బ్రహ్మత్వ విష్ణుత్వంబు లొసగ,
 శ్రుతి 'నేప విష్ణోర్జనిత' నాఁగ విష్ణు-
 శతపత్రజులు శివు జనితగాఁ బడసి
 సత్త్వరజో గుణైశ్వర్యానుపాల-
 సత్వంబులకు వారు నాధులై; రంత
 భవుఁడుఁ దొల్లిటియట్ల ప్రబలు బ్రహ్మాండ-
 నివహముల్ క్రమ్మట నియమించునట్టి
 నిగ్రహనిగ్రహోదగ్రైకగుణ స-
 మగ్రుడై చను లింగవిగ్రహునకును
 రమణ సనస్యశరణ్యులై వెలుఁగు
 ప్రమథులు మహిమయుఁ, బటు పరాక్రమముఁ
 దన స్వతంత్రతయు, నిత్యతయు, నీకత్వ-
 మాను, కిదిదానందత్వమును, నిరవద్య-

౧. ౦ బొంది. ౨. శివజనితులై పరగి. ౩. గజునన్న. ౪. తిరా

పండ్ల తా రా ధ్య చ రి త్రి

మహిమ, యనన్య సామాన్యోరు ిశ్ఠః
 బహుళతపెంపుః జెప్పనో రాక స్పష్టే-
 లీలలుః దాండవవేళలుః బ్రలయ-
 కాలముల్, మఱియుక కార్యములెట్లు
 గాన, యనిండు తైక స్త్రవృత్తికి, న-
 దానందకవర్తికి, నతుల కీర్తికిని
 నిందలే యవి మహనియ్యతల్ గాక?
 యిందు ధారణముఖాభీష్టవర్తనము
 లకుఃఖిల వేద వేదాంత పుగాణ-
 సకలాగమేతిహాస స్త్రవృత్తితశులు
 వ్రకటించు శబ్దోపపాదతార్థములుః
 బ్రకటించి యున్నట్ల పఠికితిఁగాని
 భక్తి మనోనేకభావనఁ బలుకు
 నుక్తులు గాకుండు నూహించుకొనుఁడు;-
 అనుచు నిట్లునుగాక యజుఁడు 'గృహ్యోమి'
 యనఁ 'బరశుం తప్త' మనఁగ నే మఱుఁ
 బట్టుదు హనుమీఁదఁ బ్రతియు లేదనుచు
 నట్టుగా కొండుదయ్యము గల యట్టు

---

౧. కీర్తి. ౨. కాక. ౩. ప్రకర్తి. ౪. మాత్రి. ౫. యు.
 ౬. శివునకు. ౭. పట్టుగానొండు దైవము.

వాద ప్రకరణము

లయిన 'మూర్ధా మే తు' అనఁగఁ 'బతిష్క-
 తి' యనఁగఁ దనతల దెగియెడిఁగాన
 కడఁగి కేశవుమీఁదఁ గఁఁడు లేఁదనుచు
 వడి 'నవైవం శంకరాత్మర'మ్మని ప్ర-
 శస్తిగఁ జేయెత్తఁ జక్కఁగ 'నంది-
 నా స్తంభితౌ భుశౌ' నాఁ దనచేయుఁ
 దెగిపడ్డక్రయ నంచు దేవునిమహిమ
 గములో నిష్ఠించె సరసిజభవుఁడు,
 సెనసి వ్యాసుఁడు వన చెయి నెగిపడినఁ
 గనుఁగొని వ్యాసాప్తకమున నుతించి
 లతి 'నవైవం శంకరాత్మర'మ్మనుచు
 కీ. తిఁ బ్రతిష్ఠించె మా శివు మహత్త్వంబు
 గావున నేనును గారీశుమీఁద
 దైవంబు లేఁదని తలయిచ్చి పడయు-
 దును, ముటఁబట్టుదు, దొకఁలిన గెలుతుఁ
 బనుగొన వాన జ్ఞు వితంకములను
 కైఁగి, యట్లునుఁగాక శివుమీఁద నొకఁడు
 గుఁకన్న నాయుకా లెత్తి వాని
 నడుఁదఁ దన్నుదు నాకు ప్రతిష్ఠ

౧. పదప.

పండితారాధ్యచరిత్ర

యెడపక యేను గాలెత్తితి ననుచు
 మానుగా శ్రీ రుద్రమహిమయన్ శ్రుతి న-
 దానందఁడగు శ్రీ మహాదేవు మహిమ-
 నాపూఢము మల్లికార్జున పండి-
 తారాధ్యు లాద్యు లాననఁ బ్రతిష్ఠించె,
 ధర నిది నిఖిల సిద్ధాంతభలందు
 గర మొప్పు వాదప్రకరణ మనంగ.

* * * *

గురులింగ శివకరోదర పుణ్యజాత,
 గురులింగ చరలింగ గుణగణాఖ్యాత,
 గురులింగ చరణాబ్జ పరిమళాఘ్రాత,
 గురులింగ చరణముకుర పరిస్థిత,
 గురులింగ గురుదయాంకుర శుభవ్రాత,
 గురులింగ శృక్మరోవరజాత జాత,
 గురులింగకుల మహిధర సింహపోత,
 గురులింగ దివ్యమందర పారిజాత,
 గురులింగ నిర్మల్యకోస్త సంఘాత,
 గురులింగ మంత్రావికూతిత శ్రోత,

౧. గృతి. ౨. ఈ పాదము తరువాత 'గురులింగ సేవానుసూ-
 గణోపేత' అని అధిక పాదము కొన్ని ప్రతులలో ఉన్నది.

వాద ప్రకరణము

వీనుల కింపుగా విను సూర ! సావ-
 ధానత నిదియు వాద ప్రకరణము-

* * * *

ఇది యసంఖ్యాత మాహేశ్వర దివ్య-
 పదపద్మ సారభ భ్రమరాయమాణ-
 లంగమలింగ ప్రసాదోపభోగ-

సంగత సుఖ సుధాశరధి నిమగ్న-
 సుకృతాత్మ పాలకురికి సోమనాథ-
 సుకవి ప్రణీత భాసురతర దండ-

నాయక బసవాంకసఖ్యాత గుణగ-
 ణాయత కీర్తి దగంత త్రిలోక-

గుణ సంపదితారాధ్యచరితంబునందు
 3 గరము దృతీయ ప్రకరణ మొప్పురు.

---

1. కింపూర. 2. మల్లికార్జున. 3. గరమొప్పు; గరమర్థి.

శ్రీ పండితారాధ్యచరిత్ర

స్రథమసంపుటము—శుద్ధపత్రిము

(తోయ, ఎసకు, ఒసకు, లలో అరసున్నలేదు. గ్రంథము లో ఆపదములలో ఎక్కడవనినా అరసున్న అచ్చులోకనబడినే దానిని తీసివేయవలెను.)

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
౧౪	౬	భవజన	భవిజన
౨౦	౧౩	పిసుకుచందపు	పిసుకుచందపు
౩౪	౧౪	బనగవర్తలమ	బనగవర్తలమ
౩౭	౫	యట్లన	యట్టుల
౪౦	౨౦	దేశాంత	దేశాత్త
౪౮	౨౦	ఈ పాదమునకు ముందు, 'బరగి దుష్టగ్రహాశ్రమన' మనగ' అనే జంటపాదమును చేర్చుకోవలెను.	
౫౩	౨౧	మహిమగా	లాగు (లగు) గా
౫౯	౩	వారక	వాయక
౬౯	౧౧, ౧౨	పుత్ర	పుత్ర
౭౧	౩	మాటవయది	మాటవువది
౭౧	౧౮	శోత్ర	శోత్ర
౭౩	౧౧	మనగఁ	మనగ

పుట.	పంక్తి.	తప్ప.	బిచ్చ.
౮౮	౧	ఆస్పద్యేషు	ఆస్పద్యేషు
౮౯	౨	మంత్ర 'నేన'	'మంగ్ర' 'నేన'
౯౦	౩	వాభా	వాభా
౯౧	౪	నహి	సహి
౧౦౨	౫, ౬	అప్కార్ణం	అప్కార్ణం
౧౦౩	౭	గవాన్సస్మి	గవాన్ త్సస్మి
౧౦౪	౮	వఱులపై	వఱులపై
౧౦౫	౯	మత్తి గాదు	మత్తి గాదు
౧౦౬	౧౦	సంవశింతుదు	సంవశింపుదు
౧౦౭	౧౧	కౌశయ్య	కౌశయ్య
౧౦౮	౧౨	నవచివ	నసిచివ
౧౦౯	౧౩	భక్తిహీనులు	భక్తిహీనుల
౧౧౦	౧౪	బాపని	బాపని
౧౧౧	౧౫	వావంగబహు	వావంగబహు
౧౧౨	౧౬	కలనా	కలినా
౧౧౩	౧౭	చేగు (యజ్ఞం)	చేయుపజ్ఞం
౧౧౪	౧౮	చల తా	చలతా
౧౧౫	౧౯	చేసులో	చేసిలో
౧౧౬	౨౦	వలపక	వఱుపక
౧౧౭	౨౧	వఱుప	వఱుప
౧౧౮	౨౨	మోకొలికిని	మోకొలికిని
౧౧౯	౨౩	మనస్పర్శనం	మనస్పర్శనం
౧౨౦	౨౪	బొలతి	బొలతి
౧౨౧	౨౫	మనకులో	మనకులో
౧౨౨	౨౬	గొరిగిందికొని	గొటిగిందికొని

పు.సం.	పంక్తి.	తప్ప	బిచ్చ.
౨౦౧	౯	రెండవ	రెండవ
౨౦౨	౬	పైజేటి	పైజేటి
౨౯౧	౫	నీయయ్య	యీయయ్య
”	౧౬	వట్టె	వట్టె
౩౨౯	౧౩	వరకు	వనుచు
౩౩౪	౧౪	చొమ్మనుచు	సొమ్మనుచు
”	౧౫	వటి	వలు
౩౫౯	౨	ముడివట్ట	ముడివట్ట
౪౫౬	౧౬	సిక్క	సిక్క
౪౬౨	౧	నుండు	యుండు
౪౬౫	౧౬, ౧౬	మజ! బాళ!	మజబాళ!
౪౭౧	౯	భక్తి	భక్తి
౫౧౫	౩	గువ్వాయ	ఆవ్వాయ
౫౨౩	౧	ముప్పదిగొలుతిత్వి	ముప్పదిగొలుదత్వి
౫౩	౧	ఫీత	ఫీత
౫౭	౧౫	చాస్పతి	చాస్పతియు
౬౧౧	౧	తోరకడు	తోరకడు
౬౩౯	౧౨	స్వర్గ	స్వర్గ
౬౭౦	౩	కప్ప, గొమ్మ	కప్పను తొమ్మ

శ్రీ వండితారాధ్యచరిత్ర

ద్వితీయ సంపుటము

విషయ సూచిక

	పుట.		
మహిమ ప్రకరణము		విష్ణ్వాదిభక్తకేత్రలాభ కథనము	౧౦౦
శేమయా దేవయలు వాస్తవని		ఇరితాంబార్యాది భక్త కథనము	౧౧౩
సంవారింతుట	౯	సుందరనంబెన్నజన్మాది చరిత్రకథనము	౧౨౦
పండితుండు తనకన్నులు		కవళేశ్వరచరిత్ర కథనము	
సూక్ష్మబ్రహ్మకుకొనుట	౨౦		౧౨౭
పండితుండు మరల కన్ను			౧౨౭
లు నమ్ముట	౩౮	దగవేశ్వరుండు కప్పడి సంగమేశ్వరగర్భముఁ	
వెల్పాడు కోళివంశక్షయ		జొచ్చుట	౧౯౯
కథనము	౫౩		
గణమాలిక	౬౦	పండితారాధ్యునివిలాసము ,,	
సప్తగణసంకీర్తనము	౭౮	పర్వత ప్రకరణము	
యోగాచార్యగణసంకీ		పండితారాధ్య దేవుని	
ర్తనము	౮౨	శ్రీపర్వతవర్షన తన్తా	
పోడశగణసంకీర్తనము	౮౪	హస్త్యస్తుతికథనము	౧౨౭
దశగణ సంకీర్తనము	౮౫	శ్రీపర్వతోత్పత్తి సంకీ	
త్రియోదశగణసంకీర్తనము ,,		ర్తన కథనము	౧౪౮
పండితారాధ్యులమూర్ధ్వ		గౌతమాది మునికృత,	
నేత్రలాభకథనము	౯౭	శ్రీగిరిప్రకంస	౧౬౯

	పుట.		పుట.
శ్రీగిరిదివ్యస్థానకథనము	౨౦౧	ఆంధ్ర దేశమునకు	32౪
దోనమార్య మహేశ్వ		కన్నడపరుసనడక	32౬
రాచలవృత్తికథనము	౨౮౮	ఆరెడు సనడకలు	3౮౧
పరుసనడలు	3౦౬	అరువ దేశమునకు	౩౮౮
జంగమకోట్లనడలు	3౦2	సంస్కృతభాష	3౦౯
మిండజంగమునడకలు	3౧౬	పర్వతవర్ణనము	3౯౨
విరక్తుల నడకలు	3౨3	పాతాళింగానర్ణనము	౪౧౦
శివయోగులనడకలు	3౨౫	పర్వతవర్ణనము	౪౧3
అభ్యాసయోగులనడకలు	3౩౨	దోనయ్య శివరాత్రి	
శ్యావలక్షణము	33౬	జాగరణము	౧౯
పుణ్యాంగనలనడకలు	33౯	మృగవ్యాధుల కథ	౨౩
జోగుల నడకలు	3౪౧	ఆటపాటలు	౨3
పిచ్చుకకుంటలనడకలు	3౪౪	భరితశాస్త్రాక్షిణము	౨౩
వెంచుధర్మానినడకలు	3౪౯	దోనమగాజయ్యకు వల్లి	
పరుసలింగార్చన	3౫౨	కాష్టనుడు ప్ర్యాక్షి	
నక్షత్రపర్వతాలోచనము	3౬౮	మగుట	౨౬
		కర్మవారిమహిమ	౪
		కరవీరునికథ	౫

పండ్ల తారా ధ్య చ రి త్ర

మహిమ ప్రకరణము

పండితాచార్యచరిత్ర

సంపాదనము సేయ నకంసమయులు
 సాంపేదా మల్లికార్జునుఁడు గావించు
 శ్రోత్రిరముల కా బాధ్యుఁడు దగిన
 శ్రోత్రిరముల లాపాదంలేక
 కనుగవ మంటలు గ్రమ్మ దద్దాన
 కొని కాలఁగూడ³ ముక్కునఁ బొగల్యెకలఁ
 దనువునఁ జెమటయుఁ శదాంబుఁ దనరి
 మనసుఁ గలొగ బాన్తులు ముడివడఁగ
 మొలకమీసలు రోమములు నిల్వఁబడఁగ
 గళము బిగియ నూరువును నందడింప
 నురుకోపహతిఁ బొందు బుతిముతి శగీఱ
 గరములు శిరమును గడగడవడఁకఁ
 గటమలు వొంగ ముగంబు శెంపెక్కఁ
 దటదట డెందంబదరి నోషంముదరఁ
 బుకులు ందొట్రిలవడఁగ నితయును
 గుంబు ంమదముఁ బెస్సర్వంబు ³నదర

౧. సాంపేదా; సాంపాంద, ౨. రములకా, ౩. నూడి; నూడ
 క. ధాతుంబు, ౪. మీసల; మీసలు. ౬. పులు, ౭. కండ్లొ
 డొంబు; కండ్లొండ్లొంప, ౮. గీబ, ౯. శెంపెక్క, ౧౦. ముద
 ముగల, ౧౧. దొట్టుకు; దొట్టులు, ౧౨. ముదకు, ౧౩. దనర.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

నారూఢయశు మల్లికార్జునపండి
 తారాధ్యుఁ బర సమయాభేద్యు నాద్యు
 నంచితపుష్యు లోక్తకావశేష్యుఁ
 గ్రించుపాద్ధుఁడు ధిక్కరించి ³పల్కుచును
 సందడించుచు సభాస్థలి వెలువడియె
 వందుచుఁ గందుచుఁ వాదులుఁ దాను;
 సంతఁ బండిత మల్లికార్జునయ్యయు జి-
 తాంతకుఢక్తులు నతులిత ప్రతిభఁ
 బరవాదనిరిసనపటుమహాత్త్వింబుఁ
 బరమేశు మహిమానుపాలనత్త్వింబుఁ
 బరమతత్త్వి ప్రతిపాదనత్త్వింబు
 గరుణాకరత్త్వింబు ఘనతఃభక్తి-
 సత్త్వింబు లోకగురుత్త్వింబుఁ బండి-
 తత్త్వింబు వీరిక తగుఁదగు ననుచుఁ
 పౌరులు బాధులు సప్పాటఁ గీర్తింప
 నారూఢభక్తిసమగ్రతఁ ననరఁ
 'గ్రియఁగొన విజయలక్ష్మీయు వీరలక్ష్మీ
 కనియతమహిమలక్ష్మీ విజకీర్తిలక్ష్మీ-

౧. బరు, ౨. శోణ్యు, ౩. పల్కుచును. ౪. నియతి.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

ియును వరువు శ్లయి యురుకీర్తి నేయఁ
 జనుదెంచి రపుడు నిజస్థానములకు
 వంత విద్యజ్ఞు లంతంత నెరవి
 చింతమై జేతులు సెక్కిళ్ల కనూది
 'కటకట! పండితుఁ గడవంగబలికె
 నట మదో న్నత్తుఁడై యధమపౌద్ధండు,
 నేమని తర్కించె నేమని యాడె
 నేమని పలికె దా నీపండితయ్య?
 నరుడె సాక్షాత్క్షణమూర్తి గాక
 ధరఁ బుట్టె మును జగద్రక్షణార్థముగఁ
 గాక యొడల్ గొన్న కారణంబునను
 బ్రాకృతపురుషుఁగాఁ బండితవిభుని
 నోవంగఁబలుకుట నొచ్చెనపోదు
 పైవచ్చు నీవిజ్ఞంభణ మట్లు గాక
 తా మున్నెఱింగె "యత్సంవిత్తి" యనఁగ
 భీమేశుగద్యంబ పీఠక మైన
 శ్లోకంబుఁ దప్పగాఁ గైకొని వావ-

౧. యునుదవరకువచ్చె; యును వరద్యధలక్ష్మి, ౨. నెలయి,
 ౩. విద్యత్తము. ౪. నూరి, ౫. చాక, ౬. యాకారణమున, ౭. కల
 తెద, ౮. నొచ్చినపోదు; నొచ్చినపోదు.

మ హా ను ప్ర క రణ ము

దూకులుఁ దారు నిరాకరించును
 1 వారణాసికి నాక్షి గోరి యాశ్లోక
 మారంగ శౌభట్టారకు³కడకుఁ
 బనుప 'యత్సంవిత్తి' 5 యనినశ్లోకాదిఁ
 6 బాసరు నాల్పక్షరంబులకు భావ్యముగ
 వెరవున నాలుగు²వేలుగ్రంథంబు
 విరచించి కర్తగా హరుఁ బ్రతిష్ఠించి
 శేషాక్షరార్థ మా శేషుడైనను వి-
 శేషించి యిట్లని చెప్పలేఁ డనుచు
 ధీరుఁడు శౌభట్టారకుఁ డతుల -
 భూరియశుఁడు వ్రాసి పుత్రేరఁ దార
 చదివి సిగ్గిలితర్క జాలంబు లుడిగి
 మద మేది బాధలు యిమగుడరేనాఁడు
 మఱియేల యి తొరలేని మల్లికార్జునుని
 11 దొఱలిపోగలువంగ? మఱి 13 కల్లు నింక

౧. దాసు, ౨. వారణాసిని, ౩. బలుప. ౪. యనుచు,
 యనఁగ, ౫. బాసరు, ౬. బులసు, ౭. వేల, ౮. పుత్రైవచె, ౯. సిగ్గిడిఁ
 పింగడి; కింగిడి; సిగ్గిడి, ౧౦. మడుగరే; మడగరే; మడియరే, ౧౧. యి;
 దొర; తొరలెనే; తరలరే; ౧౨. దొరలుఁబో; దొరలెఁబో, ౧౩. కల్లు;
 కల్లె; గలిగిరే యింక,

పండితారాధ్యచరిత్ర

నెట్టు గానున్నదో యీ మహాపురుషుఁ
 దిట్టిన ఫలము సంధిలక పోదనుచుఁ
 గొనకొని యెలుకంగఁ గొన్నిదినములు
 సన మున్న మల్లికార్జును ధిక్కరించి
 శాలికెఁ దానెవృద్ధపాప దర్కమున
 గెలువంగఁజాలక యిం నట్లఁ గాక
 కమలయుచుఁ గద శ్శిఖామంటపంబు కు
 బలిమి వట్టిఁ గాకొని శ్రీ చెన్న -
 మల్లికార్జున కింకమాలె గంబంబు
 నెల్లవారును జూపి నిది దగనసక
 తప్పగు ననక మీఁదట భారి మనక
 చొప్పుగా దనకొద యిప్పుడు బసక
 యుక్తిగాఁ దన కార్యు లొకఁబడి గనక
 భక్తులు విన్నఁ గంబంబక కొంతక్క రనక
 దోషం బనక శివప్రోహం బనక వి-
 శేషించి లోకులు నేకొన రనక

1. పనుపంగ, 2. కలివలగొందు, 3. వల, 4. మల
 యక, 5. దవసభా. 6. హలి, 7. కంఠములు; కంబంబు,
 గంబములు, 8. కిది; కిల, 9. యిప్పురం; యుప్పురం, 10. శెప్పక,
 11. చిక్క; తప్ప.

ప్రచ్ఛి శైషించినోవాడట వీని
 శైష్యైరః జంశక చిక్కితిమేని
 యూహింప నాతఁడు ద్రోహియే మనమ
 ద్రోహులమును సభక్తులముఁ గా కనుచు
 'ఉట్టమై' 3 శేమయ' దేవయ లపుడు
 గట్టుగ్రలీఁ గంకణములు గట్టి
 వరుస* ఖనానుక *వైవంగనున్న
 సర కంతయును నడ్డ * చయ్యన నమ్మి
 పరు లెఱుగకయుంప బౌద్ధనుక్కడించు
 "వెరవ తెలంచుచు వెనువెంటఁ గవులఁ
 'జన సముద్రాంతరిస్థలిం నొక్కలంకఁ
 దనరు ంబౌద్ధాలయ ంమున ననుదినముఁ
 గొంప *క * ప్రాద్దుండి కుటింబౌద్ధుండు
 వెండి యే తెం *చు త ద్యుగముఁ *దా మెఱిగి
 యాసముద్రాంతరమందుల వసడ *
 వ్రాసిన *నేలవో వానికి ననుచు

౧. వాడట; వాడెడ, ౨. బట్టన, ౩. శేమయ, ౪. దేవయ,
 ౫. ఖనానుక; ముగ్ధానుక; తోడితమను, ౬. వయ్యంగ; ప్రయ్యంగ,
 ౭. చక్కగ, ౮. కుట, ౯. జన, ౧౦. నొక, ౧౧. బుద్ధా,
 ౧౨. మునికను, ౧౩. ప్రాద్దున, ౧౪. చినవిధ, ౧౫. వాకెఱిగి,
 ౧౬. నెలవో.

పండితా కావ్యచరిత్ర

వీరావతారులు శూరు లేకాంగ-

వీరులు మఱునాఁడు¹వేగు²బామునను

సరసర లింగావ³నరముఁ జెల్లించి

హరు⁴సాదం బిరువురును భోగించి

జను⁵లెర్లకుండఁ బ్రచ్చన్న⁶వేషములఁ

జని శివాచారంబు సన వహి⁷ముగఁ

దక్షఁడఱి⁸ నననిఘల్ దరియంగఁజొచ్చు

ఁచఱిము⁹ ఁముసిడి ఁచాఁడయ్య, గజ్జేశు-

ఁమనణయ్య, దా¹⁰య్య, మఱి¹¹మొగవాడ-

బనవయ¹², ఁగుండ్య్య¹³ ప్రభవు, వాగీశ -

ఁనయ నారియును, సమి సందయఁ, ఁబిన్ద

ఁనయనారి, చేరమ, నంబిచోడండు,

గురు¹⁴భక్తుడును, గొండ్గు¹⁵కేశిరాజు,

ధరణి వెండియు జంబురణఁ బాంగార్చి

పరిగు¹⁶భక్తు¹⁷వాద¹⁸ననరణ వి-

౧. వాటి, ౨. వేళ, ౩. జామంబు; జావంబు, ౪. సర
 ములు నేరి. ౫. లెరుంగకను; లెరుంగకను, ౬. వేషమున, ౭. జన;
 జను, ౮. బాళున; బురకు, ౯. నరనిఘల్, ౧౦. ననఱి, ౧౧. ముగిడి,
 ౧౨. బొద్దయ్య, ౧౩. మననయ్య; మననయ్య, ౧౪. మొగి; మొగ,
 ౧౫. గుండ్య్య; గుండ్య్య, ౧౬. ప్రభవు, ౧౭. నయనారుగాననినవివంది,
 ౧౮. బిన్ద, ౧౯. నయనారు, ౨౦. బురుండు, ౨౧. కర్తవ్యంబురణ.

మ హా ను ప్ర క రణ ము

హరణకేళీరతి నద్దరి ^౧కేఁగి
 యప్పాట బుద్ధాలయంబును జేరి
 యొప్పింపుమాద్రోహి ^౩నోడకు మింక
 వెనుక నిక్కమ కాక యనుక్రియకబుద్ధు
 వెనుకదిక్కునఁ ^౪బాంచికొని యున్నయెడను
 బౌద్ధుడు ^౬దొల్లింటిఁగిది నవచ్చి
 బుద్ధాలయము పొచ్చి భుజి ^౭హఁగి మ్రొక్క
 వెడవెడ నులుమనిపడుగులు నడిన
 వమవునఁ బడి వానిమహా ^౮మెట్టింట్టి
 చెచ్చరం ^౯నాద్రోహి శివునీ ^{౧౦}మాతె
 ప్రచ్చినగతి వాని ^{౧౧}వలిపాట్ట ప్రచ్చి
 భద్రంతు ^{౧౨}పాషుని ^{౧౩}పండ్లవో ^{౧౪}బాడుచు
^{౧౫}నుద్వృత్తి వాని ^{౧౬}పండ్లూడంగఁ బాడిచి
^{౧౭}యాధి ^{౧౮}నవ్వీరభద్రంతు వావకుని
 యేమకవ్యాలు ^{౧౯}వెక్కి ^{౨౦}యాదాడినట్లు

---

౧. కయిది, ౨. ఋణఁగి, ౩. యోడకు,
 ౪. బౌద్ధు, ౫. జొచ్చికాని, ౬. తొల్లిడి, ౭. మ్రొక్కి,
 ౮. వెడి వెడి, ౯. ద్రోక్కి; కట్టి, ౧౦. కట్టి, ౧౧. ద్రోహి,
 ౧౨. మాల, ౧౩. వైపట్ట, ౧౪. పండ్లూడ, ౧౫. నుద్వృత్తి; తిట్టి,
 ౧౬. దంఠిమలాది, ౧౭. ప్రోడయాదీర, ౧౮. గాదీర, ౧౯. వెడి
 కిదాడి, ౨౦. కిదాడు.

పండితారాగ్యచరిత్ర

వండితేంద్రుని గడ్వంబలికిన పాల -
 నుండ! నాలుక సూపు చిమాపురా యనుచుఁ
 దనరెఁగ సెంపులు దరిగి యాకావ-
 లుని రొమ్ముఁ ద్రొక్కి నాలుకఁ బెక్కినైచి
 చెలఁగి చెండాడి ప్రేవులు సారి ద్రోహ
 తలఁ ద్రెన్ని పాటలోపలఁ బెట్టి కట్టి
 ఖలు నుక్కడఁగిని యనాఖ్యాతమా హేశ్య-
 గుల పం పనుచు లీఖ రొమ్మునఁ బెట్టి
 భావవహనుభవః శ్రుతి గజులు
 లావణి యట దిక్కుఁ గోకిపునఁ జొచ్చి
 జగతి బిజ్జులఁ జరిపి చనుఁ మల్లెపాంపు
 లో జగ దేవీగుల చరితాంబుజములు,
 లో దొడఁగి లోగీశ్వరుఁ న్రుంచినయట్టి
 లో హరిఃదశేచయ్య యాశ్రువస్తములు,
 లో శంకరకూచి భస్తము నేలపట్టి

౧. మాపరా, ౨. చాలక, ౩. కాక, ౪. ఒక, ౫. దగ్గి,
 ౬. బట్టిట్టి, ౭.ందివిఖ్యాత, ౮. శిఖ; లేచి, ౯. త్రొక్కి,
 ౧౦. గణంబు, ౧౧. లేక, ౧౨. జంపఁజను, ౧౩. మల్లెబ్రష్ట,
 మొల్లె, ౧౪. జగదేశ, ౧౫. కొడరి, ౧౬. యదపజ; యదపది
 ౧౭. శంకర.

పండ్ల తానాధ్యక్షాది

మతి యగు వీర బ్రహ్మయపదాబ్జములు
 మతియును ప్రోహులు మహయుచిన్ద్రో
 నానాక పరిగణములు నిజకదాబ్జములు
 నానామోధికే దచ్చివాచారి మిడిన
 తేఁగా కేమయ దేవయ లుగ
 సంకేతకృతి ప్రాప్త కలనాష్టావేళ
 కంఠసంఘాన వచ్చు నమయాలసంగ
 రాకున్న నిచ్చునంగం శేరి ననద-
 వాక్తి పోలివ మున్ వళ్ల పొదియున్న
 యట్టి ప్రాప్తని భాగితాంగి దలయు
 నట్టయు మాట్టయు నప్పక ప్రచ్చి
 న్నెత్తురు నివృత్తము నెఱు దేలియాప
 న్నశ్శిఁగాంచి నిహే యంచు క్షుచును
 వాఁకొచ్చి యజచుచు వారివారికి
 గూయిచుచును వచ్చి కునానోశునకు
 వినుకొన నతిశోకవివశాత్తొ దిగుచు

౧. కుడియంది, ౨. కేవల, ౩. కేవల, ౪. నికల, ౫.
 ౬. దేవరాష్ట్ర, ౭. సంకేతమున, ౮. కెచ్చి, ౯. కెచ్చి, ౧౦.
 ౧౧. వచ్చుదు, ౧౨. పుచ్చి; ప్రచ్చి, ౧౩. కదిలెల, ౧౪. వాయం
 దు; కోయందు, ౧౫. విజరింప.

మ హా తు ప్ర క రణ ము

జని యిట్టిమరణంబు సమకూరు ాడేమి
 యనుచుఁ బరీక్షించి యానొమ్ము లేఖఁ
 గనుఁగొని పండితు కతమ కా కనుచు
 ధరణిశుఁ పతివికిఁ కదగుక్రయల్ సేసి
 యును పెంచి ఘనకోపాటోపశిఖలు
 నిం పు కరికన్నుల విన్పించుచు
 బండితే ప్రవి బింబించి యక్షణమ
 యసమింప విగ్రహం బవిసీతియనక
 కసిమసంగుచుఁ బట్టి కని పజ్జంభించి
 నిత్యు మార్కంజేయు విట్రించి కన్న
 మృత్యువుక్రియం మిచుమిపమిదుఁకుచును,
 సంతకజయు శ్లేషు నల్లంఁగఁ గనివ
 యంతకుకరిణి యోమాక్రాతుఁ డగుచు,
 యివగణాశపు వధీచిని గనుఁగొనివ
 కుపునట్లు ప్రకసంక్షుభితాస్థుఁ డగుచు
 ననఘు యి శాపాయుధమునువి గౌతమునిఁ

౧. పెట్టల, ౨. కేక, ౩. కపిమగా, ౪. డగ్గరియల్,
 ౫. రఁగమ్మల, ౬. గింపె, ౭. బవనీతి, ౮. ట్టు; డట్టు, ౯
 గిందించి; నోమింది, ౧౦. మిమిది, ౧౧. కోవా, ౧౨. శివు,
 ౧౩. కలువ, ౧౪. శాపాయుధములు.

పండ్ల తాళాన్ని చరిత్ర

గనిన దనునిగతిఁ గ్రౌర్యాక్షుఁ డగును
 నంగతొక్రోధు భట్టాచార్యుఁ గనిన
 తుఁదేంద్రుఁ డయి మహోగ్రక్రోధుఁ డగును,
 ననిచారిన్పట్టి మదాంధకారింఁ
 గవిసినఁ గిన్నులు గానక న్ననఁ
 జనులు నకుటిఁ నేచముఁ జూచి మఱులు-
 గొని పండితుల వంతుఁ గొని యూషణోయి-
 నను విఘ్నేవేగును నానా-విధముఁ
 మును వాదముఁ నోడి 'మునుపడ లక్ష
 మన నోపవే నన మడియుదు' గాక
 చనునె యవిద్యతము సదసద్దనేకు
 బ్రహ్మపంశెక బౌద్ధపడదాచార్య
 బ్రహ్మఁ జంపింప బాడినో యనుచుఁ
 గర మల్లి మును వీరిగణము లొలాకొహిఁ
 బారిగొనె యిపోవుచు యిబొండ్లపై నవుడు
 పయించిన చిగురాకు వడిఁ బండిగయ్య

౧. క్రొత్త, ౨. గమ్మల, ౩. గావకా, ౪. డెండుకొవి,
 ౫. బీరడు; ౬. ౧౭౮, ౭. ముఖము, ౮. ముడిపడి; ముడిపడి
 ౯. మడియగు, ౧౦. గావ, ౧౧. బీరత్వము, ౧౨. బీర్రోహి, ౧౩.
 ప్రోవుచు, ౧౪. లొండల; బొంబాయిపృథివి.

మ హా మ స్త్ర క రణ ము

వయి వైచి ిచూదుమీ పటుగర్వ ముడిగి
 యన నసంఖ్యాతుల యానతి లేఖఁ
 గనుఁగొని పౌరు లిక్కజమంద చూడఁ
 దల ియెఱుకొని నిజ దరహాస¹రుచులు
 కనుఁగొన్న² 'నదీశేఖ! తత్కార్యధార
 యుఁగఁగుదు మనఁగరా³ ిజ్ఞుఁగము, దీని
 ిజ్ఞుఁగ ననంగరా⁴ జ్ఞుఁగఁగుదు, మేమ
 'యను⁵ మాభక్తుల మానతిగాన
 గగనఁగఁ ద్రైబుద్ధి⁶ గా దననేర
 నాఁ జెన్నబుద్ధి⁷ శివద్రోహి గాన
 వాఁడు నేదయ్యనవ⁸ర్ణి యుఁగానఁ
 జంపఁ⁹ బంచినవాడఁ జంపంచినాడఁ
 జంపినవాడ¹⁰ న¹¹జ్ఞము ిప్రాలి కతని
 నంపఁ బంపినవాడ¹² నంపించినాడ¹³
 నంపినవాడ¹⁴ నే నొదు నే నొద,
 ననియు న కాచార్యుఁ ఁది నీకుఁగర్త

౧. చూచిన, ౨. కన్న, ౩. గతులు, ౪. తిలకాని, ౫. జ్ఞుఁ
 గుము, ౬. యోజుఁలనీ; యోజుఁలము, ౭. యుఁగఁచు మా భక్తులనతి,
 ౮. గాఁగ, ౯. గానన, ౧౦. యుఁగాన, ౧౧. బంపిన, ౧౨. పాలి,
 ౧౩. నంపితి నటుగాన నీకు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

యధర విలివిలి యని దొర్లుచున్న
 పూవుల ప్రోక యి బ్బువి సాక్షి, యతని
 చావు ముకా సాక్షి దూషకుఁడు కౌటకును;]
 నతఁడు శివద్రోహి యగుటకు మఱియు
 ధృతిఁ బరదేశ స్వదేశులు సాక్షి;
 యెల్లెడలకు వాద మే మోడమికిని
 దొల్లి వాఱిన వావదూకులు సాక్షి
 యెయ్యండ సిత్తయములెల్ల మఱచి
 యెయ్యెడ నిన్నుని వెఱుఁగక ప్రొవ్వి
 దండించెదవ యెట్లు ధరణిశె యేను
 దండించుకొనన తిథ్యం బున్నవాఁడ;
 నట్ట నుఁగాక వోద్యం బింక వినుము
 ధట్టాండపై మచ్చు దండించెదేని
 యక్షిదండమ చాలు ననవల దింక
 సీక్షి తీశరమాట కలిన్నియు నేల

౧. శుల్ స్వదేశులు; శ్యుల్ స్వదేశ్యులు; క్యస్వదేశ్యులు,
 యెల్లెడలను, ౩. వాదమాపకుల్, ౪. యంబులు, ౫. యియ్యె
 ౬. దవుయెట్లు, ౭. నట్టులు, ౮. దండము; దండమె; దండ
 ౯. లెన్ని.

మ హా మ ప్ర క రణ ము

చూడు ముమ్మాటికి శూలిమహత్త్వ
 మాడంబరముఁ బ్రత్యయాడంబరంబు
 హరుఁడు రుద్రుండు విశ్వాధికుం డగుట
 ధర శ్రుతుల్ “ దచ్చిరోధర్త ” నా ంప్రాయ
 శిరము ¹ముమ్మాలుగా ఛేదంపఁబంప
 శిరములు ²మొలక చిక్కేనేనియును,
 హరభక్తిపరులు శిష్టాచారు లగుట
 నరుదొంద “ దర్శనా ” ³త్తన దరిసించుఁ
 గన్నులు ముమ్మాలుగాఁ ⁴దొలగింపఁ
 గన్నులెప్పటిక్రియ ⁵గలుగవేనియును,
 నార నిర్తాల్యసౌఖ్యమ ముక్తి యగుట
 “ ధారణో ” ⁶త్తనఁ బ్రసాదమునకుఁ జాంచు
 కరములు ⁷ముమ్మాలుగాఁ ⁸దునుమింపఁ
 గరము ⁹లంకరితము ¹⁰ల్లాకుండేనేని,
 మును శివార్చనపాశమోచనంబగుటఁ

౧. ప్రాయ, ౨. ముమ్మాటుగ; ముమ్మాటికి, ౩. మొలక, ౪. హరుభక్తపరులు, ౫. తేరము; త్తనఁగచ్చించు, ౬. దొలగింప, ౭. గలుగకయున్న, ౮. సౌఖ్యముముక్తి; సౌఖ్యాస్తుక్తి, ౯. మునకచాంచు; మునకజేచాంచు, ౧౦. ముమ్మాటు, ౧౧. దునిమింప, ౧౨. లెప్పటియట్ల ఘటియిల్లవేని, ౧౩. గాకుండ, ౧౪. బనుట.

పంజీతా రాధ్య చ రి త్ర

ాదనరి “ కా యో న చే ” - త్తనఁగా భజించు
 కాయంబు 3 ముమ్మాలుగా 4 నఱకింపఁ
 గాయ మెఱ్ఱి యట్ల 5 ఘటియిల్ల దేని,
 యెక్కడి దేవరి 6 యెక్కడో భక్తి
 యెక్కడినిర్భాగ్య 7 మేఱిఁ జనము
 బాధ్యులంఘనులు 8 దత్పదమ దర్శనము
 9 బుద్ధుడ వైవంబు భవి నీవ పతివి
 10 యదియ దృష్ట శ్రీ శ్యయము 11 నూ 12 మనుచు
 మది నుబ్బి పండిత మల్లి కాన్జనుఁడు
 వనితలు 13 బుగుషులు వాడవాడలును
 14 విని 15 వెఱుగులు 16 వడి వీక్షింప నేఁగు
 చెంచి, 17 లింగోద్భవ దేవు గోపుర స-
 మాచితా భ్రంకష హర్ష్యాంగణమునఁ
 గొలువున్న భక్తులకును సమస్తాంగ-
 ములు 18 మోపె యందంద 19 ముమ్మాలు మ్రొక్కి

---

1. దనఁగా, 2. త్తనాభిజించు, 3. మమ్మాలు, 4. నఱి
 కింప, 5. క్రియ; యల్ల, 6. ఘటియింప, 7. యెక్కడ, 8.
 భక్తుల, 9. మే, 10. మనులు, 11 దత్పదము, 12
 బాధ్యుండు, 13. యదియ, 14. చూడ, 15. బుద్ధులు, 16. విను
 17. వెఱుంసులు, 18. వడ, 19. లింగోద్భవు, 20. మోకి;
 21. మమ్మాలు.

మ హా ను ప్ర క ర ణ ము

చెలఁగుచుఁ బోయి వచ్చిన కార్యధార
 నలి భక్తహతికి పిన్నప మాచరించి,
 యుద్యత్ప్రసక్తి లింగోద్భవ జేవు
 గద్యంబునా నొక్క గద్యంబు నెప్పి,
 దేవదేవేశు నాదిమదవ్యలింగ-
 దేవు లింగోద్భవదేవునక్షణమ
 చోద్యశరంబుగా స్తోత్రంబు నేసి,
 సద్యఃప్రసన్న భాస్వరశక్తి వడసి
 మంగళలింగ నిర్మాణప్రసూన -
 సంగతోత్తపోత్తమాంగవిభ్రముఁడు,
 నరిస శశ్వత్శక్తి సామ్రాజ్యరాజ్య-
 వరపట్టబద్ధభాస్వరఁఫాలతలుఁడు,
 దరహాసచంద్ర కాధామాభిరామ
 వరకళాసంపూర్ణ వదనచంద్రుఁడు,
 హారమహిమాంకనోద్యత్సుధాసార-
 పరిపూర్ణకుంభనిభ శ్రోత్రియుఁడు,
 నానందబాప్య నిరంతరవర్ధ-

---

౧. శక్తి; ౨. గద్యంబు, ౩. వాక్యము, ౪. పట్టభద్రుఁడు.
 బద్ధపట్ట, ౫. స్వత్ఫల, ౬. లీల, ౭. తిలుఁడు, ౮. దామాభి. ౯.
 వర; వర, ౧౦. యుద్ధ- డా.

పండితారాధ్యచరిత్ర

మానసేత్రాబ్జియుగ్మవికస్వరుండు,
 సరళసంస్థితద్యగంచల³సముద్భూత-
 కరుణామృత⁴నిషి⁵క్లగంప⁶స్థలుండు,
 స్ఫురిత⁷సాదతాంబూల⁸గాగాంశు-
 పరికలితాధరభ్రాజమానుండు,
 సముచితసల్లాపసమయప్రకాశ-
 విమలదంత⁹భా¹⁰భ్రాజితుండు,
 మహితపంచాక్షరీమణిగణసకరి-
 నిహిత¹¹కరండసన్నిభరసజ్ఞుండు,
 సహజ¹²సా¹³దాన్యసమ్మి¹⁴గంధ-
 రహిత¹⁵నాసావివర¹⁶స్ర¹⁷స్తుండు,
 సముచిత¹⁸పూర్వావసరిఘా¹⁹ధూమ-
 కమసియసారభకలితాంబుండు,
 నసమభస్త్రిహృత్తాంగ²⁰త్రీపుస్త్ర-
 లసితరుద్రాక్షమాలాపథూషణుండు,

౧. యుగ్మలి, ౨. చిరతరసరళసంస్థిత, ౩. సముద్భూత, ౪.
 నిషక్త, ౫. తిలుండు, ౬. ప్రతాప, ౭. రాగాంత, ౮. పరికీలితా;
 పరికల్పితా, ౯. ప్రకార, ౧౦. కరుండు; కరజ్ఞు, ౧౧. దాస్య,
 ౧౨. సంసారవీర; నాసావివర; నానావివర, ౧౩. సర్వా;
 కర్వా, ౧౪. ధూమ్ర.

నానత శిష్యగణాకీర్ణభాస-
 మా నాంప్రియుగనఖామలముకురుండు,
 శ్రరణార్థ హృద్భృంగ సంత్రీశపాద-
 సరసీరుకహలంకునై సన్నుతికెక్కి-
 క్రౌంచుండెడు మత్తగంధగజగా-
 -సాళి నిల్పుండి యాసభ నిరీక్షించి
 మొదలబ్రాహ్మణుడును ²దుదినాత్యజుండు
 మొదలుగాఁ దదభ్యమునుం జైనులును
 ధరణీశ్వరుండును దన్నియోగంబు
 బురజనుల్ వరిజనుల్ బుధులుఁ బండితులు
 వాదుంలుఁ దార్కికుల్ వరకవుల్ వేద-
 వాదులు యతులు విద్వాంసు లాదిగను
 గంటిమిగాన మేముంటిమి ³లేము
 వింటిమి ⁴ చినమని ⁵వెనుకనావండు,
 వినుఁడు నాద్రుక్షిజ్ఞ వీరువారనక
 జనుల్లెఱ జూడుఁడు చక్కఁ డ్దునుఁచుఁ

---

౧ యుగండుమహానీయులు (మ); యుగళోమహామకురుండు? యుగముఖనలమకుటుండు, ౨ శార్థివృద్ధంగ, ౩. సంస్థిత; సంస్థితా, ౪. హుంఁడియి, ౫. కెక్క; కెక్క, ౬ చాకె, ౭. మది, ౮. పురి, ౯. బంధు, ౧౦. లతార్కి, ౧౧. మంటిమి, ౧౨. నేము, ౧౩. చినమని; చినమనీ, ౧౪. వెనుక.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గణికంఠసద్యక్త గణనాధునికును
 మణియుఁ దొడ్డిటియట్ల నుహిఁజాఁగి మ్రొక్కి
 ప్రేమధ పురాణనధ క్షేదవ్యాసే-
 కమముల నిజమ క్షేదవ్యాసే జేర్చి
 శ్రుతి " ఏకవచనప్ర" యన మణియు
 శ్రుతులు " శ్వాసో" యనగ
 హరుఁడు " హ్రు" విశ్వాకుండగుట
 కరయంగ నిదయాస్త్రియము సూషుండు
 భువి శ్రుతు " శర్వ" యనగ
 నవడి " నన్యా న నిష్టా ఇతి" యనగ
 " హరిధ " చారుగుట
 కరయంగ నిదయుఁ బ్రత్యయము సూషుండు,
 అరయఁ " వితా శివశ్యామ" యనగ
 సరిఁ " ప్రసాదా" సంధవో" యనగ
 భప్రనానము ముద్దవికి హేతు
 వపుటకు నిదయాస్త్రియము సూషుండు,

౧. కంఠ, ౨. సద్యక్తు, ౩. జేర్చి, ౪. యని, ౫. దొడ్డి, ౬. హరుఁడు, ౭. దుస్రూషు, ౮. నిదయాస్త్రి, ౯. చూషుండు, ౧౦. అన, ౧౧. భూతో, ౧౨. నన్యాశిష్టానితి, ౧౩. హరు, ౧౪. చారు

పండితారాధ్యచరిత్ర

మాహేశ్వరుని కట్ల మాటలేలనుచు
 మాహేశ్వరులొకెల్ల మఱియును మ్రొక్కి,
 'మండలాధిప! కయనుమాన నింకేల?
 దండింపబంపు నా కతలవరింజూచి
 మున్ను గన్నులు వచ్చు ముహూఱు నట్లు
 గన్నులు వచ్చెనా కడుమ యోగూండు
 నొక్కొమాటైన రా కుంజనేనియుచు
 నిక్కొకేమేజూచెద నేత్రం దండనము
 మొదలంకేయుం జని సముద్ధతి బయక
 బెదరుచు జనులు విభీషణమాడ
 గోరుగొండ్లును గూమికుండు కొని చేర,
 శూరుండు మల్లికార్జున పండితయ్య
 వద్దాసనస్థుడై ప్రాణేశు ప్రాణ-
 పద్మంబునందంచె పటుభయ్యున్.

౧ మును; మును, ౨. కట్లు, ౩. మనుగా లింకె; మును
 మాటలేలింక, ౪. తలవరు, ౫. వుచ్చి; వుచ్చు, ౬. ముహూఱు,
 ౭. నట్లు, ౮. వుచ్చెనా, ౯. కడుమ, ౧౦. మాతంక; మాకుండు;
 మాడండు, ౧౧. మాటైన, ౧౨. కుంజ, ౧౩. ముమా, ౧౪.
 దండమున, ౧౫. కేయుండనిమడమున, ౧౬. జుచ్చు, ౧౭. గోరు
 గొండ్లును; గోరుగళ్లును; గోరుగొండ్లామి, ౧౮. గూమికుండు, ౧౯.
 కచ్చి, ౨౦. చెదర; పాట, ౨౧. వృధయ; ప్రాణ.

మ హి మ ప్ర క ర ణ ము

సంజలీకృత కరకంజుడై సేత్ర-
 సంజనితాండ జలపూర మడర,
 “శ్రీమస్సినాధాయ జితమస్సధాయ
 సోమాంకజూటాయ సూలాయుధాయ
 భస్మకృతాఘాయ పరమేశ్వరాయ
 సస్యైసమోఽస్తు కుశరవల్లభాయ!
 శ్రీసీరభద్రాయ సింహాజినాయ
 దేవాదదేవాయ తేజోమయాయ
 సస్యైసమోఽస్తి విగతాధ్వరాయ
 సస్యైసమశ్రీ కుశర³ పలనాయ!
 శ్రీవృషభేంద్రాయ శివవాహనాయ
 కైవాగమపురాణశాస్త్రాధిపాయ
 సస్యైసమదివాల్లభాంతోదయాయ
 తస్యైసమశ్రీకుశర⁴మండరాయ!
 స్రమకాయ రద్రాయ భక్తిస్త్రదాయ
 విమలాయ నిత్యాయ నిర్వస్తుతాయ
 భస్మాంగరాగాయ పాపాహాయ

౧. సమోస్తుశ్రీ, ౨. నాశ, ౩. వల్లభాయ; పాలనాయ,
 ౪. సమోస్తుశ్రీ, ౫. చందితాయ, ౬. భక్తప్రియాయ; భక్తవ్రజా
 య, ౭. పాపహరాయ.

పంకితా రాధ్యచరిత్ర

తస్యై నమశ్రీకృపాధరవల్లభాయ!
 శ్రీదేవీకేంద్రాయ శివనస్మిభాయ
 వేదితాత్మీ గూర్ణీరసతాయ
 సస్యతిగుతినదాచారానిపాయ
 తస్యై నమశ్రీకృపాధరవల్లభాయ!
 యని హృదయే శ్రీమదానందభక్తి-
 ఒన నిజదేవకేంద్రాదులకు ప్రార్థన,
 యామికుచే నున్న యా-గోరుగంటి-
 పై మూలమంత్రం భవితంబుజ్జి,
 ముక్తి పుచు కొని నేనమంబు, పై న
 కఠకం లింగోదకంబులు గణిగి,
 యనుపక్తి " యా యా క్రమీ విధాతవ్య "
 యనుశ్రుతి మతము శాస్త్రార్పణ గాన
 శ్రీమల్లికార్జున చిన్నయ్య దేవ
 స్వామి మీమహిమీభివృద్ధనార్థముగఁ
 గామించి యిముమ్మాటుఁ దిగి నున్న యిట్లవ

౧. నమోస్తుత్రీ, ౨. గూయ, ౩. నమోస్తుత్రీ, ౪. లోలు
 పాయ, ౫. నస్మి, ౬. గోరుగంటి; గూర్ణం, ౭. మంత్రోక్తి,
 ౮. కఠకం, ౯. మతము, ౧౦. శాస్త్రార్పణ, ౧౧. చిన్నయ్య, ౧౨.
 మమ్మాటు, ౧౩. గన్నుల, ౧౪. నీవ.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

౧. చేముట్టి^౧ పుచ్చనే శివుడ ! యన్నట్లు
 ౨. సెనసి^౨ శివార్చిత చేతస్కుం డగుచు
 నొసరం జక్షుష్మీ^౩ కనోద్య క్తమతివి
 వలసటికి^౪ నెవంబు^౪ వ్రాలి, కుంభకము
 నెలకొల్పి, భాజములు చిట్రించి, కంఠ
 మోరించి, చనుటయును వదనంబు
 బూరించి, యుష్టేషముగ నేత్రమొగ్గి,
 యనువు^౫ గాఢన వామహస్తాంగుళముల
 గనుఁజ్చి^౬ లొత్తి, ప్రకృకయుంబుబట్టి,
 దండ్డి^౭ యామ్యహస్తంబున గోరు-
 గొంటి^౮ వల్పటికంటికొల్కిలో^౮ నునిచి,
 యల్లన కంటిగుడ్డనియకయుండ
 మెల్లన^౯ చుట్టను^౯ మెఱకి^{౧౦} కెకల్పి
 పుచ్చి, కొల్కు^{౧౧} నరంబులు విడిపించి,
 ప్రచ్ఛ^{౧౨} వామాంబకము సట్ల పుచ్చి,

౧. చేముట్ట, ౨. పుచ్చుమీ, ౩. శివార్చనా, ౪. జక్షు
 సోస్థి; బక్షుశ్చేద, ౫. సెనంబు, ౬. మోగసించి, ౭. గావామ
 హస్తాంగుళంబులను; గావామహస్తాంబజాతము, ౮. లెత్తి, ౯. దండ్డి
 గా, ౧౦. కల్పి, ౧౧. నిల్చి, ౧౨. చట్టచు, ౧౩. మెరి; మెరిపి,
 ౧౪. తెకల్పి, ౧౫. రంఘములు, ౧౬. వామాంకము.

పండ్ల తారా శ్రి చరిత్ర

మసల కంబుజరాగ మణులు భక్తులకు
 నెసగంగ నారతు లెత్తినయట్లు
 ప్లరంగాలనిడి భక్తి రాజకిని
 వాల్మీకి మొసగ నివాళింప బంపి
 జను లెల్ల జూడఁ దచ్చక్షులు కెండు
 మనుజేశు మూదలు మఱ పెట్టఁ బనుప
 నగపడఁ బగ దన కనుచు నేత్రములు
 దగిలి చూచుచు దిగ్గి దాన ముచును
 నెట్లణ-సోడిండు నెత్తురు నుదటఁ
 ప్లక్షుకొంచు నిభిత్వంగా మెఱయ
 నంతలోనన మ్లకాన్వన ప్రభిన
 కంత కాంతకుని మహత్వోత్తీశయత
 నుదయించె నేత్రంగా లొండఁ ఁటికి గడవఁ
 గదినెద దొర్లినపుల్లఁ గొగ్గి నక్షణమ
 పుచ్చినకన్నుల కొండల మున్ను

౧. మణులు, ౨. సట్టి, ౩. నివాళింప, ౪. దాఁజక్షువుల్,
 ౫. మందలు, ౬. నొడదా, * 'నిర్యాతన' అని సంస్కృతము.
 † 'మే' అని సంస్కృతము. ౭. బొట్టడి, ౮. ప్రభుని; విభున,
 ౯. దొలగిన, ౧౦. గట్టు, ౧౧. బొందల.

మ హా మ త్ర క రణ ము

వచ్చు కేలాల ప్రవాహంబునుడిగి
 పండితమల్లు విభ్రాజితనేత్ర-
 పుండరీకము లిట్లు పాలుపారెనంత
 నద్భుతాక్రాంతాత్మ లగుచు నా³సభను
 దద్భక్తజనులు నుద్ధతిఁ బండితేంద్రు
 పాదాబ్జములు సిక్కఁ బట్టి మ్రొక్కుచును
 బాదరేణువుఁ దలవై⁴నుంచుకొనుచు
 *సన్నతి⁵ సేయుచుఁ జెన్నారఁ గ్రొత్త
 కన్నులుసూచుచుఁ గడుఁజిత్త⁶మనుచు
 గారవింపుచుఁ గేళికలు⁷ సేసికొనుచుఁ
 దారును గినియుచుఁ దాళగించుచును
 బాడుచు ంనొనఁగులు వీడుచు, గములు
 గూడుచు, నలిరేఁగి ంయాడుచుఁ, జేరి
 ంచూతఁడు ంరంజంపుఁ జూడరోయంపుఁ
 జేతులు వీచుచుఁ జెలఁగి⁸యార్చుచును

౧. లుడిగి, ౨. నట్లయ, ౩. సభయు, ౪. మల్లు,
 డుడ్చు, ౫. సన్నమీసములును, ౬. జేయుచు, ౭. మగుచు,
 ౮. నేయుండనుచు, ౯. దాళవించు; గారవించు, ౧౦. చెలగులు,
 ౧౧. యాదట, ౧౨. చూతము; చూతుఁడు; చూడుఁడు, ౧౩. పదం
 డంపు, ౧౪. యాడు.

పండితారాధ్యక్షరిత్ర

బాబ్బలు! వొడుచుచు బాంగుచు శైలగి
 యుబ్బుచు నందఱు - నున్నహింపుచును
 జాంగు భ్రా! యంచు శశరణంచు నుతుల
 శవీంగుచు నృపు డాయ నేగుచు మంది
 దొలగంగ నూకుచు ద్రోపులాడుచును
 దలలు దూకుచుకొంచు దళయ శొచ్చుచును
 నులివు వారిచుచు నోయ్యన చనుచు
 బుచ్చిది యిద్దలచు బయోనూకుచును
 ద్రోడు యిద్దల బుచ్చు యిద్దల గొనుచు
 నందఱు నెదకు ను సంచరింపుచును
 నలవాడ రాజుచు యిద్దల వోకు దనుచు
 గెలకు యిద్దలచు యిద్దల కరింపుచును
 బుచ్చిన కన్నులు వోలగనోనుచు
 నచ్చెరువందుచు నల్లన ముట్టి -

౧. వేయుచు; శైలగంగ, ౨. సుత్పవింపు. ౩. జకా,
 ౪. శరణంబులివ్య; శరణంచువిష్టి, ౫. సంగుచు (పూ. ము.)
 ౬. దొలదొలవోద్రోపు ద్రోపు; దొలగనూకుచు ద్రోపుద్రోపు.
 ౭. శొచ్చుడును, ౮. ఉలుపు; ఉలుపు, ౯. జనుచు.
 ౧౦. దొట్టు; జొచ్చు, ౧౧. నెత్తు; వొత్తు; దట్టు, ౧౨. మనంబంచు
 ౧౩. గట్టుక, ౧౪. జప్ప, ౧౫. నలు, ౧౬. బారుచు, ౧౭
 గ్రాడి; గ్రాటి.

మ హా త ప్ర క రణ ము

ముట్టి ిచూచుచునట్ల మ్రొక్కచుఁ బట్టి-
 పట్టి ియెత్తుచు భయం పడి తొలంగుచును
 ద్రొక్కుదు ఘనమంచు దొలగి నిల్చుచును
 నిక్కిచూచుచు మిట్టా లెక్కి చూచుచును
 గలకలంబులకు డగ్గఱక యా యెడు-
 నిలువుల మేడయు నిక్కిచూచుచును,
 నక్కడఁ గొం గాల్పట్ట కరుగుచెంచుచును
 స్రుక్కుచుఁ గొంగన్నలు నూడఁ నేగుచును
 జెన్నోయినరాజుఁ కేర నోచుచును
 నెన్నోగఁ బండితుం డిదిగొడ యనుచుఁ
 గన్నలు నివచ్చుటఁ గానఁడే యనుచు
 నెన్ని మాటైనఁ దా నిట్లకా కనుచు
 మన్నింపఁ దగు నంచు మాన్వఁడే యనుచు
 బన్న సెర్వఁగనోవుఁ బ్రజ నెల్ల ననుచు
 నెంతగానోవునో యిఁకమీఁద ననుచు

---

౧. చూచియు, ౨. నట్లు, ౩. నొక్కుచు, ౪. పడఁ
 కొల, ౫. చను, ౬. మేడ; మిట్ట, ౭. యెడను, ౮. మెడ
 రెత్తి, ౯. నిండి, ౧౦. గాల్పట్ట, ౧౧. గమ్ములఁజూడ, ౧౨.
 నొడుగుచు, ౧౩. దీతఁడే, ౧౪. వుచ్చుట; వుచ్చుచు;
 ముచ్చట, ౧౫. గానఁడా, ౧౬. మాటైన, ౧౭. మాన్వఁడా,
 ౧౮. కెర్వఁగ; కేర్వఁగ; పఱప, ౧౯. లెల్ల, ౨౦. యిట.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గంతు సహారుడెర్గు గాకేమి యనుచు
 సందడింపుచునున్న జనులవీక్షించి
 మంద స్థితముఖారవిందుడై యంత
 నందంద తా మాస్త నయన సంజ్ఞలను
 మంది యుల్వకచి సమాధానపఱచి
 * యూర్జితపుణ్యుఁ డావర్జితయశుఁడు,
 దర్జితాఘుఁడు మల్లికార్జునస్వామి
 యారూఢతద్గోపురాంచిత పార్శ్వ-
 చారుశరోన్నత ద్వానోపకంఠ-
 నిరవధికస్థాప్య నిజ తనుస్తంభ-
 పరికల్పితాంబక పటుమణిద్వయుఁడు,
 సార సద్గురు నృగంచల వినిర్య ద్ద-
 యారసపూరి తా యతంజలజనిత-
 వరవీరభక్తి సినద్వాసనాయుక్త-
 సరస సస్వకీయలోచనపద్మయుగుఁడు,
 మానితాసంఖ్యాత మాహేశ్వరప్ర-

౧. హరుఁడయెర్గు; హరుఁడెర్గు, ౨. సందడించుచు,
 ౩. మాస్తనయనసంజ్ఞలంగు, ౪. వీడి, ౫. గూర్జిత, ౬. దుపార్జిత
 డ వర్జిత, ౭. నెరవడి, ౮. ధనుస్తంభ, ౯. యతు, ౧౦. అ
 జ్జనిత, ౧౧. సద్భావనా; సద్భావ్యసాను, ౧౨. ద్వితీయ.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

౧ తాన దివ్యశరీర ౨ ధామ ౩ సంపూర్ణ-
 తర చంద్రి కానిరంతర ౪ పానసుహిత-
 నర ౫ నుశ నిజలోచనచకోరయుగుడు,
 సిరపూర్వకర్తనంచిత ౬ భూరికర్త-
 పరాదైవసేవానుపాదితకర్త-
 విని ౭ యుక్తభవకర్త ౮ వివశానమస్త-
 జనచయాంతర్బహిస్సాగతధ్యాంత-
 నిరసనాత్మియ్య ౯ వినిద్రితనేత్ర-
 ౧౦ పరిచితాఖండ దీపయుగుడు నగుచు,
 స్ఫుట ౧౧ భక్తియుక్తివిభూతి ౧౨ విడియము
 లటుకూడ భక్తుల ౧౩ కర్పింపబంచి
 జననాథు ౧౪ దత్పభాజన ౧౫ సంకులంబు
 గనుగొని దరహాసకలి ౧౬ తాస్య డగుచు
 మహాని ౧౭ య్యమగు శివమహిమాశిశయత
 మహి నోష్ప భక్తసమాజంబు ప్రతిభ

౧. ధాన, ౨. ధామ; ధాను, ౩. సుపూర్ణ, ౪. వామసహిత;
 వానసహిత; పానసుఖిత, ౫. హిత, ౬. లోకన, ౭. భూతికర్త,
 ౮. శైలిదైవానుపాదిత, ౯. యుక్త, ౧౦. విశద, ౧౧. ప్రకృష్ట,
 ౧౨. వినిందితి, ౧౩. పరిచితా; పరిమితా, ౧౪. భక్తయుక్త,
 ౧౫. విడియము, ౧౬. కర్పించ, ౧౭. తత్పభా, ౧౮. సమా
 హంబు, ౧౯. తాస్య, ౨౦. యుగిగుళివు.

పండితావాక్యచరిత్ర

౧ గంటిరి నేఁడు మీకన్నులారంగ,
 ౨ వింటిరి^౩ దొంటి^౪ మా వీరోగ్రభావ,
 మనుజేశ నీయనుమానంబు వాయ
 జనులకు నెల్లి దృష్టత్రయముగఁ
 బుచ్చినకన్నులు భువి^౫నవే దేవుఁ
 డిచ్చినకన్నులు నిట^౬ నీవ చూడు,
 మాబాస^౭ యింకొకమాటికిఁ జెల్లె,
 నీవార్థమునులును నవియోగంబు
 సభయును సివు పొంసారి సూడుండు
 నభినవం^౮ బాబాస^౯ యిది యెట్టు లనిన
 నా కన్ను^{౧౦} పుచ్చుచు నే కన్ను^{౧౧} పుచ్చుఁ
 గజేకొను^{౧౨} లోనన యీకన్ను^{౧౩} వచ్చి
 యాకన్ను మును^{౧౪} పుచ్చు నంత^{౧౫} లోనలన
 యీకన్ను^{౧౬} నప్పక రాకుండనేని

౧. గంటిరే, ౨. వింటిరే, ౩. నేఁడు, ౪. మీ, ౫. వీరోగ్ర
 ౬. నక; నాకు; పెర, ౭. నిజ; న, ౮. నీవు; నీవ, ౯. యిందొక్క
 యింకొండు, ౧౦. సారె; సారీయుఁజూగు-ము, ౧౧. బసుభావ
 ౧౨. యది యట్టు; యదియు -ట్లనిన, ౧౩. బాచ్చుచు, ౧౪. బుచ్చ
 పుచ్చు, ౧౫. జేకొని, ౧౬. తోనన, ౧౭. వచ్చి, ౧౮. వచ్చియంత
 ౧౯. లోపలన, ౨౦. యా.

యది ప్రతిజ్ఞాభంగ మందురు వినుఁడు,
 కదిసి చూచుం డెర్గ రే శివుమహిమఁ
 ౩ బోఁడిగా రనేత్ర మం*భోజనాభునకు
 నాఁ డిచ్చినశివుండు నవి^లసెనే నేఁడు?
 * [నదిగాక శివనాగమయ్యకక్షుముల
 మొదల నిచ్చిన స్వామి ముదసెనే నేఁడు?
 గన్నప్పఁ గారికిఁ గన్ను^లక్షణమ
 ము న్నిచ్చినశివుండు ముడిఁ గెనే నేఁడు?
 గల్గిందాసికిఁ దొల్లి గన్ను^లరాశి
 లీ^లనిచ్చిన శూలి లీ^లతేఁడె నే^లముఁడు?
 లీ^లసఱకాలఁ గన్ను మున్నక్షపాదునకు
 నెఱయ నిచ్చినకర్త నిలిచెనే నేఁడు?
 శ్రీ గిరి^లశుంఠంబు శ్రీ గిరియంబు
 గరయాగమోక్తంబు గోస్త్ర త్యక్షంబు^లచూడ
 నయనాద్రియది మల్లినా^లదేవుండు

౧. మదియుఁ బ్రజ్ఞా, ౨ డెర్గఁ-డే; డెఱుం-గరె, ౩. పాఁడిగా,
 క నేత్రంబు, ౪. డద్ద నాభునకు, ౬. చేసె, ౭. శివు, ౮. శూలి,
 ౯. లక్షణము, ౧౦. వాసునకు మున్ వాసుకుదొల్లి; దాసికినిమువ్,
 ౧౧. శేఠయీనేఁడు; లెంతయెనెండు, ౧౨. నలు, ౧౩. శ్వరుఁడంబు,
 ౧౪. యాగమోక్తంబు, ౧౫. ప్రత్యక్షంబు; ప్రత్యక్షించి, ౧౬. గూడ,
 * కుండలంబో ఉన్న పంక్తులు పూర్వము ద్రుణమునలేవు.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

నయనాద్రినాథుడు నాసర్వజనులఁ
 దడయక నేత్రముల్ ద్రవ్వితండములు
 వడయుట యిచ్చుట ప్రఖ్యాతి గాదె
 యిల గొల్లఁడైన గొట్టెఁ గాచి కాచి
 యలరుచుఁ 3 తేతిదు స్థలు వాఱవైచి
 యరిగి నేత్రము లిచ్చి యప్పడోపడసి
 యరుగు గొట్టెఁ గావ నంతవాఁ డనిన
 నితరులఁ జెప్పంగ నేల శ్రీశైల-
 పతి-మహాదానసంఘద 2 యెట్లు సెప్ప
 వే యేల డాచినవిత్తు బీజంబుఁ
 బాయనిరొంపుల బయలనుజల్లి
 ఫలము లందుట జగత్ప్రఖ్యాంత మనిన
 ఫలము దప్పనొం శివార్చననిధులందు
 మహి నట్లుగాక బ్రాహ్మణు లాదిగాఁగ
 స్పృహఁ బరమేశ్వర ప్రీత్యర్థ మనుచు
 నితరసమయు లైన నీశుం గుఱించి
 ధృతిఁ దిలాజ్యాక్షతాదిద్రవ్యవితతి

---

౧. దేవుడు, ౨. కాని, 3. తేత్రుద్ధతు, ౪. పెదసెన,
 ౫. గాన, ౬. అసెప్పంగ, ౭. యెట్లు; యట్లు, ౮. వాచిన; దాఱిన
 ౯. తెల్లను; బయలుల, ౧౦. తియనిన, ౧౧. శివార్చన, ౧౨. గొల్పినను

మ హా క వ్య క రణ మ

నడింపన నగ్నిలో జల్లి నైన
 వడి జలంబుల జల్లి వజుతిపా లైనఁ
 బాండుఁ దత్తస్ఫలంబులు దప్ప కనిన
 నెందు సాక్షాత్పర మేశున కని ని-
 ఁవేదించు తత్త్రిమా విరూపాక్షఫలము
 లేదెనఁ దప్పనే యిల నట్లుఁ గాక
 యెన్నఁగ మెట్టున యేకేసినకోల,
 మిన్న సూచినదృష్టు మేదిని నూఁడు
 చేయుఁ దప్పనె, యట్ల శివుని గుఱించి
 చేయుచేతలుఁ దప్పనే, యాది సూక్తిఁ
 బానరి “యశ్చిత్కతైక పుణ్యపాపైశ్చ”
 యన “నిహైవభవతి” యను నన విన రెట్లు?
 భవి నుత్కటం బగు పుణ్యపాపములు
 శివుని నుద్దేశించు చేతల కాన
 తల లీశుఁ బూన్పిన దశవదనుండు

---

౧. సిప; పన్ను, ౨. నీరై, ౩ జల్లి, ౪. వరద; వరతి,
 ౫. మేళ్ళరుకనిని; మేళ్ళరుకనిని; మేళ్ళరుకనిని, ౬. వేదించ, ౭.
 విరూపాక్షి, ౮. లేవన, ౯. దప్పనీ, ౧౦. యిలను నెట్లనిన; యిల
 నెట్టులనిన, ౧౧ కెసిన, ౧౨ నేయు; నెయ్య, ౧౩. చేయు;
 చేయు, ౧౪. యట్లు, ౧౫. నేయు, ౧౬. శక్తి. ౧౭. వొనిన న, ౧౮.
 బులన; బనను, ౧౯. చేతలు, ౨౦. బూచిన, ౨౧. దశవహనుండు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

దలంగంటి నన్నటితామరసజాడు
 సంఘీసద్గముఁ గన్న వ్యాఘ్రపాదుండు
 సంఘ్రు లేఁ గనియెద ననిన విష్ణుండు
 భవుఁబ్రణుతించిన భట్టబాణుండు
 భవుని నిందించిన పాపి దక్షుండు
 హరుఁడ వైవం బన్న యక్షపాదుండు
 హరుమీఁడఁ గలఁ డన్నయటి వ్యాసుండు
 నభవుఁ దలంచిన యాశ్వేతమునియు
 నభవుఁ దలఁపని యద్వైతమునుబుఁ
 బరమేశుఁ గొలిచిన బాణాసురుండు
 బరమేశుఁ గొలువని బ్రహ్మసుతుండు
 దలఁప దృష్టమ తమతమ పుణ్యపాద-
 ఫలములు వొందుట ప్రఖ్యాతి గాదె
 దేహాంతరమునఁ బాండెడు తత్ఫలము
 దేహబుతోడ సంధియొక్కర్ది గాదె
 నద్యః ప్రసాదైకం శక్తియ చాఁ
 జోద్యం మంతకుఁ గడుఁ జోద్యం బాస

౧. గంటుగొన్నటి, ౨. విను, ౩. హరుఁడు, ౪. గల
 దన్న, ౫. దలంచ; దలపమి, ౬. దలపంగమి, ౭. తమతమ, ౮.
 బొందెడి, ౯. తద్బలంబు, ౧౦. టర్ది; టర్ది; టడ్డు, ౧౧. సక్తియుఁ
 బాల, ౧౨. మెంతయు; మింతయు.

మ హా మ ప్ర క రణ ము

*[వలికి^౧నట్టుల జగత్ప్ర^౨త్యయ^౩ద్వష్ట-
 ఫలసిద్ధి^౪ బొందించు ^౫భక్తి గావునను
^౬బుచ్చిన నేత్రంబుఁ బుచ్చునేత్రంబుఁ
 బుచ్చు^౭నంతటన తా^౮ ^౯వచ్చునేత్రంబు
 వచ్చులోనన ^{౧౦}మఱి పుచ్చినకన్న
^{౧౧}వుచ్చునాకన్నలు ^{౧౨}వచ్చుటగాక]
 తడసిన, గుండెలు దలకెన, బిగువు
 సడలిన, జనులకు సంశయం బైన,
 శంకించినను, ^{౧౩}మెయి ^{౧౪}గొంకిన, మది ద-
 లంకిన, బింకంబు ^{౧౫}ఎంకంబు సెడిన,
^{౧౬}జడ్డువడిన, ^{౧౭}వ్రేళ్లు నడలినఁ, ^{౧౮}గంటి
^{౧౯}గ్రుడ్డ^{౨౦}పిసిన, గోరుగొండి ^{౨౧}పేరినను,
 జేతులు వడకెనఁ, జెమట^{౨౨}దోచినను,
 ధాతువు^{౨౩}ల సెదరినఁ, దాపాశ్రుకణము

* కుండలులలోని పంక్తులు పూర్వము ద్రాణమున లేవు.
 ౧. నట్లన, ౨. దృష్టి, ౩. భజన, ౪. వచ్చిన, ౫. నంతటన,
 ౬. వచ్చెనుమరియు; వచ్చునేనదియు, ౭. మఱి, ౮. వచ్చునా,
 ౯. వుచ్చుట, ౧౦. మేల, ౧౧. గొడిన, ౧౨. జిట్టు, ౧౩. గంటు,
 ౧౪. వసిన, ౧౫. విగ్గినను, ౧౬. నట్టి, ౧౭. లవణిగన; ల్దలకెన;
 లోదొలగిన.

పండితా కా ధ్య చ రి త్ర

ాలువిన, నరములు ావిన, నూర్పు
 *లెవన, గొలుకు, *నెట్ట దోచినను,*
 *దప్పనాటిన, రక్ష-ధారల బెగడు
 గప్పిన, తెప్ప²లిల్కొటచిన, చెంద
 ముదారిన, దలఁపులు బెదరిన, జిత్తి
 మదరిన, ముఖకాంతి సెదరిన, గన్ను
 లిచ్చుట యదియేటి యిచ్చుట, యిచ్చుట
 వచ్చుట యదియేటి వచ్చుట, మున్న
 పుచ్చుట యదియేటివచ్చుట, మీస
 మెచ్చుట యదియేటి మెచ్చుట, యనుచు
 నాస్థాన మద్భుతం బంద నిష్ఠించి
 సుస్థితి మల్లికార్జునపండితయ్య
 ముందటియట్ల యందంద సద్భక్త-
 సందోహపాదాభివందనం డగుచుఁ

౧. అగిన; లురిగిన; అణవిన, ౨. బిగిన; లెడవిన;
 లెడవిన; లెవన, ౩. లెవన; లెడవిన, ౪. నెరకు, ౫. దప్పు
 నాటిన, ౬. ధారలు బెడలు, ౭. లిల్కొటచిన; విల్లడచిన,
 ౮. టిన, ౯. మెచ్చుట, ౧౦. యదియ; యనుచు, ౧౧. మఱి
 యేటి, ౧౨. నేటి. * ఈపాదమునకు బదులుగా ఒక తా. ప్ర. లో
 "మసలకభీతియు మఱియుదోచినను" అని ఉన్నది.

మ హా మ త్ర క రణ ము

బ్రమధపురాతన ిభ క్తదివ్యాంఘ్రి-
కమల స్వకీయహృత్కమలస్థుఁ డగుచు
నవిరళ నిరతిశయానంద జనిత-

శివపదధ్యానైక ³చేతస్కుఁ డగుచు
నుద్ధత ⁴తచ్చివయోగ సౌఖ్యాను-
బద్ధ సమాధిసంపన్నాత్ముఁ డగుచు
నతుల మహాద్భుతోద్యద్వీరభక్తి
యుతసమాహితమహిమోపేతుఁ డగుచుఁ

డచ్చు ⁵రత్రుసంధానావధాన
మచ్చెరువుగ మున్ను పుచ్చినయట్లు
⁶పుచ్చె గన్నులురెండు ⁷పుచ్చెదోడ్డోన
వచ్చె గన్నులురెండు వచ్చుటఁ జూచి
పుచ్చెబూనినకన్నుఁ బుచ్చి యాకన్ను
పుచ్చులోనన మున్ను పుచ్చినకన్ను
వచ్చె గన్నిదె వచ్చె వచ్చెదా నదియు
వచ్చులోనన ⁸మఱి పుచ్చినకన్ను
వచ్చె గన్నిదె వచ్చె వచ్చెనా నట్లు
సెచ్చెరఁ దడవగుఁ జెప్పన కాని

౧. భక్తి, ౨. నవిరళ, ౩. చేతనం, ౪. శ్రీశివ, ౫. కస్తూరి,
౬. దాన, ౭. పుచ్చ, ౮. పుచ్చె, ౯. దోడ్డేర, ౧౦. మును.

పండితారాధ్యచరిత్ర

తన వింత లేదు నేత్రంబులరాక
 గడు జిత్ర మంచు నొక్కట నరు ల్వాగడ
 నంతఁ బండిత మల్లికార్జునస్వామి
 యంతఃకంఠకు భక్తు లందందాయలర
 నూత్న తద్గణదయానుగతలోచనసు-
 రత్నంబులను భక్త రత్న రత్నాద్రి
 కడర నివాళించునట్టి నేత్రములు
 వడి భక్తశరీకి నివాళింపఁ బంచి
 మున్ను వుచ్చిన నేత్రములు, వెన్కఁగ్రోత్ర
 కన్నులు రెట్టింపఁగాఁ జోడఁ డాత్మఁ
 ంగలసివచ్చుచునున్న కన్నులఁ జూచి
 తొలుత నేత్రంబులు దొడిఁదొడిఁజూచు
 మున్ను వుచ్చిన నేత్రములు, వెన్కఁగ్రోత్ర
 కన్నులఁ గూడఁ దిగఁగ ద్రోచిచూచు
 నప్పండితుని నయనాబ్జము ల్సూచుఁ
 దప్పక నాణునేత్రంబులు సూచుఁ

౧. కాంతకు, ౨. యదర, ౩. గద్గడ; తద్గత, ౪. భక్తి,
 ౫. రత్నాద్రిరాజి, ౬. శింది, ౭. వచ్చిన, ౮. డెట్టించ, ౯. చాడ,
 ౧౦. కలమరగించుచు; కలవలించుచుచనక, ౧౧. వచ్చిన, ౧౨. చాడ,
 ౧౩. కుల.

దనుజూచు మఱియు నేత్రంబులు సూచు
 మనుజావలిని జూచు మఱి నేలజూచుఁ
 ధరఁ దలవంపయ్యెఁ దన కని చూచుఁ
 భారిగొన కీయల్కు వోదనిచూచుఁ
 బండితుఁ క్రేఁగంటఁ బలుమాఱు సూచు
 వెండియునిట్ల తా వికలాత్తుఁ డగుచు
 ౩నింతత సోద్యంబు నినుమడి లజ్జ
 యంతకంతకు నల్లడై కడలేని
 కోపంబుఁ గార్యోపతాపంబుమనసుఁ
 ౬భాపంబు నది వజ్ర లేపంబు గాఁగ,
 ద్వేషంబుఁ దొలిమేనిదోషంబుఁ బూర్వ-
 రోషంబుఁ దన కది వేషంబు గాఁగఁ,
 గ్రోధంబు, నధికాపరాధంబు, గణవి-
 రోధంబుఁ దనకుఁ బ్రబోధంబు గాఁగఁ,
 గూరత, శౌద్ధోపకారత, మమదవి-
 కారత దన కపకారత గాఁగ,
 ౯న్యూనంబు, న్యాయవిహీనంబు, దురభి-

---

౧. యల్కు; యడ్కు, ౨. తానట్ల, ౩. నింతింత,
 ౪. కునిదియిన్న, ౫. నగుట, ౬. చాపంబు, ౭. విశే, ౮. పద,
 ౯. కేనంబు; సేనంబు.

పండితా కావ్య చరిత్ర

మానంబు దన కభిమానంబు గాఁగ,
 వాదంబు, గుసమయాహ్లాదంబు నతివి-
 షాదంబు దన కపవాదంబు గాఁగఁ,
 గర్తంబు, హత³పరిమార్తంబు నయ్య-
 ధర్తంబు దన కది ధర్తంబు గాఁగఁ,
 దన్ను దా మఱచి మదగ్రస్తుఁ డగుచు
 భిన్నమనస్కుఁడై పృక్ష్వశ్వరుండు
 గన్నులు వచ్చుడు గంటిఁ దెల్లమిగఁ
 గన్నులు వచ్చుడు గంటిఁ దెల్లమిగ
 నిటమీఁద నేత్రంబు లీ² నేర్పుటకును
 నటమీఁద రాకకు నది దృష్టమిదియు
 ంనిమ్మాఱునేత్రంబు లిచ్చినయతఁడు
 ంముమ్మాఱు¹నిగికి³మోసమే⁴యనక
 ↓ పుడమి నృపుఁడు బౌద్ధపుంగవు⁵నలిగి
 ంమడియించి⁶గాతని మడియించ⁷ లేద

౧. గత, ౨. హృత; నతి, ౩. పరి, ౪. కావ్య; కావ్య,
 ౫. వచ్చుట, ౬. నిక్కముగ; తెల్లముగ, ౭. నేరుచుటకు; నోరు
 చుటకు, ౮. మీఁదిరాసున్న, ౯. వినియు, ౧౦. నిమ్మాఱు, ౧౧.
 మమ్మాఱు, ౧౨. నీగిరి; నగరికి; నిగికి ౧౩. మోసమోగక. యనక,
 ౧౪. దెలిసికలిసి, ౧౫. చుడయించు, ౧౬. వాతఁడ, ౧౭. లేక; లేక; లేక.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

యడఁగింతు దండింతు ననుచుఁ బాపమున
 కొడిగట్టుకొనిన నట్లొడఁగూడఁదయ్యె
 దండింపఁ బంచిన దండనం ³బిడియు
 మాడనం బయ్యె నా పండితయ్యకును
 బండితయ్యను బట్టి దండింపఁ బంచు
 దండన నృప యశఁగి ఖండనం బయ్యె
 *నను రిత్తనడి వచ్చె నవనిలో నాకు
 వినఁజాల⁷ మఱ మున్న వీక్షింపఁజాల
 భంగింతుఁ బండితు ¹వంగింతు నిపుడ
 ంక్రూగింతుఁ ందను నేన త్రుంగింతుఁ బోవ
 నట గార⁹ మైనట్టు లగుఁగాక యనుచుఁ
 గుటిలచిత్తుఁడు యామికులదిక్కు సూచి
 రండు పండితుఁ ³బట్టి తెం డీక్షణంబ
 రెండుగన్నులు ⁹గెలకుండు పుచ్చుండు
 పఱపుండు ⁹ నలచినభంగి నిం కేల
 మఱి ⁹చూచి ²కొనియెద మల్లికార్జునుని

౧. కొనుబయి, ౨. చయ్యె, 3. బదియొ, ౪. బంప, ౫. నని,
 ౬. లోపలను, ౭. మది, ౮. ఖండింతు, ౯. భంగింతు, ౧౦. ద్రుం
 గింతు, ౧౧. చన్నేన, ౧౨. మైనయట్లును, ౧౩. చెండు, ౧౪. గలు
 కుండు, ౧౫. కలసిన, ౧౬. చూచు, ౧౭. కొలియెద.

పండితారాధ్యచరిత్ర

బత్తియు గిత్తియుఁ బండితుపాలి
 మిత్తియుఁ గిత్తియుఁ మీర కంఠనుచు
 రప్పించి నేత్రముల్ వుప్పించి చాల
 నొప్పించి జీళ్లపాల్ దెప్పించి నిండఁ
 బోయించి చోడండు వోయె; నక్షణమ
 పోయె నాతనిపాలి పుణ్యంబుఁ కదొలగి;
 కలఁగుచు నంత నిక్కడ సభాస్థలిని
 గొలుపున్న భక్తులు గుబ్బన² లేచి
 “శివశివ! యిటువలె జేయ ధర్మంబె
 శివశివ! యిటువలె జెడునె చోడండు
 దమనేత్రములు దామ తఱిదఱిఁబుచ్చఁ
 దమకించి మఱియేల దంపింపఁబంచెఁ
 గన్నులు¹వుచ్చుడు గానఁడే జడుండే?
 గన్నులు¹వుచ్చుడు గానఁడే పడుచె?
 బాలుండె యెఱుగఁడే భ్రమితుండె చూడఁ

౧. మీరకుండనుచు; మీదరండనుచు (సం. మహిమ. V. 3౧
 యాయంభవత...), ౨. లుప్పింప, ౩. తిల్లపాల్; తిలపాలు, ౪.
 తొరగి, ౫. కక్కిడనున్న సభయు; కక్కిడిసభాసదులు, ౬. గొబ్బన;
 గుబ్బన, ౭. లేచి, ౮. శివయిటునేయ, ౯. దార; దామ, ౧౦.
 బుచ్చె; బుచ్చి, ౧౧. మది, ౧౨. వుచ్చుట, ౧౩. గాననే, ౧౪.
 జడుండె, ౧౫. పచ్చుట.

జాలమి గాక యసహ్యంబు గాక
 కుటిలచిత్తుఁడు(౧)గాక ఁకూళుండు(౨)గాక
 యిటువంటికర్మంబు లెందునుఁ గలవె
 యిచ్చమైఁబఱవంగ నిశ్చలవేవారు
 నొచ్చుబోవునెవారి నొప్పింపఁదగునె
 నచోడఁ డీ దేశంబు నసాదగొనఁ జొచ్చెఁ
 జోడండు సెఱుపంగఁ జూచె నిష్పరము
 దనకులంబునకు నగున్దలి ఁ దాన కొనియెఁ
 ఁ దనకతాఁ ఁ ద్రుంగంగఁ దలఁచె జోడండు
 వెలనాటి వ్రేళ్లతోఁ ఁ బెకలింపఁదలఁచె
 నవెలనాటి నెఱాపాగ్ని వేఁపంగఁ దలఁచె
 గటకటా ! యింక నెక్కడిచోడన్మపతి
 కటకటా ! యింక నెక్కడివెలనాఁడు
 నెక్కటా ! చోడని కెక్కడిరాజ్య
 మక్కటా ! నచోడని కెక్కడిబ్రదుకు

---

౧. కూళుండు, ౨. నొచ్చులువునె; నొచ్చెబోవునె; నొచ్చుఁ
 బోయిన, ౩. వారు, ౪. గలవె, ౫. చోడనిపాపంబు, ౬. సాదగని;
 సాదగాని, ౭. వచ్చె, ౮. జొచ్చె, ౯. గున్దలి, ౧౦. దానె; దాను,
 ౧౧. దనకుఁదా; దనకుకాల్, ౧౨. క్రుంగంగ, ౧౩. నాఁడులెల్లర;
 నాటివ్రేళ్లకు, ౧౪. భేదింప, ౧౫. వెలనాఁడు, ౧౬. కోపాగ్ని,
 ౧౭. నెక్కడి, ౧౮. వెలనాటి, ౧౯. బ్రదుకు.

పండితారాధ్యనరిత్ర

నొకచోటఁ బూరించి యొకచోట మెఱచి
 యొకచోట ఘూర్ణిల్లి యొకచోట నుఱిమి
 యొకచోటఁ బడుపిడు గొకచోటఁ జూఁడి
 యొకచోటఁ బడుక్రయ నొండొక పుట్టె;
 నెక్కడిననదవో లెక్కడిపాఠ్యఁ
 డెక్కడిసతివాద మెక్కడిచోడఁ
 డెక్కడిపండితుం డెక్కడి క్రోధ
 మెక్కడనుండి తానెక్కడఁ బాడచె
 రాజనాకాభిచారిము గాకతక్క
 యోజింప నెంతగా నున్నవో యితిని
 వాలిచేపొమ్మ భావింప నితఁడు
 వాలించు భూమియుఁ బాడు గానోపు
 రూపిం బ్రత్యక్ష రుద్రుండొకకాక
 యీపండితయ్య దా నితరమర్హ్యుండె
 యసనేల వేయుం బ్రత్యక్షుంబకాదె

౧. జరియించి, ౨. మెఱసి, ౩. పులిమి, ౪. పూగు; పూరి,
 ౫. నొండొండొంటై, ౬. చనది; పనదు, ౭. మండలదా, ౮. కఠి
 చారములు, ౯. నోడింప; డోడెల్ల, ౧౦. నోపునో, ౧౧. మెఱుంగు,
 ౧౨. భూమియపాడు, ౧౩. రుద్రుండు, ౧౪. గాన, ౧౫. బ్రత్య
 క్షుంబు.

మ హి మ ప్ర క ర మ

మన మెల్లఁజూడమే మాటలే లిపుడు
 నిందలు ౧ నెఱుంగఁగ ౩ నినుమాఱు గన్ను
 లందంకపడయఁడే ౪ యూజినయట్టు
 అనుచుఁ బండితమల్లికార్జున దేవు
 *వినుతింపుచుండిరి వినమితు లగుచు;
 సంతె నస్పృడు వండితయ్య దశభయుఁ
 గంతుసంహరు భక్తగణములు వినఁగ
 "నసమాసమహిమ ! మహా దేవ దేవ !
 నసుధ నీమహిమాభినర్తకార్థముగఁ
 దను-వొగ్గి మేమయి దండించుకొనఁగ
 మనుజేశ్వరుండు దుర్మతి వేగఁడియె;
 బాపి యెఱుంగఁడు భక్తులమహిమఁ
 గోసి గానఁడు లోకగురుఁడ ! మీమహిమ
 నిస్తుహిజనులెప్పు డిందఱుఁ జూడ
 నిమ్మాఱువరుసల సె ! మన్నెన్ది
 కంబంబు లొండొంటిఁ గడవ యిమున్వొగడఁ
 బింజి వింజి గఱవ బృఘరయస్ఫూర్తిఁ

౧. జూడమో, ౨. జూడంగ, ౩. నిను, ౪. యుండిన. ౫. విను
 తించు, ౬. వొంగి, ౭. యేమేని; యేమయ్య; యేమైన, ౮. లెల్ల
 నిప్పుడ, ౯. నిమ్మాటు, ౧౦. లొండొంటి, ౧౧. మన్వొగడ, ౧౨.
 పింజి; బింజి, ౧౩. గరవ.

పండితా కా ధ్య చ రి త్ర

బుచ్చుట యిచ్చుట భువి నొప్పె నింక
 నిచ్చుట ిమీకు మహిష్ఠత గాదు
 పశుపతి! ిమీ భక్తిపరులు “శాపాద-
 పి శరాదపి” యనంగఁ బెనుద్రోహిఁద్రుంచు
 నంతకు నాతని నతనివంశంబు
 నంతకుపుఁమున కనుచు నంతకును
 శ్రీకంఠ! కన్ను లిచ్చితివేని క్షయపుడ
 నీకు భక్తులచూన నీయాన యట్ల
 శ్రీకంఠ! యేను నాసించితి నేని
 నాకు భక్తులచూన నాథ! నీయాన
 యస్కనీశ్వరి! యమరారామమునను
 విస్తయం కబసి బాధ వితతి గీ క్తింపఁ
 బాడమి కమర్త్యులు మహాదృఢతమని పొగడఁ
 బడయుట మాకొప్పఁ బడయు నేత్రములు
 నెడ కనిడువై యుండ నిచ్చుట కనీకుఁ
 గడు నొప్ప నట్లుగాఁ గరుణింపు మింక
 నొండే యీ దురాత్ముల జేలు భూమి
 నుండఁగూడదు భక్తియుక్తుల” కనుచు

---

౧. నీకు, ౨. మా; నీ, ౩. యిప్పుడు, ౪. బుగ, ౫. భక్తు, ౬.
 నిడుదలు గాఁగ, ౭. మా; మీ, ౮. నట్లులు.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

నా పండితయ్య భక్తాజ్ఞాపనమున
 శాపోదకము లెత్తి జనులెల్ల వినఁగఁ
 గాలకోలాహల! కాలాగ్ని! రుద్ర!
 కాలకాలాంతక! కాలాపహరణ!
 రుద్రకౌద్రాంగ! విరూపాక్ష! వీర-
 భద్రముఖ్యాఖిలస్రమధాధినాథ!
 నవిమల నమయవిజ్ఞాపనాలాప
 మనధరించుటకు మహాస్రసాదంబు;
 మలహర! మీ శాప మాత్రమునన క-
 మల సంభవుని * పట్టు మాసినయట్టు,
 లాది దూర్వాసుశా² పాద్భుతశక్తి
 యాదవవంశక్షయం బైనయట్టు,
 లక్షపాదుని మహోద్యచ్ఛాపశక్తి
 దక్షాధ్వరంబు విధ్వంస మైనట్టు,
 లొనర దధీచిశాపోద్ధతి నచటి
 మునులు దేవతలు నిర్మూలమైనట్లు
 వరువడి వ్యాసుశాపమున విపులకు

౧. కాలాంతకాంతిక, ౨. కృపా, ౩. మాత్రంబుచేతి;
 మాత్రంబునకును, ౪. మలినసంభవు, ౫. పుట్టు; వంబు, ౬.
 మాన్విన; మలిన, ౭. పాద్భుత.

పండితారాధ్యచరిత్ర

స్వరహార ! మీభక్తి మాలినయట్లు,
 దిరుసేలనక్కని దృఢశక్తి ద్రవిళ-
 ధరణి శైవమును బాధముఁ గ్రుంగినట్లుఁ,
 బిల్లినైనారు శపింపంగ నట్లు
 దొల్లి శైవులును బాధలుఁ గ్రుంగినట్లు,
 సరి నట్ల నమినంది శపియింప నూరి
 సురభు లక్షణము ను న్నుచ మైనయట్లు,
 భంగి సరియమశాపమున మహేంద్ర-
 మంగళాధిపుఁడని మడిసినయట్లు,
 లంఘుఁ డిరిత్రాండుఁ డయధిక శాపాను-
 సంధానమున శైవు లంఘు లైనట్లు,
 నరయ నేకాంతరామయ్య శాపమున
 సరినబ్బలూరి శివసది గూలినట్లు.
 గుడ్డవ్వ శపియింపఁ గుఱు శివహించి
 దొడ్డభూసురు ల్లొంగుఁ గ్రుంగినయట్లు,
 ఘనుఁడు శివహించివచ్చి కల్లయ్య శాప-

౧. దిరునక్కరునుశాప; తిరునక్కరిసుశాప; తిరునావకరిశాప;
 ౨. భక్తి, ౩. శైవము, ౪. గ్రుంగి, ౫. నిస్తూపమైనట్లు, ౬.
 పాంగియర్థమ శాపమునను, ౭. డును, ౮. దిరిత్రాండుఁ డతుల, ౯.
 యతుల, ౧౦. శాపాన్ని, ౧౧. నెబ్బ, ౧౨. వసదులుపట్టెట్లు, ౧౩.
 నశించి; వహించు, ౧౪. హావిళహార; హావినహళ్ల.

మునఁ బాముఁ లాఁ గ్రామమునఁ జిచ్చినట్లు,
 వేయేల మన దండనాయక బసవ-
 ధీయుత శాఁ ప్రతిజ్ఞా ప్రశస్తి
 నెల్లవారును జూడ రసినే గడవ
 బల్ల హుపీతగా వాసయట్టు,
 లీయగంఖ్యాత మాహేశ్వరోద్ధిత న-
 మాయత క్రోధోత్కటాన చటల-
 విరచితజ్వాలల వెలనాఁటిచోడ-
 ధరణో తలేశ్వరాధమ సతంగంబు
 భక్తమయ్యోడమ తద్దంఢులు సుతులు
 విస్తయంబుగ నిష్ఠ భక్తమైపోదు”
 రని శాఁమిచ్చుచు నాఁడితయ్య
 యొనరంగ మునువుచ్చియున్న నేత్రములు
 దివిరి లింగోద్భవ దేవదేవునకుఁ
 దవిలి యర్చింప నేత్రంబులు నాల్గు
 ముక్కంటియును దన ముక్కన్నులందు
 ముక్కన్నుధరియించి చిక్కినకన్ను

౧. గ్రామము, ౨. బుచ్చు, ౩. ప్రశక్తి, ౪. నీపలకడయు ;
 నీసేలుకడయు ; నిపలకడాయ, ౫. రోద్ధతి, ౬. క్రోధోద్ధతా, ౭.
 చటల, ౮. తలాధమేశ్వర; ధరేశ్వరాధమ.

పండితా రాశ్య చరిత్ర

వమవామపాదార్పితం బైన గొత్తోంటి
 కమలాక్షుకగటికిఁ గవయుఁగా యామ్యు-
 పాదంబునందు విభ్రమలీల దనర
 నాదట కథరియించునపుడు వండితుఁడు
 నిరపరాధులఁ గాచు నిజదయాదృష్టి
 వరభక్తి మెఱయు నైశ్వర్యైకదృష్టి
 గరి మగ్ని నృపుఁ జూచుఁ గడును దృష్టి
 సరిమలఁ గనుఁగొను సద్భక్తదృష్టి
 నానొప్ప కిచ్చువట్లు నాబుసేవరుఁడు
 పూని కరించిన పోల్కి మొట్టనిన-
 * [శశ్వద్దయాదృష్టిఁ జంద్రాంబకమున
 వైర్వర్యదృష్టి సూర్యాంబకంబునను
 జటులో గ్రతరదృష్టి జ్వలనాంబకమునఁ
 బటుభక్తి దృష్టి శ్రీపాదంబునందు
 ముక్కంటి దాల్చెనా మానుదాల్చియున్న]
 యు క్కున్నుఁగవ లీశుఁ డవధరించుచును

౧. తొండి, ౨. వామ్యు, ౩. నంద, ౪. భరియించు, ౫.
 మెఱయ, ౬. దృష్టులు. ౭. జందాంబకమున; జంద్రాంబకంబు,
 ౮. నీ పాదంబులందు, ౯. చుటకు. * ఈ పాదములకు సంస్కృత
 ములో అనువాదము లేదు.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

సనఘంఘు గురుమల్లికార్జునుం డంతః
 దన శిష్య పుత్ర మిత్ర కళత్ర సహిత
 ంమరిగె శీఘ్రము యమరారామమునకుఁ

పల్నాటి వాళవంశకుయకభవము

బరమ మహాశ్వర క్రకరంబు దాను;
 నరుగంగ నరుగంగ నంత నిక్కడను
 బురి మహాత్పాతముల్ వుట్టంగఁదొడఁగెఁ,
 * [బాడు వాఱంగఁజొచ్చెఁ బట్టణంబెల్లఁ
 జోడండు దలలేని నీడఁ గన్గొనియె,
 గాలునిఁ గలలోనఁ గనియె, శ్వాసములు
 మోగింపఁగఁజొచ్చె కేలుఁ బగల్గు,
 వీఁకఁ గాపరి వెల్లివిరిసె, గుఱముల
 తోఁకల నిష్పలు 'దొ-నుఁగంగఁ'జొచ్చె,]
 నేల గాలఁగఁజొచ్చె చిగివడ్డట్టు
 సాళి మేఘంబులొసన్నమై 'పర్వెఁ,
 బవలు సుక్కలు గానఁబడియె, ధూమంబు
 గవిసె, నెల్లెడ వంటికంబులు వుచ్చె,

---

౧. మరిగి, ౨ శీఘ్రంబను, ౩. మహాశ్వర, ౪. దొరఁగంగ;
 దొరువంగ, ౫. దొడఁగ, ౬. లుసన్న, ౭. పన్నె; పన్ని,
 ౮. ధూమంబు.

పండ్ల తా రా ధ్య చ రి త్రి

భూకంఠి రావ మద్భుతమయ్యో, * రాత్రిః*
 గాక శాశికజంబుకము లర్వదొడఁగె,
 గాలి³ధూళియుఁబర్వె గడు⁴మోఱలెత్తి
 తూలుచు బశువులు *దొంగంఁగజొచ్చె,
 నింద్రచా⁵ములు ఖం⁶జేదచా⁷ములుఁ
 జంప్రా⁸రినేషజులుల్ వొడిచె,
 మనుజేశునకు సాత మంత్రివిరోధ-
 మును బ్రధాన⁹రోధమును నా¹⁰ధట-
 రోధంబుఁ గ్రమి¹¹రోధంబు నిరి-
 రాధంబుఁ గుట్టె, నూరిను * మారిమసఁగె,
 ధరణి వెగడియు మహోత్సాహముల్ పుట్టె,
 ంబురిజనుల్ ంనచ్చనా భూమికి నవధి
 యది యో శిష్యు¹² ందా హరిగణ్యో¹³భ,
 మది యేల శిష్య నాయయ్యశా¹⁴ంబు?
 మొన్న¹⁵ బండ్లితుఁడు సమున్నతిఁబలికె,

౧. మధిక, ౨. బరలు, * ఇచ్చెట ఒక ప్రతిలో "నాకంప
 రావ మద్భుతమయ్యో రాత్రి" అని యతినుష్ట మయిన పాద మున్నది.
 ౩. కాలి, ౪. ముఠ, ౫. దొలఁగంఁగ; కొరులంఁగ; గొరలంఁగ,
 ౬. డేంద్ర, ౭. కొలిచె, ౮. పబలి, ౯. మారు, ౧౦. పుర,
 ౧౧. శుశ్చవా; విచ్చిరి, ౧౨. నా, ౧౩. బండినులు.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

ినిన్న నుత్పాతముల్ నెలకొనె, నేడు
 బుట్టె ¹గోత్రకలహములు దమలోన,
 నెట్టుగానున్నదో యిక్కజోడనికి !
 సిద్ధంబు ³భక్తికరుడంబు ఘము
 సిద్ధింపనోవు ⁵జేసేతనంచెట్లు
 గంహంబు గానోవు గ్రంధు గానోవు
 బ్రళయంబు గానోవు బ్రజ్జకెల్ల నింక
 బారి²నున్ని యటమీద ⁴గొడ్ గా⁶ దనుచు
 బారుగూ కును దమ పొందు బట్లకును
 వారివారికి నేగ వడి నొక్కనాడు
 ధారు⁷న్వేరుడు ని⁸ సమయమున
 భసి⁹ తావలిస్తే కపాలాస్థి ¹⁰దామ-
 లసిత శుభజ్జటా లంబిత విప్పు-
 కటిశట సన్నద్ధ ంఘంటికా¹¹సీక-
 పటుతరి ¹²ధామ దిగ్భరి విభ్రమము
 వినిసి¹³ల్ల గంకాళ నేపంబు దాల్చి
 కలుషోత్క చాచ్ఛులు గన్నులఁ గ్రమ్మ

౧. నిన్నియుత్ప, ౨. గృహ, ౩. భక్తి, ౪. చేసేత, ౫. ననట్లు, ౬. లెల్ల; లకు, ౭. నుంప నిటమీద; నునికీమీద, ౮. తవిలిస్త, ౯. ధామ, ౧౦. ఖండికా, ౧౧. నికర, ౧౨. తద్ధావన భరిత, ౧౩. ల్ల కంకాళ.

పండితారాధ్యచరిత్ర.

దనఱొమ్ముఁ డ్రొక్కి యుద్యత్రిశూలార్చు -
మున నొక్క తపసి సొమున్నతిఁ బూడిచె
ననుచు వాపోవ నిజాంగన మేలు -
కని బిట్టులికి నంగడలు వీక్షించి
గగురువొడుచుమేను గంపింప, మనసు
బెగడఁ జెత్తమ్మున భీతిల్లు సతికి
నలఁగుచుఁ గలఁ జెప్పె నంతలోపలను
గలయు నిక్కమైన కరణి వట్టిల్లె
మూఁడు గన్నులవాని ముమ్మెన యలుఁగుఁ
బోఁడిగాఁ గలలోనఁ బొలయు నంతటన
ముమ్మెనల్లాడె ఱొమ్మునఁ జిత్త మనఁగ
ముమ్మెనఁ పుండు ఱొమ్మునఁ బుట్టె, నట్టి
పుండుఁ గన్గొనిన పాపుండు నజ్జన రి -
పుండు సోడన రాధిపుండు శింకింప
నరయంగ దుష్కీర్తి యను మహోదరికి
వరుసఁ జిన్నులుమూఁడు వట్టిల్లునట్టు

౧. యుష్పాంగు, ౨. గగురుపొచ్చుచు, ౩. బెగడు, ౪. చిత్త
బును, ౫. భీతిల్లు, ౬. నలగుచు, ౭. చెప్పి, ౮. వట్టిల్లు, ౯. మిగ
లోన, ౧౦. బొలయునంతటను, ౧౧. మగను, ౧౨. పుండు, ౧౩
బుట్టి, ౧౪. గన్నులు.

లొనరఁ గోష గ్రంథియునుఁ మద గ్రంథి
 యుచు దురిత గ్రంథియునుఁ జోడనృపతి
 యుదరమునఁ బెరుగుచున్న చందమునఁ
 బొదలుచు ముమ్మెన ిపుం డక్కజముగ
 బాధలు జైనులుఁ బండితుల్ మంత్ర-
 సిద్ధులు వైద్యులు శీఘ్రబ వచ్చి
 తమతమ మంత్రోషధంబులవలన
 శమియింపకున్నను జనునియొగంబు
 వైద్యులకును మంత్రవాదులకును న-
 భేద్యం బసాధ్యంబు వెనుపగు న్రణము
 సిద్ధమం త్రోషధ చేదన వహన-
 బద్ధక్రియలచేత బాయ దీన్రణము
 జైన బౌద్ధ మహేంద్రజాల విద్యావి-
 తానంబులనుఁ బోదు దభ్య మీన్రణము
 పూని ధన్వంతరిచే నైనఁ బుండు
 మానదు పండిత మల్లికార్జునుని
 కరుణగల్గిన మానుఁ గాక తక్కినను
 హరునికైనను మాన్ప నరు దాన్రణమ్ము*

౧. పుంజ, ౨. జనని, ౩. దివ్యాది. *ఇక్కడ సంస్కృతాను
 వాదములో, "వైద్యాదీనామితిన్ఫుటం, నిర్భిత్వాప్తతమా రా"

పండితారాజ్యచరిత్ర

భూవి దుర్జనునితోడి సాక్షునకంటె
 దవిలి నజ్జనవిరోధంబు మేలనుట
 ధరణీశ్వరునకు భక్తివిరోధమునను
 హరుమహాస్వము చెల్లమై కానకబడుచు
 వందుచు గుఱుగా శైవని గాక్షు
 గుందుచు మమును గోపిగా నుడిగి
 ధరణీశ్వరుడు నమతమ శరణునను
 హరునిభక్తులు కాని యన్యులు లేరు
 గనియు ననియు నెఱుంగని వాక్యమశము
 దనకు ప్రతిబంధుని శరణుగా

చాంపాక్ష మహావనీ, రాజన్ ప్రాచీనుం క్షమలామసాస్య
 ఇతివృత్తాః" అని ఉన్నది. కీర్తి మూలములో తిలక పంక్తులు
 కావరావు. ఇదిగాక "పవనీ వచ్చినమేలు - బ్రహ్మీ-మేలు" అనే వ
 కున్న ఉన్నవాక్యములు రాజబాంధవులన్నట్లు సంస్కృతములో
 ఉన్నది. కుళ్లకములకు మూలములో పాతిమున్నదినిన్ని, 'న్నది
 పద్మిక్రంతు వాధాము చేకులిని సంస్కృతిస్థలములను నూతన
 ముగా చేర్చి గామినిన్ని అచ్చపడిన సంస్కృతిక్రంతు పుట అదు
 రవ నూచన ఉన్నది. వాక్యములు గాజబాంధవులవిగా ఉంప
 డిమే ఉచితము. కాని, వాక్యక్రమంలో ఎక్క వానియైన పాము
 గొరకజేదు.

౧. తోడి, ౨. లవచు, ౩. దనకు భక్తివిరోధమున
 ౪. బడచు, ౫. తర.

వేదబాహ్యము ముక్తివిముఖంబు శూన్య-
 వాదంబునగు బౌద్ధవాదంబుననంగ
 బాహ్యంబు దుర్బోధపాత్రైతి నిట్లు
 లేపాగోదోలుమేన నెంతవారికిని
 దొడఁగిచేసిన శివద్రోహంబు గలదు
 గడవదు గ్రంచు గండంతరంబు
 నడరఁ బండితమల్లికార్జునుకరుణ
 నడసిచచ్చినమేలు బ్రదికిన మేలు,
 వండితారాధ్యుల పాదాబ్జములకు
 మండలం బెల్ల నమర్పణ సేసి
 నెండి శిష్యుంకనై విహరింతుఁ దోడి
 తెండు, మ్రొక్కుండు, ప్రార్థింపుండు, పోవుఁ
 డనవుడు మంత్రిలు నావులు బంధులు
 నని పండితయగారి చరిణాబ్జములకుఁ
 జక్కఁ జాఁగిలిమ్మిక్కి "స్వామి! కృపాత్మ!"
 ఏక్కు చెసయు నెన దేవ! వోడండు
 గడు శివద్రోహి దుష్కర్తి వాతకుఁడు
 జమఁడు మదాంధుండు నర్వాపరాధి

౧. బులగు; బసన, ౨. బసంగ; బులనంగ, ౩. నింక నే, ౪.
 దొలి, ౫. గండేసిన, ౬. గండంబుగాన, ౭. చచ్చిన, ౮. బంధులు.

పం ది తా రా శ్శ య తి త్ర

విఱుఁదుసాచ్చినఁ గాచు బిరుదు నొచ్చినను
 మఱవంగఁ బాడియే మహనియ్యకీర్తి!
 దర్శం బడఁగి రాజు తనయేలు రాష్ట్ర
 మర్పించి శిష్యుఁడై యట్లు బ్రదుకఁగఁ-
 గలవాఁడు మీ కట్ల కైకొని మన్నుఁ
 దలఁడ¹ కే, కృషం బ్రాణ దానంబునేయ-
² కే, కావ³ కే, ప్రోవ³ కే, కనుఁగొం-
³ కే, కృపామతిఁ జూడ³ కే, యయ్య³ యనుచు
 నఱగొఱలేక స్వామ్యంబులై యుక్క-
 మఱియంతఁ బండితమణి కాష్టనుఁడు
 “కనోడనిదూతంబోడ భాషింపఁ
 నూచునే, యాలింపఁ నూచునే, యట్టి
 యవనీశుఁ నూచునే మాస్త్రుఁ దలంప
 నివశివ! ప్రాసేష! చెన్నయ్యదేవ!
 *రాజిల్లు “రాజానిరాజాయ” యనఁగ
 రాజమహారాజ! రాజానిరాజ!
 రాజశేఖర! దేవరాజ వందితుఁడ!
 రాజపు వేల్పువు రితి నీవ మైన

౧. సాచ్చియును, ౨. యటు బ్రదుకంగ, ౩. కే, ౪. చోః
 దూతంబోడఁ గూడి, ౫. భాషిల్లు, ౬. రాజ, ౭. పంది.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

రాజ! సేవిచ్చిన రాజిచ్చుఁ గాక
 రాజిచ్చు ననరాదు రాజ సేవీక,
 జడుకైవడి దురాశా³నాగరమునఁ
 బడునె మహాదాని భవద్యుభటఁడు,
 గోయి⁴ మతిదప్పి కూయునే కబ్రమసి,
 రాయంచ⁵ దృష్కోడి త్రావునే⁶ వంతు,
 ఖగఁతి దెనసెడి కఱచునే⁷ మొట్ట,
 మృగఁతి యాఁకొని మేయునే⁸ పుల్లు,
 మదం⁹మఱి ధృతిమాలి మదగజే¹⁰క్రంబు
 గొదం¹¹సూకరంబు చన్దుచుచునే దేవ!
 మదనారి! ¹²మఱయు నీ వదం¹³భక్తియుక్తుఁ
 దుదర్శా¹⁴ మొరులకు నొక్కచేయి,
 వరుఁగఁ బాడియే వారవార!" యనుచు
 నిరసించు ¹⁵దున్ న్నాయ్య నిఘ్నో¹⁶క్తులకు
¹⁷నన్యాపదేశంబు లా¹⁸లించి దూత

౧. రాజ; రాజ, ౨. రాజసేవక; రాజసేవకయు; రాజ
 సేవీక, ౩. వాసు, ౪. శ్రమసి, ౫. తృప్తి, ౬. బొండ్లి, ౭. వొండు;
 నీళ్లు, ౮. యరణ, ౯. సొల్లు, ౧౦. కఠి, ౧౧. తిట్లు, ౧౨. మఠి
 పంది; పెరపంది, ౧౩. యని, ౧౪. పద్మభక్తి, మ..., ౧౫. మెం
 తయు నొరులకు, ౧౬. నీళ్లు; పెళ్లు; చెయ్యి; పెళ్లు, ౧౭. దన్యాప,
 ౧౮. క్తులును; క్తముల, ౧౯. సన్యోగ, ౨౦. లించు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

లన్యాయవర్తుల కల్పభాగ్యులకు
 భక్తులకృప యెట్లు నడయంగవచ్చు
 వ్యక్తమిట్టిదోయని వా రేఁగ నంత
 నొదవుచు నొకగాఁటి కొకనాఁడు పుండుఁ
 బాదలుచు రిక్రముల్ వోవుచుఁ బట్టు
 సెలయుచుఁ ద్రవులు సెదరుచు, కముటికి
 కవలచుచు, వాచుచు, క్రయ్యుచు, గూడఁ
 ద్రులుచు, కెఁగెరి లుచు, గూఁలుచు, నూర్పు
 లొల్లినయూర్పును, నూరుచు, కరసిక
 కలిసిని నెఱ్ఱుకుఁ జీముఁ గొఱుచును
 విలివిలియనఁ ద్రొచ్చి విదిలి చూడఁటకు
 కనెఁం దోపంగ నిది సుతవెద
 కైవాపరాధికి నర్వవాపునకు
 ఘననివక్రహికి ఖులనకుఁ దనకు
 ననుచు సంతకుపురి కరికఁ దోడంతు;
 సంతరాజ్యార్థమై యనిఁ కబోరి యతని

౧. యేని, ౨. బొదవుచు, ౩. పట్టు; డ్రులు, ౪. ముడి
 ౫. కలుచుచు, ౬. గడి; గడి, ౭. నొడుకుచు; నూడుచు, ౮. తసి
 ౯. జిలజిల, ౧౦. కారుచును, ౧౧. జచ్చి, ౧౨. విదిలి, ౧౩.
 శేవంగదోపంగ, ౧౪. కనె.

సు హి మ ప్ర క రణ ము

సంతాన మెల్ల నిస్సంతాన మయ్యెఁ;
 బాడయ్యెఁ దద్భూమి వండితవిభుని
 యిడితశాప మహిష్టతఁజేసి;
 యంతి నక్కడ మల్లి కార్జునారాధ్యు
 లెంతయు రయమున నేగుచు మున్ను
 బౌద్ధుని సమముగాఁ బ్రతిమైనతప్ప
 బౌద్ధునిఁ జేముట్ట పఱుపనితప్ప
 హరదూషణంబు నేయఁగ విన్నతప్ప
 హరగణంబుల బర్ప నదివిన్నతప్ప
 నాపరసమయుల నణఁచినితప్పఁ
 బాపి చోడనితోడఁ బలికినతప్ప
 జగతిశ్వరునిచూడ నొనైఁచినతప్ప
 మొగి నదీక్షీతులు ద్రుటినితప్పఁ
 బాయదు వేటొండు భంగుల ననుచు
 నేయు భంగుల సంత నేమకొదనర
 నను తగణనామసంకీ ర్ణనంబుఁ

౧. భూమియుఁబండిత, ౨. నిక్కడ, ౩. మున్ను; నుండి,
 ౪. సమయు, ౫. నాచే, ౬. ముట్ట; ముట్టు, ౭. పరిపిన; పఱపిన;
 పలికిన, ౮. బాపి యి, ౯. నందున్న, ౧౦. శాపపసమయము,
 ౧౧. దీ, ౧౨. సంచిన; సరసిన, ౧౩. భంగిని, ౧౪. విధముల, ౧౫.
 పడుచు; నడర.

పండితారాధ్యచరిత్ర

జెన్నార వాయూరఁ జేయంగఁదలఁచి
యాద్యభక్తిగణ సహస్రనామములు
వ్యాచార్యుఁగాఁ బఠియింపఁ జేయఁజేసె

గణమాణిక

శ్రీనంది నివార శ్రీనందికేశ్య
రానంద నందికా షట్ యు పజయ
భక్త రక రభక్త భక్త
భక్త మహాకాళ పంచాక్షర శ్రీ-
యక్షర ద్వ్యక్షరైకాక్షర షట్క్షర -
షట్క్షర షట్క్షర సూక్ష్మా షట్క్షర -
వికటాక్ష విమలాక్ష పంచవిశ్వాక్ష
వికటాంగ షట్క్షరాక్ష విజయ సూక్ష్మా-
వృష్ణ మహాక్షరైకక్షర సూక్ష్మా-
షట్క్షర మహాక్షర జ్వర సోమవృష్ణ
నిష్కరాక్ష సీరవ నిష్కరాక్ష నిష్కరాక్ష
నిష్కరాక్ష పుష్కరాక్ష నిష్కరాక్ష కాళి-
యాక్ష పంచక్షర విమలాక్ష పంచ-

౧. టి; ౨. టి. ౩. టి. ౪. షట్క్షరైకాక్షర ...
౫. లా, ౬. విమ, ౭. మహాక్షరైకక్షర, ౮. ల, ౯. ర,
౧౦. సి; వి.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

రూప సుందర శాంతరూపోగ్రరూప
 కోకిల కింకిణీ కుందాక కుముద
 కాకపాదాపాద కటకాహి కటక
 పింగ శానక్షర పిండక మధుప
 పంగంబక మధుపింగళాలోక
 విజయ సద్యోజాక విష్టంభశిష్ట
 విజయశ్రీకంఠ సల సమస్త-
 భూతజ్యంభణ సూర్యపాతన సోమ-
 వాతః సురగిరిపాతన వింధ్య-
 వాత నాంగారికభక్షణ సర్వ -
 వాతన సర్వకంపన సర్వదాహ
 చండకీ క్రీశాన కచంకీశ చండ
 దండపాణి కపాలధరి హరిహర మ-
 హాకాయ నంద మహాకాళ పుండ-
 రిక ముగ్ధుర భృంగిరిటి మృత్యుహరణ
 సహచేన దీర్ఘ ప్రాస్వ ఘోల సూక్ష్మ
 సుహృద్ర కూష్మాండ గోతి ంజటిల
 ంభిండి గుండభర శాండాభరణ శి-

౧. కందకి, ౨. కి, ౩. గళ, ౪. కటక, ౫. చండీక,
 ౬. వారవారి, ౭. క, ౮. య, ౯. స్తు, ౧౦. చటు, ౧౧. దండి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

ఖండి ముండధర నికర్షణ లంబ-
 కర్ణ ఘంటాకర్ణ గజకర్ణ శంఖ-
 కర్ణ ద్వీకర్ణ త్రికర్ణ సహస్ర-
 కర్ణ వికర్ణ గోకర్ణ వరాహ-
 కర్ణ సంకర్షణో త్కర్షణం ఏపుణ
 సంకర్షణాధరణ దర్శి కర్షణో వచన
 సంకర్షణం సంకర్షణం సంకర్షణం సంకర్షణం
 కరిముఖ సంకర్షణం కపిముఖ ఖాహిముఖ
 సంకర్షణం ఖాముఖో స్త్రముఖ శాస్త్రముఖ-
 ముఖ సంకర్షణం మేఘముఖ గోముఖ ఖాశ్వ-
 ముఖ సంకర్షణం చతుర్ముఖ విముఖాస్త్ర-
 ముఖ సంకర్షణం దశముఖ వర్షముఖ ద్వీ-
 ముఖ సంకర్షణం త్రిముఖ వరాహముఖ
 దక్షిణాగ్రముఖ విషభక్షణ బ్రహ్మ-
 భక్షణ శతసహస్రముఖ సంకర్షణ
 భక్షణ కర్ణాశని భాగ్యముఖ సంకర్షణ
 భక్షణ ద్రాక్షిణి మహాభక్షణ గుహ్యముఖ
 రాంకకాంతక పుష్పదంతభాగ్యముఖ-

౧. ఖండి, ౨. కాలంబ, ౩. భరణ, ౪. పర్వకర్ణ, ౫. స్వ,
 ౬. స్క, ౭. ద్ర.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

దంత వియోక్త సితగ్రీవ వృషభ
 సాంబరచంద్ర గంగాంబుశేఖర ది-
 గంబర కమరుకహస్త సుహాస్తిత్ర
 దద్దుర దేవిక దారుక కాల -
 మర్దనదక్ష విమర్దన త్ర్యంబ
 కార్ధనారీశ్వర హటకేశ్వర ఘు-
 టార్ధదే హార్ధ వక్త్రార్ధ నానార్ధ
 షణ్ణిభూషణ ష్ట్రేపాల కపాల
 మ విభూషణ విశ్రమాలి కపాలి
 శంకరోకార వషట్కారకాల
 కంకాళధరి వజ్రకాయ సుషేణ
 ధూమాంగ సూమకేతు వ్యాఘ్రవక్త్ర
 వామదే వాధోర్ధ్వనాహ వనాహ -
 సంతానక ప్రపంచాంతక త్రిభువి-
 నాంతక వైత్యంతి కాసితకాయ
 శూలాయుధ సుమన సుగతి సుపాణి
 కోలాహలోత్తుంగ గుణులఘు వజ్ర-
 పాణి సుదర్శనపాణి పినాక -
 పాణి మహాకేశ భర్త సుకేశ

౧. గ, ౨. త్ప, ౩. నీసుగతి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

భవ మహాస్తత వృషబల మహాబాహు
 శిన మేఘనాహన క్షేతసోర్వాంగ
 కామాంగదహనయుంకార మహేంద్ర
 భీమదమన సురాధ్యత నాగనాత
 బస్ర మృణ్యుంజ యోధయశిలో నిర్జి
 లాస్రకా యాతికా యాస్రతిమ
 కంపనోన్నత ఛానుకాన గామ-
 కంపన గంపక శ్రీకర
 కంపన కంపక కంపక
 కుంభ కుంభోద రా కుంభోద
 రాంభోదనాన కంపక కంపక
 కుంభ మహాదన కులి శోద గేంద్ర-
 భేటక నక్షత్రకంపన గూర్వ-
 భేటక హరిజ కంపన గూర్వ-
 పేషణ బ్రహ్మక పేషణ సోమ-
 పేషణ గూర్వకంపన గాంధోళ-
 కామేఘ లాలాసు గాంధోళ గాలి
 సోమకంపన స్వయాంజ్యోతి రంగాట్ట-

౧. రా, ౨. వా, ౩. కాంబి, ౪. చల, ౫. వృ, ౬. మహీ

౭. శోదకంపన; శోదకంపన, ౮. న, ౯. క.

మ హా మ ప్ర క రణ ము

హాస భస్మేశ్వర హాలాహలాతి-
 హాస గుహావాస హార మహామాయ
 దిగ్వాహనాశన స్వీకర్తృలన
 దిగ్వారణాహారి దిక్పాలకాఢి
 నాగరాపోశన సంహార కాల
 నాగధాన్వా నాష్టనాగాంసుయ్య
 శశిధర శత్రుగుషణ్ణామ రుక్
 షనుతి ఖట్వాంగపాఢి కర్ణి
 గరుషక్షుచ్ఛేద కాలాహారిణ
 గిరికంఠకాటన కీ తివియత్థాళ
 విష్ణుకంఠకాంక విధిరిశ్చేత్ర
 ప్పిష్ణువేత్రాదాన వి, తిరిస్కరణ
 బహుగ్నిశైలక వాదపంచశిఖ
 బహుగ్నిలాలన శ్రీ ధయాగ్ని కేత్ర
 కుంగిరిశాసన కూర్వాహినటన
 వి, రూగ్నిలాలన విద్యుత్ప్రవాహ
 లింగాక్షుభయన మూతంగమహారి-
 ధాంగద కాలసద్రాక్షి పాదోష్ణ

౧. ౦, ౨. ౨, ౩. కావన; పాఠన, ౪. భగవన్మ, ౫.

భ్య, గా...

మ హి మ ప్ర క ర ణ ము

నోక్షవాహన సహ ప్రోదర వర్తు
 లాక్షోత్రియక్ష రక్తాక్ష వర్ణాక్ష
 కాలకంఠ మయూరకం షోర్ధ్వబాహు
 తూలాక్ష లంబాక్ష నీలాంబరాగ్ని
 కుండలక్రతుహరాజాండ బాహూగ్ర-
 కుండలాంగ సుఖాణాద్రి కుండ-
 లాండ శంఖర గగనానందనంద
 పాండురాంగాసితాంబరి కుండకర్ణ
 లంబోష్ణ దీప్తోష్ణ లంబకర్ణ ప్ర-
 లంబ లంబోదరి లంబాక్ష లంబ-
 హను లంబహ్వ లంబానన లంబ-
 తను లంబనాసిక దశభుజ ద్విభుజ
 సోమాక్ష శాద్రాక్ష సూర్యాక్ష సోమ
 భీమాంగ లలితాంగ హోమాంగ కర్ణ-
 నేన దుస్కుర మహానేన శాశ్వతి సు-
 ఖానంద కాలకూటాగ్ని జిహ్వోగ్ని
 కేశ భూర్జటి మహాకేశ త్రిజాట సు-
 కే షోర్ధ్వకేశ నాకిషశిరోహర సు-

౧. కర్మక్ష, ౨. లో, ౩. హ, ౪. గ, ౫. రగ, ౬.
 లంబలంబాక్ష, ౭. కా, ౮. ల.

పండితారాధ్యచరిత్ర

జిహ్వా ద్విజిహ్వా త్రిజిహ్వా నహస్ర-
 జిహ్వా విద్యుజ్జిహ్వా జిహ్వోదరోరు-
 జిహ్వా మహాజిహ్వా ిశితకణ్ఠ సహ్ని-
 శ్వా విక్సగశన శ్రీధరా రాశ్య
 లాబకాధని మహాలయ మహాద్రాష్ట్ర
 లాగోస్థ శోభా పీతాంబుని ఘా-
 విక్రహా ప్రబల కర్మగ్రీన సూమ-
 విక్రహా వికటసింహగ్రీన ద్వి
 బాహు ద్విబాహు త్రిబాహు సహస్ర-
 బాహు మహాబాహు పాకబాహూరు
 బాహూని పాదోరుబాహు ముఖోర్ధ్వ-
 *బాహు ప్రముఖ మహాప్రమధగణములు

గుప్తగణసంకీర్తనము

భవనేశ్వరాది విభూతి కపాని
 భవభూతి కరభూతి పాలనచక్ర

గ. శత, ౨. సంహృత, ౩. ప్ర, * ఇక్కడ ప్రశస్తిత
 ప్రతిలో ఈ క్రింది కన్నపపద్యమున్నది.

“యితప్త ప్రమగణరా
 ద్యంతరర్థ ల్కి హరివిరిందిగళన
 లింకుర చిదమను
 సంతద పాల్కురికి నామ భక్తలమా.

మ హా మ త్ర క రణ ము

ధర మహాబల మహాదంష్ట్ర ప్రచండ
 ధర దహనకూర దంష్ట్రార్థ బాహు
 వేదపారగ మేఘనాద త్రికలసు -
 నానకపద్మ ధనంజయ శ్వేత
 భక్ర నీలాశన బలకాం కాల-
 రుక్ర శాశ్వత నీలరుక్ర నాకి
 సర్వజ్ఞ సింహాస్వ స్థూలగుక్ర
 సర్వేశ సుఖకర్త జ్వలనాక్ష మేఘ
 వాహన క్రోధేశ వలగుక్ర హరివి
 వాహ లోహిత ఘాత్రువర్ణ క్రీడ
 కల వికరణగుక్ర కాలమహేశ
 బలికరణగుక్ర ప్రమథన జ్యేష్ఠ
 సర్వభూత దామన చరిమనతేజ
 సర్వమనోత్తన స్థాణుసంహార
 చూరక శ్యేతి రఘోర సంభర్తక
 సీలేశ్వరానేకవీర సర్వేషి
 సింహేక్షా దాంతరిక్షాంగ సోమేశ్వర

౧. దంత, ౨. దంష్ట్రార్థదహ, ౩. ఖర, ౪. ధీ, ౫. వాహిత;
 వాసిత, ౬. వికలవ, ౭. కాల, ౮. హ, ౯. పువాహ; కీర, ౧౦.
 భక్ర; భక్ర, ౧౧. ద్య.

పండితారాధ్యచరిత్ర

పింగళానంత మాతంగ త్రిదంష్ట్ర
 వ్యవభగణ ప్రియవిభు నిరూపాక్ష
 విషభరాక్షియదుస్త్ర విద్యాభరేశ
 హరరన్న కర "మూరహరణ త్రిశేస్త్ర
 హరిహరి బభ్రుక్షు గూతక దుఃఖ
 కర భగవంక విచక్షణకర చాల
 కర కననంబు బబాధరి గణాధ్యక్ష
 ఛాత్పత్రిదశవందితి ప్రమార్ద క వి-
 ఛాత్పత్రిసన కరింఛాత్పత్రి పంచశిఖ
 గామనూపాక్షి స్త్రీనితాతి భవేశ
 నామ్యదేహాక్షి కేసవ్విలన ప్ర
 కాశ భస్మాకీత కాంలహిత సు-
 లాకే రుక్మిణి నాతాశన కేస్త్ర
 భీమ గంభీమోద్భవ క్షేమే. బుద్ధ
 వామదేవ ప్రభస్మామి సర్వాస్త్ర
 సహనేశ గంగనేశ శంభుకీమహే.

గుహాగరుస్త్ర పుంగమాస్త్ర గోతిస్త్ర బలి

౧. గ, ౨. దూ, ౩. కర్తృ, ౪. సదుంబర, ౫. ధ; ౬. క్షుణ్ణీ, ౭. బస్తాంతక, ౮. శేక, ౯. ఉస్త్ర, ౧౦. భవో, ౧౧. బూ, ౧౨. గారీక, ౧౩. నీరీక, ౧౪. కాస్త్ర, ౧౫. మాత్ర.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

వజ్రదం తావ్యయో వాయువే గోగ్ర
 వజ్రదం తాసితవర్ణ వియోక్త-
 బడ ' బముఖాసాధ్య పావకశ్రేష్ఠ
 మృష సరాసర కళామేయ నివృత్తి-
 పాశపాస్త్ర విఘ్నకాసకర మృత్యుంజ
 నోశాన కుర్తవేంక గణేంక
 బకరుక్త బాధక ప్రళయూస్నిరుక్త
 వికరకార్మిశాని విటరుక్త మృత్యు-
 హా వారిరుక్త విశ్వాశికరుక్త
 సరిధరుక్త మహావ్యసభరుక్త బర-
 రుక్త మహాకారుక్త సంహారి-
 రుక్త మహానాట్యుక్త కిరాత-
 రుక్త ద్రావణాకీశుక్త మహోక్త-
 రుక్త మృత్యుంజయరుక్త వీరాఖ్య-
 రుక్త దాశిసరుక్త విజ్ఞాన-
 రుక్త విజయజయరుక్త కన్యాఖ్య-
 రుక్త మహాశివరుక్త వైకవాన-
 రుక్త వ్రాణరుక్తాది రుక్తగణములు—

౧. ౮, ౨. ౪, ౩. నాద్య, ౪. పుష్ట, ౫. లోధక, ౬. హరి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

శ్రీమద్దామన వేదాశిఖ జటామాలి
 సోమ సశ్వేత్వం లి సహిష్ణు
 ముండిశేగీషువ్యడిదిడి శలాగులిశి-
 ఖంశి కను వాహా శిశుహాశ్ర
 దారుకోశ్రాప్రి సు ధారి లోకాః ి
 చాశహాసంకుశీ-స్త్రి గుశవాః
 గోకష్టముఖి యు వాలోక గౌతమ ము
 హాకాయోవ్యచభ మోకాయు లుగ

కాశాశాశ్ర్యణసంక్షేపము

సనద్భక్తమహిమ యోగచాక్యు లోలనగ
 లోనెనగు లోనయిలినది మనమూర్తుగురులు
 నవిగు శక్తివాక్యు లోన వారిశిష్యుల
 లెమిమై నూటవ్విష్టము వివిః
 పురు లోకాంబుల దగు లోనక్క

౧. శిఖ, ౨. శ్వేత్వం; శ్వేత్వం, ౩. సోమశ్ర్య: సోమ
 వక్త్య, ౪. దంశ, ౫. గాంబు; గాంబుల, ౬. ద వాగా: తరథి
 శాపలు; యుజధినాహ, ౭. శ్రీ, ౮. లోకా: గాగు, ౯. క్ష,
 ౧౦. కకుటి, ౧౧. భృల, ౧౨. గా, ౧౩. యు, ౧౪. లిట్టు,
 ౧౫. నెపణ, ౧౬. యుకటూరె; యుగనాల్లపన (?), ౧౭. వు-ల,
 ౧౮. అను, ౧౯. పై, ౨౦. కంకుంకు, ౨౧. యక్క.

మ హా మ ప్ర క రణ ము

తిరుమూలదేవండుఁ దిరునాళ్లపోవ
 మానకంజారుండు మంగయక్కరసి
 యానాయనా న్నయనరుండు పోట్టి
 సంగరోహిణి పిల్లనయనా రసంగ
 సంగచండుండు సాసంనయనారు
 వరమనాచియును దీపదకళియాడుఁ
 గరిగణనాభుండుఁ గలికామదేవఁ
 కమరిసతీయిన దాండాఠింమురుఘు
 నమినంది యేణానాండు సాంఖ్య-
 త్తొంపభూతి సరుంట్టొణ తిరుకురుప
 త్తొంపండు నంబిచ్చింపం కనంగఁ
 జీరాలదేవండుఁ కేదరాజయ్య
 గాగుఁ గాళిన్ద్ర యోకాసింసోమాసి
 మారిండు వీరపేర్మాదేవండు
 వీరవోడండు జపయారిరిత్తాంజి
 యొప్పుఁడు యెఱుఁది వాగీశ్వననారు

౧. నీల, ౨. ప్రాణ, ౩. శిః సు, ౪. న, ౫. బుః శ్ల, ౬. భూ
 ౭. వా, ౮. వానారు, ౯. రు. ౧౦. మాఘ; ముఘు, ౧౧. త్తొం
 తిరుక్కడి (మ) పి, ౧౨. తాం, ౧౩. రామయ్య, ౧౪. యొప్పు
 యొప్పు; యేలప, ౧౫. చలి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

కోల్చులి యిళియ దంగుళినయనారు
 చిపులియాక్కు లుచ్చిరినయనారు
 మిఱ్ఱిమిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి
 *గళియంబ యరివారు *గడుమలనాబి
 *గళియంబ గుఱ్ఱియొక్క *నయనారు
 గన్నప్రతాపసి గరి యొరివొండు
 చెన్నయ్య సోదరిమఱ్ఱి శేరిమరాం యు
 యిడిడిగుడిమారయఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి
 కడిధర్మ యొరివొండు మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి మిఱ్ఱి

సోదరిగణ సంకీర్ణము

హాన్దయఱ్ఱి వాంక్షనాయుండు గుఱ్ఱివ్య
 గింనైఱ్ఱి ప్రప్తయ్య శేరియ్యగారు
 పిరయ్య వాంక్షయ్యగారు బిచ్చయ్య

గ. కొలుపలియళి (ల)యడం నుం నాయనారు; కొలుపియళి
 యనదం గుళియనారు, ౧. చిపులియాక్కుల బ్బి (చ్చి) రినయ
 నారు; చిరువులియాగుచ్చిరినయనారు; చిరువులియొక్క (ు) చ్చి
 యయనారు(గురునారు), ౩. మింకి, ౪. నాట్యనిమిత్తాంకి, ౫. కరి
 ట. యరిపాలు; యరపాలు; యరపీలు, ౭. కడుమల, ౮. లు, ౯
 యనెనారు, ౧౦. గ, ౧౧. దు, ౧౨. మ; యు, ౧౩. కిడు, ౧౪
 మూర, ౧౫. యొలు, ౧౬. గుండెప్ప, ౧౭. వ్వు, ౧౮. ప్పు, ౧౯. ద
 ౨౦. శేరియ్యగారు.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

గారు ఘేనాగయ్యగారు నాగయ్య-
 గారు కాళవ ఘోషాది సోమన్న
 గారు త్రికూలిగె నాగయ నేననాధ
 దేవరబాచయ్య చావులబాచి-
 దేవంప బాచలదేవి షోడశులు

దశగణ సంకీర్తనము

వీరఘంటయ మయిలారి దేవయ్య-
 గారు బాప్పలదేవ గామలదేవి-
 గారు జోడవ్వ సింగయ్య బీచయ్య-
 గారు మాదేవన్న గారన్న ఇంబెరసి
 దసగణసింగయ్య దశగణంబులును

త్రయోదశగణ సంకీర్తనము

బసవరాజయ్య ప్రభాతగణములు
 ఇంసింగి దేవండు ఇంబమ్మి సెట్టి ఇరసాలెక్క
 ఇంసంగం ముళిగ విజనంగయ్య దేవ-

౧. కాలవ, ౨. క్క, ౩. గ, ౪. గయ్యనేనాథు, ౫.
 పు, ౬. ఘంకామయిలారి; ఘంటయ్యమైలిగారి, ౭. య్య, ౮.
 యయ్య, ౯. య్య, ౧౦. బ, ౧౧. శింగి, ౧౨. బ్రహ్మి, ౧౩.
 శెట్టి, ౧౪. సాత్య, ౧౫. పంగి, ౧౬. మైలికవిజ; మైలిగరిజ,
 ౧౭. పు,

పండ్ల తారా శ్లోక రీతి

రసుగారుఁ గన్న బొరసి ఫణిహారి
 బసవయ్యఁ హాసం బాచి దేవండు
 కదేవయ్య యోహిణి దేవండుఁ జొప్పి
 దేవియుఁ గామ దేవి రసు
 శ్రీవతిఁ డితుల్ సింఘ బల్లగాఁడు
 ఘోష మాచయ్య స్వాతి కేసి
 మడివాలు య మాచరాజయ్య
 బడవరిచ్చయ్య గాచిరాజయ్య
 గిన్నరచ్చయ్య కేరాజయ్య
 గన్నవచ్చయ్య గాచిరాజయ్య
 మో. గిమారయ్య ముసుడిచొడయ్య
 శూలదచ్చయ్య సురియ చొడయ్య
 గొంక కేసె బచ్చయ్య గక్కయ్యగారుఁ
 గొడెలుఁ గుసు మనగాయ్య వెలుఁగుజొమ్మయ్య
 యుమ్మాంగక కేసి వాణ్ణయ్య గండ
 గుర్రవచ్చయ్య గాలాన్ని కరుచ్చ

౧. రసు, ౨. బొరసి; యుప్పుల, ౩. వు, ౪. కేవలండు;
 దేవండు, ౫. దేవియ; కేవల్య, ౬. పు; బొప్ప, ౭. బిల్లి,
 ౮. పాత, ౯. ప్పి, ౧౦. కల (క) కేసు (క), ౧౧. తెలగేసు,
 ౧౨. మనసయ్య, ౧౩. బా; మా, ౧౪. కచ్చ.

కుకరిక గామయ్య హొన్న బ్రహ్మయ్య
 గజనెరేమయ మహాకాళయ్య బిబ్బి-
 బొచయ్య సెనరిననాచయ్య వీరి-
 గాచయ్య యకపదశే - య్యగగా
 నల్లయ్య యును మధుః య్య బల్లెశు-
 నల్లయ్య గోపలమల్లయ్యగా
 నిజలింగచిక్కయ్య నిల్ల శాంఠి
 నిజా పుండును నిశ్యే కేమక మైలి
 కురియ్య పొడిరిదా గల్లేసు-
 యమనలయ్యగారు నమాశ్యోమల్లయ్య
 శైశివారయ శిభట్టారికుండు
 నిట్టవ్వ గోపందభట్టారికుండు
 శంకరిదాః య్య వ్వచయ్య యిసుకె-
 బాకయ్య ముఱులద యిసాకీ దేవయ్య
 యముగి దేవుడు శక్కు లముగి దేవండు
 నవరిగుంపిము మల్లి కాళ్లనయ్యయును

౧. హీ, ౨. బా, ౩. చూచి, ౪. గా, లల్లయ్య..., ౫.
 మధుతయ్య-యల్ల..., ౬. భావనచి, ౭. కీచి, ౮. మైలి, ౯.
 శీతర, ౧౦. మనసయ్య; మనసయ్య, ౧౧. మల్లేసు, ౧౨. యట్టి
 గుట్టి, ౧౩. మ.శి, ౧౪. శంకయ్యగారు.

పం. డి. తా. రా. ధ్య. చ. రి. త్రి.

దారయ్య భోగయ్య దాసకేసయ్య
 మారొకొంపును ముయరాజయ్య
 వంచాగ్ని సూక్ష్మం దున్కటంకు నన్నాస్తిసి-
 మంచయ్య మల్లబ్రహ్మయ్య వెల్లిగొండ-
 మహదేవం మమతెడికే మహదేవి నెచ్చ-
 మహదేవి వనాగోమయ్య నాగొం-
 నేమనాకాధ్యులు విజయపురంబు-
 సోమిదేవంకుం జిక్కనోమిదేవంకు
 మూడం దూడయ్య మద్దయ్యగారి-
 కేదార మూచయ్య కెంభావిభోగి-
 దేవంకుం గి శేవణదేవంకుం మూచి-
 జాన దేవరి వీరచాణి దేవయ్య
 నేటంకేమయ్య సిద్ధస్థయ్యలు
 హాటకేశ్వరిని మల్లయ్యయ్య నమ్మి-
 నాథని యప్పయ్య గాయ్య యిదుమ-
 నాథు తిప్పయ్య గొప్పాథు భీమయ్య
 పిరువకల్లయ్య గినిర్వివన నాకయ్య

౧. గొకుంకుమ, ౨. మారు(౨)కు, ౩. తిప్ప, ౪. మాకేవి,
 ౫. తాగి, ౬. మాస్యరెట్టిరి, ౭. విజయ, ౮. త్రి, ౯. దారయ్య, ౧౦.
 తాగి, ౧౧. కేదార, ౧౨. మాక, ౧౩. గి, నిర్వివన(౧).

యురులింగపెద్దయ్యయును గొంగుఁదొరతి-
 గూఁకయ్య శి-రాత్రి యప్పిదేవయ్య
 నాఁకలదేవియు సప్తైక్క నాఁకి-
 దేవయ్య శేమయ్య దేవయ్య పోతి-
 దేవండు బెంగ దేవండు నర-
 కల్లయ్య పిరినాగయ్య జూటూరి-
 మల్లిదేవండు వీరిమాచయ్య సకళి-
 దేవయ్యయును శివదేవయ్య నామ-
 దేవండు జక్రవర్తియుఁ బోట్లచెఱువు-
 పిరివోదేవి వీరిసంగయ్య
 సప్తైక్కయ్య గూఁకదేవయ్య
 బొంబూరి బ్రహ్మయ్య ధానుదేవండు
 గోపూరి బ్రహ్మయ్య గోడనూచియన్న
 బ్రహ్మయ్య గోడనూరి బ్రహ్మయ్య పుంక-
 బ్రహ్మయ్య గోనగర బ్రహ్మయ్య కూలి-
 బ్రహ్మయ్య గోనాన బ్రహ్మయ్య గోమోలె-

౧. దెగి, ౨ పత్తిక్క, ౩ కరం ను, ౪. కేరయర్
 పోతి, ౫. పు, ౬. జవుయ్య, ౭. పకలి: పకల, ౮. రామి, ౯. పొల్ల,
 ౧౦. వోదేవి, ౧౧ య్యయు; మురుసు, ౧౨. లూ, ౧౩. చెన్న,
 ౧౪. కర(ల); పూక(ి), ౧౫. పరకద, ౧౬. రాజు, ౧౭. నేగి.

మ హా మ ప్ర క ర గ మ

హాళ ి ప్రహ్లాదు యు నైవక్కి మాదన్న
 గాళమరసు గారు గణ దాసి కర -
 యూ కెయ్య వీరయ్య పాదాలయక్క
 తో దులమాయ స్థి లా యుభయ్య
 యురగ రా యండు నద్యోజాన దోంప
 జరియమ రాజయ్య ి హంపయ్య గారు
 కేంగిన గయ గారు వీర ి ప్రాళయ్య
 సాగుమొల్లయ్య ప్ర సాద ి బకయ్య
 గోలేసు కేయ్య ి యిడెసోమ ియ్య
 నాచ క్షిమయ్య నట్టయ్య గారు
 గొట్టూ బాచయ్య ి గురువు భక్తయ్య
 సెన్ట్రాలోపేదయ్య శివమ్మమ్మ గు
 సోగయ్య వలిపా శంకర దోంప
 డింగు ి వైంజవ్య గంగపురి
 బసవయ్య ఫణి ి హారి బసవయ్య చెన్న -
 బసవయ్య యవగళ బసవయ్య గంగ -

1. ప్రహ్లాదు, 2. యే(య) సిం, 3. మారప్ప, 4. కా
 రు, 5. ద, 6. ి, 7. ప్ప, 8. మారొయిరియ్య, 9. య, 10.
 పు, 11. మంపయ్య, 12. బాలయ్య, 13. లంకయ్య,
 14. హిం, 15. ప్ప, 16. అదర్ క్త(క్త)రంజె; చేపతయ్య,
 17. కె(క)ప్ప(ట్టి)ణి, 18. క్క, 19. గవ్య; కక్క, 20. హరి.

పంజీతా రాగ్య చరిత్ర

మల్లయ్య శిఖేశుమల్లయ్య హి -
 బల్లహుంబును దాడినల్లయ్య
 శ్రీకోటిల్లయ్య సిద్ధనాథయ్య
 గోతాతామయ్య ముడిగొంతుయ్య
 సరివూరిబుకయ్య వెంకరి స్వీతి
 బెరివమామయ్య శిల్పకడేన
 రిసుగొంతుయ్య సీతావేదయ్య
 హళియమ్మ కలమామయ్య నాట
 దానయ్య వెరివూరిదానయ్య యి
 దానయ్య విబాళగి శిల్పిబాగు
 గొనూకాడిగొంతుయ్య పల్లవోదయ్య
 ద్రోశుమల్లయ్య పుట్టెన్నయ్య
 గొలివాకమారయ్య గొలిజమారయ్య
 బుగిరివమారయ్య పల్లవమామ
 దేనయ్యయును పల్లవయ్య భాను
 పల్లవయ్య పల్లవయ్య పల్లవయ్య గాగు

౧. పల్లయ్య, ౨. హిం, ౩. లా(౧), ౪. పల్ల, ౫. వివార, ౬. రి
 ౭. కుడు: కడ, ౮. మ్య, ౯. పు, ౧౦. గు, ౧౧. గుకాతి
 యాగడ, ౧౨. పల్లయ్య: ము-పల్ల, ౧౩. ప, ౧౪. గోడి
 ౧౫. మాదయ్య, ౧౬. పల్లయ్య, ౧౭. కలవ్రంతు; జగదేవయ్య
 ౧౮. శిల్పంబి, ౧౯. వివార.

మ హా మ ప్ర క రణ ము .

గుడ్డయ్య మారయ్య గోయిదేవయ్య
 వెంకటసోమయ్య నిలివేగి బైచయ్య
 రాజమల్లయ్య సిక్కరాజమల్లయ్య
 చిదేవం కనిమిషయ్య వెంకటేశు-
 రామయ్య బల్లసుసోమయ్య పుకె-
 రామయ్య మాచారి మయ్యగారు
 కళియ్యగారు పుతాదేవగారు
 కళేశుసోమయ్య కె. ప్రసన్న
 కళియ్య గింకాకలకయ్య సిక్కె-
 లియ్యయ్య కళియ్య సోమయ్య
 కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య
 కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య
 కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య
 కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య
 కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య
 కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య కళియ్యయ్య

1. దంకి, 2. కంకి, 3. చిక్క, 4. పంకి, 5. లంక, 6. చిరు
 గు, 7. పంకె, 8. బారి, 9. కన్నయ్య, 10. దెవ్య,
 11. కార-...

పంజీతా రాశ్య చరిత్ర

మల్లయ్య శిఖరేశుమల్లయ్య
 బల్లహుంతును దాడిపర్తిపల్లయ్య
 శ్రీకోటిపల్లయ్య సిఫ్తానయ్య
 నేకాతామయ్య యిడెజాంకయ్య
 సరవారిబంకయ్య వెంకరసెట్టి
 బెరిళనమూయ్య పట్టెనడేన.
 రసు నిర్మయ్య
 హాసీయమర్కం మాంకయ్య ప్రసాద.
 దాసయ్య వెరవారిదాసయ్య యెచ్చి-
 దాసయ్య నిబాకకంకయ్యకు
 గియాకాడింకంకయ్య గాన్తేచేంకంకు
 ద్రోశేశుమల్లయ్య పద్మచెన్నయ్య
 గొలిపాకమారయ్య గొగోజమారయ్య
 బంగరంకమారయ్య పులలమాలు
 దేవయ్యయును పులలయ్య భాను
 పులలయ్య పులలయ్య దేవయ్య గాగు

౧. పల్లెయ్య, ౨. హిం, ౩. లా(క), ౪. పట్టి, ౫. విరాక, ౬. తి
 ర, ౭. కుండుకక, ౮. రమ్య, ౯. ప, ౧౦. కుప్ప, ౧౧. గాకాది
 యాక, ౧౨. పంకయ్య; మంచయ్య, ౧౩. ప, ౧౪. గోటి
 ౧౫. మాడయ్య, ౧౬. పైచయ్య, ౧౭. కరకవుండు; జగదేవయ్య
 ౧౮. శేవుండు, ౧౯. ఎవ.

మ హి మ ప్ర క రణ ము .

గుడ్డయ్య మారయ్య గోయదేవయ్య
 విష్ణుసోమయ్య నిలికేరి బైచయ్య
 రాచమ్మయ్య సిక్కరాచమ్మయ్య
 చిదేవం కనిమిషయ్య పత్తెశు-
 లోమయ్య బల్లశుసోమయ్య పుకె-
 లోమయ్య మాచారి మయ్యగారు
 కనలియ్యగారు పుతాదేవిగారు
 కనలేశుమయ్య కన్నెరెన్న-
 పున్నె గుకాలిబసయ్య సిక్కె-
 లిదయ్య జట్టిబ్బ సోమన్న
 శివ లోమయ్య సివ్వుకలయ్య
 శివయ్య కలయ్య శ్రీ పూనాచి
 శివయ్య కనకమయ్య శేషయ్య బైజ-
 శివ పున్నెవ్వు కన్నెవ్వు
 యెన్నెవ్వు యెన్నెవ్వు కన్నెవ్వు చి-
 క్కెవ్వు కిమ్మవ్వు కుమ్మవ్వు గారు
 గారు గారు గణపవ్రాసనామములు

౧. దంకి, ౨. కంకి, ౩. చిక్క, ౪. శివ, ౫. లంక, ౬. చిరు
 రు, ౭. పంకజ్జ, ౮. బూరి, ౯. కన్నయ్య, ౧౦. దెవ్వు
 ౧౧. గార-...

సంకీర్తనా ధ్యచరిత్ర

నాదరణీయం లై యొప్పు నిట్లు
 నలిందన్గణనహస్తనామస్తవంబు
 వెలయఁ బఠించిన వినిన వ్రాసినను
 విరిచించినను భక్తివిస్ఫుర్తి కలుగు
 దొరకొను సుభములు దురితముల్ దొలఁగు
 హరు ప్రసిద్ధ ప్రసాదానంద మారుఁ
 జరమనోరథములు సిద్ధించు మఱియు
 దుస్వస్థ నుష్కర్మ దుశ్శకునాద
 లస్వస్థ సర్వగ్రహాదిదోషములు
 జ్వలనాపమృత్యు తస్కర ప్రశ్నకాహి
 జల మృగ రోగ రాక్షస విష భూత
 పక్షన మహోల్కాదిపక్ష దానిర్వృ
 పవిరాజ భవముస్సభాగ పంకు
 ననాకు శివం బుద్ధి బాంధ
 సర్వనామ్మనీ మృత్యు నివార
 ం త్రాః కీనామములు నుండు
 బుద్ధివైశ్రాంతి భూతి నామ్న

1. చిద్ద, 2. ము: నోపలు, 3. కున, 4. కొలుఁబు;
 5. రాయ, 6. కా, 7. క్కవి, 8. ముద్దాకీ(శి)జనన, 9.
 తహించు.

వ. హి మ ప్ర క రణ ము

శత్రుక్షయాఘ్రే స్తవముఁ బఠింప
 శత్రుక్షయశ్వశక్తి వట్టి
 భక్తిచ్చ నామములు వఱియుం
 భుక్తియు సభిమతభోగము ల్గులుగు
 ముక్తిచ్చ నీనామములు వఱియుం
 ముక్తులు నీనామము ముదముఁ గలుగు
 భక్తిచ్చ సనామతనంబునేయ
 భక్తి రాభగ్యసంపద సమకూలు
 నొందు దిగంతసంయుత శమహతీర్తి
 సెందు మంగళమహాశ్రీ శ్రీస్రీపూర్తి
 యంచు నూతనస్పష్టి కనభినవంబుగ స-
 మంచిత భక్తి గణావళిఁ గూర్చి
 నవ్యగణ సహా నామస్తవంబు
 భవన సంచా సేవనామస్తవంబు
 బలంబును దనసి దాక
 హి మ ప్ర క రణ ము

౧. శక్తి: వహింబు, ౨. భుజు, ౩. నూ, ౪. మహా, ౫. మహా, ౬. శక్తి, ౭. ముఠింబు, ౮. భక్తి, ౯. పాగఱి.

* ఈ శ్లోకవార ప్రాంత ప్రతిఘో:

శక్తి పురాణ వ శ్రీ గణపతి

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

నమునయశ్రీపాదజలజాస్నాం కిగుచు
 విగతనేత్రద్వారా వివిహితాన్యతము-
 లగు ప్రసాదసూనాంబరాజంబు
 పుష్పిచునానెన ఖరిహాసకాణ
 నోప్యా నుకముచె న్నాన్యనేత్రములు
 అంబుకానాంబు ప్రస్తరాగము
 వంబుకానాంబు ప్రస్తరాగము
 కగుణతరిద్యుతుల్ దా కౌకృత్యూ
 కిరణంబురణంబు క్షణమమము
 బాధీతుకన్నలో ప్రస్తరాగము
 పుంబీక గాలో ప్రస్తరాగము
 ముంబీకములో మోదాగము
 ప్రస్తరాగములో భాగ్యకము
 దమ్మతెలిసినాలో కముకాకము
 సుమవ్యాంబున సుకరి కము
 యుకముకాకములో ముంబీకము
 సదమమునానాలో యనకము

'నోపై వెండియు కక్తి యువని క్తిముల

౧. తాప, ౨. సుప్రము, ౩. కంకు, ౪. గా, ౫. భాసి,
 ౬. గోళదకు, ౭. మోహంబు, ౮. తక్కు, నొప్పియుంబియు

మ హా ను ప్ర క ర ౬ మ

యొప్పు లీకన్నులయొప్పు లనంగ
 కరిగిన భక్తిచింతామణిరుచులు
 వారిబారి నీనేత్రమురుచు లనంగ
 దృష్ట సస్కరుదయా దీపితజ్ఞాన-
 దృష్టలీకన్నుల దృష్ట లనంగ
 సంపాది నిజవ్యాసీశుచి పదాబ్జముల
 కెంపు లీకన్నుల కెంపు లనంగ
 సలి బ్రాణలింగాంబు నఖదర్శణము
 కెంపు లీకన్నుల కెంపు లనంగ
 నిర్మల నాహరియ్యగానై ల-
 స్కంధానిగితములై శాంతి పూరింబు-
 లై కళాయుక్తి లై సుధామయము-
 లై కమనియ్యగానై లసత్కాంతి-
 మంతం లై యసమానగానై ని-
 తాంతంబునై నూతనమునై వివిభుధ
 సన్నతములు నయ్యుం జనునెడ నిడుద
 లీకన్నులు లోకవిద్యుతమై వెలుంగ

౧. శక్తి, ౨. భావ, ౩. పద్మ, ౪. విమాధిష్టి తా(త)జ్ఞాన,
 ౫. క, ౬. అ, ౭. కింపు, ౮. అల్ల, ౯. రూపము, ౧౦. నిడుదకీ,
 ౧౧. కన్నులలోనవిఖ్యాతి.

పండ్ల తాతా శ్లోక చరిత్ర

హరిమూర్తి గురుమూర్తి యగుపండ్లీతయ్య
 గరోముప్ప నిమిషలో కన్నులు సూచి
 పురజనుల్ బాధలు నన్ను నోమని పొగడ
 విరళభక్తి దీక్ష జావలి మిన్ను వ్రాసె
 నారూఢమణి మల్లికార్జున సంజీ-
 తారాధ్యులతో నన్ను నానితానె-
 చారుతరోష్ణిలో చనము ననుస-

విష్ణుభక్త కీర్తనానామము

తో రుచి న్నయంజ్ఞోతిబుద్ధి-
 ది తాంగుండగు శంభు వికలితాబక న-
 ముదితం బగు కన్ను కొవమలో యనగం
 బావన దినైజ్ఞో చా నెము
 లై పుష్పిండ్లు దగంత పుష్పిండ్లు
 నలకొను తన నెడ వినుచకన్దయి
 నలి విచ్చిపిచ్చి గణాదర్శనము
 గావించుచును భక్తగణ కరుణా ను-

౧. శేంఘ్ర, ౨. మిప్ప, ౩. పండ్లీ, ౪. లంకాది,
 ౫. ముగ్ధాచారి, ౬. భక్తి, ౭. ప్రాణః చాః, ౮. తోరులక;
 దోరులక, ౯. విష్ణుకొవమలోమణి, ౧౦. ల్ల, ౧౧. ల,
 ౧౨. రి.

మ హా మ ప్ర క రణ ము

ధావార్ధిక దేలంగఁ దవివోక మఱియు

నన్యోన్యసందర్శనాన్యోన్యవంద-

నాన్యోన్యభాషణు లగుచుఁ దద్భక్త-

గణము లన్యక నివిషు. గన్నులు సూచి

గణుతింపఁ జిత్తులు గావె మున్నాది

అధపుచుంక గన్ను లు వడసినవారు

భువలేకె యనిన నద్భుత మెట్లు లనిన

నాసరిజివేళ్లు డాద జలంధ-

రాసుకువైఁ గో లు యనినేయ నతఁడు

సంక్లితన బంక్షయము గానించి

బంధించి ననునయ శ్రాంతింబు వైవ

నెన్నఁ బదాఱువే లేంబు వాపోవు -

చున్న శ్రీన్యచభేంద్ర ముఱివల్లభుఁడు

పని యట్ల కివునకు విన్నవించుచును

జని శూలి, "నాతోడ సమరంబునేయఁ

జను జంభం ! నీవు శిశ్రువులు కివుచ్చి

కొనుము" నావును, "ముదగొరగ! నీతోడి

యనికి నాకేటికి నాయుధం బిడఁగ"

౧. నిమదకన్నులు, ౨. భవునిచే; భవుచేతి, ౩. శ్రాంతి
తా, క. కృ.

పండ్ల తాళా గ్రంథ చరిత్ర

ననుచు నెట్లైన నిరాయుధులొక
 ననినేయు కన్యాయమనుచు మాధుర్య-
 వనశిలో వామోప్రవరినిజాగుళము
 చికిత్రిప్య నయ్యసుకేంద్రుని జ్ఞాని
 వడిఁదిరిగొకి జలానానంద పారంబు
 కదివికి భాగ్యులకోటి కక్కాల్ల
 నవికరిశస్ఫుర్తిఁ క్రాకారి మగుచు
 "ననుజ! కో! చక్రాయుధం బు" యనుచు
 కను బట్టెదగు నాయుధం బయ్యె ననుచు
 నుంపడిఁ దను జ్ఞానియన్న చక్రాయు
 గరమునఁ గలం పుకొని గాఁగఁ
 బూచియెత్తుచు వైశ్యపుంగవునిముఁ
 క్రొచె నచ్చక్రంబు, క్రొమచు నుంతుఁడు
 సంభకాసుర గొంభసిం రాహు జ-
 లంభకాసుర ప్దిశను ముట్ట గొలిచి
 "న-క్రమ్య వైశ్యాపహరాణ్య" మనఁ
 ప్తముఁ కుంభ వాచక్రం బుంబకం
 బహువైశ్యకటిఁ క్రొబుమున నొడిచి

౧. ప, ౨. ప, ౩. ర్తి, ౪. తివిరి, ౫. కల, ౬. ల, ౭. కి.
 గండ్లొప, ౮. డ, ౯. పంకి, ౧౦. తి, ౧౧. పంక, ౧౨. వోడి.

మ హా ము ప్ర క రణ ము

మహిఁ జరించుచుఁ డున్న మతమునఁ జేసి
 యేది విష్ణుఁడు దధీఁజిపై నలిగి
 వైచుడుఁ బడివిర్గె వరచక్ర మపు³డ
 తుఱ్ఱు⁴ము రగుడు వైఱ్ఱులు విజృంభిం⁵డఁ
 జ్జిజాంతికుని భజించి చక్రంబుఁ
 బహయుదఁ దొల్లింటిఁ గిదయ యనుచు
 జడజాంబకుఁడు లనద్ధ⁶ముక్తిఁ
 దప్పక నేనేసి తామరివిరుల
 నెఱ్ఱుడు గొనివచ్చి యేక్కాగ బుద్ధి
 నమితనద్భక్తి మడకు⁷తీభావ-
 నమున చక్రసహస్రనామ⁸ంబులందు
 నొక్కొక్క న్యనామోచ్చారణమున
 నొక్కొక్క కమంబు నున్న బూజింప
 సరి "యదాస్యా త్తదసంభవం" బనఁగ
 ధరి శ్రుతుల్ "వేదో ముత్పాత్య" నానంత
 నొక్కనాఁ డొకందు దక్కువవడఁగఁ
 క్రిక్కునఁ దన వేదకమల మర్పించి
 చక్రంబు గన్ను నీశ్వరుచేత⁹భక్తి-

౧. డొప్ప; 2. డొప్ప, ౩. డొప్ప, ౪. డొప్ప, ౫. డొప్ప, ౬. డొప్ప, ౭. డొప్ప, ౮. డొప్ప, ౯. డొప్ప.

పంపిణీ తాదాశ్య చరిత్ర

విక్రమం బేర్యక విష్ణుండు నకయ

“వారియటే” పంపయవాఁడెక్కింది కన్ను

“హారుఁడిచ్చువాఁడటే” యదమెంతయిది

వారిక ముమ్మాఁగు నరునల వీర-

“మొరితం” అఁకొని యీశుఁ గొలిచి

శ్రుతి “నర్వో” ౭ కీ. శిరోముఖం” బన గ,

శ్రుతి “నర్వో” శ్చక్షు కుశ “యఁ, లోచ-

నాగీకరిణసమస్తాంసుచే హరి వా-

దంగి కన్నొకటి నిట్ల పకయ - పయఁ

గపపట కొకపెల్లఁ గన్నులుగాఁగఁ

“పపయవో” ముక్కున్ను “నపయవో” పేదటి

పకముట యీశుండు శ్రెయ్యిమైఁ-

గపపట నది గాదు “కాపం” గా-

దాసి “గపపయవో” అనఁ వ్రేముఁ

రాసు “పపపన నామ మ్మిలిన

“పపట్ట” పపట్ట ధిను ధవభూతి కుక్ర-

1. వాఁడెక్కి ; వాఁడెక్కి, 2. పపయ, 3. దర్పింది;
 దర్పింది, 4. వారియట్ట, 5. పక, 6. యం పరి, 7. గోక, 8.
 పపయవది యట్ట, 9. పపయఁడు; పపయఁ, 10. పపయవో;
 పపయంద, 11. యట్టి, 12. కాదని, 13. కమంకరివరు, 14.
 యట్ట, 15. యట్ట; యట్ట.

ిభట్ట గోపాలక ిభట్ట పులింద
 భారవి భాస్కర ిభట్ట సుభోజ
 వీర కర్పూరవిశీర విభిక్షు
 భరత పిన్యాకర పాణివి కక్షేమ
 హరిదత్త వరరుచి వరిభట్ట మాఘ
 జయశక్తి కరాజ శాకటాయన వి-
 జయదత్త మారి శంకర శ్రీకృ
 వల్లభాది కపింద్ర వరికవితా న-
 ముల్లనంద్ర నానమున్నతి మిగులఁ
 బాలిశ శాద్దికుల్ బాణ మమూరి
 కాదాసు నమ కవితావిశేష-
 మూకు మాశ్చర్యముల్ ముళ్ళుడు లోక -
 ముల్లనంద్ర నిద్వైములుఁ ిహాకదోలుతఁ
 జని మమూరుఁడు సూర్యశైతకంబుఁ శెప్ప
 చినుఁడు శ్రీకృష్ణమై "యిది ినీడుపూర్వ
 క్తంబు గుఱువోగము, ినీడులిదక్క

౧. ిభట్ట; ిభట్టి, ౨. సుభోజ; మ(వం)భోజ, ౩. రి, క.
 ిభట్ట; క్షేమ్య, ౪. కంక (స్వకా) ప్రీక్ష, ౬. ముల్లన; ముల్లన,
 ౭. మహాన్నతి, ౮. మర్పిరమయ, ౯. కృష్ణుడు, ౧౦. మలు తాడ,
 ౧౧. ముచ్చిదోల, ౧౨. కీకుఁ బూర్వ, ౧౩. చావి.

పండితాశాస్త్రి చరిత్ర

సిద్ధాలముగఁ జేయనేర, రిట్లొయ్యు
 నొక్కొంత నాన్వేషి నొసగెద, నదియుఁ
 క్రొక్కన వెలికుఁగు నెప్పుడొగను
 సంతోష మగు కుఁగు హను నెచేఁగాని
 యింతయుఁ జెప్పఁదట్లు లీశుచుతింపు,
 తడయఁ కీహోగంబు దనకల న్యుఁ ప్రయోగు
 నొచువ నీ సూర్యాంశభానో కుఁగు నీ యనుచు
 నిసంతఁ ద్రువోగం బానువాచభక్తి,
 మంత్రుడవై కొల్పి మాచోనావుచును
 రితి మనునూహఁచు మఝూర్తివఁ దన గ
 కీతి గఁ దరజాఁతి గీర్తన నే
 ధర భానుచేఁ బోని ననఁ బోనికుఁగు
 పారియుఁ బదోయుఁ జోద్యంబంబు భట్ట-
 బా ముచు వెండియు భక్తిక్రియాధు-
 క్రిమఁ పిప్పిచు దన రెంచునెఱుఁచును
 గడికొడంబుగఁ దన కట్టొక్క దునిచు

౧. య్యో, ౨. నొపలచా, ౩. క్రొక్కవ, ౪. నెప్పిచోరంబ,
 ౫. జేతగాని, ౬. కట్ట గి; పల్ల యా, ౭. క, ౮. య్యో, ౯.
 కృకులు, ౧౦. మఝా, ౧౧. పంఠితి ప్రహంబ; పంఠి ద్భక్తి
 కాంబ, ౧౨. ధరాశ్చిదపతి, ౧౩. పసి, ౧౪. వొద్ది మను
 చును; యుఁ జోద్యంబు.

మ హి మ శ్ర క రణ ము

పువమిజనము లిద్భుత మంది చూడ
 హారుణిబూన్చి బాణగద్యావసానము³నఁ
 జరిగెన్తి శివకర శివకర యనుచుఁ
 బడిసెఁ జేతులురెండు వడయుట⁴యెంత
 గజీది దాననుచుఁ జక్కనఁ గాళిదా⁵సి
 గన్నులురెండు నక్షణమ కెలంకి
 నన్నగధరుషదాబ్జముల కర్పించి
 ధర గా దాశిగద్యంబు నాఁ జెప్పె
 నరిభ⁶యిక్తి నశ్వరుని గుఱించి
 యిచ్చినకన్నుల నిచ్చుట గనుట
 యచ్చెగునగునే నుహం దానియనుచు
 నశు⁷చే నశులోకేశుచే గాళి-
 దా⁸శి నే⁹ంబుల రాసులు వడం¹⁰సి
 నెన్ని దేశంబుల నెన్ని పు¹¹ముల
 నెన్ని గ్రామముల నెన్నంగం¹²బడిన
 నెన్ని దేశంబుల నెన్ని పు¹³ముల
 నెన్ని గ్రామముల జాత్యంఘు లందఱును

1. బాది, 2. గంధప, 3. ల, 4. యంతె, 5. దాళి,
 6. శు, 7. బన(దా) శె(ప్పె)ప్ప, 8. నిచ్చుట, 9. న, 10.
 దాసి, 11. వి, 12. శు, 13. బశిమె.

పంత్రితాచార్యచరిత్ర

గనుగురు లక్ష్మీనోగస్తులై యన్న
 జనులరంజో యని చాటంగఁ బనుఁ
 దప్పనోయినకన్నుఁ నదీకన్నుఁ గూరయఁ
 గప్పినోక స్తమ్యుఁ గి న్నోష్ట్రగన్ను
 స్రుష్టిక న్నోరిగన్ను గోగోష్ట్రగన్ను
 స్రుష్టకన్నును గొప్పగోష్ట్రగన్ను
 పాలగోష్ట్రకన్ను ప్రసూపకన్ను
 గోగ్రాలుకన్నును సీరుగాఢమకన్ను
 గోష్ట్రంకకన్నును గోపారి గోష్ట్రస్పృకన్ను
 గోష్ట్రంకకన్నును గోష్ట్రంకకన్ను
 బోటుఁగన్నును గోష్ట్రంకకన్ను
 గోష్ట్రంకకన్నును గోష్ట్రంకకన్ను
 ముఱుకన్నును మఱుమఱుకన్ను
 నయిరికన్నును నయిరికన్ను

౧. అ. పులక; ర. పులక, ౨. అ. బారి, ౩. నోమి, ౪. అ. (పొ)ర (అ)య, ౫. కన్నీకక, కన్నీకక, ౬. గన్నంకు, ౭. నుట్టి, ౮. న్నోల, ౧౦. గోష్ట్రక, ౧౧. గోష్ట్ర, ౧౨. బో, ౧౩. పలుకుట్టె, ౧౪. కలకన్నుకలిసిగ, ౧౫. బో, ౧౬. చారిత్రు(ఱు)కన్నుకన్ను, ౧౭. ప్రాక, ౧౮. మాదల, ౧౯. ప్రాగో, ౨౦. దూట(టి), ౨౧. క, ౨౨. డి

విహిత ప్రకరణము

౧ దోటు^౧వోయినకన్ను దో^౩లుగుడుగన్ను
 ౨ దోటుకన్నును, మఱి తిమిరంబు^౨ శరక్త
 దోషంబు దుర్భాసదోషంబు వాయు-
 దోషంబు బలంబు దుర్బి గృష్ణ-
 కాసయు సతి^౨ రక్తకాసయు శ్వేత-
 కాసయు సనెడి^౧ ంవోగంబుగన్నులును
 వాదిగాఁగల సమస్తాఁగులు నవీ.-
 ౧ ంవోదనఘటంబు^౧ దనప్రౌ^౧ కేతేరం
 తెన్నారం గా^౧దాపియు శివుచేతం
 గొన్న^౧ మో^౩ముయ్యేమిగన్నులలోనఁ
 దా రేమిగన్నులు క్షతిఫరియించి
 వారివారికిఁ గొ^౧గ్గంబు వుచ్చిపుచ్చి
 యిమ్మను నంధుల^౧ గొ^౧వెల్లను దనుప
 నచ్చె^౧పవంది లోకావలి వొగద
 క్కు^౧న దమతమ కన్నులరాక
 ౧ కక్కజంబంది పార్యాంధులు మ్రొక్క

-
౧. మాటు(టి), ౨. వోయెడి, ౩. ల, క. దే, ౪. కన్ను,
 ౫. కాళ, ౬. రిక్త, ౭. శ్వేత; శ్వేత, ౮. నవిస; వైస, ౧౦.
 లోకంపుకన్నులును, ౧౧. గోగఘటము, ౧౨. నూడి(పి)వేగ నే(మే)
 నేగ, ౧౩. ముయ్యాడు, ౧౪. కనుగవలించి, ౧౫. నెల్లరు (ర),
 ౧౬. కక్కజాలగును; కక్కజముగను.

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

దాని దాననుమానం దమనేరజలు
 వానిన యశగులు ప్రణమితు లగుచు
 బూని కనున్లు ప్రోగులు సమయః
 దా సంఘంకుఁగా దాని దానం .
 క్షీతి సంఘంకున్లు గృహనేరి నివాని
 నతి లంది పక్షసె గన్ను లగా దాని
 యనఁగ సంఘంకున నతిని-పాఁమునః
 గనుగనల్ నక్షయుట గనుం గాకె.
 తక్కున గోఁము న్నతిని గ్రహం కు
 లిక్కుం నాన్లున్లు గావునను
 మతిధక్తి లతియః మాణా గా
 స్తుతియును సంవయు సాళికఁగం . ?
 పక్షసె గన్ను లునివు ప్రాణం దాని
 పక్షయును నేనొండు ధ-గి క్షీనిన,
 దేవండు మాబున దే మాయక్కు

1. దాని, 2. గాన, 3. ప్రతి (క:ల) య, 4. రా(గా)
 వండు, 5. దా. దానం, 6. దా, 7. పాఁతుః పాంగ్యము (అచ్చ
 ల క్రమప్రతిగా "అన్నప్రామలగాను పాం మని యున్న గుని
 యాశ్చర్యమునకు నామ్య మనే యర్థము నోయియున్నది" అని ఉన్నది.)
 8. మమ్మదవదిత్య, 9. పద్మకీ, 10. తిరి, 11. గాగ, 12.
 13, 14. ల. 15. 16. 17.

మ హా మ ప్ర క ర ణ ము

వాహిశీర్ష్యం గాని శ్యకున కే మఱుది
 గర మనుర్తి క్త త్తయకాణిణంబునను
 గరిశేకుఁ గేకటఁ గెమ్మటలాడి-
 యును సరసము నేసియును లిసేసి.
 యును సర్తిమును నేసియును నగినియును
 నానిన నేసియు నహ సినియును
 మోనిన లాడియు మెప్పుచి యిపును
 నానిన బడిను నక్షుని లే ననును
 ననికాకామాంకు కంబెన్న ననును
 నికొంగనిన నని గొప్ప దొన నొకలేశ-
 లింగనిన నుకీవెన్న లోని నొప్పిడి
 మమ్మల నీ కావ ముని కబ్బమును
 సెచ్చి నొకనీయ సెప్పినితిట
 మెచ్చి శంకరుని నీ ప్పినివ క్కుఁ కగుచు
 మచ్చికి నీ నాముద్దమఱుది యొకెన్న!

౧. చిప్పంక, ౨. నవ్యరున, ౩. య(న)క్కారః యేకార,
 ౪. నమ, ౫. శకణి-వ్యాట; కుడిచ్చులు; కుక్కొచ్చులు; నీకట
 కచ్చెలు; శకటిక్కచ్చులు, ౬. సి(రి)ంఫమహ, ౭. మెచ్చింది, ౮.
 శేల, ౯. వచ్చేన్న, ౧౦. పదక; వగచ, ౧౧. శుంక, ౧౨. కొట్టె;
 గొంక, ౧౩. వశి, ౧౪. కంబ, ౧౫. నేయి చెప్పి, ౧౬. పంస్తీత, ౧
 -౭. నో, ౧౮. యచ్చెన్న; యొకెన్న; పంకెన్న.

పండితారాధ్యక్షరిత్ర

'మోనోరి! వెడోయర్ప లుడిగి ముందటికి
 రార యిచ్చెదము నేత్రములు నీకనుచు
 "భావ! దేవర! చీకుపట్టినకోల
 యేవచ్చువిధ మెట్టు లింక ముందటికి,
 *స్త్రీ లాడెదుగాక శంకరి యేను
 *స్త్రీనో మఱిసేవు *స్త్రీనో చెపుము!
 కోల నిచ్చెడివాఁడు గుడికడ నుండఁ
 బాలక ననుబెట్టి చవియె చిటికిని,
 *నంబే యనిన నొంటి నరుగుదేవేర,
 నంబా యనిన నొంటి నరుగుదేవేర,
 నాకు ముందరియ నున్న సలోక సన,
 *నాకు వెనుకయుం ను నున్న సలోక సన,
 యిదిక్కునాదిక్కు వేదిక్కునెఱుంగ
 యిదిక్కుకాక యీ నిఁబులునకును
 యిదిక్కు యగు పర్యతో దిక్కునాకు

౧. యిప్పు; యుచు, ౨. ముందటికి, ౩. బాధ, ౪. మింక
 పట్టు, ౫. పడె, ౬. గుడ్డి, ౭. బిల్వ, ౮. యందెప్ప యివనొట్టి యుండను,
 ౯. ముందలయు. పఠలోక, ౧౦. జన్మిత, ౧౧. కాక - శ్లోకవ్యత
 గలదు లోకముల, ౧౧. నీకుక్కుదిక్కు, ౧౨. వీదిక్కునను,
 ౧౩. పర్యతోధిక(దయ); పర్యతోదిక్కు, ౧౪. వీచ; వీకు.

అ హి మ ప్ర క రణ ము

నేదిక్కు ముందట యేదిక్కు వెనుక
 వటుగాన వలతేని కనక్కమగండ
 యిటుక మొగంబై కన్ను లిమ్ము" నావుడును
 భావింప ముఖమంటఁము వరివార-

దేవతలును వాసుదేవ విరించి-

రవి గజాఢ్య గుహ ధైరవ మాత్యకాది-

దవిజగణాని నందియు నట్లయుండ,

వెనుకముందటయమ్యై వింతనోవ్వొలయం

దనయున్న గుడియును దాను శంకరుడు

వడి మ్మడుతోడొన వచ్చె నేమ్రములు;

గుడి దగుగంగ గంటి గ్రుడ్డును దరిగె

హనిఁ పభిముముఁ కగుఁంతిలోలను

గర మభిముఖములై కన్నులు దరిగె

'నంబెన్నయీక్రమ నక్షము లన్నిడసె

'నిమ్మహి జనుల్లు నెఱుగంగ మతీయు,

అశ్వాందార్యాభక్తక ను

పొడి యంధుం డిరిత్తాండి య గ్గణము

దండ్తీలు మును గాల్పదాంసి చేశము

౧. గాక, ౨. కని, ౩. యక్క, ౪. ముఖం, ౫. లుక్కి,
 ౬. క్షయల, ౭. నే, ౮. నమ్మేవ యభిలజవంబులునెఱుగె, ౯.
 వంబకంబులుగాంచె నదిగాక, ౧౦. కు.

పండ్ల తాళాభ్యుదయము

అడవికాయంధుల కిప్పించి కాని
 పడయనొల్లంకలు పటునేత్రయుగము
 నే నటుగాక కన్నెచినయట్టి
 శైవులకన్ను కలి క్షణములో జెఱచి
 మఱికాని పడయ నీమహిః గన్ను లనుచు
 గఱకంఠనాజ్ఞ ముక్కురజైవనితఱి
 గన్నులు సెవక గనేగమ శపియించి
 కన్నులు పడసె జక్కన నిరిత్యాంజి—
 యదిగాక శివనాగమయ్య యుగము
 వడపడి నిత్యము బ్రాహ్మణ్యసకు
 మూఁడుసంఖ్యల నేత్రములు సమర్పించి
 పోడిగాఁ బడయుచు భువిఁ బ్రవర్తింప
 హుళిగఱసోమేశుఁ డుద్వేగముఘో
 డలరుచు శివనాగమయ్యను జూచి
 ఒకట్టంగ నీపూన్ను గనుడఱ్ఱజోభు
 న్నెట్టను మాననే విడ యాదిగాఁగఁ
 ప్రమత్తుండ సోమవారము సోమవార
 మమితసద్భక్తి నేత్రాబ్జము ల్వాస్తు

---

౧. ౧౦, ౨. ౧, ౩. ౪, ౫. జక్కల(ప), ౬. బ్రహ్మలింగ, ౭.
 కట్ట(ల), ౮. జోసు రె; కోట్ల పట్టు..., ౯. మాన్వ(నే) శే.

మ హా ను ప్ర క రణ ము

మనవుడు నట్లకా కని వారవార-
 మును దప్పికుండ సముద్యత్ప్రసక్తి
 భవనిఁ బూజింపుచు బడయుచునుండె
 శివనాగమయ్య శసెచ్చెర నేత్ర వితతి,
 మఱియును గన్నప్ప మహిమ శసీశ్వరుడ
 యెఱుగు నే ప్రద్యయం బిచ్చుట గొనుట
 యుచ్చెఁ గన్నప్ప మున్నీశ్వరార్థముగ
 నచ్చుగా శివుఁడు భక్త్యర్థమై యొసగె
 నిచ్చుట శివున కై యుచ్చుటగాని
 యుచ్చుట గొనెనని యిచ్చుట గాదు
 వడయుటయు శివేచ్ఛఁ బడయుటగాని
 ంపడయంగనలెనని పడయుటగాదు
 గన్నప్ప దేవఁ డొక్కడకదా యాదిఁ
 గన్ను లిచ్చిఁ వాఁడు శాశ్వత్యునకుఁ
 గన్నులు గొనియెడు గణములకాని
 కన్ను లిచ్చిఁ వారిఁ గాన ముద్రునకుఁ
 గావునఁ గన్నప్ప కన్నులయూగిఁ

౧. కమక్రమమున దినభక్తి, ౨. స్థితిభక్తి, ౩. యు,ర. చె, ౪. నీకా
 మఁ డె, ౫. భృత్యార్థమై, ౬. కే, ౭. కొనమి, ౮. శివులకై
 గడయుట, ౧౦. పడయుట.

పంపిణీ కార్యక్రమం

దా వివరింప నెఱియి నొప్ప మఱియు
 నుదయమృగకాల మిదగదా యనక
 మదియించి నిద్రించి మఱచినయట్టి
 మిక్కిలి ప్రోహులు సూరికా కనుచు
 గ్రక్కునఁ దన రెండు గన్నులుఁ గెంకి
 సుప్రసిద్ధులుగా పూరిఁ బూజించి
 యిప్పుటాక్షిఁ గల కిణం నన
 మహిఁ బడియఁ జెభి క్తిమతి కప్పెగొండ.
 మహా దేవశరణుండు మఱియుఁ గాక
 పురకీర్తి గంగళ దేవయ్య గాఁగఁ
 బగునతో దాను శ్రీఃస్వీకారేఁగి
 కన్నులుపుచి శ్రీకంఠ బూజించి
 కన్నులు వదిలి యక్షిణము నే పో
 నిలివేగమున నె శ్లేషించెఁ గన్ను
 లింతవేగమున నె శానుచేత
 దా నెట్లునడిపె నిలియుఁ గుటిలంబు
 గానోపునని కూడి ఖలులు నిండంజ

గ. శివ, ౨. అక్షయ, ౩. లాక్ష్మణులువఱు (వ),
 క. ద, మ. క్ష, ౪. అల్లకాప, ౫. బుడతో, ౬. వి, ౭. లి.

ధట్టండు వారిచే తన యొక్క పిల్ల
 బట్టి వెప్పించి సభానుభవమునను
 భయముచే తన పిల్లకన్నులు రెండుః
 దొంగింది సకలభక్తుల నాత్మ దలచి,
 "కరుణాత్త! యిగింపి కన్ను లీకున్న
 హర! యసంఖ్యాతు యాన స"కనుచుః
 గడు నుచ్చి 'యూపిల్లికన్నులక్షణమ
 పడసె నా దేవస్థా త్రిజను ల్సాక్ష
 నర్పించి పడయుట యరిచియో, కన్ను
 లర్పించక పడయు టవ యర్థికాక
 యేల యిట్టివి వేయు నెన్న ముక్కంటి
 కాళి' వెట్టి యానంగ గణనాఘం పొకండు
 ముక్కుటాంగం దొలిమేని పుణ్యముంన
 ముక్కంటి లోకన యును జనియించి
 మేదురంకం దిమై మించి లోకముల
 నాడినాక్షో త్రిణయను కనికనుకువః
 గరికాలచోడంకన్ గణనాయకుండు

౧. న, ౨. క, ౩. మముని, ౪. కనుడు, ౫. యిప్పిల్లి, ౬.
 బరిదియ; బరిగొప్ప, ౭. వెట్టి; కడై, ౮. బన్ను, ౯. బాలు, ౧౦.
 గ, ౧౧. మున్ను జనింది, ౧౨. భక్తి, ౧౩. ప, ౧౪. పడకు(త).

పంథితా రాధ్య చరిత్ర

వరవీరభక్తివర్ధనశాలి

వోనకంభోజన పాబాంధ్యపాత్ర

యానలువోడిపించి ధాన్యతిస్వర్ణ-

శవ్వంవవ్వనా వారిక కనక-

వర్షంబుగురియించె నసుకపై నంత

న భ్రంకవస్ఫూర్తి నారి పాఠంగ

విభ్రమలీలగావేరిగల్గుచును

ముట్టిన మహిమమై ముక్కంటి కాళి-

వెట్టినిగావేరి నెట్టికిఁబిలువ

ముక్కంటివాఁడెని మును వెట్టినేయు

నిక్కంటివానికి నేనేయ ననుఁడు

నిచ్చినవాఁడెవ్వ కీవేత్ర మనుగా

నచ్చుగా ముక్కన్ను నశనిరూపియు

ముంగిల యుంచి మొగి నెకకాళి

యంగటంబు నెట్టె యొక్కముక్కంటి

కాళివెట్టి నొసలి కన్నులు వగులు

౧. భోగాది, ౨. పాత్ర, ౩. కనక; స్వర్ణ; తిప్పనిక, ౪. తర్లంచు
 తర్లవా; వర్షంబు గురియువా, ౫. గాత్రీ, ౬. ల, ౭. వా; కి,
 ౮. వ, ౯. మనులెట్టి; మొగివెట్టి; మనుపెట్టు, ౧౦. శేత్రంబు,
 ౧౧. చక, ౧౨. యుంసు, ౧౩. నిల్లు; వట, ౧౪. త్రి, ౧౫. లు,
 ౧౬. కన్నులు.

మ హా భు క్త క రణ ము

గాళివెట్టియు నహంకారం బోడంగి
 కరికాలవోడ విక్రమచక్రవర్తి
 హరుసకు సాష్టాంగుడై ప్రణమిల్లి
 కరికాలవోడని కరుణాతిశయతఁ
 బరంగంగ ముక్కన్ను నడసెఁ గావునను
 గాళివెట్టి మహత్త్వి మెంతసి ని-
 రాకరించుచు ననిరిస్త్రతాప
 వెండి యుద్యద్భక్తి విక్రమాన్వితుఁ డ-
 ఖండితకీర్తి శంకరదాసమయ్య
 ముక్కంటి చేతఁ దా ముక్కన్ను వడంసి
 తక్కక నిఖిలాన్వయ దర్శనస్థుని
 గ్రవ్యజగించుచుఁ గుటిలదర్శనుల
 మువ్వెట్టిగొనుచుండు మును మహోద్ధతిని
 నన్వయవైష్ణవార్చనార్థముగను
 ధన్యుడై శంకరదాసిదేవయ్య

౧. నయనాం, ౨. గంగి; గంచి, ౩. కరయ(కరణ)సాష్టాంగుడై
 (లై) యట, ౪. వంగ, ౫. ట్ట, ౬. మెంఠేని, రా..., ౭. చుచును
 నిరస్త; చెకనునస్తాక, ౮. దాసీయనఁగ, ౯. చేత(చా)ను(న), ౧౦.
 న, ౧౧. న, ౧౨. స్య, ౧౩. మువ్వెట్టి, ౧౪. బో, ౧౫. దైతర
 దర్శ, ౧౬. ండు, ౧౭. దేవర.

పం ది తా రా ధ్య చ రి త్రి

ముక్కంటిచే గొన్న ముక్కన్నులందా
 నొక్కవేస్త్రమకాదె యూర్ధ్వవేస్త్రంబు
 గణకంఠచే నిల్లు గన్నులు వడసి
 మెఱసినభక్త్యు మిక్కిలికరుణఁ
 బండితస్తుతునకు పం ది తా మునకుఁ
 బండితమల్ల దిక్కు వ్రేధమునకు
 హ్యార్ధ్వ వేస్త్రవ్యయా మాప్యై యోధ్యముగ
 హ్యార్ధ్వలోచనుని మహోన్నతకరుణ
 కమతీయు వేస్త్రములు సమర్పణసేసి
 వఱియగ పం ది తా వారి న్నెనెవం

పం ది తా లెన్ని జన్మాచరిత్రకఃనము
 గంగుము వింకుము గాక లోకములుఁ
 గందువే వింకునే కథలంబి మయు
 నాడెట్లు నేఱు గంగ నంబన్న కయితి
 వామను వేస్త్ర మీహ్యార్ధ్వ నిదే మగుపిఁ
 బడయునప్పటి నిజాబింబి మ కాశీయ
 గొనడివిడు గన్నుల నా బడ సినవాండ

౧. బం, ౨. వ్రేధమున, ౩. లోచనయుగంఠం
 వేస్త్రక్రమం, ౪. చక్ర, ౫. వాణి, ౬. కీ, ౭. యి, ౮. యిం,
 ౯. కృతకత, ౧౦. ముగ, ౧౧. మపి, ౧౨. వి వేవాండ.

మ హా మ ప్ర క ర గ మ

గూసంఘిమాహాశ్చ్య మదియెట్టిదనినఁ
 దా నీశ్వరునకైనఁ దలఁచ నక్కజము—
 గానేరియామృభాగంబున మఱయు
 నావలూ రను నస్త్రహారంబునకును
 నిరువురు జంగము లేతెంచి నంది
 యూసంఘిమాహాశ్చ్య మదియెట్టి దని
 దిరుపాట ల్గి నంకిల్లఁ బాడుచును
 వరదానమున కేగ వనితాలలామ
 విరియనంగె యనంగఁ బృథుభక్తివిరత
 వరగుణ మొక్కని ద్వైజురాలు
 వరదాన మిడుటకు వచ్చి గూలించి
 యీతిరుపాట ల్గి నెన్నరికవితి?
 లీతిరుపాటం కేని యగ్గంబు?
 పాడిన చినిన నే నము సిద్ధంబు?
 నేమి క శ్చెప్పఁ దా వినియె క ననిన
 నీతిరుపాట ల్గి ఘోకరము
 లీతిరుపాట ల్గి హి కసుఖు దము
 లీతిరుపాట ల్గి హి న పాఖ్యాభి -

గ. రి, . . జంగమం, కె. క్, క. మిది పని; మిత
 కచ్చి, గి. నిం, డ. యీ, డ. ప్రతి (పి) యె, గ. దా, గ. మ,
 గం. సాహిత్య.

పండితారాధ్యచరిత్ర

జాతంబులగు మోక్షసాఖ్యహేతువులు
 వ్రతలేని యీతిరుపాటల శివుని
 నుతియించిమించు ధన్యునిమాడ్కి వినుమ
 యంబికాధవుభక్తుఁ డసమానుఁ డొడయ -
 నంబి నా భక్తగణశ్రేష్ఠుఁ డతని
 చారుచరిత్ర మాశ్చర్య మెట్లనిన,
 గారీవివాహాభిగమన కాలమున
 మృదుఁ డీశుఁడు శివుఁడు మేదురకీర్తి
 గడుబెడం గడర శృంగారంబు సేసి
 వినువీధిఁ దాఁకి న³సేనవిస్ఫురణఁ
 దన రాఱు నిలుపుటద్దంబుఁ జూచు⁴డును
 జలజాస్త కో¹టితేజము ధిక్కరించు
 విలసిత నిజదేహా²విమల²విభ్రమము
 నతులితో⁵ద్యద్దర్పణాధ్యంతరమునఁ
 బ్రతిబింబమై కానఁబడు⁶చుఁ దదియ్య
 సౌందర్యమునకు నాశ్చర్యంబుఁ బొంది
 నుండ⁷రుఁడేనని చూచి హర్షిం⁸ప

౧. ఖ్యాతిఁజూడు-మం, ౨. ఉపమాని యొడయ; ఉనదునిదో
 డయ, ౩. వినయ, ౪. చు, ౫. ల్ల, ౬. వివిధ, ౭. విలాస-మ...,
 ౮. డు, ౯. రుసే(సే); రచే (మే, సే); రసే, ౧౦.ంచి.

మ హి మ స్ర క రణ ము

సుకర న్వకియ్య భాసురౌదృక్సముదిత -
 ముకురస్ఫురితమూర్తి మూర్తిభవించి
 యరువెంచి ధరణిపై సాష్టాంగ మొఱగి
 కర మర్థి లే³నెత్తి చొంగిటఁజేర్చి
 మందస్థితముఖాంశు మంజరు లొలయ
 సుందరాత్మియ్య విస్ఫూర్తి నిమూర్తి
 యగుట సుందరుఁడ వీ వనుపేరు మోపి
 తిగిలి శెంభుండు సుందర గణాధ్యక్షకు
 వరకృపామతి గణత్వము ప్రసాదించి
 పరిణయోత్సవము శుంభ⁴త్ప్రీతిఁ జలిపి
 యగజయుఁ దాను ననోన్యసంప్రీతిఁ
 దగిలి సుఖింపఁగ దా నొక్కనాఁడు
 హరునకు సుందరుఁ డర్థిఁ బుష్పముల
 కరిగి యుద్యానవనాంతరంబునను
 మున్నద్రజకుఁ బుష్పములకని వచ్చి -
 యున్న కనకలతయును *గాంతిమతియు
 ననుసతు ల్దాను ననోన్యానురక్తి
 మనసిజక్రీడల మసలి యేతేరఁ

౧. దృక్సమేతి; దిక్సముదితి, ౨. మొరగి, ౩. వె, ౪. క్షీల,
 ౫. గ్రాంతి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గామసుఖాపేక్ష గలుగు మువ్వరను
 గామాసహాయం గారియుఁ జూచి
 భువి మువ్వరును నిట్ల పుట్టు డీతనికి
 నుపిదలై యుండుఁడీ యువిద లిద్దఱును
 దనివోవ భువిని నతనుసుఖాభోధి
 ననయంబు నోలాడ నరుగుండు పొండు,
 నావుడు దండ ప్రణామముల్ సేసి
 దేవదేవేశ్వరు దేవి వీడ్కొనుచు
 నిల నొప్ప ద్రవిళమహీస్థలియందు
 నలి దిరువారూర నంబి యనోపేర
 వడి సుందరుండు శివద్వజుం డైన
 జడయారి యను పుణ్యశాలికిఁ బుట్టె
 ధర నంద కనకలతయు నుదయించెఁ
 బరమనాచి యనంగఁ బంచములందు,
 మంగలూరను గాంతిమతియును నంగ -
 సంగ నా మఱి శూద్రజాతి జనించె,

---

౧. నిల, ౨. బుట్టుం దిరినికి, ౩. పుట్టుండు, ౪. పొండు,
 ౫. నందెయ్య, ౬. సాధ్య, ౭. బణ్యజాతమున, ౮. యను నంగ;
 యు ననంగ, ౯. నంగనామణిశూద్ర (చూత్ర); పంగణ
 పమాభద్ర.

శంభుమూర్తిని నందిజడయారి యంత
 శాంభువదీక్షాభిజాతుఁ గావింప
 నానందియును నంత ననుదినవర్ధ-
 మానాం³గుఁడుగఁ గర్మమతి జడయారి
 గపిముఖిప్రయసిభు గర్భాష్టకమున
 నుపనయనము నేయ నున్నయత్తటిని
 నారుద్రుఁ డపుడు “యూతే రుద్ర” యనఁగ
 శ్రీరుద్రసూక్తసంహితభాష్యసర్వ
 ధరణి “ జరద్వైతను ” నాఁగ శ్రుతుఁడ
 బరగు జరాక్రాంతభావంబుఁ దాల్చి
 కృతకంపు విఫుఁ డిద్ధతి నేఁగుచెంచి
 “యితఁడు మీసతుఁడె మాయిల స్పట్టుచిన్న
 వడుగు నేయఁగ నెట్లు వచ్చు మాదాసి
 కొడు”నని యానంది *కుడిరెట్ట*బట్టి
 సరసపుణ్యాహవాచన మాచరించు
²వరవిప్రులును బంధువర్గంబు సూచి
 యతివోద్యమంది బ్రాహ్మణావృద్ధ ముదిసి
 మతిఁదప్పినాఁడె యున్గతుఁడో బ్రమసె-

౧. వీ, ౨. ౦చె, ౩. కుఁడుగ; గుఁడుగు, ౪. కొడు, ౫.
 వట్టి(ట్ట), ౬. ౦పు, ౭. వుట్టివిప్రులు బంధు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నో కృతకంపు వైత్యుఁడొ తస్కరుండొ
 కాక, యిట్టివియెందు గలుగునేయంచుఁ
 జెచ్చెర నేతెంచి ³చేనుల్పి ⁴చాఁపి
 పుచ్చుచు నటు ద్విజుఁ బొమ్మనిత్రోవ
 సొడసొడల్వోవుచు సోలుచుఁ బాఁటి-
 పడి ²పూజకుండలు వగులఁదన్నుచును
 వడిలేచి మఱిపట్ట వచ్చుడు ద్విజులు
 వెడకేలుగాఁబట్టి బిట్టద్రోచుడును
 వడకుచుఁ దిరుగుచు వచ్చి యాగడియ
 కుడకంపైఁ బడి నీరు గూఁబ్రోయుచును
 మఱివచ్చి పట్టుబ్రాహ్మణుని గోపించి
 యఱిముఠి మెడఁబట్టి యొప్పు నూఁకుడును
 బడిఁబడి మఱియంతఁ బొదిరి³రాళ్ల
 నడుగులు పెనగొల్పి ⁴యడుగున నూఁజ
 దందడి నగ్ని⁵హోత్రముమీఁద⁶బడుడుఁ
 బొదిరి గుబ్బనఁ బడి మంట లెగయ

1. యం, 2. గో, 3. చెయి, 4. పాపి, 5. య, 6. డి,
 7. బూజకుండలు, 8. వచ్చిపట్టుడు, 9. గ, 10. లపైబడి కూల
 ద్రోచు, 11. వ, 12. బడిపడి; వడివడి, 13. కాళ్ల, 14. నడుము
 లు, 15. యరుగుల; యరుగక యూ, 16. కుండ, 17. వడుక.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

దింగన లేచి నలైనలను గాల
 నగ్గిలోనన పడి యరిగెడువారు
 ౩ యిండులపై ౪ నెక్కి యట*యేగువారు
 ౬ గండులఁ ౭ దూఱి వేగమ పాఱువారుఁ
 జప్పరంబులు నూఁకి చనియెడువారు
 ౮ నెప్పటఁ జనలేక యీలైడువారు
 గోడలు వడఁ ద్రోసికొని పాఱువారు
 గూడముట్టినొంయగ్గి గొని కాలువారుఁ
 గనుకని యొడొంట్లఁ గడవంగ విస్త్ర-
 జను లివ్విధంబునఁ జక్కన నరుగ
 మూఁకలోననచొచ్చి మునుముట్ట నంబిఁ
 జాఁకిట నిడుకొని జొడయారి యరుగఁ
 దనబిడ్డఁ డనుచు మాదాసిబిడ్డని^౩ని
 గొనిపోవుచున్నాఁడు గుటింపు టొ^౪ఱువ
 నూ^౫డుఁడీ పౌరు లంచును ^౬ఱురి వాడ-
 వాడల మొఱ^౭యుచు వడిఁ బాఱి పట్టఁ

౧. స్థ, ౨. బాఱుచును, ౩. యి(౦)ళ్ల, ౪. నెక్కియు నిట,
 ౫. నేఁగు; నుక్క, ౬. గం(ళ్లు), ౭. దూరియును వేగమె, ౮.
 న, ౯. చు, ౧౦. నెగ్గి, ౧౧. ఁడ; ఁటి, ౧౨. డి. ౧౩.
 యు, ౧౪. ఱ, ౧౫. డంఢి, ౧౬. నని, ౧౭. లిడి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గరమద్భుతం బని కరికాలవోడ -
 నరఁతి యయ్యుఁనయన విఘ్నంబు
 ముదుఁకఁబ్రుఁడుగూడ మొఱివెట్లటయును
 గదిసి ముందఁకే మిండ్లు గాల్చి³వచ్చుడును
 సభయును దానువిచారించి చూచి
 యుభయవాచు⁴లను గొల్వొండి పెల్చి⁵ంచి
 కొడుకుఁజాఁకిట నిడుకొనుచు నేఱ్ఱుచును
 జడయారి యేతెంచి నభయెల్ల నడం
 నొకకాలు గుంటుచు నొకకాలు నేత
 నొకచేత నొకలేఖయును గొంచు శ్రుతిమి-
 తఘ్యపిఱొక్తి " దర్శితకల-
 లేఖ్య " యనఁగ ద్వజముఘ్న లేతెంచి
 జనులు సోఁకం దక్కజగ బందనంతఁ
 దనచేతిలేఖ² యాధర శను మ్రొలఁ
 బెట్టి "న కేంద్ర! మాభృత్యుఁ డీపాఁఁ,
 డెట్లన్న, నంబి నా కెడరైనకొడుకు
 విను మెనిమిదయోక్ష⁶ లిని న న్నాపి
 కొనివచ్చి ఏడఁ తె కొడుకం⁷ తె తినకు

---

౧. లిడు, ౨. అనిం; టియిం, ౩. చచ్చుటయు (డును), ౪. అఁ గొలువుండి, ౫. ంప, ౬. డెఁకునక్క, ౭. యు, ౮. వినివను బాసి, ౯. దే, ౧౦. ట.

పండితారాఘవరిత్ర

జడయారీ దనచంకఁ దత్పుత్తునిచ్చి
 యడలుచు విభ్రాంతుఁడై పడయటవ
 హరమూర్తియును నంత నాదిశైవోక్తి
 సరస “భృత్యత్వేన జగ్రహ”యనఁగ
 భృత్యుఁడౌ నంబెన్నఁ ద్రితిఁ జేపట్టి
 యత్యుత్థతిని దిసువాయూరికడకుఁ
 గొనివచ్చి” యేతండ్రికొడుకవు నీవు
 అనయంబు నీ తిరువాలారి శివుని
 వానంబు మనలకు వర్తింప నిజని-
 వాస మే నింక నీ వాల్మీకదేవు
 సదనాంతరంబున జపము సేయుచును
 గదలకంఠడదఁ బని గలిగెనేనియును
 బిలువు ‘మయ్యా’ యని ప్రీయమైనయపుడ,
 ఫలము లభిష్టాన్న పానముల్ గజ్జ-
 ములు సుగంధ ద్రవ్యములు భూషణములు
 వలువ లాదిగ శైశవక్రీడలకును
 వలయుపదార్థము ల్వంచింప కడుగు;
 వలసిన వస్తువుల్ వారక యిత్తు,

౧. స, ౨. గా, ౩. కుండెదనని, ౪. గలిగెదయేని, ౫.

ప్రీతియై, ౬. కజ్జ; ఖజ్జ.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

లింగార్చితము నేసి లీలఁ గైకొనుము,
 జంగమవశుఁడవై చను ిమెప్పటికిని;
 బట్టుఁగొప్పసమును బట్టుఁ³గప్పడముఁ
 బట్టుఁజిందియుఁ కజాఁప⁴పట్టుక⁵ట్నుంబు
 గంధమాల్యాదులుఁ గనకంబువాలు
 బంధురఘోషశాభరణము ²ల్లొనుచు
 నాడుము పాడు మీ వభిమతలీలఁ,
 గ్రీడింపు⁶మని నంబికిని గృహనేయ
 నంత నంబియును నమాధిగతసుఖ ని-
 రంతరక్రీడ నోలాడుచుఁ జెలఁగి
 చూడు, గుల్లనుగట్టి వారునిల్చి మ్రోలఁ
 బాడు నొప్పగఁ దిరుపాటొంలు,భక్తి
 వరులపాపొలకిచ్చు వలయు ⁷కజ్జములు,
 గరమర్థిజలుపు జంగమమనోరథము,
 నేపదార్థం బెప్ప డిష్టమైయుండు
 నాపదార్థం⁸బ 'యయ్యా' యని వేఁడి
 కొనివచ్చి సుఖయింపఁ గొన్ని దినములు

౧ మిచ్చు; మిప్ప, ౨. కుప్పన; కుబ్బున; కుప్పర, ౩. తప్ప
 రము, ౪. బాఁప(ప), ౫. పట్టి, ౬. ట్ల, ౭. ల్లానుము; ల్లామ్ము, ౮.
 భి, ౯. ల్చి, ౧౦. ల, ౧౧. డి, ౧౨. భ, ౧౩. బుల.

పండితా కా ధ్య చ రి త్ర

నన నంబిఁ జూచి గూనద్విజుండైనఁ
 దెల్లంబు వాల్మీకిదేవండ్ నిన్ను
 వాల్మభ్యమున నేన వలచికైకొంటి
 వేడుకల్ వొడలంగ వినయమార్గములఁ
 బాడుము నను దిరుపాటల ననుచుఁ
 దా నొప్పెనగు హేమతాళంబు లొనగి
 గానవిద్యాప్రాధిఁ గరుణింప నంబి
 గంబళాశ్వతరుల గంధర్వవరులఁ
 దుంబురునారిదాదుల మీ పాడి
 హరుని మెప్పించుచు నభిమతార్థములు
 వరదుచేఁ బడయుచు వర్తించుచుండె
 నంత యవ్వనదర్ప మాసన్న మగుడు
 నంతఁ గుమ్పాస్తుగిడు నంతంతఁ జేర
 హరుని వాల్మీకేశు ననయంబు గొల్చు
 వరవిలాసినులలో వర్తించు భామ
 భావవిలాసావిభ్రమరూపకళల
 భావింప నొప్పారు భావజతిలక

౧. ండు, ౨. క వొడలంగ; క లొడవంగ, ౩. వ నవీన, ౪.
 నరుడి, ౫. ండ, ౬. నంతఁబంచా; నంతంతఁ బంచా, ౭. నంతంత,
 ౮. సం, ౯. లీల.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

దరుణీలలామ యుత్తమభక్తినిరత
 వరమనాచియుఁ దాను బ్రతివాసరంబు
 హారుఁ గొల్చు¹ పుణ్యాంగనావలిలోనఁ
 బారిఁబారి వచ్చుచుఁ జోవుచునునికి
 ధర వయోధవో²చితక్రియ³లందు
 గరమర్థిఁ గూడి యొక్కట యాడి పాడి
 పిన్ననాఁటనుఁగోలెఁ బెరుగ నిర్వురకు
 సన్నతాన్యోన్యస్ర⁴సక్తి పెంపునను
 జలివిలి వో⁵వు మచ్చికలు విచ్చి⁶ల్ల
 విలివిలి⁷లజ్జలు బిరుదు లాడంగఁ
 బాందాసపాటు చూపులు సుట్టుముట్టి
 దందడిఁగూర్చులు దగులంబు మివులఁ
 గర ముచితో⁸క్తులు ంగలిగి పెంపినగ
 నరుదొంద హృదయంబు లనఁగి పెనంగ
 దరహాసదీ⁹పులుఁ దట్టుము¹⁰ట్టాడఁ
 జెరలాడు చెయ్యులు సెంగ¹¹లిఁగొనఁగఁ
 జెనయు ము¹²త్పులకలుఁ జెమట జనింపఁ

౧. ర, ౨. ప, ౩ లెంచి, ౪. శక్తి; శక్తి, ౫. చి(పి)లిలి
 (పి) లి, ౬. వ, ౭. ర్ల, ౮. లజ్జ (ంజ)లు(ల), ౯. ల, ౧౦. గరుణఁ
 గంపింప; మెరసి పెంపెనగ, ౧౧. ట్టడర, ౧౨. ది; లిం, ౧౩.
 త్పులకలు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

దనరునిట్టూర్పుల దనువెచ్చ దోప
 దఱిదఱి దనువుల దాపంబు దొడర
 వఱులుచు నధరముల్ వఱువట్లు వట్ట
 దమకంబు గమకంబు దలఁపు లల్లాడ
 సవ యవ్వనత్వంబు సన్నలు సేయ
 మక్కువ పెక్కువ మతులు గరంగ
 నెక్కుడు రతిచిహ్న లెదురుకొనంగ
 స్ఫురియించు కళలకు ప్రదాలు సారంగ
 సురతసౌఖ్యంబు స్రుసూతి గడగఱంగ
 మరుస కిట్లగఱడి మఱియంత నంబి
 హరుని మెచ్చంగ బాడి, “యయ్య నాజియ్య
 రమణీలలామ బరమనాచి దనకు
 రమణిగా జేయవే రమణితో” ననుండు
 దన తొంటివిప్రావతారంబు దాల్చి
 చని యాపరమనాచి జనకుల జూచి
 ‘నంబి యొప్పగువాఁడు నాబిడ్డ డతని
 కింబుల మీబిడ్డ నిండు’ నావుడును

౧. నొడ, ౨. దోప, ౩. వర, ౪. వు; ౫. గ, ౬.
 ల, ౭. తు, ౮. ద, ౯. మెచ్చగనుయ్యాయ్య, ౧౦. నాకు,
 ౧౧. జీ, ౧౨. చు, ౧౩. యొప్పెడి (డు), ౧౪. నీ, ౧౫. నిమ్మ.

మోలువక ముప్పుద్దు మలహారుఁ గొలుచు
 చెలువొకును విలాసినులకు నొక్క
 మగని వరించుట మార్గమే, మిమికుఁ
 దగునె? యట్లునుగాక ధరణిలో నంబి
 కేతల్లి యేతోడు నే యిలు³వుట్టు
 సీతనూభవుఁ డన్న నేరము గాక,
 మెచ్చ దిండ్రదుల మెలుఁతయీనంబి,
 మెచ్చనే రయఱుఁగమే మీదాసికొలఁదిఁ
 గాంత సాక్షా⁴ద్దేవగణిక సాభాగ్య-
 వంత పద్మినిజాతి⁵ వసితాలలామ
 దరుణికిఁ బ్రతివోల్పు ధరణిలోఁ గలారె
 తరుణు? లత్తనికతంబునఁ జేసి
 పదివేలుఁ బదికోట్లు బంధువర్గంబు
 బ్రదకెదమని యాసపడి యున్నవార
 మిట్టిదొంయాబిడ్డ యిప్పమేనియును
 బెట్టింతుగాక మీ బిడ్డనించేతఁ,
 బాయక నిరోవెల పడఁతికి ని³చ్చ

౧ ల, ౨. మా, ౩. వట్టు, ౪. యరుగునే; యరుగునే;
 యరుగునే, ౫. దీప; దైవ, ౬. దంఠి, ౭. తరుణి, ౮. గొల్పు, ౯.
 డె, ౧౦. మా, ౧౧. చేయి, ౧౨. రోయిమా, ౧౩. చ్చి.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

వేయేసిమాడలు^౧ విప్రేంద్ర యనుడు
 నట్టిద కాకంచు హరమూర్తి దనదు
 పట్టికి విటరాజు^౨పట్టంబుఁ గట్టి
 పాయక నంబికిఁ బడియుగా^౩నిచ్చు
 వేయేసిమాడలు వెలయ నిచ్చుచును
 గుంటెనవోవుచు గొలిచి యాలంజ
 యింటికి నంబెన్న యేఁగ^౪ నేఁగుచును
 ననయంబు^౫ శంభుఁడ య్యభిమతార్థములు
 దని^౬పి నంబికి విటత్వంబు సెల్లింప
 నిల విదూషకు^౭క్రియ నిరువురవలపు
 లలర సేశ్వరుఁడు నెయ్యంబు వుట్టింపఁ
 గరమర్థిఁ దా ననాగ^౮రకు చందమున
 నరసోచి^౯ంతాలాస సంపద^{౧౦} దనర
 స్మరసంహరుఁడు బీరిమర్దకులీలఁ
 బరిచర్యలును బడి^{౧౧}ంపనులు నేయుచును
 బాయక నిచ్చులుఁ బరమనాచికిని
 వేయేసిమాడలు వెలయ నిచ్చుచును

౧. వెలయనిచ్చుచును, ౨. పట్టు, ౩. దెచ్చి, ౪. యొసంగు,
 ౫. దానేగు చు, ౬. శంభుండు నభి; శ్రీశంభుఁడభి, ౭. వి, ౮.
 ములు, ౯. రి, ౧౦. తక్రియా, ౧౧. దనుపు (ప), ౧౨. పను
 లును జేయ; పనులునేయంగ.

మ హా మ ప్ర క రణ ము

నంబియు సతియు మన్మథరతిసుఖసు-
 ధాంబుధి నోలాడ గనం దొక్కనాఁడు
 సురత కేళీలీలఁ జొక్కుచు నంబి
 వరమనాచికుచంబువైఁ జేయి వైవ
 నొనర గాఢాలింగనోద్వృత్తిమున్న
 చను మొన ల్లోఁ జను సమతలంబులుగఁ
 దిధియుతాప్తమకళా రదీప్తాంగ యగుటఁ
 బృధుకుచకుంభముల్ విగిసి నాంపారఁ
 దమకించి పెనఁగునుద్ధతి ఘర్షణము
 లమరి చన్నులపాంత నాన్రవం బెసగ
 సన్నత స్రగ్వీభూషణపతనమునఁ
 జన్నుల మలయజచ్ఛవియుఁ దోపంగఁ
 గూడువో సమరతిఁ గ్రమ్ముడి నోవము
 వీడి చన్నులమీఁద విడిపూవు లమర
 నలిచీటుకొను మజ్జనమునేసి గంధ-
 మలఁది పుష్పము లిచ్చినట్టి లింగమును
 సరిఁ బరిసము నేయు సౌఖ్యంబు దోప

౧. నట్లొక్క, ౨. మున్నె, ౩. బుగసు, ౪. దీప్తాంగుడగుట;
 దీప్తాంగ మగుచు, ౫. సె, ౬. నార్ద్రతవెలయ; నార్ద్రం తెసంగ, ౭.
 గ్రమ్మిడి; గ్రమ్ము; క్రమ్మడి, ౮. ప, ౯. స్పర్శనము.

పండితా గా గ్య చ రి త్రి

వరుఁ డాత్త లింగభావనఁ జిఁటిమీఁది
 హస్తంబుఁ దివియక హాలింగ యనుచుఁ
 బ్రస్తుతింపఁగ నంబి పడఁతి వీక్షించి
 లింగ నిరంతర లీలావధాన-

సంగతోఽర్థతియ్యో సంగ్గరణాభిరతియ్యో
 యుచిత క్రయార్పణోద్వ్యక్తసంజ్రమమౌ
 రచియింపఁ గామగర్వప్రకారంబూ
 చన్ను లింగంబను శబ్ద మె క్కట్లయ్యెఁ
 జన్ను లింగమయేని జనక యిక్కడన
 యడుగుమా నేకు నిత్యంబును బెట్టు
 ఁపడి వేయుమాడలు భక్తిచే ననుఁడు
 నాయతి నిట్టు 'లయ్యూ' యని ఁనిత్య
 వేయేసిమాడలు విభునిచే గొనుచు
 సతివయుఁ దాను నన్యోన్యాయుషక్త-
 మతి సుఖించుచుఁ దానిన మఱిగొతని ననక
 మంగొనలూరికిఁ బోయి మారారికరుణ
 సంగసంగను వినాహంబయి తొంటి-

---

౧ జెంది; నాది, ౨. య, ౩. యు, ౪. శా(లా) పంబొ,
 ౫. ట్టెనఁగ, ౬. ఁబేని, ౭. చ్చటన, ౮. ము, ౯. మా, ౧౦. స్థితిఁ,
 ౧౧. వడి, ౧౨. నితై (చ్చు), ౧౩. మ, ౧౪. తమి; సర, ౧౫. ఊ.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

యటులఁ గామసుఖామృతాంబుధిఁ జేల
 విటులుఁ బణ్యాంగనావినరంబు గొలువ
 వర్తింపుచుండు నవారితరుద్ర-
 మూర్తి నంబెన్న నమున్నతలీల;
 నానంబిమహిమ యే మని ప్రస్తుతింప
 నానంబి పూర్వవేశ్యాంగన వరమ
 నాచి కేళిగృహాంగణమహత్త్వ మదియు
 గోచరం బెట్లన్న నాచోడన్యఃపతి
 పొలుఁతి వంచత్వంబుఁ బొందుడు శల్య-
 ములు గయ కనుచు నప్పడు సోడవిభుని
 యారాధ్య లోరుముక్కాశ్వా రసంగ
 మారారి సద్భక్తి మహిమ సీతించి,
 “మనుజేశ! విను గయామాహాత్మ్య మొక్క
 దనుజుఁ డత్యుగ్రంపుఁడపమాచరించి
 త్ర్యక్షు నక్షణమ ప్రత్యక్షుఁ గావించి
 యీక్షితి సాష్టాంగ మొఁటఁగి యిట్లనియెః
 ‘యురుశిలాఁగూడమై యుండుంగఁ గర్త-

గ. తాభి నోలాడి, ౨. య, ౩. డ, ౪. సంపూర్ణ భోగ
 ముల, ౫. బెట్టున్న, ౬. నృపతి, ౭. ముడీ, ౮. ప, ౯. తుంబు
 చేసి, ౧౦. ర ; తీ, ౧౧. యేనిట్టు లురు, ౧౨. కార, ౧౩. ధర్త.

పం తారాధ్య చరిత్ర

హరమూర్తి నావీపు నందు మీయీయామ్య-
 పాదమచ్చొత్తి కళ్ళి తద్దుద్ర-
 పాదంబుమీఁద సద్భక్తి మానవులు
 దారర్థిఁ బిండ్ర దానముల్ నేయఁ
 దారకచేసేతఁ బితాఘ్న గ్రహింపఁ
 గరఁ మొప్పఁ బితృలోకగతికి నేఁగఁగఁ
 గరుణింపు' మనివేడఁ గరుణించె శివుఁడు;
 నక్కజంబెంతఁ గయాసురుమీఁద
 ముక్కంటిఁ శ్రీపాద మొక్కఁంప కాచె
 యనఁ ఘోచెల్లెత్తిరువాలూరనంబి-
 వనిత వరమనాచి వాటికాభూమి
 మృదుఁడు శంభుండు వాల్మీకేశుఁ డర్థి
 నెడపక ముప్పదియేండ్లు నిచ్చలును
 గొనకొని నంబికిఁ గుంఠెనవోవు-
 చును వచ్చుచును సముత్సుకతమై నడచు
 జాడలు శతకోటి సంఖ్య లుండఁగఁ
 గూడునే గయ కంప ఖోణీత లేశె"

---

౧. యాద్య, ౨. త, ౩. ంబునే, ౪. చేఁజేతి, ౫. గ్రహింప
 (చి), ౬. మర్థి, ౭. శంభుఁ డ, ౮. ంబంద, ౯. పాదాబ్జ, ౧౦.
 ండి, ౧౧. ఘు, ౧౨. బెల్ల ; చెల్ప, ౧౩. దనర ; పడుచు.

మ హా ను ప్ర క రణ ము

యనుచు నుత్తుంగచోడావనీనాథుఁ
 జననీక తోడైచ్చి చక్కన నంబి
 దరుణి వరమనాచి దద్ద్యహోంగణము
 తిరువీధియంద విధిస్తయుక్తముగ
 బిండముల్ దొడిఁదొడిఁ బెట్టంగఁబనుప
 దండతండములు బితాళ్లు నొక్కొక్క
 తరములవార తష్టణమ యేతెంచి
 కర మర్థిఁ జేసేతఁ గైకొని యపుడ
 కనుఁగొన రుద్రలోకప్రాప్తులుగను
 మును “గులకోటిం నముద్ధరే” త్తనఁగఁ
 జనుసూక్తి నృపతికి ంసహజమై తనర
 జను లద్భుతం బంది సంస్తుతుల్ సేయ
 నుత్తుంగచోడ మహోర్వీత లేశుఁ
 క్షత్తతీ గురులకు సాష్టాంగ మెఱఁగి,
 “జియ్య! సాక్షా త్తిరుచిట్టంబలేశ!
 యయ్య! త్వదీయమాహాత్మ్యంబుఁ దలఁప
 నిది యెంత యొకకుక్క యిలుసొచ్చిచొచ్చి
 పదపడి నిచ్చలు భాండముల్ ముట్ట
 వారింపఁజాలక శ్వానంబు నొసలఁ

---

౧. సత్యమే, ౨. త, ౩. దొక; కో.

పండితారాధ్యచరిత్ర

జారుత్రీశూలలాఽఘన మొత్తి విడువ
 నింటిలోన నది యథోచ్ఛాప్రవృత్తిఁ
 బంటింప-కునికి యాబ్రాహ్మణు లెఱిగి
 కుక్కయెంగి³ళ్లు గైకొను భక్తి గలదె ?
 యెక్కడ వినమని⁴ యెంచి నిందంపఁ
 గుక్కయే⁵ యిది దీనిఁ గుక్క యన్త్రాటి-
 కుక్కలు భుజి జెడ్డ కుక్కలుగాకః
 యెఱుగఁగఱే శూలి సమీహిత మహిమ?
 మఱి “యగ్నినా పచ్యమానా”⁶ త్తనియును
 లావుమై నది “ద్రి-లనిహతస్య”⁷ యన
 “ధావతి”⁸ యనఁగ వేదములు ద్రిశూల-
 ధారణత్వము మహత్త్వము మీర లనుచు
 నారంగఁ దచ్చుతు లందఱు నఁగ
 సారమేయము⁹ చేతఁ జదివొంప రెట్లుః
 వారక బ్రాహ్మణుల్ వడిఁ జాఁగిమొక్క
 ఘనుఁడు హావినహల్ల కల్ల దేవయ్య
 ంశునకంబుఁ జదివించె శ్రుతిచతుష్టయము

౧. వ్య, ౨. కుండయా; కునికియ, ౩. ంళ్లు, ౪. యెంచి, ౫. యద్ది, ౬. డు, ౭. చేస; కల్ల, ౮. ంచ, ౯. హావినహల్ల (హాళ); హాళమహా, ౧౦. కునికిచే.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

గారవి^౧పుచు మహా^౨కాళయ్యగారు
 సారమేయంబు^౩ను జదివించె^౪ దొల్లి
 గుక్కచే వేద^౫సూక్తులు లెస్స నేడు
 గ్రక్కునఁ జదివి^౬ఁగా మీకచె^౭ల్లె”
 ననుచు మ^౮స్తస్య^౯హస్తు లై భక్తు-
 లను ^{౧౦}నలునేయు నట్లును గాక
 యత్యు^{౧౧}గ్రు ఊక^{౧౨}పు^{౧౩}డగ^{౧౪}త^{౧౫}బ్రహ్మ-
 హత్యలు నేయ బ్రాహ్మణులు విధింపఁ
 జాలక శ్రుతులు విచారింఁచి చూడ
 నేల విచారింప నిఁక కాదె సూక్తి
 మహి శతరు^{౧౬}ద్రయ్య మధ్యగా యనఁగ
 *మహానియ్యరు^{౧౭}ద్రయ్య మధ్యంబునందు
 నేయునేల “నమ శ్శివాయ చ శివత-
 రాయచ” యనుచును శ్రావ్యత మ్రోయ
 నొందంగ నారాయణో^{౧౮}పనిషత్తు
 నం “దోం నమశ్శివా^{౧౯}య” యనఁగ నట్లు
^{౨౦}సరివీరజా^{౨౧}వేళి స్వాహాంతముగను

౧. చు, ౨. చే, ౩. సంకులములు, ౪. ల్లు, ౫. మహిత
 రుద్రాధ్యాయ, ౬. యైయనఁ; యనఁఁదా, ౭. సర, ౮. వీ,
 ౯. వెళ్ల.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వరుస నంది "నమ శ్చివాయేతి" యనఁగఁ
 జన "ననేన సదృశం జన్యం" బనంగ
 ననుషక్తి "సంత్యో వాఽగ్రజో వాఽపి"
 యనఁ "బతితో వాఽపి" యన "యే స్థరంతి"
 యన "జఙతో వ్యాఘ్నయా చ్చివం" బనఁగ
 నకుటిలమూఁగం చాక్షరీమంశ్చ
 మొకమాఁగు నాలదే యుచ్చరించినను
 ధర బ్రహ్మహత్యార్బుదంఁగ లడంచు
 నురుశక్తి మఱియొంటి కున్నదే యనుడు
 సర్వకృత్యదుఁగుఁ జాద్రాయణములు
 సర్వస్వ ధనదాన సత్కీర్తియల్ భూత-
 దక్షిణంబునుఁ దద్వ్రీత ప్రచర్యలును
 భైక్షాన్నములు దత్కపాలధారణము
 కవలయఁగా నేస్త్రుతి విధియింపనేర్చు
 నలఘుతర బ్రహ్మ హత్యాఘనమితి
 నిదియ ప్రాయశ్చిత్త మిట్లయ్యేనేని
 మొదలివేదాగమ ముఖ్యకృత్యములుఁ

---

౧. దు, ౨. యుండునకున్నదేయఁచు, ౩. ద్రవిణదాన ;
 ధర్మధురీణ, ౪. వెలియు, ౫. తీర, ౬. త్యాయదమున, ౭. మె.

మ హా మ త్ర క రణ ము

౧జను భాట్కృత సహస్రన్యాయవిధులు
 జన విహితాష్టాదశ స్మృతిక్రియలు
 ధరఁ గుద్యష్టముం మిథ్యల యెట్టులైన
 ధర నెన్ని ప్రహత్యలు సేయరాదు
 నిం నింతటన పాయునే యెన్నిమాఱు
 లలరి "నమశ్శివాయ" యనంగరాదు
 నొనైన నిటువంటి వేదెనె ననిన
 గొందిఁ గట్టుమనిన చందము ల్లవె?
 యెప్పాట వినబడ దిది గుద్యష్టంబు
 సెప్పకుఁడి యుస్థిధంబు విధులు
 వినపూర్వకం బగు విధి గల్గెనేని
 విధియింపు ఉల్లారే వినుచుండుఁ డెచుచుఁ
 బరంగు దధీచి శాసనాచే జెసిన
 చిరతమోవృత్తంబుచేతస్కులార !
 మును గౌతముని శాసన భ్రష్టులైన
 * ధునతమోహననంగతచిత్తులార !

౧. జన, ౨. యుత, ౩. యిన్ని, ౪. మాటు, ౫. గట్టెడి
 మను, ౬. యెపు, ౭. యెప, ౮. యెడే, ౯. యెనుండు; ననుచు, ౧౦. గ,
 ౧౧. దృష్టి, ౧౨. మనసు ప్రవృత్తిన.

* కుండలులలోని పంక్తులు పూర్వము ద్రుణమున లేవు.

పండితారాశ్రమచరిత్ర

వలుమాలు భృగునిశాసనం జైశియు
బులక జూడగరాని పాపండులార !

పరువడి వ్యాసుశాసనం జైశిన

నరకా శ్రీ శ్రీ సమున్నతచిత్తులార !

శ్రుతి "నయా మ్మో న లో - పే" యనగా

హియ మగు కే కమూకు శానుమహేమ]

విధితక చాజగద్గ్రామము

విధివై శ్రీ - మన, బుచ్చిస్థి

హత్వం - బ సమంజ హాకం బ్రతిష్ఠిగది

సత్యసాచారీ జనముయందా

నరియమరాజు సంచాక్షరీసిద్ధి

హరూగూకం - ప్రప్రహాశ్య కుంబ సి

సతతసంచాక్షరీ స్థానం జండు మ

ధృతిబంధనే హాశ్య ద్వీప దాశిం జంపి ?

కాన సంచాక్షరీ కల్పనకంఠం

దా నున్నదే వి, శా సస్థిగాక

శ్రుతి "నేకమేవాద్వితీయా" బనంగం

దతి "నద్వితీయాయతస్థ" యనంగ

౧. జై, ౨. శ్రు, ౩. శో, ౪. శీ, ౫. రాఘవుడు, ౬. వా,
౭. లు, ౮. సందీ, ౯. రి, ౧౦. బు, ౧౧. సి.

మ హి మ స్ర క రి ణ మ

గుఱితి "న ద్వితియోఽస్తి కుత్రచి" క్తనఁగ
 ను "అక ఏకోగుడ్ర ఉచ్యతే" యనఁగ
 మునులయనాఁగి మని పలుకుచుండ
 శైవసి జగ - యు శివునాద యడఁగుఁ
 బాయక మఱియట్ల "పంచాక్షరేస్థి-
 తా" యన నాజగత్ప్రాయకాలమునఁ
 దలంప "వేదాశ్చ శాస్త్రాణి" యనఁగ
 నిం "నుషమంతై రనేకభా" యనఁగఁ
 నక్షత్రాశ్చ స్రుతులు శాస్త్రములు మంత్రములు
 నక్షత్ర* "గు రి యైవ నిగ్ధతా" యనఁగఁ
 బర గుచు నకల శబ్దప్రసంచాబు
 నకున నట్ల "య ధా శివ స్థి" యనఁగ
 నక్షత్ర గు యించు బంచాక్షరీయగు
 నక్షత్రు త స్మహిమ గోమని స్తుతింప
 నట్టిపంచాక్షరి యతులమహత్త్వ
 మిట్టిద యని మార తెలుఁగక బ్రమసి
 మదియించి పలుకు దు ర్లభములు గాక
 యది గుద్యష్టం బెట్లు లనవచ్చు? మఱియు

౧. య, ౨. ర, ౩. యు నప్పం, ౪. గిన, ౫. గ, ౬. ర,
 ౭. తులకు. * జనస్త్ర వినిగ్ధతో.

పండితారాధ్యచరిత్ర

క్షీతి “బ్రహ్మహత్యాం చ కృత్యా”యనంగం
 బ్రతి “ముచ్యతే సర్వపాపై” రనంగ
 ఖ్యాతి “కేదాంతనంగతి “పాతకో-౨-౪ -
 వాతకేభ్యో” యన “పూణో భవతి” య-
 నను ప్రపు ప్రాధ్మాశినమునన చేసి
 యనుపమంబగు బ్రహ్మహత్యలు వాయు,
 నెన²యం బంచాక్షరి యింత యేమిటికి
 ననియొ యిది గుదృష్ట మనుట వెండ్డియును
 ధర శ్రుతు “లేనాసి తరసి” యనంగ
 వరుస “న రు భవతి” యన నిట్లు
 దనరారు రుద్రక్ష *ధారణంబునను
 ననుపమం బగు బ్రహ్మహత్యలు వాయు,
 నెన²యం బంచాక్షరి యింత యేమిటికి
 ననియొ యిది గుదృష్ట మనుట వెండ్డియును
 నవికల్పమతిఁ బొంతకావహం బనంగ
 భువి “బ్రహ్మహత్యాం వ్యపోహతి” యనంగం
 దనరారు నిర్మాల్యధారణంబునను
 ననుపమం బగు బ్రహ్మహత్యలు వాయు,

---

౧. త, ౨. వేదోక్త, ౩. య, ౪. య, ౫. ధారణ
 చేత, ౬. యుపం, ౭. గు, ౮. యిటు- ౯, ౧౦. ప.

నెనయఁ బంచాక్షరి యింత యేమిటికి
 ననియొ యిది గుదృష్ట మనుట వెండియును
 వినోరేమి “పూతో భవే త్పశు” రనఁగఁ
 జెనసి “మత్స్యా-దాంబుసేవ³నం” బనఁగఁ
 దనరు పాదోదకధారణ⁴ంబునను
 ననుపమం బగు బ్రహ్మహత్యలు వాయు,
 నెనయఁ బంచాక్షరి యింత యేమిటికి
 ననియొ యిది గుదృష్ట మనుట వెండియును
 మేలుగా “వ్యంహో వ్య సూవేతి” యనఁగ
 వ్రాలి “పూతా తే భవంతితి” యనఁగఁ
 దనరు స్రావైకధారణ⁵ంబునను
 ననుపమంబగు బ్రహ్మహత్యలు వాయు,
 నెనయఁ బంచాక్షరి యింత యేమిటికి
 ననియొ యిది గుదృష్ట మనుట వెండియును
 గర “మఘోరా పాపకాశినీ” యనఁగ
 ధర “బ్రహ్మహత్యాయుతాని చ” యనఁగఁ
 దన⁶రారు శివభక్తదర్శనంబు⁷నను
 ననుపమం బగు బ్రహ్మహత్యలు వాయు,

---

(1). దే, 2. ద, 3. నాత్త, 4. చేతి, 5. యుపం, 6.
 యను, 7. నన.

పంకితారాశ్యచరిత్ర

నెనయ బంచాక్షరి యింత యేమిటికి
 ననియి యిది గుడ్మస్త్ మనుట వెండియును
 నందకి "బ్రహ్మహత్యాచ" యనంగ
 నంద "నితే ఘ్నంతి" యనంగ నెఱ్ఱిదిని
 నత్తి ఘ్నవ్ణంగానాదు "సోమః -
 విశ్ర మతేఱ్ఱి"నా విశ్రై కజనిక-
 ముసె యీశు క "యుమయాసహం-
 " యితి "సోమ" యనంగ దనరు గావునను
 నుగొన సోమాం క కనగానాదా
 ననుమ- గు బ్రహ్మహత్యలు వాశ్యు,
 నెనయ బంచాక్షరి యింత యేమిటికి
 ననియి యిది గుడ్మస్త్ మనుట వెండియును
 బ్రతిధ మై "యద్వై పరం నామ" యనంగ
 రతి "శివ శ్యాపరద్వయం" బనంగ
 "శ్రుతి "యః శ్చివేతి న్నే త్కృ" దనంగ
 ఱ్ఱి "శివమే వానుచింతి నో" న్నంగ
 జని "యః శ్చివేతి వాచం వదే" త్తనంగ
 దనరు నిత్యాదనూ క్తములు దలంక
 బాగువతం బేల పకీ కిం దొడుగ

౧. చు, ౨. ట, ౩. ద, ౪. బుగ, ౫. య, ౬. గృ.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

౧ శివస్తరణ దా నేల హత్యలకు
 ౨ శివనమర్చనముఁ జేసినఁగాని పోని
 శివనామ ముచ్చరించినఁగాని పోని
 యంతవారతకము నేయఁగ లేఁడు మనుజుఁ
 ణంతవారతకము నున్న దియు లేద నఁగ
 సిద్ధించుఁడొరిఁ గాని పోని
 బృహస్పతికకోటి పుస్తకము వియె
 ముక్క భూతియు నొక్క రుద్రాక్ష
 ముక్కపాదోగక ముక్క నిర్మాణ్య
 ముక్తినాదంబును నొక సోమంధరన
 ముకథస్తదర్శనం బొక్కఁడొక్కఁడు
 సకలభవములు సకలగు ఖములు
 సకల హ్యోలఁ బుంజు జాను నన్నట్టి
 వచనము లిఁగావె "వచనా త్ప్రవృత్తి"
 "వచనాన్నివృత్తి" రిస్వచనంబ కాన
 నిఋణరాశి నిర్ణయోక్తములు
 నిఋణివాధిక్యనిర్ణయోక్తములు
 నవిరి గాచార వర్ణాశ్రమంబులును

౧. శివు, ౨. నివ, ౩. స్తరణ, ౪. క, ౫. యు; ౬. లవ
 కాన, ౭. బుగాన ( ).

పండితారాశ్యచరిత్ర

పవరింప నవియును నేదోమూలముల
 యవియు మీ¹ కెట్లు దా మనుమతంబయ్యె
 నినియు³ మా కనుమతం బెట్లులు గావు
 భువి నిదానంతనంబులో⁴ సమాక్షేయ-
 కనితలో⁵ క్రీ⁶ కలితవాక్యములో
 కతివయ స్వసమయ గతపాఠి⁷ కములో
 స్తుతి⁸ లోనంబులో నంశ్రుతులో కాదేని
 బూని శ్రోత⁹ భూతసూ¹⁰
 తానముల్ గావొ యి¹¹ నిషేధములో
 నెఱచి¹² ధర్మాధర్మనిష్ఠి యంబు¹³ కు
 మఱ లేదు వచన¹⁴ మాణంబు గాన
 నెఱియు శివా¹⁵ క్య నిర్ణయంబులకు
 మఱి¹⁶ యొప్పు వచన¹⁷ మాణంబు¹⁸ ధర్మ¹⁹
 మహిమ²⁰ బ్రత్యక్ష²¹ మాణము ల్సా²²
 మహి²³ వాత్సరీమహిమ నిష్ఠి²⁴
 జనులకు నెల్ల దృష్ట²⁵ త్యయముగ

౧. మోచి, ౨. బట్టల నను, ౩. మీ, ౪. సమాక్షేయ;
 గూరుషేయ, ౫. ప్రత్యక్, ౬. యగతిపాఠి; గూగతిపాఠి, ౭,
 ప్రతి, ౮. నే, ౯. శివాధిక్య, ౧౦. న, ౧౧. లేదు, ౧౨. గాన,
 ౧౩. ప.

మ హా మ ప్ర క ర ణ ము

ననుచు ముందటి బ్రహ్మహత్యాత్తుచేత
 నుపవాసములు మున్న యునిచినాయటి
 కపిలధేనువునకుఁ గనవు ³వైపింప
 మొదవు^౪దా ముట్టక మూర్కొనకున్న
 యదియట్ల పెట్టు వాపానిక నివు
 నలరి “నమశ్శివాయ” యనుచు శివుని
 వుగొని ^౫క పిత వైపు నావుడును
 వాయూరఁగ “నమశ్శివాయ నమశ్శి-
 వాయ” యనుచు వాడు వచ్చి వైచుడును
 నెదురుగా నేతెంచి యుప్పటికసపు
 మొద వందుకొని మెసె ముదము నలిర్ప
 నకలభూసుకులు మంత్రకతటస్యస్త-
 ముకుశితహసులె మొక్కఁగ నంతఁ
 బాటిగా నిజ్జగత్ప్రయోగము
 దేటవడఁగ శివాధిక్యము మఱియు
 స్రుతిమూలమగు మహాస్తోత్ర మన్ కృతిని
 స్రుతిం భదలిర్ప సంపాదించఁ యిట్లు
 కావున ^౧మీఁదు ^౨స్ర ఖ్యాపితనుహిమ

౧. మబ, ౨. మీఁడు, ౩. వేముంప, ౪. న, ౫. ట్టువె,
 ౬. ట్టి, ౭. మఱి మేఁత, ౮. నట్ల, ౯. నన, ౧౦. దలిర్పంగ, ౧౧.
 లె, ౧౨. నేఁడు, ౧౩. వి.

పంశీతారాధ్యచరిత్ర

సోకమీస లీడ్స్వింగ నువిద వీసేంచి
 “యకటకటా!” యంచు “హా”యంచు గర్భ
 మడఁచికొంచును “దేవుఁడా” యంచు నేలఁ
 బడి పొరలుచు సుతఁ బనవుచు వాయి
 విడిచి యేఱ్ఱుచును గావేరిలోఁ దాను
 బడఁగోవుచును శోకపారవశ్యమునఁ
 బాడిఁబాడిఁబాక్కుచుఁ బొగులుచున్నంతఁ
 దొడరంగఁ బతియు బంఘలు నేఁగువెంచి
 సంబరఁబాలు నేసి శైవోక్తవైడ -
 కంబుగా నాముష్మికక్రయల్ సలునఁ
 “గనుత్స మాత్సనఁ గనలెడు తల్లిఁ
 దనయుండ! నిను బాసి నిరియింఁగలనె?
 చంక డిగ్గిన జీవి సనియెడు తల్లి
 నికిట నిను బాసి యేఁగంగఁ గలనె?
 ప్రక్కఁ బాసిస భయపడియెడు తల్లి
 నిక్కడ నిను బాసి యే నోర్వఁ గలనె?
 వెన నిల్లు వెడలిన వెళిఁబడు తల్లి
 మొసలి కొప్పించి యిమ్ముల మనఁగలనె?
 నెట్టణఁ జెమటయే నెత్తురన్ తల్లిఁ

౧. ర; గ, ౨. నంక, ౩. క్తి, ౪. డు, ౫. రిఫ, ౬. డె.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

బట్టి నిన్నాసి యే బ్రదుకంగఁ గలనె?
 యన నేల వేయు నా యన్న ! నేరంబు
 నినుఁ బాసి నిలువంగ నేర్పనే?" యనుచు
 చున్నపుఁత్రువి మన్ని యున్నియు రూపు-
 సన్నపుఁత్రుడు నొక్క చంద్రుఁడ కాన
 యేరాలి సుతుమాట లెప్పు డాలి³చుఁ
 గూరిని సుతుహుకులు నడ్డ తలంచు,
 నేరాలి సుతు నెప్పు డిక్కించు నపుడ
 గారాని సుతునియా కారంబుఁ దలంచు,
 నేరాలి సుతు నెప్పు డెత్తి ముద్దాడు
 నారంగ సుతు ముద్దాలాటఁ గలంచు
 మడఁతి వైరియనంగ మతి యీ క్రమమున
 చుడుగవి పుఁత్రువియోగమ ఖాగ్ని
 నందుచుఁ గందుచు వనరుచు నాత్మఁ
 గుందుచు శయ్యుచుఁ గ్రుయ్యుచు సుతుఁ ద-
 లంచి తలంచి ప్రలాపించు నుచిద
 సంచలమతినట్ల చరియింపనంతఁ
 గడఁగి మఱిదసుతు గర్భావృక్షమున
 వడుగునేయంగ నవ్వలుకుమారుండు

౧. యున్న, ౨. బుగా, ౩. ఁచ.

పండితారాశ్యచరిత్ర

నరనరం జని నమన్కారంబు సేసి
 పెరియనంగను స్వస్థభిక్షుగా నేడ
 భిక్షుగా విచ్చి పెట్టి వో నతిక-
 టాక్షం లామ దు బాస్రంబు చొరంగ
 నెక్కొన్న జీ జీ గు గన్నును
 గ్రుక్కొకొంచును సమాకులతర మొగుమను
 నిచ్చట సుశుం దల్పి నేక్షిచ్చి దట్ట
 వచ్చునగుమను గమనయు నొక్కచుట్టు-
 యును గొంచు గానేరియునకం కుచు
 జనుచ్రయ సచి తొంటికి చక్కవిసుకుని
 ఎనవుచు చేస్తుచు బంసరించుచును
 దనసయుని బేగొక్కొ త్తే నక రాచి
 “హానంగి! హానంబి! హానంగి! నంగి!
 యోనంగి! యోనంగి! యోనంగి! నంగి!
 నానంబి! నానంబి! నానంగి! నంబి!
 యే నమ్మి యే నమ్మి యే నమ్మి చెడితి,”
 ననుచు వాచుటవంగ నంతకుమున్న
 యనఘుండు సంతతో ద్వగ్ధాణస్ఫూర్తి

౧. జే, ౨. డున, ౩. నం, ౪. జడినుడి, ౫. ద్రవ్య,
 ౬. చుట్టు, ౭. రాచిరాచి.

మ హి మ ప్ర క ర ౯. ము

హత భవజార్తి దిగంతైకకీర్తి
 గతనతజన సముక్తర సంక్రితార్తి
 గమనియ్య నకంజగ్ద్విషణ్ణర్తి
 క్రమశ్చేంద్రమూర్తి సేకమచక్రవర్తి
 యోజయనం ని సుమహోదాత్తయశుని
 మృహంస మాహితౌద సూమ్మితౌర్థిమ గ్ను
 సద్య ప్రసావభాస్వర్కృత్యుక్తు
 హృద్యానం గ్య మహిష కర్తి
 చతులదృష్ట్యైక మూకూక మహిము
 రతితిసన్ముత రతికళాదముః
 బ్రతక్షకలియుగ్మమధగ శు
 చిత్వశివాః వద నిరవగళాఖ్యు
 ఎనుతసా యోద్విటోషితరుక్మ
 ననుషమగాన ఎద్యాఃంశితేంద్ర
 విజ్ఞేశసఖసఖు నిరసద్వక్త-
 సత్తము సర్వప్రసాదన ర్వాంగు
 విస్తమూభిఘృతి విశ్రుత ప్రతుని
 సస్తితముఖచికన్వరుని భాస్వరుని
 శ్రీలింగపరికను శివదాచార్యుః

౧. సమన్వి(ర్పి)క.

పండితారాఘవరిత్ర

బాలితస్వసమయస్థితస్తతాపు
 సందర్శనమునేయఁ జనుదేర భక్త-
 బృందంబుసెలఁగ నంయు నెదురేఁగి
 యన్యోన్య సందర్శనాన్యోన్యపినమి -
 తాన్యోన్య వాక్పొంధురాలింగనాద-
 సముచిత సనయ సత్కారపూర్వ-
 కముగఁ జేరిమరాయగణనాఘఁ దోడు-
 కొనిపోయి భక్తసంకుంఠ సహితముగఁ
 జెనసి లింగార్చనల్ నేయించుకొని
 కీలసంకన్నుఁడు సేరిమఁభిఁడు
 “వాలుమా లింగంబు వల్లెరంబునను
 వడ్డింపఁమికి నొక్క స్త్రతము” గావుడును
 “వడ్డింపఁగారాని స్త్రత మేమి” యనుచు
 నంబెన్న లేచి కన్నప మూచరింపఁ
 “బంబి యీశుఁడు వ్యాఘ్రపాదానిఁమ్రోఁ
 దాంకవ మాక నుదాత్తత వెఱుఁగఁ
 బొండురాంగుని యావ్య పాదదర్శనముఁ
 గావించినప్పుడ కాని “వడ్డింప
 మీవిధంబున బాస యిదిస్త్రతం” *బనుడు

౧. ంధనా, ౨. దగ దొక్క, ౩. వంబాడు, ౪. యర్పింప,
 ౫. బునవ.

మ హి మ స్త క రణ ము

నట్టిద కాకంచు నప్పుడు నంబి
 సిట్టితాళము వ్రేసి చేసు_త్తి మ్రొక్కి
 తిరుపాట నీశుఁ బ్రార్థించి నుతించి
 “యురుదయాంభోనె యిం దొక్క మా పేల
 చిక్కక నిచ్చలుఁ జేరమ మ్రొల
 నొక్కొక్కమాటల సెన్నోయదాంక్షవము
 నటియించుచును శివనాథ మన్నాథ
 పటుకాంతి వెలుఁగు నీపాదంబుఁ జూ³పి
 రక్షింపవే” యని రా⁴యండుఁ దాను
 నీక్షి⁵తి సాష్టాంగమొఱుగుడు శివుఁడు
 నప్పుడు లింగపూజాంతంబునందు
 నొప్పారు ⁶నిజతాంక్షవోద్ధతి నిలిచి
 చేర⁷మ మురజల ఝోకృతుల్ సెలఁగ
 నారూఢవాద్య ంచూర్యాదులు మొఱయ
 మం⁸లువక చిణిచిణి మణిఘ్న రములు
 సెలఁగ నాడుచుఁ దీర్పుచేఁ గాలుసూప
 మఱిసంబియును జేరమయు భక్తతతియుఁ

---

౧. వేడుకను, ౨. దొంక, ౩. ప, ౪. యుడు, ౫. ర, ౬.
 నుఱ, ౭. ము, ౮. యావుజి; యావణ, ౯. దనర, ౧౦ తూర్యా,
 ౧౧. లయక.

పండితారాధ్యచరిత్ర

దఱిదఱిమ్రొక్కుచుఁ దద్ర్వోద్యాప -
 నం బాచరించి గణములు సేరమయు
 నంబియు లింగార్చనంబు సెల్లించి
 కడుఁబ్రీతి నిష్టలింగ్రసాదంబు
 లడఱిభోగింపుచు నట్లహర్నిశము
 శివభక్తిత్వగోష్ఠి స్రసంగమునఁ
 దిపురుచుండఁగఁ గొన్నిదినములు సనియెఁ
 జక్రవర్తియు నిజాన్ధానంబు సనను-
 పక్రమించుడు నంబి నటుభక్తియుక్తి
 వాహనవస్త్ర సువస్థాభరణ స-
 మూహాద్యభీష్టాన్ధ ముఖ్యవస్తువుల
 రాజితకీర్తిఁ జేరమచక్రసర్తిఁ
 బూజించి తద్భక్త పుంగవుల్దాను
 ననుసంగ విచ్చేసి యయ్యావలూఱఁ
 దనరారుఁ గావేరి దరి నొక్కశివగృ-
 హోపకంఠమునఁ గొల్వొండఁగ² నవల
 వాపోవుచున్న య వ్వసిత యార్తార-
 వంబును హోహారవంబు నాలించి

౧. నమును జె, ౨. నికెఁ జన, ౩. లు, ౪. య, ౫. క్తి,
 ౬. సెన, ౭. నపుడు; నంక, ౮. నాహో.

మ హా మ ప్ర క రణ ము

“నంబి ! యిదేమిరా నంబెన్న ! నంబి !
 చెడితిరా” యని యేడిచెడి నొక్కవనిత
 గడుజిత్ర మరయుఁడు “గ్రమ్మన” ననుడు
 దూతలు సని “యేల డుఱుచె దిచట,
 నాతి! యేమూరిదానవు? నామ మేమి?
 యొక్కడనుండి నీ వేళెంచి తిప్ప?
 డిక్కడ నీ వేల యేడ్చెద?” వనుడుఁ
 “బోదురుగాక మీ పోయెడి ప్రోవ,
 మా ది క్కరయ నేల? మాకును మీకుఁ
 గారణం బేమేనిఁ గలదె? మే మాడు
 వారము, బ్రాహ్మణవార, మ³ట్లయ్యు
 నేకతం బొక్కసె యే నున్నయెడకు
 మీకు వచ్చుడు ధర్మమే యేఁగుఁ” డనిన
 ‘నోయమ్మ ! యేఁగక యుండెద మెట్లు?
 వాయెత్తి యేడ్చుచు వాచరచుచును
 బనవుచు నటచుచుఁ బలవరించుచును
 బనుఁగొన నెన్నుచుఁ బలుమాఱు నిట్లు
 నంబి నంబెన యని నంబిఁ బేర్కొను వి-
 ధంబేమి? యొక్కడితల్లివి? నంబి

౧. క్రమ్మన; క్రమమున, ౨. వూరి, ౩. ట్లయిన, ౪. బనువుచు

పండితారాధ్యచరిత్ర

నొక్కడినుతుఁడు? నిదేమియాశ్చర్య?
 మిక్క-తయున్నట్లు లెఱుఁగింపు' మనిన,
 "వారు^౧ఁకు గుంటెనవుచ్చ నట వేయుమాడ
 లగు దుగాఁ బడిగొను న^౨ యనుదినము
 నంది నా నొక్కగణం బంచు జంగ-
 ముగా సెప్పెఁగ విని మరుఁగొంద నం
 వేగువెట్టితి నొక్కబిడ్డని, యట్టి
 గారా^౩మువట్టి యిక్కడ^౪ జెప్పుగట్టి-
 కొని నాడునట్టి యొక్కడు ముద్దవట్టి^౫
 గొనిపోయెఁ గుత్తై క్రమ్మన^౬ బట్టి మొసలి,
 నడపా^౭ పుత్రాయమున వఱుతఁగల^౮,
 నడరెఁ బుత్తైఁడు నచ్చి మైదేఁడు^౯ స్వయం,
 గుంటెనవుచ్చు మిక్కుటపు భక్తుండు
 గుంటెన^{౧౦}వోవు మిక్కుటపుశంభుండు
 బడి గొను నందియుఁ బడివెట్టు శివుఁడు
 గడునర్థి నానుతుఁ గావంగలే^{౧౧};
 తనపే^{౧౨}రినంబెన్నఁ దాఁ గావవలదె?

౧. నొక్కడికిల్లి (డనంబి), ౨. డ, ౩. ని, ౪. పు, ౫. చరల్; ౬. డ, ౭. యిక్కడ, ౮. దిట్ట, ౯. నడచాటు (డు); నడు పాడు, ౧౦. బోవు, ౧౧. బుచ్చు, ౧౨. క, ౧౩. డ.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

తననంది నందిగదా యని శివుఁడు
 తననంది నంది మున్ దాఁ గావవలదె?
 యస నేల నేయుఁ దా నది యట్లు లుండె,
 వినుము నేఁ డే నేఱ్ఱు విధముఁ జెప్పెననుః
 నేఁడు నా యోరాలి నిజసుతు వడుగు
 వాఁడు వాఁడును నొక్క వయసుగావునను
 జెచ్చెర సుతుఁ డున్నఁ జేయనే నేఁడు
 నచ్చుగా వడుగంచు నశలు వృట్టుడును
 నచ్చోట నేఱ్ఱుట యవినీతి గాన
 యిచ్చోట నొక్కతె నేఱ్ఱెనను నాచు
 వృత్తాంత మంతయు వినుపింప దూత
 లిత్తితీ నంబెన్న కల్లు విజ్ఞాన-
 నం బాచరింపుడు నాని నవ్యచు ర-
 యంబున నస్పృహ యతివఁ దద్వరుని
 వెనఁ బిలువఁగఁ బాచి ' విప్రుఁడ నొనలి
 కనుపు ' నక్షతలును బరికిక గర్జనముఁ
 బనుపు జన్ని దముల కనుపు ని దేమి?
 యెసఁగంగ నింట నేఁ డేమి శోభనము?

౧. ని, ౨. ల, ౩. గి, ౪. గంధంబు, ౫. కలు, ౬. మొ.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

నందను లెందలు? నామంబు లెవ్వీ?
 వందుచు నేడేల వనిత యేడ్చెనిని?"
 ననవుడు "నేడు నా యనుజు ద్వితీయ-
 తనయుని వడుగు, సంతానంబు లేక
 పెద్దగాలంగా మా ప్రయభార్య యుండ
 నిద్దలు జంగము లేతొచి నంబి
 నంబి యనుచు నొక్క నరుని గీర్తించి
 యి³బున బత్తిమా⁴ యింతి⁵ బైకొలిపి
 పుట్టెడు దనయుండు పుట్టెడు నెతని
 బెట్టుడు నంబెన్న పేరంచు నోరుగ
 బుట్టె బేరికదునా బుట్టెనో పుత్తు
 డట్టునుగా క వైవాధీనమునను
 బుట్టెనో యెఱు గము పుట్టుడు నాతి
 పెట్టె నా నంబెన్న పేరంత వాడు
 గావేరిలో⁶ జెల్లు గట్టియాడంగ
 వారి మొసలి వే వచ్చి భక్షించె
 మఱిలేరు పుత్తులు, మద్భార్య బ్రమసి
 పెఱుమనుష్యుని పేరు వెట్టిన నరుడు

---

౧. శేషి, ౨. మ, ౩. బనక(గొ)ండి, ౪. యింటిపై, ౫. వంటి, ౬. దు, ౭. కై, ౮. రె, ౯. జ(కె)కల్.

గావంగఁ ధ్రోవంగఁ గలఁడె వాల్మీక-
 దేవునిపే నేల ధృతిఁబెట్టఁడయ్యె?
 హరుఁడుగుంటెనవోవు నటె, వేయుమాడ
 లరుదుగాఁబడివెట్టు నటె, నంబి కట్టు
 నంబియు గింబి వినాకి గినాకి
 నంబిపేరిడ్డ తనయుఁ గావలేరె?
 గొడ్డువీఁగి కనినకొడుకు గారాము-
 బిడ్డని మొసలి కొప్పింజితిఁ గాక,
 చెచ్చెరఁ గొడుకున్నఁ జేయనే నేఁడు
 నచ్చుగా వడుగుంచు నహరహంబునను
 నది యాదిగా దుఃఖ మొరద యింక;
 నది యట్టు లుండె మా కరుగంగవలయు,
 ధర శివద్విజుఁడ స్వాధ్యాయపరుండఁ
 బరమఃత్రినత భార్య సద్భక్తి-
 యుత, మిథునమునకు మోగ్యుల మేము
 రతి నుమామా హేశ్వర ప్రీతిగాఁగఁ
 దగిలి పెట్టినయట్టి దాన మనంత
 మగు “దాన మణ్యపి చాక్షయం” బనఁగ
 ననువు దీపింపఁ దా నర్థి నవ్వివ్రుఁ

పండితాచార్య చరిత్ర

గనుంగొని నంబెన్న గన్నుల నగుచు
 “నివు సెప్పినయట్ల భూవిధేంద్ర
 భావింప నీకొందు పాన లేమిటికి?
 నంబి నంబియ నీతనయు మన్నె కేచి,
 నంబి గింబియ నీతనయు మన్నె కేచి,
 నానంబి నివునాని య స్మృతేనియును
 నానంబి వచ్చి నివున డయ్యెనేనియును
 హారుడు గుంటన నోపు డద దధ్యమేని
 హారుడును బడినట్టి డద దధ్యమేని
 బంబి నీ తనయుడు ద్రిదికెడు గాక!
 సంబరపడ నేం? చర్చింప నేం?
 నంబియుఁ గలిగి నాకియుఁ గలిగి
 నాంబనశ్చక్త మహాత్వం గలిగి
 నీయగ్రసుతుని సన్నిధియుఁ గల్గినను
 జేయుఁ దా నడుగుఁ జెచ్చర నేడ” యనుడు
 “వత్తులే చచ్చినవార లేనాట
 నుత్తములకు నిట్టి యోగ్యమే బాంక
 భవభక్తిపరంకపు భాగ్యవంతు కవుఁ
 దవిలి మ మ్మడకింప ధర్మమే నీకుఁ

౧. నంబినంబ, ౨. దు నే.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

బాలువుగా నారిన పుండ్ల గోలలను
 గెలగినయ గెలకెదు సుతుచావు,
 వలదా సీ³వడకింప వారక మమ్ము,
 గిలుపించి దానంబు వెట్టవేరనదియు
 దేనికి రప్పించితిని మహాపురుష!

ను మని యేము కృతిమా-లిచెదవు,
 మాను మహాదేవుని ముట్టంగ గొలిచి
 యనుభవించెక ? వైహికాదిభోగములు,
 ఘనుడ మ మ్మట్లాడికాని యీవింక
 ననుభవించె మి ద నువర్గసుఖము?
 వేదోల నీయి గి వేయును వచ్చె
 బోమెద"మని తాను బూతియుం బోవ,
 "భూసురోత్తమ ! నేల పో నుద వింక
 ససుతు పేరుగొనిన నంగి నేన,
 వారునిగుంటెనవుచ్చు వానంబి నేన,
 వారునిచే బడిగొన్న యీనంగి నేన
 మొసలిమ్రొంగినయట్టి ముద్దండనూజు
 నసలార ర యు నానంబి నేన,

---

౧. ండు, ౨. లి, ౩. వుడి(ది), ౪. య(యి)ది, ౫.
 ష, ౬. ని, ౭. నై, ౮. తిము; పవు, ౯. యే.

పండితారాధ్యచరిత్ర

మొసలి వుత్తుని దిన్న మును తేవునకును
 మసలక ంనుపు నీ మగువ నీక్షణమ,
 షూతనూభవు నాఁడు మ్రింగిన మొసలి
 యేతెంచి సుతుఁ గ్రక్కి యేఁగెడు, నేఁడ
 చేయుము వడు గభిజిత్కాలమున న-
 నూయతిం గ సుతు" నంచు నర్థంబు
 గమియనిచ్చుడుఁ బులకలు మేన దొడరఁ
 బ్రమవాశ్రు లడర సంభ్రమలీఁ గ్రాల
 నలరుచు సాష్టాంగు లగుచు మ్రొక్కుచును
 నలిఁ జెలంగుచు సమున్నతి మిన్ను వ్రాకి
 యుపనయనోద్యక్త యుక్తిమై ప్పుఁ
 డఁరిమిత ప్రీతి నరిగె నింటికిని;
 సతియుఁ బుష్టోత్సవానక్తిమై నరిగె
 సుతుని మొసలి దిన్న వోటికి, నంత
 నానఁగియును నసంస్యాత మాహేశ్వ-
 రానీకమునకు నాష్టాంగుఁ డై సహజ-
 శంభుండు నేరమచక్రవర్తుఁ డ-
 దాంభోరుహోత్తంసుఁ డై తదీయాజ్ఞ
 నాలింగమూర్తి నయ్యా! యని పిలిచి

౧. డు, ౨. యుతిం బగు

మ హి మ ప్ర క రణ ము

తాళము ల్ వ్రేసి న స్వస్వరోదాత్త-
 బంధురధ్వనిఁ దిరుపాటఁ గీర్తింప
 సంధించి శివునిఁ బ్రసన్నుఁ గావించి
 “మొసలి యూహుతి గొన్న ముద్దుఁదనూజు
 నొసగవే యసమముద్యద్దయాధి”
 యంచు విన్నప మాచరించుడు న య్యు-
 దంచద్దయాకరుం డంతకుఁ దలఁప
 నంత నయ్యంతకుం డంతంత మ్రొక్క-
 నంతకాంతకుం “ఛోరి! యంతక! మొసలి
 చనినతనూజుఁ డెద్ది నున్నవాఁడో
 కొనిరమ్ము” నాఁ జిత్తగుస్తుండు “సీదు
 భృత్యుండు సంబెన్న పే రాటఁజేసి
 నిత్యసాయుజ్యసాన్నిధ్యముఁ బహసి
 యున్నాఁడుగాని వేఱొండులోకముల
 న న్నందనుండు లేఁ” డని విన్నవింప
 బ్రహ్మఁ దలఁచుడుఁ బ్రణమితఁ డగుచు
 బ్రహ్మాయు = నెండేండ్ల ప్రాయంబునందు
 రయమున గ్రాహోదరంబున జీర్ణ

౧ంచి, ౨. కి, ౩. య, ౪. నుప్త (ప్ర) స్మితి
 (త్యదీ) య, ౫. యోరి, ౬. మూఁడే.

పంకితారాశ్యచరిత్ర

మునున యర్భకుని నధ్యయనవచస్కు
 గర్భాష్టకప్రాల్లఁ గావించి మొసలి
 గర్భమునం దుండె గావేరిలోన
 నువకమనగాన నున్న కార్మోసలి
 యుదరమున పుష్కల మదమునఁ గాఁబు
 డరిగి “యనరమునం దున్నయట్టి
 పరపుష్కల రిప్పుపు వారిక” యనుమఁ
 గొసరిక మొసలియు గొప్పనఁ జేసె
 యసమన ప్రవాహమున కెప్పు
 ‘నచె నచ్చె వచ్చె’ నా నక్కుమాంబు
 వదన గవ్వారిమున వ్యభిచరింపఁ
 గడు నొప్ప గర్భాష్టకప్రాల్ల వైన
 కొడుకుఁ దిట్టమున గొనినచ్చి దండ
 నుద్ధతి నాయావలూరి బాల
 వృద్ధాద లిటమున్న పువారిక
 కావేరితటమున గట్టున గట్టి
 భావించి విన్నయనఁజగఁ దశ్యతియు
 నల్లింప సుతుఁ గాంచి హర్షించి మించి
 యుల్లంబు దళుకొన్న నురువడి నెయిది,

౧. ప, ౨. ల, ౩. గ్రమ్మన నాకు, ర. ప, ౫. నెడి; నేఁగి.

“నచ్చితా నంబెన్న ! వరతనూభవుండ !
 వచ్చితా నంబెన్న ! వడుగ ! నాయన్న !
 నాకున్న ! నావట్టి ! ననుఁ గన్నతండ్రి !
 నాకుమారుండ ! రా నాకుల్ల !” యనుచుఁ
 గూర్చి నెక్కొన నెత్తికొని కౌఁగిలించి
 యర్చిలి నందంద యప్పళింపుచును
 జను గనఁ దొరఁగు నాస్తస్యధారాను
 గినుఁగవ హర్షాశ్రుకణపూరములను
 నెన్నార సుతు నభిషిక్తుఁ గావించు -
 చున్నయశ్శతీ బతియును నేఁగుదెంచి
 సుతుని గౌఁగిటఁ జేర్చి సూర్యోజనులు
 నుతియింప నతియుఁ దానును దనూభవుండ
 నరుదొంద నంది ఁదాంబుజంబులకు
 నరుసఁ జేరమచక్రవర్తికి మ్రొక్కి
 యొనరారు సూక్తి “గ్రాహణోదరజీర్ణ”
 మనఁగ “నంతకముఖాదానీతెవా” న.
 నంగ మొసలికడ్పునను జీగమొస
 పింగలి నొకవిప్రు ప్రియపుత్రు నంది
 నొనర నంతకముఖంబునన రప్పించి

౧. కూన, ౨. వెంగలి.

కనియెఁ గేవలభక్తగణనిధి మఱియు
 హరి గరుడారూఢుఁడై సుదర్శనము
 ధరియించి వైష్ణవోత్తమభటుల్ గొలువఁ
 బంచి తత్సూక్తి "స్వార్చాంబుజగ్రాహి-
 ణం" బని మ్రాయ స్వార్చాంబుజగ్రాహి
 యవు గజేంద్ర మొసలియట్లు నట్టుటయుఁ
 దవిలి విష్ణుండు యుద్ధం బాచరించి
 శావి గజేంద్రని గానంగ లేడ,
 యీనందిమహిమ మే మేమందు మనుచుఁ
 గ్రచ్చుట నట మున్న గ్రాహోదరంబు
 సొచ్చినయప్పుడు వచ్చినజముని
 1 పుచ్చినఁ బ్రాణంబు వచ్చిన దనియుఁ
 దెచ్చిన పుత్రుని వచ్చిన విల్లు
 నెచ్చిన పనితకు నిచ్చిన నంది
 3 నెచ్చినమహిమకు మెచ్చిన బుధుండు
 విక్రమభక్త నిర్వక్త్రయా ప-
 రాక్రమక్రముండు సేరమచక్రవర్తి
 విశ్రుతాసంఖ్యాత వీరమాహేశ్వ-
 రశ్రేణియును *నుచ్చి ప్రస్తుతింపఁగ న-

౧. హ, ౨. చ, ౩. వి, ౪. భుజుండు, ౫. నంది

మస్తమానవులును మస్తకన్యస్త -
 హస్తులై జయవెట్ట నంత నాద్విజుఁడు
 “నంబి! నంబెన్న ! యానందన్వరూప !
 నంబి ! నంబెన్న ! యున్నతజగద్వీప !
 కత లేల షూన్యకపిలెఱు మేము
 గతియును మతియు నేక్షణయు నీ వన్న
 దాన మొక్కటి వేఁడఁ దనకు నత్పుస్త్ర-
 దాన మిచ్చితి మహాదాని ! మహాత్త !
 దేవ ! భవన్నామధేయుని నంబిఁ
 గావుము ప్రోవుము కరణాంభా !” యనుచుఁ
 దివిరి ద్విజత్వంబు ద్విజుఱు కేలనఁగ
 నవసీసురోత్తముఁ డాశ్చర్య మెసగ
 నంబెన్నయాజ్ఞాపనంబునఁ జిన్న-
 నంబి కష్పణ యుపనయనంబు నేసె,
 “నీత్రయి నంబి మహిష్ఠత మతియుఁ
 జిత్రంబు వేయును జెప్పనే” లనుచు
 నఖిలభక్తాసీక మంకనల్ సేయ
 సుఖిలీల మల్లికార్జునవిభుఁ డంత

పంకితారాగ్యచరిత్ర

సామ్రాజ్యకావ్యకావ్యము

గణములొకను దృష్టిగాఁ బర్యమపుక
 యొసరింగఁ జెయించి యుచితముల్ దనఁ
 వరవస్త్రభూషణావళిల బూజించి
 యరియగ గంధపుష్పాదులఁ ననిప
 కర్పూరసహితం గా³నిజియగా
 లర్పించి భక్తసమగ్రతి కమెరసి
 మానందగీతంబు ల్గీఁ బాడుచు శి-
 వానందలీలల నురి యాడుచును
 శంకరగీతముల్ సరసం బాడుచును
 శంకరలీలల జతులకాడుచును
 బరమ²వానందభరితుం డై మత్తీయు
 హరగ¹ణాబుల యున్న యవసరంబునను
 బటుభక్తిఁ గర్ణాటభాష యర్థించి
 యటమున్న బసవదండధీశుకకకుఁ
 బుచ్చిన జంగమంబును భక్తవరులు
 నచ్చి యా బసవన్న వరమహాత్వంబుఁ
 బ్రస్తుతింపుచు సమర్పణ సేయి బసవ-

౧. క, ౨. ప, ౩. వి, ౪. దనర, ౫. వి, ౬. జ, ౭. తిమై,
 ౮. జాగ్రణులు, ౯. ప, ౧౦. యు.

పంశితా రాధ్య చ రి త్ర

మఱు బననగణాధ్యక్షు నక్షణమ
 వీ.ంతు ననువించి వేక్షమై నంత
 స్ఫుటకీర్తి మల్లికార్జునుడు గల్వాణ-
 కటకంబునకు నభిమనంబునయ
 మారానిసన్నతముగిలి దాను
 నూరూర నద్వక్తు లుగి నెమర్కొనంగ
 ముదమున నిరుగుడుములకు చేతెంచి
 ననమలా త్తుడు నిరిచాకిరాజయ్య
 ప్రప్యక్తభక్తి నారంగేశు నంద
 నవ్యోసీమాలంఘనతాస
 నతులత్రికాలలింగార్చనాయుక్తి
 సతతజంగమపరిచ ర్యానురక్తి
 శివ-భక్తి తత్త్వి గోష్ఠీనముద్యుక్తి
 యవనూత పూర్వవల్లార్చనమవ్యక్తి
 శ్రుతిదోడితాచార సుపథ్యుక్తి
 మతిఁ గొనియాడుచు మహాంజీతుల ని-
 జాగ్రశిష్యుం డన నమకు దోనయ్య
 కగ్రజుండై ప్రతోద్యన్నిష్ఠ వెలయ

౧. గమ్యంబు, ౨. త్తలు, ౩. దేవయ్య, ౪. శివా, ౫. స,
 ౬. భక్త; తత్త్వ, ౭. వ, ౮. నోనమయ.

మ హా ను ప్ర క గ ణ మ

నావీర చాకి^౧ రాజయ్యచే భక్తి-
 భావనమై^౨ బ్రణిపత్తి^౩ కైకొనుచు^౪
 గర మనురాగసంగతి^౫ బానుగంటి
 కరుగు దేరి^౬ గ శిష్యు^౭ డైన బాడరువు-
 గోవిందప్రె^౮ గడయు^౯ గోరి^{౧౦} మా హేశ్వ-
 రావలియును బురం బభిరమ్యముగను
 కలై^{౧౧} డ జా^{౧౨} యం బిప్పించి రంగ-
 వల్లులు వెట్టించి వాడవాడలను
 ముకుళ^{౧౩} వమశి ముక్తాఫలా^{౧౪} డి-
 మకరతో^{౧౫} రణములు మార్గి^{౧౬} పార్శ్వముల
 నుప్ప^{౧౭} రి^{౧౮} వట్టబు లొగి^{౧౯} గ^{౨౦} ప్పడములు
 నుప్ప^{౨౧} రి^{౨౨} గు^{౨౩} మహో^{౨౪} క్ష^{౨౫} తాక-
 ములు వా^{౨౬} పూ^{౨౭} రణంబులు నా^{౨౮} త^{౨౯} ప^{౩౦} త్ర-
 ములు నలం^{౩౧} కారి^{౩౨} చి మొ^{౩౩} త్తి^{౩౪} ము^{౩౫} గ్గా^{౩౬} క^{౩౭}
 ని^{౩౮} ధ^{౩౯} వా^{౪౦} చ్య^{౪౧} ధ^{౪౨} ను లె^{౪౩} మ్ము^{౪౪} ర్ణి^{౪౫} ల
 శు^{౪౬} క్ష^{౪౭} సా^{౪౮} శ^{౪౯} గీ^{౫౦} త సూ^{౫౧} ఖా^{౫౨} దు^{౫౩} ం^{౫౪} లు^{౫౫} లి^{౫౬} య
 నంతంత^{౫౭} గో^{౫౮} లా^{౫౯} ట లా^{౬౦} తంత^{౬౧} ం^{౬౨} జో^{౬౩} క^{౬౪}
 లంతంత^{౬౫} కే^{౬౬} లి^{౬౭} క ల^{౬౮} భి^{౬౯} నయి^{౭౦} పం^{౭౧} గం

౧. దేవయ్య, ౨. మ, ౩. న, ౪. వంటంబు, ౫. గల్ప, ౬.
 క, ౭. యి, ౮. తాళగ; సాగర, ౯. లా, ౧౦. లాలయ, ౧౧. ఖో.

పండితారాధ్యనశీర్షి

జాంగుభభా! యంచు శబ్దముల్ మ్రోయు
 మీగుచుఁ గారజనుల్ నిప్రాంతులుగను
 గోవిందోపై గడయు గురుపాదసరిసి-
 జానలోకనవంద నానసానమున
 నంత ననంతసాష్టాంగంగా లిసుచు
 సంతతోత్సనలీల స్వస్థపాత్రములు
 భ్రాజిల్లు దివ్యాభరణసమూహములు
 రాజిత కేకనకాంబరస్రతానములు
 నానాఫలంగాలు నానాస్రవవి-
 తానంబులును సుగంధిద్రవ్యములును
 గర్భూరసహితంబుగా విడిచి యు
 లర్పించి మఱియు సాష్టాంగుడై మ్రొక్కి
 యానందజలముల నడుగులు గడిగి
 పూని స్వకీయహృత్పుష్పంబుఁ బూన్చి
 సతతసద్భక్తి వాసనధూఢ మిచ్చి
 నుతకసంస్తవనవాఙ్మణుని వాళించి
 తనుమనోఽధనివేద్యంబు లర్పించి
 వినుతానురాగ మన్నిడియఁబొనిచ్చి
 నుత నవరత్నసంగత హేమస్ల-

౧. ప్ర; ౨, ౩. గ, ౩. దివ్యాంబ, ౪. పంస్త, ౫, ౬. ధవ.

సు హి ఘ ప్ర క ర ణము

లిత పుష్పపుష్పాంజలి శ్రయం బెత్తి,
 క్రమమొంద గురువచకంజంబు లిట్లు
 సముదతాత్తాంగ చేష్టన భజించి,
 యధిగతప్రాణ దేహార్థముల్ భక్తి-
 విధి " సర్గుభ్యో నివేదయే " తన ని-
 వేదించుచు నుల్లు వినమితుండగుచు
 నాదట దర్శించి సలని యనోయ్య-
 నందర్శనానోయ్య సంతానోయ్య-
 నందనానోయ్యవిజనెచ్చు లగుచు,
 సంతఁ బండిత మల్లికార్జునాద్భువి
 గంతుసంహారభక్తగణసమూహాంఁ
 దోర్తరఁ బండితేంద్రండు నప్పరికి
 నేడ్డరఁ దలికొత్త నేవెంచునెడిను
 బుణ్యాంగనలుఁ గణ్యపురుషులు నెరవి
 గణ్యసద్భక్తకణ్య జగద్వ-
 రేణ్య సగ్గణమణిపుణ్య వీరాగ్ర-
 గణ్య సన్నిహితకారుణ్య సజ్జనశె-
 రణ్య విధూతకార్యణ్య నగణ్య-

౧. బాసని, ౨. గుర్వంఱు, ౩ ట్ల, ౪. చమ్మతా, ౫. నా
 నంద, ౬. విధు, ౭. రు.

పండితారాఘవరిత్ర

పుణ్య నానతోకృతపుణ్యం జూచుచును
 మస్తకవిన్యస్త హస్తాబ్జు లగుచుఁ
 బ్రస్తుతింపఁగ నరవతి విని మ్రొక్క
 వ్వచ్చ సద్గురుభక్తి సంపద మెఱసి
 “గచ్ఛతః పృథ్వుతో గచ్ఛే” త్తినఁగ,
 లలి “గుహోశ్చాయాం నలంఘనో” త్తనఁగ,
 మలువక “గచ్ఛేన్నమస్కృత్య” యనఁగ,
 ముంగల నిజ గురుమూర్తి యేఁగఁగఁ
 బింగళి గోవింద ప్రెగడ దచ్చాయఁ
 ద్రొక్కక దాటక ప్రొక్కినచోటిఁ
 ద్రొక్కక దాటక తొలఁగి మ్రొక్కుచును
 నంతంత మఱియు సాష్టాంగంబు లిడుచు
 నంత స్వకీయ గృహాంతరంగునకు
 గురునాథుఁ బ్రీతిఁ దోడ్కొనిపోయి యచట
 నురుతరసింహాసనోపేతుఁ జేసి
 స్వామి శ్రీపాదమజ్జన మాచరించి
 శ్రీమతి పాదాంబునేవనుఁ డగుచు
 ఖ్యాపితభక్తి నతుతగంధపుష్ప-
 ధూపదీపాదు లుద్యక్తి నర్పించి

౧. శ్రు, ౨. రుచ్చా, ౩. ల; ౪.

మ హి మ శ్ర క ర ణ ము

నలి “స్వగృహం స్వధనం చైవ” యనఁగఁ
 గలయఁగఁ దమయింటఁ గలయంతవట్టు
 ధనము ధాన్యంబు గోధనము వాహనము
 లనుపమ చీనీచీనాంబర ముఖ్య-
 వివిధాంబరావభుల్ విశ్రాంతానర్ఘ-
 నవరత్న ఖచిత నానావిధాభరణ-
 ములు¹ సుగంధద్రవ్యములు నటుగూడ
 నిలుసూఱగా² భక్తి నెలమి నర్పించి
 యంత గురుసాదా³ద్భిఁ దేలుచు ని-
 రంతర భజనానురక్తి నర్పింప
 నిచ్చలు శివభక్త నివహాలయముల
 నచ్చుగా దేవకార్యములు విఘాతి-
 వీడియంబులు⁴ను వివిధ⁵క్షులును గ-
 ణాడంబరములు మహాపురాతను⁶ల
 పండువుల్ వర్వముల్ వాటిజాతర ల-
 ఖండితంబులు⁷ గేళికలు నుత్సవములుఁ
 జిలివిలివోవఁగ శివతత్త్వగోష్ఠి
 నలరుచుఁ బండితయ్యయు భక్తవరులు

౧. తముఖ్య, ౨. ను, ౩. నప్పుడె, ౪. వీరవివిధదీక్షులుగ,
 ౫. లు, ౬. గ; గుల్.

పండితారాశ్యచరిత్ర

ననయంబు భక్తిసుధారసాపార-
 పనోధి నోలామచు వర్తింపుచుండ
 మహా భవకేశు నామయ్యగా రంద
 సహజైక లింగనిఘావృత్తి నక్షవం
 దనతోడి లెక్కలుగని యనవ్యామునం
 జని “ఘోరయావశ్యత! నదు పెద్ద-
 లెక్క నామన మిచ్చు లెక్క నేయండు,
 గొంకక పెట్టించుకొనియు మీతమ్ము
 బాటంగవైచుం దా భక్తుండ ననుచుం,
 జీతిన గాండు, పట్టెరికొల్పండు,
 వండితేంప్రనియొద్ద భక్తులయొద్ద
 నుండు నిన్నటంగోలె నోరింత్రాద్య,
 నన్నునే జూడు భూనాథ! కేడినుండ
 నమ్మోశుండు “నామ! రమ్మని పలిచి
 కొమ్మిచ్చటనే యంచుం దమ్మవెట్టి మను
 దమ్మభూమీశు నొద్దన పాఱవైచి
 వరగురుధ్యాన పూర్వక భక్తలిప్త-

౧. మృత, ౨. నిశించుచు, ౩. దు, ౪. లెంతయునపహ్య
 ము (మ)న; లుగలిచుపహ్యమున, ౫. ల, ౬. క, ౭. నమ్మకే
 (నే), ౮. దు, ౯. దమ్మ.

మ హా ముద్ర క ర - ము

కరతలు దగుచు స్తుక్కక పతి జూచి
 “తగవగు సేవకధ ర్పింబు దలఁప
 నొగిందస్తుకైన జేయొగ్గనే కాక
 తగునె కేవలభక్తి ధర్మింబు దలఁప
 మొగింబ్రనా దేతరంబునకు జేనాఁడ?
 నర్పింపఁగారాదు హుదన కీతమ్మ,
 నర్పితేతరవస్తు నది గొనరాదు,
 జోళవార్షికకాక ఓణీతలేశ
 నేళవార్షికగర్తవే? యటులైన
 న్నార్పింపఁగమపూజనాఢి మీయర్థ
 మర్థసంఘటనాఢి మది నుసెవ
 యరయఁ దస్సేవార్షి మంగవిక్రయము,
 ధరణేశ! యటుగానఁ దచశరీరంబు
 నమ్మినవాఁడఁ గా కాచారి³నియతి
 నమ్మినవాఁడనే” యనవుడు నృపతి
 మదిఁ గోపమను చిచ్చు మదమను గాలిఁ
 బూదలుచుఁ దరికొన్న భూమిశుఁ డంత
 నుడుకుచు “ననేమీమి యోరోరి! నామ!
 పడవైచితివి దమ్మ భక్తుండ వనియొ

౧. కింగా, ౨. లనిన, ౩. వితితి, ౪. నంతింతియో.

పండితారాధ్యచరిత్ర

ధ్రువము నీకొలదిభక్తుల యిలాస్థలిని
 నవనీశునకు బంటులైయున్నవారు,
 దస్తులుదినవారు దమ్మిచ్చువారు
 నన్నినమంతులై సొడిచెడువారుఁ
 బాసలొండేల మీబసవరాజాది-
 గా నడవరే నేవకసైకారమున?
 భువి వారికంటె నేపోల్కి నీవొక్కఁ
 డవయుఁ గడపరానియట్టి భక్తుడవవె?
 లెంక! నామన! భక్తివికంటు లుడుగు,
 కొంకకు మీసారెకును దప్పవట్ట
 నేచి మైయెఱుగక యిలఁ దప్పఁ బాఱ-
 వైచిన తప్ప మైవడి నహించితిని,
 రా! యింద! కో! తప్ప, రతిన్లొనేని
 మాయొడల్ మాకిప్పు మాటలే"లనుడుఁ
 "గొలిచిన నెవమునఁ గొనరక ననున్ఁ
 బలికిన భూమిక! పలికితిగాక
 యనఘుల నవిరతానన్య శరణ్య-
 లను భక్తగణనాథులను బల్కఁ జన్నె ?

౧. డినెడి; డిచిన, ౨. ర, ౩. లి, క. మెయ్యె, ౪.
 తన్ను; యన్న.

మ హి మ ప్ర క ర గః ము

కొలుతు రే భవుల భక్తులు, గొల్చి చేనిఁ
 గొలిచిరిగాక లోకులయిండ్ల బండ్లై?
 సద్గుణలింగప్రసాదము వాప-
 తద్గత చిత్తుల తమ్ములు దిండ్రై?
 యిష్టలింగప్రసాదేచ్ఛానుభవులు
 గష్టమానవుల యుచ్చిష్టముల్ దిండ్రై?
 సంగతలింగ ప్రసాదైకసుఖులు
 లెంగి మనుష్యుల యెంగిష్టు దిండ్రై?
 బసవయ్య గొలువఁడే భవు ననియెదవు,
 బసవయ్యమహిమ యేర్పడ నెర్గ వీవు,
 వసుధకు సద్భక్తివర్ధనార్థముగ
 బసవని శంభుండు శవంచున త్తఱిని
 స్ఫుటతులాయప్తి సంపుటభూషణాదు
 *లిటఁగల్గె లేక యెత్తెఱుఁగంగరాదు,
 వరఘోర్వ శుద్ధసు వఁడ్డాంతరంబు
 నొరగల్గు లేకున్న నొగినెర్గరాదు,
 శోణపామాచావిస్ఫుర్తి ఘర్షించు
 శాణంబులేకున్నఁ జన దట్లుఁగాక,

---

౧. దమల్, ౨. ంట్లు, ౩. దివరె, ౪. పనుమ, ౫. లె,
 ౬. ట్లు, ౭. న్నోత్త, ౮. నెఱుఁగంగ, ౯. కెఱుఁగ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

యొకచే నీక, మయిలలచే మడుగుల,
 జండిచే శూరుండు, జాగచే సాస్వి,
 ఖలునిచే ఘోషుడు, దుఖముచేత సుఖము,
 నలుపుచే గౌరవిండ్లిముఠ, బ్రహ్మచారి -
 చే బరిమాంశైకసిద్ధి, వాసాని -
 చే గణ్యసంప్రాప్తి, - నేతిచే లు,
 నీతుచే నుష్టంబులు, జీకటిచేత
 జ్యోతి, యనత్యం చేత నశ్యం ,
 భవిచేత భక్తుండు ఒరువడి మెఱయు
 పవిదిని బసవయ్య పటుమహాస్త్వీ -
 గుఱమైన బలుమాంకునిచేతఁగాని
 మెఱయదంచు దలంచి మృహం శత్రుణంబు
 కంటకాసురుఁడనఁగా నొక్కదవిజ -
 కంటకుఁ బ్రతిషేషుఁగాఁ బంస, నసురి
 వ్యవచివై జనియించి బిడ్డలుఁ డనఁగఁ
 బ్రహ్మబల్లహంబుభద్రఁడై యంత
 నెసఁగఁ గప్పడి సంగమేశ్వరంబేఁగి
 బసవయ్యచోఁడైచ్చి బాడిరవిచ్చి

(1. శ్రీ, 2. శంకర శిషింపు (శిషివు), 3. పంగమటి,

క. పలు.

మ హామ ప్ర క రణ ము

యసమ సకలనియోగాధ్యక్షుఁడేయ
 బసనయ్యయును లసద్భక్తిసంయుక్తి
 *నరిం బేర్చి జంగమార్చనలు నేయుచును
 సరపతిరాజ్యం నాడపుచునుండు,
 బతియుఁగదాయని పనియేమియనఁడు,
 ధృతిఁదక్కిచేయఁడు దేవునిన్నపము,
 మోక్షుఁడు నేతులు, మ్రొక్కఁడు సాక్షి,
 కీర్ష్యుఁడీ గర్భయక్రింద నుండఁడు,
 శివభక్తిపరునయ్య జియ్య యన్తాడ్కి
 నవసశుచంకింపఁ డల్ల నుఁగాక
 కదిసిన మిడజాగమమున కధిపు
 నెదురను బండు నిఱుసూఱివిడుచు
 జంగమంబునకు బిజ్జలునతి నిచ్చె
 వంగక యతఁడెక్కు వాహనం బిచ్చె
 ధర నిట్టిసేవకధర్తము ల్లిలవె
 యరువరుదని నను లద్భుకం బంద

* ఇక్కడ మార్తీశప్రతిగా "వ్యసనాదితసుసవర్ణికుం
 డసయ" అని ఒక్కపాదమే ఉన్నది.

౧. శే, ౨. కు, ౩. డ, ౪. డృ, ౫. యి, ౬. విచ్చి; యిచ్చి
 (చ్చె), ౭. ి.

అంకితా రాధ్య చరిత్ర

నప్పటికప్పటి కాబిజ్జులుండు
 దప్పులు నట్టచు దంకింఁగఁ బరుష
 నప్పటికప్పటి కాబసనయ్య
 దప్పక శివుమహాత్మ్యముఁ బ్రతీక్షింప
 నల్లయ్యఁ మధువయ్య యను భక్తవరులు
 బ్రహ్మగుండై రాజు వజ్రపుడు, నతని
 యాయత్రైశ్వర్యం నమింపఁ తాఁ
 మాయుచ్యమును భవిష్యము రాజ్యరమును
 నవఁగఁ జాంకు లనుపేరు వారుని
 కవిలయఁ దుఁదిని కల్యాణకటక
 మీఁదితి భక్తి మహిమతి పెల్లిఁ
 బాదుగా శిష్యుఁడె బసవనమంత్రి
 మనలక జగదేవ మొల్ల బ్రహ్మాయలు
 వాసవరి బిజ్జలుఁ బారిగొని రట్టి,
 యడవద శేషయ్య యన నొకధర్ముఁ
 డడంగువేగీశ్వరు నవఁగ వాడు
 నావేగివల్లభం శ్లోక్కునాడు

---

౧. దలఁప, ౨. మధుపయ్య, ౩. పృథ్వివాజ్యమరయ, ౪.
 లను, ౫. శేష, ౬. శి, ౭. ఁప, ౮. క, ౯. శి, ౧౦. ర.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

దేవియుఁదాను నతిప్రియఁగోష్ఠి
 నున్నెడ నం'దొక్కఁ డొక్కయూఁబోతు
 జన్నియసెడఁగట్టి కదున్నంగఁజూచి
 భక్తులు పొడిచిరా పాపాత్ము ననుచు
 వ్యక్తిగా యామికుల్వచ్చి చెప్పడును
 నదియుఁ దానెట్టిది నాఁబో తనంగ?
 నదిగాక జన్నియ యదియుఁ దానెట్లు?
 జన్నియఁజెడఁజూడు చందంబదెట్లు?
 జన్నియఁజెఱచిన' జంపంగనేల?
 యనవుడు సంతర్కహావాసియైన
 వనిఁ గలాఁకీంచి వివరుఁడు నవ్వచును
 బొలుకపై నాఁబోతు భావంబువ్రాసి
 తొలఁగక నాఁబోతు తొడలింగముద్రఁ
 బటు'తరం గవ్రాసి బొలుపం'కనంద
 యటుసూ'కడ నిటుసూ'కడ వి'ననుచునమ్ముద్ర
 సి'కా'నేయఁగని తనచేనున్నసురియ

౧. ప్రితి, ౨ దొక్కదొక్క, ౩. చూడు; చూచి; నటు,
 క. డెన్నంగ; దున్నెడ, ౪. నెరంగి; నెఱఁగ; యెఱఁగి, ౬. దొ,
 ౭. డ, ౮. డ, ౯. చెడజూడ, ౧౦. వచ్చి, ౧౧. ల, ౧౨. రయం,
 ౧౩. ల, ౧౪. చేక, ౧౫. ర, ౧౬. డు, ౧౭. మ, ౧౮. వ్రా.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వడిబూన్చి యారాజు వనిత బిల్లులుక
 నలువొడ్చె నిలువొడ్చె ననుచు కేచయ్య
 గుటిలాశు వేగీశుఁగూంక బాడిచెఁ
 గాన భక్తులు సేవకఙ్గిఁగొల్చి
 కేనిఁ గొల్చిరిగాక యిల సత్పథంబు
 విడుతుకే నడకై వినిఁ బ్రాణమైన
 విడుతురు గావున వేయును నేల
 భక్తులు గొలువకే భయం దొల్లి యనుచు
 భక్తులనడకై ప్రతివోల్వెనగునె?
 భయఁగొల్వెఁడే తొల్లి బసవరాజనుచు
 భవిఁ గొలిచెడువారు బసవయ్యయట్ల
 బంధులీలఁ దత్ప్రణవదం .
 సంధింపవలవదే జంగమం బంక ?
 భవిఁగొల్వెఁడే తొల్లి బసవరాజనుచు
 భయఁ గొలిచెడువారు బసవయ్యయట్ల
 చేయంగవలవదే, చెచ్చెర వ-క-
 కాయలు వ్రాణలింగంబులుకఁక ?
 భవిఁ గొల్వెఁడే తొల్లి బసవరా జనుచు

---

౧. జాచి; జాచి, ౨. ట్ట, ౩. త్ప, ౪. రె, ౫. ల, ౬. యు.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

భవిఁ గొలిచెడువారు బసవయ్యయట్ల
 యసమాక్షుఁ డొకరూప మైవచ్చివేడ
 నొసలికన్నీ శున కొనగంగవలదె?

భవిఁ గొల్వఁడే తొల్లి బసవరా జనుచు

భవిఁ గొలిచెడువారు బసవయ్యయట్ల
 మిండయ్య వేడుడు మోలుత వత్త్రంబు

లొండొండ మొలవంగ నొలిచియీవలదె ?

భవిఁ గొల్వఁడే తొల్లి బసవరాజనుచు

భవిఁ గొలిచెడువారు బసవయ్యయట్ల
 కడకబోయి దవ్వుల బసవరో యనినఁ

బడకుండఁ గాళవ్వఁ బట్టంగవలదె ?

భవిఁ గొల్వఁడే తొల్లి బసవరాజనుచు

భవిఁ గొలిచెడువారు బసవయ్యయట్ల
 శతఱలి దివ్యాచ్యుతధారలు వెల్లి

వఱుపంగవలవదే భక్తునిమేన ?

భవిఁ గొల్వఁడేతొల్లి బసవరాజనుచు.

భవిఁ గొలిచెడువారు బసవయ్యయట్ల
 మిండజంగములకు మేదిసీశ్వరుని

౧. నిగొల్పి, ౨. ల, ౩. పడుచుండి, ౪. రాజ, ౫. తఱఱి;
 తలరి, ౬. కలన, ౭. య్యలకునిచ్చి, ౮. నకు(కీ).

పండితారాధ్యయిత్ర

బండరూపానగి తాఁ బడయంగవలదె ?
 భవిఁగొల్వఁజేతొల్లి బసవరాజనుచు
 భవిఁగొలిచెడువారు బసవయ్యయట్లు
 భావజారికి సమర్పణనేశి విషము
 ద్రావంగవలవదే ధర?—నట్లుఁగాక
 చూడఁజూడఁ చెనుఁగు జొన్నయ్యవేట
 లాడఁడేయని వేటలాడెడువారు
 దనచేతఁజచ్చిన దండ్రిమృగములఁ
 దనువుతోస యున్వద్యమానము¹ల
 నిచ్చులు²జొన్నయ్య నిటలాకుపురికిఁ
 కబుచ్చినభావనఁ గచ్చంగవలదె ?
 కావింపఁజే హింసఁ గన్నప్పఁ డనుచుఁ
 గావలు ³లై హింసఁ గావించువారు
 గన్నప్ప గన్నుఁ దక్కఁగ నిచ్చినట్లు
 గన్నప్పకునకు⁴ దక్కఁగ సవలదె?
 వారలచరిణిలు వారి⁵క చెల్లు
 వారలమహిమలు వారి⁶క చెల్లుఁ
 గాక వారల⁷ తిగట్టి వర్తింప

౧. వీశుచే, ౨. అ, ౩. అ, ౪. బొమ్మన్న, ౫. జొ, ౬. వై, ౭. నక్కడినీయ, ౮. క.

శుభానుప్రకటనము

మాకొలదియె యింక మాటలేమిటికి
 నొప్పింతు నీకు నీ యొకలు భూనాథ
 యొప్పగొమ్మనుచు నయ్యుదయావనీశు
 చేనున్న సురియఁ జెచ్చెరఁ గుచ్చుకొనుచుఁ
 దానెక్కి గోపురద్వారహర్ష్యమున
 ప్రమథపురాతన త్రిత్యగ్రభక్త-
 సముదయశ్రీపాద జలజాతుఁ డగుచు
 మును ముసీంపునిశాఙ్ ముసలావశేష-
 మున³న యాదవులు నిర్హులమైనట్లు
 దడయి సురియచేతన వీనివంశ
 మడరంగ నిర్హుల మయ్యె⁴డమనుచు
 నలుగు⁵వై మంత్ర⁶క్రమగు భూతిఁ జల్లి
 తలఁకక లింగార్చితము సేసియంత
 నలుగుమోహ⁷ణమున హస్త⁸ంబు దొడిగి
 యు⁹పించి నివిడి పార్శ్వంబుల నివిడి
 క్రు¹⁰మ్ముడి వామహస్తమ్మున నిడి ర-
 యమ్మున యామ్యహస్తమ్మున నలుగు
 గళమున సంధింపఁ గరతలంబంద

౧. ప్రాకృత, ౨. త్త, ౩. ను, ౪. డున, ౫. న, ౬. న,
 ౭. జలి, ౮. హస్త, ౯. ప్తి, ౧౦. చికర.

పండితారాధ్యచరిత్ర

తలవ్రేలుచుండె నెంతయు నద్భుతమ్ము
 దభుకొత్త ధవళేశ! ధవళేశ! యనుడు
 నలి రజతాద్రికి నామయ్య యరిగె
 ఘణఘణ యని చేతి ఘంటా మ్రోయంగఁ
 బ్రణుతింప నోహిళాభ్రాంజనేశ్వరినట్ల
 యితవృత్తాంతంబు నెఱిగి దూషకజ-
 నాంతకమతి మల్లికార్జునారాధన-
 సత్తామోత్తముఁ కంత శాపోదకంబు
 లెత్తి యశేష మాహేశ్వరకోష-
 వహ్ని నామనగణ వ్రాజైకకోష-
 వహ్నిస్సహరి తావారి శోన్నతశి-
 ఖావలిచే "నుదయాభిధానావ-
 సీవల్లభశ్చ" నా నెఱి నుదయావ-
 సీవల్లభుని సమన్వితమహాపాద-
 దావమునను "సపుత్రైకకైమిత్ర-
 బాంధవో" యన సుతాత్రికశత్రమిత్ర-
 బంధుస్సేధానాఽప్రభట కరితురగ-
 బలచమూనాయక ప్రభృతులుఁ దాను

౧. శ్లో, ౨. యమ్రోయ, ౩. గు, ౪. పాధను, ౫. కాపః
 దావ, ౬. తో, ౭. ప్ర.

మ హా మ త్ర క రణ ము

జేలులు “వినశ్యన్తి క్షీన్తం పరం వి-
 దూషకో” యన నిష్క త్రుంగోడ”మనుచు
 రోషించి మల్లికార్జున పండితయ్య
 శాపోదకము లెత్తిచల్లె నక్షణమ
 చూపొటకును భీతి సోద్యంబు^౧ బాండ
 గాదింక సీ పానుగంటనుంకగ మ-
 హాదేవు భక్తులకనుచు గట్టలుక
 మసలక పండిత మల్లికార్జునుడు
 వెనడలిర్పగఁ బారివెడలుగ వెనుక
 నక్కజంబుగఁ బూచె సంకలొన్న,
^౨ గుక్కురోకుజ్జని కూసెఁగల్గొడి,
 వురి మహాత్పాతముల్ వుట్టె వెండియును
 బురము వాడగునని బుఘలు గలంక
 విదితశాపోద్యంత విలయోగ్రవహ్ని
 కుదయావసీశుఁ డాహుతియయ్యెఁ బుత్ర-
 పాత్రు లనోన్యకళత్రాభింగతిని

---

౧. దన, ౨. ఋలకుభీతి; రులోభీతియు, ౩. నం, ౪. న, ౫.
 జాచె; బూసె, ౬. నక్కలుపొన్న; సంకలొన్న, ౭. కొక్క,
 ౮. లొల్కోడు, ౯. పుట్టంగఁదొడఁగె, ౧౦. ల, ౧౧. రతిన్;
 నిర(య)తి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

శ్రుతులై చీకటిచప్పరంబుల్లను
 దడయ కా సురియచే తనపురిజనము
 నరయంగ నిచ్చాలమై రిట్లుగూడ,
 సంతానమెల్ల చిస్సంతానమయ్యె,
 బసవేశ్వరునిగూర్చి పండితారాధ్యుని ప్రలాపకఃనము
 నంతనిక్కడఁ బండితారాధ్యవిభుఁ డ-
 వారితఁడరవాడ వనిపురియొనకు
 భోగన సేవఁగఁ బురవారమూర్తి
 బుధపుంగవుఁడు వనిపురియొకరియ్య
 యుభిగత భక్తిమహాత్వైయా దనరఁ
 జయ్యస నద్భక్తి సహిషుఁడై గణమ-
 ష్చియ్యత దొలుఁకాపి నెదురేఁగుదెంచి
 కడుసేనర్థి బొంబి లక్కలమంది పొగడఁ
 దొడుకొనిపోయి భక్తులుఁ దాను హరుచి
 మంగళశివకళా మహితసంగఁ-
 నంగతిఁ గొన్ని వాసరములు నలిపి
 కల్యాణమున కభిగమనంబు నేయఁ

గల్యాణమునభక్తి గజబిజి వ్రట్టి

1. 1. గ. డ, 2. క్తి, 3. భక్తివా, 4. వ, 5. వారు, 6.
 మహితప్రసంగ (చిగ్గోష్టి), 7. మసలి, 8. గజబిజి.

శ్రీ హి మ ప్రక రణ ము

బల్ల హు బిజ్జలు భంజించి రంత
 బల్లిదుల్ జగ దేవ మొల్లె బామ్మయలు
 నేగి కప్పడి సంగమేశ్వరంబునకుఁ
 దాఁగోరి బసవనదండనాయకుఁడు
 నిచ్చమై నాసంగమేశుగర్భంబుఁ
 జొచ్చె దేహముతోఁగ నోద్య మొప్పార,
 నిదియుఁ దా నేటికి నెనిమిది దినము
 లది నిక్క మచుచు నొక్కయ్య సెప్పుడును
 బండ్లిశ్రేణి చుల్కిపడి శోకవహ్ని
 నింకొరి మనమున నెక్కొని నర్ప,
 “బసవయ్య బసవేశ బసవకుమార
 బసవలింగంబ నా బంకారి బసవ
 సంగన బసవయ్య సంవిత్ర కీప
 సంగన బసవన్న చరలింగయాప
 సంగన బసవన్న సత్యప్రలాప
 సంగన బసవన్న శమితేకుచాప
 సంగన బసవన్న సన్నతభూప
 సంగన బసవన్న సంహృతకపాప
 సంగన బసవన్న శత్రుప్రతాప

౧. డెంకో, ౨. రు, ౩. వాలివరంబ, ౪. భూప, ౫. సత్య.

పం. డి. తా. రా. ధ్య. చ. రి. త్రి.

సంగన బసవన్న నరనకలాప
 సంగన బసవన్న ిజగదగ్రగణ్య
 సంగన బసవన్న సకలశరణ్య
 సంగన బసవన్న శాశ్వతపుణ్య
 సంగన బసవన్న సద్గుణాణ్య
 సంగన బసవన్న సద్భక్తగణ్య
 సంగన బసవన్న శరణవరేణ్య
 సంగన బసవన్న నారనైపుణ్య
 సంగన బసవన్న సహజకారుణ్య
 సంగన బసవన్న సాంక్ష్రమోద
 సంగన బసవన్న సంస్పృహనాద
 సంగన బసవన్న శైవవినోద
 సంగన బసవన్న సత్యసాద
 సంగన బసవన్న సంఘవేద
 సంగన బసవన్న జంగమాస్లద
 సంగన బసవన్న శశర్వావిభేద
 సంగన బసవన్న శమితపాద
 సంగన బసవన్న సంసారదూర
 సంగన బసవన్న జగదేకావీర

---

౧. పకలా, ౨. వర, ౩. త్రి, ౪. పర్వాది, ౫. శు.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

- సంగన బసవన్న సంయమాధార
 సంగన బసవన్న సౌమ్యశరీర
 సంగన బసవన్న సముచితాచార
 సంగన బసవన్న సదాయాచార
 సంగన బసవన్న సద్భక్తిసార
 సంగన బసవన్న శంభుకుమార
 సంగన బసవన్న సత్యపావరణ
 సంగన బసవన్న సద్భక్తశరణ
 సంగన బసవన్న శమద³మాధరణ
 సంగన బసవన్న జలజాతచరణ
 సంగన బసవన్న జననప్రహరణ
 సంగన బసవన్న శాంతివిహరణ
 సంగన బసవన్న స్వసమయోద్ధరణ
 సంగన బసవన్న శైవవిస్ఫురణ
 సంగన బసవన్న సత్పక్షాచార్య
 సంగన బసవన్న సంస్థితశౌర్య
 సంగన బసవన్న సాత్త్వికశైర్య
 సంగన బసవన్న సంగీతధుర్య
 సంగన బసవన్న సముచితధైర్య

---

౧. య, ౨. క్తి, ౩. య, ౪. దా.

పం ది తా రా గ్య ష రి త్ర

- సంగన బసవన్న నహజగాంభీర్య
- సంగన బసవన్న చరితానార్య
- సంగన బసవన్న శాంభన చర్య
- సంగన బసవన్న సమ్యక్స్మరిత్ర
- సంగన బసవన్న స్మృత్యై
- సంగన బసవన్న చక్ష్విరజై
- సంగన బసవన్న వశ్యవాపా
- సంగన బసవన్న సాంతామి
- సంగన బసవన్న జనిలతాదా
- సంగన బసవన్న తస్విత్యై
- సంగన బసవన్న జంగమక్షే
- సంగన బసవన్న సర్వో
- సంగన బసవన్న తాతాథంగ
- సంగన బసవన్న శ్రోత్రంగ
- సంగన బసవన్న సంహృతానంగ
- సంగన బసవన్న సాగాతరంగ
- సంగన బసవన్న సాక్షాచ్ఛివాంగ
- సంగన బసవన్న స్వగులింగ

పం దితా; ధీ, ౨. జనిలతాదా; పంతులిపా; సం
హృతానంగ.

'మ హి ము త్ర కౌర'ణము

సంగన బసవన్న షట్స్థలానంగ
 బసవన్న బసవయ్య బసవకుమార
 బసవ బసవరాజ బసవలింగంబ
 నాయన్న నాతండ్రి నామనోహరుండ
 నాయయ్య నాజియ్య నాప్రాణనాథ
 నామోహ వారాశి నాయశోరాశి
 నామాత నాభ్రాత ననుబెట్టి నీవు
 గాయజనంహారు గర్భంబుఁ జొచ్చి-
 తా"యంచు 'హా'యంచు "హా"రసంగమేశ
 హరివిరించి సురాసురాద్య ప్రమాణ
 చిరభక్తి రత్న ఘ్నిత మహాశాణ
 వ్యాపితోదాత్త సర్వకళాప్రవీణ
 ఖ్యాతితాంబుజభవ కంకాళవీణ
 నిజభక్తి విరిచిత నిఖాప్రమాణ
 సుజవైకసన్నత సురగిరిప్రోణ
 వృషభాధిపమాణ వీక్షణప్రణ
 విషగళోద్యత్కాంతి విలసనాక్షీణ
 యురుతరాజాండ సంయుత గర్భకోణ

---

౧. మనో, ౨. సా, ౩. త, ౪. క్త, ౫. మా, ౬. పురా.

పండితారాధ్యక్షరిశ్ర

నరనుతభోగగణ నహస్రాయాణ
 దత్తకరాంబుజద్వయభట్టబాణ
 వృత్తకదయారసాస్వితనిర్వాణ
 కృత్తవాణీఘోణ గేయవిశ్రాణ
 దత్తచోక్షతి ధవనిసతీఘోణ
 నిహత మరుజ్జనీ లనద్ఘోణ
 సహజకల్యాణ కృశానుకృపాణ
 శరణాగతత్రాణ సాన్నిధ్యబాణ
 హృదయతాసమబాణ బాక్షబాణ
 కృతపూర్వగీర్వాణ గీర్వాణమకుట-
 ధృతనిర్వాణపామాణ తేజోఘోణ
 చరిణాంకనిర్వాణ సౌఖ్యపారీణ
 ధరమమాహేశ్వర ధర్మాణమల్పాణ
 రాజితలింగతనూజ, నిర్వాణతమ -
 నోజ, నిర్వాణకల్పభూజను, దత్త-
 బీజను, భక్తగమాజను, సుగుణ

౧. భాగ; భోజ, ౨. కీ, ౩. ప, ౪. ధియాన, ౫. ర్యా,
 ౬. త్త; ధి, ౭. వణి, ౮. ణి, ౯. నిర్వా; నిర్వా, ౧౦. దంత,
 ౧౧. ర, ౧౨. పాణ; కోణ, ౧౩. గణ, ౧౪. వా, ౧౫. కోణ;
 కోణి, ౧౬. స్త్రాల, ౧౭. మా, ౧౮. గుణాకల్ప; కకణకర్ప.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

నైజను, గతభవవ్యాజును, బుణ్య-
 భాజను, నుతకేశిరాజును, సుకృత-
 భోజు, ¹దయాక్షి సరోజును, దివ్య-
 తేజును, నిత్యవందిత చెన్నబసవ-
 రాజు, మహిళమాదిరాజు ³ధర్మాధి-
 రాజును, బూర్వగోరాజును, భక్తి-
 రాజును, ⁵నతసురరాజును, బసవ-
 రాజు, నారాజు, నిరస్తచాచుక్య
 రాజును, రాజాధిరాజు, రాజాంక!
 నీదుగర్భాంతర్వినిహితుఁ గావించి-
 తే, దేవ! నంగయదేవ! దేవేశ!
²బాచునఁబాడని ప్రమథావతారుఁ
 గూడుకొంటి వె లింగ! కూడలిసంగ!
 * ప్రోషిసాక్షాత్ హారుద్రావతారుఁ
 గూడుకొంటి వె లింగ! కూడలిసంగ!
 వేడుకొనినీయాది వృషంభాధినాథుఁ

---

౧. లి, ౨. గ, ౩. సుధర్మ, ౪. సు, ౫. శ్రీ, ౬. ంకి,
 ౭. పాదాన; బాదాన, ౮. డి, ౯. వి, ౧౦. నయ్యాది, ౧౧. భావ
 తారు; భేంద్రమూర్తి.

* ఇక్కడ ప్రాకృతములలో పాదాలక్రమము అనేకరీతు
 లుగా ఉన్నది. అది అంత ఇచ్చట చూపలేదు.

పండితా కా ధ్య చ రి త్రి

గూడుకొంటివె లింగ ! కూడలిసంగ !
 పాడిదప్పని వీరభద్రావతారుఁ
 గూడుకొంటివె లింగ ! కూడలిసంగ !
 బాడదప్పని మీసాదావతారుఁ
 గూడుకొంటివె లింగ ! కూడలిసంగ !
 యూడితభక్తిమహిషావతారుఁ
 గూడుకొంటివె లింగ ! కూడలిసంగ !
 తప్పని నిజశిష్యులవతారు
 నొప్పగొంటివె లింగ ! కప్పడిసంగ !
 త్రిప్పని వేరభక్తులవారు
 నొప్పగొంటివె లింగ ! కప్పడిసంగ !
 చొప్పరు బంజమ సుపదస్రకారు
 నొప్పగొంటివె లింగ ! కప్పడిసంగ !
 యొప్పగు సంతతాభ్యుదయస్రచారు
 నొప్పగొంటివె లింగ ! కప్పడిసంగ !
 చెప్పఁ జిత్రంబగు శివపూజారు
 నొప్పగొంటివె లింగ ! కప్పడిసంగ !
 వరలింగ సామ్రాజ్య పట్టబంధు
 వరభక్తిపట్ట మెశ్వరికిఁ గట్టితివి ?

---

౧. ౪, ౨. ౫, ౩. ౬, ౪. ౭, ౫. ౮, ౬. ౯, ౭. ౧౦, ౮. ౧౧, ౯. ౧౨, ౧౦.

మ హి మ శ్ర క రణ ము

యథలనద్భక్తి రాజ్యాన్విత మహితుఁ
 డథలనద్భక్తి రాజాంకుఁ డెవ్వండు ?
 ననమనద్భక్తచేహౌక దేహుండు
 నెనగ³భక్తప్రాణి యింక నెవ్వండు ?
 పురహర ! మిముఁబూన్పు పూజాఫలములు
 వారిఁబారి నొప్పించు పురుషుఁ డెవ్వండు ?
 శంకర ! నీగణానానంబుజ్యోతి
 యింక నెవ్వండు దా నీ జగత్త్రయివి ?
 సర్యాంక ! మీకూర్చు శరణులచేతి
 దర్శణం బెవ్వఁ డైలోక్యమునను?
 బ్రాహ్మణ ! ఏమిమహాభక్తవర్గంబుఁ
 బ్రాణమెవ్వఁడు జగద్భవనాంతరిము²న?
 నింక నీ వీరమాహేశ్వరాచార-
 సంకులం నకు చెనయు దిక్కునేది?
 యెవ్వఁడు శరమాహేశ్వరిసమయ
 మివ్వసుంధర వెలయుండంగనోపు?
 నెవ్వండు వీరమాహేశ్వరంశ్రేణి
 దైవకుండంగఁ బ్రతిష్ఠింపనోపు?

---

౧. తి; మ, ౨. గు, ౩. చర, ౪. ణ, ౫. కు, ౬. నీ, ౭. ల,
 ౮. ర్య, ౯. నెద్ది, ౧౦. సర.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నెవ్వండు వీరమా హేశ్వరమహిమ
 నివ్వటిల్లెఁగ భవి నిస్థింపనోపు?
 నెవ్వండు వీరమా హేశ్వరాహితుల
 క్రొవ్వడంగఁగఁ గుంటఁగూల్పంగనోపు?
 నెవ్వండు వీరమా హేశ్వరకొల్ల
 మవ్వం దరుకొన్న మన్నింపనోపు?
 నెవ్వండు పుణ్యజగమేచ్ఛానువర్తి?
 యెవ్వండు జంగమాభీష్టదాత?
 సాక్షాచ్ఛివుం పని జంగమనరు
 లీక్షించు నద్భక్తిహేతు నెవ్వండు?
 జంగమం ను బ్రాహ్మిం గమన్ బాస
 భంగిగా వర్తించుభక్తుఁ డెవ్వండు?
 సమగ్రమును జంగమాభీష్టచిత్ర
 దక్షయకొనగు మహాదాత యెవ్వండు?
 నిర్వంచకస్థితి నిఘంటులను
 సర్వాధముల దన్పు స్వామి యెవ్వండు?
 నెగడ నెల్లటికి నేటి కెట్లనిన
 వగ యెఱుగని లింగవంతుఁ డెవ్వండు?

---

౧. ర, ౨. మని, ౩. ర్ప, ౪. వాకలిని, ౫. ంపు, ౬. త,
 ౭. కు, ౮. లు.

మ హి ను ప్ర క ర ణ ము

ముట్టిన బయలైన మూర్తి గావింప
 నెట్టొణ చాలెడు నిపుణుఁ డెవ్వండు?
 పట్టిన పదఁడైనఁ బసిఁడిఁగావింప
 నెట్టొణఁ జాలెడు నిత్యుఁ డెవ్వండు?
 తలఁచినభక్తవితానంబు దలఁచు
 తలఁపులఁ దలకూర్చు దాత యెవ్వండు?
 వంగకాయలు వ్రాణలింగముల్ గాఁగ
 సంగతి దయఁజూచు శరణుఁ డెవ్వండు?
 సజ్జనులకు లింగ జంగమభక్తి
 నొజ్జ మై కఱపెడు నొడయఁ డెవ్వండు?
 హరు సాదంబుగా నత్యుగ్ర విషము
 ధరియించి పడసిన ధన్యుఁ డెవ్వండు?
 పేర్కొన్న సద్భక్తి బృందంబు మతుల
 కోర్కులు సెల్లించుఁ గుశలుఁ డెవ్వండు?
 నత్యసద్భక్తి నిష్ఠను శివరాత్రి
 నిత్యంబుఁ జెల్లించు నియతుఁ డెవ్వండు?
 వెలుచ³ జంగమజాతి భేదభావంబు

౧. నడఁ; గజేనుడు, ౨. క్తి, ౩. భక్తుల,

పంకితారాధ్యచరిత్ర

గలనైన నెఱుగని యిగువ యెవ్వండు ?

నిరిమటం బొసిన నినిధి క్షతణికి

శరణిన్న మఱవని శరణుం డెవ్వండు ?

పట్టిన త్రములు ప్రాణులు బోనం

దట్టిన విడువని దక్షుం డెవ్వండు .

నతనిసామర్థ్యం నతనిమహత్త్వ

మతనిచరిత్రం లల్పుల కనునె ?

ప్రమథాధిపులు కెల్లం ప్రాణులు నిపు,

ప్రమథులైతఱం బసవలింగులు,

సర్వోత్తములు బ్రహ్మదేవత్రయములు,

సర్వాంగకలలు బ్రహ్మదాంగకళలు,

గరలు లిష్టలింగము కరణములు,

సరణాబ్జములు ముక్తిసతి పుట్టినిండు,

భరికాస్థానములు భక్తిబీజములు,

చరిత్రలు దేశికేశ్వరులకు గురులు,

పరుసవేదులు గరిష్టవాంగుళము,

అరయ నపాగాంశు లమరధేనువులు,

1. ఘనుడు 2. బాలు; బని, 3. గమ్య, 4. హిలు,
5. మా, 6. గుణాగ్రుల్, 7. మల్ గురుచరే,

మ హి మ ప్ర క రణ ము

దలఁపులొకొనలు సంతామణిగనులు,
 వసుకులతీపులు వరత స్వ³లతిక,
 లోతనిలింగఁసా¹యి తాఖ్యశత్రుంబు
 తి ముత్తెములుగురిసిన దవ్యశుక్తి,
 యతని లింగఁసా¹యి తాఖ్యశత్రుంబు
 కి తితి య్భ మిచ్చి నైవల²,
 యనమ లింగఁసా¹యి తాఖ్యశత్రుంబు
 విన మన్మతంబు గావించిన మందు,
 ననమలింగఁసా²యి తాఖ్యశత్రుంబు
 నొసలిక స్నీశుఁ కొంగినవేల్పు,
 నలు లింగఁసాయి తాఖ్యశత్రుంబు
 సెలువ కంబరము లిచ్చినపేటికంబు,
 ధరణి లింగఁసాయి తంబును వాలు
 హిరియనాగయకుఁ బా లిచ్చినసురభి,
 సారంబు లింగఁసాయి తాయుధము
 సోదులకును భక్తి సూసిన గురువు,
 నడరు లింగఁసాయి తాహ్వాయాయుధము
 నడకుండఁ గాళవ్వఁ బట్టిన కరము,

౧. దొ, ౨. వు, ౩. లతిలు, న... క. తుల, ౫. య,
 ౬. దు, ౭. తాహ్వాయాయుధము,

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

నంగతి లింగసాయి తాయుధము
 జంగమస్రాణాభిసంగతికీట,
 నలరు లింగసాయి తాహ్వాయుధము
 నెలమి బిజ్జు శపించిన జిహ్వ,
 జనమత లింగసాయి తాయుధము
 ఘనమగు తొలుపు, కల్పభూరుహము,
 బనవనిమూర్తి నెబ్బగిరి గీర్తింప ?
 బనవని మహిమ నెబ్బగి నుతింప ?
 బనవచన గుర్రు బనవన్న చరిత;
 వనమె యెవ్వరికైన వణ్ణ 'నల్ సీయ.'
 బనవాక్షరశతనాఫలము మాహాశ్చర్య
 మనమాన, మెట్లన్న న్నొక్కమాటు
 'బా' యన్న లింగసంబంధసాఖ్యము,
 'సా' యన్న న్నగు సత్కృప్తోన్నతియు
 'వా' యనిన బ్రసాదవహనము బాండు,
 వాయార నటు 'బనవా!' యనిరేని;
 నసలారం బ్రస్థలోద్యస్థాకియుక్తి
 బనవన్న గేవలభక్తుడే దేవ !

---

౧. తి. ౨. న సేయ, ౩. ఫలమివాత్త్వంతే (బు), ౪. కి,

మ హా మ ప్ర క రణ ము

విను “ తవ పు త్రో భవీష్యామి ” యనుచు
 మును శిలాదుం డను మునివల్లభునకు
 శుంభదుదాత్తవిస్ఫుర్తి ద్వితియ్య
 శంభుఁడనఁగఁగాచె జనియించి తీవు?
 ననమాక్షభక్తిహితార్థమై నీవ
 బసవఁ డన్ పేస సంభవ మైతికాదె ?
 యసమాన ! యటుగాన హరుఁడన్ననీవ
 బసవఁడనఁగనీవ వానలొంకే?
 విశ్వేశ ! యయ్యూదివృషభేంద్రముర్తి
 నెవ్వనందితకర్తివిస్ఫుర్తి ఎసవ-
 లింగంబు నీదివ్య లింగగర్భాభి-
 సంగ తాభంగులొత్తుంగతరింగ-
 రంగసంగతముర్తి యంగీకరించి
 భంగిగా నంద వెలుంగె, ముల్లోక-
 గురుఁడ ! యెట్టులు గూడుకొంటి సద్భక్త-
 నరగణాధీశు శలెవ్వరుఁ గానకుండ ?
 మడివాలు మాచయ్య మఱుగు వర్చితివొ
 బడఁగర బ్రహ్మయ్యఁ బనికీ బంచితీవొ

గ. ని. ౨. రూప, ౩. డ, ౪. క్తి, ౫. నె, ౬. దు, ౭. వ,
 ౮. యు,

పంజీతా రా క్య చ రి త్రి

మాదిరాజయగారి మరులు గొల్పితివో
 యూదయ్య మల్లయ్య నపులుచ్చితివో
 కిన్నెరి బ్రహ్మయ్య క్రిక్కరించితివో
 కన్నెద బ్రహ్మయ్య గనుము అంగిశివో
 శూలద బ్రహ్మయ్య జూపు దప్పతివో
 మోలిగ మారయ్య మోః పుచ్చితివో
 యుంగు ప్తయగారి లు ప్చివో
 కలకేత బ్రహ్మయ్య గుంజుచ్చితివో
 కక్కయ్య గల్లయ్య దక్కు వెట్టిశివో
 చిక్కయ్య లింగయ్య అక్కుచ్చితివో
 గజ్జేశు మసనయ్య బుజ్జగించితివో
 యజ్జదాసయగారి నాగడించితీవో
 యాజ్జల బాచయ్య వెట్టువెట్టితివో
 వెట్టునాగయగారి వెడగు వచ్చితివో
 దనగణ సింగయ్య గుండుకు వెట్టితివో
 ముంసుండి చౌడయగారి గుండున్నమర్చితివో

౧. బి, ౨. నల్ల, పకల, ౩. నలత, ౪. కేక, ౫. ఉ,
 ౬. రి, ౭. దిక్కుముచ్చితివో; దిక్కువచ్చితివో, ౮. గలత, ౯. ది,
 ౧౦. దక్కు, ౧౧. సిడి (ది), ౧౨. ముండువెట్టితివో; మోపపరచి.

మ హా ను స్ర క రణ ము

గురుభక్తదేవని గ్రమ్మఱిచితివో
 సురగి చాండయగారిఁ జొక్కువెట్టితివో
 నాచి దేవయగారి సవ్యసేసితివో
 గూచెన్నబసనన్న నవులఁబుచ్చితివో
 యేకాంతరామయ్య నేమఱిఁజితివో
 కా! వారున్నను గన్నను విన్న
 సంగడబసనన్న నద్భక్తతిలకు
 మ్రొగనిస్తొకె నిన్ను సంగమేశ్వరుఁడ!
 నిచ్చ గూచెడుపాలు నిన్నుఁ ద్రావింప
 మెచ్చి యాగొడఁగూచి మ్రొగినయట్లు,
 మ్రుచ్చిలి ఘటనాభ్యమువ నిన్నుఁ గొలువ
 మెచ్చి బొల్లవ్వను మ్రొగినయట్లు,
 లిచ్చ శివాకృత్య మిలఁ బ్రతిష్ఠింప
 మెచ్చి బాచరసుచు మ్రొగినయట్లు,
 లచ్చుగా జైనబౌద్ధాదులఁ ద్రంప
 మెచ్చి యొడయబల్ల మ్రొగినయట్లు
 మెచ్చక యితరనామోచ్చారుఁ ద్రంప
 మెచ్చి యర్యమరాజు మ్రొగినయట్లు,

౧ క్తి, ౨. క.

పండితా రాధ్యచరిత్ర

నచ్చి నీ సందర్శనము నేయురతికి
 మెచ్చి తిర్నాళ్ళోవ ప్రుగినయల్లు,
 మచ్చిక దృఢభక్తి మాననంబునకు
 మెచ్చి వాగీశ్వరు ప్రుగినయల్లు
 సెచ్చరిఁ బాడుంగి సద్భూషణయల
 మెచ్చి యందఱుఁ బాడు ప్రుగినయల్లు,
 గ్రచ్చుట నిర్వోచకత్వంబునకును
 మెచ్చి నాబసఁగ్న ప్రుగింఱే నేఁడు?
 దాసయ్య, శంకరి దాసయ్య, దాస-
 కేసయ్య, భూషణి కేశి-జయ్య.
 దారయ్య, దోయ్య, కనరియ్య, శివకు-
 మారియ్య, దోయ్య, మలయరాజయ్య,
 యోహిరఁ, మదఱు, ముప్పింగిచోడు,
 జాహాతి కమలిదేవయ్య, కమ్మయ్య,
 మఱువయ్య, జగదేవ మల్లుబ్రహ్మయ్య,
 నిధనయ్య, కవళయ్య, నేమద మైలి,
 వీరశంకరుడు, నిర్విషదమల్లయ్య,

౧. క్షుణ్ణ; ౨. వృష; ౩. ప్రవృష; ౪. వృష. ౫. దాసదాసయ్య;
 దాసయ్యదాస, ౬. దేవమల్లయ్య, ౭. య.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

వీరభద్రయ్య, గోవిందభట్టార-
 కుండు, భల్లూణదే ¹వండు, గుమార-
 'పాంఘూర్జునిడు, ³బాష్పహవామనయ్య,
 గాలకంధరుడు, జిక్కుయదేవఁ డాది
 ప్రచురప రాతన ప్రఖ్యాతభక్త-
 నిచయంగా కుకీ నిండియున్నారు,
 సాలదే బసవన్న శరణాక్రమణ్య
 నేల మ్రొగితి చెప్పవే బసవేశు?
 సువుఁ దనంగ నాసించినజిహ్వా
 కసివోవకున్న ⁴దే కంకాళమూర్తి?
 నాటిమ్మగావ. సమలిననో-రి
 తీఱవోకున్న ²దే దివ్యలింగాంగ?
 గోస్సభక్షణ! కుత్తుకాకుత్తు
 వోసకయున్న ²దే భోగవత్సరుడ?
 ఒక లోకములు సేవించినండ్ల
 ప్రాకు వోకున్న ²దే ప్రళయగ్నిరుద్ర!
 మ్రొగనఁగొండివై మ్రొగితి బసవ-

౧. ప్ర, ౨. భా, ౩. హ (హ)ప్రయ, ౪. ణ్య. ౫. దా;
 వా, ౬. టి, ౭. వా, ౮. కుత్తు; కపలు, ౯. గొండవై; గొండిమ్మె

పండితారాధ్యచరిత్ర

లింగకుమారుల బాలిశశివాచారుల
 గరుణాల్లింగ జంగమభక్తియుక్తుల
 వారిఁగొనఁ నలఁచివే? భూష్ఠినింక
 ఎఁయఁయి వేని మంఠానూ, విదారాల్లి
 భవము లేనట్టి నిభానమూహం ,
 దానయు లే మానాగియు, గింపు
 లేని పుచ్చుం , నన్నా నయు లేని
 నానకము. ఎఁమానయు లేని
 మానిని, నాణం లేని దేవం ,
 శాంతి లేని యట్టి, భజన లేని శాంతియు,
 గాంతి లేని వా, పుష్కము లేని పుష్కము,
 కని లేని విసి, నానకము లేని పుష్కము.
 *(బసులకాంక్షి లేని పశునినహంబు,
 రసోగనమైన వివ్రాంబు లేని,
 బసవన్న లే నక కల్లోకంబు
 కొప్పివే కు నాంక్షికలింగాగి !

 గ. వి. బి. గ్. కె. నివేషమే మూరు: యాప్యతివే
 పగలు,

* ఈ రెండు వాదములకున్న సంస్కృత గ్రంథములో అను
 వాదములేదు.

మ హి మ ప్ర క రణ ము

కప్పడినంగ! నంగనదయాపాంగ!
 పిగతాభిషంగ! వివీతభజంగ!
 యిగసుతాఙ్గాంగ! భక్తాత్మబ్రహ్మంగ!
 పరిహృతానంగ! శుభక్ష్మణోత్తింగ!
 యుగారగంగాతిరంగోత్తిమాంగ!
 విమలీశ్చిసురంగ! కేదాంతశ్శ్యంగ!
 ప్రమణ్ణాతిరంగ! యభంగ! యోలింగ!
 చూడవే బసవన్న సుకృతావతారుఁ
 చూడవే బసవన్న సుజనమందారుఁ
 చూడవే బసవన్న సుగణాంతాారుఁ
 చూడవే బసవన్న సురుచిరాకారుఁ
 చూడవే బసవయ్య శ్రుతిమతాచారుఁ
 చూడవే బసవయ్య సుసంధ్రచారుఁ
 చూడవే బసవయ్య సూన్యతాఘారుఁ
 చూడవే బసవయ్య బాపాహారుఁ
 ముంగిల బసవన్న మూర్తిభక్తేష్ట-
 లింగగర్భమున వెలుంగింపకున్న

౧. యిజమ (సు) స్పంగ, ౨. కేవీతురంగ, ౩. జన, ౪. నిఁ
 ౫. ప.భద్ర, ౬. నూన్యతాచారు; సుకృతావతారు, ౭. బాపపంహారు.

నిల దురాలాపవశేచ్ఛమైఁ జెహారె
 పలుకు లనర్పిత బ్రమితాభిరతిని?
 గావున బనసలింగము భవ్యదేహా-
 భాష మచ్చొత్తవే భక్తేంద్రియముల ”
 ననిస్తలాపించుచు, వనరుచు, శోక-
 వనధిఁ దేలుచు, భక్త-వర్గంబుఁ దాను
 లింగార్చనములు సెల్లించుచుఁ జెలఁగి,
 మంగళారతు లెత్తి మహిత తదియ్య-
 లింగగర్భమున సల్లీల నొప్పారు
 బంగిగా బసవన్న భావంబు దోషఁ
 గనుఁగవ హర్షాశ్రు కణములు దొరుఁగఁ
 దనువున రోమాంచతతులఁ దలిర్పఁ
 గంధరసీమ గద్గదిక నెక్కొనఁగ
 బంధురానంద విభ్రాంతిఁ బంజితుఁడు
 గనువిచ్చి చూచుచుఁ, గరమర్థి మ్రొక్కు--
 చును, భజింపుచు, నభిష్టుతులు నేయుచును,
 “సమూర్తి యస్తదియ్యోష్టలింగము మ-

---

౧. నె, ౨. మదయదేవ; ము దివ్యదేహ, ౩. రి. క. లుల్ల
 సిల్ల, ౪. మనసు గద్గదము,

పం. కి. తా. కా. శ్లో. చి. రి. త్రి.

హామూర్తి యైన వృషాధీశుమూర్తి,
 యీమూర్తి యన్నదియ్యేశు దివ్యస్త్ర-
 భామయం బగు వీరభక్తేశుమూర్తి,
 యీమూర్తి యన్నదియ్యేశులీలాభి-
 రామియై చను మహాస్త్రమధేంద్రమూర్తి,
 యీమూర్తి యన్నదియ్యేశు నిజాంగ-
 ధావఃమై చను ప్రసాదస్ఫూర్తిమూర్తి,
 యీమూర్తి యన్నదియ్యేశుండు దాన
 కామించి యైన జంగమలింగమూర్తి,
 యీమూర్తి యన్నదియ్యేశు గర్భమున
 నేమించి వెలుంగెడు నిజలింగమూర్తి,
 యీమూర్తి యన్నదియ్యేశు ననన్య-
 సామాన్యమై చను స్కంధుమూర్తి
 యీమూర్తి యన్నదియ్యేశుండు జనవ-
 నామంబుఁ దాల్చిన నంశమూర్తి,
 యీమూర్తి భావించు నితన భవభ-
 యామయ దుఃఖాతురాదు లశంగు,
 నీమూర్తిఁ గైకొను నితన యుహి-

మ హా వి ప్ర క రణ ము

కాముష్టి కాదిసౌఖ్యములు వాటిల్లు,
 సీమూర్తి నుంతుమును నింతన భక్తి-
 భామా³వలోకనపదవి సిద్ధిచు”
 ననుచు శ్రీబసవదండాధీశు మహిమఁ
 గొనియూచుచును జగద్గురుఁడు వండితుఁడు
 సద్భక్తవరులును శంకరయ్యయు మ-
 హాద్భుతాక్రాంతాఁడు లై యుండి రంత;
 జంగమ శ్రీపాద జలజకపగాగ,
 జంగమరోహణాచలఁ ద్తరాగ,
 జంగమారాధనాశ్రాంతానురాగ,
 జంగమసంచిత శ్లాఘా²నురాగ,
 జంగమాభీష్ట పూజాబహిర్యాగ,
 జంగమధ్యాన నిశ్చలితాత్మయోగ,
 జంగమసౌఖ్యాభిసంతతోద్యోగ,
 జంగమాజ్ఞాంకుశ చర మదనాగ,
 జంగమలబ్ధ స్రావోవభోగ,
 జంగమాశీర్వాద శతమహాభాగ,

1. ర్థి, 2. ద, 3. స, 4. ప్రకార, 5. మా, 6. శ్లోకా,
 7. భియో.

పండితారాధ్యచరిత్ర

యజలేనిసఖుండ ! సూరార్య ! నాముద్దు-
మఱది ! విచ్చిది మహిమప్రకరణము.

౫ ద్య

ఇది యసంఖ్యాత మ్నాహేశ్వరిదవ్య-
పదపద్మ సౌరభ ప్రమరాయమాణ-
జంగమలింగ ప్రసాదోపభోగ-
వంగతి సుఖసుధా శరణినిమగ్న-
సుకృతాన్ని సాలకురికిసోమనాథ-
సుకీర్తనో భాసురితి దంప-
నాయక బసవాంకన ఖ్యాతగుణ గ-
ణాయతకీర్తి దిగంత త్రిలోక-
గురూపండితారాధ్యచరితంబునందు
గరముఁ జతుర్థప్రకరణ ముప్పాగు.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

పంచడితారాధ్యచరిత్ర
చప్పతిస్త్రదికణము

మల్లికార్జున
 వండితారాధ్యచరిత్ర

పర్వత ప్రకరణము

పండితారాధ్యక్షేపుని శ్రీపర్వతచక్రవర్తి తన్వాహాత్మ్యస్తుతి కవనము

శ్రీ శ్రీ సంత్రేతాచిత్త వీరభక్తి
 సాకారవియమిశ్రయ సూరార్షి!
 భూరియశుశుభ ననిపురశంకరయ్యం-
 గారి శ్రీహృదయి వండితారాధ్యవిభుఁడు
 సనుదేరిఁ జనుదేరిఁ కజక్కఁ గట్టెదుర
 వినువీధిఁ దాఁకి న శ్రీవీనివిస్ఫురణ
 శుభదంబుధియు నీలాంభోవములును

౧. తామాత్య; తోమాత్య, ౨. ఉవని; దువనీ, ౩. డో
 డ్కొని, ౪. జంకగట్టెవరు, ౫. విశద; వినవ, ౬. బుద (భోద)
 లతయు.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

గతంపరిమత్కర్తక స్ర తానముల,
 సురుచిర సత్పథ సోపాన కలిత-
 పరిచితాబ్రంకష స్ఫురితవర్తి*నుల,
 స్థిర వృక్ష కాష్ట నవీత్యణ జ్యోతి-
 రురుతర స్ఫురిత విద్యుల్ల తాకతులఁ,
 బ్రధితాద్రిచూడా నిఁతి తానవరత-
 స్పృగుతరి కరికర పీవరపుణ్య-
 పూరితి నిర్దిరధారాసమూహ-
 సార ిఝుకారి నివారిత*ధ్యాన-
 ఘనసరి తగ్ధహా గహ్వాసోద్భూతి-
 జననుతి స్రతిశ్చెద్ది ంశెబ్దింగర్జనల,
 ననమ నిజాగద్యగంఠలోఁసోద్భూత-
 విస్మమరి కారుణ్య రసపూరిమునిను,
 ననుఁమ స్వర్గమోక్షోన్మభేష్టాఢ్ధ
 వినుత కలాఁసార వృష్టిఁ బెంపాఁకరి,
 యసలాఁసరు శ్రీసగం బను సొమేఘు

౧. పరిమత్కర్తక; పరిమట్కర్తక, ౨. తత్ప; తత్పద,
 ౩. సోపాన, ౪. కలిత, ౫. నల, ౬. ఝులూకర; ఝూలూకర,
 ౭. ధ్యాన, ౮. తగ్ధహ్య, ౯. సోఘాత; సోఘాత, ౧౦. చక్ర;
 కక్ర, ౧౧. ఘర్జనల; ఘర్జనలు, ౧౨. ధా, ౧౩. హర; వార,
 ౧౪. ర, ౧౫. రి; ర.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

మసమాసమై యొప్పె; నట్లునుం గాక,—
 పృథుతరంబై యొప్పె పృథ్వి వీరముగఁ,
 బ్రథితాంబరము దివ్య భవ్యలింగముగఁ,
 గ్రన్న రదిచ్ఛయము మేఖలయుఁగా, దిశలు
 ప్రన్నని దివ్యాంబరంబులు గాఁగఁ,
 బాలుపారు సక్షత్రములు పుష్పములుగ,
 నలరు సూర్యేందు లుద్యోగములుగ,
 నెఱయఁ దత్త్వతీత నిత్యచిన్తూర్తి
 గొఱలు జటాఘట కోటీరిముగను,
 నరుదగు సూక్ష్మత్త్వోకారుఁడైన
 హరుగళంబున నున్న హాలాహలంబు
 నీలిమదోచిన లీలఁ బర్వతుని
 నీలవర్ణాకృతి నేత్రపర్వముగ
 హర్షాశ్రుపూరితాపాంగమాఘఁడు, ప్ర-
 కర్షితస్త్రీతవక్త్ర కమలభాస్వరుఁడు,
 స్ఫురితరోమాంచ కంచుకితదేహుండు,
 గర మవిచ్ఛిన్నగద్గదకంఠరుండు,

౧. పై, ౨. పృథివి, ౩. గకము; బరమ, ౪. దిగ్విలయ, ౫. ల, ౬. న, ౭. రి, ౮. యు, ౯. కారమైన, ౧౦. మి, ౧౧. నీల పర్యతము, ౧౨. స్క.

పండితారాశ్వచరిత్ర

నిశ్చయభావ స్వరం కేత్రాంగ విక్రి-
 యాశ్వాశ పరివశుఁడగుచు వెండియును,
 గనుగొను మ్రొక్కుచుఁ గతియనుము-
 లను శిష్యులొకరి కొర్రున నేఁగునొచ్చి,
 మఱియు నున్నప్పుడే మఱియున్నాఁడుఁ
 కఠింకఠి మ్రొక్కుచుఁ దాఁ జూచిచూచి—
 భంగించి కుంభనాథపుఁడు ముక్తాద్రోక్తిఁ
 గ్రుంగిన విధ్యాద్ర గునుత దానె-క?
 యింకెనరాక్షుచే న్నిగఁబడిన
 మానరికగము నెవ్వ్రొత్త యె-క?
 తూలి రానఁబని చేతుల ననూఁపబడిన
 వైలాసశైలల గాభీష్టి ము-క?
 తనపర్వతస్వ గంఠముగి మానె-క?
 ధను నైస మేఘభూకంఠశక్తి యె-క?
 మున్ను వక్రక నోడి శమున్నుట చుఁగి
 యున్న మైనాకాద్ర యున్న తిమి-క?

౧. భాస్వత్స్వక; భాస్వత్స్వక; భాస్వత్స్వక, ౨. పల్లవారి;
 కేమలారి, ౩. నే, ౪. గూచ, ౫. శిఖరంబ, ౬. కర నుమానేవు;
 ధరవిమానంపు, ౭. మది, ౮. మున్నీడ, ౯. ది.

ప ర్య త శ్ర క రణ ము

యోగం గంగానయస్ఫూర్తి జేవ-
 యోగిని మాల్యవత మొప్పెంత ?
 కమలాస్థుని కుకాకికు నశియించు
 హిమనన్నగ మహిష్టతయెంత ?
 తస్య భాగ్యోపయోగేగాని
 యెప్పని యనయాద్ర యెప్ప దానెంత ?
 కడుపు సొచ్చిన మిత్త్ర ఘనతర తేజ
 మహిగించు నస్తాద్ర మాధ్యమెంత ?
 నొండ జూనినములు దక్కంగ నొండు
 గలుగని మయ్యాద్ర గౌరవం బెంత ?
 తా ను నకిరాడు దాబ్బగలేవి
 మానసోత్థరిగిరి మాహాశ్చ్య మెంత ?
 చంద్రాంకు విను బెసి చూచిల్చినట్టి
 యీశ్రకోలాద్ర మహానయెంత ?
 నలు వోణ పామాణ బహువర్ణరీతి
 నశియించు హోహణగము యెంత ?

౧. యంకట, ౨. చయ; వయ, ౩. మొప్పెంత; మోవెంత,
 ౪. కుగాకనశించు; కుగాకనశించు, ౫. మక్, ౬. నో; మె; యె,
 ౭. త్ర, ౮. నీచ్చ, ౯. పంక, ౧౦. మంకెంత; యొప్పెంత;
 నుప్పెంత.

పండితారాధ్యక్షరిత్ర

జనపతి యగు రాము ిచాసంబుచేతఁ
 దునిసిన గంధమాదనము సీపెంపెంత ?
 ౩ యోరంత ప్రాద్దు భూభారకశ్వమునఁ
 దారుండు కులసర్వతముల *పెంపెంత ?
 మొదలఁ గ్రోతులుమ్రోవ ముఱిసి సడటి
 సడటికొండల సుపిండు పాటి దా నెగ ?
 నాఁడు సేదన కెల్ల నాఁడు సేనాఁడుఁ
 బోడిగా భాగంబుఁ బొందవియ్యట్టి
 పొగడిన నెగడు శ్రీ గసార్యభౌముఁ
 బొగడలే కృతమతుల్ వున్నైకరాసి ;
 నొక్కొక్కగిరులయం దొక్కొక్కమహిమ
 నెక్కొనుగాక యనిందితమహిమ
 గలుగునే యింక బుకుఁ గామ్యార్థసిద్ధి
 గలుగునే యిభోగమోక్ష సుఖాభివృద్ధి
 గలుగుఁగా కిల శ్రీ గస్వర్చవేద-
 వలన శ్రీశైలభాస్వరిసురీతిరువు-

౧. శాపంబు, ౨. సాంపెంత, ౩. యోరంత; యోరెంత,
 ౪. లు, ౫. నుప్పెంత; సాంపెంత, ౬. పెంపు, ౭. నాఁడునునెల్ల;
 సేదనునెల్ల, ౮. నెన్నాఁడు, ౯. డిక; పత, ౧౦. పరు,
 ౧౧. మోక్షభోగ; మోక్షసుఖాభివృద్ధియును, ౧౨. తనువు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

వలన, శ్రీపర్వత వరకామోదుఘము-
 వలన; నెట్లనిన,— నవారితభక్తి
 భ్రాజిల్లు పర్వతు పటు³తపఃఫలము
 దేజోమహత్త్వంబు దివ్యాంగ మనఁగ,
 సురుచిరమల్లికార్జున సముత్తుంగ-
 వరమహాస్థానంబు వదనాబ్జ మనఁగ,
 ఘనతర ధర్మార్థ కామమోక్షములు
 దనరు శ్రీపాదపద్మంబు లనఁగఁ,
 గన్నులు వీసె వృక్షంబు లనఁగఁ,
 జెన్నగు శృంగముల్ శృంగంబు లనఁగ,
 గుహలు నాసాపుట కుహరంబు లనఁగ,
 మహితభూజములు రోమంబు లనఁగ,
 నొగి గుహంతరివాయు విహారువు లనఁగఁ,
 వగు శ్రుతిస్త్రుతులు విశ్రోత్రంబు లనఁగ,
 నరిచతుర్ద్వారనివాస లింగములు
 సరసతి నొప్పారు చన్ను లనఁగ,
 దొరఁగు పుణ్యంబులందుల దుగ్ధ మనఁగ,

---

౧. మఖము, ౨. త, ౩. తర, ౪. పరమమహాస్థాన, ౫. పదకా, ౬. ల, ౭. దీప, ౮. శృంగంబు శృంగం బనఁగ, ౯. మహాం తర, ౧౦. వూరువు లనఁగ; వూరు లనఁగ, ౧౧. కాస్త్రంబు, ౧౨. లుదుగ్ధంబు లనఁగ.

సంకీర్తా రాగ్య చరిత్ర

వరిసరిపొక్కిరిసి వచ్చెను లనగఁ,
 నమోన విజయ్య యదయు వాముగఁ,
 మ్రమధానపులు నరిశాము గఁ,
 నందరా వైసశ్రీగళకాపాధేను
 వంకరా కెన్నె యష్టామిల్? వచ్చెయు,-
 బరిగు సర్వై తిలక రదా మున
 *నది ప్రసన్నత యానాం కియగఁ,
 ఎనదు సర్వైతపాద్యపుణ్య హంబ
 మునానైస కూకట శోకేనగాఁ,
 వీరగు స్వతు - గాన్వితూనానుచు
 దాఁ గరిగొన్న మె నరికూ కయగఁ,
 ఎదలి కల్యేన పాపు వా రివోరఁ
 గదసిన కొంపింబు గనంబులు గ,
 - శ్వేమేధాద్రముఖాఃకరింబు
 శాశ్వతాశాఫోః శాశ్చ రింబు గఁ,
 గరిమొంకింప వాణాంగ గాదనదుంబు
 వసున శేషైతబహుచ్చరింబు గఁ,

౧. ట్ల, ౨. ి, ౩. య, ౪. కరకు, ౫. కర, ౬. ంబ
 గాఁ, ౭. ట, ౮. పరు, ౯. గాఁ, ౧౦. లగములోయనంగ,
 ౧౧. టు, ౧౨. లుగాఁ, ౧౩. ప్ప, ౧౪. ఙ్గాఁ.

రవ్య త ప్ర క రణ ము

మహానియ్యకాంతిమ స్తరకతశిలలు
 బహుళంబు లగుహరిత్పత్రంబు లనంగ,
 నగణిశఠచిన్ద్రవా శ్వాబ్జరాగములు
 జిగిం దులుకాడెడు చివురు లనంగ,
 గమయు మాక్షిక చంద్రకాగత వజ్రములు
 గోమరాఠు నెఱివెరిగుత్తు లనంగ,
 కనమరంగం గామ్యాభి లైన సాధకులు
 *దమిఠిగారు గొను శేఠిరంబంబు లనంగ,
 శ్రీస్విరూపాభూతిగ చిన్ద్రాగములు
 భాస్వరి వరిచివ్వకలము లనంగ,
 దంబోయి మునులును దాసోష్ఠిములు
 కలములూనెడు శుకస్రకంబు లనంగ,
 నందరంబైన శ్రీనగకల్పవృష
 నంద కా కెవ్వి యిష్టార్థముల్ ? మఱియుఁ,—
 దా రాదలోహ త్రైత ద్వర్ణి సమితి
 నారించి శుభ సువర్ణంబు సేయ
 విరిచింప నాస్పర్శవేదిక ంచెల్లు,
 ఎరసూక్తి “స్వర్ణం భవతి” యనునట్లు

౧. దొ, ౨. డి, ౩. నుళు; నురు, ౪. నవయంబు, ౫. తను,
 ౬. గప్ప, ౭. పద, ౮. లనెడి, ౯. దా, ౧౦. చెల్లె; లెల్ల.

పండితారాధ్యచరిత్ర

ద్విజముఖ్యజాతు లాదృతిఁ దన్ను ముట్ట
 వృజినంబు లడఁచి పవిత్రులఁ జేయఁ
 జరసూక్తి “నంశ్యజా స్సృష్ట్యా” యనంగ
 ధరఁ జెల్లు శ్రీసర్వతమునాన కాక
 తలపోయ శ్రీపర్వత స్పర్శవేది
 వలనన కాకెవ్వి వాంఛితార్థములు ?
 ధర నెన్నఁదగు పర్వతంబులలోన
 సిరిసిరియును నొక్క గిరి యఁక జనునె ?
 లింగమూర్తుల* ప్రాపు, లీలలీలాపు,
 మంగళశ్వము² నెల్ల, మహిమల కెల్ల,
 బరమార్థముల కాది, ప్రమథులవేది,
 సురతగువులుగుంపు, సురభులసాంపు,
 సితామణులొంపెల్లు, సిరిపుట్టిచిల్లు,
 సంశసంబులతీపు, సత్యగుంఠిరూపు,
 స్పర్శవేదులరాశి, వ్రత్యక్షకాశి,
 దర్శసంబులముక్తి, ధన్యతశక్తి,

౧. వృతి, ౨. క, ౩. సకాకెవ్వియు, ౪. యన, ౫. ప్రాది, ౬. తాపు; రాపు, ౭. కెల్ల, ౮. మహిమలకెల్ల; మహితక రెల్ల; మహితాక్షు రెల్ల ('సాహో మహిమ్నాం' అని సం.), ౯. ముక్త్యాది, ౧౦. యిల్లు, ౧౧. శ్రీ, ౧౨. రాపు.

దమితేంద్రియలసీమ, దానులప్రేమ,
 విమలతమురువు, దత్తము పొట్టాపారువు,
 జంగమోత్సవము, ప్రసాదంబు జవము,
 సంగీతములగుత్తి, శరణులవృత్తి,
 నిర్గతాఘులదృష్టి, నిత్యతపుష్టి,
 స్వర్గంబు కగరసు, మోక్షంబులవెరసు,
 శివయోగుల యిరవు, సిద్ధులవెరవు,
 ద్రువకీర్తిపెంపు, నిత్యులమతి యింపు,
 నదులవొచ్చినయిల్లు, నగములపెల్లు;
 నగమలాత్తులపేర్తి, శంకరుకూర్తి,
 దశములయెల్లి, కీర్థంబులవెల్లి,
 జనసమాధులప్రొద్దు, సమయులదుద్దు,
 ంభక్తులచెలువు, విరక్తులొనెలవు,
 ముక్తిమంతులత్రోవ, మోదంబులచేవ,
 భవసాగరమునావ, వివదవులకతావ,

---

౧. సు, ౨. పార (రు) వు; జొరువు, ౩. ప్రసాదంబు జవము; ప్రసాదంబు జలము (శిరము, జపము), ౪. గరుసు; సరుసు, ౫. వెరవు, ౬. వెరవు (పు); వెరవు, ౭. లు సొచ్చిన; ల బొచ్చిన, ౮. గెల్లు, ౯. సరసుల; శవముల; జవముల, ౧౦. భుక్తుల, ౧౧. నెలవు; యిలవు; యలవు; యలువు, ౧౨. త్రు, ౧౩. చోవ, ౧౪. పనముల; పదముల; పరముల, ౧౫. తోవ.

పండ్ల తారా క్యచరిత్ర

శినభక్తి శిఖరంబు, శ్రీనగేంద్రంబు;
 వరికింప నిట్టి శ్రీ సర్వేశ్వరంబునకు
 ధరణీధరములొండు వస్త్రోత్సవ మొనెనె?
 యిందుల సెలవోలు లేవెనొనెనె?
 యందున్న యట్టి గంగానదీనామ,
 లిందుల గోబృహత విష్ణుహి నోష్ట్ర
 మాకలై లాన మహి కైలయ,
 లిందుల గోబృహత విష్ణుచూర్ణియు
 బృందావకుళంబు సుశభ్రాంతి,
 లిందుల కోవెయ్య లేశుకై కు
 మాకలై యున్న గోమంతాన సుగం,
 లిందుల బాంబుకు తెలుసు నుండు
 నందోహములు దాన్ని కలసి క్రమభిప్రయ,
 లిందుల విశేషంబు లిందు గాయకీర్తన
 లిందుల కుంజు వ్యోమధానయలు,
 నిందుల విడివిడి లింకల ధతులన

---

౧. న్ను, ౨. నుట్టి (బు) ప్లు (ల్ల), ౩. లి, ౪. లు, ౫.
 ళి, ౬. లోపెయ్య, ౭. ధై, ౮. మానవు; పనిబాల, ౯. లకా
 ల్పు, ౧౦. పడు; వహ; ౧౧. లందలు, ౧౨. సలిపి, ౧౩. ను;
 సునిదీధతుల.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నిందితంబులు ౧ శేషు నిజఘణామణులు,
 నిందుల^౨ క్రియ్యూట లీప్సి తార్థంబు
 లందించు రసరసాయనసుధా^౩ ధార,
 లిందుల ^౪ పెడవట్లు ^౫ నందనోద్ధాన-
 మందారముఖ్య సంక్రందనతరులు,
 నెలకొన్న యిందుల నిరసత^౬ రులు
 మలయజ ఘనసార మహానియ్యతరులు,
 గామింప నిందుల కడపటిశిలలు
 భూమిఁ జింతామణుల్ పుట్టిన గనులు,
 విలసిల్లునిందుల వెడ^౭ వ్రత లాదిఁ
 చెలుపారు భాగీరథీముఖ్యనదులు,
 వరిగ నిందులచొటి ^౮ పడియ లూహింప
 నిరసంబు క్షీరాంబునిధి పుట్టి^౯ నిండ్లు,
 గలయంగ నిందుల గండశైలంబు
 ౧౦ లిల మోచికొనియున్న కులపర్వతంబు,
 లరియ నిందుల శబరాలయభూమి

౧. సేయు నిజపుణ్యమను (ణ) లు; సేయు నిజఘృణామ
 ణులు; శేషు నిజకిరో(ఘణా; ఘణా) మణులు, ౨. క్ర, ౩.
 వార్ధి; వారి, ౪. పడవట్లు; పెడలెట్లు, ౫. కందుననోద్యవ్య, ౬.
 తు, ౭. వృంత; వ్రేత, ౮. ర, ౯. పదియ; వడియ, ౧౦. నిల్లు;
 నిళ్లు, ౧౧. జల.

పండితారాధ్యచరిత్ర

హరిముఖ్య సురిలకు సేనవిముక్తభూమి,
 నలపోయి నిందుల ధరింపజమ్ము
 లల మేటి చామికరాద్రీ కింకరము
 శసరియించు విందుల శ్వేతచాళములును
 ధరిం జతుశ్వేతల కింకర నుశ్చములు,
 కింకరలొక నిందుల కింకరములు
 శససుమతి శుశ్రుతి వ్యాఖ్యానములు
 నక్షత్రముల ముఖ్యముల వాచింకరములు
 కింకరముల వాచింకరములు,
 భాషించు విందుల వాచింకరములు
 లాచింకరముల వాచింకరములు,
 కింకరముల వాచింకరములు
 గణపతి ప్రహారు ముఖ్యముల వాచింకరములు,
 గణపతి ముఖ్యముల వాచింకరములు
 కింకరముల వాచింకరములు,

౧. రు, ౨. నడ ముక్త; నడ ముఖ్య; నడచర్మ, ౩. ని, క. శ,
 ౪. చరియింప, ౫. కింకరము, ౬. కింకరము; కింకరము, ౭. కింకరము; కింకరము
 (నీశ్రుత); కింకరము, ౮. యిలబాపఃయాహాప, ౯. సింకరము; కింకరము
 ౧౦. బవకును, ౧౧. కింకరముల వాచింకరములు, ౧౨. పాపింకరము; వశిగల,
 ౧౩. వట (టు; ప), ౧౪. కింకరము, ౧౫. కింకరము, ౧౬. కింకరము, ౧౭. రు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నూహింప నిదుల యొకపిన్నతపసి
 యాహరిపుత్తు నుక్కొడచినవాడు,
 వీక్షింప నిదొక్క వీరగణంబు
 నక్షునియజ్ఞంబు దహించినాడు,
 శీఘ్రంబ యిదొక్క చిట్టిగణంబు
 వ్యాఘ్రాసురాదుల న్రచ్చినవాడు,
 మణిపైలోత్తరద్వారవిభుడు
 ప్రమథుల కబాచి లోకము లేర్చినాడు,
 వ్రాలి యిగ్గరితూర్పు వాకటితేఱు
 గ్రాలుచుం ద్రపురిముల్ గాల్చినవాడు,
 సలి చిన్నగిము దక్షిణద్వారవిభుడు
 నిలం బరిత్యోతి మై యెసగినవాడు,
 మసల కగ్గరి సచ్చిమద్వారవిభుడు
 వాసగ నబ్రహ్మలం బట్టించినాడు,
 ప్పరవైరి యిదుల మల్లికార్జునుడు
 రరిలింగములచక్రనర్తి మైవాడు,
 మిగుల నిదుల సారమేయమార్జాల -

౧. ణ, ౨. న్ని; న్న, ౩. ప్రమదుల, ౪. జించి, ౫.
 నాలి, ౬. ల, ౭. మరువకగిరి, ౮. పారిగొని; పాసగొని,
 ౯. మూర్తి.

పండితారాధ్యనరీత్ర

ఖగ మృగ క్రిమి కీటక భుజంగ ముఖ్యు
 లోలింన శ్రీగిరి క్షోణ్డఁ గాదేనఁ
 గైలాసమున క్షోణ్డఁ గాకవి నర్జున
 కరవి న శ్రీగిరిమహిమూన్లనాదనము
 వనజజునకు నైన కనశమె నర్జునఁ?
 విన "న భూతా న భవిష్యంతి" యనఁగ
 నెనయె శ్రీగమున కింతవైలుములు?
 భువి కథరించిన యట్టి భూకథేగ్రములు
 కివ్రకథరించిన యట్టి కిరిగిరి నరియె?"
 యంచుఁ గింగీర్ణించుచు హర్షించు గణస-
 ముచితుఁడగు నడిచియ్యచూరించు, లకు
 నంగక శ్రీవైలు ముతయు కిందవ్య-
 లింగస్వరూప మై లీల వెంకటేశుఁడె;
 కింకల్పతాళులకు నిలంపక ము తోచు
 సుకల్పతాళులకు లి గురికల్ప ము తోచు,
 ననుపురాణోక్తి దా నది కింకయోలు తిప్పె?
 వినుకొన నర్జునోక్తి విధ యట్లుగాక

---

౧. భృ-వె, ౨. ని, ౩. మండె, ౪. క, ౫. ప; వ, ౬. వి,
 ౭. వర్ణింప వశమె, ౮. కరియుచిన, ౯. శ్రీ, ౧౦. మగీర్తింను, ౧౧.
 పు, ౧౨. గూడ, ౧౩. లి, ౧౪. ని, ౧౫. యట్లుగాక, ౧౬. క్త.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

యనయంబుఁ బూజాఫలాపేక్షితులకుఁ
 గనుఁగొన నిస్థాలలింగస్ఫూర్తి దోచు,
 ననయంబు యోగసుఖాపేక్షితులకుఁ
 గనుఁగొన సూక్ష్మలింగస్ఫూర్తి దోచు,
 ననయంబు భక్తి సుఖాపేక్షితులకుఁ
 గనుఁగొనఁ బరమలింగస్ఫూర్తి దోచు,
 వరలింగ మెట్లన్న కవాయవిద్యమున
 *ధరఁ “దదియ్యం త్రివిధం హుః” మనఁగ,
 రతి “నస్త దా ద్యమరై ర్దృశ్య” మనఁగ,
 యుతిముగా “సూక్ష్మం చ యోగిభి” రనఁగఁ,
 గరి మనురక్తి “భక్తై ర్దృశ్య” మనఁగ,
 ధర “దృశ్యతే నాన్యథా క్వచి” త్తనఁగ,
 నటుగాఁన భక్తిభావైకాదృష్టులకు
 స్ఫుటలింగమూర్తి దోచుడు దభ్యగాదె ?
 భంగిగా బసవయ్య నింభక్తి దృష్టులకు
 జంగమం బటుగూడ లింగ మైనట్లు,
 సిద్ధరామయ్యకు శ్రీగిరీశ్వరుఁడు
 శుద్ధలింగాకృతి శోభింలునట్లు,

౧. పరమ, ౨. భక్తి, ౩. ట్లు, ౪. పాయరియ్యమున, ౫. దరి,
 ౬. క, ౭. క్త, ౮. దృష్ట్లుకును; దృష్టికిని, ౯. ట, ౧౦. భావ, ౧౧. త్లి.

పండితా రాశ్రి చరిత్ర

శ్రీనివాసాయనాదికివి లింగస్వ-
 రూప మై ప్రాసాదుఁ జేపాదింట్లు,
 స్వామిలింగస్థితి నిచిరాజనరు
 సారాస్త్వవిధియు నై, నిన్నుఁ జైవలూ
 వాడియు నోమేస్వయం గుణ్ణంబి-
 ఖాక్షిణిలింగస్త్రివారంబైవలూ,
 శూలి క్రమా నాస్త్రి గూరినాదికివి
 దా లింగమూర్తియు నానాశరీరట్లు,
 భాగవతంబు మీ భక్త్యై నోపై-
 మా నాశుని లింగమై యానాదికివి,
 శ్రీలింగమూర్తియు నెచ్చెయి నానాశుని-
 వానిని స్థితి నిచిరాజనరు,
 స్వయంబునిని చింతి స్వయంబుని
 యశుని సాక్షాత్తుని చింతిని
 గుణ్ణంబుని చింతి స్వయంబుని
 మనోని చింతియు నిచిరాజనరు
 మును సుజ్ఞాని చింతి మునిచిరాజనరు
 నినువాదిని గుణ్ణంబుని చింతిని

౧. శన్నపై, ౨. రాశపై, ౩. నా, ౪. ను, ౫. లింగము
 పెనుపారిసయట్లు, ౬. స్వయం, ౭. ట్లు, ౮. నకుఁజేర్చి; వాత్తఁజేర్చి,
 ౯. పరిఁ, ౧౦. ని, ౧౧. నిదిఁ; నిచిన.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

వొగరి అతాగముల్ చూచినదృష్ట్లు
 ఘనధూంః ఘామగా గప్పిన దృష్ట్లు
 నరగ నివారలు నీర్విక దృష్ట్లు
 గాము³ వేవ్యగా గాము³ దృష్ట్లు
 సుణం దాబూ³ గాము³ దృష్ట్లు,
 వారిం గా మ్యో³ గాము³ దృష్ట్లు-
 గా ద్వి³ ద్వి³ ఘన³ లింగము³ కు
 దా నిరీక్షణ నానధా³ గాము³
 ద్వి³ లింగము³ సెల్లి³ చి
 మకు³ న వెకు³ మిల్లి³ కాళ్ళను³ డు
 లెక్క³ న నెల్లి³ లింగము³ ముం³ ల
 నిక్క³ వి³ ని³ ఘన³ భవి³ చుట³ కు
 ని³ య "య³ ద్ధ మ³ నా ధ్యా³ రు³ తి" యనియు
 క³ "న ద్యా³ వా ని³" యన మఱియు
 కీ³ కొవి "న య్క³ నా ని³ తి" యని
 గు కా³ పి శ్రు³ లి³ జ్జె³ స్ప³ రణములు
 నని "మ³ న్న³ ని³ న్న³" మనియు

౧. ప్ర, ౨. ట్ట, ౩. నిశ, ౪. య, ౫. లనలారు; అమ
 లారు, ౬. జంక, ౭. ని; చె, ౮. శ్చిన్నస్తుల్లి, ౯. నిశ, ౧౦. లు,
 ౧౧. య విచుతి; మ విచుతి, ౧౨. యు, ౧౩. యు, నొ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నరయ "కర్తృశ్యేక" మనియు "మహాత్త్వ-
 చేష్టలు విరిచించి చెప్పి నాద్యోక్తికి
 దృష్టంబుగా శైవ శిష్యుడైతిమ
 గలయ శ్రీనగము సాక్షాత్లింగ మనుచుఁ
 కదలచి రూపించియుఁ, దలచినయట్లు
 పలికి నుతించియుఁ, బలికినయట్లు
 యిల భజించియు, భజియించినయట్లు
 పదపడి సద్భక్తి దుదముట్టుటకును
 ముదమున భక్తసమూహంబు వొగడ

శ్రీ పరమోత్పత్తి సంకీర్తన కంఠము

నద్భుతం బందుచు నంతఁ బాడితిమి
 సద్భక్తి మ్రొక్కుచు సంస్తుతింపుచును,
 నభిరమ్యలీల నొప్పార శ్రీగిరికి
 నభిముఖుడై కన్నులారఁ జూచుచును,
 దూరీకృతాఘండు దోనమరాజుఁ
 గారిఁ గృపాపలోకనవార్ధిఁ దోల్చి
 "ఁంయరుగు శ్రీగిరిమల్లికార్జున దేవు

౧. మహాత్త్వ్య, ౨. క్త, ౩. శిష్ట, ౪. వలచి, ౫. ట్లు, ౬. లు,
 ౭. ర, ౮. న, ౯. ల్లి, ౧౦. యరుదరు శ్రీమల్లి.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

చరణాంబుజంబు లాసక్తి భజింపు,
 భోవుభక్తకోటికి బర్వము ల్గులుపు,
 శినరాత్రి యప్పురి జెల్లింపునియతి,
 నిల బ్రదక్షిణముగా నీ పర్వతంబు
 నలగొని నీవు మా ప్రతసమాప్తంబు
 గావింపు" మని శిష్యు గారవింపుడు మ-
 హావిసయంబున సాష్టాంగ మెఱుగి
 మస్తకవిన్యస్త మహితాస్వహస్త-
 శస్తావతంసుడై "జగదభివీనుత
 సర్వజ్ఞ పండితాచార్య! తొల్లియును
 బర్వతంబును నొక్క ప్రమథుడో, ఋషియొ,
 పర్వతాకార మెబ్బంగిం బాటిల్లె?
 బర్వతస్థలి నెట్లు ప్రభవించె గంగ?
 యాది శ్రీపర్వతం బనునామ మెట్టు
 లాదరిణీయమై యియలరె లోకముల ?
 మహి శైలసార్వభౌమత్వ నిత్యత్వ-
 మహిమ యేక్రియ నసమానమై పరగ ?

౧.ంచి; ౦ప, ౨. వ, ౩.ంచు, ౪. మఱియు, ౫. ను, ౬.
 ప్రతి, ౭. నష్టాంగ, ౮. ప్రహస్త, ౯. ౦బను; ౦బున; ౦బోయొక్క,
 ౧౦. భ్రాశిలై, ౧౧. ప్రబలించె, ౧౨. యలడె.

పంకితారాధ్యచరిత్ర

నఱిముముళ్ళు, కాదా నిష్ఠా,
 విఖరదర్శి, ముక్తి స్థు మోక్షున గె?
 మించి సదాశివ మి హూ, నూ;
 బాచనక్రిమి లె (4) లె శివ?
 క్షేపణము, శక్త్యైకము,
 క్షేపణ ముక్తి చ నాగ, ?
 నాహ్మతానాగ, పుక్తి చ్చై యిష్టి
 శివ, నమగ - - - శివ?
 క్షేపణ తానాగ, పుక్తి చ్చై యిష్టి
 లిహూ, లిహూ, గుక్తి చ్చై యిష్టి?
 రిసరినా చ్చై ముఖార, పుక్తి చ్చై యిష్టి
 లెనా, పుక్తి చ్చై ముఖార, పుక్తి చ్చై యిష్టి
 ముక్తి చ్చై ముఖార, పుక్తి చ్చై యిష్టి
 ముక్తి చ్చై ముఖార, పుక్తి చ్చై యిష్టి
 ముక్తి చ్చై ముఖార, పుక్తి చ్చై యిష్టి
 ముక్తి చ్చై ముఖార, పుక్తి చ్చై యిష్టి
 ముక్తి చ్చై ముఖార, పుక్తి చ్చై యిష్టి

౧. న, ౨. ట్టు, ౩. ట్టు, ౪. ట్టు, ౫. ట్టు, ౬. ట్టు, ౭. ట్టు, ౮. ట్టు, ౯. ట్టు, ౧౦. ట్టు, ౧౧. ట్టు, ౧౨. ట్టు, ౧౩. ట్టు, ౧౪. ట్టు, ౧౫. ట్టు, ౧౬. ట్టు, ౧౭. ట్టు, ౧౮. ట్టు, ౧౯. ట్టు, ౨౦. ట్టు, ౨౧. ట్టు, ౨౨. ట్టు, ౨౩. ట్టు, ౨౪. ట్టు, ౨౫. ట్టు, ౨౬. ట్టు, ౨౭. ట్టు, ౨౮. ట్టు, ౨౯. ట్టు, ౩౦. ట్టు, ౩౧. ట్టు, ౩౨. ట్టు, ౩౩. ట్టు, ౩౪. ట్టు, ౩౫. ట్టు, ౩౬. ట్టు, ౩౭. ట్టు, ౩౮. ట్టు, ౩౯. ట్టు, ౪౦. ట్టు, ౪౧. ట్టు, ౪౨. ట్టు, ౪౩. ట్టు, ౪౪. ట్టు, ౪౫. ట్టు, ౪౬. ట్టు, ౪౭. ట్టు, ౪౮. ట్టు, ౪౯. ట్టు, ౫౦. ట్టు, ౫౧. ట్టు, ౫౨. ట్టు, ౫౩. ట్టు, ౫౪. ట్టు, ౫౫. ట్టు, ౫౬. ట్టు, ౫౭. ట్టు, ౫౮. ట్టు, ౫౯. ట్టు, ౬౦. ట్టు, ౬౧. ట్టు, ౬౨. ట్టు, ౬౩. ట్టు, ౬౪. ట్టు, ౬౫. ట్టు, ౬౬. ట్టు, ౬౭. ట్టు, ౬౮. ట్టు, ౬౯. ట్టు, ౭౦. ట్టు, ౭౧. ట్టు, ౭౨. ట్టు, ౭౩. ట్టు, ౭౪. ట్టు, ౭౫. ట్టు, ౭౬. ట్టు, ౭౭. ట్టు, ౭౮. ట్టు, ౭౯. ట్టు, ౮౦. ట్టు, ౮౧. ట్టు, ౮౨. ట్టు, ౮౩. ట్టు, ౮౪. ట్టు, ౮౫. ట్టు, ౮౬. ట్టు, ౮౭. ట్టు, ౮౮. ట్టు, ౮౯. ట్టు, ౯౦. ట్టు, ౯౧. ట్టు, ౯౨. ట్టు, ౯౩. ట్టు, ౯౪. ట్టు, ౯౫. ట్టు, ౯౬. ట్టు, ౯౭. ట్టు, ౯౮. ట్టు, ౯౯. ట్టు, ౧౦౦. ట్టు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

మనుబోధోరణము లొమ్మడి వాచి కనఁగ
 న గములు బిందుములు నమలు గీర్థంబు
 లగు కుండములును మహాస్థానములును
 దన్యలింగములు జ్యోతిర్లింగములును
 భిన్నమై నగు నెఱు శేషు కిమతీయు?
 ననులకు దృశ్యమాన బియ్యుఁ గాక
 నరఁగ చిగ్గిరిపెర న్దతి దఁరి
 మోలిగములు, రిత్నమయలింగములును,
 గణపతిఁ న్దన్వలింగములు, రిజతి-
 లింగములును, దామ్రలింగముల్, గాంధ్య-
 లింగములును, లోహ లింగముల్, సాస్త్ర-
 కారలింగములు, గరిమోష్ట సూర్య-
 కారలింగము, అయస్కానలింగములు,
 నమ్మలింగములు, స్వియంభులింగములు,
 గోమఠాదిఁ గోటాఁ గోట్ల వెండియును
 నరి సు నాసుగ మునవ్వరి సిద్ధ సాధ్య-
 గరుడ గాఢ వోర్వరిగంధ్రకరాదు

౧. చ్చికి, ౨. బులు-చు, ౩. యవియు; పరియు, ౪. క, ౫.
 యానం, ౬. యో, ౭. య; యి, ౮. ప్పు, ౯. ట, ౧౦. ప్రవ;
 ప్రకా.

పండితారాగ్యచరిత్ర

లిలఁ బ్రతిష్ఠింప నభీప్సితమహిమ
 గల స్రోతిఘాలింగము లనంతకోట్లు
 సాన్నిధ్యమెసంగ శ్రీశైలాబులంకర
 ంన్న గాఢనుండు సౌభాగ్యమెక్కడవె?
 జక్రి చతుర్ముఖ శక్రసన్నతఁ -
 రాక్రమునకు లింగ చక్రవర్తికిని
 శూలికి మల్లికార్జుననామ మెట్లు
 వోలయ్యె మును స్వయాభూలింగమునకు?
 నేనగం బేదెన నేతీర్థ మెచట
 నేనది యెక్కడ నేస్తాన మెందు
 నేలింగ మేపూజ యొకైతవుణ్య
 మలోక మేభోగ మేషలప్రాప్తి
 యేపడు బోసాఖ్య మోమోక్ష మెట్లు
 లావర్చితంబుం మాహాశ్చర్య మంతయును
 నానతి యిందని యడుగుల కెఱుగ,
 నానతిబుధుండు లోకారాధ్యమూర్తి
 యానందభరితాత్ముఁడై కృపాదృష్టి

౧. శ్ఠింప లింగములనంతంబు, ౨. గి, ౩. దు, ౪. నుండ;
 ౫. జొసగు, ౬. ట్లనరి, ౭. దిశ, ౮. మందు, ౯. మోక్ష, ౧౦. సౌఖ్య,
 ౧౧. మహత్త్వమెంతయును.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

దోనమరాజయ్యఁ దొడిఁదొడిఁ జూచి
 శ్రీగిరిమహిమఁ దా శేషునకైన
 వాగీశ్వరునకైన నివాణికినైనఁ
 ాదన కుచు శ్రుతు “లనంతావై”యనంగఁ
 జను వేదవేదాంత శాఖలకైన
 సూతునకైన వ్యాసునకైనఁ జిత్ర-
 భా తనుఁ డట్టి శ్రీ బర్హతుఁగన్న
 * యాశిలాదునకుఁ దానై కీర్తిసేయఁ-
 గా శక్యమే, నీలగళుఁ డెగుఁగాక!
 వినియెఁ బార్వతి దన విభుఁడట్లు సెప్పఁ
 దనాకుమాడిన కంతఁ దా నానతిచ్చె,
 నానానిచే నిొని రమరులు మునులు
 భాతిఁ బురాణోక్తిఁ బర్హతుమహిమ

౧. వాసుకి కైన, ౨. ఈరెండుపాదములున్న ప్రామాప్రతిలో
 లేవు, ౩. గుఱు, ౪. మహిమ, ౫. గాదె, ౬. యు, ౭. విభునిచే
 కారి, ౮. కంత గుహునకు, ౯. న నమరులు.

* ఈ పాదము నేను కల్పించినది. ప్రశులలో ఎక్కడాలేదు.
 “...మహిమ, నాశిలాదునకైన ననుగీర్తిసేయ” అనిన్ని “...మహిమ,
 నాశిలాదునకు నై - నను గీర్తిసేయ” అనిన్ని పాఠములున్నవి. అందులో
 అఖండయతి వస్తుంది. చి. నా.

పంకితారాధ్యచరిత్ర

యా పురాతైకసాం రాధ్యదాశాః
 రూపింశే సమగ్రాహేను గానః
 మైకను వినుము గృతాథాతానియతి
 నాచెచ్చుభంగి క్రీనగ మహాస్వయా
 న్ణిగతి సహజీశ్వయ బుద్ధివాః
 న్ణివాస్వతథాప్రి కుగు న్నీయః—
 శ్రాది కిగాడు యుగ . . . . .
 డాదరికముః ముగనానోమి
 ముక్తిగాలోమోచ్చుచి నూచ్చ్యోకాపాఠాః
 జక్కన . . . . .
 నికభనకృతీనూ ప్తేన్వీ-
 బద్ధం శిందోకైః . . . . .
 నెట్టణ శ్రానిగో దు . . . . .
 శ్రానికై న గోమగు . . . . .
 నిత్యం నయోపజు . . . . .
 సప్తకీర్తి ద్యుతియ . . . . .

౧. రాఘవాకంబు; ౨(౦)౦, కాక (౨౦) ఘ (౧), ౩. న;
 ౪, ౩. ప, ౪. నలరు . . . . .
 కి నాదియు; ఆదికనానయా, ౬. ట్ట, ౭. గు, ౮. ణారి, ౯. ట్టిన,
 ౧౦. చు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

ధర్మావతారు ినాద్యస్తుత్యు లైవ-
 ధర్మశాస్త్రాచార్య తము వృషాధీశు
 నందిత్రమధగణశ్రేష్ఠు తినజను
 నందికేశ్వరు న గ్రనందను తనోసగె;
 నానందకేశ్వరుం కతిపీఠఘోర-
 మానితనరకపోమహిమాతిశయః
 శిష్యుని తిచ్చిచి భజించి మోక్షుచి
 భువిని ద్వితియ్యశంభుం కనువేర
 నాహనత్వ-గి నర్విజ్ఞాన్వమును న-
 మాహిత మగు శ్రీస్సాహసత్వైః
 తినధర్మశాస్త్ర విశేషరహస్య-
 వినిధదివ్యాగమ విరిచనత్వైః
 నహజిత్వైః విష్ణాఃరత్నైః-
 మహాతకేనభక్తి తిమతిగుహ్యైః
 బ్రమదేశ్వరైః బహిసె లోకములఁ
 నమ మేద ధర్మానోతారుఁ డై నరగె
 ఖ్యాపితలీల శిలాదుండు; మఱియు

౧. నిత్య, ౨. తిను, ౩. నీరు, ౪. బహు; ఉనుచు, ౫. కేసుం
 కు నతి; కేశ్వరునతి, ౬. ఘోరవీర, ౭. బఠించి, ౮. చ్చి, ౯. రు,
 ౧౦. మఠ, ౧౧. నీ, ౧౨. తారమై.

పంకితా రాస్య చరిత్ర

దీపితమహిమ ద్వితియ్యతనూజః
 బుణ్యజనైశశరణ్యైః గణ్యైః
 పుణ్యైః జతుష్టై భవననరేణ్యైః
 నాశాంతకీర్తి నాయత కలియుగం -
 దానివమూర్తి గతప్రణతాన్తి
 మంగళచరితు సభంగు లింగోత్త -
 మాంగు సంతాననూపాగు దివ్యాగు
 నాతితనూ మనోవారకో -
 పాకలిసప్తభ్యానైః నితు
 నాద్య నాన్యస్తుత్వైః సవికలనేన -
 నేద్యైః సభేద్యైః సవిద్యావిహారు
 నక్షీణకనుణా కుంఠితేన సు -
 కరణ్యైః కలమముఖైః సత్సవి
 సర్వభిః సన్మన్వైః సార్వభౌమైః
 బర్వతు విహతాః సుస్త్వైః సజయః
 సరమేనుకానుణ్యభావానిశయైః
 హారపాదభక్తి సమగ్రైః సగు
 నుకానుశ్చైః కున్యైః సుస్త్వైః సుస్త్వైః

౧. సగణ్యైః-బుణ్యైః, ౨. పుణ్యచిహ్నక, ౩. ణ, క. గ, ఖ.
 కకుణ, ౪. మ-పర్య, ౫. తు; య, ౬. పాదు, ౭. భక్తి, ౮. తోడి.

పంకితారాధ్యచిరిత్ర

నశతోస్త్రోగ్రచారానుచక్తి
 నతులలోకన్యక్తి యగుగురుభక్తి
 నరిమితంబైన యతివీరభార-
 వివేక విఖ్యాత తన మానరింగ
 బ్రమథాధిపతులు పిత్రము పిత్ర ముగ
 నమను లత్యాశ్చర్షి మాశ్చర్షి ముగ
 దనుజు లెఱయును తోష్యము సోష్య ముగ
 నన కాదు లనుసమా బనుసమి నుగ
 నరమునశ్చర్షి లిది యగు నను నుగ
 నకు లిట్టెను ముగ గగము గగ ముగ
 విష్ణురనరతపో శష్టియ వియతి
 చిష్టం బర్చితనన్తుచిష్టనదూప
 మాచితదస్యనన్దా కేకలో
 దా నట్లు నరియిం గరణి *గూపిం
 జడవిధు ల్లింగం దజ్జలశా మి యలుగ
 బడబాగ్ని ముగ దుక్యాలురు దొరగ
 జుక్కలు రాల వాసుకిశంఖ వ్రాల

౧. వచోగ్ర; ప్రతోగ్ర, ౨. మహా, ౩. నిష్కెత, ౪. నిష్కెత,
 ౫. గణింప, ౬. జడములు గలగం దజ్జ, ౭. గలగం, ౮. లకుల్,
 ౯. దొలగ.

ప ర్వ త ప్ర క త ణ ము

చిక్కరీంద్రులు దూల దివి భువిఁ గూల
 నమరులు వంద నజాంశముల్ డిందఁ
 గమలమిత్రుఁడు గ్రందఁ గమరంబుఁశ్రుందఁ
 గుంగిను కిలడఁగ దిక్కులు కవీడువడఁగ
 నలునయుక్తఁగనాద్యులు మ్రొక్కఁదొడఁగ
 గాతఁ బరవతుని కమహాతపోనియతి
 గాతఁకాతకుఁడు న్రవ్యక్షమై నిలిచి
 “జాగ్రన్తహోగ్ర సమగ్రతపో వి-
 చిగ్రహవిగ్రహ! కింకనుగ్రహము
 గావితఁ గావితఁ గావితఁ గరుణ,
 భావితఁ భావితఁ భావితఁ నిన్ను,
 మెచ్చితి మెచ్చితి మెచ్చితి నరము
 లిచ్చెద నిచ్చెద నిచ్చెద, నిక
 మాట లేమిటికి ముమ్మాటికి భక్తి-
 పాటనధానేయ! పరవతివిభుండ!
 వేడుము వేడుము వేడుమీ”ననుఁడు
 బోడిగా సర్వాంగములు భువిఁబొందఁ

౧. గంద, ౨. పొంద, ౩. లవర, ౪. విడువడఁగ; టిడి
 పడఁగ, ౫. గదురంగనాద్యులు మ్రొక్క, ౬. మహాత్రపో, ౭. గరుణ
 భావితఁ, ౮. నిచ్చును-నిచ్చెద, ౯. పాటన.

పండితారాగ్యచరిత్ర

దోడిదోడి జాంగిలం బడి మ్రొక్కి మ్రొక్కి
 కడుభక్తి ముకుటకరంబుల వసుచు
 హస్తాత్మగతుండు నెదఱుసేకీచి
 ముత్యులుకలు మేన మోపులుసాఁగఁ,
 గాతనముగ్గత గ్గకనస్యరిశులు
 గురకెఱుగ నుఱుల్ గుఱుకఁకఱుఱు,
 నానకబాచ్యధానానాదిచారి
 నాననాభోహివా నానానానానానా,
 కెఱుపునానానానానానానానానా
 కెఱుపునానానానానానానానానా
 దమలోకం బలుమఱు కర్ణంబుచెఱుక్కిఁ,
 దమక మ మచ్చకమొందఱుఱుఱు,
 నాయగవీక్రియ అంకియ భూషణము
 లైయిట్లు పొచ్చురి నెఱుకెకఱుఱుఱు,
 “భక్తవత్సల! కేఱుకెఱు బయ్య! కయ్య!
 భక్తమనోబుజు బ్రాహ్మణయ్య!”

౧. బడిబడి, ౨. కీకీంచి (చ), ౩. మ-కుంఠి, ౪. నిక్కా
 ౫. హరి, ౬. నింపు, ౭. పెంపుపెనా-డు (నొప్పాకడు), ౮.
 కంపంపు, ౯. నొడలు; కొడర, ౧౦. ంప, ౧౧. దొలంఱంప, ౧౨.
 రి; ౧, ౧౩. కొల్కాప.

స ర్వ త ప్ర క రణ ము

భగ్గ! స గానరి! భన! నిష్కలంకి!
 నర్తకీతియ ప్ర ర్తిగుణాక!
 నరసి! మహేశ్వరి! "సప్తసంతాణ!
 సరిమదయాశిరస వరచేత్రకోణ!
 యననరత ప్రోలోకైకశనమస్య!
 నన కాన నా ద్యుతా ద్యనిమిషోపాస్య!
 గణంమనోరథి సరికల్యనస్యసన!
 ప్రోణా జగానక వాతకగ్రసన!
 శుభకర!యచికల! శ్రుత్యంతవేద్య!
 యభన! సంసార మహాలోగవైద్య!
 సర్వజ్ఞ! సత్వరిషణ క్షిపారాభ!
 సర్వకల్యకా సరిసరిరిభ!
 శరణాగ్రతౌఘ దుస్తరివాదాన!
 పురిపారి! చిన్తెగిపుము దేనదేన!"
 యచి యిస్లు గినినుఁ బర్వతాష్టకంబందు
 సీనుశివా విష్ణార్థ విత్తులు సెందుఁ
 గా నున విష్ణుకలావాప్తి సేవ

౧. ప్రసాద; వర్ణ, ౨. సంతాణ (స), 3. రసాస్పద; రసపద,
 ౪. కాణ, ౫. సమస్య, ౬. ణ, ౭. పర; వర, ౮. తాఘ,
 ౯. దావదాహ; దావదావ, ౧౦. విను.

ప ర్య త స్ర క ణ ము

దవిలి నీయుగండు విధంబు నేనొల్లెఱ
 బూని “యణారణ్యమా” ననంబశువి,
 తానంబునందండు తెతియునేనొల్లె,
 నన కాదయోగుల సన్ననోగతుల
 నొసరి నుండెనున్కి నొల్లె, వెండియును
 సనుమకౌశేష నిష్ఠానూననియతిఁ
 జను గౌతమాదుల సజ్జలయందు
 దినరంగం బశుప్తవ్రహ్మద్యక్తిఁ
 జను నగస్త్యామల సజ్జలయందు,
 శివయోగులైన ఎకపాదిమునుల
 నవిశేషముగఁ దాల్చు సజ్జలయందు,
 సనమయిఘలు వ్యాసాదిభూతి-
 శాసనుల్ ధరియించు సజ్జలయందు,
 సతికలాపేక్ష నిన్నర్చించుశౌరి
 శైశవత్రజాశుం సజ్జలయందు,
 సురి చాగ్ని యమైత్య వయి శానిలోక్ష-
 గంఠరసఁ శ్రేణానుం సజ్జలయందు,
 సోఽతి మిత్రయు ముముక్షుగిలతాల్చు

౧. జను, ౨. న్కిముల్ల, ౩. యొల్లె, ౪. సైర, ౫. రూప,
 ౬. విరిశి, ౭. లు, ౮. లు, ౯. లాక్ష, ౧౦. పరసవీశానుల,
 ౧౧. తఁ దాల్చు.

పండ్ల తారాగ్రహ చరిత్ర

కక్షలొగ్దవైసంగుల మీ రర్థి
 నుండెడు విధమును కొల్లె బ్రాణేశ!

యుండు మెప్పుడు మనయోత్తిమాంగమునః
 దేన! మస్త్యక దిన్వయీతమున

సువు లింగాగ సన్నిధి క జేర్చి పాశా-
 భావనాఘోష ప్రేక్షయ్యాభూలింగమాః

మనగరించుటకు మహాప్రసాదము,
 నిన్నవినాభావ విశ్వాగోబంధ-
 సన్నిధి వేడితి న్వాహి! సన్నము,
 ప్రతి "సర్వతః పాణి వాచా త" మనంగ
 శ్రుతులు లింగాంగముల్ కూచించుగాన
 ధరి "యథా రాజా తథా ప్రజా" యనుట
 యున్నగునే సర్వతాకామియ్యుల
 దనువెల్లె శిరమై నినుకొని యుండ
 దనువెల్లె గన్నులై నినుగనుగొనంగ
 దనువెల్లె వీనులై నిను మును సనంగ
 దనువెల్లె విహ్నులై నిను పనుశింగ
 దనువెల్లె కేతులై నిను బూజనేయ

౧. సజ్జన (ల), ౨. గతుల, ౩. మన, ౪. కేర్చి, ౫. నైక,
 ౬. మనుచు, ౭. య్య, ౮. దలంపంగ, ౯. భోయింప.

పంపిణీ ప్రకటన

దనువెల్ల మనసమై నినుదలంపంగ
 నొడంగూర్చి దానప్రయక్తి నవ్వైత-
 జకథ ముగించ, నాకు సద్భక్తియొసరి
 రక్షింపు భక్తులుగా శిష్యులు, దయ ని-
 ర్తింపుమయ్య! ముఖ! వెండియును
 లాలస శుక్తిమ ద్దారీ తుషార-
 సము మైనాక మాణిక్య మహేంద్ర-
 ప్రాధన విద్యాణ సారంగ సహ్య-
 గంగమాదన కిశుక శ్వేత మాల్య-
 వ ద్విశాలోదయ స్థమాన హిమ-
 వ ద్విద్యోవస్త్ర ప్రవాళ సువేల-
 సోమ వైశుమ కుసుమ చిత్రకూట-
 హేమకూట ప్రాచీన వీ మంద్రకీల-
 హరిత పూర్వ సాధ్యా ఋశ్యమూక
 వైరోచన నిషధవ ప్రాప్త తామ్ర
 మలయరోహణ విద్య మోసోత్తిర వ-
 కుంభా ర్ష్య కేసర గోనర్ధన శత-
 మేరు కుంజరి నృప మేచక శృంగ-

౧. గూడ, ౨. దాసోహపృథ్వి (యుక్తి), ౩. మంపణి;
 మంచిన, ౪. గు, ౫. వస్త్ర; పద్మ, ౬. ప్లు, ౭. నిరి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

పారియూత్రాది శుంభద్గీర్తనములు;
 గంగ భాగీరథిగంగ వాతాళ-
 గంగ భీమరథి సాగంధిక విరజ
 కౌశికి గాంధారి గావేరియోని వి-
 వాళోవయణ దూరభద్ర నైయాగ-
 నందన సరస్వతి నర్మకయము
 మందాకిణి గయగోమతి దామ్రస్థి
 శ్రోత వేత్రావతి సోమప్రభాన
 వైతరణి శివమన కింబది సోయు
 వేగవతి కసురిన విశ్రుత వాక్రి-
 భాగ లయహాభాగ వావి స్త్రి
 యమరం దూరగంగయ్యో యుత్సాహ
 విమలం శ్రోతయో నివిహారభ కంక
 శోణి నివేదననియు శుక్లస్త్రి
 వే. పుష్ప-రిగ్గస్థితే; నిమలం

౧. యశో; యశక; యశవి, ౨. కరణ, ౩. వీగయమతి,
 ౪. శ్రోత, ౫. రుద్ర, ౬. కంకికనన, ౭. యుపన; యచర,
 ౮. విజయమహాభాగవిశ్రో, ౯. నది, ౧౦. వేత్రపతియు;
 వేత్రావతి, ౧౧. విఘ్న, ౧౨. వేత్రావతి; వేదావతి, ౧౩.
 మలప్ర.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

హరిగోదావరి యాదిగానిఖిల-
 ధారుణీశిగలుగు తీర్థంబులు నదులు
 మూర్తిమాతలై కమొనసి నామోద
 ఎర్తిగపుమాచెడు వరమిప్పు; మఱియు
 నక్షత్ర ప్రాక్షణ క్షత్రియ వైశ్య-
 శూద్రాదిసత్కులజులును దుష్కులజు
 లెట్టిమానవులైన నిశ! మన్నగము
 మొన్నగనచేసి మిక్కిలికూర్చి
 వారి పురాకృతి మోరకర్మములు
 నారూఢి సాతకా ద్యాసకకోట్లు
 హరియించి వారం కభిమతసిద్ధి
 గరుణిపు, కరుణిపు, నరిములొండొల్ల,
 ననుచు ముమ్మాటికి హనుచేతబహసి
 యనఘుఁ డస్పిడు నర్వితాకారమగుడు
 భాగిగా నిపుఁడు విద్యార్వితోత్తుంగ
 శ్శానోత్తిమాంగ ప్రసిద్ధపీతమునఁ
 ముగాది ప్రవ్వయాభూలింగమూర్తి
 యంగీకరించు నున్వయమహిమఁ

౧. గంపవతియు, ౨. గలుగు, ౩. బరసు, ౪. హాలి, ౫. చుక్క
 ౬. వెట్టు, ౭. శ, ౮. నే, ౯. వారికభిష్టడ, ౧౦. నప్పర్వ.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

గౌతమాదిముని కృత శ్రీరిప్రశంస

గనుఁగొనఁ బ్రత్యక్ష కైలాస మిదియ
 యనుచు శ్రీరుద్రగణాధిపు లులర,
 నశ్రాతమును హఠాభ్యుచ్చక్రియల
 కాశ్రయించి ది మన కవి శుకల్ సెలఁగఁగ,
 వసలిం బ్రాణిగఁ బరవ్రతా యవి కొలువ,
 భవుఁగంటిమివి హరిఁ బ్రభులు విక్ర,
 నాసుఁ ధ క్షమై హఃఁ కెగొల్వొకవిది వి-
 నాఁ మఱుచును వైశ్యచాన ముప్పొంగఁ,
 గంటిమి త్రినేత్రగణాధిపఁ గామఁబు
 మాటి మేమివి క్షేమిన్ద్యమిషలి వొగడ,
 ననయఁబు జనతపోధ్యాన సక్రియల
 కనువిచ్చిటవి మును లాఁ క్షేపఁబంద,
 విధాచు విచట సుప్రసన్న ల్గనుచు
 విధసాధ్యాదులు విసేరి నుతిఁ,
 విధుఁ గాధర్వి కన్నరి కౌఞుమిష ని-
 కరి మిక్కియి సుఖకరిమివి విగుడ,

౧. పాశీ, ౨. వొడల, ౩. కల్య, ౪. వడి, ౫. ద, ౬. సమా
 హంబు, ౭. పరవ్రమమలు, ౮. వొడల; విక్ర, ౯. ప, ౧౦. చెలగి
 కొల్వొంగ; చెరలు పొడువంగ.

పండితారాగ్యచరిత్ర

నలి జలక్రీడా వసక్రీడలకును
 గల విదయవి దేవగళికలు నిసాలిమ,
 మనకగు కర్పూరమాత్రం మాత్ర
 మనుచు ముముక్షు బ్రహ్మచారిగామిని,
 నద్భుతాచారముల మోసములనును
 సద్భక్త్యనందనములవలననును,
 గా కథించి భగవంతుని గూర్చి
 లా దోషమన్ను నిర్వాణుడనర్హుల
 దేవ! మహాదేవ! దేవ! దేవ!
 దేవ! యమోదవ! బహులి గావ!
 యిచ్చితి ప్రమథ్యై హాన! ప్రమథుని,
 కిచ్చితి విప్ర్యై హాన! విప్ర్యైను,
 విచ్చితి ప్రహ్యై హాన! ప్రహ్యైను,
 విచ్చితి ప్రహ్యై హాన! ప్రహ్యైను,
 సుర వాగ్ని యమ వైద్యై నానాని హాన
 నరవాహ శిశాన వాదగీశులకు,
 ధర వెంజియును సురాసుక స్థనాశ్య-
 గగన గంధ తోర్విరిగ ప్రమథులకు,

---

౧. గ. నొలము; చాలము; చాదుల, ౨. గీర్తిగప, ౩. గ్రాల,
 ౪. గస్త్యమునులు, ౫. బ్రహ్మకునీక బ్రహ్మత్వ-మి, ౬. ప్రమథులకు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నీవిధంబున నిర్వచనమిది గోల్లు
 దేవాధికారముల్ తెల్ల మిచ్చితివి,
 గాక, యుక్తతనమున కలితంసమావ -
 లోకనామృతవాక్కి నోలూర్చితివి,
 భాగిగా ప్రసాదముగ శ్లోకా -
 ముం గాక భేద సమక్రమమున
 వివేకమున నాన్నిధ్యానురక్తిం
 ప్రకృతినిగ మాముం దాన్నియుండు
 తనమునను నూ రిచ్చిన వోట
 నుంకలుగు నే కటలాట! నున్న
 భాగిగా నీ భక్త్యాగము దివి -
 లి నోక్కొమ్మారులు లోకనిచి
 భాగిగా నీ భక్తి ప్రేమము
 నాగీకరిమిట యిది గాకదొకడు,
 భాగిగా నీ వీరభక్తి ప్రేమము -
 లి గానంబుగాను లోకనిచి
 నుత్తమాంగము లింగ మున్నది దేహ
 నుత్తమి వేరభద్రాధిక్య మెంత
 యది నిర్వచునిదేహ మది నిర్వతాగ్ర

౧. సమీప, ౨. నిట్లు, ౩. మఱియు, ౪. ప్రకృతి, ౫. క్రమము

పంకితారాధ్యవశిత్ర

మది పీక మది లింగ మనుభేద మెట్టి?
 సర్వశుభముల క్రీసర్వశా, బట్టి
 పర్యటించుకొను శాస్త్రపీకలు
 నుపేక్షి మదియొ మియొపలింగము
 భరితలింగము మోక్షులవార నొగుట
 బరహులకై ప్రాణుల కర్మకర్మ 3వ,
 నరకాపాదకులు కర్మకర్మకర్మక, 3వ,
 పర్యటించుకొను శాస్త్రకాశ్రమ 3వ,
 కర్మకర్మకర్మకర్మకర్మకర్మక, 3వ,
 కలికాకర్మకర్మకర్మకర్మకర్మక, 3వ,
 కలికాకర్మకర్మకర్మకర్మకర్మక, 3వ,
 మాషేశ్వరములను మహా బర్యటించు 3వ, 3-
 మాషేశ్వరములను మహా బర్యటించు 3వ, 3-
 భావనపాదకముల భావన బర్యటించు 3వ,
 వివర్ధక విభిన్నముల క్రీసర్వశా 3వ,
 కావున వరము క్రీసర్వశా 3వ, దొల్లి
 భావనపాదకములను వ్రాసిన గుంక
 భావనపాదక బరగు సీ భాధులలోను ?

---

౧. శ్రు, ౨. భగ్గు, ౩. డు, ౪. సుపర్వతాధిపుడె, ౫. మ
 దీయ, ౬. వి, ౭. పంబకపిస.

పల్లవి ప్రకరణము

గుణి యి నుగాక గామతమకొందఱు
 బూకాణి పడయి కి యిబాదకుల్ వాల్లి,
 యోగిణి పడయి కి యోగులు వాల్లి,
 గామి చి పడయి కి కాశుకుల్ వాల్లి,
 కేముని పడయి కి వచ్చుచుండు వాల్లి,
 గీర్తింబి పడయి కి క్షమాచుండు వాల్లి,
 పక్షి పడయి కి ప్రాణమెండు వాల్లి,
 మగ్ని పడయి కి గాంధీయు వాల్లి,
 పక్షి చి పడయి కి చ్చన్నుల్ వాల్లి,
 పృథ్వి యి పడయి కి సుకపలు వాల్లి,
 మహి యి పడయి కి శివులకు లు వాల్లి,
 భక్తి యి పడయి కి భక్తులు వాల్లి,
 సేవ యి పడయి కి సేవకు లు వాల్లి,
 భక్తి యి పడయి కి ప్రాణులు వాల్లి,
 పరియి చి పడయి కి పాపములు వాల్లి,
 పుష్పి పడయి కి భక్తులు వాల్లి,
 సంపద్యి పడయి కి శుభము వాల్లి,
 శేషాచి పడయి కి పాపము వాల్లి,
 భక్తి యి పడయి కి భక్తులు వాల్లి,

౧. పాపములు, ౨. కాములు: కౌతూహలము, ౩. పాపములు.

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

యిట్లక్రింద మీద నేల నిజి దిబ్బలైన
 నింజలెం బహుశే యి, నట్ట గాక,—
 యింమాకుల నెర త్రొ మిట్టి చి చక్ర
 మిసుమిలైస్త్రొం బట్టాకే యి నెపేస,
 వాన! మీకు నెరిమిచ్చి నె శుభాము యి
 నెరీశువు నెపేస భూకేతుల ప్రొం క,
 నెరములు పొకట్టి సుఖ గాన మెయి
 వారియింకగా జన్మహుంబు నెపేస,
 మృత! నెవ్నెపోవెత్త మిచ్చిచి ప్రొకే
 నెపేసె బుధులెక్రిం గాశుంకె గ,
 నెట్టెట్టి లోకహితముగ నెర్వొయెయి
 నెన్నుతిం బెపేస నెట్టెనముచ్చింకేనము,
 నెనెపోవెత్తం బుగవోవెన్ను గొలిచి
 వానాక! నెతినుచ్చి నెట్టెనెపేస,
 వరినెపోవెత్తం బుగవోవెన్ను గొలిచి
 వానాక! నెతినుచ్చి నెట్టెనెపేస,
 నెలి నెజనుత్తం బు నెనెత్తం బుంబు
 గిలెగి యెట్టెనె నెగో నుష్టపాములె,

౧. డె, ౨. కంప, ౩. బాబు, ౪. కట్ట, ౫. చి, ౬. మిచ్చి,
 ౭. చి.

ప ర్య త ప్ర క ర ణ ము

బర్వతుండు నిలందు నట్టి నక్షత్ర-
 పూర్వకముగ బింగపుగవ ! నకు
 నోనకుగ “ భక్తకా యో మమకాయ ”
 యనగా సీలింగ అహంకరబయ్యెం,
 గాన నక్షత్రకల్పి గణింబ బహయ-
 రాదిపి నుం ? నర్వితాక్ష ! రాక్ష !
 తనమా అట్లొక యన్య వైచిత్ర్యేనః
 జనలులై కొ నలు జవమితుల్ సెవంగం,
 కనముం గోరి తనముద్మత్స్య
 కనముంబి కొనలు ధా కుల్ సెవంగం,
 కనముంబి నూ క యన్వైకా గతుల
 ననాక్షులై కొండ జ్జలు సెవంగం,
 కనముంబి నేయుః కగ నిన్నుః గోర
 కనవ్యామోతి గోర జ్జములు సెవంగ,
 కిదికప్పు గలు కి విఘ్నములును
 కిదికప్పు గలు కిది విఘ్నములును

౧. లో, ౨. పల్లి, ౩. కేవ-నఖలులై, -సంస్కృతానువాది
 లుగా “మన్యోవ కేనాభిపూనాయతా” అని ఉన్నది. కారి
 దీనిరిబట్టి యీ నాపి అలకు ననానినాని కి వైకాకాను. ౪. లు,
 ౫. నూ; గాక్షి.

పంకితా కావ్య చరిత్ర

నేయకార్యములు నేయహాకృతులు
 నేయపాయములు నేకోరికలును
 ననకష్టపడకుండ దాస్య్యభక్తి
 పానదితంబుదిపాల్గొని గావించి
 నవివేష నిర్దోష సాత్ పయ్యుక్తి
 భవదియ్య మహావియ్య శివానైకభక్తి
 న్నకముచి న్నకముచి శశిలిచి నిన్ను
 భజియిచి మోక్షియి సహసం బర్పితుఁడు,
 ప్రన్నయి బర్పితుఁ బ్రత్యైగా నిన్నుఁ
 గన్న సొదోగము గాఢ భన్యుఁడు?
 పువమి దా నూయయ్య నవసాగా కొడుకుఁ
 బవసిన శిష్యుఁడె బవయిగ నలవె?
 కొడుకుల బవయ నిస్థులు గానె మర
 నెవవపములు నన్ని వేంప నానిలకు?
 బ్రక్రవేత్రాద్భితి చరిణిం భృగుఁడు
 శుక్రుఁడనొకఁడుకు నిఘోర నిఘంబవసె,
 మేఘరూఁముఁదాల్చి మిముఁగొల్చి నిగ్గ
 తాఘు శార్థి నవసె సామం దన కొడుకు,

---

౧. యు, ౨. పాశయ, ౩. కీషింది, ౪. నేవించి, ౫. చ్చి,
 ౬. సంధియును, ౭. నిఘోనట్లు, ౮. య, ౯. చక్ర, ౧౦. యునుండు.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

గమను గ్ర తహామూఁడ మృషుఁడ పీచేతఁ
 డవసె నధోక్షిణు గోపకుఁగా నజుఁడు,
 నమితతపశ్శక్తి హరి మున్నువడసెఁ
 గమలాఁకునిఁ గాఁష్ట్రుఁగా మిమ్ముఁ గొలిచి,
 యేమని కఁము నెఱుఁచి పీఠి,
 పొమిగాఁ గపిఠి, నేమిగాఁ గనిఠి,
 యుక్తోక్తి, హాని, ల కి, డిగాక
 ముక్తి, కి కి కి కా కి కి కి కి కి కి కి
 భూమి, భూమి, భూమి, భూమి, భూమి, భూమి,
 భూమి, భూమి, భూమి, భూమి, భూమి, భూమి,
 కాదేని భూమి, భూమి, భూమి, భూమి,
 మెదఁది కా పీఠి మిఠి, ప్రితుఁడు?
 మహాఁక కర్మము, క్రి మహామి బాంధ్య,
 పాజమై పరిగ క్రి, శైలాభిఁకి?
 హా! నిలాదుఁడు మిమ్ముఁ క్రి భిఁకిఁచి
 పరిమాత సిఁహితు క్రి, ప్రితుఁడువడసెఁ
 గాఁతన మూఁడు జగి, కి, కి, కి, కి, కి, కి,
 పావనంబుగఁ కేయఁ బౌల్యశిఠాంకన

౧. మొంది, ౨. నీవ, ౩. రి, ౪. య, ౫. వాఁడగామంబి
 నిట్లు, ౬. గాఁటిలో, ౭. వక్త్రము లొందినట్లు, ౮. కీర్తి, ౯. త,
 ౧౦. ని, ౧౧. ర్తి, ౧౨. ర, ౧౩. ల, ౧౪. మహిమ, ౧౫. మ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

ాకమున దివ్యాన్న లింగస్వరూపముల
 సీక్షించు జనులకు మోక్షమిచ్చుచును
 మోక్షేశ్వరం బన ముంద³ట వెలసె,
 నలరి సూక్ష్మస్థూల యాత⁴నాదేహ-
 ములునాఁగఁ బరములు మూఁడు హరించు
 ననుమాద్య త్రిపురాంతకదేవుఁ
 డనఁగఁ దచ్చిఖిరేక్షణార్థమై యొప్పెఁ,
 బాటి⁵యై పాశుకోత్పాటనమహిమ
 హాటకేశ్వరమన చలరె సూర్యమునఁ,
 బాహునాశనప్రతిభ నొప్పారి
 పాశునాశనుఁ డేపారి యవుల
 రమణ వరాహేశ్వరముఁ గిన్న రేశ్వ-
 రమును సారంగేశ్వరమ్మును ఘంట-
 సిద్ధేశ్వరంబునాఁ జెలువారి జనుల
 శుద్ధులఁ గాపించుచును నిబచ్చిమమున
 నద్భుతలీల నినాకూస్థానముల స-
 ముద్భవంబయ్యె లింగో³గోపకంఠమున,

---

౧. కము(మ)ల, ౨. పంబు, ౩. ట, ౪. న, ౫. మోద్యత్రి,
 ౬. శ్వరా, ౭. గాఁ బా, ౮. రెఁ బా, ౯. ర న, ౧౦. బనఁ, ౧౧.
 దాఁబ్రతీచి, ౧౨. నయ్యె, ౧౩. గోరు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నోలసి తదియ్య సద్యోజాతవదన
 మలరె బ్రహ్మేశ్వరం బనఁ బశ్చిమమున,
 వామదేవాంచిత వక్త్రంబు ిదనరెఁ
 చా మహేశ్వరమనఁ దగ ను త్తరమున,
 గుఱి దక్షిణమున నఘోరవక్త్రంబు
 వఱలె జ్యోతిస్సిద్ధ వటనాథుఁ డనఁగ,
 రమణఁ దత్పురుషవక్త్రము మహామహిమ.
 నమరెఁ దూర్పునఁ ద్రిపురాంతకంబనఁగఁ,
 దనరె సిశానవక్త్రంబు శనూర్ధ్వంబు
 నన మల్లికార్జున నామంబుఁదాల్చి;
 యామల్లికార్జునోదాత్త విఖ్యాత-
 నామ * మెట్లయ్యెఁ బినాకి కంఠేనిఁ-
 గృహఁ బెక్కుయుగములక్రింద శ్రీపర్వ-
 తపురాణమహిమ రుద్రాణికి రుద్రుఁ
 డానతియిచ్చుచో నటమున్న యయ్యెఁ
 దా న నేకయుగార్బుదంబులనాఁడు
 నలి మల్లికార్జుననామ మన్వాక్య
 మలరుటఁగాఁ జేసి యయ్యుగంబునను

౧. పావరె; పరగ, ౨. మన, ౩. రు, ౪. పూర్వ, ౫. మి,
 ౬. లో.

పంకితారాధ్యచరిత్ర

ఒండ్రగుప్పుం డినఁజను భక్తుఁ డొకఁడు
 నొండ్రెంపొమ్మొండు దజ్జనఁపితిసినయ
 నొండ్రనఁతీకనన్య నరిపెఁపొత్తనన్య
 నాండ్రతరాగణ్ణ నొచిఁపొపుణ్ణ
 యనురక్తి శ్రీమల్లికార్జునుఁజూపఁ
 జనుఁచొచిఁపొనఁచోడి నతులును దాను
 ప్రతివాసరంబును భక్తిఁగొల్పించును
 నొచి యొక్కనాఁక హర్షముదులుకాక
 గిన్నఁగంధర్వ గీతఁకలిక
 నొన్నఁననాద్రఁపెన్నఁ పిఱాఁచి
 యతిమృతమధురి పఁమంచితాలాప
 గతుఁ నొస్తెన్సరకలితమై శ్రుతులు
 సొగమై మ్రోయఁ దొడఁగినగీతి
 శృంగముల్ గూజియాపంగ దక్కులు గ-
 లంగ నాకసమద్రవంగ పంచన్న
 గంగ మనం బలరింగఁ బతాళ
 గంగ యంతంత కుత్తుంగతరంగ-
 రంగముల్ నలిఁ గడువంగ, మీఁదటికిఁ
 బొంగ, సురల్ నుతిపంగ, శిలలుఁ గ-

---

౧. దలకొత్త, ౨. ప, ౩. గూడఁ కెలంగి.

అంగ, గాఢము లిక్రువంగ, ిమ్మగములు
 గ్రాల, రసంబులు ిగ్రోల, జిత్తములు
 సోల, 3 గాయకతతుల్ కవ్రాల, గిన్నరులు
 దూల, నుమానాథు మ్రాల నాంబ-
 లీల దలిర్ప నబ్బాల సంప్రీతి
 బాడ, సుగతు లోలింగూడ, నాచంద్ర-
 మాడ పార్వతియును బ్రోడమనంబు
 గూడ నాదాంబుధి గ్రీడ దేలుచును
 జూడ, మెచ్చులు దులుకాడ, *సోముండు
 “మెచ్చితి నె బ్బెస్స ! మృగశాబనయన !
 యిచ్చ నెయ్యది వేడు మిచ్చెడ” ననుడు
 “శ్రీసర్వతోత్తుంగ కృష్ణగో త్తమాంగ-
 కీకతఖ్యాపిత దివ్యలింగాంగ !
 మీహాళియందు నసమేళనంబుగను
 జేమం బెలర్ప నర్పించినయట్టి
 యీమల్లికాదామ మెల్లగాలంబు
 మీహాళియందు సమ్మిళితమైయుండ
 దయసేయు డనుచు జంద్రవతి వేడుటయు

౧. మార్గములు, ౨. లోల; వోల, ౩. గావలతలు, ౪. ద్రాల;
 గ్రాల, ౫. సాంబుండు, ౬. ననిన, ౭. కిఱో, ౮. న, ౯. మి.

పండితారాశ్యచరిత్ర

రయమునఁ దేజోవిరాజితం బైన
 మల్లికాదామ ముమానాథుఁ డునిచే
 సల్లీల జాహ్నవీ చంద్రమధ్యమున
 గంగాతరంగినీ సంగతోత్తుంగ-
 రంగస్తరంగ పరంపరోద్ధూత-
 పృథులకూలంకష ఘనవిభాతిఁ
 గధనియ్యమగు మల్లికాదామ మదియు
 నర్జునకాంతిఁ జెల్వగుట శ్రీమల్లి
 కార్జునుం డనునామ మయ్యె లోకములఁ,
 దక్కినలింగప్రతతులకు నట్ల
 యొక్కొక్క నామంబు లొనరె నొక్కొక్క-
 కారణంబునను నా ఖ్యాతి దల్లింగ
 చారుపూజాఫల సౌఖ్య మెట్లనిన,
 నగణితంబైన లింగాకారమైన
 సగసంస్కరణ దర్శన స్పర్శనముల
 వలనను స్వర్గావగ్గాదిసౌఖ్య
 మలరారుచున్న దే మని ప్రస్తుతింప ?
 విను “పునర్జన్మ నవిద్యతే” యనుచు
 ఘనపురాణాదు లొక్కట మ్రోయుఁగాన

౧. రంగాంతరంగ, ౨. ర, ౩. కు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

యనుచు వెండియు మల్లికార్జునగురుఁడు
 ిమనికుండై పర్వతు మహిమ నుతింప,
 “ వరగురునాథ ! నీవచనంబులేని
 విరచింపఁబర్వతు వినుతియే^౧నియును
 నున్న దే వీనుల కొక్కింతదనివి ?
 విన్నపం, బేఁ బనివినియెడి, నాకు
 ఊప్రంబ యీషని గృహసేయుటకును
 సుప్రసన్నాత్త ! మహాప్రసాదంబు,
 వారక పర్వతు వర్ణన యనఁగ
 మీ గానతిచ్చిన చారుసత్కృతిని
 లెక్కింప శిలలెల్ల లింగరూపంబు
 లక్కజంబుగ వాక్య మది *దధ్యముగను,
 బాతీనకేతనా^౨పహమూర్తి లింగ -
 పీఠప్రకారమై పృథివి శ్రీనగము
 మీదివ్యదృష్టికి మించి వెలుంగు,
 భేద^౩ మెఱుంగ మీ^౪పాదముల్ గాని,
 మీయాజ్ఞ^౫ దలమోచి పోయెద నిష్ట^౬

---

౧. ఘమండైన శ్రీపర్వతుని వినుతింప, ౨. లేను, ౩. యనుచు,
 ౪. త, ౫. సాంగ, ౬. వహ, ౭. మేనెఱుంగ, ౮. పదములే
 (ల), ౯. నిష్ట.

పం డీ తా రా స్య చ రి త్ర

దాయక! మ్రి సాదము ిదయ నేసి
 ిక్షింపుఁి ిడని యనురక్తి దోనయ్య
 యిక్షితి సాష్టాంగ మేఱఁగి క్రీ గిరికి

నోచూ ర్య మహేశ్వరాచలస్రాస్తికళనము

నరుగంగ నరుగంగ సన్నిదిక్కులను
 ధరణి¹ యీనిన భంగిఁ దంకతంకములు
 కడెరసుల యడవుల కగుసుల² వ్రోవ
 వెరసు³లఁ కడవంగ నెంగలమంది
 నరసలఁ జనుదెంచు ిండుసలఁ జూ⁴చి
 పురుషులఁ గని హర్ష పు⁵లకలు వొదల
 వారు⁶ వారును నేగుదేరి, సంత⁷కనము
 గూర, మహేశ్వరి ద్వారిమార్గముల
 దండడి వెస్కము⁸ దఱఁగూడ నడన,
 నందడింకకుఁ కంచుఁ ిజిక్కరిండనుచుఁ
 వెనుకఁ జిక్కకుఁ కంచు వేగ ⁹రండనుచుఁ

౧. గృప, ౨. మని, ౩. బూనిన, ౪. కెరసుల, ౫. గసు
 కులు, ౬. లు, ౭. గడు(డ) ప(ప)ంగ, ౮. కరసల; పరసల; పర
 సుల. ౯. చి, ౧౦. ప, ౧౧. చు, ౧౨. లు, ౧౩. దానును, ౧౪. త,
 ౧౫. ముందట నకునుగూడ, ౧౬. జప్పరించుచును, ౧౭. మయ
 నుచు; రమ్మనును.

పండితారాధ్యక్షరీత్ర

ముద్దులాడక పొండు ముందట ననుచు
 నద్దిరా యిట్టిన దొద్దవొ మ్మనుచుఁ
 జలువపట్టు విడిసె సాఁతెల్ల ననుచు
 చెలిమలు వ్రాఁగులుఁ గలవకా యనుచుఁ
 గొన్ని వుప్పములైనఁ గోసితెం డనుచు
 నున్నవీ పుప్పంబు లొకకొన్ని యనుచుఁ
 ద్రోవ సొకెక్కడ ధూపాన్ని యనుచు
 నావేళల సుభక్తు లొగ్గలం బనుచు
 నెగుదునో యొకబత్తుఁ డీపూట కనుచు
 నెగుదకున్నను లింగ మెఱుఁగుఁగా కనుచుఁ
 బడియొగిరము లలవదునొకకో యనుచుఁ
 బడియొగిరమ కాక పథమున కనుచు
 సాగెనే లింగావసరము మీ కనుచు
 శ్రీగిరి యెఱుఁగునారోగిణం బనుచుఁ
 గడిఁది వో నేమముల్ గడువంగ ననుచుఁ
 గడిఁదియే బసవన్న గలుగంగ ననుచుఁ

---

౧. ముందట(ల); ముందుగా, ౨. కర్డు, ౩. పట్టునడిగె,
 ౪. జలములు, ౫. వాఁగున, ౬. కో, ౭. త, ౮. కుసుమంబు,
 ౯. కింకెట్లు, ౧౦. కనుదు, ౧౧. వేలమును, ౧౨. గ్గజం, ౧౩.
 నెగుదునొకవత్తురీ; నెగుదకొకో, ౧౪. కా, ౧౫. కలిగనారోగిణ,
 ౧౬. వారోహణ, ౧౭. మీ, ౧౮. గడపం(వ) గ.

ప చ్చ త ప్ర క రణ ము

1 బాదపాద ప్రాద్దులు 2 పుచ్చక యనుచుఁ
 3 గదలె నీసాఁతు నిక క్క-ములకు ననుచుఁ
 4 గ్రందులోఁ జనఁజొరఁగా నేలయనుచుఁ
 5 గ్రందులోఁ జనికాని 6 కడవలేమనుచు
 7 విదె కంటిరే శ్రీమహేశ్వరం బనుచు
 8 ననె మీఁదట మహేశ్వరావాస మనుచుఁ
 9 గడు నొప్ప బహుహేమకలశంబు లనుచు
 10 బడుగుదేవర యర్థక్షతి వంద్యుఁ డనుచు
 11 జయవెట్టు డిటుగూడ సాఁ తెల్ల ననుచు
 12 జయజయ ఘే యుఘే జయజయ యనుచు
 13 చుల్లస మొండర ని ట్లరుత రానోన్యన్య -
 14 ంసల్లాసనంబుల సరసమై తనొరె
 15 జనుదేర శ్రీమహేశ్వరభూధరేంద్ర-
 16 మున విలసిల్లు తిత్తుర మెట్టు లనిన,-
 17 శ్రీకుధోకరోత్తుంగోశ్చిఖరంబులదియుఁ

౧. ప్రాదప్రాద; పాదలుచు, ౨. పుచ్చకుఁడనుచు, ౩. కదలి
 నేవత్తు, ౪. క్కలకుఁడా, ౫. జొరఁజొర, ౬. లావునఁగాని,
 ౭. కదలమీ మనుచు; కడవలేదనుచు, ౮. నిది, ౯. బడయా, ౧౦.
 ల, ౧౧. స్లపవంబులు (నోత్తులు), ౧౨. ర, ౧౩. నప్పుర, ౧౪.
 కోత్తర, ౧౫. శృంగసంఘములె.

ప త డి.తా రా.గ్య చ రి త్ర

బ్రాకటంబగు దేవభవనంబులదియుఁ
 బరచిత్రత్యంతకర్పితాకృతులఁ
 గర మొప్పు హర్ష్యవికాయగులదియు
 నిలనుండి ముక్తికి నిష్ఠాసోపాన-
 ములయట్ల సోపానములనొప్పునదియు
 దివి ముక్తికాతలు దివిరి శ్రీసరికి
 సవినయగుగ వీచు చామరంబు
 వినువీధి దాంకు శ్రీవృషభాక మంగుచుఁ
 కపరువిచిత్రతాకగులదియు
 ఖ్యాతిగా వ్యాసహస్తాగమై రిపాలుచు
 వాణ్ణూరణమున సడి నొక్కరినదియుఁ
 బటువియక్త్యకాభరణపేభాతి
 నటియించుమణితోరణంబుయదయు
 మహిజటారుద్రాక్ష రిమకుట రిసన్నిహిత-
 మహితజగమలింగమంకలియదయుఁ
 బ్రవిమలం ప్రమథపుష్పకవిమానముల

1. హేమ, 2. లవయ్య; 3. వకుల, 4. లవయ్య, 5.
 నిదియ, 6. ట్లు, 7. మఱియ; 8. వ; 9. ల, 10. తెక్క, 11. ట్లు,
 12. క, 13. ని, 14. న, 15. పొల్పు; 16. చు, 17. మఱియ,
 18. మహిత, 19. తోరణము, 20. ప్రగమ.

ప్రతిపక్ష ప్రకారము

పవిది నోష్పగు గణభవనంబులదియు
 నర్ణవ ిఘోషణంబ ట్లహర్మిశము
 ఘూర్ణిలుబహువాద్యఘోషంబులదియు
 నట్టిమా హేశ్వరోద్యత్పురవరము
 చుట్టును మధుకరశుకపికనికర-
 రివఱికిలితవిరాజితంబగుచు
 ననకమై తనరు నానారవంబులను
 ఘనరుద్రపాదోదకము వచ్చు పరుస-
 కును గలశంబులఁ గొనివచ్చియున్న
 చందంబునను జలసంపూర్ణ మగుచు
 నందితంబైయొడ్డు నారికేళములు
 నలి శైలసందర్శనఫలముల్ వరుస
 నెలమినఁజూలుదు మే మన్న యట్లు
 ఫలభరితంబులై ఫలపార్శ్వములను
 నలరారు కదళీఫల లాసీకములును
 జూతిము శ్రీగిరి చూతి మన్వారిఁ
 జూతి మనెడు ఫలాన్విత చూతములును,
 (దివిరి దర్శనము లీఁ చెచ్చినయట్టి

౧. ఘోషంబుల ట్లహర్మిశము, ౨. కల్పితరా, ౩. బవఁగ,
 ౪. వనంబు, ౫. ల, ౬. రెద, ౭. పక్ష, ౮. దళా, ౯. ఫల.

పండితారాగ్యచరిత్ర

౨విది నొప్పగుఫలభరితచూతములు,)
 వినుఁడు మీమీయూళ్లు వెడలిననాఁడ
 ఘనభక్తిమైఁ దమ్ము గడచినా రింకఁ
 దమచింత లేల పొదం డనుకరణి
 నమఁరి యంతంత నొప్పారుచింతలును,
 జెలఁగి వసంతుండు శ్రీగిరిఁచుట్టుఁ
 గలయ ఫలావళుల్ గట్టినమాడ్కి-
 నిల నొప్ప ద్రాక్షుల కసిడెల మాది-
 ఫలముల నిమ్మల ఫలమంజరులను
 నిల మల్లికార్జునుఁ డెసగు మాపేరఁ
 బాలుపుగా సనిఁవిచ్చు బొడ్డుమల్లియలుఁ
 కుందంగ నేల శ్రీగోత్రంబు జెంది
 కుందకుండని నవ్వు కుందొగుచ్చములు
 నేవమై సీశు భజింపనివారి
 నేవ యేటికిఁగనను గి నేవతివిరులు
 గిగులలో భవనాగకేసరిఁకెయనిన

౧. రెవం, ౨. చుట్టి-కలయ, ౩. రుద్రాక్ష, ౪. యీశల,
 ౫. నిమ్మల, ౬. పూని; పెచ్చు, ౭. కుండ, ౮. కుచ్చలును,
 ౯. వాని; వారు, ౧౦. నన, ౧౧. నేవంతు, ౧౨. గిగులలోపల
 (భవ), ౧౩. యవఁగ.

ప చ్చ త ప్ర క రణ ము

గిరియదే యను నాగకేనరంబులును
 నగములన్నియుఁ బెంటి నగము లీనగము
 వొగడఁ బున్నగ మను పున్నాగములును
 బొగడ నొప్పారు శ్రీ భూధరేంద్రంబుఁ
 బొగడరే యనుచున్న బొగడపుష్పములు
 గిరి నెవ్వ రెవ్వ రెక్కింతురొ తమ్ము
 వరదుచే నెవ్వరెవ్వరు గొండ్రొవరము
 *నూచెద మనుచున్నచూడ్కి నంతంత
 పూచి యెంతయు నొప్పు పుష్పవాటికలుఁ
 గనుగొంచుఁ బొగడుచుఁ గ్రక్కున వచ్చి
 తన రారు తత్పురాంతర్వీధులందు
 గ్రందారి నొక్కొక్క గములుగాఁ గూడి
 చిందులు వెట్టుచుఁ జిత్తంబు లలరఁ
 జెలఁగుచు నలరుచుఁ జెరలు వొడ్చుచును
 బాలయుచు మంలయుచుఁ బారి సంతసిలుచు
 మూఁగుచు నేఁగుచు మూఁకలు గొనుచు

---

౧. యది, ౨. లిన్ని, ౩. లిన్న. ౪. గొండురెవ్వరకొ
 వరంబు; నెవ్వరెవ్వరు గొండ్రుపదము, ౫. మాచేతనను చున్న
 చూడ్కి, ౬. యున్నంత; కందపద, ౭. వెండియు, ౮. జూచి,
 ౯. దు, ౧౦. రి.

పదాదితాతాధ్యయవరిత్ర

వీనుచు నీనాగుచు విస్మితం లగుచు
 నుక్కుచు నిక్కుచు నుల్లసిల్లుచును
 ఘోక్కుచు క్షిదక్కుచు సుగతి నిల్చుచును
 నాడుచు బాడుచు నట్ల మ్రొక్కుచును
 గూడుచు జాటుచు గో యని యాద్యు-
 చును, జప్పటులు వెట్టుచును, *నరి*పదము-
 లను సంఘటింప నాళతులు నేయుచును,
 *నమ్మదరబున *న్దిల్లు ననుదెంచు *పరుస
 యమ్మ హేశ్వరనగం బజీముజీ నెక్క-
 భావిం నుత్తరభాగ మంతయును
 ద్రోవలు గొగట్టి యద్భుతము నట్టిం
 జెట్టును గట్టును శిలలును సెలలు
 *మెట్టును *బల్లము *మీదను గ్రిందు
 నటుగూడఁ బరుస*మై యలొరె విచిత్ర-

---

౧. గ్రాసు, ౨. నుక్కుచు, ౩. నిక్కు, ౪. కుడి; దరి,
 ౫. పశ, ౬. పచ్చు, ౭. నిట్లచిన, ౮. పరస (ఇట్లే 'పరుస'కు
 మదులు పరస అని కొన్ని ప్రతులలో లెక్కినచోట్లను కలదు. ఈ
 పాఠాంతరములను, అన్నిచోట్లను చూపలేదు), ౯. నెక్క, ౧౦.
 గట్ట న, ౧౧. చు, ౧౨. మెట్టయు, ౧౩. మైట్లముల్, ౧౪. మీదను
 గ్రింద, ౧౫. రై, ౧౬. దు; ౧౭.

పద్యత ప్రకరణము

పటము తత్పర్వతపతిః గప్పినట్లు,
 సురగిరిః దెగఁడెడు ిభరగిరియైసఁ
 సేరిగిరి యంతయు నరగిరి యఱ్ఱ్యుఁ,
 నక్కజంబనుచు ని ట్లెక్కు³చు, నెడలఁ
 జిక్కుచు, నొండొరుఁ జేక యూఁదికొనుచు,
 *మ్రక్కుచు, ⁴నేచుచు మల్లడిగొనుచుఁ,
²ద్రొక్కుచు, నట ద్రోపుఁద్రోపు లాడుచును,
 సంతత జయజయాయత రావముల న -
 గాంతరింబుల దిక్కు లద్రవ ఘూర్ణిల్లఁ
 జక్కన తత్పరిపత్కోటి సుగతి
 కిక్కయై చను నగం బెక్కి తత్క్షణమ
 నరవిజధానానైవాహంఝుత్కార-
 విరిచిత్రాధానంబు విన్నయంతటన
 భూరిపాతకకోట్లఁ ిబాలియించు రుద్ర-

౧. హర, ౨. బలర, ౩. చున్నెడల, ౪. యూఁడు, ౫.
 మక్కుచు (చే), ౬. నెక్కుచు, ౭. మ్రక్కుచు, ౮. లు, ౯. నిజా
 ధార; నిత్యధార; నిజతారా, ౧౦. ఝుత్కార, ౧౧. రావంబు,
 ౧౨. పాలి (రి) యించి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

ిధారాంబువులఁ గృతస్తానై నులై పరుసె
 యామహేశ్వరదేవు నర్థి భజంపఁ
 దా మున్న సమయోచితక్రియల్ సలిపి
 పండితారాధ్యేంద్ర కమండితపాద-
 పుండరీకాంతరంగుండు దోనయ్య
 శ్రీమహేశ్వరదేవు శివునుతింపుచును
 గామించి తద్భక్త కణ సంఘమునకుఁ
 బ్రవితత భక్తిమైఁ బర్వంబు సలిపి
 యవిరళప్రీతి గుర్వర్చననేసి
 ధరగూడ సప్తపాతాలముల్ గాఁడి
 యురుతరంబై మీఁద నినుచువీధిఁ గడచి
 పరగు శృంగంబులుఁ బస సామ్రముఖ్య-

౧. సారాంబువుల ('స్తాన' శబ్దము తప్పను అభిప్రాయముతో
 ఈ పాత్రమును తరువారివారు కల్పించిఉంటారు. కాని, సంస్కృత
 తానువాదములో 'బుద్ధధాగా' అని ఉండిడముచేత యతిస్థాన
 ములో 'స్తాన' అనేపాత్రమును గ్రహించినాను.— చి. తా),
 ౨. జనులు, ౩. సలుప, ౪. పండిత, ౫. యు, ౬. సద్భక్త, ౭.
 ఘన, ౮. సమాహితిని, ౯. నూడ (త; ది); నూత, ౧౦.
 నూడి; గాది, ౧౧. మరుదిధి, ౧౨. భ్రమరామ్ర (మ్ర; మ); ఫ (ప)
 లితాకు.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

తరు గుల్ దివ్యలతా వితానములు
 నందుల బహు మర్కటావలి కసెలలు *
 నందుఁ గాకులు దక్క నలరు పక్షులును
 రుద్రధారయ పెక్కు రూపంబులై న-
 ముద్రక్తి దొరఁగు ననూనాధారలును
 శ్రీకుబేరేశ్వర సిద్దేశ్వరాద్య-
 నేకలింగములు మా హేశ్వర బిలముఁ
 గనుగొంచు నద్భుతాక్రాంతాత్మఁడగుచు
 ఘనమగు తన్న గాగ్రము శివపురము
 మహిమయుఁ దద్వారమహిమయుఁ దీర్థ-
 మహిమయు వినుచు ధీమణి దోనమయ్య
 మనమున హర్షించి మల్లికార్జునము
 సన నభిముఖుఁడుగా సాతునునలరి
 సూరెల జయవెట్టుచును సంతసిలుచు
 భోరిన నగమధ్యమున దిగఁక జాఁగి

---

౧. దివ్యగుల్ల, ౨. విహ, ౩. శర్కటా, ౪. చరులు;
 సెలలు, ౫. గాగుల, ౬. పక్షులు, ౭. రుద్రతారయ, ౮.
 స-ముద్ర (ద్యృ) క్తి(త్రి), ౯. ధారు, ౧౦. మహేశబిలములు,
 ౧౧. నియ, ౧౨. శివు, ౧౩. భోరున, ౧౪. జారి.

* ఈ పాదమునకు సం. గ్రంథములో అనువాదములేదు.

ప.ం.డి.తా. ణా. గ్య. చ. రీ. త్రి.

రతిఁ గల్పవృక్షంబుఁ బ్రాకెఱు కల్ప-
 లతయును బోలెనెల్లన కుర్వఁజేరి
 యక్కజంబంద స్వర్గానందములు
 నెక్కొని నిల్చిన నిశ్చేఱులట్లు
 నెక్కొన్న యారెండు చిచ్చెనల్ గడచి
 గ్రక్కన తన్న గాగ్రంబెక్కి చనఁగఁ -
 జనఁగఁ దూర్పునను బానక్రోశమాత్రి-
 మున రమ్యమగుచును మునుబచ్చిమముగఁ
 గడునొప్పెనగు బిలు కల్పోక్తి నెన్నఁ
 బడుశ్రీచతుర్భు బనవేశ్వరగాడు

చతుర్భు బనవేశ్వరదర్శన కంఠము

నాదేవదేవు మహత్త్వి మెట్లనిన,-
 నాదిసర్గల కాది యగు వృషసర్గ
 సభవుడు శివుఁడు లీలంఘై స్మప్తి
 కభిముఖుడై శ్రీస్యపాధీశుఁజూచి,
 “చనుము గోంఘాత్మన గణకములో భద్ర-
 యును నందయు సుశీలయును సుమనసయుఁ

---

౧. బోలు, ౨. వల్లవ, ౩. ల, ౪. నిల్చిన, ౫. గ్రక్కన,
 ౬. నావివిధముని, ౭. గి, ౮. రంబు, ౯. నక్షి, ౧౦. నాత్ర(కు).

ప ర్య తి ప్ర క ర్ణాం మ

గొనుచుంబా, మ్మమరులకు సురభి గననుపు,
 మొసర ధరిత్రి బశూత్పత్తికి బడయి,
 శ్రీకుభరొత్తిర శ్యంగంబునను స-
 డేకామనున వసియిపు నావుడును
 జనుచొచి యిల సహ స్రధనుః ప్రమాణ-
 మునను గ్రిగవట నొక్క పురము కి గల్పించి
 భవినా నృపభపురమునను జతుర్ము-
 ఖనృపభేష్వగునిల్వి కాక్షు గొల్పుచును
 న్గాముఖరబులై నాల్గు దిక్కులను
 న్గానోమాశు సలవరిపుచును
 దొడరి గోమాకాచతుర్ముఖంబందు
 వక సెదా బశురాశి బడసి వానికిని
 ప్రభివరబుగా బిల్వ సర్వత్రంబందు
 నృభవికి వెడలగు బిలముగావింప
 నవియును వివేడలె గన్యాసిద్ధనాథు
 భవనినాంతరముచుండు తృశువులు వెడల-
 గా నత మునికన్యకలువచ్చి హేమ

౧. నిలుపు, ౨. మొసరంగధరణి, ౩. వడయు, ౪. గావించి,
 ౫. దు, ౬. రాశి, ౭. బిల, ౮. బనగ, ౯. లింప, ౧౦. వెడ
 లుగ వాసిద్ధ, ౧౧. నోత్తర, ౧౨. దర్శిభువులు.

భేనువులను గొన్ని ధృతి గొనిపోవఁ
 జిక్కిన పశురాశి నృప్తివై నిలిచె,
 నక్కజంబుగ నగత నఖిలలోకముల
 వృషభేశుఁ డానృప్తి విరచింప నదియు
 వృషసర్గ నా వేదవికాదితమై లశనరె,
 మూలమై యూచతుర్ముఖ వృషభేశు
 నాలుగు ముఖములు సందితంబయ్యెఁ
 గనుగొన ధర్మార్థ కామమోక్షముల-
 కును గారణంబులై కూడు శ్రుత్యుక్తి,
 నదిగారణము మునులందఱు నదియు
 మొదలుగా శ్రీచతుర్ముఖ వృషభేశుఁ
 బరమేశు వృషభేశుఁ బాతాళవృషభ-
 పురవరాధీశు శ్రీ భూధరావాసు,
 సర్పింతు రట్ల కన్యాసిద్ధనాథు
 సర్పింతు ంరందును నందు ముప్రొద్దుఁ,
 గడు నర్థి మునికన్యకలు ద్రకాలంబు
 నడపక యావృషభేశు లింగంబు

---

౧. లవ; ౨. అ, ౩. చా, ౩. చివరియు, ౪. హి, ౫.
 మై, ౬. చనియె, ౭. బసవేశు, ౮. ల, ౯. బసవేశు, ౧౦. రంజుల
 వండుల ప్రొద్దు, ౧౧. క.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నతమునియూఁగుఁ గన్యాసిద్ధనాఁగు
 వ్రతరూప మెసగ నివాళింతు రర్థి,
 నది చూదిగాఁగఁ గన్యాబిలం బయ్యె,
 నది ాగారణముగఁ గన్యాసిద్ధనాఁగుఁ
 డన నొప్పె నణిమాదు లప్తసిద్ధులకు
 నునికిఁ ప్తయెంత జనులు గీర్తింప
 నక్షీణతరక్షేర్తి యాలింగమూర్తి
 దక్షిణంబున సముద్యస్త హామహిమ
 నేకాని దిక్తటశ్లోకిని, పుణ్య-
 పాకిని, హితచక్రవాకిని, కసితప-
 తాకిని, నిర్ఘాత శ్లాకిని, యమృత-
 సేకిని, దివ్యమందాకిని యొప్పెఁ,
 గావున మును బిలకల్పోక్తమైన
 యావృషభేశ్వరం బలరారె మున్ను
 వెలయు జతుర్ముఖ వృషభేశుపేర
 నిలఁ జతుర్ముఖ బసవేశ్వరుం డొప్పెఁ
 బనరింప నా వృషభేశ్వరంబుపేర
 వసుధపైఁ బరగె నా బనవపురంబు,

---

౧. యాదిగాఁగఁ, ౨. ప్పు, ౩. మనికి, ౪. స్వరతటాకిని, ౫.
 థాకిని, ౬. వసుఁడు శొప్పె, ౭. లిలంబు.

ప అ డి తా రా గ్యో ఛ రి త్ర

సీ చతుర్ముఖ బసవేశు భజింప గు
 నాచతుర్ముఖ వృషభాంకలింగంబు
 భజియింప నభిముత్యలములువొందు,
 నిజాభుక్తిముక్తులు నెక్కొనఁ జెడచు,
 నట్టి శ్రీబసవేశ్వరేశాంబయి బంతుఁ
 గట్టవరను గాచి ఘనుఁడు దోసయ్య
 దడయక యిష్టాథ దాతఁగా నెన్నఁ-
 బడిచ చతుర్ముఖ బసవలింగంబు
 నత్నిధిసమాచితాభ్యర్చింపఁ జేసి
 నిత్యలింగార్చన చియఁపఁముల్ ద్వి
 సంక్షిప్తాప్యంఘుగా భక్తిమాణిక్య
 బాహువు సేయ నా నెఱిగయు నలఁది
 యందుండి సాధుదాయములు గూడుచును
 జిందులు వాడుచుఁ జెఁగఁగియాడుచును
 జన్మలువెట్టఁచు సఖులఁబట్టె చును
 నుపొంగిపేర్చుచు నుబ్బియార్చుచును
 మనికులఁ బిలుచుచు మతులఁ గలయుచు
 వినుకులు సేయుచు విమతుఁ భాయుచును

౧. భక్తి, ౨. బో (జి)ందు, ౩. గాఢచె, ౪. వా, ౫. బడ
 యు, ౬. గు, ౭. రె, ౮. మను, ౯. గలఁచుచు, ౧౦. విరతి.

ప ర్వ త శ్ర క ర ణ ము

బద్యముల్ సదువుచుం బ్రభలు నోదవుచు
 వాద్యముల్ గూర్చును వడ్డిదనర్చుచును
 దాళముల్ వెట్టుచు దమము దట్టుచును
 నాళెముల్ సూపుచు జడతిర వాపుచును
 ఏమణి విక్రమము బయలుద్రొక్కుచును
 బ్రమరింపుచు సమభంగి విల్చుచును
 ఖిలం గ్రాలుచును నాశతుల సంసారుచును
 శ్రుతుల నివ్రాంచు ఖక్తిగతుల దేలుచును
 నోసగులు సెప్పిచు యుక్తి నివోష్యచును
 బసవేశునకు సమర్పణము నెయుచును
 నోలి ప్రమథుల నాద్యుల కలంచుచును
 లీల సమ్మాప్తి కేళికలు నెయుచును
 కేశాచి శ్రీబసవేశుకర్పించి
 భాతిగా విష్ణార్థిని లిద్దింపించి
 రిచకా దోమరాజయ్యంగారు
 బసవేశు మహిమను ప్రస్తుతింపుచును

౧. బ్రబలి, ౨. నడర్చుచును, ౩. బట్టుచు, ౪. పట్టుచు,
 ౫. జో (కొ)క్కుచు, ౬. బయలుములు, ౭. బోల్చుచు, ౮. లు,
 ౯. గ, ౧౦. నోలయునును, ౧౧. చాలును, ౧౨. చెప్పచును,
 ౧౩. మయాననును, ౧౪. లి, ౧౫. యు; దే.

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

శోభిల్లు మల్లికార్జున దేవు పురవ-
రాధీమూఖుడయి య. గోగ సంతంత

పదసవసెలు

సంత³సంబంధం బరిషత్ క్రిటియును ని-
రంతర²గతిం *దొంటియట్లు యూడుచును
నాడుచు నబంబెక్కు¹ వక్రములం బరుసం
గూడికొనుచు వాద్య ఘోషణంబెసగ
బహు⁴నదీ సంగమ ప్రవరతంబోచ్చి
బహుళభాగీరథీ భవన సంగ
బహు⁵వాచనిపాతి కరి⁶ యుష్కాగం
జరియించు వక్రములం నిజ⁷ మిరిదో⁸
బవుల నెండిన పాదము లంబురిం⁹
జివీకీన కొలువలు ని¹⁰పుమిలు ననరి
వాడిన¹¹ తీవలు నదీ¹² బల్లిడిం¹³
గూడి¹⁴ దారినదాట్టి గుల్మముల్ వొదలం
ని¹⁵జేలు(?)వ నుండిన శిలలు గఱుగ

౧. ల్ల, ౨. సువంతులు, ౩. తింబును, ౪. రి (త) తి, ౫.
కొంగి, ౬. పదములు వరుస, ౭. మెచ్చును, ౮. వాళ్ళి, ౯. వద,
౧౦. పదాపాతి, ౧౧. చిరి; తిరి; జల, ౧౨. తిరు, ౧౩. తివ (గ),
౧౪. తేరివ నెండిన; తేరినెండినయట్టి.

౧. తావు^౧ మాంజి^౨ భు^౩ ఖంబంబు^౪ దో^౫ పులును
 దన రా^౬ చల్ల^౭ డాల్^౮ పట్టి^౯ పచ్చ^{౧౦} డము-
 లును, ర^{౧౧} కంబ^{౧౨} లును, వెలి^{౧౩} పో^{౧౪} త్తి-
 పచ్చ^{౧౫} డములు, బూరి^{౧౬} వడ^{౧౭} ములు, బట్టు
 పచ్చ^{౧౮} డాలు, వెలి^{౧౯} పట్టు^{౨౦} పై^{౨౧} బెట్టు
 మం^{౨౨} యు ను^{౨౩} స్వ^{౨౪} రము^{౨౫} చం^{౨౬} మల^{౨౭} పి^{౨౮} పటి^{౨౯} కంబు
 నం^{౩౦} యముల్^{౩౧} పు^{౩౨} డ్రా^{౩౩} డముల్^{౩౪} మీ^{౩౫} దం
 గం^{౩౬} డముల్^{౩౭} మీ^{౩౮} దంబు^{౩౯} గం^{౪౦} చు^{౪౧} గు^{౪౨} బ్బు^{౪౩} లును
 గం^{౪౪} దంబు^{౪౫} డముల్^{౪౬} పు^{౪౭} డ్రా^{౪౮} డముల్^{౪౯} గం^{౫౦} చు^{౫౧}
 మ^{౫౨} కు^{౫౩} డముల్^{౫౪}, గం^{౫౫} దంబు^{౫౬} డముల్^{౫౭}, ౧^{౫౮} ప^{౫౯} నది-
 మ^{౬౦} కు^{౬౧} డముల్^{౬౨}, పు^{౬౩} లి^{౬౪} తో^{౬౫} లు^{౬౬} మ^{౬౭} కు^{౬౮} డముల్^{౬౯}, ౧^{౭౦} గం^{౭౧} చు^{౭౨}-
 మ^{౭౩} కు^{౭౪} డముల్^{౭౫}, పు^{౭౬} డ్రా^{౭౭} డము^{౭౮} కు^{౭౯} డముల్^{౮౦}, రా^{౮౧} గి-
 మ^{౮౨} కు^{౮౩} డముల్^{౮౪}, ౧^{౮౫} ప^{౮౬} నది^{౮౭} చ్చ^{౮౮} మ^{౮౯} కు^{౯౦} డముల్^{౯౧}, సో^{౯౨} గ-
 ౧^{౯౩} ప^{౯౪} ప్ప^{౯౫} రంబు^{౯౬} లు, ౧^{౯౭} ప^{౯౮} ప్ప^{౯౯} రంబు^{౧౦౦} లును,
 గం^{౧౦౧} ప్ప^{౧౦౨} ప్ప^{౧౦౩} రి^{౧౦౪} ము^{౧౦౫} లు^{౧౦౬} గం^{౧౦౭} మ^{౧౦౮} రో^{౧౦౯} ప్ప^{౧౧౦} దా^{౧౧౧} ల్పి,

౧. తావి, ౨. మాంజి, ౩. పవళంబ, ౪. బుల్లంబ, ౫. పాత్తు,
 ౬. బార; బావ, ౭. వడములు, ౮. బెట్టి, ౯. య, ౧౦. పటి
 కంపు; పట్టికంబ, ౧౧. క, ౧౨. లి, ౧౩. పంది, ౧౪. గంప,
 ౧౫. వర, ౧౬. తత్ప, ౧౭. బావ, ౧౮. తోప్పరములు; తత్ప
 రములు, ౧౯. కొమ్మరార(బుగా).

పండితా గా ధ్య చ రి త్ర

శుద్ధ సువర్ణ సన్నద్ధ ప్రసిద్ధ-
 శుద్ధస్ఫటిక విజరిశ్రుతకుండలములు,
 మండిత దుద్రాక్ష మణి హేమ రజత-
 కుండలంబులు, రాగికుండలంబులును,
 నందికుండలములు, నాగకుండలము
 లందమై కన్డంబులందు శిశిల్యారం
 బలు¹వన్నె బెత్తిముల్, ²వలిబెత్తిములును,
³వలయంబుబెత్తిముల్, ⁴మలకబెత్తిములు,
⁵గక్కుబెత్తిములును, గౌరిబెత్తిములు,
⁶జక్కవివెదురు పొంబాయబెత్తిములు,
⁷పైరణ గోలలు, ⁸పంజనంబులును,
⁹గైరంబు లాకులు, ¹⁰గనుడుదండములు,
¹¹ననసులకోలలు, ¹²ననసుల మొగడ,
¹³లనసుల సందుల జను లాకులములు
 జల¹⁴పోసనముల ¹⁵మోదుల విలాసములు
 గలశముల్ వట్టె గుచ్చులు జిత్తరువులు

౧. పరి, ౨. కణ్వర, ౩. చప్ప, ౪. వరియచెత్తములు, ౫.
 వరియంపు, ౬. వరిక, ౭. క్రక్కు, ౮. జక్కవములు, ౯. పారణ
 కోలలు; పైరణకోలమును, ౧౦. గైరంపు లాకులు, ౧౧. కపట,
 ౧౨. వసు, ౧౩. లను, ౧౪. పోక, ౧౫. బెప్పెల; వప్పెల.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

గుసాంగమగు వెలిగొడుగులుఁ బీలి-
 గొడుగులు, ముత్యాలగొడుగులు, బిరుదు-
 గొడుగులు, వెలి³పట్టుగొడుగులు, మోడ్పు
 గొడుగులు నిడి⁴తోడ⁵గుడ్డ⁶ శే⁷తేరఁ,
 గళుకులుఁ, జిత్రముల్, గమలముల్, బంధ-
 ములు సందాలునుగూడ జల⁸పోసవములు
 గర మొప్పితేకుల గడ్డెసంగరులు
 సరిఁ గామసజ్జల సజ్జనగరు⁹లు
 సనువుగడ్డె¹⁰సగరు ¹¹లకుసాంకులును
 ఁ¹²ఘనకరతలముల గడ్డెసంగరులుఁ
 జెలువారు పట్టుకుచ్చి¹³లు, శివసూత్ర-
 ములును, వెండిపిండి గొలుసు¹⁴లు నమర,
 సుస్థి¹⁵నియతిఁ గరస్థలంబుల, ను-
 రిస్థలంబులను, గోగక్షస్థలంబులను,
 నాభిస్థలములఁ, గంధర దేశముల, శి-

గ. 1. 1, 2. కీలు (ఓ; 4), 3. వంక, 4. మోడ్పు; మెట్టి,
 5. తోడ, 6. గుడ్డు, 7. లు, 8. కములుగా, 9. సందు, 10.
 పోక(వ), 11. ల, 12. స, 13. లంగసాంకులును (మోడులును),
 14. కవకతలముగడ్డె గరులునునమర, 15. ల, 16. వ, 17. మతి
 దిగ్గర, 18. వక్ష.

తోభాగముల, భక్తిరూఢి వలెర్ప
 బాయని లింగసంబుధ నిఘాన-
 పాయతత్త్వములు సాస్త్రాస్త్రాగ్రాజేసి,
 ప్రభుభక్తి ద్రిభావనవావనోద్యక్తి
 శుభాకాయక్తి సమ్రాజ్యమహాభక్తి
 గని సరిమోక్షోటిశిగమభక్తి క్రైక్క
 జనుకొమ మకుటవర్ణన జంగమ
 రాసికుండలములు, రాసికండలము,
 రాసినూలులు, దొడ్డి రాసికకరతులును,
 రాసియుగరములు, రాసికాపిలును,
 రాసికెప్పిములు, రాసియున్నెము,
 వలుక కొక్కెము, బాలెము, దామ్రముటన
 నెలకొను సరికెణల్, కేనళిములును
 గిలుంగొల్కులు, రాసి కీర్తిముఖములు,
 గ్రామునికెణల్, రాసికటకముల్, రాసి-
 పదకొనులును, దామ్ర బంధబంధుర -

౧. వృత్తి, ౨. కాయక్తి, ౩. గని, ౪. కంటు, ౫. కలువ,
 ౬. ములు, ౭. బో, ౮. ని, ౯. పరిపణుల్; సురపణుల్; రస
 పణుల్; పరిపణిల్, ౧౦. కోర్కుల; కోర్కులు, ౧౧. ల, ౧౨.
 వండుల; పండుల, ౧౩. హస్త.

ప ర్య తః ప్ర క రో ణ మ్

ముదితస్రభం నోష్ణం నోడ్డిమాణములుః
 బటుశరామలినసంపద నోష్ణ దోడ్డి-
 కటిమాత్రములు ధాతకాశీనములును
 నంబదన గుల్ఫాత్ర మగు భూతిక్రింద
 సాలితవిజకాతి జను క్షద్యాములు,
 నిఖికాశులు నయనోఢిశులు
 ముఖవిలాసములు సమన్వయకళలు
 సత్కళనానావితశరీరగుణులు
 కననన్యతలు దిశాతలముల గంభీర-
 గంబుగుచ్ఛములు వెట్టిన గొచ్చిట్టి-
 గొచ్చిట్టి నెల్లెలులొకసితచామరములు
 * గంభీరము నొకను లమనులాకములుః
 గంభీరములు కంబళముల గడ్డియలును

౧. ల, ౨. నోష్ణ(ప్పి), ౩. ల్ఫ (ప్ర), ౪. వేరాబ్దములుః
 ౫. వికా, ౬. డ్డి, ౭. ప, ౮. ములును, ౯. యంప, ౧౦. ప(పు)ట్టు
 విలాసముల్; పుట్టయీసములును, ౧౧. చిట్టె(ట్టు), ౧౨. చిట్ట, ౧౩.
 వల్లులు; నల్లెలునెత, ౧౪. నేత, ౧౫. జవితోల్కంబకుల్; బవితో
 లకంబళములు.

* ఈపాదమునకు సరియైనపాతము కొరకనేను. "నవ(మ)
 మల(లు) గలకములమఠీనా (లా; లా) కులగు (లును); సవసులాళి
 (స) వళయు." అనే పాతము లున్నవి.

పండిత గాఢ్య చరిత్ర

ధరఁ జోద్యముగఁ గరస్థలములమీఁద
 వరుసఁ జొట్టిన బహుశిష్యవస్త్రములు
 మెల్లనినకపులు మృదుభాషణములు
 నల్లభస్మాములుఁ దిట్టిల్లాపములును
 భక్తిశ్కంఠగారముల్ వ్రధిశక్తులును పి-
 రక్తిభావములు నారాధ్యవందలు
 జనమనోహరమగు శాసనమహిమఁ
 బాసరారు లాంఛనములు నైజముగను
 మానుగా నొక్కొక్కమండలి యనఁగఁ
 బూచి మొదయు గత్యుజ్యత దసర
 నభిరమ్యలీల దులలహగ నిట్లు
 లుభయజంగమకోట లొక్కట నడువఁ

వృద్ధతపోగణుల వచనలు

జనలేక కాలిక్షిపి గిమట్టలు విక్షి-
 సిన ప్రాంతాలగు గూడ చెప్పటట్లును
 ంగుట్టి గుడ్డల గింకోర్పవంబులును

౧. బు, ౨. పప్పు, ౩. మెల్లనినకపులు; తెల్లనికస్త్ర
 ముల్ (వచపులు; వడుపులు), ౪. శేషి, ౫. మనసు, ౬. యంత
 యు, ౭. కాలిక్షి, ౮. విషిది (4), ౯. లకు, ౧౦. కుంఠెవ, ౧౧.
 గారుప.

ప ర్య త ప్ర క ి ణ ము

౧ గట్టిన ౨ యడి ప్రాతక చ్చడంబులును
 ౩ జిపి ౪ గొడుగులు ౫ గ్రుస్సిన శరీరములుఁ
 ౬ దెంపిజన్నిదము లు ౭ శైరలును, ౮ జాల
 ౯ వంగినవీపులు ౧౦ వడఁ కెడుతలలు
 ౧౧ భంగురంబుగఁ బ్రాఁకు వట్టిన ౧౨ పండ్లు
 ౧౩ ంసడరంగ వీపుల ౧౪ నంటుకొన్నట్టి
 ౧౫ కడుపులుఁ బెడతలఁ బడిన కన్నులును
 ౧౬ చెల్లగా నరసిన ౧౭ యుల్లి ౧౮ గడ్డములు
 ౧౯ గ్రుల్లుఁ గ్రుల్లున ౨౦ నుక్క ౨౧ సిల్లు దగ్గుటలు
 ౨౨ స్రుక్కిళ్లు గొన్నట్టి పుక్కిళ్లు, వయసు-
 ౨౩ వెక్కిళ్లు ౨౪ జవముల ౨౫ తక్కిళ్లు, ఘర్త-
 ౨౬ జలములఁ జెమ ౨౭ రుపూతలు గట్టినట్టు
 ౨౮ లలఁదిన తొంటి సర్వాంగ భూతులును,
 ౨౯ నలరు తద్యాతి ౩౦ పై నన్ని ౩౧ గంధువులఁ
 ౩౨ బాలుపారు చారు త్రిపుండ్ర రేఖలును,

౧. కట్టిన, ౨. నది (డి), ౩. డ, ౪. దెంపు, ౫. తెరలును,
 ౬. జార; జూహ, ౭. వణకెడి, ౮. పట్టెడు, ౯. పట్లు, ౧౦. అడి
 యంగ, ౧౧. నంటి, ౧౨. యల్లి, ౧౩. గడ్డలును, ౧౪. క్రుక్కు
 క్రుక్కున, ౧౫. నుక్కి, ౧౬. సిల్లుటల్లాల, ౧౭. జప(ర)ముల్లి,
 ౧౮. తక్కి (క్కు)ళ్లు, ౧౯. లు, ౨౦. పై, ౨౧. గడ్డువులు.

పండితాంశ్రయ శ్రిత్ర

యుజితేక సంహతే ముడిచినై మకను
 దొడిగి దొడిగేతు యెకశ్రేణుకలు,
 భూతివశ్రణులు భోజనాగ్నిశులు
 భ్యాతి మైవోపై పూ కామింజ్జలును,
 నూత్రయనగోగ్నిః నీల కళింబుదూల
 నూత్రలుగోవిక్ష యూత్రగోలును,
 కమసాగములు జగోత్పాననాథములు
 నకర నిస్స కయిచి యశిహూమలు
 మహి "నర్వతీక్ష్ర సుమాగత" యనుట
 నహజమై తనగుంక శ్రీక్షై యమింక
 యనకనరం దీక్షముల్ నరియింపన
 వారింభారి వ్యవతపోధనుల్ - పువ

వింపజంముల నపకం

మిక్కిలింకట్నుముల్ వేలి - - - - - ము-
 యాచెక్కలు యానాకన్తి చిక్కిణ - - - - - యును

౧. వశిషత్క(క్క); ముడిచేక, ౨. సంహలు, ౩. ముడిచి,
 ౪. చు, ౫. శ్రేణు, ౬. తకులు, ౭. తమైయి, ౮. గాయవజ్జ
 మలు, ౯. ఓత(తో)ంక, ౧౦. కాని, ౧౧. కావయళ్లు, ౧౨.
 వింప, ౧౩. త్కరణా, ౧౪. నక, ౧౫. సగింప, ౧౬. కట్టముల్,
 ౧౭. శ్రీ, ౧౮. చెక్కలు, ౧౯. వంపత్రి; కరివత్రి; కులత్రి.

ప ద్య త్కృష్ట.క ర.ణము

గస్తూరి మొదలుగాఁ గలుగు-నుగంధ-
 వస్తువులునుగూడ వాఙ్మించినట్టి - ..
 కర మొప్పు బాగాల కైఠిగుళియల
 కరములు సున్నంబుకరటాలు నిడిన
 యడపటిస్తులు ఘూఁపులమధరించి
 కఠినమును బెఫెల్-కరకట నిఱికి
 ఆవిడవిడినాకులు ముదచి యిచ్చుచును
 నిఱుచి గుడ్డులు వెనుకొనేతరఁ
 గిలిచి సరవికొక్కెముంలు గునుల్లుఁ
 గ్రుచ్చుచున్నవి. ఇకమాలికలు
 కరములు వరువుల నమర
 గుచ్చుచున్నవి. గ్రామ్యులిగ్గోళ్లు,
 కెచ్చులు, కఠపులు యొప్పులు, గీలుఁ-
 గొప్పులు, మాటలు గోమొప్పులు, నొంగుసలి
 మొక్కముల్, గొనోటిముత్తయములు, గొనూళ్లుఁ

---

౧. కైఠిగుళియల; కళియగుళియల; కైరావగుళులు, ౨. కర
 టలు, ౩. కఠిమించి(చి), ౪. కెను, ౫. సంబతుల్, ౬. సంకెల్లు,
 ౭. కుడిచి, ౮. కుంచె, ౯. కొనిలేచ, ౧౦. లనుగూళ్లు, ౧౧. యెత్తు
 ౧౨. కఠదని; కవలముద్దు, ౧౩. పాసుపుల, ౧౪. నొప్పులు; కప్పలు,
 ౧౫. వ, ౧౬. తొంటి, ౧౭. మలులు.

పంథితారాధ్యచరిత్ర

గొలఁదిచొకట్లు, వ్రోసులు, మద్రసరులు,
 నజలు నానా³నఖ వ్రణచుంబనములు,
 నేతీభక్తులకు కమాటు⁴వణు⁵కుండుటలు,
 బగుతులచేత⁶దాంపంగ నిచ్చినట్లు
 జగిలి ధట్టించి యర్థములు తెచ్చుటలు,
 'లాలోలి' బగుత తేరా గొలంజ⁷కనుచు
 గొనారంగ నయమున గొకడిగి తెచ్చుటలు,
 'బసవన్న కనుణా⁸లా, గొకబగుత!' గొపి⁹కనుచు
 నసమిచ్చుచును ధనం బడిగి తెచ్చుటలు,
 'గలియుగబసవంబి పిల పిన' యనుచు
 నలరించి భక్తుల నడిగి తెచ్చుటలు,
 బ్రాకటంబుగవచ్చు పాణ్ణాంగరంబు
 నైకంటం జూమచుం నేలిసోయ్యుటలు,
 సరి¹⁰నతం బుష్పమంజుటలు వైచుటలు,
 జెరలాడుటలు, నారిన కేరంబియ్యుటలు,

గ. ప్రబది, ౨. పవా(ద్దా)ల (ర), ౩. ను(స)ఖ, ౪. క.
 మాట, ౫. ప(ల)ప, ౬. బక, ౭. బాపక, ౮. ట్టు (ట్ట),
 ౯. భక్త; బగత, ౧౦. లంకె, ౧౧. వాలంజ, ౧౨. కరిగి.
 ౧౩. గా, ౧౪. బగత; బగుక, ౧౫. మీరనుచు, ౧౬. యుచును,
 ౧౭. పర.

ప ద్య త స్ర క ర ణ ము

వేంబు లడుగుచు శివేనుకనేగుటలు,
 నాలోలమతి వీడియంబు లిచ్చుటలు,
 3 మిండాటముల శివ్లు మెఱయఁ శివోమాల.
 4 దంపతులు, 5 గురువేరుదంపతులు శనమర,
 కరిహోసమిచ్చులను దంపతులు, దగిన
 నరిభూషణానతిల్ వాలికగ్రోళ్లు
 వివిధవిచిత్ర సనవ ప్రముశిం
 న వధరించిన లింగవినహారుశివోమాలలు
 6 రిమిలుకామి ద్యద్ధీక్షతులు దంతోశధామ-
 ములు నిజదేవాద్యతులు సాంగముగను
 ప్రతిలేవి దేశాధిపతులు భానోమున
 ధ్యతిపేర్చి నితరుల ధక్కరింపుచును,
 సంఖ్యోపేటవేష సహజమదాంధ-
 గంధసింధురిములగతి మలయుచును,
 7 భూమిగోనాదుల పాలుపున నెదిరి

౧. కుము, ౨. జనక, ౩. మెండాల(ట) ముల(లు), ౪.
 యట్లు: వట్ల(ల్ల), ౫. శోనాల, ౬. దంపముల్, ౭. గురివేలి,
 ౮. నలగు, ౯. లునుద్దంపముల్, ౧౦. వాడి(రి)క, ౧౧. జోళ్లు;
 గోళ్లు, ౧౨. లు, ౧౩. ంపు, ౧౪. నోలు, ౧౫. ధావనలు, ౧౬.
 నము; ముల, ౧౭. నిట, ౧౮. భూలి, ౧౯. వాఘుల.

పంథితానాన్యచరిత్ర

కాముకులను గని కాలుద్రవ్యచును,
 బాసరుకస్తురిమృగబల క్రమబలనను
 జనులకు దేహవాసనాసగుచును,
 దేవదేవేశు భోగావతారిముం
 భావనభక్తుల వ్రాసెను లోకంకం,
 అదనుమనోధనము బాదటవారిపుచును
 ననుషక్తిలింగ విదాతరి నాన-
 ధానతిత్పరితమైఁ దిన్ననాక ప్ర-
 లీన భోగోనభోగానాన నాభ్య-
 ముండీనకంకవక్ర మెఱుప
 ముండీనామకొక మెక్కల నమవం,

లవంకంకం

కాముకులను గని కాలుద్రవ్యచును,
 బాసరుకస్తురిమృగబల క్రమబలనను
 జనులకు దేహవాసనాసగుచును,
 దేవదేవేశు భోగావతారిముం

---

౧. ఖాళుభ, ౨. రస, ౩. కోటి, ౪. నే, ౫. పలక, ౬. నాగులు; వాఫల; బి వల, ౭. నంది, ౮. పట్టులు, ౯. మాల్పి, ౧౦. ముడి, ౧౧. కెలలను, ౧౨. నాదెడి.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

భావించి ముందట భక్తులు ననగఁ
 దావెన్క-వారిపాదములు సూచుచును,
 నలి“సభక్తాలోకనా చ్చైవ” యనఁగ
 వలిఁ “బదార్థాని వివర్ణయే” త్తనఁగఁ
 బాలుచు రేఖలు లేని బోసపుభాండ-
 ములు¹సిన్న చట్టవంబులు ²నిడి మీఁదఁ
 జుట్టును గౌసెనల్ ³సుట్టిన⁴బోస-
 పుట్టికల్ సంధించినట్టి కావళ్లుఁ
⁵బలుకలు ⁶నెరయ నేర్పడిన పదార్థ-
 ములుఁ జెంచులును ⁷మొకరెల యిన్నమొలలు
⁸పడివెట్టవస్త్రముల్ నంశపాత్రములుఁ
 దడియొత్తివస్త్రముల్ దగినగుడ్గుల⁹ము-
¹⁰చంచులును, విభూతి¹¹చంచులు, మ్రుగ్గు-
 చంచు, ¹²లారతిజోళ్ల ¹³చంచులు, నూదుఁ-
 గ్రోళ్లును, దింగోళ్లకుదుళ్లుఁ, బాదములు

౧. పాలుపున, ౨. చిన్న; భిన్న, ౩. నిడి, ౪. చుట్టును,
 ౫. బోమ, ౬. పలకల, ౭. నెలయ; నేర, ౮. లచెంచులును, ౯.
 మోకరిలు; మోగ్లుగల, ౧౦. పడితె (ప)ట్టు, ౧౧. పు, ౧౨. సంచు,
 ౧౩. లారతిజోళ్ల (పిండి), ౧౪. నుదుళ్లు.

పండ్ల తాళి చరిత్ర

గోళ్లును వుప్పించుకొను గోరుగండ్లు,
 గలయంగ మేల్కట్ట గట్టెడువస్త్ర-
 ములు, దెరగట్టచీరలు నాదిగాంగ
 నతిసువిధానంబు లగు నుకరణ-
 తతులు గంట్లపు శిల్పము దమోడ నడువ
 ననసులు కవెట్టిన కయితి లాకులము
 లొనరంగదాల్చి ప్రోద్యక్తి దనరు
 వేషముల్ భక్తి సుఖములు నిత్య-
 భూషణ వినయవిభూషణములుగ
 గాతుగు వ్రాశేశు గానని జగము,
 జితింతు రాశేశు జితిం గొండు,
 మతియు బంచాక్షరీమూర్తింబు గాని
 విమలచియు దలండు మూర్తిగాని గొండు,
 దలంతురు వ్రాశేశు దలం రస్యంబు,
 వలతురు భక్తికి వినియ రొంటికిని,

గ. గోళ్లును వుప్పించు గోరుగండులును; గోళ్లునుప్పించులు
 నాలుగోరుగ (గొ) గండ్లు, ౨. డ, ౩. నడవ, ౪. చెట్టున; పట్టున,
 ౫. యశుతికా (యా, లో) కులము, ౬. నమరు, ౭. ల, ౮. స,
 ౯. భాషణనవియది; భాషణనవియ, ౧౦. మతియును ౧౧. పడు,
 ౧౨. కలవ.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

బలుకుదు రున్నట్లు వలుకరు బొంకు,
 లలుకుదు రొడయల కలుక రన్యలకు, *
 నడుతు రాచారంబు నడువ రనీతి,
 విడుతుడు వైన్యంబు విడువరు చలముఁ,
 గొంపు ప్రసాదంబుఁ గొన రనర్పితము,
 వింపు భక్తులకీర్తి విన రొంతుకీర్తి,
 నిప్పాట సజ్జను లెల్ల నుతింఁ
 దప్పక సద్భక్త దాసోతానియతి
 సన్నత శ్రుతిమతాచారసంఘ్ని
 సెన్నారఁ జనుదెంచు శీలవంతులును

వికర్తుల నపకలు

బరమశాంతత్వంబు భసితంబు నెనయఁ
 బారిఁబూరి సర్వాంగములఁ బూసికొనుచు,
 శమితశబ్దబాదివిషయములకచ్చ-
 డములను వీడకుండఁగఁ గట్టికొనుచు,
 బంచాక్షరంబులుఁ బరహితాలాప-
 సంచితాక్షరములు జపముసేయుచును,

* ఈ పాదముతరువాత, "నడుగుదురొడయల-నడుగరు భవుల" అని ఒకప్రతిలో అధికపాత మున్నది.

౧. క్తి, ౨. దా, ౩ తి, ౪. లెనయఁ గలయ, ౫. తేంద్రియాది.

పండితా కా ధ్య చ రి త్ర

నమర లాకులముల సంతర్కభేంద్రి-
 యముల నేప్రాన్దః బాయక ధరించుచును,
 నయమొంద నిత్యమనస్సమాధాన-
 నియతి³యన్ యోగః⁴ట్టి⁵య ధరించుచును,
 *దులుకాడు షరమసంతుష్ట⁶ చా⁷రిస్త్ర-
 ములు మొలచుట్టును మొగిః జుట్టకొనుచుః,
 దప్పని స్వనమయోత్సాహంబు గంత-
 *కుప్పసంబులు గెడగూడః దాల్చుచును,
 నిరశనభి⁸క్షులు నిష్క్రియామ్మృతముః
 దరి సేవ్యరున కర్చితము నేసికొనుచు,
 యమనియమాది వ్రతారూఢు లగుచు
 శమదమాన్విత సదాచారవర్తినల
 నచలితశరమః రానందలీలః
 బచరించుబుధులు విభ్రాంతులై యిపాదలః,
 దనుధర్మములు ద్రుంః దఃములు పెంః,
 మనసు⁹లు మర్దింః మదము¹⁰లు యి¹¹డింః,
 గోపం¹²బు లడఃగింః గోర్కలు యి¹³క్రైంపః,

౧. ల, ౨. కం, ౩. యయోగ, ౪. యు, ౫. తో, ౬. చ,
 ౭. కుప్పకంబు, ౮. కుబు, ౯. వ్రత, ౧౦. మలు, ౧౧. పొగడ,
 ౧౨. ల, ౧౩. డింప, ౧౪. బడంగింప.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

బాపముల్ హరియింక భక్తిమై నింక,
 మును జగంబులలోన ముక్తు లీఁబూన
 ఘనతరంబుగ దానకారణం బైన
 యవిరళిలింగార్చనానుషక్తియును
 నవిశేషజంగమాసక్తి యుక్తియును
 సతతలింగానమర్చితవిరక్తియును
 స్మృతి క్షోభ భవివిరక్తియుఁ బ్రాణమైన
 తము గాంచి సద్భక్త్యతతి గొనియాడ
 రమణ నేతెంచు విరక్తజంగములు

శివ నామల సహకారము

బాహుతలంగాల ఫాంటాసాను స-
 మాహిత హు తోరణాంబుజ మత్స్య-
 కలశి కుండల శంఖ చక్ర ముఖ్య-
 విలసితపుణ్య గ్రామములు
 నయినాబ్జరుచులు నున్నతనాసికములుఁ
 త్రియోమితాలాఁముల్ వృధుజఘనములుఁ
 జారుభుజములు విశాలవక్షములు
 సారసంస్థితముఖాబ్జములుఁ గొదర్లు (?)

౧. సుంప, ౨. లు (ల) బూస్ప, ౩. భక, ౪. క్రిదము, ౫. మ,
 ౬. సీవవగ, ౭. గో(గా)దర్లు; గొందరటి.

పండితారాస్యచరిత్ర

సరిసాంగకళలు నాజానుబాహు³వులుఁ
 గరమొప్పు శ్రీకారకలిత⁴కర్ణములుఁ
 గృతులకు *దేశాధిపతులకు భక్తి-
 మతులకు శివయోగ⁵ రతులకు నొప్పు
 విసమితాభిశుభాన్విత⁶క్షణిక .
 మినుతావయఁ రాజి పెండియు నమరి,
 మలినదర్పణములమాడ్కి జేమూస-
 ములలోని చంద్రుని పాలుపున మోయఁ
 గాలియు మాపింగని త్రొట్లెడిది
 నోలి దేహములు లోకాలికిఁ జూపఁ
 గలిగియు సహజసంగ⁷తగుణా⁸వళులు
 గలుగని సరిసాంగములు నహించి
 యతిశయఖండ⁹లు గుంక¹⁰ టుడిగి
 ప్రతి నఖండేతెడగంబరధరు లగుచుఁ
 గామిశు¹¹ర దేశికవ్యంజ¹² టుడిగి
 గ్రామైకవాససంగ¹³తచర్యు లగుచు
 యాచితభిక్షు¹⁴ లనుభవించక య-
 యాచితాకామకృతాహారు లగుచు

౧. పాంగ, ౨. గళలు, ౩. లును, ౪. వర్ణ, ౫. దేవా,
 ౬. సకు, ౭. పాలుపున, ౮. తి, ౯. వళియు, ౧౦. ఖండ.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

బహుజనోపాస్యప్రపంచంబు లుడిగి
 సహాగణోపాస్య ప్రపంచంబు లగుచు
 లోకాంతగోష్ఠీవిలోలత లుడిగి
 యేకాంతగోష్ఠీ మహిష్ఠితు లగుచు
 నరసుఖార్థశిరోజు వ్యసనంబు లుడిగి
 సరి ముక్తకేశమస్తకధరు లగుచు
 నారకసకామ కామ్యాదులు లేమి
 వైరాగ్య సంసార నర్జితంబు లగుచు
 నరమిడి విధినిషేధ క్రియల్ లేమి
 బరిచిఁగో భయకర్తృపరిహారు లగుచు
 ఘృతదృష్టాదృష్ట్యలకాక్షి లేమి
 నలరి స్వస్థాది లోకాతీతు లగుచు
 *హతయోగ రాజయోగాది విభ్రాంతి
 బలువగు యశుయోగబంధంబు లేమి
 నవిరత నిరతిశయానందహేతు-
 వపు నిత్యశానయోగవివశాత్తు లగుచు
 దానును నెదరు, నిందయును సంస్తుతియు,
 మానావమానముల్, మఱి యూరు నడవి,

౧. జను హో, ౨. వి, ౩. వస, ౪. స.

• ట, క, ప్రాసము.

పండితారాధ్యచరిత్ర

సలియు నుష్ణంబు, విష మ్ముమ్మతంబు,
 వలపు నొల్లమి, యెల్ల వనితలు దల్లి,
 ాసుట్టాలు వగతులు, సుఖము దుఃఖంబు,
 బట్టెమంచము నేల, వసిడియుఁ బెంచు,
 సమమకా నిర్ద్వంద్వ శమితసంసార-
 సముదితశివయోగ సౌఖ్యంబుకతన
 నంగంబులును లింగ మై యంగలింగ-
 సంగతిఁ బ్రాణంబు సరిఁ బ్రాణలింగ-
 సంగతి మనసు భాస్వస్త్వనోమాగ్గ-
 సంగతి దృష్టులా లింగైకదృష్టి
 నడఁగ సమస్తేంద్రియములను మనసు
 నడఁగు “సర్వేంద్రియూణాం నయసంస్క-
 ధానం” బనఁగ సంత దను ధర్మము వి-
 లీనంబులగు ప్రాణలింగంబునందుఁ
 గాన తల్లింగసంగతదృష్టు భువిఁ బ్ర-
 ఠానంబు లత్తనుధర్మంబు లడఁపఁ
 దను ధర్మహీనతఁ దనరు సద్భక్తి
 ఘనభక్తి శివుకృపఁ గలుగుఁ గావునను

౧. చుట్టలు; చుట్టముల్, ౨. మగ్గుకల, ౩. యంబుల, ౪. కానంబులను ధర్మహీనతదనరు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

దివియక వీక్షించు దృష్టకు హేతు-

౧వపు కరస్థలమ సింహాసనంబుగను

రమణఁ దక్షిణకరస్థలలింగ-

సమనిరీక్షణనిత్య సంగతి నిట్లు

వెలిమాంసదృష్టులు వీక్షించు జగము

దలఁప దృష్టులు సూచుఁ దన్నును మఱచి-

యున్న నిక్కపుశివయోగులఁ దవులఁ

౨గన్నయంతట మ్రొక్కు ఘనశరాసక్తి

శివునిలోఁ గాయంబు శివు నాత్మిలోన

శివునిలోఁ బ్రాణంబు శివు మదిలోన

శివునిలో నింద్రియవివిధవర్తన³లు

శివుని జిహ్వాములోన శివులోన దృష్టు

యుక్తంబుగా “యుజి ర్యోగే” యనఁగఁ బ్ర-

యుక్తిఁ గూర్చుట శివయోగంబు గాన

శివశాసనస్థులు శివయోగరతులు

శివమంత్రసిద్ధులు శివయోగరతులు

శివఽరిజ్ఞానులు శివయోగరతులు

శివతత్త్వవేత్తలు శివయోగరతులు

౧. దివు, ౨. గన్నంతటన, ౩. ల; ము.

పంకితారాధ్యచరిత్ర

శివధర్మతత్పరుల్ శివయోగరతులు
 శివసదభ్యానులు శివయోగరతులు
 శివసదారాధకుల్ శివయోగరతులు
 శివభక్తియొక్కలు శివయోగరతులు
 శివశరణాగతుల్ శివయోగరతులు
 శివస్మనాదావులు శివయోగరతులు
 గాక యస్త్వితసంకతి నది దానఁ
 గాకేమి యనుటెల్ల గాకు గాకునికి
 జీవుఁడు శివుఁ డెఁడై శివయోగరతులు
 నేవాఁడనుచో శివయోగరతులు
 పైజనాత్మకులె యుత్తమయోగరతులు
 భవసూన్యలె సరాసరియోగరతులు
 సత్త్వైశోబద్ధలే హరియోగరతులు
 సద్వృద్ధిఁజ్ఞై యీశ్వరియోగరతులుఁ
 బశుయోగులే శుకతియోగరతులు
 సశివేతిరులె మహేశ్వరియోగరతులు
 నోసరి వియోగసంయోగంబులనఁగఁ
 జనుమాట లైనను జర్పించి చూడ
 నోగి^౧రెంటి^౨కూటంబు యోగమో, రెండు

౧. ము, ౨. ౨, ౩. మ, ౪. రెండు, ౫. రెండు, ౬. కూటము.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

నోగి 'నాస్తి' యనుడిది యోగమో, రెండు
 నోగి నోక్కండై యున్ని యోగమో, కాక
 యొగి నం దొకండులేమి యోగమో, తలఁప
 సిద్ధాంతక్షణసంచితశివయోగ-
 సిద్ధి యన్యుల కేల సిద్ధించుఁ దలఁప?
 శివయోగి కే యని చెప్పెడుఁ గాన
 శివుఁడు దా నేఁగుదెంచెనో కాకయనఁగ
 ననిమిషయ్యయి యిన్ని యంగము ల్దాల్చి
 చెనసి శ్రీగిరికి నచ్చెనో కాక యనఁగఁ
 ప్రభువు నేని యిన్ని భావముల్ దాల్చి
 యభిమతి శ్రీగిరి కని నచ్చెననఁగ
 నజగతిమడేవుఁ డీ యనితారిముసను
 భక్తియొన నచ్చెనో పర్యతనాథు
 నిమిషయోగముగ సస్థరాముఁ డీ గిరికి
 నముదత గతి చిట్లు ననువెంచె నొక్కొ!
 భృగీశ్వరుం డిట్లు వెక్కురూపముల
 సంగద శ్రీగిరి కని నచ్చెనొక్కొ!
 యుపమన్యు కరుణ నసిన్మ పవిత్రపాణి-
 కపిల భృగు కణాద గౌత మాగస్త్య-

౧. డి, ౨. చెమగాక, ౩. నొక్కొ, ౪. గణ, ౫. మును,
 ౬. శ్రీ గుడి; ౭. గిరికి, ౮. గురు.

పంజాబీ రాజ్య చరిత్ర

శుకనామ దేవశాసకపురోగం ము-
 నికరంబ మీమూర్తి నికరంబు దాల్చి
 కరమర్థి మర్థ్యలోకంబు భక్తులను
 సిరిసిరి జూడం జెచ్చెర కనచ్చెనొక్కొ!
 భవం బోద్య మంచు నదృశ్యము వలిర్చి
 శివయోగులను బుధశ్రేణి గీర్తింప
 నోగి “దర్శనా చ్ఛివయోగినో” యనంగ
 దగిలి తన్ దర్శించు కన్యోస్తైముంకు
 ననుకంపక్తి “నర్వత్థాభిషేకేభ్య”
 యనః దమతో మాటలంపు పుణ్యులకు
 మొదల గంగాన్నాన ముఖ్యనమస్త-
 విదత తీర్థన్నాన విపులకాదు
 లోనగుచు ననమన ముల్లంకమవామ
 లెనగుచు శివయోగు లెమి కేతేర—

అభ్యాసశాస్త్ర సూక్తులు

మలకల వ్రాలు దా మడమల నొత్తి
 తెలిగాలిం బాస వాం తెలుఁ బూరడించి

౧. ముది-నికరంబు, ౨. నికరముల్, ౩. పు, ౪. వచ్చి
 కొక్కొ, ౫. ల, ౬. కీర్తి, ౭. వివిధ, ౮. కర, ౯. గారి; గాది,
 ౧౦. పాఠ; బాఠ, ౧౧. తెరలఁ బూరించి; తెలబూరవింప.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

౧ తనుదమ్మిదొంతులఁ దలఁంపు ౨లుడిపి
 ౩నునుబవడంబుపూ గోనలు ముద్రించి
 ౪జంట వెంబులు మాన్చి కుంఠెనల్ సిక్క
 ౫మిటివెంటన మిటి ౬చంటికి నెయిది
 ౭వెన్నెల నవివన్నె వెన్నెలల్ ౮సూపి
 ౯మిన్నేటిదాఁజల మీఁది ౧౦యుల్వరసి
 ౧౧నడివోవ ౧౨నిడితల వాకి ౧౩టనొక్క
 ౧౪వడి నిరంతరవరాభ్యాస ౧౫కవముల
 ౧౬నలరునాకుంచనా యతవాయుపూర్తిఁ
 ౧౭జులుకనై దేహముల్ సొక్కొకు ౧౮లట్టు
 ౧౯లొక్కింత ౨౦యిల మోచియును మోవకునికిఁ
 ౨౧ద్రొక్కినయరజలు దోషకుండుటలు
 ౨౨భంగిగా నీపస్త్రభావటలముల
 ౨౩సంగతిఁజిక్కు ౨౪పతంగంబు లొట్టు
 ౨౫నడరు చక్షురోశ కాభ్యంతరమున

---

౧. తనతమ్మి, ౨. లుడిచి, (సి), ౩. సన; నున, ౪. పుణా,
 ౫. ల, ౬. చంట, ౭. ని, ౮. మింటి, ౯. ను, ౧౦. జంట (టి),
 ౧౧. చూచి, ౧౨. మిన్నేటి; మిన్నెక్కు, ౧౩. యిల్వరసి; యల్వరసి, ౧౪.
 వడ, ౧౫. నిది, ౧౬. లొక్క, ౧౭. ను, ౧౮. మలకనై (మై),
 ౧౯. రు, ౨౦. లట్టుయొ, ౨౧. యును, ౨౨. భంగిదివ్య ప్రభావటల
 భారములు; భంగిగాదివ్య ప్రభావటలములు, ౨౩. ప్రసం, ౨౪. ట్ట.

పండితాచార్యచరిత్ర

ముడివొడి యంతన ముదితవిజ్ఞాన-
 కలితదీప్తభాగారంబు సొచ్చి
 వెలువల గానని వీక్షణంబులును
 నగపడి నిజోభక్తి యాసమై వలలఁ
 దగిలిన మత్స్యవితానంబు లక్షట్ల
 ముంచిన ఖేచరీముద్రానుగత స-
 మంచితామృతాధిక్తి నడవగు జిహ్వలును
 నాలోలవృత్తి నాదామృతాబాని
 యోలిఁ దమ్మెఱుఁగని యుచిగంబులట్ల
 విరచితానాహతవివిధనాదముల
 మరిగి యొండెఱుఁగని మహితకర్ణములు
 ప్రసరించు చంపక ప్రసవసౌరభము
 సస కేఁగి మడిసిన భ్రమరంబుల్లు
 వ్యాపితాంతర్యోగవాసనానియతి
 వ్యాపించుచున్నట్టి వరనాసికములు
 గరణిసుసంయోగ కలితసౌఖ్యముల
 ధరణిగట్టువడినమాతంగసంఘములుఁ
 జాళిఁ బ్రాణాంపానసంయోగసుఖి-

౧. దశంతస, ౨. భక్తి, ౩. యాశ (స), ౪. ట్లు, ౫. గు.
 ౬. పస, ౭. న, ౮. గట్టిపడిన, ౯. జారి, ౧౦. హీవ.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

శాలతఁ జనిన యాసశ్వేంద్రియములు
 భంగిమాతంగభజంగవతంగ-
 భంగమత్స్యాదు శిలిబ్భంగి నొక్కొక్క
 విషయంబులైచెడ విజయు³లైయిట్లు
 విషయశుచకసుఖవిభ్రాతు లుడిగి
 శివపదధ్యాననిశ్చేష్టితావస్థ
 నవికలవిషయేంద్రియంబులనొలసి
 హనుని సంశర్బహిర్యాగ సత్ క్రియల
 ననుదుగాఁ బడసియు న్నర్హతాసిద్ధి
 క్రి.తిఁ “ద్రిలోకే దాని చిహ్నని” యనఁగ
 ధృతిఁ “దాని చిహ్నని దేహతో” యనఁగ
 నండస్థ²లగుచిహ్నాలతినూత్త్యభాతిఁ
 బిండస్థ మై సమభిజ్ఞానదృష్టి
 నుర్వివ(జ)లాగ్ని వాయుంహ్యోమంభూత-
 సర్వపర్వతననీసాగరద్వీప
 భవనతారాగ్రహ నివహాదు లాత్మ
 భవనంబులును గానఁబడు నందులోనఁ

---

౧. ల, ౨. శీఘరి, ౩. ఁడై, ౪. వరసి, ౫. వరదు, ౬.
 పర్వతా, ౭. మను, ౮. లవి, ౯. జ్వాలాగ్ని, ౧౦. శ్వేత
 ౧౧. విరతి, ౧౨. లను బూన్య; లవకాన, ౧౩. ఐడ.

పండితాచార్యచరిత్ర

శ్వాసలక్షణము

జుద్రుఁ డిడానాడి సవ్యభాంగమున
 సాంద్రషోషశకలాసహితుఁడై యుండు
 నాదిఁ బింగళినాడి నాదిత్యుఁ డుండు
 ద్వాదశకళలతోఁ దత్క్షణంబునను
 లీల శసూర్యేందు శనాడి క్షిప్రచర్యాను-
 పాలనం బై యుండుఁ బంచభూతములు
 నందు దూర్పున శమిఁడ ననలత స్త్వింబు
 గ్రిందు దా జలత స్త్వి మొదఁ బశ్చిమము
 నరణ్య లోఁ గ్రచ్చి యుత్తరమది వృథివి
 యిరుంపాటముల వాయు విః దక్షిణంబు
 నదుమాకసంకిబిట్లు శనాడిశయగమున
 నెడక భూతంబు లేను వర్తిం
 వరుసన యఱువది శ్వాసముల్ వ్రాణ
 మరయఁ దల్ ప్రాణంబు లా తొక్కగడియ
 యొక్కొక్కగడియ కొక్కొక్కభూతవేళఁ
 జక్కన సూర్యుండుఁ జున్ముఁడు నడవ

౧. వ, ౨. తమై, ౩. దాఁ, ౪. మాకుండు, ౫. వాడి
 (లి), ౬. ప్రచార్యాను, పునర్యాన, ౭. వా, ౮. మిఁడు, ౯.
 మొండు, ౧౦. యుగో (తో) గచ్చి, ౧౧. పోటముల, ౧౨. గమున,
 ౧౩. బట్టు, ౧౪. వాడి, ౧౫. యుగంబు, ౧౬. ఘోశ.

ప చ్య క ప్ర క రణ ము

1. నడత నొక్కొకనాడియం దైత్యనేసి
 గడియలై చను నైదు గడియలుగూడ
 నదియుఁ దా నొకలగ్న మట్టిలగ్నములు
 లొదవంగఁ బండ్రెండు నొకదినం బందు
 వెరసి యిర్వదియొక్క వేయు నార్ములు
 స్వరము లా స్వరము³ల సంవత్సరములు
 గడియలై చనునట్టి గడియ లర్వది⁴ట
 నడి⁵బాలుగొనఁగను వచ్చు⁶లభములు
 దినము, లా దినములు దివుటఁ బండ్రెం⁷ట
 మన సిడి పాల్గొన్న మాసము లగును
 నడిననునట్టి మాసధ్రువప్రోక్తి
 నడచు నా దిన వార నక్షత్ర యోగ
 కరణముల్ గ్రహపురోగమకాలచక్ర-
 సరణియు స్వరచక్ర సరణి నేకముగ
 లినశశి⁸క్షింబు లినిశశితిథులు
 లినశశి⁹హరింబు లినశశిఘటిక
 లినశశి గ్రహములు హితమైన¹⁰నాళ్లు

1. నడచు, 2. య త, 3. లు, 4. య, 5. చాలు, 6. లభములు, 7. డు, 8. కరణగ్రహణ, 9. క, 10. శివ, గు
 వాడు.

పండితారాధ్యచిత్రి

నను విషామ్యతనమస్వరసంగమముః
 హానివృద్ధులును గుజారుజాదులును
 మానావమానముల్ న్యూనాధికములు
 నతులజయాః జయాః లాభలాభ-
 గతులు గాఢజ్ఞానకాలవంచనలు
 కలితవృత్పద్మోపకార నీకస్తాన-
 దళోజీవ హింసోసంధానఫలములు
 ననయంః నాహ్నోదయంబుద కాంచు
 ననుభవసిద్ధియు నాస్తి సిద్ధియును
 వరవలీలలితవివర్జితాంగములు
 సురుచిరాకారముల్ సుకుమారితలును
 యమ నియమాదులు నాఃమాది సిద్ధు
 లమరు దశక్రత్యయములు సాంగముగః
 జరింజలుః జిందులుః గిక్షః నల్ యోగ-
 పరిభాష లల్లసః బాడుచు మంది
 చెంతల కేఁగ కేకాంతపక్షముల
 నంతంత నడచు సభ్యాసయోగులును

౧. య, ౨. లాప, ౩. లా, ౪. పా; ప్రి, ౫. జన, ౬. సదానస్థలములు, ౭. ఫలితచ్ఛిరి, ౮. తమలు; ములును, ౯. రస, ౧౦. జి; త, ౧౧. నా (నో) పనులో; ఫిపదలో.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

పుణ్యాంగనల నడకలు

గుఱు¹వేరి² కట్టముల్³ గొంగులక్రిందఁ
 జేఱఁగులు నొడిచుట్లు⁴ కసిక్క⁵ నిండించి
 చెలువగు⁶ వైసంబు చెప్పలు మెట్టి
 పలుచని⁷ తొల్లుకుప్పసములు వూలి
 పదఁపడి⁸ యలఁతిదుప్పి⁹ట్లు గొంగె¹⁰డలు
 వదలకుండఁగ మీఁద వల్లరుల్¹¹ సొసుట్టి
 తొడవులు నిజతనుద్యుతులకు మాటు-
 వచుసని¹² యాత్మలో¹³ భావించి తొడక
 మొదలిమంగళసూత్రము¹⁴లు దా¹⁵ల్చునట్లు
 వొదలు మంగళసూత్రములు ధరియించి
 యలసియు నలయనియట్ల నా¹⁶ధులకు
 బిలిబిలి¹⁷ లాలావుల బిగువు సూపుచును
 గొమరుదలిర్ప నె¹⁸క్కుళ్ల డి¹⁹గుళ్లఁ
 దమతమ పతులహస్తము లూఁదికొనుచుఁ

---

౧. వేరి, ౨. కట్క; కట్టముల్ (ముం), ౩. గొంకు
 (ందు) ల, ౪. చక్క, ౫. విరించి, ౬. వైసంతు, ౭ పల, ౮.
 డొల్లు, ౯. యలది, ౧౦. ట్ల, ౧౧. ద, ౧౨. సాటి, ౧౩.
 బంధించి, ౧౪. ల (న), ౧౫. ల్పి, ౧౬. పలుకు, ౧౭. తోళ్లు,
 ౧౮. న్నడ.

పండితాచార్యచరిత్ర

గరమూస్పతిలు సాలికంబుల చెమటఁ
 గరతలొగుళములఁ గమించివై చుచును
 జంధనాదత్తజ³ చలనసంభూత-
 మాదాచిలంబు⁴ చే మతులఁ దేలుచును
 గ్రాలు తుమ్మెదల తొక్కల⁵ ఏకఁ దా⁶కి
 రాలుపుప్పొడికి శిరంబు లొగ్గుచును
 జూతవటాదుల జొంఁముల్⁷ గన్న
 శీతలచ్చాయలఁ జిక్కఁగోరుచును
 బ్రహ్మమరబహువిధ ప్రసవసౌరభ్య-
 లసితవాసనల నుల్లముల నోలుచును
 బింబాధరంబుల బీట లడంగఁ
 దాంబూలసారామృతములఁ దప్పుచును
 వదనఁదృంబులు వాడకుండంగఁ
 బాదలి తలిర్చు లేఁబాద లడ్డ మిడుచుఁ
 గరతలంబులను రక్తము లొలూరకుండఁ
 గరతలంబులు రొండ గదియించుకొనుచు
 బిగిసి పెండొడలు వొంపిరి రాయకుండ
 నోగ⁸ రాజహంసల స్త్రోయ్యనఁ జనుచు

1. అక్షరములు, 2. అక్షరములు, 3. చరిత, 4. ల, 5. ల, 6. ల, 7. ల, 8. ల.
 9. ల, 10. గప్పు, 11. జోషుచును, 12. లాప.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

నుల్లంబులను గమనోపతాపముల
 మల్లడిగొనకుండ 'మల్లయా'యనుచు
 బటుతరాధర సముద్భటనిదాఘాన్ని
 సిటులుగొనకయండ 'సిరిగిరి'యనుచు
 బారిబారి సక్రియం బురుషులు దాధ
 నరలిపుణ్యాంగనా నికర మేతేరం

జోసుల పాదకలు

జక్కలుబొట్లను జక్కి పెండ్రుకలు
 జక్కని పాపటల్ జంగాళములును
 నినుననేవళములు నిత్తడిసరిగె

లును, పెండ్రుకలదండ లును, దగరంబు-
 పిల్లండ్లు మట్టెలు, బెక్కువన్నియల
 తొల్లుకుప్పసములు, నల్లగాజులును,
 గలయంగ జెవుల సంకంబుపూసలును,
 బలుపూస పేరుల బన్న సరములు,

గ³ గుటిలం³ బు³ చూపులుగొయ్యకొంటుకలు,

౧. ట, ౨. తర, ౩. త్కట, ౪. నెరవి, ౫. నీహ, ౬.
 మక్కచొట్లును జిక్కిచిక్కి, ౭. నెంట్లు, ౮. పాపటల్;
 పాటలు, ౯. శి, ౧౦. ంపు, ౧౧. దొట్లు, ౧౨. నక్కంటి;
 సుంకంపు, ౧౩. కుటుపే(ల)ంపు, ౧౪. ంపు, ౧౫. కన్నులు; ముక్కు
 సులు, ౧౬. కాటికలు.

పండితారాధ్యనాశ్ర

బటికంబు ముక్కెటల్ భారమై తనరఁ,
 జిలుకల, దుప్పల, నెలుకల, నేదు-
 కలఁ గ్రోతులను, బిచ్చు కల, గొరవకల,
 నక్కల, నుడుతల, నమిళులఁ, బంది-
 కొక్కులఁ, గోళ్లను, గుక్కకూనలను,
 సింగిరిక్కుల, లేళ్ల, ముంగిసలను, ని-
 జాంగనల్ గొనివెన్న నరుగు దేరంగఁ
 బలువన్నె కోక బొంతల నట్టి నడిమి
 తొలుల కుప్పసముల దూర్చిన మెడలు,
 విసురూపముల జాణువెండ్రుకల్ వెడఁద
 నొసలి యిట్టుక బొట్టు పసపులుఁ గన్న-
 గవకాటు కలు దరకాయకప్పెరలుఁ
 జెవుల పీకెలు మొఱచెడి బోరముండ్లుఁ
 జాకిట తిత్తులు జక్రముల్ నిడుద-

౧. పటుకంపు, ౨. నేదు, ౩. గ్రొంతు, ౪. చిచ్చు,
 ౫. గొరవక; గొరవకలను, ౬. గొంతును, ౭. లి, ౮, వేండ్ల,
 ౯. గవి, ౧౦. దేరంగను. ౧౧. నలు, ౧౨. వదిమి, ౧౩. లు, ౧౪.
 విసురూపములు చూపు; విసుపురూపులబూ, ౧౫. వెడద, ౧౬.
 యిట్టిక, ౧౭. లేపద, ౧౮. పింక; బీక, ౧౯. వడి, ౨౦. బోద; చోర,
 ౨౧. ముద్దు.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

తోక కచ్చడములు వాకొపొట్టలును
 నొడ్డుతొమ్ములు దొడ్డనూరులు బిగువు
 నొడ్డాణములు నిన్నయుంగరంబులును
 గడియముల్ మురువులుఁ గట్టిచేతులును
 గొడుగులు కగుదియలుఁ గోకజల్లెడలు
 వద్దుమొగంబులు కవలిపంబు జముక-
 బద్దెలఁ గూర్చిన పచ్చడంబులును
 మురివెంబు కనడపులు కమాఁపు తిత్తులును
 విరిసంబు మోటలు పిక్కతవేషములుఁ
 బల్లమీసంబులుఁ బరికి గొడ్డములు
 సల్లమేనులు గుబ్బ నారసంబులును
 నఱిముఱితనముల కిహంకవైచుటలుఁ
 గఱకొత్తాఘట నెండ్రుకలు సాంగముగను
 బనుగొనఁ దముఁ జూచి భవులు భవు లనఁ
 బెనుశీలవంతులు వెట్టు సత్రముల
 నొక్కొక్క లింగంబు నొగిఁ జూడకున్న

౧. బొట్టు, ౨. చేరు, ౩. గుడి, ౪. వలిపెంపుఱెముక, ౫.
 ంపు, ౬. నడు, ౭. ముద్ర, ౮. క, ౯. గ, ౧౦. హంక, ౧౧.
 త్రాళ్లులవెంట్టుకలు; త్రాళ్లు వలెట్లుగడు.

పండితారాధ్యక్షురీత్ర

సక్కట ! చొరగనీ రక్షలయనుచు
 గళములోగద్దెనగరులు దోపంగ
 నలరుచు కభుక్త్యర్థ మై ధరియించి
 జోగిశేనుల్ దారును జోగివేషముల
 జోగులు గొలువంగ జోగు లేతేర

పిచ్చుకుంటుల నవకలు

వేళ్లునులేనటకాళ్లును, బిల్లి -
 వేళ్లు బెక్కగు నటకాళ్లును, మట్టి -
 కాళ్లును, రాట్రమ్రోకాళ్లును, దోలు -
 కాళ్లును, నెండినకాళ్లును, మలక -
 కా, ల్లిచవోయిన కాళ్లును, గుజ్జ -
 కాళ్లును, నానొడ్డికాళ్లును, మధఁగు
 పిఱుదులు, నెండిన పిఱుదులు, నొదురు*

౧. వక్కడఁబాగనీ, ౨. గట్టివ, ౩. లనుదోప, ౪. భ,
 ౫. దీలునుచారు, ౬. క్రేళ్లునులేనరి, ౭. పెక్కానరి, ౮. పిల్లి,
 ౯. మోట, ౧౦. గుజ్జ, ౧౧. నై యొంటి; నొండొంటి, ౧౨. మలు
 (న)లక; మడచు, ౧౩. పిఱుదులు; పెరగులు, ౧౪. నొదక.

ఈ కథ రెండవపాదములకునుబడుటగా ఒక ప్రతికా, "పెడు
 నులు చెట్టిక పెరుగులు పెరువీ, పెరుగులు బల్లచేతులు లేకంక" అని
 ఒక అసంస్కృతపాఠ మున్నది.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

౧. పిఱుఁదులు, ౨. నొంఁదొంటి ౩. పిఱుఁదులు, ౩. బిల్ల-
 చేతులు, లోవంక చేతులు, దోలు
 చేతులు, నొంఁదొంటి చేతులు, జాల-
 గుఱుచచేతులు, తొమ్ము ౪. పొఱుఁదులు, వీపు-
 బొఱుఁదులు, విఱిగినభుజములు, ౫. నంటు-
 మెడలును, బొండుగు పొడవైనమక్కి--
 మెడలును, గడుఁగడు నిడుదమూఁపులును,
 ౬. ముడుఁగుమోములు, ముఱుమొండెముల్, బండి-
 బెడఁగురూపంబులు, బెడఁగుంలు, సొట్ట
 లటు గ్రిందు దప్ప ౭. పొఱుఁ దంతయొ ౮. నొప్పి.
 పటురూపసౌందర్యభావతిశయతఁ
 బరగుదేహంబులు వాటి ౯. ల్లిన్లు
 దరుణులు నాపులు దము ౧౦. జాపి బ్రతుక
 గళముల లింగంబు గడ్డె నంగరులు
 ౧౧. నలఁతి విభూతిరుద్రాక్షులు వలుఁద-

౧. పిఱుఁదులు; పెరగులు, ౨. నొంఁదొంటి, ౩. బిల్ల, ౪.
 కొరతులు, ౫. సందు; వట్టి, ౬. చెడగు (అ) పొఱుఁదుగు (గ) లాఱు,
 ౭. మెఱిగి, ౮. మొండెముల్, ౯. చెడగు, ౧౦. లాఱుఁది; తొమ్ము,
 పొమ్ము, ౧౧. మోము, ౧౨. నొమ్ము, ౧౩. ల్లి, ౧౪. వాద్య, ౧౫.
 ంపు, ౧౬. పొఱుఁదులదాక్షులు భూతియను.

పండితారాగ్యచరిత్ర

మకుటముల్, గాహాళల్, మఱివేలుజడలుఁ
 బ్రకటితంబుగ³దాల్చి బడిక సేనవృత్తిఁ
 గనుఁగొన నిన్న⁴చిడ్గలఁ గట్టియున్న
 యెనుఁబోతు⁵లను గజ్జ⁶కైత్తను నెక్కి
 తమి జగత్పావనత్వము నివ్వటిల్ల
 నమరుదృష్టును గరుణారసం బాదవఁ
 బడపడి యాక్రియఁ బగ లెల్లఁగొగడచి
 వెదకుచు⁹ మాట వేలముల్ నేరి
 చనఁజన ముందఱ వెనుకను దోడి
 “జను లెల్లఁ గిదారి మొసంగరా”¹⁰యనుచు
 “నేలయా¹¹ కయిదులో నెవ్వరే గరుణ
 నాలించి యక్కటా యనుచు మాయట్టి
 కీనుల మఱి¹²యొక్క దేశంబులకును
 బోసీక వృత్తులు భూములుఁ గొగన్నె-
 దాసములు, హిరణ్యదాసముల్, వస్త్ర-

---

1. గోహళుల్, 2. యోక, 3. దాల్చి, 4. సది, 5. చిన్మల; చీడుల; చిన్మల, 6. లును, 7. కైత్తుల, 8. వృత్తియొడ(డు)వ, 9. బల్లవుల్, 10. పడచి, 11. మాపటి, 12. దాస, 13. యనఁగ, 14. యెవ్వరినిండుగో, 15. యొక, 16. కవ్య; గోవు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

దానముల్, మఱియన్నదానంబు లెక్కఁ
 బోతులొనెడ్లను బోలుగ నిచ్చు
 దాత మాబసవనదండనాయకుని
 భూమిలోఁ బోలెడుస్వామి*భక్తుండుఁ
 దా మఱి యొకఁడు లేడే మల్లినాథ!
 తార మొసంగారే ధరాత్ఫలార!
 'రారో!' యనుచు మమ్ముఁ జేరంగఁ బిలిచి
 యేలయాఁయిందులో నెవ్వరే గరుణ
 నాలించి యక్కటా! యనుచు మాయట్టి
 వీనులకును గృహదానంబు, భూమి
 దానంబు, లభిమతదానంబు లిచ్చు
 సిరియాలసెట్టిని, గరికాలచోడు,
 నరియమరాజు, నేణానిధినాథయ్యఁ,
 జేరమోరాయని, సింధుబల్లహుని,
 గోవీరచోడని, గరయూరిచోడనిని,
 శివలింగోదేవుని, సిద్ధోరామయ్య,

౧. యిన్ని, ౨. పాయముల; నెడ్లయు, ౩. బోలుగ; బోగళ్ల;
 బొగడగ, ౪. దీ, ౫. బసుకుండు, ౬. దా; దా, ౭. రా, ౮. యెడ్ల;
 యిండ్ల, ౯. నివ్వనే, ౧౦. నీ, ౧౧. దిరాసు, ౧౨. రాజయ్య; రా
 జు, ౧౩. ను, ౧౪. వేర, ౧౫. దేవర, ౧౬. రామునిని; రామునికీ.

పండితారాధ్యచిరిత్రి

నవసాదనాచయ్య, సామవేదులను . . .
 భూమిలోఁ బోలెడు స్వామిభక్తుండుఁ
 దా మఱియొకఁడు లేఁ జే మల్లినాథ !
 తార మొసంగఁకే ధర్మాత్మలార !
 రాశో ! యనుచు మమ్ముఁ జేరంగఁబిలిచి
 యేలయా యిందులో నెవ్వరేఁ గరుణ
 సాలించి యక్కటా ! యనరయ్య, మాకు
 ఏవంగఁ జేతులు లేవయ్య, నడచి
 పోవంగఁ గాళ్లును లేవయ్య, యంధ-
 కులమయ్య, పిచ్చుకగుంటులమయ్య,
 తలపోయ నభ్యాగతులముసుం డయ్య,
 యగపడ్డవెడఁగుల మగు మమ్ముఁ జ్రోవఁ
 దగవగుఁ జాడయ్య, దయగల్గుడయ్య,
 పరమమహేశుండు బసవయ్యకరుణ .
 సిరిగిరినాథుని కరుణియా ! మూకు
 సుంకరఁ బంకయ్య సురియఁ చొడయ్య
 శంకరదాసయ్య లెంకమంచయ్య

౧. దర, ౨. దా, ౩. రా, ౪. మిని, ౫. పంగ, ౬. పిట్ట
 కును, ౭. వెద(ణ), ౮. వెదపు, ౯. చొడయ్య, ౧౦. భూమి, ౧౧. యా,
 ౧౨. మా, ౧౩. చింకయ్య, ౧౪. భవయ్య.

దేవరదాసయ్య కెంలుఁగుజోషయ్య
 బాపూరిబ్రహ్మయ్య బాచిరాజయ్య
 భూమిలోఁబోలెడు స్వామిభక్తుండుఁ
 దా మఱి యొకఁడులేడే మల్లినాథ! ”
 యనుచుఁ బాడఁగ నుండఁజను నెన్నఁ దోడి-
 జనులెల్లఁ “దార మొసంగరే” యనుచు
 నితరధార్మికుల నిట్లెన్నుచు మఱియుఁ
 ప్రీతిఁ జూపుచు భక్తిపరుల వేడుచును
 వచ్చుచుఁ బరుసభావసము సేయుచును
 బిచ్చుకగుటుల పెల్లఁగుదేర,

చెంచుభర్తాతులనడకలు

నలరంగ నడుగడు గశ్యమేఫంబు
 శలము నిజాంఘ్రి సప్తక మంగమంగుట
 దనరు శ్రీశైలయాత్రా ఫలంబునకుఁ
 దనువులే భువి మానదండంబులుగను
 డాయ సాష్టాంగదండప్రణామములు
 సేయుచుఁ జెలఁగి చెచ్చరొవచ్చవారు

---

౧. ను, ౨. బసు (గ)కుఁడు, ౩. డా, ౪. బాడుగ, ౫.
 యుడు, ౬. దాన, ౭. భావణము, బావనము, ౮. లు, ౯. త్రి,
 ౧౦. మనుట, ౧౧. లగుట, ౧౨. సేరు.

పండితారాగ్యచరిత్ర

భోగయ్యవెన్న శంభుడు మునుసన్న
 బాగిది యన్నట్లు భక్తి దలిర్చు
 కెలగి యంగ్రక్షణములు నిర్మల
 జలుపుచు బూరిబూరి జనుచెంచువారు
 గదియంగ దమతమ గ్రామముల్ వెడలి-
 నదియాదిగా మల్లికార్జునస్వామి .
 శ్రీపదాబ్జములు దర్శించునంతకును
 జూపలు³ నుతియిచ్చుచును గొనిచూడ
 నాది నిరాహారుడై పర్వతుడు
 గావె యీశ్వరు బొందఁ గాంచెదననుచు
 నిత్యోపవాసైకనిష్ఠావికల్ప-
 సత్యవ్రతోక్తిమై జనుచెంచువారు
 గొడుగులు జెప్పలు గుంచెలు⁴ మంచి-
 కడవ⁵ సంబులు నేతె⁶ కప్పడంబులును
 గుప్పసంబులు⁷ గటి గుడ్డలు⁸ బోక-
 తిప్పరంబులు గమం⁹ కలములు గడ్డె-

---

౧. గన్న, ౨. దేవు, ౩. సంతోషించుచు, ౪. గా గాంచె
 వడుచు, ౫. ది, ౬. మంచి, ౭. నం, ౮. కచ్చి, ౯. పట్టు,
 ౧౦. దలుపులు.

ప చ్చ త ప్ర క రణ ము

కంబళ్లు, గప్పొడు కంబళ్లు, అదోర్వ-
 డంబులు, యోగదండములు, దండియలు, ౧
 ౩ బాత్తిపం చెలు, గరతిత్తులు, నడప-
 తిత్తులు, నూనెసిద్దియలును, యోగ-
 పట్టెలు, నారతికోపలుకలు, నాల-
 వట్టముల్, నిలువులకోళ్ళికల్, వెదురు-
 కోసలగులసంబెలల్, సానలు, ముగ్గు-
 బలుకలు, దీపగంబములు, విభూతి-
 పూసలు, రుద్రాక్షములు, బటికములు,
 గ్రాసడంబులు, గావి గద్దెనంగరాలు,
 శివసూత్రములు, గవుసెనవస్త్రములును,
 వివిధోపకరణముల్, విననకట్టలును,
 గందంబుచిప్పలు, గరంపడంబులును,
 గందంబుచెక్కలు, గప్పడంబులును,
 మఱియును నుచితాభిమతపదార్థములు
 బెఱుకలకావళ్లు, ౧౪ బెంపార(దె)చ్చి

౧. డి, ౨. గోళ్ళు, ౩. పొత్తియంబులునన; పొత్తములును-
 గర, ౪. పల, ౫. పరుసపల్లెకలు, ౬. సలలిక; సరుగుల, ౭. ము,
 ౮. గాని, ౯. గవి, ౧౦. పు, ౧౧. వటం, ౧౨. చిప్పలు, ౧౩..
 గంధివస్త్రములు; గంధివస్తువులు, ౧౪. పెంపాంద.

పంజాబీ భాషా ధ్యేయ శ్లోకము

యజ్ఞగోపాన యజ్ఞగోపాన
 కజ్ఞగోపాన లక్ష్మి నిచ్చుచును
 వలసిన వోటాన వలయువారలకు
 వలయువారముల్ వారి కిచ్చుచును
 సలసిన వోటాన యన్న పానాదు
 లలసిన వారి కప్పుడ యిచ్చుచును
 జలినదిరులు సత్ర శాలలు గుఱులు
 శాలములు సంతతిం జేయబాచుచును
 సంతతిం బాచు లాతిగత ముఱుగు
 లంతతి విడిదల లనువునేయుచును
 భంగిగాఁ జెంచు సద్భక్తుల మూఱ్ఱి
 జంగమా రాధనల్ నలుపుచు నడువఁ-

పాపహరిణి

మఱి పరిపఠోక్తి మతుల హర్షింపఁ
 దఱిదఱి బదవదార్థంబు లిచ్చుచును
 నుదకంబు లుదకంబు లుదకంబు లనుచు
 నుదకముల్ వోయుచు నోగివచ్చు వారుఁ
 బుష్పముల్ పుష్పముల్ పుష్పంబు లనుచుఁ

---

౧. నీ, ౨. వారి, ౩. వారికిన, ౪. గాఢు, ౫. వారి,
 పరిపఠించు భక్తు; శేషము భక్తు, ౬. ౮.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

బుష్పంబు లిచ్చుచుఁ బొరివచ్చువారుఁ
 గజ్జెముల్ గజ్జెముల్ గజ్జెంబు లనుచుఁ
 గజ్జెంబు లిచ్చుచుఁ గమోనించువారు
 విడియముల్ విడియముల్ విడియంబులనుచు
 విడియంబు లిచ్చుచు వెస వచ్చువారు
 నడవఁజాలని వారి నడపించుకొనుచు
 నెడనెడఁ నల్లన యేఱెంచువారు
 మఱియు నీక్రియ జుగోమములు భక్తులును
 దఱిదఱి నేతేరఁ దంపతంపములు
 ననునయించుచుఁ గొనిోచూచుచు వారి
 కను²పక్తి మ్రొక్కుచు నరుగుచున్నంత
 నాకొని మధ్యాహ్న మగుచును బరుస
 వీకతో నొక్కొక్క వేలముల్ గాఁగ
 సందడించుచుఁ దరుచ్చాయలఁ బాదల
 గొందుల గోవల గుహల శైలముల
 మఱుఁగులఁ గొండలమాటుల నదుల
 కుఱువల, బిలముల ంగుండ్లయొత్తులను

౧. కించు, ౨. బీడె, ౩. నడువ, ౪. నొయ్యననే, ౫. మము
 భక్తకలికి(యు), ౬. యాడెడు, ౭. రక్తి, ౮. గొంతుచు, ౯. దోవ,
 ౧౦. గుడ్డ; గుండ.

పండితా రాధ్య చ రి త్రి

జక్కన తమతమ చక్కొట్ల విడిసి
 యొక్కొక్కచదులఁ గ్రియ్యూటలఁబాదకల
 బావులఁ గుంటలఁ బద్మాకరము
 వావిరి*ధారల వఱుతబుగ్గలను
 వ్రంశల నేఱుల వ్రాఁగుల సెలలఁ
 గ్రుంఠలఁ జెలమలఁ గూపాదులఁదు
 నుత్తిలంబులఁ, బోఁకపాత్తుల, ంగల్ల -
 తిత్తుల, రాగిబింబెల, బోపేఱుపులను,
 గుండలఁ, గలఁకొత్తుల, బొగ్గులగోరలను,
 బొగింబుల, బొవొడ్డిగమంజొలంబులను,
 గరింబల, బొబలపులఁ, గావల్లఁకొంకూడఁ
 గరతిత్తులను, నుదకంబులు గొనుచు
 ఘనతరం బగుఁ దేవబొగంబలి, బొదవన -
 మును, రుద్రజడ, మర్వము, నఖంబొబిల్వ -
 పత్తిరి, బొనాపుఱుబత్తిరి, బొమాచి -

౧. శ్ల, ౨. చి. ౩. శ్ర, ౪. లు, ౫. వోరల; యోరల, ౬.
 వలతి; వరక, ౭. వాసుల, ౮. జలమ (ము) ల, ౯. పొత్తి, ౧౦.
 గల్ల; గట్ల, ౧౧. దయ, ౧౨. చెరువులను, ౧౩. తేల, ౧౪. గోళ్ల,
 ౧౫. గొండు, ౧౬. దొండల, ౧౭. లువులను, ౧౮. గ. ౧౯. ట,
 ౨౦. క్లు, ౨౧. గండలి, ౨౨. దుర, ౨౩. ండి, ౨౪. వావుడు; వా
 వుడు; పావురు, ౨౫. పచ్చ; మంది.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

పత్తిరి, ౧ నేరేడుఁబత్తిరి, జమ్మి -
 పత్తిరి, కాంచనపత్తిరి, వచ్చ -
 పత్తిరి, మారేడుఁబత్తిరి, నేలఁగఁ -
 బత్తిరి, వావిలిపత్తి, రుమ్మెత్త -
 పత్తిరి, గన్నేరుపత్తిరి, నెల్లి -
 పత్తిరి, ౩ సంపెంగపత్తిరి, ముసిఁడి -
 పత్తిరి, ౪ సోమిందపత్తిరి, గోఁగుఁ -
 బుప్పములు, నశోకపుప్పముల్, వొగడ -
 పుప్పముల్, కేదోగిపుప్పముల్, మల్లె -
 పుప్పముల్, నేవతిపుప్పముల్, మొల్ల -
 పుప్పముల్, గరవీరపుప్పముల్, దుమ్మి -
 పుప్పముల్, పల్లెడుఁబుప్పముల్, రేల -
 పుప్పముల్, గురివిందపుప్పముల్, వొన్న -
 పుప్పముల్, విరవాదిపుప్పముల్, ములక -
 పుప్పముల్, వ్రాకుడుపుప్పముల్, బొబ్బి -
 పుప్పముల్, బొదామరపుప్పముల్, బొగలువ -
 పుప్పముల్, గింశుకపుప్పముల్, ౩ సురగి -

---

౧. నాపురు, ౨. పెలగ, ౩. చిరునెల్లి, ౪. సోమింది; సో
 మింద, (౦౨), ౫. లాశోక, ౬. మల్లె. ౭. దె, ౮. మలక, ౯. వ్రా
 గొంది, ౧౦. బొబ్బి, ౧౧. దామెర ౧౨. గలవ, ౧౩. కు (ప) రగి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

పుష్పము, లుమ్మెత్తపుష్పముల్, గ్రోవి-
 పుష్పముల్, ిగుమ్ముడుపుష్పముల్, గలివె-
 పుష్పముల్, దంగేడుపుష్పముల్, ములగుం-
 బుష్పముల్, గాంచన పుష్పముల్, గంటె-
 పుష్పముల్, మా రేడుపుష్పముల్, *మంగ-
 పుష్పముల్, గోరింటపుష్పముల్, గొమ్మి-
 పుష్పముల్, సెగల్వపుష్పముల్, వెలగ-
 పుష్పముల్, మొదలైనపుష్పముల్ గొనుచు
 నొండొరుం గడువంగ నుద్వృత్తిఁ జని, య-
 * ఖండితమతి నారఁ బండినరేను

౧. గోమయ; గొరవియు, ౨. వి, ౩. ముసగు; మూల్గు;
 మొల (స) గు, క, గంటె; గంటె, గరట, ౪. తుమ్మి; మగ్గ, ౬.
 వమ్మి, ౭. బండితరెణు; బండివరేసు.

* క్రానుప్రతిలో ఇక్కడ “(౧) కంఠో తాలాకుప్రతిలో
 క్రమమున్ను వేరు. (౨) పల్ల వివరణలో ముత్యాలపేట సుబ్బయ్య
 గ్రంథములో వ్యత్యాసముగా వున్నది” అని జ్ఞాపిక వున్నది. పండ్లను
 గురించి క్రానుప్రతిలో గ్రంథాంతమును ఈ క్రింది పాఠాంతరము
 ఇవ్వబడ్డది.

* ఖండితమతి వారబండివరేసు
 పండ్లను మామిడిపండ్లు వేరేడు
 పండ్లు మొరలి(వి) పండ్లు పనసఖిసూర
 పండ్లను హింతాలపండ్లను తీడి

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

౧ పండ్లును, మామిడి^౨ పండ్లును, ^౩ నీడె-
 పండ్లును, నే^౪ రేడుంబండ్లును, ^౫ మొరలి-
 పండ్లు, ఖిష్టారం^౬ బు పండ్లును, ^౭ పరికె-
 పండ్లు, హింతాలం^౮ బు పండ్లును, శీడి-
 పండ్లును, ^౯ జిడిముడి పండ్లును, జాన-
 పండ్లును, ^{౧౦} దానిమ్మ పండ్లును, మేడి-
 పండ్లును, జిఱునెల్లి పండ్లును, ^{౧౧} మొలుగుం-
 బండ్లును, మా^{౧౨} రేడుంబండ్లును బలునుం-

పండ్లును శిషిమిడి పండ్లును మేడి
 పండ్లును దాడియి పండ్లును నెల్లి
 పండ్లును మారేడు పండ్లును బలుస
 పండ్లును సారంగ పండ్లును యరంటి
 పండ్లును గజనిమ్మ పండ్లును కలవి
 పండ్లును కలుజువ్వి పండ్లును ప్రాక్ష
 పండ్లును తక్కా^౧ పండ్లును రావి
 పండ్లును న్యగ్రోధ పండ్లును బుజుమ
 పండ్లును జంబీర పండ్లును రేసు
 పండ్లును మరిపాల పండ్లు లెక్కింప
 కాయలు రేవిడి.....”

౧. పళ్లును, ౨. పళ్లు; పడ్లు, ౩. యీడె; నీడె; నేరేడు,
 ౪. మొరలి (ట); మోలి, ౫. పంపు, ౬. పరికి, ౭. సిడిముడి; చిటి
 ముటి, ౮. దాడిమ్మ; దానింప, ౯. మోవి.

పండితాచార్యచరిత్ర

బండ్లును, ¹సిరివిందపండ్లును, ²దుమికి-
 పండ్లు, నారంగం³బుపండ్లును, ³ననఁటి-
 పండ్లును, గజనిమ్మపండ్లును, ⁴గలివె-
 పండ్లును, ⁵గుమ్మడిపండ్లును, ⁶వెలఁగ-
 పండ్లును, ⁷గలుజువ్విపండ్లును, ద్రాక్ష-
 పండ్లు, మాదిఫలం⁸బుపండ్లును, రావి-
 పండ్లు, న్యగ్రోధం⁹బుపండ్లును, వేఁప-
 పండ్లును, ¹⁰గొడపుడుబండ్లును, బుడమ-
 పండ్లు, జంబీరం¹¹బుపండ్లును, ¹²బనస-
 పండ్లును, ¹³పులుపుడుబండ్లును, బాల-
 పండ్లును, ¹⁴జిలివిలిపండ్లును, సరిగి-
 పండ్లును, మొదలైనపండ్లు ;— ¹⁵కవెల్లంకి
 కాయలు, ¹⁶కేమిడికాయలు, ¹⁷గలివె-
 కాయలు, మామిడికాయలు, ¹⁸కగురు-
 నిప్పపువ్వులు, దేనె లివి యాటగాఁగఁ
 దప్పక ఘనవనాంతరములఁ గొనుచు

---

౧. నిలివ (వి)ంద, ౨. దుముకి, ౩. నంటి; సరిగి, సనతి,
 ౪. కలవె (వి), ౫. గుమ్మన; గుమ్మరేవ్, ౬. జామ (న), ౭. కల,
 ౮. వారాది, ౯. గడ, ౧౦. దవన; దవవ, ౧౧. పులు (ల) గుడు,
 ౧౨. సిరిలిక, ౧౩. ననంటి; నుపనప, ౧౪. మెల్లంకి; నువెలుఁగ.
 ౧౫. శవిడి (టి), ౧౬. గలవి. ౧౭. జిగిరి; కగురు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

వేగంబ తమతమ వేలంబులకు స-
 మాగతులై యీశ్వరార్చనఁ జేసి
 ఫలములుఁ గజ్జముల్ ¹బడియోగిరములు
 నలి³నభీష్టాన్న పానములు భోగించి
 సంబరంబునఁ బరిషత్తోటి యంతఁ
 దాంబూలములఁ గొంచుఁ దండతండములు
 దొల్లింటియట్ల యుత్సుకతఁ బాడుచును
 ద్రుల్లి యాడుచుఁ గెడఁ దోడుగూడుచును
 మెల్లన ⁴చాగుచు ⁵మెట్ల కెక్కుచును
⁶గొల్లెముల్ ⁷డిగ్గుచుఁ ⁸గుఱువులెక్కుచును
 నోలముల్ సొచ్చుచు నుద్ధతిఁ జనుచు
 శైలముల్ వ్రాకుచుఁ జరుల ⁹జాఱుచును
 గ్రుంతలఁబాఱుచు గుండ్లు ¹⁰మీఱుచును
¹¹వ్రంతల దారుచు వారక చనుచుఁ
 బ్రంతంబులను బూర్వఁజ్ఞిమంబు¹²లను
 బంతులు¹³సాగిన పగ్వితావళులు *

---

౧. సేయు, ౨. పడి, ౩. నిభవ్యన్న, ౪. సా, ౫. మెట్టు; మట్టు; పెట్టు, ౬. గొల్లముల్, ౭. దిగ్గుచు, ౮. కురువలె (ఱె), ౯. మీఱు, ౧౦. మాఱు; చూడు, ౧౧. వంకలవారుచు, ౧౨. న, ౧౩. లై. * ఈ పాదము తరువార "గంకలై యున్నసగ్రపతా నములు" అని ఒక అధికపాత మున్నది.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గుంపులుగట్టిన కుధరనంఘములుఁ
 ౧ బొంపిరి ౨ గొనియున్న భూధరచయముఁ
 ౩ కూటువల్ గూడిన గోత్రసంఘములుఁ
 దూఁటు గట్టిన మహాద్రులసమూహములుఁ
 గూఁడని బ్రహ్మాండ *కోటులఁ బెక్కు-
 జాడల జంగమ స్థావర క్షతతి
 యటుగూడ నద్రమయం ఖైసమాక్షి-
 నటయిట క్రింద ముందట పెన్న- నడుమ
 నేచెనఁ జూచిన నెన్నిక మిగిలి
 యూ వెనఁ దనరు మహాద్రుల నడుమఁ
 జూచుచు సంతసించుచు మహాస్తవము
 లాచరించుచు వేడ్క నరుగ ముందఱను
 శృంగారతర సదాశివపంచమోత్త-
 మాంగ కోటీరజటాటవి మధ్య-
 మంగళ శ్రీవియద్గంగాంమహస్త-
 రంగిణి రంగస్తరంగోపకంఠ-
 సంగతి నొప్పు భాస్వచ్ఛంద్రశేఖ-

౧. బొంపిరి, ౨. గొన ౩. కూటువల్, ౪. హంబు, ౫. కోట్ల
 ను, ౬. వికతి, ౭. క్రేర, ౮. టను, ౯. పరా, ౧౦. మహార,
 ౧౧. గంగాఠ.

భంగి హృదయభంగ పర్వత, కనక-
 పర్వత, నక్షత్ర పర్వత, గద్య
 పర్వత, ముఖ్యోరుపర్వతావళుల
 నడుమ గంగామహానది సూడ నొప్పెఁ
 దడయక భక్తిఁ జంద్రోవతి మున్ బూన్పు
 మల్లికార్జునశిరోమండనం బైన
 మల్లికాదామంబు మాడ్కి, వెండియును,-
 భరితమై కానంగఁబడసి మ్రొక్కుచును
 బరుస హృదయభంగపర్వతం బెక్కి
 గిరితుట్టతుడనుండి క్రిందు సూడంగ
 నురగలోకము ³గాఁడియునికికి ⁴బెగడి
 పందల హృదయ⁵ముల్ భంగంబు⁶నొంద
 నందుండి ⁷కోయని యార్చి యుప్పొంగి
 మునుకొని⁸మూటలు ముడియలు వీపు-
 లనుగట్టుకొనుచుఁ దలలు ముడ్చి⁹కొనుచుఁ
¹⁰గుట్టుఁ గొంగచ్చలుజుట్టుఁ గట్టి వై¹¹వలువఁ

౧. పతి, ౨. బూచు, 3. గాంది, ౪. చెవరి, ౫. ంబు, ౬.
 బొం, ౭. కాంచీయునా, ౮. ముడియలుమూటలు, ౯. గట్టుకొనుచు
 గుట్టుగచ్చలుగట్టు, 10. నుచుచై వలులు గుట్టుకొను జయవెట్టుడో యను
 చు, మెల్ల మెల్లన, (బ్రాహ్మ), ౧౦. గచ్చలు, ౧౧. వలులు, (త్ర).

పంచితారాధ్యచరిత్ర

జుట్టుకొంచును 'జయవెట్టుఁడో!' యంచు
 మెల్లనమెల్లన మెట్టుచుఁ జనుచు
 నొల్లనొల్లన మంది కోసరించుచును
 నొడ్డుతాలెక్కుచు 'నొదికిలుఁ' కాళ్ల
 నడ్డగించుచుఁ 'ద్రోవలరసి' శ్రొక్కుచును
 దిగ్గుచు వృద్ధుల 'దిగఁబడసక
 దగ్గఱి వట్టుచు దాకొనిచనుచు
 గడగడ వడఁకుచుఁ గాఢసెమర్చు మ
 దొడ లూఁదికొనుచును ద్రోవుఁద్రొక్కిళ్లు
 వాఱుచు 'క్రింగోడఱ్ఱారుచు నెడఁ
 'బాఱుచు' నుఱ్ఱట జాఱుచుఁ జనుచుఁ
 జిక్కుచు నటోగో' 'శనేవచ్చుచును
 జక్కన హృద్భంగశైలంబు దరియ
 నప్పర్వతాదిమ 'ధ్యాంతము' గ్లాఱ
 నొప్పె బరున స్రవాహోత్రేక్షుఁ దసరి

౧. కొంచుచు, ౨. వెట్టుచు, ౩. న, ౪. నొదుకుచు; నొరికి
 లు, ౫. గాం(ద్లు; ఱ్లు), ౬. దాప, ౭. దిగు, ౮. రమట్టుచు, ౯. కగా,
 ౧౦. క్రింగోళ్లులూ; క్రింగోడఱ్ఱూ; క్రింగోళ్లు; క్రిడివోడఱ్ఱూ; క్రిం
 గోడఱ్ఱూ; క్రింగోళ్లులూ, ౧౧. దారు, ౧౨. మనుగాల; మరలూలె,
 ౧౩. యింత, ౧౪. వేదరించుచును, ౧౫. ధ్యములును.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

కడుఁ ద్రియంబకనగాగ్రంబునందుండి
 కడుఁనొప్పు గౌతమిగంగాస్త్రవాహ
 మేపార నీధాత్రి కేతెంచుపగిది
 నాఁరిషతోక్తి యంత నేతెంచి
 సంగతి హృద్భంగశైలసమీప
 గంగాస్త్రవాహోఽకంఠ దేశమునఁ
 బోఁకప్రాఁకుల³నందిఁ బొన్నలగొంది
 మ్రోఁక^౪ప్రాఁకు⁵లఱుత మొల్లల⁶కుఱుతఁ
 బసనలపొంతఁ జుఱకముల⁷క్రంత
 ఘనసారములయిర్వ ననఁటుల^౮కుర్వఁ
 గమ్మ⁹కేనుల¹⁰త్రోవఁ గడమల¹¹కేవ
 నిమ్మ¹²పొదలగూడ ¹³నేరేండ్ల నీడఁ
 గొండగోఁగుల¹⁴పోక గురు¹⁵జుల¹⁶యాక
 పొందుమల్లెల¹⁷యోర బురు¹⁸గుల¹⁹చేఱఁ
 గరవీరముల ²⁰మొట్టఁ గురు²¹వుల మిట్ట

౧. ప్రియంబ కవకా (గా), ౨. నొప్పి (పై), ౩. నంది,
 ౪. మా, ౫. కర, ౬. వ్రంత, ౭. రు, ౮. కరువ (వు); కురువు,
 ౯. నారికెడుముల; కురుపడుముల; గ(క)రికెడ(ద)ము(మ)ల, ౧౦.
 పారల, ౧౧. నేరేండ్ల (ండ్ల), ౧౨. వ్రో; వ్రా; వా, ౧౩. జి, ౧౪.
 యో, ౧౫. దోర, ౧౬. భూగుసులు; బురుగల, ౧౭. సేర, ౧౮.
 కట్ట, ౧౯. పలి; నుల.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

సురగుల స్రుద్ధ³నశోకంబు⁴లొద్దఁ
 జెంగలువలకుంటఁ జింతల⁵వెంట
 గంగ⁶లేగుల⁷మూలఁ గ్రాగులమ్రోల
 మందారముల మ్రంద మా⁸లేళ్లక్రిందఁ
 జందనంబులొం చెల్వఁ జొందులకావ్వి
 సర్భులొలోయ భూ⁹న్దంబులొకడాయఁ
 గురువకంబులచెంతఁ గ్రోవులొక్రంత
 హింతాలములొబయ సడలొచాయ
 సంతానములయొట జన్ములొచెంట
 వటముల సొముల లవంగొసొశిలలఁ
 గుటజంబులెకం గుగులముల మడల
 గూడచప్పరిములు సొగుడిసెలు సొగూట్ల
 సొగూడారములు సెరల్ గొల్లెసల్ సొవన్ని
 వేలముల్ దప్పక విడిసియుత్సుకఁ

౧. సురుగుల, ౨. బ్రుద్ధ; ప్రొద్ద(స్తు), ౩. య, ౪. బొద్ది,
 లోలి, ౫. వెంట, ౬. రేబుల, ౭. గ్రాల, ౮. క్రొస్ల; గ్రాసువు
 (సు); గాసువు; కాసువు; కాసుగ, ౯. క్ర (క్రి)ంద, ౧౦. చెల్వ,
 ౧౧. కు; దు; కొల్వ; (బ్బ), ౧౨. డా, ౧౩. జ, ౧౪. పా;
 దా, ౧౫. క్రు; క్రు, ౧౬. చా, ౧౭. తా; వా, ౧౮. డ, ౧౯.
 వె(ప; వె)ంట, ౨౦. మొవల, ౨౧. పు; మ, ౨౨. క; సి. ౨౩. గురు
 పలు, ౨౪. గుట్లు; గోట్లు, ౨౫. గూడారు (ర)వులతె, ౨౬. లెమ్మి.

ప ర్య త స్ర క రణ ము

గ్రాలుచు ఘనత గంగాసంగమమునఁ
 జని కృతస్నానులై జన్మనహస్త-
 ఘనఘోరకర్మపంకముపొంకొమెడల
 సంతనిష్టాన్నపానాదివస్తువుల
 3సంతుష్టులై 4రిషతోక్తి యలరఁ
 బ్రఖ్యాతి దోసమరాజయ్యఁగారు
 ముఖ్యులుగా గణములు 5ప్రహార్షమున
 సంతకుమున్నసంధ్యావేళ6యందు
 సంత7మహానిశియందు సాంగముగ8
 సత్యంతభక్తిసమగ్రత మెఱసి
 నిత్యలింగార్చన నియమముల్ దీర్చి
 యిష్టలింగప్రసాదేచ్ఛో9భోగ-
 10పుష్టసుఖావాప్తిఁ బొందోనంతంత
 బసవన్నగీతముల్ 11వసరించువారు
 బసవపురాణ మొప్పఁగఁ జద్వవారు
 12భరతోక్తి 13నేలలు వాడెడువారు

౧. తా. ౨. మేక (ద); మసలి, 3. సంతుష్టయై;
 సంకృత్యులై, ౪. సహార్షమున; ములుహార్షమలర, ౫. లందు. ౬.
 మహార్షి, ౭. మ, ౮. తృప్తి, ౯. లసంత; సత్యంత, ౧౦. పవ,
 ౧౧. పరి; భరి, ౧౨. ప్రమథుల; వీనలు; తోనెలలు.

పండ్ల తాంబూళి చరిత్ర

నరుదందో జిందుల శిశువారు
 నాశతుల్ నేయుచు నలరెడువారు
 శైలముల్ ఘూర్ణిల్ల జయవెట్టువారు
 నెట్టణశ్రమ మేద నిద్రించువారు
 విట్టు మేల్కొని మాడఁ బ్రయోగింపవారు
 గిరిసమూహం బొప్పి గీర్తించువారు
 దెరువుల చక్కట్లు దెలిపెనువారు
 దమతమ రాకలు దలపోయువారు
 సమిత ంఘోరాటపు లంకించువారు
 నారఁ బర్వతపురా నింజులు సదువు-
 వారును వినియెడువారును జెలుఁగి
 యిట్టితీర్థములు మే మెన్నఁచు నెఱుగ
 మిట్టివోద్యము లుచు నెన్నెఱువారు
 జెప్పెడి దేమిఁక యీ శ్రీపర్వతుల
 దప్పక నానావతారముల్ దాల్చి
 చెలమలై పరుసకు జలములు సూపు
 నిల లింగమూర్తులై చలుపు నేమములు

౧. వీసెలు, ౨. వా, ౩. వాడెను, ౪. శ్రవమేష, ౫. బిట్ట,
 ౬. మెలగి, ౭. హములో (మె), ౮. లా; లో, ౯. వెడి, ౧౦.
 పోరాటలు, ౧౧. తాడు, ౧౨. గ, ౧౩. మన్నెన్న, ౧౪. కా; మీ.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

వండినతరువులై ఫలములు గురియు
 నిండు మేఘంబులై నీడలు నూపు
 పల్లరులై పుష్పవాసన³లొసగుఁ
 జల్లనిగాక్షులై శ్రమములు⁴ వాపు
 *నలి⁵దారి⁶కాంక్షునై నడిపించు⁷ బధము
 వెలయంగ వనములై విడుదుల నిచ్చుఁ
 బండితులై చెప్పఁ బరమేశుమహిమ
 గండుఁదలారులై గాంచు మార్గములు
 మహిఁబాలు మృగములై మఱిపించు⁸ దప్పి
 విహగరూపంబులై గోవేడ్కలు⁹ గొలుపు
 నతిథిరూపంబులై యర్చన లొందు
 ధృతిఁ దపోమూర్తులై నీ¹⁰వన లిచ్చు
 క్షీతి గోవ్రతులై ప్రణమితుల¹¹ గావించు
 సతుల జంగమ శూరులై భక్తిఁ జూపు

౧. లనొసగు, ౨. పల్లరు, ౩. ల్పాపు, ౪. మాన్పు, ౫. వారి (డ); పాలి, ౬. కాండై; కాడయి, ౭. విధము; ఫలము, ౮. విడు (డి) దలలి (ని)చ్చు. ౯. పంశిత, ౧౦. గండుతలవరులై; గండొ దలవరులై; గండుతలారుపై; పండితలవరులై, ౧౧. కాయు (య), ౧౨. పు, ౧౩. డ, ౧౪. వేడుక; వేడ్కల, ౧౫. దొలయు (య), ౧౬. ర్తియై, ౧౭. ప, ౧౮. మ, ౧౯. ల, ౨౦. రూప (పు) మై.

* "నలిదారికాండై నడిపించు పథము" — అని ఒక ప్రతి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నెంతయు నాపులై హితములు నలుపు
 నంతంతఁ బల్లెలై యీయాసలు సూపు
 భూరితీర్థంబులై పుణ్యులఁ జేయు
 నారఁగఁ బెన్నదులై ముక్తు లొసగుఁ
 గాక యీషనునకపై ఘనవయాబుద్ధిఁ
 గాకున్న నిట్టి దుర్ఘటమార్గ దుర్గ-
 భూరిపర్వతమహాద్భుతగుహాగహ్వా-
 రారణ్యదుప్తమృగాసురవోర-
 నాగ సంక్రిత నిర్జన ప్రదేశములు
 నీ గిరిశ్వరుఁగాన నెట్లు రావచ్చు
 ననుచుఁ బర్వతుని మహాత్త్వంబుగూడ
 వినుతింక నట ప్రాప్తు వేవుడు నంత, —

వక్షత్ర పర్యతాశోహణము

దూరీకృతాఘండు దోసమరాజుఁ
 గారును సద్భక్తగణసమూహంబు
 మది నుబ్బి యవసరమహిమ సాంగముగ
 నుదయమజ్జనము లుద్యుక్తిఁ గావించి
 యరుదెంచి నియతి సమాచితలీలఁ

---

౧. నూపు, ౨. బి, ౩. నిఘ్న, ౪. లై, ౫. వే(మే) గుడు.

౬. ౪.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

బరుసయుఁ దారు నపరిమితపుణ్య-
 తరనిజతీర్థయాత్రావిఘ్న హేతు-
 విరసవిస్తర ఘోరవిషయవారాళిఁ
 గడచినమాడ్కి, గంగాప్రవాహంబుఁ
 గడచి తదియ్యవిఖ్యాత ప్రవాహ-
 శివరచిత ప్రత్యంత శర్వతావభుల
 సురుచిరాభ్రంకషచూడాదితతుల
 వఱలునక్షత్ర శర్వత మంత నెక్కు-
 తఱిఁ బరిషతోక్తి దాఁ 3 దిగసాగి
 కమనియ్యసుర ఙ్గి కానిత్యసంగ-
 మముకన నానది యేఁగుమాడ్కినొప్పారె,
 భోరన యేఁగుచుఁ బాఁగుచు బింక
 మారయఁ గొంతద వ్వలరి పాఱుచును
 సంతసిల్లుచు ను* ఘే జయజయ యనుచు
 నంతంత*నిక్కుచు నలరి యార్చుచును
 దప్పక యప్పురాతనతీర్థ 2 చరులు
 నొప్పారునుజ్వల సోపానములుగఁ

౧. ర, ౨. పరిచి (వృ)త, ౩. దిగసారి, ౪. గానది యెఱుం
 గు; నకానదియేఁగు, ౫. భేష్; జే, ౬. జ; ౭. క. కరుస.

ద్రొక్కుచు నెక్కుచు దొట్టిల్లుకొనుచు
 డిక్కుచు మ్రోకాళ్ల జేతు లూడుచును
 కవంగుచు వ్రాలుచు కవంగుచు జనుచు
 జెంగుచు నొండుచు జెయ్యుడికొనుచు
 “చేదుకో! చేదుకో! శ్రీగిరినాథ!
 చేదుకో! మల్లయ్య! చేదుకో”స్తునుచు,
 “చేదుకో! చేదుకో! శ్రీశైలనిలయ!
 చేదుకో! మల్లయ్య! చేదుకో”స్తునుచు,
 “చేదుకో! చేదుకో! చేనేక నోడయ!
 చేదుకో! మల్లయ్య! చేదుకో”స్తునుచు,
 గనుకని పాటలు గట్టి వాడుచును
 జనిచని చిందుల జతుల కాడుచును
 పరమోత్సవామృతపూర్ణ పుణ్య-
 తరపరిషద్భాషిత తతులు సంభల్లి
 శూలి శ్రీమల్లికార్జునుడు నగూను-
 కూలరజ్జుల చేదుకోసచేదుక్రియను
 గట్టురువడి నగార్గం బెంకెక్కు బరుస ;

౧. ని, ౨. ద్రోకొట్టు, ౩. లా (లా) మ. ౪. వ, పా.
 ౫. చేది (ఇట్లే క్రిందిపాదములలోను), ౬. పిరి, ౭. చేచేత,
 ౮. కనికని; కనుకలి, ౯. మవాక్యా, ౧౦. ముగమ, ౧౧. వ,
 ౧౨. క్క; క్కు.

యట్టిద ికాకెట్లు హారుకృప లేక
 చెచ్చెర యోజనోత్సేధ మెట్లైర్కి-
 వచ్చు నక్షత్రపర్వతము నా¹వంత ?
 యంతంతః దశ్యభ్రాంతులై కడరున
 గొంత విశ్రమ²మంది ³గొబ్బన చెలంగి
 కట్టలు గట్టి నక్షత్రపర్వతము
 చిట్టు ⁴గొంగ నొక్క పెట్టునఁ గూడి
 పర్వతాగ్రం బెల్ల వధోము నా నెరవి
 “పర్వతయ్యా! మమ్ముఁ బాలింపు” మనుచు
 మ్రొక్కుచు, సీతలఁ జిక్కుచు, బండ్లు
 మెక్కుచు, లీలల ినుక్కుచు, ిదిన్నె
 లెక్కుచు, తాలకు స్రుక్కుచు, సెలలఁ
 ిజిక్కుచు, వెనువుల ⁵మక్కుచు, ⁶జలువ
 ిక్కుచు, దాంబు ⁷దక్కుచు, నాత్తఁ
 ిక్కుచు, జనిచని నిక్కుచు, గిరులు
 సూచుచు, ⁸సుకృతముల్ ⁹నోచుచు, ¹⁰భవముఁ

---

౧. వారిట్లు, ౨. క్కె, ౩. వంత, ౪. జనులు, ౫. మేది,
 ౬. ను, ౭. గల్గన (గ), ౮. మ. ౯. జ, ౧౦. నె, ౧౧. జేసె;
 దన్నె; వన్నె, ౧౨. కె, ౧౩. గ్ర, ౧౪. చలువ; చలవ, ౧౫. ద్రొ,
 ౧౬. ని, ౧౭. గృత (మృగ) ములు, ౧౮. మోచుచు, ౧౯. భయము.

పండితారాగ్యచరిత్ర

బాచుచు, జముతల దాచుచు, లీల
 నేచుచు, మార్గముల్ గాచుచు, బరుసఁ
 ద్రోచుచు, బడిబడిలేచుచు, న్నతులఁ
 బ్రోచుచు, కేతుల వీచుచు, భట్ల
 రాచుచు, సూకలు ప్రాచుచు, దరులఁ
 దూగుచు, నుయ్యల లూగుచు, ప్రమము
 లీగుచు, బూదేనఁ దోగుచు, జలికి
 క్రోగుచు, నెంకిఁ గ్రగుచు, ంయి
 నాగుచు, మది జెంకేగుచు, ప్రేతి
 వీగుచు, మఱుగుల పాగుచు, గము
 మూగుచు, మొమ్లన నేగుచు, వదలు
 దూఱుచు, క్రొత్తల బాఱుచు, కదనలఁ
 జాఱుచు, జనలేక కచిఱుచు, హితుల
 దూరుచు, నలుగూడ కేకచు, వారిఁ
 గుగుచు, కిసంకడిఁ గోగుచు, మంది
 మీఱుచు, నతిథుల నేఱుచు, మ్రొక్కఁ
 దాఱుచు, గోగ్రెంకెంకేకూఱుచు, కనెడల

౧. చా, ౨. గో, ౩. కడికడి, ౪. కే, ౫. ప్ర, ౬. భటుల,
 ౭. నూయ, ౮. దో, ౯. నే, ౧౦. యు, ౧౧. నొ, ౧౨. ప్ర,
 ౧౩. చ, ౧౪. లీ; ౧౫. కే, ౧౬. నూరుచు, ౧౭. పంది; (డి),
 ౧౮. గీ, ౧౯. క్రె, ౨౦. కేకూరుచు, ౨౧. నొ.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నిలుచుచు, ఫలముల విలుచుచు, దష్టి
 దలచుచు, దుష్టిమై బాలుచుచు, గురుల
 గొలుచుచు, నిష్ఠమై గలచుచు, భవము
 గెలుచుచు, ³నటుగూడ బిలుచుచు, మూఁకఁ
 గలచుచు, నదులకు వలచుచు, ఖలుల
 మలఁచుచు, బసవన్నఁ దలచుచు, బ్రీతిఁ
 గ్రాలుచు, శరణని వ్రాలుచు, నావ్క
 సోలుచు, ²వెకదప్పఁ గాలుచు, నట్లు
 ందూలుచు, నాదంబుఁ క్రోలుచు, ంసుగతి
 వ్రాలుచు, సుఖలీలఁ దేలుచు, భక్తిఁ
 ంజాలుచు, భవములఁ ³ద్రోలుచు, బుధులఁ
 బోలుచు, మఁదఁ గోఁకర్కఁ దేలుచు, శివునిఁ
 గూర్చుచు, నేమఁముల్ దీర్చుచు, ంనుతులఁ
 జేర్చుచు, సలికేఁగి యూర్చుచు, మునుపు
 సనుచు, వీషియములు గొనుచు, మీశ్వరణ
 మనుచు, జంగమముఁ ²గ న్గొనుచు, దాశములు
 గూడుచు, సిరిగిరిఁ బాడుచు, జతుల

---

౧. బి, ౨. లడ, ౩. నట, ౪. య, ౫. య్య, ౬. గ్రో,
 ౭. నఁ, ౮. దా, ౯. నట్ల, వా(తూ), ౧౦. తో, ౧౧. గతికి;
 రతిని, ౧౨. దా, ౧౩. వో, ౧౪. క్కె, ౧౫. బు, ౧౬. సుతుల;
 నకులు, ౧౭. ద; గొ.

పండితారాశ్యచరిత్ర

కాదుచు, నోసగులు వీడుచు, నలరి,
 కోయంచు, జాంగు భళాయంచు, మల్ల -
 యా! యం చు యే యు యే యనుచు గూడంగ
 “జయవెట్టు జయవెట్టు జయవెట్టు”డనుచు
 “జయజయజయజయ జయజయో”యనుచు
 సరగలి గొస కిట్టు లఖల దేశముల
 పరుసయు నానందభరితమై నడువ
 నరుదొండగా నందు నాంధ్ర దేశంబు
 పరుస బంతులు గట్టి పాడుటెట్లనిన—

ఆంధ్ర దేశముపరుస

నల్లవో! నల్లవో! నగరాజరాజ!
 మల్లయా! మల్లయా! మహాసియతేజ!
 పరమపాతకకోట్లు భస్మమై తూలు
 సిరిగిరిమ్లన్న శరణన్న జాలు;
 రాబోవ నెంత దూరం బైన నొనడువ
 నే బోదు మల్లయ్య నేటేట గొలువ;
 బాతాళగంగా ప్రవాహ మెంతైన

౧. నీవచు ఘేయంచు; నిఘేయఘో (ఘే)యచు, ౨. ట్టి,
 ౩. యా; య్య. ౪. వరయగిరి, ౫. తులై, ౬. డ, ౭. నందులో,
 ౮. బిందులు, ౯. టె, ౧౦. నిలు, ౧౧. గదాస్రభ యంతయైన.

జూతునే హల్లికాక్షున దేవునైనఁ ;
 జక్కఁగఁ బెక్కు డెఱవైనఁ
 జిక్కకపోదునే శిఖరేశుఁ గాన ;
 నాయకోత్తముఁ జిక్కనాయకుడండ్లఁ
 నాయకు బసవన్నఁ బాయక కొలుతు ;
 శృంగి బొప్పయ నుత్తమాంగదకేశి
 సంగదబసవన్న శరణని కొలుతు ;
 బుడితారాఘ్య శ్రీతిపండితయ్య
 బాడఁగు బసవయ్యఁ బాయక కొలుతు ;
 శంకరదాసయ్య లెంకమంజయ్య
 బుకయ్య శివరాష్ట్రీ సంకయ్య శరణు ;
 యేలేంశుకేశితయ్య యిండ్రేశాంతయ్య ;
 మోళిగమారయ్య మున్నయ్య శరణు ;
 బాచారి బ్రహ్మయ్య బాచిరాజయ్య
 కోచారి బ్రహ్మయ్య గొగ్గోయ్య శరణు ;
 కిన్నర బ్రహ్మయ్య కేశిరాజయ్య
 కన్నడ బ్రహ్మయ్య గణదాసి శరణు ;

౧. దేవదేవు, ౨. టెం, ౩. జ్జ, ౪. వేళి, ౫. ధ్య, ౬. న్న
 ౭. వెం, ౮. వం; పం, ౯. ణ, ౧౦. లెడు, ౧౧. తె, ౧౨.
 యింది; యిడి, ౧౩. సాంతయ్య; చొడయ్య, ౧౪. గ; డ, ౧౫.
 మొ, ౧౬. వ్య.

పండితారాగ్యచరిత్ర

బాచయ్య, సవారద బాచయ్య, విబ్బ-
 బాచయ్య మణికవాలు మాచయ్య శరణు;
 సిరిగిరి శరణు; శ్రీగిరినాథ శరణు;
 సిరిగిరి మల్లయ్య శరణు*లశరణు;
 లనుచు సీక్రియ నుచ్చి యాడుచుఁ బాడు-
 చును బేర్చివెచ్చి యుత్సాహము నడవఁ
 జెన్నార, మఱియుఁ గన్నపరాజు

కన్నపరాజునామ

కన్నపరాజు కన్నాటభాషాసాగముగ
 “నజగమదేవయ్య! నిజమాతృయ్య;
 నిజభాషావేదయ్య! నిజబుద్ధి,
 యల్లమదేవయ్య! యుత్తమోహాద ?
 నిజానందయ్య! నిజానంద;
 నిజముద్దుదేవయ్య! నిజలికాదేవయ్య!
 నిజరాత్రి బసవయ్య! చిత్తయినయ్య;
 విరుపాక్షదేవయ్య! కరుణాను బేగ;

౧. దక, ౨. వా, ౩. బచ్చి; ౪. య, ౫. లు, ౬.
 య, ౭. ది, ౮. ప, ౯. కన్నప, ౧౦. సంగమున, ౧౧. వి; స,
 ౧౨. ప, ౧౩. దు; ౧౪. గ, చిల్క, ౧౫. దేవ, ౧౬. బసవన్న;
 విస్వయ్య, (న్న).

పచ్చక ప్రకరణము

పుర్రోవణి సంగయ్య! హరిదు బారయ్య;
 మహాలింగ దేవయ్య! మంది బేడయ్య;
 సహాసుఖ దేవయ్య! సరసర బన్ని;
 బవడిగ దేవయ్య! బన్ని మల్లయ్య!
 శివదేవ! నిం బేడ శ్రీఘ్రదే బన్ని;
 గురుదేవ! నీ కుణి కుణిదాచర బేకె?
 సిరిగిరి యిదు నిమ్మ సిరిగిరల్లయ్య?
 సంగదేవయ్య! ప్రసాద దేవయ్య!
 లింగదేవయ్య! యుత్తుంగ దేవయ్య!
 యమ్మత దేవయ్య! మహాత్త దేవయ్య!
 పిమలాత్త దేవయ్య! విశ్వనాథయ్య!
 సర్వస్థ దేవయ్య! శాంతిదేవయ్య!
 సర్వత దేవయ్య! భండ్ర దేవయ్య!
 బాణ దేవయ్య! నిర్వాణదేవయ్య!
 జాణ దేవయ్య! కల్యాణదేవయ్య!
 పుసె హోయితు దేగ బన్ని యివగళ
 తరిలాట సివు నిందరసిరి యెనుత
 గుడ్డివ్వ! దుగ్గవ్వ! గొగ్గవ్వ! బన్ని,

౧. గు, ౨. కి. ౩. భవడిగ, (దేకి; గకి; కిగ; డిగ), ౪. వే,
 ౫. ద, ౬. స్ప, ౭. బ్బ, ౮. సాం, ౯. ప్రబ్బక, ౧౦. భద్రి, ౧౧.
 జాణ, ౧౨. గొ, ౧౩. 'వ్వ' కు 'వ' అని పచ్చక ప్రకరణములు.

ప చ్చ త ప్ర క రణ ము

సిరిదేవి! మహాదేవి! సిద్ధలదేవి!
 యుమదేవి! శివదేవి! యుద్భటదేవి!
 సమభావదేవి! బాచలదేవి! బన్ని,
 ముందె హోగలు బేడ మందితాహొల్ల,
 హించె నిల్లులుబేడ యిరువుదుభయవు,
 ఉలుకదె నిల్లులు హొందాగి నమ్మ-
 బలదల్లి కెలదల్లి బన్నిబన్నెనుక
 వారెకారరు తమ్ము వరహించె బరలు
 సారె పచ్చివెండు సంఠోషదల్లి
 యొబ్బరొబ్బర నోడి కొబ్బత్త, మనద-
 లుబ్బత్త, మత్తంతె హబ్బత్త, హసివు
 తొరెయుత్త, బడలికె యరయుత్త, సురతి
 నెరవుత్త, దేహవం మరెయుత్త, శివన
 కేళుత్త, భక్తరం హేళుత్త, మహిమె
 సాళుత్త, సమయగళే బీళుత్త, తమక
 వేళుత్త, మందియొళే హూళుత్త, నెరహి
 తిళియుత్త, మందియొళే సుళియుత్త, ప్రియవుః
 * బెళెయుత్తి, జనగళ కళవుత్తి, పురవ

౧. సింధు (ద్ధ) ల, ౨. యొం, ౩ సంఠాన.

* దీనిజత పాఠ మే న్రాతప్రతిలోను లేదు.

క్రొమ్మప్రతిలో పాదాలు తాడిమాడుగా ఉన్నవి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

నుడియుత్తి, తనగెతా కుడియుత్తి, సలుహి
 హడెయుత్తి, కుణికుణి దాడుత్తి, సోక్కి
 సిందుగ లిక్కుత్తి, సిద్ధితాళగఱి
 సందిసుత్తా, తాళజడిగ మెట్టెత్తి,
 పడువవర్ నమ్మవర్ నావేక హిం
 నడెనడెయెనుతి, సంకనసుత్తి, కూడి
 కయ్యతాళంగళ కవిదు బారిసుతి,
 మెయ్యెల్ల బాగూగ మ్మకన పడిరిభా!
 హుత్తి, కొప్పెత్తి, యుచ్చియాడుత్తి,
 పుత్తి కొడయగె ధక్తమూరిగ,
 హుడుత్తి, యాడుత్తి, నోపుత్తి, పుత్తి-
 మూఱుభా! సిరిగిరి వల్లి కప్పనకె,
 ప్రాశె వెమగె శ్రీసర్వనామయి
 మాణిచె కన్నెగ! మ్మకకకకక,
 హరిహర! నివనిన! శా మ పమగ,
 సిరిగిరి మల్లయ్య శర ప్పిరియ్య,
 పరమవారకగళ పరిహరిసుజను
 సిరిగిరిమల్లయ్య శర ప్పిరియ్య,
 మంగళమూక తి మల్లయ్యనాళి,
 సంగన బసవయ్య శర ప్పిరియ్య,

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

బసవన్న యిష్టార్థఫలకె యూళిగను
 పసరిసి మాడిభో! భక్తి మల్లయగె,”
 యని యిట్లు వాడుచు నాడుచుఁ బ్రీతి
 వనుగొనఁ గన్నడపరుస యేతేర
 నరుదుగా నట్ల తా నారెదేశంబు
 పరుసయు మరహాటభాష వెంపార,—

* ఆరెపరుస నవకలు

విమాగ రహో నకో మఝు బాప వ్మాణత
 విభాగవతే వతు భక్త తే వ్మాణత

౧. మాగారగానకో మజబాపుమణత; మాగారకొనకొన మజ
 బాపుమణత; బాలానుకొనకొన మనబాపుమణత; మాగారగానకొన
 మజబాపుమణత; మాగారగొనకొన మజబాపుమణత; మాగరగొనగొన
 మజబాపుమణత. (ఈ పంక్తిలో 'మాఝు' అని ఉండవలెను. కాని,
 ఛందస్సుకోసము 'మఝు' అని మార్చవలసివచ్చినది. 'వెనుకనుండకు
 వారిండ్రి అనుచు' అని అర్థము.)

౨. భాగవతేవతే భక్తతేమణత; భాగవతేవతే భక్తతేమణత;
 భాగవతేవతే భక్తితేమణత; బాగవోదేవతే భక్తతేమణత; భాగ
 వోతే వట్టి భక్తతేమణత; భాగవతేవతే భక్తతేమణత. ('భాగవతుడ
 వైన నీకు భక్తుడనుగా వర్తిస్తున్నాను అనుచు,' అని అర్థము.)

* ఈ క్రిందిపంక్తులు మహారాష్ట్ర భాషకు సంబంధించినవి.
 బీని యథార్థస్వరూపమును నిర్ణయించడమునకు చాలా కష్టపడినానుక

చరలింగ గురులింగ శంభూనో వ్యాణత
పురవర కేళిదూర చర హోణె వ్యాణత

సాధ్యముకాలేదు. పాల్కురికిసోమవాగుడు పండ్రెంజో శతాబ్దము వాడు. ఆపృటికింకా మహారాష్ట్ర భాష యిప్పటిరూపమునో గ్రాంథి కముకాలేదు. ఆ భాషలో ప్రస్తుతముని తలంపబడుతూ ఉన్న 'ధ్యానేశ్వరి' పదమునో శతాబ్దములోనో పన్నాబునో శతాబ్దము లోనో బయలుదేరినది. ఆ గ్రంథములోని భాషకున్న వైపంక్తుల భాషకున్నగాని, తాళపత్ర గ్రంథాలలోని నాటి వాతాంతిరాల కున్నగాని యెట్టిపోలికా కనబడలేదు. పండ్రెంజో శతాబ్దమునాటి మహారాష్ట్ర వ్యావహారిక భాష అయినా ప్లాగ్ ఛండేవో నిర్ణయించ దాని కౌఠారాలులేవు. గ్రంథమును సంస్కృతీకరించిన గురురాజకవి ఈ పంక్తులను చల్లగా జూరవిడిచినాడు. ఈ పంక్తులను కొంతవర కయినా నిర్ధారణచేదామని బొంబాయి, పూనా లకు పోయినాను; ఎవరున్న సహాయముచేయలేకపోయినాడు. నా బంధువులయిన మహారాష్ట్రులవల్లసూడా ఈపని సాధ్యమయినదికాదు. ఆధునిక మహారాష్ట్ర భాషకయినా ఈ పంక్తులను సరిపెట్టుదామని ప్రయత్నించి వైరీతిగాచ్రాసినాను. ఇది గ్రంథపరిష్కరణపద్ధతి కాకపోయినా, గర్భంతరములేక యీ విధానము ననుసరింపవలసి వచ్చినది. చి. నా.

౧. 'శంభూనో' అని ఉంపవలెను. 'శంభూలాగా!' అని అర్థము. ("చరలింగ గురులింగరూపులను శంభూలారా!" అనుచు," అని పంక్తికి అర్థము. 'శంభూనా' అని తాళపత్ర ప్రగులపాకము సరికాదు.

౨. పురవర కేళిదూరి పురుఖశేమణి; పురవర కేళిదూరి పుర నాశేమణి; పురవర కేళిదూరి పురపాశేమణి; పురవర కేళిదూరి

పండ్ల తాగ్య చరిత్ర

అఖిసిరికైలాస దఖిల వ్యాణత

సుఖముఖా ర్కూలోవు ముఖము వ్యాణత

పురఖతెనుగత; పురవరకతిమారి పురుఖతెనుగత; పురవరికత్తదూరి పురహతెనుగత; పుగువరకైతెమారి పురుఖగేమగత. ('పురశ్రేష్ఠ మెంతమీరమునుమీదకున్నది' అనుచు, అని అర్థము.)

౧. అఖిసిరికైలాసి దుబోరిమగత; అఖిసిరికైలాస దెభికారె మగత; అఖిసిరి కైలాసదిఖివోరెమగత; అఖిసిరికైలాసదేభికారెమగత; అఖిసిరికైలాస దుబోరిమగత; అఖిసిరికైలాస దెభికారెమగత; అఖి సిరికైలాస దెభికారెమగత.

(“కన్నులసంపద అయిన కైలాసమును చూడము” అనుచు) అని అర్థము.)

ఈ పాదము తరువాత కొన్ని ప్రాతప్రశులలో ఈ క్రింది అధికసాకములు కనబడుచున్నవి. కాని, వీనికి బోధుపాదములు లేవు. కాబట్టి వాటిని వదలివేయడమైనది: --

యభివేరదేహింబ యప్పలేలింగ; అఖిసిరికైలాస కిఖరమా యాని; లఖిసిరికైలాసకఖిరమాయా; అఖిరెరదేహింబ అప్పలే లింగ.

౨. సుఖముఖాజాలోవు సురులయామగత; సుఖముఖాలోగవు రఖియుమామగత; సుఖముఖాలోపుర ఖి అణామగత; సుఖముఖాజా లోవు రజతే ణా మగత; సుఖముఖాలోపుర ఖియమా మగత; సుఖ ముఖాదాలాపు సురులయామగత; సుఖముఖాజాలోపురుఖలే మణిత; సుఖముఖాలోగవురఖియమామగత; సుఖముఖాజాలోవు ముఖఅమా

ప ర్వ తి ప్ర క రణ ము

“మాలాసమర్పణ మల్లయ్యరాణ,
 “ప్రబ్బసంతాప సంసార వాటక నె
 “ప్రబ్బతమల్లయ్య ప్రబ్బజ్ఞ గాతో,
 “ఆమ్మా మగా పుణూ హరజాణచిత్తి

నిగ్గివాడి; ఆశానిబద్ధ సతానిగీతాచె; ఆశానిబద్ధ - తానగీతాచె; ఆలాని
 బద్ధ సతానిగీతాచె; ఆశానిబంధనతాళగీతాచె.

(“పాటలతో మాడిన తాళగీతములతో” అని అర్థము.)

౧. ...సమవణు...రాణి; (“మాలాసమర్పణముగల మల్ల
 య్యరాణ!” అని అర్థము.

౨. ప్రబ్బత సంతాపసారవాటకనె; ప్రబ్బతసంతాప సం
 సారవాటకనె; ప్రబ్బితసంతాప సంసారవాటకనె; ప్రబ్బనాత్తాప
 సంసారవాటకనె.

(“సర్వసంతాపములతో మాడిన సంసారమును వాటకమాడు
 జానతో” అని అర్థము.) ‘వాటకనే’ అని మరాఠీరూపము.

౩. ప్రబ్బత; ప్రబ్బిత; ప్రబ్బిత;...సచ్చిజ్ఞ; సర్వజ్ఞ;
 పర్వజ్ఞ;...గాది! గాదె; గాంశి; గాశి.

(“పర్వతమల్లయ్యా! పర్వజ్ఞాడా! పాదుతున్నాము” అని
 అర్థము.)

౪. ఉ నెమణాళూణూ హరుజానుదిత్త; హంశెమణాళూణూ
 హరుజానుదిత్త; హంశెమణాళూణూ హరుజానుతింది; లంశెమణా
 వ్రాహ హరుజానుదిత్తి; లంశెమణాళూణూ హరుజానుదిత్త; అంశె
 మణాళూణూ హరుజోనుదిత్తి; అంశెమణాళూణూ హరుజానుదిత్తి.

పండితారాక్ష్యవరిత్ర

°ఆమ్చామహాభక్త అఖిల సమ్మేళ,
 °శరణ హేచిద్వర జవళ తే హ్మాణత
 °వరసుఖ సుఖ మార్ఘు వరద హే హ్మాణత,"
 యనుచుఁ జిందులువెట్టి యాడుచుఁ బాడు-
 చును నారెఱరుసయుఁ జనుదేర మఱియు

(“నాజెనుక మరల హరుని తెలిసిన చిత్తముగలవా డున్నాడు.”
 అని అర్థము.)

౧. ఉ నె మహాభక్తల నెసం మైళ; యంశమహాభక్త యఖి నె
 సమ్మేళ; హం నె మహాభక్తలఖి నెసం మైళ; లంసమహాభక్త లఖి నెసం మైళ;
 లుం నె మహాభక్తలఖి నె సమ్మేళ; లంశమహాభక్తలఖి నె సమ్మేళ; అంశ
 మహాభక్తయఖి నెసం మైళ; అంసిమహాభక్త అఖి మసమ్మేళ.

(“మహాభక్తులను అఖిలసమ్మేళనమును నాది” అని అర్థము.)

౨. శరణ హేచిద్వర జవళి తేమణత; శరణ హేచిద్వర జవ
 శ తేమణత; శరణ హేచిద్వర జవళ తేవమణ; శరణ హేచిద్వర జవ
 లితవమణ; శరణ హేచిద్వర జవళ తేమణత; శరణ హేచిద్వర జవరితేద
 మణత.

(“ఓ శరణుడా! ఓ చిద్వరుడా! నీకు సమీపమున ఉన్నాను.
 ఆనుచు” అని అర్థము.)

౩. బరసుకి సుకి బేగ వరమ హేళిత్ర; వరసుఖి సురి బెగ వర
 మ హేళిత్ర; వరసుకి సుకి బెగ వరదు హేళిత్ర.

(“శ్రేష్ఠమైన సుఖముతో సుఖించువాడా! ఓ నా వరదుడా!
 ఆనుచు” అని అర్థము.)

పం.డి.త.రా.భ్య.చ.రి.త్రి

వరుదొంద నట్ల య య్యరువ దేశంః-
 వరునయు ద్రావిడభాష సాంగముగ

అరువ జేశముపగుస

“అరులు గిరితియెన్నె యరనే పిరానె
 చిరిగిరి నిలయనే చిననెయాణ్ణవనె
 అంగమాఱుందానె యా యిరుందవనె
 మంగయర్ పాంగనే మల్లికార్జుననె
 యా నున క్కడియనే నఖలనాయకనె
 యేనమిల్లాలానె యిల్లవిల్లియనె
 *అఱువత్తుమూవరు క్కాశ్చనాయకనె
 మఱునాలుమరిమాద మల్లికార్జుననె
 ఆలాలగండనే యాదియట్రవనె
 చూలియే మల్లికార్జుననె యన్నవనె
 యెల్లయిల్లాదానె యెఱుముళ్లవనె
 చొల్లవల్లాదానె మల్లికార్జుననె
 ఆఱుమ్మిడత్తిరు నీఱుముళ్లవనె
 యేతేఱుమీచనె యెల్లమల్లయనె

---

* ఈ ద్విపద Br లో లేదు. A అని గుఱుకుపెట్టి లోపము నూచించినారు. పాదాలరెక్కలో ఈ పాదాలు రెండున్ను చేర్చినారు.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

వేదియరుతుదిక్కు చూదియే చివనె
 చోదియే మల్లికార్జుననె యన్నవనె”
 యనుచుఁ జిందులువెట్టి యాచుచుఁ బాడు-
 చును నెల్లఁజరుస యుత్సుకత నేతేర
 నరగలి గొన కిట్టు లఖలదేశముల
 ఁజరుసయు సంస్కృతభాష వెంపార,—

గీ ర్వాణ భాష

“నాయాతి ఁరిష దాయూహి సఖ త్వ,
 మాయూమి సన్తార్గ మతిరభసేన,
 ఆతఁకాంతాస్తి, హా మనోరమణ!
 ఏతదేవ హి ఘర మిందీవరాక్షి!
 దృష్టి విశిష్టా నిధేహి స్రమోద
 మిష్టదాయిని సదా హేకరభోరు!
 శ్రాంతాసి కిం సఖ! శైలతలేషు,
 శ్రాంతిర్గతా పురసంవీక్షణేన,
 జలజాక్షి! గురుపిపాసాఁరిహ ర్త్రి
 కలశస్థపాదోదకం పిబ స్వాదు,
 ఉత్తంన యాంజలి ముద్వీక్ష్య నగర
 ముత్తాలఫలసిద్ధి రుఁకంఠ మేతి,
 నాథం భవానీననాథ మనాథ-

పండితాచార్యచరిత్ర

నాథ మాస్త్మని మల్లినాథం భజస్వ,
 అన్యోన్యసల్లాప నాన్యోన్యవంద-
 నాన్యోన్యకృతవినయామేళనేన,
 శుభకరశ్రీవైలచూడాకదాయ
 అభవాయ శ్రీమల్లికార్జునాయ నమో,
 కరుణాకరాయ శ్రీకంఠాయ కర్మ-
 హరణాయ శ్రీమల్లికార్జునాయ నమో,
 అంబకత్రితయాయ హర శంకరాయ
 సాంబాయ శ్రీమల్లికార్జునాయ నమో,
 ఆద్యంతవిరహితాయ నమశ్శివాయ
 ఆద్యాయ తే మల్లికార్జునాయ నమో,
 ఆయురారోగ్యప్రదాయక ప్రమథ-
 నాయక శ్రీమల్లినాథ మాం పాహి,
 మల్లికామాలికామస్తకాభరణ
 మల్లికార్జునదేవ మామేవ పాహి,
 మల్లికాఘనసారమందారదేహ
 మల్లికార్జునదేవ మామేవ పాహి,
 మల్లికార్జునయశోమండిత శాంత
 మల్లికార్జునదేవ మామేవ పాహి,"
 అనుచు సంస్కృతభాష నంతంత నెరవి

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

యనూపక్తిః బాదుచు నాదుచు నంత
 మాళవ కాశ్మీర మాగధ సింధు-
 గాళ తురుష్క కొంకణ శూరసేన-
 బంగాళ కాంభోజ పాండ్య ఘూర్జర క-
 లింగ బర్బర సింహళిక కరహాల-
 నారాష్ట్ర లాట స్త్రీశస్త్రదేశముల-
 వా రాదగాఁగఁ బెంపారుదేశముల
 యందును మధ్యదేశానీకమర్త్య-
 సందోహమును నట్ల సహజభాషలను
 మసలి యొంపొనరులతో మాటలాడుచును
 బసరించి శ్రీగిరిఁ బ్రణుతిసేయుచును
 జతి దేశియుఁ బ్రబంధచరిత్రతాళాను-
 గతి యుగ్గళన పదస్మృతి యాదిగాఁగఁ
 జను స్పదేశ విదేశసరణి వెండియును
 ననుపక్తిః బాదుచు నాదుచు నట్ల
 చెలఁగి నానాదేశముల కప్పడీలు
 గలకలంబుగ గముల్ గట్టి కయేతేర
 సంత నత్యంతసమగ్రత సంత-
 కాంతకుండగు మల్లికార్జునుపురము
 గడు నొప్పి ముందోఱఁ గానంగనయ్యె

౧. ర. ౨. మట్లట్లు, ౩. తోన, ౪. యాదుచును, ౫. ట.

పంజాబీ భాషా శాస్త్రం

పర్యవసానము

నడలి తన్నహిమ యే మని ప్రస్తుతింప ?

గిరిదర్శనము ముక్తికిని హేతు వనినఁ

బురిదర్శనఫలమే పోల్కి వర్ణింప ?

గిరి సెలయేఱులు సురనదు లనినఁ

బురి నదీనదము లేపోల్కి వర్ణింప ?

గిరిచుట్ట ప్రాఙులు సురశకు లనినఁ

బురి యుపవనము లేపోల్కి వర్ణింప ?

గిరి మందమై యుండు సుకభలు కనినఁ

బురిఁ బశురాశి నేపోల్కి వర్ణింప ?

గిరి సమస్తంబును హరమూర్తియనినఁ

బురి లింగమహిమ నేపోల్కి వర్ణింప ?

గిరి కిశాతులు ముక్తిపురినాథులనినఁ

బురి భక్తవరుల నేపోల్కి వర్ణింప ?

గిరి యంత్యజులు ధరామరముఖ్యు లనినఁ

బురి బ్రహ్మవరుల నేపోల్కి వర్ణింప ?

గిరి సర్వజీవులు గీర్వాణులనినఁ

బురి జీవకోట్ల నేపోల్కి వర్ణింప ?

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

నై న నొక్కించుక నానేర్చుభంగి
 మానుగాఁ బొగడెద మహి నన్నదాది-
 కవుల పాఠకుల వాక్పావనకరము,
 భవత్యణికరము, దుర్భరకర్తహరముఁ,
 బ్రమథమందిరము, సద్భక్తి భాస్వరముఁ,
 గమలాకరముఁజూడఁ గడు ననశ్వరము,
 భంగురేతరము, శ్రీ పర్యతపురము;
 లింగమేదురొమెన్న లేదతఃపరము,
 శుభసముత్కరము, విశ్రుత సౌఖ్యకరము,
 నభినవకైలాస మాపురవరము;
 శ్రీశైల విభు సదాశివుమీఁది శిరము;
 నాశిరోమణి మల్లికార్జునస్వామి
 దేసిగా నప్పరి దివ్యలింగములు
 నాసదాశివుని నేత్రా గీంద్రియములు,
 సెనసి దర్శనముక్తి శిఖర మద్దేవు
 ఘనజటాజూటసంగోతశిఖరంబు,
 మల్లికాకుండ యామ్యజకుండ సలిల -
 వల్లరి శివుమకాళి మల్లికామాల,
 వరివృతపురవరప్రాకార మీశు

---

౧. మన్న, ౨. మనుశివు, ౩. మిడి, ౪. తి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

వరిమధ్యమేఖలా వలయభూషణము,
 భవ్యచతుర్ద్వారభరితహర్ష్యములు
 నవ్యోవిభూషణనాయకమణులు,
 భావింపఁ దత్పురభ్రాజితనదులు
 దేవదేవేశ్వరు దివ్యాంబరములు,
 వరుసఁ బురోద్యానసనము లీశాను-
 చరణాద్భితలతాంత చారుమంజరులు,
 వరగు సంస్కరిపేరి భక్తపుంగవులు
 హరు వరకరచరణాద్యంగకములు,
 భంగిగా సంస్కరిజంగమానభులు
 నంగజహరుని పరానతారములు,
 * (నటుగూడఁ బుసయు నాపౌరజనులుఁ
 బటుకరతి శివుమ్రోలఁ బసరించు ప్రజలు)
 వురి బహురత్ని భాసురతోరణములు
 గరకమొప్పు పురనాథు శ్రేణీయకములు,
 నమిత తత్పురివ రోద్య త్రేతనములుఁ
 బ్రమధేంద్రు లిడు చామర ప్రతానములు,
 గా నిట్లు పురము సాక్షాన్మద్రూప-

౧. భూషణముల, ౨. చార, ౩. గతి, ౪. మర్తి.

* ఈ రెండుపాదాలకున్న సంస్కృతానువాదములేడు.

పద్యత ప్రకరణము

మై నివ్వటిలఁ దదీయమహాత్వమునను
 నేపార నిగ్గొండు హేతుద్వైపాంత-
 మాఙ్గనిమాఙ్గణల్ మాపింప నెట్లు
 లేగుదు కీర్తననేత కిల నెట్లు సాంగ
 మగు “గగనం గగనాకార” మనఁగ,
 నొగి “సాగరం సాగరోపమం” బనఁగ,
 జగదభినుతలీల శైలాధినాథు
 పురము పురీశుచ పోలుఁ గొకనఁగ,
 నరుదగు శ్రీమల్లికార్జునపురము
 శ్రీకరంబై జగత్సేన్యమై యిట్లు
 వ్రాకటంబుగఁ గని పరస యుప్పుగి
 సంతసిల్లుచును ‘శే’ ‘జయజయ’ యనుచు
 సంత సంతయుఁ బ్రీతి నప్పరి దరియ
 మందియు మందియు మల్లడి గొనఁగఁ,
 గ్రంధును గ్రంధును గతిబిజంపంగఁ
 బడగలుఁ బడగలు ముడివడి గొనఁగ,
 గొడకగులు గొడకగులుఁ దొడిఁ దొడి నడరఁ,
 గలయంగ నడపందిరులు నడపంది-

---

౧. ందు, ౨. ఖే, ౩. గ్రాల, ౪. డు, ౫. గొనిజుకణ.

పండితారాధ్యచరిత్ర

రులు మేఘపంక్తులారుచి దివిఁ బర్వ,
 వినుకులు వినుకులు వినువీధి మ్రోయ,
 మను³కులు మను⁴కులు మానక తగుల,
 మదళీలు మదళీలు మ⁵చ్చరింపంగ,
 సుదతులు సుదతులు ⁶శ్రుతిగౌరవింపఁ,
 దాళధారులు దాళధారులు నుప్పొంగఁ,
 దాళముల్ దాళముల్ దొడడిగొనఁగఁ,
 గా⁷ళెలుఁ గా⁸ళెలుఁ గంపి ఘుగ్గిరి,
 *నాళతు లాళతు లటుదొట్టుకొనఁగ,
 నటకులు నటకులు నలిరేఁగియాడ,
 †నటవిలు నటవిలు నటవస్త్రుతింప,
 వాద్యముల్ వాద్యముల్ వరుసలు వచ్చఁ,
 బద్యముల్ వద్యముల్ గద్యలుగాఁగఁ,
 బాటలుఁ బాటలుఁ బరిపాటిఁ దప్ప,
 మాటలు మాటల మ్రొందయడంగ,

౧. రుమలందిపర్వ, ౨. విన్వధి; వీన్వధి, ౩. ని, ౪. త్ప,
 ౫. మ్రు, ౬. గా, ౭. ళ, ౮. నలి.

* ఈ పాదమునకు సంస్కృతానువాదము లేదు.

† ఈ పాదమునకుమాదా సంస్కృతానువాదము లేదు.

దీని కర్ణము తెలియలేదు. "నటవిలు" కబ్బమో "అటవిలు" కబ్బమో
 మరేమో తెలియరాదు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

రసములు రసములు రతులు దలిర్ప,
 రసికులు రసికులు నొసగులు వీడ,
 దిట్టలు దిట్టలు^౩ దెల్లెట్లు సెప్పఁ.
 దొట్టరుల్ దొట్టరుల్ దొలఁగి చనంగ,
 మిండలు^౪ మిండలు మెలుఁగల నరయ,
 *మొండిలు *మొండిలు^౬ దుండరింపంగ,
 దానులు దానులఁ దమకించి^౭ పట్ట,
 యోదీనులు యోదీనులు^౮ దిరుగుడువడఁగఁ,
 జూఁజుఁజూఁజు సుడివడి తిరుగ,
 మోఁజుల్ మోఁజుల్ ముందఁ^౯ నడువఁ,
 గావళ్లు^{౧౦} గావళ్లు గ్రందుకొనంగఁ,
 జావళ్లు^{౧౧} జావళ్లు సందడింపంగ,
 నందలా^{౧౨} లందలా నిలదందు^{౧౩} వెనఁగ,
 మందళ్లు^{౧౪} మందళ్లు మలయుచు^{౧౫} నడవ,
 నాయకుల్ నాయకుల్ డాయనేలేర,
 గాయకుల్ గాయకుల్ ఖచరముల్ వాడ,
 భట్టలు భట్టలు^{౧౬} బ్రతిగట్టి పొగడ,

---

౧. లం, ౨. సు, ౩. దెల్లెట్లు (టు) ౪. దిం, ౫. మం, ౬. మందగిం. ౭. పె, ౮. వీ, ౯. వి, ౧౦. ట, ౧౧. లందమై, ౧౨. తెలఁగ; నలగ, ౧౩. బడు (డ) వ, ౧౪. ప్రత.

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

గట్టులు గట్టులు జిట్టులు సెలగ,
 నేవకుల్ నేవకుల్ నేరి కొల్వంగ,
 భావకుల్ భావకుల్ వధ మిచ్చితోలగ.
 బాంధవుల్ బాంధవుల్ వ్రతించొలింప,
 నంధులు నంధులు నటమున్న నడవ.
 నంగళ్లు నంగళ్లు నటయిట దనర,
 సంగళ్లు సంగళ్లు జనులేఁగి పిలువ,
 మిన్నేటి జలములు మెత్తనిమఱులు
 గొన్నె లతిలకముల్ గొమరుఁబ్రాయములుఁ
 జక్కల* పేరులు సురధేనువులును
 జక్కనిరూపులు సంతానతరులు
 నజరామరత్వంబు లై రావతములు
 గజవైరి జడలును గామరూపములు
 రవితేరి హారులును రసకూపములును
 దివియొక్కు నిచ్చెనల్ దీర్ఘాయువులును
 వెన్నెలపూతలు పిద్యుల్లతలును
 గిన్నరగానముల్ భేచరత్వములు
 జంగమతరువులు స్వర్గాంగోణములు

౧. మె, ౨. మ్మ, ౩.వి, ౪. కొప్పేల; కొప్పేల, 1 నీ.
 ౬. మ్మ, ౭. యొక్కదిచ్చిన, ౮. ములుమ; నమలు.

ప క్య త ప్ర క రణ ము

సింగంబు కొదమలు సిద్ధామూలికలు
 భవగదాపథములు బండితత్వములు
 దివిజేంద్రపదావులు దివ్యదేహములు
 నిలగమ్మపసిండియు నిక్షుఫలములు
 మలయజపుష్పముల్ మంచోముద్దలును
 నప్టాంగయోగము లణిమాదు లైన
 యిప్తసిద్ధులును, దృష్టాదృష్టసౌఖ్య-
 ములు, నేదుకన్నులు, లలుజున్ను, విలువ
 గలుగు తత్పణ్యమాగ్గములు సూపుచును,
 నతిముతీందనర నయ్యంతఃపురంబు
 దతీయంగజొచ్చున త్తీ నటు గూడ
 నడతెంచురునయు నడవపందిరులు
 గొడగులు బడగలు నుడువీధి దనర
 నాలుగుద్రోవల నలివచ్చుపరుస
 నేలయు నడవియు నిగియు దెనలు
 గోపురద్వారముల్ గోటలు గొమ్మ
 లాపురంబుం న మల్లికార్జునుగుడియు

౧. అత్తగ, ౨. ధూప, ౩. మ, ౪. మగ్గ; మందు; మడ్డి,
 ౫. త్వణ్య; త్వని, ౬. మ, ౭. నెటు, ౮. దు, ౯. నచ్చు,
 ౧౦. నె.

పండితారాధ్యచరిత్ర

మండపంబులు నిండ్లు మార్గముల్ నదులుఁ
 గుండముల్ వనములుఁ గూడంగ ముంచి
 శ్రీగిరీశ్వరు శిరశ్చేఖారయైన
 యాగంగ వరిపల్లెమాగమవేళ
 నలరి యుప్పొంగి మిన్నంది వెల్విరియు-
 పాలుపునఁ బరుస యప్పురి వెల్లివిరి¹సి
 క్రి²కక్కిఱి నెక్కొని పిక్కట్టి, గిరి
 గుక్కిదంబై కట్టుకొని, గుండుగూలి,
 నిట్టవ్రోచి, యలమి, దట్టమై, తూ³ట-
 గట్టి, సం⁴కీర్ణమై, బిట్ట⁵చ్చి, కూడ
 నెక్కడ⁶ నెక్కడ నెంతెంతచె⁷ఱిపి
 యక్కడ⁸నక్కడ నటగూం⁹డివిడియఁ,
 బండితమల్లయ్య పద¹⁰దృషుట్ట-
 దుండగు శిష్యుండు దోసయ్యఁగారు
 శ్రీపర్వతావాసు శివు భవుఁ జిరద-
 యాపరు శ్రీమల్లికార్జున దేవు
 దర్శించి హర్షించి తద్భోక్తవరుల

---

౧. నుండు, ౨. రియై, ౩. య, ౪. క్క, ౫. టి, ౬. పూ, ౭. చ్చి, ౮. నెంతెంతనచ్చుట, ౯. రి, ౧౦. దపడియ, ౧౧. క్రిప.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

వర్షించి యతులితోత్సవలీల దనర
 జగమారాధనల్ సక్కొల్పి నిత్య-
 విగార్చనములు సల్లీలఁ గావిచి
 సగవక పూజక వత్తిరియంద
 వివాహసంఘముల విటలాక్షుఁ బూన్పఁ
 బు సొక్కఁ దిశ్యరాచణ నేయ నొక్క-
 పాఠమున వచకగు ఘోషోట్లు మఱియు
 శ్రీశ్రీశ్యామక కంచితరత్నమణి పు-
 ధోగనుబహువిధామాఘవస్తుప్ర-
 తానమర్చణవ్రవ్య మంతయును
 గానుకె యగు విడి గమఁ జిశ్ర మనుచు,
 సామములు, గాచ్చముల్, వత్తిరి, గాను-
 కలు, కర్పూరము లీఁ గాంచుచంతంత,
 గాసెంబు నెఱుప, సంగవములు బెఱసి,
 గాను లేర్పవఁ కెట్టెట్టలు వట్టి,
 కట్టులు గట్టి, తీఁగలు సాఁగి యల్లి,
 పట్టులువట్టి, కుప్పలుఁ గోనిగములు

గ. యశ్శుభో, ౨. ంప, ౩. య, క. లు, ఖ. ణీ, డ. వం
 గుంకల్లు, ౭. ంప, ౮. చిట్ట(తెట్టి) బట్టులు, ౯. యలుక, ౧౦.
 గానిగములు.

పంజాబీ గాథా కవిత

గట్టి, పోరలువారి, తిట్టలు వ్రోచి,
 వట్టవాలై సముద్రతి చేగుచి,
 కూడ నల్లనై నేనాసెంబు సెబుగి,
 నాడెడి వాడెడి నారెడి దుండ-
 ములు ఎనుకులు నేనులు సెప్పదాయ -
 ముకలు గొలుపుంబు గముకలు వీడ్చి వంగి-
 డముకలు దోచుముకలు గముతో నాట-
 కిముల మొత్తిముల - దేవి మాద సతిచి
 యుత్తికిమతి శ్రీ గోష్ఠాగవియి-
 నాసెచ్చి మల్లికార్జునుని నిర్భిం
 నలి నుచ్చి పారిగంసకాయు లగుచు
 గంకలంకీర్ణసాది గుత్తిం
 ననువారు, దర్భిచి నను సెమివారు,
 జనలేక నదుమం ప్రాటం జిక్కువారు,
 నానోత్తునకు గాక యుష్టిగిల్వారు,
 కొత్తికొంచును సముద్వృత్తి జన్వారు,
 బత్తిపుష్పముల్ నడకుండ జేతు

౧. రు, ౨. ప్రవృత్తి, ౩. భోవచలంగ (ంగి), ౪. ల, ౫.
 డి (వ; వి; క్షణం (సం) క; విహిలంగ, ౬. తంపెముల నాట. ౭.
 మై, ౮. రుద్రుత్తి, ౯. హస్త (త్తి).

పల్లవ ప్రకరణము

లెత్తికొనుచు న్నడగ మేగెడువారు,
 బరుగమీఁదన ఁడిఁ బడిఁ జోవువారు,
 జరణంబు లెడదారిఁ జనియెడువారు,
 నెఱలి నందడి గొకోడి గిలఁబడువారు,
 మొఱి బలిమి³చి ముచుముట్టఁ జన్వారు,
 బహిస⁴ వాచంబులు వాచుంగి నోడుచు-
 ఁక⁵ నెండడివాయఁగా నెప్పునాను,
 నెఱును బుచ్చమాల్యం, తానముల
 నెఱుగాఁ గైకొని యరిగెడువారు,
 వాహిని నెఱ నాద మండపద్వార-
 గివాఁ గ్రె నెశముల్ గాంచి చన్వారు,
 దనుకించి చొచ్చి తెఱ నాద మండ-
 పమునంద తిరుగుడువడి తిరువారు,
 నొత్తు⁶ మకా⁷ కంచు సాకనాసినుండి
 నెఱు మే మని యునివడిఁ జొచ్చువారు,
 విఱిసి నందడి దఱి⁸సి గ్రెవెఱపి
 నెఱిముఱ గర్భగృహముఁ జొచ్చువారు,

౧. గాఢ, ౨. గిఢ, ౩. సి, ౪. లపాదంబువా, ౫. డ, ౬.
 కగుణ, ౭. నెట్టుల, ౮. యెట్టుల; యెట్లకా, ౯. గాచుండు, ౧౦.
 ముగా, ౧౧. కింక, ౧౨. శి. ౧౩. క్రెం.

పంకితా రాగ్య చిత్ర

ద్రోచుచు నొకఁగుచుఁ దొంగ్రిలుకొనుచుఁ
 బాచుచు లింగమువైఁ బడువారుఁ,
 బిటి వీరకుంను మండఁ జెనఁగులఁచుచును
 దక్షిణక్షి లింగముఁ దోవనెఱువారుఁ,
 దాలు లింగముతోఁపఁ బాకించువారు,
 మాయ మల్లయఁ యి మలఁచువారు,
 సంపదఁ బొచ్చుకొ జ్జి మో యనుచు
 సంపద లింగము పాఠకొక్కొక్కఁ,
 యకసానేదిని గోకఁ జేయఁ యనుచు
 హఠుంకకు మెయింకొమ్మట నరిగెఱువారు,
 మంటిమి, మల్లయ్యఁ గంటిమి, మట్ట
 గంటిమి మే మగుచుఁ ద్రిపుటావా,
 నచ్చెఱువయ్యయ్యోమా ప్రాణము పొల్లయ్య !
 విచ్చెఱుకొచ్చితి మంచు కేసగువారుఁ,
 మల్లయ్య రక్షించు మూఁ ర్విత్తియి,
 మల్లు మీ రంచును ముఁగిఁజివారుఁ,

---

౧. ట్రులుకొనుచు, ౨. చింకలుగ, ౩. కి. చ. యాతో, ౪.
 కొనుచు, ౬. మేనుచు, ౭. హత్తి (వస్తు), ౮. వస్తు(మి) గ,
 ౯. తో (కో) క, ౧౦. నొకమరి, ౧౧. మట్టియ, ౧౨. యా,
 ౧౩. కాచెద, ౧౪. మడి (రి) గడు.

బలికిన స్వర్ణపుష్పములు మల్లయ్య!
 యెలమిఁ దైకొను మంచు నేతెంచువారు,
 నెల్ల మ్రొక్కుకొని కు నెక్కెఁజుమ్మయ్య!
 మల్లయ్య! యెంచుఁ గ్రమ్మఱ దరిసించి
 నెచ్చువారును జూచు వారును, జూడ-
 నెచ్చువారును, నొచ్చువారు, వెంశియును
 గన్నులఁ జూచిన కర్మణి న్నొప్పిఁ
 నొచ్చువారును గా నెన్నయిల్లి
 నెన్నులఁ జూచి, నెన్నకొనకపుచ్చి, క్రొత్త-
 గన్నులు నెచ్చు కొంగముఁ జూచువారు,
 నెచ్చునెచ్చుఁ జూచునిచ్చి సాతుర్య మనుచు
 నెచ్చునెచ్చి గౌరి వత్సావమియు విక
 నెచ్చునెచ్చుకా నొక్కకన్ను శంభునొకొచ్చు-
 క్రమమున నొక్కొక్క కన్నిచ్చువారు,
 జెన్నుగా హరికిఁ “క స్తిన్నిజ ముదహ-
 రి నేత్రి” మనఁగ నేత్రిం బొందు పూర్వఁ
 గలిగె నందల భుక్తి ఘనతయో యనుచుఁ
 *గలఁగకఁ రట్టిగాఁ గన్నులు పూర్వఁ

౧. పు, ౨. కల, (లి) ౩, 3. గ్రక్కున, ౪. జూచి, ౫.
 ము, ౬. చ్చి, ౭. క, ౮. జెట్టు.

* “కలిగ దానికి కట్టికన్నుఁ జక్రంగా” అని ఒక ప్రతిపాకము.

పంకితా రాగ్య చిత్ర

బూచినఁ గన్నులు భక్తియు ముక్తి
 యంచు నేత్రద్వయం బర్పించువాడు,
 నింక పడఁస్య నాగింద్రాది నాను-
 కీంద్రకర్తకుఁ జూచినే త్రినేత్రములు
 దనువెల్లఁ గూడ నేత్రములు గావలె?
 యచి సమర్పించున స్థవీరి గణము
 గన్నులొప్పట్టి ముక్కోటివై. సురియ
 నన్నుతి నేయుచు నా ణనువాఁడ,
 గడుబ్రీతిఁ గట్టుముల్ గానుక విచ్చి
 యడుగున నేమైన నడుగ మే మట్లు,
 గడుభక్తి విచ్చిసకన్నులు మగుడ
 నమగుదునేయంచు న స్థఁగువాఁడ,
 బరులగీర్తించు పాఠశాల నాలుకం
 హరుచి గీర్తించు కడన్నాయ మన్నట్లు
 నాలుకల్ నోసి పినాకిచే ప్రస్త -
 నాలుకల్ వదసి వర్ణన నేయువాడు,
 నుదరార్థమై చేతు లొగుం కెత్తుచును
 మదనారి కై సన్నాద మన్నట్లు,

౧. వృ, ౨. కామకర్ గట్టుము, ౩. ంభ, ౪. ట.

ప స్వ తి ప్ర క రణ ము

నేతులు నజికి యా శివునిచేఁ గ్రోత్త-
 నేతులు వడసి చెచ్చెఱ మ్రొక్కువారుఁ,
 గలలోనఁ జుటి మొగము గానఁడనుచు
 నినిచ్చుక్రియఁ జన్నులిచ్చెనువారుఁ,
 వలలేని శివుఁ డని తఱగాని బ్రదుకు-
 వల లేకనెనుమాడ్కిఁ దఱ లిచ్చువారు,
 గరభాంకుక్మలేని కర్త దేహములు
 కరియించియున్నియుఁ ద ప్పన్నయట్లు
 నటుని సాధనసాధవిరక్తి
 నటుగూడఁ ననువుల నర్పించువారు,
 వ్యత్రానుజుంధి క్తివిధి ధూషణఁ-
 పాత్రాముల్ నిజకల్పవంశులుగఁ
 బరిమేను మోహించి వడచినవైత్య-
 వరు లాఁక బోక పర్వతునిగుఱించి
 క్షతి శిరఁబాలు ధూషణపాత్రముల
 గతి నానహించిన కరణయుఁబోలె
 శిరిముఁ దాల్చిన కచిరధూషణఁ-
 డరిమళస్రీభలుశ్రీపర్వతు ముంపఁ
 జూడఁ జోద్యం బంచుఁ జూషణు వొగడ

---

౧. ల, ౨. చ్చి, ౩. ల, ౪. శి, ౫. పర్వతునిగుఱింప.

సంకీర్తనా గీతం

నామమః శామమః నారాయణమః,
 నారాయణం నమోస్తుతం నారాయణం దామః
 వీరసోదధి వేదము లుంఠ
 సునీతి నింకేం సంకేతము-
 ల్లను వీరమద్దియను నందానును
 బానోపైఘోశచేతి సంకీర్తనమును
 శ్రీలింగాదేవం బహువేద్యుఁడగును
 గమంగమం నలువారు గ్రహిస్త్రములు
 ఉపమం నవాఙ్మతమును నాకావ్యములును
 నింకాగ్రాహ్యములు నాకావ్యములును న-
 భువిత్రేకేతి వికస్వరాశులును
 సందాంతిలో నారాయణము గి. ౬
 బాంధకాలుం గి. ౧౧౧౧ గాటకమును
 భువిత్రేకేతి సందాంతముల్ గ్రహిస్త్రములును
 నాకావ్యములు గ్రహిస్త్రములు

౧. ఘనకాల, ౨. రువు, ౩. ముద్ద; మట్టి, ౪. చారు, ౫. కి,
 ౬. నిదు (ప) ప, ౭. పె, ౮. యు, ౯. బి (ముఖాల్ప)ములు;
 సందాంతములు, ౧౦. పు, ౧౧. కి, ౧౨. పట్టి, ౧౩. ప, ౧౪. ప
 (దు), ౧౫. వకులు; వదు (ప) పులు, ౧౬. వట్టి; పట్టి (ట్టు).

దన రాలు పుప్పొలు దంపొందంద
 ఘన తరంబగు మొమ్మదోకలును
 గోతగిన గడ్డముల్ గోటమీసములు
 ముగించు శబ్దరూసలు మిళితమై తనరం
 కలముఁపుల గరితలముల వ్రేళ్ల
 గళము జిహ్వల గర్జరంధ్రముల
 గమపు మెహు నక్షముల దాక్కిళ్ళు
 దోకొ టొప్పల దొడదొడ వీచితతు
 లురింగి జెనుదవీయలు నారసములు
 గొయ్యి విడుమయి గాఢ సంధించి
 శ్రీః ద్విత్వోనకు సుంస్థితి నివాళిం
 ప్పెప్పొడింబు లేశెంచు భావమును
 లీల గర్వము నివాళించుచు నట్లు
 గ్రాలుచు నోలుచు గతి నాచువారు,
 నోయియుచు పెండ్లియు నొక్కొక్క యికెలస-
 ములు నమర్పించుచు ముదమందువారు,
 నేకాంతమున హాటకేశ్వరం బేరి
 చూకొంటి గెలనంబు లర్పించువారు,

౧. లుగంప, ౨. మ (న) ల, ౩. గచ్చు, ౪. పట్టెనలును, ౫.
 తోడి, ౬. లకా, ౭. నర, ౮. గాఢ, ౯. నికి, ౧౦. చెచ్చెర, ౧౧. కలక.

పంజీతా రాధ్య చరిత్ర

గలయఁ బాతాళగంగాఁన్నానవిధులు
 నలువంఱి నర్థిమైఁ జనియెనువారు,
 ఖ్యాతమై త్రినభగంగాఁస్వక మైఁ
 పాతాళగంగాఁ ప్రవాహ మెట్లనిన,

• పాతాళగంగా వర్ణనము

నరగాంకు శ్రీచరిణోమ్భూత యగుచుఁ
 బరగు కిభోకవని నా బాతాళముఁచు
 భోవనముద్భూతాభిన్నసూచిత
 యవ్యవహిత భాగీరిని యెఁగ మోక్షముఁ
 గజకంఠవరజబుష్కాని జాతయగుచు
 వఱులు మందాకిని స్వర్గలోకముఁ,
 కర స్వర్గ మర్త్య పాతాళగంగాఁ
 చరసంగముఁ శ్రీశైలవహావనుఁ
 బ్రకటితంబగుచున్దిఁ బాతాళగంగా
 సకల తీర్థస్థల సాదాశ్రమహిమఁ
 దావెలుంగుఁచు స్తోత్ర దర్శనస్పర్శ-
 నావగాంహన ప్రాచీణాదులజలన
 సాలోక్య సామీప్య సామూహ్య ముక్తు

౧. స్నాన, ౨. నిర్మ, ౩. భా, ౪. తు, ౫. ను, ౬. స్థి, ౭.
 ప్రవాహ, ౮. తీర్థస్థల, ౯. చునిదర్శ, ౧౦. ఈభర.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

లోలి సీజాలు మహోర్ధ్వి దోర్లతిక,
 యనిమిషలోచన, యావర్తనాభి,
 ఘనతరపులినజఘన, కమలాస్య,
 యురురథాంగస్తోనియును, ఘనహార,
 వరహంసగమన, స్రవాహంగ యగుచు
 గారంప హంస ఒక క్రోంచోభసల-
 సారస కుక్కుట చక్రవాకాది-
 లు^౧ రన వాన్యశబ్దముల్ మ్రోయ
 నలి మ్పదోరీతి నా^౨నాగాన మెనగ
 కనడి^౩ పరిషోక్తి^౪ కవతేరం గాంచి
 కవయ^౫కవీచిహస్త్ముల నటించు
 భాగిం బొల్యునుత్తుంగతరంగ-
 రంగినం బతాళగంగ దర్శించి,
 తగు యధాసంభవ దానధర్తింబు
 లొగి నియోగించి పుణ్యోపేతు లగుచు
 నరిగి శ్రీయివ్రపాదాభివందనము
 గరి మర్ధి జేసి యా కర్తారి నుఱుకు
 ననఘ్నుల భవపరిత్యక్తమానసులఁ

౧. ౧, ౨. విఘ్న. ౩. నాగన; నారావ, ౪. నలి, ౫. నవ్య.
 ౬. పాలయువీమలు హస్తములుగా డించి, ౭. ంప, ౮. య.

పండితారాధ్యక్షుని

గనుగొంచు సంభ్రమాక్రాంతాత్తులుగుచు
 సతిముఠి నవలి కర్తారీశ్వరిముస
 నులుకుఁబ్రాణ్యుఁడు కుచి యెగి నుశింపునును
 బాఁకంటకవనోత్పాటస యశుఁడు
 బాఁవినాశకస్త్రిధ్యతీలింగములు
 నంతయు దర్శించి యెఱ నప్పవిన
 మొతయు నాశ్చర్యవాక్యములై పోవని
 సిరిగిరి న్నిచ్చిచ్చియై యుండు
 పునఁ యింతవి స్తుఁడు పునఁ గారవ
 యొక్కొక్కకోటిక నొక్కొక్క ముఱుకు
 నక్కజుండు కర్తారీశ్వరిముస
 నుచ్చిచ్చి పిఠికి కాఁడును నీశు కియు
 నాద్యంతమధ్య బాణసనం గింపు
 గొఱడియెదు దేహంగాఁ గొఱ దేహంగా
 నడిమి దేహంగా లెన్నగిం దొక్కొడు
 చుండ నద్దసములు నుమగకయెఱు
 పెండ్లితీర్థగాని నుండు గొప్పవెఱిసఁదరిమె?

౧. సంక్రమ; నద్యుతా, ౨. నవలి, ౩. మనో, ౪. యస్త్రీ,
 ౫. పొగడ, ౬. శ. ౩. వా, ౪. గాయ, ౫. మల్ల, ౧౦. ప్లవడి,
 ౧౧. పడియెడి, ౧౨. యెడి, ౧౩. భృ, ౧౪. విరచింప.

ప ర్వ తి శ్ర క రణ ము

ప ర్వ త పర్ణ నము

వరభక్తియుక్తి శ్రీవారణాసికిని
 గరమర్థింజను సాంతుకరణిజూచితిమి,
 వ్రీతి వ్రాతూరామ భీమేశుపెండ్లి
 కేశెండును గాంజేము నూచితిమి,
 గుడిపూడి సోమేశు కూర్చి పెండ్లికిని
 కేశెండును గాంజేము నూచితిమి,
 వెనుమెట్టి పులిమూరి పెండ్లిండ్లకర్ణి
 గనువెంచివర్ణించు సాంతుకూచితిమి,
 విరళభక్తియుక్తిమై నిర్ణనటంకం
 తిగువల్ల కేశెండు పరునకూచితిమి,
 సుద్ధన్వపుణిమునకును శాస్త్రవచ్చు
 దొడ్డినందకీ గాంజే దొలుకకూచితిమి,
 విజగూపురంబున పీఠసోమన్న
 భక్తియుంజను నెంచు పరునకూచితిమి,
 సరిబేర్పు ఠే శ్రీపూజలకు సాన్న లిక-
 పురమున కేశెంచు పరునకూచితిమి,
 సారాష్ట్రనాథుని జీరగట్టించు

---

౧. జని, ౨. భయని, ౩. త్రివిపు, ౪. తరభక్తిమై, ౫. ఠం.
 ౬. జాతి, ౭. నాన్న, ౮. కీరగుండించు.

సర్వత ప్రకరణము

సంపత్త విస్తీర్ణ మగు శివాలయము,
 నెంతెంత వరుస దా వేతెంచి కాంచు
 సంపత్త యున్నది అగు లింగమూర్తి,
 అక్షింశంక సవాదలక్ష వేపాళ,
 మూర్ఖింశంక సవాదలక్ష గేదార,
 మూర్ఖింశంక సవాదలక్ష నిసంతేరి,
 అక్షింశంక సవాదలక్ష గాక్షీర,
 మూర్ఖింశంక సవాదలక్ష క్షిగ్నోజ,
 మూర్ఖింశంక సవాదలక్ష గొంకణము,
 అక్షింశంక సవాదలక్ష గళింగ,
 మూర్ఖింశంక సవాదలక్ష మిల సప్తలక్ష,
 ప్రమమొంక జాలింకరిం బప్తలక్ష,
 ప్రమిత క్షిచాదహలక్ష బంగాళభూమి,
 గుణి సప్తదళలక్ష గుజరాష్ట్రభూమి,
 మళి యష్టదళలక్ష మాళవభూమి,
 జానోంద క్షిసవలి పంచద్రావిళముల-
 లో నవలక్ష వెలుంగు, నింపినికిని

గ. తి. (దీ) క్షిగ్నోజ, అ. యి, క. క్షిగ్నో (క్షి)జ, క. కిరి
 వాప్తి, గ. క్షిగ్నో; బిష్ట, ఓ. యాదళ, కి. దిహ, హ. యునుదళ
 (హ), గ. కెరి, గం. దీ,

పంకితా వాగ్యవర్తి,

నిన్నుడి మున్నుడి యిది దేశగా
 లిన్నుహి దేశంగా లెన్నంగనే ?
 కరం మీదిల్లననుం కేదానిం ననకు,
 రగుద్యారావతి నన్నిమూసను,
 వరుస నున్నరిమున వాలుకానవియు,
 కరమిడి గంకమాకనము గామ్యము,
 కతి ననంబం ద్రినాభాకీ నను,
 కి. తిహిమనాని నీవిగా మియు
 కెన్నంగ లేక గా లెన్నియన్ని గురు
 కెన్నంగ మోక్షార్థం లొకతొకగాను
 గమనం కి యిట్లం వివరిం
 పుంకాన యిట్టి శ్రీస్వాతాకృతు
 వారిక దర్శిం నన్నెయిట్లు
 తానొక్క కొంకన్ను ననని లెప్పయును,
 మానుగాఁ గర్వితి మహిమయిట్టియు
 జానోద శివరైసం దర్శిం లెదు, *

౧. సేవికా సంగంబ, ౨. ౧, ౩. బవరి, ౪. నాను, ౫. కా. ౬. య, ౭. పాదులగర్తిం బవరిన గుప్తు, ౮. ౨. * ఈ పాదములనువారే ఒక ప్రతిలో "యెన్నంగ హియిర్థు లెందించు రును" అని అధికపాక మున్నుడి.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నోగి నెట్లు వోయెదమోయంచు నుండ
 నోగి వచ్చితిమి గులం బుద్ధరించితిమి,
 మంటిమి, సిరిగిరిమల్లయ్యఁ జూడఁ-
 గంటిమి, గండముల్ గడచితి, మిఁకఁ
 బుట్టువుల్ సఫలతఁ బొందెఁ, గర్మములఁ
 జెట్టుల సటమున్న కట్టి వచ్చితిమి,
 వేల్లిడఁ గంటిమి బిడ్డలఁ, దొల్లి
 యూళ్ల మ్రొక్కిన మ్రొక్కు లొగిఁబూరగించె,
 మదిలోన శివ యని మము మే మెఱుంగి-
 నదియొది గాఁగఁబోయెదము వోయెదము
 సిరిగిరి కనుచుండ సిద్ధించె నిపుడు
 ధరి నెట్టకేలకుఁ నమభాగ్యమహిమ,
 నగునగు నట్టి పుణ్యక్షేత్రం మింక
 దగవిచ్చి యోషాదుమే మగుడియూళ్ల కును ?
 * నేటికి కిన్నియు ? లింగ మెఱుంగుఁబోయింక,
 * నేటికి సంసార ? మేల జీవనము ?

౧. యనుచుండ (౦౨) ౨. పట్టముల్, ౩. కల్, ౪. లు,
 ౫. ట్ట, ౬. పల్లి(ట్ల)ప, ౭. రిం, ౮. గాక, ౯. న. ౧౦. మహిమ,
 ౧౧. షోభనా, ౧౨. డనూ, ౧౩. క, ౧౪. టి.

* నేటికి ?

పండితారాధ్యచరిత్ర

నియ్యనూ భక్తివిహీనులబ్రదుకు,
 గొయ్యక బాద్వన దానిఁ గొనిపోయి కాళ్ళుఁ
 దల్లులుఁ దండ్రులుఁ దరుణు లాన్తిజాలు
 మొల్లమ్ము ధనములు మునుఁమిడి భూము
 లూర్లు వృత్తులును నియోగసౌఖ్యములుఁ
 బేర్లును బెంపులుఁ బెద్దటికములు
 బలక రాక్రమములుఁ బ్రాయముల్ రాజ్య-
 ములు సంపదలు సంశములు నట గూడ
 జలబుద్బుదంబులు, శారదాభ్రములు,
 జలతరంగము, లింద్రచాపముల్, నిట్ట-
 పాటలు, బయలిదీపములు, బాలకుల-
 మాటల్, పివీలికామూర్గంబు, లెండ [ఱుఁగుఁ-
 మాపులు, మొయిలులమహిమలు, మె
 దీవెల్, గతాగతద్విరదకర్ణములు,
 వాసవస్థులు, నీటి వ్రాతలు గాక,
 తానిత్యములె? మాయఁ దగులునే జ్ఞాని?

౧. యెయ్య, ౨. లీ ౩, తోవన; బాదున, ౪. ల్ప, ౫.
 మును, ౬. వి, ౭. ప్రాంతముల్, ౮. భ్రమము, ౯. నిట్ట, ౧౦. వి,
 ౧౧. ల, ౧౨. ల, ౧౩. జలముల, మెరయల, ౧౪. నీటి (ంటి; టి),
 ౧౫. గాక, ౧౬. నె.

ప ర్వ త క్ర మ క రణ ము

యనుచుఁ దత్ ఊత్ర సమగ్రమహత్త్వ-
మునఁ జేసి వై రాగ్యమునామతోఁపొదల
వచ్చువారును, జొచ్చువారును, 3 వెనుక
వచ్చువారును, జూచువారునైయుండ,
నారూఢ 4 మతి మల్లికార్జునపండి-
తారాధ్య 5 సుతుఁడు దోనయ్య సంప్రీతి
నాగమోక్తముగ భక్తాళియుఁ దాను
జాగరణోద్యక్త 6 సంగతబుద్ధి

దోనయ్య శివరాత్రి జాగరణము

మానితప్రాసాదమండపగోపు-
రానీక దీపప్రభాభ్యంతరమున
విలసితి వివిధనవీనాంబరప్ర -
కలిత మండప మొప్పఁ గావించి, యందు
వరిచిత క్రముక రంభాస్తంభముకుర-
భరింతోత్తరంగ 7 శుం భద్వారతతులు
సందితనీలద్రవత్కుట్టిమములు
నందితోత్పలసమాయతతోరణములుఁ

---

౧. మయి; మొటు; మేరు, ౨. పదల. ౩. సుద్ధతిని, ౪.
గతి, ౫. సురు; సుకు, ౬. పలిదాసు, ౭. సంగ్రహ; సంగతి;
౮. వస్త్రా, ౯. లించి, ౧౦. తోక్తి, ౧౧. రంభ; ౧౨. కుంభశ్యా;

పండితా కా ధ్య చ రి త్ర

గంబుకట్టును మేలుకట్టును జుంబి -
 తంబులై యొప్పు నూతనఫలావళులు
 నుపఫలావళులుఁ బుష్పోపహారములు
 నుపపద్మముకురము లుపరిత్నములును
 మానితబహువర్ణ మహితోపవార్ధి -
 ఘనోపుంజంబులుఁ బృథుతరింగములుఁ
 గమనీయ విజరత్న కందుకావళులు
 నమితసువర్ణలతాంతమంజరులుఁ
 బరిమితద్రాక్షోది ఫలగుచ్ఛములును
 గురుతర విద్రుమాంకురలతాంతతులు
 భర్తాంబురంజిత పటచిత్ర వస్త్ర -
 నిర్మితబహుపక్ష వివహితోశయముఁ
 బక్వాన్నవలయముల్ వక్వ్యళములుఁ
 బక్వాన్నపూరముల్ వటుపతాకలును
 నరుణాబ్జ కర్ణికా రాశోకరిక్త -
 కరవీరచంపక కైరవాద్యళుల -
 సురుచిర ప్రసవనిష్ఠాత్రమాలాప్ర -

౧. నకుండి, ౨. పొలుపొందుచున్నట్టి శుక్ష్మమాలికలు,
 ౩. మాలికలు, ౪. సులితపద్మముల్ సరపరత్నములు, ౫. పూజం,
 ౬. శకు, ౭. రాజిత, ౮. చ, ౯. బలు.

కరబంధతత్పూర్ణ ఘంటికావళులు
 నింతయు నింపు వహింపఁగల్గింప
 నంతఁదద్భక్తమహాత్వంబుఁ జూచి
 యిల “దివా హంతి బహిస్తమో” యనఁగ
 వెలిసీకటియు నహోవేళనకాని
 చెడదు సూర్యార్చులచేత శ్రీగిరి³ని
 నడిసను భక్తదర్శనమాత్రమునను
 వడి “బహిరంతర్దివానిశం” బనఁగఁ
 బడియును రాత్రింటి పగలింటిలోన
 వెలిదమంబంతయు వేగంబ క్రాగు
 నిలమిఁదఁ దనబ్రదు కేటికి ననుచుఁ
 గడుఁగడు లజ్జచేఁ కడఁగి వారాశిఁ
 బడినభావంబున భానుండు గ్రుంకె,
 మానుగా సూర్యాస్తమానంబుఁ జెప్పి
 జానొంద నారాత్రి ననునతినేత
 దా నవశ్యము గవితాధర్మమునకు
 నే నింక నీరాత్రి నెట్లువండ్లింతుఁ ?
 బృథుల కాహళశంఖ భేరీరవంబుఁ

---

౧. గంపింప, ౨. మధ్యక్త, ౩. కి, ర. హ, ౪. తె, ౫. అ. అక్షి
 చి, ౬. గణక, ౭. సంస్తు, ౮. య, ౧౦. ర్తి.

పండితాంశ్చ చరిత్ర

బ్రథిత మృదంగాది బహుఘోషణాంబుఁ
 గాంస్యతాశానేకఘంటికాశీవ్ర -
 శంసోక్త రావంబు జయజయధ్వనులు -
 సలరు సంధ్యావేళలం దందమేని
 నిల వాద్యరవమతా నేప్రాద్దగూడ
 గర్జిలు నప్పోరి ఘనఘనాటోప -
 గర్జనంబున గిరుల్ గర్జిలు చుండ
 వారక *చీకటి వర్ణింపమంద -
 మారాదు ద్దోషమాలికాతతులు
 వ్రాసాదగోపుర బహుహేమకలశ -
 భాసుర ద్యుభులు శుంభద్వజ్జడండ -
 ఖచిత భాన్వద్రన్న కలితదీధితులుఁ
 బ్రచుర ప్రభలపేర్తి రాత్రుల్ వగల్గ
 తెఱఁగున వెలుఁగారఁ దిమిరి మప్పరిని
 నెఱి నెన్నచునులేదు, నేఁ డేల చెప్ప?
 సరి జారచోరులఁ జర్చింపమేనిఁ
 జరితార్థవంతుంలు శైలాగ్రచరులు,
 నుదుఁగుక్తివర్ణింప నూహింపితమేని

౧. పలు, ౨. శంసోక్తరారవ, ౩. మె, ౪. డు, ౫. వగతి,
 ౬. భు, ౭. ఘ, ౮. వేరు. * చీకటి. ౯. కాడ, ౧౦. లై, ౧౧.
 పతి, ౧౨. కు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నుడుసంక్తిఁ గనఁబడ దానభోవిధిఁ,
 బటుతర పుతసముద్భవ ధూఁధూఁమ-
 పటలంబు నీలాభ్రపటలమైయునిఁ
 జలజోత్పలావికస్వరవికస్వరత
 కలవడ వర్ణింతు మందమేనియును
 భాసురాభ్రంకష సర్వతోస్నతిని
 నాసూర్యచంద్రోదయాస్తమాసములు
 గొలఁకులఁ గలువలకును దామరలకు
 నలి నహర్నిశము గానంగరాకునికి
 నప్పాట వర్ణింతు డవివేక మెట్లుఁ
 జెప్పఁ జిత్తంబగు శివరాత్రి మహిమ,-

మృగవ్యాఖ్య కథ

యొక్కమృగవ్యాఖ్యఁ దురుకాననమున
 గ్రక్కనయొక్క మృగంబు వీక్షించి
 శరమరిఁబోసి భాస్వద్వప్తిముష్టి
 సరససంధానకౌశలము వట్టిల్లఁ
 గొందొడిగి యేయుడుఁ గోల దోడన మిట్టి-
 పడినమృగము నుచ్చిపాటి తచ్చరము

౧. గవగదాంబుడుసభా వీధి, ౨. ట, ౩. ప్ర, ౪. కలవడవర్ణిం
 ౨౩౦౬, ౫. రు, ౬. ర్ణి, ౭. ట, ౮. మ, ౯. నొ, ౧౦. తోడని (శి)

పండితాచార్యచరిత్ర

సక్కొన నిమ్మ భూస్థలి నతినిద్ర
 నెక్కొన్న కోల్పులి నత్తివైఁ బదుడు
 బిట్టుల్కిపడి పరిస్థితో గ్రవ్యైఁ
 *గట్టలుగట్టి వ్యాఘ్రంబు శీఘ్రంబ
 వైపడ నతిభయభ్రాంతి నయ్యెఱుకు
 వే వాటి యొక బిల్వవృక్ష మెక్కు²డును
 దలచుట్టుఁ బెనుర క్తధారలు గ్రమ్మఁ
 బులి నొచ్చివచ్చి నుగా భూరుహా గ్రహమున
 నున్న యిలుబ్ధకుఁ గని యురుకోపవహ్ని
 గన్నులఁ గ్రమ్మ నుత్కటఘామలతలు
 ముక్కున వెడల సముద్ధతి వృక్ష
 మెక్కఁజూచుచు శాఖ లిడఁగమించుచును,
 నఱిముఱి యినుఁచుచు, యిసఱచుచుఁ, గఱచి
 కఱచివైచుచు, నొడు గఱచుచుఁ. జుట్టి
 చుట్టివచ్చుచును, మూల్గుచును, బోరసఱచి
 బిట్టప్పరించుచు, బిల్వవృక్షంబు-
 తో వాల మడఁచుచుఁ, దొట్టుకొల్పుచును,

౧. ని, ౨. నిమ్మ, ౩. పలి, ౪. నింద్ర, ౫. గట్టిలు, (౮)
 ౬. మైయి, ౭. టయ, ౮. కర్వ, ౯. మా, ౧౦. వానిని, ౧౧.
 మెఱయచు, ౧౨. సగచుచు.

ప ర్య త ప్ర క ర న ము

బోవక యిమ్మాడ్కిఁ బులియున్ని గలిగి
 తా నెక్కవచ్చునే ధర నెట్లుఁ బులికి
 వైస వృత్తో గ్రంబు ననక వ్యాధుండు
 వ్రాణభయంబున బ్రమసి యాత్మీయ-
 ప్రాణోపాతోపతాపమున వ్యాఘ్రంబు
 నెట్టును బోనేర, కదెగురు, మ్రోనెక్కుఁ,
 బట్టుఁ, జంపును, దన్ను భంగించు, నొంతు
 నంచుఁ దనీయబిల్వోవనీరుహ స-
 మంచిత స్కంధంబ హరమూర్తి గాఁగఁ
 బులికిఁ జిక్కితి నని పాగులుఁ, దచ్చోక-
 జలబిందుతతులు మజ్జనజలంబులుగ
 ముఱు వైస లేతపత్తిరిఁ ద్రుంచివైవఁ
 దఱిఁదఱి నది నిరంతరపూజాగాఁగ
 భువిఁ జాట్టుముట్టెడుపులి యట్ల తిరుగ
 నవియు సవ్యాపసవ్యములుగా మీఁద
 నాహారం మాఠీతి నందు లేకునికి
 నూహింప నదియ తా నుపవాసముగను

గ. మో. ౨. తాపోప, ౩. వ్యాధుంబు, ౪. ది, ౫. కె. ౬. పాగులు, ౭. మరదైన; వరులైన, ౮. పత్తిరిమహి, ౯. నముగ, ౧౦. తిథియందు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

బనుగొన మృగముఁ దప్పక చూచిచూచి
 కనుమూయకునికి నిక్కొము జాగరముగఁ
 బులి యేను జంపకపో నని యుండఁ
 బులి కోడి యాతండుఁ బోవరాకునికిఁ
 దవిలి యకామకృతమునఁ 3 జెంచునకు
 శివరాత్రి యది యట్లు సెల్లె జాగరము,
 గందర్పవారుఁ డిట్లు గైకొనె, నెఱుకు
 పుండితోడఁ న కొనిపోయె; గావునను,
 నెల్ల రాత్రులయట్ల యీశివరాత్రిఁ
 జెల్లునే కవితావిశేషఁ బూగడ
 శివరాత్రిమహిమ యా శివుఁ డెఱుఁగాక
 తఱిలి యిట్లొప్పు సంధ్యాకాలమునను
 సత్యర్థిఁ బ్రణతసంయముఁడు దోసయ్య
 నిత్యలింగార్చనానియమముల్ నీర్చి
 శ్రీలింగచక్రవర్తికి భక్తసత్కి-
 యాలోలు శ్రీమల్లి కార్జున దేవు
 సంధ్యాయతాంభోదసద్వర్ణ జూటు
 సంధ్యోచితార్చనాసంతుష్టుఁ జేసి

---

౧. శ్రు, ౨. బోవకయునికి; బోవరాకుండ, ౩. జం, ౪. ట్లవె,
 ౫. నియె, ౬. బొంబె. ౭. నె, ౮. యా, ౯. ట.

యంతః దదీయనితాంతోపమండ-
 పాంతరంబునఁ బురాధ్యంతరంబునఁ బు-
 రాంతర దేవాలయాంతరంబునఁ బు-
 రాంతికోద్యానవనాంతరంబులను,
 భాస్వర సద్భక్తభవనంబులను, స-
 రస్వతీవాహినిప్రాంత దేశముల,
 సుఖతర గోపుర చూడాంగ్రహముల,
 శిఖరశృంగాటక సిద్ధశృంగముల,
 రమణ సారంగేశ్వరము, హాటకేశ్వ-
 రమును, బాపవినాశనము, గిన్నరేశ్వ-
 రమును, వారాహేశ్వరమును, సిద్ధేశ్వ-
 రము, నాదియగు నీశ్వరస్థానములను
 సల్లలితంగానగా సమయ మిప్పించి,
 వెల్లుగా మ్రుగ్గులు వెట్టంగఁ బనిచి,
 విదితలింగార్చనావేదికాస్థలులఁ
 బదపడి బిందియల్, వడిగంబు, లఘ్వి-

---

౧. దురంతరాదేవాలయాంతరంబుల(న)ను, ౨. వ, ౩.
 దిప్ర, ౪. సుహేశ్వరము, సిద్ధేశ్వరము సుప్రసిద్ధమై భువిని, ౫. కీర్త
 లు మీరు నివియాదిగాఁగ, రహివహించిన యీశ్వర....., ఇద్దము
 లుగా, ౬. న.

పండ్ల తాళాధ్యయచరిత్ర

పాత్రలు, నూతనభండముల్, పంశ-
 పాత్రలు, ఘంటలు, బహుధూపంజీ-
 పాత్రలు, బహుహోమపాత్రలు రజన-
 పాత్రలు, విజుములు, ఫలములు, గజ్జ-
 ములు, సుగంధద్రవ్యములు, సితపుష్ప-
 ములు, మాలికా శిశిము, లఖండబిల్వ
 పత్తిరి, పువ్వులు, బంచామృతములు,
 నుత్తమాక్షతలు, దివ్యోదనావళులు,
 నతిసుగంధంబు, దశాంగ, మాసంద-
 వతి, సురభియును, నావర్తిధూపంబు,
 మలయానిలంబును, మహిసాక్షి, మద్ది,
 గలహంసధూపంబు, గామికామోద-
 మును మనోహరధూపమును, దివ్యధూప-
 మును, జనవల్లభామోదనీపంబు
 లాదిగా ధూపంబు లాసందవర్తి *
 యాదివత్తులును గృహాంగవస్త్రాది-
 వాసస్సులునుగూడ వరభక్తతతి కు-
 పాసనామతి సమర్పణనేసి, మఱియు

౧. పంచ, ౨. దీపధూప, ౩. హేమ, ౪. ముల్, ౫. వికర,
 ౬. శు, ౭. శ్రీ, ౮. యుగంధ...౯. మద్ది, ౧౦. ధూప, ౧౧. త్త.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

నేవస్తువులు వ్రయం బెప్పుడువలయు
 నావేళ వారికి నభిమతార్థములు
 నేయుచు నిబ్బంగి శివరాత్రిపర్వ
 మాయతమతిఁ జెల్లి నంత భక్తులకుఁ
 గలఁబఁబఁ బన్నీరుఁ గస్తూరి సాండు
 నలిఁ గూర్చి సమ్మార్జనము నేయువారుఁ
 శిఖికలు, వస్త్రముల్, గమలముల్, బంధ-
 ములు, ముకుళంబులు, ముత్తియంబులును,
 నిగ్గారుఁబంచవన్నియలతోఁ గూర్చి
 మ్రుగ్గు లత్యాశ్చర్యముగఁ బెట్టువారుఁ,
 దలకొని సంతతధారాసహస్ర
 కలశాభిషేకముల్ గావించువారు,
 శిషాగమోక్తక విశిష్టతాదనర
 నష్టవిధార్చనం బలరించువారు,
 నలి నుబ్బి భక్తగణైకరంబుఁ
 దలఁచుచు ధూపార్చితము నేయువారు,
 మంగళింబగు భక్తమండలి కనుచు
 రంగత్కరముల నారతు లెత్తువారు,

---

౧. ద్ల. ౨. కళ, ౩. కావి, ౪. శేష, ౫. నలిరి, ౬. త్రుష్టు
 కి. ర్తి, ౭. క.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

నంచితభక్తిక్రహితార్థకల్పనలఁ
 ంచభక్త్యోదు లర్పణసేయువారుఁ,
 గర్భూరసహితంబుగా విడియంబు
 లర్పించువారు, సాంపారంగ నిట్లు
 న్నాల్గవసరముల నలి శివరాత్రి
 న్నాల్గుజాములును సప్తతిఁ జేయువారుఁ,
 శ్రేమతో నాపగల్ రేయును జాము-
 జామున కర్చనల్ సరిసేయువారు,
 ఘటిక లర్పదయును గలయఁ జెప్పొలయ
 ఘటికావసరములు గల్పించువారు,
 సముచితాష్టోత్తరశతసంఖ్య నవస-
 రములు సంకల్పించి రతిఁజేయువారు,
 సప్తోత్తరసహస్ర మవసరంబులు వి-
 శిష్టశమై న్నట్లు సెల్పించువారుఁ,
 దక్షిణబూన్చుపూజయుఁ దనరుపూజయును
 వఱలఁ బూన్పగ సలవఱుచుపూజయును-
 గా నిరంతరపరికల్పితార్చనలు

౧. క్రి, ౨. వాల్మీకీయములు సప్త తినేయువారు; వాల్మీకీయములు
 విభవాల వావార్చనంబు, ౩. వాల్మీకీయములు దేవుడు (శి)తయించువారు,
 ౪. పలిపెడి. ౫. తతి, ౬. ట్లచేయుదు, ౭. కాదు, ౮. బ, ౯. వృ.

పర్వత ప్రకరణము

నానందలీలఁ బాయక చేయువారు,
 రతి ఖోడశోషచారక్రియార్చనలు
 సతతంబు సతిభక్తిఁ జలిపెడువారు,
 నాది ఋగ్వేదాది నలరారుసూక్తు
 లాదిగా బ్రహ్మణాద్యంతసూక్తములుఁ
 దుదిగాఁగ రుద్రసంస్తోత్రసూక్తములుఁ
 జదువుచుఁ బాదలి క్రీడశంసించువారు,
 రుద్ర విధాననిరూపిత న్యాస-
 భద్రాస్త్రసంజ్ఞలు వదునొకంటికిని
 గ్రమ మొందఁ జమకసూత్రంబు లేకాద-
 శములు నొండొంటికి శాంతులుగాఁగఁ
 దివిరి ఛందోఋషి దేవతా శక్తు
 లవి గూర్చి బీజాక్షరాన్నితంబులుగ
 సద్రతి శ్రీశత రుద్రంబుఁ గూర్చి
 రుద్రంబునంద పురుషసూక్తములును
 నా యజుర్వేద వేదాంతసూక్తములుఁ
 బాయక చదువుచుఁ బ్రణవించువారు,
 సామంబు దా వేద సామరహస్య

౧. పతిభక్తి నేయుడు సలరెడువారు, ౨. లు, ౩. ల; ౪, ౫. క-
 గను, ౫. రుద్రుని బొగడు.

పం. డి. తా. రా. ధ్య. చ. రి. త్ర.

సామాదులగు ననవసామాదులందు
 ననుసీశ్వర ప్రశంసా^౧ పరసూక్తు
 లనుషక్తి జదువుచు నగ్గించువారు,
 బ్రవిమలాధర్వశిరశ్శిఖాదులను
 *దవిలి శ్రీపాశుతనత వరదు
 శ్రీరుద్రమహిమయుఁ జెప్పసూక్తములు
 వారక చదువుచు వగ్గించువారు,
 నంచితబాణ గ, ద్యాక్షరగద్య,
 వంచగద్యాదులుఁ బటుగణాపబ-
 రంబు, వర్ణాపబరంబు, వ్యాసాప్త-
 కంబును, శ్రీసీలకంఠ స్తవంబు,
 శ్రీరుద్రకవచంబు, శారభంబును, మ
 యూర స్తవము, హాలాయుధ, మనామయము,
 మలహాణంబును, మహిమ్నం బను స్తవము,
 మలయరాజీయంబు, మునిదండకము,
 స్తుతిమూలమగు మహాస్తోత్రసూత్రముల
 శతకంబు, శివతత్త్వసారంబు, *దీప-
 కళిక, మహానాటకము, నుదాహరణ

---

౧. పక, ౨. నాహ, ౩. కర, ౪. తిరిగుద్రపపపతి...

౫. కేక.

ములు, రుద్రమహిమము, ముక్తకావభీలు,
 గీతసూక్తములు, భృంగీస్తవంబులు, ము-
 రాతన మునిముఖ్య రచితాష్టకములు,
 హారలీల, రుద్ర సహస్రనామాదా,
 లకుదొండ జడుపుచు నంకించువారు,
 నగుదగు దాసయ్య నామవత్తుమూలు
 సరితంబులును, శ్రీబసవ పురాణంబు
 నేలలువెట్టంగ నిపుసాంపారు
 శైలిచేగ్రాలుచు జదివెడువారు,
 జానుర్యమెసగఁ బసవ దంకనాథు
 గీతంబు లాదిగా గీతాదు లైన
 నకలపురాకనచారుగీతములు
 క్రికటించి క్రికటించి పాడెడువారు,
 జదువులఁ బాటఁ నంగతిలేమి
 హారలి మాటలయంద పొగడెడువారు, *
 నామాటలకు మనం బందకమి మల్ల-
 యూ! మల్లయూ! మల్లయూ! యనువారు,

౧. నరవత్తుమును, ౨. శైలంబు ఘోర్ణిల, ౩. ధ్యుఃధ్యుః,
 క. గా; * ఈ పాదము తిగువారే ఒక ప్రతిలో, "హారలీల బాడుచు
 నట్లునుగాక" అని అధికపాఠ మొకటి ఉన్నది.

పండితారాధ్యచరిత్ర

“జయ! జయ! యుఘే! జయ! జయ! జయ!” యనుచు
 జయవెట్టి మ్రొక్కుచు సరిఁ జేర్చువారు,
 నలరుచుఁ బడిహోరులట్ల యందఱును
 లలి నుబ్బి చాంగు భళా యనువారుఁ,
 దన³రుశబ్దము గదగదంబున వెడల
 కునికె దప్పక చూచు చుండెడువారుఁ,
 జూపులు శివసుఖాశ్రు⁴లవెల్లి ముంప
 నాపో⁵వ* కెగయుచు నాడెడువారు,
 నెగయంగ⁶ నెగయంగ నెంతయుఁ గాళ్లు
 నెగయక యన్నెక్కి యిల వ్రాలువారు,
 నాటలాత్తియసర్వాగవి⁷స్ఫురణఁ
 బాటి⁸దప్పినఁ జొక్కి ఁడియెడువారుఁ
 జప్పొట్లు వెట్టంగఁ జక్కన లేచి
 యప్పొట్ల వెడఁదియాట లాడెడువారు,
 వేడుకతోఁ జిదు⁹నివాడంగ నుబ్బి
 కోడంగియా¹⁰టలఁ గునిసెడువారుఁ,

1. ట్టు, 2. ఫణిహారు, 3. ర, క. లు, 4. ల, 5. నొగ,
 6. స్త, 7. దప్పకటా, 8. టల్, 9. లంగనా, 10. లా,
 11. లు.

బ్రన్నని నిజదేశభాషల జాతుల
 కన్నికోడంగాట లాడెడువారు,
 భ్రమ³రముల్ కసాళెముల్ బయక⁴ముల్ మెఱసి
 రమణఁ బంచాంసి పేరని యాడువారు,
 బ్రమథ పురాతన పటుచరిత్రములుఁ
 గ్రమ మొంద బహునాటకము లాడువారు,
 లలితాంగ రసకళాలంకార⁵రేఖ
 లలవడ బహురూప మాడెడువారుఁ,
⁶గరణముల్ ⁷మెరవణుల్ గతులుఁజిత్రములు
 నరుదుగ ⁸పెద్దంగ మాడెడువారు,
 నమరాంగనలు దివి⁹ నాడెడు¹⁰మాడ్కి
 నమరంగ గడలపై నాడెడువారు,
 నా వియదగ్గతిఁ బక్షు లాడె¹¹డునట్టి
 భావన¹²క్రమోకులపై నాడువారు,
 భారతాదికథ¹³లఁ ¹⁴జీరమఱుఁగుల
 నారంగ బొమ్మల నాడించువారుఁ,
 గడు నద్భుతం¹⁵బుగఁ గంబసూత్రంబు

---

౧. తి, ౨. బో, ౩. రులు, ౪. జా, ౫. వ, ౬. లే, ౭.
 కరములు, ౮. మెర(ద) ములు, ౯. ల, ౧౦. వేదాంగ; సిద్ధాంగ;
 వెండాంగ, లెడ్డంగ, ౧౧. గియా, ౧౨. పగుది. ౧౩. డియ, ౧౪.
 మ్రొక్క, ౧౫. ధరు, ౧౬. చిరతరమరగు, ౧౭. బాగు.

పండితా కా ధ్య చ రి త్ర

లడరంగ బామ్మల నాడించువారు,
 నాదట గంధర్వయక్ష విద్యాధ-
 రాదులై పాడెడు నాడెడువారు,
 విధమునఁ బ్రచ్ఛన్న వేషముల్ చాల్చి
 యధికోత్సవము యిడులుకాడ నట్లాడు

ఆట పాటలు

శిరమున నురమునఁ జెవులఁ గంగమునఁ
 గరములఁ గూఁకొటఁ గాళ్లఁ జెల్వొఁ
 గవదండలును గనుఁగవ కిరణికలు
 కనవరంబులును గలశంఖదండలును
 భసితంబుపూత్రవైఁ బరిగు బచ్చెనలు
 నసలారు చిఱుగడ్డయలు నందియలును
 సరి రత్నపంక్తుల జలపోసనములుఁ
 గరమొప్పు తొంగళ్లుగల చల్లడోములుఁ
 పొల్చుదంతావళుల్ వుష్పమాలికలుఁ
 చాల్చి యత్యద్భుతోత్సవలీల దనర
 జనులు మాడ్చి నాస్థానముల్ సాచ్చి
 యనుకూలవివిధ వాద్యసమేళనమున

౧. దొ, ౨. లు(ల), ౩. కరు, ౪. జవ, ౫. దండంబు,
 ౬. పంతు, ౭. పచ్చి, ౮. కిరు, ౯.ంబు, ౧౦. విద్యామేళ.

స ర్వ త స్రో క త ణ ము

నార్భటం చిచ్చి యొయ్యన జవనోకల
 గర్భంబు నెడలి యక్కజము వట్టి
 నాడకముందఱి నభినయం బొలయఁ
 జూడకముందఱి జోద్యంబుదనర
 నిక్కుచును ద్రిభంగి నిలవచు నట్ల
 హొక్కుచు సభఁ జూచి యొక్కింత నగుచు
 నలి నంగసంచలనము నంద గతులు
 లలి గొవి భ్రులతలన నర్తనంబు
 మొసయుచిత్తోల్లాసమునను రంజకత
 దనరఁ గటాక్షంబు నను గుశలంబు
 లలిరి శిరఃకంఠ మాచరించుచును
 నలి నంగుళిసోభిటనంబునేయుచును
 లాగు, వంజశము, ధాశము, వలి, దిరువు,
 బాగు, వాహిణి, సాళి, బయగతి, నుగతి,
 బహుగతి, గతియు నాఁ బరిపాటి దనర

భరతకాస్త్రలక్షణము

సహజమై తనుగతి స్వరవంచనములుఁ
 బటురసాలంకారభావముల్ దనర

---

౧. కు, ౨. లవ, ౩. ట, ౪. వం, ౫. వ; స, ౬. నవకల
 శంబు; నమకుళలమ్మి, ౭. పు. ౮. పంజ, ౯. ధాశం, పళి; పడి,
 ౧౦. వహిణి, (ణ), ౧౧. పయ, ౧౨. యనా, ౧౩. పంచక.

పండితారాధ్యచరిత్ర

స్ఫుటవాద్యతాళసంఘటన ఘటిల్లఁ
 దనుపాదఘట్టన దనరునుద్ఘటన-
 లనునయించుచు నందియల్ గదల్చుచును
 'నోహో!' యనుచు గతు లొడ్డవింకచుచును
 'నాహో!' యనుచు లాస్య మనునయింకచుచును
 జతులు^౧వాడుచుఁ దాళగతుల^౨కాడుచును
 శ్రుతులఁ గూడుచు నేలఁ ద్రో^౩క్క నోడుచును
 వీఁగుచుఁ గరణికల్ విస్తరించుచును
 లో^౪గుచు దంతావళుల్ నటింపుచును
 బొబ్బలు^౫వొడుచుచుఁ బొంగి యూర్చుచును
 ంగుబ్బన లేచుచుఁ గునిసియాడుచును
 జాఱు^౬చు జంగ^౭లు సాఁపుచు, మంది
 నూఱింప చును, మొగ^౮బోటవుచ్చుచును
 జంకఁ జూపుచు బయల్ సప్పరించుచును
 జంక లో^౯డిఁకొనుచు శంకరుఁ బాడు
 చును, నుఱుకుచుఁ, క్రేళ్లుసూపుచుఁ, బన్ని^{౧౦}-
 కొనుచు, గంతులువైచుచును, మణికట్లు

౧. తన, ౨. నటిం, ౩. లోడ, ౪. తు. ౫. బా, ౬. నా,
 ౭. క్కికా, ౮. పు, ౯. వడ, ౧౦. గుబ్బు, ౧౧. లు, ౧౨. లే,
 ౧౩. బొరవచ్చు, ౧౪. దనుకాంచు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

౧ వెడమఱించుచు, వ్రేళ్లు విడికిలించుచును,
 నొడలడంచుచు, నురం బొగ్గుచు, వీఁపు
 విఱిచికొనుచుఁ బురివీచ్చుచు, మోము,
 బొఱడువుచ్చుచు, భుజంబులు^౨ బవియుచును,
 మ్రోఁకాళ్లుఁ దొడలును ముడివ^౩ఱుచుచును,
 గూఁకటిఁ గిఱపుచుఁ, గోక^౪టించుచును,
 మూఁతులు^౫నలుపుచు ^౬మురుకటింపుచును
 మ్రోఁతకు నుబ్బుచు మురియుచుఁ జనుచు
 మిన్నక చూచుచు మెడవిర్చికొనుచుఁ
 గన్ను లార్చుచుఁ జెవుల్ గత్తరించుచును
^౭వెవ్వెఱలాడుచు ^౮వెక్కిరించుచును
^౯గవ్వదండల^{౧౦}యందు గతులు వుచ్చుచును
 బామ లెత్తివెచుచు బుగ్గరించుచును
 దమకించి దాఁటుచు దండ ^{౧౧}లిచ్చుచును
 గొంకుచు వడఁకుచుఁ గొసరుచు, మూఁడు
 వంకలఁ బోవుచు శంకించుకొనుచుఁ

---

౧. తెడ, ౨. బరి, ౩. వడికొనుచు, ౪. రిం, ౫. నుఱు
 త్రుచు, ౬. మర (రు) కడింపుచును, ౭. వెప్పర, ౮. లాఱుచు;
 శాడుచు, ౯. వెక్క (కుక్క), ౧౦. గవ్వన తమతమ, ౧౧. యండ,
 ౧౨. యి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

బరులఁ జేవ్రేయుచుఁ బకవక నగుచుఁ
 గరముబ్బుచును జొల్లు గాఱిచికొనుచు
 సరసంబు లాడుచుఁ జప్పట లిడుచు
 విరసంబు లాడుచు విఱ్ఱవీఁగుచును
 నొడ్డోలగంబులో నొఱసి తిర్గుచును
 నడ్డొల్లొద్రికటొల్లొ నన్ని³వాపుచును
 మరగాళ్ల⁴ నడచుచు మట్టిగాళ్ల⁵ గుచు
 నొరుగాళ్ల⁶ నడచుచు ధరాగొంతుగొనుచు
 మ్రోకాళ్ల⁷ నడచుచు మొగినేలఁ గాళ్లు
 దాకుచుండ నెగసి తటొంకన చనుచుఁ
 గూర్పుండి నడచుచుఁ గొగుప్పించి యచట
 నార్పుచు⁸ మెఱము లందంద వైచుచును
 నురమున నడచుచు ⁹నొదికిలఁ జనుచు
 ధరఁ బారలుచు సముద్ధతి లేచి ¹⁰చనుచు
 నుర్విఁ ద్రిప్పటమున ¹¹నొకవ్రేల యిడి య-
 గుర్వుగాఁ దిరుగుచు ¹²గుర్వించు¹³కొనుచు

౧. వే, ౨. విగ, ౩. వారు, ౪. గాల, ౫. లగ్గుచు, ౬.
 శ్రోతి, ౭. గొత్తు, ౮. కాళ్లవేల, ౯. కునఁజనుచు, ౧౦. గుంఘించి,
 ౧౧. మొ, ౧౨. నొదికుండనుచు; నొదికిలి (నొతికెల), జుఱుచు,
 ౧౩. వగుచు, ౧౪. ట్లక, ౧౫. గుర్పి (ప్పి)ంచు, ౧౬. చనుచు.

గరతలం బాని శ్రీఘ్రమ నారయట్లు
 ధరఁ దిరుగుచు దెసల్ దన్ని నిల్చుచును
 ధర బామ రమునట్లు దంక్రింధు¹నేసి,
 తిరుగుచు ³వెలిదన్ని తివుట²నిల్చుచును
⁴నమిలియుఁబోలె నున్నతి నటించుచును
 భ్రమరంబుక్రియ⁵ను దాఁ బరిఘటించుచును
 జిలుకయుఁబోలెఁ జెన్నోలయఁ బల్కుచును
 జలచరంబులువోలె జనుల కుల్కుచును
 గలహంసయునుబోలె గతుల⁶నేర్చుచును
 నిల మృగమాట్లీరిమిరిమి చూచుచును
 గండుఁగోయిలవోలె గడఁగి కూయుచును
 వెండి క్రోతియుఁబోలె వికృతి⁷నేయుచును
 నాలతేఁడునుబోలె నటయిటసనుచు
 గోలికాఁడునుబోలె గంగోర్తేనఁ గొనుచు
 మదగజంబునుబోలె మాఱుమలయుచుఁ
 బాదలి వ్యాఘ్రంబట్ల పొటి గొనులియుచును
 గేసరివోలె గొలంఘించి పట్టుచును

---

౧. రి, ౨. లేచి, 3. దవి; దివి, ౪. నిచ్చు, ౫. నమ, ౬.
 నాగ, ౭. నెలచు, ౮. ట్లరిమిరివి, ౯. కూలి, ౧౦. కూర్చి (త్తే)వి,
 (న); కూగోల, ౧౧. నొ, ౧౨. జం.

పండితారాధ్యచరిత్ర

మానటీడునుబోలె ిమడ్డిపెట్టుచును
 మహి భజంగమునోలె మలకలుగొనుచు
 విహగంబుక్రియ నభో వీధిని జనుచు
 పరి విలాసినినోలె కనభ మురియుచును
 వరవిటునట్లు భావము లరయుచును
 గవియట్ల నవరసగ్రాహకుం డగుచు
 శివయోగియట్లు సీఱునవ్వ నగుచు
 బగలేనినృపునట్లు వరిణమించుచును
 బాగలేనివహ్నియుఁబోలె మించుచును
 బాయలేనివెలుంగుఁ బాళిఁ గప్పగును
 మాయలేనిపురారి ిమాడ్కి- నొప్పచును
 బురములుఁ గొల్చినపోల్కి యాడుచును
 మరుఁ జిఱువుచ్చినమాడ్కి నాడుచును
 సతి కర్థ మిచ్చిన చంద మాడుచును
 యతులు గొల్వఁగ నున్నయంద మాడుచును
 నంధకాసురుమదం బడచు టాడుచును
 గంధగజాసురుఁ గడపు టాడుచును
 జన్నయుఁ క్రుంచిన చాళి నాడుచును

---

౧. మండ, ౨. లె, ౩. వీధుల, ౪. సభలజేయుచును, ౫. వర
 లిడయట్లు, ౬. లది, ౭. నట్లప, ౮. యగ్ని, ౯. చాయ, ౧౦. శత్రుని,
 ౧౧. మాయ, ౧౨. గొ. ౧౩. జార; కాట్ట, ౧౪. క్రుం, ౧౫. లియా,

ప ద్వి త ప్ర క రణ ము

౧వెన్నుండు గన్నిచ్చువేళ నాడుచును
 గరళంబు దాల్చినకరణి యాడుచును
 సరి నజుతలఁ గొన్న సరణి యాడుచును
 వెండియు భవు బహువిధ^౩చరిత్రము ల-
 ఖండిత^౪గతి నాటకంబు లాడుచును
 భృంగియు నభిమతప్రీతి^౫మర్త్యంబు
 భృంగుల^౬లోఁ దాను భృంగియై^౭యాడ
 పీఠోత్తమ^౮ము, బ్రహ్మవీణ, కైలాస-
 ౧^౯వీణయు, సారంగవీణయుఁ, గూర్క-
 వీణయు, ౧౦^{౧౦}నాకాశవీణ, ౧౧^{౧౧}వినాక-
 వీణయు, రావణవీణయు, గౌరి-
 వీణయు, ౧౨^{౧౨}గాంధర్వవీ^{౧౩}ణయు, ౧౩^{౧౩}బాణ-
 వీణయుఁ, గాశ్యపవీణ, స్వయంభు-
 వీణయును, భుజంగవీణయు, భోజ-
 వీణయుఁ, గిన్నరవీణయుఁ, ౧౪^{౧౪}ద్రినరి-
 వీణ, సరస్వతివీణయు, ౧౫^{౧౫}మొల్ల-

౧. వెన్నునిక, ౨. చరిత్రము, ౩. విచిత్రము, ౪. మతి, ౫.
 వత్సంత, ౬. శ్రుం, ౭. లోనదా, ౮. యాడు, ౯. యు, ౧౦. వీణ
 (ఇట్లే ఈక్రిందను), ౧౧. సుపినాకవీణయునాక, ౧౨. యు మార్గ.
 ౧౩. గం, ౧౪. హాసం, ౧౫. జా, ౧౬. ద్రినరి, ౧౭. బొల్ల; మొల్లి.

పంజీతా గాఢ్య వ రి త్ర

వీణ, మనోరథవీణయు, సరథి-
 గణనాథవీణయుఁ, గౌమారవీణ,
 యణివాణి, రావణహస్తంబుఁ. 1 దిశిరి,
 2 సకనెయు, 3 లి, విచిత్రక, నట, 4 సాగ-
 5 రికయుఁ, 6 గుంభీక, విషంఛిక, 7 సరవీణ,
 8 వరవాదినీణ. నల్లంఠియుఁ, గోలాష్టి,
 9 స్వరమండలంబు, ఘోషావతి యను వి-
 ధంబు, 10 నౌదుబరి, 11 దంత్రిసాగరము,
 సంబుజవీణయు, నాదిగా మఱియు
 సమరంగ గీతానుగము, నుభయాను-
 గము, 12 ముఖపీణానుగము, 13 ద్రుతానుగము
 14 లన లక్షణోక్తము లనుచుఁ బ్రమాణ-
 వినియోగ మనుత్తంత్రులును, 15 గరణికలుఁ,
 జెలువారు దంశియుఁ జిత్రంబు, మృదువు,
 లలియు, మాధుర్య, 16 ముల్ల ససంబు నోలనోయ
 సయతాణమును, మొగచాళంబు, సుకళ,

---

౧. రి, ౨. దివిరి; ద్వారి, ౩. చకనేయు; చకటేయు, ౪. వాగ, ౫. తి, ౬. శుంఛిక; శుంఛిక, ౭. ంచ, ౮. సర(త్ర), ౯. పరి, ౧౦. యకులాన్త; యకోలాష్టి; యసుల్లాష్టి, ౧౧. సర, ౧౨. కౌడుంబర(రి). ౧౩. తంత్రి, ౧౪. మణి, ౧౫. స్త్ర, ౧౬. లను, ౧౭. కణికలును, ౧౮. లి, ౧౯. యు.

పరిశీలన ప్రకరణము

హయతాణమును, దశహారము, సారణము,
 బొట్టవణిగ, దిరువును, శివర్తి, దాళ
 క్షేత్ర, కర్తరియు నేర్పడ, జన్యజనక
 విరచనలో దళుకొత్తి వీణాఘ్యులైన
 నరులలో గలసి కిన్నరులువాయింప
 నచ్చుగా మును గవనాంగముల్ మెఱసి
 మెచ్చులు వడయుచు మృదుమ్రోల మఱియు
 ముదమున సనుహస్తమునుక, సైరణంబు,
 బదము, సంతారమును, బారణ, శదోర్తు,
 గలిశంబు, జతియు, శ్రుక్కురము గచ్చంబు,
 మలపంబు, ముఖవాద్య, మిలఁ జల్లణంబు,
 బొల్లావణియు, మంపును, వింబర్హణము,
 నుంఘి, యనుభూత యుత్తాళ, విషమ -
 వాణియు, నధార్థవాణియు, నర్థ -
 వాణియు, దళుకుంభవాణియు, దండ -
 హస్త, జోవాణి, సమగ్రత, వింబింక -
 హస్త, చంద్రాణియు, విసజవతి, పంచ -

౧. పు. ౨. ప. (సు) త్తి, ౩. పట్టు, ౪. చైరవ, (స; వ)
 ంబు; చైరవంబు, ౫. నొ, ౬. ద్య, ౭, ౮. రచ్య; కచ్చు, ౯. మల.
 దంబు; వలపంబు, ౧౦. డ, ౧౧. మ, ౧౨. బంపి, (౦కి), ౧౩. నప.
 జత; నవతిజ.

పం ది తా రా న్య చ రి త్ర

హస్త, ¹శిరో²వధి, యంత³రావృత, వి.-
హస్త, ⁴వయశ్చేది, యాస్థానగర్భ,
జతి, ⁵పాజ, జల్పవాణి, సమపా⁶ణి, ⁷భేద-
గతి, వర్తి⁸శ్రమమును, గర్భనిర్ణయము,
లను బంధములును బుష్పాంజ⁹లి కూదిఁ
జను స్త్రబంధము, ఖండజతియు, రేగువణి,
దుడుకు, ఫీ¹⁰ంకారంబు, దుదఁ జమత్క¹¹రి
మడరంగ వాద్యచూడా¹²దొ¹³ంలు మెఱసి,
నరులట్ల భరతుండు నంద¹⁴కేశ్వరుండు
ధర మద్ద¹⁵లలతోడఁ దా¹⁶రు¹⁷ం వాయింప.
స్ఫుటతరంబుగఁ జంచుపుటయును, ¹⁸గచ్ఛ-
పుటయు, ¹⁹షడ్గీత, యుత్పటయును, మోచి-
తయు, సమతాళ, సత్ర²⁰చ్ఛేద, యనఁగఁ
బయిపఁగు సీ²¹యేడు స్త్రధమతాళములు;
నోడ²²బడ మఱి²³యెగయును, బాంబడయును,
నెడ, ²⁴వాడయును, ²⁵గారు, హడకయు, బంధ-

---

౧. దదీయాంతరావృత విపలి, ౨. శిరోవధి; శిమో; వలి,
౩. రవుపరి, ౪. రయశ్చేరి; వయశ్చేరి, ౫. బోజ బొజ్జ, ౬.
హాణి, ౭. భేదు, ౮. శ్రయ. F. లులా, ౧౦. ల, ౧౧. హో, ౧౨.
జాచ; ఔర, ౧౩. సుగతితయదుర్భరిత; వడ్డతియునుత్పటిత, ౧౪.
యగ, ౧౫. హడ; పాడ, ౧౬. గామహదికును. .

ప ర్య త ప్ర క రణ మః

కరణ, ^౧బాడకరణ, క్రౌంచపదంబు,
 నరకరణయును, నాస్థానమండపము,
 ఫల, చక్రవాళింబు, గలహంస, యార్య,
 లలితయు, ^౩నరళ, విరళ, యుమామంది-
 రయు, మత్తమాతంగ, ^౪రథ్య, మత్తె, ముద
^౫వయు, ^౬బంధమత్తెంబు, వరరూపకంబు,
 నలదు నేకతాళ, ^౭మత్తెతాళ, మనఁగ
 నిల శుద్ధతాళంబు లిరువదియేడు;
^౮ఖండితతర, యవఖండ, గంకాళ,
 ఖండిత, చండకీ, ఖండవర్ణ, యవి
 ఘూర్ణితయు, ^౯గుటిల, ఘూర్ణిత, ^{౧౦}గోష్ఠి,
 యార్ణ, ^{౧౧}కచ్చణ, యాణ, ^{౧౨}యాదిమాతృక, త--
 రక్షణపుత్రి, యు^{౧౩}ద్వీక్ష, ణోచ్చవటి
 యక్షోళిక, చటిక, యష్టిక, పూర్వ-
^{౧౪}కంకాళ, మణిమిశ్రకంకాళ, ఖండ-

౧. నాద, ౨. కం, ౩. పరరవళ; సరళ(రత) వళ, ౪.
 రచ్చమక్తెముడ; రచమరెవలను; రచమధ్యముద్రు, ౫. రయ, ౬.
 దింప, ౭. మప, ౮. ఖ (భ)ండా(ం)త(ర), ౯. కి. గం. కుటువేరి
 ఘాణిత; కుటిలకేఘా (ఖా)ణి (ర్ణి)త, ౧౦. గొడ్డ(ట్టి), ౧౧. ర(క)
 చ్చిణ; రచ్చర; వకచ్చణ, ౧౨. యనియత్యంత; యణయాదియా
 (మా) ప్ర. ౧౩. ద్వీక్షణచచటి; దీక్షణోచ్చవటి, ౧౪. యక్ష
 (క్ష) రిచ్చ (కచ), దికం.

పంజీతారాధ్యచరిత్ర

కంకాళ, కాన్యకంకాళ, పంచాళ,
 భీష్మక, కోకిలిప్రియ, నిరవద్య,
 రన్న, కుంజర, ఫణిరాజ, చతుశ్ర -
 ధార, కృత్తి, చ్చవిద్యాధరి, రక్ష -
 ధారి, యుక్తమమేయ, తాంబూలిసూణ,
 మలపు, నుత్ఫుల్లక, మాత్రంగ, యర్థ -
 కక, సరస్వతి, గంనాభరిణయ,
 మిశ్రతాళియును, సంమిశ్రోవాద్యయును,
 మిశ్రోకళాస్ఫుర్తి, మిశ్రవర్ణములు,
 సింహవిక్రండిత, సింహనాదయును,
 సింహనందకయు, లక్ష్మీస్థన, ముక్త
 తాళ, పంచబ్రహ్మ, దశోంష్పన్థ, పంచ -
 తాళ, చాయణ, పరితాళ, ప్రోవక్త,
 ఖుర, వినరఖుర, యుక్తిర, పంచోరవాణ,
 హరిణ, మామూఖణ, రూపకంఠిఖాణ,

౧. కంకణ; కంకాణ, ౨. పంచాలి(ణి), ౩. భీష్మక (౦) కా
 (కొ) కిల, ౪. చ, ౫ దార, ౬. ల (లి), యరణ, ౭. ల్లి. ౮.
 వాద. ౯. వత్త (ర్త) రియును. ౧౦. కుద్ద, ౧౧. న, ౧౨. శక్తి,
 ౧౩. ఖరు విపముఖర, ౧౪. వాణ్య; బాణ, ౧౫. మణియాకణ;
 మాఖాణియాణ, ౧౬. మా, ౧౭. కా.

ఁఖంజర, చతురశ్ర ఁఖంజర, కృష్ణ -
 ఁఖంజర, యసమాన ఁఖంజర, తాళ,
 లఘువతియు, ధ్రువ, ³లయ, తనుభద్ర,
 లఘుణిరయాణ, వి⁴లంబిశ, ⁵యాది,
 మత్తె, నళి, ⁶ధ్రువమత్తెయు, జంపె-
 మత్తెయు, మునుపెగ మానంబు మత్తె,
 యని యిట్లు వ్రథమశుద్ధాది విభంగ -
 నినుత భంగాభంగ వివిధతాళములు
 సన్న తాష్టోశతశతసంఖ్యఁ జనఁ బ్ర -
 సన్న తాళము దూర్య సంగతిఁ జెలఁగ
 భాసురం బగు ⁷జాతి వాస, ⁸విజాతి-
 వాసయును, గుమారవాసయుఁ, బక్ష-
 వాసయును, భివనవాసయు, శ్వేత-
 వాస, భాన్కరవాస, వరరుద్రవాస,
 హరివాస, నిధివాస, యష్టదిగ్వాస,
 గరమొప్పు ఋషివాస, గార్తికవాస,
 జననం తాఘోరవాసయు, బ్రహ్మవాస,
 సెనసి త్రిపురవాస, శివంభక్తివాస,

౧. ౧౦, ౨. ౧, ౩. నాయుకుభిద్ర, ౪. య, ౫. శం, ౬.
 దా, ౭. పుతి, ౮. పు, ౯. జ్యో, ౧౦. త, ౧౧. శ.

సంక్షేపాక్షరములు

౧. వాల్మీకిభవనాధీశతివాస, యనగ
 ౨. నాళి యష్టాదశి ౩. వాసనాదములు;
 ౪. ఆలాప, హేలనా, వ్యాప్తి, జెడంగు,
 ౫. చాలన, ౬. సుశికెయు, జర, మింపు, ౭. పొంపు,
 ౮. నలుపు, ౯. దిరుపు, జయ, యనుజయ, ౧౦. కొంకు,
 ౧౧. పుణపాణ, నళి, ౧౨. భజనపణ, ౧౩. పాంపు, ౧౪. సెవణ,
 ౧౫. వహణి, నౌవ్యాంగుళవహణియు, ౧౬. ధర
 ౧౭. వహణియు, నా విఱువదరెండుగతులు,
 ౧౮. రిగమనభనిసెనన్తాక్షిరిములు;
 ౧౯. నరయంగ నారోహి, యవరోహి, సక్త,
 ౨౦. వాళి, సంకదల, ౨౧. న్నన్త, ౨౨. మున్తాన్త,
 ౨౩. లాలిత, నొప్పి సన్తాలానములు;
 ౨౪. చెలియ నన్యదితోమ్మది విశంగా అందు
 ౨౫. కళికోత్తు ౨౬. హాసనాదంగా శింపారం
 ౨౭. జనగ పక్షమును ఋషభయు గాంధారి

౧. ప్రసాద, ౨. గ. ౩. ౪. ౫. ౬. ౭. ౮. ౯. ౧౦. ౧౧. ౧౨. ౧౩. ౧౪. ౧౫. ౧౬. ౧౭. ౧౮. ౧౯. ౨౦. ౨౧. ౨౨. ౨౩. ౨౪. ౨౫. ౨౬. ౨౭. ౨౮. ౨౯. ౩౦. ౩౧. ౩౨. ౩౩. ౩౪. ౩౫. ౩౬. ౩౭. ౩౮. ౩౯. ౪౦. ౪౧. ౪౨. ౪౩. ౪౪. ౪౫. ౪౬. ౪౭. ౪౮. ౪౯. ౫౦. ౫౧. ౫౨. ౫౩. ౫౪. ౫౫. ౫౬. ౫౭. ౫౮. ౫౯. ౬౦. ౬౧. ౬౨. ౬౩. ౬౪. ౬౫. ౬౬. ౬౭. ౬౮. ౬౯. ౭౦. ౭౧. ౭౨. ౭౩. ౭౪. ౭౫. ౭౬. ౭౭. ౭౮. ౭౯. ౮౦. ౮౧. ౮౨. ౮౩. ౮౪. ౮౫. ౮౬. ౮౭. ౮౮. ౮౯. ౯౦. ౯౧. ౯౨. ౯౩. ౯౪. ౯౫. ౯౬. ౯౭. ౯౮. ౯౯. ౧౦౦.

యుచు మతే మధ్యమంబును బాదమంబు
 ధైవ్యాస్త్రమును నిషాదమునాఁగ నిట్లు
 వానినఁ బరగు సత్త్రైమ జనిత -
 ములు, -నుదితస్వరంబులు ³ప్రప్టుకాల
 గులు, దీని, సత్త్రైమములు, యోగములును,
 శాశితేజములు, స్వజాతిస్వరములు,
 శాశితేజములు గనఁ నాస్వరములలోన
 సకలయు, సూక్ష్మ, చిహ్నశ్చయు, సంహృతయుఁ,
 ప్రకాశింపఁ పుష్కసంభవములు నాల్గు ;
 నానభి, మధురి, నేకాక్షరి నాఁగ
 వానింబు ఋషులసంభవములు మూఁడు ;
 భృగిజాతియును కబలేగిత యనఁగ
 వంగును గాంధారిజనితముల్ శమూఁడు ;
 సనఁ బూర్వోవాసరింజక యలంకారి
 శని, నాఁగ మధ్యమజనితముల్ మూఁడు ;
 సర శేషుకయుఁ ప్రస్తావసియు లలిత,
 స్వరంబువాసి, వంచమజనితముల్ నాల్గు;
 దనయభాషాన్ని, సర్తికియు, నాపూర్ణ

౧. స నాల్గి, ౨. చందతా, ౩. పుట్టి, ౩. బ(బు)రాంగతి,
 ౫. రండు : ౬. రం, ౭. ల, ౮. నాది.

యను, నాఁగ ధృవతజులముల్ మూఁడు ;
 నరుసఁ బ్రచ్ఛన్న సర్వవ్యాధిల యనఁగఁ
 బరగు నిషాదసంభవములు రెండు ;
 నలఁగ సప్తస్వరాక్షకములై యిట్ట
 లిల నోష్ణ శుత్రులు^౧దా మిఁనవడిరెండు ;
 దీర్ఘ, లాలితయును, క్షీణి, కాక్షిణి,
 దీర్ఘోల్లసితమును, క్షీణకంఠశము,
 మల్లసితము, సమోల్లసితము,
 మల్లసితమును, మచ్ఛరి^౨ము,
 స్ఫురితమూర్ధ్నిక్షీప్తమును, గోమము,
 కవరుస నక్షిప్తము, క్షీణమిత మాహతము,
 లలితోత్తమంబును లలిత, ప్రస్తుతము,
 నలరుగుంఘ్రితము, సూక్ష్మంతము, గుంచి -
 తము, గరస్థితము, నాఁగతత్కృతిసంభ
 వము లిఁనవడిరెండు గమకముల్ ; మఱియు
 ధరఁ గంపితము, స్ఫురితము, లీన, మనఁగ
 సరిఁ ద్రిభిన్నోత్తరి సప్తధా యనఁగ
 నలరునాందోళితాహతమును, సూక్ష్మ

౧. పు, ౨. దా, (నా) నిర, ౩. క్షీ, ౪. పరను,
 ౫. శ్రమ రహితము, ౬. పచ్చిపుణి.

కలనముల్ ప్రత్యేకగమకము లేకు ;
 సుసుచిర తత్పర శ్రుతి గమక ప్ర-
 కరగీతజాత రాగస్థభేదములు,
 శ్రీరాగ, మాండ్ల, సిత్రాగి, లలిత,
 సారరాగము, గౌళి, శంకరాధరణ,
 గాంధారి, మధ్యమగాంధారి, రక్త -
 గాంధారి, వంచమగాంధారి, దేవ -
 గుప్త, శ్రీకాంఠికగుప్త, గాంధారి -
 గుప్త, సాఫారణగుప్త, గన్నడిక,
 దేవి, గుంభకము, ధన్నాపి, గాంభోదీ,
 దేశాక్షి, మధుకరి, రదివి మేఘరంజి,
 రంగవరాళి, దరంగిణి, బహుళి,
 బుగాళ, మాహుళి, బ్రహ్మణి, శుద్ధ -
 వాహాని, బృహతి, దేవప్రయ, రూప,
 సంహారి, సైంధవి, శుద్ధోవరాళి,
 సారాష్ట్రసైంధవి, వారాణి, భిన్న -
 పారాణి, యుత్పాలి, వదనంజరంబు,

౧. కి, ౨. కి, ౩. మో, ౪. దిమి, ౫. లి, ౬. బ్రాహ్మణి,
 ౭. ణి, ౮. క, ౯. శ(ర)కక్రియా, ౧౦. సోహహ, ౧౧. వి,

౧౨. లి; ల.

సాక్షాత్తునాట, భూపాళంబు, సాయ,
 దోడి, సావీర, హిందోళంబు, దురక -
 తోడి, దివ్యావతి సదుండక్రియ, నట -
 నారాయణ, ఋషభి, నర్తకి, శుద్ధ -
 హీన, కైతకకి, వ్యభిచారి, గర్హి,
 నేళాపులియు, క్రీనేళాపులియును,
 మాళవ, శ్రీమధుమావతి, నాగ
 సాగ రాగాగ భాషాగ క్రమాగ -
 సంగతోవాగ సంజనిత రాగములు
 మొనలి పక్షిగ్రామ ముఖ్యతిద్ గ్రామ -
 నిదిగ సాభవ రాగ విత్తులలోన
 చిం నెన్నబడు నూటయెనిమిది రాగ -
 ముంబుదు శ్రీపున్నపుంసక రాగ -
 ముం పావవోడవంబుం విభేదములు,
 నలిగొన బంబగనారాట, మిశ్ర,
 కాపులి, ధ్వనిచతుష్క శ్రేష్ఠలిల
 గాంధునారాట కాపుళభవములు
 చారికాంగను శారీర చతుష్క

... .. త.
 ... ..

సారమా^౧ హేశ్వర శారీర మొలయ
 సరి^౨వాచకకంబులు జయయు నుజ్జయయు;
 నరుదగు ^౩నందును హాయి, ^౪సుహాయి,
 గాణాయి, గూఢాయి, గాఢాయి, ^౫వాయి,
 దేణాయి, బహుళాయి, ధృతి ^౬బడియాయి,
 ఘననిబిడాయి, చొత్తాయి, దిత్తాయి,
 యనఁగ నీ పండ్రెండు ^౭సనువాచకములుఁ;
 బరగ పట్నాదు సప్తస్వాదు నాఁగ
 నురుత రాష్ట్రావళియును నవస్వాదు
 సరస మాచూయి నా ^౮జయపంచకంబుఁ
 బరగు దేహావళి, నటు ^౯మదావళియు,
 నొనరు కంతావళియును నాఁగ నిట్టి
 లను జయశ్రయము నింపారంగ, నంద
 ఘనవిజయస్థానకంబును, వళిగ ^{౧౦}-
 యును, నంతరంబును, నుస్పరవట్ట
 యును, ^{౧౧}మందరణ, వాళయును, సర్వగతయుఁ;
 దనరు భంగాస్థానమును, గమ^{౧౨}శాయి,

౧. పాంచాల, ౨. వాగ, ౩. నందురు, ౪. య. ౫. దా,
 ౬. బతి. ౭. నీవాచ, ౮. గోయాయి; మాచూలు, ౯. జయ (న),
 ౧౦. మదా. ౧౧. మంజ, ౧౨. లా.

రతి నాభిగతి, యుదరగతి, కంఠగతి
 ప్రతతు లాంతిగువులు సంక్షేపము వెలయు;
 ియుత దేహనాభి కక్షోదరకంఠ
 శవిత్రపంచస్థాన విహితజాతములు
 ివరిహరిశక్త్యుట సరివాగ వహణి
 వరకంఠకాపాళి వహణి, యున్నుటము
 శక్తిముదువయును ిసైతంబును, నాఁగ
 ివగుసఁ బరనకొండు వహణిభేదములు ;
 లలిత, గాఢయు, గాఢాలితయు, బాచ్చ -
 లలితయు, నేవళయు, లప్రబిగితము,
 గహగుిహకము, బాచ్చగాఢ, వివరణ,
 మహిమ దొక్కటియు, గమకము దొక్కటియుఁ,
 గంపితంబు, వివళి, గాణాయిలంబు,
 నింపు, గోష్ఠాగోష్ఠి, నుంపును, నీన -
 కాకు, వెల్లుపెల్లి, ికళ్లి, స్వభావ -
 కాకును, గొంకును, గంపితం, బణుకు,

౧. రతి, ౨. యు, ౩. యుద, ౪. విద, ౫. ౨, ౬. సరి
 వొ, (నా) ి; ౭. చకగాట, ౮. పర్వా(ర్వ), గహణి, ౯. యు,
 ౧౦. ముడుప, ౧౧. పయి, ౧౨. వరుస పదకొండు, ౧౩. హి,
 ౧౪. ఘ.

మదియుఁ దాహుత్తర యది భజవణియుఁ
 జెలువగుభజనచే సిగనిలుంజట్టు
 లలిఁ బదియేను సాళగతాళగతులుఁ;
 బ్రయమందోనాగావతియును, ¹నందావ -
 తియు, వరభక్తద్రావతియు, ²వినయావ -
 తియుఁ, జరభోగావతియును, నింద్రావ -
 తియు, నాఁగ నాఱును దీన్ద్రమై మించి,
 యాళుతులవి నిబద్ధానిబద్ధోక్తి
 గొల్చి వైదర్భి వాంచాలితులను
 మూసంబులుగు మంద్ర మధ్యతారములఁ
³దానాంగ తత్త్వాంగ తనులు దుల్కాడ
 దేసియు మార్గంగాఁ దీటుకొనంగ
 భాసురంగాఁ దశప్రాణాదు లులియ
⁴లలి రసనగ్గనాలంకారభావ -
 ములు మృదుమధురసముచితోక్తు లలర,
 ంమున్నట ంహరి వేషములలోనఁ బేరు -
 గొన్న ⁵గాణలలోనఁ గుపిత వేషమునఁ

౧. పట్ట, ౨. సాగా, ౩. నందా, ౪. భక్త, ౫. విన, ౬. త,
 ౭. తానంద, ౮. ల లకు; లవియ, ౯. లలిససావర్ణు, ౧౦. ము
 న్నిష, ౧౧. నానాః సాదాశ, ౧౨. సువారు, ౧౩. పాపాల.

గంబభావ్యతరాది గానాధిపతులు
 దుంబురు నారదాదులు స్త్రీతిల బాడ,
 నంగరాగంబు యీతాంగరేఖయును
 రంగశోభయు ముఖరాగంబుఁ దతము
 వితతంబు నిలయంబు విగతియు నంస -
 గతియు నావర్తన గ్రహగతి లవణి
 * దేసికారతనభా ధీరధియును గ -
 భాసంబుసొక్కి నభానభిగ్రమరి
 యవధానమును సంధియను నొకవిధము
 వ్యవసాయమును నిజవణియు నింఘ్నియముఁ
 దాళ మభినయోఽతానయును సు -
 తాళంబును బ్రసన్నతయు వివర్తనాముఁ
 బయవాటము లలితననయుఁ యగనిష్ఠ -
 కయును నన్వయము నిబళయును గోమళక,
 యుల్లాసమును, లలియును, మనోహరము,
 డిల్లాయి, దుఃఖాణి, లేవణి, జంకె,

---

౧. గ, ౨. నిక, ౩. నంక, ౪. యగతి, ౫. దేళ, ౬. ముఖాధిప (న) గురుసు (సు) క, ౭. నంబు, ౮. బొక్కి, ౯. తి, ౧౦. యలియొక, ౧౧. లగ్ని, ౧౨. గు, ౧౩. యయను, ౧౪. గరిభ, ౧౫. నన్వయ, ౧౬. బు, ౧౭. మన, (ఖ) ణిరే (దే)వయు; దుఖాయిదేవయ; తూణి ప్రేవయు.

సామ్య ప్రకరణము

ాదాలంబు, శిరవళి, సౌష్ఠ్యము, విగ్రహములు,
 జాళి, యొయ్యారంబు, సరసంబు దసర
 వరుసఁ జతుర్విధన క్రమవిగ్రహములు
 బాంధి సత్త్వవిధనిజభూలతాతానము
 పద్మింశతి క్రమచక్షుశరంకితము
 పద్మింశతనానాలసత్కుంచితంబు
 ఘనయుక్తి దశవిధకణ్ణావధాన -
 మును సవవిధగళము శోభిల్లసనము
 సుగుచిర త్రివిధవక్షోవిలాసంబు
 ధరఁ శైశ్వుల పాదద్వయపంచ -
 కంబు నూరుగ్వయకలితపంచకముఁ
 బంబి సుగతి, సమభంగి, త్రిభంగి,
 యరుదగు వింశతి యంగహారములు
 ధర నిఘవదిరెండు దానకంబాలును
చత్తీసుద్రుష్ట పాపప్రహస్తములు
 *బత్తీసుచారులు భ్రమరులు నేడు

౧. శా. ౧౦, ౧. ౪౪, ౩. ౬, ౪. సుబన, ౫. ౩౦, ౬. ౧.

'చత్తీసు' అంటే ౩౧. కాని, ౧౦. అనునాదములో "ద్వా
 వింశతిమి"నాటి, 'అని ఉన్నది. ౨౨ కు 'బాషన్' అని ఉండ
 వలెను; అట్లుంటే గ్రామ సాహిత్యం. ౧౦. అనునాదము ప్రమాదమా

నోగిం గరిణంబు యెట్లొకరి శ్రేణము
 మొగి నూలులంకారముంబు శిరోభేద -
 ములు సదామూఁడును ముప్పవైకొడు
 వొలువారు - దగ్గరనొంబు శ్రీశృంగార -
 గతియును మాతొంగగతియును ప్రియ -
 గతియును మర్కటగతియును మేష -
 గతియును మా గురగతియును నోగి -
 గతియును నాఁ జెక్కు గణులు వొక్కొర
 రంద చూదిగ నెక్కరస్సమాహారంబు
 గుంభిసన తొలొలోఁ గుంజి యావంగ,
 నాదట నుభామీమరాచార్యులొం
 నావధీ ద్యుఃమన్యు లండగాఁ గొలువఁ,
 వక్కిఁ తావసో శ్రీములొలోఁ గలిసి
 మ్రొక్కుచు భృగుముఖ్యమునులు భక్తిఁ,
 ప్రమథు లొప్పరి వీరభక్తనాథుగా

లకపే నా! కుసాద అనక బహుళా ... " ...
 యలు కడిం మృగము ...
 సం.లో అన నాద అ లేక.

౧. కడ, ౨. మం(ప; ద), ౩. నొక్క, ౪. ము, ౫. ము
 తా, ౬. దీచియును మృగముగా; ఏ చోసన నాగ్నము, ౭. పు గి.

రమణ నున్నచు శివార్చనములు నేయా,
 నాజనార్దనుడు బయోజాసంభవుడు
 యాజాతికి సులపోగ్గి బూరింప,
 బ్రహ్మాదిరంగుల దానవములలో గలిసి
 యధిముఖులు లిటుచెన గొలువ,
 జగజాంతుసి తకరద్వలన తారక కిల-
 ఖాక్షి ములలో గలిపి వెలుంగ,
 నారింగ నంది మహాకా సిభిలు
 న్యారి పాకులలో దారును గొలువ,
 గమయముగ మాక్తిక చక్ర ఫరుల
 రమణ నింగ్రండు ఛత్రిము బట్టి కొలువ,
 నరుచు బససం లావారిలోన
 ననలుండు శాకపాకాదు లొసర్చి,
 వాలాగు రుతిలనరులలో గలిసి
 చాలు కబళా యంచు జముండును గొలువ,
 బరిచర్య లొనరించు కడిమోరులొట్లు
 గరమగ్ని బడినుల్ నిఘ్నుతి యు జేయ,
 సమూర్జనము నేయు జనులలో నరుండు

౧. నాభుండు: గుమ్మండు, ౨. దాన, ౩. లు, గంప, ౪
 చాలా, ౫. శిశి, ౬. నల్ల, ౭. సెయింగ.

ప గ్వ త ప్ర క ర ణ ము

బురితగువరచయంబులలోనఁ గొలువ,
 సురధేనుముఖ్యభాసురధేనుశతులుఁ
 బురిధేనువులలోన బెరసికొల్వంగ,
 సురమణిముఖ్యభాసురమణితతులుఁ
 బురమణితోరణంబులలోనఁ గొలువ,
 ఖ్యాతి భాగీరథీ గంగాదినదులుఁ
 బాతాళగంగాను బంధమైకొలువ,
 నేడువాన్ధులలోని యేడువ్వీపములు
 వేడుకఁ బరివీధివీధులఁ గొలువ,
 నాకాంక్ష ముప్పదయాఱుదన్తిములుఁ
 బ్రకారహర్ష్యహంబులైకొలువ,
 ముల్లోకములనాధు మల్లికార్జునుని
 ముల్లోకములలో సమాన్నతికెక్కు
 సచరాచరములు శ్రీశైలంబుమీఁది
 సచరాచరాదుల చాడ్పునఁ గొలువ,
 సుస్థితి మల్లికార్జునదేవదేవు
 నాస్థాన మిట్లుసెన్నారంగఁ బరుస
 సంతసంబున నుఁఘే జయజయ యనఁగ
 సంత సూర్యోదయం బయ్యె నెట్లనిన,-

౧. పారిఁబోరికొలువ, ౨. బద్ధ, ౩. నాడు(దు), ౪. త,
 ౫. బెంపా, ౬. ఖే.

పండ్ల తారాళ్య చరిత్ర

సూర్యోదయ వర్ణనము

మందరకందరసుందరనియాత -
 సుందరుం డగు సుకేశుని నసహ్యామున
 నొప్పమినేసిన శతస్పన కలిగి
 యెప్పాడి యిది యంచు నప్పరవైరి
 నిప్పలు గన్నుల నుప్పతిల్లింగఁ
 దప్పక చూచిన నప్పడు³ధరణిఁ
 దాళఫలములు వాతూలచేఁ బడిన
 చాళి దొప్పఁ పడి జలజమిత్రుండు
 వడి డొల్లి కడొల్లి శ్రీ వారణాసికిని
 గడుఁ జిత్రమని నరుల్ గమిగట్టి చూడ
 నప్పడ పోయి యుద్యద్భక్తియుక్తిఁ
 దప్పక శివునాజ్ఞఁ దలమోచి యచట
 నవ్యయు నభవు బాలాకేశనామ -
 దివ్యలింగంబుఁ బ్రతిష్ఠఁ గావించి
 చిరతపోనిష్ఠ భజించి మెప్పించి
 *హరునిచేఁ దొంటిసూర్యత్వంబుఁ బడసి
 భాతిగాఁ దొల్లింటిఁగిదిన భానుఁ
 డేతెంచి యుదయాద్రి నెక్కినమాడ్కి

౧. త, ౨. నొడలికిన ౩. తరణి, ౪. తొల్లి, ౫. హనుచేత.

ప ర్వ తి ప్ర క రణ ము

నంత సూర్యోదయం బగుడును బరుస
 యెంతయుఁ బ్రీతితో నిట్లహర్నిశము
 నవిరోధమతి మల్లికార్జునుమ్రాల
 శివరాత్రిఁ దర్పంబు నెల్లుటఁజేసి
 భావింపఁ దమతమభవరాత్రు లెల్ల
 వేవినక్రియఁ బ్రొద్దు వేవె లెండనుచుఁ
 బాతాళగం గాడఁ బాటెడువారు
 బ్రాతిగా శిఖి³ శేర్వారం బేఁగునారుఁ
 బారణ నేయ నొప్పఁగఁ బోవువారు
 నూరక తమతమ యూళ్ల⁴ గువాగుఁ
 దలఁపుల శ్రీపర్వత ప్రదక్షిణము
 నెలమి⁵ సంకల్పించి యేఁగెడువారు
 నటలువసంతోత్సవము నొయ్యఁ జూచి
 మఱికాని పో మని మసలెడువారుఁ
 దప్పక పంచరాత్రం బున్ని సాలు
 నొప్ప శ్రీగిరి⁶ నించు నుండెడువారు
 దండివీర క్షిమైఁ దత్పురంబునను
 నుండెడువారునై యుండంగ నంతఁ

---

౧. తి, ౨. వేగ, ౩. శేషభశియించువారు, ౪. కల్పించుక,
 ౫. నేర్పు, ౬. కంచు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

బండితదోనయ్య వంచరాత్రులు
 లుండంగఁ దలఁచి సూర్యోదయవేళ
 నలిఁ దీటుకొన మల్లిసాధుసహస్ర
 కలశాభిషిక్తునిగాఁ జేసి మఱియుఁ
 దడయక సంచామృతన్నసనంబు
 నెడనెడ ధారగా నెత్తి మ్రొక్కుచును
 గ్రమమున నుష్ణోదకముల గంధోద -
 కములను మఱి జలకంబు గావించి,
 సంధిల్లఁ దడియొత్తు శంభున కిచ్చి
 బంధురాంబరమహాభరణముల్ చూచి
 ఖ్యాపితభక్తి నక్షత గంధ పుచ్చ -
 ధూపదీపాను లుత్సకత నొనర్చి
 యంచితక్రీతి మహానివేద్యముగఁ
 బంచభక్ష్యుడు లేర్పడ సమర్పించి *
 శిష్ట సద్భక్తరాజికి గండుమీఱ
 నిష్టాన్నపానాదు లెలమిసంధించి

౧. ధూపదీపాదులెత్తి, ౨. గంధోద, ౩. లిత్తడి, ౪. గూడ;
 ప్రేమ, ౫. నట్లు, ౬. సర్పించి.

* ఈ పాదముతరువాత “మంచిగంధులపాలు మరలసర్పించి” అని
 ఒక ప్రతిభా అధికపాద మున్నది. దీనికి సంస్కృతానువాదము లేదు.

ప ర్వ తి త్ర క ర ణ ము

కర్పూరసహితంబుగా విడియంబు
 లర్పించి నవ్య పుష్పాంజలు లిచ్చి
 వరుస వేవేమాలు వలగొనివచ్చి
 హరుఁ బెక్కు భంగుల నభినుతింపుచును
 దోసమరాజయ్యకు మల్లికార్జునుఁడు ప్రత్యక్ష మపట
 గనునూయునంతన కలయునుబోలెఁ
 దన చేయు భక్తితత్పరతకు మెచ్చి
 మదనసంహరుఁడు శ్రీ మల్లికార్జునుఁడు
 వొదలుచు పృథ్విపోధనులీల
 యుగు దేరఁగ శరణార్థి నేయుచును
 గురుమూర్తి దనయొద్దఁ గూర్చున్నఁ జూచి,
 “యెటనుండి? వచ్చితి రేనూరు మీర
 లిట నేఁగుదెంచికతి రెంత గాలంబు”
 నావుడుఁ దఱసి “దోనయ* గారె మీఁగు
 శైవలోకమున* కాచాన్యుడు వండి-
 తారాస్యవిభుఁడు * లెస్సెయున్న వాఁడె
 వారును మేము బూర్వస్నేహితులము
 నా పండితుండు * మేలై కూర్చు మాకు

---

౧. సవ్య, ౨. లగల, ౩. వచ్చెద, ౪. మతొంత, ౫. గారు
 మీరే, ౬. నా, ౭. మేలై, ౮. లెస్సె.

పండ్ల తారా కళా చరిత్ర

మాపేను సర్వజ్ఞ మల్లికార్జునుడు
 ననయంబు సిరిసిరియం దటు గూడ
 వనముల గిరులొదుర్వార కాంతార -
 ఘన బిలాంతరమహా గవ్వారంబులను
 నునికి యీ శివరాత్రియొప్పు జూడంగ
 నరుగువెంచినవార" మనుడు దోసయ్య
 గరడములు మోడ్చి "ఘనుడ! సర్వజ్ఞ!
 చూచిన మునువిన్న వోద్యముల్ గలుగు -
 నా చెప్ప జూడ శ్రీ నగమున" ననుడు
 రమ్మని దోసమరాజు దోడ్కొనుచు
 గ్రమ్మర బిల్వవనముమధ్యమున
 సరసత నందొక్క శైలశృంగమున
 విరచించెజను దీపవృక్ష మెక్కించి
 శిరమున జేయిడి శ్రీగిరి జూడ
 *గరతలామలకమై కానవచ్చును

౧. శ్రీ, ౨. దద్దవార, ౩. నుహా, ౪. మధ్య, ౫. గూడ.
 * "హస్తభిల్వవం" అని సంస్కృతానువాదము.

(ఈ పాతమువల్ల అఖండయతి తొలగిపోతుందిగాని, 'చూడ' అనేపదము రెండుసార్లు నిరర్థకముగా వస్తుంది. ఒక 'చూడ'ను పరిహరించడానికి పాతాంతరము చిక్కలేదు. అఖండయతి సోమకాళి కీర్తనమైనట్లు ఇతరధలములలో కూడా ప్రయోగము లున్నవి.)

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నమ్మతాక్రాంతాత్తుఁ డగుచు దోనయ్య
 సద్భక్తిఁ దఱసికి శరణార్థి నేసి
 “నెడనెడ నేఁగంగ నేటికిఁ జూడఁ
 బడసితిఁ బిరవ్యతం బగతయు నేఁడు”
 ననుడుఁ గపోధనుం “డదైపుపురము
 ఘనతిరంబగు హేమకలశముల్ గుళ్లుఁ
 గోటలుఁ గొమ్ములు గోపురంబులును
 3నాటకూటమ్ములు నామల్లికేశు
 ప్రాసాదమును మంటపంబును షేత్ర-
 వాసులై చనుభక్తవర్గంబుఁ జూడు,
 హాటకేశ్వర మదే యందు సద్భక్తిఁ
 బాటికెక్కిన వీరభక్తవర్గంబు
 వీరశంకరుఁడును వీరభద్రయ్య
 వీరభోగయ్యయు వీరదేవయ్య
 మలహారకసద్భక్తి మతి గల్గినట్టి
 పాలతి *చాకలదేవి¹పారిఁ బ్రభాతయ్య
 మఱియు వీ రాదిగా మహితసద్భక్తి
 నెఱిఁ బ్రతిష్ఠించిన నిఘంటుఁ జూడు,

౧. యగుచు, ౨. జూడ శ్రీపర్వతం బెల్ల. ౩. మాటకూట.
 బాలు మల్లికార్జునుని. ౪. డ, ౫. షాడల, ౬. భోగదేవయ్య.

పండితారాధ్యచరిత్ర

శిఖరేశ్వరముఁ జూడు శ్రీనగేంద్రంబు
 శిఖరంబునను ముక్తిశిఖరమై వెలుఁగు
 నిష్టకామేశ్వర మిల్లిదే చూడు,
 మప్తసిద్ధలకు నిజావాస బుదియు
 నేడుదినంబు లయ్యూసు భజిం
 వేడుకఁ గామ్యార్థిభవంబు లొసగు

కర్తవారి మహిమ

నిదే చూడు కర్తవారేశ్వరం బనఁగ
 మదనాంశోకుండ శస్త్రహిమ ముఱుంగు
 నచ్చారుశ్శంకంబున దొక్కపాసు
 చచ్చిశస్త్రహంబు ప్రచ్చియున్నెడను
 నతిసుఖీ నొక్కగ్గడ పాపమునను
 గఱచికొంచుకను సగతి మీఁది కెగయ
 వాతోహతి నందు నడిరెండుప్రప్ర
 లేతెంచి కర్తవారేశ్వరంబంద
 నడి జలంబులలోనఁ బ్రాణముల్ విడిచి
 పుడమి బల్లహువంశమునఁ బ్రభవించి
 యాపుణ్యఫలమున నతివయుఁ బతియు

౧. కుండంతిమహిమ; గుండు దస్త్రహిమ, ౨. య, ౩. బాప
 శ(స)బము, ౪. సుతీవ్ర, ౫. విడువ.

నై పూర్వోజన్మంబు ననిలోపహతిని
 గర్తహాశేష్యోద్గతసరసీవి -
 నిర్మలవారి ముచింగి చచ్చుటయుఁ
 బ్రవిమలశత్యన్యాయపటుఫలప్రాప్తి
 భువి బల్లహునివంశమునఁ బుట్టుటయును
 జాతిస్మరత్వానుసంధిగాఁ జేసి
 యీతెఱు గంతయు కినిద్దఱు నెఱుఁగి
 వేగంబు సకలనియోగంబుఁ గొలువ
 శ్రీగిరి కేతెంచి చెలువయుఁ దాను
 బల్లహుఁ డశ్యంతభక్తిసంయుక్తి
 మల్లికార్జును మహామహుని దర్శించి
 భాసురదవ్యప్రభాభాసురముగఁ
 బ్రసాదమాను మంజుంబు బనసము
 మఠముఁ దనంతికమఠముగా నొక్క
 మఠముఁ గల్పించి గూ మఠము నిండంగ
 మఠకతహక్తికమణిపుష్యరాగ -
 నరవజ్ర విద్రుమ వైడూర్యముఖ్య-
 భూరిరత్నావళుల్ ప్రోకలు నోసి

గ. జని యంతి, అ. బ్రసిని, కి. నిరువురు, క. భాసితి
 ముగ, య. గట్టించి.

చారుషోడశవర్ణసంపూర్ణమైన
 ప్రతిలేని తనయింట బండరుధనము
 శతసహస్రార్బుకసంఖ్యను నిలిపి
 వివిధాభరణములు వివిధాంబరములు
 వివిధవస్తువులును వివిధమాల్యములుఁ
 గనకచామరములుఁ గనకకుంభములుఁ
 దన రాదు నా సుగంధద్రవ్యములును
 స్వర్ణోపకరణముల్ స్వర్ణపుష్పములు
 స్వర్ణభాండములు సకలవాద్యములుఁ
 గనకచామరమౌక్తికచ్ఛత్రవిశితు
 లును సర్వసంపదలును నివేదించి
 యతిశయకరితుఁడ గాందోళరథవి -
 తతులు గోమహిషీస్త్రాతులు నోప్పించి
 మంత్రులు విబుధులమాత్యులు సీశు
 మంత్రులు విబుధులమాత్యులు గాఁగ
 భృత్యులుఁగరణముల్ శత్రైగడలు సీశు -
 భృత్యులుఁగరణముల్ శత్రైగడలు గాఁగ
 బండరుఁగొట్టరు బానిస లీశు
 బండరుఁగొట్టరు బానిసలగఁగఁ

౧. అంబులు, ౨. భవస్తువులు, ౩. ధ్వజములు ముక్తావితా
 సంబు, ౪. శ్రైగ్గడలు, ౫. శ్రైగ్గడల్, ౬. గోశు, ౭. శ్రై.

గలనర్లు లెకల్ ప్రధానులు సీశు-
 కలవర్లు లెకల్ ప్రధానులు గాఁగ
 హితులు నాప్తులుఁ బురోహితులును సీశు-
 హితులు నాప్తులుఁ బురోహితులును గాఁగ
 గాయకుల్ నర్తకుల్ గవివరు లీశు-
 గాయకుల్ నర్తకుల్ గవివరు ల్లాఁగఁ
 బండితుల్ దార్కికుల్ వాఠకు లీశు-
 పండితుల్ దార్కికుల్ వాఠకు ల్లాఁగ
 దాసులు బంట్లు విలాసిను లీశు-
 దాసులు బంట్లు విలాసినుల్ గాఁగ
 దంఠనాయకులును దంఠ్రులు సీశు-
 దంఠనాయకులును దంఠ్రులుఁ గాఁగఁ
 బౌరాణికులు శివుపౌరాణికులుగ
 ద్వార పాలురు శివుద్వార పాలురుగ
 ఘనకీర్తి వెండియుఁ గలుగు బ్రాహ్మణ -
 రినియోగమును నతిప్రీతి నర్పించి
 ఘనభక్తు లక్కజం బని యెన్న నేయు
 నన నేల తానును నతివయుఁ దక్క
 నటు గూడఁ దనదేశ మంతయు నపుడ

---

౧. తంత్రింబాలి(నీ), ౨. తంత్రింబా, ౩. గాడిశ.

పండ్ల తారా కథ సరి శ్రీ

పటుభక్తి సీత్యారార్యణము గావించి
 తరుణి నీక్షింపఁ దత్సతియును నట్ల
 యిర్పసి మఠంబున 3 న స్థాక్కమఠము
 వెండి కట్టించి యవ్వభాశకుఁ డనదు
 బంజరు నఖిలసంపద్యస్తుసమితి
 యఖిలరత్నావళు లఖిలాంబరిములు
 నఖిలాభరణములు నందు వెట్టించి
 ముక్కంటి శరణించు ముగ్ధయుఁ డాను
 నొక్కచీరయుఁ గట్టి యొగి బల్లహుండు
 “ఘోర దుర్వార సంసార వారాశి
 పారమొందింపు మోక్షార్థనాథ !
 పాయనిదమ్కర్తృపాశబంధములు
 గోయవేదేవ శ్రీ కుశరాశా వాస !
 యెల్ల గాలము నిట్ట లిరువురింపనులు
 సెల్లించుకొనవయ్య ! నిరిగిరినాథ !
 3 వెఱలంగంబీట నా వాశరనింకమస్తు

౧. సత్తిరుణియు నట్ల, 2. యగును, 3. సం దొక్క, 4. సట్టి. 5. గట్టివొగి, 6. మేధింపనే, 7. పార్వతీ, 8. పాప, 9. వాస, 10. టు, 11. ల, 12. శ్రీ, 13. మఠము మిక్కు నామ దలస మస్తు, 14. వీరు, 15. ప, 16. నమ్ము.

మఱవకుమయ్య శ్రీ మల్లినాథయ్య!
 యిల వేయు నెన్నంగ నేల నాయిచ్చ
 నలుపు మోజియ్య! శ్రీ శైలవల్లభుడ!"
 యనుచు దేవియుఁ దాను సాష్టాంగ మెరఁగి
 చనుదెంచి యెక్కినచౌదంతితోన
 యెఱక కర్త హారేశ్వరంబందు
 బడియు గౌరీశుగర్భము నందు సొచ్చె,
 బల్లహలండు శివుని భజించునపుడు
 స్లలితాంగియు శంభుని దలఁచు
 భవు భద్రు సీశుని బార్వతీతిని
 శివు నభిషేకంబు నేసినయన్ని
 పా లీహృదంబులోపల నూట వెడలఁ
 బాలూట్ల యన భువిఁ బరగెఁ దా మఱియు
 బడి కామితార్థముల్ వడసినవార
 లుడర నసంశంబు లుట్లును గాక
 యమ్ముఁడుశృంగంబులందును భూరు -
 హమ్ములు మూఁ డున్న వని యవె చూడు,
 నరుఁ డెవ్వఁడే దర్శనం బాచరింపక

౧. స, ౨. ండవొ, 3. భవహారుడైన శ్రీ పార్వతీరమణు,

క. చు.

పండితారాఘవరిత్ర

నరిదియాకారశ్రయంబు సిద్ధించు,
 నొకచెట్టుమొదల నం దొకచెట్టునడుమ
 నొకచెట్టు తుదియు నుద్యక్తి ముట్టినను
 ధర స్వర్గమర్త్య పాతాళలోకముల
 చరితంబు లెల్ల నిశ్చయము గాన్పించు,
 నొకచెట్టుమూలంబు నొకచెట్టుపత్ర
 మొకచెట్టుపుష్పంబు నొగి ధరియింప
 రూఢి బ్రహ్మోపేంద్ర రుద్రులమై
 వేడుక నేస్త్రాద్ధ విహరింపుచుండు,
 నొకచెట్టుకాయయు నొకచెట్టుపండు
 నొకచెట్టుబీజంబు నొక్కట నమలఁ
 దివుట నుత్పత్తి స్థితి లయముల్ దక్క
 శివుపురంబున నుండు శివగణలీలఁ
 గామించి యెన్నఁడే గాలశ్రయంబు
 నామూఁడుదరువుల నాహార ముడిగి
 నలి మూఁడు నేసిదినము లాగమోక్ష
 కలితోపచారసంగతి భజియింప
 సాహస్యసామీప్య సాలోక్యమహిమ
 లారంగ సిద్ధించు నదె శివమహిమ

౧. బ్రహ్మవిష్ణు, ౨. లోక, ౩. వారి.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

దా నెట్లు గాన్పించె దడువు లంటేని
 మానక పాలూట్ల మల్లి కాన్జనుని
 నిత్యంబు బాలను నేతఁ బెద్దనను
 బ్రత్యేక మవియు ముప్పందుము నందు
 సెలువార జలకంబు నేసి, సహస్ర
 కలశాభిషేకంబు గావించి³, గోంగు
 బూవులు దామరపూవులు గలువ-
 పూవులు వేయేసి పూవులు, గుగ్గు -
 లమును మూఁజేసి⁴ పలంబు లర్పించి
 ప్ర⁵మితి వేయేసి హారతులర్థి నెత్తి ✓
 పాయసంబులు బంచభక్త్యముల్ పక్ష-
 సాయతాన్నములు సమర్పణ నేసి
 యాసక్తిమూలపంచాక్షరి మూఁడు
 నేసి⁶ వేలుజపంబు నేయంగమూఁడు
 దినముల కీసండు దివ్యదృష్టియును
 ఘనతరజ్ఞానంబు గరుణించునపుడు
 గానంగవచ్చు వృక్షత్రయం బందు
 దా ననేకములు సోద్యములు వెండియును

---

౧. ట, ౨. య, ౩. కొంగు, ౪. ఘ, ౫. మ, ౬.
 జపంబులు.

పంచితారాధ్యచరిత్ర

ననుషమబిల్వవనాంతరంబిదియు
 విను పంచయోజనవిస్తీర్ణమందు
 వ్రేలెంట నొక్కొక్క వృక్షంబు గలదు
 గ్రాలు దివ్యోషధాకారంబు లవియు,
 నల్లెంట నొక్కొక్క నవలత గలదు
 సెల్లుసాగకజనసేవ్యంబు లవియు,
 జుట్టెంట నొక్కొక్క చోద్యంబు గలదు
 నెట్టన్నవారికి నెఱుంగంగరాదు,
 జేనెంట కకొక్కొక్క శివమూర్తి గలదు
 దా నభిమతఫలదప్తింబులవియు,
 మూరెంట నొక్కొక్క మునిలై గలదు
 భూరిశ్రుతిస్త్రుతి స్ఫురింబు లవియు,
 జేతెంట కకొక్కొక్క సెయ్యెలు గలదు
 ఖ్యాతదివ్యాంగనాకలితంబు లవియు,
 బారెంట నొక్కొక్క పర్వత ముండు
 నారూఢి దివ్యరత్నంగంబు లవియు,
 గూగెంట నొక్కొక్క కూటంబు గలదు
 యోగీంద్రసిద్ధినియుక్తంబు లవియు,
 నంతంత నొక్కొక్క ఘోర్కృష్ణంబు గలదు

---

౧. బ, ౨. ఘన, ౩, ౪. నొక్కొక్క.

సంతత్రమధ్రచారంబు లవియుఁ,
 బాటెంట నొక్కొక్కభవనంబు గలదు
 మేటివిరక్తుల కూటంబు లవియు,
 నామట నొక్కొక్క యధ్యంబు గలదు
 గామిశలోకసంకలితంబు లవియు,
 నదియునుగాక ఛాయాచ్ఛత్రమనఁగ
 మొదలు మ్రాఁకున లేదు, *మొగులునులేదు*
 నదనడియా నీడవై బాఱునరుల
 కొదవంగఁ గలవు నిష్టోపభోగములుఁ,
 దరు లిదే చూడు మిత్తటి సడలేదు
 ధర నదృశ్యకరణి దావిమూలంబు
 మోహినీగజ మదె ముదఁకటివెన న-
 మాహితప్రభులశిలాకారగజము,
 సాధకుఁ డెవ్వఁడే సాధించి యెక్కుఁ
 గ్రోధిల్లుజను నెట్టుకొను ఝాళిసేయుఁ
 గుప్పించు నుఱుకుమై నొప్పించు ననువుఁ
 వప్పింపఁ దల వంచు నుప్పరం బెగయుఁ
 బ్రలన యల్లంశఁ బడుఁ జిఱిదిరుగు

౧. చూడ్య, ౨. వృక్ష, ౩. లు శుదయును; లహ్రుకులు,
 ౪. మొగుడును; ముదలును; మోగులును, ౫. డు, ౬. టి. ౭. వా.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

నల్లార్చు ఘోఱుఘోఱును బాఱుఁదాఱు,
 నిట్టు విజృంభించి యిట యట నడఁగ
 బిట్టోడి యిటుఁగక బెగడక చనక
 తలఁగక కశలరక వల్లడపడక
 కయలుగక లెక్కనేయక డిల్లడక
 వ్రాలక కొంకక నడకకయున్నఁ
 గ్రాలుచు మోహింకజ మంత మెచ్చి
 సర్వసిద్ధులు చిచ్చు సాధకులకును,
 గుర్వగా మఱియెల్ల గుఢరంబు లీవు
 నీవనమధ్య మహీధరాగ్రమున
 భావించి చూడు బిల్వవనీరుహము
 నామహీజముక్రింద నకె బిల్వనన శి-
 రోమో విల్వేశ్వరుని శివాలయము
 నాధకు డదేవు సత్తరాత్రము ల-
 బాధితనిఁ మై బాయక కొల్చి
 భవునీపఞ్జెలసం భావితాంజసముఁ
 దిరి తాల్పఁగ దవ్యదృష్టి మోల్పారఁ
 గామారినగరోపకంఠ దేశమునఁ

---

౧. బాదుతాడు; తారుదారు, ౨. యలకక; యులు, (డు)కక,
 ౩. తరగక, ౪. తలకక; తరలక, ౫. యెరు, ౬. ల్య, ౭. పాది.

ప చ్చి తి ప్ర క రణ ము

దామటి యొక్క దద్దడోముండు నందు-
 లో నొక్క ఊత్ర పాలుని స్వహాపలు -
 గానంగ మఱిదానిలోన భైరవుడు
 నెడనెడ నాధకుం డేతేరం దాను
 సుడియుం బెరుచు నుప క్రోధోత్కటాగ్ని
 ముక్కునం బాగలు సముద్ధతి వెడల
 నెక్కొన్న మొగమున నిప్పులు రాలు
 గర ముబ్బి మంటలు గన్నుల గ్రమ్మ
 దెరలుచు దేహాంబుం దెకతెక మడుక
 మావలగంటల మ్రోత నొక్కట ది-
 శావలి యద్రవం జూచా యని చప్ప -
 రించుచు నొరలుచు రేగుచుం కదత్త -
 రించుచు రాకురా కంచును గహక -
 హాట్టహాసధ్వను లద్రులం జెలగం
 గట్టరువఱి భీతి *పుట్టింపనిలువ
 కాభైరవుని భీక రాకారమునకుం
 దా భయంపడక నాధకుండు నవ్వుచును
 నుబ్బుచు నార్చుచు *నురువడించుచును

---

౧. మున(ను)నంచు, ౨. శరీరంబు, ౩. ఝాంఝా, ౪. దప్ప,
 ౫. సు, ౬. సుర.

పంకితారాగ్యపరిత్ర

బాబ్బలు వొడుచుచు బొంగుచు మాఱు
 గబ్బొరించుచు గలగకు గల్ల కనుచు
 నిబ్బరం బాడుచు చిక్కుచు సొనక
 గ్రబ్బేల యనుచును కచ్చించుకొనుచు
 నబ్బితి నా కంచు నట నిల్వ మనుచు
 బటతెంచి యెగసి యా ప్రతిమశిరంబు
 వెట పింతయును లేక విఱుగదన్నుడుచు
 ధర మిట్టిపడి యంత శిరము నవ్వుచును
 బిరుదులబిరు దన పృథుశశౌర్యమునకు
 సత్వంబునకు సాహసమునకు నిర్భ -
 యత్వంబునకు నుదారత్వంబునకును
 మెచ్చితి దలకీలు వుచ్చితి మార్గ
 మిచ్చితి బిల మిప్పు సొచ్చితి గాన
 యిక్కడ నన్ను జయించినదప
 నెక్కడి చెక్కడి యెదు రింక సీకు
 వారక నాగళద్వారంబ బిలము
 ద్వారంబు జొఱుచొఱు దడయకయుండు
 నల్లన బిలములో తరసెద ననక

---

౧. లిం, ౨ నిం, ౩. కచ్చించు, ౪. లు, ౫. కా, ౬, కిలు,
 ౭. ప్లవో, ౮. గాక, ౯. న.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

యొల్లిన ధరఁ జేతు లూనెదననక
 మొల్లిన తాక్షలు మెట్టెడననక
 ప్రల్లిన యుదుక కపాయ యా ననక
 తలలేని భైరవు దండిరుండంబు
 గళగవ్వారం బాదిగా లోతు నూలు
 మగనిల్లుపెడలుపు మఱి తత్సమాన
 మగుబిఱముఖమునం దఱిముఱి నుఱికి
 యంశ దక్షిణముఖులై యేగనేగ
 నంతకంతకుఁ జాల నన్నవమైన
 బిలమున కడ్డంబు పెట్టినయట్టి
 తలుపుభావమున నంతకు మున్న వచ్చి
 కుపితవేషంబునఁ గుటిలభైరవుఁడు
 దనసియైయున్న సాధకుని వీక్షించి
 యిటనుండి పొదపొద యిట్లు గాదేని
 యిటయొండె రమ్ము దె రివ్వు లె మ్మనుడు
 'నేలగా కొడుక న కింత దల్లడము
 సాలిమిఁ జూప స సాధకత్వంబు
 నిటుగాని సబిరు దెఱుఁగంగ యిరాదె

---

౧. డె, ౨. మ, ౩. వు, ౪. మ, ౫. మలుక, ౬. లని, ౭. మట్లురాలేని; యెట్లుపోలేని, ౮. యా, ౯. కొడుక, ౧౦. రాదొ.

కటకటా! శరణార్థి గణవె జిహ్వాకును
 గరములు వంగవే శిరముచక్కటికిఁ
 బరమదారిద్ర్యమే భక్తి సీమ³తికిఁ
 దపసుల మేము వేద్యము వెక్కేఁడు
 లుపవాసము⁴లు వాయ కున్నార మిచట
 మము లేబరము నేసి మఱిపోయి పడయు
 నమరత్వ మైన నీ కది మంచియదియె
 యింతన పడసి⁵తే యిప్తార్థసిద్ధి
 యంతరం బెఱుగ⁶వె యది యేల వేయుఁ
 జెప్పెద నామాటఁ జెవియొగ్గి వినుము
 నిప్పటియట్లకా దిటమీఁద మనసు
 నచె పులిముందఱ నడ్డచున్నది⁷యు
 యిదె నూఱుమగనిల్వ లీయున్న బిలము
 మున్ను వెనుక⁸గొఱ్ఱు ముందఱ నూయి
 నున్న చందమునఁ గావ్యం బున్న యదియు
 దిగనుర్కవచ్చు⁹బో శిగ్గుడు గాన
 యెగయ నూర్కగనిల్వ లె ట్లెక్కబిలము
 దరులు ముందఱ లేవు దాపలు లేవు

౧. కరున, ౨. చంగ, ౩. ది, ౪. లఱా, ౫. తో, ౬. వ,
 ౭. యె; యె, ౮. ద(గఱ)రు, ౯. ట్లగు; ట్లన్న.

ప ద్య తి ప్ర క రణ ము

నరయ లోఁతెంత దా నంతవెడల్పు
 వోరాదు వెన్కకుఁ బోక ముందఁజీకిఁ
 బోరాదు బిలములఁ బోయెద మనినఁ
 బూని నీ వీసౌన్దు పూజించులింగ
 మీనివీ యీబిలం బీనోపునయ్య
 పృథివీ సద్భక్తు లేబిలములు సొచ్చి
 ప్రథితద్వైద్యదృష్టాదృష్టఫలసిద్ధిఁ గనిరి
 పర్వత³కల్పంబుఁబట్టియే యింక
 గర్వించి తలక్రిందుగాఁ బడియెదవు
 గుడిచె⁴డు కట్టె⁵డు కొమరుఁబ్రాయమునఁ
 గొడుక⁶యిచ్చట నేమి గుడువ వచ్చితివి
 సలమున వచ్చితి సానన⁷కాక
 యిల నిస్ససిద్ధుల⁸ కిదియె శ్రీగిరికి
 బిలము సతుర్ద్వార బిలమును వృషభ-
 బిలమును ఖేచరబిలమును బాష
 బిలము నాదిగ గిరిఁ బేర్కొన్న బిలము
 తెలమి నిర్వదోవేలు నేణ్ణాఱుగోట్లు
 భుక్తిప్రదసానములు నూఱుగోట్లు

---

౧. టి, ౨. డి. ౩. త, ౪. డి, ౫. య, ౬. గాక, ౭.
 ని, ౮. గోట్లు, ౯. నందు.

పంకితారాశ్రయశ్శ్రీ

ముక్తిదస్థానములు ఏవేయుగోట్ల
నలరి యే కైకకార్యదస్థాన -
ము లనంతకోటియు గల వండులోన
విను కొన్ని యిములు క్రిందిదను
జనువాడ వెల్లును జనియిదుగాక
యనవుడు మూర్ఖుని నగుగంగ నేల
ననుచు నాకర్ణిని నభిముఖుడగుచు
దపసి సెప్పదొడంగె దా నొక్కనాడు
విపినాంతరంబున విహరింప నంత
నోలసి త యననోకంఠమున
పలుపారుకొలనిలో గ్గిన వాడివి
దివ్యాంగ ధితుల్ దివ్యాంబరిములు
దివ్యాభరణములు దివ్యదీప్నములు
నుల్లసితంబుగా నురమున నొప్ప
మల్లెపూవుల పెక్కుమాలిక లమర
మసలక పసిడిదామరి లిలుగేల
ససలార నిడి మల్లికార్జునదేవు
పురముది క్కేగ నే బోయి, యాయయ్య
చరణాబ్జములకమీదఁ జాంగిలి మ్రొక్కి

౧. నూలు, ౨. మాధుశన; మూర్ఖనెయ, ౩. ప్ప, ౪. మోవ

సర్వత ప్రకరణము

"వరవనాంతరసరోవరమధ్యమమునఁ
 గర ముద్భవించినకారణం బేమి?
 నరుడవో సీవు గిన్నరుడవో భక్తి-
 షరుడవో ప్రచ్ఛన్నహరుడవో ప్రమథ-
 వరుడవో పాతాళచరుడవో యమృత-
 కరుడవో శరుణభాస్కరుడవో తొంటి-
 మరుడవో దానవేశ్వరుడవో వజ్ర-
 ిధరుడవో యొక్క నిర్జరుడవో చెపుమ,
 యేలోకముననుగడి యేగుడెంచితివి
 యేలోకమున కింక నేఁగెద వనుడు
 వినుము తపోమూర్తి విస్మయం బొకడు
 వినవయ్య నాపోవువిధము జెప్పెదను

క ర పీ ఠ ని క :

గరవీరుడనఁగ రాక్షసవిభుం హొక్కఁ
 డగు దరు దనఁగ న యచలంబునందు
 రతిఁ గరవీరేశ్వరం బనఁ బ్రమథ -
 పతిఁ బ్రతిష్ఠించి శిషంబొచరింప
 హారుడు ప్రత్యక్షమై యడుగడ్డు మనిన
 వరదాని వేటొండు వరము నే నొల్ల

౧. పర, ౨. గు, ౩. బొండు, ౪. మెట్టులనిన, ౫. ము, ౬. ద.

పండితారాశ్యచరిత్ర

భువిని సీసర్వాంగములును ధాతువులు
 వివిధసూక్ష్మసూలవృక్షరూపములు
 గావించి తత్సముద్గతపుష్పవితతి
 నీ వెప్పుడును బ్రయాన్వితుఁడవై తాల్పు,
 మందు గించిద్దళంబైన నిన్బూన్ప -
 యొంద దేవేంద్రత్వ మొసగు మర్త్యులకు,
 నటుగాక యీపుష్ప మంతయు నొకఁడు
 వటుభక్తి మీషదాఙ్గములవైఁ బూన్ప
 మఱి పూర్వజన్మసమాధులు లేని
 నెఱిముక్తిఁ గలిగింపు, నిజ మట్లుగాక
 యొకపూవు నినుబూన్ప నొరువైనఁ బనుఁ
 సకలతురంగకుంజరసహస్రములు
 ధర వాజపేయశతంబుల శ్రుతుల
 నరుదగుకోటికన్యామహాదాన
 ములఫలంబులఁ బొంద ముక్కంటి యొసగు,
 బిలిబిలివరములు వ్రయము గా వనుడు
 ననమాక్షుఁ డొసగె నట్లది యాదిగాఁగ
 వసుధ నీ కరవీరశపన మొప్పె మఱియు

---

౧. నొందు, ౨. బ్జంబులఁబూన్ప ౩. సకలేశమత్తకుంజర,
 ౪. లు, ౫. వరముష్టినదియు.

నావిర్భవంబయ్యె నఖిలలోకములఁ
 గావింపఁ జను బహుకరవీరజాతి
 యిక్కతాత్తులకుఁ గాన నరిది యివ్వనము
 సుక్కతాత్తులకుఁ గాన సుభ మివ్వనము
 పూని సీప్రాక్షసపుణ్యఫలమునఁ
 గానంగనయ్యె సీ కరవీరవనము,
 నట్టునుగాక దవ్యాంజనలతిక
 మెట్టినవాఁడ 3 నీ మేదినిమీఁద
 నెట్టిపుణ్యుడవో 4 విచ్చోట నుండఁ
 గట్టెదురను మున్ను గానంగఁబడియెఁ
 గడలకు మీ వింకఁ గడలితినేనిఁ
 5 గదిసి చూచిన 6 మమ్ముఁ గానంగరాదు,
 నది గరవీరమహత్త్వ మీకొలని
 విదితప్రభావంబు పిను తపోధనుడ,
 యరుదగు సురదీర్ఘి కాంశ మీకొలను
 వరగ భాగీరథిపాయ యీకొలను
 నివుడు 7 భోగావతినిట్ట యీకొలను
 ధ్రువము గోదావరిత్రోవ యీకొలను

---

౧. లు, ౨. తిలక, 3. వే, ౪. కడలి; కదిసి, ౫. మము,
 ౬. భోగవతిని.

పండితారాగ్యచరిత్ర

వరికుండతీర్థాలవాల మీకొలను
 సరి మల్లికాకుండసరణి యొకొలను
 వెనుపారు జుదుని బీజ మీకొలను
 ఘనకర్తి నెవఁబూలిగంగ యొకొలను,
 యిందుల పద్మంబు లీశుఁ బూజించి
 సుందరి దేవకి సుతుఁ గృష్ణుఁ బడసె,
 యీతామరల శౌరి యీశానుఁ బూన్చి
 ఖ్యాతిఁ జక్రంబును గన్నును బడసె,
 సరసిజగర్భుఁ డీ సరసిలో నొక్క
 సరసిజంబునఁగాదె సంభసంబయ్యె,
 గరప ద్దములుతోడి కలువలు గారి
 సరిఁ దాల్చు లీలాంబుజము లివి గానె ?
 తరణి యీపద్మమిశ్రతఁజేసి కావె
 స్ఫురితతేజోవృద్ధిఁ బొదలె లోకముల ?
 సీపద్మములఁగాదె యింతి యా³గొంతి
 వాపారిఁ బూజించి పడసెఁ బాఠశాల ?
 జెంది యీపద్మముల్ శివుఁ బూన్చికావె
 సుందరి భృగుపత్ని శుక్రునిఁ బడసె ?
 నదగాక యీ⁴విరుల్ హరుఁ బూన్చికావె

౧. కోటి, ౨. కవలుగా, ౩. కుంతి, ౪. పూలు, ౫. స్వఁగా.

సుదతి గౌసల్యోనత్సుతు రాముః బడసె ?
 హరు నిందు బ్ర మరాన్వితాబ్జంబుఁగాదె
 ధరఁ బూన్చి శశి సత్రి దనయుగాఁ బడసె ?
 భామలు శుభవేళఁ బాడెడునట్టి
 తామరవిరులు సీతామర ల్లావె ?
 ఎసుధఁ బుణ్యులకు సువర్ణ¹పద్మములు,
 ఎసుధఁ గమ్మలకుఁ గేవల మంబుజములు,
 ధృతిఁ బుణ్యులకు నివి దివ్యతీర్థములు,
 ధీతిఁ కగర్జులకు నివి గేవలోదకము,
 సన్నతి నిందుల జలచరావళులు
 నెన్నిచూడఁగ²వేతె హేతువులవియె
 హరిపేరి మశ్యకూర్తాదు లీకొలను
 చరజీవులకు మస్క³సంతతి యగుట
 మహి నిట్టి పసిడితామర⁴ల యీకొలని-
 మహిమఁ జొప్పితి నింక మత్క్రియ వినుము,
 పుట్టితి శాంకరీపురవరంబునను
 నట్టినామము పురి కగు⁵డేమి యనిన
 నొలసి బాలక్రీడ లోలి నాడంగఁ

---

౧. యుసుకు, ౨. దామమల్, ౩. పుష్పములు, ౪. ధ, ౫. వేళ, ౬. న్నది, ౭. యాకు, ౮. పెప్పిడి, ౯. శే.

పండితారాగ్యచరిత్ర

దలంచి పార్వతి దోడి తరుణుల జూచి
 రాజకీరాలాఽరంజితవాణి
 రాజకీరమ్ముల రమణి తెమ్ము
 కోకిలకలనాద కోమలి సీవు
 గోకిలాసీకంబుఁ గొంచు రమ్ము
 వరహంసగామిని వనితాలలము
 వరహంసవిచయంబు నరుసఁ దెమ్ము
 బర్హిణ బర్హనిర్భర కేశభార
 బర్హిణాసీకంబుఁ బరగఁ దెమ్ము
 తరుణి పుత్రికల రన్నంబుపుత్రికలఁ
 గర మొప్పమగేపుత్రికలను ముఁజ్ఞెంబు-
 బొమ్మల దంతంబుబొమ్మల బసిఁడి-
 బొమ్మల గురుగులఁ బొలఁతి తెమ్మునుచు
 సురకన్యకలును హిమగిరికన్యకలును
 వరరుద్రకన్యలు నురగకన్యలును
 బ్రమథకన్యలు దను బలసి కొల్వంగ
 హిమగిరికన్య హృద్యేందునిభాస్య
 గిరిజ మున్ శైశవక్రీడాభిరతిని
 నరుగుచు నరుగుచు నర్థి దుల్కాడఁ

౧. తరుపుత్రికలను, ౨. పాసంగ, ౩. తెమ్ము, ౪. కర.

దివిరి భాగీఃధీతీర దేశమున
 భువి బామ్మరిండ్లుగా పురముఁ గల్పించి
 తన్నధ్యమున గారి తాన చేముట్టి
 సన్ధతి నొక్క ప్రాసాద మొప్పారఁ
 గావించి యొక్కలింగముఁ బ్రతిష్ఠించి
 సేవారఃఃని దోడి చెలువలుఁ దాను
 శివుఁ గొల్చి మఱియు విశేషవిసోద
 వివిధోత్సవంబుల వేడ్కఁ జల్పుచును
 గొండాకప్రా గ్ధండి కోమలి యరిగ
 నుండి పైకతపురం బుర్విపై నట్ల
 యంత నగ్గారి మహాతపోనియతిఁ
 గంతుమద్దనుఁ బతిగాఁ బ్రీతిఁ బడసి
 హారుడును దాను ననోన్యనూరక్తి
 సరి నవినాభావసంబంధ మమర
 నానందలీల నోలాడుచు నంతఁ
 దా నప్పురం బద్రితనయఁ దలంపఁ
 దలఁచినతలఁపుఁ దత్పతి యెర్గి నీవు
 దలఁచిన యొకసికతాపురం బదియు
 నిక్కంబు పుర మయ్యె నివ్వటిల్లంగ

౧. భీరతితోడి, ౨. చెలియుగాను, ౩. ండె.

సంకీర్తనా రత్నావళి

నిక్కంబునకుఁ గరుణించితి ననుడు
 శంకరవల్లభి శాంకరిఁ దలఁప
 శాంకరీపుర మనఁ జనియె లోకముల
 నాశాంకరీపురంబంద నాయునికె
 శ్రీశైలమునకు వచ్చితి, వచ్చి యంత
 నిర్జితపాపు ననిర్జితమహిము
 నూర్జితయశు మల్లికార్జున దేవు
 నత్యర్థమై సమభ్యర్చితుఁ డేసి
 నిత్యంబు సత్క్రియావిస్య ముప్పుగ్న
 సంధిల్ల నానాసుగంధస్రూప
 బంధురీపూజానుబంధస్రబంధ-
 ంటురభసోద్యుక్తిఁ బరమస్రీకాంక్షి
 స్ఫుటభక్తియుక్తి సగపూజ్యుఁ గావించి
 తనపౌరు లిలఁ బుష్పదంతుఁ డంగ
 ననయంబు వర్తింప న స్సొక్కనాడు
 పూవులవడుగు లీ పుష్పవాటికలఁ
 ద్రోవఁ జూపుడు వచ్చి తుదిశాఖ నున్న
 కరవీరపుష్పముల్ గమియంగఁగోయ
 నిరవుఁ జూపుచు శాఖ లే నెక్కునెడను

౧. రి, ౨. మ, ౩. తరసో, ౪. శ, ౫. ంప, ౬. తనుజారు

గీతవాద్యము జనాకీర్ణఘోషణము
 నాతతఁచమహోవాద్యరవము
 చప్పుడు దిక్కుల గప్పుడు బ్రమసి
 యప్పుడు గతికీలు దప్పుడు గ్రీఁది
 కొలనిలో వడఁకుచు గుబ్బిన పడుడు
 నలకరి నాగాంగన లర్థి దన్ బట్టి
 పూర్వజన్మమున సీ భోగనాథున క-
 పూర్వపూజాబంధములు విరచింపఁ-
 గా నొక్కపద్మంబులో నొక్కతేటి
 దా నొక్కఁ డున్నయా తప్పనఁజేసి
 భూనలయంబునఁ బట్టితి దొల్లి
 పూవులవడుగవ కాపున నట్ల
 శివుడు గారుణ్యంబు నేసె రమ్మనుచు
 నువిదలు గొనిపోవ నురగిలోకమునఁ
 గలితభోగావతీగంగాప్రవాహ
 పులినతలంబునఁ బాడఁమఁ దత్క్షణము
 దివ్యతేజమున జాతిస్కరత్వమున

---

౧. శబ్ద, ౨. ం గ, ౩. బ్బు, ౪. రు, ౫. జేసి, ౬. ల,
 ౭. బొరలనక్షణము, ౮. గ.

ఈ పాదమునకు వెనుక “పావకౌంబకు భోగవతి కాపమునను”
 అని ఒక ప్రతిలో అధికపాఠ మున్నది. దీనికి సం. అనువాదము లేదు.

పండితారాగ్యచరిత్ర

దివ్యాంగనలపల్కు దృఢముగా నెఱుంగి
 శ్రీభోగి గాట్సుమోర్చితపాదపద్మ
 నాభోగనాథు నత్యర్థి భజించి
 తరుణతరారుణశరణివిస్తరణ-
 కిరణాపహరణవిస్ఫు³రణమాణిక్య-
 కలశ విభ్రాజి తాగణితార్బుదప్ర-
 భలఁ కజెంది లోకసప్తకమును వెలుఁగ
 ద్వారాస్తకముల భవతి పంక్తులను
 జారుమండపముల సహజవేదికల
 భూరివప్రముల గోపురముల దివ్య-
 తోరణంబుల సర్వతోభద్ర మనఁగ
 భ్రాజిల్లు దివ్య విస్ఫార తేజో వి-
 రాజితమగుచుఁ దత్ ప్రాసాదోమమర
 నప్పదికృతులు మూర్త్యుప్రకంబును ని-
 జాప్తమహాహి సహస్రముల్ గొలువ
 హరివిరించ్యాది సురాసురప్రముఖ-
 గరుడగంధర్వసంఘంబులుఁ గొలువ
 శుంభత్ ప్రమథగణ స్తోమంబు గొలువ

౧. నెరిగి; డలసి, ౨. ర్చి. ౩. రిత, క. గింఱ, ౫. భద్ర,
 ౬. మలర.

ప ర్వ త ప్రక రణ ము

రంభయాదిగ నస్సరఃస్త్రీలుఁ గొలువ
 శ్వేత దధీచి వసి ఘోషమన్యు-
 గాత మాత్రులుఁ గొల్వఁగాఁ దదభీష్ట-
 పుణ్యప్రదుండగు భోగనాథుం డ-
 గణ్య పుణ్యుఁడు నాకుఁ గరుణింప నట్లు
 లందు భజింతుఁ బాయక భోగనాథు
 నిం దెప్పుడును శ్రీగిరిశు భజింతు
 ననుచుఁ బురంబున కేఁగె నాయయ్య,
 విను మట్లు గాక యవ్విపినాంతరమున
 కేఁ బత్తిరికిఁ బ్రీతి నేఁగంగ నొక్క
 యాఁబోతు దివ్యసమగ్రతఁ బేర్చి
 భవుఁ డెక్కు తనవృషభంబున కదియుఁ
 గనఁయుఁగా నృజియించెఁ గాక యన్నట్లు
 స్ఫుటతరసాందర్య భువనైకవినుత-
 ఁటాదేహకాంతి విభ్రాంతి దలిర్ప
 నొక్కభక్తుండు సమున్నతప్రీతి
 మ్రొక్కి ప్రదక్షిణంబులు వచ్చివచ్చి
 మ్రొక్కుచు మ్రొక్కుచు నొక్కడ మగుడఁ
 జక్కన నృషభంబుఁ జని యాబిలంబుఁ

౧. బ, ౨. కవేష్క, 3. గాఁగ, ౪. ని.

జొచ్చుడు నిది యేమి సోద్యమో యనుచు
 నచ్చటి కేగి యాయ్యకు మ్రొక్కి,
 “యెక్కడ నుండుదు లెవ్వరు మీరు
 నెక్కడియాఁబోతు మ్రొక్కెన రే? ”
 మెక్కడ కేఁగెద రిందేమిసిద్ధ
 నిక్కంబు సెప్పమా సీమాన” యనుచు
 “వినవయ్య యిది మాదిన్నపభంబు గర్త-
 జనులకు వేఱొండునందమై తోచు,
 జగములో రెండ్రు శింభుండనంగ
 బొగడంగ నెగడు శ్రీ భూధరాగ్రజుఁడు
 ధర్తావతారుండు దాంతుఁ డిదుదూభిత-
 కర్తుండు న్నాల్గుయుగంబులయందు
 ధర్తుంబు న్నాల్గువా 3 దంబుల నడుచు
 ధర్త మమ్రై యుగాశరముల నెఱుఁగి
 తద్ధర్త మీమూర్తి ధరియి⁴చి యిజ్జ-
 గద్ధతార్థం *బిజ్జగంబున నుండు
 జను లెవ్వరేనియు సస్తరాస్త్రంబు
 లనశనవిధి ననై కాగ్ర చిత్తమున

౧. దుదాస్త, ౨. దుదూభిత, ౩. దనుబుగా, ౪.ంచనజ్జ.

౫. బుజు.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నాబిలద్వారంబునం దుండఁగా ద-
 యూబుద్ధి నా వృషభాంశుఁ డేతేరఁ
 దొలఁగ కా వృషభంబు తోఁకఁ బట్టుడును
 బిలములోఁలికి సంప్రీతిఁ గాంపోవు
 నల మనోవేగంబునను గొనిపోము
 పాలుపారు వృషభేంద్రపురసమీపమున
 నావృషభాంశుండు న స్తద్వృష్యముగ
 భావించి యావృషభపురంబు నడిమి
 వృషభతీర్థంబాడి వేడకఁ దత్కృతులు
 వృషభేశు నర్పించి వినిమితు లగుచు
 నావృషభేశుండు సంత బ్రత్యక్ష-
 మై వారి కొసగు దృష్టాద్దృష్టసిద్ధి
 వారిలో మోక్షాభివాంఛితు లైన
 వారల నందికేశ్వరపురంబునకు
 ననుచుఁ దనీయమోక్షో వాససుఖము
 ననుభవింపఁగఁ బండె నట్లనుగాక
 మణిగణాసీకముల్ మంత్రముల్ దేవ-
 గణికోపభోగముల్ గామరూపములుఁ

---

౧. భాంకుండు; భేసుండు, ౨. నడుమ, ౩. విస, ౪. లుగను,
 ౫. భేశ్వరంశంత, ౬. వారక (జ), ౭. దాన, ౮. గాఁగ,
 ౯. కావిభా.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

గామదుఘంబులుఁ గల్పవృక్షములుఁ
 గామితాలోకలోకస్రవర్తనలు
 సంజీవ సంధాన శల్యాదికరణు
 లంజన రస రసాయన ధాతుకళలు
 మృగచోర రాక్షస మృత్యు విషాహి -
 ఖగమహోల్కాశని ఖిష్టనేనాగ్ని -
 షవనోజలాతప స్త్రోతిక్షారోగ -
 పవి నృపస్తంభన పరిచితకళలు
 గారుడాదులుఁ బరకాయప్రవేశ -
 భూరిదివ్యోషధంబులు మొదలైన
 దృష్టసిద్ధులు గోకుదృష్టా³ధులకును
 దృష్టసిద్ధుల నిచ్చు దేవుఁ⁴ డిచ్చటను
 దమనిజావాసముల్ దలఁచంగ నపుడ
 విమలాశ్చరుచిఁ బొల్చు నృష⁵భేంద్రమూర్తి
 వచ్చుఁ దొల్లిఁటియట్ల వాలంబుఁ బట్టఁ
 దెచ్చు బిలము⁶ వెడలఁజొచ్చు నబ్బిలము
 నట్ల⁷కా నెఱుఁగి యిష్టార్థముల్ వడసి
 యిట్లు వచ్చితి నంచు నేఁగె వెండియును

౧. బాలా, ౨. రాగ, ౩. త్తు, ౪. డెప్పడును; డిచ్చడును,
 ౫. భైక, ౬. లెల్ల, ౭. యేనేసి.

ాజని నిర్జన ప్ర దేశంబున నొక్క
 వనమధ్యమున ఫలావళులు నేనె గోయ
 భువినుండి యొక్క తాడి దివిదాకక బెఱిగి
 దివినుండి యట్ల క్రిందికి దిగబడంగ
 గదల కే దాళవృక్షము జూడ బ్రొద్దు
 గదియ దత్తాళవృక్షముతుట్టతుదిని
 శతరుద్రు డొకడు శ్రీశై లేంద్రు జూడ
 నతులవృక్షారూఢు డై వచ్చె ననంగ
 బాలార్కరుచి దను ప్రభలు మొల్పార
 దాళాగ్రమున నొక్కతఃసియు దోచె
 దననుండు గ్రంథక దత్తాళంబు గ్రంథకె
 దనసియు ధరణిజక్కె దా నంత గదిసి
 ంతా డెట్లు దివి కేగ ? ధర నె ట్లడంగ ?
 ానోడ కెట్టులు మీద నుండితి వీవు ?
 నందు నెవ్వరి గంటి ? వగుసిద్ధి యేమి ?
 వొందు డెట్లయ్యె నీ భూజంబు నీకు ?
 ననవుడు శ్రీగిరియంద యేప్రొద్దు

౧. చన, ౨. నిర్జర, ౩. ల, ౪. త్రాడు, ౫. ల్ల, ౬. వాగ, ౭. దన, ౮. గ్రంథుడు దానున, ౯. జిక్కి, ౧౦. తానెట్లు, ౧౧. నూనె.

పండితా రాశ్యవర్ణిత్ర

వనముల నడవుల వర్తింతు నేఁడు
 ననఘ యీ ప్రాంత మేకాంతంబు గాన
 చనువెంచి యుదయమజ్జన కాలమునను
 జర్పింప లింగవళమున నిచ్చటన
 కూర్చుండి యేను లింగార్చన నేయఁ
 దుదల నర్కాంశులు దోప సీతాశి
 తుదలయాఁకులు తుట్టతుదను దోచె,
 నుదయాద్రిరుచులు దళ్ళోత్త సీమ్రూన
 నుదయాద్రిరుచులును దుదల దళ్ళోత్తై,
 మొదలియాకిరణముల్ మొలవ నక్కుజము
 మొదలియాకులు మొట్టమొదలులు మొలచెఁ,
 గదిసి యాద్యుతులు సాఁగంగ నీద్రుచును
 గదిసిన మీఁదటికొప్పులు సాఁగెఁ,
 బాదలుచు రవియును బాడమ నిష్టరువుఁ
 బాదలుచు నినుఁజూడఁ బాడమెను మునుగఁ
 జక్కొన్న లింగావసర వేళ గాన
 యక్కడిక్కడ నూడ కట్ట యుడితోని,
 గ్రాలు నంబునుమధ్యజిర్ణికభాతిఁ

౧. కు, ౨. లు, ౩. శునీతాశి, ౪. లు, ౫. లనా, ౬. వ,
 ౭. నను, ౮. గూడ, ౯. మి.

ప చ్చ త ప్ర క రణ ము

దాళా గ్రహత్రమభ్యమున నే నుండ
 రవిరథం బేఁగు తీవ్రమున నీతరువు
 దివిదాఁకఁ బెరుగుడు రవియు మధ్యాహ్న-
 వేళ సీచనుతాళనృక్షంబుఁ గదిసి
 నాలాంఛనంబును నన్నును జూచి
 సముచితసత్కారసంతుష్టుఁ జేసి
 యమలాశ్చ యీప్సికం బడుగు నావుడును
 శలితసర్వతసార్యభౌమాతిశయత
 నొలయుశ్రీగిరియు నా కున్కిఁజట్టేసి,
 సజ హరి యుష్మదా ద్యమరాచ్ఛితుండు
 ద్రిజగన్నతుండు ముక్తిప్రదాయకుఁడు
 సుమహదపారభాసురదయాంఘోధి
 ప్రమథనాయకుఁడు శ్రీసర్వతప్రాణ-
 వల్లభుఁడైన శ్రీ మల్లికార్జునుఁడ
 తెల్లంబు నా ప్రాణవల్లభుఁడేనిఁ,
 బన్న గాంకుని వల కవైన నిన్ను
 గన్నులారఁగఁ జూడఁగాఁ గంటినేని,
 వేడ నింతటిమీఁద వేటొండుకవరముఁ
 బోడిగా నున్న దే భవనలోచనుఁడ

౧. విబుధపా, ౨. పు, ౩, డు, ౪. విభము.

పంకితా రాధ్య చరిత్ర

యేమియు నే నొల్ల నీతాళవృక్ష
 మీమహి నుదయింప నేమిగారణము?
 ననజనఁ గొనసాఁగుశక్తి యీవృక్ష
 మున కెట్లు లెసగెను మోచు ాడేమిటికి?
 యెప్పటిభువిఁ గ్రుంకు ాడేమి విధంబు?
 సెప్ప మిఁకతియ చాలు శివనేత్ర” యనుడు
 “శ్రీగిరి దనహళి సృజియించె బుణ్య
 భాగుంక మర్త్యుల బ్రదికింఁ దలఁచి
 సూర్యవసంబును సూర్యనగంబు
 సూర్యకుండంబును సూర్యేశ్వరంబుఁ
 దా వెండియును సూర్యతాళము ననఁగఁ
 గావించె నిహపర కాంతోఁదరులకు
 సూర్యకుండం బాడి సూర్యేశుఁ గొలువ
 సూర్యవదం బగు సూర్యాశుకరుణ
 ద్వాదశాదిత్యులుఁ దమతమపదవు
 లాదిని సూర్యేశు నర్చించి కనిరి,
 దా నుదయింప నీతాడియుఁ బొడుచుఁ,
 దా నస్తమింప నీతాడియుఁ గ్రుంకుఁ.

౧. శ్రీ, ౨. టిడియేమి, ౩. కారణము, ౪. గత. ౫. ల,
 ౬. యవనవృక్షము, ౭. తాడును.

బురహారుకృషం దాళభూరుహం బెక్కి
 యరుగుదెంచినవారి కభిమతం బిత్తుం,
 దనార సీగిరిం జంద్రతాళంబుం గలదు,
 జనులట్లు సనుదేరం జంద్రుండు నిచ్చు
 లీల నక్షత్రతాళీసమూహములు
 శైలంబు³నం దిట్లు సరియింపుచుండు
 గావున చోద్యముల్ గల⁴విట్టు లొండు
 సీవు గామింపవేనియును దప్పేమి* ?
 మానితాంబుజ రాగమణు లివే కొనుము,
 పూని శ్రీగిరినాథుం బూజింపం బొమ్ము”
 ననుచు నంతట సూర్యుడడుగ నీతరువు
 సనుదెంచి యట్ల యీజగతిలో నడకె
 నని చంద్రసూర్యతాళాది వృక్షముల
 ఘనమహాత్వము జెప్పగా వింటి మఱియు
 పెండియు నొకనాడు విసినాంతరమున
 నుండంగఁ దనమ్రోల నొండొండ భీతు

---

౧. కుశ్రీ, ౨. లి, ౩. సంధిల్ల, ౪. విట్టునొండు; విట్లు
 యొండు, ౫. డరిగ, ౬. రా, ౭. నొక్కండు.

* ఈపాదము తరువాత “యేనిత్తునడుగు నీకేదియునైన” అని
 ఒకప్రతిలో అధికపాత మున్నది. దీనికి సం. అనువాదము లేదు.

పం. కి. తా. రా. గ్య. ని. రి. త్రి.

గొని యురంబున నంటుకొని యొక్క యర్భ-
 కునిశవం బుండుంగ గుబ్బన పడుము
 జక్కన నే జేరం జని “బభీతాన్త!
 యొక్కడనుండి నీ వేతెంచి పడితి?
 వడం గర్భంబులోపలి పాపీనుం
 గుమగక యురమున నునికి యెట్లనుడు
 “బురమున నుండి యేం బుచ్చంబులకును
 గర మురునడిం బొఱం గడుపు గొంగ
 జుతీరమునం జేతినజయుం బెట్టి
 యిలొనొక్క కొంతద వేస్వంగి కూర్చుండి
 మావరవాటిక మఱిశంక లేక
 నోవెట్టి కూర్చుండు డుచితమే యనుడు
 దగ్గన లేచి యింకలెసంబును జూచి
 బగ్గించి పలుకుశబ్దం బెట్లు దోచె
 నిక్కడ సూరు లే దిల్లు లే దనుడు
 నక్కడ నొకంకటాతి నిక్కగాం బెట్టి
 చక్కన యొక్కొంత సని కూరుచుండు

౧. పు, ౨ పు, ౩. నిస, ౪. పుష్పకంబులకు, ౫. జేటి,
 ౬. నొక, ౭. ండ, ౮. దువాకి, ౯. డను, ౧౦. నాల్, ౧౧. లను,
 ౧౨. క, ౧౩. ఱాయి, ౧౪. నింక, ౧౫. ంకి.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నక్కడ నిట్టల యట్టిక్క వెట్టి
 యక్కడకక్కడ కరిగి కూర్చుండు
 నక్కడకక్కడ కట్ల వారిం
 నిక్కలు వెట్టుచు నిం దూరి మేఁగి
 చక్కన మఱి బహిష్కరణంబు సేసి
 శౌచాచమన బహిస్సాన క్రియాను
 లాచరించి మిశ్వరాచ్చన సలిపి
 ఘనతరంగా దొప్ప కరమునఁబట్టి
 యనుచు నేఁగి యమ్రోయిక్క లున్న
 కందువలంబు “భిక్షుం దేహి” యనఁగ
 సుందరుల్ దమయోజుల్ సూపక వచ్చి
 యందఱు నతుదివ్యాన్నాదులన్ని-
 గందువలంబు భిక్షములు వెట్టుడును
 బరమున కారగింపఁగఁ బెట్టి కుడువ
 సరసదివ్యాన్న భోజనమహత్త్వమున
 నప్పుడు గర్భక్షయంబు నా కగుడు
 నప్పురవరము సయ్యన కానవచ్చె
 నందు దద్దివ్యకన్యారత్న మొక్క-

౧. దీర్ఘి, ౨. హుస్నా, ౩. ల, ౪. యం, ౫. యనిన, ౬.
 ౭, ౮. స. ౯. లిచ్చి.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

సుందరి సర్వాంగసుందరి వచ్చి
 తనగృహంబునకు నుదాత్తసంప్రీతి
 నను గొనిపోయి యున్నతహర్ష్యమునను
 నునిచి యభ్యంగక్రియోపేతుఁ జేసి
 యనుపమదివ్యాంబరావలు లిచ్చి
 బంధురజోడశాభరణసంధాన-
 గంధమాల్యాదిశృంగారంబుఁ జేసి
 యలరు దివ్యాన్నపానాదులఁ దనిసి
 యలరు తాంబూలాదు లర్పించి యంత
 వరియించి నన్ననవరతసంభోగ
 సురతసుఖాంబుధిఁ జొక్కించుచుండ
 ననుపమదివ్యవర్షానేకకోట్లు
 సనఁగఁ దన్గర్భంబు సతి కైనఁ జూచి
 చిక్కె నా కీ³సతి దక్కెఁ బొమ్మనుచు
 నొక్కింత దలఁపన య్యుక్తలి యెఱుఁగ
 చెచ్చెర గర్భంబు వ్రచ్చి యర్భకుని
 బుచ్చి నాపై నటు వొమ్మంచు వైవ
 న్నెప్పుడో వచ్చితా దొప్పన పడితి
 నిప్పాట" నని చెప్ప నిది వింటి మఱియు

---

౧. రాంసు, ౨. యమిత, ౩. గ.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నరిగితి ానట వినోదార్థమై దూర
 మరుగ నరుగ నొక్క గిరికందరమున
 నొక్కయ్య బిలములోనుండి యేతేర
 నెక్కడనుండి మీ రేగెన రనుడు
 నిది పాపబిల మందు రీద్వారమునను
 గదలక దినసన్ధ్యకం బుండ నొక్క-
 యువిద ాయబ్బిలములోనుండి యేతెంచి
 నవినయంబు^౧గఁ దన చాఁకిటిపాప
 నిటు వట్టు వన చేతి కిచ్చుచుఁ బోవఁ
 గటకట నేడ్చుచుఁ గఱచుచు వ్రచ్చి-
 కొనుచు గోభాల దుస్సికొనుచుఁ దోల్లొలిచి-
 కొనుచుఁ గండలుఁ గొర్కికొనుచు సాధకుని
 తనువుమాంసం బెల్ల దరిమిడి కూడఁ
 దినఁగ నెమ్ములు దక్క ధృతిపేర్చి నతఁడు
 గలఁగక ఁండ్లిలగఱవక చనక
 ాయలుగక యులువక హాస కచ^౨టు
 గదలక మెదలక కర మడ్డ మిడక
 యదరక బెదరక ాయఱఁగలిగొనక

౧. నటు, ౨. యు బిలములో, ౩. న, ౪. నల, ౫. ట,
 ౬. యక్కటా యనక.

పండితా రాగ్యచరిత్ర

పెక్కక నుసలక వీరక మనం
 కొక్కింతయును గొంకకున్నను మెచ్చి
 జనని యప్పడ వచ్చి తనకూతుఁ డుచ్చి-
 కొని దివ్యదేహ మెక్కుడుకూర్చి నిచ్చి
 యావామ వెండియు నభిమతిసిద్ధ
 గావించు నని బింకల్పొక్తి నట్ల
 తలరక తను వొగ్గి తనమనోరథముఁ
 బాలఁతిచేఁ బడసియోఁ బోయెద ననుచు
 యోగవాగలు మెట్ట నుద్యక్తుఁ డగుచు
 వాగలు గిరులపైఁ బదిలమే యనుచు
 వాగ లూరక రావు నడసితి యోగ -
 వాగ లెట్లన్న సవర్వతాగ్రమునఁ
 గరమర్థి శ్రీపాదుకాసిద్ధనాథుఁ
 బరగుశూలంబు వాగలు వెట్టి
 యెలమితో వేయును నెనిమిదమాద్లు
 నలగొని మ్రొక్కుచు వచ్చి కల్పొక్తిఁ
 బధమిడిపోవుచోఁ బర్వతాకృతిని
 బ్రథితమై యొక్కసర్పంబున్న దాని
 వదనంబు బిలమని వడివడిఁజొచ్చి

---

౧. శీ, ౨ డు, ౩. కాపు క. ప, ౫. సిద్ధి

ప ర్వ త ప్ర క్షే ప ము

యది వాముకడుపులో శౌటయెఱుంగి
 సర్వజ్ఞోజ్ఞోజువి జంకంగనచ్చు
 గర్వనాగంబు నుక్కొడచినసూక్తి
 విలు “సన్యధా శిరణా నాస్తి” యనఁగ
 విలు “రక్షి రక్ష మాహేశ్వర” యనఁగ
 మహాతమంత్రిగా నుత్పత్తి సనుష్ఠింప
 నవాతి ప్రక్కలై యటచుచు దైత్య
 నివి యొక్కసర్పమువ్వస్త్రై దత్క్షణమ
 ననుచెచి తొలుగి నేఁ జనఁగఁ నచ్చవముఁ
 జక్కొన్న మా రెఱుప్రక్కలుఁ గూర్చి
 ప్రక్కల సంధానకరణి ముట్టించి
 యురిగి గోవిందో నుమిసె సంధాన-
 కరణియు నా నే గని పుచ్చుకొనుచు
 నగుగు మిత్రయొక్క సరసజాకరము
 నొక్కొక్క జుములుద్రాపు నపేక్ష
 గుమ్ముల నుదకమున్ ముట్టినచేయి
 ముట్టినంతకై గ్రామి ముందఱఁబడుడుఁ
 జట్టనతునుకలు సంధానకరణి
 ముట్టింపఁ గరిమొప్పె ముట్ట కే నట్టి

---

౧. ణ, ౨. పింప, ౩. వు, ౪. నె, ౫. పు.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

యుదకముల్ గుళిగలో నొకకొన్ని గొనుచు
 గదలి కర్తరిపాణిగా నంత యెఱుగి
 యరుగంగ నెదుర మదాంధగజములు
 వరిగొని తనమొదల బఱతేరఁ గాంచి
 కర్తరిపాణి యా కరులవై జల్ల
 మత్తేభములు దున్ని మగుడిపాఱంగ
 నంటుతూ లంటిన నటు గొన్ని సిక్క
 నంటుతూలకుజన కం దొక్కగజము
 దనతుండమున శిలోదక మప్పు చెచ్చి
 చననీని యంట్రాల సందుల జల్లఁ
 బాసి యేనుఁగు లేఁగఁ బట్టికొ మెల్ల
 నాశిలోదకము లే నంత ముందఁజికి
 నరుగంగ నరుగంగ నంటుతూ లంటఁ
 దరమిడి తచ్చిలోదకములు నల్ల
 విడుచుడు నంటుల వేనవేల్ గిదాఁటి
 పుడమియు దిశలు నభోవీధి గొప్పి
 యోజనోత్సేదంబు యోజనాయతము

---

౧. గలిగిలో; గళగళ; గరిగలో, ౨. కర్తరివాణి, ౩. నెం
 క. ంబు, ౪. బోకయుం, ౫. లో, ౬. ల, ౭. గ, ౮. గోళ్ల; గాళ్ల,
 ౧౦. టి, ౧౧. చాట; కాట, ౧౨. ప్పు.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

యోజనవిస్తీర్ణ మొకవృక్ష మున్నఁ
 గనుఁగొని యిదియ మార్గం బని యొక్కఁ
 దోనకాఁడ నొకకోఁటితనువు వాటిల్ల
 న³మొయి విడువక నామ్రానికొమ్మ
 కొమ్మ దప్పక యుఱుకుచుఁ బోవఁబోవ
 నాకలి వుట్టుడు నం దొక్కఫలము
 వీకతో నమలంగ వేగంబ తనకుఁ
 జిలుకశరీరంబు సిద్ధింప నంతఁ
 జిలుక²నై యామ్రానఁ జిక్కక యరుగ
 శ్రమము దోచుడుఁ బుష్పశాఖవైఁ బుష్ప
 సమితియ శయ్యగా శయనించియుండఁ
 దన కంతఁ దుమ్మెదతనువు సిద్ధింప
 ఘనపుష్పపరిమళకాంక్షఁ జిక్కకయుఁ
 గడఁకఁ దద్వృక్షశాఖాతతిఁ గడచి
 యుడువీధిఁ జన నొక్క యుర్వీధరంబు
 పడఁకువ నొక్కతాపసి యున్న వారి
 యడుగులఁ బడుడు భృంగాకార¹మెడలి
 తనకు దివ్యాంగ మా తాపసి యొసగఁ

---

౧. య, ౨. కండ; కండ, ౩. మేను, ౪. ఁబె, ౫. యై,
 ౬. ఖివై; ఖివై, ౭. ముడిచి.

పం చి తా రా ధ్య చ రి త్ర

బెనుపారి ఖేచరీబల మిదే యిందు
 మండేడుమంటలమాడ్కి నెల్లెడల
 నుండు మంచుచు నవి యోడక త్రొక్కు-
 వనుపడు నవి యోగవాగలై నీకు
 ననుచు నే న స్లేఁగి యచ్చోట రెండు-
 మంటలు దక్కపామహిమ మెట్టుడును
 బట్టింకవి యోగవాగలై తనరె
 బడసితి నీయోగవాగ శ్రీక్రియను
 బడసి నహస్రాబ్దిఁ రిమితం బయ్యెఁ
 బర్వతాధీశుశుంభత్కృపఁ జేసి
 సర్వసిద్ధులును సుసాధ్యులు బయ్యెఁ
 గడఁకక నీయోగవాగలు మెట్టఁగలఁవఁ
 దడయక ఖేచరత్వంబు సంశిల్లి
 నేలోకములకు నా కేఁగఁగవలయు
 నాలోకములకుఁ జయ్యఁ కొనిపోవ
 భోగవతికి నేఁగి పుణ్యోదకములు
 నాగలోకస్వర్ణనళినముల్ దెత్తు
 భాగీరథికి నేఁగి భవ్యోదకములు
 బాగొందు తత్తటప్రసవముల్ దెత్తు

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

మందాకినికి శేఁగి మహితోదకములు
 గెందామరలుఁ దెత్తుఁ గ్రియ దులుకాడ
 మానితభక్తి శ్రీమల్లికార్జును స-
 దాసఁగుఁ బూజింతు ననుచు నాయయ్య
 సనియె నెచ్చటికేనిఁ జనుడు సాధకుఁడు
 విని యత్తపోధనుఁ గనుఁగొని నగుచు
 శ్రీగిరిమీఁది విశేషంబు లెన్న
 వాగీశ్వరుఁడైన వశోమట్లు³గాదు
 నెన్ని యగ్గిరిదరు లన్నిసోద్యము
 లెన్ని యగ్గిరిగిరు లన్నిసోద్యములు
 సనఁ జూడ విసఁ జెప్ప సాధింపఁ బడయ
 సనఁ గీర్తిసేయ శక్యమె? యింత సాలుఁ
 జాలుఁ, బోయెద, సీవుఁ జాలుదే రమ్ము,
 చాలనేఁ జిక్కుము, చనఁ ప్రోవనిమ్ము
 జడుఁడనై యొజ్జశిష్యస్వామ్యమునకు
 నొడఁబడ నింక స యుక్తులు మాను
 మెట్టుదుఁ బులివైనఁ దట్టుదు భీతి
 ముట్టుదుఁ దుదిఁ జలఁపట్టుదుఁగాని
 తక్క నాగమనంబుఁ జిక్క నేమిటను

---

౧. కని, ౨. మెట్లు, ౩. గాక.

పండితారాధ్యచరిత్ర

స్రుక్క నొంటికి, వెన్న ద్రొక్క, నెట్టెనఁ
 జొత్తు బిలము, ద్రోచి పుత్తు విఘ్నంబు,
 లుత్తు నెంచెనను, ివత్తుజయించి,
 పొదలు నీలాంఛనంబులు నిన్నుఁ జూచి
 ముదలించినను బోక మున్నుంటిఁ గాక
 న న్నాఁగ శ్రీగిరినాథుఁడుఁ జాలఁ
 డన్న శక్యమె నీకు? నిన్నియు నేల?
 పొమ్ము, బిలము సూటఁ గొమ్ము, జయించి
 రమ్ము, కమేమును సేవశ మ్మని నమ్ము,
 దీవించి పంపు, మింతయ తక్కుఁగాని
 పోవక నిలువఁ దపోధాన పోవ
 నానతి యీమల్లికార్జునదేవు
 నాన నీ కింక నొం డాడిన ననుడు
 మలకలఁ బడఁడ, నా మాయలఁ బడఁడ,
 మలకకువఁ బడఁడ, నా మాటలఁ బడఁడ,
 తక్కులఁ బడఁడ, నా దబ్బులఁ బడఁడ,
 చొక్కులఁ బడఁడ, నా చూపులఁ బడఁడ,
 మఱఁగులఁ బడఁడ, నా మతములఁ బడఁడ,

---

౧. న, ౨. ని, ౩. ని, ౪. మే మెల్ల నీసా మ్మని నన్ను
 సామ్మ నీమమ్మ; మెల్లని గన్నురావించి యఘడు, ౫. నుప్రోవ.

ప చ్చ తి స్ర క రణ ము

వజ్రతలఁ బడఁడ, నా వార్తలఁ బడఁడ,
 జుకెలఁ బడఁడ, నా నిసటములఁ బడఁడ,
 యింకఁ జిక్కింప రా దిక్కడ ననుచుఁ
 దపసి యున్నునికిన తా సదృశ్యముగఁ
 దపసిని గుటిలంబుతపసిగా నెఱుఁగి
 తెను విడి నూతఁ డువ్వృత్తి నట్టిల్ల
 నొగంగ సరుగంగ సంతకు మున్న
 నరకు నేయక³మీఱి సాధకో⁴త్తముఁడు
 ననుదుగా కంచును నాభైరవుండు
 చిలమువాఁకిటియందు వృధుత రార్గళము
 పాలుపున నొక్క శబ్బులిరూపుఁ డాల్చి
 తగ్గుచుఁ బొదలుచు బుగ్గలించుచును
 మ్రొగుచు మూల్గుచు ముఱకటించుచును
 ముక్కువిర్చుచు బొమల్ ముడివెట్టుకొనుచు
 *మ్రుక్కుచు, ముందఱ నిక్కుచు, నావు-
 లించుచు, జిహ్వ సారించుచు, ఓమ్రాల-
²గించుచు, నొసలు స్రుక్కించుచు, ⁵నెదురు
 డారుచు, ⁶మూరుచు, ధర మునిగాళ్లు

౧. శర, ౨. ము, ౩. మా, ౪. పెంబులి, ౫. వ్రక్కుచు, ౬.
 నేల, ౭. నించుచు, ౮. నెమరు; మ్రాల, ౯. కు, ౧౦. మీ, ౧౧. ను.

ప ర్వ లి ప్త క రణ ము

యాపులి సాధకుఁ డిచ్ఛత్తి డాసి
 పులిరక్కనువిచావు నొంకు గానోపు
 జ్వలనాత్రాచే నాఁడు సచ్చేవేలియును
 విట గ్రామమున నెట్లన్నవాఁడు ?
 చిటలాసూకుఁ గాక యిట్లడివచ్చె ?
 నొంకు ములు వాని నొంకెనో కాక
 నెండు గావ్యాస్త్రాసురుండు దా ననఁగఁ
 కుఁడ సెప్పువుని దాని కానోపుఁ
 కుఁడినొకఁడు గాక దుడిమై విలువఁ
 గలనా నా నెఱురి వ్యాస్త్రుఁడు శీఘ్రంబు
 తొంగక మున్నును ప్రేమ యాకున్నఁ
 నెక్కఁగా కింక నా చేచిట్లన్న
 నెక్కఁకు నొచ్చిన నేని పోవొత్తి,
 నాకొఱుఁ కుఁకింఱు ధర్మిఱు నొఱుతు
 శ్రుతిఱుఁకావొయిఱు గొఱుము నెయుదును
 గాక- నొంకునే నొర్విఱుచి నొండు
 భీకరాకారంఱు నాకుఁ నొపెడినె ?
 యానుదు పక్కఱుఱు దా నొఱులోఱులను

౧. పంఱుట, ౨. నొంకెఱు, ౩. యున్నాఱుకొకార (ని). క
 శెట్లన్న, ౪. మంకింఱు; మకియింఱు, ౬. నేవింఱు.

పండితారాగ్యచరిత్ర

దనరారంగాఁ బర్వతము వడ్డయట్లు
 మండుచు నుల్కంబు మహిఁ బడ్డయట్లు
 దండిమృత్యువు మహాన్ధతిఁ బడ్డయట్లు
 ఘనఘనాగర్జునల్ గకుబంతములుగఁ
 జనుచెంచి యన్నహాని వడ్డయట్లు
 సంగతిఁ బ్రళయాగ్ని శకలముల్ వడ్డ-
 భంగి నప్పలి బిట్టు నడుచు సాధకుఁడు
 బెదరక బెగడక పిమ్మిడిగొనక
 యదరక^౧ నలఁగక యట యిట ససక
 యులుకక యోడక యుత్తలఁడక
 యలుగక యలయక యఱఁగలిగొనక
 తలఁగక తరలక ధైర్యంబు సెడక
 తొలఁగక కలఁగక తొఱుపుగొనక
 యొకచేతఁ బులిమీస లొడిసి ము స్వట్టి
 యొకచేతఁ బులిదాడ లోచక ఒచొనిపి
 చరణముల్ సరణముల్ సురిగొనఁ జెన^౨చి
 ధర వెల్లకిల నూఁకి తాటించి యార్వఁ
 బులియు నదృశ్య మైపోవ సాధకుఁడు

---

౧. రు తత్పర్వ, ౨. టి, ౩. నలయక, ౪. మె, ౫. తొట్టరు,
 ౬. చ, ౭. సి.

ప ర్వ త ప్ర క ర్ణ ము

గలఁ గని మేల్కన్నగతిఁ జోద్య మంది
 యంత చెరువన దొంటియట్టుల యరుగ
 నంతకంటెను మున్న యాఁడైరవుండు
 మూర్తి గైకొని తాన ముందట నెన్ని
 వర్తనలను గెలువంగరా దనుచు
 నంతకంతకు విలుం బన్ను వసేసి
 యంతయొనను వహ్నియై మండుచుండఁ
 నతీదతీఁ జొచ్చుసాధకునకుఁ జొరఁగ
 నితకటమై యున్న నిల వంగివంగి
 పోవంగఁబోవంగఁ బోవరాకున్న
 దా పెండి కూర్చుండి ధరఁ బోవఁబోవ
 నెలమిఁ గూర్చుండియు నేఁగరాకున్న
 నిఁ గఁగిఁగిఁగి యొక్కొంత సనంగఁ
 మఁగిఁబారి జఁగియుఁ బోవరాకున్న
 సరసర ధరఁ జక్క సాఁగిలి తాఱి
 యంత గట్టదుర దావాసలార్చులును
 సంతరింపని ప్రళయానిలశిఖలుఁ
 గఱకంటు చిచ్చుఱకంటిమంటలును

---

౧. యట్లన, ౨. న, ౩. బలం, ౪. ట, ౫. డోఁ (డో) డో
 (డో), ౬. దానుదో, ౭. ల, ౮. ల.

పంజాబీ తాళా చరిత్ర

యొకటిగా తాత్పర్య వ్యవస్థ
 దనరుచు దచ్చలం దిక్కెనిననుండి
 కనలుచు గొనలుచు గల్లు గట్ట మను
 బంగారును భాగభాగభాగభాగభాగలు
 భాగలంబును గుణాదు లెగయుచును -
 చును నాలుకలు క్రియగును క్రిస్తుంబు
 చును సెగలెకలెక్కు మనుకున్న గానును
 నెఱిగిన నారాను లెక్కు నుణ్ణి
 వడువుని న్రాయును నరిలుకె-రాన్ని
 పాపగను పక్షికిని గాన నాకకును
 నడిబడి దాని గాన నహ్మో. బహు -
 నయ్యిన్ని మును దాని లెక్కు రిసు-పి
 నయ్యిని నెంక గొన్ను లెక్కు, "మెచ్చి
 వచ్చె, లెక్కు నా, లెక్కు
 లెచ్చెన" ననుకు "లెచ్చెక్షి దేమి?
 నేంక గొనినెక్షి (మి? మునును లెక్షి
 పాఠము నాచూచి బరిమేసుకు మింక
 నడపె ననారూప్యం మునుగుచు నెను

---

౧. తాళా మనసుండి, ౨. నగును; నలుగు, ౩. లు,
 ౪. కిలు, ౫. కె, ౬. ము, ౭. లేకు, ౮. కిచ్చెను, ౯. ను,
 బ్రత్యక్షమెనిలువ, ౧౦. ముడికితి.

ప ర్య తి శ్ర క రిణ ము

గడు సక్య-తంగా భీకరము సేరూపు
 నామిష్యమేవియుఁ జను, రక్త శవ సు-
 రా మాంసముల కనారశము నాలయము,
 నాంగోక్యమేనిఁ బిశాచభేతాళ-
 కాభూతాదిసంకర్షము లోకంబు
 నది గారణమున నె యం దేమిగుఱువఁ
 దిది నెయం దేమి యిగిటి దృష్టముగఁ,
 స్వేచ్ఛి యభిమతదాత వంసేనిఁ
 క్షేపించె శశేషులఁ కేత్రపుగాక
 నలుములు*సాంబు, సైవ సాఁగిపోవుచు,
 సుశోచ్యు వక్కు-దక్కుము సుశోచ్యు* మనుచు
 క్షేపించుమా యుగం బిదిక సాధకుఁడు
 నారక లిటిత్రమున నె యుగ
 క్షేపన కం బి యొక్కవే
 సుశోచ్యు క్రేయ మహాశోషణ దనర
 కింకరంగ యుప్పుగఁ బాతాళ-
 గంగ ము స్వచ్ఛిగ కనుమయో యనఁగ
 గింమున కెమరెక్కు పృథులప్రవాహ-

---

౧. గట్టె(ట్ట), ౨. క, ౩. చెప్పిన(లి), ౪. జరిపినక, ౫.
 చూచును, ౬. చక్క, ౭. బడుదు; బహు, ౮. యేగ.

పండితా రాధ్య చరిత్ర

జలము ముందటఁ గాంచి సాధకోత్తముఁడు
 నుబ్బుచుఁ దత్ ప్రవాహోర్ధ్వస్థలమున
 గుబ్బన ఁడి సాధకుఁడు మున్ది లేచు
 సంతన దివ్యాంగ మడుగుత ద్దేహ -
 కాంతి దిగంతటి ంభ్రాంతమై వెలుఁగఁ
 దను దాన చూచి సాధకుఁడు హర్షించి
 చనఁజన నెదర భాస్వప్రన్నఖచిత -
 మైన సువర్ణ దేహాయోపాంత -
 మానిత రమ్యహర్షస్థలంబునను
 గాంచనాంచితకాంతిఁ గడు నొప్పభేరిఁ
 గాంచి తద్దివ్యలింగము³ భజియించి
 తవిలి యా భేరి సాధకుఁడు వాయింప
 దివిజాంగనలు సముద్వృత్తి నేశించి
 యతని నై రావతేంద్రానూఢుఁ జేసి
 సతులు కదోఁకొనిపోయి స్వర్గలోకమున
 సదె కల్పభూరుహం బదె కామధేను
 వదె యూర్వశీ ప్రముఖాంగనానీక
 మదె యమృతం బదె యజరామరత్వ

౧. క్రాం. ౨. కరమొప్ప, ౩. గంబు భజించి, ౪. చేకొని.

ప ర్వ త ప్ర క ర ణ ము

మదె యణిమా ిమహిమా ద్యప్తసిద్ధి
 నదమలదేవేంద్ర సామ్రాజ్యలక్ష్మి
 యచె యిందులోన నీ శిభిమతం బెద్ది
 యది వరియింపు మీ” వనుచుఁ బ్రార్థింప
 ముదము 3 మనంబున ముప్పిరిగొనఁగ
 సాధకుం డభిమతైశ్వర్యభోగముల
 బాధిత సౌఖ్యసంపదఁ దొప్పఁజేలి
 యవికల దివ్యవర్షానేకకోట్లు
 వివిధ దేవేంద్రాదివిపులభోగములుఁ
 జెంది యంతట శమిఁది శివలోకసుఖము
 లందు నిట్టివి దా మనంత బిలంబు
 లెందు శ్రీనగముపెం పేమని చెప్పి?
 నిందుమాళియ యెగ్గు నిట సూడు మింక
 నురుతరశ్రీపర్వతోత్తరద్వార-
 వరమహాత్వంబుఁ దద్ద్వారవాస్తవ్యుఁ
 డైన మహేశ్వరోద్యల్లింగమూర్తి
 మానితం బగుశుభ్ర మాహేశ్వరంబుఁ
 జరుకేశ్వరంబును సంధ్యాసమాధి

౧. దికమగునప్ప, ౨. కను, ౩. మదంబున, ౪. మీద; లోన,
 ౫. స, ౬. దే.

పంకితానామోత్తి

గగుక్షేస్వరియో ను గాలప్రావీశ్య -
 యోః బసవినాశం యో గక్షే -
 యో దేవప్రాదేశ్వరియో స్పిశ్యే -
 యోను నీంపూనామ ను హోః
 యో మోకాదభవ్యస్థియులు
 మొదలను శ్రీనామోత్తి యో -
 యో ములు యో భవ్యం యో దేవ -
 గోము నిష్ఠయు కావశ్యే -
 సరిలిగవర్చనవాదనామో మో
 లె యో శ్రీనామోత్తి యో
 యో లింగోత్తి యో కా
 గుణక్తి యో క్తి యో
 ప్రానామోత్తి యో మో
 మావ యో యో లింగోత్తి -
 యో యో రావతీపురి
 తిషిరి మందాశి తోత్తి యో
 దివిజవాయోత్తి యో
 వర్చితపాపారిః వర్చితగోమూర్తి

౧. రంబును శేవనాదంబు, ౨. యోక్తి భోయించి ముద్రయ, ౩. లు, ౪. మదిపె, ౫. మునకు.

దూర్వునఁ జూడు సంస్తుత్యమై గుప్త-
 మాహేశ్వరం చాష్ట, మహితతల్లింగ-
 మాహేశ్వ్ర్య మది యవా జ్ఞనసాత్తకమ్ము,
 సప్తల వేలేశ్వరం బఁగఁగఁ దూర్వునను
 భువిలింగముఁబుఁ గూడములు సగంబులును
 * (ఁవిహిత కరణ్ణ చ్చాయ వెలుఁగులింగములు
 మహి న్నోస్పితీర్థముల్ మతీయును గలవు),
 + గామితస్వర్గమోక్ష దోష్టములు
 * రామేశ్వరంబునుమామహేశ్వరము
 గాగ మేశ్వరమును జరి మేశ్వరంబు
 సాగముఁబుఁగ్గాన మనలేశ్వరము ది-
 లేశ్వరంబుఁగ్గము శ్వరం గాత-
 మేశ్వరావంఁ బాడు మిం నిలాచయము
 వేదస్వత్యమును శ్వేతాద్రి నీం-
 మేదిసిగర మశ్వమేఘశిలోచ్చ-

౧. ౨గంబులు లింగములు సందేములును, ౨. విమల, ౩.
 రత్నపువాయ, ౪. చంద్ర, ౫. మాహేశ్వరంబును రామేశ్వరంబు, ౬.
 వరాహేశ్వరంబు, ౭. జమరే; జబలే, ౮. సిద్ధి.

* ఈ రండుపాదములకును సంస్కృతానువాదములేదు. + ఈ
 పాదమునకు సంస్కృతానువాదములో "అభీష్టితస్వర్గమోక్షదాన
 దక్షాణిచ షీతా" అని ఉన్నది. దీనికి సరియైనపాఠము కనబడలేదు.

పండితారాశ్యవరిత్ర

యంబును లింగశృంగంబుఁ గన్యాన-
 గంబు నుమాగిరి గనకనగంబు
 కుండశిఖరి రామకుండంబు భీమ-
 కుండంబును ప్రయాగకుండంబు వేద-
 కుండంబునుం దిలకుండంబు సీ-
 కుండంబును శిశాచకుండంబు గౌరి
 కుండంబు మ- రిగకుండంబులును -
 ఖండితలీల చోక్కటఁ జూచు మొక
 నోలయ గంగానాహోభయపార్వ్య-
 ములును దొప్పు దీసెసి పుణ్యక్షేత్రములు
 దాని తూర్పునను మాత్రాశ్వేరింబు
 నానొప్ప నకలజనప్రకృతి మగుచు
 శతకోటి యను మహాస్థానంబు జూచు
 శతమఖుదేవఁ బుణ్యజనితమై యొప్పుఁ
 దత్తర్థరాజికి దక్షిణంబును-
 దాత్త మహిమఁ ద్రుప్తరాంతక మొప్పు,
 నాక్షేత్రమహిమ దా సది యెట్టి దనినా,—
 సీక్షితి సత్యజు లిహివును గూడి
 యజిముఱఁ బశుకర్మ మాచరింపంగ

౧. క్కటి, ౨. శేన, ౩. దేశంబు జనితమై.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

నెఱుంగి కుమారగిరీంద్రంబుచుట్టు
 దొడుగులఁ బఱువఁ దోడ్తోన ప్రాణంబు
 విడిచి యాబల్ల హుకడుపునఁ బుట్టి
 జాతి స్మరత్వంబు సంధిల్లి నష్ట
 డేతెంచి వృత్తాంత మెఱుంగించి తమ్ముఁ
 బట్టవచ్చినఁ బాటిపాటి మున్ దాచి-
 న్న కష్టాల నూఁప యచ్చెరువుగను
 నానకలముఁ టాడ నంతంత ష్టేత్రి -
 వాసులై రాజ్యసన్నాధ్యసంబుఁ జేసి
 జగవభినుత జజ్జు జగదేవు లనఁగ
 నెగడి యకల్పినిజపూర్వకర్త -
 లలితకుమార శైల్యదక్షిణ వి -
 పులకలమహిమశంభునిఁ గూడి రట్టి
 స్పృధులకుమారభూభృత్సార్వభౌము
 ప్రధితమాహాత్మ్య మెబ్బంగి వర్ణింప ?
 శరణుఁ డురారిధ్వజదర్శనం" బనఁగఁ
 న్వరితాగతధ్వజదర్శనశలము
 సంకింఁ నను దన్న నాకుమారాచ -
 లాంకిత శ్రీత్రిపురాంతకదర్శ -

౧. బరవ; బరువ, ౨. బుట్టె, ౩. నంతత ష్టేత్రి; నందతి ష్టేత్రి.

న స్పర్శనాభ్యర్చనంబులమహిమ
 విస్పష్టముగఁదెల్పు విధి కేనఁదరమె
 యందుల భజనమహాస్త్వంబునకును
 గుండెలు నెలుకయు గుడి సాక్షిగాఁగ
 గంధవతిని^౩ని^౩ని^౩ కాకతీరవాస -
 బంధురాభీష్టద ప్రఖ్యాతమహిమ
 భువి నోష్ఠ శ్రీస్వయాంభూలింగమూర్తు
 లిలియ మూంఘాన మగుప్రపురాంతక -
 కంబును శశాశేష్వరంబు సోమేశ్వ-
 రంబుఁ గేదాశేష్వరంబు ఖగ్గేశ్వ-
 రంబుఁ బాఠవినాశనంబు గౌరీశ్వ-
 రంబును గపిలేశ్వరం బుత్తేశ్వ-
 రము^౧నావిము^౨కేశ్వరము మల్లికార్జు-
 నమును గన్యాసిద్ధనాథలింగంబు
 ననఁగ ద్వాదశసమద్యస్తహాస్థాన-
 ఘనలింగమహిమ యక్కజ మదె చూడు,
 తత్ప్రపురాంతక స్థానంబునకు వి-
 చిత్రమై యొప్పు దక్షిణమున మఱియు

---

౧. నట్ల విరచింప మరియు, ౨. కి, ౩. మార్పుగాదలివాస,
 ౪. దరి. ౫. నాకే; కాశీ, ౬. ను, ౭. క్షీ.

సిద్ధవటాధ్వఃసిద్ధపార్శ్వముల
 స్పృష్టగిరియు రససిద్ధేశ్వరంగా
 గోశ్శంకమును రుద్రాకోటియుఁ బశ్చి-
 మాశాముఖంగాను సమృతేశ్వరముఁ బ్ర-
 థమమ్లకార్జునోదాత్తలింగాంబు
 శ్రమరేశ్వరంగాను బాహువిదాళ-
 నంబును సురభీశ్వరంబు ముక్తేశ్వ-
 రంగాను శైశ్వరంబు నింద్రేశ్వ-
 రంగాను ప్రహ్లాదేశ్వరంబుఁ గాణేశ్వ-
 రంబును భమేశ్వరంబును బటహ-
 ణేశ్వరంబు వేకశిలయుఁ గుంభ-
 కణేశ్వరము గనకగిరియు జాను-
 సర్వలింగాము భూతిశ్చర్య లింగ-
 సర్వంబు దుష్ప్రాక్షుశ్చర్యతాపలులు
 ఘనశరంబగు కర్ణికారవసంబు
 సను ఘటికాసిద్ధనాథలింగాంబుఁ
 గమరేశ్వరంగా శ్రీస్కాందసోమేశ్వ-
 రమును సాంకేశ్వరమ్మును మత్స్య-
 కుంఠ విభీషణకుంఠ కుమార-

౧. కోశంబు, ౨. గోశేశ్వ.

పంజాబీ రాజ్య చరిత్ర

కుండ రావణకుండ గుక్తుకుండములు
 భీమేశ్వరమును విభీషణేశ్వరము
 రామేశ్వరమును రావణేశ్వరము
 సామంతుల గ్రహణేశ్వరమును యును
 మోలి నాయామ్యోనయోవ్యోనరమున
 సురుచిరి సముద్ర జ్యోతిష్కాంక్ష-
 కధరుని దచ్చిగ దక్షిణద్వార-
 వరుని జ్యోతిష్కాంక్షనాథు భక్తి-
 వరను బెన్నాన సవరితటావాసు
 శాశ్వతపుణ్య దర్శనముక్తి నలుగు
 విశ్వేశ్వరమును వైవస్వతాభాంగు
 దేవశిఖామణి దేవదేవేశు
 భావించి చూడు మేర్పడ వలెస్వరూని
 నందత వటమూలమందిరం యుడు
 మంద మూలనాస మైసనిధేశ్వ-
 రంబును వరుణేశ్వరంబు యమేశ్వ -

౧. యా, ౨. ల, ౩. య, ౪. ధరణి, ౫. సిద్ధవా, ౬. మత, ౭. రమే, ౮. వరణి, ౯. రమునుదయేశ్వ.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

రంబు నాయుదయేశ్వరంబు సిద్ధేశ్వ -
 రం బిష్టసిద్ధేశ్వరంబు బ్రహ్మేశ్వ -
 రం చిష్టకామేశ్వరంబును జూడు,
 చంద్రానుభావుఁ బుష్పగిరివాస్తవ్యు
 నుండ్రేశ్వరునిఁ జూడు మింద్రపూజితుని
 నందితసురిసరవ్రాతు రామేశు
 నంద చూడుము త్రిపురాకదేవుఁ
 బరశురామేశ్వరు బాలకణ్ఠేశు .
 హరుని శంకరు మల్లికార్జునుఁ జూడు,
 కుండ్లిప్రభానిఁ జూడు కుక్కటేశ్వరుని
 పెండ్లి బ్రహ్మేశ్వరి విమలేశ్వరముల
 నగము నరుండును సగము మృగంబు
 నగు స్మరింపూఁడు హిరణ్యాక్షు వధింపఁ
 గా పెండ్లిశ్రీనిలగఱుఁ బ్రతిష్ఠించి
 యూ³వాహనము సేయు నది యాదిగాఁగఁ
 బూని సంతకతమును బూజించునట్టి
 యూసరసి హేశ్వరాదిసిద్ధేశ -
 దానవేశాదులఁ దఱిఁదఱిఁ జూడు,
 దానివశ్చిమమునఁ దా నొప్పఁ బ్రమథ-

౧. చంద్రానుభావు, ౨. యూ, ౩. వ, ౪. స.

పండితారాగ్యచరిత్ర

నందియు నాకాశనందియుఁ గృష్ణ -
 నందియు నాబ్రహ్మనందియు సోమ -
 నందియు శ్రీమహానందియు గరుడ -
 నందియు భగవతీనందియు భీమ -
 నందియునుఁ బినాక నందియు నాగ -
 నందియు నాశివనందియు శ్వేత -
 నందియు కైరవనందియు గ్రామ -
 నందియు మఱి యేకనందియు గౌరి -
 నందియు మఱి ముక్తిసందియు నిర్జ -
 నందియు నా భవనస్రాయానను
 సన్నతాభీష్టానసౌఖ్యకారణము
 లన్నిదిమండలమున దాని జూడు,
 ముర్వికొప్పగుదాని యుత్తరగానను
 దూర్వాసతీర్థముత్సుకతమైఁ జూడు,
 తరమిడిదానియుత్తరమునఁ జూడు,
 మరుదగు నిండ్రేశ్వరాదితీర్థములు
 వంచితయంతట బలభద్రరామేశ్వ -
 రంబు లాంగూలతీర్థంబును జూడు,
 తెల్లంబు గూర్జరప్రతిష్ఠితఁ గూర్జ -

౧. ఓష్ఠద, ౨. బండచేచూడు, ౩. కు, ౪. యత్తరి.

ప ర్వ తి ప్ర క రణ ము

మల్లికార్జును పశ్చిమంబునఁ జూడు,
 మాశ్చర్యకర మఘహార మీనగంబు
 పశ్చిమద్వార ప్రభావంబుఁ జూడు,
 తుంగభద్రాంకితో త్తుంగ భద్రా త -
 రంగిణీచారుతీరమున మోక్షు -
 దంబు పవనోణి తత్పశ్చిమమునఁ
 బంబి శ్రీవారాహ బ్రహ్మేశ్వరములు
 వేదనాదావ³తీ వృత్తిమధ్య -
 *వాదిత్రస్థానవిభ్రమంక్తి⁴లోన
 నమరుతీర్థాదిఛాయామల్లికార్జు -
 నము గణికాస్థి నాథమోక్షేశ్వ -
 రమును భజంశేష్వరము నారదేశ్వ -
 రమును బ్రహ్మేశ్వరి గాజరాజేశ్వ -
 రంబు సగ్నిశ్వర రమ్యభోగీశ్వ -
 రంబును సోమేశ్వరంబును గల్క -
 లేశ్వరంబును నాఁగ నెన్నంగఁ జను న -
 నశ్వలై కాదశనవ్యతీర్థంబు
 లాదిశ్రీరూద్రపాదాదితీర్థముల

౧. తితుంగ, ౨. భారత. ౩. తీ, ౪. పా, ౫. తో, ౬. లు,
 ౭. రంబును వశ్వేశ్వరమును ఛోగేశ్వ, ౮. విశ్వేశ్వ, ౯. ఖ; గ.

పంజీతారాగ్యః కిత్ర

కాదిమూలస్థాన మైసబ్రహ్మేశ్వ-
 రము బలభద్రేశ్వరముఁ గమలేశ్వ-
 రమును బావినిశనమును యాగేశ్వ-
 రమును సగస్త్యేశ్వరమును నాగేశ్వ-
 రము స్తకోటీశ్వరముఁ గుక్కుటేశ్వ-
 రము శ్వమేధేశ్వరము కులేశ్వ-
 రమును క్రైరామేశ్వరము కుష్మిణేశ్వ-
 రమును కవశ్వేశ్వరము ధర్మేశ్వ-
 రమును విమలేశ్వరము నిక్రేశ్వ-
 రమును గణేశ్వరము వ్యాసేశ్వ-
 రమును వరుశ్వేశ్వరము ముక్తి -
 యేశ్వరమును నుక్కరేశ్వరము చన -
 లేశ్వర మేలేశ్వ గేశ్వరము -
 లింగావలులు స్తలింగము లుభయా -
 సంగమేశ్వరములు సకలేశ్వరముఁ
 గనకేశ్వరము స్వర్ణద్వారముఁ
 చనరుబ్రహ్మేశ్వర సీతాప్రపురాంత -
 కాదులు నిజమల్లికార్జునమును ని -
 పాదితధస్మేశ్వర శరశురామేశ్వ -
 రములు హోమకుండము సిద్ధేశ్వ -

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

రంబు మలక్షయరసకుండయుగము
 ఖ్యాపితలీల నోక్కటఁజూచు, మిట్లు
 నూనంగవలె నని చూపితిఁ గాని
 యాపురిలింగసహస్రాత్పవములఁ
 జూఁచి జెప్పొంగ శేషునకు నక్కజము
 లిన్నిగోటిన్నిగో టిన్ని లింగంబు
 లిన్నిను బ్రత్యవాయంబు సద్ధంచు
 లెన్నియుగంబుల నెందఁగ విష్ణు
 లెన్నియుగంబుల నెందఁగ బ్రహ్మ
 లెన్నియుగంబుల నెందఁగ జిష్ణు
 లెన్నియుగంబుల నెందఁగ మాను
 లెన్నియుగంబుల నెందఁగ దవిజు
 లెన్నియుగంబుల నెందఁగ అంబును
 నిలఁ దమతమపెళ్లె ద్వారములను
 గలయ నోక్కొక్కలింగంబును నిల్పి
 నఁచి తాభీష్టముల్ వడయంగ భువిని
 బరిగు లింగంబుల పాటిబంధరువు
 లుచి లింగసర్వతం బది లింగనగర
 మది లింగమందిరం బది లింగవార్ధి

పండితారాగ్యచరిత్ర

యది లింగమంజరి యది లింగరాశి
 యదిలింగసురభూజ మదిలింగసురభి
 గూడ నిర్లొంఘ శ్రీకుంఠింశ్చినుము
 నీడిత ద్వారమహిష్ణుఁ డ్రు-
 కరము దూర్పున జగత్ ఖ్యాతీలీం,
 సరినొంఘఁ గూడలి సంగమేశ్వరము
 దస రారు తుంగ భక్తయుఁ గృణ్ణవేదీ -
 యునుగూడఁ గూడలి యన న్నంఘఁ బూజ
 దాచితూర్పున సమున్మోక్షోమహిమఁ
 దా నొంఘ దివ్యతీర్థంబి నివృత్తి
 మంగళతరతీమహి నాస్తవ్య
 సంగమేశ్వరుఁ జూప జననాపారణు
 నిట దూర్పునంబి యజ్ఞశ్చోఁ బూజు,
 పలుదక్షయజ్ఞక్రొంఘనసంఘలిసి
 సమరేశు³నప్పర్వ తా² శిముఁ
 సమితేశు శ్రీసిద్ధనాథునిఁ బూజు,
 మురుతిరతత్ ప్రవాహోత్తరాశాసి -
 హరణు నక్కఁడఁ జూడు మయ్యగ⁴స్త్యేశు
 నయ్యగస్త్యేశున కమ కేంద్రు చిన మ -

౧. జూడ, ౨. బాపతి, ౩. సత్పర్వ. ౪. స్త్రీ.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

హియ్యసంక్రీతి సోమేశ్వరుఁ జూడు,
 అపోయ సయ్యుమాఁగరణీధరంబు
 సెలువారు నచె సోమశిలఁ జూడు” మనుచు
 సంత నాసోమశిలాదిమహేశ్వ -
 రాశతీధావలు లట్ల చూపుచుఁ బ్ర -
 శస్తమి యొప్పు త్రిశవోజనముల
 సైన్యమై భువి వెలయు లోకముఁ
 కలత్తములును సకలలింగములు
 రాకమాత్రలోఁ జూపెయును జూపిచూపి
 “శ్రీపర్వత ప్రదక్షిణమార్గగిరిని
 శూలలింగమూర్తును దీర్ఘముల
 శ్రీపర్వతముఁ జూచితగదే కలయ
 మీసంజితయ్యకర్తలి సట్ల చెప్ప,
 కన్నారఁ జూడంగఁ గంటి గావునను
 జెన్నార గిరి ప్రదక్షిణము సిద్ధించె
 శ్రీపర్వత ప్రదక్షిణాకోట్లఫలము
 శ్రీపార్వతీసుఁ పర్తిలి వయనేసె
 సని చెప్ప మీమల్లికార్జునపండి-
 తున” కంచుకసప్పు కద్దుతము వహించ

౧. ౦. ప, ౨. కోటి, ౩. పర్వ, ౪. నపుడయ.

పండితారాగ్యచరిత్ర

మానుగా సర్వజ్ఞమల్లికార్జునుఁడు
 దా నదృశ్యం బయ్యె దదనంతరింబ
 చక్కన హర్షాశ్రుజలకణజాలి
 మక్కువఁ దొరుగ దోయ్య సర్వజ్ఞ
 మల్లికార్జునుఁడు శ్రీమల్లికార్జునుఁడు
 ఘోరిగా నుండేశించె ననుమి
 మల్లికార్జును మహామహిము శ్రీశైలి-
 వల్లభి వాయారి సర్వసెసి
 మధురదేవు సమ్యక్కర్మకాండ -
 ముగ్ధతమహిమామహోద్ధతి శేష
 కంటిమీ శ్రీవాక్యమలయుగంబు
 మంటి ధన్యుఁడ వైతి మత్ యస్లుఁ గాక
 ఉద్వారనికర ఉద్వారచయ -
 ఉద్వారమధ్య ఉద్వారిమాగ్ధ-
 మార్గతత్త్వద్వారమధ్యాంతరాళ -
 కదగ్రాతికదుర్గంబు దుర్గదేవము
 నటు గూడ శ్రీసర్వతాగ్రాధవాస-
 నటులిగకోట్ల నేర్పడఁజూడఁ గంటిఁ
 గలయు విక్కలయగాఁ గంటి శ్రీగము

---

౧. డు, ౨. మి, ౩. దుర్గం, ౪. దుర్గం.

ప చ్చి తి ప్ర క ర ణ ము

వంగొను శ్రీఫలావాప్తులు గంటి
 నింజరితాంధ్రంజ నేనకా యనుచు
 నలరుచు వెండియు సప్తాంగ మెఱుగి
 నిలుమాను గంగన్న భావగానాశ్చ
 దంపోనలపోన తద్గిరి డిగ్గ
 వెంకటేశ కేతించి పాశసంతసము
 దళకొన్న గుండువు వర్చించి యతవి
 నరకజ్జమున కింజాగిలి మ్రొక్కి
 సరినాంబరింగు పై సుస్తుతి నేసి
 వంగొని శాన పోయివచ్చినవిధము
 నిలుకనారాణి కేసిన మాచరించి
 యారి నాడిత మల్లికార్జునారాధ్యుఁ
 డింజరితాంధ్రంజ నేనకా యనుచు
 కంజుదా సర్వోస్వామి కనన్దుఁ
 జెందులొండ నియట్టిశిష్యునికలిమి
 సామం ప్రసాదకటాపిచిగీడు -
 జాంచితామృతాన్ని సావి నోలార్చి
 శివలింగమయ మగు శ్రీగిరియెక్కు

---

౧. ల. ౨. లా, ౩. దివ్య, ౪. నల, ౫. యట్లు, ౬.
 మట్లు, ౭. వంప, ౮. కే.

పంచితారాగ్యవరిత్ర

కవిసతి యగ్గిరియందు వొందమియు
 నవిసేతి వెక్కిన నంబ్రులు సోకు
 వయవంబులతోడ నంను నోరాదు
 నవయవరహితమై యరుగంగరాను
 శివశివ యిదియెట్లు సిద్ధుచేదనువు
 వ్రాణాంబు మనసు బర్హనానాలోక ప్ర-
 మాణిగ రావి సన్నవముగ గూర్చి
 యెనసియుండెడివిధం నెట్లకో యనుచు
 మనమున నూహించి ముచ్చియిచి
 తనువు సకల్యావిధాన సమసే
 మనసు సద్భావనామగ్నంబుగా
 వ్రాణాంబుకు నుండ బట్టంబు గావె
 వ్రాణేశ సిపదాంబులు కాక?
 మూర్జితప్రమధాత్త యొకమి మల్లి-
 కార్జునపండితుండు నంగ విచ్చేట
 నుండుటకంటె నెన్నండకో ప్రమధ -
 మండలిలో భవస్థూపాదాంబు జేసి
 యుండంగ గాంతుకనకో యని కోకు
 చుండురు నన్నట్లు లునుకంగదయ్య!

౧. నాండేమి, ౨. ంప, ౩. సి, ౪. నా, ౫. చ.

ప ర్య త ప్ర క రణ ము

దేవ యీసంసారతీవ్రదుఃఖాంభి
 లోపెలి ప్రమథాదిలోకం బెఱుంగ
 నావాఁడు వీఁడుసుంఁడీ వేఱుగాఁడు
 నాకవిన్ననువున గణంబులనడుమఁ
 బిన్ననాఁటనుగోలె బిలిబిలి¹సురల
 నెన్నఁడుఁ గలవైన నెఱుఁగుదునయ్య
 గణనాథ భవభృతిఁ గాదె నాఁ డీశ-
 రణు²శాచ్చునాడు పుత్రకళత్రానహిత
 మెలమి దాసీ³స్త్ర మిచ్చినయట్టి
 యిలువుట్టుదాసినా టెఱుఁగవే దేవ!
 చాల సభవమహాజాలంబుతోడి
 జాలి నేఁ బడఁజాలఁ జాల శ్రీశైల -
 వల్లభ! సయాజ్ఞ నచ్చినపనులు
 సెల్లఁజెట్టితి భక్తి చేవ దలిర్ప
 వాసనతో బసవనయు నిగర్చ -
 వాసంబుఁ జొచ్చె దేవా షర్వతేంద్ర!

౧ స్త్రీ, ౨. నతిలాఠి, ౩. ఔలర్ప, ౪. వె, ౫. నమ్మన్నవే,
 ౬. నురల, ౭. సాచ్చితినిపుత్ర, ౮. మిత్ర, (దీనితరువాత, "సహి
 తంబుగా నిల సమ్మతిపత్రి, వహి నిచ్చినట్లు సేవంశనలేక", అని ఒక
 ప్రతిలో అధికపాఠమున్నది.

పంజాబీ సాహిత్య చరిత్ర

యెవ్వరివాడనై యే నుండువాడ ?

నివ్వసుంధర భక్తి కెల్లను ప్ట్ట

గొమ్మొక నెవ్వడు గోర్కులు నలమి

నెమ్మి ఒంగమకోటి : ఎని నమ్మి

నమ్మనివారి నమ్మింక విస్సు -

టమ్ముగా నివేసి స్మృత్యైవములు

నూ చిజ్జలు నేపుమాస గూడకచి

వాపితార్కికుల బోజోపు నవైది -

కము వీరిభక్తిమార్గం బని ఒంగ -

మము లింగ మన్మసా³ న మిహా⁴ సౌఖ్యాది -

మోక్షసాధక⁵ మని ముల్లోకములకు

ద్రవ్యక్షుండ పతి యని యులంబు నెఱుంగ

నిన మమృతంబు గావించి నేవించి

యన దృశుల్ శివభక్తు లనివినరించి

పరసమయంబుల భంగించి కేర్తి

వరియించి లోకపా వసము గావించి

భవదీయసమయంబుల⁶ బాలించి ఘోర -

1. సంకయము, 2. కోపించిలయకాలరుద్ర స్వరూప, 3. దమహిమసౌఖ్య, 4. సుఖాది, 5. న, 6. విరచించి; విచారించి.
7. భావించి.

ప గ్య త ప్ర క ర ణ ము

భవములు¹వాటించి పంచినపనులు
 భగ్గ నిన్ మెప్పించి పంచిన ప్రమధ-
 వర్గంబుకవిలియ వ్రాయించి మించి
 సలోన్ లీన్ మై విలిచి నీయాజ్ఞఁ
 బాలిం చి బుడరు బసవ²లింగయ్య
 నట గాన నేను దడంఘ్రుపద్మములు
 నిటంకటంబున నెక్కొనఁ దాల్చి
 యుండఁగఁగోరెద నోపర్యతేశ !
 ఖండేగుకకా ! నీ గర్భంబులోనఁ
 జొరకసేవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
 సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 శివ శివ శివ శివ శివ శివ యనుచు
 శివ దేవ యంచు నిన్ జేరఁగోరెదను
 జొర సేవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
 సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 దోలి తాఁకెడుపులివోలె నీభవము
 దూలంగ³మఱి పాఱు ద్రోలి నేగంబ
 చొర సేవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న

---

౧. సాటి(లి)ంచి, ౨. ంకె, ౩. లింగంబు, ౪. నిస్తు, ౫. ఓలి, ౬. తో, ౭. శు(దు)కు.

పండితారాధ్యచరిత్ర

సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 నటిముఱి భవలతఁ బెఱికి వేటాడి
 వెఱవక నను గావఁ బఱతేరు మనుచుఁ
 జొర నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
 సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 మెడ నుట్టుకొని నన్ను విడువనిజన్తి
 జడ మను పెను బాము^౧కడమలు వాపి
 చొర నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
 సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 గని విని తిని మూఱుకొని^౨ముట్టి^౩చవులఁ
 గను^౪కని ఖాతెడుమనసు నిన్ జేర్చి
 చొర నీవె నన్ను నీ పురి యగుచున్న
 సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 *గడచుచు^౫గుడుచుచు గట్టుచు నిట్టు
 లొడలికై యిడుమల బడబోయె ప్రాద్దు
 సొర నీవె నిన్ను నీ పురి యగుచున్న
 సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 నెఱమఱు వొడగని యుఱి^౬కెడుమిడుత

౧. కడిక (స) లు నేసి; గండికనేసి, ౨. ముట్ట, ౩. చెవుల,
 ౪. కలి, ౫. గడగుచు; గడుపుచు, ౬. గుడుపుచు.

ప గ్య త ప్ర క ర ణ ము

తెఱఱఱగున విషయాగ్నిఁ బఱఱఱపా టుడిగి*
 చొర సీవె నన్ను సీ పురి యగుచున్న
 సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 జిరిఁమరిపనులకుఁ బారిఁబాసి నరుగ
 వెరవు గా దిది మేలితెరవు రమ్మనుచు
 చొర సీవె నన్ను సీ పుర మగుచున్న
 సిరిగిరి నుండెద శివ శరణనుచు,
 సనుచుఁ గన్నడగౌళ నంకించుడము
 లనురాగమునఁ బాడ నభవుఁడాలించి
 పండితుద్వజ్జనఃపరిపూర్ణుఁడై య -
 ఖండితపర్వతాకారలింగంబు
 నిర్భరకారుణ్యనికటకటాక్ష -
 గర్భార్యకుని నాత్మగర్భస్థుఁడేసి
 యంతలోనన పండితారాధ్యునాత్మ -
 సంతతియును గులసతినమేతముగ
 లింగోదరమునంద లీన మైరట్లు
 సంగతం బగుశివాజ్ఞాపత్రి సరణి
 శివగణప్రారాధనఁ జిక్కినసకల

---

* చి, సి. గ: మర; మొరి, ౨. దుమెచ్చి, ౩. డగుచు, ౪.
 ప్ప, ౫. మును, ౬. నట్లు; రట్లు, ౭. సరసి.

పండితారాధ్యచరిత్ర

భవనపావనునియపూర్వతనూజు
 దరితసంసారుఁ గేదారయ్యఁ గాణ్య-
 భరితు లోకారాధ్యవట్టంబుఁ గట్టి
 ప్రస్తుతాశంభుఁడౌ పండితారాధ్య-
 వాస్తా గ్రజుండు దోనయ్యయు భక్త-
 వర్గంబు గొనియాప వసుధఁ దగ్గరుఁ జ-
 ననగ్గభక్తిరాజ్యము నేయుచుండె ;
 సంతఁ గేదారయ్య చూచి సంతాన-
 సంతతియును వైవసంతానసంత-
 తియు భవనారాధ్యతేజోవిభాతిఁ
 గ్రియగొని యతులభాగీరథీతీర్థ-
 భావన లోకముల్ వరమపావనము
 గావింప మఱి యట్లు గాక కడయ్య-
 కేదార దేశికు గీతచరిత్రు
 గాదిలిసుతచతుష్కముఁ జెప్పనొప్పి
 మనుమపండితుఁడుంభీ మనపండితయ్య -
 యును మహాదేవయ్యయునుఁ జెన్నవిభుండు

౧. ధ్య, ౨. లోకుఁడౌ, ౩. వాస్తయ్యయును కవసమాహము
 గొనియాడు, ౪. వసుధతద్గురుమనోవాంఛితమునను, ౫. రసికతనగ్గభ-
 క్తిరాజ్య, ౬. నన, ౭. వాహ, ౮. క, ౯. త్ర, ౧౦. దీ.

ప ర్వ త ప్ర క రణ ము

ననఁగ గురుచతుష్క మాత్మసంతాన
 తనయఃపరంపరోత్తరపరంపరలుఁ
 బరిచితగురుపరంపర దేజరింట్లు
 కర వృషభేంద్రపాచతుష్క³సరణి
 ప్రసపురుషార్థచతుష్కవిస్ఫురణ
 స విశేషభవ్యమోక్షచతుష్కహేళ
 * వాలారుశ్రీనగద్వారచతుష్క--
 లీ, వార్ధిచతుష్కవేలాఫరిత్రి
 సముదితమహిమఁద ఛైవసంతాన-
 నిమలాంబునిధిమగ్య విభ్రమాసర్ఫుశ్చి-
 నాయకరత్నంబు నాలోకగురున
 మాయత*ప్రీతి నొప్పా రివటూరి
 సోమనాథయ్య విశ్రుతవీరభక్తి
 భూమాభిరామవిస్ఫురణ వెలుంగ
 వారిపుత్రులు భక్తివర్ధన⁴పరులు
 సూరీశ్వరుండు లోకారాధ్యపద వి-
 హారుండు విశ్వనాథప్పయ్యఁగారు

౧. ల్ల, ౨. ంద్ర, ౩. భరణ, ౪. లి, ౫. ప్రథిత, ౬. కరులు.

* 'విభవేదాంత వివేకత దనరి' అని ఒకపాదములో ఉన్నది.

పండితారాధ్యచరిత్ర

గారుణ్యనిధులు^౧సింగణమంచిగారు
 ననంగ గురుత్రిశయాన్వయశనయ
 తనయనరం^౨రో^౩ర^౪రం^౫రలుఁ
 బ్రభుతరగురు^౬రం^౭రి దేజరి^౮లైఁ
 ద్రిభివనంగా^౯లఁ బర్వైఁ ద్రివధగభాతి
 వేదశ్రయవిభాతి విశ్రుతాగ్నిశ్ర-
 యోదితకలితమహోన్నతభ్యాతిఁ
 దా చిట్లు గృతినమా^{౧౦}బయ్యెనంత
 మానుగాఁ చుడించమ^{౧౧}కరణము
 నరయ నీకృతినారి మగుచశు^{౧౨}శ్రీ-
 కణమధ్యమున సంకలితమై వెలుఁగు
 నవ్యగణసహస్రనామస్తవంగా
 భవ్యముగఁ బరించు^{౧౩}లలేశమునను
 వైహికాముష్మికాగ్లబు^{౧౪}సంక^{౧౫}-
 మాహితాభీష్టసాఖ్యము లొంగు ననినఁ
 బ్రమధకుద్రాడి పురాతననూత-
 న మహాగణాభివర్ణనము లోకముల
 నారూఢమతి మల్లికార్జునపండి-
 తారాధ్యచరిత్ర మాద్యోతంగా^{౧౬}వినినఁ

౧. లింగవ, ౨. ల్ల; ల్లి.

పంజీత రాజ్య చరిత్ర

ఇది యశాశ్రయమహేశ్వరిదేవస్వ సేవ సేవసాధక
 క్రమరాయణమున జరిగిన ప్రసాదోపహార
 సంగతి సుఖసుధాశరణవిమగ్న సుకృతా
 ప్రసాదకురిం సోమనాథసుకృతాధాసు
 తరి దండనాయక సననాంకన భ్రాతృగణం
 గణాయాకీర్తిదళగ్రామలోకగుణ
 పంజీత రాజ్య చరిత్రమున
 నరవజీయమకరణం

మొదలు.

౧. మాణ్య, ౨. పాలు.

అనుబంధము-౧

పండితారాధ్య సరస్వతీలో వచ్చే

సంజ్ఞావాచకీయముల పట్టిక.

పండితారాధ్య చరిత్ర

సంజ్ఞావాచకపదముల పట్టిక

(ఈ క్రిందివాటిలో మంజులీకరణము చేయబడిన అంకాలు సంపుటమునకును, తక్కినవి పుటలకును చెందునవి)

అ
అంకచరిత్ర (2) 13
(మూలం) అక్క (2) 91
అక్కగార్ కల్ల వేవయ్య (1) 516
అక్కవ్వ (2) 378
అక్షరాలు (1) 25 (2) 39, 42
అక్షరశబ్దము (2) 432
అక్షరము (ఒక స్వరగమకము) (2) 452
అంక (గాణాంక, భాషాంక, క్రియాంక, మూలంక) (2) 452
అంకరాలు (ఒక అభినయము) (2) 460
అక్షరాలక (తాళ భేదము) (2) 442
అంకగాయకము (2) 90
అక్షరము (1) 85, 639 (2) 263, 331
అక్షరములు (2) 540
అక్షరశబ్దము (2) 538
అక్షరము (1) 547
అక్షరము (2) 263, 270
అక్షరము (2) 537

అక్షరము (1) 168
అక్షరము (2) 283
అక్షరము (ఒక వీణావాసనాము) (2) 449
అక్షరము (2) 529
అక్షరము (=తాళ భేదము) (2) 448
అక్షరము (2) 505
అక్షరము (2) 516
అక్షరము (1) 143
అక్షరము దేవయ్య (2) 376
అక్షరము (=ఒక వీణాబంధము) (2) 445
అక్షరము (2) 259
అక్షరము (2) 276, 443
అక్షరము (2) 214
అక్షరము (2) 92
అక్షరము (ఒక సుధతాళము) (2) 447
అక్షరము (2) 190, 192
అక్షరము (2) 87
అక్షరము (2) 86
అక్షరము (ఒక వీణ) (2) 444
అక్షరము (=ఒక సుధతాయము) (2) 457

అణుమూర్తి (ఒక భిక్షురణ) (1) 138, 100

అణువు (ఒక కీణానాచరణ) (2) 150

అంతకాంతకుడు (2) 279

అంతకుడు = యముడు (1) 609

అంతరము (= ఒక కీణాబంధము) (2) 117

అంతరము (= ఒక కీణాబంధము) (2) 174

అంతరావృత (ఒక కీణాబంధము) (2) 115

అత్రి (1) 580, 571 (2) 143, 149

అత్రితయ (2) 197

అత్వణము (1) 2

అత్వణవేదము (1) 721

అత్వణము (1) 711

అత్వణము (1) 514

అత్వణార్థము (2) 432

అత్వణ్య (1) 388

అద్వీ (ఒక స్వకము) (2) 472

అద్వైత (2) 274, 275

అద్వైతబద్ధము (2) 254

అద్వైతమతి (1) 419, 756

అద్వైతములు (1) 682

అద్వైతము (1) 559

అద్వైతమునలు (2) 42

అద్వైతవాదులు (2) 506, 511

అద్వైతసంగతి (2) 274

అద్వైతి (1) 557

అద్వైతులు (1) 274, 558, 559

అగ్రవహిణి (ఒక కీణానాచరణ) (2) 450

అగ్రోక్షు (ఒక కీణానాచరణ) (2) 580, 615, 622 (2) 276

అగ్రాత్మములు (1) 507

అగ్రాత్మనాగులు (1) 512

అగ్రాత్మకేంద్రము (2) 212

అగ్రాత్మము (ఒక కీణాబంధము) (2) 416

అగ్రాత్మము (2) 143

అగ్రాత్మము (2) 508

అగ్రాత్మము (1) 651

అగ్రాత్మము (ఒక కీణాబంధము) (1) 181 (2) 132

అగ్రాత్మము (2) 331

అగ్రాత్మము (ఒక కీణాబంధము) (2) 263

అగ్రాత్మము (ఒక కీణాబంధము) (2) 145

అగ్రాత్మము (ఒక కీణానాచరణ) (2) 450

అగ్రాత్మములు (సంకీర్ణము) కంగావళి, శశవళి, ముగ్ధావళి

(2) 156

అగ్రాత్మము (ఒక కీణానాచరణ) (2) 458

అగ్రాత్మము (1) 435

అగ్రాత్మము (1) 524

అగ్రాత్మము (2) 85

అగ్రాత్మము (2) 89

అగ్రాత్మము (2) 92

పండ్ల తా రా గ్య చ రి త్ర

అమరసీతి (ఒక భక్తుడు) (2) 83
 అమరసింహ (సింహులు కారుడు)
 (1) 615
 అమరారామము (2) 54, 59, 96
 అమరారామపురము (2) 96
 అమరావతీపురి (2) 528
 అమరేంద్రుడు (2) 540
 అమరేంద్రుడు (2) 96, 540
 అమాత్య మల్లయ్య (2) 87
 అమి నే ను (2) 540
 (చిక్క) లమునీ వేదము (2) 87
 అమృతేశ్వరయ్య (2) 377
 అమృతేశ్వరుడు (2) 87
 అమృతినాని అప్పయ్య (2) 88
 అమృతేశ్వరము (2) 533
 అమృత్యు (2) 99, 578
 అరణ్య (2) 93
 అరియము (2) 56
 అరియమరాజయ్య (2) 91
 అరియమరాజు (1) 541 (2) 146,
 347
 అరినాలు (2) 86
 అరినా (ఒక భక్తుడు) (1) 199
 అరువ నెళ్ళము (2) 988
 అర్ధకలిక (తాళేశ్వరుడు) (2) 448
 అర్ధనాగేశ్వర (1) 665
 అర్ధనాగి (ఒక వీణాబంధము) (2)
 445
 అర్ధనాగి (ఒక వీణాబంధము)
 (2) 445

అర్యమరా (2) 215
 అగ్నిముడు = ఒక ముడు (1) 651
 అణువణుముపురు (2) 86
 అణువణుము వరు (2) 588
 అలంకారము (ఒక ముద్రామణి) (2) 451
 అలంకారము (ఒక ముద్రామణి) (2)
 458
 అల్లపాని (2) 578
 అల్లమనేలము (2) 90
 అల్లమనేలము (2) 576
 అల్లము (ఒక ముద్రామణి) (2)
 458
 అల్లమనేలము (2) 91
 అల్లమనేలము (ఒక ముద్రామణి) (2)
 460
 అల్లమనేలము (ఒక ముద్రామణి) (2)
 450
 అల్లమనేలము (1) 2
 అల్లమనేలము (ఒక ముద్రామణి) (2) 447
 అల్లమనేలము (2) 281
 అల్లమనేలము (1) 506
 అల్లమనేలము (ఒక ముద్రామణి) (2) 120
 అల్లమనేలము (2) 529
 అల్లమనేలము (2) 296
 అల్లమనేలము (2) 588
 అల్లమనేలము (ఒక ముద్రామణి) (2)
 438

అష్టతిగ్వాస (ఒకవీణావాదనాదము) (2) 449

అష్టసహారము సోహంతుడు (1) 234

అష్టస్థానైకనాడులు (1) 507

అష్టాంగగోగము (1) 589

అష్టావళి (దియపంచకములో నొకటి) (2) 456

అష్టాశి (=ఒక అష్టనయము) (2) 460

అష్టనానగుండు (తాళభేదము) (2) 449

అష్టనానగుండు (2) 274

అష్టనానగుండు (=చెప్పి) (2) 266

అష్టనానగుండు (2) 270

అష్టనానగుండు (=పూర్వము) (2) 265

అష్టనానగుండు (2) 233

అశ్వియదింబులి నాయ నారు (2) 84

ఆ

(కొంబిదొరికి) ఆకాయ్య (2) 89

ఆంతిగాలికులు=ఒక తగ (2) 506

ఆకాశబాంబులి (1) 640

ఆకాశపంజ (2) 536

ఆకాశనీల (2) 443

ఆకాశి (1) 651

ఆగము (1) 95

ఆగ్నేయ (పురాణము) (1) 388

ఆచారభేదముయ్యగాగు (2) 98

అశివంగ=ఒక బ్రాహ్మణుడు

ఆణ (తాళభేదము) (2) 447

ఆత్మదేవండు (2) 92

ఆత్మేయగోత్రము (1) 523

అందోళి (రాగము) (2) 453

అందోళిత (ఒక ప్రత్యేకస్వరగమకము) (2) 452

ఆదయగారు (5) 596

ఆదయ్య (1) 593, 597 (2) 214

ఆదవ్య (2) 93, 378

ఆదికంఠాణ (తాళభేదము) (2) 448

ఆదిమః (తాళభేదము) (2) 449

ఆదిమాతృక (తాళభేదము) (2) 447

(వీర) ఆయ్య (2) 91

ఆంధ్రదేశము (2) 374

ఆనంబిగీతములు (ఒక గ్రంథము)

(1) 176, 182

ఆనంబిలీలలు (2) 176

ఆనయనాగు (2) 83

ఆపూర్ణ (ఒక వైవతజన్యప్రతి)

(2) 451

ఆమ్ర (=కొంబి) (2) 265

ఆరాధ్యోవృండు (1) 460

ఆరాధ్యుండు (1) 505

ఆరెదేశము (2) 381

ఆరెపరుస (2) 387

ఆనోహి (స్వరాలాపనభేదము)

(2) 450

ఆర్ణ (తాళభేదము) (2) 447

ఆర్ణ్య (ఒక వర్ణతాళము) (2) 447

ఆర్ణతసమయములు (1) 511

పంపిణీ రాజ్య చరిత్ర

అలాపము (ఫోర్టాయిఫేషను) (2) 458
 అలాప (ఒక వీణానాదగతి) (2) 450
 అనటిక (= గ్రామము) (1) 149, 150
 అనన్తన (ఒక ఆభిషేకము) (2) 460
 అనలూగు (2) 172
 ఆవళి (ఒక ఋషభశస్త్రాంతి) (2) 471
 ఆశ్వలాయని (= వేదశాఖ) (1) 515
 ఆసురాణీయ (వేదశాఖ) (1) 515
 ఆస్థానగర్భ (ఒక వీణాశాస్త్రము) (2) 446
 ఆస్థానమండపము (ఒక స్థలాంతము) (2) 447
 ఆహారము (ఒక స్వేదనము) (2) 452
 ,, (ఒక ప్రత్యేక స్వేదనము) (2) 452
 ఆహారముల్లి దేవయ్య (2) 216
 ఆశ్రమాలు: (6) (2) 459
 అంధ్రావతి, సంధావతి, నాగావతి, శివ్రావతి, భోగావతి, వినియావతి.

ఇ

ఇంసులిత జవ్య (2) 91
 ఇంసులేశ్వరభౌగవాడి (1) 208
 ఇచ్చపంట సోదోపుండు (1) 233
 ఇండికాంతయ్య (2) 92, 375
 ఇండె సోమయ్య (2) 91

ఇడినుకి మారయ్య (2) 86
 ఇదుమనాతిప్పయ్య (2) 88
 ఇదుమాణిమడు (2) 86
 ఇందరావతి (2) 270
 ఇంద్రావతి (2) 282
 ఇంద్రావతి (కొంప) (2) 267
 ఇంద్రావతి (కొంప) (1) 392
 ఇంద్రావతి (2) 282
 ఇంద్రావతి (2) 242
 ఇంద్రావతి (2) 536
 ఇంద్రావతి (ఒక గ్రామము) (2) 459
 ఇంద్రావతి (2) 465
 ఇంద్రావతి (2) 728
 ఇంద్రావతి (2) 536
 ఇంద్రావతి (2) 533, 538
 ఇంద్రావతి (2) 535
 ఇంప (ఒక వీణానాదగతి) (2) 450
 ఇంప (ఒక స్థలాంతము) (2) 457
 ఇంప (గ్రామము) (2) 463
 ఇరితలంకి (1) 599, (2) 56, 113, 114
 ఇరుగుదుములు (2) 178
 ఇరుకలంకారి (2) 83
 ఇరుకలంకారి (= ఒక గ్రామము) (1) 144
 ఇలువల్లిరిమువ్వరు (1) 276
 ఇవలూరిసోమనాథయ్య (2) 551
 ఇల్లివోళ్లబ్రహ్మయ్య (2) 90
 ఇష్టకామేశ్వరము (2) 472, 535
 ఇష్టసిద్ధేశ్వరము (2) 535
 ఇశోమోంపనలిగూరు (1) 139

సంఖ్యా వాచిక పదముల పట్టిక

ఈ

ఈశాన = వునిశేరు (2) 263, 270,
281

ఈశాన సంహిత (1) 92

ఈశానము (2) 263, 464, 492

ఈశు (2) 233

ఈశ్వర సంచలించులు (2) 538

ఈశ్వరశబ్దము - ఒక ప్రావ్యాణము
(1) 121

ఉ

ఉక్కనీనాయనాగు (2) 86

ఉక్కనీనాయనాగు (2) 263

ఉక్కు (281)

ఉక్కు (1) 171

ఉక్కునాయుడు గాగు (2) 87

ఉక్కునాయుడు (ఒక స్వరమునకు)
(2) 452

ఉక్కునాయుడు (ఒక తాళము) (2) 447

ఉక్కునాయుడు (ఒక సంగీతనాదము) (2)
456

ఉక్కునాయుడు = ఒక ప్రావ్యాణము
గాగు (1) 121

ఉక్కునాయుడు (2) 88

ఉక్కునాయుడు (= ఒక తాళము) (2)
448

ఉక్కునాయుడు (1) 281 (2) 86,
875

ఉక్కునాయుడు (= ఒక తాళము) (2) 448

ఉత్తరాపధము (2) 416

ఉత్తరశ్రీ (ఒక వీణాబంధము) (2) 445

ఉత్తరేశ్వరము (2) 532, 538

ఉత్తరేశ్వరుడు (1) 591

ఉత్తరేశ్వరుడు (2) 140

ఉత్తరేశ్వరుడు (1) 142,

412 (2) 216

ఉత్తరేశ్వరము (2) 377

ఉత్పలీ (రాగము) (2) 453

ఉత్పలక (ఒక తాళము) (2) 448

ఉత్పలక (2) 266

ఉదయ (= కొండ) (2) 265

ఉదయ (2) 233

ఉదయనాయుడు (2) 197

ఉదయనాయుడు (2) 535

ఉదయ (ఒక వహణి) (2) 457

ఉదయనాయుడు (సంగీతములో ఒక
తిరువు) (2) 457

ఉదయనాయుడు (2) 87

ఉదయనాయుడు (2) 432

ఉదయనాయుడు (2) 379

(ఉత్తరేశ్వరుడు) ఉదయనాయుడు (1) 233

ఉదయనాయుడు (2) 88, 216

ఉదయనాయుడు (ఒక తాళము) (2) 447

ఉదయనాయుడు (ఒక వహణి) (2) 457

ఉదయనాయుడు (= ఋషి) (2) 270,
331, 499

ఉదయనాయుడు (ఋషి) (1) 25, 162

ఉదయనాయుడు (ఒక నాట్యచార్యుడు)
(2) 462

ఉపాధ్యాయులపట్టపెట్టి=ఒక
బ్రాహ్మణుడు (1) 120

ఉపేంద్రుడు (1) 615

ఉప్పరమునందులు (1) 518; (2) 309

ఉప్పరవట్ట (సంగీతములో ఒక
తిరుప్ప) (2) 456

ఉభయకాండ (ఒక సాక్షాత్కార
గతి) (2) 478

ఉభయసంగమేశ్వరము (2) 508

ఉభయగుణము (ఒక వీణాతం
గ్రతి) (2) 441

ఉమాశి (2) 379

ఉమాశిరి (2) 530

ఉమాశిర (2) 270

ఉమాశిరస్థానము (2) 511

ఉమానాథుడు (2) 285

ఉమామండ (ఒక స్థానము)
(2) 447

ఉమామహేశ్వరము (2) 529

ఉరగ (2) 270

ఉరగరాయణుడు (2) 91

ఉరగాంకుడు (పక్షి) (2) 110

ఉరులింగపెద్దయ్య (2) 89

ఉన్నమునారి పన్నులు (1) 121

ఉల్లంప (ఒక వీణాబంధము)
(2) 445

ఉల్లసము (ఒక వీణారసము)
(2) 444

ఉల్లసతిము (ఒక స్వరగమకము)
(2) 472

ఉల్లసకము (ఒక అభినయము)
(2) 460

ఉల్లసతిము (ఒక స్వరగమక
ము) (2) 472

ము

ముక్తాంత (1) 52, 86

ముక్తాంతి (1) 52, 71

ముక్తాంతయము (1) 708

ముక్తాంతము (1) 51, 52;
(2) 471

ముక్తాంతము (1) 671

ముక్తాంతము (అక్షరము) (2) 265

ముక్తాంతము (సంగీతము) (2) 470

ముక్తాంతము (గాయము) (1) 475

ముక్తాంతము (ఒక వీణా-
బంధము) (2) 449

ని

ని (కవితాము) (2) 446

ని (1) 120

ని (ఒక స్థానము) (2) 416

ని (సంగీతము) (1) 411

ని (1) 121

ని (2) 83

ని (2) 216

ని

ని (ఒక స్థానము) (2)
447

ని (2) 536

ఏకశిల (2) 533
 ఏకాక్షరి (1) 290
 ఏకాంతరాహన్న (2) 215
 ,, గామయ్య (1) 231, 591,
 (2) 56, 92
 ఏకాత్మనాదులు (1) 506, 511
 ఏకాస్మామాస (2) 83
 ఏకాంత (వేదశాఖ) (2) 515
 ఏకాధనా య్య (2) 347
 ఏకానానాదు (ఒకధిక్తుడు)
 (1) 145, 409, (2) 83
 ఏవో కెయ్య (1) 409, 458,
 (2) 91, 375
 ఏవేశ్వరము (2) 529, 538
 ఐ
 ఐచివ దు (2) 93
 ఐచిగ్నాపిన్న (2) 9
 ఊ
 ఊసాచిం (2) 122
 ఊసాచిం (1) 293, 381,
 (2) 215
 ఊసాచి (2) 86
 ఊసాచిము (ఒకవహుము)
 (2) 461
 ఊసుకావ్యార్థు (2) 154
 ఊ
 ఊ (ఒక ధి గాము) (2) 457
 ఊసుకావ్యార్థు (2) 139
 ఊహితవేదము (2) 86

ఊహితవేదము (2) 196
 ఊహితయ్య (1) 380, 386, 396,
 403, 405, 406, 409, 412, (2) 90
 ఊహితము (1) 188, 172, 371,
 390, 394, 402, 403, 404, 411
 (2) 215

ఔ

ఔషియ (వేదశాఖ) (1) 514
 ఔషివ (2) 455
 ఔగుంబరి (వీణ) (2) 444

క

కంకాళ (ఒకతాళము) (2) 447
 కంకాళ బసవయ్య (2) 93
 కక్కయ్య (1) 148, 458, 516
 (2) 214
 (దోహరి)కక్కయ్యగారు (1) 231
 కక్కయ్యగారు (2) 86
 కక్కవ్వ (2) 378
 కక్ష (ఒకవహుణి) (2) 457
 కంకళ విరుపాక్ష దేవము (1) 233
 కంచేకువాపిలు (1) 410
 కచ్చుణ (ఒకతాళము) (2) 447
 కచ్చుము (ఒకవీణాబంపము) (2) 445
 కంటకాసురుడు (2) 188
 కంబెకలయ్య (2) 13
 కటకము (1) 234, 592
 కంక (ఒకవహుణి) (2) 457
 కంకతి (సంగీతములో ఒకతిరువు)
 (2) 457

కరణికలు (వీణవెట్లు) (2) 441
 కరస్థితము (ఒక స్వరగమకము) (2) 452
 కరయూనా నోహెడు (1) 412
 ,, రి నోహెడు (2) 86, 347
 కరిశోవహము (2) 190
 కరవగుడు (1) 489
 కరవశ్యము (2) 489
 కరహో (2) 391
 కరహోననాస్యము (2) 13
 కరికాలనోహెడు (1) 458
 (2) 117, 119
 ,, కరడు (1) 112
 (2) 347
 కరికాలనోహెడునొకప్రకారము (2) 119
 కరికాలనోహెడు (1) 14
 కరికాలనోహెడు (2) 83
 కరికాలనోహెడు (2) 454
 కరికాలనోహెడు (2) 177
 కరికాలనోహెడు (1) 208
 కరికాలనోహెడు (2) 176, 177, 376
 కరికాలనోహెడు (రగము) (2) 454
 కరికాలనోహెడు (2) 538
 కరికాలనోహెడు (2) 538
 కరికాలనోహెడు (ఒకకారణము) (2) 445
 కరికాలనోహెడు (=కవి) (2) 105
 కరికాలనోహెడు (2) 45 = (బ్రాహ్మణములు)
 కరికాలనోహెడు (1) 506, 511

కర్మనాశకర్మ (2) 478
 కర్మనాశకర్మము (2) 472; 477
 కర్మనాశకర్మము (ఒకకారణము) (2) 411
 కర్మనాశకర్మము (రగము) (2) 455
 కర్మనాశకర్మము (2) 412
 కర్మనాశకర్మము (1) 521
 కర్మనాశకర్మము (2) 410
 కర్మనాశకర్మము (2) 537
 కర్మనాశకర్మము (1) 583, 622
 కర్మనాశకర్మము బ్రహ్మయ్య (1) 231, 408
 (2) 86, 218
 ,, కర్మనాశకర్మము (1) 458
 కర్మనాశకర్మము (ఒకకారణము) (2) 447
 కర్మనాశకర్మము (2) 83
 కర్మనాశకర్మము (ఒకకారణము) (2) 445
 కర్మనాశకర్మము (2) 253
 కర్మనాశకర్మము (=కొంప) (2) 265
 ,, కర్మనాశకర్మము (1) 232, 235,
 (2) 178, 190
 ,, కర్మనాశకర్మము (2) 377
 కర్మనాశకర్మము (=పురము) (2) 198
 కర్మనాశకర్మము (2) 214
 (విరుప) కర్మనాశకర్మము (2) 88
 (కీర) ,, (2) 89
 (హావినిహాల్లి) కర్మనాశకర్మము (2) 56
 (కంపె) కర్మనాశకర్మము (2) 13
 కర్మనాశకర్మము (ఒకకారణము) (2) 457
 (హావినిహాల్లి) కర్మనాశకర్మము (2) 90
 (అక్కగార్) కర్మనాశకర్మము (1) 516

కల్లినాగులు (1) 244, 245, 247
 కల్లినాగు కీమయ్య (2) 88
 కవిమల్లెలు (మల్లికార్జున పంక్ష
 తారాధ్యయదు) (1) 188
 కవిరాజు (ఒకకవి) (2) 105
 కస్తూరిమేక యుష్ఫటయ్య
 (1) 233
 కస్తూరు (ఒక అశ్వనయము)
 (2) 460
 కటిపెరియంగారు (2) 13
 కటింగ (2) 391
 కటింగము (2) 415
 కటియంఠ (1), 276, 290, 291,
 295, (2) 84
 కటియంబు కుర్గు (2) 86
 (కుర్గు) కటింగారు (1) 399
 (కీమ) ,, (1) 400
 (హామివాల్లె) కటింగయ్య (2) 142

కా

కామిరాజయ్య (2) 86
 కాబకోటాడు (1) 286
 కాబకోటయ్యగారు (1) 154
 కావ్య (నేదశాఖ) (1) 514
 కాంతిమతి (2) 123, 124
 కాశ్యాయనకృష్ణాస్థు (1) 32
 ,, ,, నూత్రము (1) 92
 కాశ్యాయనీయ (నేదశాఖ) (1)
 515
 కావాల (=,,) (1) 514

కాంభోజ (2) 391
 కాంభోజి (కామము) (2) 474
 కాంభోజి (కామము) (2) 473
 కామయ్యవ (1) 121
 కామలవ (2) 86
 ,, గారు (2) 85
 కామవ్య (2) 378
 కామోమము (1) 77
 కామకంఠమున్ను (2) 411
 కామింగ (ఒక కవి నానామ
 ము) (2) 417
 (ముక్తికాశ్యము) కాలకంఠుడు
 (1) 232
 కాలకంఠుడు (2) 217
 కాలవ (1) 511
 కామనాగులు (1) 506, 511
 కామ్రాధ్యయ (2) 524
 కామ్రాధ్యయ (నేదశాఖ) (1)
 515
 ,, ,, క్రమము (2) 86
 ,, క్రమము (1) 32, 388
 కాఫి (ఒక నాదకర్మ) (2) 455
 కాఫీ (2) 118, 172, 266
 కాశ్యకంకా (ఒకతాళము) (2)
 448
 కాకాభంపము (1) 15, 686
 కాశ్యక (2) 391, 415
 కాశ్యపగోత్రము (1) 524
 కాశ్యపవీర (2) 443
 కాశ్యమరుసుగారు (2) 91

కాశవ (2) 87
 కాశవ్య(1)211, 215 (2) 83, 193
 (కుకుబె) కాశవ్య (1) 213, 232
 కాళిదాస (=కవి) (2) 105
 కాళిదాసి(2) 39, 107, 108, 113
 ,, గద్ద్యము (2) 107
 కాళినట్టి (2) 117, 118, 119
 కాశ్యపము (2) 533

కీ

కీర్తి (=కవల) (2)269, 284,
 464
 కీర్తి బ్రహ్మకేవ (1) 240, 241
 244, 245, 248
 కీర్తి బ్రహ్మకేవయ్య (1) 230
 కీర్తి బ్రహ్మయ్య (1) 211, 239,
 241, 251 (2) 86, 214, 375
 కీర్తి య్య (1) 381
 కీర్తి కేవ (2) 443
 కీర్తి గుణ (1) 240, 242, 458
 కీర్తి గుణ (2) 285, 445
 కీర్తి కేవలము (2) 282, 427
 కీర్తి న్నై (1) 251
 కీర్తి బ్రహ్మయ్య (1) 239, 241,
 251, (2) 86
 కీర్తి గుణ (2) 269
 కీర్తి (1) 582
 కీర్తి క (=కొండ) (2) 265
 కుక్కు టేశ్వరము (2) 538
 కుక్కు టేశ్వరుడు (2) 535

కుంచితము (ఒకస్వరగమకము)
 (2) 452
 కుంజర (=కొండ) (2) 265
 ,, (=ఒక తాళము) (2) 448
 కుటిల (ఒకతాళము) (2) 447
 కుండతీర్థము (2) 281, 492
 కుండయ్య (ఒకభక్తుడు) (1)137
 కుండేశిఖరి (2) 530
 కుండప్రభుడు (2) 535
 కుడు బెకాళవ్య (1) 213, 232
 కుచేశ్వర (2) 299
 కుంభకేశ్వరము (2) 533
 కుంభకము (రాగము) (2) 453
 కుంభుడు (1) 615
 కుంభసంభవుడు (2) 232
 కుంభిక (వీణ) (2) 444
 కుమారకుండము (2) 538
 కుమారగిరింద్రము (2) 531
 కుమారపాల ఘోర్జరుడు (1)
 367, 417, (2) 90, 217
 కుమారభూభృత్ (2) 531
 కుమారవాస (=ఒక వీణావాస
 నాదము (2) 449
 కుమారశైలము (2) 531
 కుమారాచల (2) 531
 కుయంత్రవిద్యావిశారదులు
 (1) 507
 కురిగుంట దేవడు (2) 90
 కులగిరులు (2) 259
 కులపర్వతములు (2) 234, 241

కులప్పరిచారము (1) 409
 కులుప్పిరివాయివారు (2) ౫1
 కుసుమ (=కొం) (2) 255

కూ

కూకెనగారితిమ్మి (1) 120
 కూకెనంగ (2) 205, 206
 కూకెనంగ వేశ్యురము (2) 540
 కూకెనాంక్యురము (1) 597
 కూకెన (పురాణము) (1) 1, 4
 కూకెనపురాణము (1) 46, 610
 కూకెన మల్లికార్జునుడు (2) 506
 కూకెనవీణ (2) 44;
 కూకెనవతారము (1) 582, 610
 కృతి (ఒకతాళము) (2) 148
 కృష్ణ (1) 682
 కృష్ణబంజ (ఒకతాళము) (2) 449
 కృష్ణనామ (2) 506
 కృష్ణాశి (=నది) (1) 266, 2, 540
 కృష్ణాక్షర (1) 106, 580, 651 (2) 492

క

కంభావి=ఒక గానము (1) 102
 ,, పోగయ్య (1) 101
 కంభావిహార వేదము (2) 88
 కంభూరిదాసయ్య (2) 90
 కంభూరిబ్రహ్మయ్య (2) 89

కే

(వశేన) కేతయ్య (1) 478
 (2) 91, 375
 ,, గారు (1) 409

కెయ్యిగారు (2) 86
 కేవారివారియ్య (2) 88
 కేవారు (2) 174, 117, 116
 కేవారుయ్య (2) 570
 కేవారియ్య (2) 502
 కేవారియ్య (1) 120
 కేవారియ్య (1) 120
 కేవారియ్య (1) 2-1
 (2) ౫, 375
 కేవారియ్య (1) 516 (2) ౫6, 377
 కేవారియ్య (2) 216
 కేవారియ్య (1)
 2 2 2) 10
 గారు (1) 255
 ,, (2) 215
 కేవారియ్య (1) 516
 (2) ౫౫, 216
 కేవారియ్య (2) 267
 కేవారియ్య (1) 177
 కేవారియ్య (1) 171
 కేవారియ్య (2) 147

కై

కైశిమ (=కేవారియ్య) (1) 515
 కైశిమ (=కొం) (2) 240, 265
 ,, ,, (1) 9 (2) 262, 269
 కైశిమి, (2) 140
 ,, కైశిమ (2) 202
 కైవల్య (ఉపనిషత్తు) (1) 515

కొ

- కొంక (2) 91, 115
- కొంకు (ఒక పదము) (2) 470
- కొంకు (ఒక పదము) (2) 477
- కొంకు (ఒక పదము) (2) 89
- కొంకు (ఒక పదము) (2) 91
- కొంకు (ఒక పదము) (1) 22, 27, (2) 10
- కొంకు (ఒక పదము) (2) 92
- కొంకు (ఒక పదము) (2) 76
- కొంకు (ఒక పదము) (1) 121 (2) 178
- కొంకు (ఒక పదము) (2) 92
- కొంకు (ఒక పదము) (2) 90

కో

- కో (2) 114
- కో (ఒక పదము) (1) 10
- కో (ఒక పదము) (1) 24
- కో (ఒక పదము) (1) 29
- కో (ఒక పదము) (2) 42
- కో (ఒక పదము) (2) 114
- కో (ఒక పదము) (2) 44
- కో (ఒక పదము) (2) 84
- కో (ఒక పదము) (2) 460
- కో (ఒక పదము) (1) 491, (2) 89, 375
- కో (ఒక పదము) (1) 591

కౌ

- కౌ (ఒక పదము) (1) 508
- కౌ (ఒక పదము) (1) 514
- కౌ (ఒక పదము) (2) 105
- కౌ (ఒక పదము) (2) 444
- కౌ (ఒక పదము) (1) 671
- కౌ (ఒక పదము) (1) 443
- కౌ (ఒక పదము) (2) 246
- కౌ (ఒక పదము) (2) 265
- కౌ (ఒక పదము) (2) 444
- కౌ (ఒక పదము) (1) 651; (2) 493

క్ర

- క్ర (2) 274
- క్ర (ఒక పదము) (2) 265
- క్ర (ఒక పదము) (ఒక పదము) (2) 445

క్ష

- క్ష (ఒక పదము) (2) 16
- క్ష (ఒక పదము) (2) 241
- క్ష (ఒక పదము) (1) 484
- క్ష (ఒక పదము) (ఒక పదము) (2) 448
- క్ష (ఒక పదము) (2) 105

ఖ

- ఖ (ఒక పదము) (2) 449
- ఖ (ఒక పదము) (2) 447
- ఖ (ఒక పదము) (ఒక పదము) (2) 446

బండ్లవర్ణ (బకతాళము) (2) 447
 బంకితి (బకతాళము) (2) 417
 బంకితితా (బకతాళము) (2) 447
 బండెంకు (2) 547
 బండేళ్ళము (2) 532
 బల్బల (బేబు) (2) 514
 భాంకిశ్యా (-బేబు) (1) 515
 భాంకిశ్యా (1) 620
 బు (బకతాళము) (2) 414
 బు (2) 447

X

బం (2) 20, 100
 బంబు (2) 91
 బంబు (2) 97
 బంబు (2) 20
 బంబు (2) 91
 బంబు (1) 20
 బంబు (2) 91
 బంబు (1) 514, 564
 బంబు (1) 177, (2) 10
 బంబు (2) 47
 బంబు (2) 214
 బంబు (2) 48
 బంబు (-బివగణ) (1) 3; (2) 251
 బంబు (2) 91, 35
 బంబు (2) 414
 బంబు (2) 270, 262
 బంబు (2) 94
 బంబు (2) 94

బంబు (= బంబు) (1) 512, (2) 432
 బంబు మో. శ్యా (2) 537
 బంబు (2) 524
 బంబు (2) 92
 బంబు (2) 437
 బంబు (1) 12
 బంబు (2) 361
 బంబు (2) 20
 బంబు (2) 204, 116
 బంబు (2) 209
 270, 241, 411, 194.
 బంబు (2) 522, 20
 బంబు (2) 102
 బంబు (2) 474
 బంబు (2) 457
 బంబు (2) 458
 బంబు (2) 156
 బంబు (2) 151
 బంబు (2) 206
 బంబు (2) 139
 బంబు (2) 140
 బంబు (2) 407
 బంబు (2) 269, 270.
 464, 498
 బంబు (2) 536
 బంబు (1) 515

గర్భనిర్ణయము (ఒక వీణాబంధము) (2) 446
 గర్భాపనివస్తు (1) 50
 గవణ (ఒక సాళగతాళగతి) (2) 458
 గణానుమాకము (ఒక సిద్ధతాయము) (2) 457
 గా
 గాఢ (ఒకః ధృతాయము) (2) 457
 గాఢలీత (,,) (2) 457
 గాఢాయి (ఒక సంగీతానుమాచకము) (2) 556
 గాఢాయి (ఒక సంగీతానుమాచకము) (2) 456
 గాఢాయిలము (ఒకః ధృతాయము) (2) 457
 గాంధ్యకీల (2) 443
 గాంధారి (- న) (2) 256
 గాంధారి (ఒకః స్వరము) (2) 450
 గాంధారి (గాగము) (2) 453
 గాంధారిస్త (రాగము) (2) 453
 గాయత్రి (= ఛందస్సు) (1) 223
 (2) 265, 266
 గాగుప (= ఫుగాణ) (1) 388
 గాగుపమంత్రితంత్రావగములు (1) 436, 437
 గాగుపమంత్రస్థిగుఱు (1) 435
 పవరమంత్రానిగులు (1) 435
 గాలక (= వేదకాల) (1) 514
 గతమాక్తములు (గంధము) (2) 433

గీతాంగళే (ఒక అభినయము) (2) 460
 గీతానుగము (ఒక వీణాతంత్రము) (2) 444
 గు
 గుర్తులు కలి గూగు (1) 399
 గుజరాష్ట్ర గూమి (2) 415
 గుజ్జరి (గాగము) (2) 454
 గుంపచక్రవర్తి (2) 90
 గుంపయ్య (= ఒక భక్తము) (1) 280, 704
 ,, ప్రభువు (2) 10
 గుడిపూడి (2) 413
 గుణ్యము (2) 93
 గుడివ (2) 56, 86, 377
 గుణ్యము (1) 149, 150 (2) 243
 గుణ్యపురము (2) 413
 గుప్తకుంపము (2) 534
 గుప్తమాహేశ్వరము (2) 527, 529
 గుంఫితము (ఒక స్వరగమకము) (2) 452
 గురుదేవ (2) 377
 గురుకేచి (2) 378
 గురుభక్తకేవలము (2) 215
 గురుభక్తయ్య (1) 315, 321, 322
 331, (2) 91
 గురుభక్తాంధారి (1) 332
 గురుభక్తా దారు (1) 429
 గురుభక్తము (1) 323, 324, 325
 326, 327, 329, (2) 10

నురుమలి కాన్డవ శేషుడు (1) 510
 నురుమలి కాన్డవ పంకితానామకము
 చరిత్ర (1) 12
 నురుమలి కాన్డవ (2) 59
 సహాయము (1) 614
 గూఢ (ఒక పద్యము) (2) 451
 గూఢాయి (ఒక పంకితానామకము)
 కము (2) 456

గౌ

గౌరవ్య (2) 375
 (హిట్టు) గౌరవ్య (1) 232
 గౌరవ్య (2) 377
 గౌరవ్య (2) 24, 215
 గౌరవి (2) 42

గో

గోపలముల్ల త్సానాడు (2) 87
 గోదావరి (2) 267, 414, 491
 గోదావరి (2) 105
 గోమతి (=) (2) 255
 గోమాతృ దేశములు (=) (2) 301
 ,, పంచకము (2) 300
 ,, సంఘము (2) 241
 గోయి శేవశ్య (2) 93
 గోవర్ధన (=) (2) 265
 (బంపెరువు) గోవిందులపాప (2)
 179, 180, 182
 గోవింద భట్టారకుడు: (1) 224 (2)
 87, 217

గోవిందులు (=) (1) 107
 గోవిందశ్యము (1) 584
 గోవిందము (2) 533
 గోమాతృ (ఒక పద్యము) (2)
 457
 గోష్ఠి (ఒక తాళము) (2) 447
 గౌ

గౌతము (=ముసి) (2) 263,
 270, 331, 499
 గౌతనాన్నయము (?) 93
 గౌతము (2) 15
 గౌతమేశ్వరము (2) 529
 గౌతంబ (=మల్లికార్జున పంకి
 తానామకము) (1) 28
 గౌత (1) 647 (2) 492, 495
 గౌతంబము (2) 530
 గౌతంబి (2) 536
 గౌతంబ (2) 443
 గౌతం (=) (2) 265
 గౌతేశ్వరము (2) 532
 గౌతేశ్వరము (2) 532
 గౌత (=) (2) 291
 ,, (2) 454
 (నూర) గౌతంబ (2) 88
 గౌతంపములు (1) 390
 గౌతభట్టారకుడు (2) 7, 87
 గౌత (రాము) (2) 453
 గౌత (ఒక పంకితానామకము) (2) 459
 గౌత (రాము) (2) 454

సాహిత్య చరిత్ర (2) 460
 (వ్యాస) (2) 177
 గ్రామ (2) 176
 ఘన ( ) 101, 102, 112
 ముఖ్య ( ) 174
 ఘనకావ్య ( ) 232
 ఘనకావ్య ( )
 ఘనకావ్య ( ) 111
 ( ) (2) 9
 ( ) (2) 117
 ( )
 ( ) (2) 111
 చక్ర ( ) (1) 642 (2) 274
 చక్ర ( ) (2) 84
 చక్ర ( ) (2) 170
 చక్ర ( ) (2) 447

చక్ర (2) 272
 చక్ర ( ) (2) 447
 చక్ర ( ) (2) 91
 చక్ర ( ) (2) 447
 చక్ర ( ) (2) 467
 చక్ర ( ) (1) 174
 చక్ర ( ) (1) 141 (2) 146
 చక్ర ( ) (1) 186
 చక్ర ( ) ( ) (2) 449
 చక్ర ( ) (2) 467
 చక్ర ( ) (2) 272
 చక్ర ( ) (2) 304
 ,, ( ) (2) 304
 ,, ( ) (2) 300, 303
 ,, ( ) (2) 304
 ,, ( ) (2) 304
 ,, ( ) (2) 302, 303
 ,, ( ) (2) 301
 చక్ర ( ) (1) 11
 చక్ర ( ) (2) 448
 చక్ర ( ) (2) 90
 చక్ర ( ) (2) 93
 చక్ర ( ) (1) 275
 చక్ర ( ) (2) 92
 చక్ర ( ) (2) 284
 చక్ర ( ) (2) 107
 చక్ర ( ) (2) 266
 చక్ర ( ) (2) 284

విక్రమసోమశేవండు (2) 88
 విక్రమలసద శేవకు (2) 98
 చింతామణులు (2) 241
 చిత్ర (=వగ) (2) 266, 268
 చిత్రాగారు (=కొంప) (2) 265
 చిత్రాపుడు (1) 609
 చిత్రాలు (చక్కణాచన) (2) 444
 చిత్రశిల్పి (చక్కణు) (2) 155
 చిత్రం (చక్కణు) (2) 17
 చిప్పకూర్చుట (2) 90
 చిన్న పులి (1) 120
 చిన్న పులి (2) 8
 చిన్న పులి (1) 137
 చిన్న పులి (2) 141 ✓
 చిన్న పులి (1) 110 ✓
 చిన్న పులి (2) 84
 చిన్న పులి (2) 275
 చిన్న పులి (2) 93
 చి
 చిన్న పులి (2) 84
 చిన్న పులి (1) 158
 చిన్న పులి (1) 458
 చి
 చిన్న పులి (2) 37
 చి
 చిన్న పులి (చక్కణు) (2) 159
 చిన్న పులి (1) 215, 235
 చిన్న పులి (1) 142, 516 (2) 91

చిన్న పులి (2) 205
 చిన్న పులి (2) 8
 ,, ,, శేవకు (1) 4
 చిన్న పులి (1) 191, 307, 456 (2) 86
 ,, చిన్న పులి (2) 66
 చిన్న పులి (2) 550
 చిన్న పులి (2) 140
 చి
 చిన్న పులి (1) 183, 195
 ,, చిన్న పులి (1) 475, 476 (2) 88
 చిన్న పులి (2) 83
 చిన్న పులి (1) 177, 171, 281,
 179 (2) 10, 161
 ,, చిన్న పులి (2) 162,
 170, 173, 174 (1) 704
 ,, చిన్న పులి (1) 410
 (2) 86, 160, 347
 ,, చిన్న పులి (2) 160
 చిన్న పులి (కావ్యశాస్త్రం) (2) 459
 చి
 చిన్న పులి (చక్కణు) (2) 460
 చిన్న పులి (చక్కణు) (2) 456
 చిన్న పులి (2) 86
 చి
 చిన్న పులి (2) 204
 చిన్న పులి (1) 287
 చిన్న పులి (1) 280, (2) 51,
 59, 61, 65, 68, 69, 126

చోడనరాధిభూతు (2) 62
 చోడనరెండ్రులు (2) 154, 511
 చోడనృపతి (1) 598, (2) 86
 చోడమండలశిల్పగుణము (1) 280
 చోడవ్య (2) 85

చౌ

చౌడవి (1) 172
 (మొదటి) చౌడయగారు (1)
 478, (2) 214
 (సరళ) చౌడయగారు (2) 217
 (సరళ) చౌడయ్య (1) 231, 408
 (సరళ) చౌడయ్య (1) 1:9
 440, 572, (2) 10, 80
 (సరియ) చౌడయగారు (1) 178
 (సరియ) చౌడయ్య (2) 86
 (సరళ) చౌడయ్యగారు (1) 211
 చౌడగిరి (గూడ) (2) 474

చౌ

చౌలవాది పుస్తకము (1) 23
 చౌగూ మల్లికార్జునుడు (2) 577

జ

జంకె (ఒక ఆకృతము) (2) 100
 జక్కయ్య (2) 378
 జంకమ (1) 3, 161, 191,
 198, 201, 202, 211,
 218, 215
 జంకమంబా (1) 30
 జంకమము (1) 190
 జంకయ్య (1) 212

జంకయ్య (1) 162
 జంకయ్య (1) 521
 జంకయ్య (1) 500, 501
 జంకయ్య (2) 2
 జంకయ్య (2) 191, 194, 216
 జంకయ్య (2) 531
 జంకయ్య (2) 92
 జంకయ్య (2) 571
 జంకయ్య (2) 9
 జంకయ్య (2) 121, 127, 127, 128,
 129, 130
 జంకయ్య (2) 80
 జంకయ్య (2) 117, 441
 జంకయ్య (1) 602 (2) 280, 460
 జంకయ్య (2) 79
 జంకయ్య (2) 449
 జంకయ్య (2) 15
 జంకయ్య (2) 170
 జంకయ్య (2) 456
 జంకయ్య (2) 107
 జంకయ్య (2) 456
 జంకయ్య, జంకయ్య,
 జంకయ్య, జంకయ్య, జంకయ్య
 జంకయ్య
 జంకయ్య (2) 101, 102
 జంకయ్య (1) 80, 665
 జంకయ్య (ఒక కీలకము)
 (2) 446

జలవాయి (2) 278
 జా
 జానవయ్య (2) 377
 జాతి (ఒక గాంధూరి జన్యత) (1) 451
 జాతివాస (ఒక కీలానా నా దము) (2) 449
 జానపద్యలింగాలు (2) 734
 జానపద (సాహిత్యము) (1) 515
 జానపదవైఖ్య (1) 633
 జానపదము (1) 92
 జానపది (కేరళ) (1) 512
 జానపది (1) 32
 జానపదులు (శ్రీ) (2) 415
 జానపదులు (1) 641
 జానపదులు (2) 178
 జానపదులు (1) 791, 792, 793
 జానపదులు (1) 795
 జానపదులు (1) 671
 జానపదులు (2) 739
 జానపదులు (2) 89
 జై
 జైత్రమాసము (2) 87
 జై
 జైత్రమాసము (సాహిత్యము) (1) 515
 జైత్రమాసము (1) 163, 290, 292, 796 (2) 215

జైవబౌద్ధము (1) 586
 ,, బౌద్ధులు (1) 597
 జైవము (2) 76, 63
 జైవములు (1) 547, 598
 జైవనాదము (1) 790
 ,, సంఘము (1) 518
 జైవము (1) 792
 జైవములు (1) 407, 591, 592, 593, 598, (2) 25, 26
 జో
 జొమ్మయ్య (1) 411
 (తెలుగు) జొమ్మయ్య ( ) 281, 393, (2) 194
 (తెలుగు) జొమ్మయ్య (2) 86
 (తెలుగు) జొమ్మయ్య గారు (1) 478 (2) 214
 జొమ్మయ్య (2) 378
 జో
 జోగ (1) 521
 జోగుల నాయణ్ణ (2) 91
 జోవాణి (ఒక కీలానాంధము) (2) 445
 జ్యోతిస్పదపటనాగుణము (2) 283, 734
 జ్వలనాక్షుణ్ణము (2) 721
 జు
 జుంకుటూరి మాచయ్య (1) 255
 త
 తక్కరాగము (2) 454

అదికంఠాణ, అదిమృత, అదిమా
 తృక, ఆర్ణ, ఉచ్చువటి, ఉత్తిమ
 మేరు, ఉత్తర, ఉత్పల్లక, ఉద్వీ
 తుణ, కంకాళ, కంఠాధరణ, కచ్చు
 ణ, కాశ్యకంకాళ, కుంజర, కుటి
 ల, కృతి, కృష్ణఖంజర, క్షోకిల
 వ్రాయ, బంజర, బంజకంకాళ,
 ఖంజర, సింహి, బుజ్జితితర,
 ఖర, గోష్ఠి, ఘోష్ఠి, చంప,
 చిటిక, చిక్చక్రఖంజర, చిక్చక్ర
 ధా, చాయణ, జంపెమర, తిమ
 భద్ర, తిక్చక్రపుష్పి, తాంబూలి
 గాణ, తాళ, దళిపుష్ప, గ్రువ,
 గ్రువకుం, నిరవస్థ, పంచతాళ,
 పంచబ్రూ, పంచనాణ, పంచా
 క, పంచతాళ, పంచాకంకాళ, ప్ర
 సక్త, పణిరణ, ప్రిష్ఠక, మణిమిత్ర
 కంకాళ, మలపు, నాసంక, నా
 గుణి, మిత్రసంకాష్ఠి, మిత్ర
 తాళ, మిత్రకర్ణ, ముక్తతాళ, మును
 తిగనాసంకాష్ఠి, మువఖంజ, య
 ష్ఠి, రక్తనాణ, రస్మి, లక్ష్మణ
 గాణ, లక్ష్మణి, లక్ష్మణసన, లయా,
 వక్, విద్యాధర, చిలంపిత, చిలం
 ఖర, సంమిత్రనాష్ఠి, సరస్వతి,
 సంహవంపి, సంహనాడ, సంహ
 విక్రేతి వారిణ.

తాపాత్తిరి (ఒకసాళగతాళగతి)
 (2) 448

తి

తిపిరి (వీణ) (2) 444
 (ఇడుమనాళ) తిప్పయ (2) 66
 తిరుకాళి(కన్నప్పస్థలము) (1) 398
 తిరుకురిపి తొంపెరకు (2) 83
 తిరునాళ్లవ్వాప (2) 83
 తిరునాళ్లవ్వాప (1) 145
 తిరునీలకంఠాడు (2) 82
 తిరునీలవక్క (2) 82
 తిరునీలవక్కాడు (2) 56
 తిరుమక్కెర(1)381 (ఒకస్థలము)
 తిరుమలకపరకు (2) 83
 తిరునారూరు (2) 124
 తిరునాలూరు (2) 130
 (చెల్లి) తిరునాలూరు (2) 140
 తిరువు (ఒకవీణాపాదము) (2) 445
 ,, (ఒకవీణానాదగతి) (2) 450
 ,, (ఒక అశ్వినయము) (2) 437
 తిరువు (12): (సంగీతము) —
 అంతియము, ఉదనగతి, ఉప్పర
 క్షుంకంగతి, గమకాయి, నాణ్ణి,
 గతి, భంగానాసము, మందరణ,
 వళిగ, వా, జయస్థానకము,
 వ్యంగత.
 తిర్నాళ్లవ (2) 216
 తిలకవ్య (1) 338, 408
 (మగ) ,, (2) 90
 తిలమంపము (2) 530
 తిలేశ్వము (2) 529

సుంకాధిపతి (1) 592 (2) 566, 577, 510
 సంప్రేయ (కావ్యం) (2) 475
 సంకరాధి (2) 460
 సుకవర్ణి (కావ్యం) (2) 457
 శాసనాధి (కావ్యం) (2) 391
 శాసనాధి (కావ్యం) (2) 265
 శాసనాధి - పాపాధి (1) 271
 29, (2) 194
 శాసనాధి - పాపాధి
 (1) 174, (2) 214
 శాసనాధి - పాపాధి (2) 46, 19
 శాసనాధి (2) 11.
 శాసనాధి - పాపాధి (2) 46
 శాసనాధి (2) 46
 శాసనాధి - పాపాధి (1) 600, 601
 శాసనాధి (కావ్యం) (2) 475
 శాసనాధి - పాపాధి (= ప్రాసాదాధి) (2) 112
 శాసనాధి (2) 44
 శాసనాధి (కావ్యం) (2) 171
 శాసనాధి - పాపాధి (2) 269
 శాసనాధి (2) 243
 శాసనాధి (1) 647

శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) (2) 419
 శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) 22, 187
 శాసనాధి - పాపాధి (2) 181.
 114, 530-2, 5. 4
 శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) (కావ్యం) (1) 272
 శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) (2) 17 461
 శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) (కావ్యం) (2) 472
 శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) (1) 6 4
 శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) 724
 శాసనాధి - పాపాధి (2) 105
 శాసనాధి - పాపాధి (2) 716
 శాసనాధి - పాపాధి (2) 182
 శాసనాధి - పాపాధి (1) 711
 ద
 (1) 692, (2) 740
 శాసనాధి - పాపాధి (1) 717, 623, 691
 శాసనాధి - పాపాధి (1) 619
 శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) (1) 712
 శాసనాధి - పాపాధి (2) 57
 శాసనాధి - పాపాధి (1) 27, 29, 34, 8
 శాసనాధి - పాపాధి (కావ్యం) (1) 8, (2) 416
 శాసనాధి - పాపాధి (1) 121
 శాసనాధి - పాపాధి (1) 666, (2) 4
 శాసనాధి (1) 113, 142, 143, 541, 547, 608, 609, (2) 16, 42, 243

దంపనానుక బలవర్ధనా (1) 211

దంపనానుక బలవ (1) 258,
( ) 57, 224

దంపనాయకుని సేనములు
(=గంఠము) (1) 160

దంపనానుక (ఒకటి జాబంధము)
(2) 445

దంపి (1) 429 (2) 145

దంపి (=నేపథ్య) (1) 514

దంపి (ఒకటి జాబంధము) (2) 444

దంత్రోత్సాహము (1) 580, 617, 651

దంత్రులు (1) 271, 580, 71 (2) 5, 55,
103, 270, 462, 499

దంత్రులు (ఒకటి జాబంధము)
(2) 458

దంత్రులు (2) 33

దంత్రులు (ఒకటి జాబంధము) (2) 448

దంత్రులు (1) 582

దంత్రులు (1) 671

దంత్రులు (ఒకటి జాబంధము) (2) 445

దంత్రులు (2) 85, 214

దంత్రులు (1) 313

దంత్రులు (1) 305

(కలి) దంత్రులు (2) 13

దంత్రులు (1) 295, 298, 299, 300,
307, 308, 312, 313, 314

(2) 87, 216

దంత్రులు (ఒకటి జాబంధము)
(2) 445

దా

దాంపిత్యం (=నేపథ్యం) (1) 514

దాంప (2) 464

దాంపిత్యం (2) 535

దాంపిత్యం (1) 121

దాంపిత్యం (2) 216

దాంపిత్యం (1) 176; (2) 88, 216

(-దం) దాంపిత్యం (2) 214

దాంపిత్యం (1) 137, 378,
581, 516, (2) 10, 216

(-దం) దాంపిత్యం (2) 92

(కలి) దాంపిత్యం (2) 92

(ప్రసాదం) ,, (2) 92

(సంకలనం) ,, (2) 216

(నేపథ్యం) దాంపిత్యం

దీ

దీక్షా కీర్తనలు (2) 259

దీక్షా కీర్తనలు (ఒకటి జాబంధము)
(2) 456

దీక్షా కీర్తనలు (2) 258

దీక్షా కీర్తనలు (రాగము) (2) 453

దీక్షా కీర్తనలు (2) 303

దీక్షా కీర్తనలు (=గ్రంథము) (1) 63

దీక్షా కీర్తనలు (రాగము) (2) 455

దీక్షా కీర్తనలు (ఒకటి జాబంధము)
(2) 457

దీక్షా కీర్తనలు (=గ్రంథము) (2) 453

దీక్షా కీర్తనలు (1) 400

దీక్షా కీర్తనలు (ఒకటి జాబంధము) (2) 453

దీర్ఘకంపితము (ఒకస్వరముకము) (2) 472

దీర్ఘక (ఒకస్వరముకము) (2) 472

దీర్ఘాలంకితము (ఒకస్వరముకము) (2) 472

దు

దుక్కాయి (ఒక అక్షరము) (2) 160

దుగ్ధవ్య (2) 377

దుడుకు (ఒకనాద్యుచారము) (2) 466

దుంకుణి (=కేవలము) (1) 514

దుర్గ (1) 642

దుర్వాస (1) 25

దుర్వాసశ్లోకము (2) 536

దుర్వాసము (1) 87, 116, 379, 581, (2) 55

దుష్టరాఘవులక (=ఒక ప్రాంతము) (1) 121

దు

దుష్టరాఘవులక (ఒక ప్రాంతము) (1) 121

(మాడక) దుష్టరాఘవులక (2) 84

డే

డేవరవాసి (2) 87

డేవాయి (ఒక సుగీతమునాచి) (2) 456

(మఠ) డేవ (2) 377

(కురింబం) డేవరవాసి (2) 90

డేవర (1) 580 (2) 492

డేవరపు (నామము) (2) 458

డేవరము (2) 117

డేవరము (=కేవలము) (1) 514

డేవరము (2) 537

డేవరము (నామము) (2) 458

డేవరము (2) 9, 14

(డేవరము) డేవరము (2) 93

(నామము) డేవరము (2) 215

డేవరము (2) 86, 89, 92

(డేవరము) ,, (2) 376

(డేవరము) (2) 377

(డేవరము) (2) 376

(డేవరము) (2) 377

(డేవరము) (2) 376

(డేవరము) (2) 377

(డేవరము) (2) 376

(డేవరము) (2) 377

(డేవరము) (2) 377

(డేవరము) (2) 377, 374

(డేవరము) ,, (2) 376

(డేవరము) ,, (2) 377

(డేవరము) ,, (2) 377

(డేవరము) ,, (2) 377

(డేవరము) ,, (2) 377

(డేవరము) ,, (2) 377

(డేవరము) ,, (2) 377

(డేవరము) ,, (2) 377

(డేవరము) ,, (2) 376

(వీర) ,, (2) 89
 (శాంతి) ,, (2) 377
 (శివబద్ధు) ,, (2) 376
 (సరాళి) ,, (2) 92
 (సర్వజ్ఞ సంక) ,, (2) 377
 (సహాయు) ,, (2) 377
 దేవరగాయ్య (1) 155 (2) 349
 ,, బాచయ్య (2) 85
 (బైబి) నీవకసు (2) 92
 దేవకసు గాగు (2) 85
 దేవకాశ్య గాగు (1) 528
 కాషీ (గాగసు) (2) 153
 చెకాళి (గాగసు) (2) 474
 ? ,, (2) 474
 కాశీ గాగు ,, (2) 474
 వే (సంగీత శైలి) (2) 474
 సకాశి (ఒక పదములు) (2) 460
 నేనా (నకనూశి) (2) 477
 దేవకవలి (సమజము త్రియములలో నొకటి) (2) 456

వై

వైత్య (వైట్టు) (2) 263, 270
 వోవముయ్య (2) 294
 వోవముగాజయ్య (2) 253
 ,, గాగు (1) 309, (2) 305
 వోవముగా (2) 470
 వోవముగా (గాగు) (2) 268
 వోవముగాగు (2) 469

వోవముబద్ధు (1) 120
 వోవయ్య (2) 178, 188, 298
 304, 419, 426, 470 471, 442, 550
 వోవయ్య (2) 216
 వోవ (ఒక పదములు) (2) 445

ప్ర

ప్రవిశసజ్జి (గాగసు) (2) 454
 ప్రవిశముపీఠి (2) 124
 ప్రామాణము (2) 418
 ప్రావిశభాష (2) 388
 ప్రావిశకా (గాగసు) (2) 454
 ప్రావిశభూమి (1) 145
 ప్రకాశము (ఒక పదములు) (2) 445
 ప్రకాశము (ఒక పదములు) (2) 444
 ద్వాపికానిశ్యలు (2) 516
 ద్వాపి వా (1) 584, (2) 416
 ద్విపురుషైకకలితవాదులు (1) 507

ధ

ధన్వాసి (గాగసు) (2) 458
 ధన్వంతరి ( ) 651
 ధన్వంతరి (1) 148
 ధన్వరాము (1) 608
 ధన్వశాస్త్రాధిపతులు (1) 508
 ధన్వశివము (2) 533, 538
 ధన్వయ్య (2) 216
 ,, గాగు (2) 38
 ధన్వశివము (2) 196

నలువ (3) 259
 నవపురములు (1) 417
 నవస్వాగు (అగ్రతమున ను పు-
 కములలో నొకటి) (2) 456
 నవుకరూ-తి ద్యు (1) 175
 నవూప (1) 143
)
 (విద్వేషము) నాక ద్యు (2) 34
 నాకవికూం (1) (2) 454
 నాకనం- (2) 30
 (వడ్డు) నాక ద్యు గారు (2) 214
 నాక ద్యు (1) 150 (2) 88
 (వీర) నాక ద్యు (2) 89
 నాక ద్యు గారు (2) 87
 (హీరియ) ,, (1) 593
 నాక ద్యు (2) 516
 నాక ద్యు (రాగము) (2) 454
 నాక ద్యు (ఒక ఆశయ) (2) 456
 నాక ద్యు (3) 503
 (వీర) నాక ద్యు (2) 87
 (సవరద) ,, (2) 87
 నాక ద్యు గారు (2) 215
 నాట (1) (2) 454
 నాక ద్యు (4) 503, నా
 గారు, 203, ముద్ర (2) 455
 నాక ద్యు (రాగము) (2) 457
 నాక ద్యు (ఒక పాదము) (2) 457
 నాక ద్యు (ఒక పాదము) (2) 457
 నాక ద్యు (1) 651
 నాక ద్యు (2) 186

(సవరద) నాక ద్యు గారు (2) 184
 నాక ద్యు (1) 154
 నాక ద్యు (1) 85
 నాక ద్యు గారు (1) 388
 నాక ద్యు (1) 112, 651 (2) 460
 నాక ద్యు గారు (2) 507
 నాక ద్యు (ఒక పాదము) (2) 456
 నాక ద్యు (= ఒక పాదము)
 నాక ద్యు (1) 582
 నాక ద్యు (= నేదరాలు)
 (1) 514
 నాక ద్యు (1) 651
 నాక ద్యు (ఒక పాదము) (2) 143
 నాక ద్యు (ఒక పాదము తాళము)
 (2) 458
)
 నిజ్యుతి (2) 463
 నిజ్యుతి నవయ్య (2) 376
 నిజ్యుతి (2) 87
 నిజ్యుతి క్షయము (2) 508
 నిజ్యుతి క్షయము (3) 87
 నిజ్యుతి (ఒక పాదము) (2) 460
 నిజ్యుతి (2) 85
 నిజ్యుతి (2) 401, 521
 నిజ్యుతి (1) 598
 నిజ్యుతి (= ఒక పాదము) (2) 281
 నిజ్యుతి నవయ్య (2) 87
 నిజ్యుతి (2) 216
 నిజ్యుతి (ఒక పాదము)
 (2) 449

నింతాచి శక్యరూఢు (2) 92
 నితాయ (ఒక సంకీర్తనానా
 చకము) (2) 456
 నిమృచ్ఛ (1) 189, 286, 459,
 473, (2) 37A
 .. గారు (2) 93
 నివచ్చి (ఒకతాళము) (2) 446
 నిక్షేపనాంఖ్య (1) 563
 నిక్షేపనాంఖ్యము (1) 562
 నిష్కయ్య (2) 92
 నిష్కాంతి (2) 87
 నిష్కాంతవయ్య (2) 377
 నిష్కాంతనాకయ్య (2) 88
 .. మల్లయ్య (2) 316
 నిలికేరైచయ్య (2) 94
 నిలువట్టు (ఒకనాగ తాళము) 459
 నమః (=కొంప) (2) 265
 నిమలము (ఒకస్వరము) (2) 471
 నిమగ్న (ఒకమధ్యస్థానము) (2) 451
 నిమగ్నము (ఒకతాళము) (2) 47A
 నీల (ఒకకొంప) (2) 265
 నీలకంఠవ్రజము (2) 432
 నీలగళుఢు (2) 253, 535
 నీలమేదినీధరము (2) 529
 నీలవ్రాచము (2) 528

ను
 నులీ సంపయ్య (1) 255
 నులుక సంపయ్య (2) 90
 న్న
 న్నసీంపా (1) 692
 న్నసీంపా తాళము (1) 640
 న్నసీంపా తా (2) 735
 న్న
 న్నసీంపా (ఒకతాళము) (2) 478
 న్నసీంపా తాళము (2) 415
 న్న
 న్నసీంపా (2) 216
 న్నసీంపా తాళము (2) 457
 న్న
 న్నసీంపా (కొంప) (2) 265
 న్న
 న్నసీంపా (ఒకతాళము) (1) 516
 న్న
 న్నసీంపా (ఒకతాళము) (2) 449
 న్న
 న్నసీంపా (ఒకతాళము) (2) 432
 న్నసీంపా (ఒకతాళము) (2) 418
 పంచద్రావిముఖ (2) 415
 పంచనది (=నది) (2) 266
 పంచబ్రహ్మ (ఒకతాళము) (2) 448
 పంచనది (2) 448

పంచబ్రహ్మసంస్థతి (=Xం'ము)
 (1) 513
 ,, సూక్తము ,, (1) 661
 పంచమ గాంధారి(రాగము)(2)453
 పంచము (ఒకస్వరము) (2)471
 పంచనా. (ఒకతాళము)(2) 448
 పంచహస్త (ఒకవీణాబంధము)
 (2) 445
 పంచాన్ని సూర్యుడు (=ఒక
 చక్రుడు) (2) 88
 పంచా (ఒకతాళము) (2) 448
 పంచర (=ప) (2) 266
 పటనాకశ్యోము (2) 503
 పట్టుకూలికస్తల శ్రీపురాని(1)232
 పండితమగుడు (1) 467
 ,, చరితము (1) 12
 ,, త్రయము (1) 7
 ,, ప్రభుడు (1) 185,191,206
 ,, మున్న (1) 199, 206,207
 పండితనికొద్దనప్రభుడు
 (1) 720
 ,, ప్రభుడు (1) 180, 207
 ,, బల్లికొమ్మయ్య (1) 712
 ,, నారాయణ (1) 27
 ,, నారాయణుడు (2) 243
 పండి మల్లికార్జునుడు (1) 1,
 25,114,189, (2)63,65,66,197
 పండితమల్లికార్జునుడు (1) 28
 పండిత మల్లి నాథదేవుడు (1)498
 పండితమల్లుడు (1) 175

పండితయ్య (1) 5, 6, 172, 175
 (2) 57, 57, 65, 183, 244, 541
 పండితవిభుడు(1)163,206,(2)69
 పండితస్వామి (1) 5, 6, 670
 పండితాచార్య (2) 249
 పండితార్య (1) 187, 188,
 206, 257, 258, 511 (2)
 298, 550-
 పండితార్యచరిత్ర (1) 16
 పండితార్యచరిత్రము (1) 22
 పండితార్యదేవుడు (1) 5,
 261, 295, 314, 449, 458
 పండితార్య విమల (2)
 198, 227, 469
 పండితార్యుడు (1) 63,
 162, 163, 503, (2) 375,
 549
 పండితార్యులు (1) 4, 429
 (2) 65, 174, 187, 188,
 192, 207
 పండితని (1) 5, 31, 6,
 602, (2) 58, 60, 95, 223, 246
 పండితంజుడు (1) 61, 195
 191, 206, 256
 పండితేంద్రుడు (2) 97
 పండితేశ్వరుడు (1) 474
 పదిహారినయ్య (1) 242
 పదిపంచము (రాగము) (1) 458
 పదిము (ఒకవీణాబంధము) (2)445
 పదిములు, తుమ్మెడు, ప్రభాత,

పర్వత- , ఆనంద- , శంకర ,
 గొట్టి- , నక్కల- , సంజన్య ,
 గణపర్వత- ,
 పద్మపూరి గుఱు (1) 514
 పద్మానాభుడు (2) 274
 పద్మ గాంకుడు (2) 505
 పద్మేశ్వరుడు (1) 120
 పద్మశై - (ఒకటి చాబంధము)
 (2) 416
 పయోజనంధిపూజ (2) 18:
 పక్షయ్యుడు ఒక శ్రావణుడు
 (1) 121
 పరమవాది (2) 88, 124, 133,
 140, 141, 154
 పరమనాంధుడు (2) 90
 పరమరాముడు (1) 651 (2) 374
 పరశువు (2) 274
 పరాశరపురాణము (1) 41
 పరమరామేశ్వరము (2) 514
 ,, కుడు (2) 515
 పరితాళ (ఒక తాళము) (2) 444
 పరివర్తి (గ్రామము) (1) 592
 పరిశ్రమము (ఒకటి చాబంధము)
 (2) 445
 పరంజితి , ఒక గాంధారి గ్రంథము
 (2) 451
 పర్వత (2) 256, 259
 పర్వతదేవయ్య (2) 177
 పర్వతపురాణములు (2) 266
 ప్రియవ్రతయ్య (2) 171, 285, 286

246, 251, 254, 259, 262, 268
 పర్వతస్వామి (2) 543
 పర్వతాష్టకము (2) 261,
 ప్యాయుడు (2) 8, 269, 271, 274,
 277, 280, 287, 281,
 287, 350, 366, 416
 ప్యాయుడు (2) 545
 పద్మశైలి (2) 547
 పల్లయ్య (2) 47
 (శ్రీకొత్త) ,, (2) 92
 పవనా (= శివనిమిత్తు) (1) 515
 పవిత్రనాసి (ఋషి) (2) 381
 పాపతి (2) 281
 పశ్చిమాశాసనము (2) 533
 పసికొండగూడల వీరభద్రుడు
 (1) 283
 పా
 పాంధిరాత్రివాచము (1) 508
 ,, వ్రాసులు (1) 506, 511
 పాంధిరాత్రి (ఒకడు గీతగీత) (2) 459
 పాప (ఒకటి చాబంధము) (2) 446
 పాంధి (ఒకటి చాబంధము) (2) 450
 పాపి (2) 171
 పాపి (= ఋషి) (2) 287
 పాంధిపుణ (1) 580
 పాంధ్య (= శివ) (2) 591
 పాంధ్యవారములు (2) 44
 పాణిని (= శివ) (2) 105
 ,, మూత్రము (1) 226
 పాణినియకాస్త్రము (1) 615

పాణిస్థలము (=క్రంశము) (1) 47
 పాతాళి (2) 410
 పాతాళక్షంక (2) 286, 266,
 410, 411
 ,, జామ్నానీ (1) 641
 పాదాలయక్క (2) 91
 పాద్యేయ (పురాణ) (1) 344
 పానుగల్లు (1) 179, 197
 పాపవీలము (2) 487, 511
 పాపవివాశనము (2) 427, 524,
 532, 533, 534
 పారిక్రమ (=వేదికాభి) (1) 515
 పారక్రమ (=వేదికాభి) (1) 515
 పారాశరము (1) 34
 పారిశుభ్రత (=కొంప) (2) 265, 266
 పార్వతి (2) 253, 274, 285, 494
 పార్వతీపాడు (2) 541
 పాలకురికి సోమనా (1) 500
 718, (2) 224
 పాలకురికి సోమనా (1) 258
 పాలూట్ల (2) 477, 479
 పాలకురికి సోమనాగుడు (1) 15
 పాలకురికి సోమనార్కుడు (1) 22
 (మంత్రీశ) పాలకురికి నూర
 (1) 261
 పావకుడు (2) 11 (అగ్ని)
 పాశము మైలాగుభట్టు (1) 120
 పాశుపత(ము) (1) 168, (2) 229
 పాశుపతము (=అస్త్రము) (2) 274
 పాశుపతవ్రత (2) 169, 482

వామందులు (1) 83
 ,,
 పట్టవ (1) 139
 పట్టవ్వ (1) 309, 700 (2) 87
 పట్టిపంక (2) 83
 పింజిపాస్త (ఒకవీణాబంధము)
 (2) 445
 ,, నాకనంది (2) 536
 ,, నాకవీణ (2) 443
 పిళ్లవయనారు (1) 597 (2) 83
 పిళ్లవాయనారి (2) 246
 పిళ్లవాయనారు (1) 294, 407
 (2) 246
 పిళ్లవాయనారు (1) 292
 పిళ్లవయనారు (1) 294, 512 (2) 56
 పిళ్లవయనారు (1) 410
 పిళ్లవయనారు (1) 290, 298
 పిళ్లవయనారు (1) 295
 పిళ్లవయనారు (1) 138
 పిళ్లవయనారి (2) 10
 పు
 పుంజు బ్రహ్మయ్య (2) 89
 పురవసంకయ్య (2) 377
 పురహరి (2) 261
 పురహరుడు (2) 507
 పురాణభట్టు (1) 148
 పురాణామత త్త్య విచారమా
 రసులు (1) 508
 పురుషత్రయైకవాదులు (1) 507

పరుమెక్క (2) 74
 పరుమెక్క (2) 4 1
 పులియకా (1) 42
 పులియకా (2) 11
 పులియకా (1) 1618, (2) 21
 పుప్పొ (2) 75
 పుప్పొంకెడు (2) 196
 పుప్పొంకెడు (2) 206
 పుప్పొంకెడు (2) 20 1)
 (2)

పులింపి (=కడ) (2) 117
 పు

పులింపి (కడతము) (2) 154
 పులింపి (కడతము) (2) 474
 పులింపి (=కొంప) (2) 287
 పులింపి (కడతము) (2) 147

పులింపి (కమ, శ్రిమజ్జన) (2) 471

పులింపి బొ (కడ) (2) 47
 పులింపి (2) 11
 పులింపి (కడ) (1) 104 (2) 4
 పులింపి (కడ) (2) 47

పులింపి (కడ) (2) 47
 పులింపి (కడ) (2) 41
 పులింపి (కడ) (2) 49
 పులింపి (కడ) (2) 41
 పులింపి (కడ) (2) 474

పులింపి (2) 155
 పులింపి (1) 147
 పులింపి (కడ) (2) 157
 పులింపి (కడ) (2) 458

పులింపి (కడ) (2) 445
 పులింపి (1) 591

పులింపి (కడ) (2) 49

పులింపి (2) 49
 పులింపి (1) 114
 పులింపి (కడ) (1) 519
 పులింపి (కడ) (1) 114
 పులింపి (2) 216

పులింపి (కడ) (2) 47
 పులింపి (కడ) (1) 517
 పులింపి (కడ) (7)
 పులింపి (2) 172

పులింపి (కడ) (1) 507
 పులింపి (కడ) (2) 462

పులింపి (కడ) (2) 593

బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 217
 బహుకా ,, (2) 86
 బహుకా (బహుకా నా
 కు) (2) 476
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 110
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 278
 బహుకా (బహుకా నా
 కు) (2) 346
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (బహుకా నా
 కు) (2) 447
 బహుకా (బహుకా నా
 కు) (2) 457
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 86
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (బహుకా నా
 కు) (2) 460
 బహుకా (బహుకా నా
 కు) (2) 391
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 92
 బహుకా (బహుకా నా
 కు) (2) 437
 బహుకా (బహుకా నా
 కు) (2) 478
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 90
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1)
 21(, 187
 (బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 211
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (బహుకా నా
 కు) (1) 120
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 856
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 881
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 858
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 671
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 842, 884
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 876

(బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 485
 ,, బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 496
 ,, బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 90
 ,, బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 137,
 172, (2) 177, 199, 472, 473, 481
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 92
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 86
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 154, (2) 87
 ,, బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 93
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 277
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 15, 27, 108, 217, 218,
 308, 185, 486, 488, 489,
 490, 491, 494, 510, 713 (2)
 220
 (బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 177, 224
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 26
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 178
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (బహుకా నా
 కు) (1) 182
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (బహుకా నా
 కు) (1) 14
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 212
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 215
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (బహుకా నా
 కు) (2) 438
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 493
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 176, 228
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (2) 847
 బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 276
 ,, బహుకా ప్రాసాదయ్య (1) 4,
 217 (2) 198, 847

(బంధాదు) ,, ,, (1) 150
 బసవముత్రి (2) 190
 బసవన్న (1) 11, 14, 214,
 215, 216, 217, 308,
 457, 486, 487, 492, 497
 (2) 176, 177, 199, 200,
 201, 212, 216, 217, 219.
 318, 381
 బసవన్న (=మల్లదోవనంబి
 నాడు) (2) 13
 (బంధాదు బసవన్న (1) 592
 (సంకా) బసవన్న (2) 217, 375
 బసవన్న దండనాథుడు (1) 207
 బసవములు (2) 303
 బసవముల ప్రబంధము (1) 11
 బసవములు (1) 11, 14,
 (2) 483
 బసవప్రభులు (1) 493
 బసవయ్య (1) 144, 212, 214,
 484, 514, (2) 177, 188,
 189, 190, 192, 193, 199,
 203, 219, 348
 (అనగ) బసవయ్య (2) 91
 (కంకా) బసవయ్య (2) 93
 (గంగాపూరి) బసవయ్య (2) 91
 (తండ్రిప్రసన్న) బసవయ్య (2) 93
 (భగవంతుని) బసవయ్య (2) 86, 91
 (బంధాదు) బసవయ్య (2) 375
 (మొగనాథ) బసవయ్య (2) 10
 (శివరాత్రి) బసవయ్య (2) 376

(సంకా) బసవయ్య (2) 380
 బసవయ్య (2) 85
 బసవయ్య (1) 489 (2) 192,
 193, 203
 బసవయ్య (2) 378
 బసవయ్య దుమాదుడు (2) 207
 బసవయ్య (1) 4, 15 (2) 211
 (బంధాదు) బసవయ్య (2) 547
 బసవయ్య (1) 12
 బసవయ్య (1) 514
 ,, స్వామి (1) 488
 బసవయ్య (1) 14, 16, 22, 483
 బసవయ్య (1) 488 (2) 1171, 305
 బసవయ్య (1) 489, 494, 499
 (సంకా) బసవయ్య (2) 800
 బసవయ్య (2) 304
 బసవయ్య (1) 489
 బసవయ్య (=కావ్యము) (2) 437
 బసవయ్య (2) 92
 బసవయ్య (కావ్యము) (2) 456
 బసవయ్య (కావ్యము) (2) 453
 బసవయ్య (కావ్యము) (2) 460

బా

బా (కావ్యము) (2) 483
 బా (కావ్యము) (2) 376
 (కావ్యము) బా (2) 91

(పాపం) ,, (1) 242
 (పాపం) ,, (2) ౫7, 76
 (పాపం) ,, (1) 4౫, 510
 (పాపం) ,, (2) 211
 (పాపం) ,, (2) 37
 (పాపం) ,, (2) 217
 బాలకవి (2) ౫7, 974
 (పాపం) బాలకవి (2) ౫౭
 (పాపం) బాలకవి
 (1) 211
 బాలకవి (2) ౫౭, 49, 77
 బాలకవి (2) 346
 బాలకవి (కంఠాంశురము)
 (2) 417
 బాలకవి (కంఠాంశురము) (2) 107
 బాలకవి (2) 12
 బాలకవి (2) 377
 బాలకవి (2) 14
 బాలకవి (2) 12, 161:
 బాలకవి (కంఠాంశురము) 1, 60
 (కంఠాంశురము) ,, (1) 211
 బాలకవి (కంఠాంశురము) 1, ౫0, 1
 బాలకవి (2) 1
 బాలకవి (2) 1
 బాలకవి (2) 1, 11
 బాలకవి (2) 1, 174
 బాలకవి (2) ౫9, 49,
 75
 బాలకవి (1) 514
 బాలకవి (కంఠాంశురము) (1) 217

పే

కంఠాంశురము (2) 8
 కంఠాంశురము (1) 170, 211, 212,
 213, 217, 216, 217,
 187 (2) 12, 1౫౫, 1౫0,
 199, 212, 71
 కంఠాంశురము (1) 2౯0
 కంఠాంశురము (2) ౫7, 76
 కంఠాంశురము (2) 01
 కంఠాంశురము (2) 182
 కంఠాంశురము (2) ౫7
 కంఠాంశురము (2) ౫౭
 కంఠాంశురము (1) 72
 కంఠాంశురము (2) 25
 కంఠాంశురము (2) ౫౫, 216
 కంఠాంశురము (1) ౫౫, 671, 211
 కంఠాంశురము (1) 75
 కంఠాంశురము (2) 4
 కంఠాంశురము (1) 42
 కంఠాంశురము (1) 75
 కంఠాంశురము (1) 7
 కంఠాంశురము (2) ౫౫
 కంఠాంశురము (2) 92

బెడంబు (ఒకకీటానాచార్యులు) (2) 450

బెడంబు వేమనపంకిశులు

బెడంబు వేమన పట్టెయంగారు (1) 430

బెడంబు వేమన శిష్యులు (1) 13

బెడంబు వేమయ్యంగారు (1) 449

బెడంబు వేమన శిష్యులు (1) 162, (2) 33

ఓ

(వికేత) ఓం య్య (2) 93

ఓం లనూరు (2) 92

ఓం బాగ్ (తము) (1) 524

ఊ

ఊర్వశాభ (ఒక చిత్రాయము) (2) 457

ఊర్వశాభ (,) (2) 477

ఊర్వశాభ గారు (2) 93

(శృం) ఊర్వశాభ (2) 375

(శృం) ఊర్వశాభ (2) 90

ఊర్వశాభ (2) 35

ఊర్వశాభ (2) 373

ఊర్వశాభ శిష్యులు (2) 217

ఊర్వశాభ (ఒక చిత్రాయము) (2) 415

(నాం) ఊర్వశాభ (2) 91

(తాం) ఊర్వశాభ (2) 92

ఊర్వశాభ (2) 93, 215

ఊర్వశాభ (ఒక చిత్రాయము) (2) 445

ఊర్వశాభ (1) 131

ఊ

ఊర్వశాభ (వేదము) (2) 415

ఊర్వశాభ (వేదము) (1) 90

ఊర్వశాభ (=వేదము) (1) 515

ఊర్వశాభ (1) 163, 290, 292, 585,

600, 601 (2) 8, 19,

47, 54, 63, 215

ఊర్వశాభ (1) 590

,, ఊర్వశాభ (1) 504

,, ఊర్వశాభ (2) 16

,, ఊర్వశాభ (2) 64 (1) 585

,, ఊర్వశాభ (2) 65

,, ఊర్వశాభ (1) 505

ఊర్వశాభ (1) 505, 586 (2) 56

ఊర్వశాభ (1) 590

ఊర్వశాభ (2) 65

,, ఊర్వశాభ (1) 505

,, ఊర్వశాభ (1) 518

,, ఊర్వశాభ (1) 511

ఊర్వశాభ (2) 9, 11

ఊర్వశాభ (1) 504, 509, 519

520, 521, 585, 586, 590

(2) 69

ఊర్వశాభ (2) 4, 9, 11, 14,

19, 52

ఊర్వశాభ (1) 589, (2) 7, 11,

19, 56

ఊర్వశాభ (=వేదము) (1) 515

ఊర్వశాభ (1) 580, 634, (2) 242

ఊర్వశాభ వర్త (పునాన)

బ్రహ్మచర్యము (2) 370
 బ్రహ్మచరిత్ర (2) 516
 బ్రహ్మచరిత్ర (2) 519
 బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం) (1) 514
 (కన్నడ) బ్రహ్మచరిత్ర (1) 212
 (కన్నడ) ,, (1) 210
 బ్రహ్మచరిత్ర (1) 388
 (ఇస్లామీ) బ్రహ్మచరిత్ర (2) 91
 (మొగ్గ) ,, (2) 48, 216
 (మొగ్గ) ,, (2) 190, 199
 (మొగ్గ) బ్రహ్మచరిత్ర (2) 44
 (కన్నడ) ,, (2) 86, 214, 377
 (కలకత్త) ,, (1) 21,
 30, (2) 86, 214
 (కన్నడ) ,, (1) 211, (2)
 46, 214, 377
 (కన్నడ) ,,
 (కలకత్త) ,, (2) 49
 (కలకత్త) ,, (1) 591, (2)
 49, 375
 (పుంజాబ్) ,, (2) 49
 (బెంగాల్) ,, (2) 218
 (బెంగాల్) ,, (2) 46
 (బాల్) ,, (2) 90
 (బాల్) ,, (2) 49, 149, 375
 (మొగ్గ) ,,
 (మొగ్గ) ,, (2) 40
 (మొగ్గ) ,, (2) 40
 (రక్తప) బ్రహ్మచరిత్ర (2) 90
 (రాజస్థాన్) ,, (2) 89

(బెంగాల్) ,, (2) 89
 (బెంగాల్) ,, (2) 86, 214
 (బెంగాల్) ,, (2) 89
 (బెంగాల్) ,, (2) 12, 89
 (బెంగాల్) ,, (2) 90
 (బెంగాల్) ,, (2) 87
 (కలకత్త) బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం)
 (1) 45
 బ్రహ్మచరిత్ర (2) 24, 270
 బ్రహ్మచరిత్ర (1) 506, 511
 బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం) (సంకలనం)
 (2) 44
 బ్రహ్మచరిత్ర (2) 44
 బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం) (1) 60
 ,, సంకలనం (2) 42
 బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం) (1) 36,
 49, 388
 బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం) (2) 45
 బ్రహ్మచరిత్ర (2) 588
 బ్రహ్మచరిత్ర (2) 243, 538,
 587, 588
 బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం) (1) 51
 బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం) (1) 85
 ,, సంకలనం (2) 431
 (సంకలనం) బ్రహ్మచరిత్ర (2) 91
 బ్రహ్మచరిత్ర (సంకలనం) (2)
 4
 బ్రహ్మచరిత్ర (3); (2) 461
 బ్రహ్మచరిత్ర, సంకలనం, మొగ్గ

భగవతీవంది (2) 536
 భజన (ఒకసాక్షాత్కారం) (2) 459
 భజనం (ఒకవీణానాదం) (2) 450
 భజనణి (ఒకసాక్షాత్కారం) (2) 459
 భజ్జి (కవి) (2) 104, 105
 భట్టబాణుడు (1) 105, (2) 105
 భట్టాచార్యుడు (2) 17
 భద్ర (అక్షరం) (2) 300
 భద్ర (అక్షరం) (1) 232
 భద్రదేవయ్య (2) 77
 భద్రవ్య (2) 79
 భద్రావతి (అక్షరం) (2) 459
 భద్రుడు (2) 11
 భరత (అక్షరం) (2) 105
 భరసుండు (అక్షరం) (2) 446
 భర్త (2) 261
 భర్తలు (అక్షరం) (2) 104
 భర్తాదేవం (2) 217
 భర్తాకాండం (అక్షరం) (2) 454
 భవ (అక్షరం) (2) 261, 281
 భవభూతి (అక్షరం) (2) 104
 భవిష్యత్తు (అక్షరం) (1) 16, 36, 77, 81, 88,
 భవ్య (2) 261
 భాగవతం (అక్షరం) (1) 388
 భాగీరథి (2) 241, 281, 410
 495, 513, 550
 భాగీరథింక (2) 266

భాను (అక్షరం) (2) 104
 భానుదేవండు (2) 89
 భానుదేవయ్య (2) 92
 భారతము (1) 37
 భారద్వాజునిత్రయ (1) 523
 భారవి (అక్షరం) (2) 105
 భాషాన్ని (అక్షరం) (2) 451
 భాషానిదేవండు (2) 90
 ,, భట్ట (అక్షరం) (3) 105
 భాషానిదేవండు (అక్షరం) (2) 449
 భి
 భిన్న (అక్షరం) (1) 120
 భిన్నక (అక్షరం) (2) 448
 భిన్నసారాణి (అక్షరం) (2) 448
 భీ
 భీముడు (1) 108
 భీమ (అక్షరం) (2) 281
 ,, (అక్షరం) (1) 28
 భీమునియ్య (2) 530
 భీమనంది (2) 536
 భీమనపంజరయ్య (2) 550
 భీమనపంజరయ్య (1) 28
 (అక్షరం) భీమయ్య (2) 88
 (అక్షరం) ,, (2) 91
 (అక్షరం) భీమయ్య గారు (2) 92
 భీమరథి (అక్షరం) (2) 266
 భీమాగమము (1) 32

కీమే-అష్టమి (= క్రం-ము) (2) 1
 కీమే-దు (2) 413
 కీమేశ్వ-ము (2) 534, 534
 కీమేశ్వర-నిగమ (1) 27

కీజంగడి (2) 443
 కీజంశ్వరము (2) 537
 కీవనవాస (ఒకవీణావాసనాదము) (2) 449
 కీవనానిపతివాస (,,) (2) 450

కీమతిపరిశ్ర (2) 534
 కీమవాళము (కము) (2) 455

కీమ
 కీమ (1) 25; (2) 447, 451
 కీమగీశ్వరుడు (1) 175
 కీమగీ-వము (ఒక క్రం-ము) (2) 433
 కీమగు (2) 270, 331, 462
 కీమగుడు (2) 146, 276
 కీమగుడు (1) 112, (2) 192

కీమ (1) 704
 కీమ (కీమ) (2) 416
 కీమ (1) 511

కీమ
 కీమ (2) 585
 కీమవాసు (2) 92, 628
 కీమ (రాగము) (2) 454

కీమ
 కీమ (2) 497, 498, 499

కీమ (1) 172
 కీమ (1) 132, 142, 309,
 (2) 338, 216, 350
 (కీమ) ,, (1) 131
 కీమ (2) 410, 516
 కీమ (2) 191
 కీమ (ఒక ఆశతి) (2) 159
 కీమ (ఒక అభినయము) (2) 462
 ,, కీమ (2) 88
 కీమ (1) 132
 కీమ (2) 507
 కీమ (5) 117
 కీమ (ఒక ఆశతి-ము) (2) 460
 కీమ (2) 533
 కీమ (ఒక స్వరము) (2) 472

కీమ

కీమ (2) 34
 కీమ (2) 121, 134
 కీమ (2) 91
 కీమ (1) 7
 కీమ (1) 120
 కీమ (2) 375
 కీమ (2) 93
 కీమ (2) 88
 కీమ (మంట) మంట
 కీమ (1) 10

మలక మేకరము (2) 538
 మలకరుడు (= ఒకకొక గోరీ) (2) 13
 మలపము (ఒక వీణాబంధము) (2) 445
 మలప (ఒక వీణాబంధము) (2) 445
 మలప (కొంప) (2) 265
 మలకగాజయ్య (2) 388, 216, 410.
 మలకానిశియము (2) 42
 మలగూడ (2) 233
 మలగూడము (1) 181, (2) 402
 మలగూడు (1) 358, 362, 411
 మలగూడి (రాగము) (2) 454
 మలగూడి (పద) (2) 366, 267
 మలగూడు (1) 280, 289
 (మొంకి) ,, (1) 314
 మలపిసేవి (2) 378
 మలప్ప (2) 374
 మలప్రబుద్ధయ (2) 388, 216
 మలప (2) 214, 374, 381, 402
 మలపయ్య (2) 270, 377, 381
 (అమోలి) మలయ్య
 (గం) ,, (2) 91
 (గోరీ) ,, (2) 92
 (నిర్విమల) ,, (2) 210
 (బల్లె) ,, (2) 87
 (శిఖర) ,, (2) 91
 (కవచ) ,, (1) 167
 (హలకేశ్వరుని) ,, (2) 88

(గోపిల) మలయ్యగారు (2) 87
 మలగి(వీణ) (2) 444
 మలవ్య (2) 374
 మల్లికార్జున (2) 281, 393, 492
 మల్లికార్జున (వీణ) (2)
 237, 252, 282, 361, 388,
 390, 407, 496, 518
 (వీణ) ,, (1) 28
 మల్లికార్జున గుడు (2) 247
 మల్లికార్జున పుస్తకము (1) 10
 మల్లికార్జున కేవలము (2) 248,
 306, 400, 426
 మల్లికార్జున పండితయ్య (1)
 7, 73, (2) 197
 మల్లికార్జున పండితారాధ్యక్ష
 (2) 96, 419
 మల్లికార్జున పండిత గణ్యలు
 (1) 4, 376, 712, (2) 100
 మల్లికార్జున పండిత గణ్యులు
 (2) 5, (2) 69
 మల్లికార్జున పండిత గుడు
 (1) 494, 519, 602
 మల్లికార్జున పండిత గుడు (2) 541
 మల్లికార్జునము (2) 283, 299, 532
 మల్లికార్జునయ్య (2) 5
 (అమోలము) ,, (2) 87
 మల్లికార్జున లింగము (1) 9
 ,, విభుడు (2) 175
 ,, కవచము (1) 165

మల్లకొమ్మపాము (2) 350, 393
 మల్లకొమ్మపాము (1) 6, 164,
 173, 187, (2) 4, 7, 8,
 49, 178, 243, 246, 247,
 248, 249, 270, 284, 286,
 294, 402, 414, 469, 479

535, 542

(మృగ) ,, (2) 79
 (శ్రీ) ,, (1) 393
 మల్లకొమ్మపాము (2) 399
 మల్లకొమ్మపాము (2) 41, 95
 (మల్లకొమ్మపాము) మల్లకొమ్మపాము (2) 89
 (మల్లకొమ్మపాము) మల్లకొమ్మపాము (2) 216
 మల్లకొమ్మపాము (2) 47, 90
 మల్లకొమ్మపాము (2) 477
 మల్లకొమ్మపాము (2) 12
 మల్లకొమ్మపాము (2) 11
 (మల్లకొమ్మపాము) మల్లకొమ్మపాము (1) 177 (2) 10
 (మల్లకొమ్మపాము) ,, (2) 86
 (మల్లకొమ్మపాము) ,, (2) 87
 మల్లకొమ్మపాము (1) 516
 (మల్లకొమ్మపాము) ,, (2) 214
 మల్లకొమ్మపాము (2) 444
 మల్లకొమ్మపాము (1) 273 (2) 87
 (మల్లకొమ్మపాము) మల్లకొమ్మపాము (2) 88
 మల్లకొమ్మపాము (1) 273 (2) 550
 (మల్లకొమ్మపాము) ,, 262
 మల్లకొమ్మపాము (1) 295
 444, 498

(మల్లకొమ్మపాము) ,, (1) 519
 మల్లకొమ్మపాము (1) 264
 మ - కవి (2) 379
 (మల్లకొమ్మపాము) మల్లకొమ్మపాము (2) 88
 (మల్లకొమ్మపాము) ,, (2) 88
 మల్లకొమ్మపాము (2) 377
 మల్లకొమ్మపాము (2) 453
 మల్లకొమ్మపాము (2) 143
 మల్లకొమ్మపాము (2) 377
 మల్లకొమ్మపాము (2) 281
 మల్లకొమ్మపాము (1) 314,
 311, 429, 455, 475
 మల్లకొమ్మపాము (1) 463
 మల్లకొమ్మపాము (1) 313
 (మల్లకొమ్మపాము) మల్లకొమ్మపాము (1) 499
 మల్లకొమ్మపాము (2) 536
 మల్లకొమ్మపాము (2) 432
 మల్లకొమ్మపాము (2) 266
 మల్లకొమ్మపాము (=మల్లకొమ్మపాము) (1) 53
 మల్లకొమ్మపాము కెలికము (2) 432
 మల్లకొమ్మపాము త్రిమిత్రము (1) 53
 మల్లకొమ్మపాము కెలికము (కెలికము) (2) 457
 మల్లకొమ్మపాము (2) 442
 మల్లకొమ్మపాము (=మల్లకొమ్మపాము) (1) 181
 మల్లకొమ్మపాము (మల్లకొమ్మపాము) (1) 642
 మల్లకొమ్మపాము (=మల్లకొమ్మపాము) (2) 265
 మల్లకొమ్మపాము (2) 56.

మహేశ్వర (2) 261
 మహేశ్వరము (2) 284, 291
 మా
 మాగధ (=దేశ) (2) 391
 మాఘ (=కవి) (2) 105
 మాచన (1) 258
 మాచయ్య (1) 245, 249
 (కేదార) మాచయ్య (2) 88
 (టంగుటూరి) మాచయ్య (1) 255
 (ధూపద) మాచయ్య (2) 86
 (మడివాల) మాచయ్య (1) 242,
 247, 250; (2) 85, 213, 376
 (వీర) మాచయ్య (2) 89
 (హసియమ స్తకడ) మాచయ్య (2) 92
 మాచిదేవప్రభువు (1) 244
 (మడివాల) మాచిదేవయ్య (1)
 211, 230
 మాచిదేవుడు (1) 249
 మాంచూక (=వేదకాళి) (1) 514
 మాణిక్య (=కొండ్ల) (2) 265
 మాతంగ (ఒక తాళము) (2) 448
 మాతంశ్వరము (2) 530
 (చివక్క) మాదన్న (2) 91
 (మండంగ) మాదన్న (1) 208
 (మండంగ) మాదన్న (1) 486
 మాదర చెన్న (1) 142
 మాదర చెన్నియ్య (1) 151
 మాదర దూదియ్య (1) 149, (2) 88
 మాదరసు (1) 552
 మాదత్య (2) 378

మాదాంబ (1) 208
 మాదిగ }
 మాదిగి } (1) 131
 మాదిగి }
 మాదిరాజయ (1) 459
 (,,) గారు (2) 214
 మాది రాజయ్య (1) 516, (2) 86
 (,, ,,) గారు (1) 461, 467
 (సకలేశు),, (1) 211, 230,
 465, 552
 (సకలేశ్వర),, (1) 449, 450
 మాదిరాజు (2) 205
 మాదేవన్న గారు (2) 85
 (చిక్కమాదని) మాదేవి (1) 459
 మాధుర్యము (ఒకవీణారచన)
 (2) 444
 మాధ్యందిసకాళి (1) 92, 514
 మానకంబారుడు (1) 171,
 411, (2) 83
 మానయ్య గారు (2) 13
 మానవ (=ఉపనిషత్తు) (1) 515
 మానవపురాణము (1) 32, 39, 40
 మానసోత్తర (=కొండ్ల) (2) 265
 ,, గిరి (2) 233
 (జోదుల) మాయణ్ణ (2) 91
 (ముత్తైపురంగవల్లి) మాయణ్ణ (1) 233
 మాయాఖణ్ణ (ఒక తాళము) (2) 444
 మాయాయి (పంగీకమున జయభండ
 కములో నొకటి) (2) 454
 మాయాకాది (1) 512

మానూనాగులు (1) F07
 (చైచల) నాయి (2) 92
 మాయదేవమ్మ (1) 215
 మారగొళండు (2) 88
 మారండు (2) 88
 (జెట్టి) మారయ (2) 87
 మారయ్య (2) 93
 (కొలిజ) ,, (2) 92
 (కొలిపాక) ,, (2) 92
 (బలగర) ,, (2) 92
 (చెరళవ) ,, (2) 92
 (మోలిగ) ,, (1) 408, 458,
 (2) 86, 214, 375,
 (మాళిగ) ,, (1) 231
 మారుత (=శాపనివస్తు) (1) 515
 మార్కండేయ (పురాణ) (2)
 388, 642
 మార్కండేయుడు (2) 15
 మార్గము (సంగీతభేదము) (2) 459
 మాల్యవం (=కొంప) (2) 285, 285
 మాల్యవంతము (2) 283
 మాహురి (రాగము) (2) 1053
 మాహేశ్వరము (2) 283
 మాహేశ్వరకావీరము (కంతభేది
 ము) (2) 456
 మాళవ (రాగము) (2) 453
 మాళవ (=దేశ) (2) 391
 మాళవగౌళ (రాగము) (2) 454
 మాళవధూమి (2) 415
 మాళవి (రాగము) (2) 454

మి

మింహజంగములు (1) 234
 మింహబ్రహ్మయ్య (2) 90
 మింహయ్య (2) 190
 మింహవల్లభుడు (1) 121
 మింహసంగయ్య (2) 90
 మిరుమింహండు (1) 410
 మిఱుమింహయ్య (2) 86
 మిశ్ర (ఒకనాదస్వర) (2) 455
 మిశ్రకళాస్ఫూర్తి (ఒకతాళము)
 (2) 448
 మిశ్రతాళ (ఒకతాళము) (2) 448
 మిశ్రవర్ణము (ఒకతాళము) (2) 448

ము

ముకుందన (1) 121
 ముక్కంటి (2) 254, 406, 490
 ముక్తతాళ (ఒకతాళము) (2) 448
 ముక్తకౌవళులు (గ్రంథములు)
 (2) 433
 ముక్తినంది (2) 636
 ముక్తేశ్వరము (2) 533
 ముఖరాగము (ఒకఅభినయము)
 (2) 460
 ముఖవాద్యము (ఒకవీణాబంధ
 ము) (2) 444
 ముఖవీణానుగము (ఒకవీణారాజ
 తంత్రి) (2)
 (శివముట్టు) ముఱి (2) 19
 ముగ్ధసాగయ్య (1) 204

ముంకి బ్రహ్మయ్య (2) 90
 ముత్తెను రంగవల్లి నాయుడు (1) 288
 ముదివూరు (1) 379
 ముదివ (ఒకసంస్కృతము) (2) 448
 ముదువ (ఒకవినాటి) (2) 457
 ముద్దెసంగయ్య (1) 4౫7
 ముసు తెగమానంగు మఠ (ఒక
 తాళము) (2) 449

మున్నయ్య (2) 875
 ముప్పన గూలుగుళ్లు (1) 141
 ముప్పొప్పు (1) 655
 మురుగు (2) 83
 ముసుంకి చౌంపయ్య (1) 211
 ముసలకి చౌంపయ్య (1) 1౫౫
 ముసలకి చౌంపయ్య (1) 440,
 ౫౪౭; (2) 10, ౫3
 ముసలకి చౌంపయ్యగారు (1)
 4౪౫; (2) 214

మూ

మూరుజావనేవర (2) 88
 మూర్తి నాయనూరు 412, 414
 మూర్తిశీలము (ఒకస్వర్గముకము)
 (2) 452

మృ

మూలకక (=వేదకాళి) (1) 515
 మృదుండు (2) 277, 445
 మృదువు (ఒకవినారచన) (2) 444

మే

మేఘచ్చవి (రాగము) (2) 454

మేడక (=కొంప) (2) 265
 మేడిపట్టయితన (1) 121
 మేచగులు (1) 476
 మేఘావిగ్రహము (2) 90
 మేగుధూమ (2) 282
 మైత్రయణియ (=వేదకాళి) (1) 514
 మైత్రయణియ (2) 90
 మైనాక (=కొంప) (2) 229, 255
 మైనాకా (2) 292
 మైనాకము (1) 110
 మైనాకము (2) 87
 మైనాకము (2) 216
 మైనాకము (2) 85

మొలకము (2) 444
 మొలకము (2) 10
 మొలకము (2) 83
 మొలకము (1) 107,
 108; (2) 87

మొలకము (2) 443
 మొలకబ్రహ్మయ్య (2) 190, 199

మో

మోక్షేశ్వరము (2) 182, 2821
 మోక్షేశ్వరము (ఒకస్వర్గతాయము)
 (2) 455
 మోపరిగాడ్డెలు (=బ్రాహ్మణులు)
 (1) 85
 మోలెబ్రహ్మయ్య (2) 90

మోహిని (1) 652
 మోళిగనూయ్య (1) 408, 458;
 (2) 86, 214

మూ

మూర్ఖత్వము (=వేదశాఖ) (1) 514
 మూసంబుమూలము (1) 120
 మూసిదింపకము (2) 432
 మూళిగమూరయ్య (1) 231, (2) 375

య

యజుశ్శ్రవణము (1) 71, 513
 ,, ము (1) 84, 89
 ,, వేదాంతనూక్తములు
 (2) 431
 ,, సూత్రము (1) 42, 46
 యజుస్సృతి (1) 31, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

యా

యాశక్త్యరము (2) 538
 యాణానిచందయ్య (2) 92
 యాదవకులక్షయము (1) 543
 యానప (=వేదశాఖ) (1) 514
 యామ్యజకుండ (2) 393
 యామ్యోదయోర్వీధరము (2) 534

యో

యోగవాదము (1) 567
 యోగశాస్త్రభ్రమములు (1) 507

ర

రక్కసయ్య (1) 552
 రక్కసి (రాగము) (2) 454
 రక్కెసబ్రహ్మయ్య (2) 89
 రక్తగాంధారి (రాగము) (2) 453
 రక్తధార (ఒకతాళము) (2) 448
 రంభ (1) 352 ; (2) 462, 449
 రసకుంఠము (2) 530
 రసనిక్షేపరము (2) 532
 రసమంత్రవాదనిర్ణయము (1) 507
 రంగవరాళి (రాగము) (2) 453
 రంగశోభ (ఒక అశ్రినయము)
 (2) 460
 రంగు (ఒకకపితము) (2) 458
 రంజక (ఒకమధ్యమజన్యశ్రుతి)
 (2) 451
 రఘ్య (ఒకశుద్ధతాళము) (2) 447
 రన్ను (ఒకతాళము) (2) 448

గామేశ్వరుడు (1) ౧82
 రావణకుంభ (2) ౪34
 రావణక్షణ (2) 443
 రావణపాస్తము (కీణ) (2) 444
 రావణాడు (1) ౪48, ౪28;
 (2) 146, 232, 274
 రావణేశ్వరము (2) ౪84
 గు
 గుర్జుణి (1) 106, ౪81
 గుద్ర (=ఘ) (2) 281, 411
 గుద్రకవచము (2) 432
 గుద్రకోటి (2) ౪33
 గుద్రగణాధిపులు (2) 269
 గుద్రత్విము (2) 270
 గుద్రపాదతీర్థము (2) ౪37
 గుద్రప్రముగణాధిపులు (1) 25
 గుద్రప్రశంస (=సామశ్చేదములలో
 భాగము) (1) 518
 గుద్రభట్టి (2) 105
 గుద్రమహిమ (=గ్రంథము) (1)
 181, 512, 712 (2) 270, 438
 గుద్రవాస (ఒకక్షణావాసనాదము)
 (2) 449
 గుద్రవ్య (2) 376
 గుద్రసహస్రనామములు (గ్రంథ
 ము) (2) 438
 గుద్రనూక్తము (1) 89
 గుద్రనూక్తములు (1) 513, 514
 (2) 281, 481
 గుద్రనూత్తము (1) 58

గుద్రసోమ (=గంగానదిశాఖ)
 (1) 638
 గుద్రాక్షపవ్యత (2) 533
 గుద్రాశి (2) 283
 గుద్రయన్నయ్య (2) 92
 గుద్రుడు (2) 283
 (కొల్లూరి) గుద్రుడు (2) 86
 (మేఘాని) గుద్రుడు (2) 90
 గుద్రులు (2) 270
 గుద్రోపనిషత్తు (1) 52
 గురు (=బుషి) (2) 831
 గూ
 గూప (గము) (2) 458
 గూపకము (ఒకర్థతాళము)
 (2) 458
 గై
 గైకకవ్య (2) 378
 గైబువ్య (2) 93
 గైమువ్య (2) 378
 (కీచ) గైమువ్య (2) 98
 గై
 గైకవ్య (2) 93
 గైసవణి (ఒకవాద్యమాసము)
 (2) 446
 (అపవచ) గైచయ్య (2) 190
 " " గారు (2) 87
 (హవపచ) " (2) 12
 గైణిక (ఒకపంచమజ్యోతిషము)
 (2) 481

చేనాకొంది (1) 651
 చెమయ (2) 4, 14
 (కడిచ) చెమయ (1) 467, (2) 87
 చెమయ్య (1) 472, 474, (2) 89
 చేవణశేషము (2) 88

ఠ

ఠాహణ (=కొంప) (2) 265
 ,, నగము (2) 232, 233
 ఠాహణి (=ఒకభక్తవ్రతము) (2) 88
 ఠాహణిసతి (1) 608

ఠా

ఠాహణిసాయనస్మృతి (1) 33
 ఠాహణిసమంత్రములు (1) 45
 ఠాహణి (కొంప) (2) 265

ల

లకుశేషము (2) 538
 లక్ష్మణేశ్వరము (2) 538
 లక్ష్మణుని (ఒకతాళము) (2) 448
 లక్ష్మణి గాన (ఒకతాళము) (2) 449
 లక్ష్మణి (ఒకతాళము) (2) 449
 లంకాపురము (ఒక ఆధీనము) (2) 460
 లయ (ఒకతాళము) (2) 449
 లలి (ఒకపీఠాశ్రయము) (2) 444
 లలి (ఒక ఆధీనము) (2) 460
 లలిత (ఒకనాదీతాళము) (2) 447
 లలిత (ఒకపంచమ జన్యము) (2) 451
 లలిత (ఒకస్వరగమకము) (2) 452

లలిత (ఒకరాగము) (2) 453
 లలిత (ఒక స్థాయిము) (2) 457
 లలితవస (ఒక ఆధీనము) (2) 460
 లలితోత్తము (ఒకస్వరగమకము) (2) 452
 లవణి (ఒక ఆధీనము) (2) 460
 లవులనితము (ఒక స్థాయిము) (2) 457

లూ

లూగూల (=వేదశాఖ) (1) 514
 లూగూలస్థాయిము (2) 538
 లూ (=శక్తి) (2) 391
 లూలిత (ఒకస్వరగమకము) (2) 450
 లూలిత (ఒకస్వరగమకము) (2) 452

లి

లింగవేదము (2) 377
 లింగపర్యయము (2) 533
 లింగపనాయితము (2) 211, 212
 లింగపురాణము (1) 37, 38
 లింగయ్య (2) 214
 లింగవ్య (2) 374
 లింగశృంగము (2) 530
 లింగాష్టకము (1) 698
 లీనము (ఒక ప్రత్యేక స్వరగమకము) (2) 452

లె

లెంక (మంచినపంపిరయ్య) (1)
 లెంక మంచయ్య (2) 348, 375

లై

లైంగ్యపురాణము (1) 888

లైంగ్యము (1) 42

లో

లోకాయులు (1) 511

లౌ

లౌగాక్షిక స్మృతి (1) 83

న

(ముఖ్యము) వంకదేవయ్య (2) 87

నకుల (2) 265

నంజళము (= ఒక అభినయము) (2) 437

నజ్ర (= కొంప) (2) 265

నజ్రము (1) 642

నన్ద (2) 232, 242

ననేశ్వరుడు (2) 534

నన్నే నామయ్య (2) 93

ననిభూతి శంకరచేపడు (2) 91

ననిభూతి శంకరయ్యగారు (2) 227

ననిరుని (= కవి) (2) 105

నననానా (2) 444

నరాహిణులము (1) 640

నరాహిత్యాదు (1) 640

నరాహిత్యము (2) 282

నరిగద్దునారి కుప్పన (1) 121

నరుణ (= నది) (2) 266

,, (= సిక్కులు) (2) 263, 270, 463

నరుణేశ్వరము (2) 524, 538

నర్మణంబరము (2) 432

వర్తి (ఒకవీణారచన) (2) 445

వర్ధమాన (= కొంప) (2) 265

వల్లభ (= కవి) (2) 105

వసంత (రాగము) (2) 454

వసదు లేట్టాటు (1) 591

వసిష్ఠ (1) 85 (2) 263, 331, 499

వహణి (నహణి భేదము) (2) 457

,, (ఒకవీణానాదము) (2) 450

వహణి భేదములు (11): (2) 457

ఉదర, ఉనుక్కుటము, కక్ష, కంఠ, కంఠికాపాలి, దేహ, నాభి, వహణి, సక్కుట, సరివాగ, సరిహారి.

వళ (ఒకతాళము) (2) 449

వళి (వీణ) (2) 444

వళి (ఒకవీణానాదము) (2) 450

,, (ఒక అభినయము) (2) 437

వళిగ (ఒకతిరువు) (2) 456

వా

వాగీంద్ర (2) 406

వాగీశనియనారి (2) 10

వాగీశనాయనారు (1) 407, 598

వాగీశనే నారు (1) 293 (2) 83

వాగీశ్వరుడు (2) 216, 253, 517

(గంపకతైర) వాచియ్య (2) 86

వాజసనేయ (= వేదశాఖ) (1) 516

వాహి (ఒకకుద్ధతాళము) (2) 444

వాణి (2) 253

వాద్యమాపము (ఒకవీణావాద్యము

(2) 44

వాద్యదూహములు (2) 446
 వాద్యము, మంకారము, సము
 త్కారము, దుకరు, రేలువశి
 వాద్యాలతంత్రము ( ) 97
 వాద్యాలము (1) 93
 వాద్యములు (1) 28
 వామకేవ (=బుషి) (1) ౯63
 (2) 312
 వామకేవ (=శవ) (2) 283
 వామవ (=అవతారము) (1) 634
 వామవ కూ (1) 121
 వామవ పురాణ (1) 17
 వామవ ధర్మ (=ఒక బ్రాహ్మణుడు)
 (1) 120
 (చొప్పూ) వామవయ్య (2) 217
 వామమడు (1) 639
 వాయవియ్యము (2) 245
 వాయవీయసావర్ణిసంహిత (1) 44
 వాయవీయసూక్తము (1) 97
 వాయవ్యసంహిత (1) 98, 518
 వాయి (ఒకసంగీతమనాచికము)
 (2) 4౯6
 వాచకాసి (1) 113, ౯84, 640;
 (2) 413
 వారాణసి (2) 154
 వారాణాక (=వేదశాఖ) (1) 514
 వారాహపురాణ (1) 388
 వారాహేశ్వరము (2) 427, ౯87
 వారాంతవేణు (=వేదశాఖ) (1) 514
 వాఠి (=సుగ్రీవభార) (1) 542

వాయికాసది (2) 416
 వాల్మీకి (1) ౪5
 వాల్మీకీదేవము (2) 171, 133
 వాల్మీకీ డు (2) 140
 వానసి (=వది) (2) 265
 వామరావాయుము (1) 116
 వామరావాయుము (1) 116
 వామసి (1) 613 (2) 2౯౫, 406
 వాహిణి (ఒక అభినయము) (2) 437
 వాళ (ఒక అభినయము) (2) 476

వి

విక్రమ నందము (1) 412
 విక్రీం (=కవి) (2) 105
 వికతి (ఒక అభినయము) (2) 460
 విమ్మేసుడు (1) 669
 విచిత్రక (కీణ) (2) 444
 విజయవర్తి (=కవి) (2) 105
 విజయనాథకము (ఒక అభినయము)
 (2) 456
 విజయనాథము (2) 413
 విజయనాథము నామినాథము
 (2) 88
 విజయనాథ (ఒక అభినయము)
 (2) 449
 విజయనాథము (1) 33
 వితిరము (ఒక అభినయము) (2) 460
 విద్యాసర (=కవి) (2) 105
 ,, (ఒక అభినయము) (2) 448
 విద్యుత్ (=కొంత) (2) 265

విభ్రాశ్రుణుడు (=వావణుడు) (2) 146

వింశ్య (=కొంప) (2) 265

వింశ్యాస్రి (2) 272

వివగూపతి (ఒకఆశ్రయి) (2) 479

వివంశిక (కా), (2) 444

విచాళ (=చా) (2) 265

విబ్వాగము (ఒకకీచాబంధము) (2) 445

విభీషణ (=చి) (2) 105

విభీషణకుంప (2) 583

విభీషణశ్యము (2) 534

విభీష్ణు (రాక్షసు) (2) 444

విచుల (=చది) (2) 266

విభ్రమము (ఒకఆశ్రయము) (2) 461

విచులవ్య (2) 378

విచులాత్మజేవయ్య (2) 377

విమోక్షాభ (=చది) (2) 266

విమలేశ్వరులు (2) 585, 588

విముక్తేశ్వరులు (2) 582

విముద్గంగా (2) 360

విరజ (2) 266

విగం (=చేపకాళి) (1) 515

విగళ (ఒకచంద్రతారము) (2) 447

విరించి (1) 551, 619 (2) 262, 280, 498

విగుపకల్లయ్య (2) 88

(కంఠశ) విగుపాక్షజేవండు (1) 238

విగుపాక్షజేవయ్య (2) 376

విగుపాక్షజేవి (2) 378

విలంబిత (ఒకతారము) (2) 449

విలయము (ఒకఆశ్రయము) (2) 450

వివగూ (ఒకకీచాబంధము) (2) 457

వివ్వము (ఒకఆశ్రయము) (2) 460

వివళ (ఒకచంద్రము) (2) 457

వికాల (=కొంప) (2) 265

విక్రత (=చది) (2) 266

విశ్వనాథప్రయ్యగారు (2) 551

విశ్వనాథయ్య (2) 377

విశ్వేశ్వరుడు (1) 584

విషమనాణి (ఒకకీచాబంధము) (2) 445

విషు (1) 622

విష్ణుడు (1) 584, 602, 653, (2) 42, 108, 104

విషుశ్యము (2) 270

విష్వక్సేన (1) 547, 583, 5224, 671

విసరిము (ఒకతారము) (2) 448

వివాహ (ఒకకీచాబంధము) (2) 446

వీణలు (32) (2) 443, 4

అశీనాణి, అంబాజ, అకాళ, జైగుంబరి, కాశ్యప, కిన్నర, కూర్మ, కైలాస, కోలాపతి, కౌమార, గణపతి, గాంధర్వ, గౌరి, ఘోషావని, శంకరాచార్యులు, తివరి, సినాక, బాణ, బ్రహ్మ, భుజంగ, భోజ, మనోరథ, మల్లరి, మొల్ల, రావణ, వరచా, వీణోత్తమ, సర, సరణి,

వీరశైవ్యులు (2) 89, 471
 వీరనాగయ్య (2) 89
 వీరవాచయ్య (2) 87
 వీరశైవ్యాంశిదేవరతు (2) 88
 వీరపోషేశ్వరాచార్యులు (1) 16
 వీరబ్రాహ్మణ్యులు (2) 91
 వీరబల్లహరుడు (2) 92
 వీరబ్రహ్మయ్య (2) 11
 వీరబ్రహ్మయ్య (2) 89
 వీరశైవ్యులు (2) 271
 వీరశైవ్యులము (1) 111
 వీరశైవ్యులవిశ్రాంతిచారము (1) 27
 (మహావీరశైవ్యులు) (1) 10,
 మహావీరశైవ్యులు (1) 11, 22, 28,
 29, 74, 257 (2) 47, 118, 227
 మహావీరశైవ్యులు I 6921 (2) 271
 మహావీరశైవ్యులు (1) 427 (2)
 217, 471
 మహావీరభద్రులు (1) 24, 26,
 156, 406, 665, (2) 11
 (పంచవింశతివీరశైవ్యులు)
 (1) 282
 ,, వీరభద్రశైవ్యులు (2) 271
 ,, వీరభద్రశైవ్యులు (1) 692
 ,, వీరభద్రశైవ్యులు (2) 246
 వీరశైవ్యులు (2) 471
 వీరమాచయ్య (2) 89
 వీరమాచార్యులు (1) 620 (2)
 174, 207, 208, 229,
 వీరమాచార్యులగుడు (1) 367

వీరమాచార్యులచారదీక్ష (1) 108
 వీరమాచార్యులచారము (1) 11,
 208
 వీరమాచార్యులు (1) 47
 వీరయ్య (2) 91
 వీరయ్య (2) 91
 వీరయ్య (2) 91
 వీరయ్య (2) 93
 వీరయ్య (2) 216
 (శ్రీ) వీరయ్య (1)
 339 (2) 471
 వీరయ్య (1) 156
 వీరయ్య (1) 30
 వీరయ్య (1) 495
 వీరయ్య (1) 496
 వీరయ్య (2) 89
 వీరయ్య (2) 418
 వీరయ్య (1) 510
 వీరయ్య (1) 692
 వీరయ్య (1) 593 (2) 10
 వు
 వు (2) 450
 వు
 వు (2) 538
 వు (1) 33
 వు (1) 388
 వు (=) (2) 265
 వు (1) 3
 వు (2) 501

వృషభపురము (2) 801, 308, 501
 వృషభదీపము (2) 487
 వృషభాధిపత్యము (2) 255
 వృషభేంద్రుడు (1) 680 (2) 101
 వృషభేంద్రుడు (2) 802, 501
 వృషభశ్శ్యము (2) 303
 వృషభాధినాయకుడు (1) 25
 వృషభాధీశుడు (2) 255, 300

వె

వెంకటాంబ (1) 410
 వెంకటానందగారు (2) 214
 ,, సోమయ (2) 93
 వెన్నుడు (2) 443
 వెలటూరు (2) 543
 వెలవాటిచోడి (2) 57
 వెలవాటిచోడిచెడు (1) 504, (2) 18
 ,, సీమ
 వెలనాడు (2) 51
 వెలిగొంపిమహాశేవుడు (1) 499
 వెల్మడు (1) 292
 వెల్లగొంపిమహాశేవుడు (2) 88
 ,, మహాశేవయ్య (1) 262
 ,, ,, గారు (1) 519
 ,, శరణుడు (1) 498

వే

వేంగిపంగయగారు (2) 91
 వేంగీ (1) 37
 వేంగీశ్వరుడు (2) 12
 వేంగివల్లభుడు (3) 190

వేంగీశ్వరుడు (2) 190
 వేగవతి (=వది) (2) 266
 వేణి (=వది) (2) 266
 వేత్రవతి (=వది) (2) 266
 వేత్రావతి (=వది) (2) 266
 వేదికుంపము (2) 532
 వేదనాదావతి (2) 537
 వేదపర్యతము (2) 529
 వేదభాష్యములు (1) 515
 వేదవతి (=వది) (2) 266
 వేదవాది (1) 523
 వేదనాదులు (1) 512
 వేదాంతి (1) 521, 553
 వేమి (1) 448
 వేమన (1) 448
 (కలిదేవి) వేమనపెద్దయగారు
 (1) 480
 వేమనయ్య (1) 192, 198, 256, 446
 వేమనస్థురుమాత్రి (1) 445
 వేమనాచార్యుడు (1) 447
 వేమనారాశ్యశేవుడు (1) 440
 వేమనారాశ్యులు (1) 431, 448
 (కలిదేవి) వేమనారాశ్యులు (2) 88
 వేమయ్య (1) 477, 478, 479,
 484, 492, 494, 495
 (చేటల) వేమయ్య (1) 475, 476,
 483, 498 (2) 88
 వేమయ్యగారు (1) 498
 (కలిదేవి) ,, (1) 449
 వేమశరణుడు (1) 491

వేదావృత్తి(రాగము) (2) 455

వై

వై జగవ్య (1) ౯92, (2) 93

వై జనాగ్రుడు (1, 592

(ఇంకటి) వై జవ్య (2) 91

వై తరణి (=నది) (2) 266

వై దర్శి (ఒకసంగీతరీతి) (2) 459

వై దికుడు (1) 521, 522

వై ధేయ (=వేదశాఖ) (1) 514

వై నేయ (= ,,) (1) 514

వై గోచర (=కొండ) (2) 265

వై శేషికతాస్త్ర (1) 516

వై స్థన (=పురాణ) (1) 386

వై వ్యవూచు (1) 521, 586

వ్య

వ్యక్తి (ఒకసాళగతాళగతి) (2) 458

వ్యభిచార (రాగము) (2) 555

వ్యవసాయము (ఒకఅభినయము)
(2) 460

వ్యా

వ్యాకరణము (1) 94

వ్యాకరణసూత్ర (1) 80

వ్యాఘ్రపాద (1) 407

వ్యాఘ్రపాదుడు (1) 704,
(2) 42, 160

వ్యాఘ్రాసుగుడు (2, 243, 521

వ్యాప్తి(ఒకవీణాపాదగతి) (2)450

వ్యాస (1) 88, 620, (2)263, 292

వ్యాసతైమిని సంవాదము (1)87, 88

వ్యాసభాష్యము (1) 73

వ్యాసాష్టకము (=గ్రంథము)
(1) 512, 685, (2) 482

వ్యాసుడు (1) 156, ౯84, (2)
42, 55, 146, 253

వ్యాకేశ్వరము (2) 588

వ్యాళింది (రాగము) (2) 454

వ్ర

వ్రతస్థులు (1) 233

శ

శంకర (=శని) (2) 105

శంకరమాచి (2) 12

శంకరగీత (=గ్రంథము) (1) 182

శంకరగీతములు (2) 166

శంకరదాసమయ్య (2) 119

శంకరదాసయ్య (1) 458, 516
(2) 87, 216, 348, 375

శంకరదాసి (1) 407

శంకరదాసిదేవయ్య (2) 199

(వనిపురి)శంకరదేవడు (2) 91

శంకరయ్య (2) 223

(వనిపురి)శంకరయ్యగారు(2) 227

శంకరలీలలు (2) 176

శంకరవల్లభి (2) 491

శంకరపెట్టి (2) 92

శంకరాభరణ (రాగము) (2) 453

(వీర)శంకరుడు (2) 26

శక్ర (2) 252

శతకావ్యీర్థము (2) 580

శివసంఘ (2) 536
 శివనాగమయ్య (1) 39, 1E0,
 216, 217, 232, (2) 88, 114, 115
 శివనాగయ్య (1) 307
 శివపురాణము (1) 165, 625
 శివపురాణములు (1) 468
 శివభక్తివాస (ఒకవీణావాసనా
 చము) (2) 449
 శివముట్టు ముంస (2) 91
 శివముద్దుదేవయ్య (2) 376
 (హాసనాలోయ) శివయోగి
 దేవండు (1) 233
 శివరాత్రి (2) 249, 423, 426, 470
 శివరాత్రి బహుయ్య (2) 376
 శివరాత్రి భద్రదేశము (1) 232
 శివరాత్రి యిప్పిదేవయ్య (2) 89
 శివరాత్రి సంకయ్య (2) 375
 శివరాత్రి సంయ్య (2) 93
 శివలింగదేవుండు (2) 347
 శివలెంక మంసయ్య (2) 93
 శివగాక (2) 262
 శివసంకల్ప (=ఉపనిషత్తు) (1) 515
 శివుండు (2) 246, 267, 407,
 416, 497
 శివ్యయ్య (2)
 శ్రీ
 శీలవంశులు (1) 233
 శు
 శుక (=ఋషి) (1) 563, (2) 382

శక్తిమత్ (కొండు) (2) 265
 శుక్రండు (2) 276, 492
 శుక్లప్రభాస (2) 266
 శుద్ధతాయములు (32) (30 మాత్ర
 ము చెప్పబడినవి) —
 అణుకు, అనుతాయి, ఇంపు,
 ఓజ, కంపితము, కల్లి, కొంకు,
 గమకముదొక్కటి, గహగుహకము,
 గాఢ, గాఢలలిత, గాణాయిలము,
 గోషాగోష్ఠి, చరహరము, దీపకాకు.
 నేవళ, పెల్లెపెల్లి, శేతాశేతి, బర
 సము, బొచ్చుగాఢ, బొచ్చులలిత,
 మంపు, మహిమదొక్కటి, మోట్టా
 యితము, లలిత, లవులంగితము, చివ
 రణ, వివళ, సరిది, స్వభావకాకు.
 శుద్ధవరాళి (రాగము) (2) 453
 శుద్ధవాహిని (రాగము) (2) 453
 శుద్ధవదికతైవము (1) 504
 శుద్ధహీర (రాగము) (2) 455
 శుక్రిత (2) 242
 శూ
 శూన్యత త్త్వము (1) 589
 శూన్య(మతిము) (1) 559
 శూన్యవాదులు (1) 506, 511
 శూరనేన (=దేశ) (2) 391
 శూలద్రుహ్యయ్య (2) 86, 214
 శూలాయుధము (1) 642
 శూలాయుధయ్య (2) 91
 శూలి (2) 246
 శూలిద్రుహ్యయ్య (2) 89

క్రినకేంద్రము (2) 472
 క్రినంక (2) 528
 క్రిపాపంకితయ్య (1) 7, (2) 375
 క్రిపతిపంకెరులు (1) 407,
 (2) 83
 క్రిప్య (2) 235, 238,
 240, 249, 272, 283, 287,
 300, 400, 507, 527, 541,
 542
 క్రిప్యకృతులు (2) 393
 క్రిప్యకృతములు (2) 283
 క్రిప్యకృతులు (1) 9
 క్రిప్యకృతశ (2) 416
 క్రిప్యకృతులు (2) 253, 407,
 409
 క్రిప్యకృతులు (2) 302, 500
 క్రిప్యకృతులు (2) 295
 క్రిప్యకృతులు (2) 505, 517
 క్రిప్యకృతులు (2) 291
 క్రిప్యకృతులు (2) 453
 క్రిప్యకృతులు (=కృపకృతులు)
 (1) 515
 క్రిప్యకృతులు (1) 28, (2) 40,
 234, 244, 252, 268, 276,
 277, 279, 316, 344, 391,
 393, 410, 542
 క్రిప్యకృతులు (1) 8, 640, (2)
 154, 496
 క్రిప్యకృతులు (2) 477, 493, 545
 క్రిప్యకృతులు (2) 503

శ్రు

శ్రుతులు (వేదములు) (1) 81, 86
 శ్రుతులు: (సంగీతము) (2) 451-2
 శ్రుద్ధజన్యములు (4)—
 కూడ, నిష్కళ, సకళ, సంహృత.
 ఋషభజన్యములు (3)—
 ఆవళి, ఏకాక్షరి, మధుర.
 గాంధారజన్యములు (3)—
 జాతి, పరేనిత, భృంగి.
 మృగమజన్యములు (3)—
 ఆలంకారిణి, పూర్వవాస, రంజక.
 పంచమజన్యములు (4)—
 ప్రస్తవాసి, రేణుక, లలిత, స్వరవాసి
 వైవతిజన్యములు (3)—
 ఆల్పా, నర్త, భాషు.
 నిషాదజన్యములు (2)—
 ప్రచిన్న, సర్వస్యాపి.

శ్చ

శ్చరణయ్య (1) 151 (2) 87
 శ్చరణయ్య (వాయువు) (2) 464

శ్చే

శ్చేత (=కాంప) (2) 265
 శ్చేతినంది (2) 536
 శ్చేతమువి (2) 42, 499
 శ్చేతయ్య (2) 93
 శ్చేతినాస (ఒకవీణావాసనాదము)
 (2) 449
 శ్చేతాద్రి (2) 529
 శ్చేతాశ్చేతరోపనిషత్తు (1) 32

శ్రీమదుడు (1) 144, 352, 358
655, (2) 15

ష

షష్ఠ్యములు (1) 85

షష్ఠ్యములు (1) 708

షష్ఠ్యములు (సంకీర్ణములు) (1) 155

షష్ఠ్యములు (సంకీర్ణములు) (2) 155

షష్ఠ్యములు (సంకీర్ణములు) (2) 155

షష్ఠ్యములు (సంకీర్ణములు) (2) 106

షష్ఠ్యములు (సంకీర్ణములు) (2) 170

షష్ఠ్యములు (2) 155

ష

షష్ఠ్యములు (1) 174, 515
(2) 214

షష్ఠ్యములు (2) 174

ష

షష్ఠ్యములు (2) 174

షష్ఠ్యములు (1) 197 (2) 47

ష

(సంకీర్ణము) సంకీర్ణములు (2) 375

సంకీర్ణములు (2) 211

సంకీర్ణములు (2) 114

సంకీర్ణములు (1) 708

సంకీర్ణములు (2) 89

సంకీర్ణములు (1) 213

సంకీర్ణములు (1) 211,
230, 165, 552

సంకీర్ణములు (1) 462

సంకీర్ణములు (1) 119

సంకీర్ణములు (2) 738

సంకీర్ణములు (సంకీర్ణములు) (2) 171

సంకీర్ణములు (సంకీర్ణములు)

సంకీర్ణములు (2) 87

(సంకీర్ణములు) (2) 219

సంకీర్ణములు (2) 87

సంకీర్ణములు (2) 217, 775

సంకీర్ణములు (2) 277

సంకీర్ణములు (2) 210, 201

సంకీర్ణములు (1) 174, 219, 280

సంకీర్ణములు (1) 210 (2) 109

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (1) 187

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (2) 188, 199, 729

సంకీర్ణములు (2) 215, 740

సంకీర్ణములు (2) 91

సంకీర్ణములు (1) 211 213

సంకీర్ణములు (1) 217 (2) 91

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (1) 233

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (2) 77

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (2) 90

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (1) 214

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (1) 187

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (2) 89

(సంకీర్ణములు) సంకీర్ణములు (2) 93

సంకీర్ణములు (1) 121

సంకీర్ణములు (2) 178

సంకీర్ణములు (1) 173

పరచేవి (2) 378
 పరయు (=పా) (2) 266
 పరయువ (1) 582
 పరవీణ (2) 414
 పరవూరి బంక ద్య (2) 99
 పరవిజగద్గురు (2) 192
 పరస్వతి (ఒకతర) (2) 448
 పరస్వతి (=పా) (1) 610 (2) 266
 పరస్వతిలు (2) 413
 పర్వజ్ఞ శేవయ్య (2) 377
 పరశ (ఒక పథతరము) (2) 417
 పరశవ్య (2) 378
 పరిగ (ఒక పథతరము) (2) 414
 పరివాగ (ఒకవవాణి) (2) 417
 పరిహారి (ఒకవవాణి) 157
 పర్వగత (ఒకతిరువు) (2) 456
 పర్వజ్ఞ లోకాచార్యు (2) 513
 పర్వజ్ఞ మల్లికార్జునుడు (2) 542
 పర్వజ్ఞ శేవయ్య (2) 77
 పర్వ శేవడు (2) 13
 పర్వయ్య (ఒకవిహారిజ్యోతి) (2) 451
 పర్వయ్యమోక్షము (1) 35
 పర్వయ్యవవాణి (ఒకకణానాద కతి) (2) 150
 పర్వయ్యయ్యముక్తి (1) 559
 పల్లూరు (1) 495
 పవరదనాచయ్య (2) 87, 348
 పవరదనాచయ్య (2) 376
 ,, సిద్ధరామయ్య (1) 516

పంజాబీ లిపి (2) 84, 290
 పంజాబీ లిపి (1) 181 51
 పంజాబీ (ఒకవవాణి) (2) 151
 పంజాబీ లిపి (2) 71
 పంజాబీ (=పా) (2) 266

నా

నాంజ్యోతి (1) 72, 600
 నాంజ్యోతి (2) 8
 నాంజ్యోతి (1) 601
 నాంజ్యోతి (1) 71
 నాంజ్యోతి (1) 510
 ,, (1) 700
 ,, (1) 109
 నాంజ్యోతి (పా) (1) 514
 నాంజ్యోతి (1) 721, 601
 నాంజ్యోతి (2) 724
 నాంజ్యోతి (2) 378
 నాంజ్యోతి (2) 414
 నాంజ్యోతి (2) 87
 నాంజ్యోతి (2) 151
 నాంజ్యోతి (=పా) (2) 269, 270, 164
 నాంబ (పురాణము) (1) 581, (1) 276
 నాంబుడు (2) 581
 నామవేదము (1) 513, 524, 544

సామనేపి (= ఒకవిశేషం) (1) 38,
 134, 135, 144 142, 142, 151
 సామనేగులు (ఒకభక్తుడు) (2) 348
 సామనై (1) ౯45
 సాయ (రాగము) (2) 1౯5
 సాయగోళ (రాగము) (2) 454
 సారంగ (= కొంప) (2) 265
 సారంగధారు (రాగము) (2) 454
 సారంగదేవ (2) 443
 సారంగేశ్వరము (2) 282, 427
 సారంగము (ఒకపీఠారచన) (2) 445
 సాలంకమన్వ్య కేశ్వరము (2) 534
 సాలంకేశ్వరము (2) 533
 (నాయకీయ) సావిరి సంకీర్త (1) 44
 సాగిత్య బ్రహ్మయ్యగారు (2) 90
 సాగిత్యాచార్యులు (15)
 సాంకేతిక, అపజ్ఞ, ఉభయకౌ
 షాస, సత్రాంగము, గవణ, చేసె
 గ, తాపము, నానాశ, నిలు
 వు, సాత్యము, ప్రబంధము,
 శబద, భద్రవ, వ్యక్తి, మహాకవి.
 సాగిత్యాచార్యులు (రాగము) (2) 455

సి

సింహమంబుగారు (2) ౯౯2
 సింహయ్య (2) 85
 (చిగిరి) సింహయ్య (2) 214
 సింహవ్య (2) 378
 సింహవేదము (2) 85
 సిద్ధలక్షి (2) 879

సింధము (1) 309
 సింధు (= దేశ) (2) 391
 సింధుబల్లహుడు (2) 86, 347
 సింధువరాళి (రాగము) (2) 454
 సిద్ధ (= దేవతలు) (2) 269, 270, 464
 సిద్ధ (= ఒకభక్తుడు) (6) 216
 — డు (,, (2) 88
 సిద్ధనాథుడు (2) ౯40
 సిద్ధమరాయణుడు (1) 155
 సిద్ధము కేశ్వరము (2) 529
 సిద్ధరామయ్య (1) 215, (2) 92, 347
 (సవరవి) ,, (1) ౯16
 సిద్ధరామణుడు (1) 142, 214, 459
 488
 సిద్ధలింగము (2) 287
 సిద్ధవరుము (2) 533
 (= లింగ) సిద్ధేశ (2) 535
 సిద్ధేశ్వర (2) 299
 సిద్ధేశ్వరము (2) 427, 528, 534,
 535, 538
 సిరాళ దేవయ్య (2) 92
 సిరిరి (2) 238, 295, 297, 377,
 470, 517-9
 సిరిరి నాథుడు (2) 348
 సిరిరి మల్లన్న (2) 374
 సిరియక (1) 280
 సిరియక మల్లయ్య (2) 376, 380
 సిరియక మల్లికార్జున (2) 380
 సిరిదేవి (2) 379
 సిరియాలసెట్టి (2) 347

సిరియలుడు (1) 281, 541
 సిరియగుడు (1) 144
 సింహనందిక (ఒకతాళము) (2) 448
 సింహనాద (,,) (2) 448
 సింహ బృహస్పతి (2) 114
 సింహవిక్రమితి (ఒకతాళము) (2) 448
 సింహాళిక (= శేఖ) (2) 391

స్త్రీ

స్త్రీతా (=చెన) (1) 602
 స్త్రీవేదము (2) 608
 స్త్రీమ (=కొంప) (2) 265

సు

సుకా బంకయ్య (2) 348
 సుంక బంకయ్య (1) 458
 సుంక ,, (2) 87
 సుంక సోమయ్య (2) 93
 సుకళ (ఒకవీణాచిన్) (2) 414
 సుకే దు (1) 107
 సుగతి (ఒకభంగి) (2) 462
 (ఒక అభినయము) (2) 437
 సుతి (ఒకతాళము) (2) 458
 సుందరుడు (= ఒక గానము) (2) 123, 124
 సునంద (= గంగానామకము) (2) 633
 సుంజ (= కవి) (2) 105
 సుమన (= గోమాత) (2) 300, 306
 సువ (= శేవతలు) (2) 270
 సుకా చౌడయ్యగారు (2) 215
 సురసిచౌడయ్య (1) 139

సురసి (1) 262, 464
 సురతరు (2) 464
 సురప (2) 263, 270
 సురభి (= గోమాత) (2) 301
 సురభి శ్యామల (2) 603
 సురస (= చెన) (2) 266
 సురసియన్న (1) 93 (గ్రామము)
 సురయ్య చౌడయ్యగారు (1) 458
 సురయ్య చౌడయ్య (2) 86, 118
 సురయ్య చౌడయ్యగారు (1) 231
 సురవతి (= గంగానామకము) (1) 638
 సురవతి (= కొంప) (2) 265
 సురయ్య (ఒక గానము) (2) 470
 సుల (= గోమాత) (2) 200, 200
 సుమాము (ఒక గానము) (2) 476
 సుమిత (ఒక వీణాచిన్) (2) 470

సు

సుకలము (ఒక గానము) (2) 472
 సుకలము (ఒక గానము) (2) 472
 సుకలము (ఒక గానము) (2) 472
 సుకలము (1) 30, 34, 10, 12, 70, 648
 సుకలము (2) 253
 సుకల (= కృతిపతి) (1) 713
 మంత్రి (పాల్కురికి) (1) 267
 సుగకవీంద్ర (= పాల్కురికి) (1) 257
 సుగవ (= కవిబావ) (1) 499

సూరనామాశ్లోకము (= కృతిపతి) (1) 15

(సోండ్ల) సూరిమవ్వక (1) 115

సూరిమవ్వకగారు (1) 122

సూరనాంబ (1) 149, 162

సూరనామ్మ (1) 175, 190

(సోండ్ల) సూరనామ్మగారు (1) 519

(సోండ్ల) సూరనామ్మ (1) 114

సూరినాని(1)161, 198, 256(2)93

(సోండ్ల) సూరినాని (2) 246

సూరినాంబ (1) 157, 162, 192

సూరినాంక (1) 176

సూరినామ్మ (=కృతిపతి)(1)22

సూరినామ్మ (=కృతిపతి) (1)

17: (2) 3, 224, 227

సూరినామ్మము (2) 506

సూరినామ్మలు (2) 505

సూరినామ్మలు (2) 505

సూరినామ్మలు (2) 506

సూరినామ్మలు (=100) (2) 105

సూరినామ్మలు (2) 506

(సంక్షా) సూరినామ్మలు (2) 88

సూరినామ్మలు (2) 506

సూరినామ్మలు (2) 505

సె

సెట్టాణి పెద్దయ్య (2) 91

సెవణ (ఒకవీణానాదగతి) (2) 450

సె

సేక్యసాంఖ్య (1) 563

సె

సెకతిపురము (2) 495

సెతిము (ఒకవీణానాదగతి) (2) 457

సెంకవ (=కొంప) (2) 265

సెంకవి (రాగము) (2) 453

సెంకము (ఒకవీణానాదగతి) (2) 445

సో

సోడలకపు బానిరాజయ్య (1) 231

సోంపు (ఒకవీణానాదగతి) (2) 450

సోన్నలికపురము (2) 413

సో

సోకమ్మ (2) 379

సోము (=కొంప) (2) 265

సోమనంది (2) 536

(నాలకురికి) సోమనాని (1) 224

(నాలకురికి) సోమనాని (1) 258

(ఇవలూరి) సోమనానియ్య (2) 551

సోమనానియ్య (=పెళ్ళయ్య) (1)

371, 372, 373, 379, 391, 398

సోమరక్ష (ఒకకంపితము) (2) 458

సోమరాగ (రాగము) (2) 454

(జట్టలట్ట) సోమన్న (1) 93

సోమప్రభాస (=పది) (2) 266

(నడ్డు) సోమయ్య (2) 93

సోమయ్యల పెద్ది (1) 120

(ఇండ) సోమయ్య (2) 91

(బల్లెల) సోమయ్య (2) 93

(వక్క) సోమయ్య (2) 93

(సుంక) సోమయ్య (2) 93

(హడ్డల) సోమవ్య (2) 378
 సోమనల (2) 541
 (అప్పిప్రహాము)సోమాంక్షలు
 (1) 234
 సోమమైకము (1) 547, 621
 (వీకాస) సోమాస (2) 83
 (నిక్క) సోమిశేవడు (2) 88
 (విజయాశ్రేణి) ,, (2) 88
 సోమేశ శ్రేణు (1) 375
 సోమే డు (=శ్రేణు) (1)
 380, 387, 397, 398, 401; (2) 413
 (సోమాష్ట్ర) సోమే డు (1)
 594, 595
 సోమేశ్వరము (2) 532, 537
 సోమేశ్వరుడు (=శ్రేణు)
 (2) 246, 292, 541
 (ఇచ్చుపంట) సోమే వుడు (1) 233
 సోమో (రాక్షసు) (2) 450
 సో
 సోగంధక (=కొంప) (2) 256
 సోంపరి (రాక్షసు) (2) 454
 సోక (రాక్షసు) (2) 453
 సోరాష్ట్ర (రాక్షసు) (2) 453
 సోరాష్ట్రోపజ్జరి (రాక్షసు) (2) 454
 సోరాష్ట్రోకాళ (రాక్షసు) (2) 454
 సోరాష్ట్రో (= 'శ) (2) 391
 సోరాష్ట్రోనాగుడు (1) 150, 594
 (2) 413
 సోరాష్ట్రో నాయకుడు (1) 396

సోరాష్ట్రోను (1) 119, 371,
 372, 391, 593, 594, 595
 సోరాష్ట్రో విధుడు (2) 546
 సోరాష్ట్రో వుడు (1) 632
 సోరాష్ట్రో (రాక్షసు) (2) 455
 సోమవము (ఒక అ'నయము) (2) 401
 సో
 సోంప (పురాణము) (1) 335,
 383, 38, 77, 83, 86
 సోంపము (I) 518, 686
 సోంప సోమేశ్వరము (2) 533
 సో
 సోమోశ్రేణు (3):
 తోమము, కొంపము, మిశ్రము,
 సోమోము (ఒక ప్రశ్నోకాశ్ర
 మము) (2) 172
 సో
 సోమో (2) 243
 సో
 సోత (=వ) (2) 265
 సో
 సోభావకాసు (రాక్షసు తాయ
 ను) (2) 457
 సోయంభువీ (2) 443
 సోయంభులింక (2) 237, 252
 సోయంభులింక దేవదేవుడు (2)
 528

సూ
 హోటకేశ్వరము (1) 282, (2)
 282, 409, 427, 171
 హోటకేశ్వరని మల్లయ్య (2) ౫౫
 హోయి (ఒకసంగీతానాచకము)
 (2) 176
 హరితి (=కొంప) (2) 265
 హావినహల్లి కల్లయ్య (2) 56
 ,, కల్లి జేవఁడు (2) 90
 ,, కల్లి జేవయ్య (2) 112
 హి
 హిట్ట: గొల్లవ్వ (1) 232
 హిందోళము (రాగము) (2) 155
 హిమవత్ (=కొంప) (2) 265
 హిమవంతము (2) 416
 హిమవన్నము (2) 233
 హిరణ్యగర్భుఁడు (1) 615
 హిరణ్యాక్షుఁడు (1) 618, 646;
 (2) 535
 హిరియనాగయ్యగారు (1) 593

హృ
 హృదయభంగపావ్య (2) 261
 హై
 హైద్దవ్వ (2) 378
 హైమ్మవ్వ (2) 37౫
 హైల్లవ్వ (2) 37౫
 హే
 హే చవ్వ (2) 378
 హేమహులు (=కొంప) (2) 265
 హేలన (ఒకవీణానాచకతి)
 (2) 450
 హో
 హోన్నబ్రహ్మయ్య (2) ౫7
 హోన్నయ్య (1) 392, (2) ౫6
 హోన్నవ్వ (2) 37౫
 హోన్ననాలియ కేవ కెంకె
 వఁడు (1) 23
 హో
 హోమకుంపము (2) 538

అనుబంధము-౨

పండితారాధ్య చరిత్రలో వచ్చే

అచ్చికిసదముల పట్టిక.

పండితారాధ్య చరిత్ర

ఆచార్య కవచముల పట్టిక

(ఈ క్రిందనాటిలో కుండలీకగణము చేయబడిన అంకాలు సంపుటమునకును, తెక్కినవి పుటలకును చెందుతవి)

అ	అంక-ఉపాంక, క్రి-సూంక, భా- మంక, రాగాంక (2) 455
అంకకాగము (1) 520	అంకదన్ (2) 244, 33,
అంకవలు (2) 175	అంకశ్లు నంకశ్లు (2) 398
అంకించు (2) 549	అంకటము (2) 627
అంకించుచును (1) 10	అంకపడు (2) 334
అంకించునాగు (2) 366, 433	అంకపడె (2) 32, 270
అంకింప (1) 509 (2) 154, 189, 531	అంకపడ్డ (2) 348
అంకుసూకులు (2) 311	అంక (1) 504
(2) స్లొకా! (2) 544	అంకనగున్ (2) 417
అంక (2) 110	అంకచున్ (2) 37, 171, 232,
అంకజపతి (1) 103	అంకటన్ (2) 493
అంకజము (1) 593, 705, (2) 17, 63, 109, 121, 140, 198, 532, 539	అంకడు =ట (2) 493
అంకజము (2) 297, 475	అంకడున్ (1) 525, (2) 102, 132
అంకజముగన్ (2) 287	అంకడును (2) 353, 466
అంకటా! (2) 346	అంకనె? (2) 210
అంకడక్కడె (1) 540, (2) 400	అంకర్వు (2) 262
అంకెలిపడునె? (1) 340	అంకర్వుగాన్ (2) 440
అంకెనన్ (2) 542	అంకలంబు (2) 290
అంకెబిల్వపత్తిరి (2) 354	అంకె (1) 547, (2) 127
	అంకెంచుకొను (2) 432
	అంకెన్ (2) 94, 244, 288

- అచటన్ (2) 466
 అచటి (2) 55
 అటు (2) 511
 అన్న (2) 183, 220
 అచ్చుగన్ (1) 109
 అచ్చుగాన్ (2) 115, 118, 165,
 అచ్చెరువు (2) 84, 45, 107, 109
 అచ్చెరువుము (2) 531
 అట్ల (1) 595
 అం (1) 79
 అంన్ (2) 364
 అంకబట్టు (2) 229
 అంటిన (2) 229
 అంటి(మ) (2) 525
 అంటేన్ (2) 28, 479
 అంటుకొని (2) 508
 అంటుకొన్నట్లు (2) 315
 అంటుకె వెలు (2) 345
 అంటుకొలకు (2) 514
 అంటువారు (2) 229, 514
 అంకలు (2) 514
 అటు (2) 48
 అటన్ (2) 297
 అయిన్న (2) 283, 464
 అటయిన్ (2) 360, 368
 అటయిబసనుచున్ (2) 441
 అటవీలునటవీలు (2) 396
 అటు (1) 505
 అటుగాన (1) 4; (2) 97,
 118, 218
 అటుగూషన్ (2) 37, 245,
 296, 470
 అటు (1) 22
 అట్ట (2) 14
 అట్టుమోపు (1) 117
 అట్టులు (2) 314
 అట్టి (1) 2; (2) 42
 (కూర్చి) అట్టి (2) 283
 (వెళ్లి) అట్టి (2) 233
 (నున్న) అట్టి (2) 234
 (మా) అట్టి (2) 346
 (కెట్టి) అట్టి (2) 485
 అట్టిచ (2) 97
 అట్టి (1) 22; (2) 51
 అట్టి (2) 541
 అట్టుగూషన్ (1) 20
 అట్టి (2) 227
 అట్టుగాక (2) 229, 542
 అట్టునుంకాక (2) 231
 అం (1) 598
 అంకె (2) 300
 అపకెంపన్ (2) 168
 అపకెన్ (2) 259
 (మ) క్కపెకెన్ (2) 259
 అపకని (2) 326
 అపకె (2) 66, 520
 అపకెంను (2) 119, 223, 233
 అపకెంకన్ (2) 49
 అపకెంపన్ (1) 591; (2) 324
 అడగు (2) 147

అపరి (2) 119
 అపరి (2) 94, 222
 అపరి (2) 517
 అపరి (2) 1F6, 237, 238
 (కూ) పరి (2) F46
 అపరి వనాశ (2) 243
 అపరి (2) 424, F20
 అపరి (2) 317, 351
 అపరి (2) 328
 అపరి (2) 29, 45, 64, 122
 164, 291, 307, 477
 అపరి (1) 557, (2) 195
 315,
 అపరి (1) 33
 అపరి (2) 117, 211, 314, F24
 అపరి (2) 128
 అపరి (2) 155
 అపరి (2) 130
 (కూ) అపరి (2) 327, 99
 అపరి (2) 288, 504
 అపరి (2) 318
 అపరి (2) 318
 అపరి (2) 312
 (కూ) అపరి (2) 438
 అపరి (2) 315
 అపరి (2) 208
 అపరి (2) 349 (పదేపదే)
 అపరి (2) 489
 అపరి (2) 406
 అపరి (2) 505

అపరి (2) 319
 అపరి (2) 406
 అపరి (2) 406
 అపరి (2) 2F2
 అపరి (2) 515
 అపరి (2) 126, 180
 అపరి (2) 352
 అపరి (2) 276
 అపరి (2) 254
 అపరి (2) 340
 అపరి (2) 511
 అపరి (2) 485
 అపరి (2) 290
 అపరి (2) 440
 అపరి (2) 485
 అపరి (2) 35, 96, 102, 280
 (కూ) అపరి (2) 224
 అపరి (2) 248, 253, 304,
 45, 482
 అపరి (2) 523
 అపరి (2) 97
 (కూ) అపరి (2) 350
 అపరి (2) 485
 అపరి (2) 485
 (కూ) అపరి (2) 329
 (కూ) అపరి (2) 597
 (కూ) అపరి (2) 469
 అపరి (1) 517; (2) 97,
 182, 238, 295, 297, 306
 338, 352, 531

అంతిమకర్ణ (2) 284
 అంతిముక్తి (2) 214, 478,
 అంతింపని (2) 228
 అంతిమోర్ణి (2) 113
 అంతిమోపని (2) 22, 97
 అంతిమోపని (2) 221
 అంతిము (1) 615
 అంతిమిక (1) 205
 అంతిము (1) 26
 అంతిమ (2) 472
 అంతిమలు (2) 408
 అంతిమీక (2) 14
 (మాటలు) ముందు (2) 433
 అంతిమంప (2) 22, 36, 41,
 53, 210 404
 అంతిమీక (2) 433
 అంతిము (2) 442
 అంతిము (2) 110
 అంతిమంపితుని (2) 224
 అంతిము (2) 107
 (మి)మ్మంప (2) 400
 అంతిములు (2) 104, 436
 అంతిము (2) 279
 అంతిమీక (2) 241
 అంతిమీకలు (2) 242
 అంతిమీకలు (2) 242
 అంతిము (1) 221
 (నాకి) గచ్చము) ముందు (2) 477
 (ధేను) ముందు (2) 236
 (మాట) ముందు (2) 240, 285

అంతుకొని (2) 173
 (అగ్నితం) బంగుచాన్ (2) 248
 అంతు (2) 10
 అంతునంతు (2) 102
 అంతులు (2) 19, 511
 అంతులు (2) 235, 299
 అంతులపై (2) 405
 అంతులొక (2) 488
 అంతులొక (2) 488
 అంతులొక (2) 225
 అంతులు (2) 12
 అంతులొక (2) 711
 అంతులు (2) 222
 అంతులు (2) 41
 అంతులు (2) 108
 అంతులు (2) 29
 అంతులొక (2) 503
 అంతులొక (2) 102
 అంతులొక (2) 44
 (అంతు) ముందు (అంతులొక) (2) 286
 (అంతు) ముందు
 (అంతులొక) ముందు
 (అంతులొక) ముందు } (2) 291
 అంతు! (2) 291
 అంతు! (2) 471
 అంతు (2) 11
 అంతు! (2) 290
 అంతులొక (2) 297, 483

అగ్రవంశన్ (2) 284
 అన్ = అం (2) 229, 276
 అనక (2) 8, 17, 48, 117, 484
 అనాన్ (1) 504; (2) 82, 98
 అనాన్ (1) 114; (2) 26, 148, 158
 అనాన్ (2) 496
 అనాన్ (2) 281
 అనాన్ (2) 258
 అనాన్ (2) 363
 అనాన్ (2) 217, 470, 496
 అనాన్ (2) 165
 అనాన్ (2) 248 - అనాన్
 అనాన్ (2) 67
 అనాన్ (2) 117, 154, 488
 అనాన్ (2) 310
 అనాన్ (2) 310
 అనాన్ (2) 22
 అనాన్ (2) 68, 102
 అనాన్ (1) 5
 అనాన్ (2) 97
 అనాన్ (1) 13
 అనాన్ (1) 501
 అనాన్ (2) 230
 అనాన్ (1) 16
 అనాన్ (1) 687
 అనాన్ (1) 507
 అనాన్ (1) 20
 అనాన్ (2) 150
 అనాన్ (2) 330

అనాన్ (2) 102, 118
 అనాన్ (1) 504, (2) 136, 160, 254, 285, 485
 అనాన్ (2) 237
 అనాన్ (3) 102
 అనాన్ (2) 01
 అనాన్ (2) 111
 అనాన్ (2) 31, 167, 209, 481,
 అనాన్ (2) 311
 అనాన్ (2) 352
 అనాన్ (1) 78
 అనాన్ (2) 175, 203
 అనాన్ (2) 42
 అనాన్ (2) 288
 ,, (కంఠపులన్) (2) 315
 అనాన్ (2) 435
 (అనాన్) అనాన్
 (అనాన్) (2) 477
 అనాన్ (2) 487, 523
 అనాన్ (2) 484
 అనాన్ (2) 17
 అనాన్ (2) 157, 352
 అనాన్ (2) 190
 అనాన్ (2) 424
 అనాన్ (2) 520
 అనాన్ (1) 54; (2) 11
 అనాన్ (2) 466
 అనాన్ (2) 484
 అనాన్ (2) 247, 488
 అనాన్ (2) 237

అల్మడె (2) 47
 అల్ల (1) ౪83
 అల్లం త (2) 15, 172, 481
 అల్లన (2) 31, 34, 300,
 3౪3, 484
 అల్లాషన్ (2) 134
 అల్లాగున్ (2) 4౫2
 అల్లి (2) 401
 అల్లిన (2) 18
 అవగరింపును (2) 262
 అవయు (2) 186
 అవలి (2) 415
 అవియన్ (2) 260
 అవియక (2) 31
 అవియు (2) 152
 అవియన్ (2) 479
 అవిసిన (2) 43, 44
 అవిసెనే (2) 39
 అవుటకు (2) 26
 అవుల (2) 126, 215, 282
 అన! (2) 477
 ఆశోకపుష్పముల్ (2) 365
 ఆశోకంబుల (2) 364
 అసదు (1) 601
 అసమిచ్చుమను (2) 318
 అసలారన్ (1) 12, 54, 169,
 448, 509, 516
 అసలారు (2) 280
 ఆసిగోతడాచేయి (1) 116

ఆ

ఆకన్ = ప్రక్క (2) 363
 ఆకరము (2) 2౪0
 ఆకలి (1) 624
 ఆకలిపట్టుకున్ (2) 515
 ఆకసము (2) 284
 (జమ్మి) ఆకు (2) 280
 ఆకులు (2) 367, ౪04
 ఆకొవి (2) 67, 3౪3
 ఆగన్ (2) ౪18
 ఆగుచున్ (2) 296, 372
 ఆటమును ముఖ్యులు (2) 471
 ఆటలు (2) 4౪4
 (కోసం) ఆటలు (2) 434
 (నడు) ఆటలు (2) 434
 ఆషకముందూ (2) 437
 (కొవి) గూషన్ (1) 19; (2)
 325, 550
 (పాత గం) గూషన్ (2) 466
 (ము) గూషన్ (2) 284
 (ము) గూషన్ (2) 260
 (శేలి) గూషన్ (2) 14
 ఆహంకన్ (2) 155
 (మాడి) గూషంకన్ (2) 284, 493,
 ఆడంబరము (2) 21
 ఆడి (2) 111
 (వేట) ఆడి (2) ౪48
 ఆడించువారు (2) 435
 ఆడిన (2) 53

- ఆడు (1) 519
 (నూట) లాడు (2) 332
 ఆకుచూడ (2) 176, 296,
 ఆడుచూడు నాకుచూడు (2) 305
 (నిబ్బరం) బాడుచూడ (2) 484
 (వెన్నె) లాకుచూడు (2) 439
 ఆకుచూడు (2) 304
 (నోపునోపు) లాకుచూడు (2) 297
 (వెనరు) లాకుచూడు (2) 404
 ఆడుచూడెన్ (2) 412
 ఆకుచూడము (2) 163
 ఆడెడునాగు (2) 366
 (శుల్క) ఆడెడు (2) 237
 ఆతనిచే (వికపు) (2) 253
 ఆచటన్ (1) 21, 523, 561,
 619, (2) ౪8, 320, 414
 ఆదిరికమునన్ (2) 2౪4
 ఆన (2) ౪4, 154, 500, 518
 ఆనక (వ్య. క్ష్యా.) (2) 279
 ఆనతి (2) 17, 518
 ఆనతిచ్చిన (2) 287
 ఆనతిచ్చెన్ (2) 258
 ఆనతియిచ్చునోన్ (2) 283
 ఆనతియింకు (2) 252
 ✕ ఆనందవతి (= ఒక ధూపద్రవ్యము)
 (2) 428
 ✕ ఆనందవతి (ఒక క్షిణువతి) (2) 428
 ఆని (2) 434
 ఆనుపడి (2) 185
 ఆనెడు (2) 237
 (ఫలము) లానెడు (2) 237
 ఆపోవన్ (1) ౪40
 ఆపోవక (2) 434
 ఆబోలు (2) 191, 499, ౫00
 ఆమటన్ (2) 480 (తౌ.ప. ఆమట)
 ఆరన్ (2) 21, 70, 257, 279, 365
 (కమ్మ) ఆరన్ (2) 248
 (క్రగ) దారన్ (2) 295
 (చ) న్నారన్ (2) 323
 (చె) ల్వారన్ (2) 310
 (నిను) పారన్ (2) 246
 (పెం) పారన్ (2) 351
 (పొ) ల్వారన్ (2) 260
 (ప్రియ) మారన్ (2) 279
 (నా) గూరన్ (1) 13
 ఆరంగన్ (1) 82, 593, (2) 142
 157, 318, 435, 478
 (వా) గూరంగన్ (1) 65
 (వీను) లారంగన్ (1) 12
 ఆరగింపక (2) 289
 ఆరతిజోళ్ల చంచులు (2) 321
 ఆరతి పలుకలు (2) 351
 ఆరశులు (2) 321, 221
 ఆరశులెస్తువారు (2) 429
 ఆరద (2) 167
 ఆరచంపిన (2) 356
 ✕ ఆరాధ్య (సంపదలు) (2) 314
 (వ) పారి (2) 282
 (ఒ) ప్పారి (2) 282
 (చెలు) వారి (2) 282

(పెం) పారి (2) 230
 (అల) రాజన (2) 246
 (తన) రాజన (2) 246
 (అమ) రాజు (2) 247
 (అల) రాజు (2) 293
 (అస) రాజు (2) 230
 (ఇంపుసాం) నారు (2) 433
 (ఒ) ప్పారు (2) 235, 248
 (కొమ) రాజు (2) 237, 251
 (చెలు) నారు (1) 8, (2) 311
 (తన) రాజు (2) 295
 (తెలు) పారు (2) 241, 408
 (ని) గారు (2) 429
 (నిం) డారు (1) 12, (2) 408
 (పెయ) పారు (1) 14
 (పాం) గారు (2) 267
 (పాన) రాజు (2) 314
 (పాలు) పారు (2) 231, 315
 (నా) లారు (2) 463
 (పెం) పారు (2) 260
 (సాం) పారు (2) 260
 ఆకోసిణంబు (2) 290
 ఆర్చి (2) 361
 (సాం) గార్చి (2) 10
 ఆర్చుచున్ (2) 373, 483
 ఆర్చుచు (2) 296, 304,
 369, 438
 (కన్న) ఆర్చుచున్ (2) 439
 ఆర్చున్ (2) 522
 ఆలుపును (2) 307

ఆలంక 2) 111
 ఆలించి (2) 121, 346, 549
 ఆలించు (2) 67
 * ఆలంపన్ (2) 6F
 * ఆలోకించి (1) 504
 ఆలోకిన్ (1) 11
 ఆవం (2) 371
 ఆవంకు (1) 697
 ఆవగ్రహుపము (2) 428
 ఆవించి (2) 162
 ఆవురుబుత్తి (2) 374
 ఆవలించునున్ (2) 519
 ఆసూతు (2) 133
 ఆసమైన్ (2) 334
 ఆసయి (2) 338
 ఆసించి (2) 279
 ఆసించితి (2) 54
 ఆశకుల్ (2) 366
 ఆశకుల్ (2) 305
 ఆశకులు (2) 296, 459
 ఆశకులశకులు (2) 396
 ఆహా! (2) 438

ఇ

ఇంకన్ (2) 20, 19F, 259
 ఇంకు (1) 5
 ఇంకుడు (1) 627
 ఇక్క (1) 690; (2) 297, 508
 ఇక్కంటి (2) 118
 ఇక్కడ (2) 27

- ఇక్కత (2) 164
 ఇగ్రువంగన్ (2) 285
 ఇచటన్ (2) 163, 299, 486
 ఇచ్చ (2) 135, 215 477
 ఇచ్చన్ (2) 285, 404
 ఇచ్చా (ని) (2) 209
 ఇచ్చైన్ (2) 51, 199
 ఇచ్చి (2) (2) 468
 ఇచ్చితిన్ (2) 484
 ఇచ్చితి (ని) (2) 270
 ఇచ్చితిని (2) 271
 ఇచ్చిన (2) 271
 (అం) దిచ్చినాకులు (2) 241
 (అం) దిచ్చినాడు (2) 241
 (ఇచ్చు) (2) 97
 ఇచ్చున్ (2) 482
 ఇచ్చుచుచు (2) 317
 ఇచ్చుట (2) 34, 44
 ఇచ్చెన్ (2) 115
 (ఆన) తిచ్చెన్ (2) 253
 (నీ) విచ్చెనేమి, నోరని
 యొకినేమి (2) 524
 ఇచ్చెన్ (2) 285, 524
 ఇచ్చెద నిచ్చెనిచ్చెదన్ (2) 256
 ఇంటన్ (2) 474
 (కడ) యింటి (ఇంను) (2) 242
 ఇంటికి (2) 170
 ఇంక్రింద (=మీద) (2) 274
 ఇటమీడన్ (2) 486
 ఇటయట వడంగన్ (2) 482
 ఇటు (1) 505
 ఇటుగూడన్ (2) 291
 ఇటువంటి (1) 512
 ఇటువట్టును (2) 511
 ఇటువలెన్ (2) 50, 274
 ఇట్టలంగంగన్ (1) 8
 ఇట్టి (2) 240
 ఇట్టిద (2) 67, 147
 ఇట్టు (2) 254, 482
 ఇట్టుకబొట్టు (2) 342
 ఇట్టులు (1) 504; (2) 476
 ఇట్టు (2) 12, 229, 319, 465
 ఇండు (2) 252
 ఇండ్లనొప్పులు (1) 81
 ఇండ్లు (2) 289
 (పుట్టి) నిండ్లు (2) 241
 ఇంకన్ (2) 424
 ఇంక (2) 511
 ఇంకంగన్ (2) 101
 ఇంకంగంటిమి (2) 417
 ఇశి (2) 102, 311, 470, 488
 (తర) మిశి (1) 78
 (మా) టిశి (2) 320
 (మును) మిశి (1) 282; (2) 415
 (మును) ఇశి (2) 320
 ఇశిన (2) 14
 ఇశినట్లు (2) 307
 (అడ్డ) మిడుచున్ (2) 340
 (నప్పటు) లిడుచున్ (2) 440
 ఇడుట (2) 121

ఇడు (2) 120	ఇళువ (2) 111
ఇడుమలన్ (2) 548	ఇళువ (1) 707, (2) 289
ఇడ్డ (2) 292, 316	ఇడ్డ (2) 57
ఇంతటిమీఁడు (2) ౯05	ఇడ్డ (2) 184
ఇంతంత (2) 47	ఇప్పటి (యల్లకొక) (2) 486
ఇంతన (2) 485	ఇప్పపువ్వులు (2) 78
ఇంతియును (2) 484	ఇప్పాట్ (2) 510
ఇంక (2) 492	(సమయ) ఎప్పుడు (2) 127
ఇంతియ (2) ౯06, ౯18	ఇప్పింపు (1) ౯05
ఇంతోప్పు శిష్యునె? (1) 21	ఇమ్మకి (1) 17, (2) 251, 416
ఇర్దున్ (2) ౯07	ఇమ్మ (2) 112, 274, 487, 517
ఇండలు (2) ౯3	(సాక్షి) ఇమ్మ (2) ౯25
ఇందు (2) 242, 274	ఇమ్మలన్ (2) 175, (2) 164
ఇందుల (2) 240, 492	ఇయ్య (2) 118
ఇందులోన్ (2) 346	ఇచ్చ (2) 259
ఇందులోనన్ (2) 527	ఇచ్చన్ (2) 195
ఇఁ! (2) 291	ఇచ్చిమి (2) 411
ఇన్! (2) 480	ఇరుగుగుములు (2) 178
ఇడ్డలు (2) 124, 165	ఇరుకలన్ (2) 188
ఇడ్డలున్ (2) 473	ఇరుకన్ (1) 516
ఇనుప (నేవళములు) (2) 341	ఇరుమయిన్ (2) 109
ఇనుమకి (2) 47, 250	ఇరువండన్ (1) 60
ఇనుమాలు (2) 53	ఇరువది (2) 82
ఇన్ని (2) 539	ఇరువది రెండు తెనకములు (2) 161
ఇన్నియును (2) 416	ఇరువారుములు (2) 336
ఇన్పచిడ్డలన్ (2) 346	ఇరువురన్ (2) 136
ఇన్పసిలలు (2) 321	ఇరువురపనులు (2) 176
ఇన్పయ్యంకరంబులు (2) 343	ఇరువురు (2) 121, 530
ఇంపు (2) 239	ఇర్దాలిపనులు (1) 390
ఇంపుసాంపారు (2) 433	ఇర్దాలుగు (2) 250

ఇర్వన్ (= దగ్గ) (2) 363
 ఇర్వసి (1) 666
 ఇర్వసివేలునేళ్లు (2) 487
 ఇర్వసిమిదినోళ్లు (2) 271
 ఇకటము (2) ౯౩౩
 ఇక్కకి (2) 317 (-ంగ)
 ఇక్కో (2) 403
 ఇక్క (1) 69౫
 ఇకాన్ (2) 477
 ఇలగూవక (2) 511
 ఇలు (2) 141, 183
 ఇలుపుట్టు (1) 14
 ఇలుపుట్టుగాసిని (2) ౯45 (నేను)
 ఇల్కూరిదెన్ (2) 44
 ఇల్లీ! (2) 472
 ఇల్లీలు (1) 624
 ఇల్లు (2) 238, 239
 (పుట్ట) నిలు (2) 288
 ఇల్వేప్పు (2) 8
 ఇలియు (2) 172

ఈ

ఈక (1) 10౫
 (పా) నీక (2) 346
 (చిక్కర) నీకరడు (2) 289
 ఈకున్నన్ (2) ౯21
 ఈక్రియన్ (2) 96
 ఈగలన్ (2) ౯20
 ఈగుచున్ (2) 372
 ఈగి (2) 115

ఈచపోయినకాళ్లు (2) 344
 ఈచాలుదుము (2) 298
 ఈదాశినట్లు (2) 11
 ఈశిత (2) 190, 206
 ఈడెపండ్లు (2) 357
 ఈడెలన్ (2) 294 (=పండ్లు)
 ఈడెల (2) 364 (చెట్లు)
 ఈప్పన్ (2) 314
 ఈన్ (2) 293
 (ఘరణి)యానిన(భంగిన్) (2) 288
 ఈనివి (2) 487
 ఈనె (2) 155
 ఈనోపునయ్య (2) 487
 ఈప్రార్థు (2) 487
 ఈబూనన్ (2) 325
 ఈయన్నబిలము (2) 486
 (చొరగ) నీగు (2) 344
 ఈలెమ (2) 127
 ఈవు (2) 482 (ఇవ్వవు)
 (చొర)నీవ (2) 547

ఉ

ఉక్కడంగన్ (2) 259
 ఉక్కడంచినవాండు (2) 243
 ఉక్కసిల్లు (2) 315
 ఉక్కి (2) 61
 ఉక్కు (2) 592
 ఉక్కుచున్ (2) 296, 371
 ఉంగుటంబు (2) 118
 (ఇన్న) ఉంగరములు (2) 343

(౧౫) ఉంకరములు (2) 312
 ఉంకరింపన్ (1) 702
 ఉంకూలి (2) 510
 ఉంఘె! (2) 434
 ఉంఘే! (2) 291, 359, 395, 465
 ఉంఘే! యుంఘే! (2) 374
 ఉంచ్చిపాతీ (2) 423
 ఉంటిగాక (2) 518
 ఉంటిమి (2) 25
 (నేను) లుట్టొకన్ (1) 19
 ఉంప (2) 54
 ఉంపంగన్ (2) 547
 ఉంపవే! (2) 262
 (ఎటు) నుంకి (2) 469
 (నిలోకమున) నుంకి (2) 489
 ఉంషిశిని (2) 504
 ఉంషిశిని (2) 503
 ఉంఘు (2) 234
 ఉంఘులులు (2) 318
 ఉంఘురు (2) 500
 ఉండువాడన్ (2) 546
 ఉండెడు (2) 263
 ఉండెడువారు (2) 467
 (తొల్చి) యుండెదన్ (2) 262
 ఉండి (2) 17, 33, 335, 478, 549
 (కళ్ళ) లుండి (2) 326
 ఉండిన (1) 571
 ఉండిపి (2) 333
 ఉడుకన్ (2) 483
 ఉడుకుమన్ (2) 185

ఉడుకక (1) 412
 ఉడుగు (1) 573, (2) 157, 183
 ఉడుతులన్ (2) 342
 ఉడ్డు (1) 590
 ఉడ్డులపంక (2) 522
 ఉడ్డులొలున్ (2) 354
 ఉడ్డున్ (2) 518
 (౧౫) ఉడ్డలు (2) 312
 ఉడ్డరలు (2) 315
 ఉడ్డకంఠులుడకంఠులుడకంఠులు
 ఉడు (2) 353
 ఉడుని (2) 11
 ఉనికి (1) 551, (2) 170, 193, 508
 (కనుకూయ) ఉనికన్ (2) 125
 (కొడి) యునికి (2) 361
 ఉనికపట్టు (2) 303
 ఉనిచి (2) 31, 91, 510
 ఉని-న్ (2) 281
 ఉనుప కడియ్య (2) 514
 ఉన్క (2) 125
 ఉన్కిన్ (2) 262
 ఉన్కిపట్టు (2) 505
 ఉన్న (2) 101, 231
 ఉన్న (తీవములు) (2) 279
 ఉన్నన్ (2) 182
 ఉన్నట్లు (2) 323
 ఉన్నది (2) 271
 (పులియడ్డ) మున్నది (2) 486
 ఉన్నదే? (2) 505
 ఉన్నచి (2) 290

ఉన్నారము (2) 486	ఉలు (1) 679
ఉన్నునికి (2) 519	ఉలున్ (1) 48
ఉప్పంబు (2) 8	ఉలుకక (2) 485
ఉప్పతియ (2) 340	ఉర్కొరి) నలుగు (2) 411
ఉప్పిల్లంగన్ (2) 466	(బద్దకు)
ఉప్పర (2) 179	ఉలుకు (2) 112
ఉప్పరగుళ్లు (2) 179	ఉలుకున్ (2) 482
ఉప్పరమునందుల (2) 309	ఉలుకుమన్ (2) 488, 515
ఉప్పరంబు (2) 481	ఉలుమని (2) 11
ఉప్పలనాయి (1) 435	ఉల్లటన్ (2) 362
ఉప్పొంగన్ (1) 597; (2) 306	ఉలికి (2) 61
ఉప్పొంగి (2) 304, 361	ఉలియన్ (1) 34; (2) 179, 459
ఉప్పి (2) 22, 116, 304,	ఉలియుమను (2) 441
400, 429, 483	ఉలివు (2) 34
ఉప్పిన (2) 27	ఉలుకక (2) 522
ఉప్పినున్ (1) 512; (2) 34,	ఉలువక (2) 511
489, 483, 526	ఉల్కంబు (2) 522
ఉమినెన్ (2) 513	(బి)ట్టుల్కిపడి (2) 424
ఉమ్మెత్తపత్తిరి (2) 355	ఉల్లములన్ (2) 340
,, పుమ్మముల్ (2) 356	ఉల్లిగడ్డములు (2) 315 (చింపిరి)
ఉయ్యలల్ (2) 372	ఉల్వ=ఉలివు (2) 323
ఉరువడిన్ (1) 518, 698;	ఉవిద (2) 156, 511
(2) 102, 370, 403, 483, 508	ఉవిదయ (2) 497
ఉరువడించుమను (2) 483	ఉవినెన్ (2) 44
ఉర్కవచ్చున్ (2) 486	ఉసినెన్ (2) 309
ఉర్కుడు (1) 126	ఉసిలిపోవంగన్ (1) 441
ఉటికి (2) 485	
ఉటికెడు (2) 548	ఉ
ఉటిమి (2) 52	ఉఁగుమన్ (2) 372
ఉటిముటి (2) 4	ఉఁగుమన్ (2) 424

ఊబి (2) 477
 (క్రి) య్యూబిలన్ (2) 3౯4
 (క్ష) య్యూబిలు (2) 241
 ఉతనాలలు (2) 316
 ఉతంతి (2) 316
 ఉతలు (2) 316
 ఉది (2) 6, 277
 ఉదికొనుచున్ (2) 297, 339,
 362, 370
 ఉదు (2) 41
 ఉదుక్రొమ్మ (2) 321
 ఉదుచుచు (2) 370
 ఉనెదన్ (2) 485
 ఉపబవిన (2) 232
 ఉపి (2) 531
 ఉబరగాడిగుమ్మ (1) 344
 ఉరన్ (2) 289
 ఉరక (2) 457
 ఉరక (గావు) (2) 512
 ఉరకుంపన్ (2) 340
 ఉరు (అపని) (2) 327
 ఉరు (2) 469, 508
 (క్రిం) పై పూరుచున్ (2) 362
 ఉరుపు (1) 673
 ఉరుపులు (2) 295
 ఉరురన్ (1) 583, (2) 129, 178
 ఉర్పు (2) 44
 ఉటింనుచును (2) 438
 ఉల్లన్ (2) 417
 ఉల్లకు (2) 61

ఉల్లకులు (2) 417
 ఉల్లు (2) 294, 418
 ఎ
 ఎక్కన్ (1) 246, 347
 (ఎ) క్లెక్కన్ (2) 486
 ఎక్కణ్ణుచుచున్ (2) 424
 ఎక్కెన్ (2) 290
 ఎక్కెన్-కక్కెన్ (2) 400
 ఎక్కడి (1) 221; (2) 22
 ఎక్కడిదక్కడియోగురు (2) 484
 (క్ష) లక్కెదాన (1) 18
 ఎక్కవచ్చునే? (2) 425
 ఎక్కి (2) 297
 ఎక్కించి (2) 170
 ఎక్కించు (2) 18
 ఎక్కించునో? (క్ష) 295
 ఎక్కినమాపిక్ (2) 466
 (ఎటి) కెక్కిన (2) 483
 ఎక్కిన (2) 477
 ఎక్క (1) 680
 ఎక్కనెచు (2) 496
 ఎక్కణ్ణు (1) 511
 (ఎదు) కెక్క (2) ౯25
 (సనున్నతి) కెక్క (2) 465
 ఎక్కన్ (2) 425, 480
 ఎక్కనున్ (2) 297, 370, 371
 (ఎదు) కెక్కచుచు (2) 524
 (మెల్ల) కెక్కచుచు (2) 359
 ఎక్కడు (2) 184, 164, 375, 544

ఎక్కడు సూరిక్ (2) 512	ఎండలన్ (2) 372
ఎక్కడును (2) 424	ఎంపిన (2) 306
ఎక్కన్ డ్విగ్గన్ (2) 339	ఎంపినకాళ్లు (2) 344
(మొక్కలునీ) కెక్కన్ (2) 405	,, పిలుగులు (2) 344
ఎగయన్ (2) 126, 472, 486	ఎకన్ (1) 505(నేతను); (2) 316
ఎగయక (2) 434	ఎక (2) 472 (కాలము)
ఎగయం నెగయంగన్ (2) 434	ఎకకాలి (2) 118
(ఉప్పరం) బెగయన్ (2) 481	ఎకకు (2) 163
ఎగయుచిన్ (2) 134, ౧24	ఎకదారి (2) 403 (=ప్రక్కదారి)
ఎగసి (2) 440, 484	ఎకను (2) 11
ఎగిలి (1) 61	(ఎక్క) నెడను (2) 496
ఎగిళు (2) 142	ఎకనెడన్ (2) 353, 468, 471
ఎగడకున్ను (2) 290	ఎకపక (1) 712, (2) 114,
ఎగుకో (2) 291	140, 302, 337, 477, 524
ఎగుంగన్ (1) 69 7	ఎకరు (2) 128
ఎగురున్ (2) 125	ఎకలక (2) 297, 362, 364, 365
(పా) కెంబన్ (2) 480(చంబన్)	ఎకలి (2) 515
ఎగుంకి (2) 149	ఎకలు (1) 646
ఎటువంటి (1) 505	ఎడ్లు (2) 322
ఎట్టలేక (2) 129, 417	(గజ్జ) పైడ్లు (2) 346
ఎట్టా (2) 121	(గంట్లపు) పైడ్లు (2) 322
ఎట్టు లనినన్ (2) 291	ఎంత (2) 232
ఎట్టులు (2) 101, 249, 503	ఎంతని (2) 119
ఎట్టెటూ (1) 604	ఎంతయుక (2) 320, 466,
ఎట్టెనిన్ (2) 122, 228, 325	ఎంతయును (2) 2౯8
ఎట్టెన్నున్ (2) 245	ఎంతెంత (2) 252, 400,
ఎట్టు (2) 70	ఎత్తంగబడిన (2) 232
ఎట్టు (2) 488	ఎత్తి (2) 142, 181, 196, 308,
ఎం (2) 1౯8	489, 468,
ఎంపమావులు (2) 418	(లే) నెత్తి (1) 330

(హారతు) లెత్తి (2) 479
 ఎత్తుచుకొ (2) 35
 ఎత్తుకున్ (2) 102
 (ఆరసు) లెస్తునాగ (2) 429
 ఎందలు (2) 539
 ఎందఁతెందలును (2) 416
 ఎందు (1) 504 ; (2) 41
 ఎదిరి (2) 319 (క్రైస్తవ)
 (క) టైదురున్ (2) 210
 (క) టైదురును (2) 304
 ఎదురు (1) 596 ; (2) 134,
 153, 198, 427, 484
 ఎదురుదారుచన్ (2) 519
 ఎదురెక్క (2) ౯25
 ఎదురెక్కచును (2) ౯24
 ఎదురేగి (2) 160
 ఎదుర్పు (2) 172
 ఎదురన్ (2) 270
 ఎద్ది (1) ౯63, 623 ; (2) 272
 ఎద్దు (1) 677 ; (2) 145
 ఎన (1) 512, 682
 ఎనమండ్రు (2) 82
 ఎనయకొ (2) 148, 149, 323
 ఎనయె? (2) 244
 ఎనఁ (1) 68, 577, (2) 544
 ఎనిమిదిమాల్లు (2) 512
 ఎనుబోతులు (2) 346
 ఎన్నకొ (1) 511 ; (2) 475
 ఎన్నంకొ (2) 35, 107
 ఎన్నంకొనేల? (2) 477

ఎన్నంకొ! (2) ౯44
 ఎన్నడు (2) 289
 ఎన్నడుకొ (2) ౯45
 ఎన్నడును (2) 422
 ఎన్నఁదిగిన (1) 14
 ఎన్నఁగుల (2) 238
 ఎన్నఁబడిన (2) 304
 ఎన్నఁబడు (2) 300
 ఎన్నఁబరగు (2) 272
 ఎన్ని (2) 493 (క్రైస్తవ)
 ఎన్ని (2) 539
 ఎన్నియొన్నియును (2) 416
 ఎన్నిమాల్లు (2) 35
 ఎన్నికమిఁలి (2) 360
 ఎన్నకొ (2) ౯19
 ఎన్నెనవారు (2) 366
 ఎస్పటి (2) 153, 586
 ఎప్పటిక్రియకొ (2) 21
 ఎప్పటికొ (2) 145
 ఎస్పరును (2) 490
 (2) 511
 ఎయిదిని (1) 547
 (ఎయిపాల్లవాళికి) కెయిదవు (1) 51
 ఎయిది (2) 172, 333
 ఎయ్యది (2) 285
 ఎయ్యవి (1) 533
 ఎరియించి (1) 665
 ఎర్గకుండకొ (2) 10
 ఎర్గకే? (2) 39
 ఎర్గలేక (1) 556

ఎర్లి (2) 495
 ఎర్ల (2) 36
 ఎర్ల (2) 253, 426
 ఎర్ల (2) 252
 ఎర్ల (1) 630; (2) 123, 139,
 141, 249, 288, 477
 ఎర్ల (1) ౯09; (2) 112
 ఎర్ల [1] ౯55
 ఎర్ల [2] 126
 ఎర్ల [1] ౯05; [2] 112
 ఎర్ల [2] 117
 ఎర్ల [2] 120
 ఎర్ల [2] 280
 ఎర్ల (2) 287 (నేను)
 ఎర్ల (2) 20
 ఎర్ల (2) ౯3
 ఎర్ల (2) 20
 ఎర్ల (2) 61, 208
 ఎర్ల (2) 166
 ఎర్ల (2) 486
 ఎర్ల (2) ౯45
 ఎర్ల (2) 473, 498, 500
 ఎర్ల (2) 164
 ఎర్ల (2) 66, 115
 ఎర్ల (2) 472
 (లింగ) ఎర్ల గా (2) 290
 ఎర్ల (2) 17
 ఎర్ల (2) 545
 ఎర్ల (2) 289
 ఎర్ల (2) 52

ఎర్ల (2) 529
 ఎర్ల (2) 44, 67
 ఎర్ల (2) 242
 ఎర్ల (1) 634, 665, (2) 82
 183, 212
 ఎర్ల (1) 229, 240, 467,
 468, 487
 ఎర్ల (1) 515, 545, (2) 285
 ఎర్ల (2) 532
 ఎర్ల (2) 342
 ఎర్ల (2) 693
 ఎర్ల (2) 238 (నేను)
 ఎర్ల (2) 28, 38, 104, 120,
 238, 250
 (స్థిరంబు) ఎర్ల (2) 278
 (పా) ఎర్ల (2) 346
 ఎర్ల (2) 466, 524
 ఎర్ల (2) 250, 285, 476
 ఎర్ల (2) 250
 ఎర్ల (2) 234
 ఎర్ల (2) 250
 ఎర్ల (2) 328
 ఎర్ల (2) 57
 ఎర్ల (2) 239 (నేను)
 ఎర్ల (2) 239
 ఎర్ల (2) 208
 (పా) ఎర్ల (2) 313
 ఎర్ల (2) 59, 179
 ఎర్ల (2) 20, 516
 ఎర్ల (2) 274

ఎవ్వరడీ (2) 477
 ఎవ్వరి (2) 121
 ఎవ్వరి (2) 503
 ఎవ్వరికి (2) 206
 ఎవ్వరినాడును (2) 546
 ఎవ్వరు (2) 500
 ఎవ్వరెవ్వరు (2) 295
 ఎవ్వరికి (2) 236
 ఎవ్వరికి (2) 175
 ఎవ్వరికి (2) 32, 165
 ఎవ్వరినాడును (2) 243
 ఎవరు (2) 82, 94, 188
 (బి)వైపున (2) 300
 ఎవ్వరికి (1) 639; (2) 250
 ఎవ్వరు (2) 506
 వ
 వ (యూరు) (2) 469
 వారికి (2) 135
 వారికి (2) 140, 198, 471
 వారికి (2) 185
 వారికి (2) 11, 96, 116
 వారు (2) 35, 163
 వారుచు (2) 84
 వారుచు (2) 69, 295, 372
 వారుటలు (2) 319
 వారుచెంది (2) 21, 125, 198, 232
 వారుచెంది (2) 469
 వారుచెంది (2) 489
 వారుచెంది (2) 331
 వారుచే (2) 288, 349

(బి)వారిచు (2) 467
 (శిఖరేశ్వరి) వారిచు (2) 467
 వారిచు (2) 467
 వారిచు (2) 500, 511
 వారిచు (2) 179
 వారు (1) 641, 684, (2) 103
 వారు (2) 114
 వారుచు (2) 297, 372
 వారు (2) 22, 14, 104-
 (మి) వారు (2) 398
 వారు (2) 291, 417, 171,
 వారు (1) 583; (2) 374
 వారు (2) 101
 వారు (2) 289
 వారు (2) 151, 185
 వారు (2) 163
 వారు (2) 161, 155 (=7)
 వారు (2) 35
 వారు (2) 511
 వారు (1) 589
 వారు (1) 591; (2) 487
 వారు (2) 121, 305, 466,
 472, 473, 508
 వారు (2) 325
 వారు (2) 104
 వారు (2) 517; (2) 179,
 116, 123, 311, 317, 483, 501
 (శ్రీమ) వారు (2) 366
 (సాం) వారు (2) 4
 వారు (1) 43, (2) 7

ఒక్క (2) 120
 ఒక్క కొంతవ్య (2) 708
 ఒక్క గిరి (2) 238
 (మఱి) యొక్క శక్తి లను
 (2) 346
 ఒక్క నాగు (1) 10; (2) 61,
 187, 284, 488
 ఒక్క పెట్టుక (2) 371
 ఒక్క మాలు (2) 28
 ఒక్క బు (1) 517; (2) 46,
 138, 155, 286, 314, 478, 483
 ఒక్క రం (2) 115
 ఒక్క రు (2) 381, 497 (నపుం)
 ఒక్క రొక్క రం (2) 151 (నపుం)
 ఒక్క రు (2) 489 (పుం)
 ఒక్క నిక (2) 280
 ఒక్క రం (2) 287, 333, 437,
 508, 510
 ఒక్క రం తియు (2) 512
 ఒక్క కక్క కెలములు (2) 409
 ఒక్క కక్క కోటికి (2) 279
 ఒక్క కక్క కోరుల (2) 277
 ఒక్క కక్క గములుగా (2) 295
 ఒక్క కక్క గిరులయం (2) 234
 ఒక్క కక్క చరుల (2) 354
 ఒక్క కక్క భవనంగా (2) 480
 ఒక్క కక్క మహిమ (2) 234
 ఒక్క కక్క శింకంగా (2, 509
 ఒక్క కక్క వేలముల్ (2) 353

ఒక్క (1) 6, 111, 125, 168
 (2) 178, 181
 ఒక్క (2) 31, 50, 512
 (కొల) మొక్క (2) 186
 ఒక్క (2) 67
 (ఉరం) ఒక్క (2) 439
 (శింకం) లొక్క (2) 340
 ఒక్క (2) 185
 ఒక్క బోవు (2) 51
 ఒక్క (1) 104
 ఒక్క (2) 209
 ఒక్క వ్యవాయము (2) 517
 ఒక్క (2) 112
 ఒక్క (2) 518
 (వ.వ) ఒక్క (2) 322
 ఒక్క (2) 54, 103, 110
 168, 233, 240, 322, 323
 (నే) ఒక్క (2) 489
 (ఇలు) యొక్క (2) 485
 ఒక్క.. ఒక్క (2) 214
 ఒక్క (2) 546
 ఒక్క (2) 32
 ఒక్క (2) 345
 ఒక్క (2) 345
 ఒక్క (2) 431
 ఒక్క (2) 12, 107
 (ఒక్క) ఒక్క (2) 296, 297, 356
 ఒక్క (2) 49
 ఒక్క (2) 265
 ఒక్క (1) 343

బడబడను (2) 517 (= నేను)	(గుండ) యొత్తులను (2) 358
బడయ (2) 122	బత్తొత్తునకుఁగాక (2) 402
బడయఁడు (2) 209	(జా) నొండఁ (1) 4; (2) 415
బడయలకు (2) 323	(క్రమ) మొండఁ (2) 431
బడల్ (2) 186, 109	(దెలు) వొండఁ (2) 543
బడలికై (2) 548	(బా) నొండఁ (1) 8
బడలు (1). 575; (2). 104	బంగుండఁ (2), 143, 262
♦ 489, 520.	బవనఁ (1) 55; (2) 279
బడరులు (2) 316	బడవంగఁ (2) 281, 480
బడగట్టు (2) 49	బడవదు (2) 279
బడిని (2) 102	బడవునుఁ (2) 205
బడిచుట్టు (2) 339	బడనఁ (2) 272
బడియచుఁ (2) 520	బడికిలఁ (2) 362, 440
బడిని (2) 27	బడురుపిఱుఁదులు (2) 344
బడ్డెల్లాగు (2) 402	బడ్డఁ (2) 364, 469
బడ్డనించుచునా (2) 438	బనరఁ (2) 31, 137
బడ్డొణులు (2) 343	బనరంగఁ (2) 275
బడిగూఁజులు (2) 313	బనరాఁడు (2) 173
బడ్డెములు (1) 345	బనరన్ (2) 286
బడ్డలలు (2) 362	బనర్పి (2) 468
బడ్డు తొమ్ములు (2) 342	(కొమ) రొప్పఁ (2) 309
బడ్డెలగంఠు (2) 96	బప్పఁగన్ (1) 2
బడ్డెగంబులొకఁ (2) 440	బప్పగు (2) 293
(తగు) కొత్తఁ (2) 415, 543	బప్పని (2) 233
బత్తక (2) 220	బప్పమి (2) 466
బత్తి (2) 31, 332	బప్పారఁ (2) 92, 495
బత్తికొంచును (2) 402	బప్పారి (2) 282
బత్తిరి (1) 112	బప్పారు (2) 161, 223, 235, 248
బత్తిలి (1) 512	బప్పా (వివటూరి) (2) 551
(బడి) యొత్తు (2) 321, 468	బప్పించి (2) 156, 474

ఒప్పించితి (2) 167
 ఒప్పించు (2) 207
 ఒప్పింతు (2) 195
 ఒప్పింపు (2) 11
 ఒప్పు (1) 2, (2) ౯4, 58, 94
 116, 206, 231, 233, 236, 240,
 470
 (కర) మొప్పు (1) 8
 ఒప్పుకొ- (2) 467
 ఒప్పుకొమ్ము (2) 129, 195
 ఒప్పుచును (2) 305, 442
 ఒప్పులు (2) 99, 317
 ఒప్పుకొ (2) 228, 229, 231, 513
 ఒప్పునరు (2) 300
 ఒప్పుకొ (2) 466
 ఒప్పున (2) 34, 232, 340
 ఒప్పుకొ (2) 108
 ఒప్పుకొ (2) 490
 ఒప్పుకొ (2) 440
 ఒప్పులు (2) 67
 ఒప్పుకొ (2) 404
 ఒప్పునరు (2) 524
 ఒప్పు (2) 440
 ఒప్పుకొ (1) 424
 ఒప్పుకొ (1) 12, 45; (2)
 123, 161
 (క) ఒప్పుకొ (2) 430, 441
 ఒప్పుకొ (2) ౯05
 ఒప్పుకొ (2) 409
 ఒప్పుకొ (2) 283, 38౯, 488, 498

ఒప్పుకొ (1) 618
 ఒప్పుకొ (2) 511
 ఒప్పుకొ (1) 606
 ఒప్పుకొ (1) 20
 ఒప్పుకొ (2) 262, ౯06 (=నేను)
 ఒప్పుకొ (2) 275
 ఒప్పుకొ (2) 114
 ఒప్పుకొ (2) 68, 485
 ఒప్పుకొ (2) 362
 (వల) ఒప్పుకొ (2) 328
 ఒప్పుకొ (2) 1౫6
 (ఒప్పుకొ దాన) మొప్పుకొ
 ఒప్పుకొ (2) 346
 ఒప్పుకొ (2) 243
 ఒప్పుకొ (2) 171
 ఒప్పుకొ (1) 12
 ఒప్పుకొ (2) 211
 ఒప్పుకొ (1) ౯09
 ఒప్పుకొ (2) 33, 305, 374, 397
 ఒప్పుకొ (2) 106, 115
 ఒప్పుకొ
 ఒప్పుకొ (పర్వశేష!) (2) ౯47
 (దానియం దె) ఒప్పుకొ (2) 521
 (బడి) ఒప్పుకొ (2) 290, 359
 ఒప్పుకొ (1) 218
 ఒప్పుకొ (1) 634; (2) 503, 516,
 ౯22
 ఒప్పుకొ (2) 11
 ఒప్పుకొ (2) 20
 ఒప్పుకొ (2) 19, 232, 482, ౯21

(పులి) కోడి (2) 426
 ఓడిగిలబడువారు (2) 408
 ఓడింకు (1) 505
 ఓడుచును (2) 438
 ఓసనే! (2) 16
 ఓపు (2) 207
 ఓర (పుచ్చుచును) (2) 438
 ఓరణ్ (2) 363
 ఓరగించి (2) 31
 ఓరగింపుచును (2) 520
 ఓరంతప్రాస్తు (2) 184, 234
 ఓసోరి! (2) 112
 (రా) కోరి! (2) 318
 ఓర్వణ్ (2) 156
 (ఓ) డ్డోలగంబు (2) 440
 ఓలముల్ (సాన్పుచు) (2) 359
 ఓలలార్పితవి (2) 271
 ఓలాపణ్ (2) 124
 ఓలాడు (2) 184
 ఓలాడుచుణ్ (2) 495
 ఓలార్పి (2) 543
 ఓలిన్ (1) 709; (2) 18, 285
 305, 493
 ఓలిన (2) 244
 ఓసరించుచును (2) 362
 ఓహో! (2) 438
 ఔ

ఔణ్ (2) 485
 ఔనండ్ల (1) 170
 క
 కంకణము (1) 620
 కంగటికొళ్లు (1) 521
 కంచుపబ్బలు (2) 309
 కంచుమనులముల్ (2) 309
 కమ్మబెత్తములు (2) 310
 కచ్చుడములను (2) 323
 (తోక) కచ్చుడములు (2) 342
 కచ్చుడంగులు (2) 315
 (కుట్టు) గచ్చులు (2) 361
 కచ్చించుకొనుచుణ్ (2) 484
 కజ్జములు (2) 181, 428
 కజ్జెముల్ (2) 352-53
 కజ్జెములు (2) 353
 కంటి (వి) (2) 541
 కంటిణ్ (2) 505, 525, 542
 కంటికసపు (1) 511
 కంటికొల్కి (2) 31
 కంటిగ్రుడ్డు (2) 31, 43, 113
 కంటిమి (2) 25, 269, 404
 (చూడ) గంటిమి (2) 417
 (వేళ్లిడ) గంటిమి (2) 417
 కంటిరి (2) 38
 కంటిశ (2) 291
 కంటివి (2) 503
 (అంత) కంటెను (మున్న) (2) 523
 (రాగి) కంటెలు (2) 312
 కటకట నేడ్చుచుణ్ (2) 511

కటకటా (2) 51, 486
 కటకముల్ (2) 312
 కటిసడ్డలు (2) 350
 కటిసూత్రములు (2) 313
 (చెలియలి) కట్ట (2) 229
 కట్టగణ (2) 114
 కట్టలు (2) 34, 172
 కట్టలుగట్టి (2) 371, 401, 424
 కట్టలుక (2) 197
 కట్టల్క (2) 19, 106
 కట్టి (2) 361, 424
 (కుప్పలు గొలికలు) గట్టి (2)
 401-2
 (గమ) కట్టి (2) 466
 (కర్మములక కట్టులక) గట్టి (2) 417
 (కూటు) కట్టి (2) 400
 (వాటలు) గట్టి (2) 370
 కట్టికొనుచు (2) 323
 కట్టింబి (2) 476
 కట్టిన (2) 281, 314
 (నుంపులు) గట్టిన (2) 360
 (కూటు) గట్టిన (2) 360
 (పనిచి) గట్టిన (1) 21
 కట్టినవారు (2) 242
 (మేల్) కట్టు (2) 322
 కట్టుకొని (2) 400
 కట్టుకొనుచు (2) 361
 కట్టుగ్రము (1) 415
 కట్టును (2) 548
 కట్టురువడి (2) 370, 483

(గూడు) కట్టులు (2) 308
 కట్టువడి (2) 381
 కట్టెడు (2) 322
 (కుడిచెను) కట్టెడు (కొమరుల
 బ్రాహ్మమున) (2) 487
 కట్టెదురణ (2) 227, 240, 523
 కట్టెదురను (2) 304, 491
 కట్టుముల్ (2) 339
 కట్టుముల్ గానుకలు (2) 406
 కట్టుంబ (2) 131
 (కంబ) కట్టు (2) 420
 (మిణి) కట్టు (2) 438
 (మేలు) కట్టు (2) 420
 కట్టె (1) 565; (2) 187
 కంఠికుప్పసములు (2) 324
 కంఠలు (2) 106, 511
 కంఠా (2) 32
 కంఠ (2) 112, 227
 కంఠకణ (2) 515
 కంఠ (2) 30, 242, 421
 కంఠున్న (1) 565, 682
 కంఠి (2) 298, 369, 515
 కంఠి = కంఠి (2) 345
 కంఠితిమి (2) 417
 కంఠిని (2) 369
 కంఠిచు (2) 518
 కంఠతాలి (1) 122
 కంఠపట (2) 104
 కంఠపటి (2) 247
 కంఠపు (2) 442

- క నమ (2) 28
 క నమల (2) 363 (కట్టు)
 క డములు (2) 548
 క పయింటి గణము (2) 242
 క పాశాని (2) 47, 228
 క డవ (2) 32
 క పవంగణ (2) 288, 356
 క డవలించుచుకొ (2) 520
 క డవలేసు (2) 191
 క డవసంగాలు (2) 350
 క డి (2) 105
 క డి (2) 180
 క డిది (1) 639 (2) 107, 290
 క డియూల్ (2) 313
 క డు (2) 2, 504; (2) 42, 122
 క డూగడా (1) 595; (2) 345, 408
 క డూకూర్పు (1) 582
 క డునుగ్రంథము (2) 277
 క డుభక్తి (2) 260
 క డుపు (2) 233, 508
 క డుపునగ్రాంటి (2) 531
 క డుపులకొ (2) 409
 క డుపులు (2) 315
 క డుపులకొ (2) 513
 క డుపుసాచ్చిన (2) 283
 క డువ (2) 158
 క డువంగణ (2) 284, 290
 (సౌఖ్యంబు) క తన (2) 323
 క తమ (2) 15
 క తలు (2) 242
 క త్తిరించుచును (2) 439, 520
 క త్తులకొ (2) 531
 కండునుకొ (2) 5, 157
 కండునో (1) 594
 కండుము (1) 120; (2) 414
 కండువ (నూడు) (1) 122
 కంగవలంబు (2) 509
 కండువులకొ (2) 315
 కంబెడు (1) 670
 (ఉనుపం) గ దయ్య (2) 544
 క దలక (2) 503, 511
 క దలక మెదలక (2) 511
 క దలకుము (2) 491
 క దలతివేసికొ (2) 491
 క దలకొ (2) 291
 (తలకొ) గ దా (2) 543
 (ప్రార్థు) గ దయకొ (503)
 క దియంగణ (1) 551; (2) 350
 క దియించుకొనుచుకొ (2) 340
 క దియ (1) 549
 క దసి (1) 639; (2) 39, 128
 491, 503, 625.
 క దసిన (2) 189, 236
 క దసెకొ (2) 32
 క నలచుకొ (2) 524
 క నలెడు (2) 156
 క ని (2) 288, 548
 (పాడు) గ ని (2) 524, 548
 క నియకొ (2) 64
 క నియెదకొ (2) 42

కనిరి (2) 277, 487, 506
 కనుకనిక (2) 127, 370, 548
 కనుకలి (1) 683; (2) 177
 కనుగవ (2) 4, 486
 కనుగుర్పులు (2) 108
 కనుగొంచుక (2) 231, 232, 295
 కనుగొనక (2) 245
 కనుగొని (2) 37
 కనుగొనక (2) 269
 కనుపదింపములు (2) 310
 కనుమ (2) 525
 కనుమూయగునికీక (2) 426
 కనుమూయునంతన (2) 469
 కనుతెప్పలు (2) 31
 కన్తవ (2) 104, 109
 కన్తడు (2) 108
 కన్తొనము (2) 27
 కన్తొనుచుక (2) 373
 కన్తోయి (2) 100
 కన్న (1) 571; (2) 253, 276
 (కల) కన్న (2) 523, 543
 (మేల్) కన్న (2) 523
 కన్నారక (2) 541
 కన్ను (2) 57
 (తడి) కన్ను (2) 108
 (వల) కన్ను (2) 505
 కన్నుగవ (2) 342
 కన్నును (2) 492
 కన్నులరాళి (2) 39
 కన్నుల (2) 168

కన్నులక (2) 424, 466, 483
 కన్నులను (2) 260
 కన్నులారక (2) 248
 కన్నులారంకక (2) 38, 505
 కన్నులు (1) 16; (2) 27, 28
 99, 237, 315
 (వసు) కన్నులు (2) 399
 (కొద్ది) కన్నులు (1) 116
 కన్నె (దానములు) (2) 346
 కంపించు (2) 62
 కంపు (2) 218, 237
 కప్ప (1) 635
 కప్పము (2) 131
 కప్పములు (2) 179
 కప్పములు (2) 350, 351
 కప్పడిలు (2) 391
 కప్ప (2) 514
 కప్పిన (2) 108, 247
 కప్పివల్లు (2) 297
 కప్ప (1) 670, (2) 227
 కప్పచును (2) 442
 కప్పడుక (2) 497
 కప్పెడుకంబళ్లు (2) 351
 (తనకాయ) కప్పెరలు (2) 342
 కంబము (1) 615
 కంబంబు (2) 8
 కంబనూత్రములు (2) 435
 కంబళముకులునుల్ (2) 313
 కంబళములుగడ్డియలు (2) 313
 (కప్పెడు) కంబళ్లు (2) 351

(గడ్డ) కంబళ్లు (2) 351
 కంగాకట్లు (2) 420
 కబ్బసులు (2) 111
 కమంగణ్ (1) 681
 కమలమల్ (2) 311
 కమిన్డైనుచును (2) 340
 కమియంట్ (2) 496
 కమియు (2) 171, 287
 కమ్మపసెడి (2) 399
 కమ్మకేసల (2) 363
 కరటాలు (2) 317
 కరణమల్ (2) 435
 కరణిన్ (2) 15, 294, 413, 443
 (సహమ) కరణిని (2) 403
 కరణికల్ (2) 437
 కరణికలు (2) 436
 కరతల మలకావనగరులు (2) 311
 కరతిస్తులు (2) 374
 కరతిస్తులు (2) 351
 కరము (2) 16, 100, 111,
 123, 231, 236.
 కరవట్టి (1) 472
 కరవీరపుమ్మమల్ (2) 355
 కరవీరముల (2) 363
 కరిన్దు (2) 236
 కరుణయా! (1) 348
 కరుణింగితిన్ (2) 496
 కరుణింబున్ (2) 479
 కరుణింబు కరుణింపు (2) 267
 కరువలి (1) 698

కరువుగట్టిన (1) 8
 కఠకంచుకౌపులు (2) 308
 కఠకత్రాశులున్ (2) 343
 కఠంగణ్ (2) 285, 306
 కఠవికణవిన్నచుచున్ (2) 424
 కఠవికొంచును (2) 472
 (కౌడు) కఠన మణ్ (2) 424
 కఠనుచున్ (2) 511
 కఠపెమ (2) 209
 కఠవణ్ (2) 53
 కఠనె? (2) 486
 కఠిచేసులు (2) 343
 కల (2) 210, 542
 కలకలము (2) 35
 కలగణ్ (2) 258, 284, 371
 కలంగణ్ (2) 197, 508
 కలగక (1) 512; (2) 511, 522
 కలగకు కల్గు (2) 484
 కలగని మేల్కన్నగతిన్ (2) 523
 కలాన్న (2) 543
 కలగి (2) 274
 కలగ (1) 570
 కలగుచున్ (2) 50
 కలచుచున్ (2) 373
 కలడు (2) 42
 కలదు (1) 504; (2) 271, 480
 కలను (2) 270 (స్థానము)
 కలనెనణ్ (2) 545
 కలపివ (2) 247
 కలపెన్ (2) 110

కలయన్ (2) 248, 294	కలువపువ్వుగుల్ (2) 355
కలయంగన్ (2) 186, 241, 322	కలువలు (2) 492
కలయునున్ (2) 304	కల్కనుగన్ (1) 477
కలయునుబొలె (2) 469	కల్కండి (2) 197
కలశి ? (3) 272	(చియ) గల్లుండు (2) 348
కలలోనన్ (2) 407	కల్మి (1) 119
కలవకా (2) 290	(కృప) కల్మిన్ (2) 275
కలవున్ (2) 480	కవ (2) 499
కలవు (2) 507	(కను) గవ (2) 4, 436
కలనె ? (2) 279	(చు) గవ (2) 173
కలివచ్చు (2) 46, 396	కవలులు (2) 236
కలిహంసధూపము (2) 428	కవవంశము (2) 416
(పులియున్ని) గలిసి (2) 425	కవయగన్ (2) 18
కలిగింపు (ము) (2) 490	కవిత (2) 121, 218
కలిమి (2) 414	కవియు (1) 623
కలిమిన్ (2) 543	కవియన్ (2) 546
(నీకట్టికొమ్మని) కలిమిన్ (2) 543	కవియలు (1) 235
కలిన కొయలు (2) 378	కవిల (2) 175
కలివెపండ్లు (2) 358	కవి (2) 307
కలివపువ్వుగుల్ (2) 356	కవిన (2) 16
కలుగదు (2) 279	కవికన్ (2) 59
కలుగని (2) 238	కనపు (2) 173
కలుగు (2) 94, 124	(కంటి) కనపు (1) 110
కలుగున్ (2) 234	కనవులు (2) 464
కలుగుగాక (2) 234	క (2) 117, 217
కలుగునే ? (2) 234, 277	కనమసం (2) 15
కలుజువ్విపండ్లు (2) 358	కశుకులు (2) 308, 311
కలువపూవులు (2) 479	కళ్లుగట్టుచును (2) 524
(చెం) గలువల (2) 364	(చే) కళ్లు (1) 139
కలువలకును (2) 428	(వన) కా (2) 543

(కలవ) కా (2) 290
 కాక (2) 233
 కాకకు (2) 233
 (అరుగు) గాక (2) 519
 (మిత్రోత్తునకు) గాక (2) 402
 కాక (1) ౧04; (2) 36, 234
 236, 487.
 (ఉంటిం) గాక (2) 518
 (నెక్కోనుం) గాక (2) 231
 (నిక్కిరి) గాక (2) 277
 (పుట్టెనో) కాక (2) 277
 (పోయెదను) కాక (2) 289
 కాకు (2) 330 (అనత్యు))
 కాకునికి (2) 330
 కాకున్న (1) ౧33
 కాకులు (2) 299
 కాకల (2) 102, 104, 236
 కాకల (2) 109
 కాంచనపత్తిరి (2) 355
 కాంచనపుష్పముల్ (2) 356
 కాంచి (2) 304, 325, 513
 కాంచు (2) 415
 (పోందం) గాంచెడిక (2) 3౧0
 కాచి (1) 664; (2) 40
 కాంచు (2) 367
 కాచు (2) 58
 కాచుచు (2) 372
 కాచేసి (1) 594
 (కొయ్య) కాటుకలు (2) 311
 (కన్నులకు) కాటుకలు (2) 342

కాటుకలు (2) 408
 కాటె (2) 409, 505
 కాడి (2) 298
 కాడియునికి (2) 361
 కాడు (3) 545 (అతడు)
 కాడె (2) 62
 కాణె . (2) 276
 (ఉంపంగం) గాంతునాళి! (2) 544
 కాంతు (2) 414
 కాంతుమే (2) 414
 కాంతురు (2) 322
 కాను (2) 104
 (ఇప్పటియట్లు) కాదు (2) 486
 (మాటం) గాను (2) 405
 కాదె? (2) 257, 350, 492, 545
 కాదేని (2) 244, 277
 కాన (2) 2౧4 (కానేకాను)
 కానక (2) 375 (కూచక) 518
 (కూసిశ్యుగుం) గాన (నెట్టు
 రావచ్చు) (2) 368 కాన (1)
 ౧04; (2) 25, 146, 264, 286,
 484, 504
 కానక (2) 16
 కానంగనయ్యె (2) 391, 491
 కానంగనొప్పె (2) 229
 కానంగబహు (2) 361
 కానంగరాదు (2) 497
 కానంగవచ్చు (2) 479
 కానండు (2) 407
 కానశి? (2) 35

కాని (2) 331
 కానబడు (2) 64, 122
 కానము (2) 115
 కావయ కావము (2) 278
 కావరామి (1) 593
 కావరు (2) 322
 కావవచ్చుదును (2) 470
 కాచి (2) 151, 203, 244, 291
 517, 518
 (చాగ్గి నోదయవేళ) గాని
 (2) 233
 (ఇటు) గాచి (2) 185
 కానియు (1) 505
 కానినాగు (2) 289
 కానుకలు (2) 101
 (కబ్బు ముల్) కానుకలు (2) 406
 కానుకలకా (2) 280
 కానుపించా (2) 308
 కానేకండు (1) 530
 కానోపు (2) 52, 61, 117
 కానోపునో (2) 35
 కాన్పింసు (2) 478
 కాన్పింకా (2) 479
 కాపరి (2) 218
 (పసుల) కాపరులు (2) 242
 కామగజ్జలు (2) 311, 316
 కామికామోదసు (2) 428
 కామింపనేనియును (2) 507
 కాచు (2) 478
 కాయలు (2) 378

కార్యంపరా (2) 509
 —కాగు (2) 27 (2 మా. ప్ర.)
 (కాగ్గి) కాటిచికొనును (2) 440
 కాలుగు (2) 68
 కాతెడు (2) 108
 (కాట్టె కొండ) కాలలు (2) 408
 కాలియ (2) 326
 కాలయ (2) 378
 కాలద్రవ్యమును (2) 320
 కాల్య (1) 118
 కాల్య (2) 128
 కాల్యనాల్కి (2) 442
 కాల్యననాడు (2) 243
 కాల్య (1) 576; (2) 417
 కాల్య (2) 106
 కాల్య (2) 364
 కాల్యబ్జక (2) 35
 కావంక (2) 167
 కావచ! (2) 65
 కావలన? (2) 406
 కావలగు (1) 263
 కావలని (2) 12
 కావలను (2) 194
 కావళ్ల (2) 374
 కావళ్లనాది (2) 289
 కావళ్లు (2) 221
 (కావళ్ల) కావళ్లు (2) 351
 కావళ్లుగావళ్లు (2) 397
 (చింగుడు) కాచి (2) 308
 కాచి (కావంకరులు) (2) 351

కావించి (1) 1,509; (2) 139
 205, 276, 466, 479, 490, 546
 కావించు (2) 4, 100
 కావించుచు (2) 367, 512
 కావించుచును (2) 182
 కావించువారు (2) 429
 కావించెద (2) 506
 కావించు (వు) (2) 262
 కావించు కావించు కావించు (న్)
 (2) 259
 కావించె (2) 125, 154, 301
 కావించుము (2) 249
 కావించుచుములు (2) 308
 కావరి (2) 59
 కావునకొ (1) 504; (2) 150
 261, 497
 కావునను (2) 425
 కాన ? (1) 511; (2) 276, 492
 కావో ? (2) 152
 కాశాశలో (2) 346
 కాశేలు గాశేలు (2) 396
 కాశ్లన్ (2) 360
 కాశ్లీడ్వన్ (2) 314
 కాశ్లు (2) 27
 (అణ- , ఈచివోయిన- , ఎండి
 న- , నుజ్జ- , తోలు- ,
 దొడ్డి- , మట్టి- , మలక- ,
 మో- , కాశ్లు (2) 344
 (ఒరు) గాశ్లన్ (2) 340
 (మట్టి) గాశ్లు (2) 344, 440

(ముని) గాశ్లు (2) 519
 కాశ్లువాచకన్ (1) 147
 క్షిత్తి (2) 50
 కనియు (2) 33
 కనిసి (1) 544
 కింకళపుష్పముల్ (2) 355
 కింకళగించి (1) 7
 కిష్ట్యసి (2) 189
 కిష్ట్యుచు (2) 98
 కిష్ట్యుములు (2) 312 ✕
 కిలించి (1) 551; (2) 308, 317.
 కిలు (2) 212
 (గతి) కిలు (2) 497
 (తల) కిలు (2) 484
 కిలుకొలిసి (1) 612
 కిలుగొప్పలు (2) 317
 కిలుగొల్కులు (2) 312
 కుక్క (2) 141
 కుక్కమానలకు (2) 342
 కుక్కలు (2) 142
 కుక్కిదము (1) 174
 కుక్కుకోకుక్కుని (2) 197
 కుంచనము (1) 612
 కుంచెగు (2) 215
 కుంచెలు (2) 350
 (పట్టు) కుచ్చులు (2) 311
 కుంట (2) 208
 కుంటన్ (2) 364
 కుంటలన్ (2) 354
 కుంటుచున్ (2) 328

కుంటెన (1) 337
 కుంటెనల్ (2) 333
 కుంటెనల్స్ (2) 164
 కుంటెనల్స్ (2) 136, 140, 167
 కుట్రలు (2) 364
 కుటిలము (2) 225
 కుట్టిక (2) 314
 కుట్టు (2) 361
 కుంహలన్ (2) 374
 (2-3) కుంహలన్లు (2) 312
 కుంహలు (2) 126
 కుడిచేతు కట్టెడు కొమగర
 ప్రాయశుచ (2) 487
 కుడిరబ్బ (2) 127
 కుడుగుడు (1) 473
 కుడుచు (2) 67
 కుడుచుచున్ (2) 518
 కుడువన్ (1) 538
 కుడువన్ (2) 487, 509
 కుడ్డరచట (1) 90
 కుడ్డక (2) 228
 కుడ్డకన్ (2) 227, 260
 కుందకుడు (2) 294
 కుందంగనేల (2) 294
 కుందు (2) 64
 కుందుచున్ (2) 157
 కుంజలు (2) 532
 కుదిరిపోతినను (1) 130
 (తింగ) కుదుళ్లు (2) 321
 కునినూడుచుచు (2) 438

కునినూడు (2) 434
 కుప్పలగోనిగములు (2) 41
 కుప్పలు (2) 131
 కుప్పలయల్ (2) 342
 కుప్పలు (2) 308
 (2-3) కుప్పలులు (2) 308
 (కూ) కుప్పలులు (2) 324
 (తో) కుప్పలులు (2)
 339, 341
 కుప్పలంగులు (2) 350
 కుప్పిం (2) 140
 కుప్పింగున్ (2) 181
 కుప్పి (1) 696
 కుప్పిన్ (1) 601
 కుప్పిచేన్ (2) 118
 కుప్పి (2) 210
 కుప్పిన్ (2) 367
 కుప్ప (2) 211
 కుప్పన్ (2) 268
 కుప్పకంగులు (2) 364
 కుప్పలు (2) 363 (చెట్లు)
 కుప్పింగులు (2) 317
 కుప్పన్ (2) 363 (2-3)
 కుప్పి (2) 300
 కుప్పిచేన్లు (2) 345
 కుప్పిన్ (2) 363 (చెట్లు)
 (నదుల) కుప్పిచేన్ (2) 353
 కుప్పిచేన్లు (2) 359
 కుప్పిచేన్లు (1) 117
 కుప్పిచేన్లు (2) 339

కూర్మీన్ (2) 512
 కూర్మలు (2) 133
 కూలన్ (2) 126, 259
 కూలంగన్ (2) 192
 కూలంగన్ (1) 622
 కూలార్పి (1) 694
 (కుండు) కూలీ (2) 400
 కూలీన (2) 56
 కూలూచున్ (2) 68
 కూల్బంగన్ (2) 208
 కూల్బన్ (2) 197
 కూసుండు (2) 51
 కుషన్ (2) 579
 కుషకూచన్ (2) 21
 కుషకూచి (2) 281
 కుందానులు (2) 517
 కుంభాక్షయలను (2) 200
 కుంభలు (2) 99
 కుమ్మటలు (2) 111
 కురలుచున్ (2) 68
 కుమరీ (2) 403
 కులంకి (2) 107
 కులంకి (2) 116, 169, 405
 కులకుండు (2) 49
 కులకులన్ (2) 24 309
 కులసూలు (1) 346; (2) 409
 కుల్ల (2) 238
 కుక్కలు (2) 111
 కుణి (2) 13
 కుంజు) కేలన్ (2) 488

(వల) కేలన్ (2) 408
 కేలీ (2) 318 (వక్త్రీరించుట)
 కేలక (2) 183
 కేలకలు (2) 33, 179, 305
 కైకొంకి (2) 132
 కైకొని (2) 66, 104, 262
 కైకొను (2) 509; (2) 131, 179
 కైకొనన్ (2) 425
 కైకవు (1) 611
 (బాగాల) కైక (సంకయలు)
 (2) 316
 కైకొంకలు (2) 310
 కైవడి (2) 17
 కైకొంక
 కైకొంకలు (1) 511, 704
 కైకొంక (1) 620; (2) 184, 482
 కైకొంక (2) 186
 కైకొంకకున్ (2) 512
 కైకొంకన (2) 43
 కైకొంక (1) 690
 కైకొంకనున్ (2) 439
 (పండి) కైకొంకలు (2) 317
 కైకొంకరలు (2) 312 (అక్షరణ
 ములు)
 కైకొంకల క్రింకన్ (2) 339
 (కను) కైకొంకన్ (2) 232
 కైకొంక (1) 282
 (బంధు) కైకొంక (2) 474
 కైకొంక (2) 111
 కైకొంక (2) 135

కొంపగోడల (2) 363
 కొంపలపండు (2) 284
 కొంపలనూటులన్ (2) 353
 కొంపలు (2) 236
 కొంపి (2) 217
 కొంపోక (2) 9
 కొంపోకప్రసాదు (2) 495
 కొంకను (2) 329
 కొంకం! (2) 295
 కొంకపుకూబండ్లు (2) 358
 కొడుక (2) 485
 (పెంపుడు) కొడుక! (1) 14
 కొంకపు (2) 130
 కొంకు (1) 59; (2) 125, 172
 కొంకున్ (2) 276
 కొంకులన్ (2) 251, 276
 కొంత (2) 308
 కొంతిచ్చు (2) 208
 కొంతలు (2) 275
 కొచ్చ (2) 67
 కొదము (2) 00
 (సింగంబు) కొదములు (2) 399
 కొదగ్గు (2) 325
 కొదువ (1) 281
 కొనకొని (2) 8, 140
 (ముప్పిరి) కొనకొని (2) 527
 కొనరాదు (2) 85
 కొనరు (2) 823
 కొనలన్ (2) 211
 (పూ) కొనలు (2) 333

కొనసాగు (2) 506
 (తొడి)కొని (2) 307
 (పను) కొని (1) 49
 (మును)కొని (2) 361
 (నూటు)కొని (2) 548
 (నటు)కొని (1) 146
 (వల) కొని (2) 249
 కొనిపోయి (2) 416, 501
 కొనిపోయెన్ (2) 164, 426
 కొనిపోవన్ (2) 155, 302
 కొనిచూచెన్ (2) 16, 178,
 325, 350, 550
 కొనిచూచు (2) 223
 కొనిచూచుచున్ (2) 353
 (పాంపి)కొనియున్న (2) 360
 కొనియెడి (2) 524
 కొనివచ్చి (2) 103
 కొను (2) 237
 (వల)కొను (2) 543
 కొనుచున్ (2, 119, 373
 (ఊడి)కొనుచున్ (2) 297
 (కూడి)కొనుచున్ (2) 306
 (కొంతు) కొనుచున్ (2) 440
 (మల్లడి)కొనుచున్ (2) 297
 (ముంకలు)కొనుచున్ (2) 295
 (సుళ్లు)కొనుచున్ (2) 224
 కొనుట (2) 115
 కొనుము (2) 101, 507
 కొన్న (2) 120
 (కరి)కొన్న (2) 236

(కే) కొన్ని (2) 278
 (కంట) కొన్ని (2) 315
 కొన్ని (2) 257, 487
 (క) కొన్ని (2) 290
 (కనువులు) కొన్ని (2) 202
 (కా) కొన్ని (2) 401
 కొంపోవున్ (2) 501
 కొప్పకొప్పకలు (2) 309
 (కేలు) కొప్పకలు (2) 317
 కొమకారు (2) 237, 251
 కొమకారు ప్రాయశాసనం (2) 487
 కొమకారు ప్రాయశాసనం (2) 398
 కొమకొప్పన్ (2) 309
 (పట్టు) కొప్పకలు (2) 546
 కొమ్మకొమ్మకలు (2) 515
 (కొట్టు) కొమ్మకలు (2) 399, 471
 కొమ్మకలు (2) 504
 కొమ్మకలు (2) 350
 (కొమ్మ) కొమ్మకలు (2) 514
 కొమ్మకలు (2) 418
 కొమ్మకలు (2) 311
 కొమ్మకలు (1) 202
 కొమ్మకలు (2) 511
 కొమ్మకలు (2) 205
 కొమ్మకలు (2) 249
 కొమ్మకలు (1) 585; (2) 271
 (కొమ్మ) కొమ్మకలు (1) 511
 కొమ్మకలు (2) 486

కొమ్మకలు (2) 423
 కొమ్మకలు (2) 414, 416
 కొమ్మకలు (2) 113
 కొమ్మకలు (1) 21
 కొమ్మకలు (2) 195
 కొమ్మకలు (2) 491, 191
 కొమ్మకలు (2) 484, 197
 కొమ్మకలు (2) 191
 కొమ్మకలు (1) 4, 102, 271
 కొమ్మకలు (2) 42, 285
 కొమ్మకలు (2) 165
 కొమ్మకలు (2) 44
 కొమ్మకలు (2) 37
 కొమ్మకలు (2) 187, 175
 (కొమ్మ) కొమ్మకలు (2) 367
 కొమ్మకలు (2) 119, 215, 262, 284, 374, 465, 473, 498
 కొమ్మకలు (1) 570
 కొమ్మకలు (2) 192
 కొమ్మకలు (2) 22
 కొమ్మకలు (2) 112
 (కొమ్మ) కొమ్మకలు (2) 31
 కొమ్మకలు (2) 1
 (కొమ్మ) కొమ్మకలు (2) 212
 కొమ్మకలు (2) 275, 182, 195
 కొమ్మకలు (1) 584
 కొమ్మకలు (2) 123
 కొమ్మకలు (2) 284, 301
 (కొమ్మ) కొమ్మకలు (2) 401
 (కొమ్మ) కొమ్మకలు (2)

కొల్వంగన్ (2) 498, 491
 కొల్వంగాన్ (2) 499
 కొల్వంగన్ (2) 17
 కొల్వ్య (2) 152
 కొలక (2) 172, 180
 కొలకాన్ (2) 439
 (చెన్న) కోక (2) 342
 కోకలమను (2) 409
 కోకలమన (2) 412
 కోకలమనము (2) 399, 171
 కోబూరనోలు (2) 271
 కోటను (2) 251, 271, 437
 కోటకాటలు (2) 424
 కోటం (1) 190
 కోటంకాటలు (2) 434
 కోట్రెప్ప (2) 103
 కోతి (2) 515
 కోయాన్ (2) 496, 700
 కోయింకాన్
 కోయింకాన్ (2) 293
 కోయింకాన్ (2) 361
 కోయింకా (2) 476
 కోయింకా (2) 67
 (గండుం) కోయింకా (2) 441
 కోక (2) 270
 కోకలు (2) 270
 కోకన్ (2) 414
 కోకమన్ (2) 372
 కోకమను (2) 340
 కోకన్ (1) 117; (2) 42

కోకెన్ (2) 547
 కోకెమ (2) 747
 కోక్కిన్ (2) 373
 కోక్కులన్ (2) 277
 కోక్కులు (2) 209, 546
 కోక్కున్ (2) 372
 కోకమనములు (2) 409
 కోల (1) 511; (2) 41, 423
 కోలలు (2) 169
 (కోల)కోలు (2) 316
 (కోల)కోలు (2) 310
 కోలకాటలు (2) 703
 కోలకాట్రెప్ప (1) 359
 కోలవకెమన్ (1) 741
 (నాటలు) కోలెన్ (2) 184, 445
 కోల్ప (2) 84
 కోవలన్ (2) 653
 కో (2) 290
 కోళ్లు (2) 342
 (కోలుం) కోళ్లు (2) 321
 కోలున్ (2) 123
 కోలింబి (2) 173
 కోలింపన్ (2) 398
 క్రచ్చున్ (1) 102, 579;
 (2) 31, 174, 216, 279, 402
 క్రచ్చున్ (1) 587
 క్రంతి (1) 117
 క్రంతన్ (2) 363, 364, (వర్ణం)
 క్రంతలన్ (2) 372

క్రంపన్ (2) 259
 క్రందారన్ (2) 295
 క్రందు (2) 34, 61
 క్రందుకొనంగన్ (2) 397
 క్రందును గంగును (2) 395
 క్రందులోన్ (2) 291
 క్రన్న (2) 231
 క్రమమునన్ (2) 464
 క్రమ్యున్ (2) 4, 61, 424, 443
 క్రమ్యున్ (2) 470
 క్రమ్యులువాగు (2) 404
 క్రమ్య (2) 336
 క్రాంత (1) 594
 క్రాంత (1) 5
 క్రాంతన్ (2) 421
 క్రాంతవాన్ (2) 372
 క్రాంతలు (2) 364 (అట్లు)
 క్రాన్ (2) 247
 క్రాంత (2) 312, 317, 504
 క్రాంతవాన్ (2) 25, 243, 305,
 365, 373, 409, 482
 క్రాంత్యుః క్రాంత్యు (2) 817
 క్రాంత్యులు (2) 351
 క్రక్తిరించి (2) 215
 క్రక్తిత (2) 400
 క్రొందాళ్లు (2) 362
 క్రొందన్ (2) 271, 284, 350,
 364
 క్రొందలున్ (2) 301
 క్రొంద (2) 497

క్రొందక (2) 503
 క్రొందను క్రొంద (2) 298
 క్రొందు (2) 336, 361
 క్రొందు (2) 487
 క్రొందను (2) 401
 క్రొందున్ (2) 113, 370, 525
 క్రొందున్ (2) 21
 క్రొందున్ (2) 466
 క్రొందున్ (2) 550
 క్రొందున్ (2) 354
 క్రొందున్ (2) 241
 క్రొందున్ (2) 505
 క్రొందున్ (2) 506
 క్రొందున్ (2) 421
 క్రొందున్ (2) 400
 క్రొందున్ (2) 49
 క్రొందున్ (2) 232
 క్రొందున్ (2) 354
 క్రొందున్ (2) 215
 క్రొందున్ (2) 177, 195
 క్రొందున్ (2) 157
 క్రొందున్ (2) 315
 క్రొందున్ (2) 315
 క్రొందున్ (2) 217
 క్రొందున్ (2) 64
 క్రొందున్ (2) 314
 క్రొందున్ (1) 299
 క్రొందున్ (2) 34
 క్రొందున్ (2) 47
 క్రొందు (1) 123

క్రేవన్ (2) 363
 క్రేభిమాపుగాన్ (2) 438
 క్రొత్త (2) 333
 క్రొత్త (గమ్మలు) (2) 405
 క్రొత్త తిలకముల్ (2) 398
 క్రొవ్వన్ (1) 639
 క్రొవ్వు (1) 687; (2) 2
 క్రొవ్వు (2) 119, 208
 క్రొవ్వడన్ (1) 637
 క్రోధి (2) 441
 క్రోధులు (2) 342
 క్రోధులు (2) 234
 క్రోధిల్లన్ (2) 480
 క్రోధిగును (2) 524
 క్రోలన్ (2) 285
 క్రోలుచున్ (2) 373
 క్రోల్పులి (2) 424
 క్రోలిపుచ్చుచుల్ (2) 356
 క్రోవులు (2) 364 (కొట్టు)
 క్రోస (2) 106
 క్రోశము (2) 322

ఖ

ఖంపెయి నోపులు (2) 309
 ఖంకింగన్ (2) 521
 ఖమ్మారయి పండ్లు (2) 357

గ

గంగరేనులు (2) 361
 గంగు పొడగు (2) 62
 గచ్చుకోకలు (2) 409

గజనిమ్మపండ్లు (2) 358
 గజి (2) 198
 గజింపగాన్ (2) 395
 గజింపము (1) 339
 గజియలు (2) 436
 గజియెట్లు (2) 348
 గజియలు (2) 483
 గజియెట్లు (2) 356
 గజియెట్లు (2) 322
 గజియెట్లు (1) 123
 గజియెట్లు (2) 9
 గజియెట్లు (2) 296
 గజియెట్లు (2) 398
 గజియెట్లు (2) 408
 గజియెట్లు (2) 417
 గజియెట్లు (1) 670
 గజియెట్లు (2) 27
 గజియెట్లు (2) 441
 గజియెట్లు (2) 367
 గజియెట్లు (2) 468
 గజియెట్లు (2) 362
 గజియెట్లు (1) 705
 గజియెట్లు (2) 435
 గజియెట్లు (1) 256
 గజియెట్లు (2) 123
 గజియెట్లు (2) 336, 337
 60 శ్యాపములు = 1 ప్రాణము
 6 ప్రాణములు = 1 గజియెట్లు
 5 గజియెట్లు = 1 లగ్నము
 12 లగ్నములు = 1 దినము

కుచ్చలు (1) 607
 కుచ్చునాన్ (2) ౪౨౦
 కుచ్చునాన్ (2) 439
 కుచ్చునాన్ (1) 490, 701
 కుచ్చునాన్ (1) 199
 కుచ్చునాన్ (2) 179
 కుచ్చునాన్ (2) 321
 కుచ్చునాన్ (2) 661
 కుచ్చునాన్ (2) 14
 కుచ్చునాన్ (2) 412
 కుచ్చునాన్ (1) 602
 కుచ్చునాన్ (2) 400
 కుచ్చునాన్ (1) 711
 కుచ్చునాన్ (2) 4
 కుచ్చునాన్ (2) 73
 కుచ్చునాన్ (2) 72
 కుచ్చునాన్ (1) 600; (2) 111, 112,
 199, 481, 592
 కుచ్చునాన్ (2) 104
 కుచ్చునాన్ (2) 311, 317, (2) 100
 కుచ్చునాన్ (2) 114 (కొత్తది) (కొత్తది)
 కుచ్చునాన్ (2) 370 (")
 కుచ్చునాన్ (2) 249
 కుచ్చునాన్ (2) 237
 కుచ్చునాన్ (2) 343
 కుచ్చునాన్ (2) ౪1
 కుచ్చునాన్ (1) 491
 కుచ్చునాన్ (2) 238
 కుచ్చునాన్ (2) 160

కుచ్చునాన్ (2) ౪0, 126, 438, 497,
 708, 726
 కుచ్చునాన్ (2) 343
 కుచ్చునాన్ (2) 240
 కుచ్చునాన్ (2) 309
 కుచ్చునాన్ (1) 330
 కుచ్చునాన్ (2) 358
 కుచ్చునాన్ (2) 356
 కుచ్చునాన్ (2) 355
 కుచ్చునాన్ (2) 494
 కుచ్చునాన్ (2) 363 (కొత్తది)
 కుచ్చునాన్ (2) 440
 కుచ్చునాన్ (2) 482
 కుచ్చునాన్ (1) 8, 32, 568; (2)
 147, 188
 కుచ్చునాన్ (2) 283, 415
 కుచ్చునాన్ (2) 40, 41, 107
 కుచ్చునాన్ (2) 407
 కుచ్చునాన్ (1) 709
 కుచ్చునాన్ (2) 514
 కుచ్చునాన్ (2) 317
 కుచ్చునాన్ (2) 374
 కుచ్చునాన్ (2) 131, 471
 కుచ్చునాన్ (2) 363 (కొత్తది)
 కుచ్చునాన్ (2) 308
 కుచ్చునాన్ (2) 364
 కుచ్చునాన్ (2) 314
 కుచ్చునాన్ (2) 364
 కుచ్చునాన్ (2) 364
 కుచ్చునాన్ (2) 373

గణాంకశాస్త్రము (2) 523
 శబ్దాంశువులు (2) 355
 గణాంకాలు (2) 339
 గణాంకాలు (2) 307
 గణాంకాలు గణాంకాలు (2) 395
 (క్రింది) గణాంకాలు (2) 362
 (కోణాలు) గణాంకాలు (1) 703
 (నీటి-, గణాంకాలు-, గణాంకాలు-,
 మోక్షము-, నీటి-, నీటిపట్టు-,)
 గణాంకాలు (2) 311
 గణాంకాలు (2) 289
 గణాంకాలు (2) 167
 గణాంకాలు (2) 440
 గణాంకాలు (2) 147, 263
 గణాంకాలు (2) 853
 గణాంకాలు (2) 371
 గణాంకాలు (1) 513
 గణాంకాలు (2) 172
 గణాంకాలు (1) 202
 గణాంకాలు (1) 359
 గణాంకాలు (2) 342
 గణాంకాలు (1) 133
 గణాంకాలు (2) 409
 గణాంకాలు (2) 34
 గణాంకాలు (2) 311
 గణాంకాలు (2) 34
 గణాంకాలు (1) 651
 గణాంకాలు (2) 364
 గణాంకాలు (2) 359
 (గణాంకాలు) గణాంకాలు (2) 363

గణాంకాలు (2) 355
 గణాంకాలు (2) 179
 గణాంకాలు (2) 127
 (గణాంకాలు) గణాంకాలు (2) 401
 గణాంకాలు (1) 627
 (గణాంకాలు) గణాంకాలు (2) 354
 గణాంకాలు (2) 356
 గణాంకాలు (2) 322
 గణాంకాలు (2) 30, 31
 గణాంకాలు (2) 13
 గణాంకాలు (2) 28
 గణాంకాలు (2) 317
 గణాంకాలు (2) 141
 గణాంకాలు (2) 441
 గణాంకాలు (2) 511
 గణాంకాలు (2) 310
 గణాంకాలు (2) 321
 గణాంకాలు (2) 200, 423, 513
 గణాంకాలు (1) 275
 గణాంకాలు (2) 27, 103, 106,
 109, 117, 295
 గణాంకాలు (1) 116
 గణాంకాలు (1) 143
 గణాంకాలు (2) 472
 గణాంకాలు (2) 484
 గణాంకాలు (2) 350
 గణాంకాలు (2) 108, 112
 (గణాంకాలు) గణాంకాలు (2) 31
 గణాంకాలు (2) 317, 319
 గణాంకాలు (2) 482

మూర్ఖిణ (2) F24
 మే! (2) 291
 మేము (2) F25
 మే
 మేక (2) 10, 176
 మేక (2) 434
 మేక (2) 317
 మేక (2) 438
 మేక (1) 26; (2) 54, 227
 మేక (2) 27
 మేక (2) 184
 మేక (2) 351
 మేక (2) : 65
 మేక (1); 592; (2) 114,
 127, 141, 155, 247, 254,
 297, : 62, 105, 499, F08
 మేక (2) : 10, 398
 మేక (2) 411
 మేక (2) 704
 మేక (2) 401, 511
 మేక (2) 176
 మేక (2) : 12 (సోమము)
 (సోమము, సోమము,
 సోమము, సోమము)
 సోమము (2) : 21
 సోమము (2) 154
 సోమము (2) 57
 సోమము (2) 473
 సోమము (2) F21

సుంటి (మొగము నొనఁగు) (2) 407
 (సుంటి) సుంటికి (2) 338
 సుంటి (1) 593
 సుంటి (2) 513
 సుంటివంబాలు (2) 321
 సుప్తమో (2) 404 (= ఏమో)
 సుప్త కౌపులు (2) 307
 సుప్తములు (2) 364 (సెట్టు)
 (సెట్టు) సుప్త (1) 20
 సుప్తము (1) 635; (2) 136
 145, 191, 442, 500
 సుప్తము (2) 536
 సుప్తము (2) 486
 సుప్తము (2) 293
 సుప్తము (2) 308
 సుప్తము (1) 681
 సుప్తము (2) 142
 సుప్తము (2) 483
 సుప్తము (1) 92
 సుప్తము (1) 513; (2)
 305, 431
 సుప్తము (2) 433
 సుప్తము (2) 366
 సుప్తము (2) 365
 సుప్తము 41, (2) 233, 291
 (సుప్తము) సుప్తము (2) 299
 సుప్తము (2) 141
 సుప్తము (2) 314, 372, 402
 సుప్తము (2) 52
 సుప్తము (2) 138, 482, 511

-వశేషు (2) 249
 చంద్రాం బందాన్ (2) 310
 చంద్రాన్ (1) 594, 628;
 (2) 546, 507, 526
 -ని (2) 508
 -నికాం (2) 291
 -నిగని (2) 70
 -నియెన్ (2) 162
 (జన)నలెన్ (2) 191
 చనియా - (1) 7, 488
 -నిగొకువాగు (2) 103
 -న (1) 507; (2) 99, 277
 చనిన్ (2) 481
 -చు - చనియాన్ (1) 41
 -చుని (2) 17
 -చునియ (2) 17
 చనియ (1) 578; (2) 11
 -చనియన్ (2) 179
 చనికన్ (2) 174
 చనియా (2) 284
 చనియాని (2) 244, 177, 704
 చనియాని (2) 244, 291
 చనియానియా (2) 102
 -చనియాన్ (2) 291
 చనియానియానియా (2) 227
 చనియాన్ (2) 278
 -చనియా (2) 309
 చనియానియా (2) 488
 చనియా (2) 157
 చనియాని (2) 137

-చనియా (2) 62, 27, 407
 -చనియా (2) 176
 చనియాని (2) 12
 -చనియాని (2) 126
 -చనియా (2) 191
 -చనియా (2) 146
 -చనియా (2) 42
 -చనియాని (2) 111
 -చనియాని (2) 24
 -చనియాని (2) 11
 -చనియాని (2) 11
 (చనియాని) (2) 11
 -చనియాని (2) 127
 -చనియాని (2) 11
 -చనియాని (2) 48
 -చనియాని (1) 705; (2) 197
 -చనియాని (1) 447
 -చనియాని (2) 194, 511
 (చనియాని) (2) 11
 -చనియాని (2) 117
 -చనియాని (2) 70
 -చనియాని (1) 114
 (చనియాని) (2) 421
 -చనియాని (2) 17
 -చనియాని (2) 12
 -చనియాని (2) 187
 -చనియాని (1) 111
 -చనియాని (2) 172
 -చనియాని (2) 172
 -చనియాని (2) 194, 294, 509, 516

లింగ (1) 182
 సలిపెడునాగు (2) 131
 లింగి (2) 306
 లింగు సుఖంబు (2) 328
 లింగు (1) 127
 లింగు (2) 219
 లింగు (2) 266
 లింగును (2) 150, 352
 (నాయిచ్చె) లింగులు (2) 177
 లింగు (2) 371
 లింగుపట్టు (2) 190
 లింగులు (2) 495
 లింగు (2) 714
 లింగులు (2) 135
 లింగులలో (2) 309
 లింగు (2) 357
 లింగు (2) 40, 195
 లింగు (2) 41
 లింగు (2) 718
 లింగులు (2) 127, 128
 లింగుల తిట్టలు (2) 342
 లింగులు (2) 711
 (నాయిచ్చె) లింగులు (2) 260
 లింగు (2) 11, 36, 97, 112, 299
 లింగులు (2) 228, 359
 లింగులయ్యలు (2) 228
 లింగులబడి (2) 260
 లింగులు (1) 26, 510; (2) 94
 లింగులు (ముక్తి) (2) 488
 లింగులు! (2) 34, 180

చాంసు! భవా! (1) 161; (2)
 374, 434
 చాంసును (2) 27, 359
 చా చా చుని చుప్పరింబు (2) 483
 చాంసు (2) 21
 చాంసు (1) 656
 చాంసు (1) 708
 చాంసును (2) 293
 చాంసులు (2) 465
 చాంసు (2) 428
 చాంసు (2) 131
 (చాంసు) చాంసులు (2) 438
 చాంసులు (2) 192
 చాంసు (2) 304
 చాంసు (1) 564, (2) 42, 289
 315, 345, 485
 చాంసు... చాంసు... చాంసులు (2)
 745 (నేను)
 చాంసు (1) 704, (2) 112
 చాంసు (2) 518
 (చాంసు) చాంసులు (2) 353
 చాంసు (2) 51
 చాంసు (2) 485
 చాంసు (2) 517
 చాంసు (2) 374, 167, 506,
 525,
 చాంసు! భవా! (2) 463
 చాంసు... చాంసు! (2) 517
 చాంసు (2) 373
 (ఈ) చాంసులు (2) 293

చాలుజ్జే (2) 517
 చాలుజ్జే (2) 406
 చావక (2) 279
 చావంగిలపాడు (2) 279
 చావం (2) 487
 చావంబావం (2) 397
 చావం (1) 92
 చావం (1) 568
 చావం (2) 25, 307, 412, 166
 చావం (2) 111
 చావంబావం (2) 179
 చావంబావం (2) 177
 చావం (2) 250, 332, 339,
 410, 517,
 చావం (2) 151, 375, 515
 చావం (2) 244
 చావం (2) 249
 చావం (2) 15
 చావం (2) 33
 చావం (1) 221
 చావం (2) 248
 చావం (1) 570
 చావం (2) 4
 చావం (2) 125
 చావం (1) 514; (2) 511, 302,
 549
 చావం (2) 719
 చావం (2) 277
 చావం (2) 277
 చావం (2) 215

చిక్కమర్ (2) 279, 352
 370, 371
 చిక్కం (2) 517 (నీలపురి)
 చిక్కనాగు (2) 102
 చిక్కె (2) 503, 510
 చిక్కం (2) 16
 చిక్కం (2) 358
 చిక్కం (2) 423
 చిక్కం (1) 655; (2) 185
 చిక్కం (1) 627
 చిక్కం (1) 512
 చిక్కం (2) 341
 చిక్కం (2) 398
 చిక్కం (2) 151
 చిక్కం (2) 213
 చిక్కం (2) 113
 చిక్కం
 చిక్కం (2) 210
 చిక్కం (2) 157
 చిక్కం (2) 343
 చిక్కం (2) 344 (చిక్కం)
 చిక్కం (2) 291 (చిక్కం)
 చిక్కం (2) 310
 చిక్కం (2) 311 (అభివృద్ధి)
 చిక్కం (2) 435 (చిక్కం)
 చిక్కం (2) 111
 చిక్కం (పాపం) (2) 431
 చిక్కం (2) 364
 చిక్కం (2) 370

చిందులు (2) 338
 చిందులు (వాడుచున్) (2) 304
 చిందులువెట్టి (2) 389
 చిందులువట్టుచున్ (2) 295
 చిన్న (2) 321
 చిన్నవోయన (2) 35
 చింపిగోడుగులు (2) 315
 (గందంబు) చిప్పలు (2) 351
 చిరిమరిపనులకు (2) 549
 చిలుగ్లయలు (2) 436
 చిలువవ్వు (2) 442
 చిలువెల్లిపండ్లు (2) 357
 చిలువుచ్చిసమాడిక్ (2) 442
 చిలుపులి (2) 84
 చిలివిలి (2) 133, 183
 చిలివిలిపండ్లు (2) 358
 చిలుక (2) 441, 515
 చిలుకనై (2) 515
 చిలుకలన్ (2) 342
 చివికిన (2) 306
 చివురులు (2) 287, 306
 చీకటి (2) 188
 (వెలి) చీకటి (2) 421
 చీకు (2) 112
 చీము (2) 68
 చీర (2) 476
 (సౌరాష్ట్ర) నాగునిఁ) చీరఁగట్టిం
 చు (2) 413
 చీరమకుటసుల్ (2) 309
 చీరమఱుఁగులన్ (2) 435

చీరలు (2) 322
 చీటీన (2) 184
 చీటుచున్ (2) 372
 చుక్కలపేరులు (2) 398
 చుక్కలు (1) 653; (2) 59, 258
 చుక్కలు (2) 341 (బొట్లు)
 చుక్కెంఱుకులు (2, 341
 చుట్టలఁ బఱుతులు (2) 328
 చుట్టి (2) 13, 339
 చుట్టిచుట్టినన్నును (2) 424
 చుట్టిన (2) 314, 321
 చుట్టు (1) 508
 చుట్టుకొ (2) 361
 (తెల) చుట్టుకొ (2) 424, 531
 చుట్టుకొంచును (2) 362
 చుట్టుకొని (2) 548
 చుట్టుకొనుచుకొ (2) 324
 చుట్టును (2) 31, 293, 321
 (మెలు) చుట్టును (2) 324
 చుట్టు ముట్టెడు (2) 425
 చుట్టెడి (1) 511
 చుట్లు (2) 68
 (ఒకే) చుట్లు (2) 339
 చుండ్డి! (2) 545
 చుండు! (1) 508, (2) 348
 చుమ్మ (2) 158
 చుమ్ము (2) 405
 చుఱువుచ్చి (1) 547
 చులుకనై (2) 333

చెన్నగల్ (2) 9, 11, 4౯, 111, 11౯, 126, 167, 192, 216, 510

చెన్నెన్ (2) 279

చెంబల్ (2) 364 (దక్షిణ)

చెట్టిపట్టులు వట్టి (2) 401

చెట్టిపట్టులు (2) 401

చెట్టు (2) 478

చెట్టును గట్టును (2) 295

చెట్టులక (2) 417

(సీత) చెట్టులు (2) 240

చెండాకి (2) 12

చెంక (2) 395

చెంక (2) 522

చెంగల్ (2) 275

చెంబు (2) 1 6, 421

చెంకె? (2) 220

చెప్పవేయక (2) 191

చెప్పి (3) 67

చెప్పిరా? (2) 163

చెప్పి (2) 43

చెప్పియికి (1) 566

చెప్పిన? (2) 50

చెప్ప (1) 595

చెంతక (2) 364

చెంది (2) 291, 492

చెంగు (2) 64, 94

చెండన (2) 231, 304

చెందని (2) 43, 44

చెందరుచక (2) 28

చెనసి (1) 7, 383, 531, 556,

656; (2) 31, 147, 149, 160, 331, 398

చెన్నగు (2) 234, 235

చెన్నాకల్ (2) 33, 323, 541

చెన్నారంగల్ (2) 465

చెన్న (1) 18, 509; (2) 70

చెన్నగల్ (2) 405

చెన్నోలయక (2) 430, 441

చెవులు! (2) 489

చెప్పక (2) 105, 206, 253

(నేడేల) చెప్పక (2) 422

చెప్పంగల్ (2) 40, 539

చెప్పవోపంగల్ (2) 488

చెప్పనక తెలుపనకేటవు (2) 525

చెప్పితిని (2) 498

చెప్పిన (2) 111

చెప్ప (2) 247

చెప్ప (ము) (2) 541

(బిసగులు) చెప్పమక (2) 305

చెప్పట్టులు (2) 314

చెప్పడా! (2) 121

చెప్పమా (2) 500

చెప్పము (2) 506

చెప్పలు (2) 317, 350

(చెప్పంబు) చెప్పలు (2) 339

చెప్పక (2) 107

చెప్పికినేమి? (2) 366

చెప్పదక (2) 486

చెప్పెదను (2) 489

చెప్పెన (2) 45

చెమట (1) 579; (2) 43,
 చెమటన్ (2) 340
 చెమగుఁ బూతలు (2) 315
 చెమర్చన్ (2) 362
 చెయి (2) 161
 చెయ్యి (2) 370
 చెయ్యలు (2) 133
 చెరలాడు (2) 133
 చెరలాడులు (2) 314
 చెరలు (2) 299
 చెరలు నొక్కము (2) 297
 చెవి (1) 118
 చెల్లు (2) 155, 161, 616
 చెలులు (2) 339
 చెఱిది (2) 114
 చెఱిదిన (2) 191
 చెఱిపఁ జేటపు (2) 525
 చెఱుపంక (2) 51
 చెఱుక (2) 269, 483
 చెఱి (2) 12, 33, 194, 304, 366
 చెఱుఁచుక (2) 23, 295
 చెఱుమలక (2) 854
 చెఱుము (2) 352
 చెఱుఁచుక (2) 372
 చెఱిము (2) 290
 చెఱియలికట్ట (2) 229
 చెఱియించు (1) 576
 చెలులు (2) 197
 చెలువ (2) 211, 473
 చెలువఁ (2) 329

చెలువలకుక (2) 135
 (తోడి) చెలువలు (2) 495
 చెలువారన్ (2) 479
 చెలువారి (2) 282
 చెలువారు (2) 311
 చెలువు (2) 239
 చెలువొంచన్ (2) 543
 చెల్లఁజెట్టికన్ (2) 445
 చెల్లించి (2) 10
 (లింగావసరము) చెల్లించి (2) 247
 చెల్లించు (2) 209
 చెల్లించుకొనవయ్య! (2) 476
 (అవసరములు) చెల్లించువారు
 (2) 430
 చెల్లింపుము (2) 219
 చెల్లు (2) 238
 చెల్లున్ (2) 237
 (శివరాత్రిపర్వము) చెల్లుట
 జేసి (2) 466
 చెల్లునే బాగవన్ (2) 426
 చెల్లెన్ (2) 38
 (శివరాత్రి) చెల్లెన్ (2) 426
 చెల్లెడి (1) 505
 చెల్లెడిన? (2) 289
 చెల్వక (2) 364 (చిక్క)
 చెల్వారక (2) 310
 చెల్వ (2) 286
 చెవియొగ్గివినుము (2) 486
 చెవులక (2) 436
 చెవులకేకలు (2) 342

చెవుల్ (2) 439, 520
 చేణ (చేయును) (2) 440
 చేహులును (2) 372
 చేకొనరు (2) 8
 చేకొని (2) 247, 303
 చేకొను (2) 38
 చేగఱు (1) 100
 (చెఱపన) జేటపు (2) 225
 (చాపము) చేతఱ (దునిసిన) (2)
 286
 చేతగా. జేసెన్ (2) 87
 చేతరించుట (1) 76
 చేతలు (2) 41
 చేతి (2) 40
 చేతిచేన్ (2) 188
 చేతిజ్జ (2) 508
 చేతులన్ (2) 232
 చేతులయెడన్ (2) 316
 చేతులు (2) 33, 43, 106, 260,
 485
 (బంబొంటి-, కుఱుచ-తోలు-,
 శిల్ల-, నోవంక-, చేతులు) (2) 345
 చేగుకొనెన్ (3) 370
 చేగుకో! చేగుకో! (2) 370
 చేపట్టి (2) 31130
 చేముట్టి (2) 495
 చేరున్ (2) 4, 237
 (జేత్తి) నేయన్ (2) 253
 (పండువు) నేయన్ (2) 304
 చేయక (1) 350

చేయంగన్ (2) 70
 (నూఱు వేలు నేసిజపము) చే
 యంగన్ (2) 479
 చేయి (2) 67, 137, 470, 513
 చేయు (2) 41
 చేయుచున్ (2) 189
 చేయుచును (2) 305
 (ఆళ్లగులు) చేయుచును (2) 296
 (కృప) చేయుటకున్ (2) 287
 (నికృతి) చేయుచును (2) 441
 (వినుకులు) చేయుచున్ (2) 304
 చేయుచున్ (2) 102
 చేయుదును (2) 521
 చేయునారు (2) 429
 చేయూదికొంచున్ (2) 297
 చేర్చి (2) 127, 548
 చేశన్ (2) 363 (చగ్గణ)
 చేశుకోరెవను (2) 247
 చేశుచిల్చుటలు (2) 318
 చేశీ (2) 269, 300, 346, 398
 చేశీతిమి (2) 289
 చేఱువ (2) 305
 చేవ (2) 233, 239, 545
 చేసి (2) 23, 298
 (దియ) చేసి (2) 288
 (అలరుటగాఱ) జేసి (2) 283
 (తప్పనఱ) జేసి (2) 447
 (తొమ్మిది) నేసి (2) 530
 (నూఱు) నేసిదివములు (2) 478
 (నూఱు) నేసివేలు (2) 479

చేతనానుమిత (2) 824
 చేసిన (2) 151
 చేసేతన (2) 61, 140, 141, 370
 చేసినవాడు (2) 212
 (అట్టి పేకంగా) చేసిన (యన్ని
 పాలు) (2) 477
 (వట్టువ) చేతన (1) 34
 (కొనుగొంటు) చేతన (1) 197
 (డయ) చేతన (2) 741
 చేసి (1) 189
 చొక్కాను (1) 597
 చొక్కానుబట్టులు (2) 211
 చొక్కెంచుచుండెన (2) 514
 చొక్కెవకెసెగునాన (2) 114
 చొక్కె (2) 217
 చొక్కెన (2) 117, 243,
 : 71
 చొక్కెన (2) 518
 చొక్కె (2) 51, 141, 20,
 140, 190, 197
 చొక్కె (2) 444
 చొక్కెన (2) 2, 210
 చొక్కె (2) 10, 72
 చొక్కెన (2) 110
 (చొక్కె) చొక్కెన (2) 702
 (చొక్కె) చొక్కె (2) 515
 చొక్కెన (2) 259
 చొక్కెన (2) 700
 చొక్కెన (2) 60, 199, 177
 చొక్కెన (1) 310

చొక్కె (1) 309
 చొక్కెన (2) 518
 చొక్కెనగాక (2) 103
 చొక్కెన (1) 576
 చొక్కెన (2) 206
 చొక్కెన (2) 8
 చొక్కెన (2) 523
 చొక్కెన (2) 114
 చొక్కెన (2) 291
 చొక్కెన (2) 27
 చొక్కెన ! (2) 717
 చొక్కెన (2) 184
 (చొక్కెన) చొక్కెన (2) 274
 చొక్కెన (1) 681
 చొక్కెన (2) 170
 చొక్కెన (2) 271
 (చొక్కెన) చొక్కెన (2) 715
 చొక్కెన (2) 12, 125, 190
 చొక్కెన (2) 120, 114
 చొక్కెన (2) 28
 చొక్కెన (2) 470
 చొక్కెన (2) 479
 చొక్కెన ! (2) 701
 చొక్కెన (2) 20, 17, 103,
 197
 చొక్కెన (1) 698
 చొక్కెన (2) 318
 చొక్కెన (2) 211
 చొక్కెన (2) 177
 చొక్కెన (2) 338

జ
 జంకెలక (2) 519
 జంగమకోటి (2) 546
 జంగమము (2) 546
 జంగమంబు (2) 154
 జంగము (2) 121
 జంగలు (పాఠశాల) (2) 438
 జంగానలులు (2) 341
 జంగిలి (1) 121
 జగదంబకోట్లు (1) 605
 జంబునల్లులు (2) 333
 (నవ) జట్టి (1) 118
 జంబలు (1) 605, (2) 316
 (క్రేలు) జంబలు (2) 345
 జంబండు (2) 145
 జంబుకె? (2) 50
 జంబు (1) 20, 529
 జంబువకిన (2) 43
 జంబులకుక (2) 176, 370,
 373, 435
 జంబులు (పాఠశాల) (2) 438
 జనవల్లభామోహనదీపంబు (2) 428
 జన్నంబు (2) 691
 జన్నంబుక (2) 412
 జన్నసాల (1) 134
 జన్నిపముల (2) 165
 (రా) జన్నిదములు (2) 312
 (తెం) జన్నిదములు (2) 315
 జన్నియసెకన్ (2) 191
 జంబీరంబుపండ్లు (2) 358

జను (2) 17, 372
 జనుకబద్దెలక (2) 343
 జనుండు (2) 453
 జమ్మిగూకు (2) 280
 జమ్మిపత్తిరి (2) 355
 జమ్మల (2) 364
 జయ! జయ! ఉ ఘో! జయ!
 జయ! జయ! (2) 434
 జయనెట్టున్ (2) 175
 జయజయజయజయజయజయ
 యయయ (2) 374
 జయనెట్టు జయనెట్టు జయ
 నెట్టుండు (2) 374
 జయనెట్టుయయ (2) 299
 జయనెట్టుండు (2) 291
 జయనెట్టుయో! (2) 362
 జరిజయ (2) 338
 జలకంబు (2) 468, 479
 జలపోసనముల (2) 310
 జలపోసనములు (2) 301, 436
 జల్లి (1) 20, 21
 (కోక) జల్లెడలు (2) 343
 జవనికలు (2) 437
 జాగరము (2) 425
 జాడ (2) 205
 (వెక్కు) జాడలక (2) 360
 జాడలు (2) 140
 జాతిర (2) 183
 జాత్రవచ్చు (2) 413
 జాతిపుష్పముల్ (2) 355

బాదుల (2) 364
 బానిపండ్లు (2) 357
 బానుకనుగు (1) 18
 బానొంబిక్ (1) 570, 572,
     657 ; (2) 415
 (వేల) బాము (2) 10
 బాముబామునకుక్ (2) 430
 బాములు (2) 430
 బాటుచుక్ (2) 312, 372, 438
 బాటుచుచు (2) 359
 బాటుచుక్కుకల్ (2) 342
 బాలిక్ (2) 545
 బాసి (2) 237
 బాహ్య (1) 104; (2) 141, 260
 బాహ్య (2) 220
 బాహ్యదిగుకుక్ (2) 481
 బాహ్యది (2) 133
 బాహ్యదుబాముచుక్ (2) 355
 బాహ్యపండ్లు (2) 356
 బాహ్యపాల్ (2) 50
 (పులి) బాము (2) 399
 బాహ్యపముక్ (2) 340
 బాహ్యకాల్చినాచుచుక్ (2) 410
 బాహ్యక (2) 179
 బాహ్యకల (2) 402
 బాహ్యకనుక్ (2) 344
 బాహ్యకేచుచుక్ (2) 344
 బాహ్యకులు (2) 344
 బాహ్యకుచుచుచు (2) 308
 బాహ్యకు (2) 114

త
 తావుచుంబిక్లు (2) 309
 డ
 డక్క (2) 35
 డక్కచుక్ (2) 134
 డక్కచుచుక్ (2) 521
 డక్కచుక్ (2) 157
 డాని (2) 232
 డానియుంబిక్ (2) 521
 డానియున్న (2) 232
 డానిచుక్ (2) 372
 డాచుక్ (1) 693
 డాచివ (2) 40
 డాచిక్ (1) 617
 డాచిక్ (2) 349, 364
 డాచి (2) 521
 డిక్ (2) 143
 డిక్ (2) 156
 డిక్కుచుక్ (2) 359
 డిక్కుచుక్ (2) 486
 (ఎక్కుక్) డిక్కుచుక్ (2) 339
 డింబి (2) 155
 డింబిక్ (2) 259
 డింబిక్ (2) 324
 డింబిక్ (2) 482
 డుక్ (2) 15
 డుక్కుచుచుచుక్ (2) 511
 డెబ్బది (1) 589
 డొంబిక్ (2) 523

- డొంగియన్ (2) 523
 డొల్లిడొల్లి (1) 118; (2) 466
 (వల్ల) డొల్లి (2) 308
 చ
 తక్కన్ (2) 105, 478, 511
 517, 519
 తక్కక (2) 119
 తక్కంగన్ (2) 283
 తక్కగ (2) 8
 తక్క (2) 189
 తక్కన (2) 63
 (జవములు) తక్కళ్లు (2) 317
 తక్కన్ (2) 518
 తక్కచున్ (2) 295, 371
 తక్కతక్కము (2) 525
 తక్కలన్ (2) 518
 తక్కర (2) 103
 తక్కెన్ (2) 510
 తంశేడుపువ్వుముల్ (2) 356
 తగన్ (2) 283
 తగరంగు పిల్లొండ్లు (2) 341
 తగవు (1) ౯09; (2) 185, 348
 తగిన (2) 4, 321
 తగిలి (2) 32, 123, 167, 318
 తగిలిన (2) 334
 తగిలింపన్ (1) 695
 తగు (2) 235
 (ఎన్నఁ) దగు (2) 238
 తగునె? (2) 185
 తగులన్ (2) 396
 తగులంబు (2) 183
 (మాయఁ) వగులునే (2) 418
 తగ్గచున్ (2) 519
 తబతబ (2) 4
 తటుకన చనుచున్ (2) 440
 తట్ట (1) 704
 తట్టకట్టులు (1) 309
 తట్టిన (2) 210
 తట్టుచును (2) 305
 తట్టుచున్ (2) 517
 తట్టుచుట్టాకన్ (2) 133
 తంశెములు (2) 40, 402
 (తేటి) తంశెములు (2) 237
 తంశెతంశెములు (1) 5; (2)
 141, 288, 353, 359
 తంక్రి (1) 527 (2) 203
 తండ్రులు (2) 418
 తంశెయక (2) 40, 106, 195,
 304, 361, 411, 468, 484
 తంశెవు (2) 45, 46
 తంశెవదువారు (2) 404
 తశికన్న (2) 108
 తశియొత్తు (2) 468
 తశియొత్తువస్త్రముల్ (2) 321
 తశిన (2) 43
 తశ్చుచును (2) 340
 తతిన్ (1) 36; (2) 263
 తశ్చ=తశ్చువు (2) 245 (చూ.
 మిఫ్య)

తన్ (2) 497
 తన (2) 232, 515
 తనకున్ (2) (=నాకు)
 తనగు (2) 476, F21
 తనమొదటన్ (2) 514 (నామొదట)
 తనయొకన్ (2) 100
 తనయన్ (2) 5, 58, 198
 తనకయన్ (2) 12
 తనరాజన్ (1) 503
 తనరాసు (2) 22, 148, 162
 తనరాశిని (2) 245
 తనని (1) 109; (2) 22
 తనగు (1) 7, 514; (2) 91,
 104, 114, 119, 235
 తనరుసున్ (2) 250, 524
 తనకన్ (2) 283, 29, F16
 తనగ్గునును (2) 205
 తని (2) 158
 తని (2) 176, 510
 తనిని (2) 287
 తనికన్ (2) 101
 తనికన్ (2) 124
 తనికన్ (1) 248
 తనిని (2) 125
 తనున్ (2) 233, 494 (తన్ను)
 తనుదమ్మి (2) 333
 తనుబా (2) 233
 తనువచ్చి (2) 134
 తన్నాన (2) 4
 తన్ని (2) 441

తన్నివ (1) F81
 తన్ను (2) 238 (అత్తానకు)
 తన్నును (2) 229 (అత్తానకుచు)
 తన్నును (2) 484
 (తన్ను) తనని (2) 243
 తనని (2) 469
 తననులు (2) 486
 తప్పన్ (2) 215, 295
 తప్పక (2) 129, 191, 233, 321,
 358, 515
 తప్పకను (2) 426, 434, 466
 తప్పకుండాన్ (2) 115
 తప్పకుండా నాన్ (1) 18
 తప్పనాని (2) 44
 తప్పని (2) 206, 221, 225
 (తప్పని) తప్పనియ్య (2) 250
 తప్పని (2) 208
 (తప్పని) తప్పనికన్ (2) 411
 తప్పనిపన్ (2) 181
 తప్పని (2) 18, 69, 407, F07
 తప్పన్ (2) 211 (1°)
 తప్పనకు (2) 466
 తప్పనకు (2) 497
 తప్పనకు (2) 197
 తప్పనకు (2) 10, 41
 తప్పనకు (2) 190
 తమ (2) 58
 తమకయ (2) 134
 తమనిని (2) 555; (2) F0,
 397, 403

తమకించు (2) 260
 తమచింతలు (2) 294 (= మా)
 తమభాగ్యనుసామ (2) 417 (=మా)
 తమతమ (2) 63
 తమతమకొలఁదిన్ (2) 263
 తమతమ గ్రామముల్ (2) 350
 తమతమ చక్కట్లొ (2) 3౯4
 తమతమ పగులు (2) 339
 తమతమ పదవులు (2) 506
 తమతమ శ్లోకన్ (2) 539
 తమకు (1) ౯04
 తమకు (2) 255
 తవిన్ (2) 237
 తమున్ (2) 345
 తమ్మి (కొంకులు) (2) 333
 తమ్మున్ (2) 294 (= మిమ్ము)
 తంకాయతెప్పెరలు (2) 312
 తంక (2) 12
 తరగని (1) 8
 తరతరము (1) 5
 తరమిడి (2) 327, 416, 511
 F14, 535
 తరమె ? (1) 7; (2) 412, 532
 తరంగా (2) 64
 తరలక (2) 522
 తగులు (2) 480 (చెట్లు)
 తగిన (2) 17
 తగిలి (2) 193
 తగ్గన్ (2) 125, 141, 152,
 271, 369, 430, 480

తటికొని (1) 688
 తటికొన్న (2) 185
 తటికొల్పి (1) 696
 తటిని (2) 160
 తటిసి (1) 574; (2) 232
 తటిడటిన్ (1) 597; (2)
 10, 50, 134, 147, 162,
 177, 232, 3౯2, 3౯3,
 404, 425, ౯23, 535
 తటిగము (1) ౯48
 తటిసి (2) 403
 తఱురుచన్ (1) 608
 తెల (2) 196
 తెలన్ (2) 272
 తెలకక (2) 195
 తెలకింశన్ (2) ౯21
 తెలకిన (2) 43
 తెలులు (2) 484
 తెలకొని (1) 702; (2) 429
 తెలకొందుగాన్ (2) 487
 తెలకొందుచీ (2) 441
 తెలకక (2) 482, ౯22
 తెలకంటె (2) 42
 తెలగాని బ్రదుకు (2) 407
 తెలుండు (1) 511
 తెలచి (1) 4, ౯09, 248, 257,
 494, 506
 తెలచిన (2) 248
 తెలచినతలకపు (2) 495
 తెలమె (2) 157

తక్కువైన (2) 504
 తక్కువైన (2) 504
 (దివి) దాకన్ (2) 503
 తాకి (2) 122, 227, 340
 తాకించువారు (2) 404
 తాకు (2) 292
 తాకునుంజన్ (2) 440
 తాకెను (2) 547
 తాచుచు (2) 372
 తాటింది (2) 522
 తాడి + ఎట్లు = తాడెట్లు (2)
 503
 తాడి (2) 503
 తా (2) 232
 తా (2) 510 (= నేను)
 (గురుత) తా (ఎంత) (2)
 232, 233
 (పాటి) తా (ఎంత) (2) 234
 తానైన (1) 4
 తా (మఱియొకడు) (2) 347
 తా (నిశ్చయతే?) (2) 418
 (= తాను)
 తాన (2) 222
 (ఇరువదిరెండు) తానకములు
 (2) 461
 తాను (1) 505; (2) 59, 133
 తాను (నేను) (2) 327
 తాపలు (2) 485, 486
 తామర (2) 103
 తామరపువ్వులు (2) 355

తామరపూవులు (2) 479
 తామరలన్ (2) 492
 తామరలకు (2) 423
 (కెం) దామరలు (2) 517
 (పసిడి) తామరలు (2) 488, 493
 తామరవిరులు (2) 493
 తామరల్ (2) 493
 తార (2) 7
 తారము (2) 346-8 (= దానము)
 తారిన (2) 306
 తారు (1) 517, 597; (1) 33
 234, 287, 341
 తారుచున్ (2) 359, 510
 తాటి (2) 523
 తాటున్ (2) 482
 తాటుచున్ (2) 372
 తాలిచి (2) 632
 తాల్పి (1) 13; (2) 61, 125
 276, 309, 519, 547
 తాల్పియుండున్ (2) 271
 తాల్పియుండెన్ (2) 262
 తాల్పు (2) 240, 263, 492
 తాల్పుచును (2) 324
 తాల్పునట్లు (2) 389
 తాల్పెన్ (2) 58
 తాల్పెగన్ (2) 482
 తాల్పెగలేని (2) 233
 తాల్పును (2) 490
 తాన (2) 239
 తాళగించు (2) 33

తాళము (2) 161
 తాళముల్ దాళముల్ (2) 396
 తాళముల్ (2) 171
 తాళముల్ నెట్టుమున్ (2) 305
 తాళములు కూకుమున్ (2) 378
 తింకకుగుట్లు (2) 321
 తింటమున్ (2) 95
 తిట్టుకొన (2) 402
 తిట్టడు (1) 588
 తిట్టె (2) 187
 (నిలువు) తిట్టి (1) 618
 (కొండపు) తిట్టులు (2) 217, 351
 (కొండ) తిట్టులు (2) 354
 (కొండ) తిట్టులు (2) 351
 (గల్ల) తిట్టులు (2) 354
 (వారికొండు) తిట్టులు (2) 342
 (చూరపు) తిట్టులు (2) 343
 తిలగణ (2) 511
 తిన్న (2) 170
 తిన్నలు (2) 371
 తిక్కాకి (2) 102
 తిక్కలు (1) 115
 తిక్కణ (2) 397
 తిరుప (2) 125
 (కొండ) తిరుపణ (2) 481
 తిరుపణ (2) 411
 తిరుపణచిరతి (2) 397
 తిరుపణచిరతి (2) 403
 తిరుపణాళము (2) 413
 తిరుపణాళము (2) 83

తిరుపాట (2) 121, 171
 తిరుపాటలన్ (2) 132
 తిరుపాటలు (2) 181
 తిరుమన్ను (1) 645
 తిరువీధి (2) 141
 తిర్గన్ (2) 32
 తిర్గణ (2) 46
 తిర్గలు (2) 440
 తిర్గణాడు (2) 403
 తిర్గణుక (2) 138, 329
 తిర్గణ (1) 546, 589, 669;
 (2) 57, 175, 292, 431,
 482, 497
 తిర్గణ (2) 337, 411, 478
 తిర్గణ (1) 126
 తిర్గణ (1) 610
 తిర్గణము (2) 162
 తిర్గణాణి (2) 369
 తిర్గణాణి (2) 401
 తిర్గణ (2) 109, 217
 తిర్గణాణి (2) 468
 తిర్గణ (2) 198, 298
 తిర్గణ (2) 211
 (తిరుమముల్) తిర్గణ (2) 304,
 421
 తిర్గణము (2) 373
 (కొండ) తిర్గణము (2) 362
 తిర్గణము (2) 111
 తిర్గణము (2) 215
 తిర్గణ (1) 369

తీవలు (2) 306
 (మెఱుగు) దీనెర్ (2) 418
 తీవము (2) 525 (=త)
 తుట్టసువనుండి (2) 362
 తుట్టసుదలను (2) 504
 తుట్టసుదిన (2) 503
 తుంపరింపంగన్ (2) 397
 తుడుచు (1) 604; (2) 464
 తుస్తుముగు (2) 103
 (తుట్ట) తుదనుండి (2) 362
 (తక్తి) తుదముట్టుటకు (2) 248
 తుదలన్ (1) 630; (2) 504
 తుది (2) 431, 478
 తుదిన్ (2) 517
 తుదిన (2) 1౦0
 (తుట్ట) తుదిన (2) 503
 తుదియు టైన్ (1) 13
 తునిమిన (2) 27
 తునిమెన్ (2) 106
 తునిన (2) 234
 తునుకలు (2) 513
 తున్ని (2) 514
 తుమికిపండ్లు (2) 358
 తుమురు (1) 671
 తుమ్మిపువ్వుముల్ (2) 355
 తుమ్మెద (1) 513; (2) 515
 తుమ్మెదలతొక్కలన్ (2) 340
 తులుకొడన్ (2) 111, 284,
 517
 తులుకొడు (1) 17, 586, 614

తులుకొడెడు (2) 237
 తుల్కాడన్ (1) 498, 638;
 (2) 260 494
 తుఱుకొత్తన్ (2) 196
 తుఱుకొస్తు (1) 657
 తూఱువ (1) 375
 తూఱుచున్ (2) 372
 తూఱుచు (1) 566
 తూఱు (2) 108
 తూఱుగట్టి (2) 400
 తూఱుగట్టిన (2) 360
 తూనిక (1) 608
 తూనిగిలంగన్ (1) 691
 తూము (1) 551
 తూరుపునను (2) 416
 తూర్పునన్ (2) 336, 529
 తూర్పునను (2) 300
 తూర్పువాకటి (2) 243
 తూలన్ (2) 259, 285
 తూలంగన్ (1) 625; (2) 547
 తూరి (2) 232
 తూలియాడంగ (1) 584
 తూలు (2) 374
 తూలుచున్ (2) 60, 378
 తెక తెకనుడుకన్ (2) 483
 తెగడెడు (2) 297
 తెగనేనెన్ (1) 694
 తెయిడి (1) 711
 తెచ్చి (2) 351
 తెచ్చినయట్టి (2) 293

తెచ్చు (2) 502
 తెచ్చుటలు (2) 318
 తెండు (2) 290
 తెత్తు (2) 516
 తెనుగు (2) 194
 తెంపిజన్మి దములు (2) 315
 తెప్పలు (1) 625
 తెప్పించి (2) 116
 తెమ్ము (2) 494
 తెగ (2) 322
 తెగల్ (2) 354
 తెగలుచు (2) 483
 (మేలి) తెగవు (2) 549
 తెగవు (2) 519
 తెగవుల (2) 355
 తెగవుల (2) 371
 తెగసులు (2) 288
 తెగ్య (2) 289, 485
 తెగ్యవ (2) 523
 తెగలు (1) 555
 తెగలుచు (2) 122, 545
 తెగించు (2) 478
 తెగించు (2) 98
 తెగిపి (2) 400
 (క్రిం) తెగిపి (2) 403
 తెగవ (2) 14
 తెలి (గారిబాసు) (2) 332
 తెలిపెడునారు (2) 366
 తెలుగు (2) 215, 216
 తెలుపారు (2) 241, 408

తెలుపులు (2) 99
 తెల్లగా (2) 315
 తెల్లట్లు (2) 396
 తెల్లమిగ (2) 48
 తెల్లము (1) 573, 651; (2) 271
 తెల్లమై (2) 64
 తెల్లంబు (1) 583; (2) 132, 137
 తెల్లంగా (1) 4; (2) 542
 తెల్లలి (2) 551
 నేజర్ (2) 552
 నేట తెనుగున (1) 18
 నేటచుచు (2) 153
 నేటి (2) 497
 నేటితంపెంబులు (2) 237
 నేలు (2) 358
 (నూ) నేనెన్ (2) 372
 నేపగాన్ (2) 14
 (నీరు) నీన్ (2) 288
 నేరా! (2) 318
 నేరి (2) 398 (రగముయొక్క)
 నేలన్ (2) 159, 270
 నేలి (1) 13
 (నొప్పు) నేలి (2) 527
 నేలిగా (2) 14
 నేలుచున్ (1) 615; (2) 373
 నేలుచును (2) 285, 305
 నేర్చి (2) 248
 నొంగలింపన్ (2) 177, 260
 నొంగల్లు (2) 308, 486
 నొంగుచున్ (2) 370

తొంటి (1) 664; (2) 38,
79, 134, 138, 256, 306,
466, 487, 523

తొట్టరుల్ తొట్టరుల్ (2) 397

తొట్టరులు (1) 126

తొట్టిలకొనుచున్ (2) 404

తొట్టిల్లకొనుచున్ (2) 370

తొట్టుకొనఁగన్ (2) 396

తొట్టుకొల్పుచును (2) 424

తొట్టువునక (2) 522

తొవక = తొడుగక (2) 339

(త్రుక్క) కొవఁగన్ (2)

259

తొవఁది (1) 590 669; (2) 12

తొవఁది (1) 33

తొవఁదివ (2) 284

తొవఁకన్ (2) 59, 60

(పు) తొవఁకన్ (2) 488

తొవఁయుచున్ (1) 123

తొవఁకన్ (2) 156

తొవఁది (2) 301

తొవఁదు (1) 574, 622

తొలు (2) 260

(ం) తొవఁలు (2) 310

తొవఁలు (2) 362, 439

తొవఁలన్ (2) 409

తొవఁపులు (1) 673, (2) 339

తొడికొని (2) 307

తొడిగి (2) 195, 308, 423

తొడికొడిక (1) 551, 594;

(2) 46, 141, 253, 260,

316, 317, 395

తొడుకన్ (1) 409

తొడుకొని (2) 198

తొడుగన్ (2) 150

తొడుగులన్ (2) 531

తొప్పఁజేలి (2) 527

తొప్పఁదోఁగన్ (2) 260

తొమ్మిదిసేసి (2) 530

తొరఁగన్ (2) 258

తొరఁగు (2) 173, 235, 299

తొరఁకఁదు (1) 611

తొరఁజేని (2) 7

తొరు (2) 20

తొరుఁగన్ (2) 220, 542

తొస్తివ (2) 32

తొఱఁగింపన్ (2) 21

తొఱఁగఁగన్ (2) 59

తొలఁగన్ (2) 398

తొలఁగక (2) 191, 501, 522

తొలఁగకయున్నను (2) 521

తొలఁగి (2) 50, 182

(త్రోవకు) తొలఁగి (2) 320

తొలఁగించి (2) 116

తొలఁగుచున్ (2) 35

తొలతొలఁదు (2) 289

తొలి (2) 47

తొలిసేను (2) 117

తొలిచెను (2) 17

తొలుకాడక (2) 198
 తొలుగుడు (2) 109
 తొలుతక (2) 46, 105, 413
 తొలుమేనక (2) 64
 తొలులకుప్పసములక (2) 342
 తొల్లి (1) 3, 11, 563; (2)
 20, 39, 143, 192, 272,
 417, 497
 తొల్లిటియట్ల (2) 502
 తొల్లింటి (2) 11, 103, 156
 తొల్లియను (2) 249
 తొల్లికుప్పసములు (2) 339, 341
 తొక్క (2) 59
 తొక్కక (2) 501
 తొక్కకచ్చెములు (2) 343
 (Xచ్చు) తొక్కలు (2) 409
 తొక్కనిపోయి (2) 526
 (సొప్ప) తొక్కక (2) 249
 తొక్కనుక (2) 372
 తొచ్చిన (2) 43, 231
 తొచ్చు (1) 565
 తొటిస (2) 244
 తొచ్చుక (2) 700
 తొచ్చుడు (2) 245 (-))
 తొచ్చక (2) 104
 తొచ్చక (2) 102, 311
 తొచ్చి (2) 3, 64, 155; (2)
 తొచ్చిచెలువలు (2) 495
 తొచ్చిఠగులులక (2) 494
 (తన) తొచ్చిసగులు (2) 244

తొడుకొని (2) 160
 తొడుకూడుచును (2) 359
 తొడ్కొనుచుక (2) 470
 తొడ్కచ్చి (2) 141
 తొడ్కేరక (2) 181
 తొడ్కొన (2) 45, 531
 తొప్పక (2) 174, 304, 504
 తొప్పకుండుటలు (2) 333
 తొప్పక (2) 137
 తొప్పలవంకలు (2) 319
 తొలి = చంబికించి (2) 547
 తొలు (1) 703
 తొలుకాళ్లు (2) 344
 తొలుచెడులు (2) 345
 (పులి)తొలు (2) 309
 తొళ్లు (2) 511
 త్రవ్వి (2) 40
 (కాలు) త్రవ్వచును (2) 320
 త్రాస (1) 695
 త్రాటి (2) 142
 త్రావంకనలవడు (2) 279
 త్రావు (2) 513
 త్రావునే (2) 67
 (కొక్క) త్రావును (2) 343
 (పట్టు) త్రాళ్లు (2) 308
 త్రాళ్లపరిక (2) 326
 త్రాటంబు (2) 440 (ఒకవి;
 వైశ్య)

త్రాపుక (2) 102
 త్రాపుటచునక (2) 440

తిప్పని (2) 106
 తుంగంగన్ (2) 51
 తుంగింతున్ (2) 49
 తుంగిన (2) 56
 తుంగదమునుచున్ (2) 197
 తుంచి (1) 7; (2) 425
 తున్నంగు (తుంచిన (2) 442
 తుంచెన్ (2) 606
 తుంపన్ (2) 274, 324
 తుంపంగన్ (2) 274
 తుల్లి గూడుచును (2) 359
 తె (2) 513
 తెంచెన్ (2) 102
 తెంపన్ (1) 573; (2) 324
 తెవ్యకుంపంగన్ (2) 207
 తెవ్య (2) 12
 తెల్లెన్ (2) 513
 తెలుసుచున్ (2) 372
 త్రొక్కన్ (2) 232, 489, 518
 త్రొక్కక (2) 182
 త్రొక్కి (2) 12, 513
 త్రొక్కిన (2) 333
 (త్రొప్పు) త్రొక్కిళ్లు (2) 362
 త్రొక్క (2) 516
 త్రొక్కచున్ (2) 297, 370,
 371
 త్రొక్కచును (2) 305, 362
 త్రొక్కచున్ (2) 35
 (తిట్టలు) త్రోచి (2) 402
 (నిట్ట) త్రోచి (2) 400

త్రోచిపుత్తున్ (2) 518
 త్రోచుచున్ (2) 32, 372, 404
 త్రోపు (త్రొక్కిళ్లు (2) 362
 త్రోపు త్రోపులాడుచును (2) 297
 త్రోయుచున్ (2) 126
 (సాఱు) త్రోలి (2) 517
 త్రోవ (2) 239, 491, 521,
 త్రోవన్ (2) 288, 289, 290,
 363, 496, 517,
 త్రోవకు (2) 320
 త్రోవనేకక (1) 630
 త్రోవలు (2) 221, 362,
 త్రోవలుగట్ట (2) 296
 దగ్గఱి (2) 362
 దగ్గటలు (2) 315
 దట్టమై (2) 400
 దట్టంబులు (2) 412
 దట్టపచ్చిపంబులు (2) 309
 దంపన (2) 18
 దంపనంబులు (2) 462
 దంపలు (2) 319, 341
 (కలశంబు) దంపలు (2) 486
 (కవ) దంపలు (2) 436
 (గవ్య) దంపలయందు (2) 439
 (పువ్వల) దంపలు (2) 409
 (రాగి) దంపలు (2) 312
 దంపింతున్ (2) 49, 521
 దంపియలు (2) 351

దుశ్చిన్ద్రా (2) 113, 521
 దుశ్చిన్ద్రాచ్యుత (2) 522
 దుశ్చిరుంహంబు (2) 485
 దుశ్చివర (2) 467
 దువశిన్ (1) 60; (2) 126,
 133, 150, 248
 దువశిన్ద్రాన్ (2) 396
 దువ్దహము (2) 483
 దుష్క (2) 367, 373
 దుష్కాన్ (2) 518 (మోసపు
 మాటలు)
 దుయనేయుండు (2) 285
 దుయనే - న్ (2) 541
 దుయ్యము (1) 710
 దుర్ (2) 155, 162
 దుర్ (2) 324, 513
 దుర్ (2) 405
 దుర్ (2) 372
 దుర్ (2) 445
 దుర్ (2) 362, 395
 దుర్ (2) 10
 దుర్ (2) 399
 దుర్ (2) 354
 దుర్ (2) 284, 369, 504
 దుర్ (2) 193
 దుర్ (2) 459 (సం
 శీతములలో)
 దుర్ (2) 424
 దుర్ (2) 243
 దుర్ (2) 352

దుర్ (2) 531
 దుర్ (2) 182
 దుర్ (2) 514
 దుర్ (2) 499
 దుర్ (2) 357
 దుర్ (2) 444
 దుర్ (2) 314
 దుర్ (1) 594
 దుర్ (2) 333
 దుర్ (2) 367
 దుర్ (1) 645
 దుర్ (1) 559; (2) 125
 దుర్ (2) 11, 112, 207
 దుర్ (2) 244
 దుర్ (2) 146
 దుర్ (2) 362
 దుర్ (2) 503
 దుర్ (2) 417
 దుర్ (2) 127, 104
 దుర్ (2) 362
 దుర్ (2) 9
 దుర్ (2) 397
 దుర్ (2) 254
 దుర్ (2) 268
 దుర్ (2) 109
 దుర్ (2) 424
 దుర్ (1) 17, 459
 దుర్ (2) 169
 దుర్ (2) 351
 దుర్ (7) 326

దీనించి (2) 154, 518
 దుగ (1) 368
 గుండ్లగంబులు (1) 5
 గుడ్డు (2) 40
 దుగ్దు (2) 239
 దున్నుంగన్ (2) 191
 (నుదలీ) గుంప (2) 236
 దుప్పట్లు (2) 308, 339
 గుప్పలన్ (2) 342
 దూటి (1) 117
 దూగుచున్ (2) 378
 దూర్చిన (2) 342
 దూర్ (2) 127
 దూటుచున్ (2) 572
 దూలగను (2) 108
 దృష్టకన్ (2) 329
 దృష్టు (2) 346
 ద్వా (1) 102, (2) 14, 207, 252
 ద్వాన్ (2) 360, 480
 (వల్) ద్వాన్ (2) 238
 ద్వాసు (1) 625, (2) 394, 508
 ద్వాకన్ (2) 169
 ద్వాగంధలీ (2) 354 (చెట్టు)
 ద్వాగ (1) 605; (2) 22, 311
 (బుచుగు) ద్వాగ (2) 291
 ద్వాగన్ (1) 18, 21
 ద్వాగన్ (2) 393
 ద్వాగినింపన్ (2) 111
 ద్వాగ (2) 56, 312

నొడ్డయూరులు (2) 343
 నొడ్డకమండలంబులు (2) 354
 నొడ్డసందడి (2) 413
 నొడ్డికాళ్లు (2) 344
 (తెమ్మి) దొంసుల (2) 333
 నొడ్డు (2) 290
 నొడ్డులు (1) 288
 నొడ్డువు (1) 339
 నొప్పు (2) 509
 దొప్పనంటి (1) 112
 దొప్పన (2) 464, 510
 దొరకొను (2) 94
 దొతలీ (2) 7
 దొట్టు (2) 109
 దొట్టులు (2) 309
 దొట్టులు (2) 351
 (దుప్పట్లు)
 దొట్టులు (2) 522
 ద్రాక్షపండ్లు (2) 358
 ద్రాప (1) 20
 ద్రాక్షు (2) 250
 ధ
 ధట్టించి (2) 318
 ధట్టింతున్ (2) 521
 న
 నక్క (2) 82
 నక్కలన్ (2) 342
 నసింది (2) 111
 నసుచున్ (2) 168, 442

నలికేరి (2) 378, 396
 నలుగవలు (2) 61
 నలుపు (2) 188
 నలుపుచున్ (2) 439
 నలువ (2) 259, 543
 నల్లెనన్ (2) 236
 నల్లెసలన్ (2) 127
 నల్లెసలును (2) 508
 నల్లగానలు (2) 341
 నల్లకై (2) 227, 228
 నల్లమేనులు (2) 343
 నల్లవో! నల్లవో!
 నవకము (2) 293
 నవ్వు (2) 113, 294
 (చిలు) నవ్వు (2) 442
 నవ్వునిన్ (1) 626; (2)
 165, 191
 నవ్వుచును (2) 483, 484
 నా (నేర్పుభంగిన్) (2) 254
 నాగుచున్ (2) 520
 నాగన్ (1) 7, 529, (2)
 117, 125,
 నాగకేసరంబులు (2) 294
 (పిచ్చి) నాటనుగొలెన్ (2) 545
 నాటి (2) 217
 నాడు (1) 628 (2) 7, 39,
 120, 234, 413, 545,
 (ఒక్క) నాడు (2) 61
 నాడు నేడవక (2) 234
 (మఱు) నాడు (2) 10

నాతి (1) 629
 నాదు (2) 545
 నావ (1) 599
 నానుడి (1) 19
 నారంగంబుపండ్లు (2) 358
 నారసములు (2) 409
 (ఁబ్బ) నారసంబులు (2) 343
 నారసంబులు (2) 408
 నాలుక (1) 511
 నాలుకల్ (2) 406
 నాలుకలన్ (2) 406
 నాలుకలు (2) 524
 నాల్గు (2) 94, 250, 301, 500,
 నావ (2) 289
 నావలగు (2) 25
 నానాడువీడు (2) 545
 నావుడున్ (2) 124, 134, 153,
 469,
 నావుడును (2) 505
 (పది) నాళ్లకున్ (2) 289
 నాళ్లు (2) 337 (దివములు)
 నిక్కను (2) 11
 నిక్కము (2) 28, 247,
 నిక్కము జాగరము (2) 428
 నిక్కములకు (2) 291
 నిక్కంబు (2) 110, 500
 నిక్కంబుపురము (2) 495
 నిక్కంబునకు (2) 496
 నిక్కల (2) 61, 542
 నిక్కిచూచు (2) 35

నిర్మూలన (2) 396, 305,
 369, 371, 441, 519
 నిం (1) 635; (2) 59, 399
 నింకన్ (2) 269
 నిగ్గారు (1) 607; (2) 429
 నిచ్చలుక్ (1) 54; (2) 136
 110, 183, 194
 నిచ్చునల్ (2) 300, 398
 నిచ్చునల్ (2) 100
 నిచ్చునల్ (2) 418
 నిచ్చునల్ (1) 601
 నిచ్చునల్ (2) 134
 నిచ్చునల్ (2) 15, 31
 నింకన్ (2) 50
 నింకన్ (2) 473
 నింకన్ (2) 15
 నింకన్ (2) 199
 నింకన్ (1) 4, 634, (2) 108
 నింకన్ (2) 217
 నింకన్ (2) 339
 నింకన్ మేఘములు (2) 367
 నికన్ (2) 74, 99
 నికన్ తోడ కన్పెములు (2) 342
 నికన్ వాపటలు (2) 408
 నికన్ మూపులు (2) 345
 నికన్ బొట్టు (1) 645
 నింద (1) 607
 నిందించి (2) 42
 నిద్దంబు (2) 99
 నిద్రించు (1) 575

నినిపాక (1) 76, 518, (2) 2
 నిన్న (2) 61
 నింకన్ (2) 325
 నిహించి (1) 68, 612
 నిప్పులు (2) 59, 466
 నిప్పులు రాలన్ (2) 483
 నిప్పున బాదుచున్ (2) 484
 (కజ) నిమ్మపండ్లు (2) 308
 నిమ్మపండ్లు (2) 363
 నిమ్మలన్
 నిమ్మ (1) 298
 నింది (2) 259, 516
 నిందిన్ (2) 302
 నిలుచుచున్ (2) 373
 నిలువన్ (2) 518 (నేను)
 నిలువక (2) 483
 నిలువరల -? (2) 521
 నిలువబుట్టము (2) 122
 నిలువు (1) 618
 నిలువుల పల్లికల్ (2) 351
 (వక) నిలువులు (2) 35
 నిచ్చన (2) 300
 నిచ్చినట్టి (2) 233
 నిచ్చుచును (2) 296, 305, 411
 నిచ్చి (2) 301, 539
 నిల్వకన్ (1) 505
 (మగ) నిల్వక బంబులు (2) 485
 నిల్వము (2) 484
 (మగ) నిల్వలు (2) 485
 నివారీ (1) 613

నివాళించి (2) 180
 నివాళించు (2) 46
 నివాళించుచుకొ (2) 409
 నివాళింతురు (2) 303
 నివాంపన్ (2) 32, 409
 నివాసులు (2) 247
 నివిరిన (2) 246
 నివుడు (1) 707, (2) 229, 491
 నివేదించు (2) 181
 నివ్వటిలన్ (2) 395
 నివ్వటిలంకొ (2) 208
 నివ్వటిల్లొ (2) 346
 నివ్వటిల్లంకొ (2) 495
 నివ్వించి (2) 276
 నివే (2) 218
 నీకొకొన్ (2) 277
 నీలవ్రాత్రులు (2) 418
 నీప (2) 118, 480
 నీకొ (2) 363
 నీపలన్ (2) 371
 నీపలు (2) 367
 నీరు (2) 108
 నీల (2) 82
 నీలోనన్ (2) 546
 నీవ (2) 30
 నీవు (2) 112
 నుదువన్ (2) 117
 నుదుటన్ (2) 32
 నునుబరవంబు (2) 333
 నూక (2) 147

నులుముగాన్ (1) 699
 నులుక (1) 521
 నుసలక (2) 512
 నూకొ (2) 464
 నూకి (1) 552, 590; (2) 275, 522
 నూకుచుకొ (2) 34
 నూకుచుడు (2) 126
 నూటపన్నిద్దలు (2) 81
 నూటయెనిమిది (2) 455
 నూకొద్దియలు (2) 351
 నూయి (2) 486
 నూరుచుకొ (2) 68, 520
 నూర్మగనిలులు (2) 486
 నూలు (2) 462, 485, 486
 (= 100)
 నూలుగోట్లు (2) 487
 (రాగి) నూలులు (2) 312
 నూళ్లు (2) 317
 నెక్కొనన్ (2) 173, 304, 547
 నెక్కొనంకొన్ (2) 221
 నెక్కొని (2) 199, 300
 నెక్కొని పిక్కటిల్లన్ (2) 40
 నెక్కొనన్ (2) 234
 నెక్కొన్న (2) 324, 483
 నెకవన్ (2) 208
 నెగడి (1) 99
 నెగడు (2) 234, 500
 నెచ్చెలికొచ్చెవు (1) 16

నామ (1) 18, 622, (2) 82,
 156, 209, 254, 271, 366,
 నామకావచ (2) 481
 నామ (1) 512, (2) 424
 నామ (2) 14, 68,
 నామకావచ (1) 116
 నామ (2) 186
 నామ (2) 251
 నామకావచ (2) 246
 నామకావచ (2) 136
 నామకావచ (2) 821
 నామ (1) 185; (2) 6, 341,
 371, 390,
 నామకావచములు (2) 408
 నామకావచములు (2) 409
 నామకావచములు (2) 248
 నామకావచములు (1) 512, 624, (2)
 89, 152, 291,
 నామకావచములు (2) 401
 నామకావచములు (2) 14, 19, 147
 నామకావచములు (2) 318
 నామకావచములు (2) 490
 నామకావచములు (2) 237
 నామకావచములు (2) 152
 నామకావచములు (2) 155
 (నా) నామకావచములు (2) 398
 నామకావచములు (2) 100, 812,
 నామకావచములు (2) 61
 నామకావచములు (2) 241
 నామకావచములు (2) 81

నామకావచములు (1) 618
 నామకావచములు (2) 239
 నామకావచములు (2) 10
 నామకావచములు (3) 355
 నామకావచములు (2) 137
 నామకావచములు (2) 168
 నామకావచములు (2) 18, 19, 71, 234,
 274, 504
 నామకావచములు (2) 179
 నామకావచములు (2) 10
 నామకావచములు (2) 121
 నామకావచములు (2) 153
 నామకావచములు (2) 291, 71
 నామకావచములు (2) 108
 నామకావచములు (1) 101
 నామకావచములు (2) 222, 271
 (నా) నామకావచములు (1) 640
 (నా) నామకావచములు (2) 125
 నామకావచములు (1) 507, 526
 నామకావచములు (2) 157
 నామకావచములు (1) 559, 564
 నామకావచములు (2) 357
 నామకావచములు (2) 355
 నామకావచములు (2) 363
 నామకావచములు (1) 18
 నామకావచములు (2) 445
 (నా) నామకావచములు (2) 254
 నామకావచములు (2) 47, 59, 899
 (నామకావచములు) నామకావచములు (2) 328
 నామకావచములు (2) 120

శేవళములు (2) 341
 శేవళంబులు (2) 312
 జముగను (2) 314
 నోంచున్ (2) 425
 నొచ్చి (2) 424
 నొచ్చెన్ (2) 6
 నొప్పివిరి (1) 401
 నొడువన్ (2) 106
 నొప్పించి (2) ౯౦
 నొప్పించున్ (2) 481
 నొప్పింపన్ (2) 51
 నొసలన్ (2) 141
 నొసలి (2) 118, 165, 193,
 211, 342
 నొసలితిలకమల్ (2) 317
 నొసలు (2) 519
 నొల్లములు (2) 408
 నోచుచున్ (2) 371
 నోటి ముత్తియములు (2) 317
 నోరను (2) 19
 నోరి (2) 217
 నోవంగన్ (2) 6
 న్యగ్రోధంబుపండ్లు (2) 3౯8
 ప
 పకపకనసుదుర్
 పక్కిళ్లు (1) 374
 పక్కర (1) 410
 పగ (2) 442
 (చుట్టలు) పగలులు (2) 328

పగలు (1) 521
 పగల్ శేయును (2) 430
 పగలింటిలోన (2) 424
 పగలు (2) 218, 345
 పగళ్ల శ్లోకగుణన్ (2) 422
 పగిదిన్ (2) 11, 102, 326
 పగిదివ (2) 466
 పగులన్ (2) 118
 పంచవన్నియలనోర్ (3) 429
 పంచాంశి కేరణి (2) 435
 పంచి (2) 37, 46, 168, 243
 528, 536
 పంచిన (2) 49
 పంచినపనులు (2) 547
 (కేయల) బంచుచును (2) 352
 పంచుదుర్ (1) 597
 (పొత్తి) పంచెలు (2) 351
 పచరించు (2) 324
 (పొత్తి) పచ్చడంబులు (2) 308
 పచ్చడములు (2) 309
 పచ్చడంబులు (2) 343
 పచ్చపత్తిరి (2) 355
 పజ్జ (1) 26
 పంట (1) 678
 పంటించక (1) 118; (2) 142
 పటపట (1) 598
 పటికము (1) 445
 పటికములు (2) 351
 పటికముసరంబులు (2) 308
 పటికంబు ముక్కలల్ (2) 342

పటికంబువలముల్ (2) 309
 పట్టన్ (2) 102, 397, 502
 పట్టవచ్చినన్ (2) 531
 పట్ట (2) 11, 31, 49, 164,
 497 (వ్య);
 (కల్పంబు)బట్టి(2) 187 (=పంశి)
 పట్ట (1) 14; (2) 275 (=కొడుకు)
 పట్టికి (2) 136
 పట్టతిన్ (2) 514
 పట్టిన (2) 112, 209
 (ప్రాకు)పట్టినపంక్తు (2) 315
 పట్టంపక (2) 516
 పట్టిపట్ట (2) 311
 (కొ)పట్టియ (2) 324
 పట్టు (2) 55, 544
 (అంటుం)బట్టు (2) 229
 (ఉన్ని)పట్టు (2) 505
 (చిలువ)పట్టు (2) 290
 పట్టున్ (2) 425 (క్రి.)
 పట్టుసుచ్చులు (2) 810, 311
 పట్టుకొమ్మ (2) 546
 పట్టుకొమ్మ + ఇంకన్ (2)
 546 (అప్యసంధి)
 పట్టునన్ (2) 362
 పట్టుచును (2) 304, 441
 పట్టుకును (2) 501
 పట్టునెళ్ళు (2) 308
 (చల) పట్టుచున్ (2) 517
 పట్టుపచ్చపింబులు (2) 309
 పట్టును (2) 511

పట్టులువట్టి (2) 401
 పట్టడువంత (2) 280
 పట్టెమంచము, నేల (2) 328
 (నేతె)పట్టెలు (2) 320
 (చెగ)పట్టెలు (2) 351
 పట్టకున్ (2) 61
 పంపక (2) 401
 పండితకోవయ్య (2) 168
 పంశిన (1) 5, 8; (2) 367
 (ఆర)బంపిన (2) 356
 పంపా (2) 401, 478
 పంపావు (2) 183
 పండువునేనున్ (2) 304
 పండెన్ (2) 501
 పండ్లు(పేన్) (2) 11 (=వంశ
 ములు)
 పండ్లు (=వంశములు) (2) 315, 511
 పండ్లు (2) 357, 371 (=ఫలములు)
 ( )పంపక (1) 178
 పపెతుచన్ (2) 515
 (కీచ) పపెచన్ (2) 259
 పపెలుల బపెలు (2) 395
 పపెబాలన్ (2) 515 (=నేప)
 పపెప (2) 518
 పపెతి (2) 135, 138
 పపెనన్ (2) 111
 పపెసాన్ (2) 411
 (దిగ)బపెనీక (2) 362
 (కో)కృపెంబాలు (2) 314
 పపెయన్ (2) 194, 104, 256, 276

పడయంగన్ (2) 68, 589
 పడయంగవలదె? (2) 276
 పడయడే? (2) 53
 పడయవ (2) 130
 పడయరానిది (2) 275
 పడయు (2) 97, 104, 486
 పడయు(ము) (2) 301
 పడయునోన్ (2) 254
 పడయుట (2) 40, 54, 104
 పడసి (1) 30, 40; (2) 466,
 512, 516
 (కావంగ)పడసి (2) 361
 పడసితిన్ (2) 471, 512, 516
 పడసికే? (2) 486
 పడసి (1) 16, 581; (2) 101
 120, 209, 272
 పడసికన్ (2) 276
 పడసినివారలు (2) 477
 పడసిరి (2) 277
 పడసికే; (2) 274
 పడసికన్ (2) 104, 107, 119,
 255, 274, 492,
 పడసిక! (2) 276
 పడి (1) 86; (2) 472
 (ఉల్క) పడి (2) 424
 (చాతల) బడి (2) 260
 పడియున్ (2) 477
 పడిగము (1) 199
 పడిగంబులు (2) 427
 పడితిన్ (2) 510

పడితివి (2) 508
 పడిదము (1) 123
 పడిన (2) 107, 412
 (ఎన్న) బడిన (2) 304
 (పెంతల) బడినకన్నులు (2) 315
 పడిబడిన్ (2) 372, 403
 (చాటి) పడియలు (2) 241
 పడియెడు (2) 412
 (చాటి) పడియెడువారు (2) 434
 పడియెదవు (2) 487
 ప(బ?) పడియెగములు (?) 290
 పడిట్టు (2) 167
 పడివట్టువస్త్రముల్ (2) 321
 పడిహా (1) 145
 పడిహారులు (2) 434, 463
 పడవన్ (2) 481
 పడుకన్ (2) 508, 424, 497,
 518
 పడైములు (1) 452
 పడక (2) 59, 522
 పడటి (2) 234
 (ముఠి) పడటి (2) 234
 పత్తిరి (2) 354-5
 పత్తిరికి (2) 499
 (నిల్వ) పత్తిరి (2) 428 (సమాసము)
 (లేరి) పత్తిరిన్ (2) 425
 పత్తిరియంద (2) 401
 పందల (2) 361
 పడకముల్ (2) 408
 పడకంబులు (2) 312

- పచ్చికొంపలసింధు (2) 214
 పచకు (2) 209
 పచనకొంపచ (1) 665
 పచపక్షి (2) 114, 141, 248,
 339, 346, 427, 480
 పచులు (2) 548 (= పాటలు)
 పగాణు (2) 101
 పదియుగాళ్ (2) 136
 పదిలమే (2) 512
 పానేలు (2) 135
 పందికొక్కులన్ (2) 342
 పంపి (2) 126
 పందిగులు (2) 352
 (ఎప) పందిగులు (2) 395
 (నవవ) పందిగులు (2) 399
 పనునొకంటికి (2) 431
 పదుమూలు (1) 513
 పదుమాఁగు (2) 462
 పన్నెనియ్యపు (1) 666
 పవపు (2) 158
 పవపుమణ్ (2) 156
 పవన (2) 298 (= చెట్టు)
 పవపపండ్లు (2) 358
 పవపల (3) 363
 పని (2) 189, 297
 పనిసేయు (1) 580
 పనిచి (1) 504; (2) 427
 పనిచిన (2) 19
 పనినియెదక (2) 287
 పనునొనణ్ (2) 180, 220, 343, 426
 పనుపణ్ (2) 32, 108, 490
 పనుపక్షి (1) 577
 పనుపడుణ్ (2) 516
 (బడి) పనుల్ (2) 463
 (నిరిమరి) పనులకు (2) 549
 పనులు (2) 476, 545, 547
 పన్నెనెక్కణ్ (2) 35
 పన్నెలపన్న (1) 14
 పన్నార్లు (1) 130
 పన్ని (1) 563; (2) 276, 364
 పన్నికొనుచు (2) 438
 (నూచ) పన్నిదణు (2) 82
 పన్నుగాన్ (1) 666; (2) 252
 పంపన (1) 509
 పంపి (2) 32
 పంపు (1) 505; (2) 28
 పంపుము (2) 518
 (తల) పంపులు (2) 833
 పంచి (2) 174
 పయిపక్షి (1) 65
 పరగంకణ్ (2) 119
 పరగు (2) 125, 145, 236
 పరగన (1) 7, 249
 పరటిప్లేట్లన్ (1) 116
 పరపర (1) 172
 పరి (1) 48
 పరికింపణ్ (2) 240
 పరికపండ్లు (2) 357
 పరినొనణ్ (1) 517
 పరినొని (2) 514

పరిదాంచు (1) 48
 పరిష్కారము (1) 601
 పరిసము (2) 137
 పరువశిన్ (1) 25, 534, 597;
 (2) 55, 146, 188, 308
 పరుస (2) 116, 465
 పరుస (కృతస్తానైశ్చ) (2) 298
 పరుసకుసు (2) 293
 పరుసలన్ (2) 288
 పరుసవేది (2) 404
 పరుసవేదులు (2) 210
 పరుసనన్ (1) 597
 పర్చు (2) 1*
 పర్వన్ (2) 396
 పర్విన (2) 247
 పర్వన్ (2) 59
 హాది (2) 402
 హాదిన (2) 13
 హాచు (2) 549
 హాతెంచి (2) 484
 హానేరన్ (2) 514
 హానేరుము (2) 548
 హాపంగన్ (1) 553; (2) 51
 హాపణ (1) 511
 హాపుండు (2) 49
 హాపెన్ (1) 628
 హానన్ (1) 682; (2) 531
 హానక (1) 512
 హతీచి (2) 36
 హతీయలు (1) 699

(అల)నఱుచు (2) 430
 (ముడి) పఱుచుచును (2) 439
 (మాటు) పఱుపకుండుటలు
 (2) 318
 పఱుపంగన్ (2) 193
 (గుట్టు) పఱుపంగరాద (2) 412
 పఱుపని (2) 69
 పల్ వరుసలు (2) 409
 పలంబాలు (2) 479
 పలమెడు (1) 388
 పలవరించు (2) 158
 పలికి (2) 48, 248
 పలికిన (2) 248
 పలికన్ (2) 60
 పలు (2) 220
 పలుక (2) 191
 పలుకరు (2) 323
 పలుకలు (2) 321
 (ఆరతి) పలుకలు (2) 351
 (ముక్కు) బలుకలు (2) 351
 పలుకు (1) 507, (2) 508
 పలుకుదురు (2) 328
 పలుకులన్ (2) 211
 పలుచని (2) 308
 పలుమఱున్ (2) 260
 పలుమాలు (2) 47, 146, 41
 పలువన్నె తెగముల్ (2) 310
 పలువాగులు (2) 320
 పల్క (1) 507

పల్కచున్ (2) 117
 పల్కచును (2) 411
 పల్పని (2) 308
 (పెట్టును) పల్లము (2) 296
 పల్లెలు (2) 368
 పవడంబు (2) 233
 పవలు (2) 59
 పవినన్ (2) 293
 పవుల కెండిన (2) 306
 పవనన్ (2) 334 (పరిమళము
 కొనుట)
 పసపుల (2) 317
 పసపులు (2) 342, 404
 పసరించి (2) 391
 పసరించినది (1) 12
 పసరించువారు (2) 365
 పసరింపన్ (2) 242, 303
 పసి (1) 521
 పసిగాని (1) 593
 పసిడి (2) 209
 (కమ్మ) పసిడి (2) 399
 పసిడియుఁ బెంచు (2) 328
 పసిడికొక్కములు (2) 317
 పసిడిగ దెగులు (2) 307
 పసింపినాఁడులు (2) 311
 పసిడి తామరల (2) 493
 పసులకాఁపరి (2) 218
 పసులకాఁపరులు (2) 242
 (నిలువుల) పల్లకర్ (2) 351
 పల్లకంబులన్ (2) 32

పాఁకము (2) 110, 524
 పాచుచున్ (2) 372, 404
 (అ) ప్పాటన్ (2) 423, 484
 (ఇ) ప్పాటన్ (2) 328, 510
 పాటలు (2) 433
 (నిట్టి) పాటలు (2) 418
 పాటలుగట్ట (2) 370
 పాటలుఁబాఁసలు (2) 396
 పాటి (1) 32; (2) 234, 282,
 పాటికొక్కన (2) 471
 పాటిగన్ (1) 18
 పాటిగాన్ (2) 151
 పాఁంచి (2) 547
 పాటదప్పినన్ (2) 434
 పాటిబంపెరువు (2) 539
 పాటిల్లినటు (2) 345
 పాటిల్లు (1) 579
 పాటిల్లన్ (2) 249
 పాటు (2) 549
 పాటెంబున్ (2) 480
 పాట్లు (1) 569
 పాపన్ (2) 285, 549
 (నిండు) పాపంగన్
 పాపినన్ (1) 138
 పాపి (2) 16, 134, 206, 466,
 పాపిన (2) 121
 పాడు (2) 52, 59
 పాడుగాన్ (2) 190
 పాడుచును (2) 359
 పాడచున్ (2) 33, 121, 296

(నిండులు) పాకుగుణ (2) 304
 పాకులు (2) 74
 పాడెగునట్టి (2) 493
 పాడెగునాగు (2) 365, 433
 పానలు (1) 35; (2) 168, 186
 పాపన్ (2) ౧11 (= పద్మ) -
 పాపనాసన్ (2) 151
 (పాపకల్పి) గాపనాన్ (2) 341
 పాపము (2) 408
 పాపసింధు (2) 242
 పాప'నులు (2) 508
 పాపలు (1) 582
 పాపి (1) 631; (2) ౧48
 పాపికొని (2) 128
 గాపన్ (2) 367
 పాపురులు (2) 405
 పాపు ( ) 511; (2) 472
 పాపుక' పుగోన్ (2) 513
 పాపు (2) 38
 పాపుక (1) 13, 523; (2)
 135, 136, 247, 324, 431, 482
 (పాపనామము) పాపుకన్నా
 పాపు (2) 486
 పాపుంగన్ (2) 403
 పాపుగు (2) 63, 69
 పాపులి (2) 40, 312, 476
 పాపుకీనినలులు (2) 442
 పాపులు (1) 5; (2) 148
 (నిమగులు) పాపులు (2) 804
 పాపునే! (2) 145

పాపన్ (2) 508
 పాపనన్ (2) 118, 184
 పాపనోలి (2) 547
 పాపనైచి (2) 40, 184,
 పాపనవకుము (1) 545
 (పాపనై)పాటి (2) 423
 పాటిపాటి (2) 531
 (పేరలు)పాటి (2) 402
 పాటు (2) 127, 307, 367, 480
 పాటున్ (2) 482
 పాటుగుణ (2) 362
 పాటురును (2) 369
 పాటులెండు (2) 289
 పాటుగునాగు (3) 497
 పాటుగు (2) 548 5
 పాలించి (2) 544 6, 7
 పాలించు (2) 52
 పాలింపులు (2) 371
 పాలు (2) 211, 477
 (నా) పాలన్ (2) ౧24
 పాలలు (2) 479
 పాలకట్టివ (2) 108
 పాలపండ్లు (2) 358
 పాలగుండా! (2) 12
 పాలుగుంగన్ (2) 337
 పాలైకోన్ (2) 65
 పాలెలు (2) 312
 (నేయు) బాల్యకి (2) 277
 పాల్యదు (1) 41
 పాల్యులు (2) 307

పాసి (2) 233, 514
 పాసిన (2) 110
 పిక్కటిల్లన్ (2) 400
 పింగలి (2) 173
 పింజ (2) 53
 పింజన గ్రోళ్లను (1) 395
 పింించి (1) 395
 పింజింపన్ (1) 595
 పిచ్చుకలన్ (2) 342
 పిచ్చుగుంటులము (2) 348
 (కొండల) పిండు (2) 234
 పిండుగాన్ (1) 508
 (పాప) పిండ్లు (2) 242
 పిడికిలించుచును (2) 439
 పిడిచెట్టులు (2) 240
 పితళ్లకున్ (2) 80
 పితాళ్లు (2) 140, 141
 పిఱపన్ (2) 484
 పిన్నతపస్ (2) 243
 పిన్ననాటచుగోడన్ (2) 545
 పిపిలికామర్గంబాలు (2) 418
 పిమ్మిటి (1) 435;
 పిమ్మిడినానక (2) 522
 (ము) ప్పిరినానకన్ (2) 527
 పిట్టిడికిన్ (2) 524
 పిట్టిపీకులను (2) 404
 (ఎండిన-, ఒండొంటి-, ఒదురు-,
 మడచును-,) పిటుంచులు (2) 344-5
 పిలిచి (2) 170, 184,
 పిలిపించి (1) 508

పిలుచుచున్ (2) 304, 373,
 పిలుపించి (1) 598
 పిలువన్ (2) 398
 పిలువంగన్ (1) 504
 పిల్చుటలు (2) 318
 పిల్లచేతులు (2) 345
 పిల్లనేళ్లు (2) 344
 పిల్లాండ్లు (2) 341
 పిల్లి (2) 116
 పిల్వన్ (1) 509
 (చెవుల) పీకెలు (2) 342
 పినుగు (2) 508
 పిలిగొడుగులు (2) 311
 పుక్కిళ్లన్ (2) 409
 పుక్కిళ్లు (2) 315
 పుచ్చున్ (2) 28, 50,
 (పొద్దులు) పుచ్చక (2) 291
 పుచ్చినేళి (2) 32
 పుచ్చి (2) 31, 101, 109, 116,
 405, 510,
 పుచ్చికొని (2) 512
 పుచ్చితి(లి) (2) 484
 పుచ్చిన (2) 34, 38, 43, 45,
 (చిటు)పుచ్చిననూకన్ (2) 442
 పుచ్చుకొనుగన్ (2) 513
 (పొలదు)పుచ్చుగన్ (2) 439
 (గీర)పుచ్చుచు (2) 438
 (గతులు) పుచ్చుచు (2) 489
 పుచ్చుడన్ (2) 48
 పుచ్చుక (2) 45

- పుట్టంగన్ (2) ౬9
 పుట్టి (2) 198, ౬31
 (నాన)పుట్టికల్ (2) 321
 పుట్టించినాడు (2)
 పుట్టించు (2) ౬31
 పుట్టిశిశు (2) 493, 497
 పుట్టిన (2) 241
 పుట్టినయట్లు (2) 277
 పుట్టినొలు (2) 298
 పుట్టినొండు (2) 210, 241
 పుట్టంపన్ (2) 483
 పుట్టుటయును (2) 473
 (ఆకలి) పుట్టుకాన్ (2) 515
 పుట్టువు (1) 568
 పుట్టువుల్ (2) 117
 పుట్టెన్ (2) 60, 124
 పుట్టెన్ కాక (2) 277
 పుంక (2) 61
 పుంజ (2) 32, 169
 పుంజు (2) 107, 514
 పుంజున్ (2) 276, 472
 (త్రోచి)పుంజున్ (2) 518
 పుత్రేంచు (1) 25
 పుష్కేన్ (2) 7
 పునానుక (2) 9
 పున్నెంబు (2) 276
 పుష్పించుకొను (2) 322
 పుష్పాడికి (2) 340
 పురికొచ్చి (2) 699
 పురికొనక (2) 522
 పురివిచ్చుచుక (2) 489
 పుకలు (1) 174
 పులకలు (2) 188, 170
 పులి (2) 424, 486
 పులికన్ (2) 425, 426
 పులిక (2) 517
 పులితోలుగడ్డియలు (2) 313
 పులితోలు(కంబళములగడ్డియలు)
 (2) 81౬
 పులిజున్ను (2) 399
 పులితోలునుకుటముల్ (2) 309
 పులివోరెన్ (2) 547
 పుల్లు (2) 67
 పువ్వలదంపలు (2) 409
 పువ్వలు (2) 428
 పూగనలు (2) 383
 పూంచి (2) 104
 పూంచిన (2) 406
 పూచి (2) 102, 295,
 పూచిన (2) 247
 పూజ (2) 126
 (ఈ) పూటకు (2) 290
 పూత (2) 486
 (చెమరు) పూతలు (2) 315
 (నెఱ) పూతలు (2) 408
 (వెన్నెల) పూతలు (2) 398
 పూచేనెక (2) 372
 పూనక (2) 325
 పూని (1) ౬48 ; (2) 58,63,
 152,154,268,308,487, 491

పూన్చి (1) 11; (2) 107, 168
 పూన్చిన (2) 41
 పూన్చు (2) 114, 207, 861,
 430
 పూన్చు (2) 405, 490
 పూన్చుగణ (2) 430
 పూయని (1) 581
 పూరగింకె (2) 47
 పూరడింది (2) 332
 పూరించి (2) 31, 52
 పూవక (2) 401
 పూవుల వక్షగన (2) 497
 పూవుల వక్షగులు (2) 212, 496
 పూసవేరుల (2) 341
 పూసలు (1) 615
 (విభూతి) పూసలు (2) 351
 (సంకంగా) పూసలు (2) 341
 పూసకొనుచుకా (2) 323
 పెకలింపన్ (2) 51
 పెకల్చి (2) 31
 పెక్క (2) 108, 306, 468
 పెక్కెరలు (2) 486
 పెక్కజువలన్ (2) 360
 పెక్కభంసులక (2) 469
 పెక్కగురుగములు (2) 283
 పెక్కయూసంగాలు (2) 299
 పెక్కవ (1) 14, 503, 592;
 (2) 134, 247
 (పసిడియ) పెంచు (2) 328
 పెంచులు (1) 607

పెంటు (1) 607
 పెంటినగములు (2) 295
 పెల్లు (2) 32
 (గొట్ట) పెల్లుకుడు (2) 289
 (వీలు) పెల్లుగన్ (2) 433
 (చప్పటు) పెల్లుగణ (2) 434
 (ముల్లు) పెల్లుగణ (2) 427
 పెట్టి (2) 508
 (బందులు) పెట్టి (2) 339
 (జయ) పెట్టి (2) 434
 పెట్టు (2) 476
 (పెట్టు) పెట్టితి (2) 515
 పెట్టి (2) 322
 పెట్టన (2) 279
 పెట్టనయట్టి (2) 485
 పెట్టు (2) 279
 (చప్పటు) పెట్టుచు (2) 304
 (చింగులు) పెట్టుచుకా (2) 295
 (తెగముల్) పెట్టుచుకా (2) 305
 (చప్పటులు) పెట్టుచును (2) 296
 (జయ) పెట్టుచును (2) 399
 (ముక్తి) పెట్టుచును (2) 442
 (జయ) పెట్టుచు (2) 291
 పెట్టుచును (2) 509
 (జయ) పెట్టుచో! (2) 362
 (ఒక్క) పెట్టుచక (2) 371
 పెట్టు (2) 309
 పెడకేలు (1) 582; (2) 126
 పెడతలబడిన కన్నలు (2) 315
 పెడనుతించుచుకా (2) 439

పెవనము (2) 241
 పెండెకట్లు (1) 116
 పెండ్లి (2) 413
 పెండ్లిండ్లకొ (2) 413
 పెండ్లిదలు (2) 340
 పెద్ద (2) 166
 పెద్దజీకములు (2) 418
 పెద్దలము (2) 486
 పెన్ సెన్సు (2) 368
 పెన్సెన్సు (2) 404
 పెన్సెన్సు (2) 126
 పెన్సెన్సు (1) 417
 పెనుదనిములు (2) 409
 పెనుపానీ (2) 516
 పెనుపానీ (2) 492
 పెనుపు (1) 597; (2) 63
 పెనుపొందన్ (1) 548
 పెనుబాము (2) 548
 పెనుముంటలు (2) 524
 పెనురక్తనారలు (2) 424
 పెనుకీలవంతులు (2) 343
 పెంపన్ (2) 324
 పెంపక (1) 560
 పెంపారన్ (2) 351
 పెంపారి (2) 230
 పెంపారెడు (2) 260
 పెంపు (2) 133, 233, 234, 239
 260, 280
 పెంపులు (2) 418
 పెంపెన్సన్ (2) 183

పెయ్యలు (2) 240
 పెరుగ్ (2) 133, 307
 పెరుస (1) 20
 పెరుసనుగ్ (2) 63
 పెరుసదుగ్ (2) 505
 పెర్కి (2) 11, 12
 పెర్గమన్ (2) 27, 483
 పెర్వెన్సు (2) 479
 పెఱి (1) 623; (2) 166
 పెఱచందలు (1) 635
 పెఱికి (2) 548
 పెఱిసి (2) 503
 పెఱుకలకాకళ్లు (2) 351
 పెలుచగ్ (2) 209
 పెల్లు (2) 238, 239
 (పీచ్చుకసంతుల) పెల్లు (2) 349
 పెల్లుగాగ్ (2) 427
 పేటికంబు (2) 211
 పేరగ్ (2) 262
 (మా) పేరగ్ (2) 294
 పేరణి (2) 435
 పేరిపెగ్ (2) 155
 పేరు (2) 128
 పేరుపులను (2) 354
 పేరుల (2) 341 (దండలు)
 (చుక్కల) పేరులు (2) 398
 (దండలు)
 పేరుపేరుల (1) 508
 పేరెములు (2) 308
 పేరెలువారి (2) 402

వేదాంగము (2) 209, 278, 487
 వేద్య (2) 264, 499
 వేద్యవేద్య (2) 376
 వేద్య (1) 8; (2) 306
 (సరిఁ) వేద్య (2) 418
 వేద్యవారు (2) 434
 (ఉపాంగి) వేద్యము (2) 304
 వేద్యము (2) 373
 వేద్య (1) 586, 617; (2) 190, 239
 వేద్యము (2) 422
 వేద్యము (2) 439
 వేద్య (2) 417
 వేద్యులు బెంపులు బెద్దటికములు
 (2) 418
 వేద్య (2) 307, 361, 424
 (నీవ) వేద్య (2) 480
 వేద్యములు (2) 339
 వేద్యము పన్నుము (1) 408
 వేద్యము (2) 17
 వేద్యము (2) 6
 వాంకము (2) 365
 వాంకము (2) 43
 వాంకము (2) 156
 వాంకము (2) 284
 వాంకము (2) 267
 వాంకము (2) 10
 వాంకము (2) 307, 438
 వాంకము (2) 27
 వాంకము (1) 601, (2) 10
 వాంకము (2) 369, 484

వాంకము (1) 568, (2) 442
 వాంకము (2) 483
 వాంకము (1) 513, (2) 46,
 54, 94, 100, 109, 198, 248,
 269, 295, 397
 వాంకము (2) 500
 వాంకములు (2) 295
 వాంకములు (2) 355
 వాంకము (2) 234, 295
 వాంకము (2) 234
 వాంకము (2) 295
 వాంకములు (2) 433
 వాంకము (2) 156
 వాంకము (2) 425
 వాంకము (2) 524
 వాంకములు (2) 310
 వాంకము (2) 12, 14
 (వలి) వాంకము (2) 11
 వాంకము (2) 239
 (వాంక) వాంకము (2) 349
 వాంకము (2) 124, 289
 వాంకము (2) 524, 548
 వాంకము (2) 52
 వాంకములు (2) 126
 వాంకము (2) 197, 500
 వాంకములు (2) 504
 వాంకము (2) 807
 వాంకము (1) 20, 700
 వాంకములు (2) 345
 వాంకము (1) 698

పాక్షిని (2) 488 (=కనిపించి)
 పాక్షిచెక్ (2) 192
 పాక్షిబొడిన్ (2) 156
 పాకుచు (2) 11, 34
 పాకుచున్ (2) 506 (=శేచుచు)
 (బొబ్బలు) పాకుచునున్ (2)
 488, 484
 (చెరలు) పాక్కుచుచు (2) 295
 పాక్వన్ (2) 418
 పాక్కుడు (1) 126
 పాంతెక్ (1) 600, 631, (2)
 137, 363
 పాత్తిపంచెలు (2) 351
 పాత్తిపచ్చుపెంజులు (2) 308,
 309
 పాత్తు (2) 64
 (పాక)పాత్తులక్ (2) 354
 (భువి)బాండక్ (2) 259
 (ఆర్ద్ర)తం బాండక్ (2) 307
 బాండఁగాంచెడక్ (2) 350
 బాండక్ (2) 492
 బాందని (2) 234
 బాందనియట్టి (2) 234
 బాందమి (2) 544
 బాందారక్ (1) 594
 బాంధి (2) 14, 122
 బాంధు (1) 5, 673; (2) 41
 బాంధుగాదు (1) 653
 బాంధుక్ (2) 304
 బాంధుట (2) 42

బాంధుఁడు (2) 139
 బాంధుడు (2) 503 (=బ)
 బాంచెక్ (2) 544
 బాదండు (2) 294
 బాదమీస (2) 291, 485
 బాదపాదండు (2) 289
 బాదలక్ (2) 353, 354
 (నిమ్మ)బాదల (2) 363
 బాదలక్ (=గా) (2) 268,
 288, 306, 324
 బాదలి (1) 582; (2) 236,
 412, 481
 బాదలు (1) 618; (2) 340
 బాదలు (2) 309, 518 (క్.)
 బాదలుచుక్ (2) 63, 185,
 469, 504, 519
 బాదలెక్ (2) 492
 బాదిగొని (1) 693
 బాదిచిన (2) 27
 బానరక్ (1) 564; (2) 247
 బానరారు (2) 314
 బానరి (2) 41
 బానరు (2) 7, 236, 320
 బానలుచుక్ (2) 524
 బాన్మపువ్వుముల్ (2) 355
 బాన్మల (2) 363
 బాంపిరిక్ (2) 340
 బాంపిరిగొని (2) 360
 బాంపిరివోనక్ (3) 236
 బామ్ము (2) 290, 301, 507

(తక్కిన) బొమ్మ (2) 510
 పాశయన్ (2) 108
 పారలయన్ (2) 156, 410
 పారిన్ (1) 45; (2) 295, 353
 పారిగంధున్ (2) 254
 పారిగవన్ (2) 218
 పారిగని (2) 16
 పారిగవక్ (2) 47
 పారిజాతిన్ (1) 586, 595, 641; (2) 97, 99, 108, 133, 207, 316, 323, 350, 549,
 పారు (2) 61
 (పాట్ల) పారువు (2) 239
 పాశకువుమ్మచున్ (2) 439
 (తొమ్మిది, పాశు-) పాశకులు (2) 345
 పాటీన్ (2) 44
 పాలి (2) 471, 494,
 పాలితిలేన్ (2) 512
 పాలపు (1) 608
 పాలమేర (1) 636
 పాలయిడు (1) 570
 పాలయు (2) 62
 పాలయుచున్ (2) 295
 పాలి (2) 10
 పాలియించు (2) 297
 పాలియు (1) 5
 పాలిపి (1) 581
 పాలయ (1) 653; (2) 292, 321,

పాలుచుచున్ (2) 372
 పాలుని (2) 139
 పాలువారు (2) 231, 315, 488, 501,
 పాలుపాచెన్ (2) 38
 పాలుపు ( ) 672; (2) 169
 పాలుపుగాన్ (2) 294
 పాలుపువన్ (1) 663; (2) 319, 400, 519
 పాల్పు (2) 436, 502
 పాల్పుచున్ (2) 305
 పాల్పారన్ (2) 260
 పాల్పాడన్ (2) 482
 పాల్ల (1) 20
 పాపపరి (1) 591
 (ఉర్కవమ్మ) పో (2) 486
 (ఎఱుగు) పో (2) 417
 (పాని) పానిమ్మ (2) 525
 (నేన) పా (2) 543
 పోక (2) 487, 578, 524 (క్రొత్త)
 పోకన్ (2) 863 (=వంకన్).
 పోకపాస్తలన్ (3) 354
 పోకమాకుల (2) 363
 పోకొపు (2) 546
 పోటు (2) 108
 పోడి (1) 519, 619; (2) 39
 పోడిగాన్ (2) 62, 114, 234, 259, 282, 505
 పోతు (1) 678
 పోతులన్ (2) 347

పొడుక (2) 374
 పొడువే? (2) 417
 పొడువూ! (2) 289
 పొగురు (2) 163
 పొనాకెన (1) 783
 పొని (2) 103
 పొనీక (2) 118, 316
 పొనేరగు (2) 425
 పొను (2) 167
 పొయి (2) 486
 (పో(కొని)పొయి (2) 726
 పొయించి (2) 50
 పొయిన (2) 108
 పొయమక (2) 312
 పొయెక (2) 289
 (పొయెక) పొద్దు (2) 448
 పొయెదక (2) 287, 512, 517
 పొయెదమకూక (2) 289
 పొయెదలు (2) 487
 పొయెదలు పొయెదలు (2) 417
 పొయెదమో! (2) 417
 పొరారు (2) 487, 544
 పొరి (2) 88
 పొరించు (1) 176
 పొలంక (2) 279
 పొలత్యెక (2) 252
 పొలకక (2) 347
 పొలమక (2) 373
 పొలనే? (1) 669
 పొలుపను (1) 83

పొలక (2) 441, 547 (= వలె)
 పొలెడు (2) 347
 పొల్కెక (1) 584; (2) 58,
 186, 392 442
 పొవక (2) 83, 518
 (పొవక) పొవక (2) 236
 (కొని) పొవక (2) 302
 పొవక (2) 425, 518
 పొవంక బోవంక (2) 523
 పొవబోవక (2) 515, 523
 పొవరామనికెక (2) 426
 (కుం బెన) పోవు (2) 136, 140, 167
 (పోకలు) పొని (2) 473
 ప్రకటించి ప్రకటించి పాడెడు
 వారు (2) 483
 ప్రతిని (2) 826
 ప్రతికట్టి (2) 397
 ప్రతికొనికొనిపక (2) 398
 ప్రతిలేని (2) 319, 474
 ప్రన్నని (2) 231, 435
 ప్రబలి (1) 686
 ప్రమాణింపరాని (2) 544
 ప్రల్లదుక (2) 13
 ప్రల్లదుకడై (2) 190
 ప్రల్లన (1) 650; (2) 481, 485
 (వీనుని) ప్రస్తుతింపక (2) 286
 ప్రాకక (2) 100
 ప్రాకె (2) 170
 ప్రాకు (2) 217
 ప్రాకుమక (2) 859

ప్రాచుర్యవర్షిణ (1) 116
 ప్రాచుర్యవర్షిణపండ్లు (2) 315
 (కల్పవృక్షంబును) ప్రాచుర్యుడు
 (2) 300
 ప్రాత (2) 308
 ప్రాతకచ్చపంబులు (2) 315
 ప్రాతలు (2) 314
 ప్రాసించెను (1) 623, 694
 ప్రాప్త (1) 534
 ప్రాముచుక (1) 123
 ప్రామెక (1) 694
 (కొమరుఁ) బ్రాయమునన్ (2)
 487
 ప్రాయముల్ (2) 418
 (కొమరుఁ) బ్రాయములు (2)
 398
 ప్రాయశ్చిత్తము (1) 387
 ప్రాయపకువాగు (2) 866
 ప్రచ్ఛి (2) 19, 68
 ప్రచ్ఛియుష్మేషను (2) 472
 ప్రవృత్తి (2) 108
 ప్రవృత్తులు (1) 637; (2) 472
 ప్రావుల (2) 20
 ప్రావల (2) 474
 ప్రేమంబు (2) 285
 ప్రేమలు (2) 12
 ప్రాద్దు (2) 439, 467
 (ప్రాదోఁ) ప్రాద్దు (2) 548
 (ఈ) ప్రాద్దు (2) 487
 (వ) ప్రాద్దుక (2) 324, 478

(వ) ప్రాద్దుఁగూఁక (2) 422
 (ఓరంతి) ప్రాద్దు (2) 234
 (కొండోక) ప్రాద్దు (2) 493
 ప్రాద్దుగనియక (2) 503
 ప్రాద్దులుపుచ్చిక (2) 291
 ప్రాద్దువేపుడుక (2) 368
 ప్రాణ (2) 20
 ప్రాణలు (2) 473
 ప్రాణులు (2) 110, 318
 ప్రాణన (1) 8
 ప్రామెచుక (2) 372
 ప్రామెమనంబు (2) 285
 ప్రాశ్నిక (1) 701
 ప్రాశి (2) 109
 ప్రాశిక (2) 17, 97
 ప్రావక (2) 348
 ప్రావంగక (2) 167
 ప్రావత! (2) 66
 ప్రావు (2) 238

బ

బసత! (2) 318
 బసతులిండ్లు (2) 289
 బసతులచేతక (2) 318
 బస్తింది (2) 508
 బస్తివలు (2) 436
 బంబ (1) 11
 బంటులు (2) 186
 బంబు (2) 475
 బటుపురక (2) 374

బండగించుటకు (1) 199
 బండరుకొట్టరు (2) 474
 బండరు (1) 185, 487
 (చూల)బండరువు (1) 8
 బండరువు (2) 98, 476
 బండరునిచ్చి (2) 188
 (పాటి) బండరులు (2) 539
 బండిబెడెగురూపములు (2) 345
 బండెతిలు (1) 343
 బడిన్ (2) 346, 477
 బడిపయల్ (2) 463
 బడియోగిరములు (2) 359
 బకునుదేవర (2) 291
 బద్దెలన్ (1) 126
 బంతులుగట్టి (2) 374
 బంతులుసాగి (2) 359
 బత్తి (2) ౧0, 166
 బత్తుడు (2) 290
 బద్దలన్ (2) 348 (=అంచులు)
 బంధములు (2) 311
 బన్నసరములు (2) ౧41
 బయకముల్ (2) 435
 బయకములు (2) 305
 బయల్ (2) 438
 బయలిదీపములు (2) 418
 బయలు (2) 307
 బరడు (1) 116
 బరి (1) 8
 బరికిగడ్డెంబు (2) 165
 బరికిగడ్డెములు (2) 343

బలిమిని (2) 408
 బలువ్రాసకెరులు (2) 341
 బలువన్నెకోక (2) 342
 బలువిడిన్ (2) 341, 155
 బలువేల్పు బొహులు (2) 408
 బలుసుబండ్లు (2) 357
 బల్లమిసంబాలు (2) 343
 బల్లిదున్ (2) 13
 బల్లిదుండు (1) 651
 బవియుచును (2) 437
 (చాలు) బా! (2) 463
 బాగాలు (కైరగుళియులు) (2)
 317
 బాగు (2) 350
 బాగుండు (2) 516
 బానపము (2) 473
 బానసంబునకు (2) 464
 (ఇలువుట్టు) బానిసకొడుకల్
 (1) 14
 బానిసలు (2) 474
 (పెను)బాము (2) ౧48
 బాయల్ (2) 364 (=5గ్గఱ)
 బాఠిసమరెడు (1) 511
 బారెండు (2) 289
 బావ (2) 110
 బావులల్ (2) 3౯4
 బాస (2) 38, 42, 332
 బాసికంబులు (2) 408
 బాహుత్తరినియోగము (2) 475
 బాళి (2) 442

బాంక (2) 168
 బాంకు (1) ౧88; (2) 323
 బాక్సింపబొట్ట (1) 116
 బాస్టులు (1) 607
 బాజులనో! (1) 339
 బొట్టు (2) 32
 (ఇట్టుక) బొట్టు (2) 342
 బొట్టెబొందకాలలు (2) 408
 బొట్టు (2) 341
 బొండుబొమ్మలన మ్రక్కమె
 డలు (2) 345
 బొండుమిట్టల (2) 365
 బొండుమిట్టలు (2) 294
 బొంతల (2) 342
 బొంది (1) 541
 బొందితోడన (2) 426
 (బొట్టె) బొంగకాలలు (2) 408
 బొప్పలు (2) 34
 బొప్పలుబొడుచుచుకొ (2)
 438, 484
 బొమల్ (2) 519
 బొమలు (2) 439
 బొమ్మరము (2) 441
 బొమ్మరిండ్లు (2) 495
 బొమ్మకొ (2) 435, 494
 బొమ్మలు (2) 408
 బోడతిప్పరంబులు (2) 309, 350
 బోడతిను (1) 115
 బోనపుట్టికల్ (2) 321
 బోనపుభాంధములు (2) 321

బోయెత (1) 580, 651
 బోరముండ్లు (2) 342
 బోరసజ్జ (2) 424
 బ్రతికెకొ (1) 13
 బ్రదికిన (2) 64
 బ్రసింకొ (2) 506
 బ్రదుకొ (2) 345
 బ్రదుకొకొ (2) 65
 బ్రదుకు (1) 674; (2) 51
 బ్రదుకుకొ (2) 257
 బ్రదికెకు (2) 169
 బ్రదికెకొ (2) 135
 బ్రదుకుడల (2) 407
 బ్రష్ట (1) 116
 బ్రమరికొ (2) 305
 బ్రమసి (1) 528; (2) 425, 497
 బ్రహ్మత్య (1) 545
 బ్రాతికొ (1) 61
 బ్రాతిగాకొ (2) 467
 బ్రాంసకు (2) 108
 బ్రుస్సు (2) 108
 బ్రాంగవోయిన (2) 108
 బ్రొడ్డు (2) 108,
 బ్రొంద (2) 108
 బ్రొందల (2) 32
 భ
 (నానేర్చు)భంకొ (2) 254
 భంగిగాకొ (2) 352
 భంగించి (2) 232, 546

మచ్చ (1) ౬81, 660,
 మచ్చికము (2) 270
 మచ్చరింప గన్ (2) 396
 మచ్చిక (2) 216
 మట్టాశిన (2) 13
 మట్టికొళ్ళు (2) 344, 440
 మట్టెలు (2) 341
 మడిగుడిఱులు (2) 344
 (ఆకులు) మడిచి (2) 317
 మడితి (2) 157
 మడిమలన్ (2) 332
 మడిలన్ (2) 364 (=స్థలములలో)
 (ఇ-, ము-) మ్మి (2) 416
 మడియింటి (2) 48
 మడియు ? (1) 599
 మడివారు (2) 213
 మడిసిన (2) 334
 మడలు (2) 188
 మడివట్టెలు (2) 442
 మడ్లు (1) 710
 మడివట్టు (2) 438
 మణులు (2) 32
 మత్తెన (1) 120
 మడివట్టు మణులు (2) 396
 మద్ది (2) 438 (=చునాన నద్రవ్యము)
 మన (2) 16
 మనంగా (2) 285, 483
 మనలక (2) 197
 మనికుడు (2) 287
 మనికులన్ (2) 304

మను (1) 686
 మనుకులు మనుకులు (2) 396
 మనుమళిమ్యుడెక్ (1) 14
 మనువు (1) 115
 మనోహరధూపము (2) 428
 మన్వే (2) 168
 మన్వసంతతి (2) 493
 మమక్ (2) 486
 మమ్ముక్ (2) 27, 476, 491
 మయిల (2) 108, 188
 మరగాళ్లన్ (2) 440
 మరిగి (2) 334
 మరుడివ్! (2) 489
 మరులు (2) 16, 164, 215
 మర్లెదరు (1) 127
 మర్వము (2) 354 (=చెట్టు)
 మర్లెలన్ (2) 518 (=చనువులు)
 మజిలి (1) 544 ; (2) 20
 మజిలిన (2) 116
 మజిలియున్ (2) 322
 మజిలి (2) 111
 మజుచు (1) 572
 మజిలిచుక్ (2) 367
 మజువకుమయ్య (3) 477
 మజువంగన్ (2) 66
 మజువని (2) 210
 మటీ (1) 425, 512 ; (2)
 30, 49, 66, 138, 152,
 166, 414, 468, 486, 542
 మటీయొకడు (2) 347

మలముఖ (1) ౯౦8; (2)
 101, 120, 147, 173, 177,
 392, 236
 (పలు)మలుఖ (2) 260
 మలుఖాదు (2) 10
 మలుఖు (1) 581; (2) 213
 మలుఖుల (2) 373, 372
 (మీ) మలుఖుల (2) 435
 మలుఖులు (2) 372
 మల్ల (క) 591
 మలకకాఠ్య (2) 244
 మలకజ్యోతులు (2) 310
 మలకల (2) 382
 మలకలబహు (2) 518
 మలకలుగుమల (2) 442
 మలకమల (2) 518
 మలక (2) 278
 మలమల (2) 373
 మలమలము (2) 428
 మలయింతు (2) ౯21
 మలయ (2) 8, 309
 మలయమల (1) 682, 692;
 (2) 295
 మలయమల (2) 319
 (మాలు) మలయమల (2) 441
 మలల (2) 384
 మలమలమల (2) 404
 మలమల (1) 581
 మలమల (1) 88, ౯69; (2)
 185, 182

మలమలమల (2) 341
 మలమలమల (2) 395
 మలమలమల (2) 297
 మలమల (2) 404
 మలమలమల (2) 395
 మలమలమల (2) 188
 (మలమల) మలమల (2) 363
 మలమల (2) 175
 మలమల (2) 60
 మలమల (1) 657 (2) 32, 170,
 190, 217, 188, 512
 మలమల (1) 74, 689; (2) 123, 391
 మలమల (1) 76
 మలమల (2) 175
 మలమల (2) 457
 మలమలమల (2) 108
 మలమల (2) 428
 మలమల (1) ౯07
 మలమల (2) 361
 మలమల (2) 186
 (మలమల) మలమల (2) 118
 మలమల (2) 518
 మలమల (2) 133
 మలమలమల (2) 193
 మలమలమల (2) 317
 మలమల (2) 383
 మలమల (2) 259, 330
 మలమలమల (2) 396
 మలమల (2) 38

(ము) మ్యూటింగ్ (2) 259
 మాటిడి (2) 320
 (కొంపల) మాటులక (2) 353
 మాటువడుక (2) 339
 మాటువటుపకుండుటలు (2) 318
 మాపలు (2) 136
 మాస్కింగ్ (2) 291, 466, 516
 (ఒక) మాత్రలక (2) 541
 మాదింగి (1) 131
 మాదింగులు
 మాదిఫలంబుపండ్లు (2) 358
 మానక (2) 395, 479
 మానను (2) 63
 మానిసి (1) 559
 మాను(ము) (2) 517
 మానుగక (1) 18
 మానుగాక (2) 280, 314, 393,
 416, 542
 మానక (2) 106,
 మాన్చి (2) 333
 మాన్వక (2) 277
 మాపటక (2) 346
 (వీపు) మాపి (2) 546
 మామిడికాయలు (2) 358
 మామిడిపండ్లు (2) 357
 మాది (2) 60
 మరేడుబట్టిరి (2) 355
 మరేడుపుష్పముల్ (2) 356
 మారేడుబండ్లు (2) 359
 మారేళ్ల (2) 364

మార్లు (2) 512
 (ఒక్క) మాలు (2) 28
 (పలు) మాలు (2) 414, 543
 మాలుమలయముక (2) 441
 మాలు (2) 484
 మాలు (2) 469
 మావిన (2) 56
 మాలుపోతు (1) 125
 (ఎంపి) మావులు (2) 418
 మాసటిగడు (2) 442
 మాసిన (2) 55
 మిక్కిలి (2) 116, 120
 మిక్కిలికట్టుమల్ (2) 316
 మిక్కుటము (1) 665
 మిక్కుటముగన్ (2) 117
 మిక్కుటంబు (2) 116
 (ఎన్నిక) మిలి (2) 360
 మిసులన్ (2) 103, 243
 మించి (1) 16; (2) 117, 251,
 287, 546
 మించు (2) 122
 మించుచును (2) 442
 మింటినింటికిక (2) 333
 మిట్టక (2) 363
 మిట్టపడి (2) 484
 మిట్టిపడిన (2) 423
 మిండజంగమకోట్లు (2) 320
 మిండలు మిండలు (2) 397
 మిండాటములక (2) 319
 మిడుకుమక (2) 15

మిడుత (3) ౪48
 మిడుమిమిడుకుమర్ (2) 15
 మితి (1) 647
 మిత్తి (1) 511; (2) ౬0
 మినికి (1) 4౬4
 మిన్నక (2) 439
 మిన్నంది (2) 400
 మిన్ను (2) 41, 107, 170
 మిన్నేటి (2) 398
 మిన్నేటిదాపల (2) 323
 మిఱులు (2) 35
 మివులక (2) 133
 మీ మీయూర్లు (2) 294
 మీదన్ (2) 42, 48, 274, 298
 (ఇట) మీదక (2) 486
 (చరణాబ్జముల) మీదక (చాగిలి
 మొక్కి) (2) 488
 మీదటక (2) 291, 309
 మీదటి (2) ౬04
 మీదటికిక (2) 284
 మీదియలు (2) 283
 మీది (2) 465
 మీదికిక (2) 472
 మీదు (2) 1౯3
 మీదును గ్రందు (2) 293
 మీదుల (2) 310
 మీర (2) 116
 మీరలు (2) 469
 (గండు) మీరక (2) 468
 మీటి (2) 132, 284, 519

మీటిన (1) 674
 మీఱుమక (2) 872
 మీఱుక (2) 277
 (కోణ) మీసములు (2) 409
 (బల్ల) మీసంబులు (2) 348
 మీసలు (2) ౯20, ౯22
 ముక్కన్ను (2) 104, 118, 119,
 మక్క (1) ౬11
 ముక్కనక (2) 424, 483
 ముక్కవిర్చుమక (2) 519
 ముక్కెల్ (2) 342
 ముంగలక (2) 118, 1౯2, 219, 229
 ముంగలి (2) 177
 ముంగిలము (2) 342
 ముగుడ (2) 476
 ముంచి (2) 400
 ముంచిన (2) 246, 334
 ముంచు (1) 631
 ముంజీతక (1) ౯83
 ముట్టక (2) 69, 102, 2: 8, 404
 (మును) ముట్టక (2) 403
 ముట్టక (2) 153, 513
 ముట్టంగంటిమి (2) 404
 ముట్టంగక (2) 169
 ముట్టి (2) 35, 548
 (చే) ముట్టి (2) 495
 ముట్టించి (2) 513
 ముట్టిన (1) ౯80, 118, 209, ౯13
 ముట్టినను (2) 478
 ముట్టింపక (2) 513

(గుద) ముట్టుటకుఁ (2) 248
 ముట్టుడుఁ (2) 105
 ముట్టుడుఁ (2) 517
 (చుట్టు) ముట్టెడు (2) 425
 (బోర) ముండ్లు (2) 342
 ముడి (2) 816
 ముడిగిన (2) 27
 ముడిగణ (2) 39
 ముడిచివైచుడును (2) 316
 (నూటలు) ముడియలు (2) 861
 ముడివహిఁ (1) 618
 ముడివడి (2) 334, 395
 ముడివలుచును (2) 439
 ముడిచెట్టుకొనుచుఁ (2) 519
 ముడుగు మోములు (2) 345
 ముత్తియములు (2) 317
 ముత్తియంబులను (2) 429
 ముత్తెములు (2) 211
 ముత్తొలగొడుగులు (2) 311
 ముందటఁ (1) 518; (2) 360
 ముందటి (2) 44
 ముందఱ (1) 587; (2) 32,
 282, 288, 486
 (అహిక-, మాహిక-) ముందఱఁ
 (2) 437
 ముందఱికి (2) 112 487, 514
 ముందఱిదెఱఁ (2) 480
 ముదము (1) 656; (2) 143, 527
 ముదలించినను (2) 518
 ముదిగొరగ (2) 101

ముదిసి (2) 125
 ముదిసెనే ? (2) 39
 ముడుక (2) 128
 ముద్దగించిన (2) (1) 8
 (మంచు) ముద్దులు (2) 399
 ముద్దు. (2) 111, 164, 169
 ముద్దుమూఱి (1) 16
 ముద్దులు (2) 290
 ముఁ (2) 232, 492
 మనిగాళ్లు (2) 519
 మనింగి (2) 473
 ముసు (2) 21, 57, 145,
 195, 208, 282, 300
 ముసుకొని (2) 361
 ముసుఁగఁ (2) 504
 ముసుపహిఁ (2) 16
 ముసుపు (2) 373
 ముసుమిడి (2) 418
 ముసుముట్టఁ (2) 403
 ముస్తి (2) 226
 మున్న (2) 49
 (అట) మున్న (2) 232, 464
 మున్నీటఁ (2) 232
 మున్ను (1) 11, 527; (2)
 28, 39, 232, 271, 486
 ముంపన్ (2) 407, 434
 ముప్పండుము (2) 479
 ముప్పదిరూఱు (2) 465
 ముప్పదిరెండు (2) 462
 * (ముదము) ముప్పదిరెండుఁ (2) 527

ముప్పెట్లు (1) 118
 ముప్రొద్దు (1) 601; (2) 185,
 302, 496
 ముమ్మడి (2) 416
 మున్మాటికే (2) 21, 259
 మున్మాటు (2) 21, 22, 28,
 30, 48, 104
 ముమ్మాడు (1) 600
 ముమ్మన (2) 62
 ముమ్మేడు (2) 109
 మురిపెంబునపల్లెలు (2) 343
 మురియించు (2) 439
 మురియుచునా (2) 412
 మురువు (2) 239
 మురువులు (2) 343 (bangles)
 ముఱుకటించుచునా (2) 519
 ముఱుకటింపుచుక (1) 299;
 (2) 439
 ముఱుకపడ్డటి (2) 234
 ముఱు ముండెముల్ (2) 345
 ముఱువు (2) 425
 ములకపువ్వుముల్ (2) 355
 ములగుఱుఱువుముల్ (2) 356
 ముల్లు (1) 511
 ముల్లొక (ము) (2) 213
 ముల్లొకములకుకే (2) 546
 ముల్లొకములపాఱుకే (2) 465
 ముల్లొకములలోకే (2) 465
 మువ్వరకే (2) 124, 254
 ముప్పెట్టి (2) 119

ముసలి (2) 164
 ముసిడి (1) 408
 ముసిడిపట్టి (2) 355
 ముసుడికే (2) 320
 మూఱు (2) 127
 మూఱుకే (2) 373
 మూఱులునుచుకే (2) 295
 మూఱుచుకే (2) 295, 372
 మూటలుముడియలు (2) 361
 మూఱుకు (2) 62, 114, 477
 మూఱుకువం లఱుఱువుచుకే (2) 439
 మూఱుకులు (2) 439, 520
 మూఱుకులు (2) 343
 మూఱుకులకే (2) 409
 మూఱుకులకు (2) 317
 (నిడుచు) మూఱుకులు (2) 345
 (కను) మూఱుకునికే (2) 426
 (కను) మూఱుకునికే (2) 469
 మూఱుకుకే (2) 519
 మూఱుకుకే (2) 153
 మూఱుకుని (2) 748
 మూఱుకు (2) 307
 మూలకే (2) 364
 మూలబంపిగువు (1) 8
 మూలుచుకే (2) 519
 మూలుచుచు (2) 424
 మూవలగుంట (2) 483
 మెక్కుచుకే (2) 371
 మెగడ (1) 39
 మెగ్గి (2) 215, 246, 469, 482.

(మల్లికార్జునసుకు) మెచ్చి (2) 245

మెచ్చితిన్ (2) 285, 484

మెచ్చితి మెచ్చితి మెచ్చితిన్ (2)

259

మెచ్చువచ్చెన్ (2) 524

మెచ్చుట (2) 44

మెచ్చులు [2] 111, 285

మెట్టన్ (2) 363, 512

మెట్టరాని (1) 108

మెట్టి (2) 11, 320, 339

మెట్టిననాడెవు (2) 491

మెట్టును (2) 516

మెట్టుదున్ (2) 517

మెట్టునకు (2) 41

మెట్టును బల్లము (2) 295

మెట్టుచున్ (2) 362

మెట్టెడిన్ (2) 485

మెట్టకొమ్మచులు (2) 378

మెహ [1] 511; (2) 11, 139 549

మెహన్ (2) 409

మెహలు (2) 342

(అంటు-, బొండునుపాహనైనను

క్కి- మెహల (2) 345

మెంకిలుమెంకిలు [2] 397

మెత్తిని (2) 398

మెత్తలక (2) 511

మెప్పించి (2) 111, 274, 274

407, 466, 547,

(మాటల) మెప్పులు (2) 317

మెయి (2) 43, 404

మెరవబుల్

మెఱకి (2) 31

మెఱచి (2) 52

మెఱములు (2) 440 (= మొగ్గులు)

మెఱయన్ (2) 32, 58, 319

మెఱసి (1) 512; [2] 182, 320

మెఱసిన (2) 120

మెఱుంగు (1) 19

మెఱుంగుచీరెల్ (2) 418

మెఱుంగుబల్వరుసలు [2] 409

మెఱుఠ (2) 135, 193

మెఱుఠన్ (2) 397

మెల్లన (1) 634; (2) 320, 359 485

మెల్లనమెల్లన (2) 392

మెల్లన్ (2) 514

మెల్లని (2) 314

మేటి (2) 242

మేడ (2) 35

మేడిపండ్లు (2) 357

[తొలు] మేనన్ [2] 64

మేనన్ (2) 250

[తొలి] మేను (2) 117

[నల్ల] మేనులు (2) 343

మేయు [2] 67

మేలంగు [1] 629

మేలంబులు [2] 111

మేలిచంగనము [2] 316

మేలితెరవు [2] 549

మేలు [2] 111, 469

మేలుకట్టు (2) 420

మేల్కట్ట (2) 322
 మేల్కని (2) 365
 మేల్కన్నగర్ (2) 528
 మేసె (2) 153
 మై (2) 481
 (అల్లి) మై (2) 496
 (కుప్ప) మై (2) 378
 (కాంతి) మై (2) 277
 (సేవ) మైన్ (2) 284
 మొక్కరల యిచ్చ మొలలు (2) 821
 మొగవలు (2) 310
 మొగమునక (2) 480
 (కద్దు) మొగంబలు (2) 343
 మొగంధై (2) 113
 మొగ్గి (1) 635; (2) 79,
 118, 185, 324
 మొగిని (1) 670
 మొగులు (2) 480
 మొగువక (1) 592
 మొట్ట మొదగులు (2) 504
 (ముఱు) మొండెనుల్ (2) 345
 మొత్తముల (2) 402
 మొత్తములు (2) 179
 మొదలక (2) 25, 39, 234, 478
 మొదలను (2) 528
 మొదలిదుంప (2) 236
 మొదలి (2) 278 (ప్రథమ), 504
 మొదలిమంగళనూత్రము (2) 339
 మొదలు (1) 515; (2) 480
 మొదవు (2) 153

మొదగులు (2) 504
 మొనయు (2) 437
 మొనసీ (1) 689; (2) 267
 మొన్న (2) 60
 మొన్నటి (1) 527
 మొయిలుల మహిమలు (2) 418
 మొరలిపండ్లు (2) 357
 మొఱ (2) 633; (2) 128
 మొఱగిని (2) 27
 మొఱబలిమి (2) 403
 మొఱయక (2) 127
 మొఱచెడి (2) 342 (అగ్రనించు)
 మొలకన్నుతోకలు (2) 409
 మొలచుచున్ (2) 27
 మొలచుచున్ (2) 324
 మొలచెన్ (2) 504
 మొలచన్ (2) 504
 (ఇన్న) మొలలు (2) 321
 మొలవక (2) 21
 మొలవంగక (2) 193
 మొలుగుబండ్లు (2) 357
 మొల్లిపువ్వుముల్ (2) 355
 మొల్లము (2) 418
 మొల్లల (2) 363
 మొఱలి (2) 155, 166, 169,
 174
 మోది (2) 267
 (అజ్ఞతల) మోది (2) 466
 మోదిలోనియున్న (2) 241
 మోదియును మోసకునికీ (2) 333

మోచుడున్ (2) 506
 మోచ్చి (2) 470
 మోక్ష్యుడుగులు (2) 311
 మోపరుల్ మోపరుల్ (2) 397
 మోసున్ (2) 439
 (ముడుగు) మోసులు (2) 345
 మోరు మోరులు (1) 302
 మోటలు (2) 60
 మోలసింపగన్ (2) 59
 మోపమే? (2) 48
 మోసలు సాగన్ (2) 260
 మ్రక్కి మెఱలు (2) 345
 మ్రక్కుచున్ (2) 297, 519
 మ్రక్కె మెఱ (1) 116
 మ్రుండ్ (2) 108, 259, 364,
 మ్రుంది (2) 393
 మ్రాచునన్ (2) 480
 మ్రాచులసంది (2) 363
 మ్రాదల (2) 108
 మ్రానన్ (2) 504, 515
 మ్రాని (2) 515
 మ్రాను (2) 425
 మ్రద్దె (2) 354
 మ్రుగ్గుచించులు (2) 321
 మ్రుగ్గుబలుకలు (2) 351
 మ్రుగ్గులు (2) 427, 429
 మ్రుచ్చిలి (2) 215
 మ్రుక్కె (2) 66, 109, 182
 260, 312, 372
 మ్రుక్కెండు (2) 189

మ్రుక్కెందొహగన్ (2) 259
 మ్రొక్కి (2) 22, 26, 64, 97,
 142, 488, 499
 మ్రొక్కి మ్రొక్కి (2) 260
 మ్రొక్కించి (1) 7
 మ్రొక్కిన మ్రొక్కులు (2) 417
 మ్రొక్కున్ (2) 329
 మ్రొక్కుచున్ (2) 35, 232,
 248, 353, 371, 434, 512
 మ్రొక్కుచు మ్రొక్కుచున్ (2) 499
 మ్రొక్కుచును (2) 298, 468
 మ్రొక్కులు (2) 417
 మ్రొక్కెదరు (2) 500
 మ్రొస్సుచున్ (2) 519
 మ్రొగెక మ్రాచులసంది (2) 363
 మ్రొగెకొళ్లన్ (2) 370, 440
 మ్రొగెకొళ్లు 439
 (రాబు) మ్రొగెకొళ్లు (2) 344
 మ్రొగెకులపైన్ (2) 435
 మ్రొగెరన్ (2) 483
 మ్రొగెరకు (2) 439
 మ్రొయన్ (2) 21, 284, 396
 మ్రొయగన్ (1) 667
 మ్రొయన్ (2) 288
 మ్రొయుచున్ (2) 524
 మ్రొలన్ (2) 131, 161, 285,
 364, 466, 478, 507
 మ్రొలసింపుచున్ (2) 519
 మ్రొవన్ (2) 234
 మ్రొవెన్ (2) 288

య

యోగపట్టియ (2) 324
 యోగపట్టెలు (2) 351
 యోగవాగలు (2) 512, 516

రె

రంగవల్లి (2) 179
 రంగు (1) 19
 రంజిల్లు (1) 620
 రండు (2) 108, 288
 రక్కసుని (1) 644
 రతివ్ (2) 300, 489
 రత్నకంబళులు (2) 309
 రప్పించి (2) 50
 రమణున్ (1) 57
 రమణున్ (2) 247, 283, 325
 రమ్మ (2) 470, 485, 494
 రయము (2) 69
 రయమునన్ (2) 171
 రయంబునన్ (2) 165
 (బసవన్న కరుణ) రా! (2) 318
 (ఏల) రా! (2) 485
 రాక (2) 46, 109
 రాకకు, బొంగి (2) 307
 రాకలు (2) 366
 (పోవ) రాకునికిన్ (2) 426
 (పోవ) రాకున్నున్ (2) 523
 రాకురాకు (2) 483
 రాగణ్ (1) 508
 (స్త్రీనవుంక) రాగములు (2) 455

రాది (2) 807
 రాగి కబకముల్ (స్త్రీ) త్రిముఖ
 ములు, పదకములు
 రాగి (ఉంగరములు ఉండెరలు,
 కంబెలు, కుంపెలములు,
 జన్నిదములు, సిండలు, నం
 దులు, నూలులు) (2) 312
 గాగి కుంపెలములు (2) 310
 రాగి ఓండెలన్ (2) 354
 రాగి మకుటముల్ (2) 309
 రాయమన్ (2) 372
 రాబుమోకొళ్లు (2) 344
 రాత్రింటి పగలింటిగాన్ (2) 421
 (గుట్టు) పలుపంగరాద (2) 112
 (అన) రాదు (2) 67
 (అగుంగ) రాదు (2) 544
 (పో) గ దు (2) 544
 (ఎలు గంగ) రాదె? (2) 485
 (ప్రమాణింప) రాని (2) 544
 (పపయ) రానిది (2) 275
 రాచోవన్ (2) 374
 రాయకుంపెన్ (2) 140
 రాచ! (2) 112
 రాశా! (2) 347
 రాశోరి! (2) 318
 రాలక (2) 258, 483 (=పపెన్)
 రాలు (2) 340 (1) 1
 రావిపండ్లు (2) 358
 రావు (2) 512
 రాసులు (2) 39

రాసులు (2) 104
 రాళ్లక (2) 126
 రిత్త (2) 49
 రుద్రజప (2) 374 (రట్టు)
 రుద్రసరులు (2) 318 (అభదరాము)
 రూపడంగని (2) 323
 రూపు (1) 566; (2) 157, 288
 రూపుక (2) 519
 రెంటికూటసు (2) 330
 రెండవువాడు (1) 536
 రెండవు (1) 654
 రెండవు శంఖురథ (2) 500
 రెండు (2) 106, 472, 516
 రెట్టిగాన్ (2) 405
 రెట్టింపరాగాన్ (2) 45
 రేగి (1) 84
 (నలి) రేగి (2) 373
 (రాల) రేగునన్ (2) 372
 (గంగ) రేగుల (2) 354
 రేపపండ్లు (2) 356
 (కమ్మ) రేవల (2) 368
 రేమికికాయలు (2) 378
 (పగల్) రేచును (2) 430
 రేలపువ్వుముల్ (2) 355
 రొండన్ (2) 340
 రొప్పికొని (2) 493
 రోగనానకన్ (1) 384
 రోనెల (2) 135
 లా
 తారిత (2) 508

తారిత్ర (2) 524
 తాలకుక (2) 371
 తాలు (1) 600
 (అంటు) తాలు (2) 229
 (ఒడ్డు) తాలు (2) 362
 (నిడిసి) తాలు (2) 240
 (సుమ్మెదల) తెక్కలన్ (2) 340
 తెప్ప (2) 44
 తెప్పలన్ (2) 409
 (కను) తెప్పలు (2) 31
 తెక్కలగడ్డనంగులు (2) 311
 తెండ (2) 243
 (అల) తెండు (2) 441
 తేపు (2) 170
 తేవునన్ (2) 12
 తొంపులన్ (2) 40
 తొమ్మ (1) 670; (2) 12, 15, 62
 తొమ్మపాండలు (2) 245
 (ఒడ్డు) తొమ్మలు (2) 342
 ల
 లంజ (2) 136
 లంజకు (2) 318
 లజలు (2) 133
 లకిన్ (2) 154
 లవంగంబు (2) 364
 లాకులములన్ (2) 324
 లాకులములు (2) 310, 322
 (కైరంబు) లాకులు (2) 310
 లాకుములు (2) 313

లావు (2) 238
 లావు మైక్ (2) 142
 (నిలిచి) లావుల (2) 339
 లీప్ (2) 111, 231
 లెంక (1) 14; (2) 186
 లెంకల్ (2) 475
 లెంకలు (2) 184
 లెక్క నేయక (2) 482
 లెక్క నేయు (2) 184
 లెక్కంపక (2) 247, 287
 లెం (1) 14, 182
 లెండు (2) 457
 లెమ్ము (2) 485
 లేక (2) 4, 434
 (చన) లేక (3) 314 372
 లేల (2) 12, 15
 లేచి (2) 508
 లేచుచు (2) 372, 488
 లేచునంతన (2) 525
 లేడు (2) 151
 లేచే (2) 847
 లేకపత్తి (2) 425
 లేగు (2) 480
 లేవకాళ్లు (2) 344
 (కవ) లేని (2) 228
 (కల) లేని (2) 485
 లేని (2) 228, 321, 490, 528
 (తాల్పం) లేని (2) 233
 (తొం) లేని (2) 7

(పగ) లేని
 (పాయ) లేని } (2) 442
 (పూ) లేని
 లేపంగు (2) 51
 లేబరము (2) 496
 లేచెయ్యు (2) 240
 లేచాడలు (2) 340
 లేమి (1) 549
 లేమిన్ (2) 327
 లేము (2) 25
 లేవయ్య (2) 348
 లేళ్లన్ (2) 342
 లోగుచుక (2) 438
 లోగు (2) 484
 (పర్వతంబుల) లోన (2) 238
 (రాత్రింటి పగలింటి) లోన (2) 421
 (కము) లోనన్ (2) 260
 లోనన (2) 38
 (హ్రావంబు) లోపల (2) 447
 లోపలన (2) 38
 (బుధుల) లోపలను (2) 272
 లోపలి (2) 508
 లోపలికి (2) 501
 లోయక (2) 364
 లోవంక చేతులు (2) 345
 ష
 (మూడు) వంకల (వోవుచు)
 (2) 439
 వక్కరించెదవు (1) 342
 వంగుచుములు (2) 402

వంగక (2) 189
 వంగకాయలు (2) 209
 వంగవే ? (2) 486
 వంగివంగి (2) 523
 వంగింతున్ (2) 49
 వంగినవీపులు (2) 315
 వంగుచున్ (2) 370
 వగ (2) 208
 వంచున్ (2) 481
 వచ్చి (2) 295, 301, 424, 485
 వచ్చితిన్ (2) 496
 వచ్చితి(చ) (2) 487
 వచ్చితిమి (2) 416
 వచ్చితిని (2) 469
 వచ్చితివి (2) 487
 వచ్చిన (2) ౪45
 వచ్చినవచ్చి (2) 499
 వచ్చు (1) ౪66; (2) ౩౩, 318
 (ఎక్కెక్క) వచ్చున్ (2) 371
 (కలపి) వచ్చు (2) 46
 (వై) వచ్చు (2) 6
 (ఉర్క) వచ్చున్ (2) 486
 (కొనంగ) వచ్చున్ (2) 479
 వచ్చుడన్ (2) 48
 (కొన) వచ్చుడుచు (2) 470
 (ఎక్క) వచ్చునే (2) 425
 వచ్చెన్ (నూవతము) (?) 404
 వచ్చెనా ? (2) 28
 (మెచ్చు) వచ్చెన్ (2) 524
 వటముల (2) 364

వట్టిల్లక (1) 376, 403; (2)
 296, 423, 519
 వట్టిల్లి (1) ౪91
 వట్టిల్లిరి (2) 154
 వట్టిల్లు (1) ౪04; (2) 8,94,
 95, 223
 వట్టిల్లెన్ (2) 62
 వంశరు (2) 98
 వంశకక (2) 482
 వంశకిన (2) 43
 వంశకుచున్ (1) ౪95; (2) 126
 3+2, 439, 497
 వంశకెడు (2) 315
 వంశు (2) 168
 (బూర) వంశములు (2) 309
 వంశవంశ (1) ౪95
 వంశవట్టివోన్ (1) 4౪3
 వశి (1) 7, 19, ౪21 ; (2)
 41, 46, 61, 102, 120, 292, 305, 306
 వశిబి (2) ౪24
 వశివశిన్ (2) 512
 వడుక భూస గులు (2) 242
 వడుగవి (2) 173
 (పూవుల) వడుగవ (2) 497
 వడుగు (2) 125, 157, 165,
 166, 167, 170
 (పూవుల) వడుగులన్ (2) 496
 (పూవుల) వడుగులు (2) 242
 వడుపునన్ (2) 11, 524
 వడ్డింపమి (2) 160

వక్రము (1) 20
 (నెలి) వక్ర చిక్కణంబులు (2) 316
 వక్రన్ (2) 518
 వక్రము (2) 403
 వక్రములు (2) 428
 వండిన్ (2) 259 (1*)
 వంశుచుక్ (2) 5, 64, 157, 166
 వంశురు (1) 695
 వదలవంశుగన్ (2) 339
 వదలి (1) 573
 వదిగొను (1) + 90
 వద్దు మొగము (1) 116
 వద్దు మొగంబులు (2) 348
 వనట మైన్ (1) 553
 వనరుచున్ (2) 157, 221
 వనరెడి (1) 584
 వన్నియల (2) 341
 వన్నెకోక (2) 342
 వన్నెచెత్తముల్ (2) 310
 వన్నెచెన్నెలల్ (2) 333
 వరకటన్ (1) 281
 వరలు (2) F24
 వరియింది (2) 546
 వరువుళ్లు (1) 287
 వరుసన్ (2) 100, 144, 236,
 293, 459
 వరుసప (1) 12
 (పల్) వరుసలు (2) 409
 వరుసలు (2) 396
 వూలు (1) 361

వూలెలన్ (2) 519
 వూలి (1) 597
 వూలిపాల్సేసి (1) 115
 వూలంగన్ (2) 120, 476
 వూలన్ (2) 430
 వూలు (2) 318, 369, 466
 వూలున్ (2) 410
 వూలుచున్ (2) 134
 వూలెన్ (2) 283
 వూలుతన్ (2) 164
 వూలుత గొంగలచు (2) 354
 వూలుతెసాలు (2) 41
 వూలుద (2) 14
 వూలువళ్లు (2) 134
 (వాస) వూలులు (2) 418
 వల (1) 34
 వలకచ్చు (2) 505
 వలకేలన్ (2) 408
 వలగొనము (2) 27
 వలగొంది (2) 158, 249, 512
 వలగొనిచచ్చి (2) 459
 వలగొను (2) 543
 వలది (2) 132
 వలదిన (2) 49
 వలచు (2) 68
 వలచుచున్ (2) 373
 వలగురు (2) 322
 వలగేసిన్ (2) 113
 వలదె ? (2) 164
 (కా) వలదె ? (2) 406

(పయోగ) కలదె ? (2) 276
 వరువుళ్లు (2) 6
 వలనన్ (1) 624 (2) 234-5,
 238
 (ఎర్పవేది) కలనన్ (2) 234
 కలను (1) 21
 కలపటి (1) 520
 కలపటికిన్ (2) 31
 కలపఠి (1) 8
 కలపు (2) 136
 కలపునొల్లము (2) 328
 కలము (1) 700
 కలయముల్ (2) 309
 కలయంబుజెత్తెముల్ (2) 310
 కలయు (1) 15, 599; (2) 352
 కలలన్ (2) 334
 (చావంగ-, త్రావంగ-) కలవదు
 (2) 279
 కలవదు (1) 648; (2) 322
 కలవనే ? (2) 192, 193, 194
 కలసిన (2) 130, 352
 కఠిన్ (2) 321
 కఠిపంబు (2) 343
 కఠిపొట్ట (2) 11
 కఠిపొత్తి పచ్చడంబులు (2) 308
 కఠిచెత్తములు (2) 310
 కలుద (2) 312
 కలుదమకుటముల్ (2) 345
 కలువన్ (2) 361
 కలువదే ? (1) 645

కలువలు (2) 130
 (ఇటు) కలెన్ (2) 274
 కల్పటి (2) 31
 కల్లభి (2) 496
 కల్లడొల్లు (2) 808
 కల్వము (1) 406
 కళంబు (1) 669
 కసది (1) 522, 592; (2) 9,
 141, 56
 కసదులు (1) 591
 కసమె ? (2) 202
 కాకపొట్టులు (2) 343
 (తల) కాకిటన్ (2) 333
 కాకిటియందు (2) 519
 (తూర్పు) కాకిటికొండ (2) 243
 (వసది) కాకిళ్లు (2) 14
 కాకిళ్లు (2) 250
 కాగలు (2) 512
 (పలుక) కాగులు (2) 320
 కాల (పాదరక్షలు) (2) 307
 కాచివంగన్ (2) 158
 కాచిన (2) 27
 కాచు (2) 68
 (ఇరు) కాటములన్ (2) 336
 కాటిల్లన్ (2) 515
 కాడకుంపంగన్ (2) 340
 కాడకాడలన్ (1) 592
 కాడకాడలు (2) 179
 కాడకాడలును (2) 22
 కాడిన (2) 306

వాడు (2) 17
 వాడె (2) 120
 వాడైన (2) 57
 వాతొక (2) 332
 వానవట్టులు (2) 418
 వాపోవన్ (2) 62, 155
 వాపోవు (2) 101, 162
 వాయారన్ (2) 212, ౪42
 వాయారణన్ (2) 153
 వాయి (2) 70, 1౪6
 వాయింపన్ (1) 702; (2)
     445, ౪25
 వాయొత్తి (2) 14, 163
 వారక (1) 33; (2) 104,
     120, 169, 287, 352,
     416, 432
 వారంబులకు (2) 414
 వారవారను (2) 115
 వారికిన్ (1) ౪05
 వారింది (2) 237
 వారింకున్ (1) ౪05
 వారివారికి (2) 61, 109
 (వా)వారు (2) 476
 వారువారును (2) 288
 వారెన (1) 117
 వాలారు (2) ౪51, 463
 వాలికన్తోట్లు (2) 319
 వాలు (2) 131, 211
 వావమావలు (2) 6, 20
 వావి (2) 111

వావిరిన్ (1) 597, 642; (2)
     169, 35౪
 వావిలిపత్తియమ్మెత్తిరత్తి (2)
     35౪
 వాసనతోన్ (2) 545
 వాసించినట్టి (2) 317
 వాసించెనే? (1) 545
 వాసెన (1) 443
 వింటిన్ (2) 507
 వింటికాడు (2) 412
 వింటినెంటున (2) 333
 వింటిరి (2) 38
 వింద్రు (2) 323
 వింతి (2) 113, 178
 వింతసంతసము (2) 543
 విందుము (2) 120
 విచ్చి (2) 100
 విచ్చు (2) 294
 (పురి)విచ్చుచున్ (2) 439
 విటతాటము (1) 604
 విడిచి (2) 19
 (ప్రాణముల్)విడిచి (2) 472
 (ప్రాణంబు)విడిచి (2) 531
 విడివలలు (2) 3౪2
 విడిపించి (2) 31
 విడిపూవులు (2) 137
 విడియన్ (2) 400, 414
 విడియను (2) 37
 విడియములు (2) 353
 విడియంబు (2) 180

విడియంబులు (2) 480, 469
 విడియమే? (2) 289
 విడివడ్డ (1) ౬౩1
 విడిసి (2) 364, 364
 విడిసిన (2) 314
 విడిసెన్ (2) 290
 విడుచుకున్ (2) 514
 విడుతురు (2) 328
 విడుతుకే? (2) 192
 విడుదులన్ (2) 367
 విడువన్ (1) ౬55; (2) 142
 విడువక (2) 317, 515
 విడువని (2) 210, ౬48
 విడువరు (2) 323
 విడియులు (2) 428
 (దిగ)విడ్చి (2) 417
 విదిలి (2) 68
 విద్రువన్ (1) 628
 వినన్ (2) 244
 వినగన్ (2) ౬3
 వినరు (2) 149, 323
 వినవయ్య (2) 489, 500
 వని (2) 182, 548
 వనియన్ (2) 64
 వనియెన్ (2) 253
 వనిసింపకొ (2) 14
 వనియెకువారు (2) 366
 వనిరి (2) 41, 253
 వను (ము) (2) 491
 వనుకలి (2) 177

వనుకులువనుకులు (2) 396
 వనుకులు (2) 402
 వనుకులు సేయుచున్ (2) 304
 వనుచున్ (2) 299
 వనుడు (2) 39
 వనుపింపన్ (2) 165
 వనుమ (2) 122
 వనుము (1) 8; (2) 254, 486,
 489
 వనువీధిన్ (2) 227, 292,
 వన్న (1) 511; (2) 297
 వన్ననువునన్ (2) ౬45
 వన్నపము (2) 264, 543
 వనపంబు (2) 287
 వన్నునిన్ (1) 113
 వరవాది పుష్పముల్ (2) 355
 విరిసక్తులు (2) 237
 (వె) ల్యిరియు (2) 400
 (వెల్లి) విరిసి (2) 400
 విరుల్ (2) 492
 విరుల (2) 103
 విరులు (2) 294
 (తామర) విరులు (2) 493
 విర్చికోనుచున్ (2) 439
 (ముక్కు) విర్చుచున్ (2) 519
 (వీరపు) విఱచుకోనుచున్ (2) 439
 విఱగినభుజములు (2) 345
 విఱుగడన్నుడును (2) 484
 విఱ్ఱవీర (2) 16
 విఱ్ఱవీరచును (2) 440

- విలివిలి (2) 20, 68
 విలుచుచున్ (2) 373
 విలువన్ (2) 399
 వివరించి (2) ౬45
 వివరింతున్ (1) 629
 వివరింపన్ (2) 116, 152
 వివమ్యుత్పతింబు (2) 328
 వివనకట్టలు (2) 351
 వివము (2) 211, 546
 వివూపముల జాటు వెచ్చు
 కలు (2) 342
 విస్తరించెదను (2) 487
 వికన్ (2) 59, 217, 340
 వికతోన్ (2) 354, 515
 వికక (2) 512
 విగెన (2) 43
 వింసు (2) 180
 వింసుచున్ (2) 34
 వింసు (2) 236
 వింసుచున్ (2) 293, 372, 437
 (విజ్ఞ) వింసుచును (2) 440
 వింసు (2) 292
 వింసుచున్ (2) 33, 372
 (నానాడు) వింసు (2) 545
 విదకుండంగన్ (2) 323
 విదన్ (2) 397
 విడి (2) 137
 విడియము (2) 97, 183
 విడియంబు (2) 176
 విడియములు (2) 373
 విడియంబులు (2) 319
 విడుచున్ (2) 33, 374
 విడువడంగన్ (2) 259
 విడ్కోని (2) 227
 విణెయ (2) 308 (వస్త్రవిశేషము)
 వీనులు (2) 264
 వీంపు (1) 511; (2) 140, 539
 వీంపుబొజ్జలు (2) 345
 వీంపులన్ (2) 315
 వీంపులను (2) 361
 వీంపులు (2) 315
 వీరపట్టుములు (2) 408
 వీరభక్తి (2) 551
 వీరభక్తిహర్షము (2) 546
 వీరమద్దములు (2) 408
 వీరలు (2) 277
 వీగు (1) 508
 వీరు (నానారు) (2) 476
 వీరు వారు (2) 25
 వీనంగన్ (2) 348
 వీళ్లు (2) 402
 వులుపుడుబండ్లు (2) 358
 వెక్కక (2) 512
 వెక్కసము (1) 606
 వెక్కిన (1) 400
 వెక్కిరించుచును (2) 439
 (వయసు) వెక్కిళ్లు (2) 315
 వెంగలము (2) 283
 వెగ్గలను (1) 118
 వెచ్చుచున్ (1) 241

(వెను)వంటన్ (2) 9
 వంటన్ (2) 364
 (చింతి)వంటన్ (2) 333
 వట్టికి (2) 118
 ల (1) 521
 ; (2) 64
 సంఠి లుసులు (2) 311
 సంఠి పసింక గొలుసులు (2) 311
 సంఠియున్ (1) 508 (2) 9,
 10, 47, 60, 98, 148, 149, 197
 సంఠియును (2) 232, 506
 (జాటు) సంఠ్రకల్ (2) 342
 సంఠ్రకలదంపలు (2) 341
 (చుక్క) సంఠ్రుకలు (2) 341
 వప (2) 112
 వపయాటలు (2) 434
 వపదీపంబులు (2) 276
 వపదప్పిన (2) 373
 వపగు (3) 214
 వపగులము (2) 348
 వపదకొనిలి (2) 342
 వపలన్ (2) 424, 477, 483,
 వపలకునికిన్ (2) 434
 వపలంగన్ (2) 301
 వపలగాన్ (2) 301
 వపలజొచ్చున్ (2) 602
 వపలి (2) 97, 350
 వపలినవాడ (2) 294
 వపిలపు (2) 485
 వపిలన్ (2) 301

వపిల్పు (2) 487
 వపివడి (2) 11
 వపివ్రంతలు (2) 241
 వపిబుకులు (1) 345
 వపింగము (2) 435
 వపికి (2) 129
 వపికుచున్ (2) 346
 వపిగుహంజాయ బెత్తములు
 (2) 310
 వపిగులగుల సంబెల్ (2) 351
 వపివంటన్ (1) 683; (2) 9
 వపికున్ (2) 113, 288, 317,
 319, 486
 వపికును (2) 346
 వపికున్ (2) 111, 288, 350,
 వపికుకున్ (2) 487
 వపికుద్రొక్కన్ (2) 518
 (=నేను)
 వపికువారిపాదములు (2) 321
 వపికులన్ (2) 333
 వపికులపూతలు (2) 398
 వపికులల్ (2) 333
 వపివ (2) 9
 వపివు (2) 7, 239, 549
 వపివైవ (1) 21
 వపిగు (2) 239
 వపిగులన్ (2) 288
 వపిగులు (2) 22
 వపిపు (2) 484
 • వపివక (2) 548

నష్ట! (2) 508
 నలగపండ్లు (2) 3౯౫
 నలగపువ్వుమూల్ (2) 356
 నలగఁబత్తిరి (2) 3౯5
 నలయన్ (2) 94, 136, 144
 నలయింపంగణ (2) 207
 నలయు (2) ౯41
 నలనణ (2) 282
 నలి (2) 106, 129, 308,
 నలిగొడుగులు (2) 311
 నలిచీకటి (2) 421
 నలిదన్ను (2) 441
 నలిదమము (2) 421
 నలిపట్టు (2) 209
 నలిపట్టుగొడుగులు (2) 311
 నలిపొత్తిపచ్చడములు (2) 309
 నలిహంసదృష్టలు (2) 329
 నలుఁగన్ (2) 99, 160, 246,
 307, 49౫
 నలుంగింపక (2) 219
 నలుంగణ (2) 287, 442
 నలుంసుమణ (2) 410
 నలుంగణ (2) 213, 244
 నలుంగెడు (1) ౯87 (2) 222
 నలుపలణ (2) 884
 నల్లంకికాయలు (2) 358
 నల్లి (2) 193, 289, 434
 నల్లినిరిసి (5) 625; (2) 400
 (జంట) నల్లులు (2) 383
 నల్లెల్లులు (2) 813

నల్వీరియుపాలుపునణ (2) 400
 నల్లణ (1) 29
 నల్లకిలణ (2) 522
 నన్వణాదునుణ (2) 439
 ననణ (2) 67, 156, 165, 197, 353
 ననణోకిపదకమూల్ (2) 40౫
 నణ (2) 424
 నేఁసుజాము (2) 10
 నేగణ (2) 288
 నేగపకియణ (2) 53
 నేగము (2) 114, 127
 నేగము (2) 116
 నేట (2) 194
 నేటూడి (2) ౯4౫
 నేఁజణ (2) 193
 నేఁజణ (2) 505 (=నేను)
 నేఁడితిణ (2) 284
 నేఁడు (2) 370 (=ప్రాశ్నింఁగు)
 నేఁకుకణ (2) 465, 478, 262
 నేఁకుక (1) 701; (2) 121
 నేఁకుకతోణ (2) 431
 నేఁడునును (2) 349
 నేఁకుటయుణ (2) 285
 నేఁడుము (2) ౯85
 నేఁడుము నేఁడుము నేఁడుము
 (2) 259
 నేఁడువారలకు (2) 276
 నేఁడెడణ (2) 262
 నేఁడ్కణ (2) 360
 నేఁడ్కమైన్ (2) 178

పచ్చలు గొలుపుకొ (2) 367
 వేసవేరొ (2) 514
 వేయి (2) 57
 వేయుకొ (2) 111, 164, 165
 (అదియేల) వేయుకొ (2) 486
 వేయుగొట్టు (2) 488
 వేయుచుకొ (2) 440
 వేయునననేల (2) 475
 వేయుచు నెనిమిదిమాడ్లు (2) 512
 వేయు నెన్నంగనేల (2) 477
 వేయేల (2) 40
 వేయేసి (2) 103, 136, 479
 (కూకలు) వేరు (2) 236
 వేర్వేరిన్ (1) 589
 వేర్కొ (1) 573
 వేలు (1) 536, (2) 545
 వేతె? (2) 493
 వేలమురొ (2) 346, 353, 364
 వేలములు (2) 402
 వేలంబాలు (2) 319
 వేలు (2) 101, 479, 487
 వేల్పు (2) 211
 వేల్పుబొమ్మలు (2) 464
 వేవచ్చి (2) 186
 వేవినక్రియన్ (2) 456
 వేవుడుకొ (2) 368
 వేవకొ (2) 167
 వేవేమాడ్లు (2) 463
 వేళ (2) 442 (=చిగు))
 వేళలు (1) 550

వేళవారికి (2) 185
 వైచి (2) 12
 (కఱచి) వైచుచున్ (2) 424
 (గంతులు) వైచుచున్ (2) 428
 వైచుచుకొ (2) 372, 439
 వైచుటలు (2) 318
 వైచుడుకొ (2) 103
 (ముడిచి) వైచుడును (2) 316
 వైపించి (1) 591
 వైపింపకొ (2) 153
 వైవకొ (2) 425, 510
 వైక్కలు (2) 513
 వచ్చి (2) 9, 14, 510
 వచ్చికోసు (2) 596
 వచ్చికోసుచుకొ (2) 511
 వచ్చిన (2) 11
 వచ్చినవారిడు (2) 243
 వణము (2) 63
 (నెచ) వంతలు (2) 241
 వంతకొ (2) 354, 359
 వప్పించి (1) 287
 వయమునకు (2) 318
 వస్తి (1) 592
 వ్రాకుడుఁబుచ్చుమురొ (2) 355
 వ్రాగులకొ (2) 354
 వ్రాగులు (2) 290
 (నీట) వ్రాఁతలు (2) 418
 వ్రాచించి (2) 546
 వ్రాలక (2) 482
 వ్రాలకొ (2) 258, 288

వ్రాతీ (2) 31, 248
 వ్రాలు (2) 332
 వ్రాలుచుక్క (2) 305, 370, 378
 వ్రాలువారు (2) 434
 వ్రాసే (2) 7
 వ్రాసె (2) 94
 వ్రేలు (2) 280
 వ్రేలుయ్యుక్క (1) 108
 వ్రేలి గుండెడు (2) 408
 వ్రేలిమికి (1) 665
 వ్రేలు (2) 316 ( )
 వ్రేలు (2) 440 (అంకుర)
 వ్రేలుచుక్క (2) 196
 వ్రేలుజడలు (2) 346
 వ్రేసి (2) 171
 వ్రేళ్ల (2) 409
 వ్రేళ్లతోక్క (2) 51
 వ్రేళ్లు (2) 48, 344, 439
 వ్రేళ్ల వ్రేళ్లు (2) 344

శ

శంబుకోల (1) 117
 శరణంచుక్క (2) 476
 శరణు (2) 373
 శరణార్థి అనాది హ్యాయుసు (2) 486
 శరణార్థి వేయుచుసు (2) 469
 శరణార్థి వేసి (2) 471
 శరణు (2) 375, 547-9
 శరణుసాచ్చు (2) 545
 శలలెక్క (2) 287
 శవశవ! (2) 544

శవనూత్రములు (2) 311, 351
 శీలించి (2) 276

స

సంకంఠులూపలు (2) 341
 సంకలియలు (2) 408
 సంకెలు (1) 538
 సంకషణులు (2) 401
 సంకల్పసంకల్ప (2) 398
 సగనూట (1) 605
 సగము (2) 314, 535
 సగంబు (1) 619
 సంజ (1) 513
 సజ్జ (2) 508
 సజ్జనగరులు (2) 311
 సజ్జలయండు (2) 263
 సజ్జలు (1) 685
 సటుములన్ (2) 519
 సటుములు (2) 525
 సవలిన (2) 43
 సడి (1) 62; (2) 41, 49
 సడినవన్ (1) 44
 సడిను (!) 494; (2) 317, 421
 సడినమ్మ (1) 103
 సంతసము (2) 543
 సంతసంబువక్క (2) 465
 సంతసంబులతీపు (2) 238
 సంతసెలుచుక్క (2) 295
 సంతానముల (2) 364 (కట్టు)
 సత్రములక్క (2) 343
 సత్రకాలలు (2) 352

సందడి (1) 575
 సందశిక్ (2) 371, 417
 సందశిక్తి (2) 403
 సందశించు (2) 5
 సందశించుచుకొ (2) 353
 సందశింపకుండు (2) 288
 సందశింపంగకొ (2) 397
 సందశింపుచుకొ (2) 36
 సందశ్లకొ (2) 414
 (పెకొ) సందశ్లకొ (2) 414
 సంది (2) 363
 సందిటిలోకొ (2) 408
 సందులకొ (2) 310, 316, 5164
 సందులు (2) 34
 సదురు (2) 111
 సన్నము (1) 700
 సన్నలు (2) 134
 సంపెంగపత్తి (2) 355
 సంబరపహికొ (2) 168
 సంబరమునకొ (2) 357
 సంబువుల్ (2) 306
 (వెదురుసలగుల) సంబెల్ (2) 351
 సంబెల్ (2) 317
 సమమాటు (2) 94
 సమమాటుకొ (2) 15
 సమసెకొ (2) 544
 సరకు (1) 56
 సరకునేయక (2) 519
 సరణి (2) 58, 443
 సరంబులు (2) 308

సరసము (2) 111
 సరసరన్ (2) 10, 158, 316, 325
 సరసలకొ (2) 288
 సరశుల (2) 364 (చెట్లు)
 సరికొ (2) 56, 247, 296, 327
434, 492
 సరిచేయు (2) 430
 సరిచేర్చు (2) 413
 (ఇత్తడి) సరిగలు (2) 341
 సరిగలు (2) 341
 సరిపెణల్ (2) 312
 సరియె? (2) 244
 సరిసాటికావులు (2) 307
 సఱజార్తి (1) 118
 (వెదురు) సలగులసంబెల్
(2) 351
 సవశి (2) 26
 సవరంబులు (2) 436
 సాంగంగకొ (2) 504
 (తీగలు) సాగి (2) 401
 సాగిపోనిమ్ము (2) 525
 సాగిలి (2) 523
 సాగెనే (2) 290
 సాటివ (1) 39
 సాఱు (2) 290, 413
 సాన (2) 351
 సాములు (1) 649
 సారి (2) 12, 38,
 సారి (2) 441 (మమ్మరిసారె)
 సారించుచుకొ (2) 519

సాటి (1) 425
 సాశ్రయం (2) 305
 సింగంబుకొదములు (2) 399
 సింగిరికొలక (2) 342 (జంతు
 విశేషము)
 సిద్ధి (2) 7
 సిద్ధులు (2) 276
 (మానె)సిద్ధియలు (2) 351
 సిరి (2) 238
 సిరివింపండ్లు (2) 358
 సిలసిల (2) 68
 సినువు (2) 127
 సీసు (2) 188
 సుఖము దుఃఖము (2) 328
 సుగంధము (2) 428
 సుడివడి (2) 397
 సుందరూడు (2) 122
 సున్నంబుకరటాలు (2) 317
 సురసి (2) 215
 సురసిపువ్వుకుల్ (2) 355
 సురగుల (2) 364 (చెట్లు)
 సురభి (2) 428 (ఒక సువాసన
 ద్రవ్యము)
 సురసురక (1) 597
 సురియ (2) 191, 195
 సుక్లమోచుక (2) 524
 సూడి (1) 151
 సూరక (2) 173, 299
 సుగలు (2) 514
 సులయేలులు (2) 240, 392

సులక (2) 354, 371
 సులు (2) 296
 సులులు (2) 12
 సేదదీర్చుచూసు (2) 382
 సేవింది (2) 194
 సేవంతిపువ్వుకుల్ (2) 355
 సేవంతి (2) 546 (చుప్పచూ
 గింది, త్రా
 సైది (1) 684
 సైదివ (2) 69
 సైరణగోలలు (2) 310
 సైరింసునే? (2) 521
 సాంపు (2) 236, 238, 260
 సాంపారక (2) 99
 (ఇంపు) సాంపారు (2) 433
 సాంపారుడు (2) 260
 సాంపేదక (2) 4
 సాకనాసి (2) 403
 సాగయు (1) 651
 సాపైవ (1) 21
 సాట్టలు (2) 345
 సావరణక (2) 51
 సాము (2) 273
 సాలసి (1) 599
 సాలియక (2) 270
 సోకుక (2) 544
 సోగతప్పరంబులు (2) 309
 సోమవారము (2) 114
 సోమిందపత్తిరి (2) 355

సోరణ గండ్లు (2) 250	స్రుక్కివ (2) 27
సోలక (2) 285	స్రుక్కిళ్లు (2) 315
సోలుచున్ (2) 126, 378, 409	స్రుక్కుచున్ (2) 35, 371
సోలుచును (2) 305, 340	హ
(కృత) స్నానలు (2) 298	హ యనక (2) 541
స్రడ్లు (1) 345; (2) 112	హంకవైచుచున్ (2) 343
స్రుక్కన్ (2) 518	హింతాలముల (2) 364 (చెట్లు)
స్రుక్కకి (2) 185	హింతాలంబుపండ్లు (2) 357
స్రుక్కించుచున్ (2)	హూయలు (2) 319

శ్రీ పండితారాధ్యచరిత్ర

ద్వితీయసంపుటము—శుద్ధస్మృతిము

పుట.	పంక్తి.	తప్ప.	ఓప్పు.
౧౦	౬	చరియంగ	చటియంగ
౧౪	౪	చచ్చినా	చచ్చినా
౧౬	౧	వయి	పయి
౨౫	౧౬	రమ్మనుచు	రంపెనుచు
౨౯	౪	పన్నాటి	పల్నాటి
౩౪	౯	యగవత్తు	యలువత్తు
౪౬	౧౧	గన్నప	గన్నది
౧౬౩	౯	మేమాడు	మేమాడు
౨౧౯	౧౩	కొపరి	కొపరి
౧౭౩	౬	కొరలు	కొరలు
౨౩౬	౧౦	వీనుబర్వతు	వీనుపర్వతు
౨౬౦	౪	ముత్తులకలు	ముత్తులకలు
౨౯౫	౧౦	చొగడుచు	చొగడుచు
౩౦౦	౨	నల్లన	నల్లన
౩౦౭	౯	బెడెగు	బెడెగు
౩౧౦	౧౪	సందుల జను	సందుల జను
౩౧౧	౪	సజ్జనగరులు	సజ్జనగరులు
”	౯	గద్దనగరులు	గద్దనగరులు
౩౧౭	౬	సంకట	సంకట

పాఠం.	పంక్తి	తప్పు.	ఒప్పు.
3-3	4	బంతుకీర్తి	బంతుకీర్తి
333	2	పూగనలు	పూగనలు
334	1	మరిగి	మరగ
335	1	కన్ను	కన్ను
336	1	చొరగ	చొరగ
337	2	స్వేదనగులు	స్వేదనగులు
338	1	కామోపగ్రాహము	కామోపగ్రాహము
339	4	తామోపగ్రాహము	తామోపగ్రాహము
340	1	''	''
341	1	సామోపగ్రాహము	సామోపగ్రాహము
342	3	కూటువల్	కూటువల్
343	1	పూరి	పూరి
344	1	నోటికింకొక్క	నోటికింకొక్క
345	1	బాటును	బాటును
346	1	చెల్వ	చెల్వ
347	1	జమల	జమల
348	1	బాటును	బాటును
349	1	నిలుచును	నిలుచును
350	1	వార్క	వార్క
351	1	శేకు	శేకు
352	1	వారి	వారి
353	1	బసువులు	బసువులు
354	3	బాటుకుంకొక్కలు	బాటుకుంకొక్కలు
355	1, 2	నేటికి	నేటికి
356	1	పైబడి	పైబడి

